Suuri taistelu

Jeesuksen ja Paholaisen välillä

Ellen G. White

Suuri taistelu

media7

Alkuteos: Great Controversy between Christ and Satan

Copyright: Media7 Julkaisut

Kääntäjä: Kai Arasola

Sivunumerointi: Tavanomaisen sivunumeroinnin lisänä pienellä alhaalla olevat numerot viittaavat alkukielisen standardilaitoksen sivuihin.

ISBN: 978-951-629-517-9

Raamatun tekstit, ellei toisin ole mainittu, on otettu Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 1992 käyttöön ottamasta suomennoksesta. Suomennoksen tekijänoikeudet omistaa Kirkon keskusrahasto. Käytetty luvalla.

VKR = Vanha kirkkoraamattu.

RK 2012 = Raamattu Kansalle -käännös 2012, käytetty luvalla.

UT2020 raamattusitaatit: Uusi testamentti 2020, © Suomen Pipliaseura 2020, www.raamattu.fi, käytetty luvalla.

Sisällys

Alkusanat 7
Johdanto 10
Jerusalemin tuho 15
Ensimmäisten vuosisatojen vainot 28
Hengellisen pimeyden aika 34
Valdolaiset 45
John Wycliffe 55
Hus ja Hieronymos Prahalainen 65
Lutherin ero Roomasta 79
Luther Wormsin valtiopäivillä 94
Sveitsin uskonpuhdistaja 109
Uskonpuhdistuksen kehitys Saksassa 117
Ruhtinaiden protesti 124
Uskonpuhdistus Ranskassa 133
Alankomaat ja Pohjoismaat 149
Uskonpuhdistuksen kehitys Englannissa 154
Raamattu ja Ranskan vallankumous 167
Uudelle mantereelle 183
Kohti Jeesuksen paluuta 189
Amerikkalainen uskonpuhdistaja 200
Valoa pettymyksen pimeyteen 218
Merkittävä herätysliike 225

Hylätty varoitus 237
Profetiat täyttyvät 247
Mitä pyhäkkö merkitsee? 258
Taivaan kaikkeinpyhimmässä 266
Jumalan muuttumaton laki 272
Uskonpuhdistustyö 283
Nykyisiä herätyksiä 289
Jumalan kirjojen avaaminen 300
Pahan alkuperä 308
Ihmisten ja Paholaisen välinen viha 315
Pahojen enkelien toiminta 319
Paholaisen juonet 323
Ensimmäinen suuri eksytys 331
Voivatko kuolleet viestiä? 343
Omantunnonvapaus uhattuna 350
Lähestyvä taistelu 362
Raamattu turvana 368
Viimeinen varoitus 374
Ahdistuksen aika 380
Jumalan lasten vapautus 392
Maa autiona 403
Taistelu päättyy 408

Alkusanat

Tätä kirjaa ei julkaista kertomaan, että maailmassa on syntiä, kärsimystä ja surua. Sen me ymmärrämme liiankin hyvin. Kirjaa ei myöskään ole painettu ilmoittamaan, että pimeyden ja valon, synnin ja vanhurskauden, väärän ja oikean, kuoleman ja elämän välillä on yhteensovittamaton ristiriita. Tiedostamme sen syvällä sisimmässämme, ja käsitämme olevamme mukana tässä konfliktissa, osa sitä.

Aika ajoin meitä kaikkia kuitenkin kiinnostaa saada lisää tietoa tuosta suuresta taistelusta. Kuinka se kaikki alkoi? Onko taistelua aina käyty? Mitkä eri asiat liittyvät sen monimutkaiseen kokonaisuuteen? Koskeeko tämä minua? Millainen on oma vastuuni? En ole itse valinnut tulla tähän maailmaan. Tarkoittaako se minulle hyvää vai pahaa?

Mitä suuria periaatteita tähän kaikkeen liittyy? Kuinka kauan tämä taistelu tulee jatkumaan? Miten se päättyy? Tuleeko maailma vajoamaan siihen ikuiseen yöhön, joka on auringoton ja jäätynyt, niin kuin jotkut tiedemiehet väittävät? Vai onko edessämme parempi tulevaisuus?

Kysymyksen voi tuoda vielä lähemmäksi. Mikä on tapa saada ratkaisu omassa sydämessä käytäviin taisteluihin sisäänpäin kääntyvän itsekkyyden ja ulospäin suuntautuvan rakkauden välillä? Kuinka voidaan varmistaa, että hyvä saa voiton ikuisiksi ajoiksi? Mitä Raamattu tästä sanoo? Mitä opetettavaa Jumalalla on meille tästä ikuisuuden kannalta tärkeästä kysymyksestä?

Tämän kirjan tavoitteena on auttaa kyselevää lukijaa löytämään oikea vastaus näihin kysymyksiin. Sen kirjoittaja on maistanut Jumalan hyvyyttä ja oppinut pitämään yhteyttä hänen kanssaan sekä tutkimaan hänen sanaansa. Hän on oppinut, että Herran salaisuudet kuuluvat niille, jotka pelkäävät häntä ja joiden kanssa hän tekee liiton.

Voidaksemme paremmin ymmärtää tähän tärkeään taisteluun liittyviä periaatteita, jotka koskevat koko maailmankaikkeutta, kirjoittaja avaa eteemme suuria käytännönläheisiä opetuksia viimeisen kahdentuhannen vuoden ajalta.

Kirja alkaa Jerusalemin historian viimeisistä surullisista tapahtumista, kun tuo Jumalan valitsema kaupunki hylkäsi ristin miehen, joka tuli heidät pelastamaan. Siitä eteenpäin teos käy läpi historian suuria päälinjoja. Se osoittaa, kuinka Jumalan lapsia vainottiin ensimmäisillä vuosisadoilla. Tämän jälkeen kirkossa tapahtui suuri luopumus. Uskonpuhdistuksessa maailmalle annettiin herätyskutsu, joka paljastaa monia tärkeitä suureen taisteluun liittyviä periaatteita. Ranskan vallankumouksen kauheat tapahtumat tarjoavat surullisen opetuksen seurauksista, joita raamatullisten periaatteiden hylkäämisestä aiheutuu. Kirja käsittelee Raamattua korottaneita herätysliikkeitä, mikä osoittaa, millainen hyödyllinen ja pelastava voima Raamatulla on. Se kertoo viimeisten päivien herätyksestä, missä avataan Jumalan sanan kirkas lähde ja ammennetaan valtavia valon ja tiedon ilmoituksia, jotka voivat paljastaa kaikki pimeydestä nousevat uhkaavat petokset.

Kirjassa esitetään myös yksinkertaisesti, sujuvasti ja vaikuttavasti edessä olevaan taisteluun liittyvät elintärkeät periaatteet, joihin kaikki joutuvat ottamaan kantaa.

Lopuksi kirja kertoo, kuinka hyvä saa ikuisesti kestävän ja loistavan voiton pahasta, kuinka oikeus voittaa vääryyden, valo pimeyden, ilo murheen, toivo epätoivon, kunnia häpeän, elämä kuoleman ja ikuinen kärsivällinen rakkaus kostonhaluisen vihan.

Tämän erinomaisen teoksen ensimmäistä painosta (1888) ja kirjailijan uudistamaa toista

laitosta (1911) on käännetty ja levitetty maailmanlaajuisesti useina painoksina. Lukija ei voi olla panematta merkille, kuinka rehellisesti ja eloisasti kirjoittaja paljastaa tehdyt virheet ja ehdottaa Jumalan erehtymättömään sanaan perustuvia ratkaisuja. Vaikka viime vuosikymmenien aikana on tapahtunut suuria uskontososiaalisia muutoksia, tämän kirjan esittämät perusajatukset ja tulevaisuuden näkymät ovat ajattomia ja kiehtovia.

Kirjan aiemmat painokset ovat johtaneet monia ihmisiä Hyvän paimenen luo, ja kustantajana rukouksemme on, että tämä painos voisi tuottaa aiempaa enemmän ikuisen hyvän hedelmää.

Kustantaja[1]

1 Alkuperäinen kustantaja vuoden 1888 ja 1911 painoksille oli *Pacific Press Publishing Association, (Mountain View, Kalifornia)*. Tässä käännöksessä seurataan 1911 laitosta ja viimeisintä Ellen G. White -toimikunnan [Ellen G. White Estate] otsikointia, alkusanojen ja loppuviitteiden sanamuotoa (vuosilta 1956, 1979 ja 1993). *Suomentajan huomautus.*

Uuden suomennoksen alkusanat

Tämä teos on uusi suomennos Ellen G. Whiten klassikkoteoksesta, joka on sitä ajankohtaisempi, mitä lähempänä Jeesuksen paluuta elämme. Tämä suomennos sisältää useita parannuksia aikaisempiin käännöksiin verrattuna.

Ensiksi käännöksessä on kiinnitetty erityistä huomiota kieliasun sujuvuuteen, ja siksi alkuteoksen monimutkaiset lauserakenteet on yksinkertaistettu ymmärtämisen helpottamiseksi muuttamatta kuitenkaan tekstin asiasisältöä.

Toiseksi suurin osa Raamatun lainauksista on kirjoittajan omia, mutta myös kääntäjä on lisännyt joitain viittauksia, mikäli kirjoittaja käyttää tekstissään Raamatun tekstiä ilman, että hän on sitä erikseen maininnut. Kaikki viittaukset on merkitty alaviitteisiin.

Kolmanneksi kirjoittajan elinaikana kirjoittajilla oli usein tapana lainata toisten kirjoittajien teoksia ilman, että niitä välttämättä merkittiin näkyviin, etenkin jos lainattu teos oli yleisesti tunnettu. Jos lähde tunnetaan, nykykäytännön mukaisesti ne on kaikki merkitty alaviitteisiin. Osa näistä viittauksista on alkuteoksessa, osa taas myöhemmin Ellen G. White -toimikunnan (Ellen G. White Estate) tutkijoiden lisäämiä.

Neljänneksi alaviitteissä on myös suuri määrä muuta kirjoittajan tekstiä selventävää asiasisältöä, joista osa on Ellen G. White -toimikunnan käsialaa, osa taas kääntäjän ja osa toimituksen tutkimustyön tulosta. Joissain paikoissa alaviitteissä myös selitetään Raamatun alkutekstin merkitystä, jotta kirjoittajan tarkoitus olisi helpompi ymmärtää.

Antoisia lukuhetkiä.

Toimitus

Johdanto

Ennen syntiinlankeemusta Aadamilla oli mahdollisuus keskustella vapaasti Luojansa kanssa. Kun hän tottelemattomuudellaan erosi Jumalasta, ihmiskunta menetti tämän suuren etuoikeuden. Lunastussuunnitelma avasi kuitenkin tien, joka tarjoaa maan asukkaille yhteyden taivaaseen. Jumala on Henkensä välityksellä kommunikoinut ihmisten kanssa, ja maailmalle on annettu jumalallista valoa valittujen palvelijoiden saamien näkyjen kautta. ” – – ihmiset ovat puhuneet Pyhän Hengen johtamina sen, minkä ovat Jumalalta saaneet.”[1]

Ihmiskunnan historiassa ensimmäiset kaksi ja puoli vuosituhatta olivat aikaa ilman kirjoitettua ilmoitusta Jumalan tahdosta. Ne, joita Jumala opetti, kertoivat tiedostaan toisille ja sukupolvien ajan tieto välittyi isältä pojalle. Kirjoitetun sanan aika alkoi Mooseksesta. Innoitettuja näkyjä saatettiin silloin innoitetun kirjan muotoon. Mooses oli luomisen ja lain historioitsija, ja työ hänen jälkeensä jatkui pitkään, tuhannen kuudensadan vuoden ajan, Johannekseen asti, joka kirjoitti muistiin evankeliumin ylevimmät totuudet.

Vaikka Raamattu viittaa Jumalaan kirjoittajanaan, se on tuotettu ihmiskäsin. Sen eri kirjoissa on toisistaan poikkeavia tyylejä, jotka heijastelevat kunkin kirjoittajan luonteenpiirteitä. Jokainen ilmoitettu totuus on ”Jumalan Hengestä syntynyt”,[2] vaikka asiat onkin ilmaistu ihmisten sanoin. Ääretön Jumala on Pyhän Hengen avulla välittänyt tietoa palvelijoittensa mieleen ja sydämeen. Hän on antanut unia ja näkyjä, vertauskuvia ja kuvauksia. Ne, joille totuus näin ilmaistiin, ovat saattaneet nämä ajatukset ihmiskielen muotoon.

Jumala lausui itse kymmenen käskyä ja kirjoitti ne omalla sormellaan. Ne ovat jumalallisesta, eivät inhimillisestä, lähteestä. Kuitenkin Raamattu, jossa Jumalan antamat ajatukset esitetään, käyttää ihmisten kieltä. Siinä jumalallinen ja inhimillinen ovat yhdessä. Samanlainen yhteys jumalallisen ja inhimillisen välillä on Kristuksessa, joka oli Jumalan Poika ja Ihmisen Poika. Mikä on totta Kristuksen kohdalla, on totta Raamatun kohdalla, että ”Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme”.[3]

Raamatun tekstit kirjoitettiin eri aikoina. Kirjoittajat poikkesivat suuresti toisistaan yhteiskunnallisen aseman, ammatin ja myös henkisten ja hengellisten lahjojen osalta. Siksi Raamatun kirjojen tyyli ja käsitellyt aiheet eroavat huomattavasti toisistaan. Kirjoittajat käyttävät erilaisia ilmaisuja, ja usein yksi kirjoittaja sanoo saman totuuden iskevämmin kuin toinen. Kun monet käsittelevät samaa aihepiiriä eri näkökulmista ja eri tilanteissa, voi huolimaton, pinnallinen tai ennakkoluuloinen lukija pitää tekstejä ristiriitaisina tai vastakkaisina, vaikka ne huolelliselle ja Raamattua kunnioittavalle lukijalle antavat kirkkaamman käsityksen Raamatun tekstien välisestä harmoniasta.

Kun eri kirjoittajat esittävät totuutta, se auttaa näkemään asian eri puolet. Yksi kirjoittajista on vaikuttunut yhdestä aiheen piirteestä, johon hän tarttuu ja jonka hän sovittaa yhteen oman kokemuksensa tai käsityskykynsä ja arvostuksensa mukaisesti. Toinen taas keskittyy asian toiseen puoleen ja molemmat, Pyhän Hengen ohjaamina, kirjoittavat sen, mikä heitä eniten kosketti. Kyseessä ovat saman totuuden eri ulottuvuudet, jotka kuitenkin ovat

---

1 2. Piet. 1:21.
2 2. Tim. 3:16.
3 Joh. 1:14.

täydessä sopusoinnussa. Tällä tavoin esitetyt totuudet muodostavat täydellisen kokonaisuuden, joka sopii täyttämään ihmisten tarpeet kaikissa elämän olosuhteissa ja tilanteissa.

Jumala on nähnyt hyväksi käyttää ihmisiä välikappaleinaan viestiessään totuutta maailmalle. Hän itse Pyhän Henkensä välityksellä on pätevöittänyt kirjoittajat ja mahdollistanut tämän työn. Hän ohjasi ihmisten mieltä, kun he valitsivat, mistä puhua ja mitä kirjoittaa. Vaikka aarre uskottiin saviastioihin, se on kuitenkin taivaasta. Todistus annetaan puutteellisen inhimillisen kielen avulla, mutta se on kuitenkin Jumalan todistus, ja kuuliainen, uskova Jumalan lapsi näkee siinä jumalallisen voiman kirkkauden, täynnä armoa ja totuutta.

Sanassaan Jumala on antanut ihmisille pelastukseen tarvittavan tiedon. Pyhä Raamattu tulee hyväksyä arvovaltaisena ja erehtymättömänä ilmoituksena hänen tahdostaan. Se on luonteen mitta, oppien ilmoittaja ja kokemusten punnitsija. ”Jokainen pyhä, Jumalan Hengestä syntynyt kirjoitus on hyödyllinen opetukseksi, nuhteeksi, ojennukseksi ja kasvatukseksi Jumalan tahdon mukaiseen elämään. Näin Jumalan ihmisestä tulee täydellinen ja kaikkeen hyvään kykenevä.”[4]

Se tosiasia, että Jumala on sanansa kautta ilmoittanut tahtonsa ihmisille, ei kuitenkaan tee tarpeettomaksi hänen Pyhän Henkensä jatkuvaa läsnäoloa ja opastusta. Päinvastoin. Vapahtajamme Kristus Jeesus lupasi Hengen avaamaan palvelijoilleen sanan, kirkastamaan ja selittämään sen opetuksia. Koska Jumalan Henki innoitti Raamatun, on mahdotonta, että Hengen opetus koskaan olisi ristiriidassa sanan opetuksen kanssa.

Pyhää Henkeä ei annettu, eikä häntä koskaan voida antaa, syrjäyttämään Raamattua, koska Raamattu selvästi sanoo olevansa se mitta, jolla kaikki opetus ja kokemukset on punnittava. Apostoli Johannes sanoo: ”– – älkää uskoko kaikkia henkiä. Koetelkaa ne, tutkikaa, ovatko ne Jumalasta, sillä maailmassa on liikkeellä monia vääriä profeettoja.”[5] Ja Jesaja julistaa: ”Pysykää laissa ja todistuksessa. Elleivät he näin sano, heille ei aamunkoittoa tule.”[6]

Suurta häpeää Pyhän Hengen työlle ovat tuottaneet sellaisten ihmisten erheet, jotka kuvittelevat olevansa niin valistuneita, etteivät enää tarvitse Jumalan sanan opastusta. Heitä ohjaavat mieleen nousseet ajatukset, joita he kuvittelevat Jumalan ääneksi. Heitä ohjaava henki ei kuitenkaan ole Jumalan Henki. Vaikutelmien seuraaminen, jos se johtaa Raamatun laiminlyömiseen, voi johtaa vain sekaannukseen, petokseen ja tuhoon. Se palvelee vain Paholaisen pyrkimyksiä. Koska Pyhän Hengen työ on ratkaisevan tärkeä Kristuksen seurakunnalle, se on myös Paholaisen juonien kohde. Hän pyrkii tekemään Hengen työstä halveksittavaa äärimmäisyyksiin menevien ihmisten ja fanaatikkojen avulla. Hän yrittää näin saada Jumalan kansan laiminlyömään tämän voimanlähteen, jonka Herra itse on sille varannut.

Koko evankeliumin aikakauden ajan Jumalan Henki on tehnyt työtään sopusoinnussa sanan kanssa. Kun Vanha ja Uusi testamentti annettiin, Pyhä Henki jatkoi totuuden ilmoittamista yksittäisille ihmisille suoraan ilman pyhään kaanoniin[7] valittuja kirjoituksia. Raamattu itse kertoo, kuinka Pyhän Hengen voimalla ihmiset saivat varoituksia, nuhteita, neuvoja ja ohjeita sellaisissakin asioissa, jotka eivät liity mitenkään Raamatun muodostumiseen. Meille kerrotaan eri aikoina eläneistä profeetoista, joiden puheesta sanaakaan ei ole kirjoitettu muistiin. Vastaavasti Raamatun kaanonin sulkeuduttua, Pyhä Henki tekee yhä työtään valaisten, varoittaen ja lohduttaen Jumalan lapsia.

---

4 2. Tim. 3:16, 17.

5 1. Joh. 4:1.

6 Jes. 8:20, RK 2012.

7 Sana ”kaanon” on seemiläistä alkuperää, ja tarkoitti ruokoa ja suoraa keppiä, joita käytettiin mittaamiseen. Sanalle kehittyi ohjenuoraa tarkoittava merkitys.

Raamatun kaanonilla tarkoitetaan niitä pyhiä kirjoituksia, jotka muodostavat Raamatun. Protestanttien enemmistölle Raamatun kaanon muodostuu Vanhasta ja Uudesta testamentista. Katolilaiset, ortodoksit ➤

Jeesus lupasi opetuslapsilleen. ”Puolustaja, Pyhä Henki, jonka Isä minun nimessäni lähettää, opettaa teille kaiken ja palauttaa mieleenne kaiken, mitä olen teille puhunut.”[8] ”Kun Totuuden Henki tulee, hän johtaa teidät tuntemaan koko totuuden. – – ja ilmoittaa teille, mitä on tuleva.”[9] Raamattu opettaa selkeästi, etteivät nämä lupaukset koske vain apostolista aikaa, vaan kuuluvat kaikkina aikoina Kristuksen seurakunnalle. Vapahtaja vakuuttaa seuraajilleen: ”– – minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.”[10] Samoin Paavali kertoo, että Henki antaa lahjoja seurakunnalle ”tehdäkseen pyhät valmiiksi palvelutyöhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen, kunnes me kaikki saavutamme ykseyden uskossa ja Jumalan Pojan tuntemisessa, kypsän miehuuden, Kristuksen täyteyden täysi-ikäisyyden mitan.”[11]

Paavali rukoili Efeson uskovien puolesta, ”että Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala, kirkkauden Isä, *antaisi teille viisauden ja näkemisen hengen*, niin että oppisitte tuntemaan hänet, ja että hän *valaisisi teidän sisäiset silmänne näkemään*, millaiseen toivoon hän on meidät kutsunut, – – ja miten *mittaamaton* on hänen voimansa, joka vaikuttaa meissä uskovissa.”[12] Paavali toivoi efesolaisille sitä siunausta, että Jumalan Henki antaisi heille ymmärrystä ja avaisi sanan syvät salaisuudet.

Kun Pyhä Henki oli helluntaipäivänä ilmennyt mahtavalla tavalla, Pietari kehotti kuulijoita kääntymään ja ottamaan kasteen ”Jeesuksen Kristuksen nimeen, jotta” he saisivat syntinsä anteeksi ja sanoi: ”Silloin te saatte lahjaksi Pyhän Hengen. Teitä tämä lupaus tarkoittaa, teitä ja teidän lapsianne, ja myös kaikkia niitä, jotka ovat etäällä – keitä ikinä Herra, meidän Jumalamme, kutsuu.”[13]

Jumala lupasi profeetta Joelin välityksellä erityisen Jumalan Hengen työn juuri ennen Herran suuren päivän tuloa.[14] Tämä profetia täyttyi vain osin helluntaipäivänä. Sen lopullinen toteutuminen liittyy siihen Jumalan armon ilmenemiseen, jolla evankeliumin työ päätetään.

Suuri taistelu hyvän ja pahan välillä käy intensiivisemmäksi, mitä lähempänä ajan loppua ollaan. Kaikkina aikoina Paholaisen viha on kohdistunut Kristuksen seurakuntaan. Jumala on antanut armonsa ja Henkensä kansalleen antaakseen sille voimaa vastustaa Paholaisen valtaa. Kun Kristuksen apostolit saivat tehtäväkseen viedä evankeliumi kaikkeen maailmaan ja kirjoittaa se muistiin kaikkia tulevia aikoja varten, he saivat erityistä Pyhän Hengen opastusta. Kun seurakunnan lopullisen vapauksen päivä lähenee, Paholainen tekee työtään entistä väkevämmin. Hän on tullut maan päälle ”raivon vallassa”, koska ”tietää, että – – aika on lyhyt”.[15] Hän tekee työtään ”suurella voimalla, tehden petollisia tunnustekoja ja ihmeitä”.[16] Kuudentuhannen vuoden ajan tuo ”takapiru”, joka kerran oli Jumalan enkeleistä korkein, on

---

7 jatkuu
ja jotkut protestantit hyväksyvät kaanoniin myös Vanhan testamentin apokryfikirjat (Tobit, Judit, Sirak, Baruk, Jeremian kirje, Manassen rukous, Viisauden kirja, 1. ja 2. makkabilaiskirja sekä lisäyksiä Esterin ja Danielin kirjoihin). Jotkut orientaaliortodoksiset kirkkokunnat hyväksyvät edellisten lisäksi muitakin apokryfisia kirjoituksia osaksi Raamatun kaanonia (mm. Barukin Ilmestyskirja, 3. ja 4. Esran kirja, 3. makkabilaiskirja, Riemuvuosien kirja ja Eenokin kirja). *Toimituksen huomautus.*

8 Joh. 14:26.
9 Joh. 16:13.
10 Matt. 28:20.
11 Ef. 4:12, 13, RK 2012.
12 Ef. 1:17–19, kursiivi lisätty.
13 Ap. t. 2:38, 39.
14 Joel 3:1.
15 Ilm. 12:12
16 2. Tess. 2:9.

antautunut kokonaan pettämiseen ja tuhoamiseen. Hän on kehittänyt demonisia taitojaan ja viekkauttaan, kehittynyt julmuudessa menneiden aikojen taisteluissa ja panostaa nyt kaiken viimeiseen taisteluun Jumalan kansaa vastaan. Tänä vaikeana aikana Kristuksen seuraajien tulee varoittaa maailmaa Herran toisesta tulosta. Heidän tulee valmistautua seisomaan puhtaina ja moitteettomina Kristuksen tullessa.[17] Tällaisena aikana erityinen jumalallisen armon ja voiman vuodatus on yhtä tarpeen kuin apostolien päivinä.

Pyhän Hengen antama valo on avannut näiden sivujen kirjoittajalle näkymiä tästä kauan jatkuneesta taistelusta hyvän ja pahan välillä. Aika ajoin minun on sallittu katsella suurta taistelua Kristuksen, elämän Ruhtinaan ja pelastuksemme päämiehen, sekä Paholaisen, pahuuden ruhtinaan, synnin alkuunpanijan ja ensimmäisen lainrikkojan, välillä. Paholaisen viha Kristusta kohtaan on kohdistunut hänen seuraajiinsa. Taustalla kaikessa tässä historiassa on kaikkina aikoina ollut sama viha Jumalan lain periaatteita vastaan, sama petollinen toimintamalli, jolla valhe on yritetty saada näyttämään totuudelta. Toimintamalli, jossa Jumalan laki halutaan korvata inhimillisillä laeilla, ja jossa ihmiset läpi historian on johdettu palvelemaan luotua Luojan sijaan. Paholainen on yrittänyt antaa väärän kuvan Jumalan luonteesta saadakseen ihmiset hyväksymään erheellisen käsityksen Luojasta, jotta he pelkäisivät ja vihaisivat häntä rakastamisen sijaan. Hän on ponnistellut saadakseen ihmiset panemaan syrjään Jumalan lain ja johtaakseen heidät pitämään itseään vapaina sen vaatimuksista. Hän on myös vainonnut niitä, jotka ovat uskaltaneet vastustaa hänen petoksiaan. Tämä voidaan havaita patriarkkojen, profeettojen, apostolien, marttyyrien ja uskonpuhdistajien elämänvaiheista.

Suuressa viimeisessä taistelussa Paholainen tulee käyttämään samoja toimintatapoja, osoittamaan samaa henkeä ja työskentelemään samojen päämäärien hyväksi kuin kaikkina menneinäkin aikoina. Mitä on ennenkin ollut, sitä tullaan näkemään uudelleen. Erona on tulevan kamppailun hirveä kiivaus, jollaista maailma ei ole milloinkaan kokenut. Paholaisen juonet ovat entistä pettävämpiä ja hänen hyökkäyksensä ovat entistä määrätietoisempia. Jos se olisi mahdollista, hän johtaisi valitutkin harhaan.[18]

Kun Jumalan Henki on avannut mieleni näkemään hänen sanansa suuret totuudet ja tapahtumia niin menneisyydestä kuin tulevaisuudestakin, olen saanut tehtäväkseni kertoa toisille, mitä minulle on ilmoitettu – käymään läpi suuren taistelun mennyttä historiaa erityisesti sillä tavalla, että se valaisee nopeasti lähestyvää tulevaa taistelua. Tästä syystä olen yrittänyt valita ja koota yhteen kirkon historiasta tilanteita, jotka auttavat ymmärtämään, kuinka eri aikoina maailmalle on annettu suuria koettelevia totuuksia, jotka ovat herättäneet Paholaisen ja maailmaa rakastavien kirkkojen vihan. Tiedon ovat säilyttäneet ne, jotka ”eivät säästäneet henkeään vaan olivat valmiit kuolemaankin”.[19]

Nämä kuvaukset historiasta enteilevät tulevaa. Kun niitä miettii Jumalan sanan valossa ja hänen Henkensä ohjaamana, Paholaisen juonet paljastuvat. Samalla nähdään ne vaarat, joita meidän tulee karttaa, jos haluamme olla moitteettomia Herran edessä, kun hän tulee.

Menneiden aikojen suuret tapahtumat, jotka edistivät uskonpuhdistusta, ovat historiallisia tosiasioita. Ne tunnetaan ja myönnetään yleisesti tosiksi protestanttien parissa, eikä kukaan voi kumota niitä. Käyn lyhyesti läpi sellaiset tämän historian piirteet, jotka sopivat tämän kirjan tavoitteisiin. On välttämätöntä esittää ne suppeasti. Tosiasiat on tiivistetty niin pieneen tilaan kuin mahdollista menettämättä ymmärtämisen ja käytäntöön soveltamisen kannalta oleellista. Joissakin tapauksissa olen hyödyntänyt historioitsijoita, jotka ovat

17 2. Piet. 3:14.
18 Ks. Mark. 13:22.
19 Ilm. 12:11.

kuvanneet tapahtumat tiiviisti tai ryhmitelleet ne yhteen siten, että aiheesta saa hyvän kokonaiskuvan. Usein lainauksiin annetaan lähdeviite, mutta joskus ei. Tarkoitus ei ole, että tämä kirja puhuisi historioitsijoiden auktoriteetilla, vaan että itse tapahtumat ja niiden kuvaukset puhuisivat puolestaan. Myös uskonpuhdistusta edistäneiden kirjoituksia ja aatteita on lainattu samalla tavalla.

Tämän kirjan tarkoitus ei ole niinkään esittää uutta tietoa menneistä ristiriidoista, vaan tuoda esiin tosiasioita ja periaatteita, jotka ovat tulevaisuuden tapahtumien kannalta tärkeitä. Nämä historialliset tosiasiat saavat kuitenkin uuden merkityksen, kun niitä tarkastellaan valon ja pimeyden voimien välisen taistelun näkökulmasta. Menneet tapahtumat valaisevat niiden tietä, joita on aiempien uskonpuhdistajien tavoin kutsuttu kertomaan Jumalan sanasta ja todistamaan Jeesuksesta Kristuksesta[20].

Tämän kirjan tarkoitus on avata eteemme totuuden ja erheen välisen suuren taistelun näytökset, paljastaa Paholaisen petokset, tavan, jolla häntä voi menestyksellä vastustaa sekä antaa tyydyttävä ratkaisu pahuuden suureen ongelmaan. Kirja paljastaa synnin alkuperän, sen lopullisen hävittämisen siten, että se osoittaa Jumalan olevan oikeudenmukainen ja hyvätahtoinen kaikessa, mitä hän luoduilleen tekee sekä Jumalan lain muuttumattomuuden. Kirjoittajan harras rukous on, että kirjan vaikutuksesta ihmiset voisivat vapautua pimeyden vallasta ja tulla ”kelvollisiksi saamaan pyhille kuuluvan perintöosan valon valtakunnasta”[21], hänen kiitoksekseen, joka on meitä rakastanut ja antanut itsensä puolestamme.

Ellen G. White

20 Ilm. 1:2.
21 Kol. 1:12.

1

Jerusalemin tuho

”Kunpa sinäkin tänä päivänä ymmärtäisit, missä turvasi on! Mutta nyt se on sinun silmiltäsi kätketty. Vielä tulet näkemään ajan, jolloin viholliset rakentavat ympärillesi vallin, saartavat sinut ja käyvät kimppuusi joka puolelta. He murskaavat maan tasalle sinut ja sinun asukkaasi. Sinuun ei jätetä kiveä kiven päälle, koska et tajunnut etsikkoaikaasi.”[1]

Jeesus katseli Jerusalemia Öljymäen rinteeltä. Näkymä hänen edessään oli kaunis ja rauhallinen. Oli pääsiäisaika. Jaakobin jälkeläisiä kokoontui kaupunkiin kaikkialta viettämään suurta kansallista juhlaansa. Puutarhojen, viiniviljelmien ja pyhiinvaeltajien telttojen täplittämien vihreiden mäkien keskeltä kohosivat Israelin pääkaupungin pengerretyt rinteet, massiiviset muurit ja komeat palatsit.

Tämä Siionin tyttäreksi kutsuttu kaupunki tuntui kaikessa ylpeydessään sanovan: ”Minä olen kuningatar ja istun valtaistuimella. – – surua en ikinä koe.”[2] Kaupunki vaikutti vieläkin yhtä viehättävältä ja taivaallisen suosion turvaamalta kuin se oli ollut menneinä aikoina, jolloin kuninkaallinen laulaja sanoi Siionin vuoren kohoavan ”korkealle” ja olevan ”koko maan ilo”, ”suuren kuninkaan kaupunki”.[3]

Jeesuksen edessä kohosivat temppelin mahtavat rakennukset. Laskeva aurinko valaisi sen marmoriseinät lumenhohtoisiksi ja sen säteet saivat kultaisen portin, temppelin tornin ja katon harjan välkehtimään. Rakennus oli kansallisen ylpeyden aihe ja täydellinen kauneudessaan. Kuka israelilaisten joukosta olisi voinut katsella tätä näkyä tuntematta ihailun ja ilon väristyksiä.

Jeesuksen, Vapahtajan, mieltä painoivat kuitenkin aivan toisenlaiset ajatukset. ”Kun Jeesus tuli lähemmäksi ja näki kaupungin, hän puhkesi itkuun sen tähden.”[4] Kaikki muut olivat tempautuneet mukaan juhlariemuun, jolla Jeesusta saatettiin kaupunkiin. Tähän liittyivät palmunoksien heiluttaminen ja Hoosianna-huudot, jotka saivat rinteet kaikumaan. Äkillinen salaperäinen suru oli kuitenkin vallannut maailman Vapahtajan mielen, vaikka tuhannet äänet yhtyivät julistamaan häntä kuninkaaksi. Hänellä, Jumalan Pojalla ja Israelin luvatulla oli silmissään kyyneleitä, vaikka hänen voimansa oli vapauttanut kuolemankin vangit haudan otteesta. Kyynelten taustalla ei ollut tavallinen suru, vaan syvä hillitsemätön tuska.

Hän ei itkenyt itsensä tähden, vaikka hän tiesi, minne hänen askeleensa hänet johtaisivat. Hänen edessään oli Getsemanen puutarha, yksi hänen lähestyvän tuskansa näyttämöistä. Näköpiirissä oli myös lammasportti, jonka kautta uhrieläimiä oli vuosisatojen ajan kuljetettu. Tuo portti tultaisiin avaamaan myös hänelle, kun hänen osanaan oli olla ”karitsa, jota teuraaksi viedään”.[5]

---

1 Luuk. 19:42–44.
2 Ilm. 18:7.
3 Ps. 48:3.
4 Luuk. 19:41.
5 Jes. 53:7.

Golgata, ristiinnaulitsemispaikka, ei sekään ollut kaukana. Tie, jota Kristus pian kulkisi antaessaan itsensä syntiuhriksi, oli kauhun ja suuren pimeyden varjostama. Näiden asioiden ymmärtäminen ei kuitenkaan ollut tätä iloista hetkeä synkentävien varjojen syy. Hänen epäitsekästä mieltään ei pimentänyt odotettavissa oleva yli-inhimillisen kärsimys. Jeesus itki Jerusalemin tuhansia tuhoon tuomittuja asukkaita ja niiden sokeutta ja katumattomuutta, joita hän oli tullut siunaamaan ja pelastamaan.

Jeesus näki selvästi, millaista Jumalan suosiota ja varjelusta valittu kansa oli yli tuhatvuotisen historiansa aikana kokenut. Kerran Iisak, lupausten lapsi, oli maannut sidottuna ja valmiina uhrattavaksi alttarilla Morian vuorella – esikuvana Jumalan Pojan tulevasta uhrista. Tähän historiaan kuului liiton siunaus ja valtava Abrahamille, kaikkien uskollisten isälle, annettu messiaaninen lupaus.[6] Kerran tuhon enkeli pysähtyi, kun uhrituli kohosi Araunan puimatantereelta kohti taivasta.[7] Tämä oli osuva vertauskuva Vapahtajan uhrista ja hänen välitystyöstään syntisten puolesta.

Jumala oli antanut Jerusalemille suuremman kunnian kuin muulle maailmalle. Herra oli ”valinnut Siionin”, koska halusi sen omaksi ”asunnokseen”.[8] Juuri siellä profeetat lausuivat vuosisatojen kuluessa varoituksiaan. Siellä papit heiluttivat suitsutusastioitaan ja suitsukepilven myötä rukoilijoiden pyynnöt nousivat Jumalan eteen. Siellä uhrattujen lampaiden veri oli päivittäin viitannut tulevaisuuteen, Jumalan Karitsaan. Siellä Jahve[9] oli ilmaissut läsnäolonsa armoistuimen yllä loistavassa pilvessä. Sieltä löytyi myös merkitys niille näkymättömille tikkaille, jotka yhdistivät maan ja taivaan.[10] Niitä pitkin Jumalan enkelit olivat nousseet ylös ja laskeutuneet alas, ja ne avasivat yhteyden suoraan kaikkeinpyhimpään taivaassa. Jos Israel olisi pysynyt uskollisena sille, mitä oli taivaasta saanut, Jerusalem olisi kestänyt ikuisesti Jumalan valittuna kaupunkina.[11] Tämän Jumalan suosiosta nauttineen kansan historia oli kuitenkin täynnä luopumusta ja kapinaa. He vastustivat taivaallista armoa, väärinkäyttivät saamiaan etuoikeuksia ja vähättelivät heille tarjottuja mahdollisuuksia.

Vaikka israelilaiset ”pilkkasivat hänen lähettiläitään eivätkä välittäneet hänen sanoistaan” ja ”tekivät pilkkaa Herran profeetoista”[12], Jumala sanoi: ”Herra, Herra on laupias Jumala, hän antaa anteeksi. Hän on kärsivällinen, ja hänen hyvyytensä ja uskollisuutensa on suuri.”[13] Armossaan Jumala edelleen kutsui ihmisiä, vaikka kansa hylkäsi hänet kerran toisensa jälkeen. Hän osoitti rakkautta, joka ylitti huolehtivan maallisen isän poikaansa kohtaan tunteman myötätuntoisen rakkauden. ”Herra, heidän isiensä Jumala, lähetti sananviejiään yhä uudelleen varoittamaan heitä, sillä hänen tuli sääli kansaansa ja omaa asuinsijaansa.”[14] Kun vastalauseet, vetoomukset ja nuhteet eivät toimineet, hän lähetti heille taivaan parhaan lahjan, jonka mukana tuli koko taivas.

Jumalan Poika sai tehtäväkseen kutsua katumatonta kaupunkia. Kristus itse oli aikanaan

---

6 1. Moos. 22:9, 16–18.
7 1. Aik. 21.
8 Ps. 132:13.
9 Jahve on Jumalan nimi Vanhassa testamentissa. Jes. 42:8: ”Minä olen Herra, Jahve on minun nimeni. Kunniani kirkkautta minä en kenellekään luovuta, en minulle kuuluvaa ylistystä jumalankuville.” Muita kohtia Raamatun käännöksessä, joista Jahve-nimi löytyy, ovat 2. Moos. 3:15; 6:2, 3; 15:3; 33:19; 34:5. Alkutekstissä nimi esiintyy 6 828 kertaa, mutta vanhan juutalaisen tavan mukaan käännetään sanalla ”Herra”. *Toimituksen huomautus.*
10 1. Moos. 28:12; Joh. 1:51. Raamattu käyttää tätä vertauskuvaa maan ja taivaan välisestä yhteydestä. *Suomentajan huomautus.*
11 Jer. 17:21–25.
12 2. Aik. 36:16.
13 2. Moos. 34:6.
14 2. Aik. 36:15.

tuonut Israelin Egyptistä kuin jalon viiniköynnöksen taimen.[15] Hänen oma kätensä ajoi pakanat pois, kun hän istutti kansansa hedelmälliselle rinnemaalle ja rakensi muurin sitä suojelemaan. Hän oli se, joka oli lähettänyt palvelijansa lannoittamaan maaperää. Niinpä Jumala kysyykin: ”Mitä pitäisi vielä tehdä viinitarhalleni? Mitä jäi tekemättä?”[16]

Vaikka Jumala löysi vain villimarjoja etsiessään hedelmiä, hän toivoi vieläkin satoa. Hän halusi pelastaa viinitarhansa tuholta ja siksi tuli sinne, henkilökohtaisesti. Hän muokkasi, kitki, leikkasi ja teki uupumatta työtä pelastaakseen istuttamansa viiniköynnöksen.

Kolmen vuoden ajan valon ja kirkkauden Herra oli vaeltanut, tullut ja mennyt, oman kansansa keskellä. ”Hän kulki ympäri maata, teki hyvää ja paransi kaikki jotka olivat joutuneet Paholaisen valtaan – –.”[17] Hän vahvisti niitä, jotka olivat murtuneella mielellä, vapautti sidotut, antoi näön sokeille ja rammoille voiman kävellä, hän paransi pitaaliset, herätti kuolleita ja puhui ilosanomaa köyhille.[18] Kaikki kansanryhmät saivat kuulla armon kutsun: ”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.”[19]

Jeesuksen tarjoama hyvä maksettiin pahalla ja hänen rakkautensa vihalla.[20] Peräänantamattomasti hän kuitenkin jatkoi armon missiotaan. Hän ei koskaan lähettänyt pois ketään, joka etsi hänen armoaan. Hänen osakseen tuli asunnottoman kulkijan elämä, jossa hän joutui päivittäin kohtaamaan halveksuntaa ja äärimmäistä köyhyyttä. Hän eli kohdatakseen ihmisten tarpeet ja keventääkseen heidän murheitaan sekä auttaakseen heitä ottamaan vastaan hartain vetoomuksin tarjottu elämän lahja. Kerran toisensa jälkeen ihmisten sydänten kovuus sai heidät sulkemaan pois heille tarjotun armon, vaikka vastauksena olivat vain aiempaa syvemmät osoitukset sanomattomasta rakkaudesta ja säälistä. Israel oli kääntynyt ainoaa auttajaansa ja parasta ystäväänsä vastaan. Se väheksyi hänen rakkauden täyttämiä vetoomuksiaan, halveksi hänen neuvojaan ja pilkkasi hänen varoituksiaan.

Toivon ja anteeksiannon aika oli nopeasti päättymässä. Jumala oli pitkään viivyttänyt vihansa maljan vuodattamista, mutta nyt tuo malja oli täyttymässä ja pilvet, joita vuosisatojen luopumus ja kapina oli kansan ylle tuonut, olivat muuttuneet mustiksi, ja myrsky oli valmis puhkeamaan syyllisen kansan ylle. Sitä ainoaa, joka olisi voinut pelastaa heidät uhkaavalta kohtalolta, he vähättelivät, pahoinpitelivät, hyljeksivät, ja hänet he tulisivat pian ristiinnaulitsemaan. Kristuksen joutuminen Golgatan ristille merkitsi myös sitä, että Israelin aika Jumalan erityisesti suosimana ja siunaamana kansana oli tulossa päätökseen.

Yhden ainoankin pelastus tuholta on arvokkaampi kuin kaikki maailman aarteet tai rikkaudet. Kuitenkin nyt, kun Jeesus katseli Jerusalemia, hän näki lähestyvän tuomion, joka odotti tuota Jumalan aiemmin erityiseksi aarteekseen valitsemaa kaupunkia ja kansaa.

Profeetat olivat itkeneet Israelin luopumusta ja sitä kauhistuttavaa tuhoa, jonka kansan synnit olivat sille useasti tuoneet. Jeremia kertoo toivoneensa, että hänen silmänsä olisivat kuin kyynelten lähde, jotta hän voisi yötä päivää itkeä rakkaan kansansa kaatuneita ja pakkosiirtolaisuuteen vietyjä vankeja.[21] Kuinka paljon syvempi oli Jeesuksen tuska, kun hänen profeetallinen katseensa ei rajoittunut vain muutamaan vuosikymmeneen, vaan kattoi kaikki aikakaudet. Hän sai nähdä tuhon enkelin, jonka miekka oli jo kohotettu tätä kaupunkia vastaan, joka niin kauan oli ollut Jahven asuinpaikka. Juuri samalta paikalta Öljymäen rinteeltä,

---

15 Ps. 80:9.
16 Jes. 5:1–4.
17 Ap. t. 10:38.
18 Luuk. 4:18; Matt. 11:5.
19 Matt. 11:28.
20 Ps. 109:4, 5.
21 Jer. 8:23; vrt. 13:17.

jonne Titus sotajoukkoineen myöhemmin asettui, Jeesus katseli laakson toisella puolella näkyviä temppelin esipihoja ja pylväskäytäviä, ja hänen silmänsä sumentuivat kyyneleistä, kun hänen eteensä avautui kauhistuttava tulevaisuuden näkymä kaupungin muureista vihollisarmeijan piirittäminä. Hän kuuli sotaan marssivan armeijan äänet ja sen, kuinka äidit ja lapset itkivät leipää piiritetyssä kaupungissa. Hän sai nähdä kaupungin pyhät rakennukset, palatsit ja linnoitukset tulessa ja niiden paikoilla vain kasan savuavia raunioita.

Hänen katseensa ulottui vieläkin kauemmas. Hän näki liiton kansan hajotettuna kaikkien kansojen keskelle kuin hylyt autiomaan rannalla. Tämä ajallinen tuomio oli Jeesukselle kuitenkin vain ensimmäisiä pisaroita vihan maljasta, joka viimeisellä tuomiolla tyhjennettäisiin loppuun asti. Jumalallinen sääli ja kaipaava rakkaus ilmaistiin surumielisin sanoin: ”Jerusalem, Jerusalem! Sinä tapat profeetat ja kivität ne, jotka on lähetetty sinun luoksesi. Miten monesti olenkaan tahtonut koota lapsesi, niin kuin kanaemo kokoaa poikaset siipiensä suojaan! Mutta te ette tahtoneet tulla.”[22] Jospa tämä kansa, jota oli suosittu enemmän kuin mitään muuta kansaa, olisi ymmärtänyt mahdollisuutensa ja mitä sen rauhaan kuului. Jeesus oli pidätellyt oikeuden enkeliä. Hän oli turhaan kutsunut kansaa parannukseen. Se ei ollut kieltänyt ja hylännyt vain Herran palvelijoita, sanansaattajia ja profeettoja, vaan itse Israelin Pyhän, oman Lunastajansa. Kun kansa joutui tuhoon, se oli siitä itse vastuussa. ”Mutta te ette tahdo tulla minun luokseni, että saisitte elämän.”[23]

Jerusalem kuvasi epäuskon ja kapinan kovettamaa maailmaa, joka oli kulkemassa kohti Jumalan tuomiota. Koko langenneen ihmisrodun kohtalo painoi Jeesuksen sisintä ja pakotti hänen huuliltaan tuon katkeran huudahduksen. Hän tiedosti synnin aiheuttaman kurjuuden, kyyneleet ja verenvuodatuksen. Hän tunsi sydämessään rajatonta empatiaa kaikkia kärsiviä ja kiusattuja kohtaan. Hän kaipasi vapauttaa heidät kaikki, mutta edes hän ei voinut poistaa ihmisyyden tuskaa. Hän oli valmis antamaan itsensä kuolemaan voidakseen tarjota pelastusta, vaikka vain harvat tulisivat hänen luokseen saadakseen elämän.

Taivaan majesteetti kyyneleet silmissä! Näemme kaikkivaltiaan Jumalan Pojan ahdistuneena ja tuskan maahan painamana. Tämä näky täytti koko taivaan ihmetyksellä. Se kertoo meille synnin todellisen kauhistuttavuuden. Se osoittaa, kuinka vaikeaa Kaikkivaltiaankin voimalla on pelastaa syntisiä Jumalan lain rikkomuksen seuraamuksista. Katsoessaan eteenpäin historian viimeiseen sukupolveen, Jeesus näki maailman olevan samanlaisen petoksen vallassa kuin se, joka johti Jerusalemin hävitykseen.

Juutalaisten suuri synti oli hylätä Kristus, ja kristillisen maailman suuri synti on hylätä Jumalan laki, joka on hänen hallintansa perustus niin taivaassa kuin maan päällä. Jahven säädökset hylätään ja mitätöidään. Miljoonat ovat synnin kahleissa ja Paholaisen orjia. Heidän kohtalonaan on kärsiä toinen kuolema, mutta hekin kieltäytyvät tarttumasta totuuden sanoihin, kun heillä on siihen mahdollisuus. Miten kauhistuttavasta sokeudesta ja käsittämättömästä mieltymyksestä vääryyteen onkaan kysymys!

Kaksi päivää ennen pääsiäistä Jeesus oli viimeisen kerran lähtenyt temppelistä tuomittuaan juutalaisten johtajien ulkokultaisuuden. Hän meni jälleen kerran opetuslastensa kanssa Öljymäelle ja istui heidän seurassaan ruohoiselle rinteelle, jolta näkyi kaupunkiin. Hän näki kaupungin muurit, tornit ja palatsit. Tälläkin kerralla hän näki temppelin häikäisevän loiston. Se oli kuin kaunis koru, otsaripa, pyhän vuoren kruunu.

Tuhat vuotta aiemmin psalmista oli tehnyt selväksi, kuinka suuren edun Israel sai, kun Jumala teki sen pyhäköstä oman asumuksensa. ”Salemissa on hänen majansa, Siion on hänen

---

22 Matt. 23:37.
23 Joh. 5:40.

asumuksensa", "hän valitsi Juudan heimon ja Siionin, rakkaan vuorensa. Sille hän rakensi pyhäkkönsä, korkean kuin taivaat, vankan kuin maa, jonka hän on perustanut ikiajoiksi."[24]

Ensimmäinen temppeli rakennettiin Israelin historian vauraimpana aikana. Kuningas Daavid oli koonnut suuret varastot täyteen aarteita temppelin rakentamista varten. Rakennussuunnitelmat laadittiin jumalallisen innoituksen ohjauksessa.[25] Salomo, viisain Israelin kuninkaista, vei työn päätökseen. Tämä temppeli oli suurenmoisin maailmassa koskaan nähty rakennus. Kuitenkin Herra oli ilmoittanut profeetta Haggain kautta toisesta, myöhemmästä temppelistä, että sen "loisto on oleva suurempi kuin entisen". Herra lupasi, että kansojen aarre, Kristus tulee tähän toiseen temppeliin. "Minä täytän temppelini loistolla, sanoo Herra Sebaot."[26]

Kun Nebukadnessar oli tuhonnut ensimmäisen temppelin, se rakennettiin uudelleen runsaat viisisataa vuotta ennen Kristuksen syntymää. Rakentajat olivat palanneet miltei ihmisiän kestäneestä pakkosiirtolaisuudesta tuhottuun ja lähes autioituneeseen maahan. Mukana oli vielä joitakin vanhoja miehiä, jotka olivat nähneet Salomon temppelin loiston. He itkivät, kun uuden temppelin peruskivet laskettiin, koska uusi rakennus oli niin paljon vaatimattomampi kuin edellinen. Tämä tunnelma heijastuu vahvasti profeetan sanoista. "Vieläkö teidän joukossanne on joku, joka on nähnyt, miten kaunis entinen temppeli oli? Eikö se, mikä nyt on silmienne edessä, ole entisen rinnalla kuin ei mitään?"[27] Tämä oli tausta lupaukselle siitä, kuinka toisen temppelin loisto tulisi olemaan suurempi kuin ensimmäisen.

Toinen temppeli ei kuitenkaan ollut yhtä komea kuin ensimmäinen. Kun se otettiin käyttöön, sen pyhyyttä ei osoitettu näkyvillä merkeillä Jumalan läsnäolosta kuten ensimmäisen temppelin kohdalla. Sen vihkimisen yhteydessä ei nähty merkkejä yliluonnollisesta voimasta. Loistava pilvi ei täyttänyt vastavalmistunutta temppeliä. Tuli taivaasta ei kuluttanut alttarille asetettua uhria. Šekīnā, jumalallinen kirkkaus, ei hohtanut armoistuimelta kerubien välistä temppelin kaikkeinpyhimmässä eikä tässä temppelissä myöskään ollut lain tauluja. Taivaasta ei kaikunut ääntä kertomaan Jahven tahdosta sitä etsivälle papille.

Vuosisatojen ajan juutalaiset olivat turhaan yrittäneet löytää erilaisia täyttymyksiä Haggain profetialle. Ylpeys ja epäusko sokaisi heidän mielensä profeetan sanojen todelliselta merkitykseltä. Toisen temppelin kunniaa ei ollut tarkoituskaan nähdä Herran kirkkautta heijastavassa pilvessä, vaan siinä, että tähän temppeliin tuli hän, jossa ruumiillistui jumaluuden koko täyteys – hän, jossa Jumala tuli lihaksi. Hän on Haggain kuvaama kaikkien kansojen aarre tai toivo, Nasaretin mies, joka opetti ja paransi tämän temppelin esipihoilla.

Kristuksen läsnäolo on ainoa asia, missä toinen temppeli nousi loistossa ensimmäisen yläpuolelle. Israel kuitenkin kääntyi pois sille tarjotusta taivaan lahjasta, ja kun vaatimaton mestariopettaja tuona päivänä kulki ulos temppelin kultaisesta portista, Jumalan kirkkaus jätti samalla lopullisesti temppelin. Vapahtajan sanoin: "– – teidän temppelinne on jäävä asujaansa vaille."[28]

Jeesuksen ennustus temppelin tuhosta oli täyttänyt opetuslapset pelolla ja ihmetyksellä. He halusivat ymmärtää paremmin hänen sanojensa merkityksen. Herodes Suuri oli käyttänyt temppelin peruskorjaukseen paljon varoja, työvoimaa ja taitavia arkkitehtejä yli neljänkymmenen vuoden aikana. Työhön oli saatu varoja niin Roomasta kuin Juudeasta. Jopa

---

24 Ps. 76:3; 78:68, 69.
25 1. Aik. 28:12, 19.
26 Hagg. 2:9, 7.
27 Hagg. 2:3, vrt. Esra 3:12.
28 Matt. 23:38.

keisari oli antanut siihen oman lahjansa. Massiivisen suuret Roomasta toimitetut valkoiset marmorilohkareet oli liitetty osaksi temppelin rakennetta. Niihin opetuslapset viittasivat sanoessaan mestarille: ”Opettaja, katso! Mitkä kivet, mikä rakennus!”[29]

Jeesuksen vastaus opetuslapsille oli vakava ja yllätti heidät. ”Totisesti: kaikki revitään maahan, tänne ei jää kiveä kiven päälle.”[30]

Opetuslapset yhdistivät ajatuksen Jerusalemin tuhosta Kristuksen toiseen tulemukseen. He ajattelivat hänen palaavan maallisessa kunniassa, rankaisevan katumattomia juutalaisia, särkevän Rooman ikeen ja perustavan ajallisen maailmanlaajuisen valtakunnan. Herra oli kertonut heille tulevansa takaisin. Tästä syystä ajatus Jerusalemin tuhosta sai heidät kysymään asiasta Vapahtajalta Öljymäellä: ”Sano meille, milloin se kaikki tapahtuu. Mikä on merkkinä sinun tulostasi ja tämän maailman lopusta?”[31]

Armollisesti tuleva oli vielä peitetty opetuslapsilta. Kauhu olisi täyttänyt heidän mielensä, jos he tässä vaiheessa olisivat selkeästi ymmärtäneet kaksi asiaa, Vapahtajan tulevan kärsimyksen ja kuoleman sekä kaupungin ja temppelin tuhon. Kristus kertoi heille päälinjat tärkeistä ennen ajan loppua odotettavissa olevista tapahtumista. Silloin hänen sanojaan ei voitu täysin ymmärtää. Ne tulisivat avautumaan aina, kun niiden sisältämää opetusta tarvittiin. Jeesuksen sanoilla oli kaksinainen merkitys. Ne viittasivat Jerusalemin hävitykseen ja samalla kuvasivat kriisejä, jotka edeltäisivät suurta viimeistä päivää.

Jeesus kertoi opetuslapsille tuomioista, jotka kohtaisivat Jumalasta luopunutta Israelia erityisesti siksi, että he olivat hylänneet ja ristiinnaulinneet Messiaan. Ei ollut mahdollista erehtyä merkeistä, jotka edelsivät kauhistuttavaa hävitystä. Pelätty tuomio tulisi äkkiarvaamatta ja nopeasti. Vapahtaja varoitti seuraajiaan: ”Kun siis näette pyhään paikkaan pystytettynä turmion iljetyksen, josta profeetta Daniel on puhunut – huomatkoon lukija tämän! – silloin on kaikkien Juudeassa asuvien paettava vuorille.”[32]

Kun roomalaisten pakanalliset liput pystytettäisiin pyhälle maaperälle, jonka katsottiin ulottuvan jonkin matkaa kaupungin muurin ulkopuolelle, Kristuksen seuraajien tuli paeta turvaan. Kun nämä merkit olivat nähtävissä, matkaan oli lähdettävä välittömästi. Sen, joka oli talon katolla, ei enää tullut mennä sisälle pelastamaan edes arvokkaimpia tavaroitaan. Niiden, jotka olivat työssä pelloilla tai viinitarhoissa, ei kannattanut ottaa aikaa noutaakseen päällysvaatteitaan, jotka he olivat panneet sivuun työskennellessään päivän helteessä. He eivät saaneet empiä hetkeäkään, jos halusivat välttää hävityksen keskelle joutumisen.

Herodeksen hallintokaudella Jerusalemia ei vain ollut monin tavoin kaunistettu vaan kaupungin luontaisia ja olemassa olevia puolustusrakenteita oli myös vahvistettu uusilla torneilla, linnoituksilla ja muurin osilla. Kaupunkia pidettiin valloittamattomana. Jokaista, joka tässä tilanteessa ennusti kaupungin tuhoa, olisi pidetty, kuten Nooaa, höyrähtäneenä pelonlietsojana. Kristus oli kuitenkin sanonut: ”Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa.”[33] Kaupungin synnit olivat johtaneet Jerusalemia vastaan annettuun ennustukseen, ja sen itsepäinen epäusko varmisti sen kohtalon.

Herra oli ilmoittanut profeetta Miikan välityksellä: ”Kuulkaa, Jaakobin heimon päämiehet, kuulkaa, Israelin johtajat! Te väännätte suoran vääräksi ja pidätte oikeutta pilkkananne, te rakennatte Siionia veritöin ja Jerusalemia vääryyden keinoin. Lahjuksia vastaan tämän kaupungin päämiehet jakavat oikeutta, palkasta sen papit opettavat, maksusta sen profeetat

---

29 Mark. 13:1.
30 Matt. 24:2.
31 Matt. 24:3.
32 Matt. 24:15, 16; vrt. Luuk. 21:20, 21.
33 Matt. 24:35.

ennustavat. Kuitenkin he muka luottavat Herraan ja sanovat: ’Herra on meidän keskellämme. Onnettomuus ei voi kohdata meitä!’”[34]

Nämä sanat kuvaavat osuvasti Jerusalemin turmeltuneita ja itsevanhurskaita asukkaita. Vaikka he väittivät seuraavansa tarkoin Jumalan lain säädöksiä, he rikkoivat sen kaikkia periaatteita. He vihasivat Kristusta, koska hän oli niin puhdas ja pyhä, että se paljasti heidän oman syntisyytensä. He syyttivät häntä kaikista ongelmista, joiden todellisena syynä olivat heidän omat syntinsä. Vaikka he ymmärsivät hänen olevan synnitön, he pitivät hänen kuolemaansa välttämättömänä kansallisen turvallisuuden nimissä. ”Jos annamme hänen jatkaa näin”, kansan johtajat päättelivät, ”häneen uskovat kohta kaikki, ja silloin roomalaiset tulevat ja ottavat meiltä sekä tämän pyhän paikan että koko kansamme.”[35] Kristuksen uhraamisen ajateltiin voivan vahvistaa ja yhdistää heitä kansana. Tällainen järkeily sai heidät hyväksymään ylipapin näkemyksen, jonka mukaan on parempi, että yksi ihminen kuolee, kuin että koko kansa joutuu tuhoon.

Tällä tavoin Juudean johtajat olivat rakentamassa ”Siionia veritöin ja Jerusalemia vääryyden keinoin”[36]. Koska hän nuhteli heitä heidän synneistään, he surmasivat Vapahtajan. Heidän omavanhurskautensa oli kuitenkin noussut sellaisiin mittoihin, että he vieläkin kuvittelivat olevansa Jumalan suosima kansa ja odottivat Herran vapauttavan heidät vihollisten käsistä. ”Teidän tähtenne”, profeetta jatkoi, ”Siion kynnetään pelloksi, Jerusalemista tulee rauniokumpu, ja temppelivuoren peittää metsä.”[37]

Herra viivytti kaupunkia ja kansaa kohtaavan tuomion täytäntöönpanoa vielä lähes neljäkymmentä vuotta siitä, kun Kristus varoitti Jerusalemia tuomiosanomallaan. Jumalan kärsivällisyys oli ihmeen kestävää niitäkin kohtaan, jotka olivat hylänneet evankeliumin ja murhanneet hänen Poikansa. Vertaus hedelmää tuottamattomasta puusta kertoo, kuinka Jumala toimi juutalaisten kanssa. Vielä silloin, kun oli annettu käsky: ”Kaada se, sehän vain vie voiman maasta”[38], jumalallinen armo säästi puun vielä joksikin aikaa. Olihan kansan keskellä monia, jotka eivät tunteneet Kristusta eivätkä ymmärtäneet hänen työnsä luonnetta. Lapsille, joille ei ollut tarjoutunut mahdollisuutta ottaa vastaan sitä valoa, jonka heidän vanhempansa hylkäsivät, loisti Jumalan sanan valo apostolien ja heidän työtovereittensa opetuksesta. He saivat nähdä, kuinka Jeesuksen syntymään ja elämään samoin kuin hänen kuolemaansa ja ylösnousemukseensa liittyvät profetiat olivat täyttyneet. Vanhempien synnit eivät vieneet tuhoon lapsia. Vasta, kun nämä lapset itse hylkäsivät valon, joka heille oli suotu, heistä tuli osallisia vanhempiensa synteihin ja hekin osaltaan täyttivät syntiensä mitan.

Jumalan Jerusalemille osoittama pitkämielisyys vain vahvisti juutalaisten jääräpäistä katumattomuutta. Se viha ja julmuus, jolla he suhtautuivat Jeesuksen opetuslapsiin, merkitsi viimeisen armon tarjouksen hylkäämistä. Nyt Jumala poisti heidän yltään suojelunsa eikä enää rajoittanut Paholaista ja hänen enkeleitään, jolloin kansa jäi Paholaisen hallittavaksi, koska se oli itse näin valinnut. He olivat halveksineet Kristuksen armoa, joka olisi antanut heille voimaa vastustaa pahoja mielihalujaan, jotka ottivat heidät valtaansa. Paholainen herätti heissä ihmisluonnon väkivaltaisimpia ja alhaisimpia intohimoja. Ihmiset eivät enää käyttäneet harkintaa, vaan joutuivat hetken mielijohteiden ja sokean vihan ohjattaviksi. Heidän julmuudestaan tuli demonista. Korkeimmista alhaisimpiin, niin perhepiirissä kuin kansallisesti vallalla olivat epäluulo, kateus, viha, ristiriidat, kapina ja murha. Turvaa ei ollut

---

34 Miika 3:9–11.
35 Joh. 11:48.
36 Miika 3:10.
37 Miika 3:12.
38 Luuk. 13:7.

missään. Ystävät ja sukulaisetkin pettivät toisiaan. Vanhemmat surmasivat lapsiaan ja lapset vanhempiaan. Kansan johtajat eivät kyenneet johtamaan edes itseään, jolloin hallitsemattomat intohimot tekivät heistä hirmuhallitsijoita. Juutalaiset hyväksyivät väärän todistuksen tuomitessaan Jumalan viattoman Pojan, ja nyt valheelliset syytökset uhkasivat heidän omaa tulevaisuuttaan. Tekemisillään he olivat jo pitkään viestineet: ”– – toimittakaa pois näkyvistämme Israelin Pyhä.”[39] Nyt tässä ilmaistu toive oli täyttymässä. Herran pelko ei enää tuottanut häiriötä, ja kansa seurasi Paholaisen johtoa, kun hänen vallassaan olivat maan korkeimmat maalliset ja uskonnolliset johtajat.

Aika ajoin kansan eri ryhmien johtajat yhdistivät voimansa ryöstääkseen ja kiduttaakseen onnettomia uhrejaan. Sitten he kävivät taistoon toisiaan vastaan surmaten säälimättä. Temppelin pyhyyskään ei hillinnyt heidän kauhistuttavaa raakuuttaan. Alttarin edessä tapettiin uhraamaan tulleita, ja kuolleiden ruumiit saastuttivat pyhäkön. Sokeudessaan ja Jumalaa pilkkaavassa röyhkeydessään tällaisten helvetillisten tekojen tekijät vakuuttivat julkisesti, ettei ollut mitään syytä pelätä Jerusalemin joutuvan tuhoon, koska se oli Jumalan oma kaupunki. Vahvistaakseen asemaansa johtajat lahjoivat vääriä profeettoja julistamaan, että kansan tuli odottaa Jumalalta vapautusta.

Vielä kun Rooman legioonat piirittivät temppeliä, kansa odotti Jumalalta vapautusta. Viimeiseen asti kansanjoukot pitivät kiinni uskostaan, että Korkein tulisi tuottamaan tappion heidän vihollisilleen. Israel oli kuitenkin halveksinut jumalallista suojaa ja oli puolustuskyvytön. Onneton Jerusalem! Sisäisten ristiriitojen repimän kaupungin kadut olivat värjäytyneet verestä, kun he olivat surmanneet toistensa jälkeläisiä vielä silloin, kun vihollisarmeija moukaroi sen linnoituksia ja surmasi sen puolesta taistelevia.

Kaikki Jerusalemin hävitystä koskevat Kristuksen antamat ennustukset täyttyivät kirjaimellisesti. Juutalaiset joutuivat kokemaan todeksi Jeesuksen varoituksen: ”– – niin kuin te mittaatte, niin tullaan teille mittaamaan.”[40]

Erilaiset enteet ennakoivat lähestyvää hävitystä ja tuomiota. Keskellä yötä luonnoton valo loisti temppelin ja alttarin yllä. Auringonlaskun aikaan pilvet näyttivät sotaan valmistautuvalta armeijalta hevosineen ja vaunuineen. Temppelissä yöpalvelusta tekevät papit kauhistuivat kuulemiaan salaperäisiä ääniä. Maa tärisi ja äänten kuoron kuultiin huutavan: ”Lähtekäämme pois täältä!” Kaupungin itäinen portti, jossa oli massiiviset kiveen upotetut rautasalvat ja joka oli niin raskas, että parikymmentä miestä sai sen vain vaivoin suljettua ja lukittua, aukeni itsekseen keskellä yötä ilman mitään näkyvää syytä.[41]

Seitsemän vuoden ajan mies oli kulkenut edestakaisin Jerusalemin katuja varoittaakseen kaupunkia niistä kauhuista, jotka olivat pian odotettavissa. Päivin ja öin hän kaiutti villisti iskulauseitaan: ”Ääni kaikuu idästä! Ääni kaikuu lännestä! Ääni Jerusalemia ja sen temppeliä vastaan kaikuu kaikista ilmansuunnista! Ääni kaikuu sulhasia, morsiamia ja koko kansaa vastaan!”[42] Tämä outo persoona vangittiin, häntä pahoinpideltiin, mutta hän ei valittanut sanallakaan. Pilkkaan ja väkivaltaan hän ei vastannut muuta kuin: ”Voi, voi Jerusalemia, voi, voi sen asukkaita!” Eivätkä hänen varoituksensa päättyneet ennen kuin hänen ennustamansa piiritys alkoi, jolloin hänet surmattiin.

Yksikään kristitty ei kuollut Jerusalemin hävityksessä. Kristus oli varoittanut opetuslapsiaan ja kaikki, jotka uskoivat hänen sanaansa, odottivat hänen lupaamaansa merkkiä. ”Kun te näette Jerusalemin olevan sotajoukkojen piirittämä, silloin tiedätte, että sen hävitys on

---

39 Jes. 30:11.
40 Matt. 7:2.
41 Milman, *The History of the Jews*, osa 13.
42 Sama.

lähellä. Silloin on kaikkien Juudeassa asuvien paettava vuorille. Niiden, jotka ovat kaupungissa, on lähdettävä sieltä – –."[43] Kun roomalaiset Cestiuksen johdolla piirittivät kaupungin, he odottamatta keskeyttivät piirityksen tilanteessa, jolloin olisi ollut otollinen aika tehdä voittoisa hyökkäys. Piiritetyt olivat epätoivoisia, kun kaupungin puolustus oli käynyt mahdottomaksi. Monet olivat valmiita antautumaan, kun roomalainen kenraali yllättäen veti joukkonsa pois ilman mitään ilmeistä syytä.

Armossaan Jumala johti näin tilanteen oman kansansa parhaaksi. Tämä oli luvattu merkki, ja tässä vaiheessa kaikki, jotka olivat kuuliaisia Vapahtajan varoitukselle, saivat mahdollisuuden lähteä. Herra vaikutti niin, etteivät juutalaiset sen enempää kuin roomalaisetkaan estäneet kristittyjen pakoa kaupungista. Kun Cestius veti joukkonsa pois kaupungin piirityksestä, juutalaiset ajoivat heitä takaa ja ahdistelivat vetäytyvää armeijaa. Aseelliset yhteenotot sitoivat molemmat joukot niin, että kristityille avautui tilaisuus jättää kaupunki. Myös ympäröivältä maaseudulta oli raivattu pois kaikki viholliset, jotka olisivat saattaneet pysäyttää heidän pakonsa. Piirityksen alkaessa oli ollut lehtimajanjuhlan aika, mikä myös auttoi heitä pakomatkalla turvaan Pellan kaupunkiin Pereassa, Jordanin toisella puolella.

Cestiuksen joukkoja seuraavat juutalaiset hyökkäsivät niin rajusti, että Rooman armeijaa uhkasi täydellinen tappio. Suurin vaivoin roomalaiset onnistuivat jatkamaan vetäytymistään. Juutalaisten miestappiot olivat vähäiset, ja he palasivat voitonriemuisina saaliinsa kanssa Jerusalemiin. Tämä näennäinen menestys tuotti heille kuitenkin vain pahaa. Se innoitti heidät jatkamaan Rooman vastustamista viimeiseen asti, mikä toi tuomiotaan odottavalle kaupungille sanoin kuvaamattoman tuhon.

Kun Titus jatkoi Jerusalemin piiritystä, kaupunkia kohtasi hirvittävä tuho. Kaupunki saarrettiin pääsiäisjuhlan aikaan, jolloin sen muurien sisälle oli kokoontunut valtava määrä juutalaisia. Kaupungin suuret muonavarastot, joista olisi riittänyt ruokaa vuosiksi, jos niistä olisi pidetty huolta, olivat jo aiemmin tuhoutuneet erimielisten ryhmien välisessä kateuden ja koston kierteessä. Nyt edessä olivat nälkiintymisen kauhut. Yksi mitta vehnää maksoi talentin. Nälkä oli niin ankara, että ihmiset järsivät nahkavöitään, sandaaleitaan, miekkojensa tupet tai kilpiensä nahkakannet. Monet yrittivät öisin livahtaa kaupungista poimimaan villejä kasveja, joita kasvoi muurien läheisyydessä. Useat jäivät kiinni, ja heidät surmattiin julmasti kiduttaen. Ne, jotka onnistuivat pääsemään takaisin kaupunkiin, olivat vaarassa tulla ryöstetyiksi, jolloin kaikki heidän uhkarohkealla retkellään hankkimansa ravinto vietiin. Valtaapitävät yrittivät epäinhimillisellä kidutuksella pakottaa hädänalaista kansaa luopumaan viimeisistä piilottamistaan laihoista ruoanmuruista, joita heillä saattoi olla kätkössä pahimman varalle. Usein näihin julmuuksiin lankesivat ne, jotka itse olivat hyvin ravittuja, mutta halusivat lisää ruokatarpeita tulevan varalle.

Tuhannet kuolivat nälkään ja sairauksiin. Ihmisten luontainen yhteenkuuluvuus näytti häviävän. Aviomiehet ryöstivät vaimoiltaan ja vaimot miehiltään. Lasten nähtiin nappaavan ruoat iäkkäiden vanhempiensa suusta. Profeetan kysymykseen, voiko äiti unohtaa rintalapsensa,[44] löytyi vastaus tuon tuhoon tuomitun kaupungin muurien sisällä. "Äidit, ennen hellät ja hyvät, keittivät omia lapsiaan saadakseen ruokaa hädän hetkellä, kansani luhistumisen päivänä."[45] Samalla täyttyi 1400 vuotta aiemmin annettu profeetallinen varoitus. "Kaikkein hienoin ja hemmotelluin nainen, joka hienouttaan ei koskaan ole kävellyt askeltakaan, katsoo silloin karsain silmin omaa miestään, poikaansa ja tytärtään eikä anna heille lapsia, jotka

---

43 Luuk. 21:20, 21.
44 Jes. 49:15.
45 Valit. 4:10.

hän synnyttää, – – vaan syö ne itse salaa nälkänsä pakottamana siinä hädässä ja ahdingossa, johon kaupunkejanne piirittävä vihollinen on teidät saattanut."[46]

Roomalaisten johtajat yrittivät herättää juutalaisissa kauhua ja siten pakottaa heidät antautumaan. Vastaan hangoittelevia vangiksi saatuja ruoskittiin, kidutettiin ja ristiinnaulittiin kaupungin muurien eteen. Näin tapettiin satoja joka päivä, ja tämä kauhistuttava toiminta jatkui, kunnes koko Josafatinlaakso ja Golgatan kumpu olivat niin täynnä ristejä, että alueella pystyi tuskin liikkumaan. Näin hirvittävällä tavalla toteutui juutalaisten Pilatuksen edessä lausuma sadattelu: "Hänen verensä saa tulla meidän ja meidän lastemme päälle!"[47]

Titus olisi mielellään tehnyt lopun näistä kauheuksista ja välttänyt kaupungin täystuhon. Kauhu täytti hänen mielensä, kun hän näki laaksoihin kootut ruumisröykkiöt. Hän oli kuin haltioitunut nähdessään Öljymäen huipulta upean temppelin, ja hän antoi käskyn, ettei yhteenkään temppelin kiveen saa koskea. Ennen temppelin valtausta hän pyysi hartaasti juutalaisten johtajilta, etteivät he pakottaisi häntä saastuttamaan tuota pyhää paikkaa verenvuodatuksella. Hän ehdotti, että jos juutalaiset suostuvat käymään taistelun muualla, yhdenkään roomalaisen ei tarvitsisi rikkoa temppelin pyhyyttä.

Myös Josefus vetosi heihin kauniisti saadakseen heidät antautumaan ja siten säilyttämään henkensä sekä pelastamaan tuholta niin kaupungin kuin heidän jumalanpalveluspaikkansakin. Vastaukseksi hän sai vain katkeria kirouksia. Häntä kohti ammuttiin nuolia, kun hän viimeisenä inhimillisenä välittäjänä seisoi vetoomustaan esittämässä. Juutalaiset olivat hylänneet Jumalan Pojan kutsun, ja nyt järkipuhe ja hartaat pyynnöt vain lisäsivät heidän päättäväisyyttään panna vastaan viimeiseen asti. Tituksen yritys pelastaa temppeli oli turha. Häntä suurempi oli jo sanonut, ettei sen paikalle jäisi kiveä kiven päälle.

Juudan johtajien sokea itsepäisyys ja ne hirvittävät rikokset, joita tuossa piiritetyssä kaupungissa oli tehty, herättivät roomalaisissa kauhistusta ja suuttumusta, ja lopulta Titus päätti vallata temppelin rynnäköllä. Hän antoi määräyksen säästää se tuholta. Hänen käskyään ei seurattu. Kun hän oli jo vetäytynyt illalla telttaansa, temppeliä puolustaneet juutalaiset hyökkäsivät sen ulkopuolella olleiden sotilaiden kimppuun. Kahakassa yksi sotilaista heitti portilta sisään palavan puun ja temppelin setripuulla vuoratut sivuhuoneet syttyivät roihuun. Titus ryntäsi paikalle kenraaliensa ja sotilaiden saattamana. Hän määräsi sotilaat sammuttamaan liekit. Hänen sanojaan ei kuultu, vaan raivoissaan sotilaat heittivät lisää palavia puita temppelin yhteydessä oleviin huoneisiin ja surmasivat miekalla suuren joukon niitä, jotka olivat sieltä etsineet turvaa. Veri virtasi temppelin portaita alas kuin vesi. Tuhannet ja taas tuhannet juutalaiset kuolivat. Taistelun melskeen yli kuultiin ääniä, jotka huusivat: "Ikabod!"[48] Herran kirkkaus on lähtenyt temppelistä.

"Titus ei kyennyt hillitsemään sotilaittensa raivoa. Upseereittensa kanssa hän astui sisään ja katseli temppelin pyhimpiä osia, joita tuli ei vielä ollut saavuttanut. Paikan loisto täytti heidät ihmetyksellä. Hän teki viimeisen yrityksen säästää temppeli ja vielä kerran käski sotilaiden taistella tulta vastaan. Sadanpäämies Liberalis yritti esikuntansa kanssa pakottaa sotilaita kuuntelemaan. Keisarin käskyn kunnioittaminen jäi kuitenkin sen raivoisan vihan varjoon, jota sotilaat tunsivat juutalaisia kohtaan. Tilanteeseen vaikutti myös taistelun kiihkeä jännitys ja sotilaiden kyltymätön halu päästä ryöstämään saalista – olivathan he nähneet kaiken ympärillään kimaltelevan kullan, josta liekkien villi valo heijastui. He olettivat temppelistä löytyvän mittaamattomia aarteita. Kun kukaan ei katsonut, yksi heistä työnsi palavan

---

46 5. Moos. 28:56, 57.
47 Matt. 27:25.
48 Heprean kielen sana tarkoittaa "kunniaton". Katso 1. Sam. 4:21–22.

soihdun oven saranapuolelta sisään ja hetkessä koko rakennus oli liekeissä. Sokaiseva savu pakotti upseerit vetäytymään, ja tuo upea rakennus sai kohtalokkaan loppunsa.

Jos tämä näky oli kauhistuttava roomalaisten silmin katsottuna, mitä se merkitsikään juutalaisille? Koko kaupungin korkein kohta hehkui kuin tulivuori. Tulimeren nielemät rakennukset sortuivat valtavalla jyrinällä yksi toisensa jälkeen. Temppelin setripuiset katot olivat kuin tulikatteita, joiden punertavassa valossa katonharjan kullatut kannattimet loistivat punahehkuisten naulojen lailla. Muurin torneistakin nousivat korkeat savu- ja liekkipylväät. Lähikukkulat heijastivat tulipalon valoa ja niillä näkyi tummia ihmisryhmiä, jotka kauhunsekaisella murheella seurasivat hävityksen etenemistä. Myös yläkaupungin muureilla ja korkeilla kohdilla oli joukoittain ihmisiä. Joidenkin kasvot olivat epätoivosta kalpeita, mutta toiset vielä herjasivat, vaikka koston hetki väistämättä lähestyi.

Roomalaiset sotilaat juoksivat edestakaisin ja heidän huutonsa sekoittuivat tuleen jääneiden kapinallisten tuskanhuutoihin, liekkien huminaan ja tulessa murtuvien ja putoavien puurakenteiden ukkosta muistuttavaan jyminään. Vuoret kaikuivat niillä seisovien ihmisten huudoista ja muureilta kuului vastauksena valitusta ja tuskanhuutoja. Nekin, jotka olivat nälkäkuoleman partaalla, keräsivät viimeiset voimansa voihkiakseen kaikkea kärsimystä ja tuhoa.

Joukkosurma kaupungin sisällä oli paljon hirvittävämpi kuin se, miltä kaikki kauempaa katsottuna näytti. Miehet, naiset, vanhat ja nuoret, kapinalliset ja papit, taistelijat ja armoa anovat, kaikki lyötiin kuoliaiksi silmittömässä verilöylyssä. Surmattujen määrä oli suurempi kuin surmaajien. Legioonalaiset joutuivat kiipeämään ruumiskasojen yli päästäkseen jatkamaan tuhotyötään."[49]

Temppelin hävityksen jälkeen koko kaupunki oli pian roomalaisten käsissä. Juutalaisten johtajat olivat jättäneet voittamattomina pidetyt torninsa, jotka Titus havaitsi tyhjiksi. Hän tutki niitä hämmästyksen vallassa ja ilmoitti Jumalan antaneen ne hänen käsiinsä, koska mitkään muurinmurtajat eivät olisi tehonneet näihin hämmästyttäviin puolustusvarustuksiin. Kaupunki ja temppeli revittiin perustuksia myöten ja paikka, jossa pyhä temppeli oli sijainnut, näytti kynnetyltä pellolta.[50]

Yli miljoona ihmistä menetti henkensä piirityksessä ja sitä seuranneessa teurastuksessa. Henkiin jääneet vangittiin. Heitä myytiin orjiksi, raahattiin Roomaan valloittajan voitonmarssiin, heitettiin villieläimille amfiteattereissa tai he joutuivat kodittomiksi vaeltajiksi eri puolille maailmaa.

Juutalaiset olivat takoneet omat kahleensa. He olivat itse täyttäneet osakseen langenneen koston maljan. Heidän täydellinen tuhonsa ja ne vaikeudet, joihin he joutuivat, kun heidät hajotettiin eri puolille kansojen sekaan, olivat sadonkorjuuta siitä, mitä he omin käsin olivat kylväneet. Profeetta oli sanonut: "Omaa tuhoasi sinä valmistat, Israel – –. Syntisi ovat syösseet sinut onnettomuuteen."[51] Usein heidän kärsimyksiään pidetään Jumalan suoraan määräämänä rangaistuksena. Tällä väitteellä suuri pettäjä haluaa kuitenkin vain peittää oman työnsä jäljet. Juutalaiset olivat itsepäisiä ja hylkäsivät Jumalan rakkauden ja armon. Tämän seurauksena Jumala joutui vetämään pois suojelunsa heidän yltään ja Paholainen sai tilaisuuden hallita heitä mielensä mukaan. Ne kauhistuttavat julmuudet, jotka liittyvät Jerusalemin hävitykseen, osoittavat, kuinka kostonhimoinen Paholaisen hallintovalta on kaikille, jotka hänen ohjattavakseen antautuvat.

---

49 Milman, osa 16.
50 Jer. 26:18.
51 Hoos. 13:9; 14:2.

Emme voi ymmärtää, miten suuri osa nauttimastamme rauhasta ja suojelusta on Kristuksen ansiota. Jumalan pahaa hillitsevä voima estää ihmiskuntaa joutumasta täysin Paholaisen hallintaan. Myös tottelemattomilla ja kiittämättömillä on hyvä syy tuntea kiitollisuutta, koska Jumala on niin armollinen ja kärsivällinen sekä pitää aisoissa pahan julmat ja vahinkoa tuottavat voimat. Tämä suojelu otetaan kuitenkin pois, kun ihmiset ylittävät jumalallisen kärsivällisyyden rajat. Jumala ei ryhdy pyöveliksi toteuttamaan rangaistusta tehdyistä rikkomuksista, vaan hän jättää armon hylkääjät niittämään itse oman kylvönsä satoa.

Jokainen hylätty valon säde, jokainen halveksittu varoitus, kaikki intohimo, jonka valtaan on langettu ja jokainen Jumalan lain rikkomus on siemen, joka väistämättä tuottaa satoa. Kun Jumalan Henkeä vastustetaan sitkeästi, se vedetään pois, eikä syntisellä ole mitään voimaa hallita mielensä vääristyneitä intohimoja tai taistella Paholaisen pahantahtoisuutta ja vihaa vastaan. Jerusalemin hävitys on pelottava ja vakava varoitus kaikille, jotka väheksyvät Jumalan armon tarjousta ja vastustavat hänen rakkaudessa annettuja vetoomuksiaan. Ei löydy sitä parempaa esimerkkiä osoittamaan Jumalan syntiä kohtaan tuntemaa vihaa tai sitä, kuinka varma syntisten rangaistus on.

Vapahtajan ennustus Jerusalemin tuomiosta tulee saamaan toisenkin täyttymyksen, joka on niin hirvittävä, että tuon kaupungin hävitys on siitä vain pieni heijastus. Valitun kaupungin kohtalossa saamme katsella koko maailman tuomiota. Sekin on hylännyt Jumalan armon ja polkenut maahan hänen lakinsa. Pitkien vuosisatojen ajan maa on joutunut rikollisuudesta johtuvan inhimillisen kärsimyksen synkän kertomuksen todistajaksi. Tämän miettiminen sattuu sydämeen ja ahdistaa mieltä. Taivaallisen vallan hylkäämisellä on ollut kauhistuttavat seuraamukset. Tulevaisuutta kuvaavat profetiat avaavat kuitenkin vielä synkemmän kuvan. Historian kertomus menneestä on pitkä sarja sotia, kapinoita, taisteluita ja kuvia ”taistelukenttiä” tallanneista ”saappaista” ja ”veren” tahrimista vaatteista.[52] Mitä tällainen kuitenkaan on verrattuna aikaan, jolloin Jumalan Henki on kokonaan vedetty hillitsemästä pahoja ihmisiä, eikä mikään ole enää rajoittamassa heidän intohimojaan tai Paholaisen vihan purkauksia! Silloin, toisin kuin koskaan aiemmin, koko maailma joutuu näkemään, mitä Paholaisen hallintavalta merkitsee.

Kuitenkin tuona päivänä, samoin kuin Jerusalemin tuhon aikaan, Jumalan lapset pelastetaan, kaikki, jotka ”on kirjoitettu elävien kirjaan”[53]. Kristus on sanonut tulevansa toisen kerran noutaakseen uskolliset lapsensa luokseen. ”Silloin taivaalle ilmestyy Ihmisen Pojan merkki. Kaikki maan sukukunnat puhkeavat valituksiin, kun näkevät Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvien päällä suuressa voimassaan ja kirkkaudessaan. Suuren torven soidessa hän lähettää enkelinsä neljälle ilmansuunnalle kokoamaan kaikkialta, maan kaikista ääristä ne, jotka hän on valinnut.”[54] Silloin hänen tulemisensa kirkkaus ja suunsa henkäys tekee lopun niistä, jotka eivät ole kuuliaisia evankeliumille.[55] Muinaisen Israelin tavoin jumalattomat tuhoavat itse itsensä ja kaatuvat omaan syntisyyteensä. Elämällä synnissä he ovat asettautuneet sellaiseen ristiriitaan Jumalan kanssa ja tulleet niin pahuuden turmelemiksi, että näky Jumalan kirkkaudesta on heille kuluttava tuli.

Kannattaa varoa, ettei laiminlyö opetusta, joka löytyy Kristuksen sanoista. Hän varoitti opetuslapsia Jerusalemin hävityksestä ja antoi heille merkin tuhon lähestymisestä niin, että heillä olisi mahdollisuus paeta. Samoin kuin Jerusalemin tapauksessa, hän on varoittanut

---

52 Jes. 9:4.
53 Jes. 4:3.
54 Matt. 24:30, 31.
54 2. Tess. 2:8.

koko maailmaa lopullisesta tuhon päivästä ja antanut sellaisia merkkejä tuon päivän lähestymisestä, että kaikki halukkaat voivat paeta tulevaa vihaa. Jeesus sanoi: ”Auringossa, kuussa ja tähdissä näkyy merkkejä – – ja maan päällä ovat kansat ahdistuksen ja epätoivon vallassa.”[56] Ne, jotka näkevät hänen tulonsa enteet, tietävät, milloin ”aika on lähellä, aivan ovella”[57]. He kuulevat hänen kehotustaan: ”Valvokaa siis”![58] Kukaan, joka ottaa varteen hänen varoituksensa ei jää pimeään niin, että joutuisi kohtaamaan tuon päivän valmistautumattomana. Sen sijaan niille, jotka eivät valvo, ”Herran päivä tulee kuin varas yöllä”[59].

Maailma ei ole nyt valmiimpi ottamaan vastaan tälle ajalle kuuluvaa sanomaa kuin juutalaiset olivat hyväksymään Vapahtajan antamia varoituksia Jerusalemille. Milloin Herran päivä tuleekin, se on yllätys jumalattomille. Kun elämä jatkuu tasaisena kiertokulkunaan, kun ihmiset joutuvat huvittelun halun, liikeasioiden, kaupankäynnin ja rahan ansaitsemisen valtaan ja kun uskonnolliset johtajat korostavat maailmassa tapahtunutta edistystä ja valistuksen kasvua, ihmiset tuudittautuvat väärään turvallisuuden tunteeseen. Tuossa tilanteessa, aivan kuin keskellä yötä vartioimattomaan taloon menevän varkaan tullessa, huolettomat ja jumalattomat joutuvat tuhoon eivätkä ”he pääse pakoon”[60].

---

56 Luuk. 21:25; vrt. Matt. 24:29; Mark. 13:24–26; Ilm. 6:12–17.
57 Matt. 24:33.
58 Mark. 13:35.
59 1. Tess. 5:2–5.
60 1. Tess. 5:3.

2

Ensimmäisten vuosisatojen vainot

Kun Jeesus paljasti opetuslapsilleen Jerusalemin kohtalon ja takaisintuloonsa liittyvät tapahtumat, hän kuvasi ennalta myös niitä kokemuksia, jotka hänen kansansa kohtaisi hänen taivaaseen ottamisensa ja paluunsa välisenä aikana ennen kuin hän tulisi takaisin voimassa ja kirkkaudessa heidän pelastuksekseen. Öljymäellä Vapahtaja sai nähdä myrskyt, jotka ravistelisivat apostolisen ajan seurakuntaa. Hänen katseensa tavoitti myös kaukaisemman tulevaisuuden ja paljasti hänen seuraajiinsa vainon ja pimeyden aikoina kohdistuvat rajut ja tuhoisat hyökkäykset.

Muutamalla lyhyellä mutta äärimmäisen merkittävällä lauseella hän kertoi ennalta, mitä tämän maailman hallitsijat tulisivat Jumalan seurakunnalle tekemään.[1] Kristuksen seuraajat joutuvat kulkemaan samaa nöyryytysten, paheksunnan ja kärsimyksen tietä kuin heidän mestarinsa. Maailman Vapahtajan osakseen saama viha tultaisiin kohdistamaan kaikkiin, jotka uskovat hänen nimeensä.

Varhaisen kristikunnan historia osoittaa Jeesuksen sanojen täyttyneen. Maan ja helvetin vallat järjestäytyivät hyökkäykseen Kristusta vastaan käymällä hänen seuraajiensa kimppuun. Pakanuuden kannattajat pelkäsivät evankeliumin voittokulun tekevän lopun heidän temppeleistään ja alttareistaan, ja he kokosivat kaikki voimansa kristillisen uskon tuhoamiseen. Vainon tulet sytytettiin. Kristityiltä ryöstettiin heidän omaisuutensa ja heidät ajettiin kodeistaan. He joutuivat kestämään ”monet kärsimykset”[2].”Toiset saivat osakseen pilkkaa ja ruoskaniskuja, jopa kahleet ja vankeuden.”[3] Monet sinetöivät todistuksensa omalla verellään. Kaikkia – aatelisia ja orjia, rikkaita ja köyhiä, oppineita ja oppimattomia – surmattiin säälimättä.

Vainot alkoivat keisari Neron aikana, jolloin myös Paavali kuoli marttyyrina. Ne jatkuivat vuosisatoja ajoittain ankarina ja väliin lievinä. Kristittyjä syytettiin valheellisesti mitä hirvittävimmistä rikoksista ja erilaiset luonnonkatastrofit kuten nälänhädät, kulkutautiepidemiat tai maanjäristykset pantiin heidän syykseen. Koska heistä tuli yleisen vihan ja epäluulon kohteita, aina löytyi ilmiantajia ja todistajia, jotka olivat valmiita pettämään viattomat oman edun tavoittelun vuoksi. Kristittyjä tuomittiin kapinallisina, uskonnon vihollisina ja yhteiskunnan loisina. Monia heitettiin villieläinten ruoaksi tai poltettiin elävältä amfiteattereissa. Jotkut ristiinnaulittiin. Toiset puettiin eläinten nahkoihin ja asetettiin areenoille koirien revittäviksi. Usein kristittyjen kärsimys oli julkisten tapahtumien pääviihdyke. Suuret ihmisjoukot kokoontuivat huvittamaan itseään, nauramaan ja osoittamaan suosiotaan kuolevien kristittyjen tuskanhuudoille.

Kristuksen seuraajia metsästettiin kuin riistaeläimiä kaikkialta, minne he menivät etsi-

1 Matt. 24:9, 21, 22.
2 Hepr. 10:32.
3 Hepr. 11:36.

39, 40

mään turvaa. Heidät ajettiin etsimään piilopaikkaa syrjäisiltä ja harvaan asutetuilta seuduilta. He ”kärsivät puutetta, heitä ahdistettiin ja piestiin. He olivat liian hyviä tähän maailmaan, ja niin heidän oli harhailtava autiomaassa ja vuorilla ja asuttava luolissa ja maakuopissa.”[4] Katakombit tarjosivat tuhansille suojapaikan. Roomaa ympäröiviin kukkuloihin oli kallioon hakattu ja kaivettu monimutkainen, pimeä käytävien verkosto, joka ulottui kilometrien päähän kaupungin muurista. Näihin maanalaisiin turvapaikkoihin kristityt hautasivat kuolleensa, ja täältä he löysivät asuinpaikan joutuessaan epäilysten tai syytösten kohteiksi. Kun itse elämän antaja herättää hyvän kilvoituksen kilvoitelleet, moni Kristuksen marttyyri nousee näistä synkistä luolista.

Ankarimmissakin vainoissa Jeesuksen todistajat pitivät uskonsa puhtaana. He eivät valittaneet, vaikka heiltä riistettiin kaikki elämän mukavuudet ja he joutuivat tekemään kotinsa maan pimeään mutta turvalliseen syliin, jonne aurinko ei koskaan paistanut. Sen sijaan he rohkaisivat toisiaan olemaan kärsivällisiä ja kestämään uskossa kaikki vaikeudet ja ahdistukset. Kaikkien maallisten siunaustenkaan menettäminen ei saanut heitä luopumaan uskosta Kristukseen. Koettelemukset ja vaino olivat heille vain välietappeja matkalla kohti ikuista lepoa ja voittopalkintoa.

Monia ”kidutettiin hengiltä”, mutta menneiden aikojen Jumalan palvelijoiden tavoin he katsoivat parhaaksi torjua ”heille tarjotun vapautuksen, koska halusivat parempaan ylösnousemukseen”[5]. He muistivat mestarinsa kehotuksen riemuita vainojenkin keskellä, koska heitä odotti suuri palkka taivaassa. Olihan profeettojakin vainottu samalla tavoin ennen heitä. He iloitsivat, koska heidät oli katsottu arvollisiksi kärsimään totuuden vuoksi. Voittolaulut kaikuivat liekkien keskeltä. He kohottivat katseensa ylös ja näkivät Kristuksen sekä enkeleiden syvästi kiinnostuneina tarkkaavan heitä taivaan muureilta ja hyväksyvän heidän kestävyytensä vainon keskellä. He saivat kuulla äänen Jumalan valtaistuimelta: ”Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle voitonseppeleeksi elämän.”[6]

Paholainen epäonnistui yrityksissään tuhota kristillinen kirkko väkivallalla. Suuri taistelu, jossa Kristuksen seuraajat antoivat henkensä, ei päättynyt näiden uskollisten lipunkantajien kaatuessa vartiopaikallaan. Heidän tappionsa oli voitto. Jumalan työntekijöitä surmattiin, mutta hänen työnsä eteni vakaasti. Evankeliumi levisi ja sen vastaanottaneiden määrä kasvoi. Se saavutti jopa alueita, joille Rooman kotkalla ei ollut pääsyä. Kun pakanallinen virkavalta vaati vainoamista, yksi kristityistä sanoi vastalauseenaan: ”Kiduttakaa meitä, vääntäkää, tuomitkaa, repikää meitä: se näet todistaa viattomuutemme ja teidän syyllisyytenne. – – Tästä teidän – – julmuudestanne ei kuitenkaan ole mitään hyötyä.”[7] Vaino osoittautuikin voimakkaaksi kutsuksi liittyä mukaan uskovien joukkoon. ”Mitä enemmän te lyötte meitä maahan, sitä enemmän meitä nousee: kristittyjen veri on siemen.”[8]

Tuhansia heitettiin vankilaan ja surmattiin, mutta toiset nousivat täyttääkseen heidän paikkansa. Uskonsa vuoksi marttyyrikuoleman kärsineet olivat turvassa Kristuksessa ja heitä pidettiin voittajina. He olivat kilvoitelleet hyvän kilvoituksen, ja heitä odottaisi voiton seppele Kristuksen tullessa. Heidän osakseen tulleet kärsimykset olivat vetäneet heidät lähelle toinen toistaan ja Vapahtajaa. Niin heidän elämänsä esimerkki kuin heidän marttyyrikuolemansa antama todistus olivat kestävä vakuutus totuudesta. Sielläkin, missä sitä vähiten odotettiin, väkeä siirtyi Paholaisen joukoista Kristuksen riveihin.

---

4 Hepr. 11:37, 38.
5 Hepr. 11:35.
6 Ilm. 2:10.
7 Tertullianus, *Apologeticum*, Kirjapaja, Helsinki 2010, kappale 50, s. 142, 143.
8 Sama.

Tämä sai Paholaisen tekemään suunnitelmia voitokkaampaan sodankäyntiin Jumalan hallintoa vastaan, ja hän pystytti sotalippunsa kristillisen kirkon sisäpuolella. Jos hän pystyisi pettämään Kristuksen seuraajat ja johtamaan heidät toimimaan Jumalaa vastaan, heidän voimansa, uskollisuutensa ja lujuutensa olisi mennyttä ja heistä tulisi hänelle helppo saalis.

Suuri vihollinen pyrki nyt saavuttamaan viekkaudella sen, mihin hän ei ollut voimakeinoin pystynyt. Vaino päättyi ja sen tilalle tuli ajallisen menestyksen ja kunnian houkutus. Epäjumalanpalvelijoitakin houkuteltiin hyväksymään joitakin kristillisen uskon piirteitä, vaikka he edelleen kielsivät kristillisyydelle keskeiset totuudet. Suullaan he tunnustivat uskovansa Jeesukseen Jumalan Poikana ja hyväksyivät hänen kuolemansa ja ylösnousemuksensa, mutta heiltä puuttui synnintunto eivätkä he tunteneet tarvitsevansa katumusta tai sydämen muutosta. He ajattelivat jo antaneensa periksi joissain asioissa ja ehdottivat, että kristittyjen piti taipua niin, että kaikkia voisi yhdistää yhtäläinen usko Kristukseen.

Tämä oli pelottava uhka kirkolle. Tähän verrattuna vankeus, kidutus, tuli ja miekka olivat siunaus. Jotkut kristityistä pysyivät lujina ja ilmoittivat, että he eivät olleet valmiita kompromisseihin. Toiset kannattivat peräänantamista tai korjausta joihinkin uskon alueisiin, koska he väittivät tämän voivan olla keino johtaa pakanat kokonaisvaltaiseen kääntymykseen. Uskollisille Kristuksen seuraajille tämä aiheutti syvää huolta. Nimikristillisyyden kaapuun verhottuna Paholainen pääsi kirkon sisäpuolelle turmelemaan uskoa ja kääntämään mielet pois totuuden sanasta.

Lopulta kristittyjen enemmistö hyväksyi sen, että heidän periaatteistaan tingittiin, ja syntyi kristillistä uskoa ja pakanuutta yhdistävä liitto. Vaikka epäjumalien palvelijat esittivät kääntyneensä ja liittyivät kristilliseen kirkkoon, he pitivät edelleen kiinni epäjumalanpalveluksestaan. He yksinkertaisesti korvasivat epäjumalankuvansa uusilla, jotka esittivät Jeesusta tai neitsyt Mariaa ja pyhimyksiä. Näin kuvien palvonnan vastenmielinen hapate sai jalansijan kristillisessä kirkossa ja pääsi tekemään turmiollista työtään. Väärät opit, taikauskoiset riitit ja epäjumalanpalveluksesta tutut muotomenot tulivat osaksi kristillisen kirkon oppia ja jumalanpalveluskäytäntöä. Kun Kristuksen seuraajat näin päätyivät yhteen epäjumalanpalvelijoiden kanssa, kristillinen usko turmeltui ja kirkko menetti puhtautensa ja voimansa. Oli kuitenkin muutamia, joita nämä petokset eivät johtaneet harhaan. He pitivät uskollisesti kiinni hänestä, joka on totuuden lähde, eivätkä suostuneet palvelemaan kuin yksin Jumalaa.

Kristuksen seuraajien joukkoon on aina kuulunut kaksi ryhmää. Toinen keskittyy Vapahtajan elämään ja pyrkii hartaasti parannukseen ja Kristuksen kaltaisuuteen, kun toinen välttelee niitä yksinkertaisia ja käytännöllisiä totuuksia, jotka osoittaisivat heidän erheensä. Parhaimmillaankaan kristillinen kirkko ei ole ollut vain uskollisten, puhtaiden ja vilpittömien yhteisö. Meidän Vapahtajamme opetti, ettei seurakunnan tule hyväksyä yhteyteensä niitä, jotka omasta halustaan hellivät syntiä. Kuitenkin hän itse otti lähipiiriinsä miehiä, joilla oli vakavia luonteen puutteita ja antoi heidän seurata hänen opetustaan ja esimerkkiään, mikä tarjosi heille mahdollisuuden tunnistaa erheensä ja korjata ne.

Yksi kahdestatoista apostolista oli petturi. Juudasta ei hyväksytty joukkoon hänen luonteensa vakavien puutteiden vuoksi, vaan niistä huolimatta. Hän pääsi mukaan opetuslasten piiriin saadakseen Kristuksen puheesta ja esimerkistä mahdollisuuden oppia, mitä kristillinen luonne tarkoittaa. Hänellä oli tilaisuus tajuta virheensä, tehdä parannus ja voida Jumalan armosta sisäisesti puhdistua totuudelle kuuliaiseksi.[9]

Juudas ei kuitenkaan halunnut seurata sitä valoa, joka niin armollisesti hänelle loisti.

---

9 Vrt. 1. Piet. 1:22.

Hellimällä syntiä hän suorastaan kutsui Paholaisen kiusauksia luokseen. Kielteiset luonteenpiirteet alkoivat hallita häntä. Hän antautui pimeyden voimien valtaan, ja häntä suututti kuulla nuhdetta erheistään, mikä sai hänet toteuttamaan hirvittävän rikoksensa, mestarinsa pettämisen. Samoin käy kaikille, jotka hellivät pahaa, vaikka ovat näennäisesti kristittyjä. He vihaavat niitä, jotka tuomitsevat heidän syntisen tiensä ja siten häiritsevät heidän rauhaansa. Tilaisuuden tullen he Juudaksen tavoin pettävät ne, jotka halusivat heidän parastaan ja nuhtelivat heitä.

Apostolitkin kohtasivat seurakunnassa niitä, joilla oli jumalisuuden ulkokuori, mutta jotka salaa sisimmässään hellivät syntiä. Ananias ja Safira yrittivät pettää, kun he esittivät antavansa suuren lahjan Jumalalle, vaikka rahanhimosta pitivät osan itse. Totuuden Henki paljasti apostoleille näiden nimikristittyjen todellisen luonteen ja jumalallinen tuomio vapautti seurakunnan siitä tahrasta, jonka he olivat seurakunnan puhtaudelle tuottaneet.

Tämä selkeä todiste Jumalan Hengen työstä seurakunnassa sai tekopyhät ja pahantekijät kauhun valtaan. Heistä tuntui, etteivät he voi enää kuulua samaan joukkoon niiden kanssa, jotka elämäntavoillaan ja asenteillaan osoittautuivat kestäviksi Kristuksen edustajiksi. Kun Jeesuksen seuraajat joutuivat koettelemuksiin ja vainoihin, vain ne, jotka olivat valmiit luopumaan kaikesta totuuden vuoksi, halusivat tulla hänen opetuslapsikseen. Tämän ansiosta seurakunta säilyi varsin puhtaana niin kauan kuin vainot jatkuivat. Niiden päätyttyä mukaan tuli monia, jotka eivät olleet yhtä vilpittömiä ja kokosydämisesti antautuneita. Näin Paholaiselle tarjoutui jalansija toimia kristittyjen joukossa.

Valkeuden Herran ja pimeyden ruhtinaan välillä ei kuitenkaan voi olla minkäänlaista liittoa. Siksi heidän seuraajansakaan eivät saa tällaista yhteyttä luoda. Kun kristityt valitsivat ottaa joukkoonsa vain puoliksi pakanuudesta kääntyneitä, he astuivat tielle, joka johti yhä kauemmaksi totuudesta. Paholainen riemuitsi. Hän oli onnistunut pettämään valtaosan Kristuksen seuraajista. Seuraavaksi hän käytti vaikutusvaltaansa ja innoitti hallinnassaan olevat vainoamaan Jumalalle uskollisia. Kukaan ei tiennyt yhtä hyvin, kuinka vastustaa aitoa kristillistä uskoa kuin ne, jotka olivat kerran itse totuutta puolustaneet. Nyt nämä luopuneet kristityt yhdessä puolipakanallisten veljiensä kanssa kohdistivat sotansa kaikkein keskeisimpiä Kristuksen oppeja vastaan.

Uskollisuuden valinneet joutuivat epätoivoiseen kamppailuun yrittäessään seistä lujina niitä petoksia ja kauhistuksia vastaan, jotka naamioitiin hengellisyyden kaapuun ja sitten tuotiin kirkkoihin. Raamattua ei hyväksytty uskon ohjeeksi. Uskonvapautta pidettiin harhaoppina, ja sen puolustajia vihattiin ja syrjittiin.

Pitkän ja vaikean taistelun jälkeen pieni uskollisten joukko päätti katkoa suhteensa langenneeseen kirkkoon, jos se kieltäytyisi luopumasta vääryydestä ja epäjumalanpalveluksesta. He ymmärsivät eron ehdottoman välttämättömäksi, jos tahtoivat totella Jumalan sanaa. He eivät rohjenneet suvaita harhoja, jotka osoittautuisivat kohtalokkaiksi heille itselleen ja uhkaisivat heidän lastensa ja lastenlastensa uskoa antamalla vaarallisen esimerkin. Rauhan ja yhteyden vuoksi he olivat valmiit taipumaan kaikessa, mikä ei uhannut heidän uskollisuuttaan Jumalalle, mutta he pitivät rauhan hintaa liian korkeana, jos se ostettaisiin periaatteista tinkimällä. Mikäli yhteyttä ei ollut mahdollista varmistaa ilman totuutta tai vanhurskautta koskevia myönnytyksiä, olisi parempi pysyä erossa tai jopa ryhtyä sotaan.

Jos tällainen uskollisten kristittyjen periaatteellisuus heräisi uudelleen Jumalaa tunnustavien sydämessä, sillä olisi vieläkin myönteinen vaikutus seurakuntaan ja maailmaan. Vallalla on hälyyttävä välinpitämättömyys suhtautumisessa oppeihin, jotka ovat kristillisen uskon peruspilareita. Yhä useammin ajatellaan, etteivät uskon perusopetukset ole elintärkeitä. Tällainen luopumus vahvistaa Paholaisen työtovereita ja on saanut tuhannet kristityiksi itseään

44–46

väittävät kannattamaan vääriä teorioita ja kohtalokkaita petoksia, joiden vastustamiseksi ja paljastamiseksi menneitten aikojen uskolliset vaaransivat henkensäkin.

Ensimmäiset kristityt olivat täysin erilainen kansa. Heidän moitteeton käytöksensä ja horjumaton uskonsa olivat ainainen nuhde, mikä häiritsi syntisten rauhaa. Vaikka heidän määränsä oli pieni eikä heillä ollut rikkautta, valtaa tai kunniaa, heidän läsnäolonsa vaivasi pahantekijöitä kaikkialla, missä heidän luonteensa tai opetuksensa tunnettiin. Tästä syystä pahat ihmiset vihasivat heitä samoin kuin Jumalan hylännyt Kain vihasi Abelia. Sama syy, joka sai Kainin surmaamaan Abelin, herätti näissä ihmisissä yrityksen tukahduttaa Pyhän Hengen hillitsevä vaikutus, kun he halusivat tappaa Jumalan kansaa. Aivan samasta syystä myös juutalaiset hylkäsivät ja ristiinnaulitsivat Vapahtajan. Hänen puhtautensa ja luonteensa pyhyys oli ainainen nuhde heidän itsekkyydelleen ja turmeltuneisuudelleen. Kristuksen ajoista aina tähän päivään asti Jeesuksen uskolliset opetuslapset ovat herättäneet vihaa ja vastustusta niissä, jotka rakastavat ja seuraavat synnin teitä.

Kuinka evankeliumia on ollenkaan mahdollista kutsua rauhan sanomaksi? Kun Jesaja ennalta kertoi Messiaan syntymästä, hän kutsui häntä nimellä ”Rauhan Ruhtinas”[10]. Kun enkelit Betlehemin niityllä ilmoittivat paimenille Kristuksen syntymästä, he lauloivat: ”Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.”[11] Näiden profeetallisten julistusten ja seuraavien Kristuksen sanojen välillä näyttää olevan ristiriita: ”Älkää luulko, että minä olen tullut tuomaan maan päälle rauhaa. En minä ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekan.”[12]

Oikein ymmärrettynä molemmat näkökulmat sopivat kuitenkin täydellisesti yhteen. Evankeliumi on rauhan sanoma. Kristillinen usko vastaanotettuna ja seurattuna toisi mukanaan rauhaa, sopusointua ja onnea koko maailmaan. Kristuksen opetus yhdistää veljelliseen yhteyteen kaikki, jotka ottavat sen vastaan. Jeesuksen päämäärä oli sovittaa ihminen Jumalan kanssa ja sen kautta myös toistensa kanssa. Suurin osa maailman väestöstä on kuitenkin Kristuksen katkerimman vihollisen, Paholaisen, hallinnassa. Heille evankeliumi edustaa elämän periaatteita, jotka ovat täysin ristiriidassa heidän tottumustensa ja toiveittensa kanssa, ja he kapinoivat sitä vastaan. He vihaavat puhtautta, joka paljastaa ja tuomitsee heidän syntinsä. He vainoavat ja tuhoavat niitä, jotka esittävät heille puhtauden oikeudenmukaiset ja pyhät vaatimukset. Tässä merkityksessä evankeliumin jalot totuudet herättävät vihaa ja ristiriitaa ja siten tuovat miekan.

Monia uskossaan heikkoja on suuresti hämmentänyt se jumalallisen sallimuksen salaisuus, että vanhurskaat ovat joutuneet kokemaan vainon tuskaa pahojen ihmisten käsissä. Jotkut ovat jopa olleet valmiita heittämään pois luottamuksensa Jumalaan, koska Jumala on sallinut pahimpien menestyä, ja heidän vuokseen jaloimmat ja puhtaimmat ovat kärsineet ja kokeneet kidutusta. Usein kysytään, kuinka oikeudenmukainen ja armollinen Jumala, joka on myös kaikkivaltias, voi sallia tällaista epäoikeudenmukaisuutta ja sortoa. Tämä on kysymys, jolla meidän ei kannata mieltämme vaivata. Jumala on antanut meille riittävät todisteet rakkaudestaan, eikä meidän ole syytä epäillä hänen hyvyyttään, vaikka emme ymmärrä, kuinka hänen sallimuksensa toimii. Nähtyään ennalta opetuslasten mieliin koettelevina ja pimeinä aikoina mahdollisesti nousevat kysymykset Vapahtaja sanoi: ”Muistakaa, mitä teille sanoin: ei palvelija ole herraansa suurempi. Jos minua on vainottu, vainotaan teitäkin. Jos minun sanaani on kuultu, kuullaan myös teidän sanaanne.”[13] Jeesus kärsi enemmän meidän

---

10 Jes. 9:5.
11 Luuk. 2:14.
12 Matt. 10:34.
13 Joh. 15:20.

46, 47

tähtemme kuin yksikään hänen seuraajistaan voi kärsiä pahojen ihmisten julmuuden tähden. Ne, joita kutsutaan kestämään kidutusta ja marttyyrikuolema, ovat yksinkertaisesti kulkemassa Jumalan rakkaan Pojan viitoittamaa tietä.

”Ei Herra vitkastele täyttäessään lupaustaan – –.”[14] Hän ei unohda tai laiminlyö lapsiaan vaan antaa pahoille mahdollisuuden osoittaa todellisen luonteensa. Näin kenenkään, joka haluaa tehdä Jumalan tahdon, ei tarvitse joutua heidän pettämäkseen. On myös totta, että vanhurskaat joutuvat ahdistuksen sulatusuuniin tullakseen itse puhdistetuiksi. Heidän esimerkkinsä voi vakuuttaa toiset uskon ja jumalisuuden todellisuudesta. Heidän vakaa tiensä on tuomioksi jumalattomille ja epäuskoisille.

Jumala sallii pahojen menestyä ja ilmaista viha, jota he tuntevat häntä kohtaan. Näin heidän syntiensä mitta tulee täyteen ja kaikki voivat nähdä Jumalan oikeudenmukaisuuden ja armon heidän päätyessään täydelliseen tuhoon. Hänen kostonsa päivä lähestyy. Silloin jokainen, joka on rikkonut hänen lakiaan vastaan ja vainonnut hänen kansaansa, saa tekojensa mukaan, kun julmat ja epäoikeudenmukaiset teot Jumalalle uskollisia vastaan rangaistaan kuin ne olisi tehty itse Kristusta vastaan.

Tämän päivän kirkkokuntien pitäisi ottaa huomioon toinen, vielä tärkeämpi kysymys. Apostoli Paavali sanoo kaikkien, ”jotka haluavat elää hurskaasti Kristuksen Jeesuksen omina” joutuvan ”vainon kohteeksi”.[15] Miksi vaino sitten on niin harvinaista? Ainoa syy tähän on kirkon mukautuminen maailman tapoihin. Se ei enää herätä vastustusta. Aikamme uskonnollisuus ei ole puhdasta ja luonteeltaan pyhää niin kuin Kristuksen ja apostolien päivinä. Vallalla on halu kompromisseihin synnin kanssa ja tapana on suhtautua välinpitämättömästi Jumalan sanan suuriin totuuksiin. Myös ratkaisevan tärkeä henkilökohtainen hurskaus on harvinaista. Näin kristillisyys on saavuttanut maailmassa yleisen hyväksynnän.[16] Kun alkuseurakunnan mukainen usko ja voima heräävät, myös vaino alkaa uudelleen ja vainotulet sytytetään jälleen kerran.

---

14 2. Piet. 3:9.

15 2. Tim. 3:12.

16 Kommentti on kirjoitettu aikana, jolloin kristillisen kirkon yhteiskunnallinen painoarvo oli paljon nykyistä suurempi. *Toimituksen huomautus.*

3

Hengellisen pimeyden aika

Apostoli Paavali kuvasi toisessa kirjeessään tessalonikalaisille edeltä käsin suurta luopumusta, joka johtaisi paavinvallan syntymiseen. Hän kertoi, ettei Herran päivä voi tulla ennen kuin ”tapahtuu uskosta luopuminen ja ilmaantuu itse laittomuus ihmishahmossa, kadotuksen ihminen. Hän, Vastustaja, korottaa itsensä kaiken jumalana pidetyn yläpuolelle, asettuu itse istumaan Jumalan temppeliin ja julistaa olevansa Jumala.”[1] Apostoli myös varoittaa veljiään ”vääryyden” salaisesta vaikutuksesta, joka oli jo olemassa.[2] Näin varhaisessa vaiheessa Paavali ymmärsi, että kirkkoon oli hiipimässä erheitä. Ne valmistaisivat tietä paavinvallan kehittymiselle kirkossa.[3]

Vähän kerrallaan, aluksi piilossa ja hiljaisesti, sitten yhä avoimemmin ”vääryyden salainen vaikutus” sai otteen ihmisten mielestä ja vei eteenpäin petollista, Jumalaa pilkkaavaa työtään. Miltei huomaamatta pakanalliset tavat löysivät tiensä kristilliseen kirkkoon. Ankarat vainot, joihin seurakunta pakanuuden keskellä joutui, hidastivat hetkeksi halua mukautua ja tehdä kompromisseja, mutta kun vaino päättyi ja kristinusko pääsi hoveihin ja kuninkaallisiin palatseihin, Kristuksen ja apostolien nöyrä yksinkertaisuus jäi sivuun ja korvattiin mahtipontisilla muotomenoilla, joita kopeat pakanallismieliset papit ja hallitsijat tuottivat. Jumalan vaatimusten sijaan seurattiin inhimillisiä teorioita ja perinteitä.

Konstantinuksen nimellinen kääntymys 300-luvun alkupuolella herätti suurta iloa. Sen myötä vanhurskauden kaapuun pukeutunut maailmallisuus pääsi sisälle kirkkoon ja kirkon luopumus eteni nopeasti. Näennäisesti pakanuus kukistettiin, mutta todellisuudessa se voitti ja sen henki alkoi ohjata kirkkoa. Kristuksen seuraajien uskoon ja jumalanpalvelukseen liitettiin pakanuudesta periytyviä opetuksia, muotomenoja ja taikauskoa.

Tämä kristinuskon ja pakanuuden kompromissi johti kadotuksen ihmisen syntyyn, saman joka ennustuksen mukaan korottaisi itsensä Jumalan yläpuolelle.[4] Näin luotu valtavan

---

1 2. Tess. 2:3, 4.

2 2. Tess. 2:7.

3 Ellen G. Whiten jyrkiltä tuntuvat roomalaiskatolisuutta vastustavat lausunnot ovat varsin maltillisia, jos niitä verrataan monien saman aikakauden amerikkalaisten protestanttien kantoihin. Yhdysvalloissa uskonpuhdistajien käsitys paavista antikristuksena säilyi laajemmin kuin Euroopan protestanttisissa maissa, ja yhteiskunnallisen tilanteen muuttuminen 1800-luvulla kärjisti amerikkalaiset asenteet, mikä synnytti katolisvastaista vihakirjallisuutta ja vainoharhaisilta tuntuvia salaliittoteorioita samoin kuin antikatolisia mellakoita ja väkivaltaa. Yhtenä syynä oli suurten siirtolaisjoukkojen saapuminen Italiasta, Puolasta ja Irlannista. Paavin kutsuminen kadotuksen ihmiseksi, antikristukseksi, pedoksi tai kauhistukseksi oli yleistä.

Whiten puolustukseksi voi todeta, että hän selvästi haluaa kirjoittaa asiatekstiä ja pyrkii perustelemaan väitteensä Raamatulla tai kirkkohistoriasta löytämillään todisteilla. Kannattaa muistaa myös se, että vaikka hänen kuvauksensa ovat paikoin voimakkaan kielteisiä, hän toisessa yhteydessä sanoo pitävänsä monia roomalaiskatolisia vilpittöminä pelastettuina Jumalan lapsina ja varoittaa turhien ennakkoluulojen herättämisestä liiallisilla suvaitsemattomilla kannanotoilla. *Suomentajan huomautus.*

4 2. Tess. 2:3, 4.

49, 50

suuri väärä uskonto on Paholaisen voiman mestarinäyte. Se on osoitus hänen halustaan päästä valtaistuimelle hallitsemaan maailmaa tahtonsa mukaan.

Paholainen oli kerran yrittänyt taivutella Kristusta sovitteluratkaisuun kanssaan. Hän tuli Jumalan Pojan luo ja kiusasi häntä erämaassa. Esiteltyään hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston Paholainen tarjosi niitä Jeesukselle pimeyden ruhtinaan ylivallan tunnustamisen hinnalla. Kristus nuhteli häpeämätöntä kiusaajaa ja pakotti hänet poistumaan. Paholainen on kuitenkin onnistunut paremmin tarjotessaan samaa kiusausta ihmisille. Maallisen edun ja kunnian havittelu sai kirkon tavoittelemaan maallisten johtajien hyväksyntää ja tukea. Kun Kristus näin torjuttiin, kirkko päätyi liittoon Rooman piispan, Paholaisen edusmiehen, kanssa.

Yksi roomalaiskatolisuuden tärkeimmistä opeista on paavi koko kristikunnan johtajana. Kaikkialla maailmassa hänen arvovaltansa ylittää piispojen ja pastoreiden vallan. Mikä pahempaa, häntä kutsutaan yksin Jumalalle sopivilla nimityksillä, kuten ”Herra Jumala paavi”.[5] Hänet on julistettu erehtymättömäksi,[6] ja hän vaatii kaikilta ihmisiltä kunnioitusta. Saman vaatimuksen, jonka Paholainen esitti Kristukselle erämaassa, hän esittää yhä Rooman kirkon välityksellä, ja suuret ihmisjoukot ovat valmiit osoittamaan hänelle kunnioitusta.

Kuitenkin ne, jotka pelkäävät ja syvästi kunnioittavat Jumalaa, kohtaavat tämän taivasta uhmaavan vaatimuksen samoin kuin Kristus kohtasi viekkaan vihollisensa: ”Herraa, Jumalaasi, sinun tulee kunnioittaa ja ainoastaan häntä palvella.”[7] Jumala ei sanassaan edes vihjaa, että hän asettaisi ketään ihmistä kirkon pääksi. Paavin yliherruuden oppi onkin jyrkässä

---

5 *Paavin arvonimet*. Roomalaiskatolisen kirkon kanonisessa kirkkolaissa *Corpus Juris Canonici* paavi Innocentius III julistaa, että Rooman paavi ”ei ole tavallinen ihminen vaan itse Jumalan sijaishallitsija maan päällä”. Lakiin liittyvässä selityksessä tätä selvennetään väitteellä, että koska paavi on Kristuksen sijaishallitsija, hän on ”tosi Jumala ja tosi ihminen”. Ks. *Decretales Domini Gregorii Papae IX, liber 1, de translatione Episcoporum, osa 7, luku 3; Corpus Juris Canonici* (Leipzig, 2. painos, 1881), palsta 99; (Paris 1612), tom. 2, *Decretales,* palsta 205. Asiakirjat, jotka julkaistiin *Decretales*-teoksessa, olivat Bolognan yliopistossa opettaneen munkki Gratianuksen kokoamia v. 1140. Paavi Gregorius IX toimitti ja täydensi tätä teosta v. 1234. Myöhemmin löydettiin uusia kirjoituksia mukaan luettuna *Extravagantes*. Ne lisättiin kirjan loppuun 1400-luvun loppupuolella, ja v. 1582 nämä kaikki julkaistiin nimellä *Corpus Juris Canonici*. Paavi Pius X vahvisti teoksen v. 1904, ja se astui voimaan v. 1918.

Nimityksen ”Herra Jumala paavi” osalta katso Paavi Johannes XXII *Extravagantes,* maininta löytyy otsikon 14 luvun 4 osassa *Declaramus*; kirjan Antwerpenin painoksessa v. 1584 löytyvät sanat ”*Dominun Deum nostrum Papam*” (Herramme Jumala Paavi) palstassa 153, Pariisin editiossa v. 1612 palstassa 140. Useissa v. 1612 jälkeen julkaistuissa painoksissa sana ”*Deum*” (Jumala) on jätetty pois. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

6 *Paavin erehtymättömyys* on roomalaiskatolinen käsitys, joka määriteltiin Vatikaanin ensimmäisessä kirkolliskokouksessa 1869–1870. Ks. Philip Schaff, *The Creeds of Christendom*, osa 2, *Docmatic Decrees of the Vatican Council*, s. 234–271, jossa teksti on julkaistu englanniksi ja latinaksi. Aihetta käsitellään myös roomalaiskatolisessa tietosanakirjassa *The Catholic Encyclopedia*, artikkeli *Infallibility*, Patrick J. Toner, s. 790; James Cardinal Gibbons, *The Faith of Our Fathers* (Baltimore, John Murphy Company, 110. painos, 1917), luvut 7, 11. Roomalaiskatolista paavin erehtymättömyyttä vastustavaa näkökantaa edustaa Johann Joseph Ignaz von Döllinger (nimimerkki ”*Janus*”) *The Pope and the Council* (New York, Charles Scribner's Sons, 1869); ja W. J. Sparrow Simpson, *Roman Catholic Opposition to Papal Infallibility* (Lontoo, John Murray, 1909). Roomalaiskatolisen kirkon ulkopuolista näkökantaa edustaa George Salmon, *Infallibility of the Church* (Lontoo, John Murray, uudistettu painos 1914). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

Paavin *ex cathedra* erehtymättömyydestä päätettiin vähän ennen *Suuri taistelu* -kirjan kirjoittamista. Erehtymättömyys koskee virallisia, mutta erittäin harvinaisia *ex cathedra* -lausuntoja. Kuitenkin esimerkkejä tästä opetuksesta ja siihen liittyviä tekstejä löytyy jo keskiajalta. Usein protestantit ymmärtävät tämän roomalaiskatolisen opin merkityksen väärin ja ajattelevat sen tarkoittavan kaikkien paavin lausumien erehtymättömyyttä. *Suomentajan huomautus.*

7 Luuk. 4:8.

ristiriidassa Raamatun kanssa, eikä paavilla voi olla kuin anastamalla saatua valtaa hallita Kristuksen kirkkoa.

Katoliset ovat toistuvasti syyttäneet protestantteja harhaoppisuudesta ja siitä, että he tietoisesti eroavat oikeasta kirkosta. Nämä syytökset sopivat kuitenkin paremmin heihin itseensä. He ovat luopuneet Kristuksen lipun seuraamisesta ja siitä oikeasta uskosta, joka ”pyhille on kertakaikkisesti annettu”[8].

Paholainen kyllä tietää, kuinka Pyhä Raamattu antaisi kyvyn tunnistaa hänen petoksensa ja vastustaa hänen voimaansa. Sanan avulla maailman Vapahtaja taisteli Paholaisen hyökkäyksiä vastaan. Jokaisen kiusauksen kohdalla Kristus käytti ikuisen totuuden kilpeä sanoessaan: ”Kirjoitettu on.” Hän kohtasi kaikki vastustajan ehdotukset sanan antamalla viisaudella ja voimalla. Siksi Paholaisen oli pidettävä ihmiset tietämättöminä Raamatun sisällöstä säilyttääkseen mahdollisuutensa vaikuttaa heihin ja vakiinnuttaakseen paavin kaappaaman kirkollisen vallan. Koska Raamattu korottaa Jumalaa ja asettaa rajalliset ihmiset omalle pienelle paikalleen, sen pyhät totuudet haluttiin kätkeä ja tukahduttaa.

Tämä oli Rooman kirkon valitsema toimintamalli. Satojen vuosien ajan Raamatun levittäminen kiellettiin. Sitä oli laitonta lukea tai säilyttää kodissaan. Periaatteettomat papit ja prelaatit[9] tulkitsivat Raamatun opetuksia omien tarkoitustensa edistämiseksi. Näin paavista tuli lähes maailmanlaajuisesti tunnustettu Jumalan maanpäällinen sijaishallitsija, jolle on suotu valta hallita niin kirkkoa kuin valtiotakin.

Kun harhojen paljastaja, Raamattu, oli raivattu pois, Paholainen pystyi toimimaan mielensä mukaan. Profetia oli ilmoittanut paavikunnan pyrkivän muuttamaan ”ajat ja lain”[10]. Se ryhtyi tähän työhön viivyttelemättä. Pakanoita houkuteltiin kääntymään nimelliseen kristilliseen uskoon niin, että heille vähitellen tarjottiin kuvien ja pyhäinjäännösten palvontaa, joka otettiin osaksi kristillistä jumalanpalvelusta. Myöhemmin kirkolliskokous vakiinnutti tällaisen epäjumalanpalveluksen päätöksellään.[11] Saattaakseen päätökseen tämän pyhäinhäväistyksen Rooma omi vallan poistaa Jumalan laista toinen käsky, kielto palvoa kuvia. Kymmenes käsky jaettiin kahtia, jotta käskyjen määrä saataisiin säilytettyä ennallaan.

Halu tehdä myönnytyksiä pakanuudelle avasi tien yhä pitemmälle menevään

---

8 Juud. 3.

9 Prelaatilla tarkoitetaan piispoja ja muuta ylempiarvoista papistoa, jolla on oikeus vihkiä pappeja. Heillä saattaa olla myös maallisia oikeuksia kirkkolakiin ja sen toimeenpanovaltaan liittyen. *Toimituksen huomautus.*

10 Dan. 7:25, RK 2012.

11 *Kuvien palvonta*. ”Kuvien palvonta – – oli yksi niistä kristillistä uskoa turmelevista asioista, jotka hivuttautuivat varkain kirkkoon ja omaksuttiin liki huomaamatta ilman keskustelua tai muutoksen merkityksen tajuamista. Muiden harhaoppien tavoin tämä kristillisen uskon muutos ei tapahtunut hetkessä, koska silloin se olisi synnyttänyt vastustusta ja ehkä kielletty. Se alkoi naamioituneena niin, että yksi pieni osa tästä käytännöstä tuli tavaksi ensin, sitten toinen edelliseen liittyvä asia jne., kunnes kirkko oli käytännössä omaksunut epäjumalanpalvelusta muistuttavan toimintamallin. Kehitys tapahtui ilman merkittävää vastustusta eikä sitä kyseenalaistettu. Kun myöhemmin tehtiin yritys lopettaa tämä kielteinen tapa, se oli juurtunut niin syvään, etteivät ihmiset voineet hyväksyä muutosta ja luopua siitä. Taustalta löytyy ihmissydämen luonnollinen taipumus epäjumalanpalvelukseen, ja se johtaa luodun palvomiseen Luojan asemesta.

”Patsaat ja kuvat eivät tulleet alkujaan kirkkoihin siksi, että niitä olisi palvottu, vaan että ne lukumahdollisuuden puutteessa antaisivat tietoa lukutaidottomille ihmisille tai vahvistaisivat hartauden tunnetta. Voi epäillä, missä määrin kuvat todella näin vaikuttivat. Joka tapauksessa, vaikka tämä olisikin ollut alkuperäinen tarkoitus, se pian muuttui, ja kuvat alkoivat pimentää tietämättömien ihmisten mieliä enemmän kuin valaista niitä. Ne alensivat jumalanpalvelukseen tulleiden hartautta enemmän kuin lisäsivät sitä. Vaikka alkuperäinen tarkoitus olisikin ollut kääntää ihmisten mielet kohti Jumalaa, lopputulos oli se, että ihmisten mielet kääntyivät Jumalasta pois ja palvonta kohdistui luotuun.” J. Mendham, *The Seventh General Council, the Second of Nicaea,* Johdanto, s. iii–iv.

51, 52

piittaamattomuuteen Jumalan auktoriteettia kohtaan. Paholainen ryhtyi pyhittäytymättömien kirkollisten johtajien välityksellä peukaloimaan myös neljättä käskyä saadakseen ikiaikaisen sapatin ja itse Jumalan asettaman ja pyhittämän päivän syrjäytetyksi[12] ja korvatuksi päivällä, jota pakanat viettivät "auringon kunnianarvoisena päivänä". Alkuun tätäkään muutosta ei tehty avoimesti. Ajanlaskumme ensimmäisinä vuosisatoina kaikki kristityt pitivät oikeaa sapattia.[13] He halusivat mustasukkaisesti varjella Jumalan kunniaa, ja koska he uskoivat hänen lakinsa pysyvyyteen, he pitivät innolla yllä sen pyhiä periaatteita.

Paholainen toimi hyvin taitavasti päästäkseen tavoitteeseensa. Ihmisten huomion herättämiseksi sunnuntaista tehtiin ylösnousemuksen juhla, mikä antoi aiheen järjestää silloin hengellisiä tilaisuuksia, vaikka päivää pidettiin huvituksiinkin sopivana, koska sapattia edelleen pyhitettiin pyhäpäivänä.

Pohjustaakseen suunnitelmiensa toteutumista Paholainen oli jo ennen Kristuksen tuloa houkutellut juutalaiset kuormittamaan sapatti mitä tiukimmilla vaatimuksilla niin, että sapatinvietosta oli tullut taakka. Nyt hän käytti hyödykseen itse tuottamaansa väärää käsitystä ja esitti sapatin halveksittavana juutalaisena instituutiona. Kristityt jatkoivat sunnuntainviettoa iloisena juhlapäivänä samalla kun Paholainen ruokki heidän juutalaisvihaansa ja teki sapatista heille synkän ja ikävän paastopäivän.

Neljännen vuosisadan alkupuolella keisari Konstantinus antoi käskyn tehdä sunnuntaista yleinen lepopäivä koko Rooman valtakunnassa.[14] Auringon päivää kunnioittivat niin keisarin pakanalliset alamaiset kuin kristitytkin. Taustalla oli keisarin poliittinen pyrkimys sovittaa yhteen pakanuuden ja kristillisen uskon toisistaan poikkeavia tavoitteita. Tähän häntä rohkaisivat kirkon kunnian- ja vallanhimoiset piispat, jotka tajusivat yhteisen lepopäivän viettämisen edistävän pakanoiden nimellistä kääntymystä kristilliseen uskoon ja näin vahvistavan kirkon valtaa ja kunniaa. Kuitenkin, vaikka myös monet Jumalaa pelkäävät

---

12 1. Moos. 2:2, 3.

13 Historiallinen tutkimus osoittaa kristillisen sunnuntainvieton alkaneen vähitellen vuoden 100 paikkeilla. Samuele Bacchiochi on väitöstutkimuksessaan osoittanut sunnuntainvieton alkaneen vähitellen toisella vuosisadalla ensin suurissa kaupungeissa kuten Rooma, Aleksandria ja Antiokia. Vaikka sapattia pitävien kristittyjen määrä vuosisatojen kuluessa väheni, on kuitenkin selviä historiallisia todisteita siitä, että heitä löytyi vielä vuosisatoja sen jälkeen, kun sunnuntaista oli tullut kristittyjen yleisesti viettämä lepopäivä. *Suomentajan huomautus.*

Nikean toisen kirkolliskokouksen (v. 787) päätöksistä koskien kuvien palvontaa ks. Baronius, *Ecclesiastical Annals,* osa 9, s. 391–407; Toim. Stillingfleet, *Defence of the Discourse Concerning the Idolatry Practiced in the Church of Rome,* (Lontoo, 1686); *A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers,* 2. sarja, osa 14, s. 521–587 (New York, 1900); Charles J. Hefele, *A History of the Councils of the Church from Original Documents,* osa 18, luku 1 palstat 332, 333; luku 2 palstat 345–352, (T. ja T. Clark, toim., 1896), osa 5, s. 260–304, 342–372. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

14 *Konstantinuksen sunnuntailaki*. 7.3. vuonna 321 keisari Konstantinus antoi seuraavan lepopäivää koskevan lain: "Kaikkien tuomareiden, kaupunkilaisten ja käsityöläisten on levättävä auringon kunnianarvoisena päivänä. Maaseudulla asuvat saavat kuitenkin vapaasti pitää huolta peltojensa viljelemisestä, koska usein käy niin, ettei mikään muu päivä sovi paremmin siementen istutukseen pelloille tai viiniköynnösten istutukseen viinitarhoissa. Tämä mahdollistaa taivaallisen sallimuksen hyödyntämisen silloin, kun sato olisi uhattuna." Joseph Cullen Ayre, *A Source Book for Ancient Church History.* (New York, Charles Scribbner's Sons, 1913), osa 2, jakso 1, luku 1, osasto 59, s. 284, 285.

Alkuperäinen latinalainen teksti löytyy Justinianuksen laissa (*Codex Justiniani*), osasto 3, otsikko 12, pykälä 3. Latinalainen teksti löytyy englanniksi käännettynä seuraavista lähteistä: Philip Schaff, *History of the Christian Church,* osa 3, 3. jakso, luku 7, osasto 75, s. 380 alaviite 1; James A. Hessey, *Bampton Lectures, Sunday,* luento 3, kappale 1, 3. painos, Murrayn julkaisu 1866, s. 58. Ks. keskustelu aiheesta edellä mainitussa Schaffin teoksessa; Henry Newman *A Manual of Church History,* Philadelphia, The American Baptist Publication Society, v. 1933 uudistettu painos, osa 1, s. 305–307. Myös LeRoy E. Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers* (Washington D.C. Review and Herald Publishing Assn., 1950), osa 1, s. 376–381. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

52, 53

kristityt alkoivat vähitellen nähdä sunnuntain olevan jollakin tavoin pyhä, he viettivät yhä kuuliaisesti oikeaa sapattia Herran pyhäpäivänä neljännen käskyn mukaisesti.

Pettäjien ruhtinas ei kuitenkaan ollut vielä saanut työtään valmiiksi. Hän oli päättänyt koota kristityt sotalippunsa alle ja käyttää valtaansa sijaishallitsijansa, Kristuksen edustajana esiintyvän ylpeän paavinistuimen kautta. Hän pääsi tavoitteeseensa puolikääntyneiden pakanoiden, kunnianhimoisten prelaattien ja maailmaan rakastuneiden kirkonmiesten avulla. Aika ajoin järjestettiin suuria kirkolliskokouksia, joihin kirkon merkkihenkilöt kokoontuivat kaikkialta maailmasta. Lähes jokaisessa kirkolliskokouksessa Jumalan asettamaa sapattia painettiin yhä ahtaammalle samalla, kun sunnuntain arvoa vastaavasti korotettiin. Näin pakanallista juhlaa alettiin kunnioittaa jumalallisena säädöksenä, ja Jumalan asettama raamatullinen sapatti määriteltiin juutalaisuuden jäänteeksi ja sitä pyhittäviä kutsuttiin kirotuiksi.

Näin luopumuksen johtaja onnistui korottamaan itsensä ”yli kaiken, mitä jumalaksi tai palvottavaksi kutsutaan”[15]. Hän oli rohjennut muuttaa juuri sen Jumalan lain käskyistä, joka olisi erehtymättä suunnannut koko ihmiskunnan kohti oikeaa, elävää Jumalaa. Neljännessä käskyssä Jumala ilmoitetaan taivaan ja maan Luojaksi, mikä erottaa hänet kaikista vääristä jumalista. Sapatti pyhitettiin lepopäiväksi muistuttamaan luomisesta. Sen tarkoitus oli pitää Jumala alati ihmisten mielissä kaiken olevan alkulähteenä sekä ainoana kunnioituksen ja palvonnan kohteena.

Paholaisen pyrkimys on kääntää ihmiset pois uskollisuudesta Jumalaa kohtaan ja hänen lakinsa seuraamisesta. Siksi hän suuntaa hyökkäyksensä erityisesti sitä käskyä vastaan, joka osoittaa Jumalan Luojaksi.

Nykyään protestantit väittävät Kristuksen sunnuntaina tapahtuneen ylösnousemuksen muuttaneen päivän kristilliseksi sapatiksi. Tälle ei kuitenkaan löydy Raamatusta vahvistusta, koska Kristus tai hänen apostolinsa eivät tällaista kunniaa tälle päivälle anna. Todellinen sunnuntain vieton alku kristillisenä instituutiona löytyy jo Paavalin päivinä alkaneesta laittomuuden salaisuudesta.[16] Missä vaiheessa ja milloin itse Herra olisi tällaisen toimen hyväksynyt paavinistuimen tehtäväksi? Onko mahdollista antaa yhtään painavaa perustetta sellaiselle muutokselle, joka ei ole Raamatulla perusteltavissa?

500-luvulla paavinvalta oli vakiinnuttanut asemansa. Paavinistuin oli Roomassa, ja Rooman piispa julistettiin koko kristikunnan pääksi. Pakanuus oli tehnyt tietä paaville. ”Lohikäärme antoi sille voimansa ja valtaistuimensa ja suuren vallan.”[17] Tästä alkoi 1260 vuotta kestänyt paavillisen sorron aika, jota Danielin ja Ilmestyskirjan profetiat olivat kuvanneet.[18] Kristityt

---

15 2. Tess. 2:4, RK 2012.

16 2. Tess. 2:7, 16, RK 20112.

17 Ilm. 13:2.
Profeetalliset aikajaksot. Tärkeä profeetallisten aikajaksojen tulkintaperiaate on vuosi–päivä-periaate, jossa yksi päivä profeetallista aikaa lasketaan yhtenä kalenterivuotena historiallista aikaa. Ennen Kanaaninmaan valloitusta israelilaiset lähettivät 12 vakoojaa tutkimaan maata etukäteen. Vakoojien matka vei 40 päivää, ja heidän raporttinsa pelästytti heprealaiset niin, että he kieltäytyivät ryhtymästä luvatun maan valloitukseen. Tästä syystä Jumala antoi kansalle rangaistuksen. ”Neljäkymmentä päivää te kiersitte tutkimassa tuota maata, neljäkymmentä vuotta teidän on kärsittävä rangaistustanne – vuosi kutakin päivää kohti. Näin te opitte tietämään, mitä merkitsee joutua minun hylkäämäkseni.” (4. Moos. 14:34.) Vastaava laskutapa löytyy profeetta Hesekielin kirjasta. Jumala sanoi profeetalle: ”Sinun tulee kantaa myös Juudan kansan synnit, ja minä panen sinut kantamaan niitä päivän vuotta kohden, neljäkymmentä päivää.” (Hes. 4:6.) Vuosi–päivä-periaate on tärkeä profeetallisten aikojen määrityksessä koskien sellaisia profetioita kuin näky 2300 illasta ja aamusta (Dan. 8:14) tai 1260 päivästä, mistä käytetään myös muita nimityksiä kuten aika, kaksi aikaa ja puoli aikaa (Dan. 7:25), neljäkymmentäkaksi kuukautta (Ilm. 11:2; 13:5), tuhat kaksisataakuusikymmentä päivää (Ilm. 11:3; 12:6) tai kolme ja puoli päivää (Ilm. 11:9). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

18 Dan. 7:25; Ilm. 13:5–7.

53, 54

pakotettiin valitsemaan periaatteittensa ja paavillisten seremonioiden sekä hänen laatimiensa jumalanpalvelusmuotojen välillä. Uhkana oli riutuminen koko jäljellä oleva elinikä vankiluolissa tai kuolema piinapenkissä, roviolla tai mestauslavalla pyövelin kirveen alla.

Tässä täyttyivät Jeesuksen sanat: ”Jopa teidän vanhempanne, veljenne, sukulaisenne ja ystävänne luovuttavat teidät viranomaisille, ja muutamia teistä surmataan. Kaikki vihaavat teitä minun nimeni tähden.”[19] Vainot kohdistuivat uskollisiin suuremmalla raivolla kuin koskaan aiemmin, ja koko maailma muuttui taistelukentäksi. Satojen vuosien ajan Kristuksen todellinen seurakunta löysi turvan piileskelemällä syrjäseuduilla. Profeetta oli sanonut: ”Nainen pakeni autiomaahan, jossa hänellä oli Jumalan valmistama paikka, että häntä ruokittaisiin siellä tuhat kaksisataakuusikymmentä päivää.”[20]

Rooman kirkon valtaannousu aloitti pimeän keskiajan. Kirkon vallan kasvaessa pimeys synkkeni. Kristuksen, uskon todellisen ytimen, asemesta usko keskitettiin Rooman paaviin. Sen sijaan, että olisi luotettu Jumalan Poikaan syntien anteeksiantajana ja ikuisen pelastuksen tuojana, ihmiset käänsivät katseensa paaviin ja niihin pappeihin ja prelaatteihin, joille hän oli valtaa jakanut. Kansalle opetettiin paavin olevan heidän maallinen välittäjänsä eikä kenenkään uskottu voivan lähestyä Jumalaa paitsi hänen kauttaan. Siksi paavin katsottiin olevan Jumalan asemassa, mikä edellytti kuuliaisuutta paavia kohtaan. Hänen vaatimustensa laiminlyönti antoikin aiheen mitä ankarimpiin rangaistuksiin rikkojien ruumista tai heidän persoonaansa kohtaan.

Tällä tavoin mielet käännettiin pois Jumalasta ja suunnattiin erehtyviin julmiin ihmisiin, tai oikeammin vielä pahempaan, itse pimeyden ruhtinaaseen, joka käytti valtaansa heidän kauttaan. Synti puettiin pyhyyden kaapuun. Kun Raamattu pannaan syrjään ja ihminen alkaa pitää itseään kaikkein korkeimpana, voimme odottaa vain vilppiä, petosta ja häpeällistä pahuutta. Kun inhimillisiä lakeja ja perimätietoa korostetaan, paljastuu vain turmeltuneisuutta, joka aina seuraa Jumalan lain syrjäyttämistä.

Nämä olivat vaarallisia aikoja Kristuksen kirkolle. Uskollisia totuuden puolestapuhujia oli todella harvassa. Vaikka totuudella vieläkin oli todistajansa, aika ajoin näytti siltä, että harha ja taikausko voittaisivat, ja aito usko hävitettäisiin kokonaan maailmasta. Evankeliumi hukkui näkyvistä. Sen sijaan muotomenoja lisättiin siinä määrin, että uskonnon vaatimukset koettiin taakkana.

Kansa ei oppinut vain pitämään paavia välittäjänään, vaan myös luottamaan omiin tekoihinsa syntiensä sovituksena. Heidät velvoitettiin pitkiin pyhiinvaellusmatkoihin, katumusharjoituksiin, pyhäinjäännösten palvontaan, kirkkojen, muistomerkkien ja alttareiden rakentamiseen, suurten rahasummien lahjoittamiseen kirkolle ja muihin vastaaviin asioihin Jumalan vihan lauhduttamiseksi ja hänen suosionsa varmistamiseksi. Jumala kuviteltiin ihmisten kaltaiseksi, hänen luultiin suuttuvan pikkuasioista ja leppyvän sopivilla lahjoilla tai katumusharjoituksilla.

Vaikka paheellisuus kasvoi myös Rooman kirkon johtajien keskuudessa, kirkon vaikutusvalta voimistui jatkuvasti. 700-luvun loppupuolella paavinvallan kannattajat[21] esittivät

---

19 Luuk. 21:16, 17.

20 Ilm. 12:6, RK 2012.

21 Englanninkielisessa tekstissään kirjoittaja käyttää tässä ja useaan otteeseen myöhemmin termejä ”papist” ja ”papalist”, jotka 1800-luvulla olivat yleisessä käytössä sävyltään negatiivisina roomalaiskatolilaisia tarkoittavina ilmaisuina. Suomen kielessä ei vastaavia sanoja ole. Mahdollinen käännös olisi saattanut olla lievästi negatiivissävyinen vastike kuten ”paavilaiset” tai ”papalistit,” mutta tässä käännöksessä on sen sijaan valittu neutraalimpi sanasto kuten katoliset, roomalaiskatoliset, paavinvallan kannattajat jne. *Suomentajan huomautus.*

väitteen siitä, että Rooman piispalla oli kristillisen kirkon alusta pitäen ollut sama hengellinen valta, jonka se nyt oli itselleen ominut. Väitteen vahvistamiseksi mietittiin keinoja asian todistamiseksi, ja apu löytyi valheen isältä. Munkit pantiin väärentämään vanhoja asiakirjoja. Näin ”löydettiin” aiemmin tuntemattomien kirkolliskokousten päätöksiä, joissa vahvistettiin paavin maailmanlaajuinen johtajuus heti kirkon ensimmäisistä päivistä alkaen. Kirkko, joka oli hylännyt totuuden, otti tällaiset petokset innolla vastaan.[22]

---

22 *Tekstiväärennökset.* Tärkeimmät niistä asiakirjoista, jotka nyt yleisesti tunnustetaan väärennöksiksi, ovat Konstantinuksen lahjakirja ja Pseudoisidoriset dekretaalit (määräykset). Konstantinuksen lahjakirjaksi kutsutaan asiakirjaa, joka on muotoiltu Konstantinuksen kirjeenä ”suurelle paavi Sylvester I:lle”. Asiakirja löytyi alun perin Pariisista osana *Codex lat. 2777* -käsikirjoitusta ja on todennäköisesti laadittu 800-luvun alkupuolella. 1000-luvulta alkaen sitä käytettiin tärkeänä todisteena paavin vallan puolesta, mutta jo 1100-luvulla sen tulkinta herätti väliin ankariakin ristiriitoja. Asiakirja tuki sitä, että paavi olisi silta vanhasta Rooman valtakunnasta keskiaikaiseen Pyhän Rooman keisarikuntaan, mikä mahdollisti vanhojen Rooman ajalta periytyvien lakien soveltamisen keskiaikaiseen yhteiskuntaan. Tällä oli merkittävä vaikutus historialliseen kehitykseen. *New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge,* osa 3, artikkeli ”Donation of Constantine”, s. 484, 485.

Lahjakirjaan liittyvä historia on perusteellisesti käyty läpi kirjassa Henry E. Cardinal Manning, *The Temporal Power of the Vicar of Jesus Christ,* Lontoo, 1862. Lahjakirjan argumentaatio seuraa skolastiikan [Skolastiikka oli vuosina 1100–1500 kristikunnan keskuudessa vaikuttanut ajattelumalli, joka pyrki yhdistämään antiikin tieteet ja filosofian kristinuskon opetuksiin. Raamattua tulkittiin etenkin Aristoteleen filosofian avulla. *Toimituksen huomautus.]* käytäntöjä, eikä väärennöksen mahdollisuutta edes kunnolla mainittu ennen kriittisemmän historiallisen ajattelun kehittymistä 1400-luvulla. Nikolaus Cusanus kuului ensimmäisten joukkoon väittäessään, ettei Konstantinus koskaan tehnyt tällaista lahjoitusta. Vuonna 1450 Italiassa Lorenza Valla antoi loistavat perustelut sille, miksi asiakirjaa piti pitää väärennöksenä. Ks. Christopher B. Coleman, *Treatise of Lorenzo Valla on the Donation of Constantine,* New York, 1927. Tämän jälkeen uskoa niin lahjakirjaan kuin väärennettyihin sääntöihin yritettiin pitää yllä sadan vuoden ajan. Esimerkiksi Martti Luther alkujaan hyväksyi Pseudoisodoriset dekretaalit, mutta muutti mielensä sanoessaan Eckille: ”Minä epäilen näitä määräyksiä” ja Spalatinukselle: ”hän [paavi] turmelee kaikki määräyksensä ja naulitsee Kristuksen uudelleen ristille. Tämä on totuus.”

Pidetään varmana, että mainittu lahjakirja on 1) väärennös; 2) yhden miehen kirjoittama tai lyhyenä ajanjaksona syntynyt asiakirja; 3) kirjoitettu vanhoja asiakirjoja hyväksikäyttäen; 4) tehty alun perin vuosien 752 ja 778 välisenä aikana. Katoliset luopuivat lahjakirjan aitouden puolustamisesta, kun Baronius julkaisi kirkollisia historiallisia asiakirjoja (*Ecclesiastical Annals*) v. 1592. Paras lahjakirjan teksti löytyy K. Zeumer, *Festgabe fur Rudolf von Gneist,* (Berliini, 1888). Englanninkielinen versio aiemmin mainitussa Colemanin *Treatise*-teoksessa ja Ernest F. Henderson, *Select Historical Documents of the Middle Ages* (New York, v. 1892), s. 141. Ks. myös *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge* (1950), osa 3, s. 484; F. Gregorovius, *Rome in the Middle Ages,* osa 2, s. 329; ja Johann Josaeph Ignaz von Döllinger, *Fables Respecting the Popes of the Middle Ages* (Lontoo, 1871).

Tekstissä mainittuihin väärennettyihin asiakirjoihin kuuluvat myös Pseudoisidoriset dekretaalit eli määräykset. Samaan sarjaan kuuluu muitakin vastaavia tekstejä. Määräyksissä on kyse kirjeestä, jonka paavi Klemens I (noin v. 100) olisi kirjoittanut paavi Gregorius Suurelle (noin v. 600). Teksti on kirjoitettu Isodore Mercatorin nimiin [ilmeisesti sekoitus kahdesta henkilöstä: Isodorus Sevillalainen ja Marius Mercator], ja sitä on alettu kutsua Pseudoisidorisiksi dekretaaleiksi jo kriittisen tekstitutkimuksen alkupäivinä 1400-luvulla.

Pseudoisidorisen tekstin idea on, että sen väärennetty teksti ymmärrettäisiin osaksi kirkkolain kaanoneita nimeltä *Hispana Gallica Augustodunensis,* minkä oli tarkoitus vähentää väärennöksen ilmitulon riskiä, koska tässä lakikokoelmassa oli myös monia myöhemmin lisättyjä lakeja. Väärennös meni helpommin läpi, kun se oli aidon lakimateriaalin sisällä. Nykyään Pseudoisidorinen teksti hyväksytään yleisesti väärennökseksi. Tutkimus on osoittanut, ettei tekstiä voi ajoittaa vanhemmaksi kuin noin vuodelle 850. Ensimmäinen lainaus tekstistä löytyy *Admonito*-nimisestä lähteestä vuodelta 857 Quiercyn hallintokunnasta.

Väärennöksen tekijää ei tunneta. On mahdollista, että teksti on Rheimsissä Ranskassa 800-luvulla syntyneen kirkkoa aggressiivisesti puolustaneen ryhmittymän piiristä. On myös tiedossa, että Rheimsin piispa Hincmar antoi näistä määräyksistä kopion Rothad Soissonsilaiselle, joka vei ne Roomaan ja asetti paavi Nikolaus I:n eteen.

Ne harvat, jotka rakensivat todelliselle perustukselle[23], joutuivat hämmennyksiin, ja väärien oppien valheet häiritsivät heidän työtään siinä määrin, että he joutuivat Nehemian ajan muurinrakentajien tavoin toteamaan: ”Kantajien voimat uupuvat, niin paljon on soraa raivattava pois. Me emme jaksa rakentaa muuria valmiiksi.”[24] He väsyivät jatkuvasta taistelusta vainoa, petosta, pahuutta ja kaikkia muita mahdollisia ongelmia vastaan, jotka Paholainen heidän pysäyttämisekseen heidän tielleen toi, ja jotkut näistä uskollisista rakentajista menettivät toivonsa. Turvatakseen omaisuutensa ja henkensä he kääntyivät pois ainoalta todelliselta perustalta. Toisia heidän vihollistensa hyökkäykset eivät lannistaneet, vaan he sanoivat rohkeasti: ”Älkää pelätkö vihollisia! Muistakaa Herraa, joka on suuri ja pelättävä.”[25] Nämä jatkoivat työtään miekka vyötäisilleen sidottuna.[26]

Sama totuutta vihaava ja vastustava henki on aina innoittanut Jumalan vihollisia. Jumalan palvelijat ovat siksi aina tarvinneet edellä kuvattua valppautta ja uskollisuutta. Kristuksen sanat ensimmäisille opetuslapsille sopivat myös hänen seuraajilleen maailmanajan lähestyessä loppuaan: ”Minkä minä sanon teille, sen sanon kaikille: valvokaa!”[27]

Pimeys näytti vahvistuvan yhä synkemmäksi. Kuvien palvonta yleistyi. Niiden edessä poltettiin kynttilöitä, ja niille lausuttiin rukouksia. Mitä oudoimmat ja taikauskoisimmat tavat vakiintuivat. Taikausko otti niin täydellisesti valtaansa ihmisten mielet, että järki tuntui kokonaan kadonneen. Kun papit ja piispat itse nauttivat huvituksista, aistillisuudesta ja turmeltuneisuudesta, ei kansalta voi odottaa kuin mallin ottamista heidän esimerkistään, minkä seurauksena se vajosi tietämättömyyteen ja paheisiin.

Uusi askel paavin vallan nousussa tapahtui 1000-luvulla, kun paavi Gregorius VII antoi julistuksensa Rooman kirkon täydellisyydestä. Hän väitti muun muassa, ettei kirkko ollut koskaan erehtynyt ja ettei se kirjoitusten mukaan voisi koskaan erehtyäkään. Väitteen tueksi ei kuitenkaan esitetty raamatullisia todisteita. Kirkon ylpeä johtaja myös uskotteli, että hänellä on valta asettaa virkaan ja panna pois viralta keisareita ja ettei kukaan voinut kumota hänen päätöksiään mutta että hänellä oli valta kumota kaikkien muiden tekemät päätökset.[28]

---

22 jatkuu

Tekstin aitouden haastajien joukkoon kuuluivat Nikolaus Cusanus (1401–1464), Charles Dumoulin (1500–1566) ja George Cassender (1513–1564). David Blondel osoitti v. 1628, että todisteet kirjan olemisesta väärennös ovat kumoamattomia.

Varhainen versio dokumentista löytyy teoksesta *Migne Patrologia Latina,* CXXX. Paras ja vanhin käsikirjoitus P. Hinschius, *Decretales Pseudo-Isidorianiae at capitula Angilramni* (Leipzig 1863). Vrt. *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge* (1950), osa 9, s. 343–345. Ks. myös H. H. Milmann, *Latin Christianity* (9 osaa), osa 3; Johann Joseph Ignaz von Döllinger, *The Pope and the Council* (1869); Kenneth Scott Latourette, *A History of the Expansion of Christianity* (1939), osa 3; *The Catholic Encyclopedia,* osa 5, artikkeli ”False Decretals,” and Fournier, ”Etudes sure les Fausses Decretals”, *Review d'Historique Ecclesiastique* (Louvain), vsk. 7 (1906) ja vsk. 8 (1907). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

23 1. Kor. 3:10, 11.

24 Neh. 4:4.

25 Neh. 4:8.

26 Vrt. Ef. 6:17.

27 Mark. 13:37.

28 *Hildebrandin (Gregorius VII) julistus*. Alkuperäinen latinalainen versio löytyy teoksesta Baronius, *Annales Ecclesiastici,* ann. 1076, osa 17, s. 405, 406, Pariisin painos 1869; *Monumenta Germaniae Historica Selecta,* osa 3, s. 17. Englanninkielinen käännös ks. Frederic A. Ogg, *Source Book of Medieval History* (New York, American Book Co., 1907), luku 16, kappale 45, s. 262–264; Oliver J. Thatcher, Edgar H. McNeal, *Source Book for Medieval History* (New York, Charles Scribner's Sons, 1905), osasto 3, kappale 65, s. 136–139.

Julistukseen liittyvää historiallista taustaa käsitellään teoksessa James Bryce, *The Holy Roman Empire,* uud. painos, luku 10; James W. Thompson, Edgar N. Johnson, *An Introduction to Medieval Europe,* 300–1500, s. 377–380. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

Osuva kuvaus tämän kirkon erehtymättömyyden puolustajan julmasta luonteesta on tapa, jolla hän kohteli Henrik IV:ttä, Saksan keisaria. Tämä hallitsija julistettiin viraltapannuksi ja kirkonkirouksen alaiseksi oletetusta paavillisen auktoriteetin väheksymisestä. Henrik kauhistui, kun häntä puoltaneet ruhtinaat paavillisen julistuksen vuoksi hylkäsivät hänet, uhkailivat häntä ja rohkaistuivat kapinaan. Henrikin oli pakko pyrkiä rauhaan Rooman kanssa. Yhdessä vaimonsa ja uskollisen palvelijansa kanssa hän ylitti keskitalvella Alpit voidakseen osoittaa nöyrtymistään paavin edessä. Kun hän saapui linnaan, johon Gregorius oli vetäytynyt, hänet ohjattiin ilman vartijoitaan ulommalle pihalle. Siellä hän joutui paljaspäin, paljain jaloin ja huonosti pukeutuneena odottamaan talvipakkasessa lupaa päästä paavin puheille. Vasta kun hän oli kolmen päivän ajan paastonnut ja tunnustanut syntejään, paavi alentui myöntämään hänelle anteeksiannon. Vieläkin ehtona oli se, että keisari odottaisi paavillista valtuutusta ennen työnsä jatkamista ja kuninkaallisen valtansa käyttöä. Voitostaan ilahtuneena Gregorius kerskui, kuinka hänen tehtäväkseen oli annettu hillitä kuninkaiden ylpeyttä.

Tämän mahtailevan kirkonmiehen rajaton kopeus on täysin vastakkainen Kristuksen nöyryydelle ja lempeydelle. Kristus kuvaa itsensä kolkuttamassa sydämen ovelle pyytäen lupaa päästä sisälle, jotta hän voisi lahjoittaa anteeksiantonsa ja rauhansa. Hän myös opetti opetuslapsilleen: ”– – joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon toisten orja.”[29] Vuosisatojen kuluessa Rooman esittämiin oppeihin liittyvien erheiden määrä kasvoi. Jo ennen paavinvallan nousua pakanallinen filosofia huomioitiin ja se alkoi vaikuttaa kirkon piirissä. Monet nimellisesti kääntyneet pitivät kiinni aiemmista käsityksistään, eivätkä vain itse jatkaneet niiden tutkimista vaan opettivat niitä myös toisille tavoitteena lisätä kirkon vaikutusmahdollisuuksia pakanoiden parissa. Tämä johti vakavien harhaoppien päätymiseen kristillisten opinkappaleiden joukkoon.

Usko sielun kuolemattomuuteen ja ajatus tietoisuuden jatkumisesta kuoleman jälkeen on tärkeä esimerkki tällaisista opeista. Tämä oppi antaa perustan tavalle rukoilla pyhimyksiä ja palvoa neitsyt Mariaa. Tähän käsitykseen liittyy myös harhaoppi kadotettujen ikuisesta kidutuksesta, joka jo varhain tuli osaksi paavillista uskoa.

Tämän jälkeen valmistettiin tietä toiselle pakanuudesta juontuvalle käsitykselle, jolle Rooma antoi nimen kiirastuli. Sitä käytettiin herkästi kaikkeen uskovien ja taikauskoisten massojen pelotteluun. Tämä harhaoppi vakuutti sellaisen kidutuspaikan olevan olemassa, jossa kaikki, jotka eivät joutuneet suoraan ikuiseen rangaistukseen, kärsisivät synneistään, kunnes olisivat niistä puhdistuneet, jolloin heidät otettaisiin taivaaseen.[30]

Tarvittiin vielä yksi valheellinen oppi mahdollistamaan Roomalle taloudellisen hyödyn kirkon jäsenten peloista ja paheista. Tämän tarpeen tyydytti oppi aneista. Se tarjosi täyttä vapautusta menneistä, nykyisistä tai tulevista synneistä sekä kaikista niiden tuottamista kärsimyksistä ja rangaistuksista kaikille, jotka värväytyisivät sotiin edistämään paavikunnan ajallista valtaa, rankaisemaan sen vihollisia ja hävittämään ne, jotka uskalsivat kieltää sen hengellisen ylivallan. Ihmisille opetettiin myös, että maksamalla riittävästi kirkolle he

---

29 Matt. 20:27.

30 *Kiirastuli.* Tri Joseph Faa Di Bruno määrittelee kiirastulen seuraavasti: ”Kiirastuli on tämän elämän jälkeinen kärsimyksen tila, jossa pidetään määrätyn ajan niitä sieluja, jotka ovat saaneet synninpäästön kuolemansyntien tuomista tahroista ja syyllisyydestä, mutta joilla on tilillään ajallisia syntejä. He ovat vapautuneet ikuisesta rangaistuksesta, mutta heillä on vielä velkaa, esimerkiksi rangaistus, jota he eivät ole kärsineet, tai lievempien anteeksiannettavien syntien tuomaa syyllisyyttä.” *Catholic Faith,* (1884 painos, julkaistu New Yorkin arkkipiispan hyväksynnällä), s. 196.

Ks. myös K. R. Hagenbach, *Compendium of the History of Doctrines* (T. ja T. Clark), kirja 2, luku 12; *The Catholic Encyclopedia,* osa 12, artikkeli ”Purgatory.” *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

57–59

saattoivat vapauttaa itsensä synnistä tai päästää heidän jo kuolleet läheisensä kiirastulen kiduttavista liekeistä. Tällaisin keinoin Rooma täytti raha-arkkujaan pitääkseen yllä niiden ylellistä elämää, loistoa ja paheita, jotka väittivät edustavansa Kristusta, jolla ei ollut paikkaa, mihin päänsä kallistaisi.[31]

Epäjumalanpalvelusta muistuttava messu-uhri tuli raamatullisen ehtoollisen tilalle. Papit uskottelivat merkityksettömän muminansa muuttavan tavallisen leivän ja viinin todelliseksi ”Kristuksen ruumiiksi ja vereksi”[32]. Jumalaa pilkkaavalla röyhkeydellä he väittivät avoimesti voimiensa riittävän luomaan uudelleen Jumala, kaiken todellinen Luoja. Kuoleman uhalla kristittyjä vaadittiin tunnustamaan uskonsa tähän kauheaan taivasta loukkaavaan harhaoppiin. Suuret määrät tästä kieltäytyviä poltettiin roviolla.[33]

Inkvisitio, kaikkein pahin paavinvallan välikappaleista, perustettiin 1200-luvulla. Pimeyden ruhtinas teki työtään paavillisen hierarkian johtohenkilöissä. Salaisissa neuvonpidoissa Paholainen ja hänen enkelinsä pitivät vallassaan pahojen ihmisten mieliä samalla kun kaiken keskellä seisoi näkymättömänä Jumalan enkeli pitämässä kirjaa inkvisition tekemistä päätöksistä ja kirjoittamassa muistiin sellaisten tekojen sarjaa, jotka ovat liian kauhistuttavia luettavaksi. ”Suuri Babylon – – oli juopunut pyhien verestä – –.”[34] Miljoonien marttyyrien runnellut ruumiit huusivat Jumalan kostoa tälle langenneelle vallalle.

Paavikunnasta oli tullut maailman hirmuvaltias. Kuninkaat ja keisarit kumarsivat Rooman paavin määräyksille. Ihmisten ajallinen ja ikuinen kohtalo näytti olevan hänen käsissään. Satojen vuosien ajan Rooman opit hyväksyttiin laajalti ilman epäilyksen häivää. Sen seremoniat suoritettiin juhlallisesti ja kirkollisia juhlia vietettiin. Kirkon pappeja kunnioitettiin ja pidettiin runsaskätisesti yllä. Roomalaiskatolinen kirkko ei ole koskaan myöhemmin onnistunut saamaan suurempaa kunniaa, loistoa tai valtaa.

”– – paavinkirkon keskipäivä oli maailmalle keskiyö.”[35] Pyhä Raamattu oli lähes

---

31 *Aneet*. Yksityiskohtainen aneopin historia: Mandell Creighton, *A History of the Papacy From the Great Schism to the Sack of Rome* (Lontoo, Longmans, Green and Co., 1911), osa 5, s. 56–64, 71; W. H. Kent ”Indulgences,” *The Catholic Encyclopedia,* osa 7, s. 783–789; H. C. Lea, *A History of Auricular Confession and Indulgences in the Latin Church* (Philadelphia, Lea Brothers and Co., 1896); Thomas M. Linday, *A History of the Reformation* (New York, Charles Scribner's Sons, 1917), osa 1, s. 216–227; Albert Henry Newman, *A Manual of Church History* (Philadelphia, American Baptist Publication Society, 1953), osa 2, s. 53, 54, 62; Leopold Ranke, *History of the Reformation in Germany* (2. Lontoon painos, 1845) kääntäjä Sarah Austin, osa 1, s. 331, 335–337, 343–346; Preserved Smith, *The Age of the Reformation* (New York, Henry Holt and Company, 1920), s. 23–25, 66.

Aneopin käytännön soveltamisesta uskonpuhdistuksen aikaan ks. tri H. C. Lean artikkeli ”Indulgences in Spain” teoksessa *Papers of the America Society of Church History,* 1. osa, s. 129–171. Kirjoituksen johdannossa tri Lea toteaa: ”Lutherin, tri Eckin ja Sylvester Prieriasin välillä käydystä ristiriidasta välittämättä Espanja jatkoi vanhaa ja totuttua käytäntöä. Näin sieltä on saatu käyttöön kiistämättömästi virallisia asiakirjoja, joiden ansiosta saamme asiasta selkeän käsityksen.” *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

32 Kardinaali Wiseman, *The Real Presence of the Body and Blood of Our Lord Jesus Christ in the Blessed Eucharist, Proved From Scripture,* luento 8, osa 3, kappale 26.

33 *Messu*. Trenton kirkolliskokous määritteli messuopin, josta enemmän Philip Schaff, *Creeds of Christendom,* II, s. 126–139; H. G. Schroeder, *Canons and Decrees of the Council of Trent* (St. Louis, Missouri, B. Herder, 1941). Messua selittää esim. *The Catholic Encyclopedia,* V, artikkeli ”Eucharist”; Nikolaus Gihr, *Holy Sacrifice of the Mass, Dogmatically, Liturgically, Ascetically Explained,* (St. Louis, Missouri, B. Herder, 1937); Josef Andreas Jungmann, *The Mass of the Roman Rite, Its Origins and Development* (New York, Benzinger Bros., 1951). Katolisen kirkon ulkopuolista näkökulmaa edustaa esim. John Calvin, *Institutes of the Christian Religion,* kirja 4, luvut 17, 18; Edward Bouverie Pusey, *The Doctrine of the Real Presence, as contained in the Fathers* (Oxford, Englanti, John H. Parker, 1855). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

34 Ilm. 17:5, 6.

35 J. A. Wylie, *The History of Protestantism,* kirja 1, luku 4.

59, 60

tuntematon niin kansan kuin pappienkin keskuudessa. Muinaisten fariseusten tavoin paavikunnan johtajat vihasivat valoa, joka olisi osoittanut heidän syntinsä. Jumalan laki, vanhurskauden mitta, oli syrjäytetty, mikä mahdollisti rajoittamattoman vallankäytön ja paheiden harjoittamisen. Valtaan kuuluivat petokset, ahneus ja tuhlaavaisuus. Ei kavahdettu mitään rikoksia, jos ne auttoivat saamaan rikkauksia tai hyvän aseman. Paavien ja prelaattien palatsit olivat mitä kauheimpien irstailujen näyttämöitä. Jotkut paaveista tekivät niin kauhistuttavia rikoksia, että maalliset hallitsijat yrittivät panna heidät viralta, koska pitivät heitä sietämättömän moraalittomina hirviöinä. Vuosisatojen ajan Eurooppa ei kehittynyt tiedossa, taiteessa tai sivistyksessä. Kristikunta oli niin moraalisesti kuin älyllisesti halvaantunut.

Maailman tila Rooman vallan alla esitetään pelottavan tarkasti profeetta Hoosean sanoissa: ”Näin tuhoutuu minun kansani, sillä kukaan ei tunne minua. Koska sinä olet hylännyt minut, hylkään minäkin sinut – –. Sinä olet unohtanut Jumalasi lain, minäkin unohdan sinun lapsesi.” ”– – tässä maassa ei ole rehellisyyttä eikä uskollisuutta, kukaan ei tunne Jumalaa. Väärät valat ja valheet, murhat, varkaudet ja aviorikokset rehottavat kaikkialla, veriteko seuraa veritekoa.”[36] Tällaisia seurauksia oli Jumalan sanan syrjäyttämisestä.

36 Hoos. 4:6, 1, 2.

4

Valdolaiset

Se pimeys, joka pitkään peitti maailman paavin herruuden aikana, ei kyennyt täysin sammuttamaan totuuden valoa. Jumalalla on aina ollut todistajansa, ne, joille usko Kristukseen ainoana välittäjänä Jumalan ja ihmisen välillä on ollut rakas, joille Raamattu on ollut ainoa elämän ohje ja jotka myös ovat pyhittäneet oikeaa sapattia. Myöhemmät sukupolvet eivät koskaan tule ymmärtämään, kuinka paljosta maailman olisi syytä heitä kiittää.

Heidät leimattiin harhaoppisiksi. Heidän vaikuttimensa kyseenalaistettiin. Heidän luonnettaan mustamaalattiin ja heidän kirjoituksensa kiellettiin, esitettiin väärässä valossa tai tuhottiin. Silti he pysyivät lujina ja säilyttivät uskonsa puhtaana, pyhänä perintönä tuleville sukupolville, vuosisadasta toiseen.

Jumalan lasten vaiheet Rooman valtaannousua seuranneiden pimeiden vuosisatojen aikana on tallennettu taivaassa, vaikka heitä tuskin mainitaan tavallisissa historian kirjoissa. Heidän olemassaolostaankaan ei löydy juuri muuta todistetta kuin heidän vainoojiensa syytökset. Rooman käytäntönä oli tuhota kaikki jäljet siitä, että joku oli eri mieltä sen opeista tai päätöksistä. Kaikki harhaoppinen, olipa kyseessä henkilö tai kirjoitus, yritettiin tuhota. Paavillisten dogmien epäily tai Rooman valtaa koskevat kysymyksetkin riittivät hengen riistoon yhtä lailla rikkailta kuin köyhiltä, ylhäisiltä ja alhaisilta.

Rooma yritti myös tuhota kaiken tiedon toisinajattelijoiden kokemista julmuuksista. Paavin neuvonpidoissa päätettiin polttaa kaikki tällaista tietoa sisältävät asiakirjat ja painotuotteet. Ennen kirjapainotaidon keksimistä kirjoja oli vähän eivätkä ne kestäneet pitkää säilyttämistä, mikä teki Rooman puolustajille helpoksi saavuttaa tavoitteensa.

Yksikään Rooman vaikutuspiirin sisällä toiminut seurakunta ei voinut tarjota jäsenilleen sitä iloa, että he olisivat saaneet pitkään nauttia omantunnonvapaudesta. Heti paaviuden vallan kasvettua se ryhtyi murskaamaan niitä, jotka kieltäytyivät tunnustamasta paavin valtaasemaa. Yksi toisensa jälkeen kirkot hyväksyivät paavin herruuden.

Alkuperäinen kristillisyys juurtui varhain Isoon-Britanniaan, eikä Rooman luopumus päässyt heti turmelemaan evankeliumia, jonka britit ensimmäisten kristillisten vuosisatojen aikana kuulivat. Pakanakeisarit ulottivat vainonsa jopa näille kaukaisille rannoille, ja se oli ainoa lahja, jonka Rooma tämän kaukaisen maankolkan ensimmäisille seurakunnille antoi. Monet Englannin kristityistä pakenivat vainoja Skotlantiin ja löysivät sieltä turvapaikan. Skotlannista totuus vietiin edelleen Irlantiin. Kaikilla näillä alueilla evankeliumi otettiin ilolla vastaan.

Kun saksit valtasivat Britannian, pakanuus sai taas yliotteen. Valloittajat eivät halunneet ottaa vastaan opetusta orjiltaan, mikä pakotti kristityt vetäytymään vuorille ja asumattomille nummille. Valo kuitenkin jatkoi loistoaan ja oli vain hetken piilossa. Sata vuotta myöhemmin sen loiste Skotlannissa oli niin kirkas, että se saavutti kaukaisiakin maita. Hurskas Columba tuli Irlannista ja kokosi yhdessä työtovereittensa kanssa hajalle ajettuja uskovia syrjäiselle

61, 62

Ionan saarelle, josta tuli heidän yhteisen lähetystyönsä keskus. Näiden evankelistojen joukossa oli myös raamatullista sapattia viettänyt henkilö, ja siten tämä totuus tuli tiedoksi kansalle. Ionaan perustettiin koulu, josta lähetystyöntekijät matkasivat Englannin ja Skotlannin lisäksi Saksaan, Sveitsiin ja jopa Italiaan.

Rooman kirkko suuntasi katseensa Britanniaan ja päätti vakaasti sisällyttää maan valtapiiriinsä. 500-luvulla Rooman lähetit keskittyivät pakanallisten saksien käännytykseen. Nämä ylpeät barbaarit ottivat heidät suosiollisesti vastaan, ja tuhannet houkuteltiin tunnustamaan Rooman usko. Työn edetessä paavin edustajat ja heidän käännynnäisensä kohtasivat myös alueen alkuperäisiä kristittyjä. Nämä elivät yksinkertaista, vaatimatonta elämää, ja heidän luonteensa, oppinsa ja elämäntapansa olivat Raamatun mukaisia, mikä oli täydellinen vastakohta paavin kannattajien taikauskolle, mahtipontisuudelle ja röyhkeydelle.

Rooman lähettiläs vaati myös näitä kristillisiä kirkkoja tunnustamaan paavin vallan. Nämä britit vastasivat nöyrästi haluavansa rakastaa kaikkia ihmisiä, mutta kielsivät paavin oikeuden ylimpään valtaan. He olivat valmiita alistumaan paaville vain samassa määrin kuin kenelle tahansa Kristuksen seuraajalle. Heitä yritettiin monta kertaa taivutella liittoon Rooman kanssa, mutta nämä nöyrät kristityt hämmästelivät Rooman lähettiläiden ylpeyttä ja vastasivat päättäväisesti, etteivät he tunne muuta herraa kuin Kristuksen.

Nyt paaviuden todellinen luonne paljastui. Rooman edustaja sanoi: ”Jos ette ota vastaan rauhaa tarjoavia veljiä, joudutte kohtaamaan sotaa tuovia vihollisia. Jos ette halua yhdessä meidän kanssamme osoittaa elämän tietä sakseille, he tulevat antamaan teille kuolettavan iskun.”[1] Nämä eivät olleet tyhjiä uhkauksia. Raamatullisen uskon edustajia vastaan käytiin sodalla, juonittelulla ja petoksella, kunnes Brittein saarten kirkot oli joko tuhottu tai pakotettu paavin vallan alle.

Alueilla, jonne Rooman toimivalta ei ulottunut, säilyi vuosisatojen ajan kristillisiä ryhmiä, joihin paavillinen turmelus vaikutti vain vähän. Ne olivat pakanuuden ympäröimiä, ja ajan kuluessa pakanuuden erheet vaikuttivat niihin, mutta ne pitivät Raamattua ainoana uskon ohjeena ja seurasivat monia sen totuuksia. Nämä kristityt uskoivat Jumalan lain pysyvyyteen ja viettivät myös neljännen käskyn sapattia. Tällaiseen uskoon ja käytäntöön pitäytyviä seurakuntia oli keskisessä Afrikassa ja Aasiassa armenialaisten keskuudessa.

Valdolaiset olivat merkittävin paavinvallan väärinkäytöksiä vastustaneista ryhmistä. Samasta maasta, jossa paavinistuin sijaitsi, löytyi määrätietoisimmin paaviuden valheita ja korruptiota vastustanut ryhmä. Vuosisatojen ajan Piedmonten seurakunnat säilyttivät itsenäisyytensä, vaikka lopulta tulikin aika, jolloin Rooma vaati heitä alistumaan. Kamppailtuaan ilman menestystä Rooman tyranniaa vastaan näiden kirkkojen johtajat vastahakoisesti tunnustivat sen mahdin ylivallan, jota koko muu maailma näytti kunnioittavan. Löytyi kuitenkin myös sellaisia, jotka kieltäytyivät alistumasta paavin ja hänen prelaattiensa vallan alle. He olivat päättäneet olla uskollisia Jumalalle ja säilyttää uskonsa yksinkertaisena ja puhtaana. Tapahtui jakautuminen. Alkuperäisestä uskostaan kiinni pitäneet vetäytyivät syrjään. Jotkut lähtivät kotoisilta Alpeiltaan ja saivat todistaa totuudesta muissa maissa. Toiset asettuivat syrjäisten vuorten notkoihin tai suojaisiin kalliolinnoituksiin säilyttäen siellä vapauden palvella Jumalaa.

Se usko, jota valdolaiset vuosisatojen ajan pitivät yllä ja opettivat, oli vastakohta Rooman väärille opeille. Valdolaisten uskonnolliset käsitykset perustuivat Jumalan kirjoitettuun sanaan, mikä on oikea kristillinen tapa. Nämä vaatimattomat talonpojat tekivät päivittäis-

---

1 J. H. Merle D’Aubigné, *History of the Reformation of the Sixteenth Century,* kirja 17, luku 2.

62–64

tä työtään laumojensa parissa tai viinitarhoissaan eläen vaikeasti löydettävissä piilopaikoissa kaukana maailmasta. He eivät kuitenkaan olleet omin avuin päätyneet langenneen kirkon oppien ja harhojen vastaiseen totuuteen. Heidän opetuksensa ei ollut uutta, vaan he saivat uskonnollisen vakaumuksensa perintönä isiltään ja taistelivat apostolisen ”uskon puolesta, joka pyhille on kertakaikkisesti annettu”[2]. Kristuksen todellinen seurakunta ja Jumalan maailmalle lahjoittamien aarteiden vartija oli tämä erämaaseurakunta, ei se ylpeä hierarkia, jonka valtaistuin oli koko maailman pääkaupunkina pidetyssä suuressa kaupungissa.

Yksi tärkeimmistä syistä oikean kirkon eroon Roomasta oli viimeksi mainitun viha raamatullista sapattia kohtaan. Paavinvalta polki totuuden maahan juuri profetian osoittamalla tavalla. Se talloi Jumalan lain jalkoihinsa ja korotti tilalle ihmisten tapoja ja perimätietoa. Paavin vaikutuspiiriin kuuluvat kirkot pakotettiin kunnioittamaan sunnuntaita pyhäpäivänä. Kaiken harhan ja taikauskon keskellä monet, vaikka kuuluivatkin Jumalan todelliseen kansaan, hämmentyivät niin, että pitivät sapattia mutta pidättäytyivät lisäksi työstä myös sunnuntaisin. Tämäkään ei tyydyttänyt paavinkirkon vallanpitäjiä. He eivät tyytyneet vain vaatimaan sunnuntain pyhittämistä vaan vaativat myös sapatin häpäisemistä. Kaikki sapattia vähänkään arvostavat tuomittiin mitä ankarimmin sanoin. Jumalan lakia oli mahdollista seurata vain pakenemalla pois Rooman kirkon alueelta.

Valdolaiset saivat kansankielelle käännetyn Raamatun ensimmäisten joukossa Euroopassa.[3] Satoja vuosia ennen uskonpuhdistusta heillä oli omalla kielellään käsin kirjoitettu Raamattu. Totuus säilyi heidän parissaan turmeltumattomana, mikä teki heistä erityisiä vihan ja vainon kohteita. He vakuuttivat Rooman kirkon olevan Ilmestyskirjan langennut Babylon. Henkensä kaupalla he vastustivat kirkon vääryyksiä. Pitkään jatkuneiden vainojen aikana jotkut heistä tekivät kompromisseja uskonsa kanssa ja vähän kerrallaan luopuivat uskonsa keskeisistä periaatteista. Toiset taas pitivät kiinni totuudesta. Kaikkina pimeinä luopumuksen vuosisatoina oli valdolaisia, jotka kielsivät Rooman ylivallan, hylkäsivät kuvien palvonnan

---

2 Juud. 3.

3 *Sapatti ja valdolaiset.* Jotkut tutkijat ovat väittäneet valdolaisten yleisesti pitäneen sapattia. Tämä väite perustui alkuperäisissä latinankielissä valdolaisiin liittyvissä lähteissä mainittuun kuvaukseen heidän tavastaan pitää pyhänä *Herran päivää ”Dies Dominicalis”*, joka lienee kirjoitusaikaan tarkoittanut sunnuntaita, mutta käännettiin uskonpuhdistuksen ajoilta periytyvän käytännön mukaan sapatiksi.

On kuitenkin todellisia historiallisia todisteita sen puolesta, että jotkut valdolaisista pyhittivät sapattia. 1400-luvun puoliväliin päivätty inkvisition raportti kertoo moravialaisista valdolaisista, jotka tuotiin heidän eteensä ja joiden joukosta ”monet todellakin juhlivat sapattina juutalaisten kanssa”. Johann Joseph Ignaz von Dollinger, *Beitrage zur Sektengeschichte des Mittelalters*, München, 1890, 2. painos, s. 661. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö tämä lähde viittaa sapattia pitäviin valdolaisiin.

Valdolaisten raamatunkäännökset. Viime vuosikymmeninä on löytynyt uusia valdolaisten tekemiä käsikirjoituksia, joista lisätietoa kirjassa M. Esporito, *Sur quelques manuscrits de l’ancienne litterature des Vaudois du Piemont, Revue D’ Historique Ecclesiastique (*Louvain, 1951*),* s. 130–; F. Jostes, *”Die Waldenserbibeln”*, *Historisches Jahrbuch,* 1894; D. Lortsch, *Histoire de la Bible en France* (Pariisi, 1910), luku 10.

Seuraava teos on klassikko ja terävän valdolaisajattelijan kirjoittama, Jean Leger, *Histoire Generale des Eglises Evangeliques des Vallees de Piemont* (Leyden, 1669), joka kirjoitettiin suurten valdolaisvainojen aikaan. Kirjassa on paljon ensikäden tietoa ja myös monia piirroksia.

Tietoa valdolaisista teksteistä löytyy esim. A. deStefano, *Civilta Medioevale* (1944); *Riformatori ed eretici nel medioeve* (Palermo, 1938); J. D. Bounous, *The Waldensian Patois of Pramol* (Nashville, 1936); A. Dondaine, *Archivum Fratrum Praedicatorum* (1946).

Uudempaa luotettavaa tutkimusta valdolaisten historiasta edustavat: E. Comba, *History of the Waldenses in Italy* (myöhäisempi italialainen Torre Pellice, 1934 julkaistu painos on parempi); E. Gebhart, *Mystics and Heretics* (Boston, 1927); G. Gonnet, *Il Valdismo Medioevale, Prolegomeni* (Torre Pellice, 1935); Jalla, *Histoire des Vaudois et leurs colonies* (Torre Pellice, 1935). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti*.

64, 65

epäjumalanpalveluksena ja pitivät oikeaa sapattia. Rajuimpienkin hyökkäysten myrskyissä he pitivät kiinni uskostaan ja seisoivat horjumatta Jumalan sanan ja hänen kunniansa puolella, vaikka heitä lävistivät savoijilaisten keihäät tai korvensivat roomalaisten roviot.

Valdolaiset, samoin kuin kaikkien aikojen vainotut ja ahdistetut, etsivät turvaa korkeiden vuorten takaa. Ne tarjosivat linnoituksen heidän piilopaikakseen. Tällaisissa paikoissa pidettiin yllä totuuden valon liekkiä keskiajan pimeyden keskellä. Siellä alkuperäisen uskon kannattajat todistivat totuudesta tuhannen vuoden ajan.

Jumala oli suonut lapsilleen jylhän ja mahtavan pyhäkön, joka sopi yhteen niiden valtavien totuuksien kanssa, jotka heille oli uskottu. Näille uskollisille maanpakolaisille vuoret olivat tunnus Herran horjumattomasta vanhurskaudesta. He ohjasivat lastensa mielet näkemään, kuinka huiput heidän yllään kertoivat hänestä, jonka majesteettisuus on ikuista ja ”jonka luona ei mikään muutu” eikä ”valo vaihdu varjoksi”.[4] Hänen sanansa on yhtä kestävä kuin ”ikuiset kukkulat”[5]. Voimallaan Jumala on ”perustanut vuoret”[6] ja vyöttänyt ne väkevyydellä. Vain Kaikkivaltiaan voima voisi ne siirtää paikaltaan.

Samalla tavoin hän asetti myös lakinsa, joka on hänen hallintonsa perustus taivaassa samoin kuin maan päällä. Ihmiset saattavat käyttää voimiaan tuhotakseen lähimmäistensä elämän, mutta ihmisvoima voisi helpommin repiä vuoret perustuksiltaan ja heittää ne mereen kuin muuttaa yhtäkään Herran lain käskyä tai pyyhkiä pois ainoatakaan hänen tahtonsa täyttäjille annettua lupausta. Uskollisuudessa hänen lailleen Jumalan palvelijoiden tulisi olla lujia kuin muuttumattomat vuoret.

Vuoret ympäröivät syrjäisiä laaksoja, joissa oli mahdollista nähdä jatkuvia todisteita Jumalan luomisvoimasta ja hänen varjeluksensa ja huolenpitonsa pettämättömyydestä. Nämä pyhiinvaeltajat oppivat rakastamaan Herran läsnäolon hiljaisia vertauskuvia. He eivät langenneet valittamaan osansa ankaruutta. He eivät olleet koskaan yksin vaikka olivatkin vuorten eristämiä. He kiittivät Jumalaa siitä, että hän oli suonut heille turvapaikan ihmisten vihalta ja julmuudelta. He iloitsivat vapaudestaan palvella Jumalaa. Usein, kun viholliset ajoivat heitä takaa, näiden vuorten lujuus osoittautui luotettavaksi turvavarustukseksi. Korkeilta kallioilta he lauloivat ylistystä Jumalalle, eivätkä Rooman armeijat kyenneet heidän kiitoslaulujaan vaientamaan.

Näiden Kristuksen seuraajien hurskaus oli puhdasta, yksinkertaista ja harrasta. He arvostivat totuuden periaatteita enemmän kuin taloja ja maita, ystäviä, sukulaisia tai omaa henkeään. He tekivät parhaansa painaakseen nämä periaatteet lastensa sydämiin. Heille opetettiin Raamattua ja pyhää kunnioitusta Jumalan lain vaatimuksia kohtaan. Koska Raamatun käsin kirjoitettuja kopiota oli vain vähän, sen kallisarvoisia sanoja opeteltiin ulkoa. Monet pystyivät toistamaan suuria osia niin Vanhasta kuin Uudesta testamentista. Ajatukset Jumalasta liitettiin ympäröivien vuoristomaisemien kauneuteen ja myös päivittäisen elämän vaatimattomiin siunauksiin. Pienet lapsetkin oppivat ajattelemaan Jumalaa kiitollisuudella, koska hän on kaiken hyvän ja lohdutuksen antaja.

Vanhemmat osoittivat hellyyttä ja kiintymystä lapsilleen. He kuitenkin rakastivat lapsiaan ymmärtämyksellä eivätkä antaneet heidän tottua hemmotteluun. Näiden ihmisten edessä oli koettelemuksia, vaikeuksia ja ehkä marttyyrikuolema. Heidät kasvatettiin lapsesta pitäen kohtaamaan vastoinkäymisiä, koettelemuksia ja alistumaan toisten päätöksiin, mutta samalla ajattelemaan ja toimimaan itsenäisesti. Varhaisesta iästä lähtien heille opetettiin vastuunkantoa, olemaan varovaisia puheessaan ja ymmärtämään hiljaisuuteen liittyvän viisauden.

---

4 Jaak. 1:17.
5 1. Moos. 49:26.
6 Ps. 65:7, RK 2012.

Yksikin heidän vihollistensa korviin kaikunut varomaton sana saattoi olla uhka puhujan ja lisäksi satojen läheisten hengelle. Totuuden viholliset jahtasivat kuin sudet saalistaan jokaista, joka vaati itselleen uskonvapautta.

Valdolaiset olivat totuuden vuoksi uhranneet ajallisen menestyksen mahdollisuudet ja työskentelivät kestävällä kärsivällisyydellä leipänsä eteen. Jokainen viljelyskelpoinen maatilkku vuorten välissä otettiin tarkasti käyttöön. Laaksot ja viljelyskäyttöön huonosti sopivat rinteetkin hyödynnettiin. Säästäväisyys ja ankara itsekieltäymys olivat osa sitä kasvatusta, jonka heidän lapsensa saivat ainoana perintönään. Heille opetettiin Jumalan suunnitelleen elämän kurinalaiseksi ja että vain heidän oma henkilökohtainen määrätietoinen työpanoksensa, ennakoiva harkintansa ja uskonsa saattoi tarjota heille, mitä he tarvitsivat.

Tämä oli raskas ja uuvuttava mutta terveellinen prosessi, koska juuri tällaista Jumalan antamaa koulua syntiin langennut ihminen tarvitsee voidakseen oppia ja kehittyä. Vaikka nuoret totutettiin työhön ja kestämään vaikeuksia, ei heidän älyllistä kehitystään laiminlyöty. Heille opetettiin, että kaikki heidän voimansa kuuluvat Jumalalle ja että ne on annettu hyödynnettäväksi ja jalostettavaksi Jumalan palvelemisessa.

Puhtaudessaan ja yksinkertaisuudessaan valdolaiskirkot muistuttivat apostolien ajan kirkkoa. He hylkäsivät paavin ja prelaattien ylivallan ja arvostivat Raamattua ainoana korkeimpana ja erehtymättömänä auktoriteettina. Toisin kuin Rooman herroina hallitsevien pappien kohdalla valdolaispastorien esimerkkinä oli mestari, joka ei tullut ”palveltavaksi, vaan palvelemaan”[7]. He kaitsivat Jumalan laumaa ja johdattivat heidät hänen pyhän sanansa vihreille niityille ja elävän veden lähteille.

Valdolaiset tulivat yhteen kuulemaan Kristuksen palvelijoiden totuuden sanoja kaukana Alppien laaksoissa, vuorten varjossa tai vaaran uhatessa jossakin kalliolinnoituksessa eivätkä mahtavissa kirkoissa tai suurissa katedraaleissa, jotka olivat ihmisten prameilunhalun ja ylpeyden muistomerkkejä. Pastorit eivät vain saarnanneet evankeliumia, vaan he kävivät tapaamassa sairaita, opettivat lapsia kasteluokalla, varoittivat erehtyviä ja sovittelivat erimielisyyksiä edistääkseen sopusointua ja veljellistä rakkautta. Rauhan aikoina he saivat elantonsa kansan vapaaehtoisista lahjoista, mutta teltantekijä Paavalin tavoin jokaisella pastorilla oli myös ammatti, joka tarpeen vaatiessa mahdollisti heille itsenäisen toimeentulon.

Pastorit kouluttivat nuoria. Kaikenlainen yleistieto kuului opetukseen, mutta Raamatusta tehtiin opiskelun tärkein aihe. Matteuksen ja Johanneksen evankeliumit opeteltiin ulkoa, samoin monet Uuden testamentin kirjeistä. Nuoria hyödynnettiin myös Raamatun tekstien kopioinnissa. Joissakin käsikirjoituksissa oli koko Raamattu, toisissa vain lyhyitä otteita sen tekstistä täydennettynä yksinkertaisilla selityksillä, joita kirjoitusten tulkintaan pystyvät olivat lisänneet. Tällä tavoin löydettiin sellaisia totuuden aarteita, joita itsensä Jumalan yläpuolelle korottaneet olivat kauan pitäneet piilossa.

Kärsivällisellä ja väsymättömällä työllä, ajoittain soihtujen valossa syvällä pimeissä luolissa, Pyhää Raamattua kirjoitettiin jae jakeelta ja luku luvulta. Näin työ eteni ja osoitti Jumalan tahdon, joka loisti kuin puhdas kulta ja tuntui työhön osallistuneista aiempaa kirkkaammalta, selkeämmältä ja lujemmalta niiden koettelemusten vuoksi, joihin he olivat työn vuoksi joutuneet. Taivaan enkelit ympäröivät näitä uskollisia ahertajia.

Paholainen oli taivutellut Rooman papit ja kirkonmiehet hautaamaan Jumalan sanan totuuden erheen, harhaopin ja taikauskon roskan alle. Sana säilyi kuitenkin puhtaana aivan ihmeteltävällä tavalla näinä pimeinäkin aikoina. Tässä työssä ei näkynyt ihmisen käden jälki vaan Jumalan vaikutus. Kirjoitusten yksinkertaista merkitystä oli yritetty väsymättä sekoittaa

---

7 Matt. 20:28.

väittämällä Raamatun olevan ristiriidassa itsensä kanssa. Jumalan sana piti kuitenkin pintansa kuin Nooan arkki raivoavilla aalloilla sitä uhanneiden myrskyjen keskellä.

Kaivosten rikkaat kulta- ja hopeasuonet ovat syvällä pinnan alla, ja se pakottaa kaivuutyöhön kaikki, jotka näitä arvokkaita kätköjä tavoittelevat. Samoin Pyhässä Raamatussa on sellaisia totuuden aarteita, joita vain hartaat, nöyrät ja rukoilevat etsijät löytävät. Jumala tarkoitti Raamatun koko ihmiskunnan oppaaksi ja lasten, nuorten ja aikuisten jatkuvaksi tutkimuskohteeksi. Hän antoi sanan ilmoituksena itsestään. Jokainen löydetty uusi totuus on tuore ilmoitus tekijän luonteesta. Raamatun tutkiminen on Jumalan säätämä apu tuomaan ihmiset lähemmäksi Luojaansa ja antamaan heille selkeämpi käsitys hänen tahdostaan. Se avaa yhteyden Jumalan ja ihmisen välille.

Valdolaiset, vaikka pitivätkin Herran pelkoa viisauden alkuna, eivät olleet sokeita sille, miten tärkeää oli pitää yhteyttä ympäröivään maailmaan, saada ihmisiltä tietoa, osallistua toimintoihin, avartaa mieltä ja kehittää havainnointikykyä. Vuorilla sijainneista kouluista jotkut nuorista lähetettiin oppilaitoksiin Ranskan tai Italian kaupunkeihin, joissa oli paremmat mahdollisuudet jatko-opintoihin, johtopäätösten tekoon ja asioiden hahmottamiseen kuin heidän kotonaan Alpeilla. Matkaan lähetetyt nuoret joutuivat alttiiksi kiusauksille. He kohtasivat paheellista elämää. Paholaisen kavalat välikappaleet yrittivät vietellä heidät omaksumaan vaikeasti tunnistettavia harhaoppeja ja mitä vaarallisimpia petoksia. Heidän lapsuuden kasvatuksensa oli kuitenkin valmistanut heitä tätä kaikkea varten.

Heitä oli kielletty uskoutumasta kenellekään niissä oppilaitoksissa, joihin he menivät. Heidän vaatteensa oli valmistettu kätkemään heidän suurimman aarteensa – Raamatun kallisarvoiset käsikirjoitukset. Ne olivat vaatineet kuukausien tai vuosien työn ja siellä, missä se epäilyksiä herättämättä oli mahdollista, he asettivat varovasti jonkin osan näistä teksteistä niiden löydettäväksi, joiden sydän tuntui olevan avoin totuuden vastaanottamiselle. Jo äitinsä polvelta näitä nuoria oli koulutettu tämä yksi päämäärä mielessä. He ymmärsivät tehtävänsä ja suorittivat sen uskollisesti. Näissä oppilaitoksissa ihmisiä kääntyi oikeaan uskoon. Sen periaatteet vaikuttivat usein kaikkeen koulun toimintaan. Paavinkirkon johto ei onnistunut tarkoillakaan tutkimuksilla jäljittämään tämän turmelevaksi harhaopiksi kutsutun opetuksen lähdettä.

Kristuksella oli lähetysmieli. Uudistuneen sydämen ensimmäinen halu on johtaa myös toisia Vapahtajan luo. Tämä oli valdolaiskristittyjenkin asenne. He tunsivat, että Jumala vaati heiltä enemmän kuin vain sitä, että he pitivät yllä totuuden puhtautta omissa seurakunnissaan. Heille oli uskottu vakava vastuu antaa valon loistaa pimeydessä oleville, ja Jumalan sanan suunnattomalla voimalla he yrittivät murtaa Rooman asettamat kahleet.

Valdolaispastorit koulutettiin tekemään lähetystyötä. Kaikilta, jotka halusivat pastorin työhön, vaadittiin kokemusta evankelioinnista. Heidän piti palvella kolme vuotta jollakin lähetyskentällä ennen kuin saivat ottaa vastuun seurakunnasta kotiseudulla. Tällainen palvelu, joka alusta pitäen vaati itsensä kieltämistä ja uhrautumista, oli sopiva johdatus pastorin työhön vaikeissa olosuhteissa. Tällaiseen pyhään työhön siunatut nuoret eivät nähneet edessään kuvia maallisesta rikkaudesta tai kunniasta, vaan odottivat vaarallista, työntäyteistä elämää, jota varjosti marttyyrikuoleman mahdollisuus. Lähetystyöntekijät toimivat kaksittain Jeesuksen opetuslastensa lähettämisessä antaman mallin mukaisesti.[8] Jokaisen nuoren miehen ohjaajana oli joku vanhempi ja kokeneempi, joka oli kantanut vastuuta nuoren koulutuksesta ja jonka neuvoja tuli seurata. Nämä työparit eivät toimineet jatkuvasti yhdessä vaan tapasivat usein rukousta ja neuvonpitoa varten, mikä auttoi heitä vahvistamaan toinen toisensa uskoa.

---

8 Ks. Mark. 6:7, Luuk. 10:1.

Jos he olisivat ilmoittaneet lähetystehtävänsä tarkoituksen, seurauksena olisi ollut varma tappio. Siksi he peittivät huolellisesti työnsä todellisen luonteen. Jokaisella pastorilla oli johonkin ammattiin tai kaupantekoon tarvittava tietotaito, ja lähetystyöntekijät toimivat maallisen ammatin varjossa. Yleensä he valitsivat työn kauppiaana tai kaupustelijana. ”Heillä oli mukanaan silkkiä, koruja ja muita sellaisia tuotteita, joita siihen aikaan ei ollut helppo ostaa syrjäisten seutujen toreilta. Heidät toivotettiin tervetulleiksi paikoissa, joissa heidät olisi torjuttu lähetystyöntekijöinä.”[9] Samanaikaisesti heillä oli sydämen yhteys Jumalaan ja pyrkimys välittää viisaasti kultaa tai jalokiviä arvokkaampi aarre. Salaa he kantoivat mukanaan kopioita koko Raamatusta tai sen osista ja aina tilaisuuden tullen kiinnittivät asiakkaidensa huomion näihin käsikirjoituksiin. Tämä herätti usein kiinnostuksen lukea Jumalan sanaa, ja he jättivät mielellään jonkin tekstin niitä haluaville.

Näiden lähettien työ alkoi heidän omien vuortensa juurella olevissa laaksoissa ja tasangoilla, mutta se ulottui paljon kauemmaksi. Mestarin tavoin he tekivät matkaansa paljain jaloin ja yksinkertaisissa matkanteon tahrimissa vaatteissa. He menivät suuriin kaupunkeihin ja edelleen kaukaisiin maihin. He kylvivät kaikkialle kallisarvoisia totuuden siemeniä. Heidän tiensä varrelle syntyi seurakuntia, ja marttyyrien veri oli todisteena totuuden puolesta. Herran päivänä saadaan näiden uskollisten miesten työstä nähdä runsas pelastuneiden sato. Kätkettynä ja hiljaisesti Jumalan sana eteni kautta kristikunnan ja otettiin ilolla vastaan koteihin ja sydämiin.

Valdolaisille Raamattu ei ollut vain kuvaus Jumalan menneinä aikoina tekemästä työstä tai ilmoitusta tämän ajan tehtävistä ja velvollisuuksista, vaan kirja, joka avasi myös tulevaisuuden vaarat ja kirkkauden. He uskoivat kaiken lopun olevan lähellä. Tutkiessaan itkien ja rukoillen Raamattua heihin vaikuttivat syvästi sen arvokkaat sanat velvollisuudesta kertoa pelastuksesta toisille. He näkivät kuinka pelastussuunnitelma oli selkeästi ilmoitettu sen pyhillä lehdillä. He löysivät lohdutuksen, toivon ja rauhan uskosta Jeesukseen. Kun taivaallinen valo kirkasti heidän oman ymmärryksensä ja antoi heille itselleen iloa, he halusivat jakaa sen säteitä niille, jotka olivat vielä paavikunnan erheiden pimeydessä.

He näkivät, kuinka monet paavin ja pappien ohjauksessa yrittivät turhaan saada syntejään anteeksi aiheuttamalla itselleen ruumiillista kärsimystä. Koska heitä oli opetettu luottamaan siihen, että hyvät teot pelastavat heidät, he keskittyivät jatkuvasti itseensä ja miettivät omaa syntistä tilaansa. He ymmärsivät olevansa suojattomia Jumalan vihan edessä. Kuitenkaan se kipu, jolla he mieltään ja ruumistaan vaivasivat, ei tarjonnut heille vapautusta. Tämä sitoi omantunnonarkoja ihmisiä Rooman oppeihin. Tuhannet hylkäsivät ystävänsä ja perheensä tuhlatakseen elämänsä luostarin sellissä. Usein toistuvilla paastoilla, julmilla ruoskimisilla, keskiyön rukoushetkillä, pitkien tuntien viettämisellä katumusharjoituksissa kylmillä ja kosteilla lattiakivillä maaten, pitkillä pyhiinvaellusmatkoilla ja kauhistuttavalla itsekidutuksella tuhannet yrittivät turhaan löytää mielenrauhan. Heitä ahdisti synnintunto ja piinasi pelko Jumalan vihasta ja kostosta. He ponnistelivat eteenpäin, kunnes heidän voimansa murtui ja he päätyivät uupuneina ja toivottomina kuolemaan ja haudan hiljaisuuteen.

Valdolaiset etsivät mahdollisuutta murtaa elämän leipää nälkäisille. He halusivat avata heille rauhan sanomaa, joka löytyy Jumalan lupauksista ja osoittaa tien Kristuksen luo ainoana pelastuksen toivona. Ihmisten uskoma oppi hyvistä teoista sovituksena Jumalan lakia vastaan tehtyihin rikkomuksiin perustui valheelle. Ihmisansioon luottaminen peittää näkyvistä Kristuksen rajattoman rakkauden. Jeesus kuoli uhrina langenneen ihmisrodun puolesta, koska ihminen ei voi itse tehdä mitään, mikä kestäisi Jumalan edessä. Ristiinnaulitun ja

9 Wylie, kirja 1, luku 7.

ylösnousseen Vapahtajan ansiot ovat kristillisen uskon perustus. Ihmisen tarve pysyä kiinni Kristuksessa on yhtä suuri ja todellinen kuin se, että raaja on kiinni ruumiissa tai oksa yhteydessä viiniköynnökseen.

Paavien ja pappien opetus oli saanut ihmiset pitämään Jumalaa ja jopa Kristusta luonteeltaan ankarana, synkkänä ja pelottavana. Vapahtaja kuvattiin niin tyystin myötätunnottomaksi langennutta ihmistä kohtaan, että pappeja ja pyhimyksiä oli pakko pyytää apuun välittäjiksi. Ne, joiden mieltä Jumalan sana oli valaissut, halusivat ohjata tällaiset ihmiset suoraan Jeesuksen, myötätuntoisen, rakastavan ja kaikkia avoimin käsin luokseen kutsuvan Vapahtajan luo, ja jättämään hänelle synnin, huolten ja uupumuksen taakat. He halusivat raivata pois Paholaisen kasaamat esteet, joilla hän oli yrittänyt peittää lupaukset jokaisen oikeudesta tulla suoraan Jumalan luo, tunnustaa synnit sekä saada anteeksianto ja rauha.

Valdolaiset lähetystyöntekijät avasivat innolla evankeliumin arvokkaita totuuksia tiedonhaluisille. Varovasti he ottivat esille huolellisesti kirjoitettuja kappaleita Pyhästä Raamatusta. Heidän suurin ilonsa oli tarjota toivoa omantunnonaralle, synnin murtamalle ihmiselle, joka oli kyennyt näkemään vain kostonhaluisen Jumalan, joka odotti tilaisuutta antaa rangaistuksensa.

Vapisevin huulin ja kyyneleet silmissä, usein polvillaan, he avasivat veljilleen kallisarvoisia lupauksia syntisen ainoasta toivosta. Näin totuuden valo kirkasti monet pimeät sydämet ja työnsi syrjään synkät pilvet. Vanhurskauden aurinko loisti sydämiin ja sen säteissä oli parantava voima. Usein näin tapahtui, kun jokin kohta Raamatusta luettiin yhä uudelleen kuulijan sitä pyytäessä kuin vakuuttuakseen, että oli kuullut kaiken oikein. Erityisesti seuraavien sanojen toistoa pyydettiin hartaasti: ”Jeesuksen, hänen Poikansa, veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä.”[10] ”Niin kuin Mooses autiomaassa nosti käärmeen korkealle, niin on myös Ihmisen Poika korotettava, jotta jokainen, joka uskoo häneen, saisi iankaikkisen elämän.”[11]

Monia Rooman väittämät eivät olleet pettäneet. He ymmärsivät ihmisten tai enkelien välitystyön syntisten puolesta turhaksi. Kun todellinen valo alkoi kirkastua heille, he huudahtivat iloiten: ”Kristus on minun pappini; hänen verensä on minun uhrini; hänen alttarinsa on minun rippituolini.” He heittäytyivät kokonaan Kristuksen ansioiden varaan ja toistivat sanoja: ”Ilman uskoa ei – – kukaan ole Jumalan mielen mukainen.”[12] ”Mitään muuta nimeä, joka meidät pelastaisi, ei ole ihmisille annettu koko taivaankannen alla.”[13]

Varmuus Vapahtajan rakkaudesta näytti liian suurelta ymmärrettäväksi joillekin elämän myrskyissä kärsineille ihmisraukoille. Kun valo sitten loisti heidän elämäänsä, sen tuoma vapautus oli niin suuri, että he näyttivät siltä kuin olisivat jo taivaassa. He laskivat kätensä luottavasti Kristuksen käteen ja asettivat jalkansa ikiaikojen kalliolle. Kaikki kuoleman pelko kaikkosi. He saattoivat jopa kadehtia paikkaa vankilassa tai roviolla, jos se tuottaisi kunniaa heidän Vapahtajalleen.

Joskus kuulijana oli vain yksi henkilö, toisinaan pieni ryhmä, kun Jumalan sanaa tuotiin esiin ja luettiin totuutta ja valoa kaipaaville salaisissa paikoissa. Tähän kului usein koko yö. Ihmetys ja kunnioitus oli usein niin suuri, että armon sanansaattaja joutui keskeyttämään lukemisensa antaakseen kuulijoilleen mahdollisuuden ymmärtää pelastuksen viestin. Monta kertaa lausuttiin jotakin seuraavantapaista: ”Voiko Jumala todella hyväksyä minun uhrini?

---

10 1. Joh. 1:7.
11 Joh. 3:14, 15.
12 Hepr. 11:6.
13 Ap. t. 4:12.

Hymyileekö hän minullekin? Voiko hän antaa minulle anteeksi?" Vastaukseksi luettiin: "Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon."[14]

Usko tarttui lupauksiin, ja saatiin kuulla iloisia lausahduksia: "Ei enää pitkiä pyhiinvaellusmatkoja. Ei kivuliasta matkantekoa pyhille paikoille. Saan tulla Jeesuksen luo sellaisena kuin olen, syntisenä ja epäpyhänä, eikä hän halveksi katuvan rukousta. 'Sinun syntisi on annettu anteeksi.' Minun, jopa minunkin syntini voi saada anteeksi!"

Pyhän ilon virta täytti sydämet, ja Jeesuksen nimeä korotettiin ylistäen ja kiittäen. Nämä onnelliset ihmiset palasivat koteihinsa välittämään valoa ja kertomaan uudesta kokemuksestaan toisille niin hyvin kuin pystyivät. He kertoivat löytäneensä oikean, elävän tien. Raamatun sanoissa oli ihmeellinen, juhlallinen voima, joka kosketti totuutta kaipaavien sydäntä. Jumalan ääni taivutti kuulijat puolelleen.

Totuuden sanansaattaja jatkoi matkaansa ja sai usein kuulla huomautuksia vaatimattomasta ulkoasustaan, vilpittömyydestään, hartaudestaan tai syvästä innostuksestaan. Monesti kuulijat eivät kysyneet, mistä puhuja tuli tai minne hän oli matkalla. Hämmästys ja sitten kiitollisuus ja ilo valtasivat heidät niin, ettei kysymys tullut heidän mieleensä. Kun he pyysivät puhujaa kotiinsa, hän vastasi, että hänen on lähdettävä etsimään laumasta eksyneitä lampaita. Kuulijat miettivät, mahtoiko hän olla enkeli taivaasta.

Monissa tapauksissa totuuden lähettiä ei enää nähty. Hän oli jatkanut matkaansa toisiin maihin tai päätynyt johonkin salaiseen vankiselliin. Ehkä hänen luunsa olivat valkenemassa paikassa, jossa hän oli hengellään todistanut totuuden puolesta. Hänen jälkeensä jättämiä sanoja ei kuitenkaan ollut mahdollista tuhota. Ne tekivät työtään ihmisten sydämissä, ja niiden siunattu sato voidaan tietää täysin vasta tuomiopäivänä.

Valdolaislähetit olivat ryhtyneet valloittamaan Paholaisen valtakuntaa, ja tämä sai pimeyden voimat valpastumaan. Pahuuden ruhtinas seurasi jokaista yritystä viedä totuutta eteenpäin, ja hän herätti apureittensa pelot. Paavia kannattavat paikalliset johtajat näkivät näiden vaatimattomien matkaajien työn uhkana. Jos totuuden valo saisi loistaa peittämättömänä, se pyyhkisi pois kaikki ne synkät erheen pilvet, joita ihmisten yllä oli, ja johtaisi heidän mielensä yksin Jumalan luo, mikä ajan mittaan tuhoaisi Rooman ylivallan.

Jo se, että alkuperäisestä kristillisestä uskosta kiinni pitäviä ihmisiä oli olemassa, oli jatkuvana osoituksena Rooman luopumuksesta ja herätti mitä katkerinta vihaa ja vainoa. Rooma ei sietänyt sitä, että uskovat eivät halunneet luopua Raamatusta. Kirkko päätti pyyhkiä tällaiset pois maan päältä. Näin alkoivat mitä hirvittävimmät ristiretket vuorilla kotiaan pitävää Jumalan kansaa vastaan. Inkvisiittorit määrättiin heidän jäljilleen, ja Raamatun kertomus viattomasta Abelista murhanhimoisen Kainin edessä toistui kerran toisensa jälkeen.

Useita kertoja heidän viljelysmaansa tuhottiin ja heidän asuntonsa ja kappelinsa rikottiin. Missä kerran oli kukoistavia vainioita ja viattoman, työteliään kansan koteja, sinne jäi jäljelle erämaa. Samoin kuin villipeto hurjistuu veren makuun päästyään, uhrien kärsimykset herättivät paavin kannattajissa yhä suurempaa raivoa. Monia puhtaan uskon todistajista ajettiin takaa vuorten yli, jotta heitä voitaisiin metsästää laaksoista, joihin he olivat piiloutuneet suurten metsien ja kalliohuippujen keskellä.

Kukaan ei kyennyt esittämään syytöstä vainottujen korkeaa moraalia vastaan. Jopa heidän vihollisensa pitivät heitä rauhaa rakastavina, hiljaisina ja hurskaina ihmisinä. Heidän suuri rikoksensa oli palvella Jumalaa toisin kuin paavi tahtoi. Tämän rikoksen vuoksi heidän osakseen tuli niin pahaa nöyryytystä, loukkauksia ja kidutusta kuin ihmiset tai riivaajat vain pystyivät keksimään.

---

14 Matt. 11:28.

Kun Rooma päätti tuhota tämän vihatun lahkon, se julkaisi paavillisen kirjeen, jossa heidät tuomittiin harhaoppisina ja määrättiin teurastettaviksi.[15] Heitä ei syytetty joutilaisuudesta, epärehellisyydestä tai huonosta käytöksestä vaan siitä, että he näyttivät hurskailta ja pyhittyneiltä voiden siksi pettää ”todellisen lauman lampaita”. Tästä syystä paavi määräsi, että ”tämä kauhistuttava ja iljettävä pahanlaatuisen kasvaimen kaltainen lahko piti – – murskata kuin myrkylliset käärmeet”, jos he ”kieltäytyivät hylkäämästä uskoaan”.[16]

Odottiko tämä mahtaileva hallitsija joutuvansa kohtaamaan sanansa uudelleen? Tiesikö hän, että ne kirjattiin myös taivaan kirjoihin ja että tuomiolla hänen on niistä vastattava? ”– – kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.”[17]

Paavin kirje kutsui kaikkia kirkon jäseniä liittymään ristiretkeen harhaoppisia vastaan. Kannustimeksi tähän julmaan työhön osallistujat vapautettiin ”kaikista kirkollisista vaatimuksista ja rangaistuksista, yleisistä ja erikseen määrätyistä. Siinä vapautettiin kaikki mukana olevat vannomistaan valoista ja heille laillistettiin oikeus omaisuuteen, jota he olivat saattaneet laittomasti hankkia. Harhaoppisten surmaajille luvattiin anteeksianto kaikista heidän synneistään. Samalla kumottiin kaikki valdolaisten kanssa tehdyt sopimukset ja määrättiin heidän palveluksessaan olevat jättämään heidät, olemaan antamatta heille apua ja ottamaan haltuunsa heidän omaisuutensa.”[18] Tämä asiakirja osoittaa selvästi, mikä henki näiden tapahtumien taustalla vaikutti. Siinä kuuluu lohikäärmeen, ei Kristuksen, ääni.

Paavilliset johtajat eivät mukautuneet Jumalan lain suuriin periaatteisiin vaan loivat oman mielensä mukaiset säännöt ja päättivät pakottaa kaikki hyväksymään ne, koska se oli Rooman tahto. Seurauksena oli mitä hirvittävimpiä tragedioita. Turmeltuneet ja pilkalliset papit ja paavit tekivät Paholaisen heille antamaa työtä. Armollisuudella ei ollut mitään sijaa heidän luonteessaan. Sama henki, joka ristiinnaulitsi Kristuksen, surmasi apostolit ja sai verenhimoisen keisari Neron toimimaan aikansa uskollisia Jumalan lapsia vastaan, teki nyt työtään poistaakseen maan päältä ne, joita Jumala rakasti.

Vuosisatojen ajan näitä Jumalaa pelkääviä vainottiin. He kestivät tämän sellaisella kärsivällisyydellä ja uskollisuudella, joka toi kunniaa Vapahtajalle. Heitä vastaan tehtiin ristiretkiä ja heitä alistettiin epäinhimillisellä verenvuodatuksella. Niistä huolimatta he jatkoivat lähetystyöntekijöiden lähettämistä levittääkseen kallisarvoista totuutta. Heitä metsästettiin ja surmattiin, mutta heidän verensä kasteli istutetun uskonsiemenen, eikä se lakannut tuottamasta satoa. Näin valdolaiset todistivat Jumalasta satoja vuosia ennen Lutherin syntymää. Heidät ajettiin hajalle eri maihin, ja he istuttivat uskonpuhdistuksen ituja, jotka alkoivat kasvaa Wycliffen päivinä ja vahvistuivat laajaksi ja vankaksi Lutherin aikaan. Samaa uskonpuhdistusta vievät ajan lopulla eteenpäin ne, jotka ovat valmiita kärsimään Jumalan sanan ja Jeesuksen todistuksen tähden.[19]

---

15 *Valdolaisiin liittyvät käskykirjeet*. Merkittävä osa Innocentius VIII paavillisen bullan [paavin sinetöity asiakirja] tekstistä valdolaisia vastaan vuodelta 1487 (alkuperäinen kappale on Cambridgen yliopiston kirjastossa) on julkaistu englanniksi John Dowlingin kirjassa *History of Romanism* (1871 painos), kirja 6, luku 5, kappale 62. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

16 Wylie, kirja 16, luku 1.

17 Matt. 25:40.

18 Wylie, kirja 16, luku 1.

19 Ks. Ilm. 1:9.

77, 78

5

John Wycliffe[1]

Ennen uskonpuhdistusta Raamattuja oli harvassa. Jumala ei kuitenkaan antanut sanansa tulla kokonaan hävitetyksi. Sen totuuksia ei tarkoitettu jäämään ikuiseen pimentoon. Jumala pystyi vapauttamaan kahleista elämän sanan yhtä helposti kuin avaamaan vankilan ovet ja irrottamaan rautaportit.[2] Jumalan Henki herätti miehiä Euroopan eri maissa etsimään totuutta kuin kadonnutta aarretta. Kaitselmus johdatti heidät Pyhän Raamatun luo, ja he tutkivat sen sivuja äärimmäisen kiinnostuneina. He olivat valmiit ottamaan vastaan löytämänsä valon välittämättä hinnasta, jonka se heille maksoi. Vaikka he eivät nähneetkään kaikkea selkeästi, he saivat mahdollisuuden ymmärtää monia pitkään hautautuneina olleita totuuksia. He toimivat taivaan lähetteinä repiessään rikki harhan ja taikauskon kahleita. He kutsuivat pitkään orjuudessa pidettyjä nousemaan ja vaatimaan vapauttaan.

Valdolaisia lukuun ottamatta Jumalan sana oli vuosisatojen ajaksi suljettu kielimuurin taakse. Vain oppineet pystyivät sitä ymmärtämään. Oli tullut aika kääntää Raamattu ja antaa se äidinkielellä eri kansoille. Keskiyön synkkyys alkoi hälvetä maailmasta. Yön pimeät hetket olivat päättymässä, ja monissa maissa näkyi merkkejä aamun sarastuksesta.

Uskonpuhdistuksen ”aamutähti” nousi Englannissa 1300-luvulla. John Wycliffe ei ollut uudistuksen sanansaattaja vain Englannille vaan koko kristikunnalle. Hänelle suotiin mahdollisuus tehdä niin vahva protesti Roomaa vastaan, ettei sitä pystytty koskaan tukahduttamaan. Tämä vastalause aloitti taistelun, jonka lopputulos oli yksilöiden, kirkkojen ja kokonaisten kansojen vapautuminen.

Wycliffellä oli akateeminen koulutus. Herran pelko oli hänelle viisauden alku. Opiskeluaikoina hänet tunnettiin hartaasta hurskaudesta, merkittävästä lahjakkuudesta ja syvällisestä oppineisuudesta. Tiedonjano johti hänet tutustumaan eri tieteenhaaroihin. Hänen opintoihinsa sisältyi skolastista[3] filosofiaa, kirkkolakia ja yleistä lakitiedettä, erityisesti hänen oman maansa lakia. Tällä koulutuksella oli suuri merkitys hänen työlleen myöhemmin. Hänen tietonsa ajalle tyypillisistä filosofisista päätelmistä auttoi häntä osoittamaan niihin liittyvät virheet. Hänen paikallisen ja kirkollisen lain tuntemuksensa valmisti häntä taisteluun uskonnonvapauden puolesta.

Hän pystyi tarvittaessa käyttämään Jumalan sanan miekkaa, mutta opintojensa ansiosta hän hallitsi akateemiset menetelmät ja ajattelutavan. Hänen neroutensa voima, tietämyksensä syvyys ja työnsä perusteellisuus herättivät niin ystävien kuin vihollistenkin kunnioituksen. Tyydytyksekseen hänen seuraajansa saivat nähdä sankarinsa seisovan eturivissä maan

---

1 Wycliffen nimellä on useita kirjoitusasuja kuten: *Wyclif, Wycliff, Wyckliff, Wiclef, Wicliffe, Wickliffe.*

2 Vrt. Ap. t. 5; 12; 16.

3 Skolastiikka oli vuosina 1100–1500 kristikunnan keskuudessa vaikuttanut ajattelumalli, joka pyrki yhdistämään antiikin tieteet ja filosofian kristinuskon opetuksiin. Raamattua tulkittiin etenkin Aristoteleen filosofian avulla. *Toimituksen huomautus.*

johtavien ajattelijoiden joukossa, eivätkä hänen vastustajansa kyenneet mustamaalaamaan uudistusaatetta väittämällä sen kannattajia tietämättömiksi tai heikoiksi.

Ollessaan vielä opiskelemassa collegessa Wycliffe alkoi tutkia Raamattua. Tuolloin Raamattu oli saatavilla vain muinaisilla kielillä[4], mikä teki oppineille mahdolliseksi löytää tie totuuden lähteelle, joka oli kouluja käymättömien ulottumattomissa. Näin Wycliffelle oli valmistettu tie toimia tulevaisuudessa uskonpuhdistajana. Oppineet olivat tutkineet Jumalan sanaa ja löytäneet sen ilmoittaman suuren totuuden Jumalan vapaasta armosta. Opetustyössään jotkut levittivätkin tietoa tästä totuudesta ja ohjasivat toisiakin kääntymään elävän sanan puoleen.

Kun Wycliffen huomio kiinnittyi Raamattuun, hän alkoi tutkia sitä samalla huolella, joka oli antanut hänelle menestystä aiemmissa opinnoissa. Hän oli tuntenut suurta sisäistä puutetta, johon hänen akateemiset suorituksensa tai kirkon opetus eivät olleet tuoneet ratkaisua. Jumalan sanasta hän löysi sen, mitä oli turhaan opinnoistaan etsinyt. Nyt hän ymmärsi Raamatun pelastussuunnitelman ja piti Kristusta ihmisen ainoana puolustajana. Hän antautui Kristuksen palvelukseen ja päätti saarnata löytämiään totuuksia.

Myöhemmin nousseiden uskonpuhdistajien tavoin Wycliffe ei työnsä alkupäivinä ymmärtänyt, mihin työ hänet veisi. Hän ei pyrkinyt Rooman vastustajaksi. Hänen halunsa käyttää voimansa totuuden hyväksi vei hänet väistämättömään ristiriitaan vääryyden kanssa. Mitä selkeämmin hän tajusi paaviuden harhat, sitä innokkaammin hän korosti Raamatun opetusta. Hän ymmärsi Rooman hylänneen Jumalan sanan ja korvanneen sen inhimillisellä perimätiedolla. Pelkäämättä hän syytti pappeja Raamatun syrjään työntämisestä ja vaati sen palauttamista kansan käsiin ja sitä, että Raamatun arvovalta tunnustettaisiin kirkossa. Hän oli taitava ja innokas opettaja ja vakuuttava saarnaaja. Hänen päivittäisessä elämässään toteutui käytännössä se, mitä hän opetti. Wycliffen raamatuntuntemus, hänen päättelykykynsä voima, elämänsä puhtaus, taipumaton rohkeutensa ja periaatteellisuutensa herätti yleistä arvostusta ja luottamusta. Kansan keskellä oli monia, joissa Rooman kirkon laittomuudet olivat synnyttäneet tyytymättömyyttä heidän aiempaa uskoaan kohtaan. He tervehtivät ilolla Wycliffen löytämiä totuuksia. Sen sijaan paavinkirkon johtajat olivat raivoissaan havaitessaan tämän uskonpuhdistajan vaikutusvallan nousseen suuremmaksi kuin heidän.

Wycliffe oli tarkkasilmäinen harhojen paljastaja, ja hän kävi pelkäämättä monia Rooman arvovallalla hyväksyttyjä väärinkäytöksiä vastaan. Toimiessaan kuninkaan kappalaisena hän rohkeasti väitti paavin vaatimaa vero-osuutta epäraamatulliseksi ja terveen järjen vastaiseksi. Paavin peruste maksun suuruudelle oli väite hänen maallisia hallitsijoita korkeammasta vallastaan. Paavin vaatimukset olivat herättäneet laajaa suuttumusta, ja Wycliffen opetus vaikutti maan hallintoon. Kuningas ja aatelisto yhdistivät voimansa ja kieltäytyivät hyväksymästä paavin ajallisia valtapyyteitä tai hänen vaatimaansa vero-osuutta, mikä antoi vakavan iskun paavin ylivallalle Englannissa.

Toinen paha ongelma, jota vastaan tämä uskonpuhdistaja taisteli pitkään ja määrätietoisesti, liittyi kerjäläismunkistoihin. Näitä munkkeja parveili Englannissa niin suuria määriä, että se alkoi uhata koko kansakunnan menestystä ja vaurautta. Kansan moraali, ahkeruus ja yleissivistyskin alkoivat kuihtua, koska munkkien joutilas elämä ja kerjääminen tuhlasivat kansan varallisuutta ja halvensivat rehellisen työnteon arvoa. Munkkijärjestöjen toiminnalla oli lannistava ja turmeleva vaikutus erityisesti nuoriin. Munkit houkuttelivat heitä luostarielämään usein ilman heidän vanhempiensa lupaa, heidän vanhempiensa tietämättä tai jopa vastoin heidän kieltoaan. Yksi Rooman varhaisista kirkkoisistä oli väittänyt munkkiuden kutsun ylittävän kaikki velvollisuudet pitää huolta tai rakastaa läheisiään: ”Vaikka isäsi makaisi

4 Kreikka, heprea ja latina.

ovesi edessä itkien ja valittaen, ja äitisi vetoaisi siihen, että on kantanut sinua kohdussaan ja imettänyt rinnoillaan, velvollisuutesi on polkea heidät jalkoihisi ja mennä suoraan Kristuksen luo." Myöhemmin Luther kutsui tällaista "hirvittäväksi epäinhimillisyydeksi" ja sanoi sen "vahvistavan enemmän ihmisessä piilevää sutta tai tyrannia kuin sitä, mikä on kristillistä."[5] Näin paavinkirkon johtajat muinaisten fariseusten tavoin syrjäyttivät perimätiedollaan Jumalan käskyn. Monet kodit jäivät tyhjiksi ja vanhemmilta riistettiin mahdollisuus elää yhdessä poikiensa tai tyttäriensä kanssa.

Jopa yliopistoissa opiskelevat joutuivat munkkien valheiden pettämiksi ja heidät houkuteltiin liittymään munkkijärjestöihin. Myöhemmin monet katuivat päätöstään nähdessään sen tuovan kurjuutta heille itselleen ja surua vanhemmilleen. Jäätyään ansaan he eivät enää kyenneet pääsemään vapaiksi. Monet vanhemmat pelkäsivät munkkeja ja kieltäytyivät lähettämästä lapsiaan yliopistoihin. Joissakin merkittävissä korkeakoulukaupungeissa oppilasmäärät olivat laskeneet tuntuvasti. Oppilaitokset kärsivät ja tietämättömyys kasvoi.

Paavi oli myöntänyt munkeille oikeuden ottaa vastaan synnintunnustuksia ja julistaa synninpäästö. Siitä tuli suuri pahuuden lähde. Munkeilla oli taipumus tavoitella taloudellista hyötyä tekemisistään ja jotkut olivat niin innokkaita myöntämään synninpäästöjä, että kaikenlaiset rikolliset käyttivät niitä hyväksi. Mitä kauheimmat paheet lisääntyivät nopeasti. Sairaat ja köyhät jätettiin kärsimään, ja lahjat, joiden olisi pitänyt auttaa heitä, menivät sen sijaan munkeille, jotka uhkaillen ja syytöksillä hurskauden puutteesta painostivat niitä, jotka eivät halunneet tukea heidän sääntökuntaansa.

Vaikka nämä munkistot väittivät olevansa köyhiä, heidän varallisuutensa kasvoi jatkuvasti. Heidän loistavat rakennuksensa ja ylenpalttiset ruokapöytänsä olivat ilmeinen vastakohta kansan kasvavalle köyhyydelle. Kun munkit viettivät aikaansa huvituksissa ja ylellisyydessä, he lähettivät matkaan tietämättömimmät miehet, jotka eivät kyenneet muuhun kuin kertomaan kansalle ihmetarinoita, legendoja, ilveilemään, viihdyttämään ja yhä pahemmin huijaamaan kuulijoitaan. Munkit halusivat pitää taikauskoiset otteessaan ja saada heidät kaiken uskonnon ytimenä tunnustamaan paavin ylivallan, palvomaan pyhimyksiä ja antamaan munkeille lahjoja, koska nämä riittivät takaamaan paikan taivaassa.

Hurskaat oppineet olivat turhaan yrittäneet uudistaa munkkijärjestöjä. Wycliffella oli kuitenkin selkeämpi näkemys asiasta ja hän iski suoraan pahan ytimeen. Hän piti koko järjestelmää vääränä ja halusi sen lopetettavaksi. Tämä herätti keskustelua ja kysymyksiä. Munkkien vaeltaessa maata ristiin rastiin paavin myöntämiä armahduksia myymässä monet kyselivät, voiko anteeksiannon todella ostaa rahalla. Miksi sitä ei ennemmin etsittäisi suoraan Jumalalta kuin Rooman piispalta?[6] Munkkien röyhkeys oli herättänyt epäilyksiä monissa, varsinkin

---

5 Barnas Sears, *The Life of Luther,* 70, 69.

6 *Anekauppa.* Yksityiskohtainen aneopin historia: Mandell Creighton, *A History of the Papacy From the Great Schism to the Sack of Rome* (Lontoo, Longmans, Green and Co., 1911), osa 5, s. 56–64, 71; W. H. Kent "Indulgences," *The Catholic Encyclopedia,* osa 7, s. 783–789; H. C. Lea, *A History of Auricular Confession and Indulgences in the Latin Church* (Philadelphia, Lea Brothers and Co., 1896); Thomas M. Linday, *A History of the Reformation* (New York, Charles Scribner's Sons, 1917), osa 1, s. 216–227; Albert Henry Newman, *A Manual of Church History* (Philadelphia, American Baptist Publication Society, 1953), osa 2, s. 53, 54, 62; Leopold Ranke, *History of the Reformation in Germany* (2. Lontoon painos, 1845) kääntäjä Sarah Austin, osa 1, s. 331, 335–337, 343–346; Preserved Smith, *The Age of the Reformation* (New York, Henry Holt and Company, 1920), s. 23–25, 66.

Aneopin käytännön soveltamisesta uskonpuhdistuksen aikaan ks. tri H. C. Lean artikkeli "Indulgences in Spain" teoksessa *Papers of the America Society of Church History,* 1. osa, s. 129–171. Kirjoituksen johdannossa tri Lea toteaa: "Lutherin, tri Eckin ja Sylvester Prieriasin välillä käydystä ristiriidasta välittämättä Espanja jatkoi vanhaa ja totuttua käytäntöä. Näin sieltä on saatu käyttöön kiistämättömästi virallisia asiakirjoja, joiden ansiosta saamme asiasta selkeän käsityksen." *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

kun mikään ei tuntunut tyydyttävän heidän ahneuttaan. ”Rooman munkit ja papit”, he sanoivat, ”syövät meitä kuin syöpä. Jos Jumala ei meitä armahda, kansa joutuu perikatoon.”[7] Peittääkseen rahanhimonsa nämä kerjäläismunkit väittivät seuraavansa Vapahtajan esimerkkiä ja vakuuttivat Jeesuksen ja opetuslasten vastaanottaneen samalla tavoin kansalta avustuksia ylläpitoonsa. Tämä väite vahingoitti heidän omaa asiaansa, koska se johti monet itse etsimään Raamatusta totuutta. Tätä Rooma vähiten halusi. Ihmisten ajatukset ohjattiin sen totuuden lähteelle, jonka Rooma halusi kätkeä.

Wycliffe alkoi kirjoittaa ja julkaista traktaatteja munkkeja vastaan. Hän ei niinkään pyrkinyt väittelyihin heidän kanssaan vaan halusi kutsua kaikkia miettimään Raamatun ja sen kirjoittajien opetuksia. Hän vakuutti, ettei paavin anteeksiannon tai kirkonkirouksen voima ole yhtään suurempi kuin tavallisen papin ja että ketään ei voida todellisuudessa erottaa Jumalasta, ellei hän ole tehnyt jotakin sellaista, millä on hankkinut Jumalan tuomion kohdalleen. Ei ollut mitään tehokkaampaa keinoa hyökätä sitä hengellisen ja ajallisen vallan verkkoa vastaan, jonka paavi oli kutonut pitääkseen miljoonien sisintä ja ruumiita vankinaan.

Wycliffeä pyydettiin vielä uudelleen pitämään Englannin kruunun puolta Rooman rahanhimoa vastaan, kun hänet nimettiin kuninkaalliseksi lähettilääksi. Hän vietti kaksi vuotta Alankomaissa neuvottelemassa paavin valtuuttamien edustajien kanssa. Yhteydenpito ranskalaisiin, italialaisiin ja espanjalaisiin kirkonmiehiin antoi hänelle mahdollisuuden nähdä kirkon kulissien sisäpuolelle ja oppia sellaista, mikä auttoi häntä myöhemmin työssään mutta olisi Englannissa jäänyt pimentoon. Näissä edustajissa Wycliffe näki paavin hovin todellisen luonteen ja hierarkian päämäärät. Englantiin palattuaan hän toisti aiempia opetuksiaan entistä rohkeammin ja aiempaa suuremmalla innolla kutsuen kateutta, ylpeyttä ja petosta Rooman jumaliksi.

Yhdessä traktaatissaan hän kirjoittaa paavista ja paavin rahankerääjistä: ”He vievät köyhien elannon maastamme ja tuhannella eri keinolla myös kuninkaan rahat käyttääkseen ne sakramentteihin, hengellisiin toimituksiin, simoniaan eli kirkon virkojen oston ja myynnin kirottuun harhaoppiin sekä siihen, että koko kristikunta hyväksyisi heidän harhaoppinsa ja seuraisi sitä. Ja varmaa on, että vaikka maallamme olisi suuri vuori kultaa eikä kukaan muu kuin tämä ylpeä maailmallinen rahankeruupappi ottaisi siitä mitään, ei veisi kuin vähän aikaa ennen kuin koko vuori olisi kulutettu loppuun. Hän nimittäin vain vie meidän maastamme, mutta ei koskaan lähetä mitään takaisin, paitsi tämän kirkon virkojen myynnin kirouksen.”[8]

Pian Englantiin paluunsa jälkeen Wycliffe vastaanotti kuninkaalta nimityksen Lutterworthin pappilaan. Tämä osoittaa, ettei hallitsija ollut tyytymätön suorapuheisen Wycliffen vaikutukseen hovin tai kansan uskonkäsitysten muokkaamisessa.

Paavillinen myrsky kohdistui pian häneen. Englantiin lähetettiin kolme bullaa[9], yksi yliopistolle, toinen kuninkaalle ja kolmas papistolle. Kaikissa määrättiin välittömiä ja ratkaisevia toimia harhaopin opettajan vaimentamiseksi.[10] Ennen kirjeiden saapumista piispat olivat kiihkossaan haastaneet Wycliffen eteensä tuomiolle. Kuitenkin kun kaksi kuningaskunnan

---

7 Merle D'Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century*, kirja 17, luku 7.

8 John Lewis, *History of the Life and Sufferings of J. Wiclif*, s. 37. Simonian vuoksi noin puolet paavin Englannin kuninkaan hallintoalueelle nimeämästä 25 piispasta oli ulkomaalaisia.

9 Bulla tarkoittaa paavin sinetöimää asiakirjaa tai virallista kirjettä.

10 Augustus Neander, *General History of the Christian Religion and Church,* jakso 6, luku 2, osa 1, kpl 8.
Paavin bullat koskien Wyckliffea. Paavin kirjeiden alkuperäinen teksti ja niiden englanninkielinen käännös löytyy seuraavasta teoksesta: J. Dahmus, *The Prosecution of John Wyclyf* (New Haven: Yale University Press, 1952), s. 35–49; vrt. John Foxe, *Acts and Monuments of the Church* (Lontoo: Pratt Townsend, 1870), osa 3, s. 4–13.

84, 85

vaikutusvaltaisinta prinssiä saattoi Wycliffen tähän oikeudenistuntoon ja taloa piirittäneet ihmismassat alkoivat rynnistää sisään, se pelotti tuomareita niin, että oikeudenistuntoa päätettiin siirtää ja Wycliffe sai vapauden mennä, minne halusi. Vähän myöhemmin papit yrittivät taivutella vanhuuden heikentämän Edward III asettumaan uskonpuhdistajaa vastaan, mutta hän kuoli ja Wycliffen suojelijana jo aiemmin toiminut henkilö tuli maan sijaishallitsijaksi.

Paavin käskykirjeet olivat antaneet Englannille ehdottoman määräyksen pidättää ja vangita harhaoppinen. Nämä toimet viittasivat polttoroviotuomioon. Alkoi näyttää väistämättömältä, että Wycliffe pian kaatuisi Rooman koston uhrina. Kuitenkin hän, joka oli sanonut: ”Älä pelkää – –. Minä olen sinun kilpesi”[11], ojensi jälleen kätensä suojatakseen palvelijaansa. Kuolema ei kohdannut uskonpuhdistajaa vaan hänen tuhoaan tavoitellutta paavia. Gregorius XI kuoli ja Wycliffen tuomiota ajaneet kirkolliset johtajat joutuivat jättämään asian.

Jumalan sallimus ohjasi tapahtumia vielä niin, että uskonpuhdistus sai mahdollisuuden vahvistua. Gregoriuksen kuolemaa seurasi kahden kilpailevan paavin nimeäminen. He kamppailivat keskenään ja kumpikin väitti olevansa erehtymätön ja vaati kaikilta kuuliaisuutta.[12] Molemmat kutsuivat tukijoitaan taistelemaan toista paavia vastaan, ja he säestivät vaatimuksiaan hirvittävillä vastustajiin kohdistuneilla kirkonkirouksilla ja syytöksillä sekä lupauksilla taivaallisesta palkkiosta tukijoilleen. Tämä tapahtumasarja heikensi tuntuvasti paavinvaltaa. Keskenään taistelevien ryhmittymien kädet olivat sidotut yrityksiin lyödä toisensa, ja Wycliffe sai aikaa levätä. Kiroukset ja syytökset lensivät paavilta paaville, ja verikin virtasi vuolaasti heidän keskenään ristiriitaisten vaatimustensa tueksi. Rikokset ja skandaalit täyttivät kirkon. Samaan aikaan uskonpuhdistaja vietti hiljaista elämää Lutterworthin seurakunnassa ja teki ahkerasti työtä johtaakseen ihmiset kääntymään Jeesuksen, Rauhan Ruhtinaan puoleen keskenään taistelevien paavien sijasta.

Paavillinen skisma kehittyi pitkäkestoiseksi konfliktiksi, joka lisäsi väärinkäytöksiä kirkossa ja siten pohjusti tietä uskonpuhdistukselle, kun ihmiset näkivät paaviuden oikeassa

---

10 jatkuu

Kooste Canterburyn arkkipiispalle, kuningas Edwardille ja Oxfordin yliopiston kanslerille lähetetyistä kirjeistä on kirjoissa: Merle D'Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century* (Lontoo: Blackie and son, 1885), osa 4, jakso 7, s. 93; August Neander, *General History of the Christian Church* (Boston: Crocker and Brester, 1862), osa 5, s. 146, 147; George Sargeant, *History of the Christian Church* (Dallas: Frederick Publishing House, 1948), s. 323; Gotthard V. Lechler, *John Wycliffe and his English Precursors* (Lontoo: The Religious Tract Society, 1878), s. 162–164; Philip Schaff, *History of the Christian Church* (New York: Charles Scribner's Sons, 1915), osa 5, jakso 2, s. 317. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

11 1. Moos. 15:1.

12 *Paavin erehtymättömyys* on vanha katolinen käsitys, joka määriteltiin Vatikaanin ensimmäisessä konsiilissa 1869–1870. Erehtymättömyys koskee virallisia (mutta erittäin harvinaisia) *ex cathedra* -lausuntoja. Kuitenkin esimerkkejä tästä opetuksesta, ja siihen liittyviä tekstejä löytyy jo keskiajalta. Usein protestantit ymmärtävät tämän katolisen opin merkityksen väärin ja ajattelevat sen tarkoittavan kaikkien paavin lausumien erehtymättömyyttä. *Suomentajan huomautus.*

Oppi paavin erehtymättömyydestä päätettiin Vatikaanin kirkolliskokouksessa vuosina 1870–1871. Ks. Philip Schaff, *The Creeds of Christendom*, osa 2, *Docmatic Decrees of the Vatican Council,* s. 234–271, jossa teksti on julkaistu englanniksi ja latinaksi. Aihetta käsitellään myös katolisessa tietosanakirjassa *The Catholic Encyclopedia,* artikkeli Infallibility, Patrick J. Toner, s. 790; James Cardinal Gibbons, *The Faith of Our Fathers* (Baltimore, John Murphy Company, 110. painos, 1917), luvut 7, 11. Roomalaiskatolista paavin erehtymättömyyttä vastustavaa näkökantaa edustaa Johann Joseph Ignaz von Döllinger (nimimerkki ”Janus”), *The Pope and the Council* (New York, Charles Scribner's Sons, 1869); ja W. J. Sparrow Simpson, *Roman Catholic Opposition to Papal Infallibility* (Lontoo, John Murray, 1909). Katolisen kirkon ulkopuolista näkökantaa edustaa George Salmon, *Infallibility of the Church* (Lontoo John Murray, uudistettu painos 1914). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

85–87

valossa. Traktaatissaan paavien skismasta[13] Wycliffe kehottikin kansaa miettimään, eivätkö nämä kaksi pappia puhuneetkin totta, kun tuomitsivat toinen toisensa antikristuksiksi. ”Jumala”, hän sanoi, ”ei enää kestänyt sitä, että vain yksi tällainen riiviö olisi vallassa, ja hän – – teki jaon kahteen. Näin Kristuksen nimessä on mahdollista helpommin voittaa molemmat.”[14]

Mestarinsa tavoin Wycliffe saarnasi evankeliumia köyhille. Hän ei tyytynyt vain viemään valoa vaatimattomiin koteihin oman Lutterworthin seurakuntansa alueella, vaan päätti sanoman kuuluvan kaikkialle Englantiin. Tämän toteuttamiseksi hän kokosi pienen saarnaajien ryhmän, yksinkertaisia ja vakaita totuutta rakastavia miehiä, jotka eivät halunneet mitään hartaammin kuin jakaa totuutta toisille. He menivät kaikkialle ja opettivat toreilla ja suurten kaupunkien kaduilla samoin kuin kylien raiteilla. He etsivät vanhuksia, sairaita ja köyhiä tarjotakseen heille Jumalan armon ilosanoman.

Toimiessaan teologian professorina Oxfordissa Wycliffe saarnasi Jumalan sanaa yliopiston saleissa. Hän esitti totuuden niin uskollisesti, että hän sai oppilailtaan lisänimen ”evankeliumitohtori”. Hänen suurin elämäntyönsä oli kuitenkin Raamatun kääntäminen englannin kielelle. Kirjassaan *On the Truth and Meaning of Scripture* (Totuudesta ja Raamatun merkityksestä, ei suom.) hän kertoo tavoitteekseen kääntää Raamattu niin, että jokainen englantilainen voisi lukea Jumalan suurista teoista äidinkielellään.

Hänen työnsä keskeytyi kuitenkin äkillisesti. Vaikka hän ei ollut vielä täyttänyt kuuttakymmentä, hänen vastustajiensa hyökkäykset olivat verottaneet hänen voimiaan ja ikäännyttäneet hänet ennen aikojaan. Hän sairastui vakavasti. Uutinen riemastutti munkkeja, jotka odottivat hänen katkerasti katuvan kirkolle tuottamaansa vahinkoa. He kiiruhtivat hänen asunnolleen kuullakseen hänen synnintunnustuksensa. Hänen oletetun kuolinvuoteensa ympärillä oli edustajia neljästä munkkikunnasta sekä neljä valtion virkamiestä. ”Kuolema on jo huulillasi”, he sanoivat, ”siksi sinun täytyy tajuta virheesi ja meidän edessämme peruuttaa kaikki, mitä olet vahingoksemme puhunut.” Uskonpuhdistaja kuunteli hiljaa ja pyysi avustajaansa auttamaan itsensä istuma-asentoon. Hän katsoi katumuspuhetta odottavia rauhallisesti ja puhui kuuluvalla äänellä, jonka edessä he olivat ennenkin vavisseet: ”Minä en kuole, vaan elän tuodakseni julki munkkien kaikki pahat teot.”[15] Yllättyneinä ja hämillään munkit kiiruhtivat huoneesta ulos.

Wycliffen sanat toteutuivat. Hän eli ja kykeni antamaan maanmiestensä käsiin vahvimman mahdollisen aseen Roomaa vastaan – Raamatun, jonka taivas on asettanut välikappaleeksi tarjoamaan ihmisille vapautta, valistusta ja evankeliumia. Monet suuret ongelmat kasaantuivat hankaloittamaan työtä. Wycliffea vaivasivat sairaudet. Hän tiesi, ettei hänellä ollut kuin muutama vuosi työaikaa. Hän joutui kohtaamaan paljon vastustusta, mutta Jumalan lupausten rohkaisemana hän meni pelkäämättä eteenpäin. Hän teki työtä hyödyntäen kaikkia henkisiä voimavarojaan ja sitä rikasta elämänkokemusta, jolla Jumala sallimuksessaan oli häntä tähän tärkeimpään työhön valmistanut. Lutterworthin pappilassa hän säilyi muualla kristikunnassa riehuvien myrskyjen ulkopuolella ja pystyi paneutumaan valitsemaansa tehtävään.

Lopulta työ valmistui – ensimmäinen englanninkielinen Raamatun käännös. Jumalan sana avattiin englantilaisille. Vankila tai polttorovio eivät uskonpuhdistajaa pelottaneet. Hän asetti englantilaisten käsiin valon, jota ei koskaan pystyttäisi sammuttamaan. Antaessaan

---

13 *On the Schism of the Popes.*
14 R. Vaughan, *Life and Opinions of John de Wycliffe,* osa 2, s. 6.
15 D’Aubigné, kirja 17, luku 7.

87–89

Raamatun kansalle hän teki sellaista, mikä ei vain murtanut tietämättömyyden ja paheen kahleita, vaan turvasi myös vapautta ja myönteisiä kehitysmahdollisuuksia paremmin kuin loistavimmatkaan voitot sotatantereilla pystyivät tekemään.

Kirjapainotaitoa ei vielä tunnettu. Raamatun kopiointi oli hidasta ja uuvuttavaa työtä. Kiinnostus kirjan saamiseen oli kuitenkin niin suuri, että monet ryhtyivät halukkaasti kopioimaan tekstiä. Silti kysyntää oli vaikea tyydyttää. Monet varakkaat ostivat koko Raamatun, toiset pystyivät ostamaan vain osan. Monet perheet hankkivat Raamatun yhteisvoimin. Näin Wycliffen Raamattu löysi nopeasti tiensä kansan koteihin.

Kun ihmisten ymmärrys haastettiin, se ravisteli heidät irti passiivisesta Rooman oppeihin alistumisesta. Wycliffe opetti protestantismin tunnusomaisia oppeja, pelastusta uskosta Kristukseen ja yksin Raamatun erehtymättömyyttä. Hänen lähettämänsä saarnaajat levittivät Raamattuja ja uskonpuhdistajan kirjoituksia. Seurauksena oli niin suuri menestys, että liki puolet Englannin kansasta kannatti uutta uskoa.

Raamatun ilmestyminen tyrmistytti kirkon johtajia. He joutuivat nyt taistelemaan jotakin paljon Wycliffea voimakkaampaa vastaan. Heidän aseensa eivät tähän pystyneet. Englannissa ei ollut Raamattua kieltävää lakia, eihän sitä aiemmin ollut käännetty kansan kielelle. Myöhemmin tällaisia lakeja laadittiin ja tiukasti valvottiinkin, mutta ennen niiden tuloa oli mahdollista levittää Jumalan sanaa pappien vastustusyrityksistä huolimatta.

Paavin puolella olevat uskonnolliset johtajat jatkoivat juonittelua uskonpuhdistajan äänen vaimentamiseksi. Kolme kertaa peräkkäin hänet kutsuttiin tuomioistuimen eteen. Tämä ei kuitenkaan auttanut. Ensimmäinen yritys tapahtui piispainkokouksessa, joka julisti hänen kirjoituksensa harhaoppisiksi ja voittivat nuoren kuninkaankin puolelleen. Rikhard II antoi määräyksen sulkea vankilaan kaikki tuomittujen opetusten kannattajat.

Wycliffe vetosi kokouksen päätöksestä Englannin parlamenttiin. Hän ei pelännyt haastaa kirkollista hierarkiaa valtiopäivien eteen ja vaatia uudistuksia ja kirkon vakavien väärinkäytösten korjaamista. Vakuuttavasti hän kuvasi paavinistuimen korruptiota ja vallan väärinkäyttöä. Hänen vastustajansa joutuivat hämmennyksiin. Hänen ystävänsä ja kannattajansa oli jo ehditty pakottaa antamaan periksi ja vaille tukea jääneen iäkkään uskonpuhdistajan oletettiin taipuvan kruunun ja piispanhiippojen edessä. Sen sijaan Wycliffen sävähdyttävät vetoomukset käänsivät parlamentin kumoamaan vainomääräyksen. Paavin kannattajat jäivät tappiolle, ja uskonpuhdistaja oli jälleen vapaa.

Kolmannella kerralla hänet haastettiin valtakunnan korkeimpaan uskonnolliseen tuomioistuimeen. Täällä ei tunnettu vähäisintäkään myötätuntoa harhaoppia kohtaan. Nyt Rooman uskottiin viimein voittavan ja tekevän lopun uskonpuhdistajan työstä. Näin paavin kannattajat ajattelivat. Jos heidän tarkoituksensa toteutuisi, Wycliffe pakotettaisiin kieltämään oppinsa tai hän lähtisi oikeuden edestä suoraan rovion liekkeihin.

Wycliffe ei kuitenkaan perunut opetustaan eikä suostunut nimellisiin myönnytyksiin. Hän piti pelkäämättä kiinni opetuksistaan ja kumosi vainoojiensa syytökset. Hän ei ajatellut itseään, asemaansa eikä tilannetta, johon oli joutunut, vaan kutsui kuulijansa Jumalan oikeusistuimen eteen. Ikuisen totuuden vaa'alla hän punnitsi esitetyt viisastelut ja petosyritykset. Huoneessa vaikutti Pyhän Hengen voima. Jumala otti kuulijat valtaansa eikä heillä ollut voimaa poistua. Wycliffen sanat lävistivät heidän sydämensä kuin nuolet Jumalan nuolikotelosta. Wycliffea vastaan esitetty harhaoppisuuden syytös kääntyikin syyttäjiä vastaan. Miksi, hän kysyi, he rohkenivat levittää väärää oppiaan? Tapahtuuko se maallisen edun saavuttamiseksi, kun Jumalan armosta tehdään kauppatavaraa?

Lopulta Wycliffe tiedusteli: "Kenen kanssa te luulette taistelevanne? Vanhan, haudan partaalla olevan miehenkö kanssa? Ei! Te taistelette Totuutta vastaan. Totuus on teitä vahvempi

ja voittaa teidät."[16] Tämän sanottuaan hän lähti oikeudesta, eivätkä hänen syyttäjänsä yrittäneet häntä estää.

Wycliffen työ oli melkein tehty. Totuuden lippu, jota hän oli pitkään kantanut, putoaisi pian hänen kädestään. Hänen piti kuitenkin vielä kerran antaa todistus evankeliumin puolesta niin, että se kuultaisiin myös erheen valtakunnan päälinnakkeessa. Wycliffe haastettiin paavilliseen tuomioistuimeen Roomaan, jossa oli usein vuodatettu pyhien verta. Hän ei ollut sokea matkan vaaroille, mutta olisi lähtenyt, ellei yllättävä halvaantuminen olisi tehnyt matkaa mahdottomaksi. Vaikka hänen ääntään ei kuultu Roomassa, hän päätti puhua kirjeen välityksellä. Pappilastaan uskonpuhdistaja kirjoitti paaville kirjeen, jossa hän kunnioittavasti ja kristillisessä hengessä antoi terävän nuhteen paaviutta vaivaavalle loistolle ja ylpeydelle.

"Todellisella ilolla", hän kirjoitti, "avaan ja julistan jokaiselle sitä uskoa, josta pidän kiinni. Erityisen mielelläni kirjoitan Rooman piispalle. Koska pidän uskoani terveenä ja totena, luotan siihen, että hän mielellään vahvistaa uskoni niiltä osin kuin se on totta, ja korjaa sitä asioissa, joissa olen väärässä.

Ensinnäkin katson Kristuksen evankeliumin sisältävän Jumalan koko lain – – ja luotan siihen, että Rooman piispa Kristuksen sijaisena tämän maan päällä pitää evankeliumin laista tiukemmin kiinni kuin kukaan muu. Näin on siksi, että Kristuksen seuraajien joukossa suuruutta ei mitata kunnialla tai arvostuksella vaan halulla seurata tarkasti Kristuksen mallia elämässä ja toiminnassa. – – Kristus, silloin kun hän pyhiinvaellustaan täällä teki, oli köyhin kaikista ja piti maallista valtaa ja kunniaa hylättävänä ja pois heitettävänä.

Kenenkään uskollisen ei pitäisi seurata paavia tai ketään muuta pyhää paitsi asioissa, joissa tämä henkilö on seurannut Herraa Jeesusta Kristusta. Silloin, kun Pietari ja Sebedeuksen pojat tavoittelivat maallista kunniaa ja arvostusta, he eivät kulkeneet Kristuksen askelissa vaan toimivat väärin. Meidän ei tule seurata heitä tällaisissa erheissä – –.

Paavin tulisi jättää maallisille valloille kaikki ajallinen vallankäyttö ja hallinto ja kehottaa koko papistoa toimimaan samoin. Juuri näin Kristus ja hänen apostolinsakin tekivät. Jos olen erehtynyt missään näistä kohdista, tahdon mitä nöyrimmin alistaa itseni oikaistavaksi, jopa kuolemaan, mikäli se on välttämätöntä. Jos voisin toimia oman tahtoni ja haluni mukaan, olisin varmuudella itse saapunut Rooman piispan eteen, mutta Herra on nyt kohdannut minua toisella tavalla, ja hän on opettanut minua tottelemaan Jumalaa enemmän kuin ihmisiä."

Päätteeksi Wycliffe totesi: "Rukoilkaamme Jumalaamme, että hän niin innoittaa paaviamme Urbanus VI:tta – kuten Jumala on jo alkanutkin tehdä – että hän ja hänen papistonsa voivat seurata Herraa Jeesusta Kristusta elämässään ja toimissaan ja opettaa tavalla, joka saa kansan uskollisesti seuraamaan heitä Kristuksen askelissa."[17]

Tällaisin sanoin Wycliffe kuvasi paaville ja hänen kardinaaleilleen Kristuksen lempeyttä ja nöyryyttä. Näin hän osoitti heille ja koko kristikunnalle, kuinka jyrkkä vastakohta vallitsi mestarin ja hänen edustajinaan esiintyvien välillä.

Wycliffe odotti joutuvansa maksamaan uskollisuutensa hengellään. Kuningas, paavi ja piispat olivat yhtä mieltä hänen surmaamisestaan, ja näytti väistämättömältä, että muutamassa kuukaudessa hän päätyisi polttoroviolle. Hänen rohkeutensa ei kuitenkaan horjunut. "Miksi te puhutte marttyyrikruunun etsimisestä kuin se olisi jossakin kaukana?" hän sanoi, "Saarnatkaa Kristuksen evankeliumia ahneille kirkonmiehille, ettekä voi välttää

---

16 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 2, luku 13.
17 John Foxe, *Acts an Monuments III*, s. 49, 50.

marttyyriuden kohtaamista. Mitä! Pitäisikö minun elää, mutta olla hiljaa? – – Ei ikinä! Antaa iskujen tulla, minä jo odotan niitä."[18]

Armossaan Jumala kuitenkin yhä suojeli palvelijaansa. Miehen, joka oli koko elämänsä seissyt rohkeasti totuuden puolustajana, ei ollut tarkoitus päätyä vihollistensa vihan uhriksi tässä uhkaavassa tilanteessa. Wycliffe ei ollut koskaan pyrkinyt suojaamaan itseään. Herra oli ollut hänen turvansa, ja nyt, kun hänen vastustajansa olivat varmoja saaliistaan, Jumalan käsi vapautti hänet heidän vallastaan. Ollessaan juuri alkamassa ehtoollisen jaon seurakunnassaan Lutterworthissa, hän sai uuden halvauskohtauksen kaatuen maahan eikä elänyt kovin pitkään tämän jälkeen.

Jumala oli asettanut Wycliffen tähän työhön. Hän oli antanut totuuden sanat Wycliffen suuhun ja varjeli häntä, kunnes uskonpuhdistuksen suurelle työlle oli laskettu perustus.

Wycliffe tuli pimeän keskiajan hämäryydestä. Häntä ennen ei ollut ketään, jolta hän olisi voinut saada mallin suorittamalleen uskonpuhdistustyölle. Johannes Kastajan tavoin hänet herätettiin omaan erityiseen lähetystehtäväänsä uuden aikakauden valmistajaksi. Hänen työnsä oli niin ehjää ja kokonaisvaltaista, että sata vuotta hänen jälkeensä tulleet uskonpuhdistajat eivät yltäneet häntä pidemmälle, eivätkä kaikki päässeet edes yhtä pitkälle kuin hän. Perustus, jonka Wycliffe laski, oli niin syvällinen ja laaja ja hänen esiin tuomansa opin runko niin huolellisesti koottu, ettei hänen jälkeensä tulleiden tarvinnut ryhtyä sitä uudelleen laatimaan.

Wycliffe laittoi alulle suuren kansanliikkeen. Se käytti lähteenään Raamattua. Tehtävänä oli vapauttaa kansojen omatunto ja ymmärrys voittoisan Rooman siteistä. Elämän vesi ja Raamatun siunaukset ovat päässeet virtaamaan vuolaammin 1300-luvulta lähtien, koska Wycliffe päätti lujasti uskoa Pyhään Raamattuun innoitettuna ilmoituksena Jumalan tahdosta ja riittävänä uskon ja elämän ohjeena. Hänet oli koulutettu pitämään Rooman kirkkoa Jumalan asettamana erehtymättömänä auktoriteettina ja hyväksymään kysymättä kirkossa jo tuhannen vuoden ajan vallinneet opetukset ja käytännöt. Hän kuitenkin kääntyi pois tästä kaikesta seuratakseen Jumalan pyhää sanaa. Hän rohkaisi hyväksymään sanan arvovallan ja opetti, ettei kirkon tullut puhua paavin suulla, koska sen ainoa todellinen auktoriteetti on sanasta löytyvä Jumalan ääni. Hän ei vain pitänyt Raamattua täydellisenä ilmoituksena Jumalan tahdosta, vaan myös Pyhää Henkeä sanan ainoana tulkkina. Jokaisen velvollisuus on itse tutkia Raamatun opetukset ymmärtääkseen, mitä Jumala häneltä odottaa. Näin Wycliffe käänsi mielet paavista ja Rooman kirkosta Jumalan sanaan.

Wycliffe on yksi suurimmista uskonpuhdistajista. Vain harvat hänen jälkeensä tulleista pääsivät samaan ymmärryksen syvyyteen ja ajatusten kirkkauteen tai yhtäläiseen ehdottomuuteen totuudesta kiinni pitämisessä ja rohkeuteen sen puolustamisessa. Elämän puhtaus, väsymätön ahkeruus niin työssä kuin tutkimuksessa, lahjomaton periaatteellisuus, Kristuksen kaltainen rakkaus ja uskollisuus evankeliumin työssä kuvaavat hyvin ensimmäistä uskonpuhdistajaa. Ajan henkinen pimeys ja siveellinen rappio tekevät hänen työstään vieläkin merkittävämmän.

Wycliffen luonne on osoitus Pyhän Raamatun kasvattavasta ja elämää muuttavasta voimasta. Raamattu teki hänestä sen, mitä hän oli. Pyrkimys ymmärtää Jumalan ilmoituksen suuret totuudet antaa tuoreutta ja tarkkanäköisyyttä kaikkeen elämässä. Se avartaa mieltä, tuo terävyyttä havaintokykyyn ja jalostaa harkintaa. Raamattu uudistaa kaikki ajatukset, tunteet ja tavoitteet tavalla, mihin mikään muu tutkittava teos ei pysty. Se tuo päämäärätietoisuutta, kärsivällisyyttä, rohkeutta ja lujuutta. Se kaunistaa luonteen ja pyhittää mielen.

---

18 D'Aubigné, kirja 17, luku 8.

Harras ja vakava Raamatun tutkiminen vie lukijan suoraan yhteyteen äärettömän kanssa ja voi siksi tarjota maailmalle vahvempia ja mieleltään aktiivisempia ihmisiä. Samalla Raamattu vahvistaa periaatteita, jotka ovat jalompia kuin parhaimmat ihmisfilosofian tuotteet. Psalmista sanoo: ”Kun sinun sanasi avautuu, se valaisee, tyhmäkin saa siitä ymmärrystä.”[19]

Wycliffen opettamia oppeja levitettiin edelleen jonkin aikaa. Hänen seuraajiaan kutsuttiin wycliffeläisiksi tai lollardeiksi, eikä heidän työnsä rajoittunut vain eri puolille Englantia vaan ulottui myös muihin maihin, joihin he veivät tiedon evankeliumista. Vaikka heidän johtajansa oli poissa, saarnaajat jatkoivat työtään aiempaa suuremmalla innolla, ja kansaa tuli joukoittain kuuntelemaan heidän opetustaan. Jotkut aateliset ja jopa kuninkaan vaimo kuuluivat uskoon tulleiden joukkoon. Monin paikoin kansan tavat paranivat ja Rooman uskoon liittyneitä epäjumalanpalvonnan symboleja poistettiin kirkoista. Pian kuitenkin puhkesi armoton vaino kaikkia kohtaan, jotka rohkenivat tunnustaa Raamatun oppaakseen. Englannin kuninkaat halusivat lisää valtaa ja tarvitsivat siihen Rooman tukea. He eivät epäröineet uhrata uskonpuhdistajia. Ensimmäistä kertaa Englannin historiassa ihmisiä määrättiin polttoroviolle evankeliumin vuoksi. Marttyyrikuolemat seurasivat toinen toistaan. Totuuden puolestapuhujia vangittiin, heitä kidutettiin, eivätkä he voineet kuin huutaa Herran Sebaotin puoleen. Heitä metsästettiin kirkon vihollisina ja maanpettureina, mutta he jatkoivat salaa saarnaamista ja löysivät suojan köyhien vaatimattomista kodeista tai usein myös piiloista metsän koloissa tai kallioluolissa.

Vaikka vaino riehui ankarana, rauhallinen, harras ja kärsivällinen protesti vallitsevaa rappeutunutta uskoa vastaan jatkui vuosisatojen ajan. Tuon varhaisen ajan kristityillä oli puutteellinen käsitys totuudesta, mutta he olivat oppineet rakastamaan ja seuraamaan Jumalan sanaa, ja heillä oli valmius kärsivällisesti kestää kaikki sen vuoksi. Apostolien ajan opetuslasten tavoin monet uhrasivat maallisen omaisuutensa Kristuksen asian vuoksi. Koteihinsa jääneet tarjosivat iloiten suojan pakomatkalla oleville veljilleen. Kun heidätkin ajettiin pois, he hyvillä mielin hyväksyivät kiertolaisen osan.

On totta, että vainon rajuus kauhistutti tuhansia, jotka ostivat vapautensa uhraamalla uskonsa. Heidät päästettiin vankiloista katumusvaatteisiin puettuina, ja heidän uskosta luopumisestaan tehtiin julkinen tapahtuma. Kuitenkin suuri määrä sekä ylhäistä että alhaista syntyperää olevia todisti pelotta uskostaan. Heidän vankisellejäänkin kutsuttiin lollardien linnoiksi. Kidutuksen ja rovioiden varjossa he iloitsivat siitä, että heilläkin oli osallisuus Kristuksen kärsimyksiin.[20]

Paavinkirkko epäonnistui pyrkimyksissään Wycliffen elinaikana eikä sen viha tyytynyt jättämään hänen ruumistaan rauhassa lepäämään haudassaan. Yli neljäkymmentä vuotta Wycliffen kuoleman jälkeen Konstanzin kirkolliskokouksen päätöksellä hänen ruumiinsa määrättiin julkisesti poltettavaksi. Tuhka heitettiin läheiseen puroon, joka vei sen edelleen Avonjokeen ja sieltä Severnvirtaan päätepisteenä Bristolin kanaali ja valtameri. Näin Wycliffen tuhkalle kävi kuin hänen opetukselleen, joka sekin levisi eri puolille maailmaa.[21] Hänen vihollisensa eivät ymmärtäneet pahantahtoisen tekonsa vertauskuvallista merkitystä.

Wycliffen kirjoitusten ansiosta böömiläinen Jan Hus hylkäsi monet katolisuuden erheet ja aloitti oman uskonpuhdistustyönsä. Näin totuuden siementä kylvettiin näissä kahdessa maassa, vaikka ne olivat kaukana toisistaan. Böömistä työ laajeni muihin maihin, ja ihmiset ohjattiin kauan unohduksissa olleen Jumalan sanan luo. Taivaallinen käsi valmisti tietä suuren uskonpuhdistuksen tulolle.

---

19 Ps. 119:130.
20 Fil. 3:10.
21 T. Fuller, *Church History of Britain,* kirja 4, osa 2, kpl 54

6

Hus ja Hieronymos Prahalainen

Evankeliumin siemen istutettiin Böömiin[1] jo 800-luvulla. Raamattu käännettiin ja jumalanpalvelukset muuttuivat kansankielisiksi. Paavinvallan vahvistuessa Jumalan sanan merkitys alkoi kuitenkin hämärtyä. Paavi Gregorius VII, joka oli ottanut tehtäväkseen nöyryyttää ylpeitä kuninkaita, pyrki samalla määrätietoisuudella orjuuttamaan kansoja. Hän kielsi tšekinkieliset jumalanpalvelukset paavillisella bullalla. Paavi väitti ”Kaikkivaltiasta miellyttävän, kun häntä juhlittiin vieraalla kielellä, koska monia paheita ja harhaoppeja oli syntynyt tämän säännön laiminlyömisestä.”[2] Näin Rooma määräsi Jumalan sanan valon sammutettavaksi ja kansan suljettavaksi pimeyteen.

Taivas oli kuitenkin varannut muita keinoja seurakunnan varjelemiseen. Vaino Ranskassa ja Italiassa ajoi valdolaisia ja albigenssejä[3] Böömiin. Vaikka he eivät uskaltaneet julkisesti opettaa, he toimivat suurella innolla välttäen huomion herättämistä. Näin oikea usko säilyi vuosisadasta toiseen.

Jo ennen Husin syntymää Böömissä oli miehiä, jotka avoimesti vastustivat kirkon korruptiota ja kansan paheita. Heidän työnsä herätti laajaa kiinnostusta. Kirkollisessa hierarkiassa syntyi kuitenkin pelko, ja vaino ajoi nämä evankeliumin opetuslapset palvelemaan Jumalaa metsien tai vuorten suojassa. Sielläkin sotilaat metsästivät heitä ja monia surmattiin. Myöhemmin katolisesta jumalanpalveluksesta luopuneet tuomittiin polttoroviolle. Vaikka nämä kristityt joutuivat antamaan henkensä, he luottivat oikean uskon voittoon. Kuollessaan eräs, joka ”oli opettanut pelastusta yksin uskosta ristiinnaulittuun Vapahtajaan”, vakuutti, ettei ”heidän vihollistensa raivo, vaikka se nyt näyttääkin menestyvän, tule jatkumaan ikuisesti. Sillä tavallisen kansan parista nousee mies, jota hänen vastustajansa eivät kykene voittamaan, vaikka hän toimii ilman miekkaa tai valtaa.”[4] Lutherin päivät olivat vielä kaukana tulevaisuudessa, mutta joku toinen oli jo kasvamassa antaakseen kansakuntia kuohuttavan todistuksen Roomaa vastaan.

Jan Husin syntyperä oli vaatimaton. Hän oli jäänyt pienenä isättömäksi. Hänen hurskas äitinsä piti koulukasvatusta ja jumalanpelkoa tärkeimpinä aarteina ja teki parhaansa varmistaakseen ne pojalleen perinnöksi. Hus kävi paikallista koulua, ja hänet hyväksyttiin Prahan

---

1 Böömi, tai Böömin kuningaskunta, on historiallinen alue, joka kattoi suuren osan nykyisestä Tšekistä. Aikanaan se oli kehittynein osa Itävalta-Unkarin keisarikuntaa. *Suomentajan huomautus.*

2 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 3, luku 1.

3 *Albigenssit.* Kirjan kirjoitusaikaan jotkut kirkkohistorioitsijat esittivät albigenssit Roomaa vastaan taistelleina sankareina, koska heidän tiedetään vastustaneen Rooman pappishierarkiaa ja kirkon korruptiota. Albigenssien omasta uskosta on vaikea varmuudella sanoa mitään, koska tietomme heistä perustuu heidän vastustajiensa kirjoituksiin. Heidän omia kirjoituksiaan ei ole säilynyt kuin nimeksi. Joidenkin tutkijoiden mielestä osa albigensseista edusti gnostilaisuuden oppien kaltaista ajattelua, jonka mukaan Uuden testamentin Jumala on hyvä ja Vanhan testamentin Jumala paha. *Suomentajan huomautus*.

4 Wylie, kirja 3, luku 1.

97, 98

yliopistoon taloudellista tukea tarvitsevana opiskelijana. Köyhällä leskellä ei ollut lahjaa tai maallista rikkautta pojalleen annettavaksi, mutta äiti saattoi häntä matkalla kaupunkiin ja ennen sinne saapumista polvistui rukoilemaan isättömän poikansa puolesta. Hän pyysi taivaallista Isää siunaamaan nuorukaista eikä voinut aavistaa, millainen vastaus hänen rukoukseensa tulisi.

Yliopistossa Hus erottui pian joukosta ahkeruudellaan ja nopealla edistymisellään. Hänen elämänsä oli nuhteetonta ja lempeää, ja hänen asenteensa voitti kaikkien arvostuksen. Hän oli vilpitön roomalaiskatolinen ja tavoitteli hartaasti kirkon lupaamia hengellisiä siunauksia. Kun tuli riemuvuosi[5], hän kävi ripittäytymässä ja tunnustamassa syntinsä. Hän käytti viimeiset kolikkonsa voidakseen osallistua kulkueeseen, jonka uskoi varmistavan synninpäästön.

Opintojen päätyttyä Hus ryhtyi papiksi ja sai niin suurta arvostusta, että kuninkaallinen hovi kiinnitti hänet palvelukseensa. Hänet nimitettiin myös oman yliopistonsa professoriksi ja myöhemmin rehtoriksi. Muutamassa vuodessa vaatimattomasta köyhäinavulla opiskelleesta nuorukaisesta oli tullut kansallisen ylpeyden aihe, jonka nimi tunnettiin kaikkialla Euroopassa.

Uskonpuhdistustyönsä Hus kuitenkin aloitti toisella työkentällä. Useita vuosia pappisvihkimyksen jälkeen hänet nimitettiin suuren Betlehemin kappelin saarnaajaksi.[6] Kappelin perustaja oli pitänyt Raamatun saarnaamista kansankielellä hyvin tärkeänä, ja Rooman vastustuksesta huolimatta se ei ollut kokonaan loppunut Böömin alueelta. Kuitenkin Raamatun opetuksesta vallitsi syvä tietämättömyys, ja mitä hirvittävimmät paheet pitivät vallassaan kaikkia kansankerroksia. Hus ei säästellyt tuomitessaan syntejä. Hän vetosi Jumalan sanaan pyrkiessään vakiinnuttamaan totuuden ja puhtauden periaatteita.

Hieronymos Prahalainen[7], josta myöhemmin tuli Husin työtoveri, oli palannut Englannista mukanaan Wycliffen kirjoituksia. Englannin kuningatar, syntyperältään böömiläinen prinsessa, oli kääntynyt Wycliffen opetusten kannattajaksi. Hänen ansiostaan Wycliffen kirjoituksia levitettiin laajalle hänen vanhassa kotimaassaan. Hus luki näitä teoksia syvästi kiinnostuneena ja uskoi kirjoittajan olevan aito kristitty. Hän oli taipuvainen kannattamaan Wycliffen ajamia uudistuksia ja, vaikka ei itse sitä vielä tajunnut, hän otti askeleita tielle, joka johti hänet kauas Roomasta.

Samoihin aikoihin Englannista saapui Prahaan myös kaksi muuta oppinutta vierasta, jotka olivat ymmärtäneet evankeliumin valon ja tulleet levittämään sitä tähän kaukaiseen maahan. He aloittivat avoimella hyökkäyksellä paavin yliherruutta vastaan, mutta joutuivat pian virkavallan vaientamiksi. He eivät kuitenkaan halunneet tinkiä päämäärästään ja turvautuivat toisenlaisiin keinoihin. Miehet eivät olleet vain saarnaajia vaan myös taidemaalareita. He käyttivät hyväkseen tätä taitoa ja asettivat kaksi kuvaa julkiseen paikkaan. Toisessa kuvattiin

---

5 Keskiajan katolinen kirkko vietti riemuvuotta alkujaan 50 vuoden välein joulusta 1299. Aikamäärät vaihtelivat, mutta riemuvuonna tehtiin pyhiinvaellusmatkoja ja järjestettiin kulkueita ja juhlajumalanpalveluksia, joissa pyhäinjäännökset olivat merkittävässä roolissa. Tärkein symbolisista seremonioista tapahtui Rooman neljässä suuressa basilikassa, joissa kussakin paavi rikkoi hopeavarasalla kiinni muuratun oven peittävän laastin. Paavi Urbanus VI julisti vuoden 1390 riemuvuodeksi. Tuona vuonna Jan Hus oli parikymmenvuotias (hänen tarkkaa syntymävuottaan ei tiedetä), ja hän todennäköisesti aloitti opintonsa Prahan yliopistossa. *Suomentajan huomautus.*

6 Betlehemin kappeli Prahassa on noin 3000-paikkainen kirkko. Rakennus liki tuhoutui jesuiittojen hallinnoidessa sitä 1700-luvulla, mutta rakennettiin uudelleen historiallisena merkkirakennuksena 1900-luvulla. *Suomentajan huomautus.*

7 Hieronymos Prahalaista (1379–1416 jKr.) ei tule sekoittaa tunnetumpaan kirkkoisä Hieronymokseen (347–420 jKr.). *Suomentajan huomautus.*

98–100

Kristus nöyränä aasin selässä matkalla kohti Jerusalemia.[8] Opetuslapset hänen vierellään olivat paljain jaloin kuluneissa ja vaatimattomissa asuissa. Toisessa taulussa kuvattiin paavi loisteliaasti koristellun hevosen selässä, näyttävässä viitassaan ja päässään kolmikerroksinen kruunu. Hänen ympärillään juhlakulkueessa oli edellä torvensoittajia sekä perässä kardinaaleja ja prelaatteja silmiä häikäisevissä asuissaan.

Tässä oli saarna, joka herätti kaikkien yhteiskuntaluokkien huomion. Ihmisiä tuli tungokseen asti katsomaan maalauksia. Kukaan ei voinut olla ymmärtämättä niiden opetusta, ja vastakohta Kristuksen nöyrän vaatimattomuuden ja hänen seuraajanaan esiintyvän paavin ylpeyden ja loiston välillä teki moniin syvän vaikutuksen. Prahassa nousi sellainen kohu, että taiteilijoiden piti oman turvallisuutensa vuoksi lähteä. Heidän opetustaan ei kuitenkaan unohdettu. Kuvat vaikuttivat myös Husin mieleen ja johtivat hänet tutkimaan tarkemmin Raamattua ja Wycliffen kirjoituksia. Vaikka hän ei vieläkään ollut valmis kannattamaan kaikkia Wycliffen ajamia uudistuksia, hän näki aiempaa selkeämmin paaviuden todellisen luonteen. Entistä suuremmalla innolla hän tuomitsi kirkollisen hierarkian ylpeyden, kunnianhimon ja korruption.

Kun Prahan yliopistoon liittyvät ristiriidat saivat sadat saksalaiset opiskelijat jättämään opintonsa, valo Böömistä loisti Saksaan asti. Monet heistä olivat saaneet Jan Husilta ensimmäiset tietonsa Raamatusta, ja palattuaan kotimaahansa he levittivät evankeliumia.

Uutiset Prahan tapahtumista kulkeutuivat myös Roomaan, ja Hus määrättiin saapumaan paavin eteen. Käskyn seuraaminen olisi merkinnyt varmaa kuolemaa. Böömin kuningas, kuningatar, yliopisto, aatelisten edustajat ja hallituksen virkamiehet vetosivat yksissä tuumin paaviin pyytäen Husille oikeutta saada jäädä Prahaan ja antaa siellä vastaus paavin edustajalle. Paavi ei kuitenkaan pyyntöä hyväksynyt vaan määräsi Prahan kaupungille interdiktin[9] ja jatkoi oikeudenkäyntiä Husin tuomitsemiseksi.

Tuohon aikaan tällainen päätös herätti suoranaista kauhua. Interdiktiin liittyvien seremonioiden tarkoitus oli pelästyttää uskovat, jotka pitivät paavia Jumalan edustajana. Paavilla uskottiin olevan niin taivaan kuin helvetinkin avaimet sekä oikeus langettaa ajallisia ja hengellisiä tuomioita. Interdikti ymmärrettiin taivaan porttien sulkemisena koko siltä alueelta, jota se koski. Kuolleetkin joutuisivat jäämään taivaan autuuden ulkopuolelle siihen asti, kunnes paavi käskynsä kumoaisi. Uskonnolliset tilaisuudet peruutettiin merkiksi tästä kauheudesta. Kirkot oli suljettu. Avioliittoon vihkimiset suoritettiin kirkkomaalla eikä kuolleita voitu haudata siunattuun maahan, vaan heidät laskettiin ojiin tai pelloille ilman hautajaisseremonioita. Kansan mielikuvitus paisutti asioiden merkitystä, ja Rooma sitoi ihmisten omattunnot entistä tiukemmin hallintaansa.

Praha joutui sekasorron valtaan. Monet pitivät Husia kaikkien vaikeuksien syynä ja vaativat hänen luovuttamistaan Roomaan saamaan rangaistuksensa. Myrskyä rauhoittaakseen uskonpuhdistaja vetäytyi joksikin aikaa kotikyläänsä. Sieltä hän kirjoitti Prahaan jääneille ystävilleen: ”Jos olen lähtenyt keskuudestanne, se on Kristuksen käskyn ja esimerkin seuraamista. En halua antaa pahantahtoisille aihetta vetää päälleen ikuista tuomiota tai hurskaille enempää ahdinkoa ja vainoa. Lähdin myös, koska pelkäsin jumalattomien pappien muuten jatkavan Jumalan sanan saarnaamiskieltoa vieläkin pitempään. En kuitenkaan jättänyt teitä kieltääkseni jumalallista totuutta, jonka puolesta olen valmis Jumalan avulla vaikka

---

8 Matt. 21:5.

9 Interdikti on kirkon keskiaikana käyttämä rangaistus, jossa joltakin paikalta kielletään jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten järjestäminen. Ainoita poikkeuksia olivat suurten juhlapäivien kaste ja ehtoollinen. *Suomentajan huomautus.*

kuolemaan.”[10] Hus ei lopettanut työtään vaan matkusteli kaupunkia ympäröivällä maaseudulla saarnaten innokkaille kansanjoukoille. Näin paavin yritykset tukahduttaa evankeliumi aiheuttivat sen leviämisen laajemmalle. ”Totuutta vastaan emme voi mitään, vaan me taistelemme sen puolesta.”[11]

”Työn tässä vaiheessa Husia näyttää vaivanneen vaikea ristiriita. Hän ei ollut kieltänyt kirkon valtaa, vaikka kirkko pyrki salamahyökkäyksillään lyömään hänet maahan. Hän piti Rooman kirkkoa vieläkin Kristuksen morsiamena ja paavia Jumalan edustajana ja sijaisena. Hus ei kiistänyt niitä perusteita, joille kirkon ja paavin valta rakentui, vaan hän soti vallan väärinkäyttöä vastaan. Tämä aiheutti ankaran sisäisen kamppailun hänen ymmärryksensä ja omantuntonsa välille. Jos kirkon valta oli niin oikea ja erehtymätön kuin hän uskoi, miksi hän tunsi pakkoa vastustaa sitä. Jos hän tottelisi kirkkoa, se olisi syntiä, mutta kuinka kuuliaisuus erehtymätöntä kirkkoa kohtaan voisi olla synti? Tämä oli ratkaisematon yhtälö. Epäilys raastoi häntä tuntikaupalla. Sopivin rinnastus ja ainoa johtopäätös, jonka hän löysi, oli se, että vastaavaa oli tapahtunut aiemmin Vapahtajan päivinä. Kirkon papeista oli tullut pahoja, ja he käyttivät laillista valtaansa laittomiin pyrkimyksiin. Tämä päättely sai hänet pitämään Raamatusta löytämiään periaatteita omantuntonsa ohjeena niin hänen oman elämänsä valintoihin kuin neuvoksi saarnoissa toisille. Toisin sanoen, Jumalan erehtymätön puhe löytyy Raamatusta, ei kirkon pappien suusta.”[12]

Ajan myötä kiihtymys Prahassa laantui, ja Hus palasi jatkamaan Jumalan sanan opettamista Betlehemin kappelissa entistä suuremmalla innolla ja rohkeudella. Vaikka hänen vihollisensa olivat toimeliaita ja vaikutusvaltaisia, kuningatar oli Husin puolella, ja monet aateliset kuuluivat Husin ystäväjoukkoon. Myös suuri osa kansasta kannatti häntä. He pitivät kunnia-asianaan tukea häntä verratessaan hänen puhdasta ja rakentavaa opetustaan ja pyhää elämäänsä Rooman kannattajien yleiseen ahneuteen ja irstailuun sekä heidän turmeltuneisiin oppeihinsa.

Hus oli tähän asti työskennellyt yksin, mutta nyt Hieronymos Prahalainen, joka oli Englannissa hyväksynyt Wycliffen opetukset, ryhtyi jatkamaan uudistustyötä yhdessä hänen kanssaan. Tästä eteenpäin näiden kahden elämä kulki samaa latua, eivätkä heidän tiensä eronneet kuolemassakaan. Hieronymoksella oli ylivertaisesti nerouden tuomaa terävyyttä, kaunopuheisuutta ja oppineisuutta, lahjoja, joilla on helppo voittaa kansan suosio. Husilla oli enemmän niitä ominaisuuksia, jotka edustavat todellista luonteen vahvuutta. Hän oli harkitseva ja pystyi hillitsemään Hieronymoksen impulsiivisuutta. Hieronymos osoitti aitoa nöyryyttä. Hän ymmärsi Husin neuvojen arvon ja seurasi niitä. Heidän yhteistyönsä sai uskonpuhdistuksen leviämään nopeasti.

Jumala antoi suuren valon loistaa näille valitsemilleen miehille. Hän paljasti heille monia Rooman erheistä, mutta he eivät kuitenkaan saaneet kaikkea totuutta, joka maailmalle oli tarkoitettu. Näiden miesten avulla Jumala johti kansaa Rooman pimeydestä. He joutuivat kuitenkin kohtaamaan monia suuria esteitä. Jumala vei heitä eteenpäin askel askeleelta, kun he olivat siihen valmiita. He eivät kyenneet heti ottamaan vastaan kaikkea totuutta. Se olisi saanut heidät kääntymään pois, samoin kuin keskipäivän kirkkaus voi olla liikaa pimeydessä eläneelle. Siksi Jumala huomioi vastaanottajien valmiuden ja paljasti totuutta vähän kerrallaan. Vuosisatojen kuluessa uudet uskolliset työntekijät johdattaisivat kansaa yhä pitemmälle uudistusten tiellä.

---

10 Bonnechose, *The Reformers Before the Reformation*, osa 1, s. 87.
11 2. Kor. 13:8.
12 Wylie, kirja 3, luku 2.

101–103

Kirkon suuri skisma jatkui. Kolme paavia taisteli vallasta, ja heidän riitansa täytti kristikunnan rikoksilla ja sekasorrolla. He eivät tyytyneet tuomitsemaan toinen toistaan kirkonkiroukseen vaan turvautuivat maallisiin aseisiin. Jokainen heistä pyrki hankkimaan aseita ja sotilaita. Tämä vaati rahaa, jonka saamiseksi kirkolliset lahjat, virat ja siunaukset pantiin myyntiin.[13] Tavalliset papitkin, matkien ylempiään, harrastivat virkojen myymistä ja väkivaltaa kilpailijoittensa nöyryyttämiseksi ja oman asemansa vahvistamiseksi. Hus hyökkäsi yhä rohkeammin uskon nimissä tehtyjä väärinkäytöksiä vastaan, ja kansa syytti yhä avoimemmin katolisia johtajia kurjuudesta, joka oli vallannut kristikunnan.

Praha näytti jälleen joutuvan veriseen konfliktiin. Niin kuin muinaisuudessa, Jumalan palvelijaa syytettiin nytkin vaikeuksien aiheuttamisesta. ”– – sinä – – olet saattanut Israelin kurjuuteen?”[14] Kaupunki joutui uudelleen interdiktin alle, ja Hus vetäytyi kotikyläänsä. Sanoma, jota hän oli uskollisesti saarnannut rakastamassaan Betlehemin kappelissa, oli nyt hiljentynyt. Hänen tehtävänään, ennen kuin hän menettäisi henkensä, oli todistaa totuudesta ja puhua laajemmalle kuulijakunnalle.

Euroopassa hämmennystä aiheuttaneet ongelmat haluttiin korjata kutsumalla yleinen kirkolliskokous koolle Konstanzin kaupunkiin. Keisari Sigismund oli toivonut konsiilia, ja kutsujana toimi yksi kolmesta keskenään kilpailevasta paavista, Johannes XXIII. Paavi Johannes halusi kaikkea muuta kuin kirkolliskokousta, koska hänen luonteensa ja toimintatapansa tuskin kestivät edes moraaliltaan löyhien kirkonmiesten tutkintaa. Hän ei kuitenkaan uskaltanut vastustaa Sigismundin tahtoa.[15]

Kirkolliskokouksen päätavoitteina oli korjata kirkon suuri skisma ja kitkeä harhaoppi

---

13 *Virkojen myynti eli simonia* saa nimensä Simon-noidasta, joka yritti rahalla ostaa vallan jakaa Pyhää Henkeä laskemalla kädet ihmisten päälle (Ap. t. 8:9–24). Vaikka kirkkolaki kielsi virkojen myynnin, siitä tuli tapa 800- ja 900-luvuilla. Käytäntö jatkui Lutherin päiviin asti ja aiheutti sen, ettei virkoihin valittu hengellisesti sopivinta vaan se, joka pystyi maksamaan eniten. Joskus, kuten Englannissa, suuri osa virkoihin valituista oli ulkomaalaisia. Joskus, esimerkiksi Lutherin aikaan Saksassa, viran ostoon liittyi sopimus paavin aneiden myynnistä, jolla viran haltija pystyi saamaan virkaan sijoittamansa rahat takaisin ja samalla maksamaan vielä lisää paaville. Koska virat olivat kalliita, nykyrahassa kalleimmillaan miljoonaluokkaa, niiden osto ei olisi ollut mielekästä ilman mahdollisuutta käyttää virkaa rahan hankkimiseen. Aneiden lisäksi viran saaneet saattoivat vaatia rahaa kirkollisista palveluista tai alempien virkojen myynnistä. *Suomentajan huomautus.*

Aneet. Yksityiskohtainen aneopin historia: Mandell Creighton, *A History of the Papacy From the Great Schism to the Sack of Rome* (Lontoo, Longmans, Green and Co., 1911), osa 5, s. 56–64, 71; W. H. Kent ”Indulgences,” *The Catholic Encyclopedia*, osa 7, s. 783–789; H. C. Lea, *A History of Auricular Confession and Indulgences in the Latin Church* (Philadelphia, Lea Brothers and Co., 1896); Thomas M. Linday, *A History of the Reformation* (New York, Charles Scribner’s Sons, 1917), osa 1, s. 216–227; Albert Henry Newman, *A Manual of Church History* (Philadelphia, The American Baptist Publication Society, 1953), osa 2, s. 53, 54, 62; Leopold Ranke, *History of the Reformation in Germany* (2. Lontoon painos, 1845) kääntäjä Sarah Austin, osa 1, s. 331, 335–337, 343–346; Preserved Smith, *The Age of the Reformation* (New York, Henry Holt and Company, 1920), s. 23–25, 66.

Aneopin käytännön soveltamisesta uskonpuhdistuksen aikaan ks. tri H. C. Lean artikkeli ”Indulgences in Spain” teoksessa *Papers of the America Society of Church History*, 1. osa, s. 129–171. Kirjoituksen johdannossa tri Lea toteaa: ”Lutherin ja tri Eckin ja Sylvester Prieriasin välillä käydystä ristiriidasta välittämättä Espanja jatkoi vanhaa ja totuttua käytäntöä. Näin sieltä on saatu käyttöön kiistämättömästi virallisia asiakirjoja, joiden ansiosta saamme asiasta selkeän käsityksen.” *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

14 1. Kun. 18:17. Kuningas Ahab syytti Eliaa pitkään jatkuneesta kuivuudesta.

15 *Konstanzin kirkolliskokous*. Konstanzin kirkolliskokous oli 16. yleinen kirkolliskokous 1414–1418. Vaikka katolinen kirkko pitää kokousta yleisenä ekumeenisena kokouksena, ortodoksinen kirkko ei ole tätä kokousta tunnustanut. Kokouksen saavutuksena oli suuren skisman päättyminen ja merkkitapahtumana Husin oikeudenkäynti. *Suomentajan huomautus.*

Tärkeä Konstanzin kirkolliskokouksen asiakirjalähde on Richendal Ulrich, *Das Concilium so zu Constanz gehalten ist worden* (Augsburg, 1483). Mielenkiintoiset uudemmat tutkimukset Konstanzin teksteistä

juurineen pois. Kokoukseen kutsuttiin niin molemmat vastapaavit kuin uusien opetusten tärkein edustaja, Jan Hus. Edelliset pelkäsivät turvallisuutensa puolesta eivätkä saapuneet henkilökohtaisesti paikalle. He lähettivät edustajikseen delegaation. Paavi Johannes, vaikka olikin näennäisesti kokouksen koollekutsuja, tuli kokoukseen epäluuloisena, koska hän arveli keisarin laatineen salaisen suunnitelman panna hänet viralta. Hän pelkäsi joutuvansa tilille paheistaan ja rikoksista, joiden avulla hän oli paavin viran saanut ja tiaransa häpäissyt. Hän saapui Konstanzin kaupunkiin suurin juhlallisuuksin. Paikalla olivat kirkon korkeimmat johtajat, joita seurasi hovimiesten kulkue. Kaikki kaupungin papit ja arvohenkilöt sekä valtava yleisöjoukko olivat paikalla toivottamassa häntä tervetulleeksi. Hänen päänsä päällä oli kultainen katos, jota kantoi neljä johtavaa virkamiestä. Ehtoollisleipää kannettiin hänen edellään. Kardinaalien ja aatelisten kalliit puvut olivat vaikuttava näky.

Samaan aikaan toinen matkaaja lähestyi Konstanzin kaupunkia. Hus oli tietoinen häntä uhkaavista vaaroista. Hän oli lähtenyt ystäviensä luota ajatellen, ettei enää koskaan näe heitä. Hän tunsi matkan vievän kohti polttoroviota, vaikka hän oli saanut turvatakuun Böömin kuninkaalta ja matkan aikana vielä toisen keisari Sigismundilta. Hän teki kaikki odotettavissa olevan kuolemansa edellyttämät valmistelut.

Kirjeessä prahalaisille ystävilleen hän sanoi: ”Veljeni, – – olen kuninkaan turvatakuun kera matkalla kohtaamaan lukuisia surmaamistani tavoittelevia vihollisia. – – Jätän kaiken kaikkivaltiaalle Jumalalle, Vapahtajalleni, ja luotan hänen kuulevan teidänkin hartaat rukouksenne ja antavan sanoihini omaa viisauttaan ja harkitsevaa varovaisuutta niin, että pystyn vastustamaan heitä. Hän suokoon minulle Pyhän Hengen myötä totuutensa vahvistuksen voidakseni rohkeasti kohdata kiusaukset, vankilan ja, jos tarpeen, julman kuoleman. Jeesus on kärsinyt rakkaittensa puolesta. Pitäisikö meidän siksi hämmästyä hänen antamastaan esimerkistä, joka rohkaisee meitä kestämään nöyrästi kaiken oman pelastuksemme tähden. Hän on Jumala ja me hänen luotujaan. Hän on Herra ja me hänen palvelijoitaan. Hän on maailman hallitsija ja me vähäisiä kuolevaisia – kuitenkin hän kärsi! Miksi meidän ei sitten pitäisi kärsiä, varsinkin kun kärsimys vaikuttaa meissä puhdistavasti? Siksi rakkaat, jos minun kuolemani voi lisätä hänen kunniaansa, rukoilkaa, että se tulisi nopeasti ja että hänen tukensa antaisi minulle kestävyyttä. Jos on kuitenkin parempi, että palaan luoksenne, rukoilkaa Jumalaa, että voisin palata ilman tahraakaan – mikä tapahtuu vain, jos en jätä piiloon yhtään evankeliumin totuuden piirtoa ja annan erinomaisen esimerkin seurattavaksi. On todennäköistä, ettette enää koskaan näe kasvojani Prahassa. Kuitenkin, jos kaikkivaltiaan Jumalan aivoitus on minun paluuni teidän luoksenne, edetkäämme vakain sydämin siinä tietoisuudessa, että tunnemme hänen lakinsa ja rakastamme sitä.”[16]

---

15 jatkuu

perustuvat ”Aulendorf Codex” käsikirjoitukseen, joka on Spencer-kokoelmissa New Yorkin yleisessä kirjastossa. Tekstin on julkaissut Karl Kup, nimellä *Ulrich von Richental's Chronicle of the Council of Constance* (New York, 1936). Ks. myös H. Finke (toim.), *Acta Concilii Constanciensis* (1896), osa 1; Hefele, *Conciliengeschichte* (9 osaa), osat 6, 7; L. Mirbt, *Quellen zur Geschichte des Papsttums* (1934); Milman, *Latin Christianity*, osa 7, s. 426–524; Pastor, *The History of the Popes* (34 osaa), osa 1, s. 197–.

Myöhempää tähän konsiiliin liittyvää tutkimusta edustavat K. Zahringer, *Das Kardinal Kollegium auf dem Konstanzer Konzil* (Munster, 1935); Th. F. Grogau, *The Conciliar Theory as it Manifested itself at the Council of Constance* (Washington, 1949); Fred A. Kremple, *Cultural Aspects of the Council of Constance and Basel* (Ann Arbor, 1955); John Patrick McGowan, *D'ailly and the Council of Constance* (Washington: Catholic University, 1936).

Jan Husin tilanteesta ks. John Hus, *Letters* [Kirjeet], 1904; E. J. Kitts, *Pope John XXIII and Master John Hus* (Lontoo, 1910); D. S. Schaff, *John Hus* (1915); Schwarze, *John Hus* (1915); ja Matthew Spinka, *John Hus and the Czech Reform* (1941). *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

16 Bonnechose, osa 1, s. 147, 148.

104–106

Toisessa kirjeessä evankeliumin seuraajaksi ryhtyneelle papille Hus kertoo hyvin nöyrästi omista puutteistaan. Hän syyttää itseään siitä, että ”oli nauttinut hienojen vaatteiden pitämisestä ja tuhlannut tunteja tyhjänpäiväisissä toimissa.” Hän lisää seuraavat koskettavat kehotukset: ”Olkoon Jumalan kunnia ja ihmisten pelastus mielessäsi maallisen omaisuuden, etujen ja kiinteistöjen sijaan. Varo koristelemasta taloasi enemmän kuin sieluasi ja pidä ennen muuta huolta hengellisestä kunnostasi. Ole hurskas ja nöyrä köyhiä kohtaan äläkä tuhlaa varojasi juhlimalla. Pelkään, että sinäkin tulet saamaan ankarat nuhteet niin kuin itsekin olen saanut, jos et korjaa elämäsi suuntaa ja pidättäydy turhuudesta. – – Sinä tiedät oppini, koska olet lapsuudestasi seurannut opetustani. Tästä syystä minun ei tarvitse kirjoittaa sinulle enempää. Haastan sinut Herran armoon vedoten olemaan seuraamatta minua missään niistä turhuuksista, joihin olet nähnyt minun lankeavan.” Kirjekuoreen hän lisäsi: ”Pyydän sinua, ystäväni, ettet murra tätä sinettiä ennen kuin olet saanut varmuuden kuolemastani.”[17]

Matkallaan Hus näki eri puolilla merkkejä oppiensa leviämisestä ja arvostuksesta asiaansa kohtaan. Ihmiset täyttivät kadut nähdäkseen hänet, ja joissakin kaupungeissa viranomaiset auttoivat häntä eteenpäin.

Konstanziin saavuttuaan Hus sai täyden vapauden. Keisarin turvatakuun lisäksi hän sai paavilta henkilökohtaisen suojelulupauksen. Näistä juhlallisista ja usein toistetuista lupauksista huolimatta paavi ja kardinaalit kuitenkin pian vangitsivat hänet. Hänet sysättiin kuvottavaan vankiselliin. Myöhemmin hänet siirrettiin vangittuna Reinin toisella puolella olevaan linnaan. Paavia tämä petollisuus ei auttanut, koska hän itse päätyi vähän ajan kuluttua samaan vankilaan.[18] Kirkolliskokous oli saanut todisteet paavin syyllisyydestä alhaisiin rikoksiin, murhiin, simoniaan, haureuteen ja synteihin, ”joista ei ole sopivaa puhua”. Kokous päätti ottaa häneltä tiaran ja heittää hänet vankilaan. Viralta pantiin myös vastapaavit ja kirkolle valittiin uusi johtaja heidän tilalleen.

Vaikka paavi itse oli syyllistynyt pahempiin rikoksiin kuin ne, joista Hus oli syyttänyt papistoa vaatien heiltä parannusta, sama kirkolliskokous, joka pani viralta paavin, jatkoi uskonpuhdistajan työn tuhoamista. Husin vangitseminen oli herättänyt suurta suuttumusta Böömissä. Vaikutusvaltaiset aateliset vastustivat häneen kohdistuvia syytetoimia. Keisari ei halunnut rikkoa antamaansa turvatakuuta. Uskonpuhdistuksen viholliset olivat kuitenkin pahantahtoisia ja päättäväisiä. He käyttivät hyväkseen keisarin ennakkoluuloja, pelkoja ja hänen intoaan taistella kirkon puolesta. He esittivät pitkiä perusteluita todisteeksi sille, ”ettei harhaoppisille tai harhaopista epäillyille annettuja lupauksia tullut pitää, vaikka ne olisivat keisarin tai kuninkaiden antamia.”[19] Tämä toi heille voiton.

Hus oli sairauden ja vankilan heikentämä. Hänen sellinsä ilma oli kosteaa ja ummehtunutta, mikä oli aiheuttanut miltei hengenlähtöön johtaneen kuumeen. Lopulta Hus tuotiin kokouksen kuultavaksi. Hän kantoi kahleita ja seisoi saman keisarin edessä, joka oli luvannut laittaa kunniansa ja maineensa likoon suojellakseen Husia. Pitkään kestäneen oikeudenkäynnin aikana hän puolusti lujasti totuutta ja esitti uskollisesti vastalauseensa hierarkian väärinkäytöksiä vastaan kirkollisten ja valtiollisten merkkihenkilöiden edessä. Kun hänet pakotettiin tekemään valinta peruuttaa oppinsa tai joutua kuolemaan, hän valitsi marttyyrin kohtalon.

Jumalan armo kannatteli häntä. Rauha täytti hänen mielensä niiden kärsimyksen täyttämien viikkojen aikana, joina hän odotti lopullista tuomiotaan. ”Minä kirjoitan tämän kirjeen”, hän kertoi ystävälleen, ”kahle kädessäni olettaen, että kuolemanrangaistus langetetaan

17 Bonnechose, osa 1, s. 148, 149.
18 Bonnechose, osa 1, s. 247.
19 Jacques Lenfant, *History of the Council of Constance*, osa 1, s. 516.

106, 107

huomenna. – – Kun Jeesuksen Kristuksen ansiosta tapaamme jälleen, se tapahtuu tulevan elämän suloisessa rauhassa. Siellä sinäkin saat kuulla, kuinka armollinen Jumala on ollut minua kohtaan ja kuinka vaikuttavasti hän on minua tukenut kiusauksien ja koettelemusten keskellä.”[20]

Vankisellinsä synkkyydessä hän näki ennalta oikean uskon voiton. Unessa hän palasi Prahan kappeliin, jossa hän oli evankeliumia saarnannut, ja näki paavin ja piispojen pyyhkivän pois hänen seinille maalaamiaan kuvia Kristuksesta. ”Tämä näky ahdisti häntä. Seuraavana päivänä hän näki kuitenkin useita taiteilijoita korjaamassa kuvia ja tekemässä uusia niin, että niiden määrä kasvoi ja värit olivat entistä kirkkaampia. Heti kun työ oli saatu päätökseen, valtava joukko ihmisiä ympäröi taiteilijat, jotka huusivat: ’Tulkoon paavi nyt yrittämään. Näitä kuvia ei koskaan enää pyyhitä pois!” Tämän unen perusteella uskonpuhdistaja sanoi: ”Pidän varmana, ettei Kristuksen kuvaa tulla ikinä pyyhkimään pois. He ovat halunneet tuhota sen, mutta se maalataan jälleen kaikkien sydämiin, ja tekijöinä ovat minua paljon paremmat saarnaajat.”[21]

Hus tuotiin viimeistä kertaa kirkolliskokouksen eteen. Tilaisuus oli suuri ja ulkoisesti loistelias. Mukana oli keisari, ruhtinaita, kuninkaallisia edustajia, kardinaaleja, piispoja ja pappeja. Näiden lisäksi paikalla oli suuri joukko yleisöä seuraamassa päivän tapahtumia. Edustajia kristikunnan kaikista osista oli todistamassa ensimmäistä suurta omantunnon vapauden puolesta annettua uhria.

Husilta kysyttiin hänen lopullista kantaansa, ja hän kieltäytyi perääntymästä. Hän katsoi suoraan silmiin hallitsijaa, jonka lupaus oli niin häpeämättömästi peruttu ja sanoi: ”Minä olen omasta vapaasta tahdostani päättänyt tulla tämän kokouksen eteen luottaen keisariin, joka itse on paikalla ja lupasi minua suojella.”[22] Syvä puna varjosti Sigismundin kasvoja, kun kaikkien silmät kääntyivät häneen.

Tuomion julistamista seurasi häpäisyseremonia. Piispat pukivat vankinsa papin pukuun, ja ottaessaan kaavun päälleen Hus sanoi: ”Kun Herodes lähetti meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Pilatuksen eteen, häntä pilkattiin pukemalla hänet valkoiseen viittaan.”[23] Vielä kerran Husia vaadittiin perumaan opetuksensa, mutta hän kääntyi kansan puoleen ja kysyi: ”Miten voisin silloin kääntää katseeni taivasta kohti? Kuinka voisin katsoa niitä suuria ihmisjoukkoja, joille olen saarnannut puhdasta evankeliumia? Ei, arvostan heidän pelastustaan enemmän kuin tätä kurjaa kuolemaan määrättyä ruumisraukkaa.” Vaatteet poistettiin hänen yltään yksi kerrallaan ja jokainen piispa lausui kirouksen suorittaessaan omaa osaansa seremoniasta. Lopulta ”he asettivat pyramidin muotoisen paperisen piispanpäähineen hänen päähänsä. Siihen oli maalattu kauhistuttavia demonien kuvia ja edessä näkyivät sanat ’harhaoppisten johtaja’. Hus sanoi: ’Minä pidän tätä häväistyskruunua mitä suurimmalla ilolla sinun tähtesi, Herra Jeesus. Sinun, joka vuokseni kannoit piikkikruunua.’”

Kun hän oli valmis, ”prelaatit sanoivat: ’Annamme nyt sielusi Paholaiselle.’ Hus kohotti katseensa taivasta kohti ja sanoi: ’Ja minä annan henkeni sinun käsiisi, Herra Jeesus, koska sinä olet minut lunastanut.’”[24]

Hänet luovutettiin nyt virkavallan huostaan teloituspaikalle vietäväksi. Valtava kulkue seurasi häntä. Mukana oli satoja sotilaita, pappeja, piispoja kalliissa vaatteissaan ja tavallisia Konstanzin kaupungin asukkaita. Kun hänet oli sidottu polttorovion paaluun ja kaikki oli valmista tulen sytyttämistä varten, tulevaa marttyyria kehotettiin vielä kerran pelastamaan

20 Bonnechose, osa 2, s.67.
21 Merle D'Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century*, kirja 1, luku 6.
22 Bonnechose, osa 2, s. 84.
23 Bonnechose, osa 2, s. 86. Raamatussa puhutaan punaisesta viitasta. *Toimituksen huomautus.*
24 Wylie, kirja 3, luku 7.

108, 109

itsensä ja perumaan harhaoppinsa. ”Mitkä harhat minun pitäisi peruuttaa?” kysyi Hus. ”En tiedä syyllistyneeni yhteenkään. Kutsun Jumalan sen todistajaksi, että kaikki, mitä olen kirjoittanut ja saarnannut, on tehty ihmisten pelastamiseksi synnistä ja kadotuksesta. Siksi mitä suurimmalla ilolla vahvistan verelläni totuuden, josta olen kirjoittanut ja puhunut.”[25] Kun liekit syttyivät hänen ympärillään, hän alkoi laulaa: ”Jeesus, Daavidin poika, ole minulle armollinen.” Laulu jatkui, kunnes hänen äänensä vaikeni lopullisesti.

Hänen rohkea esiintymisensä puhutteli jopa hänen vihamiehiään. Yksi fanaattinen paavin kannattaja kuvasi Husin ja vähän myöhemmin kuolleen Hieronymos Prahalaisen marttyyriutta sanoen: ”Molemmat esiintyivät rauhallisesti viimeisen hetkensä lähestyessä. He valmistautuivat roviolle menoon kuin hääjuhlaan. He eivät huutaneet kivusta, kun liekit kohosivat, vaan alkoivat laulaa, kunnes liekkien raivo vain vaivoin sai heidän laulunsa tukahdutettua.”[26]

Kun tuli oli kokonaan polttanut Husin ruumiin, hänen tuhkansa ja maa, jonka päällä se lepäsi, koottiin ja heitettiin Reinvirtaan, joka kuljetti sen valtamereen. Turhaan hänen vainoojansa kuvittelivat onnistuneensa tukahduttamaan totuudet, joita hän saarnasi. He eivät pystyneet kuvittelemaan, että nämä mereen kulkeutuvat tuhkat olivat kuin totuuden siemen, joka kulkeutuisi kaikkiin maailman maihin ja tuottaisi runsaan sadon: ihmisiä, jotka todistaisivat totuudesta – myös maissa, joiden olemassaolosta ei silloin edes tiedetty. Konstanzin suuressa salissa lausuttujen sanojen kaiku tultaisiin aina kuulemaan. Husia ei enää ollut, mutta ne totuudet, joiden puolesta hän kuoli, eivät koskaan tuhoutuisi. Hänen esimerkkinsä uskosta ja hänen järkkymättömyytensä rohkaisisivat kansaa pysymään lujana totuudelle kidutuksen ja kuolemankin edessä. Hänen teloituksensa osoitti koko maailmalle Rooman petollisen julmuuden. Totuuden viholliset, vaikka eivät tätä itse ymmärtäneet, olivat edistäneet asiaa, jota he turhaan yrittivät tuhota.

Konstanzin kaupunkiin pystytettiin vielä toinenkin rovio. Toisenkin todistajan veren piti puhua totuuden puolesta. Sanoessaan jäähyväiset Husille tämän ollessa lähdössä matkalle kohti kirkolliskokousta, Hieronymos oli rohkaissut häntä pysymään lujana ja rohkeana. Hän lupasi kiiruhtaa itse Husin avuksi, jos tulisi vaikeuksia. Kuultuaan uskonpuhdistajan vangitsemisesta, tämä uskollinen opetuslapsi valmistautui heti täyttämään lupauksensa ja lähti yhden avustajan saattamana ilman turvatakuita kohti Konstanzia. Perille saavuttuaan hän ymmärsi vain saattaneensa itsensä vaaraan ilman mahdollisuutta tehdä mitään Husin vapauttamiseksi. Hän pakeni kaupungista, mutta matkalla kotiin sotilaat pidättivät ja veivät hänet takaisin kahlehdittuna sotilassaattueen vartioimana. Kun hänet tuotiin ensi kertaa kirkolliskokouksen eteen hänen yrityksensä vastata syytöksiin tukahdutettiin huudoilla: ”Viekää poltettavaksi! Poltettavaksi!”[27] Hänet heitettiin vankiselliin, kahlehdittiin suurta kipua tuottavaan asentoon ja häntä ruokittiin leivällä ja vedellä. Muutamassa kuukaudessa vankilan raa’at olot sairastuttivat hänet niin, että hän oli kuolla. Hänen vihollisensa alkoivat pelätä hänen pääsevän heidän käsistään, ja niin he kohtelivat häntä paremmin, vaikka pitivätkin häntä vankilassa vuoden ajan.

Husin kuolema ei tuonut paavin kannattajille heidän odottamaansa tulosta. Hänen turvatakuunsa rikkominen oli herättänyt vastalauseiden myrskyn. Kirkolliskokous päätti, että Hieronymoksen polttamisen sijaan olisi turvallisempaa pakottaa hänet, jos mahdollista, perumaan sanansa. Hänet tuotiin kokouksen eteen ja hänelle tarjottiin kaksi vaihtoehtoa: antaa periksi tai kuolla polttoroviolla. Jos hän olisi kuollut vankeutensa alussa, se olisi ollut

25 Wylie, kirja 3, luku 7.
26 Wylie, kirja 3, luku 7.
27 Bonnechose, osa 1, s. 234.

armollinen ratkaisu verrattuna niihin kauhistuttaviin kärsimyksiin, joita hän nyt joutui kokemaan. Hän oli sairauden heikentämä. Vankilaolot olivat niin kurjat ja kidutus lisäsi ahdistusta ja painetta. Hän oli erossa ystävistään, ja Husin kuolema masensi häntä. Hieronymoksen lujuus alkoi pettää, ja hän lupasi alistua kirkolliskokouksen tahtoon. Hän vakuutti pysyvänsä katolisessa uskossa ja sanoi hyväksyvänsä neuvoston päätöksen tuomita Wycliffen ja Husin opetukset, paitsi niitä oikeita ja ”pyhiä totuuksia”, jotka olivat heidän opetukseensa kuuluneet.[28]

Sanomalla näin Hieronymos yritti vaimentaa omantuntonsa ääntä ja välttää tuomion. Vankilan yksinäisyydessä hän alkoi kuitenkin nähdä entistä selvemmin, mitä oli tehnyt. Hän ajatteli Husin rohkeutta ja uskollisuutta, kun hän sen sijaan itse oli kieltänyt totuuden. Hän mietti jumalallista mestariaan, jonka palvelukseen hän oli antautunut ja joka oli kuollut hänen puolestaan ristillä. Ennen uskonsa kieltämistä hän oli saanut kokea lohdutusta kaiken kärsimyksen keskellä, ja hänellä oli ollut varmuus Jumalan suosiosta. Nyt katumus ja epäilyt kiduttivat häntä. Hän tiesi joutuvansa kieltämään vielä lisää asioita ennen kuin voisi päästä rauhaan Rooman kanssa. Tie, jolle hän oli astumassa, tulisi päättymään täydelliseen luopumukseen. Hän teki päätöksen. Hän ei kiellä Herraansa voidakseen paeta lyhytaikaista kärsimystä.

Pian hänet tuotiin uudelleen kokouksen eteen. Hänen alistumisensa ei ollut tyydyttänyt hänen tuomareitaan, joiden verenhimon Husin kuolema oli herättänyt. He halusivat uusia uhreja. Hieronymos ei saisi pitää henkeään, ellei hän ehdoitta luopuisi totuudesta. Hän oli kuitenkin päättänyt tunnustaa uskonsa ja seurata marttyyrina uskonveljeään liekkeihin.

Hän peruutti aiemman lausuntonsa ja vaati oikeutta saada puolustaa itseään kuoleman edessä. Peläten hänen sanojaan kirkonmiehet vaativat, että hänen tuli ainoastaan vahvistaa tai kieltää häntä vastaan esitettyjen syytteiden todenperäisyys. Hieronymos protestoi tällaista julmuutta ja epäoikeudenmukaisuutta vastaan. ”Te olette pitäneet minua kauhistuttavassa vankilassa kolmesataa neljäkymmentä päivää”, hän sanoi, ”keskellä saastaa, kauhistusta, löyhkää ja äärimmäistä puutetta kaikesta. Sitten te kuuntelette niitä, jotka tavoittelevat henkeäni, ja kieltäydytte kuulemasta minua. – – Jos olette todella viisaita ja maailman valo, pitäkää huoli, ettette tee syntiä oikeutta vastaan. Mitä tulee minuun, olen vain heikko kuolevainen eikä elämälläni ole suurta merkitystä. Kehottaessani teitä pidättäytymään epäoikeudenmukaisesta tuomiosta ajattelen vähemmän itseäni kuin teitä.”[29]

Lopulta hänen pyyntöönsä suostuttiin. Tuomareiden edessä Hieronymos polvistui ja rukoili jumalallista Henkeä hallitsemaan ajatuksiaan ja sanojaan niin, ettei hän sanoisi mitään totuutta vastaan tai sellaista, mikä ei olisi hänen mestarinsa arvoista. Tuona päivänä hänen kohdallaan toteutui Jumalan ensimmäisille opetuslapsille antama lupaus: ”Maaherrojen ja kuninkaidenkin eteen teitä tullaan viemään minun takiani – –. Mutta kun teidät luovutetaan viranomaisten käsiin, älkää olko huolissanne siitä, miten tai mitä puhuisitte, sillä teille annetaan tuona hetkenä sanat, jotka teidän tulee puhua. Te ette puhu itse, teissä puhuu Isänne Henki.”[30]

Hieronymoksen sanat herättivät hämmästystä ja kunnioitusta jopa hänen vihamiehissään. Kokonaisen vuoden hän oli ollut suljettuna pimeään vankiselliin ilman mahdollisuutta lukea. Hänelle oli aiheutettu suurta fyysistä ja henkistä kärsimystä. Kuitenkin hän esitti perustelunsa selkeydellä ja voimalla aivan kuin hänellä olisi ollut täydet mahdollisuudet tutkia

---

28 Bonnechose, osa 2, s. 141.
29 Bonnechose, osa 2, s. 146, 147.
30 Matt. 10:18–20.

asioita. Hän johti kuulijansa miettimään väärien tuomareiden tuomitsemia pyhiä miehiä, joiden joukko on kasvanut kautta historian. Lähes jokaisessa sukupolvessa on ollut niitä, jotka halusivat kohottaa aikalaisiaan moraalisesti korkeammalle tasolle, mutta heitä halveksittiin ja syrjittiin. Myöhemmin heidän on kuitenkin osoitettu ansaitsevan kunnian. Itse Kristuskin tuomittiin pahantekijänä epäoikeudenmukaisessa tuomioistuimessa.

Kun Hieronymos oli kieltänyt uskonsa, hän oli taipunut tuomareiden vaatimukseen hyväksyä Husin tuomio. Nyt hän sanoi katuvansa tätä ja todisti marttyyri Husin viattomuuden ja pyhyyden puolesta. ”Olen tuntenut Husin hänen lapsuudestaan lähtien”, hän sanoi. ”Hän oli erinomainen mies, oikeudenmukainen ja pyhä, ja hänet tuomittiin huolimatta siitä, että hän oli viaton. – – Myös minä olen valmis kuolemaan. En peräänny siitä kärsimyksestä, jonka viholliseni ja väärät todistajat ovat minulle valmistaneet. He joutuvat kerran tekemään tiliä tekaistuista väitteistään suuren Jumalan edessä, jota kukaan ei voi pettää.”[31]

Nuhdellen itseään totuuden kieltämisestä Hieronymos jatkoi: ”Kaikista niistä synneistä, joita nuoruudesta lähtien olen tehnyt, mikään ei paina mieltäni yhtä paljon kuin se, minkä tein tässä paikassa. Mikään ei ole aiheuttanut yhtä pistävää katumusta kuin se, että hyväksyin inkvisition Wycliffelle määräämän rangaistuksen tai mitä tein opettajaani ja ystävääni pyhää marttyyri Jan Husia vastaan. Kyllä! Tunnustan tämän koko sydämestäni, ja kerron ajattelevani kauhulla sitä, että kuoleman pelko sai minut sopimattomasti menettämään rohkeuteni. Minä tuomitsin heidän oppinsa – – ja siksi vetoan kaikkivaltiaaseen Jumalaan antamaan syntini minulle anteeksi, erityisesti tämän synnin, joka on kaikkein pahin.” Hän viittasi tuomareihinsa ja sanoi lujasti: ”Te ette tuominneet Wycliffea ja Husia siitä, että he olisivat uhanneet kirkon oppeja, vaan yksinkertaisesti siksi, että he tuomitsivat papiston skandaalit ja heidän turhamaisuutensa, paheellisuutensa ja ylpeytensä. Ne asiat, jotka he vahvistivat, ovat vastaansanomattomia. Minä myös uskon ja julistan kuten he.”

Hänen puheensa keskeytettiin. Kirkon johtajat vapisivat raivosta ja huusivat: ”Mihin me enempää todistetta tarvitsemme? Olemme omin silmin saaneet nähdä jääräpäisimmän kaikista harhaoppisista!”

Antamatta myrskyn vaikuttaa itseensä Hieronymos huudahti: ”Mitä! Luuletteko, että pelkään kuolla? Te olette pitäneet minua kokonaisen vuoden pelottavassa vankilassa, joka on kauheampi kuin itse kuolema. Olette kohdelleet minua julmemmin kuin turkkilaiset, juutalaiset tai pakanat olisivat tehneet, ja minun lihani on kirjaimellisesti alkanut mädäntyä irti luistani. En kuitenkaan ole valittanut tai surrut, koska sellainen ei sovi päättäväiselle hengen miehelle. En voi kuin hämmästellä näin pahaa raakalaisuutta kristittyä kohtaan.”[32]

Jälleen puhkesi myrskynkaltainen raivo, ja Hieronymos vietiin kiireellä vankilaan. Kokouksen osanottajissa oli kuitenkin sellaisia, joihin hänen sanansa olivat tehneet vaikutuksen ja jotka halusivat pelastaa hänen elämänsä. Kirkollisia johtajia kävi hänen luonaan vetoamassa, että hän alistuisi kirkolliskokouksen tahtoon. Hänen eteensä avattiin loistavia mahdollisuuksia palkinnoksi Rooman vastustamisen lopettamisesta. Mestarinsa tavoin Hieronymos kuitenkin säilyi lujana, kun hänelle tarjottiin tämän maailman kunniaa.

”Osoittakaa minulle Pyhistä kirjoituksista, että olen väärässä”, hän sanoi, ”ja minä peruutan kaiken.”

”Pyhistä kirjoituksista?” huudahti yksi hänen viettelijöistään. ”Pitäisikö kaikki arvioida niiden mukaan? Kuka niitä voisi ymmärtää ilman kirkon tulkintaa?”

”Ovatko inhimilliset perinteet arvokkaampia kuin Vapahtajamme evankeliumi?” kysyi

31 Bonnechose, osa 2, s. 151.
32 Bonnechose, osa 2, s. 151–153.

Hieronymos. ”Paavali ei kehottanut lukijoitaan seuraamaan perimätietoa, vaan hän käski heidän tutkia kirjoituksia.”

”Harhaoppinen!” oli vastaus. ”Kadun, että näin pitkään yritin sinuun vedota. Näen sinun olevan Paholaisen vietävissä.”[33]

Vähän ajan kuluttua tuomio julistettiin. Hänet vietiin samalle paikalle, jossa Hus oli antanut elämänsä. Hän lauloi koko matkan, ja hänen olemustaan valaisi ilo ja rauha. Hänen katseensa oli kiinnitetty Kristukseen eikä kuolema enää tuntunut kauhistuttavalta. Kun pyöveli alkoi sytyttää roviota, hän tuli takaapäin ja marttyyri huudahti: ”Tule vain rohkeasti sytyttämään tuli kasvojeni edessä. Jos olisin pelkuri, en olisi tässä.”

Hänen viimeiset sanansa liekkien keskeltä olivat rukous: ”Herra, kaikkivaltias Isä”, hän lausui, ”ole minulle armollinen ja anna anteeksi syntini. Sinä tiedät minun aina rakastaneen totuuttasi.”[34] Hänen äänensä vaimeni, vaikka huulet vielä liikkuivat, kun hän rukoili. Kun tuli oli tehnyt työnsä, marttyyrin tuhka ja maa sen alta koottiin ja Husin jäännösten tavoin heitettiin Reiniin.

Näin kuolivat Jumalan uskolliset valonkantajat. Heidän totuutensa ja sankarillisen esimerkkinsä valoa ei ole voitu sammuttaa. Sitä on yritetty, mutta sen tukahduttaminen olisi yhtä mahdotonta kuin auringon nousun peruuttaminen. Maailmalle oli koittamassa uusi päivä.

Husin teloitus oli synnyttänyt suuttumusta ja kauhistusta Böömissä. Koko kansa tunsi hänen tulleen pappien pahantahtoisuuden uhriksi ja keisarin pettämäksi. Häntä pidettiin uskollisena totuuden opettajana, ja hänet tuominnutta kirkolliskokousta syytettiin hänen murhastaan. Hänen opetuksensa herättivät nyt suurempaa huomiota kuin koskaan ennen. Vaikka paavin kirjeet olivat määränneet Wycliffen kirjoitukset poltettavaksi, niistä säilyneet kopiot kaivettiin nyt esiin piilopaikoistaan ja niitä tutkittiin yhdessä käytettävissä olevien Raamatun tekstin osien kanssa. Näin monet johdatettiin uudistajien opetuksen mukaiseen uskoon.

Husin murhaajat eivät jääneet hiljaa sivusta seuraamaan hänen aatteittensa voittokulkua. Paavi ja keisari yhdistivät voimansa liikkeen murskaamiseksi, ja Sigismundin armeija lähetettiin Böömin kimppuun.[35]

Vapauttajaksi ja böömiläisten johtajaksi nousi Ziska, joka tuli täysin sokeaksi pian sodan sytyttyä. Hän oli kuitenkin yksi aikansa taitavimmista kenraaleista. Jumalan apuun ja vastarintansa oikeutukseen luottaen kansa onnistui pysäyttämään aikakauden vahvimmat sotajoukot. Kerran toisensa jälkeen keisari joutui värväämään uusia joukkoja Böömin valloitukseen, kun edelliset oli ajettu häpeällisesti pakosalle. Hussilaiset eivät enää pelänneet kuolemaa, eikä mikään pystynyt heitä uhkaamaan. Muutamia vuosia sodan alkamisen jälkeen Ziska kuoli, mutta hänen paikkansa otti Procopius, joka oli kenraalina yhtä rohkea, taitava ja joissakin suhteissa edeltäjäänsäkin etevämpi sotapäällikkö.

Böömiläisten viholliset tiesivät sokean taistelijan kuolleen ja luulivat saaneensa mahdollisuuden voittaa takaisin kaiken, minkä olivat aiemmissa yrityksissä menettäneet. Paavi kutsui joukkoja ristiretkelle hussilaisia vastaan, ja uusi valtava sotajoukko uhkasi Böömiä, mutta kärsi kauhistuttavan tappion. Kuulutettiin vielä toinen ristiretki, johon kerättiin miehiä, rahaa ja varusteita kaikista Euroopan roomalaiskatolisista maista. Tuhannet saapuivat taistelemaan paavin puolesta. He olivat varmoja voitostaan ja uskoivat hussilaisuuden vihdoinkin

---

33 Wylie, kirja 3, luku 10.

34 Bonnechose, osa 2, s. 168.

35 Nk. hussilaissodat käytiin vuosina 1419–1436 pääosin katolista kirkkoa vastustaneiden tšekkien ja alueella valtaa tavoittelevien saksalaisten välillä. *Suomentajan huomautus.*

115, 116

tulevan loppuunsa. Voittoonsa luottaen tämä jättimäinen sotajoukko marssi Böömin maaperälle. Kansa nousi karkottamaan hyökkääjiä, ja armeijat marssivat toisiaan kohti, kunnes vain joki erotti ne toisistaan. ”Ristiretkeläiset olivat täysin ylivertainen sotajoukko. Se oli kulkenut pitkän matkan käydäkseen hussilaisten kimppuun, mutta sen sijaan, että he olisivat syöksyneet joen yli taisteluun, he seisoivat hiljaa tuijottaen vastapuolen sotureita.”[36] Äkkiä salaperäinen kauhu valtasi koko joukon. Tuo suuri armeija murtui lyömättä ensimmäistäkään iskua ja ryntäsi karkuun kuin näkymättömän voiman pakottamana. Hussilaiset ajoivat heitä takaa surmaten suuren määrän pakenijoista. Voittajien käsiin jäi valtava sotasaalis, ja Böömi vaurastui köyhtymisen sijaan.

Muutamaa vuotta myöhemmin uusi paavi sai liikkeelle vielä uuden ristiretken. Samoin kuin edellisellä kerralla miehiä ja varoja koottiin kaikista Euroopan katolisista maista. Tälle vaaralliselle matkalle lähtijöille luvattiin houkutukseksi suuria palkkioita, ja jokainen ristiretkeläinen saisi pahimmistakin rikoksista täydellisen anteeksiannon. Tämän lisäksi sodassa kuolleille luvattiin taivaallinen palkinto. Hengissä säilyneille tarjottiin sodassa menestymisen kunniaa ja rikkauksia. Jälleen suuri ja mahtava armeija astui rajan yli Böömiin. Hussilaisten joukot perääntyivät heidän edessään ja vetivät hyökkääjät yhä syvemmälle maahan saaden heidät luulemaan, että he olivat jo voittaneet.

Lopulta Procopius pysähtyi ja hyökkäsi käydäkseen taisteluun vihollista vastaan. Ristiretkeläiset tajusivat tekemänsä virheen ja odottivat leirissään. Kuullessaan hyökkäävän armeijan äänen heihin iski pakokauhu jo ennen kuin hussilaiset olivat edes näkyvissä. Ruhtinaat, kenraalit ja tavalliset sotilaat heittivät haarniskansa ja ryntäsivät kaikkiin suuntiin. Vain paavin legaatti, armeijan komentaja, yritti koota kauhun ja sekasorron valtaan joutuneita joukkojaan. Vaikka hän yritti kaikkensa, pakoon säntäävien aalto tempaisi hänetkin mukanaan. Tappio oli täydellinen, ja voittajille jäi taas jättimäinen sotasaalis.

Tämä oli jo toinen kerta, kun suuri, hyvin varustettu, urhea ja sotakoulutuksen saanut Euroopan voimakkaimmista kansoista koottu armeija pakeni miekkaa nostamatta pienen ja siihen asti heiveröisen kansakunnan puolustajia. Tämä kertoo jumalallisesta voimasta. Valloittajat joutuivat yliluonnollisen paniikin valtaan. Hän, joka kukisti faraon armeijan Punaisellamerellä, ajoi Midianin armeijan pakoon Gideonin 300 miehen edessä ja löi yhdessä yössä ylpeän Assyrian sotajoukot, ojensi jälleen kätensä mitätöidäkseen vainoojan voiman. ”Vielä he joutuvat kauhun valtaan – ennennäkemättömän kauhun – sillä Jumala lyö hajalle kansansa vainoojien luut. Jumala on heidät hylännyt, ja häpeä on heidän osansa.”[37]

Kun maan valloitus voimankäytöllä oli epäonnistunut, paavinkirkon johtajat päättivät turvautua diplomatiaan. Päädyttiin kompromissiin, jossa böömiläisille annettiin nimellinen omantunnonvapaus, mutta joka todellisuudessa petti heidät Rooman vallan alle. Böömiläiset olivat asettaneet neljä ehtoa rauhalle Rooman kanssa: oikeuden saarnata vapaasti Raamatusta, lupa ehtoollisella antaa sekä leipä että viini koko seurakunnalle ja pitää jumalanpalvelukset kansan äidinkielellä, maallisten virkojen ja hallintotehtävien kieltäminen papeilta ja niin pappien kuin maallikoiden rikossyytösten ratkaiseminen maallisessa oikeudessa. Kun paavin vallan edustajat lopulta ”hyväksyivät hussilaisten neljä artiklaa, he lisäsivät, että niiden oikean tulkinnan ja sovelluksen piti tulla kirkolliskokoukselta, toisin sanoen paavilta ja keisarilta.”[38] Tällaisin perustein sopimus syntyi. Rooma sai harhautuksella ja viekkaudella sen, mikä ei sodalla onnistunut. Kun he määrittelivät oman tulkintansa hussilaisten rauhanehdoista,

36 Wylie, kirja 3, luku 17.
37 Ps. 53:6.
38 Wylie, kirja 3, luku 18.

116–118

he onnistuivat vääristämään tulokset omien päämääriensä mukaisiksi. Samoin he tekivät Raamatulle.

Suuri osa böömiläisistä ymmärsi, että heiltä oli petoksella viety vapaus. He eivät siksi hyväksyneet sopimusta. Syntyi hajaannusta, kansa jakautui ja alkoi kahakoida keskenään ja vuodattaa toistensa verta. Tässä kamppailussa kaatui myös lahjakas Procopius ja böömiläisten vapauksista tuli loppu.

Sigismund, joka oli pettänyt Husin ja Hieronymoksen, oli nyt Böömin kuningas. Välittämättä valastaan, jolla oli luvannut puolustaa böömiläisten oikeuksia, hän jatkoi paavin vallan vakiinnuttamista. Hänen työnsä Rooman puolesta ei kuitenkaan tuonut hänelle henkilökohtaista etua. Hänen elämänsä oli kahdenkymmenen vuoden ajan ollut työn ja vaarojen täyttämää. Hänen armeijansa oli tuhottu, ja hänen aarrekammionsa tyhjentynyt pitkän ja hedelmättömän sodan vuoksi. Hallittuaan vuoden hän kuoli jättäen jälkeensä sisällissodan partaalle ajetun valtakunnan ja perinnöksi jälkipolville häpeän tahraaman nimen.[39]

Yhteenotot, ristiriidat ja verenvuodatus jatkuivat. Vieraat armeijat tunkeutuivat jälleen Böömiin, ja sisäinen hajaannus jatkui vieden kansan harhaan. Evankeliumille uskollisia vainottiin verisesti.

Koska heidän aiemmat uskonveljensä olivat laatineet huonon sopimuksen Rooman kanssa, ne, jotka pitivät kiinni aidosta uskosta, alkoivat muodostaa omia seurakuntiaan. He järjestäytyivät kirkoksi, jota he kutsuivat nimellä veljesseurakunta tai Böömin veljet. Tämä herätti kaikkien yhteiskuntaluokkien vihan. He olivat kuitenkin horjumattomia uskollisuudessaan. He joutuivat etsimään suojaa metsistä ja luolista, mutta kokoontuivat kuitenkin lukemaan Jumalan sanaa ja palvelemaan Herraa.

Salaa eri maihin lähetettyjen sanansaattajien välityksellä heille selvisi, että siellä täällä oli ”yksittäisiä uskoa tunnustavia henkilöitä, muutama kaupunkia kohti eri puolilla. Näitä vainottiin samoin kuin heitä itseäänkin. He kuulivat myös vuorilla Alppien rinteillä kokoontuvasta vanhasta seurakunnasta, jonka perustana oli Raamattu ja joka taisteli Rooman epäjumalanpalvelusta vastaan.”[40] Tämä tieto synnytti suurta iloa, ja he ryhtyivät kirjeenvaihtoon valdolaiskristittyjen kanssa.

Uskollisesti böömiläiset kestivät vainon aikoja. Pimeimpinä hetkinä he käänsivät katseensa taivaan rantaan kuin aamun sarastusta odottaen. ”Pimeiden päivien tullessa – – he muistivat Hieronymoksen toistamat Husin sanat, joiden mukaan päivän valkenemiseen tarvitaan vielä vuosisata. Taaborilaisiksi kutsutuille hussilaisille tämä ajatus oli kuin Joosefin sanat orjuuteen joutuneelle Israelille: ’Minä kuolen pian, mutta Jumala pitää teistä hyvän huolen ja vie teidät tästä maasta – –.’”[41]

1400-luvun loppuvuosina Böömin veljien seurakunnat kasvoivat hitaasti mutta varmasti. Vaikka heitä vieläkin ahdisteltiin, heillä oli kohtuullisen rauhalliset olot. 1500-luvun alkaessa Böömissä ja Moraviassa oli kaksisataa seurakuntaa.[42] ”Tämä tulelta ja miekalta säästynyt jäännös oli niin siunattu, että he saivat nähdä sen päivän sarastuksen, jonka tulosta Hus oli ennalta puhunut.”[43]

---

39 Sigismund oli syntynyt Saksan alueella ja peri Brandenburgin vaaliruhtinaan arvon. Hän nousi Saksan kuninkaaksi, Unkarin ja Kroatian kuninkaaksi, Italian kuninkaaksi ja neljän viimeisen elinvuotensa ajaksi Pyhän Rooman keisarikunnan keisariksi. Hän kuoli Tšekissä 1437. *Suomentajan huomautus.*

40 Wylie, kirja 3, luku 19.

41 1. Moos. 50:24. Wylie, kirja 3, luku 19.

42 Ez Hall Gillett, *Life and Times of John Huss*, osa 2, s. 570.

43 Wylie, kirja 3, luku 19.

118, 119

7

Lutherin ero Roomasta

Martti Luther oli tärkein kaikista, jotka kutsuttiin johtamaan kristillinen kirkko paavinvallan pimeydestä puhtaamman uskon valoon. Hän oli innokas, harras ja kokosydäminen eikä pelännyt ketään paitsi Jumalaa. Hän ei hyväksynyt uskolle muuta perustusta kuin Pyhän Raamatun. Luther oli oikea mies oikeaan aikaan, ja Jumala teki hänen avullaan suuren työn kirkon uudistamiseksi ja maailman valaisemiseksi.

Ensimmäisten evankeliumin lähettien tavoin Luther nousi köyhyyden keskeltä. Hänen varhaislapsuutensa koti oli saksalaisen talonpojan vaatimaton maja. Hänen isänsä uurasti päivittäin kaivoksessa hankkien varoja poikansa opintoihin. Isä toivoi pojastaan lakimiestä, mutta Jumala suunnitteli hänestä jo vuosisatoja työn alla olleen suuren temppelinsä rakentajaa. Vaikeudet, puute ja ankara kuri olivat se koulu, jonka ääretön Viisaus varasi Lutherille valmistaakseen hänet tärkeään elämäntehtäväänsä.

Lutherin isä oli aikaansaapa, luova, voimakasluonteinen, rehellinen, päättäväinen ja suorapuheinen. Hän täytti velvollisuutensa seurauksista piittaamatta. Terve järki sai hänet olemaan luottamatta luostarilaitokseen, ja hän oli hyvin pahoillaan, kun Luther ilman hänen lupaansa päätti mennä luostariin. Kesti kaksi vuotta ennen kuin isän ja pojan suhde korjaantui. Isän käsitys luostareista säilyi kuitenkin muuttumattomana.

Lutherin vanhemmat olivat nähneet paljon vaivaa lastensa koulun ja kasvatuksen hyväksi. He halusivat myös opettaa heille Jumalan tuntemusta ja käytännön kristillisiä hyveitä. Isä rukoili poikansa kuullen, että hänen lapsensa pitäisi mielessään Herran ja jonain päivänä edistäisi hänen totuuttaan. Vanhemmat halusivat hyödyntää kaikki kovan työnteon tarjoamat tilaisuudet edistää perheensä moraalista ja henkistä kasvua. He pyrkivät vilpittömästi ja kärsivällisesti kouluttamaan lapsiaan hurskaaseen ja hyödylliseen elämään. Joskus isän ja äidin tiukka asenne ja luonne tuntui heistä liiankin kovalta, mutta uskonpuhdistaja piti saamaansa kuritusta pikemminkin hyvänä kuin tuomittavana, vaikka tajusikin vanhempiensa toisinaan erehtyneen.

Luther lähetettiin nuorena kouluun, jossa häntä kohdeltiin äärimmäisen ankarasti ja jopa väkivaltaisesti. Hänen vanhempansa olivat niin köyhiä, että hän joutui koulukaupungissaan välillä kerjäämään ruokaa kulkemalla ovelta ovelle laulamassa. Hän kärsi usein nälkää. Vallitsevan uskonnon synkät ja taikauskoiset käsitykset synnyttivät hänessä pelkoja. Iltaisin hän meni raskain sydämin nukkumaan ja odotti aralla mielin ankeaa tulevaisuutta. Tätä vahvisti käsitys Jumalasta ankarana, taipumattomana tuomarina ja julmana tyrannina eikä lempeänä taivaallisena Isänä.

Näistä suurista hankaluuksista huolimatta Luther ponnisteli määrätietoisesti kehittyäkseen niin moraalisesti kuin älyllisestikin. Hän janosi tietoa, ja hänen vilpittömälle ja elämänläheiselle luonteelleen sopi erityisen hyvin luotettava ja käytännöllinen asioiden ymmärtäminen. Pinnallinen faktatieto tai tietämyksellä keikarointi eivät häntä kiinnostaneet.

Kahdeksantoistavuotiaana hän aloitti opintonsa Erfurtin yliopistossa. Hänen tilanteensa

120, 121

oli parempi ja tulevaisuuden näkymänsä valoisammat kuin hänen varhaisvuosinaan. Säästäväisyydellä ja ahkeruudella hänen vanhempansa olivat päässeet asemaan, jossa pystyivät tarpeen mukaan tukemaan häntä kaikessa. Harkintakykyiset ystävät lievensivät synkkyyttä, jota hän oli nuorempana kokenut. Hän uppoutui parhaiden kirjoittajien työn tutkimiseen, painoi huolellisesti mieleensä heidän tärkeimmät päätelmänsä ja pystyi omaksumaan heidän löytämäänsä viisautta. Jo aiempien ankarien opettajien alaisuudessa hän oli antanut merkkejä poikkeuksellisesta lahjakkuudesta, ja nyt myönteiset vaikutteet kehittivät hänen mieltään nopeasti. Hänellä oli hyvä muisti, vilkas mielikuvitus, taito tehdä loogisia johtopäätöksiä ja sinnikkyyttä, mikä nosti hänet nopeasti opiskelijoiden kärkikastiin. Kurinalainen opiskelu vahvisti hänen ymmärrystään, terävöitti hänen ajatteluaan ja päättelykykyään sekä valmisti häntä elämän taisteluihin.

Lutherin sydämessä asui Herran pelko. Se antoi hänelle määrätietoisuutta ja ohjasi häntä syvään nöyryyteen Jumalan edessä. Hän tunsi olevansa jatkuvasti riippuvainen Jumalan avusta eikä unohtanut aloittaa jokaista päivää rukouksella. Hän pyysi sydämessään tukea ja johdatusta. ”Hyvin rukoiltu”, hän usein totesi, ”on puoliksi tehty.”[1]

Eräänä päivänä tutkiessaan kirjaston kirjoja yliopistolla Luther löysi latinankielisen Raamatun. Sellaista kirjaa hän ei koskaan ennen ollut nähnyt. Hän ei edes tiennyt, että kokonaisia Raamattuja oli olemassa. Yleisissä jumalanpalveluksissa hän oli kuullut lainauksia evankeliumeista tai Uuden testamentin kirjeistä eikä olettanut Raamatussa muuta olevankaan. Nyt, ensimmäistä kertaa, hän näki Jumalan sanan kokonaisuudessaan. Ihmetyksen sävyttämällä kunnioituksella hän käänsi pyhän kirjan sivuja. Hänen sydämensä löi nopeammin ja tuntui pakahtuvan, kun hän pystyi itse lukemaan elämän sanaa. Aika ajoin hän pysähtyi ja lausahti: ”Kunpa Jumala antaisi minulle tällaisen kirjan!”[2] Taivaan enkelit olivat hänen rinnallaan, ja Jumalan valtaistuimelta lähteneet valonsäteet avasivat hänelle totuuden aarteita. Hän oli aina pelännyt loukkaavansa Jumalaa, mutta nyt hänet valtasi ennen kokemattoman syvä tunne omasta syntisyydestään.

Vilpitön halu vapautua synnistä ja löytää rauha Jumalan kanssa johti hänet lopulta luostariin, jossa hän antautui munkin elämään. Häntä vaadittiin raatamaan kuin orja ja kiertämään ovelta ovelle kerjäämässä. Hän oli siinä iässä, jossa toisten arvostusta ja kunnioitusta kipeimmin kaivataan. Halveksittujen töiden suorittaminen pakotti hänet kuitenkin tukahduttamaan tällaiset luonnolliset tunteet, ja hän kesti kärsivällisesti kaikki nöyryytykset ja piti niitä syntiensä vuoksi välttämättöminä.

Hän käytti kaiken liikenevän ajan opiskeluun, jopa nukkumiseen ja vastentahtoisesti myös niukkoihin aterioihin varattua aikaa. Suurinta iloa hänelle tuotti Jumalan sanan tutkiminen. Hän oli löytänyt luostarin seinään ketjulla kiinnitetyn Raamatun ja palasi usein sen luo. Kun hänen synnintuntonsa syveni, hän pyrki anteeksiantoon ja rauhaan omien tekojensa avulla. Hän vietti hyvin kurinalaista elämää, ja hän yritti paastoamalla, rukoilemalla öisin ja ruoskimalla itseään voittaa luonteensa syntisyyden, johon tavanomainen luostarielämä ei ollut tuonut helpotusta. Hän ei kaihtanut mitään uhrauksia, jos kuvitteli niiden auttavan sellaisen sydämen puhtauden saavuttamisessa, jonka turvin hän kykenisi seisomaan Jumalan edessä. ”Olin todella hurskas munkki”, hän kirjoitti myöhemmin ”ja seurasin munkkikuntani sääntöjä tarkemmin kuin pystyn kuvaamaan. Jos koskaan munkki voisi munkin töillä saavuttaa taivaan, olisin varmaankin sen ansainnut. – – Jos tätä olisi jatkunut pitempään, olisin saattanut viedä itsekidutuksen vaikka kuolemaan asti.”[3]

---

1 J. H. Merle D’Aubigné, *History of the Reformation of the Sixteenth Century*, kirja 2, luku 2.
2 D’Aubigné, kirja 2, luku 2.
3 D’Aubigné, kirja 2, luku 3.

121–123

Itsekurin ankaruus heikensi Lutheria ja aiheutti pyörtymiskohtauksia, joiden seurauksista hän ei koskaan täysin toipunut. Mikään hänen yrityksistään ei kuitenkaan vapauttanut hänen ahdistunutta mieltään, ja se ajoi hänet lopulta epätoivon partaalle.

Kun kaikki alkoi tuntua menetetyltä, Jumala lähetti hänelle ystävän ja auttajan. Hurskas Staupitz auttoi häntä ymmärtämään Jumalan sanaa. Hän kehotti Lutheria kääntämään katseensa pois itsestään ja lakkaamaan miettimästä käskyjen rikkomisesta aiheutuvaa ikuista rangaistusta. Sen sijaan hänen tuli ajatella Jeesusta syntejä anteeksi antavana Vapahtajana. ”Heittäydy syntiesi vuoksi Vapahtajan käsivarsille itsesi kiduttamisen asemesta. Luota häneen, hänen elämänsä vanhurskauteen ja hänen kuolemansa tuomaan sovitukseen. – – Kuuntele Jumalan Poikaa. Hän tuli ihmiseksi antaakseen sinulle varmuuden Jumalan suosiosta. – – Rakasta häntä, joka on ensin rakastanut sinua.”[4] Tällaisia asioita tämä armon sanansaattaja puhui. Hänen sanansa tekivät syvän vaikutuksen Lutheriin. Monien kamppailujen jälkeen hänen mieltään pitkään hallinneet väärät käsitykset väistyivät, kun häntä autettiin ymmärtämään totuus. Rauha täytti hänen ahdistuneen mielensä.

Luther vihittiin papiksi, ja hänet kutsuttiin luostarista professoriksi Wittenbergin yliopistoon. Täällä hän pystyi tutkimaan Raamattua sen alkuperäisillä kielillä. Kun hänen raamattuluentonsa alkoivat, ne antoivat innostuneelle kuulijakunnalle mahdollisuuden ymmärtää psalmeja, evankeliumeja ja Uuden testamentin kirjeitä. Staupitz, hänen ystävänsä ja esimiehensä, rohkaisi häntä myös nousemaan saarnatuoliin puhumaan Jumalan sanasta. Luther tunsi itsensä arvottomaksi puhumaan Kristuksen nimissä kansalle ja epäröi. Vasta pitkän taistelun jälkeen hän taipui ystäviensä suostutteluihin. Hänen raamatuntuntemuksensa oli jo syvällistä, ja hänen yllään lepäsi Jumalan armo. Hänen puhetaitonsa valloitti kuulijat. Hänen sanomansa selkeys ja voima vakuutti heidät totuudesta, ja hänen innostuksensa kosketti heidän sydämiään.

Luther oli vielä uskollinen paavinkirkon lapsi, eikä hänen mieleensä juolahtanut, että hän koskaan olisi mitään muuta. Jumalan johdatuksesta hän päätyi käymään Roomassa. Hän teki matkaa jalkaisin majoittuen luostareihin. Erään italialaisen luostarin rikkaus ja loisto vaivasivat häntä. Munkeilla oli ruhtinaallisesti omaisuutta, he asuivat upeissa asunnoissa, pitivät kalliita kaapuja ja juhlivat ylenpalttisen ruokapöydän ääressä. Tuskalliset epäilykset alkoivat kalvaa Lutheria, kun hän vertasi näkemäänsä oman elämänsä karuuteen ja itsekieltäymykseen. Tilanne tuntui hämmentävältä.

Lopulta hän näki seitsemän kukkulan kaupungin kohoavan etäällä. Syvät tunteet saivat hänet kumartumaan maahan ja huudahtamaan: ”Pyhä Rooma, minä tervehdin sinua!”[5] Päästyään kaupunkiin hän kävi sen kirkoissa, kuunteli pappien ja munkkien ihmeellisiä kertomuksia ja suoritti kaikki vaadittavat seremoniat. Kaikki, mitä hän näki, hämmästytti ja kauhistutti häntä. Hän näki pahuutta kaikissa pappisluokissa. Hän kuuli prelaattien kertovan kaksimielisiä vitsejä ja järkyttyi säädyttömyyksistä, joita he lausuivat jopa messun aikana. Tavatessaan munkkeja tai muita ihmisiä hän ei voinut olla näkemättä riettautta ja irstailua. Sitä oli kaikkialla. Jopa pyhissä paikoissa pilkattiin Jumalaa. Hän kirjoitti: ”Kukaan ei voi kuvitella Rooman syntejä ja sopimattomuuksia. Ne on nähtävä ja kuultava ennen kuin niihin voi uskoa. Tästä syystä on tapana sanoa: ’Jos helvetti on olemassa, Rooma on rakennettu sen päälle. Se on syvyyden kuilu[6] ja kaikenlaisen synnin lähde.’”[7]

---

4 D’Aubigné, kirja 2, luku 4.
5 D’Aubigné, kirja 2, luku 6.
6 Vrt. Ilm. 9:2.
7 D’Aubigné, kirja 2, luku 6.

123–125

Vähän aiemmin annetun säädöksen perusteella paavi oli luvannut aneen[8] kaikille, jotka polvillaan kiipeäisivät ylös Pilatuksen portaat, joita Kristuksen uskottiin käyttäneen lähtiessään Jerusalemin roomalaisesta oikeussalista. Ihmeen väitettiin siirtäneen ne Jerusalemista Roomaan. Eräänä päivänä Luther oli hartaalla mielellä nousemassa näitä askelmia, kun ukkosen kaltainen ääni tuntui sanovan: ”Vanhurskas on elävä uskosta.”[9] Hän ponnahti jaloilleen ja kiiruhti pois kauhistuneena ja häpeissään. Tämä Raamatun teksti ei milloinkaan menettänyt otettaan Lutherin elämästä. Tuosta hetkestä hän näki selvemmin kuin koskaan, kuinka ihmistekoihin turvaaminen on harhaa, kun on kyse pelastuksesta. Niiden sijaan tarvitaan kestävää uskoa Kristuksen ansioihin. Hänen silmänsä olivat auenneet, eikä mikään enää estänyt häntä näkemästä paaviuteen liittyneitä petoksia. Kun hän lähti Roomasta, myös hänen sydämensä loittoni sieltä, ja ajan kuluessa ero syveni, kunnes hänen kaikki siteensä paavinkirkkoon oli katkottu.

Kun Luther oli palannut Roomasta, Wittenbergin yliopisto myönsi hänelle jumaluusopin tohtorin arvon. Tämä antoi hänelle vapauden keskittyä aiempaa syvemmin hänelle rakkaaseen Raamattuun. Hän oli antanut juhlallisen valan huolellisesti tutkia ja uskollisesti saarnata koko elämänsä ajan Jumalan sanaa, ei paavien sanomisia ja oppeja. Hän ei enää pitänyt itseään tavallisena munkkina tai professorina vaan valtuutettuna Raamatun sanansaattajana. Hänet oli kutsuttu paimentamaan Jumalan laumaa, jolla oli totuuden nälkä ja jano. Hän kielsi ankarasti kristittyjä hyväksymästä muuta kuin Jumalan sanan arvovallalle perustuvaa oppia. Tämä iski suoraan paavin ylivallan juureen ja on uskonpuhdistuksen ydinperiaate.

Luther näki, mikä vaara ihmisteorioiden nostamisessa Jumalan sanan yläpuolelle on. Hän hyökkäsi pelkäämättä oppineiden epäuskoisia selityksiä vastaan ja vastusti sitä filosofiaa ja teologiaa, joka oli jo pitkään hallinnut ihmisten mieliä. Hän tuomitsi niiden tutkimisen ei vain arvottomaksi vaan turmiolliseksi ja yritti kääntää kuulijoidensa mielet pois filosofien ja teologien viisastelusta profeettojen ja apostolien esille tuomiin ikuisiin totuuksiin.

Hänen innostuneille kansanjoukoille saarnaamansa sanoma oli arvokas. Jokainen sana tuntui kuulijoista tärkeältä. He eivät olleet koskaan kuulleet mitään vastaavaa. Ilosanoma Vapahtajan rakkaudesta ja varmuus anteeksiannosta ja rauhasta hänen sovintoveressään toi sydämiin iloa ja innoitti ikuisuustoivoa. Wittenbergissä oli syttynyt valo, jonka säteet oli tarkoitettu ulottumaan maailman kaukaisimpiinkin paikkoihin, ja joka tulisi vain kirkastumaan ajan lähetessä loppua.

Valoa ja pimeyttä ei kuitenkaan voi sovittaa yhteen. Totuuden ja erheen välillä on korjaamaton ristiriita. Jos pitää yllä ja puolustaa yhtä, joutuu samalla hyökkäämään toista vastaan ja työntämään sen syrjään. Vapahtajamme itse ilmoitti: ”Älkää luulko, että minä olen tullut tuomaan maan päälle rauhaa. En minä ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekan.”[10] Muutamia vuosia uskonpuhdistuksen alkamisen jälkeen Luther kertoi: ”Jumala ei ohjaa vaan työntää minua. Hän kantaa minua eteenpäin, enkä ole oman itseni herra. Minä haluan elää rauhassa, mutta minut on heitetty kuohunnan ja vallankumouksen keskelle.”[11] Luther oli joutumassa taistelun tuoksinaan.

Rooman kirkko oli tehnyt Jumalan armosta kauppatavaran. Rahanvaihtajien pöydät[12] oli pystytetty alttarien viereen, ja ilmassa kaikuivat ostajien ja myyjien huudot. Rahankeruun syy oli Pietarinkirkon rakennustyö Roomassa, ja paavin määräyksellä aneita myytiin julkisesti syntien sovitukseksi. Rikoksen hinnalla oli määrä rakentaa temppeli jumalanpalveluspaikaksi, ja

8 Vapautus synnin ajallisesta rangaistuksesta. *Suomentajan huomautus.*
9 Room. 1:17, RK 2012/VKR.
10 Matt. 10:34.
11 D’Aubigné, osa 5, luku 2.
12 Matt. 21:12.

kaikki peruskiveä myöten oli pystytetty petoksen palkalla![13] Juuri tämä käytäntö, jolla Rooma mahtiaan kasvatti, antoi aiheen kuolettavimmalle Rooman valtaan ja suuruuteen kohdistuneelle iskulle. Se herätti paaviuden päättäväisimmät ja menestyksellisimmät vastustajat ja johti heidät taisteluun, joka järisytti paavinistuinta ja huojutti kirkon johtajan kolmikerroksista kruunua.[14]

Tetzel-niminen mies oli asetettu järjestämään aneiden myynti Saksassa. Hänet oli tuomittu mitä alhaisimmista rikoksista yhteiskuntaa ja Jumalan lakia vastaan, mutta hän onnistui välttämään rangaistuksen ja värväytyi toteuttamaan palkkasoturin lailla paavin erilaisia moraalittomia projekteja. Suurella röyhkeydellä hän toisti mitä ilmeisimpiä valheita ja kertoi ihmekertomuksia tietämättömien, herkkäuskoisten ja taikauskoisten pettämiseksi. Jos kansalla olisi ollut Jumalan sana, ei heitä olisi voitu näin pettää. Raamattu oli pidetty pois kansan saatavilta juuri siksi, että heidät saataisiin pidetyksi paavikunnan otteessa kasvattamassa sen kunnianhimoisten johtajien valtaa ja rikkauksia.[15]

Kun Tetzel tuli kaupunkiin, hänen edellään kulki sanansaattaja julistamassa: ”Jumalan ja pyhän isän armo on tullut teidän porteillenne.”[16] Tämä Jumalaa pilkkaava petturi toivotettiin tervetulleeksi kuin itse Jumala taivaasta olisi astunut alas. Paheellista kaupankäyntiä käytiin kirkon tiloissa. Tetzel nousi saarnatuoliin kehuakseen aneitaan Jumalan parhaana lahjana. Hän julisti, että hänen todistuskirjojensa nojalla ostajan kaikki synnit annettaisiin anteeksi, nekin, joita he tulevaisuudessa halusivat tehdä, ”eikä edes katumus ollut tarpeen”.[17] Hän myös vakuutti aneillaan olevan valta pelastaa elävien lisäksi kuolleetkin. Sillä hetkellä, kun raha hänen arkkunsa pohjaan kilahtaisi, sielu, jonka puolesta raha maksettiin, pääsisi karkaamaan kiirastulesta ja matkaisi perille taivaaseen.[18]

Kun noita Simon halusi ostaa apostoleilta vallan tehdä ihmeitä, Pietari vastasi hänelle: ”Kadotukseen joudut rahoinesi, kun luulet, että Jumalan lahja on rahalla ostettavissa!”[19] Tuhannet kuitenkin tarttuivat innolla Tetzelin tarjoukseen. Kultaa ja hopeaa virtasi hänen aarrearkkuihinsa. Oli helpompi ostaa pelastus rahalla kuin tavalla, joka edellyttää katumusta, uskoa ja vakaata ponnistusta synnin vastustamiseksi ja voittamiseksi.[20]

Oppineet hurskaat katoliset olivat vastustaneet aneoppia, ja monet pitivät siihen liittyviä väitteitä terveen järjen ja Raamatun sanan vastaisina. Vaikka tämä paheellinen kauppa aiheutti levottomuutta ja häiriötä, yksikään kirkon johtajista ei rohjennut korottaa ääntään

---

13 Alkutekstin sanat on otettu tekstistä, joka kuvaa Juudaksen kuolemaa, Ap. t. 1:18.

14 Vanhan katolisen käsityksen mukaan ane oli keino vähentää synnin ajallista rangaistusta. Esimerkiksi vuoden 1471 katolisen katekismuksen mukaan ane voi vapauttaa vastaanottajansa Jumalan jo anteeksiantamien syntien maallisista seuraamuksista. Vaaditut katumusharjoitukset olivat usein hyvin ankaria ja siksi niistä vapautuminen oli vastaanottajalleen arvokas. Anekauppaan liittyivät myös pyhäinjäännökset, joiden katsottiin lisäävän aneen vaikutusta. Lutherin suojelijalla Fredrik Viisaalla samoin kuin anekaupan edistämisestä tunnetuksi tulleella Albrecht Brandenburgilaisella oli molemmilla kasvava tuhansien pyhäinjäännösten kokoelma. Fredrik Viisaalla oli mm. oletetut Jeesuksen otsan lävistänyt piikkikruunun oka, paloja Betlehemin surmatuista lapsista ja murunen viimeiseltä ehtoolliselta – yhteensä hänen 20 000 pyhäinjäännöstään saattoi suurta korvausta vastaan antaa 2 miljoonan vuoden vapautuksen kiirastulesta. Pahimpana aneisiin liittyvänä ongelmana Lutherin mielestä oli kuitenkin se, että aneita ei enää rajattu syntien maallisiin seuraamuksiin vaan niiden katsottiin tarjoavan rahalla tie taivaaseen, minkä Luther ymmärsi olevan mahdollinen vain Kristuksen ansiosta ja armosta. *Suomentajan huomautus.*

15 Vrt. John C. L. Gieseler, *A Compendium of Ecclesiastical History*, nide 4, osio 1, kpl 5.

16 D'Aubigné, kirja 3, luku 1.

17 D'Aubigné, kirja 3, luku 1.

18 K. R. Hagenbach, *History of the Reformation*, osa 1, s. 96.

19 Ap. t. 8:20.

20 Yksi uskonpuhdistuksen välittömistä syistä oli nk. Pietarin ane, jonka aggressiivista myyntiä Saksassa paavi Leo X edisti sopimuksella kolme piispan virkaa ostaneen Albrecht Brandenburgilaisen kanssa. Puo- ➤

sitä vastaan. Monet kyselivät, eikö Jumalalla olisi joku välikappale kirkkonsa puhdistamiseksi.

Lutheria anekauppiaiden jumalanpilkka kauhistutti, vaikka hän oli vielä puhdas paavin vallan kannattaja. Useat hänen omassa seurakunnassaan olivat ostaneet anteeksiantotodistuksia ja tulivat anekirjeen kanssa pastorinsa luo. He tunnustivat syntinsä ja odottivat saavansa synninpäästön, ei siksi, että he olisivat katuneet syntejään tai halunneet elämänmuutosta, vaan pelkän aneen perusteella. Luther kielsi heiltä synninpäästön ja varoitti heidän kuolevan synteihinsä elleivät kadu ja tee elämänmuutosta. Hämmentyneinä he palasivat Tetzelin luo valittamaan, ettei heidän rippi-isänsä hyväksynyt hänen todistuksiaan, ja muutamat olivat niin rohkeita, että vaativat rahojaan takaisin. Munkki raivostui. Hän lateli hirvittäviä kirouksia, sytytytti tulia kaupungin aukioille ja kertoi ”saaneensa paavilta ohjeen polttaa kaikki harhaoppiset, jotka vastustivat hänen pyhimpiä aneitaan.”[21]

Luther alkoi rohkeasti puolustaa totuutta. Hän varoitti asiasta hartaasti ja vakavasti saarnoissaan. Hän kuvasi kuulijoilleen synnin hirvittävyyden ja opetti, ettei kukaan voinut omilla töillään vähentää syyllisyyttään tai välttää synnin rangaistusta. Syntistä ei voi pelastaa mikään muu kuin katumus Jumalan edessä ja usko Kristukseen. Kristuksen armo ei ole ostettavissa. Se on ilmainen lahja. Hän neuvoi olemaan ostamatta aneita ja luottamaan ristiinnaulittuun Vapahtajaan. Hän kertoi omasta tuskallisesta kokemuksestaan, kuinka hän turhaan etsi pelastusta katumusharjoituksilla ja nöyryytyksillä vakuuttaen kuulijoilleen heidän voivan löytää rauhan ja ilon, jos kääntävät katseen pois itsestään ja uskovat Kristukseen.

Kun Tetzel jatkoi kauppaansa ja epäpyhiä väitteitään, Luther päätti ryhtyä voimakkaampaan protestiin näitä vakavia vääryyksiä vastaan. Pian tarjoutui tilaisuus. Wittenbergin linnankirkossa oli paljon pyhäinjäännöksiä, joita otettiin esiin määrättyinä juhlapäivinä. Kaikille tällaisina päivinä kirkossa ripittäytyneille oli luvattu täysi anteeksianto synneistä. Tästä syystä kirkkoon tuli silloin paljon ihmisiä. Yksi näistä juhlista, pyhäinpäivä, oli lähestymässä. Päivää sitä ennen Luther liittyi kirkkoon menijöiden joukkoon ja kiinnitti kirkon oveen yhdeksänkymmentäviisi teesiä anekauppaa vastaan. Hän ilmoitti olevansa halukas yliopistolla puolustamaan teesejään seuraavana päivänä, jos joku halusi niistä väitellä.

Hänen ehdotuksensa herätti laajaa huomiota. Teesejä luettiin ja toistettiin eri puolilla

---

20 jatkuu

let rahoista oli sovittu arkkipiispan virkojen ostoon liittyvän velan maksuun, toinen puoli Pietarinkirkon rakentamiseen Roomassa. Saksassa paavin tärkeimpänä anemyyjänä toimi Johann Tetzel. Anemyynnin Saksan ja Pohjoismaiden yliasiamiehenä toimi Johannes Angelus Arcimboldus. Kuninkaanvallan vahvistuminen oli rajoittanut paavin mahdollisuuksia kerätä rahaa monesta maasta, ja Saksa oli tullut Rooman tärkeimmäksi rahoituslähteeksi. *Suomentajan huomautus.*

Aneet. Yksityiskohtainen aneopin historia: Mandell Creighton, *A History of the Papacy From the Great Schism to the Sack of Rome* (London, Longmans, Green and Co., 1911), osa 5, s. 56–64, 71; W. H. Kent ”Indulgences”, *The Catholic Encyclopedia*, osa 7, s. 783–789; H. C. Lea, *A History of Auricular Confession and Indulgences in the Latin Church* (Philadelphia, Lea Brothers and Co., 1896); Thomas M. Linday, *A History of the Reformation* (New York, Charles Scribner's Sons, 1917), osa 1, s. 216–227; Albert Henry Newman, *A Manual of Church History* (Philadelphia, American Baptist Publication Society, 1953), osa 2, s. 53, 54, 62; Leopold Ranke, *History of the Reformation in Germany* (2. Lontoon painos, 1845) kääntäjä Sarah Austin, osa 1, s. 331, 335–337, 343–346; Preserved Smith, *The Age of the Reformation* (New York, Henry Holt and Company, 1920), s. 23–25, 66.

Aneopin käytännön soveltamisesta uskonpuhdistuksen aikaan ks. tri H. C. Lean artikkeli ”Indulgences in Spain” teoksessa *Papers of the American Society of Church History*, 1. osa, s. 129–171. Kirjoituksen johdannossa tri Lea toteaa: ”Lutherin, tri Eckin ja Sylvester Prieriasin välillä käydystä ristiriidasta välittämättä Espanja jatkoi vanhaa ja totuttua käytäntöä. Näin sieltä on saatu käyttöön kiistämättömästi virallisia asiakirjoja, joiden ansiosta saamme asiasta selkeän käsityksen.” *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

21 D'Aubigné, kirja 3, luku 4.

128–130

yhä uudelleen. Yliopistolla ja koko kaupungissa syntyi suuri kiihtymys. Teesit osoittivat, ettei paaville tai yhdellekään ihmiselle ollut koskaan annettu valtaa antaa syntejä anteeksi ja peruuttaa niiden tuomiot. Koko hanke oli pelkkää ilveilyä, keino hyödyntää kansan taikauskoa ja saada heidät maksamaan rahaa. Kyseessä oli Paholaisen suunnitelma kaikkien niiden tuhoksi, jotka luottivat aneiden valheellisiin väitteisiin. Hänen teesinsä osoittivat selvästi kirkon kalleimmaksi aarteeksi Kristuksen evankeliumin. Siihen sisältyvä Jumalan armo kuului maksutta kaikille, jotka sitä katuen ja uskoen etsivät.

Lutherin teesit haastoivat keskusteluun, mutta kukaan ei uskaltanut ottaa haastetta vastaan. Muutamassa päivässä hänen kysymyksensä levisivät kaikkialle Saksaan, ja muutamassa viikossa niistä puhuttiin joka puolella kristikuntaa. Monet hartaat katoliset olivat nähneet ja valittaneet kirkossa valitsevaa hirvittävää pahuutta, mutta he eivät tienneet, kuinka pysäyttää sen eteneminen. He lukivat teesit suurella ilolla ja kuulivat niissä Jumalan äänen. Heistä tuntui kuin Jumala olisi armossaan ojentanut kätensä pysäyttääkseen nopeasti yleistyvän korruption aallon, joka oli saanut alkunsa paavinistuimelta. Ruhtinaat ja hallitusmiehet iloitsivat salaa mahdollisuudesta määritellä rajat sille röyhkeälle vallalle, joka kielsi oikeuden kyseenalaistaa sen päätöksiä.[22]

Sen sijaan syntiä rakastavia ja taikauskoisia kauhistutti ajatus, että heidän pelkojaan lieventäneet järkeilyt kumottiin. Ahneiden kirkonmiesten rikosten salailu paljastui ja heidän taloudelliset etunsa olivat uhattuna. He olivat raivoissaan ja kävivät innolla vahvistamaan kulissiaan. Uskonpuhdistaja joutui kohtaamaan katkeria syyttäjiä. Jotkut väittivät hänen toimineen hätiköiden, hetken mielijohteesta. Toiset sanoivat, ettei häntä ohjannut Jumala vaan ylpeys ja röyhkeys, ja he syyttivät häntä itse keksittyjen oletusten esittämisestä. ”Jokainen varmaan tietää”, Luther vastasi, ”että uuden ajatuksen esittäminen voi herkästi näyttää ylpeydeltä tai riidan haastamiselta – – Miksi Kristus ja kaikki marttyyrit surmattiin? Koska kuviteltiin, että he ylpeydestä haastoivat vallalla olevan viisauden, ja koska he esittivät uusia ajatuksia eivätkä ensin nöyrästi ottaneet vastaan vanhojen viisaiden lausuntoja.”

Hän jatkoi: ”Mitä teenkin, en tee sitä ihmisviisaudesta vaan Jumalan neuvosta. Jos tämä työ on Jumalasta, kuka voi sen pysäyttää? Jos se ei ole Jumalasta, kuka voi viedä sitä eteenpäin? Ei minun tahtoni, ei heidän tahtonsa, vaan sinun tahtosi tapahtukoon, oi pyhä Isä, joka olet taivaissa!”[23]

Vaikka Luther oli toiminut Jumalan Hengen vaikutuksesta, hän ei voinut suoriutua työstään ilman vakavia konflikteja. Hänen vihollistensa nuhteet, heidän tapansa ymmärtää väärin Lutherin tarkoitus ja heidän epäoikeudenmukainen ja pahantahtoinen arvionsa hänen luonteestaan tai vaikuttimistaan vyöryi hänen ylitseen kuin voittamaton tulva. Tämä ei voinut olla vaikuttamatta häneen. Hän oli varma, että kansan johtajat niin kirkossa kuin kouluissa mielellään yhdistäisivät voimansa hänen kanssaan uudistusten puolelle. Vaikutusvaltaisten henkilöiden rohkaisevat sanat olivat innoittaneet häntä ilolla ja toivolla. Hän odotti jo nyt näkevänsä valoisampien aikojen koittavan kirkolle. Rohkaisut vaihtuivat kuitenkin nuhteeseen ja tuomioon. Monet arvohenkilöt niin kirkossa kuin yhteiskunnan puolella olivat kyllä vakuuttuneita hänen teesiensä totuudenmukaisuudesta, mutta he tajusivat niiden hyväksymisen tuovan mukanaan valtavia muutoksia. Kansan valistaminen ja uskon uudistaminen syvimmiltään merkitsi Rooman arvovallan vähentymistä, ja se tekisi lopun niistä tuhansista rahavirroista, jotka virtasivat kirkon aarreaittoihin. Samalla se ylenpalttisuus ja loisto,

---

22 Monet Saksan alueen ruhtinaskunnista kielsivät aneiden myynnin alueella. Näin myös Fredrik Viisas. He kauhistelivat sitä, että hajanainen Saksa oli Rooman rahankeruun tärkein kohde. *Suomentajan huomautus.*

23 D’Aubigné, kirja 3, luku 6.

130, 131

josta paavinkirkon johtajat nauttivat, tulisi suuresti supistumaan. Lisäksi henkilökohtaisen vastuullisuuden ja itsenäisen ajattelun opettaminen sekä yksin Kristukseen katsominen pelastuksen antajana tuhoaisi paavinistuimen myötä lopulta heidän oman valtansa. Tästä syystä he kieltäytyivät tiedosta, jota Jumala heille tarjosi, ja asettuivat asemiin Kristusta ja totuutta vastaan suuntaamalla hyökkäyksensä sitä miestä vastaan, jonka Jumala oli lähettänyt heitä valaisemaan.

Luther vapisi ajatellessaan omaa tilannettaan – yksi mies vastassaan maailman mahtavimmat vallat. Välillä hän epäili, oliko Jumala todellakin johtanut hänet asettumaan kirkon arvovaltaa vastaan. ”Mikä minä olin”, hän kirjoitti, ”vastustamaan paavin majesteettia, kun – – maan kuninkaat ja koko maailma vapisevat hänen edessään? – – Kukaan ei voi tietää, kuinka sydämeni kärsi noina kahtena ensimmäisenä vuonna ja millaiseen lamaannukseen, tai ehkä voisin sanoa epätoivoon, minä vajosin.”[24] Häntä ei kuitenkaan jätetty täysin menettämään toivoaan. Kun inhimillinen tuki petti, hän katsoi yksin Jumalaan ja ymmärsi voivansa täysin turvata hänen kaikkivaltiaan kätensä voimaan.

Eräälle uskonpuhdistuksen ystävälle Luther kirjoitti: ”Emme kykene ymmärtämään Raamattua pelkästään tutkimalla tai järkeä käyttämällä. Ensimmäinen velvollisuutesi on alkaa rukouksella. Pyydä Herraa suuressa armossaan antamaan sinulle oikea käsitys sanastaan, koska Jumalan sanalle ei löydy muuta tulkitsijaa kuin niiden tekijä. Onhan hän itse niin sanonut: ’Ja he tulevat kaikki Jumalan opettamiksi.’[25] Älä odota mitään omasta työstäsi tai ymmärryksestäsi, vaan luota yksin Jumalaan ja Pyhän Hengen vaikutukseen. Tähän voi uskoa sellaisen miehen sanana, jolla on asiasta kokemusta.”[26] Tässä on elintärkeä läksy niille, jotka tuntevat Jumalan kutsun jakaa toisille tälle ajalle tarkoitettuja vakavia totuuksia. Niiden opettaminen herättää Paholaisen ja hänen keksimiään taruja rakastavien vihan. Taisteluun pahan voimia vastaan tarvitaan jotakin älyllistä voimaa tai inhimillistä viisautta suurempaa.

Kun vastustajat vetosivat totuttuihin käytäntöihin, perinteeseen tai paavin arvovaltaan ja vakuutteluihin, Luther vastasi Raamatulla ja yksin Raamatulla. Se antoi argumentit, joihin he eivät pystyneet vastaamaan. Tästä syystä muotomenojen ja taikauskon orjat halusivat nähdä Lutherin veren vuotavan samoin kuin juutalaiset tavoittelivat Kristuksen verta. Fanaattisesti Roomaa kannattavat huusivat: ”Hän on harhaoppinen” ja ”On petturuutta kirkkoa vastaan antaa tuollaisen kauhean harhaoppisen elää enää hetkeäkään. Pystytetään saman tien hirsipuu häntä varten!”[27] Luther ei kuitenkaan päätynyt heidän vihansa uhriksi. Jumalalla oli häntä varten työ, ja taivaan enkelit lähetettiin varjelemaan häntä. Kuitenkin monet Lutherilta kallisarvoista valoa saaneet kärsivät totuuden tähden pelottomasti kidutusta tai kuoleman jouduttuaan Paholaisen vihan kohteiksi.

Lutherin opetukset nostattivat ajattelevien ihmisten kiinnostuksen kaikkialla Saksassa. Hänen saarnoistaan ja kirjoituksistaan lähti valonsäteitä, jotka herättivät ja valaisivat tuhansia. Elävä usko alkoi voittaa kirkkoa kauan hallinneen kuolleen muodollisuuden. Joka päivä kansan luottamus Rooman taikauskoon heikkeni. Ennakkoluulon muurit murtuivat. Jumalan sana, jolla Luther koetteli jokaisen opin ja jokaisen vaatimuksen, oli kuin kaksiteräinen miekka, joka leikkasi tien sydämiin. Kaikkialla heräsi kaipaus hengelliseen kasvuun. Joka puolella nähtiin vanhurskauden nälkää ja janoa tavalla, jota ei ollut koettu vuosisatoihin. Kansa, joka oli pitkään keskittänyt katseensa inhimillisiin seremonioihin ja maallisiin välimiehiin, turvasi nyt uskossa ja katumuksessa ristiinnaulittuun Kristukseen.

---

24 D’Aubigné, kirja 3, luku 6.
25 Joh. 6:45, VKR.
26 D’Aubigné, kirja 3, luku 7.
27 D’Aubigné, kirja 3, luku 9.

Tämä laaja mielenkiinto sytytti entistä pahempaa pelkoa paavin vallan edustajissa. Luther sai kutsun saapua Roomaan vastaamaan kerettiläisyyssyytöksiin. Käsky sai ystävät pelkäämään. He tunsivat hyvin häntä tuossa turmelusten kaupungissa uhkaavat vaarat, olihan se jo juovuksissa Jeesukseen turvanneiden marttyyrien verestä. He protestoivat Lutherin Roomaan menoa vastaan ja pyysivät asian tutkimista Saksassa.

Lopulta tämä järjestely toteutui ja paavi nimitti legaatin[28] valvomaan kuulemista. Lähettilään paavilta saama ohje vahvisti Lutherin harhaoppisuuden jo ratkaistuksi. Siksi legaatin tehtävä oli ”nostaa syyte ja pidättää Luther viipymättä.” Jos legaatti epäonnistuisi Lutherin pidätyksessä, hänellä oli valtuus ”saattaa Lutherin toiminta kieltoon kaikkialla Saksassa ja hänen tukijansa karkotetuksi, halveksituksi ja kirkonkirouksen alaisiksi.”[29] Paavi antoi vielä legaatille toimeksiannon repiä harhaopin rutto juurineen irti ja määrätä kirkonkirous kaikille kirkollisille tai maallisille arvohenkilöille keisaria lukuun ottamatta, mikäli he laiminlöisivät mahdollisuuden ottaa Luther kannattajineen kiinni ja alistaa heidät Rooman kostolle.

Asiakirja osoittaa paaviuden todellisen hengen. Missään sen kohdassa ei ole nähtävissä jälkeäkään kristillisen tai maallisen oikeuskäytännön periaatteista. Luther oli kaukana Roomasta eikä hänelle annettu mahdollisuutta selittää tai puolustaa kantaansa. Hänet oli ilman perusteita määritelty harhaoppiseksi jo ennen asian tutkimista. Yhtenä ja samana päivänä oli päätetty hänelle kuuluvat nuhteet, syytteet, tuomio ja rangaistus. Tämän taustalla oli itseään pyhänä isänä sekä kirkon ja valtioidenkin ylimpänä ja erehtymättömänä johtajana pitävä henkilö.

Tässä tilanteessa Luther tarvitsi kipeästi todellisen ystävän ymmärtämystä ja neuvoja, ja Jumala johdatti Melanchtonin Wittenbergiin. Hän oli nuori ja vaatimaton. Hänessä terve harkintakyky, laajat tiedot ja mukaansa tempaava kaunopuheisuus yhdistyivät luonteen puhtauteen ja suoraselkäisyyteen, mikä toi hänelle yleistä ihailua ja kunnioitusta. Hänen ylivertaista lahjakkuuttaan arvostettiin yhtä lailla kuin hänen lempeää asennettaan. Hänestä tuli pian vakaa evankeliumin opetuslapsi, ja hän oli Lutherin luotetuin ystävä ja arvostetuin kannattaja. Hänen lempeytensä, varovaisuutensa ja huolellisuutensa täydensivät Lutherin rohkeutta ja tarmoa. Heidän yhteistyönsä antoi uskonpuhdistukselle voimaa ja toi Lutherille suurta rohkaisua.

Oikeudenkäynnin paikaksi oli määrätty Augsburg[30], ja uskonpuhdistaja lähti matkaan jalan. Monet pelkäsivät tosissaan hänen puolestaan. Oli uhattu, että hänet otettaisiin kiinni ja murhattaisiin matkalla, ja hänen ystävänsä pyysivät häntä olemaan menemättä tai jopa lähtemään joksikin aikaa Wittenbergistä ja etsimään turvaa niiden luota, jotka mielellään häntä suojelisivat. Hän ei kuitenkaan halunnut jättää Jumalan hänelle antamaa tehtävää. Ympärillään riehuvasta myrskystä huolimatta hän halusi uskollisesti pitää totuutta yllä. Hän sanoi olevansa ”kuin Jeremia, ahdistuksen ja riidan mies, mutta mitä enemmän he uhkailevat, sitä enemmän minun iloni kasvaa. – – He ovat jo turmelleet kunniani ja maineeni. Minulla on vain yksi asia jäljellä, kurja ruumiini. Kyllä he senkin saavat ottaa ja voivat ehkä muutamalla tunnilla lyhentää elämääni. Sen sijaan minun sieluani he eivät saa. Jokaisen Kristuksen sanaa maailmalle julistavan on oltava valmis kuolemaan minä hetkenä tahansa.”[31]

---

28 Legaattina eli paavin henkilökohtaisena edustajana toimi Cajetanus, oppinut dominikaanimunkki, joka itsekin oli arvostellut anekäytännön ylilyöntejä. *Toimituksen huomautus*.

29 D'Aubigné, kirja 4, luku 2.

30 Augsburgin valtiopäivät 1518. Valtiopäivien tärkein tehtävä oli tehdä suunnitelmia keisari Maksimilian I seuraajasta. Valintaprosessi, jossa Lutheria tukenut Saksin vaaliruhtinas Fredrik Viisas oli yksi suosikeista, hidasti Lutherin asian käsittelyä, mikä oli etu Lutherille. *Suomentajan huomautus.*

31 D'Aubigné, kirja 4, luku 4.

Paavin legaatti oli hyvin tyytyväinen uutisesta, että Luther oli saapunut Augsburgiin. Tämä ongelmia tuonut ja koko maailman huomion saanut harhaoppinen oli nyt Rooman vallassa. Legaatti päättikin, ettei Lutheria saa päästää karkuun. Uskonpuhdistaja ei varautunut turvatakuilla. Hänen ystävänsä varoittivat häntä tapaamasta legaattia ilman niitä, ja he ryhtyivät toimiin saadakseen sellaisen keisarilta. Legaatin suunnitelma oli pakottaa Luther, mikäli mahdollista, perumaan opetuksensa. Jos tämä ei onnistuisi, legaatti järjestäisi Lutherin kuljetuksen Roomaan, jossa uskonpuhdistajaa odotti Husin ja Hieronymos Prahalaisen kohtalo. Hän toivoi Lutherin luottavan hänen armollisuuteensa ja ponnisteli taivuttaakseen hänet saapumaan paikalle ilman turvatakuita. Tästä uskonpuhdistaja lujasti kieltäytyi. Hän saapui paavin lähettilään eteen vasta saatuaan keisarilta takuun suojelusta.

Rooman kannattajien tavoitteena oli voittaa Luther puolelleen sovittelevalla esiintymisellä. Legaatin haastatellessa häntä sävy oli hyvin ystävällinen, mutta hän vaati Lutheria antautumaan ehdoitta kirkon auktoriteetin alle ja antamaan periksi jokaisessa kohdassa tekemättä vastaväitteitä tai kysymyksiä. Legaatti ei ollut kuitenkaan arvioinut oikein miestä, jonka kanssa hän oli tekemisissä. Vastauksessaan Luther ilmaisi kunnioitusta kirkkoa kohtaan, halua seurata totuutta ja valmiuden vastata kaikkiin hänen oppiaan vastaan tehtyihin vastaväitteisiin sekä antaa kaikki opetuksensa määrättyjen johtavien yliopistojen tutkittavaksi. Samalla hän esitti vastalauseen kardinaalin vaatimukselle perua kaikki ilman, että hänen osoitettaisiin olevan väärässä.

Vastaukseksi hänelle sanottiin vain: ”Peruuta sanasi! Peruuta sanasi!” Uskonpuhdistaja osoitti käsityksensä perustuvan Raamattuun ja ilmoitti vakaasti, ettei voisi kieltää totuutta. Legaatti ei kyennyt vastaamaan Lutherin väitteisiin, vaan hyökkäsi nuhdemyrskyllä, pilkalla ja imartelulla lisäämällä väliin lainauksia perimätiedosta tai kirkkoisiltä. Uskonpuhdistajalle ei annettu mahdollisuutta puhua. Luther tajusi kokouksen hyödyttömäksi, ja hänelle myönnettiin lopulta vastahakoisesti lupa antaa vastauksensa kirjallisesti.

Hän kirjoitti ystävälleen: ”Tämä mahdollisuus antaa vainotuille kaksinkertaisen hyödyn. Kirjoitus voidaan antaa toisten arvioitavaksi, ja on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa, jos ei omaantuntoon, niin niihin pelkoihin, joita tällä röyhkeällä ja vuolaasti puhuvalla itsevaltiaalla on. Hänhän yrittäisi muutoin voittaa mahtipontisella kielenkäytöllään.”[32]

Kun Lutheria kuulusteltiin uudelleen, hän esitti selkeän, tiiviin, vakuuttavan ja monilla Raamatun teksteillä vahvistetun yhteenvedon käsityksistään. Kun hän oli lukenut asiakirjan, hän antoi sen kardinaalille, joka kuitenkin heitti sen halveksien syrjään ilmoittaen sen olevan kokoelma turhia sanoja ja sopimattomia lainauksia. Luther oli valpas ja kohtasi tämän röyhkeän prelaatin hänen omalla maaperällään käyttäen kirkon perimätietoa ja opetusta, joilla hän perusteellisesti kumosi vastustajansa oletukset.

Kun prelaatti tajusi, ettei kyennyt vastaamaan Lutherin logiikkaan, hän menetti täysin itsehillintänsä ja huusi raivoissaan: ”Peruuta sanasi! Tai minä lähetän sinut Roomaan, jossa tuomarit on määrätty hoitamaan sinun tapauksesi. Minä aion määrätä sinut ja kaikki kannattajasi, kaikki sinua missään tilanteessa suojelevat, kirkonkiroukseen. Minä heitän heidät ulos kirkosta.” Lopulta hän röyhkeästi ja vihaisella äänensävyllä jatkoi: ”Peruuta sanasi, tai paluuta ei ole.”[33]

Uskonpuhdistaja ystävineen vetäytyi heti salista antaen kaikkien ymmärtää, ettei häneltä kannattanut odottaa peruutusta. Tätä kardinaali ei ollut odottanut. Hän oli mielessään laskenut väkivallan uhan pelottavan Lutherin taipumaan. Nyt hän jäi yksin tukijoineen ja katseli toisia syvästi harmistuneena tajutessaan suunnitelmiensa odottamatta epäonnistuneen.

---

32 Martyn, *The Life and Times of Luther*, s. 271, 272.
33 D’Aubigné, Lontoon painos, kirja 4, luku 8.

135–137

Lutherin ponnistelut tässä tilaisuudessa eivät jääneet vaille hyviä tuloksia. Suuren kokouksen edustajilla oli mahdollisuus verrata näitä kahta miestä ja arvioida, missä hengessä he toimivat ja kuinka vahvoja tai totuudenmukaisia heidän esittämänsä näkökannat olivat. Ero oli todella suuri! Uskonpuhdistajan esiintyminen oli yksinkertaista, nöyrää ja lujaa. Koska totuus oli hänen puolellaan, hän esiintyi Jumalaan luottaen. Paavin edustaja oli omahyväinen, ylimielinen, röyhkeä ja kohtuuton. Hän ei esittänyt ainoatakaan perustetta Raamatusta, vaan huusi kiivaasti: ”Peruuta sanasi, tai sinut lähetetään Roomaan rangaistavaksi.”[34]

Huolimatta Lutherin turvatakuusta Rooman kannattajat juonivat hänen kiinniottoaan ja vangitsemistaan. Hänen ystävänsä pitivät paikalle jäämistä hyödyttömänä ja kehottivat häntä viipymättä palaamaan Wittenbergiin ja tarkoin salaamaan suunnitelmansa. Hän lähti Augsburgista ratsain ennen aamun valkenemista seurassaan vain oikeudenpalvelijan järjestämä opas. Hän eteni kaupungin pimeillä ja hiljaisilla kaduilla vaivihkaa synkät enteet mielessään. Lutherin tuhoa juonittelevat viholliset olivat valppaita ja julmia. Näihin hetkiin liittyi paljon epävarmuutta ja hartaita rukouksia. Pystyisikö hän välttämään ansat, joita hänen varalleen oli viritetty? Hän saapui pienelle portille kaupungin muurissa. Portti avattiin, ja hän pääsi oppaansa kanssa esteettä läpi. Selvittyään turvaan kaupungin ulkopuolelle pakolaiset kiiruhtivat eteenpäin ja olivat tavoittamattomissa ennen kuin legaatti kuuli Lutherin lähdöstä. Paholainen ja hänen edustajansa kärsivät tappion. Mies, jonka he olivat kuvitelleet olevan vallassaan, oli lähtenyt, karannut kuin lintu pyytäjän ansasta.

Uutinen Lutherin paosta yllätti ja raivostutti legaatin. Hän oli kuvitellut saavansa paljon kunniaa taidostaan ja päättäväisyydestään tämän kirkon rauhanhäiritsijän asian hoitamisessa, mutta hänen toiveensa vaihtui pettymykseen. Kirjeessä Fredrikille, Saksin vaaliruhtinaalle, hän ilmaisi suuttumuksensa ja tuomitsi katkerasti Lutherin vaatien Fredrikiä lähettämään uskonpuhdistaja Roomaan tai karkottamaan hänet Saksin alueelta.

Luther oli puolustuksessaan kehottanut legaattia tai paavia osoittamaan Raamatulla, missä hän on väärässä. Hän oli juhlallisesti luvannut peruuttaa oppinsa, jos se osoitettaisiin Jumalan sanan vastaiseksi. Hän antoi myös kiitoksen Jumalalle, koska hänet oli katsottu arvolliseksi kärsimään näin pyhän asian puolesta.

Tässä vaiheessa vaaliruhtinaalla oli vain vähän tietoa uskonpuhdistuksen opista, mutta Lutherin esityksen rehellisyys, voima ja selkeys olivat tehneet häneen syvän vaikutuksen. Fredrik oli päättänyt toimia Lutherin suojelijana, kunnes hänen osoitettaisiin olevan väärässä. Vastauksessaan legaatille hän kirjoitti: ”Teidän pitäisi olla tyytyväinen, kun tohtori Martti tuli eteenne Augsburgiin. Emme odottaneet teidän vaativan häneltä hänen oppiensa peruuttamista ilman, että osoittaisitte hänen käsityksensä vääriksi. Kukaan niistä oppineista, joita hallintoalueellani on, ei ole pitänyt Martin opetusta epähurskaana, antikristillisenä tai harhaoppisena.” Ruhtinas kieltäytyi lähettämästä Lutheria Roomaan tai karkottamasta häntä alueeltaan.[35]

Vaaliruhtinas tajusi yhteiskunnan moraalin rappeutumisen. Tarvittiin suurta uudistusta. Jumalan vaatimusten tunnustaminen ja omantunnon äänen seuraaminen tekisi tarpeettomaksi monimutkaisen ja kalliin oikeusjärjestelmän rikosten hillitsemiseksi. Hän näki Lutherin työn edistävän tätä tavoitetta ja salaa iloitsi siitä, että sillä oli ollut hyvä vaikutus kirkkoon.

Hän oli myös havainnut Lutherin onnistuneen erinomaisesti yliopiston professorina. Oli

---

34 Legaatti Cajetanuksen työtä vaikeutti se, että osana keisarin valintaa koskevia neuvotteluja saksalaiset ruhtinaat vaativat sitä, ettei saksalaisia lähetettäisi Saksan alueen ulkopuolelle tuomittavaksi, mikä toteutuikin seuraavana vuonna, kun Kaarle V tuli keisariksi. *Suomentajan huomautus.*

35 D’Aubigné, kirja 4, luku 10.

137–139

kulunut vain vuosi siitä, kun uskonpuhdistaja naulasi teesinsä linnankirkon oveen. Jo nyt kirkossa pyhäinpäivänä vieraillevien pyhiinvaeltajien määrä oli merkittävästi laskenut. Rooman kirkko oli menettänyt kannattajia ja kolehtirahoja. Heidän sijaansa Wittenberg oli täyttynyt toisesta kaupunkiin tulleiden ryhmästä. Kyseessä eivät olleet pyhäinjäännöksiä ihailevat pyhiinvaeltajat vaan opiskelijat, jotka täyttivät yliopiston salit. Lutherin kirjoitukset olivat herättäneet kaikkialla uutta kiinnostusta Pyhää Raamattua kohtaan, ja yliopistoon saapui opiskelijoita Saksan alueen lisäksi myös muista maista. Nuoret miehet, jotka näkivät Wittenbergin ensimmäistä kertaa, ”nostivat kätensä taivasta kohti ja kiittivät Jumalaa, joka oli antanut totuuden valon loistaa tästä kaupungista niin kuin se oli aikanaan loistanut muinaisesta Siionista, josta valo levisi kaukaisimpiinkin maihin.”[36]

Lutherin ero Roomasta oli vasta osittaista. Verratessaan Pyhää Raamattua paavin julkilausumiin ja päätöksiin hämmästys täytti hänen mielensä. Hän kirjoitti: ”Olen lukemassa paavien kirjoituksia enkä – – ole varma, onko paavi itse antikristus vai hänen apostolinsa. Niin pahasti ne vääristävät Kristusta ja ristiinnaulitsevat hänet.”[37] Kuitenkin Luther vielä tässä vaiheessa kannatti Rooman kirkkoa, eikä hänen mieleensä juolahtanut, että hän koskaan eroaisi kirkosta.

Uskonpuhdistajan kirjoitukset ja oppi saavuttivat koko kristikunnan. Työ levisi Sveitsiin ja Hollantiin. Hänen kirjoitustensa kopioita päätyi Ranskaan ja Espanjaan. Englannissa hänen opetuksensa otettiin vastaan elämän sanana. Totuutta vietiin myös Belgiaan ja Italiaan. Tuhannet heräsivät hengellisestä koomasta uskon elämän iloon ja toivoon.

Roomassa Lutherin hyökkäykset aiheuttivat kasvavaa ärsyyntymistä, ja jotkut hänen fanaattisimmista vastustajistaan, heidän joukossaan katolisten yliopistojen tohtoreita, sanoivat, että kuka tahansa tappaisi tämän kapinoivan munkin, olisi synnitön. Eräänä päivänä vieras, jolla oli taskuase[38] kätkössä viittansa alla, lähestyi uskonpuhdistajaa ja kysyi, miksi hän liikkui yksin. ”Olen Jumalan käsissä”, vastasi Luther, ”Herra on minun voimani ja kilpeni, mitä voisivat ihmiset silloin?[39] Tämän kuullessaan muukalainen valahti kalpeaksi ja pakeni kuin olisi kokenut taivaan enkelten olevan paikalla.

Rooma oli päättänyt tuhota Lutherin, mutta Jumala oli hänen turvanaan. Hänen oppejaan kuultiin kaikkialla ”pirteissä ja luostareissa – – aatelisten linnoissa, yliopistoissa ja kuninkaitten palatseissa”. Kaikkialla aatelissukuiset miehet asettuivat tukemaan hänen työtään.[40]

Suurin piirtein tähän aikaan Luther luki Husin kirjoituksia, ja hän ymmärsi Böömin uskonpuhdistajan korostaneen suurta totuutta uskon vanhurskaudesta, jota hän itse halusi pitää yllä ja opettaa. ”Me kaikki”, sanoi Luther, ”Paavali, Augustinus ja minäkin, olemme tietämättämme olleet hussilaisia!” ”Jumala varmasti vielä rankaisee maailmaa”, hän jatkoi, ”koska totuutta saarnattiin jo sata vuotta sitten, ja se poltettiin!”[41]

Vedotessaan Saksan aatelisiin kristillisen uskon uudistamisen puolesta Luther kirjoitti paavista: ”On kauheata katsella ihmistä, joka esiintyy Kristuksen sijaishallitsijana, mutta tekee sen sellaisella loistolla, ettei yksikään keisari pysty samaan. Onko tämä köyhän Jeesuksen

---

36 D’Aubigné, kirja 4, luku 10.

37 D’Aubigné, kirja 5, luku 1.

38 Teksti on lainaus D’Aubignén kirkkohistorian kirjasta, jonka ranskankielinen pistolet-sana viitannee johonkin taskussa pidettävään aseeseen, esimerkiksi taskuveitseen. Vaikka sana tarkoittaa myös pistoolia, niitä ei Lutherin aikaan juuri ollut. Vanhimmat eurooppalaiset pistoolit ajoittuvat Lutherin kuoleman aikoihin. *Toimituksen huomautus.*

39 Vrt. Ps. 28:7; 118:6. D’Aubigné, kirja 6, luku 2.

40 D’Aubigné, kirja 6, luku 2.

41 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 6, luku 1.

139, 140

tai nöyrän Pietarin kaltaisuutta? He väittävät hänen olevan koko maailman Herra! Kuitenkin Kristus, jonka sijainen hän kehuu olevansa, sanoi, ettei hänen 'kuninkuutensa ole tästä maailmasta'. Voiko sijaishallitsijan valta-alue olla laajempi kuin hänen herransa?"[42]

Yliopistoista hän kirjoitti: "Minä pelkään pahasti, että yliopistot osoittautuvat helvetin porteiksi, ellei niissä ryhdytä huolellisesti selittämään Pyhää Raamattua ja ellei sen sanoja kaiverreta nuorten sydämiin. Minä en kehota ketään laittamaan lastaan paikkaan, jossa Raamattua ei pidetä kaikkein tärkeimpänä. Jokainen laitos, jossa ei kasveta Jumalan sanan tuntemisessa, päätyy väistämättä rappiolle."[43]

Tätä vetoomusta levitettiin kaikkialle Saksaan, ja se vaikutti syvästi kansaan. Koko kansakunta joutui kuohuksiin ja suuret joukot valitsivat uskonpuhdistuksen puolen. Lutherin vastustajat paloivat halusta kostaa. He yllyttivät paavia toimimaan määrätietoisesti häntä vastaan. Hänen oppinsa päätettiin tuomita välittömästi. Uskonpuhdistajalle ja hänen kannattajilleen asetettiin kuudenkymmenen päivän aika, jonka jälkeen heitä uhkasi kirkosta erottaminen[44], elleivät he peruuttaisi sanojaan.

Tämä merkitsi hirvittävää kriisiä uskonpuhdistukselle. Vuosisatojen ajan Rooman kirkosta erottaminen oli synnyttänyt kauhua vahvoissakin hallitsijoissa ja tuonut ahdistusta ja tuhoa mahtaville valtakunnille. Tämän tuomion alle joutuneita kauhisteltiin ja pelättiin. Heidän ei annettu pitää yhteyttä lähimmäisiinsä. Heitä kohdeltiin lainsuojattomina, joita piti jahdata kunnes he kuolisivat. Luther ei ollut sokea. Hän näki uhkaavan myrskyn, mutta seisoi lujana luottaen Kristuksen tukeen ja suojaan. Marttyyrin uskolla ja rohkeudella hän kirjoitti: "En tiedä, mitä on tapahtumassa, enkä välitäkään tietää. – – Osukoot iskut, minne osuvat, en pelkää. Ei edes lehti putoa puusta ilman, että se on Isän tahto. Kuinka paljon parempaa huolta hän pitääkään meistä! On pieni asia kuolla Jumalan Sanan vuoksi, koska Sana itse tuli lihaksi ja kuoli. Jos kuolemme hänen kanssaan, saamme myös elää hänen kanssaan! Jos joudumme käymään läpi sen, mitä hän kävi läpi meidän edellämme, päädymme sinne, missä hän on, ja saamme ikuisesti olla hänen kanssaan."[45]

Kun paavin bulla[46] tuotiin Lutherille, hän sanoi: "Minä halveksin tätä ja hyökkään sitä vastaan epähurskaana ja valheellisena – –. Tässä tuomitaan itse *Kristus*. – – Minä iloitsen joutuessani tällaiseen kärsimykseen parhaan asian vuoksi. Tunnen jo nyt suurempaa vapautta sydämessäni, koska vihdoinkin tiedän paavin olevan antikristus, ja hänen valtaistuimensa olevan itse Paholaisen istuin."[47]

Rooman mandaatti ei kuitenkaan ollut merkityksetön. Vankila, kidutus ja miekka olivat vahvoja aseita kuuliaisuuteen pakottamisessa. Heikot ja taikauskoiset vapisivat paavin käskyn edessä ja monet, vaikka tunsivatkin sympatiaa Lutheria kohtaan, pitivät uskonpuhdistuksen kannattamista liian suurena riskinä. Kaikki viittasi siihen, että uskonpuhdistajan työ päättyisi pian.

Luther ei kuitenkaan pelännyt. Rooma oli syössyt kirouksensa häntä vastaan, ja maailma seurasi uskoen, että epäilemättä hänen täytyi joko pian tuhoutua tai peräytyä. Luther iski kuitenkin takaisin kauhistuttavalla voimalla ja sinkosi tuomion julistuksen takaisin Rooman päälle. Hän ilmoitti julkisesti hylkäävänsä kirkon lopullisesti. Mukanaan suuri joukko oppilaita, tohtoreita ja kansalaisia eri yhteiskuntaluokista Luther poltti paavin bullan ja sen

42 D'Aubigné, kirja 6, luku 3.
43 D'Aubigné, kirja 6, luku 3.
44 Tuohon aikaan kirkosta erottamisen ymmärrettiin tarkoittavan pelastuksen menettämistä ja joutumista kirkon kiroamana ikuiseen kadotukseen. *Toimituksen huomautus.*
45 D'Aubigné, 3. Lontoon painos, Walther, 1840, kirja 6, luku 9.
46 Paavin bulla on sinetöity ja koteloitu tärkeää päätöstä koskeva asiakirja. *Suomentajan huomautus*.
47 D'Aubigné, kirja 6, luku 9.

kanssa kanonisen kirkkolain, paavillisten päätösten kokoelman ja muutamia paavin valtaa puoltavia kirjoituksia. ”Minun viholliseni ovat polttamalla kirjani”, hän sanoi, ”voineet vahingoittaa totuuden asiaa tavallisten kansalaisten mielissä ja tuhota heidän sielunsa. Tästä syystä minä vastauksena poltan heidän kirjansa. Vakava taistelu on juuri alkanut. Olen tähän asti vain leikkinyt paavin kanssa. Minä aloin tämän työn Jumalan nimessä, mutta se tullaan päättämään Jumalan voimassa ilman minua.”[48]

Hänen vastustajansa olivat pilkanneet Lutherin synnyttämän liikkeen heikkoutta. Luther vastasi: ”Kuka tietää, ettei Jumala ole valinnut ja kutsunut minua? Eihän heillä pitäisi olla muuta pelättävää kuin että minua halveksiessaan he halveksivat itse Jumalaa? Mooses oli yksin lähtiessään Egyptistä, Elia oli yksin kuningas Ahabin aikana, Jesaja oli yksin Jerusalemissa, Hesekiel yksin Babylonissa. – – Jumala ei koskaan valinnut profeetakseen ylipappia tai jotakin muuta suurta persoonaa. Tavallisesti hän valitsi alhaiset ja halveksitut, kerran jopa paimen Aamoksen. Kaikkina aikakausina pyhät ovat joutuneet oman henkensä uhalla nuhtelemaan arvohenkilöitä, kuninkaita, ruhtinaita, pappeja ja oppineita. – – En väitä olevani profeetta, mutta sanon, että heidän pitäisi pelätä juuri siksi, että olen yksin ja heitä on niin monta. Olen varma, että Jumalan sana on puolellani ja ettei se ole heidän puolellaan.”[49]

Päätös erota kirkosta lopullisesti ei kuitenkaan tapahtunut ilman suurta henkilökohtaista kamppailua. Näihin aikoihin hän kirjoitti: ”Tunnen joka päivä yhä voimakkaammin, kuinka vaikea on panna syrjään jo lapsena omaksuttuja käsityksiä. Kuinka paljon tuskaa tämä onkaan minulle tuonut, vaikka minulla on Raamattu puolellani vakuuttamassa, että minun täytyy uskaltaa käydä yksin taisteluun paavia vastaan ja pitää häntä antikristuksena! Miten ahdistunut sydämeni onkaan ollut! Kuinka monta kertaa olenkaan itseltäni katkerasti kysynyt sitä samaa kysymystä, jota paavin kannattajien huulet toistavat: ’Sinäkö olet ainoa viisas? Voivatko kaikki muut olla väärässä? Entä jos lopulta oletkin itse väärässä ja olet kietonut erehdykseesi niin monia ikuiseen kadotukseen päätyviä?’ Tätä taistelua olen käynyt läpi itseni ja Paholaisen kanssa, kunnes Kristus varusti sydämeni omalla erehtymättömällä sanallaan voittamaan nämä epäilykset.”[50]

Paavi oli uhannut Lutheria kirkosta erottamisella, ellei hän peruisi opetustaan. Lähetettiin uusi bulla, joka lopullisesti vahvisti Lutherin eron Rooman kirkosta. Siinä hänet määriteltiin taivaan kiroamaksi, ja sama tuomio ulotettiin kaikkiin, jotka hyväksyivät hänen oppinsa. Suuri kamppailu oli täydessä vauhdissa.

Vastustus on kaikkien niiden osa, jotka ovat Jumalan käytössä ja levittävät ajalleen merkittäviä totuuksia. Lutherin päivinä oli olemassa ajankohtainen, juuri sen hetken tilanteeseen sopiva totuus. Myös meidän ajallemme on ajankohtainen totuus. Hän, joka johtaa kaiken tahtonsa mukaan, on nähnyt hyväksi asettaa ihmisiä vastuunkantajiksi eri tilanteisiin tekemään työtä, joka koskee heidän oman aikansa velvollisuuksia ja olosuhteita. Jos he arvostavat saamaansa valoa, heidän eteensä avataan yhä laajempia totuuden näkymiä. Meidän aikanamme valtaosa kansasta ei kuitenkaan tavoittele totuutta enempää kuin paavin kannattajat Lutherin päivinä sitä etsivät. Vieläkin on yhtä helppo kuin menneinä aikoina hyväksyä teorioita ja perinteitä Jumalan sanan korvikkeiksi. Tänä aikana ajankohtaisista totuuksista puhuvien ei kannata odottaa yhtään myönteisempää suhtautumista kuin uskonpuhdistajat aikanaan. Suuri taistelu totuuden ja erheen, Kristuksen ja Paholaisen välillä tulee vain kiihtymään maailmanhistorian lopun lähetessä.

Jeesus sanoi opetuslapsilleen: ”Jos te kuuluisitte tähän maailmaan, se rakastaisi teitä,

48 D’Aubigné, kirja 6, luku 10.
49 D’Aubigné, kirja 6, luku 10.
50 Martyn, s. 372, 373.

142–144

omiaan. Mutta te ette kuulu maailmaan, koska minä olen teidät siitä omikseni valinnut, ja siksi maailma vihaa teitä. Muistakaa, mitä teille sanoin: ei palvelija ole herraansa suurempi. Jos minua on vainottu, vainotaan teitäkin. Jos minun sanaani on kuultu, kuullaan myös teidän sanaanne."[51] Toisaalta meidän Herramme sanoi myös selvästi: "Voi teitä, kun kaikki ihmiset puhuvat teistä hyvää! Samoinhan tekivät heidän isänsä väärille profeetoille."[52] Maailman henki ei nyt ole yhtään lähempänä Kristuksen henkeä kuin se oli menneinä päivinä. Ne, jotka haluavat saarnata Jumalan sanaa puhtaana, eivät saa suosiollisempaa vastaanottoa nyt kuin silloin. Vastustuksen muodot voivat vaihdella. Vihollisuus voi olla vähemmän avointa, koska se on hienovaraisempaa, mutta kyseessä on sama vastahenki, joka vieläkin vaikuttaa ja tulee jatkamaan vaikutustaan ajan loppuun asti.

51 Joh. 15:19, 20.
52 Luuk. 6:26.

8

Luther Wormsin valtiopäivillä

Uusi keisari, Kaarle V, oli valittu hallitsemaan Saksaa, ja Rooman lähettiläät kiiruhtivat esittämään hänelle onnittelunsa ja pyytämään, että hän käyttäisi valtaansa uskonpuhdistusta vastaan. Toisaalta Saksin vaaliruhtinas, jolle Kaarle oli suuressa kiitollisuudenvelassa kruunustaan, pyysi häntä olemaan toimimatta Lutheria vastaan, kunnes keisari olisi kuullut Lutheria. Tämä johti keisarin vaikeaan ja kiusalliseen tilanteeseen. Paavin kannattajat eivät olleet valmiita tyytymään vähempään kuin keisarilliseen päätökseen Lutherin kuolemantuomiosta. Vaaliruhtinas oli puolestaan sanonut, ettei ”hänen keisarillinen majesteettinsa itse tai kukaan muukaan ollut pystynyt osoittamaan virheitä Lutherin kirjoituksissa”. Siksi hän pyysi, että ”tohtori Lutherille suotaisiin turvatakuut, jotta hän voisi saapua oikeuteen oppineiden, hurskaiden ja puolueettomien tuomarien eteen”.[1]

Kaikkien osapuolien huomio kiinnittyi nyt saksalaisten ruhtinaskuntien kokoukseen, joka pidettiin Wormsissa pian Kaarlen valtaannousun jälkeen. Näillä valtiopäivillä piti ratkoa tärkeitä poliittisia kysymyksiä. Saksalaiset ruhtinaat tapaisivat nuoren keisarinsa ensimmäistä kertaa lakia säätävässä kokouksessa. Maallisia ja kirkollisia arvohenkilöitä tuli paikalle maan kaikista osista. Mukana oli voimakkaita aatelissukuisia ruhtinaita, jotka pitivät mustasukkaisesti kiinni perimistään oikeuksista, sekä mahdistaan ja asemastaan tietoisia kirkkoruhtinaita. Wormsiin oli tullut myös hovikelpoisia ritareita ja heidän aseistettuja palvelijoitaan ja lähettiläitä muista maista, kaukaakin. Tuossa suuressa kokouksessa mikään aihe ei kuitenkaan herättänyt samaa syvää kiinnostusta kuin saksilaisen uskonpuhdistajan aate.

Kaarle oli jo aiemmin pyytänyt vaaliruhtinasta tuomaan Lutherin mukanaan valtiopäiville luvaten hänelle suojelua ja mahdollisuuden keskustella asiantuntijoiden kanssa. Lutheria kiinnosti päästä keisarin eteen. Hänen terveydentilansa ei tässä vaiheessa ollut kovin hyvä, mutta hän kirjoitti vaaliruhtinaalle: ”Jos en pääse Wormsiin terveenä ja hyvinvoivana, annan kantaa itseni sinne sairaana. Koska kun keisari kutsuu, otan sen itsensä Jumalan lähettämänä kutsuna. Jos he haluavat käyttää väkivaltaa minua kohtaan, mikä on hyvin todennäköistä (eiväthän he pyydä minua paikalle itseään opettamaan), annan asiani Herran käsiin. Hän, joka varjeli kolme nuorta miestä tulisessa pätsissä, elää vieläkin. Jos hän ei henkeäni pelasta, sillä on vain vähän merkitystä. Pitäkäämme vain huolta, ettei evankeliumi joudu pahojen pilkattavaksi. Menköön vaikka henkemmekin, etteivät he voittaisi. Enhän minä pysty päättämään, edistääkö minun kuolemani vai elämäni paremmin ihmisten pelastusta. – – Voit odottaa minulta mitä vain – – paitsi karkuun lähtemistä tai kantani perumista. Pakenemaan en pysty ja vielä vähemmän perumaan sanani.”[2]

---

1 Merle D’Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century*, kirja 6, luku 11.
2 D’Aubigné, kirja 7, luku 1.

145, 146

Uutinen Lutherin päätöksestä tulla valtiopäivien kuultavaksi herätti yleistä kiihtymystä Wormsissa. Aleander, jolle paavin legaatin tehtävät oli uskottu, oli huolissaan ja raivoissaan. Hän näki lopputuloksen voivan olla katastrofaalinen paavin asialle. Sellaisen asian tutkiminen, josta paavi oli jo lausunut tuomionsa, merkitsisi paavin arvovallan aliarvioimista. Lisäksi hän pelkäsi tämän miehen voimakkaiden ja taidokkaasti esitettyjen väittämien voivan käännyttää monia ruhtinaista paavia vastaan. Siksi hän esitti keisarille pikaisen ja jyrkän vastalauseen Lutherin puheoikeudesta Wormsissa. Paavin bulla Lutherin erottamiseksi kirkosta oli julkaistu vähän aikaisemmin, ja se, legaatin sanan vahvistamana, taivutti keisarin antamaan periksi. Hän kirjoitti vaaliruhtinaalle, että Lutherin pitää jäädä Wittenbergiin, ellei hän ole valmis perumaan opetuksiaan.

Aleander ei kuitenkaan tyytynyt tähän voittoon. Hän teki työtä kaikella voimallaan ja viekkaudellaan varmistaakseen tuomion julistamisen Lutherille. Hän ajoi asiaansa sinnikkyydellä, joka olisi kannattanut käyttää johonkin parempaan hankkeeseen. Hän puhui ruhtinaille, kirkonmiehille ja muille kokousedustajille syyttäen uskonpuhdistajaa ”ihmisten viettelemisestä, kapinasta, epähurskaudesta ja jumalanpilkasta”. Kuitenkin se rajuus ja kiihko, jolla legaatti esiintyi, osoitti liiankin selvästi hänen taustallaan vaikuttavan hengen. Yleisenä puheenaiheena oli se, kuinka ”hänen motiivinaan oli ennemmin viha ja kosto, kuin pyhä innostus tai hurskaus”.[3] Suurin osa valtiopäivien edustajista alkoi suhtautua entistä myötämielisemmin Lutherin toimintaan.

Yhä suuremmalla kiihkolla Aleander vaati keisaria toteuttamaan paavin päätöksen. Saksan lain mukaan se ei kuitenkaan ollut mahdollista ilman ruhtinaiden suostumusta. Lopulta legaatin sitkeä taivuttelu sai Kaarlen antamaan hänelle tilaisuuden esittää asia valtiopäiville. ”Tämä oli tärkeä hetki paavia edustavalle diplomaatille. Olihan kyseessä merkittävä kokous, ja käsiteltävä asia kokoustakin suurempi. Aleander tunsi tehtäväkseen ajaa kaikkien kirkkojen äidin ja taloudenhoitajan – – Rooman asiaa.” Hänen huolenaan oli Pietarin istuimen oikeuksien vahvistaminen kokoontuneille kristikunnan vallankäyttäjille. ”Hänellä oli kaunopuheisuuden lahja, ja hän oli tilanteen mittainen mies. Sallimus oli järjestänyt taitavimman mahdollisen puhujan vetoamaan Rooman puolesta arvostetuimman tuomioistuimen edessä ennen Rooman suurta tappiota.”[4] Pahoin aavistuksin uskonpuhdistajan tukijat odottivat Aleanderin puheen vaikutusta. Saksin vaaliruhtinas ei ollut paikalla, mutta hänen ohjeittensa mukaisesti jotkut kokousedustajista tekivät muistiinpanoja lähettilään puheesta.

Aleander hyökkäsi totuutta vastaan kaiken oppineisuutensa ja puhetaitonsa voimalla. Hän sinkosi syytteen toisensa jälkeen Lutheria vastaan ja määritteli hänet niin kirkon kuin valtionkin, elävien ja kuolleiden, pappien ja maallikoiden, neuvostojen ja yksittäisten kristittyjen pahimmaksi viholliseksi. Hän julisti ”Lutherin harhaopin niin virheelliseksi”, että siinä oli aihetta polttaa ”satatuhatta kerettiläistä”.

Loppusanoillaan hän heitti lokaa uuden uskon kannattajien päälle. ”Mitä nämä kaikki luterilaiset ovat? Joukko röyhkeitä opettajia, luopiopappeja, langenneita munkkeja, tietämättömiä lainoppineita ja rappiolle joutuneita aatelisia, joiden lisäksi on mukana tavallista harhaan ja vääryyteen johdettua kansaa. Kuinka paljon heitä ylivertaisempi niin lukumääräisesti, taidollisesti kuin voimassakin on katolinen osapuoli! Tämän tärkeän kokouksen yksimielinen päätös tulee valaisemaan yksinkertaisia, olemaan varoitus kaikille sopimattomuuksiin langenneille. Se auttaa epävarmoja valitsemaan puolensa ja voimaannuttaa heikot.”[5]

---

3 D’Aubigné, kirja 7, luku 1.
4 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 6, luku 4.
5 D’Aubigné, kirja 7, luku 3.

146–148

Tällaisia aseita on aina käytetty hyökkäyksissä totuutta puhuvia vastaan. Samoja väitteitä toistetaan vieläkin niistä, jotka uskaltavat esittää Jumalan sanan yksinkertaisen ja selkeän opetuksen kumoten vakiintuneita virheellisiä käsityksiä. ”Keitä nämä uusien oppien saarnaajat ovat?” kysyvät ne, jotka pitävät parhaina tavanomaisia uskonkäsityksiä. ”He ovat oppimattomia, vähälukuisia ja edustavat alempia yhteiskuntaluokkia. Kuitenkin he väittävät tietävänsä totuuden ja edustavansa Jumalan valittua kansaa. He ovat tietämättömiä ja petoksen vallassa. Kuinka paljon suurempi joukko kuuluu meidän kirkkoomme ja kuinka paljon enemmän sillä on vaikutusvaltaa! Onhan joukossamme monia tärkeitä ja oppineita! Kuinka paljon enemmän voimaa meidän takanamme on!” Tällaisilla perusteilla on voimakas vaikutus tähän maailmaan. Niillä ei kuitenkaan nyt ole yhtään suurempaa arvoa kuin Lutherin päivinä.

Vaikka monet niin olettavat, uskonpuhdistus ei päättynyt Lutheriin. Sen tulee jatkua maailmanhistorian päätökseen asti.[6] Lutherilla oli suuri työ jakaa Jumalan sallimuksesta saamaansa valoa toisille. Hänellä ei kuitenkaan ollut kaikkea valoa, joka maailman tuli saada. Hänen päivistään meidän aikaamme Raamatusta on jatkuvasti loistanut uutta valoa, joka on lakkaamatta tuonut esille uusia totuuksia.

Legaatin puhe teki syvän vaikutuksen valtiopäiväväkeen. Luther ei ollut paikalla kumoamassa paavin puolestapuhujan väitteitä selkeillä ja vakuuttavilla Raamatun totuuksilla. Kukaan ei yrittänyt puolustaa uskonpuhdistajaa. Kaikki näytti olevan valmista Lutherin tuomitsemiseen oppeineen, ja jos mahdollista, harhaopin repimiseen juurineen irti. Roomalla oli ollut mitä otollisin tilaisuus ajaa asiaansa. Kaikki, mitä katolisuuden puolesta oli mahdollista sanoa, oli sanottu. Näennäinen voitto oli kuitenkin tappion enne. Tämän jälkeen totuuden ja harhan ero oli mahdollista nähdä aiempaa selvemmin, kun ne oli niin avoimesti asetettu toisiaan vastaan. Tuon päivän jälkeen Roomalla ei koskaan ole ollut samaa turvattua asemaa kuin ennen.

Vaikka suurin osa valtiopäivien edustajista ei olisi epäröinyt luovuttaa Lutheria Rooman rangaistavaksi, he ymmärsivät ja pitivät pahana kirkon alennustilaa. He toivoivat niiden vääryyksien tukahduttamista, joista saksalaiset kärsivät kirkon valtahierarkian korruption ja ahneuden vuoksi. Legaatti oli kuvannut paavinvallan mitä myönteisimmässä valossa. Nyt Herra herätti yhden valtiopäiväedustajista antamaan totuudenmukaisen kuvauksen paavillisen tyrannian vaikutuksista. Saksin herttua Yrjö nousi ja kuvasi pelottavalla tarkkuudella ruhtinasten kokoukselle paavien petoksia, kauhistuksia ja niiden seuraamuksia.

Lopuksi hän sanoi: ”Nämä olivat esimerkkejä vääryyksistä, jotka huutavat Roomaa vastaan. He ovat heittäneet häpeän syrjään ja heidän ainoa tavoitteensa on – – raha, raha, raha – – niin että totuuden opettamiseen valitut saarnaajat eivät puhu muuta kuin valhetta. Tällaista ei vain siedetä, vaan siitä palkitaan, koska mitä suurempia puhujien valheet ovat, sitä suurempi hyöty. Tästä saastaisesta lähteestä vuotaa pilaantunutta vettä. Irstailu ojentaa käden rahanahneudelle. – – Valitettavasti tämän skandaalin on aiheuttanut papisto, joka on työntämässä monia onnettomia sieluja ikuiseen kadotukseen. Tarvitaan yleistä uskonpuhdistusta.”[7]

---

6 Lutherin jälkeen tuli muita uskonpuhdistajia, kuten Jean Calvin ja John Wesley, joiden toiminta perustui aikaisempien sukupolvien uskonpuhdistustyölle, ja jotka veivät työtä eteenpäin omana aikanaan. Uskonpuhdistustyötä onkin jatkettu aina Lutherin päivistä meidän päiviimme saakka. 1800-luvun adventtiherätys on osa tätä jatkumoa. Siihen otti osaa kristittyjä eri taustoista. Herätyksen seurauksena muodostuneet yhteisöt ovat osa Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa muodostuneesta alkuseurakunnan kristillisyyttä tavoitelleesta restorationistisesta eli alkuperäisen uskon ennallistamiseen pyrkivästä liikkeestä. Varhaisen adventismin johtoajatus olikin vahva raamattu- ja uskonpuhdistuskeskeisyys. *Toimituksen huomautus.*

7 D’Aubigné, kirja 7, luku 4.

148–150

Luther itse ei olisi kyennyt kuvaamaan paavinvaltaan liittyviä vääryyksiä paremmin, ja kun puhuja tiedettiin Lutherin vankkumattomaksi vastustajaksi, hänen sanoillaan oli vieläkin suurempi voima.

Jos kokousedustajien silmät olisi avattu, he olisivat voineet nähdä Jumalan enkelit keskellään jakamassa valon säteitä pimeyden ja erheiden karkottamiseksi sekä avaamassa sydämiä ottamaan vastaan totuus. Jumalan totuuden voima ja viisaus ohjasivat myös uskonpuhdistuksen vastustajia ja valmistivat tietä edessä olevalle suurelle työlle. Martti Luther ei ollut paikalla, mutta kokouksessa kuultiin Lutheria suuremman ääni.

Valtiopäivät valitsi heti toimikunnan selvittämään ne rasitteet, joilla paavinkirkko saksalaisia ahdisti.[8] Keisarille esitettiin 101-kohtainen luettelo ja vaatimus välittömästi korjata väärinkäytökset. Vetoomuksen esittäjät sanoivat: ”Millainen kristittyjen menetys tähän liittyykään, mikä ryöstö, mitä kiristystä niiden skandaalien vuoksi, joilla kristikunnan hengellinen pää oli itsensä ympäröinyt! Velvollisuutemme on estää kansamme tuho ja häpeä. Tästä syystä me nöyrästi mutta kiireellä pyydämme teitä määräämään yleisen uudistuksen ja toimimaan sen saavuttamiseksi.”[9]

Tässä vaiheessa valtiopäivät alkoivat vaatia uskonpuhdistajan tuloa eteensä. Välittämättä Aleanderin vetoomuksista, vastaväitteistä ja uhkailusta keisari lopulta taipui, ja Lutheria pyydettiin valtiopäivien kuultavaksi. Samalla hänelle myönnettiin turvatakuu, joka takasi hänelle paluun suojapaikkaansa. Sanansaattaja vei kutsun ja turvatakuun Wittenbergiin, ja häntä pyydettiin saattamaan Luther Wormsiin.

Lutherin ystävät olivat kauhuissaan ja hädissään. He tiesivät häntä odottavasta ennakkoluulosta ja vihamielisyydestä. He pelkäsivät, ettei turvatakuuta kunnioitettaisi ja pyysivät, ettei hän vaarantaisi henkeään. Hän vastasi: ”Paavin puolella olevat eivät halua minun tuloani Wormsiin vaan vain tuomiotani ja kuolemaani. Ei sillä ole väliä. Ei minun puolestani tarvitse rukoilla vaan Jumalan sanan puolesta. – – Kristus tulee antamaan minulle Henkensä näiden vääryyden palvelijoiden voittamiseen. Eläessäni halveksin heitä ja kuolemallani voitan heidät. Wormsissa heillä on kiire pakottaa minut perumaan opetukseni, mutta tämä on peruutukseni: Ennen sanoin paavin olevan Kristuksen sijainen, mutta nyt väitän hänen olevan Kristuksen vastustaja ja Paholaisen apostoli.”[10]

Lutherin ei tarvinnut tehdä matkaa yksin. Keisarillisen saattajan lisäksi kolme hänen lähimmistä ystävistään päätti lähteä hänen matkaansa. Melanchtonkin oli hartaasti pyytänyt saada lähteä heidän mukaansa. Hänen ja Lutherin välillä oli niin syvä ystävyyden side, että hän halusi seurata Lutheria vaikka vankilaan tai kuolemaan. Hänen pyyntönsä kiellettiin. Jos Luther joutuisi tuhoon, uskonpuhdistuksen asia jäisi hänen nuoren työtoverinsa harteille. Lähtiessään uskonpuhdistaja sanoi Melanchtonille: ”Jos minä en palaa ja viholliseni surmaavat minut, jatka opettamista ja pysy lujasti totuudessa. Tee työtä minun sijaani. – – Jos sinä jäät henkiin, minun kuolemallani ei ole suurta merkitystä.”[11] Lutherin lähtöä katsomaan kokoontuneet opiskelijat ja kansalaiset liikuttuivat syvästi. Moni, jonka sydäntä evankeliumi oli koskenut, jätti hänelle itkien jäähyväiset. Näin Luther ja hänen seuralaisensa lähtivät Wittenbergistä.

Matkalaiset näkivät ihmisten mielen täyttyneen synkistä ennakkoaavistuksista. Joissakin

---

8 Hajanainen Saksan alue oli muodostunut Rooman kirkon tärkeimmäksi rahoituksen lähteeksi, kun kuninkaanvallan vahvistuminen muualla Euroopassa oli rajoittanut Roomaan kulkevia rahavirtoja. *Suomentajan huomautus.*

9 D’Aubigné, kirja 7, luku 4.

10 D’Aubigné, kirja 7, luku 6.

11 D’Aubigné, kirja 7, luku 7.

kaupungeissa heille ei osoitettu minkäänlaista arvostusta. Heidän pysähtyessään yöksi ystävällinen pappi ilmaisi pelkonsa näyttämällä Lutherille marttyyrina kuolleen italialaisen uskonpuhdistajan kuvaa. Seuraavana päivänä he kuulivat Lutherin kirjoitusten tulleen tuomituiksi Wormsissa. Keisarin viestintuojat ilmoittivat hänen päätöksensä ja vaativat kansaa luovuttamaan mainitut teokset viranomaisille. Saattajakin alkoi pelätä Lutherin turvallisuuden puolesta ja arveli hänen päättäväisyytensä heikkenevän. Hän kysyi, halusiko Luther vielä jatkaa. Luther vastasi: ”Vaikka minut on asetettu pannaan joka kaupungissa, minä jatkan.”[12]

Erfurtissa Luther otettiin vastaan kunnianosoituksin. Ihailevat joukot ympäröivät hänet hänen edetessään samoilla kaduilla, joilla hän usein oli kerjännyt. Hän vieraili huoneessaan luostarissa ja kävi mielessään läpi taisteluita, joiden ansiosta valo oli täyttänyt hänen mielensä ja virrannut edelleen Saksaan. Häntä pyydettiin saarnaamaan. Vaikka hän oli saarnakiellossa, keisarin saattaja antoi hänelle luvan, ja munkki, joka oli kerran ollut luostarin renki, astui saarnatuoliin.

Alkaessaan puheensa täydelle salille hän käytti Kristuksen sanoja ”Rauha teille!” ja sanoi: ”Filosofit, jumaluusoppineet ja kirjoittajat ovat yrittäneet opettaa, kuinka ikuinen elämä saavutetaan, siinä onnistumatta. Minä kerron sen nyt teille: – – Jumala on herättänyt kuolleista Miehen, Herran Jeesuksen Kristuksen, jotta hän kukistaisi kuoleman, tuhoaisi synnin ja sulkisi helvetin portit. Tämä on pelastuksen työ. – – Kristus on voittanut! Tämä on iloinen uutinen. Meidät on pelastettu hänen työnsä ansiosta, ei omien tekojemme kautta. – – Meidän Herramme Jeesus Kristus sanoi: ’Rauha teille! Katsokaa minun käsiäni.’ Toisin sanoen, katso oi ihminen, minä yksin olen ottanut pois sinun syntisi ja lunastanut sinut niin, että sinulla on rauha, sanoo Herra.”

Hän jatkoi osoittamalla aidon uskon tuottavan pyhää elämää. ”Koska Jumala on pelastanut meidät, toimikaamme niin, että hän hyväksyy tekomme. Oletko rikas? Käytä omaisuuttasi auttaaksesi köyhiä heidän tarpeissaan. Oletko köyhä? Anna palveluksesi olla otollista rikkaille. Jos työsi hyödyttää vain sinua itseäsi, palvelus, jonka väität osoitetun Jumalalle, on valetta.”[13]

Kuulijat olivat kuin lumottuja. Nälkäisille murrettiin elämän sanaa. Kristus korotettiin paaveja, legaatteja, keisareita ja kuninkaita korkeammalle. Luther ei viitannut omaan uhanalaiseen asemaansa. Hän ei tavoitellut ihmisten huomiota tai sympatiaa. Tutkiskellessaan Kristusta hän unohti itsensä, ja Luther kätkeytyi Golgatan miehen taakse eikä halunnut muuta kuin kuvata Jeesusta syntisten Vapahtajana.

Kun uskonpuhdistaja jatkoi matkaansa, hän herätti kaikkialla suurta kiinnostusta. Innostunut ihmisjoukko tungeksi hänen ympärillään, ja ystävällisin sanoin häntä varoitettiin Rooman kannattajien suunnitelmista. ”He tulevat polttamaan sinut”, sanoi joku, ”ja tekevät sinusta tuhkaa kuten Jan Husista.” Luther vastasi: ”Vaikka he sytyttäisivät tulen, joka ulottuisi koko matkan Wormsista Wittenbergiin ja sen liekit kohoaisivat taivaaseen asti, kulkisin sen läpi Herran nimessä. Määräni on mennä heidän eteensä, kuin astuisin behemotin[14] kitaan murskatakseni sen kaikki hampaat tunnustamalla Herraa Jeesusta Kristusta.”[15]

Tieto, että Luther lähestyi Wormsia, herätti kuohuntaa. Hänen ystävänsä pelkäsivät hänen turvallisuutensa vuoksi. Hänen vihollisensa olivat huolissaan suunnitelmiensa onnistumisesta. Häntä yritettiin sinnikkäästi taivutella olemaan menemättä kaupunkiin. Paavin

---

12 D’Aubigné, kirja 7, luku 7.
13 D’Aubigné, kirja 7, luku 7.
14 Behmot on Raamatussa Jobin kirjassa mainittu (Job 40:15–24) suurikokoinen eläin. Tutkijat eivät ole yksimielisiä, mikä eläin oli kyseessä. *Toimituksen huomautus.*
15 D’Aubigné, kirja 7, luku 7.

kannattajat yllyttivät Lutheria asettumaan ystävällismielisen ritarin linnaan, jossa heidän väitteidensä mukaan kaikki vaikeudet voitaisiin ratkaista sopuisasti. Ystävät yrittivät herättää hänen pelkonsa kuvaamalla vaaroja, jotka häntä uhkasivat. Kaikki heidän yrityksensä epäonnistuivat. Luther oli yhä järkkymätön päätöksessään ja julisti: ”Vaikka Wormsissa olisi yhtä paljon Paholaisia kuin kaupungin katoilla on tiiliä, minä kuitenkin menisin sinne.”[16]

Valtava joukko tungeksi kaupungin portilla toivottamassa hänet tervetulleeksi hänen saapuessaan Wormsiin. Edes keisari ei ollut saanut paikalle yhtä suurta väenpaljoutta. Kiihtymys oli käsin kosketeltavaa ja joku kansanjoukon keskellä lauloi hautajaislaulua terävällä ja surumielisellä äänellä kuin varoituksena Lutheria odottavasta kohtalosta. ”Jumala on puolustajani”, hän sanoi noustessaan vaunuistaan.

Katolilaiset eivät olleet uskoneet Lutherin rohkeuden riittävän siihen, että hän todella tulisi Wormsiin, ja hänen saapumisensa tyrmistytti heidät. Keisari kutsui välittömästi neuvonantajansa koolle pohtimaan kuinka edetä. Yksi piispoista, peräänantamaton paavin puolustaja, sanoi: ”Olemme tutkineet tätä asiaa jo pitkään. Teidän keisarillisen korkeutenne pitäisi hankkiutua eroon tästä miehestä heti. Eikö Sigismundkin määrännyt Jan Husin poltettavaksi? Meitä ei sido harhaoppiselle annettu turvatakuu eikä sen noudattaminen.” ”Ei”, vastasi keisari, ”meidän täytyy pitää lupauksemme.”[17] Siksi päätökseksi tuli uskonpuhdistajan kuuleminen valtiopäivien edessä.

Koko kaupunki halusi nähdä tämän merkittävän miehen, ja hänen majapaikkansa täyttyi kävijöistä. Luther oli tuskin toipunut sairaudestaan. Hän oli väsynyt kaksi täyttä viikkoa kestäneestä matkasta, ja hänen piti valmistautua seuraavan päivän tärkeisiin tapahtumiin. Hän tarvitsi hiljaisuutta ja lepoa. Ihmisten halu tavata hänet oli kuitenkin niin suuri, ettei hän saanut levätä kuin muutaman tunnin, kun aateliset, ritarit, papit ja tavalliset kansalaiset kerääntyivät hänen ympärilleen. Näiden joukossa oli monia niistä aatelisista, jotka olivat pelkäämättä vaatineet keisarilta korjausta kirkollisiin väärinkäytöksiin. Luther sanoi: ”Heistä kaikista on tullut evankeliumini vapauttamia”.[18] Niin viholliset kuin ystävätkin halusivat kohdata tämän päättäväisen munkin. Hän otti heidät vastaan järkkymättömän tyynesti ja vastasi kaikille arvokkaasti ja viisaasti. Hänen olemuksensa oli määrätietoinen ja rohkea. Hänen kapeilla, kalpeilla kasvoillaan näkyi uurastuksen ja sairauksien jälkiä. Hänen ilmeensä oli ystävällinen ja jopa iloinen. Hänen sanojensa juhlallisuus ja syvä vakavuus antoivat hänelle voimaa, jota hänen vastustajiensakin oli vaikea vastustaa. Sekä ystävät että viholliset olivat ihmeissään. Jotkut olivat varmoja siitä, että jumala vaikutti hänessä. Toiset väittivät Kristusta moittineiden fariseusten tavoin, että ”hänessä on paha henki”.

Seuraavana päivänä Luther kutsuttiin valtiopäiville. Keisarillista upseeria oli pyydetty tuomaan hänet istuinsaliin, mutta hän pääsi vain vaivoin paikalle, koska kaikki kadut olivat tupaten täynnä uteliaita, jotka halusivat nähdä munkin, joka oli rohjennut vastustaa paavin arvovaltaa.

Kun hän oli astumassa saliin tuomariensa eteen, vanha kenraali, monien taistelujen sankari, sanoi hänelle ystävällisesti: ”Munkki parka, munkki parka. Olet nyt ottamassa uljaamman askeleen kuin minä tai kukaan päällikkö koskaan verisimmässäkään taistelussa. Jos asiasi on kuitenkin oikea, ja olet siitä varma, mene Jumalan nimessä eteenpäin, äläkä pelkää mitään. Jumala ei sinua hylkää.”[19]

---

16 D’Aubigné, kirja 7, luku 7.

17 D’Aubigné, kirja 7, luku 8. Kaarle V oli 20-vuotias tullessaan Saksan keisariksi. Valtansa vakiinnuttamiseksi hän halusi voittaa paikallishallitsijat puolelleen. Turvatakuun peruuttaminen olisi saattanut kääntyä häntä itseään vastaan. *Suomentajan huomautus.*

18 Martyn, *The Life and Times of Luther*, s. 393.

19 D’Aubigné, kirja 7, luku 8.

Vihdoin Luther seisoi kokousedustajien edessä. Keisari istui valtaistuimella ympärillään valtakunnan merkittävimmät arvohenkilöt. Kukaan ei koskaan aikaisemmin ollut vastannut uskostaan uhkaavamman kokouksen edessä kuin Luther. ”Hänen tulonsa paikalle oli itsessään jo merkittävä voitto paavista. Olihan paavi hänet jo tuominnut, mutta nyt Luther seisoi tuomioistuimen edessä. Tuo teko asetti valtiopäivät paavin yläpuolelle. Paavi oli sulkenut Lutherin kirkonkiroukseen ja yhteiskunnan ulkopuolelle, mutta hänet oli kunnioittavasti pyydetty paikalle, ja ajan arvovaltaisin kokous otti hänen asiansa käsittelyyn. Paavi oli tuominnut hänet pysyvästi vaikenemaan, mutta nyt hän saisi puhua tuhansille kiinnostuneille kristikunnan kaukaisimmistakin osista tulleille kuulijoille. Luther joutui suuren mullistuksen välikappaleeksi. Roomaa oltiin jo sysäämässä vallasta, ja tämän nöyryytyksen takana oli yhden munkin ääni.[20]

Noiden vaikutusvaltaisten ja nimekkäiden kokousedustajien edessä vaatimattomasta perhetaustasta tuleva uskonpuhdistaja vaikutti hämmentyneeltä ja mykistyneeltä. Useat ruhtinaista havaitsivat hänen tunteensa ja tulivat hänen luokseen. Yksi heistä kuiskasi: ”Älä pelkää niitä, jotka tappavat ruumiin, mutta eivät kykene tappamaan sielua.” Toinen sanoi: ”Maaherrojen ja kuninkaiden eteen te joudutte minun nimeni tähden. Silloin ette puhu te, vaan Pyhä Henki.”[21] Näin Kristuksen sanat, jotka maailman johtajat sanoivat hänelle, vahvistivat Herran palvelijaa tuona koettelemuksen hetkenä.

Luther ohjattiin aivan keisarin valtaistuimen eteen. Syvä hiljaisuus laskeutui täyteen istuntosaliin. Sitten keisarillinen virkailija nousi, osoitti pinoa Lutherin kirjoituksia ja vaati uskonpuhdistajalta vastausta kahteen kysymykseen: tunnustiko hän kirjoitukset omikseen ja olisiko hän valmis perumaan niissä esittämiään mielipiteitä. Kun kirjojen nimet oli luettu, Luther vastasi ensimmäiseen kysymykseen ja tunnusti kirjat omikseen. ”Mitä tulee toiseen kysymykseen”, hän vastasi, ”ymmärrän sen koskevan uskoa ja pelastusta, joihin liittyy Jumalan sana, suurin ja tärkein aarre niin taivaassa kuin maan päällä. Toimisin sopimattomasti, jos vastaisin tähän kysymykseen ilman harkintaa. Voisin helposti sanoa vähemmän kuin totuus edellyttää, tai ehkä puhuisin enemmän kuin totuus vaatii. Silloin tekisin syntiä Kristuksen sanaa vastaan: ’Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, sen minäkin kiellän Isäni edessä taivaissa.’[22] Tästä syystä nöyrästi pyydän teidän keisarillista majesteettianne antamaan minulle aikaa voidakseni vastata tavalla, joka ei loukkaa Jumalan sanaa.”[23]

Luther toimi viisaasti esittäessään tämän pyynnön. Kokousedustajat vakuuttuivat siitä, ettei hän toiminut hetken mielijohteesta tai kiihkomielisyydestä. Ne, joilla oli kokemusta hänen rohkeudestaan ja taipumattomuudestaan yllättyivät nähdessään hänen rauhallisuutensa ja itsehillintänsä. Näin Luther sai voimaa ja pystyi ajan tullen antamaan harkittuja, vakuuttavia, viisaita ja kunnioitusta herättäviä vastauksia, mikä yllätti ja tuotti pettymyksen hänen vastustajilleen, ja oli nuhde heidän röyhkeydelleen ja ylpeydelleen.

Seuraavana päivänä hänen oli määrä palata antamaan lopullinen vastauksensa. Miettiessään totuutta vastaan keskitettyjä voimia hän menetti hetkeksi rohkeutensa. Hänen uskonsa alkoi horjua, ja pelko, vavistus ja kauhu täyttivät hänet. Vaarat hänen edessään tuntuivat entistä suuremmilta. Näytti siltä, että hänen vihollisensa tulisivat voittamaan ja pimeyden voimat jäisivät valtaan. Pilvet kerääntyivät hänen ylleen ja tuntuivat erottavan hänet Jumalasta. Hän kaipasi varmuutta siitä, että sotajoukkojen Herra[24] olisi hänen kanssaan, ja hän

20 D’Aubigné, kirja 7, luku 8.
21 Vrt. Matt. 10:28; Mark. 13:9–11.
22 Matt. 10:33.
23 D’Aubigné, kirja 7, luku 8.
24 Suomenkielisissä Raamatuissa Herra Sebaot, joka tarkemmin käännettynä tarkoittaa sotajoukkojen Herraa. *Toimituksen huomautus.*

155, 156

heittäytyi tuskaisena kasvoilleen maahan huutaen murtuneita ja sydäntä raastavia huutoja Jumalalle, joka yksin pystyi ne täysin ymmärtämään.

”Sinä kaikkivaltias ja ikuinen Jumala”, hän rukoili, ”kuinka kauhistuttava tämä maailma onkaan! Katso, se on avannut kitansa nielläkseen minut, eikä minulla ole kuin vähän luottamusta sinuun. – – Jos turvanani ovat vain tämän maailman voimat, olen mennyttä. – – Minun viimeinen hetkeni on tullut ja tuomioni julistettu. – – Oi Jumala, auta sinä minua maailman viisautta vastaan. Tee tämä – – vain sinä yksin voit. – – sillä tämä ei ole minun työtäni vaan sinun. Minulla ei ole tänne mitään asiaa, ei mitään, millä taistella näiden maailman suurten kanssa. – – Tämä on kuitenkin sinun asiasi, – – kyseessä on vanhurskauden ja ikuisuuden asia. Herra auta minua! Uskollinen ja muuttumaton Jumala, en luota yhteenkään ihmiseen. – – Kaikki inhimillinen on epävarmaa, ja kaikki ihmisestä lähtevä epäonnistuu. – – Sinä olet valinnut minut tähän työhön. – – Seiso rinnallani rakkaan Jeesuksen Kristuksen vuoksi, joka on minun puolustajani, minun kilpeni ja vahva linnani.”[25]

Kaikkitietävä Jumala oli sallinut Lutherin tajuta tilanteen uhkaavuuden, jotta hän ei luottaisi omaan voimaansa tai antaisi uhkarohkeuden johtaa itseään vaaraan. Lutheria ei hirvittänyt pelko mahdollisesta kärsimyksestä tai kidutuksen ja kuoleman uhka, mitkä näyttivät väistämättömiltä. Hän oli joutunut kriisiin ja ymmärsi riittämättömyytensä. Hän pelkäsi heikkoutensa tuottavan evankeliumille tappion. Hän ei paininut Jumalan kanssa oman turvallisuutensa vuoksi vaan saadakseen evankeliumille voiton. Kuin Jaakob[26], joka yöllä yksin kamppaili puron luona, Lutherkin kävi ahdistavaa taistelua sisimmässään. Jaakobin tavoin hän kesti ja riippui kiinni Jumalassa. Ollessaan täysin avuton hän kiinnitti uskonsa Kristukseen, suureen Vapauttajaan. Hän sai vahvistukseksi varmuuden, ettei hän jäisi yksin seistessään valtiopäivien edessä. Rauha palasi hänen mieleensä, ja hän iloitsi mahdollisuudesta korottaa Jumalan sanaa kansojen hallitsijoiden edessä.

Saatuaan mielensä kiinnitetyksi Jumalaan Luther valmistautui edessä olevaan taisteluun. Hän mietti vastausstrategiaansa, tutki kappaleita omista kirjoituksistaan ja etsi Pyhästä Raamatusta tukea käsityksilleen. Sitten hän asetti vasemman kätensä edessään olevan avoimen pyhän kirjan päälle, nosti oikean kätensä kohti taivasta ja vannoi ”olevansa uskollinen evankeliumille ja tunnustavansa rohkeasti uskonsa, vaikka joutuisi sinetöimään todistuksensa verellään”.[27]

Kun hänet ohjattiin uudelleen valtiopäivien eteen, hänen olemuksensa ei heijastanut minkäänlaista pelkoa tai hämmennystä. Hän seisoi todistamassa Jumalasta maan suurten edessä tyynenä ja rauhallisena, kuitenkin täynnä rohkeutta ja arvokkuutta. Keisarillinen virkailija vaati häntä kertomaan päätöksensä. Oliko hän valmis peruuttamaan oppinsa? Lutherin vastaus oli hillitty ja nöyrä. Hänen puheensa ei heijastanut kovuutta tai kiihkoa. Hän vaikutti ujolta ja kunnioittavalta samalla kun hänen olemuksestaan säteili kokouksen osanottajat yllättänyt luottamus ja ilo.

”Kunnianarvoisa keisari, arvostetut ruhtinaat, armolliset herrat”, sanoi Luther, ”tulen tänään eteenne eilen saamani käskyn mukaisesti ja Jumalan laupeuteen vedoten pyydän teitä, teidän majesteettinne ja korkea-arvoiset päättäjät, armollisesti kuulemaan puolustuksen asialle, jonka uskon olevan oikea ja tosi. Jos tietämättömyyttäni hairahdun oikeuteen sopivien tapojen ja sanavalintojen suhteen, pyydän teitä antamaan sen anteeksi, eihän minua ole kasvatettu kuninkaiden palatsissa vaan luostarin eristyneisyydessä.”[28]

---

25 D’Aubigné, kirja 7, luku 8.
26 Alkutekstissä Israel, jonka nimen Jumala antoi Jaakobille. *Toimituksen huomautus.*
27 D’Aubigné, kirja 7, luku 8.
28 D’Aubigné, kirja 7, luku 8.

Sitten Luther jatkoi vastauksensa antamista. Hän huomautti, etteivät kaikki hänen julkaisunsa ole luonteeltaan samanlaisia. Joissakin hän käsitteli uskoa ja hyviä tekoja tavalla, joka on saanut jopa hänen vastustajansa pitämään niitä vaarattomina ja hyödyllisinä. Tällaisten kirjoitusten peruminen merkitsisi myös kaikille yhteisten totuuksien tuomitsemista. Toinen osa hänen kirjoituksistaan paljasti paavikunnan korruptiota ja väärinkäytöksiä. Niiden peruuttaminen vahvistaisi Rooman tyranniaa ja avaisi oven suurille vääryyksille. Muissa kirjoituksissaan hän myönsi hyökänneensä henkilöitä vastaan, jotka olivat puolustaneet tapahtuneita vääryyksiä. Luther tunnusti avoimesti olleensa usein liian kiihkeä. Vaikka hän ei tässä ole virheetön, Luther katsoi, ettei näitäkään kirjoja voi perua, koska se rohkaisisi totuuden vihollisia ja antaisi heille aiheen olla entistäkin julmempia Jumalan kansaa kohtaan.

”Olen kuitenkin vain ihminen, en Jumala”, hän jatkoi, ”ja voin siksi puolustaa itseäni Kristuksen tavoin: ’Jos puhuin väärin, osoita, mikä puheessani oli sopimatonta.’[29] – – Jumalan laupeuteen vedoten, minä pyydän teitä, mitä arvollisin keisari ja teitä mitä kunnianarvoisimmat ruhtinaat sekä kaikkia oppineita osoittamaan profeettojen ja apostolien kirjoituksista, että olen erehtynyt. Heti kun te tästä minut vakuutatte, peruutan kaikki erheeni, tartun ensimmäisenä kirjoihini ja heitän ne tuleen.”

”Toivoakseni se, mitä olen juuri sanonut, osoittaa selkeästi, kuinka huolellisesti olen punninnut ja harkinnut ne vaarat, joihin olen itseni pannut. Olen kuitenkin kaikkea muuta kuin kauhistunut. Minä iloitsen nähdessäni evankeliumin olevan vaikeuksien ja epäsovun syy samoin kuin menneinä aikoina. Sellainen on Jumalan sanan luonne ja sen vaikutus. ’Älkää luulko, että minä olen tullut tuomaan maan päälle rauhaa. En minä ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekan’,[30] sanoi Jeesus Kristus. Jumala on ihmeellinen ja kauhistuttava neuvoissaan; varokaa, ettette tukahduttaessanne erilaisia mielipiteitä ala vainota Jumalan pyhää sanaa ja vedä itsenne päälle pelottavaa ajallisten vaarojen tulvaa, onnettomuuksia ja ikuista tuhoa. – – Voisin lainata esimerkkejä Jumalan sanoista. Voisin puhua faraoista, Babylonin samoin kuin Israelinkin kuninkaista, joiden toiminta koitui pahiten heidän omaksi tuhokseen, kun he pyrkivät saamiensa, viisailta tuntuvien, neuvojen mukaisesti vahvistamaan omaa valtaansa. Jumala ’siirtää vuoria kuin huomaamatta’[31].”[32]

Luther oli puhunut saksaksi, ja häntä pyydettiin nyt toistamaan sama latinaksi. Vaikka hän oli uuvuksissa tähänastisista ponnisteluistaan, hän noudatti kehotusta ja piti puheensa uudelleen samalla selkeydellä ja voimalla kuin aiemminkin. Jumalan sallimus ohjasi tässä. Monien ruhtinaiden mielet olivat niin erheen ja taikauskon sokeuttamia, että he eivät nähneet Lutherin päätelmien voimaa ennen kuin kuulivat ne toistamiseen.

Lutherin sanojen vakuuttavuus herätti raivoa niissä, jotka olivat päättäneet olla hyväksymättä totuutta ja sulkivat itsepäisesti silmänsä valolta. Kun Luther lopetti, valtiopäivien puhemies sanoi vihaisesti: ”Et ole vastannut sinulle esitettyyn kysymykseen. – – Sinulta vaaditaan selvää ja tarkkaa vastausta. – – Perutko kirjoituksesi vai et?”

Uskonpuhdistaja vastasi: ”Koska te mitä arvostetuin majesteetti ja teidän korkea-arvoisuutenne vaaditte minulta selvää, yksinkertaista ja tarkkaa vastausta, minä annan sellaisen. En voi alistaa uskoani paavin tai kirkolliskokouksen päätettäväksi, koska on ilmeistä, että ne ovat usein olleet väärässä ja ristiriidassa toistensa kanssa. Siksi, ellei Raamatun todistus tai terve päättely vakuuta minua, elleivät lukemani tekstit saa minua vakuuttuneeksi, eivätkä ne

---

29 Joh. 18:23.
30 Matt. 10:34.
31 Job 9:5.
32 D’Aubigné, kirja 7, luku 8.

158–160

siten muuta Jumalan sanan sitomaa omaatuntoani, *minä en voi enkä tahdo perua sanojani*, koska kristityn on vaarallista puhua omaatuntoaan vastaan. Tässä seison, muuta en voi. Jumala minua auttakoon. Aamen."[33]

Näin tämä hurskas mies seisoi Jumalan sanan lujalla perustuksella. Taivaan valo loisti hänen olemuksestaan. Kaikki näkivät hänen suuruutensa ja luonteensa puhtauden. Hänen sydämessään oli rauha ja ilo, kun hän todisti vääryyden voimia vastaan. Hän on esimerkki sen uskon ylivertaisuudesta, joka voittaa maailman.

Koko valtiopäiväväki oli hetken sanaton hämmästyksestä. Ensimmäistä vastaustaan antaessaan Luther puhui hiljaisella ja kunnioittavalla äänensävyllä. Hän vaikutti miltei alistuvalta. Rooman kannattajat pitivät tätä merkkinä hänen rohkeutensa murtumisesta. He kuvittelivat hänen pyyntönsä lisäajasta johdannoksi sille, että Luther peruisi kirjoituksensa. Kaarle itse kiinnitti puolittain halveksuvasti huomion munkin uupuneeseen olemukseen, vaatimattomaan asuun ja yksinkertaiseen puheeseen ja totesi, ettei tämä munkki koskaan tee hänestä harhaoppista. Se rohkeus ja lujuus, jolla Luther nyt esiintyi, ja hänen päätelmiensä voima ja selkeys yllätti kaikki. Keisari ilmaisi kunnioituksensa huudahtamalla: "Tämä munkki puhuu urhealla sydämellä ja horjumattomalla rohkeudella." Monet saksalaisista ruhtinaista katsoivat ylpeinä ja iloiten tätä kansansa edustajaa.

Rooman kannattajat olivat kärsineet tappion. Heidän pyrkimyksensä nähtiin nyt mitä huonoimmassa valossa. He yrittivät pitää kiinni vallastaan, mutta eivät pystyneet vetoamaan Raamattuun, vaan joutuivat turvautumaan uhkauksiin, jotka olivat Rooman lyömättömät argumentit. Valtiopäivien puhemies sanoi: "Jos et peru sanojasi, keisari ja keisarikunnan edustajat päättävät yhdessä, mitä noin parantumattomasti harhaoppiselle tehdään."

Lutherin ystävät, jotka olivat ilolla kuunnelleet hänen jaloa puolustuspuhettaan, pelästyivät kuullessaan nämä sanat. Tohtori Luther itse sen sijaan sanoi rauhallisesti: "Olkoon Jumala auttajani, mitään en voi perua."[34]

Hänet ohjattiin ulos valtiopäivätalosta, ja ruhtinaat keskustelivat asiasta. Kaikki tajusivat joutuneensa merkittävän kriisin keskelle. Lutherin määrätietoinen peräänantamattomuus saattaisi vaikuttaa pitkälle kirkon tulevaisuuteen. Hänelle päätettiin antaa vielä yksi mahdollisuus perua. Viimeistä kertaa hänet tuotiin kokouksen eteen. Häneltä kysyttiin jälleen, oliko hän valmis kieltämään oppinsa. "Ei minulla ole muuta vastausta", hän sanoi, "kuin se, jonka jo annoin." Oli selvää, etteivät lupaukset sen enempää kuin uhkauksetkaan, saisi häntä taipumaan Rooman tahtoon.

Paavinkirkon johtajat olivat harmissaan, kun vaatimaton munkki häpäisi heidän valtaansa, vaikka kuninkaat ja ylimyksetkin olivat heidän edessään vavisseet. He halusivat kiduttaa Lutherin kuoliaaksi ja saada hänet tällä tavoin tuntemaan heidän vihansa. Luther oli kuitenkin ymmärtänyt vaaran ja puhunut kristillisellä arvokkuudella ja tyyneydellä. Hänen sanoissaan ei ollut ylpeyttä, kiihkoa tai valheellisia syytöksiä. Hän ei puhuessaan ajatellut itseään eikä nähnyt ympärillään olevia suurmiehiä, vaan tunsi olevansa sen yhden edessä, joka oli äärettömästi paaveja, prelaatteja, kuninkaita ja keisareita korkeampi. Lutherin todistuksessa Kristus oli puhunut sellaisella voimalla ja suuruudella, että se herätti niin ystävien kuin vihollistenkin kunnioituksen ja ihmetyksen. Jumalan Henki oli läsnä tuossa kokouksessa ja vaikutti valtakunnan päättäjien mieliin. Monet ruhtinaista tunnustivat rohkeasti pitävänsä Lutherin asiaa oikeana. Totuus oli vakuuttanut monia, mutta joissakin vaikutus ei ollut pysyvä. Oli myös sellaisia, jotka eivät heti tuoneet vakaumustaan julki, mutta tutkittuaan itse Raamattua kannattivat myöhemmin pelkäämättä uskonpuhdistusta.

33, 34 D'Aubigné, kirja 7, luku 8.

Vaaliruhtinas Fredrik oli ollut huolissaan Lutherin esiintymisestä valtiopäivillä. Hän kuunteli Lutherin puhetta syvästi vaikuttuneena. Hän oli ylpeä ja iloinen nähdessään tohtori Lutherin rohkeuden, lujuuden sekä itsehillinnän ja päätti entistä määrätietoisemmin puolustaa Lutheria. Punnitessaan asian eri puolia hän ymmärsi totuuden tehneen selvää paavien, kuninkaiden ja pappien viisaudesta. Paavikunta oli kärsinyt tappion, joka vaikuttaisi kaikkiin kansoihin kaikkina tulevina aikoina.

Kun legaatti tajusi Lutherin puheen tekemän vaikutuksen, hän alkoi pelätä Rooman vallan säilymisen puolesta pahemmin kuin koskaan ennen. Hän päätti käyttää kaikki käytettävissään olevat keinot uskonpuhdistajan tuhoamiseksi. Legaatti oli tullut tunnetuksi suuresta kaunopuheisuudesta ja diplomaattisista kyvyistä. Niiden avulla hän kuvasi nuorelle keisarille, kuinka tyhmä ja vaarallinen tämän merkityksettömän munkin asia on verrattuna Rooman vahvan paavinistuimen tukeen ja ystävyyteen.

Hänen sanoillaan oli vaikutus. Lutherin vastausta seuranneena päivänä Kaarle piti valtiopäiville puheen, jossa hän ilmoitti päätöksensä ajaa edeltäjiensä tavoin poliittista linjaa, joka pitäisi yllä ja suojelisi katolista uskoa. Koska Luther oli kieltäytynyt perumasta erheitään, mitä jyrkimpiä toimia tarvittiin häntä ja hänen opettamaansa harhaoppia vastaan. ”Yksi oman hulluutensa eksyttämä munkki on noussut koko kristikunnan uskoa vastaan. Tällaisen jumalattomuuden pysäyttämiseksi olen valmis uhraamaan valtakuntani, aarteeni, ystäväni, ruumiini, vereni, sieluni ja elämäni. Aion häätää augustinolaismunkki Lutherin ja kieltää häntä aiheuttamasta vähäisintäkään hajaannusta kansan parissa. Hyökkään häntä ja hänen kannattajiaan vastaan, koska he ovat niskoittelevia kerettiläisiä, ja erotan heidät kirkon yhteydestä kirkonkirouksella. Hyökkään heitä vastaan kaikin mahdollisin keinoin, jotka tuottavat heille tuhon. Kutsun ruhtinaskuntien edustajia toimimaan uskollisen kristityn tavoin.”[35] Keisari kuitenkin ilmoitti, että Lutherin turvatakuuta on kunnioitettava, ja hänen on sallittava palata turvallisesti kotiinsa ennen näitä toimia.

Valtiopäiväedustajille tehtiin nyt kaksi vastakkaista päätösehdotusta. Paavin lähettiläät ja häntä puoltavat vaativat uskonpuhdistajan turvatakuun perumista. ”Hänen tuhkansa pitäisi sirotella Reinvirtaan samoin kuin Jan Husin tuhka sata vuotta sitten”, he sanoivat.[36] Nekin saksalaisista ruhtinaista, jotka olivat paavin puolella ja Lutherin veriviholllisia, vastustivat kuitenkin tällaista julkisen luottamuksen pettämistä, koska se jättäisi tahran kansakunnan kunniaan. He viittasivat ongelmiin, jotka seurasivat Husin kuolemaa ja ilmoittivat, etteivät halua nuoren keisarin tai Saksan joutuvan kokemaan samoja kauheuksia.

Kaarle itse vastasi tähän pahantahtoiseen ehdotukseen sanoen: ”Vaikka kunniallisuus ja usko hävitettäisiin koko maailmasta, niiden pitäisi kuitenkin säilyä ruhtinasten sydämissä.”[37] Katkerimmat Lutherin katoliset vastustajat kehottivat vielä kerran keisaria kohtelemaan uskonpuhdistajaa kuten Sigismund oli kohdellut Husia – jättämään hänet kirkon armoille. Keisari kuitenkin muisti, kuinka Hus oli kokouksessa osoittanut kahleitaan ja muistuttanut kuningasta luvatusta kohtelustaan, ja lausui: ”En haluaisi joutua punastumaan niin kuin Sigismund.”[38]

Kaarle oli kuitenkin tietoisesti hylännyt Lutherin esittämät totuudet. ”Olen lujasti päättänyt seurata esi-isieni esimerkkiä”, hallitsija kirjoitti.[39] Hän oli päättänyt olla kääntymättä syrjään totutulta tieltä astuakseen totuuden ja vanhurskauden polulle. Koska hänen isänsä

35 D’Aubigné, kirja 7, luku 9.
36 D’Aubigné, kirja 7, luku 9.
37 D’Aubigné, kirja 7, luku 9.
38 Jacques Lenfant, *History of the Council of Constance*, osa 1, s. 422.
39 D’Aubigné, kirja 7, luku 9.

olivat niin tehneet, hänkin päätti tukea paavinistuinta riippumatta sen julmuudesta tai väärinkäytöksistä. Näin hän valitsi kantansa ja kieltäytyi vastaanottamasta kirkkaampaa valoa kuin se, joka oli loistanut hänen isilleen tai tekemään mitään velvollisuuksia, mitä he eivät olleet tehneet.

Tänäkin aikana on monia, jotka pitävät samalla tavoin kiinni isiensä tavoista ja perinteistä. Kun Herra lähettää heille uutta valoa, he kieltäytyvät ottamasta sitä vastaan, koska heidän isänsä eivät olleet saaneet samaa valoa. Meitä ei ole asetettu samaan tilanteeseen esivanhempiemme kanssa. Tästä syystä meidän velvollisuutemme ja tehtävämme ovat erilaisia kuin heidän. Jumala ei hyväksy meitä sillä perusteella, että seuraamme isiemme jälkiä ja annamme heidän päättää, mitä meidän pitäisi tehdä. Meidän tulee itse tutkia totuuden sanaa. Meillä on esi-isiämme suurempi vastuu. Olemme vastuussa valosta, jonka he saivat ja jonka he antoivat perintönä meille, mutta olemme myös vastuussa siitä uudesta valosta, joka Jumalan sanasta nyt loistaa kohdallemme.

Kristus sanoi epäuskoisista juutalaisista: ”Jos minä en olisi tullut ja puhunut heille, he eivät olisi syyllisiä, mutta nyt heidän on mahdotonta puolustella syntiään.”[40] Sama jumalallinen voima oli Lutherin kautta puhunut keisarille ja Saksan ruhtinaille. Mitä tulee siihen valoon, joka loisti Jumalan sanasta, hänen Henkensä vetosi viimeistä kertaa moniin, jotka olivat tuossa kokouksessa. Vuosisatoja aiemmin Pilatus antoi ylpeyden ja suosiontavoittelun sulkea sydämensä maailman Vapahtajalta. Samoin Felix ilmoitti totuuden lähettiläälle: ”Saat mennä. Kutsun sinut taas toiste, kun minulla on aikaa”[41], ja samoin ylpeä Agrippa sanoi: ”Vähälläpä luulet tekeväsi minusta kristityn – –.”[42] Samalla tavalla kuin nämä kaikki kääntyivät pois taivaan lähettämästä sanomasta, keisari Kaarle V taipui maallisen ylpeyden ja politikoinnin vaikutuksesta ja päätti hylätä totuuden valon.

Huhut suunnitelmista Lutheria vastaan levisivät ja täyttivät koko kaupungin kiihtymyksellä. Uskonpuhdistaja oli saanut monia ystäviä, jotka tunsivat Rooman katalan julmuuden kaikkia niitä kohtaan, jotka olivat uskaltaneet tuoda julki sen väärinkäytöksiä. He päättivät, ettei Lutheria tultaisi uhraamaan, ja sadat aateliset vannoivat suojelevansa häntä. Useat irtisanoutuivat avoimesti keisarin heikkoutta osoittavasta päätöksestä alistua Rooman käskyvaltaan. Portteihin, taloihin ja julkisiin paikkoihin kiinnitettiin julisteita, joista jotkut tuomitsivat ja toiset kannattivat Lutheria. Yhteen oli kirjoitettu viisaan miehen tärkeät sanat: ”Voi sinua, maa, jonka kuningas on poikanen!”[43] Yleinen innostus Lutherin puolesta koko Saksassa vakuutti keisarin ja valtiopäivät, että mikä tahansa laittomuus häntä kohtaan vaarantaisi koko valtakunnan rauhan ja valtaistuimen vakauden.

Saksin vaaliruhtinas Fredrik toimi harkitun pidättyvästi ja varoi huolellisesti paljastamasta todellisia uskonpuhdistajaan liittyviä tunteitaan. Samalla hän väsymättömällä valppaudella vartioi ja seurasi kaikkia Lutherin ja hänen vastustajiensa tekemisiä. Monet eivät kuitenkaan yrittäneet peittää Lutheria kohtaan tuntemaansa sympatiaa. Hänen luonaan kävi ruhtinaita, kreivejä, paroneja ja muita niin maallisia kuin kirkollisiakin merkkihenkilöitä. ”Tohtorin pieneen huoneeseen”, kirjoitti Spalatin, ”eivät mahtuneet kaikki, jotka tulivat paikalle.”[44] Kansa katseli häntä kuin hän olisi ollut enemmän kuin ihminen. Jopa ne, jotka eivät uskoneet hänen oppeihinsa, eivät voineet olla ihailematta sitä ylevää lujuutta, joka sai hänet ennemmin uhmaamaan kuolemaa kuin toimimaan omaatuntoaan vastaan.

---

40 Joh. 15:22.
41 Ap. t. 24:25.
42 Ap. t. 26:28.
43 Ks. Saarn. 10:16.
44 Martyn, s. 404.

164, 165

Vakavia yrityksiä tehtiin Lutherin saamiseksi tekemään kompromissi Rooman kanssa. Ylimykset ja ruhtinaat sanoivat hänelle, että jos hän pitää kiinni omien ajatustensa asettamisesta kirkon ja kirkolliskokousten päätöksiä vastaan, hänet tultaisiin pian karkottamaan valtakunnasta eikä hänellä olisi mitään keinoa puolustautua. Tähän Luther vastasi: ”Kristuksen evankeliumia ei ole mahdollista julistaa ilman, että se herättää vastustusta. – – Kuinka voisin antaa pelon tai uhkaavan vaaran erottaa minut Herrasta, jonka jumalallisessa sanassa yksin on totuus? Ei, ennemmin luopuisin ruumiistani, verestäni ja elämästäni.”[45]

Jälleen häntä pyydettiin alistumaan keisarin tahtoon, jolloin hänellä ei olisi mitään pelättävää. ”Minä alistun”, hän vastasi, ”koko sydämestäni siihen, että keisari, ruhtinaat ja vaikka kaikkein pahantahtoisimmat kristityt tutkisivat ja tuomitsisivat kirjoitukseni, mutta sillä ehdolla, että he käyttävät Jumalan sanaa mittapuuna. Ihminen ei voi kuin totella Jumalan sanaa! Älkää tarjotko minulle sellaista, mikä tekee väkivaltaa Pyhän Raamatun sitomalle omalletunnolleni.”[46]

Toiseen vetoomukseen hän vastasi: ”Minä voisin kyllä luopua turvatakuustani ja antaa itseni keisarin käsiin, mutta Jumalan sanasta en luovu milloinkaan!”[47] Hän ilmaisi valmiutensa alistua kokouksen päätöksiin, jos päätökset perustuvat Raamattuun. ”Kaikessa, mikä liittyy Jumalan sanaan ja uskoon”, Luther lisäsi, ”jokainen kristitty on yhtä hyvä tuomari kuin paavi, vaikka paavilla olisi tukenaan miljoona kirkolliskokousta.”[48] Viimein ystävät samoin kuin viholliset tajusivat, että yritykset päästä sovitteluratkaisuun olivat hyödyttömiä.

Jos uskonpuhdistaja olisi antanut periksi yhdessäkään kohdassa, Paholainen ja hänen joukkonsa olisivat voittaneet. Lutherin horjumaton lujuus oli keino vapauttaa kirkko ja alkaa uusi parempi aika. Yksi mies uskalsi ajatella ja toimia ymmärryksensä mukaan uskon asioissa, ja hänen vaikutuksensa muutti kirkkoa ja maailmaa ei vain hänen omana aikanaan vaan kaikkien tulevienkin sukupolvien ajaksi. Hänen lujuutensa ja uskollisuutensa vahvistaisi kaikkia, jotka ajan loppuun asti joutuisivat vastaaviin kokemuksiin. Herran voima ja majesteettius nousi inhimillisen päätöksenteon ja Paholaisenkin mahtavan voiman yläpuolelle.

Keisarillisella käskyllä Luther määrättiin palaamaan kotiin, ja hän tiesi, että tätä ilmoitusta seuraisi pian hänen tuomionsa julistus. Uhkaavat pilvet nousivat jälleen hänen polkunsa ylle. Kuitenkin hänen sydämensä oli täynnä kiitosta ja ylistystä hänen lähtiessään Wormsista. ”Itse Paholainen oli vartioimassa paavin linnanmuuria”, hän sanoi, ”mutta Kristus on nyt tehnyt siihen suuren aukon, ja Paholainen joutui tunnustamaan, että Herra on häntä mahtavampi.”[49]

Lähtönsä jälkeen Luther oli vielä huolissaan siitä, että hänen peräänantamattomuuttaan saatettaisiin pitää kapinallisuutena. Hän kirjoitti keisarille: ”Jumala, joka tutkii kaikki sydämet, on todistajani”, hän sanoi, ”että olen valmis mitä vakavimmin tottelemaan teidän majesteettianne niin kunniassa kuin häpeässä, elämässä kuin kuolemassa ilman mitään ehtoja paitsi ne, jotka asetetaan Jumalan sanassa, josta ihminen saa elää. Kaikissa tämän elämän asioissa uskollisuuteni on horjumaton, koska se, mitä me täällä menetämme tai voitamme, on merkityksetöntä pelastuksen kannalta. Mitä tulee ikuisuutta koskeviin aiheisiin, Jumalan tahto on, ettei kukaan niissä alistu toisen ihmisen tahtoon. Tällainen alistuminen hengellisissä kysymyksissä olisi todellista jumalanpalvelusta, joka ei kuulu kenellekään paitsi yksin Luojalle.”[50]

---

45 D’Aubigné, kirja 7, luku 10.
46 D’Aubigné, kirja 7, luku 10.
47 D’Aubigné, kirja 7, luku 10.
48 Martyn, s. 410.
49 D’Aubigné, kirja 7, luku 11.
50 D’Aubigné, kirja 7, luku 11.

165–167

Paluumatkalla Wormsista asenne Lutheria kohtaan oli vieläkin mairittelevampi kuin hänen matkallaan vastakkaiseen suuntaan. Tärkeät kirkkoruhtinaat toivottivat kirkonkirouksessa olevan munkin tervetulleeksi. Maalliset johtajat osoittivat kunnioitusta miehelle, jonka keisari oli tuominnut. Häntä pyydettiin saarnaamaan, ja keisarillisesta kiellosta huolimatta hän astui jälleen saarnatuoliin. ”En koskaan luvannut pitää Jumalan sanaa kahlehdittuna”, hän totesi, ”enkä tule koskaan niin tekemään.”[51]

Hän oli ollut vasta vähän aikaa pois Wormsista, kun paavin edustajat saivat taivuteltua keisarin antamaan Lutheria koskevan julistuksen, jossa hänet tuomittiin kutsumalla häntä ”Saatanaksi naamioituneena ihmishahmoon ja pukeutuneena munkinkaapuun”[52]. Annettiin käsky, että kun Lutherin turvatakuu päättyisi, hänen toiminnastaan tehtäisiin loppu. Kukaan ei saanut suojella häntä, antaa hänelle ruokaa tai juomaa tai puhua hänen puolestaan yleisesti tai yksityisesti. Missä tahansa hän oli, hänet piti ottaa kiinni ja luovuttaa viranomaisen käsiin. Myös hänen kannattajansa tuli vangita ja heidän omaisuutensa takavarikoida. Hänen kirjoituksensa määrättiin tuhottaviksi, ja lopuksi oli käsky tehdä kaikille tätä päätöstä uhmaaville samoin kuin Lutherille.

Saksin vaaliruhtinas ja vahvimmin Lutheria kannattavat ruhtinaat olivat lähteneet Wormsista pian Lutherin lähdön jälkeen, ja keisarin käsky sai valtiopäivien siunauksen. Rooman kannattajat riemuitsivat. He pitivät uskonpuhdistuksen kohtaloa sinetöitynä.

Jumala oli kuitenkin varannut palvelijalleen pakotien tänä vaarallisena hetkenä. Valpas tarkkailija oli seurannut Lutherin liikkeitä ja tehnyt sydämessään oikean ja jalon päätöksen saada hänet turvaan. Oli ilmeistä, että Rooma ei tyytyisi mihinkään vähäisempään kuin Lutherin kuolemaan, ja hänet voitaisiin säästää leijonien hampailta vain kätkemällä. Jumala antoi Saksin Fredrikille viisautta tehdä suunnitelma uskonpuhdistajan hengen pelastamiseksi. Todellisten ystävien avulla vaaliruhtinaan ajatus toteutettiin, ja Luther piilotettiin huolellisesti niin ystäviltä kuin vihollisiltakin. Matkalla kotiin hänet otettiin kiinni, erotettiin seuralaisistaan ja vietiin kiireesti metsän halki Wartburgin syrjäiseen vuoristolinnaan. Lutherin kaappaus ja turvaan kuljettaminen tapahtuivat niin salaisesti, ettei edes Fredrik itse pitkään tiennyt, minne Luther oli viety. Tämä tietämättömyys oli suunniteltua. Niin kauan kuin vaaliruhtinas ei tiennyt Lutherin sijaintia, hän ei voinut sitä myöskään paljastaa. Hänelle riitti varmuus siitä, että uskonpuhdistaja oli turvassa.

Kevät, kesä ja syksy kuluivat. Talvikin tuli, ja Luther oli yhä kaapattuna. Aleander ja hänen aatetoverinsa riemuitsivat siitä, että evankeliumin valo näytti olevan sammumassa. Uskonpuhdistaja oli kuitenkin täyttämässä lamppuaan totuuden varastohuoneen öljyllä, ja valo loistaisi vielä entistä kirkkaammin.

Wartburgin linnan turvallisessa suojassa Luther sai jonkin aikaa nauttia siitä, että pääsi pois taistelun tiimellyksestä. Hän ei kuitenkaan pitkään tyytynyt hiljaisuuteen ja lepoon. Hän oli tottunut aktiiviseen elämään ja ankariin ristiriitoihin eikä voinut pysyä toimettomana. Näinä hiljaisina päivinä hän mietti kirkon tilaa ja huusi epätoivoissaan: ”Voi! Ei ole ketään, joka näinä viimeisinä Jumalan vihan päivinä olisi valmis seisomaan kuin muuri Herran edessä ja pelastamaan Israelin!”[53] Uudelleen hänen ajatuksensa palasivat häneen itseensä, ja hän alkoi pelätä, että joutuisi syytetyksi pelkuruudesta vetäydyttyään taistelusta. Hän nuhteli itseään saamattomuudesta ja itsensä hemmottelusta. Kuitenkin samaan aikaan hän teki päivittäin enemmän kuin näytti olevan mahdollista yhdelle ihmiselle. Hänen kynänsä ei ollut koskaan toimeton. Samalla kun hänen vihollisensa onnittelivat itseään Lutherin

51 Martyn, s. 420.
52 D’Aubigné, kirja 7, luku 11.
53 D’Aubigné, kirja 9, luku 2.

hiljentämisestä, he hämmästyivät ja hämmentyivät saadessaan vastaansanomattoman todisteen Lutherin työstä. Hän kirjoitti sarjan traktaatteja, joita levitettiin kaikkialle Saksaan. Hän teki myös tärkeimmän mahdollisen palveluksen maanmiehilleen ja käänsi Uuden testamentin saksaksi. Kallioiselta Patmokseltaan hän jatkoi evankeliumin julistamista sekä ajan syntien ja erheiden nuhtelemista lähes koko vuoden ajan.

Kun Jumala veti palvelijansa syrjään julkisuuden valokeilasta, kyse ei ollut vain Lutherin suojaamisesta vastustajien vihalta tai rauhallisesta ajanjaksosta näitä tärkeitä tehtäviä varten. Näitäkin kallisarvoisempi lopputulos odotti toteuttamistaan. Vuoriston syrjäisessä yksinäisyydessä Luther oli erossa maallisista tukijoistaan ja kaikesta ihmisten kiitoksesta. Tämä pelasti hänet ylpeydeltä ja itsevarmuudelta, joka niin usein seuraa menestystä. Kärsimys ja nöyryytys valmistivat häntä turvallisesti jatkamaan matkaa niissä huimaavissa korkeuksissa, joihin hänet oli äkkiä nostettu.

Kun totuuden tuomasta vapaudesta iloitaan, ihmisillä on taipumus ylistää niitä, joita Jumala on käyttänyt murtamaan harhan ja taikauskon kahleet. Paholainen pyrkii käännyttämään ajatukset ja kiintymyksen pois Jumalasta ja kiinnittämään ne inhimillisiin välikappaleisiin. Hän johtaa heidät kunnioittamaan välikappaletta ja jättämään huomiotta hänet, joka sallimuksen kädellä ohjaa kaikkea. Liian usein uskonnolliset johtajat saadessaan kiitosta ja ihannointia menettävät näyn omasta riippuvuudestaan Jumalasta ja alkavat luottaa itseensä. Tämän seurauksena he pyrkivät kontrolloimaan niiden mieltä ja omaatuntoa, jotka pyytävät heiltä neuvoja sen sijaan, että etsisivät niitä Jumalan sanasta. Usein uskonpuhdistustyö alkaa taantua, kun sen kannattajat lankeavat tähän. Jumala halusi varjella uskonpuhdistuksen asiaa tältä vaaralta. Hänen toiveensa on, että työssä näkyisi ihmisten sijaan Jumalan kädenjälki. Ihmisten silmät olivat kääntyneet Lutheriin totuuden edustajana, mutta hänet pantiin syrjään, jotta katseet kääntyisivät totuuden ikuiseen lähteeseen.

169, 170

9

Sveitsin uskonpuhdistaja

Kirkon uudistamisessa käytettyjen työntekijöiden valinnassa voi nähdä samanlaisen Jumalan suunnitelman kuin kirkkoa perustettaessa. Suuri taivaallinen opettaja sivuutti arvostetut, nimekkäät ja rikkaat, jotka olivat kansan johtajina tottuneet ihmisten kiitokseen ja kunniaan. He olivat niin ylpeitä, itseriittoisia ja varmoja omasta ylemmyydestään, että he eivät voineet mukautua vaatimattoman Nasaretilaisen työtovereiksi ja tuntemaan myötätuntoa lähimmäisiään kohtaan. Sen sijaan oppimattomat ja raskaaseen työhön tottuneet galilealaiset kalastajat saivat kutsun. Jeesus sanoi heille: ”Lähtekää minun mukaani. Minä teen teistä ihmisten kalastajia.”[1] Nämä opetuslapset olivat nöyriä ja oppimiskykyisiä. Mitä vähemmän he olivat ajan väärien käsitysten otteessa, sitä paremmin Kristus pystyi heitä opettamaan ja kouluttamaan palvelukseensa.

Samoin tapahtui suuren uskonpuhdistuksen päivinä. Johtavat uskonpuhdistajat tulivat vaatimattomasta taustasta ja olivat miehiä, joita ei vaivannut ajalle tyypillinen ylpeys omasta asemasta, kiihkomielisyys tai pappisvaltaan luottaminen. Jumalan suunnitelmaan kuuluu saavuttaa suuria tuloksia vaatimattomien välikappaleiden avulla. Näin kunnia ei mene ihmisille, vaan hänelle, joka on heissä vaikuttanut niin tahtomisen kuin tekemisenkin oman hyvän tarkoituksensa mukaisesti.[2]

Muutamia viikkoja sen jälkeen, kun Luther oli syntynyt kaivostyöntekijän mökissä Saksissa, Ulrich Zwingli syntyi paimenen majassa Alpeilla. Zwinglin lapsuuden elinympäristö samoin kuin hänen kasvatuksensa valmistivat häntä tulevaan tehtävään. Hän kasvoi jylhien ja luonnonkauniiden maisemien keskellä ja vaikuttui jo nuorena Jumalan suuruudesta, voimasta ja majesteettiudesta. Hän kuuli kertomuksia samoilla vuorilla tehdyistä uroteoista. Nuoruudessa ne innoittivat hänen pyrkimyksiään. Hurskaalta isoäidiltään hän sai kuulla kallisarvoisia Raamatun kertomuksia, joita tämä oli poiminut kirkollisten legendojen ja perimätiedon joukosta. Syvästi kiinnostuneena hän kuunteli kuvauksia patriarkkojen ja profeettojen suurteoista, Palestiinan kummuilla lampaitaan vahtineista paimenista, joille enkelit puhuivat Betlehemin lapsesta ja Golgatan miehestä.

Hans Lutherin tavoin Zwinglin isä halusi saada hyvän koulutuksen pojalleen, ja tämä lähetettiin jo varhain kotilaaksonsa ulkopuolelle. Hänen ajatusmaailmansa kehittyi nopeasti, ja pian ongelmaksi tuli se, mistä löytyisi riittävän tietäviä opettajia. Kolmetoistavuotiaana hän meni Berniin, jossa oli silloin Sveitsin parhaana pidetty koulu. Siellä oli kuitenkin myös vaara, joka uhkasi hänen lupaavaa tulevaisuuttaan. Munkit yrittivät määrätietoisesti houkutella häntä luostariin. Dominikaani- ja fransiskaanimunkit kilpailivat ihmisten suosiosta

---

1 Matt. 4:19.
2 Vrt. Fil. 2:13.

171, 172

näyttävillä koristeilla kirkoissa ja mahtipontisilla seremonioilla. Houkuttimena oli myös kuuluisia pyhäinjäännöksiä ja ihmeitä tekeviä kuvia.

Bernin dominikaanit tajusivat, että tämän lahjakkaan nuoren opiskelijan voittaminen heidän puolelleen voisi tuoda heille menestystä ja kunniaa. Hänen nuoruutensa, taitonsa puhujana ja kirjoittajana, musikaalinen neroutensa ja runollinen lahjakkuutensa voisivat tuoda heidän jumalanpalveluksiinsa suuremman määrän ihmisiä ja varoja kuin kaikki heidän juhlansa ja koristeensa. Valheilla ja imartelulla he yrittivät houkutella Zwingliä luostariinsa. Opiskeluaikanaan Luther valitsi hautautua luostariin, mutta maailma olisi menettänyt hänen työnsä, ellei Jumala olisi johdattanut häntä sieltä vapauteen. Zwinglin ei sallittu joutua samaan vaaraan. Jumalan johdatuksesta hänen isänsä sai tiedon munkkien suunnitelmista, eikä hänellä ollut pienintäkään halua nähdä poikansa päätyvän munkkien joutilaaseen ja tuottamattomaan elämään. Hän näki pojan tulevaisuuden mahdollisuuksien olevan uhattuina ja vaati häntä palaamaan välittömästi kotiin.

Poika seurasi saamaansa käskyä, mutta kotilaakso ei kauan nuorukaista tyydyttänyt. Pian hän jatkoi opintojaan ja päätyi jonkin ajan kuluttua Baseliin. Täällä Zwingli ensimmäisen kerran kuuli evankeliumin Jumalan vapaasta armosta. Wittenbach, antiikin kielten opettaja, oli tutkiessaan kreikkaa ja hepreaa löytänyt Raamatun. Siten taivaallisen valon säteitä loisti myös hänen oppilaittensa mieliin. Hän vakuutti, että oli olemassa kaikkia oppineiden ja filosofien teorioita vanhempi ja äärettömästi arvokkaampi totuus. Tämä ikivanha totuus oli se, että Kristuksen kuolema on ainoa sovitus syntiselle. Nämä sanat olivat Zwinglille ensimmäinen aamun koittoa ennakoiva valonsäde.

Pian Zwingli kutsuttiin Baselista alkamaan elämäntyönsä. Hänen ensimmäinen työkenttänsä oli alppiseurakunta hänen kotilaaksonsa lähellä. Pappisvihkimyksen jälkeen hän ”antautui koko sydämestään etsimään jumalallista totuutta. Hän ymmärsi hyvin, kuinka paljon hänen täytyy tietää siksi, että Kristuksen lauma oli uskottu hänen haltuunsa.” Näin yksi hänen uskonpuhdistajatovereistaan häntä kuvaili.[3] Mitä enemmän hän tutki Raamattua, sitä selkeämmin hän ymmärsi eron totuuden ja Rooman harhaoppien välillä. Hän antautui tutkimaan Raamattua Jumalan sanana, ainoana riittävänä ja erehtymättömänä uskon ohjeena. Hän näki, kuinka Raamatun on oltava oma tulkitsijansa. Hän ei uskaltanut yrittää selittää Raamattua ennakkokäsityksiin perustuvien teorioiden tai oppien mukaan, vaan piti velvollisuutenaan löytää sen selkeät ja ilmeiset opetukset. Hän käytti kaikkia mahdollisia keinoja löytääkseen täyden ja oikean merkityksen Raamatulle. Hän pyysi Pyhän Hengen apua ja julisti, että yksin Henki pystyi paljastamaan Raamatun opetuksen niille, jotka vilpittömästi ja rukoillen sitä etsivät.

”Raamattu”, sanoi Zwingli, ”tulee Jumalalta, ei ihmisiltä. Niinpä Jumala, joka sinua valaisee, antaa sinun ymmärtää sen olevan Jumalan puhetta. Jumalan sana – – ei voi olla väärässä; se on kirkas, se opettaa itseään, se ilmoittaa itsensä ja valaisee sielun pelastuksella ja armolla. Se lohduttaa sielua Jumalan yhteydessä ja tekee siitä nöyrän niin, että ihminen voi kadottaa itsensä tai jopa panna itsensä kokonaan syrjään ottaakseen Jumalan vastaan.” Zwingli itse oli todiste näiden sanojen totuudesta. Kuvatessaan myöhemmin tämän ajan kokemustaan hän kirjoitti: ”Kun – – aloin antautua kokonaan Pyhälle Raamatulle, filosofia ja (skolastinen) teologia toivat eteeni vain ristiriitoja. Lopulta tulin tilanteeseen, jossa päättelin, että ’sinun täytyy panna syrjään kaikki ja oppia vain, mikä on Jumalan omasta selkeästä sanasta löytyvä merkitys’. Näin aloin pyytää jumalallista tietoa, ja Raamattu tuli minulle paljon helpommaksi kirjaksi ymmärtää.”[4]

---

3 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 8, luku 5.
4 Wylie, kirja 8, luku 6.

172–174

Zwingli ei saanut saarnaamaansa oppia Lutherilta. Se oli Kristuksen oppia. ”Jos Luther saarnaa Kristusta”, Sveitsin uskonpuhdistaja sanoi, ”hän tekee samaa kuin minäkin. Niitä, jotka hän on tuonut Kristukselle, on enemmän kuin niitä, joita minä olen johtanut, mutta ei sillä ole merkitystä. Minä en halua tunnustaa muuta nimeä kuin Kristuksen nimen. Olen hänen sotilaansa, ja vain hän on johtaja. Luther ei ole koskaan kirjoittanut minulle sanaakaan enkä minä Lutherille. Miksi? – – Koska näin käy selväksi, että Jumalan Henki toimii sopusoinnussa itsensä kanssa, koska me molemmat toisistamme riippumatta opetamme Kristuksen oppia niin samalla tavalla.”[5]

Vuonna 1516 Zwingli kutsuttiin Einsiedelnin luostarin saarnaajaksi. Täällä hän sai mahdollisuuden ymmärtää paremmin Rooman rappion ja toimia uskonpuhdistajana, minkä vaikutus ulottui kauas hänen kotoisten Alppiensa ulkopuolelle. Yksi Einsiedelnin vetonauloista oli neitsyt Marian kuva, jolla väitettiin olevan ihmeitä tekevä voima. Luostarin portin yllä oli kaiverrus: ”Täällä on saatavilla täydellinen vapaus synneistä.”[6] Kaikkina vuodenaikoina pyhiinvaeltajia saapui neitsyt Marian muistomerkille, mutta vuosittain vietettiin suurta juhlaa muistomerkin vihkimisen kunniaksi, ja siihen saapui suuria kansanjoukkoja kaikkialta Sveitsistä ja jopa Ranskasta ja Saksasta. Tämän näkeminen vaivasi Zwingliä, ja hän käytti tilaisuuden hyväkseen ja julisti evankeliumin vapautta näille taikauskon vangeille.

”Älkää kuvitelkokaan, että Jumala olisi tässä temppelissä enemmän kuin muissa luomakunnan osissa”, hän sanoi. ”Missä tahansa maassa elät, Jumala on lähelläsi ja kuulee sinua. – – Voisivatko hyödyttömät teot, pitkät pyhiinvaellusmatkat, uhrit, kuvat, neitsyt Marian tai pyhimysten rukoileminen taata Jumalan armon? – – Mitä hyötyä on siitä sanojen paljoudesta, johon kätkemme rukouksemme? Mitä hyötyä on kiiltävistä viitoista, sileiksi parturoiduista päistä, pitkästä kauniisti laskeutuvasta kaavusta tai kultakoristeisista jalkineista? – – Jumala katsoo sydämeemme, ja se on kaukana hänestä.” ”Kristus”, hän jatkoi, ”uhrattiin kerran ristillä. Hän on se todellinen uhri, joka tuo ikuisuuteen asti kestävän sovituksen uskoville.”[7]

Monet hänen kuulijoistaan eivät pitäneet tällaisesta opetuksesta. He olivat tehneet raskaan matkan vain kuullakseen, että he olivat turhaan nähneet vaivaa. He eivät kyenneet ymmärtämään anteeksiantoa, jota tarjottiin vapaasti Kristuksessa. Heille riitti vanha Rooman viitoittama taivastie. He kavahtivat minkään paremman etsimiseen liittyvää vaikeutta. Heidän oli helpompi uskoa pelastuksensa pappien ja paavin varaan kuin etsiä sydämen puhtautta.

Mutta oli myös toinen ryhmä kuulijoita, jotka ilomielin ottivat vastaan sanoman lunastuksesta Kristuksessa. Rooman rituaalit eivät olleet tuoneet heille sielunrauhaa, ja he hyväksyivät uskossa Vapahtajan veren omaksi sovituksekseen. Nämä palasivat koteihinsa ja kertoivat toisille kallisarvoisesta valosta, jonka olivat saaneet. Totuutta vietiin näin kyläpahasesta toiseen, kaupungista kaupunkiin, ja neitsyt Marian muistomerkille tulleiden pyhiinvaeltajien määrä laski merkittävästi. Samalla uhrilahjojen määrä pieneni ja niiden myötä Zwinglin palkka, joka oli näistä lahjoista riippuvainen. Hän kuitenkin piti tätä pelkkänä ilona, koska näki kiihkomielisyyden ja taikauskon väistyvän.

Kirkolliset johtajat eivät olleet sokeita Zwinglin aikaansaannoksille, mutta toistaiseksi he välttivät asiaan puuttumista. He toivoivat vieläkin voittavansa hänet oman asiansa ajajaksi ja halusivat mielistelyllä taivutella hänet puolelleen. Sillä välin totuus sai yhä lujemman otteen ihmisten sydämestä.

Zwinglin työ Einsiedelnissä oli valmistanut hänet laajempaa työtä varten, ja tämä työ

---

5 Merle D’Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century*, kirja 8, luku 9.
6 D’Aubigné, kirja 8, luku 5.
7 D’Aubigné, kirja 8, luku 5.

174–176

alkoikin pian. Kolmen vuoden kuluttua hänet kutsuttiin Zürichin tuomiokirkon saarnaajaksi. Kyseessä oli silloisen Sveitsin liittovaltion tärkein kaupunki, ja siellä tehdyllä työllä oli laaja vaikutus. Ne kirkonmiehet, joiden kutsusta hän Zürichiin tuli, halusivat kuitenkin estää kaikenlaiset uudet ajatukset ja opastivat häntä sen mukaisesti työhön.

”Sinun pitää kaikin tavoin ponnistella”, he sanoivat, ”että tuomiokapitulin varat saataisiin kootuksi, eikä pienintäkään lahjaa saa ylenkatsoa. Sekä saarna- että rippituolista kehotat uskollisia maksamaan kymmenyksensä ja muut maksut, joilla he voivat osoittaa rakkautensa kirkkoa kohtaan. Sinun tulee ahkerasti pyrkiä lisäämään myös sitä tuloa, joka saadaan sairailta, messuista tai mistä tahansa kirkollisesta toimituksesta.” ”Mitä tulee sakramenttien jakamiseen, saarnaamiseen ja laumasta huolehtimiseen”, hänen neuvonantajansa lisäsivät, ”nekin kuuluvat kappalaisen velvollisuuksiin, mutta voit palkata jonkun tekemään nämä puolestasi, erityisesti saarnaamisen. Sinun ei tule itse jakaa sakramentteja kuin merkkihenkilöille ja vain silloin, kun sinua erityisesti pyydetään. Oli kyse kenestä tahansa, et saa niin tehdä.”[8]

Zwingli kuunteli hiljaa saamiaan ohjeita. Vastauksessaan, ilmaistuaan ensin kiitollisuutensa siitä, että hänet oli tähän tärkeään asemaan kutsuttu, hän kertoi oman toimintasuunnitelmansa. ”Kristuksen elämä”, hän sanoi, ”on liian pitkään ollut piilossa ihmisiltä, ja aion saarnata koko Matteuksen evankeliumin, – – kooten ajatukset yksin raamatullisista lähteistä. Luotaan tekstit syvyyksiä myöten ja vertaan raamatunpaikkoja keskenään etsiessäni oikeaa käsitystä hartaassa rukouksessa. Tämä tapahtuu Jumalan kunniaksi ja tuo kiitosta hänen ainoalle Pojalleen ja toimii ihmisten pelastukseksi ja vahvistaa heitä oikeassa uskossa. Tähän pyhitän työni.”[9] Vaikka jotkut kirkollisista johtajista eivät hyväksyneet hänen suunnitelmaansa ja yrittivät taivutella hänet siitä pois, Zwingli pysyi lujana. Hän ilmoitti, ettei ollut alkamassa mitään uutta toimintamallia, vaan palaisi varhaisemman ja puhtaamman uskon aikoina vallinneeseen vanhaan tapaan.

Hänen opettamansa asiat olivat jo alkaneet herättää huomiota, ja ihmiset tulivat sankoin joukoin kuulemaan hänen saarnaansa. Monet, jotka olivat jo pitkään olleet pois jumalanpalveluksista, liittyivät hänen kuulijoittensa joukkoon. Hän alkoi saarnatyönsä evankeliumeista ja luki ja selitti kuulijoilleen, mitä innoitettu kertomus Kristuksen elämästä, opetuksesta ja kuolemasta tarkoitti. Täällä, samoin kuin Einsiedelnissä, hän esitti Jumalan sanan ainoana erehtymättömänä auktoriteettina ja Kristuksen kuoleman ainoana täydellisenä uhrina. Hän sanoi: ”Minä toivon voivani johtaa teidät Kristuksen luo. Hän on todellinen pelastuksen lähde.”[10] Kaikkiin kansanryhmiin kuuluvat ihmiset tungeksivat saarnamiehen ympärillä. Joukossa oli valtiomiehiä, oppineita, käsityöläisiä ja talonpoikia. Syvän kiinnostuksen valtaamina he kuuntelivat hänen sanojaan. Hän ei vain tarjonnut ilmaista pelastuksen lahjaa, vaan nuhteli myös pelkäämättä aikansa korruptiota ja syntejä. Monet lähtivät tuomiokirkosta ylistäen Jumalaa. ”Tämä mies”, he sanoivat, ”on totuuden saarnaaja. Hän on meidän Mooseksemme, joka johtaa meidät ulos Egyptin pimeydestä.”[11]

Vaikka hänen työnsä otettiin alkuun vastaan innostuneesti, jonkin ajan kuluttua alkoi nousta myös vastustusta. Munkit pyrkivät estämään hänen työnsä ja tuomitsivat hänen opetuksensa. Monet hyökkäsivät häntä vastaan pilkalla ja ivalla, toiset turvautuivat hävyttömyyksiin ja uhkauksiin. Zwingli kesti kuitenkin kaiken kärsivällisesti ja sanoi: ”Jos haluamme

---

8 D’Aubigné, kirja 8, luku 6.
9 D’Aubigné, kirja 8, luku 6.
10 D’Aubigné, kirja 8, luku 6.
11 D’Aubigné, kirja 8, luku 6.

voittaa pahat Jeesuksen Kristuksen puolelle, meidän täytyy sulkea silmämme monilta asioilta."[12]

Näihin aikoihin uskonpuhdistuksen etenemistä tuli edistämään myös toinen työntekijä. Lucian-nimisellä miehellä oli Baselissa ystävä, joka tunnusti reformoitua uskoa. Tämä ystävä oli lähettänyt Lucianin Zürichiin mukanaan Lutherin kirjoituksia. Hän oli ehdottanut Lucianille, että näiden kirjoitusten myynti olisi tehokas tapa levittää valoa. Zwinglille hän kirjoitti: "Selvitä, onko tällä miehellä riittävästi harkintakykyä ja taitoa. Jos on, anna hänen jatkaa työtä Sveitsissä kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään ja jopa talosta taloon ja myydä Lutherin kirjoituksia, erityisesti Isä meidän -rukouksen selitystä, koska se on kirjoitettu maallikoita varten. Mitä paremmin nämä kirjat tunnetaan, sitä enemmän niille löytyy ostajia."[13] Näin valo levisi.

Kun Jumala valmistautuu murtamaan tietämättömyyden ja taikauskon kahleet, Paholainen tekee kaikin voimin työtä pitääkseen ihmiset pimeydessä ja sitoakseen heidät entistä tiukemmin otteeseensa. Kun eri maissa nousi miehiä kertomaan vanhurskauden sanomasta ja anteeksiannosta Kristuksen veren voimassa, Rooma alkoi uudella innolla markkinoida anteeksiantamusta rahalla koko kristikunnan alueella.

Jokaisella synnillä oli hintansa, ja ihmisille suotiin jopa lupa rikoksiin, kunhan kirkon raha-arkut pidettäisiin täynnä. Näin edistettiin kahta kansanliikettä. Toinen tarjosi anteeksiantamusta rahalla ja toinen Kristuksen ansiosta. Rooma teki synnistä luvallisen asian ja tulonlähteen, mutta uskonpuhdistajat tuomitsivat synnin ja todistivat Kristuksesta sovittajana ja vapauttajana.

Saksassa aneiden myynti oli annettu dominikaanimunkeille ja työtä johti surullisen kuuluisa Tetzel. Sveitsissä kauppa oli uskottu fransiskaanimunkeille ja Samson-nimisen[14] italialaisen munkin hallintaan. Hän oli jo tehnyt suuren palveluksen kirkolle ja kerännyt paavin aarrekammioon valtavia summia Saksasta ja Sveitsistä. Nyt hän matkasi ristiin rastiin Sveitsiä kooten suuria kuulijakuntia. Hän riisti köyhien talonpoikien pienet ansiot ja vaati rikkailta suuria lahjoja. Uskonpuhdistuksen vaikutus oli kuitenkin jo nähtävissä, ja se rajoitti tätä kauppaa vaikka ei sitä pysäyttänyt. Zwingli oli vielä Einsiedelnissä, kun vasta Sveitsiin tullut Samson saapui aneineen läheiseen kaupunkiin. Saatuaan kuulla hänen työstään uskonpuhdistaja kääntyi heti sitä vastaan. Nämä kaksi eivät tavanneet, mutta Zwingli onnistui paljastamaan tämän munkin väitteet niin hyvin, että hänen oli pakko lähteä jatkamaan työtään muualla.

Zürichissä Zwingli saarnasi innolla anteeksiannon kauppiaita vastaan. Kun Samson ilmestyi sinne, hänet vastaanotti kaupungin neuvoston edustaja, joka kehotti häntä menemään muualle. Samsonin onnistui juonittelemalla päästä kaupunkiin, mutta hän sai sieltä lähtöpassit ennen ensimmäisenkään anekirjan myyntiä. Pian tämän jälkeen hän poistui Sveitsistä.

Uskonpuhdistus sai vahvan kasvusysäyksen, kun ruttotauti riehui Sveitsissä vuonna 1519.[15] Ihmiset joutuivat katsomaan kuolemaa silmästä silmään, ja monet tajusivat juuri ostamansa anekirjat turhiksi ja arvottomiksi. He kaipasivat uskolleen varmempaa perustusta. Zwingli sairastui Zürichissä, ja hän meni niin heikkoon kuntoon, että kaikki toivo hänen toipumisestaan sammui. Uutinen hänen kuolemastaan alkoi jo levitä. Kuitenkin hänen toivonsa ja

---

12 D'Aubigné, kirja 8, luku 6.
13 D'Aubigné, kirja 8, luku 6.
14 Fransiskaaniapotti ja paavin legaatti Bernhardin Samson von Brescia.
15 Kyseessä lienee ollut pikkujyrsijöiden tai kirppujen levittämä paiserutto. Kaupungin 7000 asukkaasta noin 2000 kuoli. *Suomentajan huomautus.*

178, 179

rohkeutensa säilyivät horjumattomina tuona vaikeana hetkenä. Hän katsoi uskossa Golgatan ristille ja luotti kaiken kattavaan syntien sovitukseen. Palattuaan kuoleman porteilta hän saarnasi evankeliumia entistä suuremmalla innolla, ja hänen sanoillaan oli poikkeuksellinen voima. Ihmiset toivottivat rakastamansa ja haudan partaalta palanneen pastorinsa iloiten tervetulleeksi takaisin. He olivat itse hoitaneet sairaita ja kuolevia ja ymmärsivät nyt evankeliumin arvon selkeämmin kuin koskaan aiemmin.

Zwingli oli löytänyt aiempaa kirkkaamman käsityksen Raamatun totuuksista, ja hän oli itse kokenut täydellisemmin niiden uudistavan voiman. Ihmisen lankeemus ja lunastus olivat aiheita, joiden parissa hän viihtyi. ”Aadamissa me olemme kaikki kuolleita, vajonneita rappiolle ja tuomion alle”, hän sanoi.[16] ”Kristus – – on ostanut meille ikuisen lunastuksen. – – Hänen kärsimyksensä on – – ikuinen uhri, jonka ikuinen vaikutus parantaa. Se tyydyttää jumalallisen oikeuden vaatimukset ikuisesti kaikille, jotka luottavat siihen lujasti uskossaan horjumatta.” Hän kuitenkin teki selväksi, että Kristuksen armon vuoksi ihmisillä ei ole vapautta jatkaa syntielämää. ”Kaikkialla, missä on uskoa Jumalaan, siellä on Jumala. Missä Jumala on, siellä on intoa, joka rohkaisee ja kannustaa hyvän tekemiseen.”[17]

Zwinglin saarnat herättivät sellaista kiinnostusta, että tuomiokirkko tuli ääriään myöten täyteen, kun suuret kansanjoukot tulivat kuulemaan häntä. Vähitellen, sitä mukaa kuin ihmiset pystyivät ottamaan vastaan, hän avasi totuutta kuulijoilleen. Hän varoi huolellisesti esittämästä aluksi sellaista, mikä olisi voinut pelästyttää ihmisiä tai herättää vastustusta. Hänen tehtävänsä oli voittaa sydämet Kristuksen opetukselle, pehmentää ne hänen rakkaudellaan ja pitää Kristusta kuulijoiden edessä esimerkkinä. Kun he hyväksyisivät evankeliumin periaatteet, heidän vanhat uskomuksensa ja tapansa jäisivät väistämättä syrjään.

Askel askeleelta uskonpuhdistus eteni Zürichissä. Se pelästytti vastustajat, ja aktiivinen vastarinta alkoi. Vuotta aiemmin wittenbergiläinen munkki oli sanonut ”Ei” paaville ja keisarille Wormsissa, ja nyt kaikki merkit viittasivat samanlaiseen paavin vaatimusten vastustamiseen Zürichissä. Zwingliä vastaan hyökättiin toistuvasti. Paavia kannattavissa kantoneissa evankeliumin opetuslapsia vietiin ajoittain roviolle. Tämä ei kuitenkaan riittänyt. Harhaopin opettaja täytyi vaientaa. Tästä syystä Konstanzin piispa lähetti kolme virkailijaa Zürichin kaupunginvaltuustoon. He syyttivät Zwingliä kansan opettamisesta kirkon lakien vastaisiin tapoihin, mikä vaaransi yhteiskunnan rauhan ja hyvän järjestyksen. Jos kirkollinen auktoriteetti syrjäytettäisiin, he väittivät, seurauksena olisi maailmanlaajuinen anarkia. Zwingli vastasi opettaneensa Zürichissä evankeliumia neljä vuotta, ”ja se oli hiljaisempi ja rauhallisempi kuin mikään muu liittovaltion kaupunki.” ”Eikö olekin siten niin”, hän sanoi, ”että kristillinen usko on paras yleisen turvallisuuden suoja?”[18]

Edustajat kehottivat kaupunginvaltuuston jäseniä pysymään osana kirkkoa, jonka ulkopuolella, he selittivät, ei ole pelastusta. Zwingli vastasi: ”Älkää antako tämän syytöksen vaikuttaa teihin. Seurakunnan perustus on sama kallio, sama Kristus, joka antoi Pietarille nimen, koska Pietari uskollisesti tunnusti häntä. Kaikissa kansoissa jokainen, joka uskoo koko sydämestään Herraan Jeesukseen, on Jumalan hyväksymä. Tässä on todellinen kirkko, jonka ulkopuolella kukaan ei voi pelastua.”[19] Tämän kokouksen ansiosta yksi piispan edustajista otti vastaan reformoidun uskon.

Neuvosto kieltäytyi ryhtymästä toimiin Zwingliä vastaan, ja Rooma valmistui uuteen hyökkäykseen. Kuullessaan vihollisten suunnitelmista uskonpuhdistaja huudahti: ”Antaa

16 Wylie, kirja 8, luku 9.
17 D’Aubigné, kirja 8, luku 9.
18 Wylie, kirja 8, luku 11.
19 D’Aubigné, Lontoon painos, kirja 8, luku 11.

heidän tulla. Minä pelkään heitä yhtä paljon kuin vedestä nouseva kallio pelkää aaltojen kuohua."[20] Kirkonmiesten ponnistelut vain edistivät sitä liikettä, jonka he yrittivät tukahduttaa. Totuus jatkoi leviämistään. Saksassa sen kannattajat, jotka olivat alamaissa Lutherin katoamisen vuoksi, saivat uutta rohkeutta kuullessaan evankeliumin edistymisestä Sveitsissä.

Kun uskonpuhdistus vakiintui Zürichissä, sen hedelmät näkyivät selvästi. Paheet tulivat harvinaisemmiksi, ja järjestys ja sopusointu vahvistuivat. "Rauha on ottanut kaupunkimme asuinpaikakseen", kirjoitti Zwingli, "ei ole riitoja, ei tekopyhyyttä, ei kateutta, kilpailua. Mistä tällainen yhteys voisi tulla paitsi meidän Herraltamme ja siitä opista, joka täyttää meidät rauhan ja hurskauden hedelmillä?"[21]

Evankeliumin saavuttamat voitot herättivät Rooman kannattajat yhä päättäväisempiin yrityksiin kukistaa uskonpuhdistus. Nähdessään kuinka vähän vaino Lutherin työn kieltämiseksi Saksassa sai aikaan, he päättivät kohdata uskonpuhdistuksen sen omilla aseilla. He halusivat järjestää Zwinglin kanssa väittelyn. Koska tilaisuus oli heidän järjestämänsä, he halusivat varmistaa voittonsa valitsemalla itse taisteluareenan sekä tuomarit, jotka ratkaisisivat asian kiistapuolten välillä. Jos he kerrankin saisivat Zwinglin valtaansa, he päättivät varmistua siitä, ettei hän pääsisi karkuun heidän käsistään. Kun johtaja saataisiin vaimennetuksi, koko liike voitaisiin nopeasti tuhota. He pitivät tämän suunnitelman kuitenkin tarkoin salassa.

Väittelyn paikaksi nimettiin Baden. Zwingli ei kuitenkaan ollut läsnä. Zürichin kaupunginvaltuusto epäili paavin kannattajien suunnitelmia ja katsoi roviolla poltettujen evankeliumin todistajien olevan varoituksena siitä, mihin he pyrkivät. He kielsivät pastoriaan asettamasta itseään tähän vaaraan. Hän oli valmis kohtaamaan Zürichissä kenet Rooma häntä vastaan lähettäisikään, mutta meno Badeniin, jossa oli juuri vuodatettu marttyyrien verta, olisi merkinnyt varmaa kuolemaa. Oecolampadius ja Haller valittiin edustamaan reformoituja, ja Rooman edustaja oli kuuluisa tohtori Eck tukenaan joukko oppineita tohtoreita ja kirkonmiehiä.

Vaikka Zwingli ei ollut tässä kokouksessa mukana, hänen vaikutuksensa tuntui siellä. Paavin kannattajat olivat valinneet kaikki sihteerit ja muita kiellettiin kuoleman uhalla tekemästä muistiinpanoja. Tästä huolimatta Zwingli sai päivittäin tarkan kuvauksen kaikesta Badenissa puhutusta. Väittelyssä mukana ollut opiskelija kirjasi joka ilta, mistä päivällä oli väitelty, ja kaksi opiskelijaa vei päivän argumentit yhdessä Oecolampadiuksen kirjeiden kanssa Zürichiin. Uskonpuhdistaja vastasi heti yöllä kirjoittaen neuvoja ja ehdotuksia, jotka mukanaan opiskelijat palasivat aamuksi Badeniin. Kaupungin portille asetettuja vartijoita hämätäkseen nämä sanansaattajat kantoivat päänsä päällä siipikarjaa täynnä olevaa koria, mikä mahdollisti esteettömän liikkumisen.

Tällä tavoin Zwingli osallistui taisteluun. Hän "teki enemmän" sanoi Myconius, "mietiskelemällä, viettämällä unettomia öitä ja antamalla neuvoja, jotka välitettiin Badeniin, kuin hän olisi voinut tehdä olemalla henkilökohtaisesti keskustelemassa vihollistensa kanssa."[22]

Rooman kannattajat olivat täynnä voiton odotuksia tullessaan Badeniin komeimmissa jalokivin koristelluissa viitoissaan. He asuivat loisteliaasti ja heidän pöytänsä notkuivat kalleimmista ruoista ja laatuviineistä. Huolettomuus ja ilonpito kevensi heidän kirkollisten velvollisuuksiensa täyttämistä. Tämän vastakohtana uskonpuhdistuksen kannattajat näyttivät ihmisten silmissä lähes kerjäläisiltä. Heidän vähät varansa riittivät vain lyhyeen hetkeen ruokapöydässä. Oecolampadiuksen vuokraisäntä seurasi häntä toisinaan hänen huoneessaan ja

20 Wylie, kirja 8, luku 11.
21 Wylie, kirja 8, luku 15.
22 D'Aubigné, kirja 11, luku 13.

näki hänet jatkuvasti joko tutkimassa tai rukoilemassa. Hyvin hämmästyneenä hän raportoi tämän harhaoppisen olevan ainakin ”hyvin hurskas”.

Kokouksessa ”Eck nousi ylimielisesti loisteliaasti koristellun puhuja- pöydän taakse, kun vaatimattomasti puetun Oecolampadiuksen paikka oli karkeasti veistetty tuoli suoraan hänen edessään.”[23] Eckin ukkosääni ja ylipursuava itsevarmuus eivät koskaan häntä pettäneet. Häntä innoitti toivo kullasta ja kuuluisuudesta, koska uskon puolustajalle oli luvassa huomattava palkkio. Kun paremmat argumentit pettivät, hän joutui turvautumaan solvauksiin ja jopa kirouksiin.

Oecolampadius oli vaatimaton. Hän ei luottanut itseensä ja mieluiten pysyi erossa kiistoista. Tähän välienselvittelyyn hän tuli vakuuttaen juhlallisesti: ”En hyväksy mitään muuta tuomion mittaa kuin Jumalan sanan.”[24] Vaikka hän antoi hyvin lempeän ja kohteliaan vaikutelman, hän osoittautui taitavaksi ja peräänantamattomaksi. Kun Rooman kannattajat paremman puutteessa vetosivat kirkon perinteiden arvovaltaan, uskonpuhdistaja piti vakaasti kiinni Pyhästä Raamatusta. ”Perinne ei voi olla arvovaltainen Sveitsissä”, hän sanoi, ”ellei sitä ole kirjoitettu perustuslakiimme. Mitä uskon asioihin tulee, perustuslakinamme on Raamattu.”[25]

Ero näiden kahden väittelijän välillä ei jäänyt ilman vaikutusta. Uskonpuhdistajan tyyni ja selkeä ajattelutapa sekä vaatimaton esiintyminen vetosivat ihmisiin, ja he kääntyivät vastenmielisyyttä tuntien Eckin kerskailevia ja röyhkeitä väitteitä vastaan.

Keskustelu jatkui 18 päivää. Sen päättyessä paavin kannattajat väittivät hyvin itsevarmoina voittaneensa. Useimmat edustajista olivat Rooman kannattajia, ja kokous julisti uskonpuhdistajat hävinneiksi ja että heidät yhdessä johtajansa Zwinglin kanssa piti erottaa kirkon yhteydestä. Kokouksen hedelmät kuitenkin osoittivat, kumpi puoli jäi voitolle. Väittely antoi voimakkaan sysäyksen uskonpuhdistukselle eikä kestänyt kauan ennen kuin tärkeät Bernin ja Baselin kaupungit ilmoittivat kannattavansa uskonpuhdistusta.

---

23 D’Aubigné, kirja 11, luku 13.
24 D’Aubigné, kirja 11, luku 13.
25 D’Aubigné, kirja 11, luku 13.

183, 184

10

Uskonpuhdistuksen kehitys Saksassa

Lutherin salaperäinen katoaminen aiheutti tyrmistystä kaikkialla Saksassa. Hänestä kyseltiin joka puolella. Mitä villeimpiä huhuja levisi, ja monet uskoivat, että hänet oli murhattu. Eivät vain hänen ystävänsä surreet, vaan myös tuhannet, jotka eivät olleet päättäneet avoimesti tukea uskonpuhdistusta. Monet antoivat juhlallisia lupauksia kostaa hänen kuolemansa.

Katolisen kirkon hallinto seurasi kauhuissaan heihin suunnatun vihan voimaa. Vaikka he olivat alkuun riemuinneet Lutherin oletetusta kuolemasta, he halusivat nyt paeta kansan suuttumusta. Kun Luther vielä oli läsnä, hänen rohkeimmatkaan tempauksensa eivät olleet tuottaneet yhtä paljon huolta hänen vihollisilleen kuin nyt hänen katoamisensa. Ne, jotka olivat vihassaan halunneet tuhota rohkean uskonpuhdistajan, kokivat pelkoa, kun hänestä oli tullut avuton vanki. Yksi heistä totesikin, että ”ainoa keino pelastaa oma nahkamme – – on sytyttää soihdut, etsiä Luther, missä tahansa maailmassa hän onkin, ja tuoda hänet takaisin häntä odottavan kansan pariin.”[1] Keisarin asetus tuntui täysin tehottomalta. Paavin lähettiläitä suututti, kun Lutherin kohtalo herätti huomattavasti enemmän kiinnostusta kuin keisarin käsky.

Ihmisten mielet rauhoittuivat uutisesta, jonka mukaan Luther oli turvassa vaikkakin vankina. Tämä tieto tuntui vain kasvattavan kiinnostusta, ja hänen kirjoituksiaan luettiin halukkaammin kuin koskaan. Yhä suuremmat joukot päättivät tukea tämän sankarillisen miehen aatetta, koska hän oli kaikista vaaroista huolimatta puolustanut Jumalan sanaa. Uskonpuhdistus vahvistui koko ajan. Lutherin kylvämä siemen iti kaikkialla. Hänen poissaolonsa sai aikaan sellaista, mikä ei olisi ollut mahdollista, jos hän olisi ollut paikalla. Toiset alkoivat kantaa vastuuta, kun suuri johtaja oli poissa. He tekivät tuoreella innolla ja määrätietoisuudella kaiken mahdollisen, jotta kunniakkaasti alkanut työ ei estyisi.

Paholainen ei kuitenkaan jäänyt toimettomaksi. Hän yritti nyt samaa kuin jokaisen uudistusliikkeen kohdalla: pettämistä ja ihmisten tuhoamista tarjoamalla heille väärennöstä aidon sijaan. Ensimmäisellä kristillisellä vuosisadalla nousi vääriä kristuksia, ja 1500-luvulla hän käytti vääriä profeettoja.

Muutamat miehet, joihin yleinen uskonnollinen innostus vaikutti voimakkaasti, kuvittelivat saaneensa ainutlaatuisia taivaasta tulleita näkyjä. He väittivät uskonpuhdistuksen päätökseen viemisen langenneen heidän osakseen. He väittivät Lutherin antaneen tälle työlle vain heikon alun. Todellisuudessa he olivat kuitenkin purkamassa kaikkea Lutherin tekemää, erityisesti koko uskonpuhdistuksen suurta perusperiaatetta: Jumalan sana on ainoa uskon ja

1 Merle D'Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century*, kirja 9, luku 1.

185, 186

elämän ohje ja erehtymätön opas. He halusivat korvata sen omiin tunteisiinsa ja vaikutelmiinsa perustuvilla epävarmoilla ja vaihtuvilla säännöillä. Kun Raamattu, erheen ja valheen suuri paljastaja, pantiin syrjään, Paholaiselle avautui mahdollisuus hallita heitä niin kuin tahtoi.

Yksi näistä vääristä profeetoista väitti saaneensa neuvoja enkeli Gabrielilta. Häntä seurannut opiskelija keskeytti opintonsa ja ilmoitti itse Jumalan antaneen hänelle viisauden sanan tulkitsemiseen. Toisia, joilla oli luonnostaan taipumusta fanaattisuuteen, liittyi heihin. Näiden kiihkoilijoiden toimet loivat suuria jännitteitä. Lutherin julistus oli saanut ihmiset eri puolilla näkemään uudistuksen tarpeen, mutta nyt näiden profeettojen kuvitelmat johtivat harhaan myös vilpittömiä ihmisiä.

Liikkeen johtajat tulivat Wittenbergiin puhumaan Melanchtonille ja hänen työtovereilleen. He väittivät Jumalan lähettäneen heidät ”opettamaan ihmisiä” ja kertoivat keskustelleensa ”Jumalan kanssa” ja tietävänsä, ”mitä tulee tapahtumaan”. He väittivät olevansa ”apostoleita ja profeettoja” ja vetosivat tohtori Lutheriin.[2]

Tämä yllätti ja hämmensi uskonpuhdistajia. Kyseessä oli tilanne, jollaista he eivät olleet aiemmin kohdanneet, eivätkä he tienneet, mitä tehdä. Melanchthon sanoi: ”Näissä miehissä on todella poikkeuksellinen henki, mutta mikä henki on kyseessä? – – Meidän tulee varoa Jumalan Hengen tukahduttamista ja toisaalta harhaan joutumista Paholaisen hengen johtamina.”[3]

Pian uuden opetuksen hedelmät alkoivat näkyä. Se sai ihmiset laiminlyömään Raamatun tai panemaan sen kokonaan syrjään. Kouluissa syntyi kaaos, kun opiskelijat päättivät hylätä kaikki säännöt ja jättivät opintonsa ja yliopiston. Miehet, jotka luulivat olevansa päteviä uskonpuhdistuksen ohjaajiksi ja uudistajiksi, onnistuivat vain viemään sen tuhon partaalle. Rooman kannattajat alkoivat saada luottamustaan takaisin ja sanoivat voitonriemussaan: ”Tarvitaan vain yksi ratkaiseva ponnistus ja voitto on meidän.”[4]

Wartburgissa Luther oli syvästi huolissaan kuultuaan tästä kehityksestä. Hän sanoi aina odottaneensa, että ”Paholainen lähettää meille tämän vitsauksen”.[5] Hän pystyi näkemään näiden profeettana esiintyneiden todellisen luonteen ja ymmärsi totuutta uhkaavan vaaran. Paavin ja keisarin vastustus ei ollut tuonut hänelle yhtä suurta hätää ja murhetta kuin se, mitä hän nyt koki. Uskonpuhdistuksen kannattajien joukosta olivat nousseet sen pahimmat viholliset. Hänelle suurta iloa ja lohtua tuoneista totuuksista oli nyt tullut kiistan ja hämmennyksen aihe seurakunnalle.

Jumalan Henki oli ohjannut Lutheria eteenpäin uskonpuhdistustyössä, ja hänet oli viety pidemmälle kuin hän oli itse aikonut. Hän ei ollut tarkoituksella päätynyt ratkaisuihin, joita hän oli tehnyt, eikä aikonut tehdä niin radikaaleja muutoksia kuin tapahtui. Hän oli ollut vain työkalu Kaikkivaltiaan kädessä. Usein hän pelästyi nähdessään työnsä seuraukset. Kerran hän sanoi: ”Jos olisin tiennyt, että oppini voisi vahingoittaa yhtäkään ihmisistä, edes yhtä ainoaa, olkoon miten vaatimaton ja tuntematon tahansa – mitä se ei voi tehdä, sehän on itse evankeliumi – minä olisin ennemmin kuollut kymmenen kertaa kuin ollut peruuttamatta sitä.”[6]

Nyt uskonpuhdistuksen keskus, Wittenberg, oli nopeasti päätymässä kiihkoilun ja laittomuuden valtaan. Tämä kauhistuttava tilanne ei ollut Lutherin opetuksen syytä, mutta kaikkialla Saksassa hänen vihollisensa syyttivät tilanteesta häntä. Välillä hän joutui katkerasti kysymään: ”Voiko tämä olla suuren uskonpuhdistuksen loppu?”[7] Painittuaan jälleen kerran Jumalan kanssa rukouksessa rauha täytti hänen sydämensä. ”Työ ei ole minun vaan sinun”,

---

2, 3, 4, 5, 6, 7 D’Aubigné, kirja 9, luku 7.

186–188

hän rukoili, ”sinä et anna sen turmeltua taikauskon tai fanaattisuuden vuoksi.” Ajatus jäädä tällaisen kriisin edetessä pitemmäksi ajaksi sivuun, tuli mahdottomaksi. Hän päätti palata Wittenbergiin.

Hän lähti viipymättä vaaralliselle matkalle. Hänet oli julistettu keisarikunnassa pannaan. Vihollisilla oli lupa riistää hänen henkensä eikä ystävillä ollut oikeutta auttaa tai suojata häntä. Keisarillinen hallitus oli ryhtynyt ankariin toimiin hänen seuraajiaan vastaan, mutta kun hän näki evankeliumin työn olevan vaarassa, hän ei pelännyt lähteä Herran nimessä taisteluun totuuden puolesta.

Kirjeessä vaaliruhtinaalle hän kertoo syyn Wartburgista lähtöön. Luther sanoi: ”Teidän ylhäisyytenne tulee tietää, että menen Wittenbergiin sellaisen turvan alla, joka on paljon suurempi kuin prinssien tai vaaliruhtinaiden tarjoama. Tarkoitukseni ei ole pyytää teidän ylhäisyydeltänne tukea eikä varsinkaan suojelua. Haluan mieluummin itse suojella teitä. Jos tietäisin, että teidän ylhäisyytenne voisi tai tarkoittaisi suojella minua, en voisi palata Wittenbergiin ollenkaan. Mikään miekka ei voi tätä asiaa edistää. Yksin Jumalan täytyy tehdä kaikki ilman ihmisten apua ja sopimuksia. Hän, jonka usko on kaikkein suurin, on se, joka pystyy parhaiten auttamaan.”[8]

Toisessa kirjeessä, joka on kirjoitettu matkalla Wittenbergiin, Luther lisäsi: ”Olen valmis siihen, että teidän ylhäisyytenne on tyytymätön minuun ja koko maailma on vihainen. Eivätkö wittenbergiläiset ole minun lampaitani? Eikö Jumala ole uskonut heitä huostaani? Eikö minun pitäisi, jos tarpeen, asettaa itseni kuolemanvaaraan heidän vuokseen? Lisäksi pelkään hirvittävän vitsauksen puhkeavan Saksassa, ja sen kautta Jumala rankaisee kansaamme.”[9]

Suurella varovaisuudella ja nöyryydellä mutta myös päättäväisyydellä ja lujuudella hän aloitti työnsä. ”Sanan avulla meidän on voitettava ja tuhottava kaikki, mikä on väkivalloin pystytetty. Minä en suostu voiman käyttöön taikauskoa ja epäuskoa vastaan. – – Ketään ei saa pakottaa. Vapaus on uskon perustus.”[10]

Pian Wittenbergissa huhuttiin Lutherin tulleen takaisin ja aikovan saarnata. Ihmisiä tuli kaikkialta ja kirkko täyttyi ääriään myöten. Noustuaan saarnatuoliin hän opetti, kehotti ja nuhteli kansaa suurella viisaudella ja lempeydellä. Viitaten muutamiin, jotka olivat väkivalloin tehneet lopun katolisista messuista, hän sanoi:

”Messu on paha asia; Jumala on sitä vastaan, ja se tulisi lopettaa. Toivon näin tapahtuvan kaikkialla maailmassa ja sen tilalle asetettavan evankeliumin ehtoollinen. Keneltäkään ei kuitenkaan saa riistää sitä väkivalloin. Meidän on jätettävä asia Jumalan käsiin. Hänen sanansa tulee toimia, ei meidän. Kysytte, miksi asia on näin. Koska en pidä ihmisten sydämiä käsissäni niin kuin savenvalaja savea käsissään. Meillä on oikeus puhua, mutta meillä ei ole oikeutta pakottaa. Saarnatkaamme; loppu kuuluu Jumalalle. Jos käyttäisin väkivaltaa, mitä voisin sillä voittaa? Irvistyksiä, muodollisuutta, apinointia, inhimillisiä määräyksiä ja tekopyhyyttä. – – Se ei tuottaisi vilpittömiä sydämiä, uskoa tai rakkautta. Sieltä, missä näitä kolmea ei ole, puuttuu kaikki, enkä olisi valmis antamaan puupenniäkään tuollaisen lopputuloksen saamiseksi. – – Jumala tekee enemmän pelkän sanansa avulla kuin sinä ja minä ja koko maailman yhdistetyt voimat voivat tehdä. Jumala valtaa sydämen, ja kun sydän on valloitettu, on kaikki voitettu.

Minä saarnaan, keskustelen ja kirjoitan, mutta en pakota ketään, koska usko on vapaaehtoinen asia. Katsokaa, mitä olen tehnyt. Olen noussut paavia, aneita ja kirkollista hierarkiaa

---

8 D’Aubigné, kirja 9, luku 8.
9 D’Aubigné, kirja 9, luku 7.
10 D’Aubigné, kirja 9, luku 8.

188–190

vastaan, mutta ilman väkivaltaa tai sekasortoa. Olen korottanut Jumalan sanaa, olen saarnannut ja kirjoittanut – siinä on kaikki, mitä minä tein. Kuitenkin, minun nukkuessani, – – se sana, jota olin saarnannut, mursi paavin valtaa niin, ettei kukaan ruhtinas tai keisari olisi kyennyt tekemään vastaavaa vahinkoa. Ja kuitenkaan minä en tehnyt mitään. Yksin sana teki kaiken. Jos olisin halunnut vedota voimankäyttöön, koko Saksa olisi saattanut joutua verenvuodatuksen valtaan. Mutta mikä olisi ollut lopputulos? Niin ruumiiden kuin sielujen tuho ja hävitys. Siksi olin hiljaa ja annoin pelkän sanan levitä kautta koko maailman."[11]

Joka päivä kokonaisen viikon ajan Luther saarnasi innokkaille kuulijajoukoille. Jumalan sana mursi fanaattisen kiihtymyksen lumouksen. Evankeliumin voima toi harhaan joutuneet takaisin totuuden tielle.

Lutherilla ei ollut halua kohdata kiihkoilijoita, joiden työ oli aiheuttanut niin suurta vahinkoa. Hän tiesi, että kyseessä olivat harkintakyvyttömät ja tunteiden ohjaamat ihmiset. He eivät kestäisi pienintäkään eriävää mielipidettä tai ystävällisintäkään nuhdetta tai neuvoa, koska väittivät saaneensa erityistä taivaallista tietoa. He olivat röyhkeästi asettaneet itsensä korkeimmaksi auktoriteetiksi ja vaativat jokaista kyselemättä hyväksymään heidän väitteensä. Kun he vaativat neuvottelua Lutherin kanssa, hän lopulta suostui tapaamaan heidät ja paljasti heidän teeskentelynsä niin hyvällä menestyksellä, että se sai nämä profeettoina esiintyneet heti lähtemään Wittenbergistä.

Näin kiihkoilu pysyi kurissa jonkin aikaa. Useita vuosia myöhemmin se kuitenkin puhkesi uudelleen ja aiheutti enemmän väkivaltaa ja kauhistuttavampia lopputuloksia. Luther sanoi tämän liikkeen johtajista, että "Raamattu oli heille vain kuollut kirjain, jolloin he kaikki alkoivat huutaa: 'Henki, Henki!' Voin kuitenkin vakuuttaa, etten seuraa heitä, minne heidän henkensä johtaa. Varjelkoon Jumala armossaan minua sellaisesta seurakunnasta, johon kuuluu pelkkiä pyhiä. Minä haluan elää nöyrien, heikkojen ja sairaiden keskellä, jotka tuntevat syntisyytensä ja koko sydämestään valittaen huutavat Jumalan puoleen saadakseen häneltä lohdutusta ja tukea."[12]

Thomas Münzer oli aktiivisin näistä fanaatikoista. Hän oli varsin lahjakas ja hänellä olisi ollut mahdollisuus tehdä hyvää, jos häntä olisi ohjattu oikeaan suuntaan. Hän ei kuitenkaan ollut oppinut aidon uskonnon tärkeimpiä periaatteita. "Hän oli täynnä halua parantaa maailmaa ja unohti, niin kuin kaikki kiihkoilijat, että uskonpuhdistuksen tulee alkaa hänestä itsestään."[13] Hän oli kunnianhimoinen ja tavoitteli asemaa ja vaikutusvaltaa. Hän ei halunnut jäädä toiseksi edes Lutherille. Hän julisti, että uskonpuhdistajat pystyttivät vain toisenlaisen paavinvallan vaihtamalla paavin arvovallan Raamatun arvovaltaan. Itse hän väitti saaneensa Jumalalta tehtäväkseen alkaa todellinen uudistus. "Jolla on tämä henki", sanoi Münzer, "on saanut oikean uskon, vaikka ei koko elämänsä aikana näkisi Raamattua."[14]

Nämä fanaattiset johtajat olivat jättäytyneet luulojensa johdettaviksi. He pitivät jokaista ajatustaan ja mielijohdettaan Jumalan äänenä ja menivät siksi äärimmäisyyksiin. Jotkut jopa polttivat Raamattunsa sanoen: "Kirjain tuottaa kuoleman, mutta Henki tekee eläväksi."[15] Münzerin opetus vetosi haluun kokea jotakin ihmeellistä. Tämä tyydytti mukana olevien ylpeyttä ja asetti käytännössä ihmisajatukset Jumalan sanan yläpuolelle. Tuhannet hyväksyivät hänen opetuksensa. Pian hän vastusti kaikkea järjestystä yleisissä jumalanpalveluksissa

---

11 D'Aubigné, kirja 9, luku 8.
12 D'Aubigné, kirja 10, luku 10.
13 D'Aubigné, kirja 9, luku 8.
14 D'Aubigné, kirja 10, luku 10.
15 Ks. 2. Kor. 3:6, RK 2012.

ja julisti maallisten ruhtinaiden kunnioittamisen olevan yritys palvella sekä Jumalaa että Belialia.[16]

Mielessään ihmiset olivat jo alkaneet heittää paaviuden iestä harteiltaan, mutta kävivät kärsimättömiksi, kun tunsivat yhteiskunnan rajoitteiden estävän heitä. Münzerin vallankumoukselliset Jumalan innoittamiksi väitetyt opetukset johtivat kaikkien pidäkkeiden murtamiseen, ja he antautuivat ennakkoluulojen ja intohimojen vietäviksi. Seurauksena oli kauhistuttava kapinan lietsonta ja välienselvittely, joka sai veren virtaamaan saksalaisilla vainioilla.

Nähdessään uskonpuhdistuksen saavan syyn fanaattisuuden tuomista seurauksista Luther koki kaksin verroin vastaavaa sielun tuskaa kuin nuoruudessaan Erfurtissa. Paavia kannattavat ruhtinaat ja monet muutkin olivat yhtä mieltä siitä, että kapina oli Lutherin opetusten todellinen hedelmä. Vaikka tämä väite oli täysin perusteeton, se tuotti uskonpuhdistajalle syvää ahdistusta. Se, että totuuden asiaa näin häväistiin ja se yhdistettiin alhaiseen fanaattisuuteen, tuntui Lutherista kestämättömältä. Toisaalta kapinan johtajat vihasivat Lutheria, koska hän ei vain vastustanut heidän oppiaan ja kiistänyt heidän väitteitään jumalallisesta innoituksesta, vaan koska hän myös kutsui heitä laillista esivaltaa vastaan taisteleviksi kapinallisiksi. Kostoksi he syyttivät Lutheria kurjaksi huijariksi. Hän tunsi saaneensa osakseen niin ruhtinaiden kuin kansankin vihan.

Katoliset riemuitsivat odottaen uskonpuhdistuksen tulevan pian loppuunsa. He syyttivät Lutheria jopa niistä erheistä, joita hän oli parhaansa mukaan pyrkinyt korjaamaan. Fanaatikkojen ryhmä väitti valheellisesti, että heitä oli kohdeltu hyvin epäoikeudenmukaisesti, ja he onnistuivat voittamaan suurten ihmisjoukkojen sympatiat puolelleen. Väärän puolen valinneita alettiin pitää marttyyreina, kuten usein tapahtuu. Tällä tavoin uskonpuhdistusta kaikin tavoin vastustaneet saivat sääliä ja kiitosta, kun heitä pidettiin sorron ja väärän kohtelun uhreina. Kyse oli Paholaisen työstä, jossa heijastui jo taivaassa alkanut kapinahenki.

Paholainen yrittää jatkuvasti pettää ihmisiä ja johtaa heitä kutsumaan syntiä vanhurskaudeksi ja vanhurskautta synniksi. Kuinka hyvin hän onkaan tässä onnistunut! Kuinka usein syytökset ja nuhteet kohdistetaankaan Jumalaa uskollisesti palveleville, kun he pelkäämättä puolustavat totuutta! Paholaisen kätyreitä kiitetään ja imarrellaan. Heitä pidetään jopa marttyyreina, kun kunnioitusta ja tukea ansaitsevat Jumalalle uskolliset jätetään yksin, heihin ei luoteta ja heitä epäillään.

Epäaito pyhyys, teeskennelty pyhitys, tekee vieläkin pettävää työtään monin eri tavoin. Eri tavoin siitä paljastuu sama henki kuin Lutherin päivinä. Se johtaa ihmisten mielet pois Raamatusta ja saa heidät seuraamaan omia tunteitaan ja vaikutelmiaan ennemmin kuin taipumaan kuuliaisiksi Jumalan laille. Tämä on yksi Paholaisen tehokkaimmista keinoista herättää paheksuntaa totuutta ja puhtautta vastaan.

Riippumatta hyökkäysten suunnasta Luther puolusti evankeliumia pelotta. Jumalan sana osoittautui voimalliseksi aseeksi jokaisessa taistelussa. Sen avulla hän varoitti paavin itselleen kaappaamasta vallasta, taisteli oppineiden järkeilyä vastaan ja seisoi lujana kuin kallio uskonpuhdistuksen liittolaiseksi pyrkinyttä fanaattisuutta vastaan.

Kaikissa näissä vastaiskuissa Pyhä Raamattu pantiin syrjään ja ihmisviisaus nostettiin uskonnollisen totuuden ja tiedon lähteeksi. Rationalismi tekee järjestä epäjumalan ja uskonnollisen auktoriteetin. Roomalaiskatolisuus väitti kaikkivaltiaalla paavilla olevan suoraan apostoleilta peritty innoitus, joka muuttumattomana siirtyi aikojen halki ja antoi hyvän tilaisuuden kätkeä apostolisen lähetystyön kaapuun kaikenlainen ylellisyys ja korruptio. Münzerin ja hänen ystäviensä väittämä innoitus ei tullut sen korkeammasta lähteestä kuin

16 Heprealainen termi vieraista tai arvottomista jumalista, esim. 5. Moos. 13:14. Uuden testamentin aikaan sana kirjoitettiin myös muodossa Beliar (2. Kor. 6:15). *Toimituksen huomautus.*

mielikuvituksen oikuista, ja tuloksena oli kaiken inhimillisen ja jumalallisen arvovallan vastustaminen. Tosi kristillisyys hyväksyy Jumalan sanan suurena innoitetun totuuden aarreaittana ja kaiken innoituksen määrittäjänä.

Palattuaan Wartburgista Luther viimeisteli Uuden testamentin käännöksensä, ja pian evankeliumi oli saksalaisten saatavilla heidän omalla kielellään. Totuutta rakastavat ottivat käännöksen suuresti iloiten vastaan, mutta inhimillistä perimätietoa ja ihmisten käskyjä arvostavat pilkkasivat sitä ja hylkäsivät sen.

Papit olivat huolissaan siitä mahdollisuudesta, että tavalliset ihmiset voisivat nyt keskustella heidän kanssaan Jumalan sanan periaatteista, koska se saattaisi paljastaa heidän tietämättömyytensä. Heidän lihalliset teoriansa olisivat voimattomia aseita Hengen miekan edessä. Rooma käyttikin kaiken arvovaltansa Raamattujen levittämisen estämiseksi, mutta kaikki määräykset, kirkonkiroukset tai kidutus osoittautuivat turhiksi. Mitä jyrkemmin he tuomitsivat ja kielsivät Raamatun, sitä innokkaammin ihmiset halusivat tietää, mitä se todella opetti. Kaikki lukutaitoiset odottivat malttamattomina mahdollisuutta tutkia itse Jumalan sanaa. He kantoivat sitä mukanaan ja lukivat sitä yhä uudelleen, eivätkä olleet tyytyväisiä ennen kuin osasivat pitkiä kappaleita ulkoa. Nähdessään Uuden testamentin saaman myönteisen vastaanoton Luther ryhtyi välittömästi Vanhan testamentin käännöstyöhön ja julkaisi siitä osia sitä mukaa kuin ne valmistuivat.

Lutherin kirjoitukset olivat tervetulleita niin kaupungeissa kuin kylissäkin. ”Mitä Luther ja hänen ystävänsä kirjoittivat, toiset levittivät. Oli munkkeja, jotka halusivat vaihtaa toimettoman elämänsä aktiiviseen palveluun tajuttuaan luostarien sääntöjen olevan vastoin Jumalan lakia. He eivät tunteneet Jumalan sanaa kyllin hyvin voidakseen saarnata, mutta he pystyivät kiertämään maakuntia ja käymään kylissä ja majoissa myymässä Lutherin ja hänen ystäviensä kirjoja. Saksassa oli pian kaikkialla näitä rohkeita kirjanmyyjiä.”[17]

Rikkaat, köyhät, oppineet ja oppimattomat tutkivat syvällä kiinnostuksella näitä kirjoja. Iltaisin kyläkoulujen opettajat lukivat niitä ääneen pienille takan ääreen kokoontuneille ryhmille. Jokainen tällainen tilanne vakuutti jonkun henkilön totuudesta, ja otettuaan sanan ilolla vastaan hän puolestaan kertoi hyvää uutista toisille.

Innoitettu sana osoittautui todeksi: ”Kun sinun sanasi avautuu, se valaisee, tyhmäkin saa siitä ymmärrystä.”[18] Raamatun tutkiminen sai aikaan valtavan muutoksen kansan sydämessä ja mielessä. Paavillinen hallinto oli pitänyt alamaisiaan rautaikeessä, joka vangitsi heidät tietämättömyyteen ja alennustilaan. Taikauskoisesta muotomenojen noudattamisesta oli pidetty tiukasti kiinni, mutta sydän tai ymmärrys ei saanut mitään kaikesta tästä jumalanpalveluksesta. Lutherin saarnat korostivat Jumalan sanan selkeitä totuuksia, ja yhdessä tavallisten ihmisten käsiin annetun sanan kanssa ne herättivät laiminlyötyjä voimavaroja. Tämä puhdisti ja jalosti heidän hengellistä elämäänsä sekä antoi uutta lujuutta ja vireyttä heidän ymmärrykselleen.

Kaikkiin yhteiskuntaluokkiin kuuluvia nähtiin Raamatut käsissään puolustamassa uskonpuhdistuksen oppeja. Katoliset olivat jättäneet Raamatun tutkimisen papeille ja munkeille ja joutuivat nyt kutsumaan heitä kumoamaan tämän uuden opin. Papit tai munkit eivät kuitenkaan tunteneet Jumalan voimaa sen paremmin kuin Raamattuakaan ja kärsivät täydellisen tappion oppimattomina ja harhaoppisina pitämilleen henkilöille. Yksi katolinen valitti: ”On onnetonta, että Luther on taivutellut seuraajansa olemaan luottamatta mihinkään muuhun kuin Pyhään Raamattuun.”[19] Suuret joukot ihmisiä kokoontuivat kuulemaan vain vähän

17 D’Aubigné, kirja 9, luku 11.
18 Ps. 119:130.
19 D’Aubigné, kirja 9, luku 11.

194, 195

kouluja käyneiden henkilöiden opetusta. He olivat valmiita keskustelemaan myös oppineiden ja puhetaitoisten teologien kanssa, arvostettujen miesten, joiden häpeällinen tietämättömyys kävi ilmeiseksi, kun heidän väitteensä kumottiin Jumalan sanan yksinkertaisilla opetuksilla. Työmiehet, sotilaat, naiset ja jopa lapset tunsivat Raamatun paremmin kuin papit ja oppineet tohtorit.

Vastakohta evankeliumin opetuslasten ja paavillisen taikauskon kannattajien välillä näkyi yhtä selvästi oppineiden kuin tavallisen kansan keskuudessa. ”Vanhan hierarkian sankarit olivat laiminlyöneet kielten opiskelun ja kirjallisuuden tutkimisen – – ja he joutuivat vastakkain nuorten avarakatseisten, tutkimisesta innostuneiden, Raamattuun perehtyneiden miesten kanssa, jotka tunsivat myös antiikin kirjallisuuden mestariteokset. Heidän mielensä oli valpas, heidän ajattelunsa ylevää ja sydämensä peloton. He hankkivat pian sellaisen määrän tietoa, ettei kukaan pitkään aikaan kyennyt heitä voittamaan. – – Kun nämä nuoret uskonpuhdistuksen puolustajat missä tahansa kokouksessa kohtasivat Roomaa kannattavia oppineita, he puolustautuivat heitä vastaan niin vaivattomasti ja sellaisella itseluottamuksella, että nämä tietämättömät alkoivat empiä, nolostuivat ja saivat osakseen ansaitun yleisen halveksunnan.”[20]

Kun katolinen papisto näki seurakuntiensa pienenevän, he pyysivät viranomaisia avukseen ja koettivat kaikin tavoin saada kirkkokansansa takaisin. Ihmiset olivat kuitenkin löytäneet uuden opetuksen, joka tyydytti heidän sisimpänsä, ja he kääntyivät pois niistä, jotka olivat niin kauan ruokkineet heitä arvottomilla taikauskon ja inhimillisen perimätiedon akanoilla.

Kun vaino totuuden opettajia vastaan syttyi, he seurasivat Kristuksen sanaa: ”Kun teitä yhdessä kaupungissa vainotaan, paetkaa toiseen.”[21] Valo tunkeutui joka paikkaan. Pakolaiset löysivät jostakin vieraanvaraisen oven, joka heille avattiin. Näin eläen heillä oli tapana saarnata Kristusta kirkossa, mutta jos tämä etuoikeus heiltä kiellettiin, he puhuivat yksityiskodeissa tai ulkoilmassa. Jokainen paikka, johon he saivat kuulijoita, muuttui pyhitetyksi temppeliksi. Kun totuutta julistettiin varmuudella ja innolla, se levisi vastustamattomalla voimalla.

Kun kirkollisia tai maallisiakin viranomaisia kutsuttiin murskaamaan harhaoppi, se ei auttanut. Vankeuden, kidutuksen, tulen ja miekan käyttö osoittautui turhaksi. Tuhannet uskolliset sinetöivät uskonsa verellään, mutta työ kuitenkin eteni. Vaino vain levitti totuutta ja fanaattisuus, jonka Paholainen oli yrittänyt yhdistää totuuteen, teki vain aiempaa selvemmäksi sen eron, joka Paholaisen ja Jumalan työn välillä on.

---

20 D’Aubigné, kirja 9, luku 11.
21 Matt. 10:23.

195, 196

11

Ruhtinaiden protesti

Yksi hienoimmista kannanotoista uskonpuhdistuksen puolesta annettiin Speyerin valtiopäivillä vuonna 1529. Silloin Saksan kristityt ruhtinaat tekivät protestin, joka osoitti näiden Jumalan miesten rohkeuden ja uskon lujuuden. Se vahvisti käsitystä ajattelun ja omantunnon vapaudesta myös tuleville aikakausille. Tämän protestin vuoksi uskonpuhdistuksesta nousseita kirkkoja kutsutaan protestanttisiksi. Se ilmaisi periaatteet, jotka ”ovat protestantismin ydin”.[1]

Tilanne oli uskonpuhdistuksen kannalta synkkä ja uhkaava. Huolimatta Wormsin valtiopäivien päätöksestä tuomita Luther lainsuojattomaksi ja kieltää hänen oppiensa levittäminen, valtakunnassa oli vallinnut uskonnollinen suvaitsevaisuus. Jumala oli armossaan pidätellyt totuutta vastustavia voimia. Keisari Kaarle V oli päättänyt murskata uskonpuhdistuksen, mutta monta kertaa hänen ryhdyttyään toimeen uskonpuhdistuksen tuhoamiseksi hänen oli pakko suunnata iskunsa toisaalle. Kerran toisensa jälkeen oli näyttänyt kuin tuho odottaisi kaikkia, jotka olivat rohjenneet käydä Roomaa vastaan. Kun ratkaiseva hetki tuli, valtakunnan rajoja uhkasi Ranskan kuningas tai idässä Turkin armeija. Jopa keisarin kasvavaa valtaa kadehtiva paavi hyökkäsi keisaria vastaan.[2] Näin kansojen väliset konfliktit antoivat uskonpuhdistukselle mahdollisuuden kasvaa ja vahvistua.

Viimein katolisuutta puolustavat vallanpitäjät olivat saaneet muut taistelunsa hoidetuksi ja heillä oli mahdollisuus käydä yhteisrintamassa uskonpuhdistuksen kimppuun. Speyerin valtiopäivät oli vuonna 1526 antanut jokaiselle ruhtinaskunnalle vapauden päättää itse uskontoon liittyvistä kysymyksistä seuraavaan yleiseen kirkolliskokoukseen asti. Tähän ratkaisuun johtaneet ongelmat oli nyt ratkottu, ja tehdäkseen lopun harhaopista keisari kutsui uudet valtiopäivät Speyerin kaupunkiin vuonna 1529. Hänen tavoitteenaan oli taivutella ruhtinaat uskonpuhdistuksen vastustajiksi rauhanomaisin keinoin. Jos tämä epäonnistuisi, Kaarle oli valmis turvautumaan miekkaan.

Katoliset olivat riemuissaan. Heitä saapui Speyeriin joukoittain, ja he ilmaisivat avoimesti vihamielisyytensä uskonpuhdistajia ja kaikkia heidän kannattajiaan vastaan. Melanchthon sanoi: ”Me olemme maailmassa kirouksen kohteita ja roskaa. Kristus katsoo kuitenkin köyhän kansansa puoleen ja pitää siitä huolta.”[3] Valtiopäiviin osallistuvilta evankelisilta ruhtinailta kiellettiin jopa mahdollisuus järjestää evankeliumin kuulemista majapaikoissaan. Speyerin asukkaat kuitenkin janosivat Jumalan sanaa, ja kiellosta huolimatta tuhannet tungeksivat Saksin vaaliruhtinaan kappelissa pidettyihin jumalanpalveluksiin.

Kiinnostus joudutti kriisin kärjistymistä. Keisarillisella viestillä[4] valtiopäiväedustajille

1 Merle D'Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century*, kirja 13, luku 6.
2 Keisarin ja paavin välinen konflikti kulminoitui siihen, että Kaarle valloitti Rooman ja vangitsi paavi Klemens VII:n ”kelvottomana ylipaimenena” vuonna 1527. *Suomentajan huomautus.*
3 D'Aubigné, kirja 13, luku 5.
4 Keisari ei itse päässyt paikalle. Viestin luki hänen puhetta johtava veljensä Ferdinand. *Suomentajan huomautus.*

197, 198

ilmoitettiin omantunnon vapauden johtaneen suureen hajaannukseen, ja hallitsija sanoi edellyttävänsä sen peruuttamista. Mielivaltainen päätös suututti ja herätti pelkoa evankelisissa kristityissä. Eräs heistä sanoi: ”Kristus on joutunut uudelleen Kaifaan ja Pilatuksen käsiin.” Rooman kannattajat kävivät yhä väkivaltaisemmiksi. Katolinen uskonkiihkoilija julisti: ”Turkkilaiset ovat parempia kuin luterilaiset, sillä heillä on paastopäivänsä, mutta luterilaiset eivät sellaisia pidä. Jos meidän on valittava Jumalan Pyhän Raamatun ja kirkon vanhojen virheiden välillä, ensin mainittu tulee hylätä.” Melanchthon kommentoi: ”Joka päivä Faber heittää täydelle valtiopäiväsalille jonkin uuden meitä evankeliumin julistajia kohti suunnatun kiven.”[5]

Uskontoon liittyvät vapaudet oli jo ehditty lailla vahvistaa, ja evankeliset ruhtinaskunnat päättivät vastustaa oikeuksiensa rajoittamista. Koska Luther oli vielä Wormsin päätöksellä valtakunnankirouksessa, hän ei päässyt mukaan Speyeriin, mutta tässä hätätilanteessa hänen työtoverinsa ja Jumalan herättämät ruhtinaat puolustivat hänen asiaansa. Saksin jalo Fredrik Viisas, Lutherin tukija, oli kuollut, mutta hänen veljensä ja seuraajansa, herttua Juhana, oli ilolla vastaanottanut uskonpuhdistuksen. Vaikka hän rakasti rauhaa, hän osoitti rohkeutta ja tarmoa kaikissa uskoon liittyvissä kysymyksissä.

Katoliset papit vaativat uskonpuhdistuksen puolelle siirtyneitä ruhtinaskuntia antautumaan ehdoitta roomalaisen oikeuskäytännön mukaisiin tuomioihin. Uskonpuhdistajat puolestaan vetosivat heille jo myönnettyyn vapauteen. He eivät voineet suostua siihen, että Rooma jälleen alistaisi valtaansa alueet, joilla Jumalan sana oli suurella ilolla otettu vastaan.

Lopulta kompromissina ehdotettiin, että Wormsin päätöstä seurattaisiin ankarasti siellä, missä uskonpuhdistus ei vielä ollut vakiintunut, kun taas ”siellä, missä tästä päätöksestä oli jo poikettu ja missä päätöstä ei ollut mahdollista ilman kapinan vaaraa noudattaa, piti vähimmillään pitää huolta, ettei uudistuksia jatketa, kiistanalaisia kysymyksiä käsitellä, katolista messua kielletä eikä katolisten kääntymistä luterilaisuuteen sallita”.[6] Kun valtiopäivät hyväksyi tämän päätöksen, paavilliset papit ja korkeat kirkon edustajat olivat hyvin tyytyväisiä.

Jos päätös olisi toteutunut, ”uskonpuhdistuksen leviäminen – – alueille, joissa sitä ei vielä tunnettu, olisi pysähtynyt, eikä se olisi voinut vakiintua sielläkään – – missä se jo oli”.[7] Puhevapaus olisi mennyt. Kääntymisiä ei sallittaisi. Uskonpuhdistuksen ystäviä vaadittiin viipymättä alistumaan näihin rajoituksiin ja näytti siltä, että maailmassa herännyt toivo sammuisi. ”Rooman hierarkian palauttaminen toisi mukanaan vääjäämättä vanhat väärinkäytökset”, ja tilaisuuden tullen se etsisi aiheen ”tuhota lopullisesti uudistustyö, joka oli jo saanut ankaran iskun” fanaattisuudesta ja erimielisyydestä.[8]

Kun evankeliset kokoontuivat neuvottelemaan, he katsoivat toisiaan hämmentyneinä. Yksi jos toinenkin kysyi: ”Mitä pitäisi tehdä?” Kyse oli suurista asioista. ”Pitäisikö uskonpuhdistusta kannattavien ruhtinaiden alistua ja hyväksyä valtiopäiväsäädös? Tässä kriisissä uskonpuhdistuksen kannattajien olisi ollut helppo päätyä väärään ratkaisuun, mikä olisi ollut todella vakava asia. Kuinka monta uskottavaa veruketta ja hyvää syytä olisikaan löytynyt alistumisen puolesta! Luterilaisille ruhtinaille tarjottiin takuut vapaasta uskonnon harjoituksesta, mikä koski myös heidän alamaisiaan, mikäli he olivat jo ennen tätä päätöstä hyväksyneet uuden opetuksen. Eikö tämän pitäisi tyydyttää heitä? Kuinka paljon pahaa olisikaan mahdollista välttää alistumalla? Mitä vaaroja ja riitoja päätöksen vastustaminen toisi? Eihän kukaan voinut tietää, millaisia tilaisuuksia tulevaisuus tarjoaisi. Siksi tuntui aiheelliselta tarttua Rooman rauhantarjoukseen, jotta Saksan saamat haavat voisivat parantua. Tällaisin

---

5, 6, 7, 8 D’Aubigné, osa 13, luku 5.

198–200

argumentein uskonpuhdistuksen kannattajat olisivat voineet pitää oikeutettuna ratkaisua, joka olisi saattanut lyhyenkin ajan kuluessa viedä heidän asiansa tuhoon."

"Onneksi he miettivät periaatteita, joille päätös perustui, ja toimivat uskossa. Mikä periaate oli kyseessä? Kysymys oli siitä, onko Roomalla oikeus pakottaa omaatuntoa ja kieltää asioiden vapaa tutkiminen. Eikö heillä itsellään ja heidän protestanttisilla alaisillaan pitänyt olla lupa nauttia uskonnonvapaudesta? Kyllä, mutta vain erikseen määrättynä suosiollisena poikkeuksena, ei oikeutena. Jokainen, jota poikkeus ei koskenut, joutuisi suuren valtahierarkian alle. Omatunnon äänellä ei ollut merkitystä. Rooma olisi ollut erehtymätön tuomari, jota oli pakko totella. Jos ehdotettu järjestely olisi hyväksytty, se olisi käytännössä merkinnyt uskonnonvapauden rajaamista uskonpuhdistuksen puolelle asettuneeseen Saksin vaaliruhtinaskuntaan, mutta kaikkialla muualla kristikunnan piirissä asioiden vapaa tutkiminen ja uudistuneen uskon tunnustaminen olisivat rikoksia, joista seuraisi vankeutta tai polttorovio. Voisivatko he hyväksyä uskon vapauden rajoittamisen yhdelle alueelle? Julistaa, että uskonpuhdistus oli saanut viimeisen käännynnäisensä ja alistanut valtaansa viimeisen aarinsa? Rooma olisi voinut kaikkialla ajaa tahtonsa läpi, ja sen hallintovallasta olisi tullut pysyvää. Voisivatko uskonpuhdistusta kannattavat väittää olevansa viattomia niiden satojen ja tuhansien vereen, jotka tämän lain toteutuessa joutuisivat paavin hallinnoimilla alueilla luopumaan hengestään? Tämä olisi merkinnyt evankeliumin ja kristillisen vapauden pettämistä tällä ratkaisevalla hetkellä."[9] He olivat valmiita ennemmin "uhraamaan kaiken, jopa maansa, kruununsa ja henkensä".[10]

Ruhtinaat tekivät ratkaisunsa. "Meidän tulee hylätä tämä päätös, koska omantunnon kysymyksissä enemmistöllä ei ole valtaa." Edustajat antoivat julistuksen: "Saamme kiittää vuoden 1526 päätöstä rauhasta, josta valtakunta vieläkin nauttii. Sen päätöksen peruuttaminen aiheuttaisi Saksassa vaikeuksia ja hajaannusta. Nämä valtiopäivät ovat kykenemättömiä tekemään muuta päätöstä kuin jatkaa uskonnonvapautta seuraavaan kokoukseen asti."[11] Omantunnonvapauden suojelu on valtion tehtävä, ja valtion osuus uskontoon liittyvissä kysymyksissä päättyy siihen. Kaikki hallitukset, jotka yrittävät maallisella vallalla säädellä tai pakottaa uskonnon harjoittamista, uhraavat periaatteen, jonka vuoksi evankeliset kristityt ovat niin urheasti taistelleet.

Katoliset päättivät tukahduttaa tämän "röyhkeäksi uppiniskaisuudeksi" kutsumansa vastustuksen. He yrittivät luoda hajaannusta uskonpuhdistuksen kannattajien riveihin pelottelemalla niitä, jotka eivät olleet vielä avoimesti ilmaisseet kantaansa. Vapaakaupunkien edustajat kutsuttiin lopulta valtiopäivien eteen ja heitä vaadittiin ilmaisemaan, hyväksyisivätkö he valtiopäivien ehdotuksen. Turhaan he pyysivät lisää aikaa. Kun kannanottoa vaadittiin, lähes puolet heistä kannatti uskonpuhdistusta. Ne, jotka kieltäytyivät uhraamasta omantunnonvapauttaan ja yksilön oikeutta käyttää harkintaansa, tiesivät, että heidän päätöksensä herättäisi arvostelua, se tuomittaisiin ja heitä vainottaisiin. Yksi edustajista sanoi: "Meidän täytyy joko kieltää Jumalan sana – tai tulla poltetuiksi."[12]

Kuningas Ferdinand, keisarin edustaja valtiopäivillä, näki valtiopäiväsäädöksen aiheuttavan vakavaa hajaannusta, ellei ruhtinaita saataisi houkuteltua sen puolelle. Siksi hän käytti taivuttelutaitoaan. Hän tiesi väkivallan tekevän näistä miehistä entistäkin päättäväisempiä ja "rukoili ruhtinaita hyväksymään säädöksen, koska silloin keisari olisi heihin ylenpalttisen tyytyväinen." Nämä uskolliset miehet tunnustivat kuitenkin maallisten hallitsijoiden

---

9 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 9, luku 15.
10 D'Aubigné, kirja 13, luku 5.
11 D'Aubigné, kirja 13, luku 5.
12 D'Aubigné, kirja 13, luku 5.

yläpuolella olevan auktoriteetin ja vastasivat tyynesti: ”Me olemme kuuliaisia keisarille kaikessa, mikä myötävaikuttaa rauhan ja Jumalan kunnian edistämistä.”[13]

Lopulta kuningas ilmoitti valtiopäivien edessä vaaliruhtinaalle ja hänen ystävilleen, että valtiopäiväsäädös ”tultaisiin antamaan keisarillisena käskynä”, jolloin ”heidän ainoa mahdollisuutensa oli alistua enemmistön kantaan”. Sanottuaan tämän hän vetäytyi kokouksesta, eikä antanut uskonpuhdistuksen kannattajille mahdollisuutta kannanottoon tai vastaukseen. ”Turhaan he lähettivät edustajan pyytämään kuningasta palaamaan.” Heidän vastalauseisiinsa tuli vain vastaus: ”Tämä asia on loppuun käsitelty, siihen alistuminen on ainoa jäljellä oleva vaihtoehto.”[14]

Keisaria kannattavat kokousedustajat olivat varmoja, että kristityt ruhtinaat arvostivat Raamatun tärkeämmäksi kuin inhimilliset opit ja vaatimukset. He ymmärsivät paaviuden joutuvan lopulta syrjäytetyksi kaikkialla, missä tätä periaatetta kannatettiin. Kuitenkin tuhansien heidän jälkeensä tulleiden lailla he kiinnittivät katseensa vain ”näkyvään”[15] ja kuvittelivat keisarin ja paavin aseman vahvaksi mutta uskonpuhdistajien tilanteen heikoksi. Jos uskonpuhdistuksen kannattajien turvana olisi ollut vain inhimillinen apu, he olisivat olleet niin voimattomia kuin katoliset olettivat. Vaikka heitä oli vain vähän ja vaikka he olivat eri mieltä Rooman kanssa, heillä oli kuitenkin voiman lähde. ”Valtiopäivien päätöksen sijaan he vetosivat Jumalan sanaan, ja keisari Kaarlen sijaan Jeesukseen Kristukseen, kuningasten Kuninkaaseen ja herrojen Herraan.”[16]

Kun Ferdinand kieltäytyi huomioimasta heidän vakaumustaan, ruhtinaat päättivät olla hyväksymättä hänen poissaoloaan ja esittivät viivyttelemättä vastalauseensa valtiopäiville. He laativat juhlallisen julistuksen, jonka he valtiopäivillä lukivat:

”Me vastustamme tehtyjä päätöksiä Jumalan, ainoan Luojamme, Ylläpitäjämme, Lunastajamme, Vapahtajamme ja tulevan Tuomarimme edessä sekä kaikkien ihmisten ja koko luomakunnan edessä. Me emme, eikä kansammekaan, tule taipumaan tai seuraamaan esitettyä säädöstä miltään osin, mikä on Jumalan tahtoa, hänen pyhää sanaansa ja puhdasta omaatuntoamme vastaan, sielujemme pelastukseksi.

Jos nyt hyväksyisimme tämän säädöksen, me vahvistaisimme, ettei Kaikkivaltias Jumala, vaikka kutsuu ihmisen tuntemukseensa, voi antaa ihmiselle tietoa itsestään. – – Ei ole olemassa muuta varmaa oppia kuin se, joka on sopusoinnussa Jumalan sanan kanssa. – – Herra kieltää muuta oppia opettamasta. – – Pyhää Raamattua on selitettävä sen toisilla selkeämmillä teksteillä – – tässä pyhässä kirjassa on kaikki, mitä kristitty tarvitsee. Sitä on helppo ymmärtää, ja sen tavoite on karkottaa pimeys. Me olemme päättäneet, Jumalan armon avulla, pitää kiinni puhtaasta vain sanaan perustuvasta saarnasta, johon kuuluvat kaikki Vanhan ja Uuden testamentin kirjat, lisäämättä niihin mitään, mikä olisi niiden vastaista. Tämä sana on ainoa totuus ja varma ohje niin opetukseen kuin elämäänkin. Se ei tule koskaan meitä pettämään eikä eksyttämään. Joka rakentaa tälle perustukselle, voi seistä kaikkia helvetin voimia vastaan. Kaikki sen kaatamiseksi pystytetyt inhimilliset turhuudet tulevat Jumalan kasvojen edessä sortumaan.

Tästä syystä me hylkäämme päällemme pakotetun ikeen. – – Odotamme kuitenkin hänen keisarillisen majesteettinsa kohtelevan meitä kuin kristitty ruhtinas, joka rakastaa Jumalaa yli kaiken. Ilmoitamme samalla olevamme valmiit antamaan hänelle, niin kuin kaikille teille

---

13 D’Aubigné, kirja 13, luku 5.
14 D’Aubigné, kirja 13, luku 5.
15 Vrt. 2. Kor. 4:18.
16 D’Aubigné, kirja 13, luku 6.

armon herrat, kiintymyksemme ja kuuliaisuutemme kuten oikea ja laillinen velvollisuutemme vaatii.”[17]

Tämä teki syvän vaikutuksen valtiopäiviin. Valtaosa edustajista hämmästyi ja pelästyi protestoijien rohkeutta. Tulevaisuus näytti myrskyiseltä ja epävarmalta. Ristiriidat, yhteenotot ja verenvuodatus näyttivät väistämättömältä. Uskonpuhdistuksen kannattajat olivat kuitenkin vakuuttuneita asiansa oikeutuksesta, ja ”täynnä rohkeutta ja lujuutta” he luottivat Kaikkivaltiaan käsivarteen.

”Tässä tunnetussa protestissa esitetyt periaatteet – – muodostavat protestantismin ytimen. Vastalause kirjoitettiin kahdenlaista uskoon kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. Ensimmäinen on maallisen hallinnon puuttuminen uskonkysymyksiin ja toinen kirkon mielivaltainen vallankäyttö. Protestantismi asetti omantunnon viranomaisvallan yläpuolelle ja Jumalan sanan näkyvää kirkkoa korkeammalle. Ensiksikin se kieltää vallankäyttäjiltä oikeuden määrätä uskon kysymyksiä. Profeettojen ja apostolien tavoin protestantismi sanoo: ’*Ennemmin tulee totella Jumalaa kuin ihmisiä*.’[18] Vaikka paikalla oli Kaarle V:n kruunu, he pitivät Kristuksen kruunua tärkeämpänä. Ajatus menee pidemmällekin. He uskoivat periaatteeseen, jonka mukaan kaikki inhimillinen opetus on alistettava Jumalan sanan alle.”[19] Protestin esittäjät pitivät kiinni oikeudestaan puhua avoimesti uskomastaan totuudesta. He eivät halunneet vahvistaa oikeuttaan vain hiljaiseen uskoon ja kuuliaisuuteen, vaan opettaa, mitä Jumalan sana sanoo, ja he kielsivät vallanpitäjien ja pappien oikeuden puuttua siihen. Speyerin protesti oli merkittävä kannanotto uskonnollista suvaitsemattomuutta vastaan. Se rohkaisi ihmisiä tarttumaan oikeuteen palvella Jumalaa omantuntonsa mukaan.

Julistus oli annettu. Se painui tuhansien mieliin ja kirjattiin myös taivaan kirjoihin, josta kukaan ei voisi pyyhkiä sitä pois. Koko evankelinen Saksa piti tätä protestia oman uskonsa kuvauksena. Tätä julistusta pidettiin kaikkialla lupauksena uudesta, paremmasta ajasta. Yksi ruhtinaista sanoi Speyerin protestanteille: ”Pitäköön Kaikkivaltias huolta teistä, joille hän antoi armon tunnustaa uskoa innolla, avoimesti ja pelotta, niin että säilytätte kristillisen päättäväisyytenne ikuisuuteen asti.”[20]

Jos uskonpuhdistus olisi alun menestyksen jälkeen suostunut myönnytyksiin maailman hyväksynnän vuoksi, se olisi merkinnyt luopumista Jumalasta ja varmaa loppua koko aatteelle. Näiden jalojen uskonpuhdistuksen kannattajien kokemus on malli tuleville polville. Paholainen ei ole muuttanut toimintatapojaan vastustaessaan Jumalaa ja hänen sanaansa. Raamatun pitäminen elämänohjeena saa hänet vieläkin hyökkäämään samalla voimalla kuin 1500-luvulla. Meidän päivinämme on suuresti loitottu uskonpuhdistajien opetuksesta ja ohjeista, ja siksi on välttämätöntä palata protestantismin suureen perusperiaatteeseen – Raamattu ja vain Raamattu on kaiken uskon ja elämän ohje.

Vieläkin Paholainen tekee kaikilla mahdollisilla vallassaan olevilla keinoilla työtä tuhotakseen uskonnonvapauden. Se antikristillinen voima, jonka Speyerin vastalauseen kirjoittajat hylkäsivät, yrittää tänäkin aikana uudella innolla valloittaa takaisin menettämänsä aseman. Sama horjumaton kuuliaisuus Jumalan sanalle, jota silloin uskonpuhdistuksen kriisissä osoitettiin, on vieläkin ainoa uudistumisen toivo.

Protestantit näkivät vaaran merkkejä mutta myös osoituksia varjeluksesta, kun Jumalan käsi suojeli uskollisia seuraajiaan. Näihin aikoihin ”Melanchthon oli saattanut ystäväänsä Simon Grynaeusta kovalla kiireellä Speyerin katuja pitkin kohti Reinvirtaa ja vaatinut häntä

17 D’Aubigné, kirja 13, luku 6.
18 Ap. t. 5:29, kursiivi lisätty.
19 D’Aubigné, kirja 13, luku 6.
20 D’Aubigné, kirja 13, luku 6.

203–205

heti menemään joen toiselle puolelle. Simon oli hämmästynyt hänen hätäisyydestään. Melanchthon kertoi: ”Luokseni tuli vanha, minulle tuntematon, vakavan ja juhlallisen oloinen mies. Hän sanoi Ferdinandin lähettävän hetkessä viranomaiset pidättämään Grynaeuksen.”

Aiemmin päivällä Grynaeus oli kauhistellut johtavan katolisen tohtori Faberin saarnaa ja oli sen päättyessä esittänyt vastalauseensa, koska Faber puolusti ”inhottavia harhoja”. ”Faber hillitsi vihansa, mutta ryntäsi välittömästi tilaisuuden jälkeen hankkimaan kuninkaalta valtuudet käydä tuon itsepäisen Heidelbergin professorin kimppuun. Melanchthon oli varma, että Jumala halusi pelastaa hänen ystävänsä ja lähetti yhden pyhistä enkeleistään antamaan varoituksen etukäteen.

Hän odotti paikallaan Reinin rannalla, kunnes virran vedet veivät Gryneauksen vainoojiensa ulottumattomiin. ’Lopultakin’, hän huudahti nähdessään ystävänsä toisella rannalla, ’ainakin hänet saatiin temmattua viatonta verta janoavien julmista hampaista.’ Kun hän palasi majapaikkaansa, hän kuuli viranomaisten Grynaeusta etsiessään penkoneen talon läpikotaisin.”[21]

Uskonpuhdistus tuotaisiin vieläkin selkeämmin maailman suurten eteen. Kuningas Ferdinand oli kieltäytynyt kuulemasta evankelisia ruhtinaita, mutta he saivat myöhemmin tilaisuuden esittää asiansa keisarin ja niin maallisten kuin kirkollistenkin johtajien edessä. Valtakuntaa jakavien erimielisyyksien vaientamiseksi Kaarle V kutsui valtiopäivät koolle Augsburgiin seuraavana vuonna Speyerin protestin jälkeen. Keisari ilmoitti itse johtavansa puhetta valtiopäivillä, jonne kutsuttiin myös protestanttiset kansanjohtajat.

Suuret vaarat olivat vieläkin uskonpuhdistuksen uhkana, mutta sen kannattajat luottivat Jumalan olevan liikkeen johdossa ja lupasivat pysyä vankkumatta evankeliumin puolella. Neuvonantajat varoittivat Saksin vaaliruhtinasta menemästä valtiopäiville. He sanoivat keisarin vaativan kaikkien läsnäoloa voidakseen johtaa heidät ansaan. ”Eikö siinä vaaranneta kaikki, kun mennään ja sulkeudutaan vahvan vihollisen kanssa kaupungin muurien sisäpuolelle?” Toiset olivat kuitenkin luottavaisempia: ”Jos ruhtinaat esiintyvät rohkeasti, Jumalan työ tulee pelastetuksi.” Luther sanoi: ”Jumala on uskollinen. Hän ei hylkää meitä.”[22] Vaaliruhtinas lähti Augsburgiin seurueensa kanssa. Kaikki ymmärsivät, millaisen riskin hän otti, ja monet tekivät matkaa synkin ilmein ja huoli sydämessään. Luther, joka saattoi heitä Coburgiin asti,[23] herätteli kuitenkin heidän voipunutta uskoaan laulamalla tällä matkalla kirjoittamaansa virttä ”Jumala ompi linnamme”. Monet synkät enteet väistyivät ja raskaat mietteet kevenivät innoittavien säkeiden soidessa.

Uskonpuhdistusta kannattavat ruhtinaat olivat päättäneet laatia valtiopäiville järjestelmällisen Raamatulla perustellun esityksensä omista näkemyksistään. Lutheria, Melanchthonia ja heidän työtovereitaan pyydettiin se kirjoittamaan. Protestanttien edustajat olivat valmiit hyväksymään tämän uskonsa tunnustuksen ja he kokoontuivat liittämään nimensä tähän tärkeään asiakirjaan. Tämä oli vakava ja koetteleva tilanne. Uskonpuhdistajat vaativat, ettei heidän asiaansa saanut sekoittaa poliittiseen päätöksentekoon, jolla on vain maallisia tavoitteita. Uskonpuhdistusta piti puoltaa Jumalan sanan voimalla.

Kun ruhtinaat tulivat allekirjoittamaan tunnustuksen, Melanchthon puuttui asiaan: ”Teologien ja pastoreiden tulee käsitellä näitä ehdotuksia. Vallanpitäjien arvovalta kannattaisi säästää toisenlaisiin kysymyksiin.” Saksin Johann vastasi: ”Jumala varjelkoon sinua jättämästä minua tästä pois. Olen päättänyt tehdä oikein ilman, että murehtisin kruunustani. Minä haluan tunnustaa Herrani. Minun vaaliruhtinaan hattuni ja kärpännahkaviittani eivät ole

21 D’Aubigné, kirja 13, luku 6.
22 D’Aubigné, kirja 14, luku 2.
23 Noin kaksi kolmasosaa runsaan 600 kilometrin matkasta. *Suomentajan huomautus.*

minulle yhtä kallisarvoisia kuin Jeesuksen Kristuksen risti.” Sanottuaan tämän hän kirjoitti nimensä. Toinen ruhtinaista sanoi kynään tarttuessaan: ”Jos Herrani Jeesuksen Kristuksen kunnia sitä vaatii, olen valmis – – luopumaan omaisuudestani ja elämästäni.” ”Luopuisin ennemmin alamaisistani ja maistani, lähtisin mieluummin isieni maasta sauva kädessäni”, hän jatkoi, ”kuin hyväksyisin mitään muuta kuin tässä tunnustuksessa lausutun opin.”[24] Tällaista uskoa ja rohkeutta nämä Jumalan miehet osoittivat.

Tuli sovittu aika astua keisarin eteen. Kaarle V istui valtaistuimellaan vaaliruhtinaiden ja ruhtinaiden ympäröimänä valmiina ottamaan vastaan protestanttisen uskonpuhdistuksen kannattajat. Heidän uskontunnustuksensa luettiin, ja tuossa tärkeässä kokouksessa esitettiin selvästi evankeliumin totuudet ja osoitettiin paavinkirkon erheet. Tätä päivää on hyvästä syystä kutsuttu ”uskonpuhdistuksen suurimmaksi päiväksi ja yhdeksi loistavimmista päivistä kristillisen kirkon ja ihmiskunnan historiassa”.[25]

Vain muutamia vuosia oli kulunut siitä, kun Wittenbergin munkki seisoi yksin Wormsin valtiopäivien edessä. Nyt hänen sijastaan paikalla olivat valtakunnan jaloimmat ja vaikutusvaltaisimmat ruhtinaat. Lutheria oli kielletty tulemasta Augsburgiin, mutta hän oli läsnä sanojensa ja rukoustensa välityksellä. ”Olen täynnä iloa”, hän kirjoitti, ”koska olen saanut elää tähän hetkeen, jona tällaiset mahtavat miehet saavat tunnustaa uskonsa Kristukseen näin loistavan kokouksen edessä.”[26] Näin toteutui Raamatun sana: ”Kuninkaittenkin edessä kerron – – sinun liitostasi.”[27] Paavalin päivinä hänen vangitsemisensa johti siihen, että evankeliumi tuli keisarikunnan pääkaupungissa ruhtinaiden ja ylimysten tietoon. Samoin kävi tässäkin tilanteessa. Keisari oli kieltänyt saarnaamisen kirkoissa, mutta nyt evankeliumia julistettiin hallintorakennuksessa, ja se, mitä palvelijoidenkin oli sopimatonta kuulla, hämmästytti valtakunnan päättäjiä ja johtohenkilöitä. Kuninkaat ja hallitusmiehet olivat kuulijakuntana, ruhtinaat saarnaajina ja Jumalan kuninkaallinen totuus saarnan sisältönä. Eräs kirjoittaja sanoo: ”Apostolien päivien jälkeen ei ollut tehty arvokkaampaa työtä tai annettu loistavampaa todistusta uskosta.”[28]

”Kaikki, mitä luterilaiset ovat sanoneet, on totta, emme voi sitä kieltää”, ilmoitti yksi paavia kannattavista piispoista. Toinen kysyi tohtori Eckiltä: ”Pystytkö terveellä logiikalla kumoamaan tämän tunnustuksen, jonka vaaliruhtinas ja hänen liittolaisensa ovat tehneet?” Vastaus oli: ”En apostolien ja profeettojen kirjoituksilla, mutta kyllä käyttämällä kirkkoisien ja kirkolliskokousten kirjoituksia.” ”Minä ymmärrän”, vastasi kysyjä, ”teidän mielestänne luterilaiset pitäytyvät siis Raamattussa, mutta me emme.”[29]

Jotkut saksalaisista ruhtinaista voitettiin reformoidun uskon puolelle. Keisari itse myönsi protestanttien uskonkappaleiden olevan totta. Tunnustus käännettiin monille kielille ja sitä levitettiin kaikkialla Euroopassa. Myöhempien sukupolvien aikana miljoonat ovat hyväksyneet sen ilmaisuna uskostaan.[30]

Jumalaa uskollisesti palvelevat eivät tehneet työtään yksin. Vaikka tämän pimeän maan

---

24 D’Aubigné, kirja 14, luku 6.
25 D’Aubigné, kirja 14, luku 7.
26 D’Aubigné, kirja 14, luku 7.
27 Ps. 119:46.
28 D’Aubigné, kirja 14, luku 7.
29 D’Aubigné, kirja 14, luku 8.
30 Augsburgin tunnustus esitti selkeästi evankeliumin ja pelastuksen perusperiaatteet. Melanchthon oli kuitenkin taivuteltu vastoin Lutherin tahtoa kirkkokäsitykseen, jossa evankelisetkin esitettiin osana yhtä kirkkoa katolisten kanssa. Kokouksessa neljä Etelä-Saksan kaupunkia esitti oman tunnustuksensa ja myös Zwingli lähetti omansa. Augsburgin tunnustuksessa on 21 kohtaa. Keisari pyysi katolisia teologeja laatimaan sille vastineen, *Confutation*. *Suomentajan huomautus.*

207, 208

hallitsijat ja avaruuden pahat henget[31] olivat liitossa heitä vastaan, Herra ei hylännyt kansaansa. Jos heidän silmänsä olisivat auenneet, he olisivat muinaisajan profeetan tavoin voineet saada selvät todisteet Jumalan läsnäolosta ja avusta. Kun Elisan palvelija näytti isännälleen heidän taloaan piirittävän ja pakomahdollisuudet estävän vihollisarmeijan, profeetta rukoili: ”Herra, avaa hänen silmänsä, jotta hän näkisi.”[32] Koko vuorenrinne oli täynnä tulisia vaunuja ja hevosia. Taivaan armeija oli asemissa vartioimassa Jumalan miestä. Samoin enkelit olivat vartiossa niiden yllä, jotka tekivät työtä uskonpuhdistuksen hyväksi.

Yksi Lutherin päättäväisimmin seuraamista periaatteista oli se, ettei uskonpuhdistus tarvinnut tuekseen maallista valtaa ja ettei sen puolustamiseksi saanut käyttää aseita. Hän iloitsi ruhtinaiden valmiudesta tunnustaa evankeliumi, mutta kun he ehdottivat puolustusliittoa[33], hän ilmoitti kannakseen, että ”yksin Jumalan tulee puolustaa evankeliumin oppia. – – Mitä vähemmän ihmiset sekaantuivat tähän työhön, sitä vahvemmin Jumala tarttuu asioiden kulkuun ja taistelee sen puolesta. Hän uskoi kaikkien ehdotettujen poliittisten varotoimenpiteiden johtuvan sopimattomasta pelosta ja synnillisestä epäuskosta.”[34]

Kun voimakkaat viholliset liittyivät yhteen tehdäkseen lopun reformoidusta uskosta ja kun näytti, että tuhannet miekat pian vedettäisiin tupestaan, Luther kirjoitti: ”Paholainen näyttää raivonsa. Jumalattomat paavit juonittelevat, ja meitä uhkaa sota. Kehottakaa ihmisiä rohkeasti viipymään Jumalan valtaistuimen edessä uskossa ja rukouksessa, niin vihollisemme pakotetaan rauhaan Jumalan Hengen voittamina. Meidän suurin tarpeemme ja tärkein työmme on rukous. Tietäköät ihmiset, että heidän on rukoiltava, koska he ovat nyt alttiita miekan terälle ja Paholaisen raivolle.”[35]

Uudelleen, vähän myöhemmin, Luther viittasi uskonpuhdistusta kannattavien ruhtinaiden liittoaikeisiin. Hän ilmoitti, että ”Hengen miekan” tulisi olla ainoa ase tässä taistelussa. Hän kirjoitti Saksin vaaliruhtinaalle: ”Omatuntomme ei salli meidän hyväksyä ehdotettua liittoa. Me ennemmin kuolisimme kymmeneen kertaan kuin näkisimme, että pisaraakaan verta vuodatetaan evankeliumin asian vuoksi. Meidän osamme on olla kuin lampaat, joita viedään teuraaksi. Jeesuksen ristiä on kannettava. Olkoon teidän korkeutenne ilman pelkoa. Me voimme saada rukouksillamme enemmän aikaan kuin vihollisemme kaikella kerskumisellaan. Älköön kätenne tahrautuko veljienne vereen. Jos keisari vaatii meitä oikeusistuimiinsa, me olemme valmiita niihin ilmaantumaan. Ette pysty asein uskoamme puolustamaan. Jokaisen tulee itse seistä uskonsa takana, vaikka se johtaisi vaaraan.”[36]

Se voima, joka suuressa uskonpuhdistuksessa järisytti maailmaa, tuli salaisesta rukouspaikasta. Rukouksessa Herran palvelijat asettivat jalkansa hänen lupaustensa kalliolle ja tunsivat pyhää rauhaa. Augsburgin kamppailun aikaan Luther ”ei antanut päivänkään kulua ilman, että olisi käyttänyt vähintään kolme tuntia rukoukseen. Ne olivat tunteja, jotka olisivat olleet parasta aikaa tutkimustyössä.” Hänen kuultiin huoneessaan avaavan sydämensä Herralle ja käyttävän sanoja, jotka olivat ”täynnä kunnioitusta, pelkoa ja toivoa, niin kuin ystävälle puhutaan”. Luther sanoi: ”Minä tiedän, että sinä olet Isämme ja Jumalamme ja että tulet hajottamaan lastesi vainoojat, koska itsekin olet vaarassa meidän kanssamme. Koko tämä

---

31 Ef. 6:12.
32 2. Kun. 6:17.
33 Luther viittaa tässä Schmalkaldenin liittoon, joka solmittiin vuonna 1531 ja joka kesti vuoteen 1547. *Suomentajan huomautus.*
34 D’Aubigné, Lontoon painos, kirja 10, luku 14.
35 D’Aubigné, kirja 10, luku 14.
36 D’Aubigné, kirja 14, luku 1.

208–210

asia on sinun. Vain sinun ohjauksestasi me tartumme asioihin. Puolusta sinä meitä, oi Isämme!”[37]

Luther kirjoitti Melanchthonille, jota huolet ja pelot rusensivat: ”Armoa ja rauhaa Kristuksessa, sanoin Kristuksessa, enkä maailmassa. Aamen! Minä todella vihaan niitä äärimmäisen raskaita huolia, jotka syövät sinua. Jos asiamme ei ole oikea, luovu siitä. Jos tämä on totta, miksi emme uskoisi hänen lupauksiinsa. Hän käskee meitä nukkumaan ilman pelkoa. – – Kristus ei ole luopunut oikeuden ja totuuden edistämisestä. Hän elää, hän hallitsee, mitä pelättävää meillä silloin voi olla?”[38]

Jumala kuuli palvelijoidensa huokaukset. Hän antoi ruhtinaille ja saarnaajille armoa ja rohkeutta pitää yllä totuutta tämän pimeän maailman hallitsijoita vastaan. Herra sanoo: ”Katso, minä lasken Siioniin kulmakiven, valitun kiven, jonka arvo on suuri. Joka häneen uskoo, ei joudu häpeään.”[39] Uskonpuhdistajat olivat rakentaneet Kristukselle eivätkä helvetin portit voineet heidän edessään kestää.

---

37 D’Aubigné, kirja 14, luku 6.
38 D’Aubigné, kirja 14, luku 6.
39 1. Piet. 2:6.

12

Uskonpuhdistus Ranskassa

Speyerin protesti ja Augsburgin tunnustus ovat esimerkkejä uskonpuhdistuksen voitoista Saksassa. Niitä kuitenkin seurasivat vuosien taistelut ja pimeys. Uskonpuhdistusta heikensivät voimakkaat viholliset ja sen kannattajien erimielisyydet. Kaikki näytti päättyvän lopulliseen tuhoon. Tuhannet sinetöivät uskonsa verellään. Puhjenneessa sisällissodassa yksi protestantismin vankimmista kannattajista petti aatteensa. Jaloimmat uskonpuhdistuksen puolella taistelleista ruhtinaista päätyivät keisarin käsiin, ja heitä kuljetettiin vankeina kaupungista toiseen. Näennäisen voiton hetkellä keisari kuitenkin kärsi tappion. Hän näki, kuinka saalis riistettiin hänen otteestaan, ja lopulta hänet pakotettiin myöntämään vapaus uskolle, jonka tuhoamisesta oli tullut hänen elämänsä tavoite. Hän oli panostanut valtakuntansa, aarteensa ja elämänsäkin harhaopin murskaamiseen. Nyt hän näki armeijansa taistelun hävittämänä, rikkautensa tuhlattuna ja kapinoinnin uhkaavan monia hänen valtakuntansa osia. Se usko, jota hän turhaan oli yrittänyt tukahduttaa, vahvistui joka puolella. Kaarle V oli käynyt sotaa Kaikkivaltiasta vastaan, mutta Jumala sanoi keisarille, joka yritti ylläpitää pimeyttä: ”Tulkoon valo!” Hallitsijan pyrkimykset epäonnistuivat ja pitkän taistelun uuvuttamana ja ennenaikaisesti vanhenneena hän luopui kruunusta ja sulkeutui luostariin.

Saksan tavoin uskonpuhdistukselle koittivat vaikeat ajat myös Sveitsissä. Monet kantoneista olivat hyväksyneet evankelisen uskon, vaikka toiset pitivät sokeasti kiinni Rooman tunnustuksesta. Niitä, jotka halusivat ottaa vastaan totuuden, vainottiin. Tämä johti lopulta sisällissotaan. Zwingli kaatui Kappelin kaupungin verisellä tantereella ja samoin kävi monille, jotka hänen rinnallaan olivat vieneet uskonpuhdistusta eteenpäin. Oecolampadiukselle nämä kauhistuttavat tappiot olivat liikaa ja hän kuoli pian niiden jälkeen. Rooma oli voittoisa ja näytti monin paikoin saavan takaisin kaiken menettämänsä. Hän, jonka suunnitelmat nousevat ikuisuudesta, ei kuitenkaan unohtanut työtään tai kansaansa. Hän toimisi vapauttaakseen heidät. Viedäkseen uskonpuhdistusta eteenpäin hän oli jo herättänyt siihen työmiehiä muissa maissa.

Ranskassa päivä oli alkanut valjeta jo ennen kuin Lutherista uskonpuhdistajana oli kuultu mitään. Yksi ensimmäisistä valon nähneistä oli iäkäs Lefèvre[1], oppinut mies, Pariisin yliopiston professori, joka kannatti paavia innokkaasti ja vilpittömästi. Hän tutki antiikin kirjallisuutta ja hänen huomionsa kiinnitettiin Raamattuun, jonka tutkimiseen hän opasti myös oppilaitaan.

Lefèvre oli harras pyhimysten ihailija, ja hän oli ottanut tehtäväkseen kirjoittaa kirkollisten legendojen pohjalta pyhimysten ja marttyyrien historian. Kyseessä oli vaativa työ, joka oli edennyt melko pitkälle ennen kuin hän keksi, että Raamattu voisi tarjota merkittävää täydennystä hänen tutkimustyöhönsä. Tämä tavoite mielessään hän aloitti huolellisen Raamatun tutkimisen. Löydettyään pyhimyksiä Raamatusta hän oivalsi, ettei heidän nimiään löytynyt

1 Kyseessä on teologi ja humanisti Jacques Lefèvre d’Étables (1455–1536). Sekaannusta aiheuttaa joskus toinen samanniminen humanisti (jolla oli eri kotipaikka) tai nimen saksalainen muoto Jacobus Faber. *Suomentajan huomautus.*

211, 212

Rooman pyhimyskalenterista. Taivaallinen valo kirkasti hänen mielensä, ja hämmästyneenä ja inhoten hän käänsi selkänsä valitsemalleen tutkimushankkeelle ja uppoutui Jumalan sanan tutkimiseen. Pian hän alkoi opettaa sieltä löytämiään kallisarvoisia totuuksia.

Vuonna 1512, ennen kuin Luther tai Zwingli olivat alkaneet uskonpuhdistustyötään, Lefèvre kirjoitti: ”Jumala on se, joka antaa meille uskosta sen vanhurskauden, joka oikeuttaa meidät yksin armosta ikuiseen elämään.”[2] Mietiskellessään lunastuksen salaisuutta hän sanoi: ”Kuinka sanomattoman suuri tämä vaihtokauppa on. Viaton tuomitaan ja syyllinen vapautetaan. Siunattu kantaa kirouksen ja kirottu tulee siunatuksi. Se, joka elää, kuolee, ja ne, jotka ovat kuolleet, saavat elää. Kirkkaus on kätkettynä pimeyteen ja se, joka ei ole kokenut muuta kuin häpeää, puetaan kirkkauden vaatteisiin.”[3]

Hän opetti, että kunnia pelastuksesta kuuluu yksin Jumalalle, ja hän lisäsi, että ihmisen velvollisuudeksi jää kuuliaisuus. ”Jos sinä olet Kristuksen kirkon jäsen”, hän kirjoitti, ”olet hänen ruumiinsa jäsen. Jos olet hänen ruumiinsa jäsen, olet täynnä hänen jumaluuttaan. – – voi jospa ihmiset käsittäisivät tämän etuoikeuden! Kuinka puhtaasti, kunniallisesti ja pyhästi he silloin eläisivätkään. Kuinka halveksittavalta maallinen kunnia heidän mielessään näyttäisi verrattuna siihen kirkkauteen, jonka he jo ovat saaneet ja jota lihalliset silmät eivät voi nähdä.”[4]

Lefèvren oppilaista jotkut kuuntelivat innolla hänen puhettaan. He jatkoivat totuuden julistamista kauan opettajansa äänen vaiettua. Yksi näistä oli Guillaume Farel[5], hurskaiden vanhempien lapsi, jota oli opetettu ehdoitta hyväksymään kirkon opetukset. Apostoli Paavalin tavoin hän olisi voinut kertoa olleensa fariseus ja eläneensä ”uskontomme ankarimman suunnan mukaan”[6]. Hartaana katolisena hänellä oli palava into tuhota kaikki yritykset nousta kirkkoa vastaan. Hän kertoi myöhemmin elämänsä tästä vaiheesta: ”Kiristelin hampaitani kuin raivostunut susi, kun kuulin jonkun puhuvan paavia vastaan.”[7] Hän kunnioitti väsymättä pyhimyksiä, ja kiertäessään Lefèvren kanssa Pariisin kirkkoja hän pysähtyi alttareille osoittaakseen niille kunnioitustaan ja koristaakseen lahjoillaan pyhäinjäännöslippaita. Nämä menot eivät kuitenkaan pystyneet antamaan hänelle sielunrauhaa. Synnintunto valtasi hänet, eivätkä mitkään hänen suorittamistaan katumusharjoituksista voineet sitä poistaa. Kun hän kuuli uskonpuhdistajan sanat ”pelastus on armosta”, ne tuntuivat kuin suoraan taivaasta tulleilta. ”Viaton tuomittiin ja syyllinen vapautettiin.” ”Yksin Kristuksen risti avaa taivaan oven ja sulkee helvetin portit.”[8]

Farel otti totuuden iloiten vastaan. Hänen kääntymyksensä oli kuin Paavalin, ja hän vaihtoi perimätiedon kahleet Jumalan lasten vapauteen. ”Raivoisan suden murhanhimoisen sydämen tilalle tuli hiljainen, nöyrä ja harmiton lammas, jonka sydän oli kokonaan vieroitettu paavista ja annettu Jeesukselle Kristukselle.”[9]

Lefèvre jatkoi valon viemistä oppilailleen, mutta Farel puolestaan saarnasi julkisesti Kristuksesta samalla innolla kuin ennen paavista. Pian yksi kirkon merkkihenkilöistä, Meauxin piispa[10], liittyi heihin. Heidän rinnalleen nousi myös toisia opettajia julistamaan evankeliu-

2 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 13, luku 1.
3 Merle D'Aubigné, *The History of the Reformation in the Sixteenth Century*, Lontoon painos, kirja 12, luku 2.
4 D'Aubigné, Lontoon painos, kirja 12, luku 2.
5 Nimi esiintyy myös muodoissa William Farel tai Guilhem Farel. *Suomentajan huomautus.*
6 Ap. t. 26:5.
7 Wylie, kirja 13, luku 2.
8 Wylie, kirja 13, luku 2.
9 D'Aubigné, kirja 12, luku 3.
10 Guillaume Briconnet (1492–1534) oli humanisti uudistaja, joka vastusti kirkon väärinkäytöksiä. *Suomentajan huomautus.*

212–214

mia. Heillä oli taitoja ja oppineisuutta, jota arvostettiin, ja liikkeen kannattajiksi kääntyi väkeä kaikista yhteiskuntaluokista. Mukana oli taiteilijoita, maanviljelijöitä ja kuninkaan hoviväkeä. Maan hallitsijan Frans I:n sisar hyväksyi reformoidun uskon.[11] Jonkin aikaa kuningas ja kuningataräitikin vaikuttivat myötämielisiltä, ja uskonpuhdistajat odottivat aikaa, jolloin Ranska voitettaisiin evankeliumin puolelle.

Tämä toivo ei kuitenkaan toteutunut. Koettelemukset ja vainot odottivat Kristuksen opetuslapsia. Tämä oli kuitenkin armollisesti peitetty heidän silmiltään. Välillä oli rauhallisia aikoja, jotka antoivat heille voimaa kestää myrskyt. Uskonpuhdistus eteni nopeasti. Meauxin piispa työskenteli antaumuksella omassa hiippakunnassaan opettaen niin pappeja kuin kansaakin. Tietämättömät ja moraalittomat papit erotettiin työstään, ja mahdollisuuksien mukaan heidät korvattiin oppineilla ja hurskailla miehillä. Piispan suuri toive oli tarjota kansalle mahdollisuus lukea itse Jumalan sanaa. Tämä toteutuikin pian, kun Lefèvren Uuden testamentin käännös valmistui samoihin aikoihin kuin Lutherin saksankielinen Raamattu painettiin wittenbergiläisessä kirjapainossa.[12] Ranskankielinen Uusi testamentti painettiin Meauxissa. Piispa ei säästänyt työtä tai rahaa levittäessään sitä seurakunnissaan, ja pian Meauxin talonpojat saivat omat Raamattunsa.

Samoin kuin janoiset matkaajat iloitsevat raikkaasta vesilähteestä, he vastaanottivat taivaan sanoman. Työntekijät pelloilla ja käsityöläiset verstaissaan kevensivät päivittäistä uurastustaan keskustelemalla Raamatun kallisarvoisista totuuksista. Viinituvassa istumisen sijaan he kokoontuivat iltaisin toistensa koteihin lukemaan Jumalan sanaa, rukoilemaan ja kiittämään. Näissä yhteisöissä näkyi pian suuri muutos, vaikka ne muodostuivat pääosin köyhimpään yhteiskuntaluokkaan kuuluvista kouluakäymättömistä ja ahkerista maatyöläisistä. Heidän elämässään ilmeni Jumalan armon uudistava ja kohottava vaikutus. Nöyrinä, rakastavina ja pyhinä he olivat todiste muutoksesta, jonka evankeliumi vilpittömästi vastaanotettuna saa aikaan.

Meauxissa syttynyt valo loisti kauas. Uskoon tulleiden määrä kasvoi päivittäin. Munkkien ahdasmielisyyttä halveksiva kuningas pystyi jonkin aikaa hillitsemään kirkon valtakoneiston raivoa, mutta lopulta katolisen kirkon johtajat pääsivät voitolle. Polttorovio pystytettiin, ja Meauxin piispa joutui valitsemaan tulen ja opetuksensa perumisen välillä. Hän valitsi helpomman tien, mutta vaikka johtaja lankesi, hänen laumansa säilyi lujana. Monet antoivat liekkien keskeltä todistuksen totuudesta. Näiden nöyrien kristittyjen rohkeus ja uskollisuus roviolla koskettivat tuhansia, jotka eivät rauhan päivinä olleet kuulleet heidän todistustaan.

Kärsimys ja pilkka ei langennut vain vaatimattomien ja köyhien osaksi, kun he todistivat Kristuksesta. Linnojen ja palatsien upeista saleista löytyi jalosukuisia, joille totuus oli arvokkaampi kuin rikkaudet, asema tai jopa elämä. Ruhtinaallinen haarniska kätki jalomman ja vakaamman hengen kuin piispan viitta ja päähine. Louis de Berquin kuului aatelissukuun. Hän oli rohkea ja hovikelpoinen ritari, joka tutki asioita antaumuksella. Hänet tunnettiin hienostuneista käytöstavoista ja korkeasta moraalista. Erään kirjoittajan mukaan ”hän oli uskollinen paavillisten säädösten seuraaja ja oli innolla mukana katolisissa messuissa ja saarnoissa – – ja hänen hyveittensä kruununa pidettiin erityisen syvää inhoa luterilaisuutta kohtaan.” Monien muiden tavoin hänetkin johdettiin Raamatun ääreen, ja hän hämmästyi löytäessään siitä ”Rooman oppien asemesta Lutherin opit”[13]. Tämän jälkeen hän antautui kokonaan evankeliumin asialle.

Monien mielestä hänet oli tarkoitettu Ranskan uskonpuhdistajaksi, koska ”häntä pidettiin

11 Prinsessa Margareeta Navarralainen 1492–1549. *Suomentajan huomautus.*

12 Lutherin Uusi testamentti valmistui 1522 ja Lefèvren 1523. Lutherin koko Raamattu (ja apokryfikirjat) julkaistiin 1534. *Suomentajan huomautus.*

13 Wylie, kirja 13, luku 9.

oppineimpana Ranskan aatelistossa" ja hänessä yhdistyi nerous, puhetaito, taipumaton rohkeus, sankarillinen into ja hoviin asti ulottuva vaikutusvalta – olihan hän kuninkaan suosikki. Beza totesi, että "Berquinista olisi voinut tulla toinen Luther, jos hän olisi saanut Frans I:n tuekseen kuten Luther vaaliruhtinaan." "Hän on pahempi kuin Luther", paavin kannattajat valittivat.[14] Ranskassa häntä pelättiin jopa enemmän kuin Lutheria. Hänet heitettiin vankilaan harhaoppisena, mutta kuningas vapautti hänet. Taistelu jatkui vuosia. Kuningas Frans horjui Rooman ja uskonpuhdistuksen välillä, ja hetkittäin hän sieti ja toisinaan taas rajoitti munkkien väkivaltaista kiihkoa. Katoliset vangitsivat Berquinin kolme kertaa, ja aina kuningas, joka arvosti hänen nerouttaan ja luonteensa jaloutta, määräsi hänet vapautettavaksi ja kieltäytyi jättämästä häntä kirkon pahantahtoisen hierarkian armoille.

Berquinia varoitettiin toistuvasti häntä Ranskassa uhkaavista vaaroista. Häntä kehotettiin seuraamaan niiden askelissa, jotka olivat päässeet turvaan lähtemällä vapaaehtoisesti maanpakoon. Erasmus[15] oli arka ja toimi omien etujensa hyväksi. Huolimatta loistavasta tutkimustyöstään hän ei osoittanut sellaista moraalista ryhtiä, joka pitää totuutta elämää tai mainetta arvokkaampana. Hän kirjoitti Berquinille: "Pyydä, että sinut lähetetään suurlähettilääksi johonkin vieraaseen maahan: matkusta Saksaan. Sinähän tiedät Bedan ja hänen kaltaisensa – hän on tuhatpäinen hirviö, joka sylkee myrkkyään joka suuntaan. Sinun vihollisiasi kutsutaan nimellä legioona.[16] Vaikka asiasi olisi parempi kuin Jeesuksen Kristuksen, he eivät päästä sinua ennen kuin tuhoavat sinut jollakin kauhealla tavalla. Älä luota liikaa kuninkaan suojeluun. *Äläkä* missään tapauksessa *vaaranna minun työtäni* teologisessa tiedekunnassa."[17]

Kun uhka voimistui, Berquinin into vain kasvoi. Hän päätti toimia entistä rohkeammin ja täysin vastoin Erasmuksen neuvoa politikoida tai tavoitella omaa etua. Hän ei tyytynyt vain puolustamaan totuutta vaan alkoi taistella teologisia virheitä vastaan. Saadessaan Rooman kannattajilta syytteet harhaopista hän vastasi samalla mitalla syyttäen heitä. Hänen kaikkein ahkerimmat ja katkerimmat vastustajansa olivat Pariisin suuren yliopiston teologisen tiedekunnan oppineita tohtoreita ja munkkeja, jotka edustivat korkeinta teologista arvovaltaa niin Pariisin kaupungissa kuin koko maassa. Näiden tohtorien kirjoituksista Berquin valitsi kaksitoista artiklaa, jotka hän julkisesti määritteli "Raamatun vastaisiksi ja harhaoppisiksi". Hän pyysi kuningasta toimimaan riidan ratkaisijana.

Kuningas ei pitänyt pahana arvioida vastakkaisten näkökantojen loogisuutta ja voimaa. Hän iloitsi mahdollisuudesta saada nöyryyttää röyhkeiden munkkien ylpeyttä ja pyysi Rooman edustajia puolustamaan asiaansa Raamatulla. He tiesivät, ettei tämä lähtökohta heitä juuri auttaisi, koska heille sopivampia aseita olivat vankeus, kidutus ja polttorovio. Osat olivat vaihtuneet, ja he näkivät itsensä lankeamassa kuoppaan, johon olivat halunneet sysätä Berquinin. Hämmentyneinä he pystyivät vain etsimään pakoreittiä.

"Juuri näihin aikoihin jossakin oli vahingoitettu kadunkulmaan asetettua neitsyt Marian kuvaa." Kaupungissa nousi suuri kohu. Joukoittain väkeä kerääntyi paikalle valittamaan ja osoittamaan suuttumustaan. Asia vaivasi syvästi kuningastakin. Tämän tilanteen munkit onnistuivat kääntämään edukseen. "Tällaista satoa Berquinin opit tuottavat. Pian tämä luterilainen salaliitto kaataa kaiken – uskonnon, lait ja itse kuninkaan valtaistuimenkin", he väittivät.[18]

---

14 Wylie, kirja 13, luku 9.

15 Erasmus Rotterdamilainen (1466–1536) oli hollantilainen humanisti. Hänen merkittävin työnsä oli uusi kriittinen Uuden testamentin kreikankielinen laitos, jota käytettiin pitkään Uuden testamentin käännösten ja tutkimustyön pohjana. *Suomentajan huomautus.*

16 Luuk. 8:30; vrt. Mark. 5:9, 15.

17 Wylie, kirja 13, luku 9.

18 Wylie, kirja 13, luku 9.

Jälleen kerran Berquin pidätettiin. Kuningas oli pois Pariisista, ja munkeilla oli vapaat kädet toimia mielensä mukaan. Uskonpuhdistaja vietiin oikeuteen ja tuomittiin kuolemaan. Estääkseen Fransia armahtamasta häntä he panivat tuomion täytäntöön samana päivänä. Puolen päivän aikaan Berquin vietiin teloituspaikalle. Valtava joukko ihmisiä kokoontui todistamaan tapahtumaa, ja monissa hämmästystä ja epäilyksiä herätti se, että uhri oli valittu Ranskan vaikutusvaltaisimpiin ja urheimpiin kuuluvasta aatelisperheestä. Ympäröivän väkijoukon kasvot heijastelivat ihmetystä, suuttumusta, pilkallisuutta tai katkeraa vihaa, mutta yksillä kasvoilla ei ollut pienintäkään varjoa. Marttyyrin ajatukset olivat kaukana hänen ympärillään olevasta kuohunnasta. Hän tunsi vain Herransa läsnäolon.

Hänelle ei merkinnyt mitään kurjassa vankikärryssä istuminen, vainoojien mustanpuhuvat ilmeet tai pelottava kuolema, jota kohti häntä kuljetettiin. Berquinin rinnalla seisoi hän, joka elää vaikka oli kuollut, joka elää iäti ja jolla on kuoleman ja tuonelan avaimet.[19] Berquinin kasvoilla loisti taivaan valo ja rauha. Hänen yllään olivat upeat vaatteet, ”samettiviitta, kuvioitu satiininen pikkutakki ja kullanväriset housut”.[20] Hän oli matkalla osoittamaan uskonsa kuningasten Kuninkaan ja koko maailmankaikkeuden edessä eikä mikään surun ilmaus saanut heikentää hänen tuntemaansa iloa.

Kulkueen edetessä hitaasti ruuhkaisten katujen läpi paikalla olleet kummastelivat hänen olemuksestaan ja kasvoistaan heijastuvaa tyyntä rauhaa ja voitonriemua. He sanoivat hänen olevan kuin ”temppelissä istuva pyhiä asioita mietiskelevä henkilö”.[21]

Rovion vierellä Berquin halusi lausua muutaman sanan, mutta peläten hänen sanojensa vaikutusta munkit alkoivat huutaa ja sotilaat alkoivat kalistella aseitaan, niin että marttyyrin ääni hukkui meluun. Näin vuonna 1529 sivistyneen Pariisin johtavat oppineet ja kirkollinen valta antoivat ”vuoteen 1793 ulottuvan esimerkin törkeästä kuolevan viimeisten sanojen vaientamisesta”.[22]

Berquin kuristettiin, minkä jälkeen hänen ruumiinsa poltettiin. Uutinen hänen kuolemastaan herätti surua uskonpuhdistuksen ystävissä kaikkialla Ranskassa. Hänen esimerkkinsä kuitenkin säilyi. ”Mekin olemme valmiita”, sanoivat totuutta tunnustavat, ”kohtaamaan kuoleman iloiten ja kiinnittämään katseemme siihen elämään, joka on tulossa.”[23]

Meauxin vainojen aikaan reformoidun uskon opettajilta otettiin pois saarnalupa, ja he siirtyivät toisille alueille. Lefèvrekin lähti jonkin ajan kuluttua Saksaan. Farel palasi itäranskalaiseen kotikaupunkiinsa antaakseen valon loistaa lapsuutensa kotipaikalla. Uutiset Meauxin tapahtumista olivat kiirineet sinne, ja hänen pelottomalla innolla opettamansa totuus sai kuulijoita. Pian viranomaiset valpastuivat vaientamaan hänet ja karkottivat hänet kaupungista. Vaikka hän ei voinut enää jatkaa julkista työtään, hän matkasi pitkin ja poikin tasankoja ja kyliä opettaen yksityisasunnoissa ja syrjäisillä niityillä. Hän löysi suojaa metsistä tai kallioluolista, jotka olivat olleet hänen lapsuutensa leikkipaikkoja. Jumala valmisti häntä suurempiin koettelemuksiin. Hän totesi, kuinka oli paljon ”ristejä, vainoja ja Paholaisen juonia, joista oli kyllä ennalta varoitettu. Ne ovat olleet niin ankaria, etten olisi niitä kestänyt, ellei Jumala olisi minun Isäni. Hän on antanut ja tulee aina antamaan minulle tarvitsemani voiman.”[24]

Samoin kuin apostolien päivinä vaino olikin ”eduksi evankeliumille”[25]. Jouduttuaan

19 Vrt. Ilm. 1:18.
20 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 2, luku 16.
21 Wylie, kirja 13, luku 9.
22 Wylie, kirja 13, luku 9.
23 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 2, luku 16.
24 D'Aubigné, *History of the Reformation of the Sixteenth Century,* kirja 12, luku 9.
25 Fil. 1:12.

ajetuksi pois niin Pariisista kuin Meauxista ”näin – – hajaantuneet, kulkivat seudulta toiselle ja levittivät evankeliumin sanaa”[26]. Valo löysi tiensä moniin syrjäisiin Ranskan maakuntiin.

Jumala oli edelleen valmistamassa lisää työntekijöitä viemään asiaansa eteenpäin. Yhdessä Pariisin kouluista oli mietiskelevä hiljainen nuori mies, joka oli jo antanut merkkejä kyvystä syvälliseen ajatteluun. Hänet tunnettiin yhtä lailla moitteettomasta elämästä kuin älyllisistä saavutuksista tai hartaasta uskonnollisuudesta. Hänen neroutensa ja kykynsä soveltaa asioita tekivät hänestä pian ylpeyden aiheen korkeakoululle. Monet uskoivat Jean Calvinin kehittyvän yhdeksi taitavimmista ja kunnioitetuimmista kirkon puolustajista. Taivaallisen valon säde alkoi kuitenkin tunkeutua Calvinia hallinnassaan pitäneen skolastiikan ja taikauskon muurien läpi. Alkuun uutiset uusista opeista puistattivat häntä, eikä hän epäillyt hetkeäkään sitä, että nämä kerettiläiset ansaitsivat polttorovion. Vastentahtoisesti hän kuitenkin joutui punnitsemaan kohtaamaansa harhaoppia tarkemmin, ja se pakotti hänet etsimään Rooman teologiasta aseita protestanttien opetuksen kumoamiseksi.

Calvinin Pariisissa asuva serkku oli liittynyt uskonpuhdistajiin. Nämä kaksi sukulaista tapasivat usein ja keskustelivat kristikuntaa vaivaavista ongelmista. ”Maailmassa on vain kaksi uskontoa”, väitti protestantti Olivetan. ”Toinen niistä on ihmisten keksimä, ja siinä ihminen pelastaa itse itseään seremonioilla ja hyvillä töillä. Toinen taas on Raamatun ilmoittama uskonto, joka opettaa pelastuksen perustuvan yksin Jumalan vapaaseen armoon.”

Calvin huudahti: ”Kieltäydyn hyväksymästä uusia oppejasi. Luuletko sinä, että olen elänyt harhassa koko elämäni?”[27]

Hänen mielessään alkoi kuitenkin pyöriä uusia ajatuksia, joita hän ei kyennyt karkottamaan, vaikka kuinka yritti. Ollessaan yksin hän mietti serkkunsa sanoja. Synnintunto painoi häntä, ja hän tunsi olevansa ilman välittäjää pyhän ja oikeudenmukaisen tuomarin edessä. Pyhimysten esirukoukset, hyvät teot tai kirkolliset seremoniat olivat kaikki voimattomia sovittamaan syntiä. Hän ei nähnyt edessään kuin ikuisen epätoivon pimeyden. Turhaan kirkon opettajat ponnistelivat vapauttaakseen hänet ahdistuksesta. Ripittäytymiseen ja katumusharjoituksiin turvautuminen osoittautui hyödyttömäksi. Nekään eivät voi sovittaa ihmistä Jumalan kanssa.

Näitä hedelmättömiä taisteluja käydessään Calvin sattui eräänä päivänä torille, jossa hän todisti harhaoppisen polttoa roviolla. Hän pystyi vain hämmästelemään marttyyrin olemuksesta heijastuvaa rauhaa. Kauhean kuoleman kärsimyksissä ja kirkon vielä hirvittävämmän tuomion alla kuoleva osoitti uskoa ja rohkeutta. Nuori opiskelija näki tässä tuskallisen vastakohdan epätoivoiselle ja pimeälle elämälleen, vaikka hän oli osoittanut kaikkein ehdottomimpaa kuuliaisuutta kirkkoa kohtaan. Hän tiesi harhaoppisten perustavan uskonsa Raamatulle ja päätti tutkia sitä toivoen löytävänsä heidän ilonsa salaisuuden.

Raamatusta hän löysi Kristuksen ja huudahti: ”Hänen uhrinsa on lepyttänyt vihasi, Isä! Hänen verensä on pessyt epäpuhtauteni, hänen ristinsä on kantanut kiroukseni ja hänen kuolemansa on lunastukseni. Me olemme keksineet itsellemme monia hyödyttömiä mielettömyyksiä, mutta sinä olet asettanut sanasi eteeni kuin soihdun. Olet koskettanut sydäntäni, että pitäisin kauheana kaikkea paitsi Jeesuksen ansioita.”[28]

Calvin oli saanut pappiskoulutuksen. Jo kaksitoistavuotiaana hänet oli nimetty pienen seurakunnan kappalaiseksi, ja piispa oli ajellut hänen päänsä kaljuksi kirkon sääntöjen mukaisesti. Hän ei ollut saanut pappisvihkimystä eikä tehnyt papin työtä vaikka kuuluikin pappissäätyyn ja sai tehtävänsä mukaisen palkkion.

---

26 Ap. t. 8:4.
27 Wylie, kirja 13, luku 7.
28 Martyn, *The Life and Times of Luther,* osa 3, luku 13.

219–221

Nyt hänestä tuntui, ettei voisi koskaan ryhtyä papiksi, ja hän aloitti oikeustieteen opinnot. Lopulta hän kuitenkin luopui tästä tavoitteesta ja päätti pyhittää elämänsä evankeliumille mutta epäröi ryhtyä opettamaan sitä julkisesti. Ajatus evankeliumin julistamiseen liittyvästä suuresta vastuusta ahdisti häntä, koska hän oli luonteeltaan arka. Hän halusi uppoutua tutkimustyöhön. Lopulta hänen ystäviensä hartaat vetoomukset saivat hänet myöntymään ja hän totesi, kuinka ”ihmeellistä on, että joku näin vaatimattomista lähtökohdista tullut voidaan nostaa näin arvokkaaseen tehtävään”.[29]

Calvinin työ alkoi vaatimattomasti. Hänen sanansa olivat kuin kaste, joka virvoittaa kuivan maan. Hän oli jättänyt Pariisin ja asettunut maaseutukaupunkiin evankeliumia rakastaneen prinsessa Margareetan ansiosta. Margareeta oli tarjonnut suojelusta evankeliumin opetuslapsille. Calvin oli vielä nuorukainen, lempeä ja vähäeleinen. Hän aloitti työnsä lukemalla ihmisten kodeissa Raamattua talonväki ympärillään ja avasi heille pelastustotuutta. Hänen kuulijansa jakoivat hyvät uutiset toisille, ja pian hänen opetustyönsä ulottui kaupungin ulkopuolelle naapurikaupunkeihin ja kyliin. Niin linnojen kuin talonpoikaismökkien ovet avattiin hänelle, hän astui sisään ja laski perustuksen seurakunnille, joiden oli määrä myöhemmin vailla pelkoa tunnustaa totuutta.

Muutaman kuukauden kuluttua hän oli jälleen Pariisissa. Oppineiden ja tutkijoiden kesken oli syntynyt outoja ristiriitoja. Raamatun alkukielten opiskelu oli johtanut ihmiset Raamatun ääreen. Sellaisetkin, joiden sydäntä Raamatun totuudet eivät koskaan olleet koskettaneet, keskustelivat innolla niistä ja jopa taistelivat niistä Rooman kirkkoa kannattavien kanssa. Calvin, vaikka oli mainio väittelijä teologiaan liittyvissä kiistoissa, näki tehtäväkseen jotakin suurempaa kuin nämä suuriääniseen keskusteluun pystyvät teologit. Oli ihmisiä, joiden mieli oli herännyt, ja nyt oli aika avata totuus heille. Kun teologiset väittelyt valtasivat yliopiston salit, Calvin kulki talosta taloon kertoen ihmisille Raamatun Kristuksesta ja hänestä ristiinnaulittuna.

Jumalan armosta Pariisi sai uuden evankeliumin kutsun. Lefèvren ja Farelin vetoomukset oli hylätty, mutta jälleen tuon suuren pääkaupungin kaikki kansanryhmät saivat kuulla evankeliumin sanoman. Kuningas puntaroi vielä poliittisia suhdanteita eikä ollut täysin valinnut Rooman puolta uskonpuhdistusta vastaan. Margareeta elätteli toivoa protestantismin voitosta Ranskassa. Hän oli päättänyt, että reformoitua uskoa piti saarnata Pariisissa, ja kuninkaan poissa ollessa hän määräsi protestanttipapin puhumaan kaupungin kirkoissa. Katoliset arvohenkilöt kielsivät tämän. Tällöin prinsessa avasi ovet linnaan ja sisusti asuintiloja kappeliksi, jossa pidettiin joka päivä samaan aikaan saarna, johon kutsuttiin ihmisiä kaikista yhteiskuntaluokista. Suuret joukot tungeksivat jumalanpalvelukseen. Kappelin lisäksi eteishalli ja käytävätkin täyttyivät tungokseen asti. Joka päivä saapui tuhansia ihmisiä: aatelisia, valtiomiehiä, lakimiehiä, kauppiaita ja käsityöläisiä. Kuningas ei kieltänyt tätä vaan määräsi kaksi Pariisin kirkoista avattavaksi tähän tarkoitukseen. Koskaan ennen tuo kaupunki ei ollut kokenut vastaavaa Jumalan sanan herättämää liikettä. Elämän Henki tuntui koskettavan ihmisiä taivaasta, ja raittius, puhtaus, järjestys ja ahkeruus syrjäyttivät juopottelun, paheellisen elämän, riitelyn ja laiskuuden.

Kirkon virkakoneisto ei kuitenkaan jäänyt toimettomaksi. Vieläkin kuningas kieltäytyi tekemästä loppua tästä julistuksesta, ja katoliset alkoivat keinoja säästämättä kääntyä kansan puoleen herättääkseen pelkoa, ennakkoluuloja ja kiihkoa tietämättömissä ja taikauskoisissa. Samoin kuin Jerusalem ei muinoin tiedostanut etsikkoaikaansa, ja mitä sen rauhaan kuului, Pariisi antautui sokeasti näiden väärien opettajien ohjattavaksi. Kahden vuoden ajan

---

29 Wylie, kirja 13, luku 9.

evankeliumia saarnattiin pääkaupungissa, mutta vaikka monet sen vastaanottivat, kansan enemmistö kääntyi sitä vastaan. Frans oli omaa etuaan tavoitellessaan osoittanut suvaitsevaisuutta, mutta paavin kannattajat saivat taas ylivallan. Jälleen kerran kirkot suljettiin ja polttorovio pystytettiin.

Calvin oli vielä Pariisissa valmistautumassa kutsumukseensa tekemällä tutkimusta, mietiskelemällä ja rukoilemalla. Koska hän jatkoi valon levittämistä, hänestäkin tuli lopulta epäilty. Viranomaiset päättivät ottaa hänet kiinni poltettavaksi. Hän kuvitteli olevansa turvassa syrjäisessä oleskelupaikassaan, eikä hänen mieleensä juolahtanut, että vaara uhkasi myös häntä. Hänen ystävänsä ryntäsivät hänen huoneeseensa kertomaan virkavallan edustajien olevan jo matkalla häntä vangitsemaan. Samalla ulko-ovelta kuului kova kolkutus. Hetkeäkään ei ollut hukattavana. Jotkut hänen ystävistään pidättelivät ovelle tulleita poliiseja, kun toiset auttoivat uskonpuhdistajan ulos ikkunasta, josta hän nopeasti kulki kaupungin laitamille. Hän pääsi turvaan reformaatiota kannattavan työläisen majaan. Hän naamioitui isäntänsä vaatteisiin, otti olkapäälleen hakun ja jatkoi matkaansa. Hän suuntasi etelään ja pääsi turvaan Margareetan hallinnoimalle alueelle.[30]

Hän viipyi siellä muutamia kuukausia vaikutusvaltaisten ystävien suojelussa ja jatkoi tutkimustyötään kuten ennenkin. Hänen sydämellään oli Ranskan evankeliointi, eikä hän pystynyt olemaan pitkään toimettomana. Heti kun myrsky oli vähän laantunut, hän etsi uuden työkentän Poitiersista, jossa oli yliopisto ja myös uusien uskonkäsitysten kannattajia. Kaikkien yhteiskuntaluokkien edustajat kuulivat ilolla evankeliumia. Hän ei saarnannut julkisesti, mutta pormestarin kodissa, omassa kodissaan ja joskus yleisessä puistossa Calvin puhui ikuisesta elämästä kaikille halukkaille. Kun vähän aikaa oli kulunut, kuulijoiden määrä nousi ja tuntui turvallisimmalta kokoontua kaupungin ulkopuolella. Lähellä oli kapea rotko, jonka sivussa oli luola. Paikka oli puuston ja kallioiden kätkössä. Tämä luola valittiin kokouspaikaksi. Pienissä ryhmissä eri reittejä kulkien kiinnostuneet saapuivat paikalle. Tässä syrjäisessä paikassa luettiin ja selitettiin Raamattua ääneen. Siellä Ranskan protestantit juhlivat ensimmäistä kertaa Herran ehtoollista. Tästä pienestä seurakunnasta lähetettiin monia uskollisia evankelistoja työhön.

Vielä kerran Calvin palasi Pariisiin. Hän ei voinut vieläkään luopua toivosta, että Ranska kansakuntana hyväksyisi uskonpuhdistuksen. Hän joutui kuitenkin toteamaan lähes kaikki toimintamahdollisuudet menneiksi. Evankeliumin opettaminen johti suoraan roviolle, ja Calvin päätti viimein lähteä Saksaan. Hän oli tuskin päässyt pois Ranskasta, kun myrsky protestantteja vastaan puhkesi. Jos hän olisi jäänyt, se olisi varmasti merkinnyt hänen tuhoaan.

Ranskalaiset uskonpuhdistajat halusivat nähdä maansa kehittyvän Saksan ja Sveitsin tavoin. He olivat päättäneet iskeä niin lujasti Rooman taikauskoa vastaan, että se herättäisi koko maan. He sijoittivat eräänä yönä katolista messua vastustavia julisteita kaikkialle Ranskaan. Tämä harkitsematon kiihkomielisyys ei edistänyt uskonpuhdistusta, vaan vei tuhoon niin kampanjan järjestäjät kuin muutkin reformoidun uskon ystävät koko maassa. Se antoi katolisille aseen, jota he olivat pitkään kaivanneet. Julisteesta tuli tekosyy syyttää kerettiläisiä kansan kiihottamisesta ja väittää heitä uhaksi valtaistuimen vakaudelle ja koko maan rauhalle. Heille vaadittiin täydellistä tuhoa.

Ei ole tiedossa, oliko kyseessä uskonpuhdistuksen ystävä vai vihollinen, mutta joku oli salaa kiinnittänyt yhden näistä julisteista kuninkaan makuuhuoneen oveen. Tämä täytti kuninkaan mielen kauhulla. Julisteessa hyökättiin säälimättä vuosisatoja arvossa pidettyjä harha-

---

30 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin*, kirja 2, luku 30.

223–225

käsityksiä vastaan. Kuningas raivostui julisteen ennennäkemättömästä suorasukaisuudesta ja siitä, että se oli jätetty hänen nähtävilleen. Hän meni hetkeksi tyrmistyksestä sanattomaksi ja alkoi täristä. Sitten hänen raivonsa purkautui kauhistuttavissa sanoissa: ”Ottakaa ilman erotusta kiinni kaikki, joita epäillään Luther-oppisiksi. Minä tuhoan heistä jokaisen.”[31] Arpa oli heitetty. Kuningas oli päättänyt asettua täysin Rooman puolelle.

Pariisissa ryhdyttiin välittömästi toimeen jokaisen luterilaisen pidättämiseksi. Köyhä reformoitua uskoa kannattanut käsityöläinen uhattiin polttaa heti roviolla, ellei hän ohjaisi paavin lähettilästä kaupungin jokaisen protestantin kotiin. Hänellä oli ollut tapana viedä uskoville viestejä heidän salaisista kokouksistaan. Hänelle esitetty alhainen vaatimus kauhistutti häntä, mutta lopulta liekkien pelko voitti, ja hän suostui veljiensä pettäjäksi. Suuren ihmisjoukon jäljessä pappien, suitsukkeen kantajien, munkkien ja sotilasrivistöjen ympäröimänä kuninkaallinen poliisi Morin ja petturi kulkivat hitaasti ja äänettömästi kaupungin katuja. Näennäisesti kyse oli ehtoollisen ”pyhää sakramenttia” kunnioittavasta kulkueesta, jonka tarkoitus oli sovittaa pyhää messua vastaan tehty loukkaus. Kulkueen kuolemaa tuottava tarkoitus oli peitetty. Kun se tuli luterilaisen talon kohdalle, pettäjä antoi pienen merkin sanomatta sanaakaan. Kulkue pysähtyi ja taloon mentiin sisälle. Perhe raahattiin ulos kahleissa, ja kauhistuttava kulkue jatkoi matkaa etsiäkseen seuraavia uhreja. Yhtään taloa, ”pientä tai suurta, ei säästetty, ei edes Pariisin yliopiston tiedekuntia. – – Morin aiheutti järistyksen, joka sai koko kaupungin vavahtelemaan. – – Tämä oli terrorin aikaa.”[32]

Uhrit tapettiin julmasti kiduttaen. Roviot oli käsketty rakentaa niin, että ne palaisivat pienellä liekillä ja siten pidentäisivät marttyyrien tuskaa. He kuitenkin kuolivat kuin voittajat. Heidän lujuutensa oli horjumaton ja rauhansa seesteinen. Heidän vainoojansa tunsivat kärsineensä tappion, kun eivät kyenneet murtamaan heidän päättäväisyyttään. ”Teloituksissa käytettyjä telineitä tai tikkaita[33] toimitettiin Pariisin kaikkiin osiin. Suunnitelmana oli ajoittaa roviot useammalle peräkkäiselle päivälle, jotta kauhu harhaoppia kohtaan ehtisi kasvaa. Lopulta tästä oli etua evankeliumille. Kaikki pariisilaiset saivat nähdä, millaisia ihmisiä uusi oppi tuotti. Polttoroviota vaikuttavampaa saarnatuolia ei ole. Näiden ihmisten kasvoilta heijastui tyyni ilo, kun heitä kuljetettiin – – teloituspaikalle. He osoittivat sankaruutta seistessään katkerien liekkien keskellä. Heidän nöyryytensä ja valmiutensa antaa saamansa vammat anteeksi sai useat muuttamaan mielensä. He alkoivat suuttumuksen sijaan tuntea sääliä ja vihan sijaan rakkautta. Nämä marttyyrit vetosivat evankeliumin puolesta vastustamattomalla voimalla.”[34]

Papit halusivat pitää yllä ihmisten suuttumusta ja levittivät mitä kauheimpia syytöksiä protestantteja vastaan. Heitä väitettiin syyllisiksi katolisten joukkomurhan, hallituksen syrjäyttämisen ja kuninkaan salamurhan suunnittelusta. Näiden syytösten tueksi ei ollut todisteen häivääkään. Kuitenkin nämä synkät ennustukset saivat myöhemmin täyttymyksen, vaikkakin täysin toisenlaisissa olosuhteissa ja aivan vastakkaisista syistä. Ne julmuudet, joita katoliset aiheuttivat viattomille protestanteille, kartuttivat raskasta seuraamusta heille itselleen, ja muutama vuosisata myöhemmin se kohtalo, jota he olivat väittäneet protestanttien

---

31 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 2, luku 30.

32 Tässä viitataan Ranskan vallankumouksen ajan jyrkkien jakobiinien hirmuhallintoon vajaa 300 vuotta myöhemmin. *Suomentajan huomautus.* D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 4, luku 10.

33 Jos varsinaisia polttotuomioita varten pystytettyjä paaluja ei ollut käytettävissä, käytettiin kevyitä rakennelmia, yksinkertaisimmillaan tikapuita, joihin tuomittu oli sidottu niin, että hänet pystyttiin nostamaan tulen yläpuolelle. Monimutkaisimmillaan käytettiin polttokeinua, jolla tuomittua voitiin nostaa tai laskea kärsimyksen pidentämiseksi. *Suomentajan huomautus.*

34 Wylie, osa 13, luku 20.

225, 226

suunnittelevan kuninkaalle, hänen hallitukselleen ja katolilaisille alamaisilleen, toteutui. Tekijöinä olivat kuitenkin jumalankieltäjät yhdessä katolilaisten kanssa. Näiden liki kolmesataa vuotta myöhemmin Ranskassa tapahtuneiden kauheuksien syy ei ollut protestantismin nousu, vaan sen tukahduttaminen.

Epäilykset, epäluottamus ja kauhu valtasivat koko yhteiskunnan. Yleisen levottomuuden keskellä kävi ilmeiseksi, kuinka vahvan otteen luterilaisuus oli saanut niiden parissa, jotka edustivat korkeinta mahdollista koulutusta, vaikutusvaltaa ja luonteen jaloutta. Luottamustehtäviä hoitaneiden ja kunnia-asemassa olleiden paikkoja jäi äkkiä tyhjiksi. Monet käsityöläiset, kirjanpainajat, opettajat, yliopiston professorit ja hovimiehet häipyivät. Satoja pakeni maasta itse valittuun maanpakoon. Joidenkin kohdalla lähtö oli ensimmäinen merkki heidän reformoidusta uskostaan. Paavin kannattajat hämmästelivät sitä, että he olivat tietämättään suvainneet keskuudessaan harhaoppisia. Heidän raivonsa suuntautui suureen joukkoon vaatimattomampia uhreja, jotka vielä olivat heidän vallassaan. Vankilat olivat täynnä ja ilma vaikutti savun hämärtämältä, kun evankeliumia tunnustavia ihmisiä poltettiin.

Frans I oli ylpeillyt pyrkimyksillään johtaa suurta 1500-luvun alkuun ajoittunutta ajattelun ja tieteellisen tutkimuksen uudistusta. Hän oli iloinnut mahdollisuudesta koota hoviinsa oppineita miehiä eri maista. Se, että hän rakasti tieteitä ja halveksi munkkien tietämättömyyttä ja taikauskoa, oli ollut osasyy siihen suvaitsevaisuuteen, jota hän oli uskonpuhdistusta kohtaan osoittanut. Kuitenkin innossaan repiä harhaoppi juurineen irti tämä tieteen suojelija antoi määräyksen kieltää kirjojen painaminen kaikkialla Ranskassa. Frans I on yksi monista esimerkeistä, jotka osoittavat, ettei henkisen kulttuurin suosiminen varjele uskonnolliselta suvaitsemattomuudelta ja vainoavalta asenteelta.

Ranskan piti juhlallisella ja julkisella seremonialla vihkiytyä täysin tuhoamaan protestantismi. Papit vaativat verta sovitukseksi messun arvostelusta, pahimmasta loukkauksesta taivasta vastaan, ja tälle kauhistuttavalle työlle kuninkaan odotettiin kansan edustajana antavan julkisen hyväksyntänsä.

Tämän hirvittävän juhlan ajankohdaksi päätettiin 21. tammikuuta 1535. Koko kansassa oli lietsottu taikauskoon liittyviä pelkoja ja suvaitsematonta vihaa. Pariisiin tulvi kaikkialta maasta joukoittain kansaa, joka täytti sen kadut. Päivä alkoi suurella ja vaikuttavalla kulkueella. ”Talot marssijoiden reitillä oli koristettu suruvaattein ja matkan varrelle oli määrätyin välein pystytetty alttareita.” Jokaisen oven edessä sytytettiin soihtu ”pyhän sakramentin” kunniaksi. Jo ennen aamun valkenemista kulkuetta valmisteltiin kuninkaan linnassa. ”Etummaisiksi asetettiin julisteita ja usean seurakunnan ristejä. Niiden perässä kulkivat kansalaiset kaksittain soihtuja kantaen.” Seuraavaksi tulivat neljän munkkikunnan edustajat, kaikki omissa kaavuissaan. Heidän perässään kannettiin suurta kokoelmaa kuuluisia pyhäinjäännöksiä, joita seurasivat kirkolliset johtajat purppuranvärisissä ja punaisissa upeilla kimaltelevilla jalokivillä koristelluissa kaavuissaan.

”Pariisin piispa kantoi ehtoollisleipää[35] loistavan katoksen alla, – – jota kannattelivat neljä kuninkaalliseen sukuun kuuluvaa ruhtinasta. – – Kuningas käveli ehtoollisleivän perässä. – – Tuona päivänä Frans I ei pitänyt kruunuaan tai hallitsijanviittaansa, – – vaan käveli pää peittämättömänä ja katse maahan luotuna, kädessään sytytetty seremoniakynttilä.” Ranskan kuningas oli ottanut ”katuvan syntisen roolin”.[36] Hän kumarsi nöyrästi joka alttarilla, mutta

35 Katolisen ehtoolliskäsityksen mukaiseen öylättiin on painettu kirjaimet IHS (Iesus Hominen Salvatore) – Jeesus ihmisten pelastaja. Koska leivän uskotaan messu-uhrissa muuttuvan todelliseksi Kristuksen ruumiiksi, se nostetaan kunniapaikalle, ja tässä kulkueessa leipää kohdellaan kuin se olisi tilaisuuden johtaja ja itse Kristus. *Suomentajan huomautus.*

36 Wylie, osa 13, luku 21.

226–228

ei surrut paheita, jotka turmelivat hänen omaa elämäänsä eikä sitä viatonta verta, joka tahrasi hänen käsiään, vaan niiden alamaistensa syntejä, jotka olivat rohjenneet nousta katolista messu-uhria vastaan. Hänen perässään seurasi kuningatar ja valtakunnan merkkihenkilöitä, jotka kulkivat pareittain sytytetyt soihdut käsissään.

Yhdessä päivän jumalanpalveluksista kuningas itse puhui valtakunnan korkeimmille virkamiehille piispanlinnan suuressa salissa. Hän esiintyi heidän edessään suru kasvoillaan ja valitti kaunopuheisesti sitä ”rikosta, jumalanpilkkaa, surun ja häpeän päivää”, joka kansakunnan osaksi oli tullut. Hän kutsui jokaista uskollista kansalaista auttamaan Ranskaa uhkaavan harhaopin ruton hävittämisessä. ”Hyvät herrat, yhtä varmasti kuin minä olen teidän kuninkaanne, voin vakuuttaa, että jos tietäisin jonkun oman ruumiini jäsenistä olevan tämän halveksittavan mädännäisyyden saastuttama, antaisin leikata sen irti. – – Lisäksi, jos joku lapsistani olisi sen saastuttama, en häntä säästäisi. – – Luovuttaisin ja uhraisin hänet Jumalalle.” Kyyneleet tukahduttivat hänen sanojaan, ja koko yleisö itki ja huusi yhteen ääneen: ”Olemme valmiit elämään ja kuolemaan katolisen uskon puolesta!”[37]

Se pimeys, johon kansa oli joutunut hylättyään valon ja totuuden, oli kauhistuttava. Sille oli tarjottu pelastavaa armoa, mutta Ranska, vaikka oli saanut todistaa armon voimaa ja pyhyyttä, oli kääntynyt pois ja valinnut pimeyden valon sijaan. Vaikka armon jumalallinen kauneus oli vetänyt puoleensa tuhansia, vaikka sen loistava valo oli valaissut kyliä ja kaupunkeja, ranskalaiset luopuivat heille tarjotusta taivaallisesta lahjasta. He olivat kutsuneet pahaa hyväksi ja hyvää pahaksi[38] ja joutuneet omasta tahdostaan itsepetoksen uhreiksi. Vaikka he saattoivat kuvitella tekevänsä Jumalalle palveluksen vainotessaan hänen kansaansa, heidän vilpittömyytensä ei tehnyt heistä syyttömiä. He olivat tietoisesti syrjäyttäneet valon, joka olisi pelastanut heidät petokselta ja estänyt heitä tahrimasta käsiään vereen.

Suuressa tuomiokirkossa vannottiin juhlallinen vala harhaopin kitkemiseksi. Samassa paikassa kansa, unohdettuaan elävän Jumalan, kruunasi vajaat kolme vuosisataa myöhemmin järjen jumalattaren. Kulkue järjestettiin uudelleen, ja nämä Ranskan edustajat alkoivat toteuttaa sitä, mitä he olivat vannoneet tekevänsä. ”Vähän matkan päähän toisistaan oli pystytetty polttorovioita, joilla valittuja protestanttikristittyjä poltettiin elävältä. Rovio sytytettiin kuninkaan saapuessa paikalle, ja kulkue pysähtyi todistamaan teloitusta.[39] Yksityiskohdat näiden Kristuksen todistajien kokemasta kidutuksesta ovat liian kauhistuttavia kuvattaviksi. Uhrit eivät kuitenkaan horjuneet uskossaan. Kun heitä pyydettiin perumaan, yksi vastasi: ”Voin uskoa vain siihen, mitä profeetat ja apostolit saarnasivat ja mihin kaikki pyhät ovat uskoneet. Minun luottamukseni Jumalaan kestää helvetinkin voimien edessä.”[40]

Kerran toisensa jälkeen kulkue pysähtyi kidutuspaikoilla. Saavuttuaan alkupisteeseensä kuninkaan palatsin luo kansanjoukko hajaantui, ja kuningas meni sisälle seuranaan ryhmä johtavia kirkon edustajia. He olivat tyytyväisiä päivän tapahtumiin. He onnittelivat itseään ja luulivat alkamansa työn jatkuvan harhaopin lopulliseen tuhoon asti.

Ranskan hylkäämä rauhan evankeliumi saatiin liiankin tarkoin kitkettyä pois, ja seuraukset olivat hirvittävät. Tammikuun 21. päivänä 1793, tarkalleen kaksisataaviisikymmentäkahdeksan vuotta tuon päivän jälkeen, jolloin Ranskassa alkoi maanlaajuinen uskonpuhdistuksen kannattajien vaino, toinen kulkue teki matkaa Pariisin kaduilla. Tilanne oli nyt erilainen. ”Kuningas oli nytkin kaiken keskiössä. Jälleen koettiin kuohuntaa ja huutoja, joissa vaadittiin lisää verenvuodatusta. Mustia mestauslavoja oli taas pystytetty, ja päivä päättyi

37 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 4, luku 12.
38 Vrt. Jes. 5:20.
39 Wylie, kirja 13, luku 21.
40 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 4, luku 12.

228–230

hirvittäviin teloituksiin. Ludwig XVI rimpuili vangitsijoidensa ja teloittajiensa käsissä. Hänet raahattiin giljotiinille, jossa häntä oli pidettävä väkivalloin paikallaan, kunnes pyövelin terä iski ja hänen päänsä pyörähti lavalle.”[41] Kuningas ei ollut ainoa uhri. Saman paikan läheisyydessä giljotiini teki lopun kahdentuhannen kahdeksansadan ihmisen elämästä hirmuvallan verisinä päivinä.

Uskonpuhdistus tarjosi maailmalle avointa Raamattua. Se kiinnitti huomion Jumalan lain periaatteisiin ja painoi ne ihmisten omaantuntoon. Ikuinen rakkaus oli avannut kansalle taivaalliset säädökset ja periaatteet. Jumala oli sanonut: ”Noudattakaa niitä ja pitäkää ne, sillä ne ovat muiden kansojen silmissä osoitus teidän viisaudestanne ja ymmärryksestänne. Nämä lait kuullessaan kaikki sanovat: ’Miten viisas ja ymmärtäväinen tuo suuri kansa onkaan.’”[42] Kun Ranska hylkäsi taivaan lahjan, se kylvi anarkian ja tuhon siemeniä. Tästä seurasi väistämättä Ranskan vallankumouksen ja hirmuvallan aika.

Kauan ennen julisteiden vuoksi alkanutta vainoa rohkea ja ahkera Farel oli joutunut pakenemaan synnyinmaastaan. Hän suuntasi Sveitsiin, jossa hänen toimintansa Zwinglin tukena kallisti vaakakupin uskonpuhdistuksen puolelle. Hän vietti loppuelämänsä Sveitsissä vaikka vaikutti ratkaisevasti uskonpuhdistuksen etenemiseen myös Ranskassa. Maanpakonsa ensimmäisinä vuosina hänen pääasiallinen työnsä olikin evankeliumin edistäminen hänen kotimaassaan. Hän käytti paljon aikaa saarnatakseen maanmiehilleen lähellä rajaa, josta hän väsymättömällä valppaudella seurasi konfliktin kehittymistä ja auttoi rohkaisevilla sanoillaan ja neuvoillaan. Toisten maanpakolaisten tuella saksalaisten uskonpuhdistajien kirjoituksia käännettiin ranskaksi, ja yhdessä ranskankielisten Raamattujen kanssa niistä otettiin suuria painoksia. Näitä kirjoituksia myytiin paljon kodista kotiin Ranskassa. Kirjaevankelistat saivat kirjat edulliseen hintaan, ja heidän saamansa myyntikate auttoi heitä jatkamaan työtään.

Työnsä Sveitsissä Farel aloitti vaatimattomana opettajana. Syrjäisessä seurakunnassa hän antautui kokosydämisesti lasten opettamiseen. Normaalien oppiaineiden lisäksi hän kertoi varoen myös Raamatun totuuksista toivoen saavuttavansa vanhemmat heidän lasten kautta. Oli joitakin, jotka uskoivat, mutta papit valpastuivat pysäyttämään työn ja värväsivät maaseudun taikauskoisia ihmisiä sitä vastustamaan. ”Ei tämä voi olla Kristuksen evankeliumia”, pappi vakuutti, ”koska sen saarnaaminen ei tuo rauhaa vaan sodan.”[43] Ensimmäisten opetuslasten tavoin Farel jätti kaupungin, jossa häntä vainottiin, ja pakeni toiseen. Hän teki matkaa jalan kylästä kylään ja kaupungista toiseen, kärsi nälkää, vilua ja väsymystä ja oli joka paikassa hengenvaarassa. Hän saarnasi toreilla, kirkoissa ja joskus tuomiokirkkojenkin saarnatuolista. Väliin kirkot olivat tyhjillään, toisinaan huudot tai pilkka keskeyttivät hänen puheensa. Joskus hänet jopa revittiin väkivalloin saarnatuolista. Useammin kuin kerran roskajoukko hakkasi hänet liki hengiltä. Hän jatkoi kuitenkin työtään.

Vaikka hänet karkotettiin monta kertaa, hän jatkoi taistelua väsymättömällä sitkeydellä ja sai nähdä, kuinka kaupungit ja kylät, jotka ennen olivat paavinvallan linnoituksia, avasivat yksi toisensa jälkeen porttinsa evankeliumille. Se pieni syrjäinen seurakunta, jossa hän oli ensiksi tehnyt työtä, vastaanotti pian reformoidun uskon. Myös Murtenin ja Neuchâtelin kaupungit hylkäsivät katoliset rituaalit ja poistivat epäjumalanpalvelusta muistuttavat kuvat kirkoistaan.

Farel oli jo pitkään halunnut istuttaa protestantismin siemenen Geneveen. Jos tämä kaupunki voitettaisiin, siitä tulisi Ranskan, Sveitsin ja Italian uskonpuhdistuksen keskus. Tämä

---

41 Wylie, kirja 13, luku 21.
42 5. Moos. 4:6.
43 Wylie, kirja 14, luku 3.

230–232

tavoite mielessään hän jatkoi työtään, kunnes monet Geneven lähellä olevat pikkukaupungit ja kylät oli voitettu. Yksi seuralainen mukanaan hän saapui Geneveen. Hänen sallittiin kuitenkin saarnata vain kaksi saarnaa. Epäonnistuttuaan yrityksessään saada hänet tuomituksi maallisessa oikeudessa papit haastoivat hänet kirkollisen neuvoston eteen. He tulivat tilaisuuteen aseet viittojensa alle piilotettuina. He olivat päättäneet riistää Farelin hengen. Salin ulkopuolella oli raivoisa miekoin ja nuijin aseistautunut kansanjoukko, joka halusi varmistaa sen, että hän kuolisi, mikäli hän onnistuisi pääsemään neuvostolta pakoon. Viranomaisten ja sotilaiden läsnäolo kuitenkin pelasti hänet. Varhain seuraavana aamuna hänet vietiin työtoverinsa kanssa järven yli turvalliseen paikkaan. Näin päättyi Farelin ensimmäinen yritys evankelioida Geneve.

Seuraavaan yritykseen valittiin nuori mies, joka oli niin vaatimattoman näköinen, että uskonpuhdistuksen kannattajatkin kohtelivat häntä välinpitämättömästi. Mitä tällainen mies voisi tehdä paikassa, jossa Farel oli epäonnistunut? Kuinka joku, jolla ei ollut kokemusta ja joka ei ollut erityisen rohkea, voisi kestää myrskyn, jonka edessä vahvin ja rohkein oli joutunut pakenemaan? ”Ei väellä eikä voimalla, vaan minun hengelläni, sanoo Herra Sebaot.”[44] ”Mikä maailmassa on hulluutta, sen Jumala valitsi saattaakseen viisaat häpeään. Mikä maailmassa on heikkoa, sen Jumala valitsi saattaakseen häpeään sen, mikä on voimakasta.” ”Jumalan hulluus on ihmisiä viisaampi ja Jumalan heikkous ihmisiä voimakkaampi.”[45]

Froment aloitti työnsä opettajana. Lapset toistivat kodeissaan hänen koulussa opettamiaan totuuksia. Pian vanhemmat tulivat itse kuuntelemaan, kuinka Raamattua selitettiin, kunnes luokkahuone oli täynnä kiinnostuneita kuulijoita. Uusia testamentteja ja traktaatteja levitettiin runsaasti, ja ne saavuttivat monia, jotka eivät uskaltaneet tulla julkisesti kuuntelemaan uusia opillisia näkemyksiä. Jonkin ajan kuluttua tämäkin työntekijä ajettiin pakomatkalle, mutta hänen opettamansa totuudet olivat saaneet otteen ihmisistä. Uskonpuhdistus oli istutettu, ja se jatkoi vahvistumistaan ja kasvuaan. Saarnaajat palasivat, ja heidän ponnistelujensa ansiosta protestanttiset jumalanpalvelustilaisuudet vakiintuivat Genevessä.

Kaupunki oli jo ryhtynyt kannattamaan uskonpuhdistusta, kun Calvin elämänsä käänteiden heittelemänä saapui matkallaan Geneven porteille. Hän oli palaamassa viimeiseksi jääneeltä vierailultaan syntymäseudulleen ja oli menossa Baseliin, kun hän sai selville, että Kaarle V:n sotajoukot olivat miehittäneet suorimman reitin. Hänen oli pakko kiertää Geneven kautta.

Farel näki Jumalan kädenjäljen tässä vierailussa. Vaikka uskonpuhdistus oli jo alkanut Genevessä, siellä oli paljon työtä tehtäväksi. Ihmiset eivät käänny Jumalan lapsiksi yhteisöittäin vaan yksilöinä. Sydämen ja omantunnon on synnyttävä uudesti Pyhän Hengen voimasta, ei kaupungin neuvoston päätöksellä. Vaikka geneveläiset olivat heittäneet Rooman auktoriteetin syrjään, he eivät olleet kuitenkaan valmiita luopumaan paheista, jotka olivat sen vallan alla kukoistaneet. Ei ollut helppo tehtävä vakiinnuttaa sinne evankeliumin puhtaita periaatteita ja varustaa ihmisiä elämään sen kutsumuksen mukaisesti, jota jumalallinen sallimus oli nähnyt hyväksi heille tarjota.

Farel uskoi Calvinin olevan henkilö, joka pystyisi tekemään tämän työn yhdessä hänen kanssaan. Jumalan nimessä hän haastoi nuorta evankelistaa jäämään kaupunkiin työhön. Calvinia pyyntö pelotti ja hän vetäytyi syrjään, koska oli perusluonteeltaan arka ja rauhaa rakastava. Häntä arvelutti työskennellä geneveläisessä kulttuurissa, jossa rohkeus, itsevarmuus ja jopa väkivalta kuuluivat normaaleihin toimintatapoihin. Hänen heikko terveytensä sekä intonsa tutkia ja opiskella johtivat hänet tavoittelemaan mahdollisuutta toimia

44 Sak. 4:6b.
45 1. Kor. 1:27, 25.

232, 233

yksinäisyydessä. Hän uskoi voivansa parhaiten palvella uskonpuhdistuksen asiaa kynällään paikassa, jossa hän voisi hiljaisuudessa tutkia kaikkea ja painotuotteiden avulla opastaa ja kasvattaa seurakuntia. Hän otti kuitenkin Farelin vakavan vetoomuksen taivaan kutsuna, jota hän ei rohjennut sivuuttaa. Hän kertoi tunteneensa ”kuinka Jumalan käsi ojennettiin taivaasta, se tarttui hänestä kiinni ja sitoi hänet peruuttamattomasti paikkaan, josta hän oli kärsimättömänä pyrkinyt pois”.[46]

Tässä vaiheessa protestantismia uhkasivat suuret vaarat. Paavin kiroukset jylisivät Geneveä vastaan, ja mahtavat valtakunnat uhkasivat kaupunkia tuholla. Kuinka tämä pieni kaupunki voisi vastustaa kirkon valtarakenteita, jotka olivat niin monta kertaa pakottaneet kuninkaita ja valtakuntia alistumaan. Kuinka se voisi kestää maailman suurten valloittajien armeijoiden edessä?

Kaikkialla kristikunnan piirissä protestantismia uhkasivat hirvittävät viholliset. Kun uskonpuhdistuksen ensimmäiset voitot olivat jo takanapäin, Rooma toivoi voivansa tehdä siitä lopun kokoamalla uusia voimia. Tähän aikaan luotiin jesuiittajärjestö, joka osoittautui kaikista paavin puolesta taistelleista ryhmistä julmimmaksi ja voimakkaimmaksi. Sen jäsenet katkaisivat maalliset ja inhimilliset siteensä, kuolettivat luonnollisen kiintymyksen ja vaiensivat täysin järjen ja omantunnon äänen. He eivät hyväksyneet kuin veljeskuntansa antamia sääntöjä tai kiinnityksiä, eikä heillä ollut muuta velvollisuutta kuin laajentaa järjestönsä valtaa.[47]

Kristuksen evankeliumi oli antanut kannattajilleen voiman kohdata vaaroja ja kestää kärsimyksiä, olemaan välittämättä kylmästä, nälästä, raskaasta työstä tai köyhyydestä ja pitämään yllä totuuden lippua silloinkin, kun jalkapuu, vankila tai polttorovio uhkasi. Taistellakseen tällaista voimaa vastaan jesuiittajärjestö innoitti jäsenensä fanaattisuuteen, joka sai heidät kestämään samanlaisia vaaroja ja kaikenlaisilla petoksilla vastustamaan totuuden voimaa. Minkäänlainen rikos ei heidän mielestään ollut liian paha, valepuku sopimaton tai

---

46 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 9, luku 17.

47 *Ignatius Loyola* sai paavi Paavali III:n hyväksynnän jesuiittajärjestölle (*Societas Iesu*) vuonna 1540. Ajoittain se on ollut suurin katolisista järjestöistä ja poikkeaa munkkikunnista sikäli, että veljeskuntaan sitoutuneita kutsutaan perustamisasiakirjassa sotilaiksi. Katolinen kirkko ja paavi ovat heidän tehtävänantajansa järjestön kenraalin ja upseereiden lisäksi. Järjestö on kirjan tekstissä mainittujen asioiden lisäksi ollut merkittävä katolisen lähetystyön edistäjä ja korkeakouluissa katolisen teologian puolustaja. *Suomentajan huomautus.*

Jesuiitat. ”Jeesuksen seuran” perustaminen, periaatteet ja tavoitteet löytyvät jäsenten itsensä kuvaamina teoksesta *Concerning Jesuits,* toim. Rev. John Gerard, S.J., Lontoo, 1902, julkaisijana the Catholic Truth Society. Tässä kirjassa todetaan: ”Koko järjestön ydinajatuksena on ehdoton kuuliaisuus. Pyhä Ignatius kirjoitti: ’Hyväksyköön jokainen sen, että kun he kuuliaisesti tottelevat järjestöään, jumalallinen sallimus ohjaa heidän toimiaan heidän esimiestensä kautta. He toimivat kuin itse olisivat kuollut ruumis, joka sallii muiden vievän itsensä minne tahansa ja tulevan kohdelluksi miten tahansa, tai niin kuin vanhan miehen kävelykeppi, joka palvelee sitä, joka pitää sitä kädessään ja tekee sillä mitä ikinä haluaa.’”

”Tätä ehdotonta kuuliaisuutta jalostaa taustalla oleva vaikutin ja sen pitäisi, kuten – – liikkeen perustaja väittää, ’synnyttää iloa ja kestävyyttä. – – Kuuliainen uskova saa iloiten aikaan, mitä hänen johtajansa ovat hänelle yleiseksi hyödyksi antaneet tehtäväksi, ja hän voi olla varma siitä, että samalla hän todella toteuttaa Jumalan tahtoa.” The Comtesse R. de Courson, kirjassa *Concerning Jesuits,* s. 6.

Ks. myös L. E. Dupin, *A Compendious History of the Church,* 16. vuosisata, luku 33 (Lontoo, 1713, osa 4, s. 132–135); Mosheim, *Ecclesiastical History,* 16. vuosisata, osio 3, osa 1, luku 1, kappale 10 (huomioi myös alaviitteet); *The Encyclopedia Britannica* (9. painos), art. ”Jesuits”; C. Paroissen, *The Principles of the Jesuits, Developed in a Collection of Extracts from their Own Authors* (Lontoo, 1860 – aiempi painos ilmestyi 1839); W. C. Cartwright, *The Jesuits, Their Constitution and Teaching* (Lontoo, 1876); E. L. Taunton, *The History of the Jesuits in England, 1580–1773* (Lontoo, 1901).

Ks. myös H. Boehmer, *The Jesuits* (käännös saksan kielestä, Philadelphia, Castle Press 1928); E. Goethein, *Ignatius von Loyola und die Gegenreformation* (Halle, 1895); T. Campbell, *The Jesuits, 1534–1921* (New York, 1922). *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

233, 234

juonittelu liian alhainen heidän käytettäväkseen. He olivat antaneet ikuisen köyhyyden ja nöyryyden valan, mutta asettivat päämääräkseen rahan ja vallan hankkimisen voidakseen omistautua protestantismin kukistamiseen ja paavin ylivallan palauttamiseen.

Kun he toimivat veljeskuntansa puolesta, he tekivät sen pyhyyden kaavussa käyden vankiloissa ja sairaaloissa, palvellen sairaita ja köyhiä ja esiintyivät kuin olisivat hylänneet maailman ja kulkisivat Jeesuksen tavoin ympäri edustaen hänen pyhää nimeään. Jeesushan kulki ympäri tehden hyvää. Kuitenkin usein tämän virheettömän ulkokuoren takana oli salassa pidettyjä rikollisia ja kuolettavia tarkoitusperiä. Järjestön perusperiaate oli, että tarkoitus pyhittää keinot. Se antoi heille oikeuden valehdella, varastaa, syyllistyä väärään valaan ja salamurhata. Tällaisia tekoja ei pidetty vain anteeksiannettavina vaan suotavina, kun ne palvelivat kirkon päämääriä. Monin tavoin naamioituneina jesuiitat löysivät tiensä valtion virastoihin, kohosivat kuninkaiden neuvonantajiksi ja muovasivat valtioiden poliittisia päätöksiä. He ryhtyivät palvelijoiksi voidakseen vakoilla isäntiään. He perustivat oppilaitoksia ruhtinaiden ja aatelisten lapsille sekä tavalliselle kansalle. Näissä protestanttienkin lapset totutettiin paavillisiin muotomenoihin. Koko Rooman kirkon jumalanpalveluksen juhlallisuus ja loisto oli suunniteltu hämmentämään ihmisten mielet ja häikäisemään tai vangitsemaan ihmisten mielikuvitus. Lapset olivat uskottomia sille vapaudelle, jonka puolesta vanhemmat olivat tehneet työtä ja vuodattaneet verta.

Jesuiittajärjestö levisi nopeasti yli Euroopan, ja seurauksena kaikkialla oli paavinvallan uudistuminen. Heidän toimintamahdollisuuksiensa lisäämiseksi paavi kirjoitti bullan aktivoidakseen uudelleen inkvisition.[48] Huolimatta siitä, että jopa katolisissa maissa tätä instituutiota pidettiin kauhistuttavana, Roomaa kannattavat hallitsijat elvyttivät tämän hirvittävän tuomioelimen, jonka salaisiin vankiselleihin liittyy hirveyksiä, jotka eivät päivänvaloa kestä. Monissa maissa tuhansia ja taas tuhansia kaikkein jaloimmista, älykkäimmistä, parhaiten koulutetuista, hurskaimmista ja puhtaimmista Jumalalle antautuneimmista ihmisistä surmattiin tai pakotettiin maanpakoon. He kuuluivat maan kermaan. Heidän joukossaan oli pastoreita, ahkeria ja isänmaallisia kansalaisia, taitavia tiedemiehiä, lahjakkaita taiteilijoita ja kyvykkäitä käsityöläisiä.

Tällaisia keinoja Rooma otti käyttöön uskonpuhdistuksen valon tukahduttamiseksi ottaakseen Raamatun pois ihmisiltä ja palauttaakseen pimeän keskiajan taikauskon ja tietämättömyyden. Jumalan siunauksen ja jalojen Lutherin jälkiä seuranneiden miesten toiminnan avulla protestantismi pelastettiin kukistumiselta. Tämä ei johtunut ruhtinaiden uskonpuhdistukselle antamasta tuesta tai aseista. Pienimmistä maista, heikoimmista ja

---

48 *Inkvisitiolla* tarkoitetaan kirkollisia oikeudenkäyntejä ja erityisesti määrättyjä harhaoppisina pidettyjä yksilöitä tai ryhmiä vastaan pidettyjä oikeudenkäyntejä. Sanaa saatettiin käyttää myös kirkon harhaoppia vastaan tekemästä työstä ja kampanjoista, joissa taisteltiin jotakin määrättyä harhaoppia tai ryhmää vastaan.

Sana tuli käyttöön 1100-luvulla (alkujaan Ranskassa) siellä käydyssä taistelussa harhaoppia vastaan. Keskiajalla työ (yleensä dominikaanimunkkien johdolla) keskittyi valdolaisiin ja kataareihin, ja myöhäiskeskiajalla (pääasiassa fransiskaanimunkkien alla) hussilaisiin ja bequineihin. Uskonpuhdistus herätti inkvisition uuteen kukoistukseen ja on tärkeä osa katolista vastauskonpuhdistusta. *Suomentajan huomautus.*

Inkvisitio – Katolinen näkökulma, ks. esim. *The Catholic Encyclopedia,* osa 8, art. ”Inquisition”, Joseph Blotzer, s. 26–.; E. Vacandard, *The Inquisition: A Critical and Historical Study of the Coercive Power of the Church* (New York: Longmans, Green and Company, 1908).

Englantilainen näkökulma Hoffman Nickersonin teoksessa *The Inquisition: A Political and Military Study of its Establishment.* Protestanttinen näkökulma: Philip van Limborch, *History of the Inquisition;* Henry Charles Lea, *A History of the Inquisition of the Middle Ages,* 3 osaa; *A History of the Inquisition of Spain,* 4 osaa, sekä *The Inquisition in the Spanish Dependencies;* ja myös H. S. Turberville, *Medieval Heresy and the Inquisition* (Lontoo: C. Lockwood and Son, 1920 – kirjassa sovitteleva lähestymistapa.) *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

234–236

vaatimattomimmistakin kansakunnista tuli uskonpuhdistuksen tukikohtia. Voittoja uskonpuhdistukselle toivat vähäinen Geneve keskellä sille tuhoa suunnitelleita mahtavia vihollisia; Alankomaat, joka Pohjanmeren hiekkasärkillään kamppaili ajan suurimman ja rikkaimman valtakunnan, Espanjan, tyranniaa vastaan; samoin kuin kolea ja karu Ruotsi.

Calvin teki lähes kolmekymmentä vuotta työtä Genevessä. Ensin työ liittyi raamatullisten moraaliperiaatteiden vakiinnuttamiseen kirkossa. Sitten tavoitteeksi tuli uskonpuhdistuksen edistäminen kaikkialla Euroopassa. Calvin ei ollut moitteeton kansanjohtaja, eivätkä hänen oppinsa virheettömiä. Hänen ansiostaan kuitenkin levitettiin tuolle ajalle tärkeitä totuuksia ja pidettiin yllä protestanttisia periaatteita, kun katolinen vastaisku tuli hyökyaallon lailla. Rooman opetuksen tuoman ylpeyden ja korruption sijaan hän ohjasi reformoituja seurakuntia yksinkertaisuuteen ja elämän puhtauteen.

Genevessä tuotettiin painotuotteita, ja sieltä lähetettiin opettajia viemään reformoitua uskoa. Sieltä kaikkien maiden vainotut odottivat opastusta, neuvoa ja rohkaisua. Calvinin kaupungista tuli pakopaikka metsästetyille uskonpuhdistuksen kannattajille läntisessä Euroopassa. Paettuaan hirvittäviä myrskyjä, jotka riehuivat vuosisatojen ajan, pakolaisia tuli Geneven porteille. He olivat nälissään, haavoittuneita, kotinsa ja sukulaisensa menettäneitä. Heidät otettiin vastaan lämpimästi, ja heistä pidettiin hyvää huolta. Monet löysivät uuden kodin tuossa kaupungissa, jota he siunasivat ja hyödyttivät ammattitaidollaan, tietämyksellään ja hurskaudellaan. Monet siellä turvapaikan löytäneistä palasivat omiin maihinsa vastustamaan Rooman tyranniaa. Näihin kuului John Knox, urhea skottiuskonpuhdistaja, sekä monia englantilaisia puritaaneja, Hollannin ja Espanjan protestantteja samoin kuin Ranskan hugenotteja[49], jotka veivät Genevestä mukanaan totuuden soihdun valaisemaan synnyinmaansa pimeyttä.

---

49 Hugenotit olivat ranskalaisia protestantteja, jotka kuuluivat kalvinistiseen kirkkoon. Heidän ja katolilaisten välillä käytiin useita sotia vuosina 1562–1598, jonka jälkeen Ranskan kuningas Henrik IV:n Nantesin edikti takasi heille uskonnonvapauden. Aurinkokuningas Ludvig XIV kumosi tämän uskonnonvapauden vuonna 1685, jonka jälkeen hugenotit pakenivat Ranskasta mm. Alankomaihin, Brandenburgiin ja Englantiin. *Toimituksen huomautus.*

13

Alankomaat ja Pohjoismaat

Alankomaissa[1] paavillinen tyrannia herätti jo varhain jyrkkää vastustusta. Seitsemänsataa vuotta ennen Lutheria kaksi piispaa esitti rohkeasti syytöksiä paavia vastaan.[2] Heidät oli lähetetty virkamatkalle Roomaan, jossa he ymmärsivät ”pyhän istuimen” todellisen luonteen. He kirjoittivat Jumalan ”tehneen seurakunnasta[3] kuningattarensa ja vaimonsa ja antaneen sille jalon ja ikuisen myötäjäislahjan, joka ei kuihdu tai turmellu, ikuisen kruunun ja valtikan – – ja kaiken tämän hyvän sinä varkaan lailla ryöstät. Sinä asetat itsesi Jumalan temppeliin, mutta sen sijaan, että olisit paimen, olet lampaille susi. – – Haluat meidän uskovan, että olet ylin piispa, mutta käyttäydyt kuin hirmuvaltias. – – Vaikka sinun pitäisi olla palvelijoiden palvelija, jollaiseksi itseäsi kutsutkin, pyrit herrojen herraksi. – – Tuotat häpeää Jumalan käskyille. – – Pyhä Henki on jokaisen seurakunnan rakentaja maailman kaikissa kolkissa. – – Jumalamme kaupunki, jonka kansalaisia me olemme, ulottuu taivaan ääriin asti, ja se on suurempi kuin pyhien profeettojen Babyloniksi ristimä kaupunki, joka teeskentelee jumalisuutta, korottaa itsensä taivaisiin, kerskuu viisautensa olevan kuolematonta ja väittää, vaikkakin ilman perusteita, ettei se ole koskaan erehtynyt ja ettei se voikaan erehtyä.”[4]

Vuosisadasta toiseen nousi muita, joiden sanoissa kaikui sama protesti. Tällaisia olivat eri maissa jo varhain vaeltaneet opettajat, joiden toiminta muistutti valdolaislähettien työtä, ja jotka tunnettiin vain eri nimityksillä. He levittivät kaikkialle tietoa evankeliumista, ja heidän työnsä ulottui myös Alankomaihin, jossa heidän oppinsa levisi nopeasti. He käänsivät valdolaisraamatun hollanniksi ja vakuuttivat kirjasta olevan ”valtavasti hyötyä, koska se ei sisällä kaskuja, satuja, turhia tarinoita tai petosta, vaan totuuden sanat. Tosin paikoin sen kuori saattaa olla kova, mutta maukas, hyvä ja pyhä ydin on helposti löydettävissä.”[5] Näin muinaisen uskon ystävät kirjoittivat jo 1100-luvulla.

Rooman vainot alkoivat, mutta kidutusten ja rovioidenkin keskellä uskovien määrä kasvoi.

---

1 1500-luvulla Alankomaat käsittivät nykyisen Alankomaiden, Belgian ja Luxemburgin lisäksi alueita läntisestä Saksasta ja pohjoisesta Ranskasta. Aluetta hallitsi Espanjan kuningas Kaarle V ja myöhemmin hänen poikansa Filip II. Kaarle V oli myös Pyhän saksalais-roomalaisen keisarikunnan hallitsija. *Toimituksen huomautus.*

2 Kyseessä on nykyisen Saksan alueella olevien Trierin arkkipiispa Theotgaudin ja Kölnin arkkipiispa Güntherin kirje. Paavi Nikolaus I vastaanotti sen noin vuonna 863. Hänet tunnetaan yhtenä paavinistuimen poliittisen vallan vahvistajista, mikä herätti usean piispan vastustuksen. Riitaan liittyivät myös Theotgaudin avioero vaimostaan Teutbergasta ja uusi avioliitto rakastajattarensa Waldradan kanssa, minkä vuoksi paavi Nikolaus halusi hänet pois virasta, joskin paikallinen Gallia Belgican kirkolliskokous oli hyväksynyt avioeron. 860-luvulla Trier ja Köln kuuluivat Lotharingian kuningaskuntaan, joka ulottui nykyisten Alankomaiden, Belgian, Luxemburgin, läntisen Saksan ja pohjoisen Ranskan alueille. Aluetta kutsutaan historiallisesti Alankomaiksi. *Toimituksen huomautus.*

3 Keskiajan katolisessa teologiassa seurakunta tarkoitti papistoa. Kyseinen lainaus tulee katolisilta piispoilta ja viittaa piispan viran hoitamiseen. *Toimituksen huomautus.*

4 Gerard Brandt, *History of the Reformation in and About the Low Countries,* osa 1, s. 6.

5 Brandt, osa 1, s. 14.

237, 238

He julistivat määrätietoisesti, että Raamattu oli uskon kysymyksissä ainoa erehtymätön auktoriteetti ja ”ettei ketään saa pakottaa uskomaan, vaan kaikki on voitettava saarnan voimalla”[6].

Lutherin opetukset löysivät Alankomaissa otollisen maaperän, ja evankeliumin saarnaajiksi nousi vakaita ja uskollisia miehiä. Yhdestä maakunnasta tuli Menno Simons, joka oli saanut katolisen kasvatuksen ja pappisvihkimyksen. Hän ei tiennyt mitään Raamatusta, eikä suostunut lukemaan sitä, koska pelkäsi joutuvansa harhaopin pettämäksi. Kun hän tunsi epäilevänsä oppia ehtoollisleivän ja viinin muuttumisesta Kristuksen ruumiiksi ja vereksi,[7] hän piti ajatusta Paholaisen kiusauksena ja yritti turhaan rukouksella ja ripillä vapautua epäilyksistään. Hän yritti vaientaa omantuntonsa kolkuttavaa ääntä antautumalla huvituksiin, mutta sekään ei auttanut. Jonkin ajan kuluttua hänet johdatettiin tutkimaan Uutta testamenttia yhdessä Lutherin kirjoitusten kanssa, mikä sai hänet omaksumaan reformoidun uskon. Pian hän joutui todistamaan uudelleen kastetun miehen teloitusta naapurikylässä. Tämä johti hänet tutkimaan, mitä Raamattu sanoo lapsikasteesta, mutta hän ei pystynyt löytämäään sille mitään tukea, vaan ymmärsi katumuksen ja uskon aina olevan kasteen edellytys.

Menno irrottautui Rooman kirkosta ja pyhitti elämänsä löytämiensä totuuksien opettamiseen. Sekä Saksaan että Alankomaihin oli syntynyt fanaatikkoryhmiä, jotka ajoivat mielettömiä ja petollisia opetuksia. He uhkasivat yleistä järjestystä ja moraalia sekä kävivät väkivaltaisiksi ja ryhtyivät kapinoimaan. Menno tajusi tällaisten liikkeiden väistämättä johtavan kauhistuttaviin seuraamuksiin, ja hän vastusti sitkeästi kiihkoilijoiden harhaisia opetuksia ja harkitsemattomia suunnitelmia. Kuitenkin monet, jotka olivat joutuneet näiden fanaatikkojen harhaanjohtamiksi, luopuivat heidän vahingollisista opetuksistaan. Mennon työkenttään kuului myös sellaisia, jotka valdolaisten tekemän työn tuloksena pitivät kiinni varhaisen kristillisyyden periaatteista. Hän teki työtään antaumuksella ja sai hyviä tuloksia.

Kahdenkymmenenviiden vuoden ajan hän matkusti vaimonsa ja lastensa kanssa ja joutui usein toimimaan henkensä uhalla suurten vaikeuksien ja puutteen keskellä. Hän työskenteli pääasiallisesti köyhien keskuudessa Alankomaissa ja Pohjois-Saksassa. Kuitenkin hänen vaikutuksensa ulottui laajalle. Vaikka hänellä ei ollut korkeaa koulutusta, hänellä oli luontaista puhetaitoa. Hän oli horjumattoman suoraselkäinen, tavoiltaan nöyrä ja ystävällinen. Hän oli harras ja hurskas. Hänen oma elämänsä oli esimerkki niistä periaatteista, joita hän opetti. Kansa luotti häneen. Hänen seuraajiaan ajettiin hajalle ja painostettiin. He joutuivat kärsimään paljon, koska heidät sekoitettiin Münsterissä toimineisiin kiihkoilijoihin. Suuri määrä ihmisiä kuitenkin kääntyi hänen työnsä vaikutuksesta.

Missään muualla uskonpuhdistuksen opetusta ei hyväksytty niin laajalti kuin Alankomaissa, mutta vain harvoissa maissa uskonpuhdistuksen kannattajat joutuivat kärsimään kauheampaa vainoa kuin siellä. Saksassa Kaarle V julisti uskonpuhdistuksen pannaan ja olisi mielellään vienyt roviolle kaikki sen kannattajat. Ruhtinaat kuitenkin nousivat esteeksi hänen sortovallalleen. Hollannissa hänellä oli enemmän valtaa ja vainokäskyt seurasivat toisiaan. Raamatun lukeminen, kuuleminen, saarnaaminen tai jopa siitä puhuminen merkitsi kuolemanrangaistusta roviolla. Salaisestakin rukouksesta, pyhimysten kuvien kumartamisen laiminlyömisestä tai jopa psalmin laulamisesta rangaistiin kuolemalla. Jopa niitä, jotka luopuivat erheistään, saatettiin määrätä tapettaviksi: miehet miekalla ja naiset elävältä haudattuina. Tuhannet kuolivat Kaarlen ja Filip II:n hallituskausien aikana.

Kerran kokonainen perhe tuotiin inkvisition eteen syytettynä siitä, etteivät he olleet

6 Martyn, *The Life and Times of Luther,* osa 2, s. 87.
7 Katolisen kirkon transsubstantiaatio-oppi. *Suomentajan huomautus.*

tulleet messuun vaan pitäneet hartauksia kotonaan. Kuulustelussa perheen nuorin kertoi: ”Me polvistumme rukoukseen ja pyydämme Jumalaa valaisemaan mielemme ja antamaan meille syntimme anteeksi. Rukoilemme hallitsijamme puolesta, että hän menestyisi hallitsijana ja että hänen elämänsä olisi onnellinen. Vielä muistamme tuomareita ja oikeudenpalvelijoitamme, ja pyydämme Jumalaa pitämään heistä huolta.”[8] Jotkut tuomareista liikuttuivat syvästi kuullessaan tämän. Kuitenkin sekä isä että yksi pojista tuomittiin roviolle.

Marttyyrien usko oli yhtä vahvaa kuin vainoojien raivo. Miesten lisäksi hauraat naiset ja tytötkin osoittivat peräänantamatonta rohkeutta. ”Vaimot etsivät usein paikan läheltä miestensä rovioita. Kun tuli oli sytytetty, he kuiskasivat rohkaisevia sanoja tai lauloivat psalmeja heidän vahvistamisekseen.” ”Elävänä haudattaviksi määrätyt nuoret naiset menivät hautaansa kuin kyseessä olisi ollut nukkumaanmeno illalla. Toiset astuivat roviotelineelle ja liekkeihin parhaassa asussaan kuin olisivat olleet menossa naimisiin.”[9]

Kun kristillisen uskon alkuaikoina pakanuus yritti tuhota evankeliumin, kristittyjen veri oli siemen[10], ja nyt tapahtui samoin. Vainon vaikutuksesta uskosta todistavien määrä kasvoi, ja vuosi toisensa jälkeen ihmisten peräänantamaton päämäärätietoisuus nostatti hallitsijan suuttumuksen hulluuden rajoille ja kiihotti häntä julmiin tekoihin. Se oli turhaa. Jalon Vilhelm Oranialaisen vallankumous toi viimein Alankomaille vapauden palvella Jumalaa.[11]

Piedmonten vuorilla, Ranskan tasangoilla ja Alankomaiden rannikolla evankeliumin levityksestä maksettiin opetuslasten verellä, mutta Euroopan pohjoisosiin usko löysi rauhallisen reitin. Wittenbergissä opiskelleet veivät reformoidun uskon mukanaan palatessaan koteihinsa Skandinaviaan. Myös Lutherin kirjoitusten julkaiseminen levitti valoa eteenpäin. Pohjolan karaistuneet ja yksinkertaiseen elämään tottuneet ihmiset kääntyivät pois Rooman korruptiosta, muotomenoista ja ennakkoluuloista ja hyväksyivät Raamatun elämää antavat puhtaat ja yksinkertaiset totuudet.

”Tanskan uskonpuhdistaja” oli Tausen-niminen talonpojan poika. Hän oli jo nuorena osoittanut merkkejä terävästä älystä ja kaipasi mahdollisuutta opiskella. Hänen vanhempiensa elämäntilanne ei sitä sallinut, ja hän päätyi luostariin. Siellä hänen elämänsä puhtaus, hänen ahkeruutensa ja uskollisuutensa tekivät hänestä apotin[12] suosikin. Kun häntä arvioitiin, hänen lahjakkuutensa arveltiin voivan suuresti hyödyttää kirkkoa tulevaisuudessa, ja hänet päätettiin lähettää opiskelemaan johonkin Alankomaiden tai Saksan yliopistoon. Nuori opiskelija sai itse valita koulunsa sillä ehdolla, ettei menisi Wittenbergiin. Munkit päättivät, ettei kirkon tulevaa oppinutta tule altistaa harhaopin myrkylle.

Tausen meni Kölniin, joka silloin, samoin kuin nytkin, oli vahva katolisuuden linnake. Hänen opettajiensa viehtymys mystiikkaan alkoi kuitenkin pian tuntua hänestä tympeältä. Samoihin aikoihin hän sai käsiinsä Lutherin kirjoituksia, joita hän luki ihmetellen ja ilahtuneena. Hän halusi kovasti päästä uskonpuhdistajan henkilökohtaiseen opetukseen, vaikka siihen liittyi vaara hänen luostarinsa apotin loukkaantumisesta ja opiskeluun tarjotun tuen päättymisestä. Hän ei viivytellyt vaan ilmoittautui opiskelijaksi Wittenbergiin.

Palattuaan Tanskaan hän meni vanhaan luostariinsa, jossa kukaan ei vielä epäillyt häntä

---

8 J. A. Wylie, *The History of Protestantism*, kirja 18, luku 6.

9 Wylie, osa 18, luku 6.

10 Ks. Tertullianus, *Apologeticum*, Kirjapaja, Helsinki 2010, kappale 50, s. 143.

11 Vilhelm Oranialaisen vallankumous vuonna 1568 aloitti prosessin Alankomaiden vapauttamiseksi Espanjan ja Pyhän saksalais-roomalaisen keisarikunnan alaisuudesta. Sota kesti 80 vuotta. Rajattuja alueita koskevia uskonnonvapaussäädöksiä löytyy muualtakin, mutta Utrechtin liitto Alankomaissa (1579) oli tärkeä uusi askel uskonnonvapauden kehitykselle, koska siinä uskoa pidettiin yksilön oikeutena. *Suomentajan huomautus.*

12 Apotti on munkkiluostarin johtaja. *Toimituksen huomautus.*

luterilaisuudesta. Hän ei paljastanut salaisuuttaan, vaan yritti johtaa munkkitovereitaan puhtaampaan uskoon ja pyhempään elämään herättämättä heidän ennakkoluulojaan. Hän avasi Raamatun, selitti sen oikean merkityksen ja saarnasi lopulta Kristusta syntisten vanhurskautena ja ainoana pelastuksen toivona. Hänen apottinsa vihastui silmittömästi. Hän oli toivonut Tausenista rohkeaa katolisuuden puolustajaa. Tausen siirrettiin välittömästi pois omasta luostaristaan toiseen, jossa häntä pidettiin sellissä tarkoin vartioituna.

Vangitsijoitten kauhuksi pian monet tämänkin luostarin munkeista ilmoittivat kääntyneensä protestantismiin. Kaltereiden läpi hän oli auttanut munkkikollegoitaan löytämään totuuden. Jos tanskalaisen luostarin isät olisivat tunteneet kirkon tavan käsitellä harhaoppisia, ei Tausenin ääntä olisi ehkä kuultu enää koskaan. Sen sijaan, että olisivat haudanneet hänet eristettyyn selliin syvälle maan alle, he karkottivat hänet luostarista. Maahan oli juuri annettu kuninkaallinen säädös suojella uuden opin opettajia. Tausen alkoi saarnata. Kirkot olivat hänen käytettävissään. Ihmiset tungeksivat kuuntelemaan häntä. Muutkin ryhtyivät saarnaamaan Jumalan sanaa. Tanskan kielelle käännettyä Uutta testamenttia levitettiin laajalle. Katolisten yritykset tehdä tästä työstä loppu vain edistivät sitä, ja ennen pitkää Tanska ilmoitti kannattavansa reformoitua uskoa.

Ruotsissakin Wittenbergin lähteestä juoneet nuoret miehet tarjosivat elämän vettä maanmiehilleen. Kaksi uskonpuhdistuksen johtajista, Olaus ja Laurentius Petri, olivat örebrolaisen sepän poikia. He opiskelivat Lutherin ja Melanchthonin ohjauksessa ja toistivat oppimaansa huolellisesti kansalle. Suuren uskonpuhdistajan tavoin Olaus oli innostava ja hänen puheensa vakuuttavia, kun taas Laurentius oli harkitseva ja rauhallinen tutkija kuten Melanchton. Molemmat miehet viettivät hurskasta elämää ja olivat oppineet syvällisesti teologiaa. Lisäksi he olivat horjumattoman rohkeita viedessään totuutta eteenpäin. Katolista vastustusta oli yllin kyllin. Katolinen pappi kiihotti tietämättömiä ja taikauskoisia ihmisiä. Väkijoukko pahoinpiteli usein Olaus Petriä, ja monta kertaa hän oli vaarassa menettää henkensä. Kuningas kuitenkin suosi ja suojeli näitä uskonpuhdistajia.

Rooman kirkon hallinnon alla kansa vajosi köyhyyteen ja joutui riiston kohteeksi. Ihmisillä ei ollut Raamattuja, ja vallitseva uskonto keskittyi ulkoisiin merkkeihin ja rituaaleihin, jotka eivät valaisseet mieltä. Esi-isien vanhat pakanalliset käsitykset ja tavat olivat palaamassa takaisin. Kansa oli jakautunut keskenään kilpaileviin ryhmiin, joiden väliset riidat lisäsivät kaikkien kurjuutta. Kuningas oli päättänyt uudistaa maan hallinnon ja kirkon, ja hän toivotti nämä kyvykkäät apulaiset tervetulleiksi taisteluun Roomaa vastaan.

Hallitsijan ja Ruotsin johtomiesten edessä Olaus Petri puolusti taitavasti uskonpuhdistuksen oppia paavin edustajia vastaan. Hän piti kirkkoisien teksteistä hyväksyttävänä vain sen, mikä on Raamatun mukaista. Kaikki oleellinen Raamatun opetus on niin selkeää ja yksinkertaista, että jokainen voi sen ymmärtää. Kristus sanoi: ”Se, mitä minä opetan, ei ole minun oppiani, vaan hänen, joka on minut lähettänyt.”[13] Paavali sanoi, että muuta kuin hänelle annettua evankeliumia saarnaava ”olkoon kirottu”.[14] Uskonpuhdistaja kysyi: ”Kuinka sitten jotkut olettavat voivansa mielensä mukaan kehittää muita oppeja, ja pitää niitä pelastukselle välttämättöminä?”[15] Hän osoitti, ettei kirkon säädöksillä ollut mitään arvovaltaa, jos ne olivat ristiriidassa Jumalan käskyjen kanssa. Hän korotti suurta protestanttista periaatetta: ”Raamattu ja yksin Raamattu” uskon ja elämän ohjeena.

Vaikka tämä vastakkainasettelu tapahtui varsin syrjäisellä näyttämöllä, se kertoo meille ”millaisia miehiä uskonpuhdistajien riveissä taisteli. He eivät olleet kouluja käymättömiä,

13 Joh. 7:16.
14 Gal. 1:8.
15 Wylie, kirja 10, luku 4.

241–243

lahkohenkisiä, meluisia tai riidanhaluisia, vaan kaukana siitä. He olivat tutkineet Jumalan sanaa ja tiesivät tarkkaan, kuinka käyttää Raamatun tarjoamia aseita. Heidän tietonsa oli edellä heidän aikaansa. Jos rajoittaisimme kiinnostuksemme vain Wittenbergin ja Zürichin kaltaisiin loistaviin keskuksiin ja niissä vaikuttaneisiin Lutherin, Melanchthonin, Zwinglin ja Oecolampadiuksen kaltaisiin miehiin, voisimme päätellä, että liikkeen kuuluisilla johtajilla oli kyllä mahtavaa taitoa ja tietoa, jollaista ei heidän seuraajiltaan löytynyt. Kuitenkin kun käännämme katseen kaukaisen Ruotsin tapahtumiin, sieltä löytyvät Olaus ja Laurentius Petri, joiden nimet saattavat olla tuntemattomia, mutta mitä havaitsemme? – – Kaikki mestareista opetuslapsiin olivat oppineita teologeja. He olivat miehiä, jotka olivat perehtyneet syvällisesti kaikkeen evankeliumin totuuteen ja jotka pystyivät väittelyssä vaivatta voittamaan oppilaitosten viisastelijat ja Rooman kirkon korkea-arvoiset edustajat."[16]

Väittelyn seurauksena Ruotsin kuningas hyväksyi protestanttisen uskon, ja pian tämän jälkeen valtakunnanneuvosto teki päätöksen kannattaa uskonpuhdistusta.[17] Olaus Petri oli kääntänyt Uuden testamentin Ruotsiksi, ja kuninkaan pyynnöstä Petrin veljekset ottivat työn alle koko Raamatun kääntämisen. Tämä toi Jumalan sanan ensimmäistä kertaa äidinkielellä Ruotsin kansalle. Valtiopäivät määräsi papit kaikkialla valtakunnassa opettamaan Raamattua ja kouluja ohjaamaan lapsia sitä lukemaan.

Evankeliumin siunattu valo alkoi hitaasti mutta varmasti työntää syrjään tietämättömyyden ja taikauskon pimeyttä. Rooman ikeestä vapautettu kansa saavutti pian ennennäkemättömän voiman ja suuruuden. Ruotsista tuli yksi protestantismin linnakkeista. Sata vuotta myöhemmin tämä aiemmin heikko ja pieni valtio oli Euroopassa ainoa, joka uskalsi tarjota Saksalle auttavan kätensä pelastaakseen sen kauhistuttavan 30-vuotisen sodan kriittisimmässä vaiheessa. Näytti siltä, että koko Euroopan pohjoisosa joutuisi jälleen Rooman hirmuvallan alle. Juuri Ruotsin armeija antoi saksalaisille mahdollisuuden kääntää paavin kannattajien menestys tappioksi. Tämä auttoi voittamaan vapauden protestanteille, niin Calvinin kuin Lutherinkin kannattajille. Näin omantunnonvapaus vahvistui maissa, jotka kannattivat uskonpuhdistusta.

---

16 Wylie, kirja 10, luku 4.

17 Kustaa Vaasa oli vuonna 1521 noussut kapinaan Tanskan Kristian II vastaan tarkoituksenaan irrottaa Ruotsi Pohjoismaiden valtioliitosta, Kalmarin unionista. Hänestä tuli Ruotsin kuningas vuonna 1523, ja uskoon liittyvien vaikuttimien lisäksi asioiden kehitykseen on arveltu vaikuttaneen hänen halunsa vähentää silloin vielä katolista uskoa kannattaneen Kristian II:n puolelle jääneiden piispojen ja aatelisten valtaa ja vakiinnuttaa oma asemansa kansallistamalla kirkon omaisuus. Ruotsin päätökset vaikuttivat myös Suomeen, joka oli silloin osa Ruotsia. Suomessa uskonpuhdistuksen oppia lienee ensiksi saarnannut Petrus Särkilahti, mutta uskonpuhdistus vakiintui Wittenbergissä opiskelleiden Mikael Agricolan ja Paavali Juusteenin ansiosta. Ruotsalainen Uusi testamentti ilmestyi vuonna 1526 ja koko Raamattu 1541. Suomeksi Uusi testamentti ilmestyi vuonna 1548 ja koko Raamattu 1642. Tanskan Kristian II joutui vuonna 1523 maanpakoon ensin Alankomaihin ja sitten Wittenbergiin, jossa hän kääntyi protestanttiseen uskoon. Tanskan lopullinen siirtyminen luterilaisuuteen tapahtui myöhemmin kuin Ruotsissa vuonna 1536 kuninkaaksi kruunatun Kristian III aikana. *Suomentajan huomautus.*

14

Uskonpuhdistuksen kehitys Englannissa

Luther avasi Raamatun suljetun tekstin Saksan kansalle, ja Jumalan Henki innoitti Tyndalea tekemään saman Englannissa. Wycliffe oli tehnyt käännöksensä latinankielisestä tekstistä, jossa oli paljon virheitä. Sitä ei koskaan painettu, ja käsin kopioitujen kirjojen kalleus rajoitti sen leviämistä muille kuin varakkaille tai yläluokkaan kuuluville. Kopioiden määrä jäi pieneksi myös koska kirkko oli ankarasti kieltänyt sen lukemisen. Vuonna 1516, vuotta ennen Lutherin teesejä, Erasmus julkaisi kreikan- ja latinankieliset Uuden testamentin tekstit. Tuolloin Jumalan sanaa painettiin ensimmäisen kerran alkukielellä,[1] ja monet aiempien käsikirjoitusten puutteista oli korjattu. Tämä auttoi tekstin merkityksen ymmärtämisessä. Oppineiden oli nyt helpompi löytää Raamatun totuus, ja uskonpuhdistus eteni nopeammin. Tavallinen kansa ei kuitenkaan voinut vielä itse lukea Jumalan sanaa, ja Tyndalen tehtäväksi tuli viedä Wycliffen alkama työ päätökseen ja antaa Raamattu maanmiehilleen.

Tyndale oli harras totuuden etsijä ja huolellinen tutkija. Erasmuksen kreikankielisestä Uudesta testamentista hän löysi evankeliumin ja saarnasi pelotta vakaumustaan kannustaen tutkimaan kaiken opetuksen Raamatulla. Kun paavin kannattajat väittivät kirkon synnyttäneen Raamatun ja vain kirkon voivan sitä selittää, hän vastasi: ”Osaatteko sanoa, kuka opetti kotkan löytämään saaliinsa? Sama Jumala opettaa nälkäiset lapsensa löytämään taivaallisen Isän hänen sanastaan. Sen sijaan, että olisitte antaneet meille Raamatun, te olette kätkeneet sen meiltä ja halunneet polttaa sitä opettaneet. Jos olisitte voineet, olisitte polttaneet myös itse Raamatun.”[2]

Tyndalen saarnat herättivät laajaa kiinnostusta ja monet ottivat totuuden vastaan. Papit olivat kuitenkin valppaina ja aina hänen lähdettyään työkentältään he pyrkivät uhkaillen ja vääristellen tuhoamaan, mitä hän oli saanut aikaan. Liian monta kertaa he onnistuivatkin.”Mitä pitäisi tehdä?” Tyndale huudahti. ”Kun minä kylvän yhdellä paikkakunnalla, vihollinen turmelee pellot, joilta olen juuri lähtenyt. En voi olla joka paikassa. Jos kristityt saisivat Raamatun omalla kielellään, he pystyisivät itse vastustamaan näitä viisastelijoita. Ilman Raamattua maallikoiden on mahdotonta vakiintua totuuteen.”[3]

Uusi tavoite täytti hänen mielensä. ”Psalmeja laulettiin Herran temppelissä alun perin

---

1 Erasmus laati yhtenäisen loogisen Uuden testamentin kreikankielisen tekstin. Hän vertaili kreikankielisiä käsikirjoituksia ja Hieronymoksen latinalaista tekstiä. Ensimmäinen versio (1516) oli nimeltään *Novum Instrumentum Omne* (Kaikki Uuden testamentin opetukset, ei suom.). Toinen painos (1519) sai nimekseen *Novum Testamentum Omne* (Koko Uusi testamentti, ei suom.), mikä heijastanee Erasmuksen ajatusta, että Uudessa testamentissa on kaikki, mitä kirkon tulee opettaa. Luther lienee käyttänyt toista painosta oman käännöksensä tekemiseen ja Tyndale kolmatta (1522). Erasmuksen tutkimustyö vaikutti nk. hyväksytyn tekstin, *Textus Receptus,* syntyyn, joka vuosisatoja oli kaiken Uuden testamentin käännöstyön pohjateksti. *Suomentajan huomautus.*

2 D'Aubigné, *History of the Reformation of the Sixteenth Century,* kirja 18, luku 4.

3 D'Aubigné, kirja 18, luku 4.

245, 246

Israelin kielellä", hän sanoi, "eikö silloin evankeliumia pitäisi meidän keskellämme tarjota englanniksi. – – Miksi kirkolla olisi vähemmän valoa keskipäivän aikaan kuin aamun sarastuksessa? – – Kristittyjen on voitava lukea Uutta testamenttia omalla äidinkielellään." Kun kirkon oppineet ja teologit ovat keskenään erimielisiä, vain Raamattu voi auttaa kansaa löytämään totuuden. "Yksi kannattaa tätä oppinutta ja toinen tuota. – – He kaikki kirjoittavat toisiaan vastaan. Kuinka silloin voi tietää, kuka on oikeassa ja kuka väärässä? – – Miten? – – Jumalan sanan avulla."[4]

Pian tämän jälkeen katolinen oppinut ryhtyi kiistelemään Tyndalen kanssa ja huudahti: "Meidän on parempi olla ilman Jumalan lakia kuin paavin lakia." Tyndale vastasi: "Vastustan paavia ja kaikkia hänen lakejaan, ja jos Jumala säästää henkeni ja antaa minulle vielä muutamia vuosia, annan tavallisille kyntäjäpojille mahdollisuuden tuntea Raamattu paremmin kuin te."[5]

Hänen rakkaaksi päämääräkseen tuli kansankielisen Uuden testamentin toimittaminen ihmisille. Hän ryhtyi työhön välittömästi. Kun vaino ajoi hänet pois kotoa, hän siirtyi Lontooseen, jossa hän sai hetken jatkaa työtään rauhassa, kunnes paavin kannattajien väkivalta jälleen pakotti hänet karkumatkalle. Kun Englannista ei mistään näyttänyt löytyvän hänelle sopivaa turvapaikkaa, hän päätti etsiä suojaa Saksasta, jossa hän myös aloitti englanninkielisen Uuden testamentin painatuksen. Työ keskeytettiin kahdesti, mutta kun häntä kiellettiin painamasta kirjaa yhdessä kaupungissa, hän siirtyi toiseen. Lopulta hän päätyi Wormsiin, jossa Luther oli muutamia vuosia aiemmin puolustanut evankeliumia valtiopäivillä. Uskonpuhdistuksella oli monia kannattajia tuossa vanhassa kaupungissa, ja Tyndale sai viedyksi työnsä päätökseen ilman hankaluuksia. Pian kolmentuhannen kappaleen painos oli valmis, ja vielä samana vuonna hänen kääntämästään Raamatusta otettiin uusi painos.[6]

Hän jatkoi työtään suurella innokkuudella ja sinnikkyydellä. Vaikka Englannin viranomaiset valvoivat valppaasti satamiaan, Raamattuja kuljetettiin eri tavoin salaa Lontooseen, josta ne levitettiin eri puolille maata. Paavin kannattajat yrittivät turhaan tukahduttaa totuutta. Erään kerran Durhamin piispa osti koko raamattuvaraston kirjakauppiaalta, joka oli Tyndalen ystävä. Hänen tarkoituksensa oli tuhota kirjat, ja aiheuttaa siten suurta vahinkoa raamattutyölle. Kävi kuitenkin päinvastoin. Hänen maksamansa raha mahdollisti materiaalin ostamisen uutta parempaa painosta varten, mikä olisi ilman hänen panostaan jäänyt julkaisematta. Kun Tyndale myöhemmin vangittiin, hänelle tarjottiin vapautta vastikkeena niiden nimistä, jotka olivat rahallisesti tukeneet hänen Raamattujensa painotyötä. Hän kertoi Durhamin piispan tehneen enemmän kuin kukaan muu, koska tämä oli ostanut suuren määrän Raamattuja hyvään hintaan ja ollut näin rohkaisuksi ja mahdollistanut työn jatkumisen.

---

4 D'Aubigné, kirja 18, luku 4.

5 Anderson, *Annals of the English Bible,* s. 19.

6 William Tyndalen kääntämä Uusi testamentti valmistui vuonna 1526. Hänen koko Raamatun käännöksensä oli pohjana vuoden 1535 *The Great Bible* -käännökselle ja vaikutti moniin myöhäisempiinkin käännöksiin kuten vuoden 1568 *The Bishops' Bible* -käännökseen ja vuoden 1611 Kuningas Jaakon käännökseen. Tyndalen käännös oli ensimmäinen englanninkielinen Raamattu, jonka teksti laadittiin pääosin alkukielestä kääntämällä. William Tyndale kuului aatelisperheeseen, ja hänen väitetään puhuneen englannin lisäksi sujuvasti ranskaa, saksaa, italiaa, espanjaa, latinaa, kreikkaa ja hepreaa.

Tyndalen kirjoitukset saivat kuningas Henrik VIII:n päättämään Englannin kirkon irrottautumisesta katolisen kirkon hallinnasta. Kuningas Henrik VIII halusi saada avioliittonsa espanjalaisprinsessa Katariina Aragonialaisen kanssa purettua. Paavi ei kuitenkaan suostunut avioliiton purkuun. Kun Tyndalekin vastusti kuninkaan avioeroa, hänet surmattiin noin vuosi anglikaanisen kirkon perustamisen jälkeen (1536). Hänen pettäjänsä Henry Phillips oli antanut viranomaisille tiedon hänen oleskelupaikastaan Antwerpenissä Belgiassa, jossa hänet tuomittiin harhaoppisena kuolemaan kuristamalla, minkä jälkeen hänen ruumiinsa poltettiin. *Suomentajan huomautus.*

246, 247

Tyndale petettiin, ja siksi hän jäi vihollistensa käsiin. Hän päätyi useiden kuukausien ajaksi vankilaan ja joutui viimein marttyyrina todistamaan uskostaan. Kuitenkin juuri hänen valmistamansa aseet tekivät toisille uskon taistelijoille mahdolliseksi työn jatkamisen vuosisatojen halki aina meidän päiviimme asti.

Latimer opetti saarnoissaan, että Raamattua tulee voida lukea kansankielellä. Pyhän Raamatun kirjoittaja on ”Jumala itse”, ja siksi näissä kirjoituksissa on kirjoittajansa voimaa ja ikuisuutta. ”Ei ole sellaista kuningasta, keisaria, tuomaria tai hallitsijaa, – – jonka velvollisuus ei olisi totella – – hänen pyhää sanaansa.” ”Älkäämme eksykö harhapoluille, vaan antakaamme Jumalan sanan ohjata meitä. Älkäämme kulkeko – – esi-isiemme teitä tai tavoitelko, mitä he tavoittelivat, vaan sitä, mitä heidänkin olisi tullut tavoitella.”[7]

Tyndalen uskolliset ystävät Barnes ja Frith nousivat puolustamaan totuutta, ja heitä seurasivat Ridleyn veljekset ja Cranmer. Nämä Englannin uskonpuhdistuksen johtajat olivat oppineita miehiä, ja useimmat heistä olivat olleet katolisessa kirkossa suuresti arvostettuja intonsa ja hurskautensa tähden. Opittuaan tuntemaan ”pyhän istuimen” erheet he alkoivat vastustaa paavinvaltaa. Koska he tunsivat hyvin Babylonin salaisuudet, he pystyivät antamaan väkevän todistuksen sitä vastaan.

Latimer sanoi: ”Haluan nyt tehdä oudon kysymyksen. Kuka on koko Englannin ahkerin piispa ja kirkonmies? – – Näen teidän kuuntelevan tarkasti ja odottavan, että annan hänen nimensä. – – Ja kyllä, minä voin sen antaa. Minäpä kerron, se on itse Paholainen. – – Hän ei koskaan jätä hiippakuntaansa. Kutsukaa häntä milloin hyvänsä, hän on aina tavattavissa; – – ja jatkuvasti kyntämässä. – – Ette milloinkaan löydä häntä toimettomana. Tämän voin teille vakuuttaa. – – Missä tahansa Paholainen asuu, – – siellä kirjat pannaan pois, kynttilöitä sytytetään, Raamatut on sysätty syrjään ja rukousnauhat tuotu tilalle. Evankeliumin valo peitetään ja sen tilalla poltetaan keskellä päivääkin kynttilöitä. – – Jeesuksen risti hylätään ja korvataan kiirastulen uhriarkulla[8]. – – ei siellä enää vaateteta alastomia, köyhiä ja avuttomia, vaan peitellään pyhimysten kuvia ja asetetaan viehättäviä koristeita puupölkkyjen ja kivenmurikoiden päälle.[[9]] Samalla inhimillinen perimätieto ja ihmislait syrjäyttävät Jumalan antaman tiedon ja hänen mitä pyhimmän sanansa. – – Jospa kirkonmiehemme kylväisivät yhtä ahkerasti oikean opin viljaa kuin Paholainen rikkaruohoja ja rikkaviljaa!”[10, 11]

Näiden uskonpuhdistajien suuri periaate oli sama kuin valdolaisten, Wycliffen, Jan Husin, Lutherin, Zwinglin ja heidän työtoveriensa: Raamatun erehtymätön arvovalta kaikissa uskoa ja elämää koskevissa kysymyksissä. He kielsivät paavin, kirkolliskokousten, kirkkoisien tai kuninkaiden oikeuden määrätä omaatuntoa uskonasioissa. Raamattu oli heidän ohjeensa, ja sen opetuksilla he koettelivat kaikki opit ja vaatimukset. Usko Jumalaan ja hänen

---

7 Hugh Latimer, ensimmäinen kuningas Edvard VI:lle julistettu saarna.

8 Aneilla kerättiin varoja kiirastulesta vapautumiseen. Varat talletettiin niitä varten suunniteltuihin kirstuihin. *Toimituksen huomautus.*

9 Vrt. Jer. 2:27, 28.

10 Latimer, Kyntäjä-saarna.

11 Hugh Latimer oli talonpojan poika, opiskeli Cambridgessa ja toimi myöhemmin niin kuninkaan hovisaarnaajana kuin Worcesterin piispanakin. Ehkä hän oli liian suora puhuessaan kuninkaalle, koska hänet pantiin pois virastaan. Hän oli useampaan otteeseen vankilassa. Latimer tunnetaan yhtenä nk. Oxfordin marttyyreista. Latimerin lisäksi samoihin aikoihin vangittiin kaksi muuta merkittävää evankelista kristittyä, Lontoon piispa Nicholas Ridley sekä Canterburyn arkkipiispa ja Englannin uskonpuhdistuksen johtohahmo Thomas Cranmer. Latimer vaikutti oikeudenkäynnin aikana vanhalta ja heikolta. Hänet poltettiin yhdessä Ridleyn kanssa, ja Cranmerin vuoro tuli noin viisi kuukautta myöhemmin. Hallitsijana tässä vaiheessa oli Henrik VIII:n tytär kuningatar Maria I Tudor, jolle protestantit antoivat lisänimen Verinen. Hän edusti katolista vastauskonpuhdistusta ja palautti Englannin ja Irlannin kirkon muutamaksi vuodeksi takaisin katolisen kirkon yhteyteen. *Suomentajan huomautus.*

sanaansa ylläpiti näitä pyhiä miehiä, kun he antoivat roviolla henkensä. ”Ole rohkealla mielellä”, Latimer sanoi marttyyritoverilleen liekkien jo tukahduttaessa heidän ääntään, ”Jumalan armosta sytytämme Englannissa tänään sellaisen kynttilän, jonka en usko koskaan sammuvan.”[12]

Columban[13] ja hänen työtovereittensa kylvämiä totuuden siemeniä ei oltu koskaan täysin tuhottu Skotlannissa. Skotlannin seurakunnat säilyttivät pitkään itsenäisyytensä, kun Englannin seurakunnat olivat olleet jo satoja vuosia Rooman alla. Sielläkin paavin asema vakiintui 1100-luvulla, ja Rooman ote maasta oli tiukempi kuin muissa maissa, eikä pimeys ollut synkempi missään. Kuitenkin toivon säteet alkoivat hälventää synkkyyttä ja toivat lupauksen päivän koitosta. Englannista muuttaneet lollardit olivat tuoneet mukanaan Raamatun ja Wycliffen opetukset. He tekivät paljon säilyttääkseen tiedon evankeliumista, ja joka vuosisadalta löytyy todistajia ja marttyyreita.

Suuren uskonpuhdistuksen alkuvaiheessa julkaistiin Lutherin kirjoituksia ja Tyndalen kääntämä englanninkielinen Uusi testamentti. Kirkon virkakoneisto ei kiinnittänyt huomiota näihin sanansaattajiin, joita vaivihkaa kuljetettiin laaksoissa ja vuorilla sytyttämään Skotlannissa uuteen liekkiin totuuden jo lähes sammunut soihtu. Samalla ne tekivät tyhjäksi työn, jota Rooma oli neljänsadan sortovuoden aikana harjoittanut.

Marttyyrien veri antoi tällekin liikkeelle voimaa. Paavinkirkon johtajat valpastuivat nähdessään työtään uhkaavaan vaaran, ja he polttivat roviolla muutamia jaloja ja arvostettuja skotteja. He pystyttivät näin saarnatuoleja, joista kuolevien todistajien sanat jäivät kaikumaan ja herättivät eri puolilla maata voimakasta halua päästä irti Rooman kahleista.

Hamilton ja Wishart olivat kuninkaallisia niin luonteeltaan kuin syntyperältäänkin. He joutuivat antamaan henkensä roviolla samoin kuin moni vaatimattomammasta perhetaustasta tullut. Wishartin polttorovio herätti kuitenkin miehen, jonka ääntä eivät liekit vaimentaneet; mies, joka Jumalan välikappaleena oli antava kuoliniskun paavinvallalle Skotlannissa.

John Knox[14] oli hylännyt kirkon perimätiedon ja mystiikan. Hän ravitsi itseään Jumalan sanan totuuksilla. Wishartin opetus lujitti hänen päätöksensä irrottautua Rooman kirkosta ja liittyä vainottuihin uskonpuhdistajiin. Hänen ystävänsä pyysivät häntä ryhtymään saarnaajaksi. Hän kuitenkin arkaili ottaa tällaista vastuuta, ja vasta vaikean henkilökohtaisen taistelun ja päivien yksinolon jälkeen hän myöntyi. Kun hän oli tehnyt päätöksensä, hän toimi kuolemaansa asti murtumattomalla rohkeudella ja taipumattomalla päättäväisyydellä. Tämä uskollinen uskonpuhdistaja ei pelännyt ketään. Marttyyrien roviot hänen lähipiirissään vain lisäsivät hänen työintoaan. Vaikka pyövelin kirves tuntui riippuvan aivan hänen päänsä yllä,

---

12 Latimer, *Works of Latimer,* osa 1, s. xiii.

13 Irlantilainen Columba perusti vuonna 563 Ionan saarelle eräänlaisen luostariyhteisön. Columba yhdessä 12 työtoverinsa kanssa koulutti lähetystyöntekijöitä Skotlantiin ja Englantiin. *Toimituksen huomautus.*

14 John Knox oli värikäs ja suorapuheinen persoona, jolla oli äärimmäisen vaiheikas elämä. Hän näki uskonpuhdistuksen vallankumouksena. Hänen tärkein työkenttänsä oli Skotlanti. Kun hänet vangittiin, hän joutui vapautumisen jälkeen siirtymään Englantiin. Kun kuningas Edvard VI kuoli, Maria Tudorista tuli Englannin ensimmäinen naishallitsija, joka parhaansa mukaan yritti ankaralla vainolla lopettaa uskonpuhdistuksen Englannissa. Hänen aikanaan John Knox joutui maanpakoon ja päätyi joksikin aikaa kaleeriorjuuteen. Vapauduttuaan hän matkusti ja työskenteli Ranskassa, Sveitsissä ja Saksassa. Genevessä hänestä tuli Jean Calvinin ihailija, ja palattuaan Skotlantiin hän teki parhaansa juurruttaakseen sinne kalvinistisen uskonkäsityksen.

Knox vastusti naishallitsijoita. Elämänsä loppupuolella Knox myötävaikutti siihen, että Skotlannin kuningatar Maria Stuart vangittiin ja pakotettiin luopumaan kruunusta yksivuotiaan poikansa hyväksi vuonna 1567. Katolilaisten viha Knoxia kohtaan oli niin uhkaavaa, että hänen ystävänsä joutuivat järjestämään hänen turvakseen henkivartijoita. *Suomentajan huomautus.*

249, 250

hän pysyi lujana ja iski sanoillaan niin oikealle kuin vasemmalle tehdäkseen lopun kaikesta epäjumalanpalveluksesta.

Monen uskonpuhdistajan varmuus horjui Skotlannin kuningattaren edessä, mutta kun John Knox saatettiin hänen luokseen, hän todisti pelkäämättä totuudesta. Häntä ei voitettu imartelulla, eikä hän pelännyt uhkauksia. Kuningatar syytti häntä harhaopista ja väitti hänen opettavan kansalle valtion kieltämää uskoa. Kun kuningatar sanoi hänen rikkovan Jumalan käskyä totella hallitsijoita, Knox vastasi lujasti:

”Oikea usko ei saa voimaansa tai arvovaltaansa maallisilta hallitsijoilta vaan yksin ikuiselta Jumalalta. Siksi alamaisten ei tule muotoilla uskoaan hallitsijoittensa mieltymysten mukaan. Useinhan hallitsijat ovat muita tietämättömämpiä oikeaan uskoon liittyvissä kysymyksissä. – – Jos kaikki Abrahamin jälkeläiset olisivat kannattaneet faraon uskoa, jonka alamaisia he pitkään olivat, niin ajatelkaa, hyvä rouva, millaisen uskon se olisi tuonut maailmaan? Tai jos kaikki apostolien aikaan olisivat omaksuneet Rooman keisarin uskon, millaisen uskonnon se olisi maan päälle synnyttänyt? – – Näin arvoisa rouva, te näette, että alamaiset eivät ole uskon asioissa hallitsijoittensa määrättävissä, vaikka heitä muissa asioissa käsketään olemaan hallitsijoille kuuliaisia.”

Kuningatar Maria[15] vastasi: ”Te selitätte Raamattua yhdellä tavalla ja he [roomalaiskatoliset opettajat] toisella. Ketä minun pitäisi uskoa ja kuka voi tässä olla tuomarina?”

Uskonpuhdistaja vastasi: ”Teidän tulee uskoa Jumalaa, joka puhuu selvästi sanassaan. Asioissa, joita sana ei vahvista, teidän ei tule uskoa ketään. Jumalan sana on riittävän selkeä sellaisenaan. Jos joku sanan kohta näyttää vaikeasti ymmärrettävältä, Pyhä Henki, joka ei koskaan ole ristiriidassa itsensä kanssa, selittää asian toisilla raamatunkohdilla niin, ettei jää epäilyksen aihetta, paitsi sellaisille, jotka ovat päättäneet jäädä tietämättömyyteensä.”[16]

Sellaisia olivat ne totuudet, joita mitään pelkäämätön uskonpuhdistaja puhui hallitsijalle henkensä uhalla. Samalla lannistumattomalla rohkeudella hän lupauksensa mukaisesti rukoili ja taisteli Herran sotia, kunnes Skotlanti vapautui paavinvallan otteesta.

Kun protestanttisuus vakiintui Englannissa kansalliseksi uskoksi,[17] se vähensi vainoa, mutta ei tehnyt siitä loppua. Monet katolisista opeista hylättiin, mutta useat kirkolliset toimitukset säilytettiin lähes muuttumattomina. Paavin yliherruus hylättiin, mutta kuningas asetettiin hänen tilalleen kirkon pääksi. Kirkon toiminnassa oltiin vielä kaukana evankeliumin puhtaudesta ja yksinkertaisuudesta. Uskonnonvapauden suurta periaatetta ei ymmärretty ja ajoittain, vaikkakin harvoin, protestanttiset hallitsijat turvautuivat samanlaisiin kauhistuttaviin julmuuksiin, joita Rooma oli käyttänyt taistelussaan harhaoppia vastaan. He eivät hyväksyneet lupaa palvella Jumalaa omantunnon mukaisesti inhimilliseksi perusoikeudeksi. Kaikkia vaadittiin omaksumaan kirkon opit ja palvelemaan Jumalaa kirkon määräämällä tavalla. Satojen vuosien ajan toisinajattelijoita vainottiin, väliin ankarasti, joskus lievemmin.

1600-luvulla tuhansia pastoreita erotettiin viroistaan. Ihmisiä kiellettiin raskaiden sakkojen, vankeuden tai maastakarkoituksen uhalla menemästä mihinkään uskonnolliseen kokoukseen, jota kirkko ei ollut hyväksynyt. Niiden uskollisten, jotka eivät malttaneet jäädä pois jumalanpalveluksista, piti kokoontua pimeillä kujilla, syrjäisissä ullakkotiloissa tai välillä metsissä keskellä yötä. Metsän suojassa Jumalan itsensä rakentamassa temppelissä nämä

15 Maria de Guise oli kuningatar ja miehensä Jaakko V kuoltua leskikuningatar, joka toimi tyttärensä Maria Stuartin (Mary Queen of Scots) sijaishallitsijana. Molemmat olivat jyrkkiä katolisessa uskossaan. *Suomentajan huomautus.*

16 David Laing, *The Collected Works of John Knox,* osa 2, s. 281, 284.

17 Henrik VIII irrotti Englannin kirkon Roomasta 1534 kirkkopoliittisista syistä. Uskonpuhdistus kuitenkin eteni hitaasti, kunnes vakavien vainojen ja takaiskujen jälkeen vakiintui 1600-luvun puolivälin jälkeen. *Suomentajan huomautus.*

vainotut ja hajalle ajetut Jumalan lapset kokoontuivat vuodattamaan sisimmät ajatuksensa rukouksessa ja kiitoksessa. Varovaisuudestaan huolimatta monet joutuivat kärsimään uskonsa vuoksi. Vankilat olivat täynnä. Perheitä hajotettiin. Monia karkotettiin vieraisiin maihin. Jumala oli kuitenkin kansansa kanssa, eikä vaino voinut hiljentää heidän todistustaan. Monet joutuivat pakenemaan valtameren yli Amerikkaan, jonne he loivat perustan kansalaisoikeuksille ja uskonnonvapaudelle. Tämä onkin ollut Yhdysvaltojen turva ja kunnia.

Tässäkin tilanteessa, samoin kuin apostolien aikana, vaino edisti evankeliumin julistusta. Kurjissa vankiloissa paheellisten rikollisten seurassa John Bunyan hengitti taivaallista ilmapiiriä ja kirjoitti upean allegoriansa pyhiinvaeltajan matkasta tuhoon tuomitusta maasta taivaalliseen kaupunkiin. Usean sadan vuoden ajan tuo ääni Bedfordin vankilasta on innoittanut lukijoita. Bunyanin *Kristityn vaellus* ja *Ylenpalttinen armo syntisistä suurimmalle* ovat ohjanneet monien askeleet elämän tielle.

Baxter, Flavel, Allaine ja monet muut syvästi vakaumukselliset, lahjakkaat ja koulutetut kristityt nousivat uljaaseen taisteluun sen uskon puolesta, joka ”pyhille on kertakaikkisesti annettu”[18]. Maailman hallitsijat luokittelivat tämän työn tekijät lainsuojattomiksi, mutta heidän työnsä jälki ei koskaan katoa. Flavelin kirjat *Fountain of Life* (Elämän lähde, ei suom.) ja *Method of Grace* (Armon menetelmä, ei suom.) ovat opettaneet tuhansille, kuinka luovuttaa elämänsä Kristukselle. Baxterin kirja *Reformed pastor* (Protestanttipastorin käsikirja, ei suom.) on osoittautunut siunaukseksi monille, jotka haluavat herätystä Jumalan työhön. Samoin hänen teoksensa *Pyhäin ijankaikkinen lepo*[19] on johtanut ihmisiä Jumalan kansalle varattuun lepoon[20].

Suuren hengellisen pimeyden aikaan noin sata vuotta myöhemmin jumalallisen valon kantajiksi tulivat Whitefield ja Wesleyn veljekset. Valtionkirkon alla englantilaiset olivat lipsuneet sellaiseen hengelliseen taantumaan, ettei ero pakanuuteen ollut suuri. Papisto kannatti järkeisuskoa, ja valtaosa heidän teologiastaan olikin sitä. Yläluokkaan kuuluvat pilkkasivat hurskautta ja ylpeilivät siitä, etteivät olleet fanaattisia. Alaluokkaan kuuluvat olivat puolestaan tietämättömiä ja paheitten vietävissä. Näin tapahtui, koska kirkolla ei enää ollut rohkeutta ja uskoa puolustaa maahan poljettua totuutta.

Lutherin selkeä ja tärkeä uskon vanhurskauden opetus hävisi miltei tyystin, ja katolinen käsitys tekoihin luottamisesta ihmisen pelastumiseksi tuli sen tilalle. Whitefield ja Wesleyn veljekset olivat vilpittömästi Jumalan suosiota etsiviä valtionkirkon jäseniä, joille oli opetettu pelastuksen löytyvän hyveellisestä elämästä ja osallistumisesta kirkollisiin toimituksiin.

Kun Charles Wesley kerran sairastui ja tunsi kuoleman lähestyvän, häneltä kysyttiin, mihin hänen toivonsa ikuisesta elämästä perustuu. Hän vastasi: ”Olen aina pyrkinyt tekemään parhaani palvellakseni Jumalaa.” Kysymyksen tehnyt ystävä ei ollut vastaukseen täysin tyytyväinen, ja Wesley mietti: ”Mitä! Onko todellakin mahdollista, etteivät minun yritykseni riitä toivon perustaksi? Voisiko Jumala jättää huomioimatta, mitä olen tehnyt? Minulla ei ole muuta, mihin turvata.”[21] Näin syvä kirkon ylle laskeutunut pimeys oli. Se oli kätkenyt sovituksen kansalta, ryöstänyt Kristuksen kirkkauden ja kääntänyt ihmisten mielen pois ristiinnaulitun Vapahtajan verestä, ainoasta pelastuksen toivosta.

Wesley ja hänen ystävänsä johdatettiin ymmärtämään, että aito uskonto kuuluu ihmisen sisimpään, ja Jumalan lain on ohjattava niin hänen ajatuksiaan kuin sanojaan ja tekojaankin. He tunsivat tarvitsevansa sydämen puhtautta ja kristillisiä periaatteita puheisiinsa ja toimiinsa. He aloittivat uuden elämän tosissaan. He yrittivät puhdistaa sydäntään pahoista

18 Juud. 1:3.
19 Alkuteos *Saint's Everlasting Rest.* Suomennettu 1862.
20 Ks. Hepr. 4:9 VKR/RK 2012.
21 John Whitehead, *Life of the Rev. Charles Wesley,* s. 102.

252–254

taipumuksista ponnistelemalla ja rukoilemalla hartaasti. Itsekieltäymys, kristillisen rakkauden osoittaminen ja nöyryys sopivat kuvaamaan heidän elämäänsä. He seurasivat täsmällisesti ja huolellisesti laatimaansa suunnitelmaa, jonka he uskoivat auttavan heitä kasvamaan pyhyyteen, jota he pitivät tärkeimpänä, kun oli kysymys Jumalan hyväksynnän varmistamisesta. He kuitenkin epäonnistuivat tavoitteissaan. Heidän yrityksensä vapautua synnin otteesta ja rikkoa sen valta olivat turhia. He kävivät samaa taistelua kuten Luther Erfurtissa. Hänenkin mieltään oli riivannut kysymys siitä, kuinka ihminen voisi olla vanhurskas Jumalan edessä.[22]

Böömiläisten kristittyjen osaksi tuli sytyttää uudelleen vuosisatoja vanha jumalallisen totuuden liekki, joka oli jo lähes sammunut protestantismin alttareilla. Uskonpuhdistuksen jälkeen Rooman sotajoukot murskasivat protestantismin jalkoihinsa Böömissä. Kaikki, jotka eivät luopuneet totuudesta, joutuivat pakenemaan. Jotkut löysivät turvapaikan Saksista, jossa heillä oli mahdollisuus jatkaa raamatullisen uskonsa harjoittamista. Näiden kristittyjen jälkeläisiltä tuli valo Wesleylle ja hänen ystävilleen.

John ja Charles Wesley lähtivät pappisvihkimyksen jälkeen lähetystyöhön Amerikkaan. Laivalla oli ryhmä moravialaiskristittyjä.[23] Laiva joutui niin ankaraan myrskyyn, että John Wesley tunsi katsovansa kuolemaa kasvoista kasvoihin. Hän tajusi, ettei hänellä ole varmuutta rauhasta Jumalan kanssa. Sen sijaan Saksasta tulleet matkalaiset osoittivat sellaista tyyntä varmuutta, joka oli hänelle vierasta.

Hän kertoi: ”Heidän hillitty käytöksensä oli jo aiemmin kiinnittänyt huomioni. Useaan otteeseen he olivat selvästi osoittaneet nöyryytensä tekemällä muille matkustajille sellaisia palveluksia, joihin kukaan englantilainen ei olisi suostunut. He eivät saaneet tästä palkkaa, mutta tekivät palveluksensa väittäen niiden olevan hyväksi ylpeälle sydämelleen ja kertoivat rakkaan Vapahtajansa tehneen paljon enemmän heidän vuokseen. Heidän nöyryytensä näkyi joka päivä. Heitä oli mahdotonta loukata. Kun heitä tönittiin, lyötiin tai kaadettiin, he nousivat ja menivät pois ilman pienintäkään valitusta. Nyt oli tilaisuus koetella, olivatko he vapautuneet pelosta samoin kuin ylpeydestä, vihasta tai kostonhalusta. He olivat pitämässä jumalanpalvelusta ja kesken alkuvirttä aalto löi laivan yli ja repäisi isopurjeen riekaleiksi. Vesi virtasi laivan kansien väliin, ikään kuin suuri syvyys olisi meidät jo niellyt. Englantilaiset alkoivat huutaa kauhuissaan, mutta saksalaiset jatkoivat virren laulamista. Kysyin yhdeltä heistä myöhemmin: ’Ettekö ollenkaan pelänneet?’ Hän vastasi: ’Kiitos Jumalalle, emme.’ Jatkoin kysymyksiäni: Eivätkö teidän vaimonne ja lapsenne olleet peloissaan?’ Hän vastasi lempeästi: ’Eivät; eivät meidän vaimomme ja lapsemme pelkää kuolemaa.’”[24]

Tultuaan Savannahiin Wesley majaili jonkin aikaa moravialaisten luona. Heidän kristillinen elämäntapansa teki häneen syvän vaikutuksen. Moravialaisten jumalanpalvelus oli täydellinen vastakohta Englannin kirkon elottomalle muodollisuudelle. Tästä Wesley kirjoitti: ”Sen yksinkertaisuus ja hartaus saivat minut unohtamaan, että 1700 vuotta on kulunut, ja kuvittelen itseni muinaiseen jumalanpalvelukseen, jossa ei ollut määrättyä muotoa ja tapaa,

---

22 Alkuteksti tässä lainaa Job 9:2, jossa kuningas Jaakon käännöksessä sanan oikeassa tilalla on sana *just* vanhurskas, huomioi suomenkielinen Biblia vuodelta 1776, jossa käytetään sanaa hurskas.

23 Wesleyn matkakumppaneita kutsutaan tässä moravialaisiksi. Jo 1400-luvun puolella ennen kuin hussilaisia kristittyjä muutti Böömistä Saksaan, heidän kirkkoaan kutsuttiin usein moravialaiskirkoksi, jonka voisi suomentaa myös määriläiskirkoksi. Yleisemmin sitä kutsuttiin veljesseurakunnaksi, ja Saksassa käytettiin usein nimitystä bööminveljet. Saksan pietistisen herätyksen aikaan heistä tuli osa kreivi Zinzendorfin herrnhutilaisuutta, ja kohta Amerikasta paluunsa jälkeen vuonna 1738 Wesley (joka oli ilmeisesti oppinut saksaa matkallaan) teki vierailun Herrnhutiin Saksissa. Myöhemminkin hän oli useaan otteeseen yhteydessä herrnhutilaisiin. *Suomentajan huomautus.*

24 Whitehead, s. 10.

254, 255

vaan teltantekijä Paavali tai kalastaja Pietari johtivat tilaisuutta tavalla, joka oli osoitus Hengen ja voiman vaikutuksesta."[25]

Palattuaan Englannista ansiosta Wesley sai selkeämmän kuvan raamatullisesta uskosta moravialaissaarnaajan välityksellä. Hän oli varma, että pelastuksen ollessa kyseessä hänen on luovuttava kaikesta omiin töihin turvautumisesta ja koko sydämestään luotettava Jumalan Karitsaan, "joka ottaa pois maailman synnin"[26]. Moravialaisyhteisön kokouksessa Lontoossa hän kuuli luettavan Lutherin ajatuksen muutoksesta, jonka Pyhä Henki tekee uskovan sydämessä. Wesleyn kuunnellessa usko syttyi hänen sisimmässään. "Tunsin sydämessäni oudon lämmön. Tajusin luottavani Kristukseen, yksin Kristukseen, pelastajanani ja sain varmuuden, että hän otti pois *minun* syntini, juuri *minun*. Hän pelasti *minut* synnin ja kuoleman laista."[27]

Pitkinä uuvuttavan ja lohduttoman ponnistelun vuosina, jotka olivat täynnä ankaraa itsensäkieltämistä, nuhteita ja nöyryytystä, Wesley oli pysynyt lujana päätöksessään etsiä Jumalaa. Nyt hän oli löytänyt Jumalan. Se armo, jota hän oli etsinyt rukouksilla, paastoilla, almujen antamisilla ja ankaralla kaikesta luopumisella, olikin lahja, joka tarjottiin ilmaiseksi ja maksutta.[28]

Löydettyään uskon Kristukseen Wesleyn koko olemus paloi halusta levittää ilosanomaa Jumalan vapaasta armon lahjasta kaikkialle. "Näen koko maailman seurakuntanani", hän sanoi. "Missä tahansa olen, pidän sopivana, oikeana ja velvollisuutenani kertoa pelastuksen ilosanomaa kaikille, jotka ovat valmiita kuulemaan."[29]

Hän jatkoi kurinalaista itsensä kieltämistä mutta piti sitä uskon *seurauksena* eikä enää *perustana*. Se ei ollut pyhyyden *juuri* vaan sen *hedelmä*. Jumalan armo Kristuksessa on kristityn toivon perustus. Tämä armo synnyttää kuuliaisuutta. Wesley omistautui vastaanottamiensa suurten totuuksien julistamiseen. Hän puhui vanhurskaudesta, joka saadaan uskosta Kristuksen veren sovitukseen. Samoin hän opetti Pyhän Hengen voimasta luoda uutta ihmisen sisimmässä ja siten tuottaa hedelmää Kristuksen antaman esimerkin mukaisessa elämässä.

Whitefield ja Wesleyt olivat valmistautuneet työhönsä käymällä läpi pitkän ja vaikean vaiheen, joka auttoi heitä ymmärtämään oman kadotetun tilansa. Jotta heistä tulisi kestäviä ja hyviä Kristuksen sotilaita, he joutuivat kärsimään pilkkaa, ivaa ja vainoa niin yliopistossa kuin ryhtyessään saarnatyöhön. Heille ja heidän kanssaan samoin ajatteleville jumalattomat opiskelijatoverit antoivat pilkkanimen metodistit. Nyt tätä nimeä kantavaa kirkkoa arvostetaan, ja se on yksi suurimmista kirkkokunnista Englannissa ja Amerikassa.

Englannin kirkkoon kuuluvina he olivat kovin kiintyneitä jumalanpalveluksensa liturgiaan, mutta Herra tarjosi heille jotakin parempaa sanastaan. Pyhä Henki rohkaisi Wesleytä ystävineen saarnaamaan Kristusta ristiinnaulittuna. Korkeimman voima vaikutti heidän työssään. Tuhannet tulivat synnintuntoon ja kokivat aidon kääntymyksen. Wesley tunsi tarvetta suojella näitä lampaita riehuvilta susilta mutta hänellä ei ollut mitään suunnitelmaa oman kirkkokunnan perustamisesta. Sen sijaan hän pani alulle yhdistyksen, jota hän kutsui metodistiyhteisöksi.[30]

Englannin kirkon metodistisaarnaajiin kohdistama vastustus oli käsittämätöntä ja ankaraa. Jumala oli kuitenkin viisaudessaan suunnitellut tämän herätyksen alkamaan kirkon

25 Whitehead, s. 11, 12.
26 Joh. 1:29.
27 Whitehead, s. 52. Vrt. Room. 8:2.
28 Vrt. Jes. 55:1.
29 Whitehead, s. 74.
30 Methodist Connection.

sisällä. Jos se olisi alkanut kokonaan sen ulkopuolella, sen vaikutus ei olisi päässyt läpi sinne, missä sitä kipeimmin tarvittiin. Koska herätyssaarnaajat olivat kirkon jäseniä ja tekivät mahdollisuuksien mukaan työtä kirkon sisällä, totuus pääsi vaikuttamaan paikoissa, jotka olisivat muuten jääneet suljetuiksi. Jotkut papeista heräsivät moraalisesta rappiostaan ja alkoivat innolla saarnata omissa seurakunnissaan. Näin muodollisuuden kalkkeuttamia seurakuntia herätettiin henkiin.

Wesleyn aikaan, kuten aina kirkon historiassa, hyvin erilaisin lahjoin varustettuja ihmisiä kutsuttiin tekemään heille tarkoitettua työtä. He eivät olleet samaa mieltä jokaisesta opin yksityiskohdasta, mutta kaikissa vaikutti Jumalan Henki. He yhdistivät voimansa suureen päämäärään voittaa ihmisiä Kristukselle. Jossakin vaiheessa erimielisyydet Whitefieldin ja Wesleyn veljesten välillä uhkasivat erottaa heidät, mutta opittuaan nöyryyttä Kristuksen koulussa molemminpuolinen ymmärtämys ja armollisuus toivat heidät jälleen yhteen. Heillä ei ollut aikaa riitoihin, koska harhaa ja paheita oli kaikkialla, ja syntiset olivat matkalla kohti kadotusta.

Herran palvelijoiden tie ei ollut tasainen. Vaikutusvaltaiset ja oppineet käyttivät voimansa hyökkäyksiin heitä vastaan. Vähitellen myös pappien vihamielisyys heitä kohtaan kasvoi, ja kirkkojen ovet suljettiin puhtaalta uskolta ja sen julistajilta. Pappien tapa syyttää heitä saarnatuoleista herätti pimeyden, tietämättömyyden ja pahuuden voimat heitä vastaan. Kerran toisensa jälkeen Jumalan armon ihme pelasti John Wesleyn kuolemalta. Kun häntä vastaan oli kiihotettu raivoisa väkijoukko eikä näkynyt mahdollisuutta paeta, enkeli asettui ihmishahmossa hänen vierelleen. Väkijoukko peräytyi, mikä antoi Kristuksen palvelijalle mahdollisuuden päästä turvaan uhkaavasta tilanteesta.

Hän kertoi itse eräästä tapauksesta, jossa hänet pelastettiin väkivaltaisen joukon käsistä: ”Monet yrittivät työntää minut kumoon, kun kuljimme liukasta rinnettä kohti kaupunkia. He ajattelivat, että jos minut saadaan kaadetuksi, en enää siitä nouse. En kuitenkaan edes horjunut eikä jalkani luistanut, kunnes pääsin täysin heistä eroon. – – Vaikka monet yrittivät tarttua kaulukseeni tai vaatteisiini ja kaataa minut, he eivät saaneet minkäänlaista otetta. Joku sai lopulta kiinni liivini taskun läpästä, joka kuitenkin heti jäi hänen käteensä. Toisessa taskussa oli seteli, ja taskun läppä repesi puoliksi irti. – – Roteva mies oli aivan takanani ja löi minua vahvalla tammikepillä useita kertoja. Jos hän olisi kerrankin osunut takaraivooni, ei useampia lyöntejä olisi tarvittu. Isku kääntyi kuitenkin joka kerta syrjään, en tiedä kuinka, sillä en voinut väistää oikealle enkä vasemmallekaan. – – Toinen mies ryntäsi tungoksen läpi kimppuuni valmiina lyömään. Äkkiä hän laski kätensä, silitti tukkaani ja sanoi: ’Onpa hänellä pehmeät hiukset!’ – – Ensimmäiset tuossa kaupungissa kääntyneet olivat kaupungin roskajoukon johtajia ja sankareita, joista yksi oli ollut ammattitappelijana pahamaineisella eläintaisteluareenalla.”

”Kuinka lempein askelein Jumala valmistaakaan meitä toteuttamaan tahtoaan! Kaksi vuotta sitten tiiliskivi hipaisi olkapäätäni. Vuotta myöhemmin kivi osui minua silmien väliin. Viime kuussa sain nyrkiniskun ja tänä iltana kaksi, yhden matkalla kaupunkiin ja toisen lähtiessämme sieltä pois. Ne eivät kuitenkaan olleet mitään. Joku löi minua kaikin voimin rintakehään ja toinen suulle niin, että veri alkoi välittömästi vuotaa haavasta. En kuitenkaan tuntenut minkäänlaista kipua kummastakaan iskusta. Ne olivat kuin joku olisi silittänyt minua oljenkorrella.”[31]

Näinä metodismin varhaisina päivinä niin kannattajat kuin saarnaajatkin saivat kestää pilkkaa ja vainoa, jonka taustalla oli sekä valtakirkkoon kuuluneita että avoimesti

---

31 John Wesley, *Works,* osa 3, ss. 297, 298.

257–259

uskonnottomia. Vastustuksen syynä olivat valheelliset syytökset, jotka herättivät kansassa raivoa metodisteja kohtaan. Heitä haastettiin oikeuteen, mutta siihen aikaan oikeusistuimet palvelivat oikeutta vain nimellisesti. Heidän vainoojansa käyttivät usein väkivaltaa. Roskajoukko kulki talosta taloon rikkoen huonekaluja ja tavaroita sekä ryöstäen mitä halusi. Niin miehet, naiset kuin lapsetkin joutuivat väkivallan kohteiksi. Joskus ihmisiä kutsuttiin yleisellä ilmoituksella määräaikaan joukolla rikkomaan metodistien talojen ikkunoita ja ryöstämään niistä tavaroita. Tällainen oli selkeästi niin maallista kuin jumalallista lakia vastaan, mutta sen annettiin jatkua ilman moitteita. Niitä, joiden ainoa rikkomus oli heidän halunsa ohjata syntisiä tuhon tieltä pyhyyden suuntaan, vainottiin järjestelmällisesti.

John Wesley viittasi syytöksiin itseään ja työtovereitaan vastaan: ”Jotkut väittävät näiden miesten opetusta vääräksi ja harhaoppiseksi. He pitävät näitä saarnaajia liian innokkaina tai sanovat tällaisen opin olevan ennen kuulumatonta. Heitä pidetään kveekareina, fanaatikkoina tai paavin kannattajina. Kaikki syytökset ovat keksittyjä, ja ne on selvitetty juuriaan myöten. On osoitettu, kuinka jokainen tämän opin haarakin on selkeää Raamatun opetusta, kuten kirkkommekin on tulkinnut. Mikäli oletamme Raamatun pitävän paikkansa, kyse ei voi olla väärästä opista.” ”Toiset taas väittävät: ’Heidän opetuksensa on liian ankaraa; he tekevät taivaan tiestä liian kaidan.’ Totta puhuen juuri tämä on pohjimmainen vastaväite (ja pitkään lähes ainoa syytös). Tältä piilossa olevalta perustalta kumpusi tuhansia muita väitteitä. Tekevätkö he kuitenkaan taivaan tien yhtään kapeammaksi kuin meidän Herramme ja hänen apostolinsa? Onko heidän oppinsa ankarampi kuin Raamatun oppi? Harkitkaa muutamaa yksinkertaista tekstiä: ’Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämestäsi, koko sielustasi ja koko voimastasi.’[32] ’– – jokaisesta turhasta sanasta, jonka ihmiset lausuvat, heidän on tuomiopäivänä tehtävä tili.’[33] ’Syöttepä siis tai juotte tai teettepä mitä tahansa, tehkää kaikki Jumalan kunniaksi.’”[34]

Wesley jatkoi: ”Jos heidän oppinsa on tätä ankarampi, on todellakin aihetta syyttää heitä. Tiedätte kuitenkin omassatunnossanne, ettei näin ole. Kuka voisi jättää pilkunkaan verran Jumalan sanasta pois turmelematta sitä samalla? Voidaanko ketään Jumalan salaisuuksista huolehtivaa[35] Kristuksen palvelijaa pitää uskollisena, jos hän muuttaa jotakin tuosta pyhästä tiedon lähteestä? Ei. Hän ei saa tinkiä mistään, eikä pehmentää mitään. Hänellä on velvollisuus julistaa kaikille: ’En voi laimentaa Raamattua mieleiseksenne. Teidän täytyy nousta sen tasolle tai olla ikuisesti kadotettuja.’ Tästä on todellisuudessa kyse niissä syytöksissä, jotka koskevat ’näiden miesten kristillisen rakkauden puutetta’. Ovatko he siis rakkaudettomia? Miten he olisivat? Eivätkö he ruoki nälkäisiä ja vaateta alastomia? ’Tästä ei olekaan kyse. Eihän heillä tällaisen suhteen ole puutteita, vaan he ovat niin rakkaudettomia tuomitessaan muita!

Hehän eivät usko ihmisten pelastuvan, jos nämä eivät kulje samaa tietä heidän kanssaan.’”[36]

Englantia juuri ennen Wesleyn aikaa vaivannut hengellinen lama johtui pääosin Jumalan lakia vastustavasta opetuksesta. Monet väittivät Kristuksen poistaneen kymmenen käskyn lain ja ettei kristityillä ole mitään velvoitetta seurata sitä. Uskovan vakuutettiin olevan vapaa ”hyvien tekojen orjuudesta”. Toiset kyllä myönsivät lain olevan ikuinen, mutta olivat sitä mieltä, ettei pastoreiden tullut kehottaa ihmisiä lain periaatteiden seuraamiseen, koska

---

32 5. Moos. 6:5.
33 Matt. 12:36.
34 1. Kor. 10:31.
35 Vrt. 1. Kor. 4:1.
36 John Wesley, osa 3, s. 152, 153.

259, 260

kaikki Jumalan ennalta pelastukseen määräämät ”saavat hänen armostaan vastustamattoman tahtotilan toimia oikein ja hurskaasti”. Sen sijaan niillä, jota olivat matkalla ikuiseen kadotukseen, ”ei ollut voimaa seurata Jumalan lakia”.[37]

Edelleen jotkut väittivät, ettei ”valituilla ole mahdollisuutta langeta armosta ja menettää Jumalan suosiota”. Tämä ajatus johti siihen kauhistuttavaan johtopäätökseen, että ”uskovien tekemät pahat teot eivät todellisuudessa ole syntiä ja ettei niitä tule pitää Jumalan lain rikkomuksina, eikä niitä tarvinnut tunnustaa eikä hylätä tekemällä parannus.”[38]

Näin he päätyivät väittämään, että mitä kammottavimmat synnit, ”joita kaikkialla maailmassa on pidetty vakavina Jumalan lain rikkomuksina, eivät olisikaan Jumalan silmissä syntiä”, kunhan tekijä vain kuuluu Jumalan valittuihin, ”koska yksi heille oleellisista ja tunnusomaisista ominaisuuksista on se, etteivät he voi tehdä mitään Jumalalle vastenmielistä tai laissa kiellettyä.”

Tällaiset hirvittävät käsitykset vastaavat sisällöltään monien myöhemmin vaikuttaneiden suosittujen opettajien tai teologien kantaa. Heidän mukaansa ei ole muuttumatonta Jumalan lakia. Hyvän moraalin periaatteita pidetään yhteiskunnan asettamina ja jatkuvasti kehittyvinä. Kaikki tällaiset ajatukset on synnyttänyt sama demonien johtaja, joka taivaan synnittömien asukkaiden parissa otti työkseen poistaa Jumalan lain asettamat oikeudenmukaiset rajoitukset.

Oppi ennalta määrätystä pelastuksesta ja siitä, että valittujen luonnekin on ennalta määrätty, on saanut monet hylkäämään Jumalan lain. Wesley vastusti määrätietoisesti Jumalan lakia väheksyvien erheitä ja osoitti lain kieltämiseen johtaneen ennaltamääräämisopin olevan Raamatun vastainen. ”Jumalan armo on näet ilmestynyt pelastukseksi *kaikille ihmisille*”.[39] ”Tällainen rukous on oikea ja mieluisa Jumalalle, meidän pelastajallemme, joka tahtoo, että *kaikki ihmiset* pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden. Jumala on yksi, ja yksi on välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus. Hän antoi itsensä lunnaiksi *kaikkien* puolesta – –.”[40]

Jumalan Henki on läsnä tarjotakseen kaikille, mitä he tarvitsevat pelastukseen. Kristus on todellinen ”valo, joka valaisee jokaisen ihmisen”.[41] Ihmiset menettävät pelastuksen, kun he tietoisesti kieltäytyvät ottamasta elämän lahjaa vastaan.

Vastatakseen väitteeseen, jonka mukaan Kristuksen kuolema kumosi niin kymmenen käskyn lain kuin seremonialainkin, Wesley opetti: ”Hän ei tehnyt loppua moraalilaista eli kymmenestä käskystä. Profeetat vahvistavat tämän lain olevan voimassa. Jeesuksen tulon tarkoitus ei ollut kumota siitä mitään. Tämä on laki, jota ei koskaan voida kumota, vaan ’säilyy aina uskollisena taivaallisena todistajana’. – – Se on ollut sitä jo maailman alusta asti ennen kuin se kirjoitettiin kivitauluihin. Se oli Luojan kädestä lähteneiden ihmisten sydämissä. Vaikka näitä Jumalan kerran sormellaan kirjoittamia käskyjä nyt suurelta osin häväistään synneillä, niitä ei voi täysin hylätä niin kauan kuin meillä on jonkinlaisen käsitys hyvästä ja pahasta. Jokainen kohta tästä laista on voimassa koko ihmiskunnalle kaikkina aikoina. Tämä ei riipu ajasta eikä paikasta eikä myöskään muuttuvista olosuhteista, vaan siitä, millainen Jumala on ja millainen ihminen on ja heidän keskinäisestä muuttumattomasta suhteestaan toinen toiseensa.

---

37 Ennaltamääräämisoppi, predestinaatio, oli yleinen uskonpuhdistuksen aikaan. Se oli Calvinin opetuksen perustus, joka oli Lutherin näkemystä jyrkempi. *Toimituksen huomautus.*

38 ”Antinomians”, kirjassa McClintock and Strong, *Cyclopedia.*

39 Tit. 2:11, kursiivi lisätty.

40 1. Tim. 2:3–6, kursiivi lisätty.

41 Joh. 1:9.

260–262

'En minä ole tullut kumoamaan, vaan toteuttamaan.'[42] – – Ei ole epäilystäkään, mitä Jeesus tarkoittaa (sen osoittaa tekstiyhteys). Hän sanoo tulleensa vahvistamaan lain sen kaikessa täyteydessä, eikä tämä riipu ihmisten selityksistä. Hän tuli ja teki täysin selväksi, mikä laissa oli hämärää tai epäselvää. Hän tuli ilmoittamaan jokaisen lain kohdan ja kunkin käskyn todellisen merkityksen koko laajuudessaan. Hän osoitti myös käskyjen ulottuvuudet, niiden korkeuden ja syvyyden, ja lain kaikkien kohtien käsittämättömän puhtauden ja hengellisyyden."[43]

Wesley opetti lain ja evankeliumin olevan täydellisesti sopusoinnussa keskenään. "Lain ja evankeliumin välillä on mitä läheisin yhteys. Toisaalta laki aina ohjaa meitä näyttäen tietä evankeliumin suuntaan. Toisaalta evankeliumi opettaa meitä tarkemmin seuraamaan Jumalan lakia. Laki esimerkiksi vaatii meitä rakastamaan Jumalaa ja lähimmäisiämme sekä kutsuu meitä nöyryyteen, vaatimattomuuteen ja pyhyyteen. Meistä tuntuu, ettemme ole tällaisten vaatimusten mittaisia. Kuitenkin se, 'mikä ihmiselle on mahdotonta', voi toteutua nähdessämme Jumalan lupausten tarjoavan meille rakkautta ja nöyryyttä ja pyhyyttä. Kun tartumme evankeliumiin ja ilosanomaan, meille tapahtuu uskomme mukaan. Samalla, uskossa Kristukseen Jeesukseen, lain vanhurskaus täyttyy meissä. – –"

"Kristuksen evankeliumin vihollisten kärjessä", sanoi Wesley, "ovat ne, jotka avoimesti ja selkeästi 'tuomitsevat Jumalan lain ja puhuvat siitä pahaa' opettaen ihmisiä rikkomaan, hylkäämään, luopumaan tai olemaan välittämättä ei vain mistä tahansa laista löytyvästä pienestä tai suuresta vaatimuksesta vaan koko laista. – – Hämmästyttävintä tässä väkevässä harhassa on se, että monet sen opettajista todella uskovat kunnioittavansa Kristusta syrjäyttäessään hänen lakinsa. He kuvittelevat tekevänsä Kristuksesta jotakin suurta, vaikka tuhoavat Kristuksen oman opetuksen. He kunnioittavat häntä samoin kuin Juudas, joka tervehti mestariaan ja suuteli häntä. Jeesus voi oikeutetusti sanoa jokaiselle heille: 'Suudelmallako sinä kavallat Ihmisen Pojan?'[44] Tässä ei ole kysymys vähemmästä kuin Kristuksen pettämisestä suudelmalla, kun puhutaan hänen verestään mutta syrjäytetään hänen kruununsa. Tämä tapahtuu, kun jätetään pois osa hänen laistaan sillä varjolla, että se edistää hänen evankeliuminsa etenemistä. Kukaan näin opettava ei todellakaan voi paeta tätä syytöstä, kun he suoraan tai epäsuorasti syrjäyttävät yhdenkään kuuliaisuuteen liittyvän asian. Joka saarnaa Kristusta kumoten tai mitenkään heikentäen vähäisintäkään Jumalan käskyistä, kuuluu tähän joukkoon."[45]

Niille, jotka väittivät "evankeliumin saarnaamisen toteuttavan lain koko päämäärän", Wesley vastasi: "Tämän me jyrkästi kiellämme. Eihän tällainen opetus tuo esille edes lain ensimmäistä tehtävää, joka on vakuuttaa ihmiset synnistä ja herättää ne, jotka ovat unessa aivan helvetin partaalla. Apostoli Paavali sanoi lain kautta tulevan synnin tunnon.[46] Vasta, kun ihminen on vakuuttunut syntisyydestään, hän todella tietää tarvitsevansa Kristuksen sovittavaa verta. – – 'Eivät terveet', näinhän Herramme itse sanoi, 'tarvitse parantajaa, vaan sairaat.'[47] Siksi on järjetöntä tarjota lääkäriä niille, jotka ovat tai kuvittelevat olevansa terveitä. Sinun täytyy ensin vakuuttaa kuulijat heidän sairaudestaan, eivät he muutoin sinua kiitä työstäsi. Samoin on mieletöntä tarjota Kristusta niille, joiden sydän on ehjä eikä vielä koskaan ole murtunut."[48]

---

42 Matt. 5:17.
43 Wesley, saarna 25.
44 Ks. Luuk. 22:48.
45 Wesley, saarna 25.
46 Room. 7:7.
47 Matt. 9:12.
48 Wesley, saarna 35.

263, 264

Saarnatessaan armon evankeliumia Wesley koetti tehdä Herransa tavoin hänen ”lakinsa suureksi” ja ”loistavaksi”[49]. Hän oli uskollinen palvelutyössä, jonka Jumala oli hänelle antanut, ja tulokset olivat erinomaisia. Hän sai itse nähdä työnsä onnistuvan, koska hänen pitkän elämänsä lähestyessä loppua hänen kannattajiensa määrä oli noussut yli puolen miljoonan. Kun hän oli yli 80-vuotias, hän oli toiminut matkasaarnaajana puolen vuosisadan ajan. Niiden määrä, jotka hänen työnsä ansiosta nousivat rappiotilasta, irrottautuivat synnin kahleista ja aloittivat jalomman ja puhtaamman elämän tai löysivät syvemmän ja rikkaamman uskon kokemuksen, on niin suuri, ettei sitä voi kukaan laskea ennen kuin kaikki lunastetut ovat yhdessä koolla taivasten valtakunnassa. Hänen elämänsä antaa vertaansa vailla olevan opetuksen jokaiselle kristitylle. Jospa tämän Kristuksen palvelijan antaumusta, uskoa, nöyryyttä, väsymätöntä intoa ja itsensä uhraamista vieläkin löytyisi seurakunnista.

49 Jes. 42:21.

15

Raamattu ja Ranskan vallankumous

1500-luvulla uskonpuhdistus lahjoitti kansalle avatun Raamatun. Se etsi sisäänpääsyä jokaiseen Euroopan maahan, ja muutamat kansat ottivat sen ilolla vastaan kuin taivaan sanansaattajan. Toisissa maissa paavinvalta onnistui kuitenkin suuressa määrin estämään uskonpuhdistuksen maahanpääsyn, ja samalla tukahduttamaan Raamatun opetuksen ylentävän vaikutuksen lähes kokonaan. Vaikka Raamatun valo pääsi sisälle erääseen maahan, pimeys ei sitä käsittänyt. Usean vuosisadan ajan totuuden ja valheen välillä käytiin kamppailua. Lopulta paha voitti, ja taivaasta annettu totuus suljettiin ulos. ”Ja tuomio on tämä: valo on tullut maailmaan, mutta pahojen tekojensa tähden ihmiset ovat valinneet sen asemesta pimeyden.”[1] Kansakunta sai niittää tekemänsä valinnan seuraukset. Pahuus kypsyi täyteen mittaansa, kun Jumalan Henki ei enää hillinnyt armon hylänneitä ihmisiä. Koko maailma näki, millaista hedelmää Raamatun valon tahallinen hylkääminen tuottaa.

Sotaa Raamattua vastaan käytiin satoja vuosia ja se huipentui Ranskan vallankumouksen tapahtumiin. Tuon ajan Ranskan järkyttävä historia on johdonmukainen seuraus sille, että Rooma tukahdutti Raamatun.[2] Se on maailmanhistorian osuvin esimerkki paavillisen politiikan vaikutuksista, ja se osoittaa Rooman kirkon yli tuhat vuotta jatkuneen opetuksen tulokset.

Raamatun profeetat kuvasivat ennalta Raamatun kieltämisen katolisen ylivallan aikana Euroopassa. Ilmestyskirja osoittaa, kuinka kauhistuttavat seuraukset ”laittomuuden ihmisen”[3] toiminnalla oli. Ne näkyvät erityisesti Ranskassa.

Herran enkeli ilmoitti: ”Temppelin ulompaa esipihaa älä kuitenkaan lue mukaan, jätä se mittaamatta, sillä se on annettu vieraiden kansojen haltuun. Ne polkevat pyhää kaupunkia neljänkymmenenkahden kuukauden ajan. ’Minä annan kahdelle todistajalleni tehtäväksi julistaa sanaani säkkivaatteeseen pukeutuneina tuhat kaksisataakuusikymmentä päivää.’ Nämä todistajat ovat ne kaksi oliivipuuta ja kaksi lampunjalkaa, jotka seisovat maan Herran

1 Joh. 3:19.

2 Ranskan vallankumous on kiistatta yksi historian merkittävistä tapahtumista. Sitä on vuosien varrella tulkittu useasta näkökulmasta, ja monet näkevät sen tärkeänä virstanpylväänä demokratian kehitykselle Euroopassa ja myös tasa-arvon ja ihmisoikeuksien kehitykselle. Toisilla historioitsijoilla on kielteinen käsitys Ranskan vallankumouksesta. Poliittinen muutos tapahtuu aina hitaasti, ja yritys toteuttaa se lyhyessä ajassa johti ylilyönteihin, hillittömään verenvuodatukseen ja totalitarismiin, jonka jälkeen Ranska varsin nopeasti Napoleonin hallituskaudella palasi lähelle ennen vallankumousta vallinnutta tilannetta. Ellen G. Whiten tulkinta on uskonnollinen. Hän ei ole ainoa, joka pitää Ranskan kääntymistä pois uskonpuhdistuksesta ja Raamatusta syynä vallankumouksen verisyyteen. *Suomentajan huomautus.*

Ranskan vallankumouksen syitä. Raamatun hylkäämisen kauaskantoisista seurauksista ks. H. von Sybel, *History of the French Revolution*, kirja 5, luku 1, kappaleet 3–7; Henry Thomas Buckle, *History of Civilization in England,* luvut 8 , 12, 14, osa 1, s. 364–366, 369–371, 437, 540, 541, 550, (New York, 1895); *Blackwood’s Magazine*, vsk. 34, nro 215 (marraskuu, 1833), s. 739; J. G. Lorimer, *An Historical Sketch of the Protestant Church in France*, luku 8, kappaleet 6, 7. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

3 2. Tess. 2:3, RK 2012/VKR.

265, 266

edessä. Jos joku aikoo tehdä heille pahaa, heidän suustaan lähtee tuli, joka nielee heidän vihollisensa. Näin on kuoleva jokainen, joka aikoo heille pahaa. Heillä on valta sulkea taivas, niin ettei tule sadetta koko sinä aikana, jona he sanaa julistavat. Heillä on myös valta muuttaa vedet vereksi ja piinata maata kaikenlaisilla vitsauksilla niin usein kuin haluavat. Kun he ovat päättäneet todistajantyönsä, käy syvyydestä nouseva peto taisteluun heitä vastaan, ja se voittaa heidät ja tappaa heidät. Heidän ruumiinsa lojuvat sen suuren kaupungin kadulla, jota profeettojen puheissa kutsutaan Sodomaksi ja Egyptiksi ja jossa heidän Herransa ristiinnaulittiin. Kolmen ja puolen päivän ajan käy ihmisiä eri kansoista, heimoista, kielistä ja maista katselemassa heidän ruumiitaan, eikä niitä anneta haudata. Maan asukkaat iloitsevat heidän kohtalostaan, pitävät juhlia ja lähettävät toisilleen lahjoja, sillä nuo kaksi profeettaa olivat pahoin vaivanneet maan asukkaita. Mutta noiden kolmen ja puolen päivän kuluttua tuli profeettoihin elämän henki, jonka Jumala oli lähettänyt, ja he nousivat jaloilleen. Kauhu valtasi kaikki, jotka sen näkivät."[4]

Tekstissä mainitut 42 kuukautta ja 1260 päivää tarkoittavat samaa ajanjaksoa. Ne kuvaavat 1260 vuotta kestänyttä vaihetta, jolloin Kristuksen kirkko kärsi Rooman hallinnan alla. Paavin valta alkoi vahvistua vuonna 538, ja näin ollen aika päättyy vuonna 1798.[5] Sen päättyessä Ranskan armeija tunkeutui Roomaan ja vangitsi paavin, joka kuoli maanpaossa. Vaikka pian valittiinkin uusi paavi, katolinen hierarkia ei ole tuon ajan jälkeen koskaan pystynyt käyttämään valtaansa samoin kuin ennen tämän ajanjakson päättymistä.

Seurakunnan vaino ei kestänyt koko 1260 vuoden aikaa. Jumala armossaan lyhensi lastensa ankaria koettelemuksia. Kertoessaan "suuresta ahdistuksesta", johon Jumalan kansa joutuisi, Vapahtaja antoi lupauksen: "Jos sitä aikaa ei lyhennettäisi, yksikään ihminen ei säästyisi. Mutta valittujen tähden se aika lyhennetään."[6] Uskonpuhdistuksen ansioksi voi lukea vainon päättymisen jo ennen vuotta 1798.

Profeetta ilmoittaa Ilmestyskirjan kahdesta todistajasta vielä seuraavaa: "Nämä todistajat ovat ne kaksi oliivipuuta ja kaksi lampunjalkaa, jotka seisovat maan Herran edessä."[7] "Sinun sanasi on lamppu", sanoo Psalmin kirjoittaja, "joka valaisee askeleeni, se on valo minun matkallani."[8] Nämä kaksi todistajaa tarkoittavat Raamattua, Vanhaa ja Uutta testamenttia. Molemmat Raamatun osat ovat tärkeitä, koska ne ilmoittavat Jumalan lain alkuperän ja pysyvyyden, ja molemmat todistavat myös pelastussuunnitelmasta. Vanhan testamentin vertauskuvat, uhrit ja ennustukset viittaavat tulevaan Vapahtajaan, ja evankeliumit yhdessä

---

4 Ilm. 11:2–11.

5 *Profeetalliset aikajaksot.* Tärkeä profeetallisten aikajaksojen tulkinta periaate on vuosi–päivä-periaate, jossa yksi päivä profeetallista aikaa lasketaan yhtenä kalenterivuotena historiallista aikaa. Ennen Kanaaninmaan valloitusta israelilaiset lähettivät 12 vakoojaa tutkimaan maata etukäteen. Vakoojien matka vei 40 päivää, ja heidän raporttinsa pelästytti heprealaiset niin, että he kieltäytyivät ryhtymästä luvatun maan valloitukseen. Tästä syystä Jumala antoi kansalle rangaistuksen. "Neljäkymmentä päivää te kiersitte tutkimassa tuota maata, neljäkymmentä vuotta teidän on kärsittävä rangaistustanne – vuosi kutakin päivää kohti. Näin te opitte tietämään, mitä merkitsee joutua minun hylkäämäkseni." (4. Moos. 14:34.) Vastaava laskutapa löytyy profeetta Hesekielin kirjasta. Jumala sanoi profeetalle: "Sinun tulee kantaa myös Juudan kansan synnit, ja minä panen sinut kantamaan niitä päivän vuotta kohden, neljäkymmentä päivää." (Hes. 4:6.) Vuosi–päivä-periaate on tärkeä profeetallisten aikojen määrityksessä koskien sellaisia profetioita kuin näky 2300 illasta ja aamusta (Dan. 8:14) tai 1260 päivästä, mistä käytetään myös muita nimityksiä kuten aika, kaksi aikaa ja puoli aikaa (Dan. 7:25), neljäkymmentäkaksi kuukautta (Ilm. 11:2; 13:5) tai tuhat kaksisataakuusikymmentä päivää (Ilm. 11:3; 12:6) tai kolme ja puoli päivää (Ilm. 11:9). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

6 Matt. 24:22.

7 Ilm. 11:4.

8 Ps. 119:105.

266, 267

Uuden testamentin kirjeiden kanssa kertovat Pelastajasta, joka tuli aivan vertauskuvien ja profetioiden ennustamalla tavalla.

”Minä annan kahdelle todistajalleni tehtäväksi profetoida säkkeihin pukeutuneina tuhat kaksisataakuusikymmentä päivää.”[9] Valtaosan tästä aikajaksosta nämä Jumalan todistajat olivat syrjäytetyssä asemassa. Paavillinen järjestelmä yritti kätkeä totuuden sanan ihmisiltä ja tarjota heille vääriä todistajia väittämään Raamatun todistusta vastaan.[10] Uskonnolliset ja maalliset vallanpitäjät kielsivät Raamatun. Sen opetusta vääristeltiin kaikin mahdollisin ihmisten ja demonien keksimin keinoin, jotta kansan ajatukset käännettäisiin siitä pois. Raamatun pyhiä totuuksia opettaneita ajettiin takaa, petettiin, kidutettiin, suljettiin vankiselleihin tai surmattiin uskonsa vuoksi. Heitä ajettiin pakoon vuorien suojaan, luoliin ja maakuoppiin. Ilmestyskirjassa mainitut uskolliset todistajat profetoivat säkkipuvussa kaiken tämän tapahtuessa. He kuitenkin jatkoivat todistustaan koko tämän 1260 vuoden ajan. Pimeimpinäkin aikoina löytyi uskollisia Jumalan sanaa rakastavia ja Jumalan kunniaa mustasukkaisesti puolustavia henkilöitä. Nämä uskolliset palvelijat saivat viisautta, voimaa ja valtuudet saarnata jumalallista totuutta koko tämän ajan.

”Jos joku aikoo tehdä heille pahaa, heidän suustaan lähtee tuli, joka nielee heidän vihollisensa. Näin on kuoleva jokainen, joka aikoo heille pahaa.”[11] Ihmiset eivät voi ilman rangaistusta polkea maahan Jumalan sanaa. Tämän pelottavan tuomiojulistuksen merkitys tulee selväksi Ilmestyskirjan viimeisessä luvussa: ”Jokaiselle, joka kuulee tämän kirjan ennussanat, minä vakuutan: Jos joku panee niihin jotakin lisää, panee Jumala hänen kärsittävikseen ne vitsaukset, joista tässä kirjassa on kerrottu. Jos joku ottaa pois jotakin tämän ennustusten kirjan sanoista, ottaa Jumala pois hänen osallisuutensa elämän puuhun ja pyhään kaupunkiin, joista tässä kirjassa on kerrottu.”[12]

Tällaisia varoituksia Jumala on antanut varjellakseen ihmisiä muuttamasta millään

---

9 Ilm. 11:3, RK 2012.

10 *Raamatun kieltämiseen tai tuhoamiseen liittyvät aloitteet.* Tolosan kirkolliskokous, joka kokoontui suurin piirtein samaan aikaan albigenssejä vastaan suunnatun ristiretken kanssa, päätti seuraavaa: ”Me kiellämme maallikkoja omistamasta Vanhaa tai Uutta testamenttia. – – Kiellämme heitä mitä ankarimmin omistamasta näitä kirjoja kansankielellä.” ”Kunkin alueen ruhtinaan tulee huolellisesti etsiä harhaoppisia taloista, suojapaikoista ja metsistä, jopa heidän maanalaiset turvapaikkansa on täysin tuhottava.” *Concilium Tolosanum*. Paavi Gregorius IX:n johtama Tolosan kirkolliskokous vuonna 1229. Kaanonit 14 ja 2.

”Tämä tuholainen [Raamattu] on saanut sellaisen piirteen, että jotkut ovat asettaneet virkaan omia pappejaan ja jopa evankelistoja, jotka vääristivät ja tuhosivat evankeliumin totuuden ja esittivät heidän omiin tarkoituksiinsa valmistettua evankeliumia. – – [He tietävät, että] kaikki Raamatusta saarnaaminen tai sen selittäminen on ehdottomasti maallikkojäseniltä kielletty.” *Acts of Inquisition*, Philip van Limborch, *History of the Inquisition* [Inkvisition historia, ei suom.], luku 8.

Tarragonan kirkolliskokous vuonna 1234 päätti: ”Kukaan ei saa omistaa Vanhan tai Uuden testamentin kirjoja romaanisilla kielillä ja jos jollakulla näitä on, hänen on kahdeksan päivän kuluessa tämän säädöksen julkaisusta luovutettava ne paikalliselle piispalle niin, että ne voidaan polttaa, tai niiden haltija, oli kyseessä sitten pappi tai maallikko, on epäilyksen alla, kunnes asia on selvitetty.” D. Lortsch, *Histoire de la Bible en France*, 1910, s. 14.

Konstanzin kirkolliskokouksessa vuonna 1415 Arundel, Canteburyn arkkipiispa, tuomitsi Wycliffen postuumisti ”kirotun harhaopin kurjaksi ruttotautiseksi, joka keksi kääntää Raamatun äidinkielelleen”.

Katolisen kirkon raamatunvastaisuus jatkui vuosisatoja ja se vahvistui selvästi raamattuseurojen perustamisen aikaan. Joulukuun 8. päivänä vuonna 1866 paavi Pius IX paavillisessa ensyklikassa [paavillinen, yleensä teologinen kiertokirje kaikille piispoille] nimeltä *Quanta cura* luetteloi kahdeksankymmentä virhettä kymmenen eri otsikon alla. Kohta IV luetteloi aiheina: ”Sosialismi, kommunismi, salaseurat, raamattuseurat. – – Tällaiset tuholaiset on hävitettävä keinolla millä hyvänsä.” *Ellen G. White -toimikunnan kommentti*

11 Ilm. 11:5.

12 Ilm. 22:18, 19.

tavalla ilmoitustaan tai käskyjään. Nämä vakavat tuomiot osuvat jokaiseen, joka on vaikutuksellaan ohjannut toisia väheksymään Jumalan lakia. Varoituksen tarkoitus on herättää pelkoa ja vavistusta niissä, jotka kevytmielisesti selittävät vähäpätöiseksi asiaksi sen, tottelemmeko Jumalan lakia vai emme. Kaikki jotka korottavat omia ajatuksiaan Jumalan ilmoituksen yläpuolelle, kääntävät Raamatun merkityksen oman mieltymyksensä mukaiseksi tai mukautuvat tämän maailman mukaan, ottavat harteilleen pelottavan vastuun. Kirjoitettu sana, Jumalan laki, mittaa jokaisen ihmisen luonteen. Sen tuomio kohtaa kaikkia puutteellisiksi havaittuja, kun tätä erehtymätöntä katselmusta pidetään.

Sanat: ”Kun he ovat päättäneet todistajantyönsä”[13], viittaavat aikaan, jolloin näiden kahden säkkipukuisen todistajan profetointi päättyi vuonna 1798. Kun heidän huomiota vaille jääneen työnsä aika oli päättymässä, kerrotaan ”syvyydestä” nousevan pedon ryhtyvän ”taisteluun heitä vastaan”.[14] Monissa Euroopan maissa Paholainen oli vuosisatojen ajan pitänyt paavinvallan avulla hallinnassaan kaikkia, joiden käsissä oli yhteiskunnallista tai kirkollista valtaa. Profetia kuitenkin paljastaa uudenlaisen demonisen voimatekijän.

Rooman käytäntö oli ollut kunnioittaa Raamattua nimellisesti mutta pitää kirja pois kansan saatavilta lukittuna vieraaseen kieleen, jota kansa ei ymmärtänyt. Sen hallitessa todistajat profetoivat ”säkkipukuihin puettuina”. Nyt ilmestyy uusi valta, peto syvyydestä, joka ryhtyy avoimeen sotaan Jumalan sanaa vastaan. Tämä tapahtuu sen ”suuren kaupungin” kaduilla, joilla todistajat tapettiin ja joille heidän kuolleet ruumiinsa jäivät lojumaan. Kaupunkia kutsutaan ”hengellisesti” Egyptiksi. Egypti kielsi elävän Jumalan olemassaolon julkeammin kuin mikään muu Raamatussa mainituista kansoista. Se vastusti Jumalan käskyjä. Yksikään hallitsija ei kapinoinut taivaan auktoriteettia vastaan avoimemmin tai röyhkeämmin kuin Egyptin kuningas. Kun Mooses toi hänelle Herran nimessä viestin, farao vastasi ylpeästi: ”Kuka on Herra, että minun olisi toteltava häntä ja päästettävä Israelin kansa menemään? Minä en tunne Herraa enkä aio päästää Israelia.”[15] Tämä on selvää Jumalan kieltämistä, ateismia, ja profetian tarkoittama Egyptin nimellä esitetty maa kielsi samalla tavalla elävän Jumalan vaatimukset ja osoitti samankaltaista epäuskoa ja uhmaa. Ennustuksen suurta kaupunkia verrattiin ”hengellisesti puhuen” myös Sodomaan. Sodoman turmelus suhteessa Jumalan lakiin ilmeni ennen muuta siveettömyytenä. Tämä synti oli myös tärkeä ominaispiirre sille kansalle, joka täyttää tämän Raamatun ennustuksen yksityiskohdat.

Profeetan sanojen mukaan Raamattua vastaan sotiva valta alkaisi toimia vähän ennen vuotta 1798, ja sen lähtökohdat ja toimintatavat olisivat demonisia. Tämä tapahtuisi maassa, jossa kahden todistajan ääni vaiennettaisiin. Siellä kiellettäisiin Jumala samalla tavalla kuin farao sen teki, ja sen moraalittomuus olisi rinnastettavissa Sodoman paheellisuuteen.

Ranskan historia antoi tälle ennustukselle mitä tarkimman ja osuvimman täyttymyksen. Vuonna 1793, Ranskan vallankumouksen aikana, ”maailma kuuli ensimmäistä kertaa kokouksesta, jossa sivistykseen syntyneet ja koulutetut miehet ottavat itselleen vallan hallita yhtä Euroopan hienoimmista maista, ja yhteisellä ja yksimielisellä päätöksellä kieltävät ihmisiltä kaikkein oleellisimman periaatteen: oikeuden uskoa ja palvella Jumalaa.”[16]

”Ranska on ainoa maa maailmassa, josta löytyy kirjallinen tieto, että se on kansakuntana noussut avoimeen kapinaan maailmankaikkeuden Luojaa vastaan. Englannissa, Saksassa, Espanjassa ja muualla on ollut ja on edelleenkin monia Jumalaa pilkanneita tai hänen

---

13 Ilm. 11:7.
14 Ilm. 11:7.
15 2. Moos. 5:2.
16 Sir Walter Scott, *Life of Napoleon,* osa 1, luku 17.

268–270

olemassaolonsa kieltäneitä, mutta Ranska poikkeaa näistä olemalla historian ainoa yksittäinen valtio[17], jonka lakiasäätävä neuvosto ilmoitti, ettei Jumalaa ole, ja koko pääkaupungin väki ja suuri enemmistö muilla paikkakunnilla, naiset ja miehet yhtä lailla, osoittivat ilosta laulaen ja tanssien kannattavansa tätä julistusta."[18, 19]

Ranska osoitti samoja piirteitä, joista Sodoma erityisesti tunnetaan. Vallankumoukseen liittyy samaa moraalista rappiota, joka koitui Sodoman ja Gomorran tuhoksi. Aivan profetian tavoin historioitsijakin näkee yhteyden ranskalaisten siveettömyyden ja ateismin välillä: "Näihin uskontoa koskeviin lakeihin liittyi läheisesti pyrkimys heikentää avioliittoa, joka on pyhin liitto, jonka ihmiset voivat keskenään solmia. Sen kestävyydellä on mitä voimakkain vaikutus yhteiskunnan vakauteen. Siitä tehtiin vain tilapäinen kahden ihmisen välinen maallinen sopimus, jonka voi halutessaan purkaa. – – Jos viholliset päättäisivät etsiä tehokkaimman mahdollisen tavan tuhota kaikki perhe-elämään liittyvä arvokas, kaunis ja pysyvä, ja jos he haluaisivat samalla varmistaa, että tämä paha teko siirtyisi sukupolvelta toiselle, he eivät voisi keksiä tehokkaampaa tapaa kuin avioliiton heikentäminen. – – Sophie Arnoult, nokkeluuksistaan tunnettu näyttelijätär, kuvasikin tasavallan avioliittokäsitystä 'haureuden sakramentiksi.'"[20]

Myös Ilmestyskirjan sanat: "jossa heidän Herransa ristiinnaulittiin"[21], toteutuivat Ranskassa. Mikään maa ei ole osoittanut yhtä jyrkkää vihamielisyyttä Kristusta kohtaan kuin Ranska. Missään muualla totuutta ei ole vastustettu yhtä katkerasti ja julmasti kuin siellä. Se vaino, jolla Ranska hyökkäsi evankeliumia tunnustavia vastaan, oli Kristuksen naulitsemista uudelleen ristille hänen opetuslastensa persoonassa.

Pyhien verta oli vuodatettu vuosisadasta toiseen aiemminkin. Valdolaiset olivat joutuneet antamaan henkensä Piedmonten vuorilla "Jumalan sanan ja Jeesuksen Kristuksen todistuksen" [22] vuoksi. Heidän veljensä, ranskalaiset albigenssit, joutuivat samoin todistamaan uskostaan. Uskonpuhdistuksen päivinä sen kannattajia surmattiin kauheilla tavoilla kiduttamalla. Kuninkaat, aateliset, jalosyntyiset naiset ja herkät neidot, ihmiset, joita pidettiin kansakunnan ylpeytenä ja sen jaloimpina edustajina, olivat pitäneet huvina nähdä Jeesuksen marttyyrien tuskan. Rohkeat hugenotit taistelivat ihmissydämelle tärkeimpien oikeuksien puolesta ja heidän vertaan vuodatettiin monissa ankarissa taisteluissa. Protestantteja pidettiin lainsuojattomina, ja heidän päästään luvatut palkkiot johtivat ajojahteihin, joissa heitä metsästettiin kuin villieläimiä.

Ranskassa oli vielä 1700-luvulla "erämaaseurakunta"[23], joukko varhaisten kristittyjen jälkeläisiä, jotka piileskelivät eteläisillä vuoristoalueilla ja vaalivat isiensä uskoa. Kun he yöaikaan uskalsivat kokoontua vuorten rinteillä tai läheisillä nummilla, he joutuivat ratsuväen

---

17 Tämän kirjan kirjoittamisen jälkeen on syntynyt yhteensä toistakymmentä "ateistista valtiota", joissa perustuslailla tai muulla lainsäädännöllä on Ranskan mallin mukaisesti tehty hyökkäys ateismin puolesta uskontoa vastaan. Osa niistäkin on, niin kuin Ranska, myöhemmin muuttanut lakejaan, ja osassa on myös ollut paljon väkivaltaa ja verenvuodatusta. *Suomentajan huomautus.*

18 *Blackwood's Magazine,* November, 1870.

19 Tämän kirjan kirjoittajan kuoleman jälkeen (1915) on ateistista ja uskonnonvastaista lainsäädäntöä laadittu monessa maassa. Vaikka marxismin ja Ranskan vallankumouksen välillä ei liene todistettua aatteellista yhteyttä, kommunistiset vallankumoukset eri maissa osin perustuivat ja osin toistivat, mitä Ranskassa tapahtui. Esimerkkeinä kommunistiaikaiset ateistisiksi julistautuneet maat: Neuvostoliitto, Albania, Kamputsea (punaisten khmerien aikana), Kiina, Kuuba, Pohjois-Korea, Mongolia ja Vietnam. Toisenlainen kirkon- ja uskonnonvastaisuus ajoi vastaavaa ateistista lainsäädäntöä vallankumousajan Meksikossa 1900-luvun alkupuoliskolla. *Suomentajan huomautus.*

20 Scott, osa 1, luku 17.

21 Ilm. 11:8.

22 Ilm. 1:2.

23 Ks. Ilm. 12:14.

takaa ajamiksi, ja heitä raahattiin elinikäiseen kaleeriorjuuteen. Viattomimmat, sivistyneimmät ja älykkäimmät ranskalaiset kahlehdittiin, he kärsivät hirvittävää kidutusta ja heitä pidettiin vangittuina rosvojen ja salamurhaajien keskellä.[24] Toisille oltiin armollisempia ja heidät ammuttiin kylmäverisesti, vaikka he olivat aseettomina ja avuttomina polvistuneet rukoukseen. Satoja vanhoja miehiä, puolustuskyvyttömiä naisia ja viattomia lapsia jätettiin heidän kokoontumispaikoilleen kuolleina maahan. Jos kulki vuorten rinteillä tai metsissä, joissa nämä kristityt tapasivat kokoontua, löysi helposti ”niittyjä, joita vieri viereen surmattujen ruumiit täplittivät tai joita ympäröiviin puihin oli ripustettu kuolleita”. Miekka, kirves ja roviot autioittivat heidän maansa ja ”jäljellä oli vain suuri, synkkä erämaa. – – Näitä kauhutekoja ei tehty – – pimeänä keskiaikana, vaan Ludvig XIV:n loistokkaana hallintokautena, aikana, jolloin tieteitä harrastettiin, kirjallisuus kukoisti ja kaikki hovin ja pääkaupungin jumaluusoppineet olivat hyvin koulutettuja kaunopuheisia miehiä, joiden jättämä vaikutelma näytti kertovan nöyryydestä ja armeliaisuudesta.”[25]

Mustimpana näiden rikosten luettelossa ja hirvittävimpänä kaikesta, mitä näinä kauheina vuosisatoina tapahtui, oli Pärttylinyön verilöyly. Maailma muistaa vieläkin järkyttyneellä kauhulla tuota raukkamaista ja julmaa hyökkäystä. Roomaa puolustavien pappien ja kirkonmiesten yllytyksestä Ranskan kuningas antoi suostumuksensa tähän raakalaismaiseen tekoon. Teurastuksen alku ilmoitettiin keskiöisellä kellonsoitolla. Tuhannet protestantit nukkuivat rauhassa kodeissaan luottaen kuninkaansa kunniasanaan. Heidät raahattiin ulos ilman varoitusta ja murhattiin kylmäverisesti.

Samoin kuin Kristus oli näkymättömänä johtajana hänen kansansa vapautuessa Egyptin orjuudesta, Paholainen toimi poissa näkyvistä johtaessaan alamaisiaan tässä kauhuteossa, joka tuotti valtavan määrän marttyyreja. Pariisissa verilöyly jatkui seitsemän päivän ajan, ja kolmena ensimmäisenä vuorokautena toiminta oli suorastaan käsittämättömän raivoisaa. Työ ei rajoittunut pelkästään tähän kaupunkiin, vaan se ulotettiin kuninkaan käskystä kaikkiin niihin maakuntiin ja kaupunkeihin, joissa oli protestantteja. Ikää tai sukupuolta ei kunnioitettu. Viatonta pikkuvauvaa tai harmaatukkaista vanhusta ei säästetty. Aateliset ja talonpojat, vanhat ja nuoret, äidit ja lapset lyötiin yhdessä kuoliaiksi. Teurastus jatkui kahden kuukauden ajan eri puolilla Ranskaa. Seitsemänkymmentätuhatta ihmistä, maan parhaimmistoa, joutui tuhoon.

”Kun uutinen surmatyöstä saavutti Rooman, papiston riemulla ei ollut rajoja. Lorrainen kardinaali antoi sanansaattajalle tuhannen kruunun palkkion. Pyhän Angelon linnoituksen tykillä ammuttiin kunnialaukauksia, kaikki kirkonkellot soivat ja illalla sytytettiin nuotioita, jotka valaisivat yön kirkkaaksi kuin päivä. Paavi Gregorius XIII osallistui kardinaalien ja muiden kirkon arvohenkilöiden saattamana pitkään kulkueeseen kohti Pyhän Ludvigin kappelia[26] ja Lorrainen kardinaali lauloi *Te Deumia*.[27] – – Surmatyön muistoksi lyötiin kunniamitali, ja Vatikaanissa voi vieläkin nähdä kolme Vasarin freskoa, joissa kuvataan ensin hyökkäys amiraalia vastaan, sitten kuningas ja neuvosto suunnittelemassa veritekoa ja kolmannessa itse verilöyly. Gregorius lähetti kuningas Kaarlelle kultaisen ruusun mitalin. Neljä kuukautta verenvuodatuksen jälkeen – – paavi kuunteli tyytyväisenä ranskalaisen papin saarnaa, – – jossa hän viittasi ’tuohon ilon ja onnen täyteiseen päivään, jolloin pyhin isä alkoi juhlallisesti kiittää Jumalaa ja pyhää Ludvigia saadessaan tiedon tapahtuneesta.’”[28]

---

24 Vrt. J. A. Wylie, *The History of Protestantism,* kirja 22, luku 6.
25 Wylie, kirja 22, luku 7.
26 San Luigi dei Francesi. *Suomentajan huomautus.*
27 Vanha kristillinen virsi, ”Sinua, Jumala, me ylistämme”. *Suomentajan huomautus.*
28 Henry White, *The Massacre of St. Bartholomew,* luku 14, kappale 34.

271–273

Sama henki oli Pärttylinyön ja Ranskan vallankumouksen kauhujen taustalla. Jeesus Kristus julistettiin petturiksi. Yksi Ranskan jumalattomien Kristukseen kohdistamista iskulauseista oli: ”Murskatkaa se Kurja.” Taivasta uhmaava pilkka ja kauhistuttava pahuus kulkivat käsi kädessä. Sankareiksi korotettiin mitä paatuneimpia, julmimpia ja paheellisimpia hirviöitä. Tämä kaikki antoi ylimmän kunnian Paholaiselle, kun taas Kristuksen ominaisuudet, totuus, puhtaus ja epäitsekäs rakkaus ristiinnaulittiin.

”Kun he ovat päättäneet todistajantyönsä, käy syvyydestä nouseva peto taisteluun heitä vastaan, ja se voittaa heidät ja tappaa heidät.”[29] Se ateistinen voima, joka hallitsi Ranskaa vallankumouksen ja hirmuvallan aikana, ryhtyi sellaiseen sotaan Jumalaa ja hänen pyhää sanaansa vastaan, ettei maailma ollut koskaan nähnyt vastaavaa. Kansalliskonventti päätti tehdä lopun Jumalan palvelemisesta. Raamattuja koottiin, poltettiin ja kaikin mahdollisin tavoin pilkattiin julkisesti. Jumalan laki poljettiin maahan. Raamatulliset toimitukset lakkautettiin. Viikoittainen lepopäivä hylättiin. Sen sijaan joka kymmenes päivä omistettiin juhlimiselle ja rienaamiselle. Kasteet ja ehtoolliset kiellettiin. Hautapaikoille asetettiin huomiota herättävästi ilmoitus kuolemasta ikuisena unena.

Herran pelon sanottiin olevan niin kaukana viisauden alusta, että se oli pikemminkin hulluuden alku. Kaikki uskonnollinen toiminta kiellettiin lukuunottamatta vapauden ja isänmaan palvontaa. ”Pariisin perustuslaillinen piispa[30] vedettiin mukaan näyttelemään pääosaa mitä sopimattomimmassa farssissa ja skandaalissa, jollaista mikään kansallinen edustajiston kokous on koskaan järjestänyt. – – Hänet tuotiin paikalle juhlakulkueessa ilmoittamaan kokoukselle, että hänen monta vuotta opettamansa usko oli kaikilta osin pappien juonta, jolla ei ole perustusta sen enempää historiassa kuin pyhässä totuudessakaan. Hän kielsi juhlallisesti ja yksiselitteisesti Jumalan olemassaolon, vaikka hänen elämänsä oli Jumalan palvelemiseen pyhitetty. Hän sanoi antautuvansa vapauden, tasa-arvon, hyveiden ja moraalin kunnioittajaksi. Tämän jälkeen hän laski pöydälle piispalliset merkkinsä ja sai veljellisen halauksen kokouksen puheenjohtajalta. Useat luopiopapit seurasivat kirkollisen johtajansa esimerkkiä.”[31]

”Maan asukkaat iloitsevat heidän kohtalostaan, pitävät juhlia ja lähettävät toisilleen lahjoja, sillä nuo kaksi profeettaa olivat pahoin vaivanneet maan asukkaita.”[32] Ateistinen Ranska oli vaientanut Jumalan kahden todistajan nuhteet. Totuuden sana makasi surmattuna sen kaduilla ja ne, jotka vihasivat Jumalan lain tuomia rajoituksia ja vaatimuksia, riemuitsivat. Ihmiset uhmasivat julkisesti taivaan Kuningasta. Muinaisten syntisten tapaan he huusivat: ”Miten Jumala tämän saisi selville? Ei Korkein mitään tiedä.”[33]

Miltei uskomattomalla pilkallisella rohkeudella yksi uuden järjestyksen papeista sanoi: ”Jumala, jos olet olemassa, kosta loukatun nimesi puolesta. Minä haastan sinut! Kuitenkin olet hiljaa. Et uskalla laukoa salamoitasi. Kuka tämän jälkeen enää uskoo olemassaoloosi?”[34] Kuinka selkeä kaiku tämä onkaan faraon sanoista: ”Kuka on Herra, että minun olisi toteltava häntä -- –? Minä en tunne Herraa – –.”[35]

---

29 Ilm. 11:7.

30 Kansalliskokous otti ensin kirkon omaisuuden valtiolle ja sääti sitten vuonna 1790 papiston siviilihallintolain, joka teki papistosta valtion virkamiehiä ja velvoitti heitä tukemaan uutta perustuslakia ja vallankumouksen tavoitteita. Tämä jakoi papiston ja aiheutti skisman nk. *perustuslaillisen* papiston ja kirkolle uskollisten *valasta kieltäytyneiden* pappien välille. Enemmistö varsinkin maaseudun papeista kuului jälkimmäisiin. *Suomentajan huomautus.*

31 Scott, osa 1, luku 17.

32 Ilm. 11:10.

33 Ps. 73:11.

34 Lacretelle, *History,* 11:309 kirjassa Sir Archibald Alison, *History of Europe,* osa 1, luku 10.

35 2. Moos. 5:2.

”Mieletön se, joka ajattelee: ’Ei Jumalaa ole.’”[36] Herra sanookin kaikista totuuden vääristäjistä: ”– – heidän järjettömyytensä paljastuu pian kaikille – –.”[37] Pian sen jälkeen, kun Ranska oli kieltänyt palvelemasta elävää Jumalaa, joka on ”Korkea ja Ylhäinen, jonka asumus on iankaikkinen”[38], maa taantui paheelliseen epäjumalanpalvelukseen. Siveettömän naisen hahmossa palvottiin järjen jumalatarta. Tämä tapahtui kansalliskokouksessa korkeimpien virkamiesten ja lainsäätäjien toimesta. Historioitsija kuvaa: ”Yksi tämän järjettömän ajan seremonioista on vertaansa vailla hulluudessaan ja jumalattomuudessaan. Kokoussalin ovet avattiin soittokunnalle, jonka jälkeen kaupungin virkamiehet marssivat juhlallisesti sisälle laulaen ylistystä vapauden kunniaksi. He saattoivat saliin tulevan palvontansa kohteen, hunnulla peitetyn naisen, jota he nimittivät järjen jumalattareksi. Hänet tuotiin lavalle, huntu poistettiin suurin juhlallisuuksin ja hänet asetettiin puheenjohtajan oikealle puolelle. Hänet tunnistettiin yhdeksi oopperan tanssitytöistä. – – Tätä henkilöä Ranskan kansalliskokouksen edustajat julkisesti palvoivat sopivimpana järjen edustajana.

Tämä jumalaton ja naurettava ilveily sai jatkoa, kun järjen kuningattaren virkaanasettajaisia toistettiin ja jäljiteltiin kaikkialla maassa, missä vain ihmiset halusivat osoittaa olevansa vallankumouksen veroisia.”[39]

Esilukija, jonka tehtävänä oli johtaa järjen palvontaa, sanoi: ”Lainsäätäjät! Fanaattisuus on väistynyt järjen tieltä. Sen sumenneet silmät eivät voineet kestää valon kirkkautta. Tänä päivänä tämä valtava joukko on kokoontunut näiden goottilaisten holvien alle, jotka nyt ensimmäistä kertaa kaikuvat totuuden äänestä. Täällä ranskalaiset juhlivat ainoaa oikeaa palvonnan kohdetta – vapautta ja järkeä. Täällä olemme toivottaneet tasavallalle menestystä. Täällä olemme hylänneet elottomat palvonnan kohteet ja korvanneet ne järjellä, joka elää ja on luonnon mestariteos.”[40]

Kun jumalatar tuotiin saliin, tilaisuuden johtaja otti häntä kädestä, kääntyi kokoukseen osallistujien suuntaan ja sanoi: ”Kuolevat, lakatkaa vapisemasta pelkojenne luomaa Jumalaa. Hänen jylinänsä on voimatonta. Älkää vastedes tunnustako muuta jumaluutta kuin järki. Esitän siitä teille ylevimmän ja puhtaimman kuvan, ja jos teidän on pakko pitää epäjumalankuvia, älkää uhratko kuin tällaisille. – – Kumartakaa ylvästä vapauden senaattia ja järjen verhoa!”

”Kun kokouksen puhemies oli syleillyt järjen jumalatarta, hänet asetettiin loistaviin vaunuihin ja kuljetettiin suunnattoman kansanjoukon saattelemana Notre Damen tuomiokirkkoon ottamaan siellä jumalallinen paikkansa. Kirkossa oli korkea alttari, jolle nainen asetettiin saamaan kaikkien läsnä olleiden palvonta.[41]

Pian seurasi Raamatun julkinen polttaminen. Toisessa tilanteessa Yleisen museoyhdistyksen jäsenet tulivat maistraatin saliin huutaen ”*Vive la Raison!*” [Eläköön järki!] ja kantaen seipään päässä puoliksi palaneiden kirjojen jäänteitä. Niiden joukossa oli rukous- ja messukirjoja sekä Vanhoja ja Uusia testamentteja, jotka puheenjohtajan mukaan olivat ”suuressa tulessa sovittaneet kaikki ne tyhmyydet, joita ne olivat saaneet ihmiskunnan tekemään.”[42]

Paavinvalta oli aloittanut työn, jonka ateismi vei päätökseen. Rooman politiikka loi ne

---

36 Ps. 14:1.
37 2. Tim. 3:9.
38 Jes. 57:15, VKR.
39 Scott, osa 1, luku 17.
40 M. A. Thiers, *History of the French Fevolution,* osa 2, s. 370, 371.
41 Alison, osa 1, luku 10. Osana jumalanpilkkaprosessia nainen asettautui alttarille niin, että hänen jalkansa alle jäi krusifiksi. *Suomentajan huomautus.*
42 *Journal of Paris,* 1793, nro. 318. Lainattu teoksessa Buchez-Roux, *Collection of Parliamentary History,* osa 30, s. 200, 201.

275, 276

yhteiskunnalliset, poliittiset ja uskonnolliset olosuhteet, jotka ajoivat Ranskan tuhoon. Vallankumouksen kauhuja kuvaavat tutkijat ovat päätelleet ylilyöntien johtuneen kuninkaasta ja kirkosta.[43] Jos ollaan tarkkoja, ne on pantava kirkon syyksi. Katolisuus oli myrkyttänyt kuninkaiden mielen uskonpuhdistusta vastaan väittämällä uskonpuhdistusta kruunun viholliseksi, eripuran aiheuttajaksi sekä kansallisen rauhan ja sopusoinnun rikkojaksi. Oli Rooman neroutta pystyä tällä tavoin innoittamaan kuninkaat mitä hirvittävimpään julmuuteen ja mitä häikäilemättömimpään vainoon.

Raamattu ja vapaus seurasivat toisiaan. Ihmisten mielet heräsivät, kun he ottivat vastaan evankeliumin. He alkoivat heittää pois tietämättömyyden, paheiden ja taikauskon kahleita, jotka olivat heitä orjuuttaneet. Ajattelussa ja ihmisten toimissa alkoi ilmetä itsenäisyyttä. Tämä sai hallitsijat pelkäämään yksinvaltiutensa menettämistä.

Rooma ei hidastellut valtaa pitävien mustasukkaisten pelkojen lietsomisessa. Vuonna 1525 paavi sanoi Ranskan sijaishallitsijalle: ”Tämä mielettömyys [protestantismi] ei vain sekoita ja tuhoa uskontoa vaan myös kaiken johtajuuden, aateliston, lain, järjestyksen ja vielä säätyerotkin.”[44] Muutamia vuosia myöhemmin paavin lähettiläs varoitti kuningasta: ”Teidän majesteettinne, älkää antako pettää itseänne. Protestantit tulevat sekoittamaan kaiken maallisen ja uskonnollisen järjestyksen. – – Valtaistuin on yhtä uhattu kuin alttarikin. – – Uusi uskonto tuo väistämättä mukanaan myös uuden hallintotavan.”[45]

Teologit käyttivät hyväkseen kansan ennakkoluuloja, kun he sanoivat uskonpuhdistuksen oppien ”viettelevän ihmiset kaikkeen uuteen ja hulluun, ryöstävän kuninkaalta hänen alamaistensa rakastavan palvelun ja tuhoavan sekä valtion että kirkon”. Näin Rooma onnistui kääntämään Ranskan uskonpuhdistusta vastaan. ”Kun vainon miekka vedettiin tupesta Ranskassa, se tehtiin aluksi valtaistuimen puolustamiseksi, aateliston turvaamiseksi ja lakien ylläpitämiseksi.”[46]

---

43 *Hirmuvallan aika.* Luotettava ja lyhyt johdanto Ranskan vallankumoukseen löytyy esim. L. Gershoy, *The French Revolution* (1932); G. Lefebvre, *The Coming of the French Revolution* (Princeton, 1947); ja H. von Sybel, *History of the French Revolution* (1869), 4 osaa.

Vallankumouksen virallinen lehti oli *Moniteur Officiel.* Se on ensisijainen kansalliskokousten päätöstekstien ja liitteiden lähde. Tekstistä on otettu uusi painos. Ks. myös A. Aulard, *Christianity and the French Revolution* (Lontoo, 1927), jossa tapahtumia kuvataan erinomaisella huolella vuoteen 1802; W. H. Jervis, *The Gallican Church and the Revolution* (Lontoo, 1882), perusteellinen anglikaanin kirjoittama teos, josta heijastuu myötämielisyys katolisuutta kohtaan.

Kirkon ja valtion suhteesta Ranskassa vallankumouksen aikaan ks. Henry H. Walsh, *The Concordate of 1801: A Study of Nationalism in Relation to Church and State* (New York, 1933); Charles Ledre, *L'Eglise de France sous la Revolution* (Pariisi, 1949).

Myöhempiä uskontoon liittyviä tutkimuksia Ranskan vallankumouksesta ovat esim. G. Chais de Sourcesol, *Le Livre des Manifestes* (Avignon, 1800), jossa kirjoittaja yrittää selvittää mm. kumouksen syitä ja sen uskonnollista merkitystä; James Bicheno, *The Signs of the Times* (Lontoo, 1794); James Winthrop, *A Systematic Arrangement of Several Scripture Prophecies Relating to Antichrist; with Their Application to the Course of History* (Boston, 1795); ja Lathrop, *The Prophecy of Daniel Relating to the Time of the End* (Springfield, Massachusetts, 1811).

Kirkon tilanteesta vallankumouksen aikana ks. W. M. Sloan, *The French Revolution and Religious Reform* (1901); P. F. La Gorce, *Histoire Religieuse de la Revolution* (Pariisi, 1909).

Hirmuvallan ajan suhteesta paaviin ks. G. Bourgin, *La France et Rome de 1788–1797* (Pariisi, 1808), joka perustuu Vatikaanin salaisiin asiakirjoihin; A. Latreille, *L' Eglise Catholique et la Revolution* (Pariisi, 1950), jossa on erityisen kiinnostava kuvaus paavi Pius VI:sta ja uskon kriisistä vuosina 1775–1799.

Protestanttien tilanteesta vallankumouksen aikaan, ks. Pressense (toim.), *The Reign of Terror* (Cincinnati, 1869). *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

44 G. de Félice, *History of the Protestants of France,* kirja 1, luku 2, kappale 8.

45 D'Aubigné, *History of the Reformation in Europe in the Time of Calvin,* kirja 2, luku 36.

46 Wylie, kirja 13, luku 4.

276, 277

Maan hallitsijat eivät pystyneet ennakoimaan tämän kohtalokkaan politiikan seurauksia. Raamatun opetukset olisivat istuttaneet ihmisten mieleen ja sydämeen oikeudenmukaisuuden, raittiuden, totuudellisuuden, rehtiyden ja hyväntekemisen periaatteet, mitkä ovat kansallisen menestyksen kulmakiviä. ”Vanhurskaus kansan korottaa – –.”[47] Vain ”vanhurskaudesta valtaistuin vahvistuu”[48]. ”Ja vanhurskauden hedelmänä on oleva rauha. Siitä kasvaa levollinen luottamus, turvallisuus, joka kestää iäti.”[49] Jumalan lakia kunnioittava arvostaa ja seuraa varmimmin myös oman maansa lakeja. Jumalaa pelkäävä tunnustaa myös kuninkaansa oikeuden lailliseen ja oikeudenmukaiseen valtaan.

Onnettomuudekseen Ranska kielsi Raamatun ja karkotti Raamattuun uskovat. Vuosisadasta toiseen periaatteelliset ja lujaa selkärankaa, henkistä valppautta ja moraalista vahvuutta osoittaneet miehet, jotka olivat rohkeasti tunnustaneet vakaumuksensa ja uskonsa, joutuivat kärsimään totuuden vuoksi. Satojen vuosien ajan tällaisia ihmisiä pakotettiin kaleeriorjuuteen, roviolla poltettavaksi tai mätänemään synkissä vankikopeissa. Tuhannet ja taas tuhannet pääsivät turvaan pakenemalla. Tätä oli jatkunut 250 vuoden ajan uskonpuhdistuksen alusta lähtien.

”Tänä pitkänä ajanjaksona oli tuskin sellaista ranskalaisten sukupolvea, joka ei olisi joutunut todistamaan evankeliumin opetuslasten pakoa vainoojan järjettömän raivon edessä. Pakenijat veivät mukanaan älykkyytensä, taiteelliset lahjansa, ahkeruutensa, kaikki ominaisuuksia, joissa monet heistä edustivat kansan parhaimmistoa. Tällä kaikella he vaurastuttivat maita, joista he löysivät turvan. Ranskalle tämä oli yhtä suuri tappio kuin se hyöty, jonka he toivat muille maille. Jos kaikki poisajetut olisi pidetty kotimaassaan, ja kolmen vuosisadan ajan näiden pakolaisten käytännön taidot olisi hyödynnetty maanviljelyksessä, heidän taiteellinen lahjakkuutensa olisi parantanut valmistettavien tuotteiden tasoa, heidän luova neroutensa ja päättelykykynsä olisi rikastuttanut kirjallisuutta ja tieteen kehitystä. Jos heidän viisautensa olisi ohjannut päätöksentekoa, heidän rohkeutensa ollut osa Ranskan sotia, heidän harkintakykynsä tuottanut hyviä lakeja, ja jos raamatullinen usko olisi saanut vahvistaa ihmisten ymmärrystä ja opastaa kansan omaatuntoa, millaista suuruutta se olisikaan voinut tuoda Ranskalle! Kuinka suuri, vauras ja onnellinen maa se olisi voinut olla – mallina muillekin kansoille!

”Mutta sokea ja taipumaton kiihkoilu karkotti maasta kaikki, jotka opettivat oikeita elämän arvoja ja puolustivat yhteiskunnallista järjestystä, sekä kaikki rehelliset kuninkaanvallan kannattajat. Se pakotti ne, jotka olisivat voineet auttaa maataan saavuttamaan kunniaa ja arvostusta kansakuntien keskellä, valitsemaan polttorovion tai maastapaon. Lopulta valtion rappiotila oli täydellinen. Ei löytynyt enää omantunnonsyistä tuomittavia, ei uskon tähden polttoroviolle raahattavia eikä isänmaanrakkauden tähden maanpakoon ajettavia.”[50] Vallankumous hirmutekoineen oli kaiken tämän lopputulos.

Hugenottien paon jälkeen Ranskan kehitys meni alaspäin. Kukoistavat käsityöläiskaupungit rappeutuivat. Hyvät viljanviljelyalueet palautuivat luonnontilaan. Henkinen apatia ja moraalinen turmelus seurasivat edeltänyttä poikkeuksellisen ripeän kehityksen aikaa. Pariisista tuli suuri köyhäintalo, ja vallankumouksen alkaessa on arvioitu noin kahdensadantuhannen rahattoman olleen kuninkaallisen köyhäinavun varassa. Vain jesuiitat menestyivät rappeutuvan kansakunnan keskellä, ja heidän kauhistuttava pakkovaltansa ulottui kirkkoihin, kouluihin, vankiloihin samoin kuin orjalaivoihin.

---

47 Sananl. 14:34, VKR.
48 Sananl. 16:12, VKR.
49 Jes. 32:17.
50 Wylie, kirja 13, luku 20.

Evankeliumi olisi tarjonnut ratkaisun Ranskan papistoa, kuningasta ja lainsäätäjiä hämmentäneisiin poliittisiin ja yhteiskunnallisiin ongelmiin, jotka lopulta ajoivat maan kaaokseen ja tuhoon. Kuitenkin Rooman vaikutuksesta kansa oli menettänyt Vapahtajan arvokkaat opetukset itsekieltäymyksestä ja epäitsekkäästä rakkaudesta. Ihmiset oli kasvatettu hylkäämään valmius uhrautua toisten hyväksi. Rikkaat eivät saaneet nuhteita köyhien sortamisesta, eivätkä puutteessa elävät löytäneet apua raskaisiin työvelvollisuuksiinsa tai alennustilaansa. Varakkaiden ja valtaa pitävien itsekeskeisyys vahvistui yhä julkeammaksi ja ahdistavammaksi. Talonpoikaisväestöstä tuli riiston uhri. Se köyhtyi vuosisatojen kuluessa aateliston ahneuden ja yltäkylläisen elämän vuoksi. Rikkaat tekivät vääryyttä köyhille, ja köyhät vihasivat rikkaita.

Monissa Ranskan maakunnissa maa kuului aatelistolle. Viljelijät olivat torppareita ja isäntiensä armoilla. Heidät pakotettiin alistumaan isäntiensä kohtuuttomiin vaatimuksiin. Kirkon ja valtion kulut oli sälytetty keskiluokan ja työläisten maksettaviksi, ja niin maalliset kuin kirkollisetkin vallanpitäjät verottivat heitä ankarasti. ”Aatelisten mahdollisuutta nauttia hyvästä elämästä pidettiin tärkeimpänä lakina. Torpparit ja maatyöläiset saivat nähdä nälkää ilman, että heidän sortajansa siitä piittasivat. – – Kansan piti joka asiassa ottaa huomioon maanomistajien etu. Maatyöläisten elämä oli loputonta raatamista ja ainaista kurjuutta. Heidän valituksiinsa, mikäli joku rohkeni niitä esittää, suhtauduttiin ylimielisen halveksivasti. Jos talonpoika vaati itselleen oikeutta, tuomioistuimet suosivat aina aatelista. Tuomarit tunnettiin lahjusten ottamisesta, ja lahjuskäytäntö antoi ylimystön oikuille lain voiman ja rappeutti koko hallintojärjestelmän. Veroista, joita ylimykset ja papit tavalliselta kansalta kiskoivat, alle puolet päätyi kuninkaan tai hiippakunnan rahastoon. Ylijäämä tuhlattiin ylenpalttiseen henkilökohtaisten nautintojen etsintään. Miehet, jotka riistivät puutteessa eläviä alamaisiaan, olivat itse vapaita verotuksesta, ja he olivat lain ja yleisen käytännön mukaan oikeutettuja valtion virkoihin. Etuoikeutettuihin kuului noin sataviisikymmentätuhatta henkilöä, ja heidän hyväkseen miljoonat pakotettiin toivottomaan ja ihmisarvoa alentavaan elämään.”[51]

Hovin meno oli ylellistä ja paheellista. Kansa ja valtaa pitävät eivät luottaneet toisiinsa. Kaikkia hallituksen toimenpiteitä pidettiin itsekkäänä vehkeilynä. Runsas puoli vuosisataa ennen vallankumousta hallitsijaksi tuli Ludvig XV, joka jopa noina huonoina aikoina tuli tunnetuksi huolettomana, kevytmielisenä ja aistillisiin nautintoihin keskittyvänä hallitsijana. Kun ajattelee aateliston rappiota ja raakuutta, alempien yhteiskuntaluokkien huutavaa köyhyyttä ja tietämättömyyttä, valtiontalouden heikkoa tilaa ja kansan katkeruutta, ei olisi tarvittu profeetallista näkökykyä nähdä, että jotakin kauheaa tulisi tapahtumaan. Neuvonantajien varoituksiin kuningas tapasi vastata: ”Yrittäkää pitää asiat hallinnassa minun elämäni ajan, kuolemani jälkeen saa tapahtua mitä vain.” Puhe uudistusten välttämättömyydestä oli turhaa. Kuningas näki epäkohdat, mutta hänellä ei ollut rohkeutta tai voimaa korjata niitä. Ranskan tuleva kohtalo on turhankin hyvin nähtävissä hänen piittaamattomasta ja itsekkäästä vastauksestaan: ”Minun jälkeeni saa tulla vaikka vedenpaisumus.”

Rooma oli vedonnut kuninkaiden ja valtaa pitävien epäluuloihin kannustaessaan heitä pitämään kansa orjuutettuna. Rooman kirkko kyllä tiesi hyvin, että myös valtio heikkenisi, ja toivoi voivansa siten pitää sekä hallitsijat että kansan valtansa alla. Se harjoitti kaukokatseistä politiikkaa ja ymmärsi, ettei ihmistä voi tehokkaasti orjuuttaa ilman hänen sisimpänsä kahlehtimista. Varmin tapa estää ihmisiä vapautumasta orjuudesta oli tehdä heidät

---

51 *Kansa ja ylimystö*. Ranskan yhteiskunnallisesta tilanteesta ennen vallankumousta ks. H. von Holst, *Lowell Lectures on the French Revolution,* luento 1; Taine, *Ancien Regime* ja A. Young, *Travels in France*. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

279–281

kykenemättömiksi vapauteen. Rooman tapa toimia aiheutti moraalisen rappiotilan, joka oli tuhat kertaa ruumiillista kärsimystä pahempi. Kansalta oli riistetty Raamattu, ja se oli jätetty fanaattisten ja itsekkäiden oppien valtaan. Tietämättömyys ja taikausko veivät sen niin syvälle paheisiin, ettei se kyennyt enää hillitsemään itseään.

Tämän kaiken lopputulos ei vastannut Rooman tavoitteita. Sen sijaan, että kansa olisi sokeasti alistunut kirkon opinkappaleisiin, heistä tuli jumalankieltäjiä ja vallankumouksellisia. Se halveksi katolisuutta ja piti sitä pappien petoksena. Se ymmärsi papiston toimineen heidän alistajanaan. Ainoa Jumala, josta se tiesi mitään, oli katolisten Jumala. Rooman oppi oli vallankumouksellisille ainoa uskonto. He kuvittelivat Rooman ahneuden ja julmuuden olevan Raamatun hedelmää, eivätkä siksi halunneet olla missään tekemisissä sen kanssa.

Rooma oli antanut virheellisen kuvan Jumalan luonteesta ja vääristänyt hänen vaatimuksensa. Nyt ihmiset hylkäsivät sekä Raamatun että sen antajan. Rooma oli vaatinut sokeaa uskoa opinkappaleisiinsa sillä varjolla, että Raamattu vahvistaisi ne. Tästä syystä Voltaire ja hänen kanssaan samoin ajattelevat hylkäsivät kokonaan Jumalan sanan ja levittivät epäuskon myrkkyä kaikkialle. Rooma oli murskannut kansan rautaisten jalkojensa alle, ja nyt alennustilaan joutuneet ja raaistuneet kansanjoukot heittivät syrjään kaikki rajoitukset vapautuakseen sen sorrosta. Raivoissaan siitä, että Rooman kimallus oli pettänyt heidät ja että he olivat sitä niin kauan kunnioittaneet, he hylkäsivät sekä totuuden että valheen. Paheiden orjat erehtyivät pitämään saamiaan oikeuksia lupana mihin vain, ja he riemuitsivat kuvitellusta vapaudestaan.

Vallankumouksen alkaessa kansa sai kuninkaalta suostumuksen valita kansalliskokoukseen enemmän edustajia kuin aatelisto ja papisto yhteensä. Näin valta siirtyi kansalle, vaikka se ei ollut valmis käyttämään sitä viisaasti ja maltillisesti. Ihmiset kaipasivat hyvitystä kärsimistään vääryyksistä ja päättivät ryhtyä muuttamaan yhteiskunnan rakenteita. Väärin kohdeltu kansa, mieli täynnä katkeria ja pitkään hellittyjä muistoja kärsityistä vääryyksistä, päätti kumota sietämättömään kurjuuteen johtaneen järjestelmän ja kostaa niille, joita se piti kärsimystensä aiheuttajina. Sorretut seurasivat sortajiensa esimerkkiä ja alistivat ne, jotka olivat heitä alistaneet.

Onneton Ranska joutui korjaamaan verisen sadon siitä, mitä se oli kylvänyt. Rooman tahtoon alistumisella oli kauhistuttavia seurauksia. Samaan paikkaan, johon Ranskassa Rooman yllytyksestä pystytettiin ensimmäinen uskonpuhdistuksen vastainen polttorovio, rakennettiin vallankumouksen ensimmäinen giljotiini. Samalla paikalla, jolla protestanttien ensimmäiset marttyyrit kuolivat 1500-luvulla, mestattiin vallankumouksen ensimmäiset uhrit 1700-luvun lopulla. Hylätessään evankeliumin, vaikka se olisi parantanut kansakunnan haavat, Ranska avasi oven epäuskolle ja tuholle. Kun Jumalan lain vaatimukset pantiin syrjään, inhimilliset lait eivät riittäneet hillitsemään intohimojen suurta virtaa, ja kansakunta ajautui kapinaan ja kaaokseen. Taistelu Raamattua vastaan aloitti vaiheen, jota historiassa kutsutaan nimellä ”hirmuvallan aika”. Rauha ja onni hävitettiin kodeista ja sydämistä. Kukaan ei ollut turvassa. Yhden päivän voittaja oli seuraavan päivän syytetty ja tuomittu. Tapahtumien kulkua ohjasivat väkivalta ja inhimilliset intohimot.

Kuninkaan, aateliston ja papiston oli pakko alistua katkeroituneen ja raivostuneen kansan julmuuksiin. Kansan kostonhimo vain kasvoi kuninkaan teloituksesta. Pian hänen tuomitsijansa joutuivat seuraamaan häntä mestauslavalle. Kaikki, joita epäiltiin vihamielisyydestä vallankumousta kohtaan, päätettiin surmata. Vankilat olivat täynnä ja yhdessä vaiheessa vankien määrä nousi yli kahdensadan tuhannen. Valtakunnan kaupungit täyttyivät kauhistuttavista näytelmistä. Vallankumouspuolueet taistelivat toisiaan vastaan, ja Ranskasta tuli kiihkon ja raivon valtaan joutuneiden ryhmien suuri taistelukenttä. ”Pariisissa mellakka seurasi

281–283

toistaan, kaupungin asukkaat kuuluivat moniin eri puolueisiin, joiden ainoana pyrkimyksenä näytti olevan hävittää toinen toisensa." Yleistä kurjuutta lisäsi vielä kansakunnan ajautuminen pitkälliseen ja tuhoisaan sotaan Euroopan suurvaltojen kanssa. "Maa oli vararikon partaalla. Armeija vaati maksamattomia palkkojaan. Pariisilaiset kärsivät puutetta, rosvot hävittivät maaseutua ja sivistynyt tapa hoitaa asioita oli melkein kokonaan väistynyt kurittomuuden ja sekasorron tieltä."

Kansa oli oppinut aivan liian hyvin julmuuden ja kidutuksen läksyt, joita Rooma oli sille huolella opettanut. Takaisinmaksun päivä oli vihdoinkin tullut. Tällä kertaa vankilaan heitetyt tai teloitettavaksi raahatut eivät olleet Jeesuksen seuraajia. Heidät oli jo kauan aiemmin surmattu tai ajettu maanpakoon. Armoa antamaton Rooma sai nyt itse kokea sellaisten ihmisten tappavaa valtaa, jotka se oli kasvattanut nauttimaan verenvuodatuksesta. "Vaino, jonka harjoittamisessa ranskalainen papisto oli vuosisatojen ajan näyttänyt esimerkkiä, kohdistui nyt erityisellä voimalla siihen itseensä. Pappien veri punasi mestauslavoja. Kaleerilaivat ja vankilat, jotka olivat kerran olleet täynnä hugenotteja, täyttyivät nyt niistä, jotka olivat heitä vainonneet. Raskas soutaminen penkkeihin kahlehdittuna antoi katolisille papeille tuntua tuskista, joita heidän kirkkonsa oli häikäilemättä pannut hiljaisten toisinajattelevien kärsittäviksi."[52]

"Sitten tulivat päivät, jolloin oikeusistuimista raain ryhtyi soveltamaan barbaarisinta kaikista laeista. Kyseessä oli vaihe, jolloin kukaan ei uskaltanut tervehtiä edes naapuriaan tai rukoilla ääneen – – ilman vaaraa, että sitä pidettäisiin kuolemantuomioon johtavana rikoksena. Vakoojia väijyi joka nurkassa ja giljotiini oli ahkerassa käytössä joka aamu. Vankilat oli sullottu yhtä täyteen kuin orjalaivojen lastiruumat. Katuojissa vaahtosi Seineen valuva veri. – – Kun Pariisissa kuljetettiin joka päivä vaunukuormallisia uhreja teloituspaikalle, korkeimman neuvoston maakuntiin lähettämät varakonsulit harjoittivat sellaisia raakuuksia, mikä oli pääkaupungissakin tuntematonta. Tappokoneen terän nousu- ja pudotusnopeus oli liian hidas sille teurastukselle, jota he toimittivat. Pitkiä vankirivistöjä niitettiin raehauliammuksilla. Ihmisiä täynnä olevia proomuja upotettiin pohjaan tehdyillä rei'illä. Lyon alkoi muistuttaa erämaata. Arrasissa vangituilta kiellettiin sekin julma armo, että heidät olisi surmattu nopeasti. Loirejoen varrella Saumurin kaupungista merenrantaan asti suuret varis- ja haukkaparvet houkuteltiin syömään luonnottomaan syleilyyn sidottuja alastomia ihmisruumispareja. Sukupuoli tai ikä ei ollut armahduksen peruste. Tuon väkivaltaisen hallinnon murhaamien 17-vuotiaiden tyttöjen ja poikien määrä nousi satoihin. Vauvoja riistettiin äitien rinnoilta, lävistettiin keihäillä ja siirrettiin keihäältä toiselle pitkin jakobiinisotilaiden rivejä."[53] Lyhyessä kymmenen vuoden ajassa surmattiin valtavat määrät ihmisiä.

Tämä kaikki oli Paholaiselle mieleen. Olihan hän vuosisatoja tehnyt työtä tämän hyväksi. Hänen työnsä ovat petosta alusta loppuun, ja hänen pysyvä tavoitteensa on aiheuttaa surua taivaassa tuottamalla ihmisille tuskaa ja kurjuutta, pilata ja tahrata Jumalan työ sekä turmella Jumalan hyvyyteen ja rakkauteen pyrkivien tavoitteet. Petollisilla juonillaan hän sokaisee ihmiset ja saa heidät syyttämään Jumalaa omista töistään, ikään kuin kaikki kurjuus johtuisi Luojan suunnitelmasta. Samalla tavalla ne, jotka Paholaisen voima on turmellut ja raaistanut, saavuttavat vapautensa, ja Paholainen ajaa heidät sitten ylilyönteihin ja

---

52 *Kosto.* Lisätietoja Ranskan vallankumoukseen liittyvästä kostomentaliteetista ks. Thos. H. Gill, *The Papal Drama,* kirja 10; Edmond de Pressense, *The Church and the French Revolution,* kirja 3, luku 1. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

53 Hirmuhallinon kansanmurhasta ks. M. A. Thiers, *History of the French Revolution,* osa 3, s. 42–44, 62–74, 106 (New York, 1890); F. A. Mignet, *History of the French Revolution,* luku 9, kappale 1 (Bohn, 1894); A. Alison, *History of Europe,* 1789–1815, osa 1, luku 14, s. 293–312 (New York, 1872).

283–285

raakuuksiin. Hirmuhallitsijat ja kansan sortajat väittävät tällaisen hallitsemattoman paheellisuuden kuvaavan, mihin vapaus johtaa.

Kun petoksen yksi valepuku paljastuu, Paholainen valitsee sille uuden. Suuret kansanjoukot ottavat sen uudessa muodossa vastaan samalla innolla kuin aiemminkin. Kun ihmiset huomasivat katolisen opin petokseksi, eikä Paholainen voinut enää sen avulla johtaa heitä rikkomaan Jumalan lakia, hän yllytti heidät pitämään kaikkea uskontoa petoksena ja Raamattua taruna. Hylätessään Jumalan lain he altistuivat sellaiseen pahuuteen, jota mikään ei rajoittanut.

Syy ranskalaisten suuriin kärsimyksiin oli yhden suuren totuuden sivuuttamisessa. Todellinen vapaus löytyy vain Jumalan lain kielloista. Tämän huomiotta jättäminen oli kohtalokas virhe. ”Kunpa kuulisit minun käskyjäni! Silloin sinun onnesi olisi runsas kuin virta, sinulle tuleva siunaus loputon kuin meren aallot – – Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo Herra.”[54] ”Mutta joka minua kuulee, on turvassa, hänen ei tarvitse pelätä mitään pahaa.”[55]

Ateistit, epäilijät ja uskosta luopuneet vastustavat ja parjaavat Jumalan lakia. Heidän toimintansa seuraukset kuitenkin osoittavat, että ihmisen hyvinvointi riippuu kuuliaisuudesta taivaallisia asetuksia kohtaan. Ne, jotka eivät halua lukea läksyään Jumalan kirjasta, joutuvat lukemaan ne kansojen historiasta.

Kun Paholainen teki katolisen kirkon kautta työtään ihmisten johtamiseksi pois kuuliaisuudesta, hän toimi taustalla niin naamioituneena, ettei syntynyttä kurjuutta ja alennustilaa nähty Jumalan lain rikkomuksen hedelmänä. Jumalan Henki pystyi suuressa määrin hillitsemään hänen yrityksiään, niin etteivät Paholaisen toimien seuraukset päässeet kehittymään täyteen mittaansa. Ihmiset eivät kyenneet näkemään tapahtumien syy-seuraussuhteita, mikä esti heitä ymmärtämästä kurjuutensa lähdettä. Kun Ranskan vallankumouksessa Jumalan laki avoimesti syrjäytettiin lakia säätävässä kokouksessa, seurannut hirmuvalta mahdollisti kaikille tiedostaa tapahtumien syyt ja seuraukset.

Kun Ranska julkisesti hylkäsi Jumalan ja syrjäytti Raamatun, pahat ihmiset ja pimeyden henget riemuitsivat. Kauan kaivattu tavoite oli täyttynyt – valtakunta vapautuisi Jumalan lain rajoituksista. Mutta kun ”pahaa tekoa ei pian seuraa rangaistus, ihmiset rohkaistuvat pahantekoon”[56]. Oli väistämätöntä, että oikeudenmukaisen ja vanhurskaan lain rikkominen tuo kurjuutta ja tuhoa. Vaikka ihmisten pahuus ei saa heti rangaistusta, se koituu heidän turmiokseen. Vuosisatojen luopumus ja rikokset kokosivat vihan saldoa tuomiopäivän varalle. Kun ihmisten pahuus saavutti täydet mitat, Jumalaa halveksivat ymmärsivät liian myöhään, kuinka pelottava asia jumalallisen kärsivällisyyden loppuminen oli. Kun Paholaisen julmaa työtä hillitsevä Jumalan Hengen vaikutus otettiin suuressa määrin pois, hän, jonka ainoa ilo on tuottaa ihmisille kurjuutta, pystyi tekemään, mitä halusi. Ne, jotka valitsivat tukea kapinaa, joutuivat korjaamaan sen satoa, kunnes maa täyttyi rikoksista, jotka ovat liian kauheita kynällä kuvattaviksi. Autioituneista maakunnista raunioituneisiin kaupunkeihin kuultiin kauheaa, katkeraa tuskan huutoa. Ranska oli kuin maanjäristyksen runtelema. Uskonto, laki, yhteiskuntajärjestys, perhe, valtio ja kirkko – Jumalan lakia vastustava käsi löi ne kaikki maahan.

Raamatun viisas mies sanoi, että ”jumalaton sortuu pahuuteensa”.[57] ”[M]oni syntinen tekee pahaa sata kertaa ja elää silti kauan. Tiedän kuitenkin, että Jumalaa pelkäävälle käy hyvin hänen jumalanpelkonsa johdosta, ja tiedän myös, että jumalattomalle ei käy hyvin –

54 Jes. 48:18, 22.
55 Sananl. 1:33.
56 Saarn. 8:11.
57 Sananl. 11:5.

285, 286

–."[58] "Te vihasitte tietoa, ette halunneet totella Herraa – –. Niinpä saatte syödä tekojenne hedelmät, niellä kurkun täydeltä juonianne."[59]

Vaikka "syvyydestä nouseva" pilkkaava peto surmasi Jumalan uskolliset todistajat, heitä ei ollut mahdollista vaientaa pitkäksi aikaa, koska "kolmen ja puolen päivän kuluttua tuli profeettoihin elämän henki, jonka Jumala oli lähettänyt, ja he nousivat jaloilleen. Kauhu valtasi kaikki, jotka sen näkivät."[60] Päätös kristillisen uskon ja Raamatun syrjäyttämisestä tehtiin Ranskan kansalliskonventissa vuonna 1793. Kolme ja puoli vuotta myöhemmin nämä lait kumottiin uudella päätöksellä. Sama kokous vapautti Raamatun pannasta. Maailma oli seurannut kauhistuneena Pyhien kirjoitusten hylkäämistä seuranneita kauheuksia. Ihmiset ymmärsivät uskon Jumalaan olevan välttämätön, koska hänen sanansa on moraalin ja hyveiden perustus. Herra kysyy: "Ketä pilkkasit, ketä herjasit, ketä uhmasit julkein huudoin? Korkealle sinun katseesi tavoitti: Israelin Pyhää vastaan!"[61] "Sen tähden minä osoitan heille mahtini ja voimani, minä näytän sen heille tässä ja nyt. He tulevat tietämään, että minä olen Herra."[62]

Profeetta kertoo vielä enemmän kahdesta todistajasta: "He kuulivat, kuinka taivaasta huudettiin kovalla äänellä: 'Nouskaa tänne!', ja vihollistensa nähden profeetat nousivat pilven kannattelemina taivaaseen."[63] Kun Ranskan sota Jumalan kahta todistajaa vastaan päättyi, niitä on arvostettu enemmän kuin koskaan aiemmin. Vuonna 1804 Brittein saarilla perustettiin Britannian ja Ulkomaiden Raamattuseura, ja useita vastaavia järjestöjä haaraosastoineen syntyi eri puolille Eurooppaa. Vuonna 1816 muodostettiin Amerikan Raamattuseura. Britannian ja Ulkomaan Raamattuseuran perustamisen aikoihin Raamattu oli julkaistu viidelläkymmenellä kielellä. Nyt Raamattu on käännetty sadoille eri kielille ja kielimurteille.[64]

Vuotta 1792 edeltäneiden 50 vuoden aikana kristilliseen ulkolähetystyöhön kiinnitettiin vain vähän huomiota. Uusia lähetysseuroja ei syntynyt ja harvat kirkot yrittivät millään tavoin tehdä lähetystyötä alueilla, joilla kristillistä uskoa ei ollut. Kun 1700-luku lähestyi loppuaan, tapahtui kuitenkin suuri muutos. Ihmiset tulivat tyytymättömiksi järkeisuskoon ja ymmärsivät tarvitsevansa jumalallista ilmoitusta ja kokemusperäistä uskoa. Tästä alkaen ulkolähetystyö kasvoi ennennäkemättömän nopeasti.[65]

---

58 Saarn. 8:12, 13. Alkukirjain on hakasulkeissa, koska Raamatussa se on pienellä.

59 Sananl. 1:29, 31.

60 Ilm. 11:7, 11.

61 Jes. 37:23.

62 Jer. 16:21.

63 Ilm. 11:12.

64 *Raamattujen levitystyö.* Vuonna 1804 Britannian ja Ulkomaan Raamattuseuran edustajan William Cantonin mukaan "maailman kaikissa maissa käsikirjoitusten ja painettujen Raamattujen yhteismäärä ei ollut paljon yli neljää miljoonaa. – – Näihin neljään miljoonaan sisältyvät myös kuolleilla kielillä löytyvät Raamatun käännökset kuten Vulfilan Moesiassa asuvien goottien kielinen ja Bedan anglosaksien kielelle tekemät käännökset, joita on nyt jäljellä noin 50 kappaletta." *What is the Bible Society?* uudistettu laitos, 1904, s. 23. Amerikan Raamattuseura on ilmoittanut levittäneensä vuosien 1816 ja 1955 välisenä aikana yli 481 miljoonaa Raamattua, Uutta testamenttia tai Raamatun osaa. Tähän voi lisätä Britannian ja Ulkomaan Raamattuseuran levittämät yli 600 miljoonaa Raamattua tai sen osaa. Pelkästään vuonna 1955 Amerikan Raamattuseura julkaisi lähes 24 miljoonaa Raamattua, Uutta testamenttia tai Raamatun osaa eri puolilla maailmaa.

Joulukuuhun 1955 mennessä on Raamattuja kokonaisuudessaan tai osittain painettu 1092 kielellä ja uusia käännöksiä tehdään jatkuvasti. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

Vuoden 2019 alkuun mennessä koko Raamattu oli käännetty 6792 kielelle ja tämän lisäksi pelkästään Uusi testamentti 1547 kielellä. Pienempiä Raamatun osia on lisäksi käännetty 1123 kielelle. *Suomentajan huomautus.*

65 *Ulkolähetystyö.* Varhaisen kristillisyyden lähetysaktiivisuus toistui vasta uudella ajalla. Vuoden 1000 seutuvilla lähetystyö oli käytännössä kuollut, ja ristiretkien sotaisista menetelmistä oli tullut lähetystyön korvaaja. Uskonpuhdistuskaan ei synnyttänyt paljon ulkolähetystyötä paitsi jesuiittojen toimesta. Moravialaisen ➤

Painotekniikan kehittyminen antoi vauhtia Raamattujen levittämiseen. Paremmat viestintämahdollisuudet eri maiden välillä rikkoivat vanhoja ennakkoluuloihin ja eristäytymishaluun perustuneita kansojen välisiä muureja. Kun Rooman paavi menetti maallisen valtansa, mahdollisuudet levittää Jumalan sanaa paranivat. Nyt Raamattuja on jo vuosien ajan voitu ilman rajoituksia myydä Rooman kaduilla, ja niitä on viety maailman kaikkiin asuttuihin kolkkiin.

Uskoa vastustanut Voltaire kerskui olevansa väsynyt ”kuulemaan, kuinka kaksitoista miestä perusti kristillisen uskon. Aion todistaa, että yksi ihminen riittää tekemään siitä lopun.” Hänen kuolemansa jälkeen on jo noussut useita sukupolvia. Miljoonat ovat yhdistäneet voimansa sotaan Raamattua vastaan, mutta se ei ole lähelläkään tuhoa, koska nyt siellä, missä Voltairen päivinä oli sata Raamattua, Jumalan kirjaa on nyt kymmeniä tuhansia tai oikeammin satoja tuhansia kappaleita. Yksi uskonpuhdistajista sanoikin Raamatun ”olevan kuin alasin, jota monet vasarat kuluttavat”. Herra sanoi, että ”jokainen ase, joka taotaan sinua vastaan, on tehoton. Jokaisen kielen, joka käy sinua syyttämään, sinä osoitat valehtelijaksi.”[66]

”– – meidän Jumalamme sana pysyy iäti.”[67] ”– – hänen säädöksensä eivät muutu. Hän on vahvistanut ne ikuisiksi ajoiksi, ne ovat oikeat ja lujat.”[68] Kaikki inhimilliselle arvovallalle perustuva tulee syrjäytymään, mutta se, minkä perustuksena on Jumalan muuttumattoman sanan kallio, kestää ikuisesti.

---

65 jatkuu

kirkon lähetystoiminta 1700-luvulla on huomionarvoista ja myös Englannissa perustettiin joitakin lähetysseuroja toimimaan Pohjois-Amerikan siirtokunnissa. Lähetystyön suuri herääminen alkoi vuoden 1800 paikkeilla, kun Danielin kirjan 12:4 mainitsema *lopun aika* oli alkanut. Baptistien lähetysseura perustettiin 1792, ja se lähetti William Careyn Intiaan. Vuonna 1795 perustettiin Lontoon lähetysseura. Vuonna 1799 perustettiin toinen seura, josta tuli vuonna 1812 Englannin kirkon lähetysseura. Pian syntyi Wesleyläinen lähetysseura. Yhdysvalloissa muodostettiin Amerikan ulkolähetystoimikunta vuonna 1812, ja Adoniram Judson lähetettiin samana vuonna Kalkuttaan. Seuraavana vuonna hän asettui Burmaan. Amerikan baptistien lähetysliitto syntyi vuonna 1814 ja Presbyteerien ulkolähetystoimikunta vuonna 1837.

”Vuonna 1800 – – ylivoimainen enemmistö kristityistä oli ennen vuotta 1500 kristinuskoon kääntyneiden jälkeläisiä. – – 1800-luvulla kristillinen usko alkoi levitä. Edellisten 300 vuoden aikana kristillinen usko ei ollut levinnyt moniin uusin merkittäviin maihin tai uusille mantereille. Se olisikin ollut mahdotonta, koska Australiaa lukuun ottamatta valtaosa kristityistä asui sivistyneillä alueilla, jonne kristillinen usko oli tuotu ennen vuotta 1800. Se, mitä nyt tapahtui, oli uusien toimintamallien etsiminen sellaisilla alueilla ja sellaisten kansojen keskellä, jotka jo tiesivät kristillisestä uskosta; ja tämän lisäksi alkoi ennen näkemättömän nopeasti löytyä uusia toimipaikkoja, jotka mahdollistivat kristillisen uskon pääsyn maihin, saarille, kansojen ja heimojen piiriin, jotka eivät olleet uskosta kuulleet. – –

1800-luvulla kristillisen uskon leviäminen lähti uuden uskonnollisen elämän heräämisestä, joka syntyi kristillisyyden sisältä. – – Koskaan vastaavan mittaisen ajanjakson aikana ei ollut syntynyt yhtä monta uutta kristillistä liikettä. Koskaan ennen kristillisyys ei ollut vaikuttanut yhtä voimakkaasta läntisen Euroopan kansoihin. Tästä syntyi se ylipursuava innostus, josta 1800-luvun lähetyshankkeet nousivat vahvistamaan kristillisyyden määrällistä kasvua ja vaikutusta.” – Kenneth Scott Latourette, *A History of the Expansion of Christianity,* osa IV, *The Great Century A.D. 1800 – A.D. 1914* (New York: Harper & Brothers, 1941), s. 2–4. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

66 Jes. 54:17.

67 Jes. 40:8.

68 Ps. 111:7, 8.

16

Uudelle mantereelle

Vaikka uskonpuhdistajat Englannissa hylkäsivät katolisen kirkon oppeja, he pitivät kiinni monista sen tavoista. Tästä syystä, vaikka Englannin kirkko ei enää tunnustanut Rooman arvovaltaa ja uskontunnustusta, se sisällytti jumalanpalveluksiinsa monia katolisten kirkollisten toimitusten muotoja. Väitettiin, ettei kyse ollut omantunnon asioista, koska Raamattu ei anna niitä koskevia ohjeita. Koska Raamatussa ei niitä kielletä, pääteltiin, etteivät ne olleet itsessään pahoja ja ettei kyse ollut oleellisista asioista. Katolisten jumalanpalvelusmuotojen käytön oletettiin myös kaventavan uskonpuhdistusta edustavien kirkkojen ja Rooman välistä kuilua ja helpottavan katolisten kääntymistä protestanttiseen uskoon.

Vanhoilliset ja sovittelunhaluiset pitivät perusteluita vakuuttavina. Oli kuitenkin ryhmä, joka ei ollut samaa mieltä. Se tosiasia, että näillä toimintatavoilla ”rakennettiin siltaa Rooman ja uskonpuhdistuksen välisen kuilun yli”[1], oli heille riittävä syy niiden säilyttämistä vastaan. Ne muistuttivat heitä orjuudesta, josta he olivat päässeet vapaiksi ja johon he eivät halunneet palata. He päättelivät Jumalan antaneen sanassaan jumalanpalvelusta varten ohjeet, eikä ihmisillä ole lupaa niihin lisätä tai niistä karsia. Suuri luopumus alkoi pyrkimyksestä korvata Jumalan arvovalta kirkon arvovallalla. Ensin Rooma määräsi sellaista, mitä Jumala ei ollut kieltänyt, ja lopulta kielsi senkin, minkä Jumala oli selvästi määrännyt.

Monet halusivat tosissaan palata alkuseurakunnan puhtauteen ja yksinkertaisuuteen. He pitivät lukuisia Englannin kirkkoon juurtuneita tapoja jäänteinä epäjumalanpalveluksesta, eivätkä he voineet omassatunnossaan yhtyä sen jumalanpalvelukseen. Kirkko ei kuitenkaan sallinut poikkeamia käytännöistään, ja sillä oli maallisten vallanpitäjien tuki. Laki määräsi kaikki osallistumaan jumalanpalveluksiin, eikä uskonnollisia kokouksia saanut pitää ilman virallista lupaa. Rikkomuksesta uhkana oli vankeus, maastakarkotus tai kuolema.

Aivan 1600-luvun alussa Englannin valtaistuimelle noussut kuningas[2] ilmoitti päättäneensä pakottaa puritaanit ”taipumaan tai – – ahdistettuina lähtemään maasta tai kokemaan sitäkin pahemman kohtalon”[3]. Heitä etsittiin, vainottiin ja vangittiin, eikä tulevaisuus näyttänyt lupaavan mitään parempaa. Monet tulivat vakuuttuneiksi, että ”Englanti lakkasi ikuisesti olemasta asumiskelpoinen paikka”[4], jos halusi palvella Jumalaa omantuntonsa mukaan. Viimein muutamat päätyivät etsimään turvapaikkaa Alankomaista. He joutuivat vaikeuksiin,

---

1 Martyn, *The Life and Times of Luther,* osa 5, s. 22.

2 Englannin kuningas Jaakko I, joka tunnettiin myös nimellä Skotlannin kuningas Jaakko VI, oli Maria Stuartin poika. Historia tuntee hänet maltillisena protestanttina, jonka aloitteesta syntyi kuningas Jaakon käännös. Hänen ansiostaan Skotlanti ja Englanti liitettiin yhden hallitsijan alle, ja alueesta alettiin käyttää nimitystä Iso-Britannia. *Suomentajan huomautus.*

3 George Bancroft, *History of the United States of America,* osa 1, luku 12, kappale 6.

4 J. G. Palfrey, *History of New England,* luku 3, kappale 43.

289, 290

kärsivät menetyksiä ja osa vangittiin. Heidän suunnitelmansa estettiin, ja heidät petettiin vihollistensa käsiin. Peräänantamattomuus toi heille kuitenkin lopulta voiton, ja he löysivät turvapaikan Alankomaiden tasavallan[5] rannikkoseudun ystävällisten asukkaiden parista.

Paetessaan he jättivät talonsa, tavaransa ja elinkeinonsa. He elivät muukalaisina vieraassa maassa ihmisten keskellä, joiden kieli ja tavat olivat outoja. Ansaitakseen elantonsa heidän oli pakko ottaa vastaan uudenlaisia töitä, joista heillä ei ollut kokemusta. Keski-ikäiset miehet, jotka olivat ikänsä viljelleet maata, joutuivat nyt oppimaan käsityötaitoja. He kuitenkin tyytyivät oloihinsa eivätkä tuhlanneet aikaa toimettomuuteen tai valittamiseen. Vaikka he kärsivät usein puutteesta, he kiittivät Jumalaa saamistaan siunauksista ja iloitsivat mahdollisuudesta kokea hengellistä yhteyttä ilman väkivallan uhkaa. ”He tiesivät olevansa pyhiinvaeltajia, joille maalliset eivät olleet tärkeitä. He kohottivat katseensa taivasta kohti, näkivät rakkaimman isänmaansa ja tunsivat mielensä tyyntyvän.”[6]

Koettelemusten keskellä ja maanpaossa heidän rakkautensa ja uskonsa vahvistui. He luottivat Herran lupauksiin, eikä hän jättänyt heitä pulaan vaikeuksien hetkellä. Hänen enkelinsä olivat heidän vierellään rohkaisemassa ja tukemassa heitä. Kun Jumalan käsi näytti viittaavan valtameren yli kohti maata, jonne he saattaisivat perustaa siirtokunnan ja antaa lapsilleen uskonnonvapauden kallisarvoisen perinnön, he eivät epäröineet astua kaitselmuksen viitoittamalle tielle. He halusivat antaa lapsilleen kallisarvoiseksi perinnöksi uskonnonvapauden.

Jumala oli antanut lastensa joutua vaikeuksiin valmistaakseen heitä armollisten suunnitelmiensa toteutumiseen. Seurakunta oli painettu alas, jotta se voitaisiin korottaa. Jumala oli valmis näyttämään voimansa seurakunnan puolesta ja antamaan maailmalle uuden todisteen siitä, ettei hän hylkää niitä, jotka turvaavat häneen. Hän ohjasi tapahtumien kulkua. Paholaisen viha ja pahantahtoisten ihmisten juonet toivat lopulta Jumalalle kunniaa, kun hänen kansansa pääsi turvaan. Vaino ja maanpako avasivat tien vapauteen. Kun puritaanit pakotettiin eroamaan Englannin kirkosta, he solmivat juhlallisen liiton päättäen edetä Herran vapaana kansana ja ”vaeltaa Herran johdatuksessa kaikkia hänen teitään, jotka jo tunnettiin tai tultaisiin ilmaisemaan heille”[7]. Tässä on oikeaa uskonpuhdistushenkeä ja protestantismille voiman antanutta periaatetta. Tämä asenne sai nämä pyhiinvaeltajat lähtemään Alankomaista etsimään kotia uudelta mantereelta.

Jumala ohjasi asioita niin, ettei heidän pastorinsa John Robinson päässyt matkalle heidän kanssaan. Jäähyväispuheessaan hän sanoi: ”Veljet, meidän täytyy pian erota, ja vain Herra tietää, saanko elää ja vielä nähdä teidän kasvonne. Olkoonpa Herra määrännyt niin tai näin, kehotan teitä Jumalan ja hänen pyhien enkeliensä edessä seuraamaan minua vain siinä, missä olen seurannut Kristusta. Jos Jumala jonkun toisen työntekijänsä kautta ilmoittaa teille jotakin, olkaa yhtä valmiit vastaanottamaan se, kuin olitte valmiit kuulemaan minun opetustani. Olen varma siitä, että Jumalalla on pyhässä sanassaan löydettävissä vielä paljon totuutta ja valoa.”[8]

”Mitä minuun tulee, en voi kylliksi surra uskonpuhdistuksessa syntyneiden seurakuntien tilaa. Ne ovat tulleet vaiheeseen, jossa ne eivät halua mennä eteenpäin siitä, mihin ne uskonpuhdistuksessa toimineiden avulla pääsivät. Luterilaiset eivät suostu menemään Lutherin käsityksiä pitemmälle. – – Näette Calvinin seuraajien pysähtyneen siihen, mihin tuo suuri

---

5 Alankomaiden tasavalta (1581–1795) eli Yhdistyneet provinssit oli eurooppalainen tasavalta, joka muodostui seitsemästä Alankomaiden provinssista (Hollanti, Zeeland, Utrecht, Gelre, Overijssel, Friisinmaa ja Groningen). Alankomaiden tasavallasta tuli eurooppalainen siirtomaavalta. *Toimituksen huomautus.*

6 Bancroft, osa 1, luku 12, kappale 15.

7 J. Brown, *The Pilgrim Fathers,* s. 74.

8 Martyn, osa 5, s. 70.

290–292

Jumalan mies heidät johdatti, vaikka hänkään ei vielä ymmärtänyt kaikkea. Tätä kurjuutta on syytä valittaa. Vaikka nämä miehet olivat aikansa kirkkaita ja palavia valoja, he eivät ammentaneet tyhjäksi kaikkea Jumalan viisautta. Jos he eläisivät nyt, he olisivat yhtä halukkaita ottamaan vastaan uutta ymmärrystä kuin saadessaan ensiksi löytämänsä tiedon."[9]

"Muistakaa liittoa, jonka seurakunnassanne teitte. Te olette luvanneet vaeltaa kaikilla teillä, jotka Herra on teille näyttänyt tai tulee sanastaan näyttämään. Muistakaa lupaustanne ja liittoanne, jonka teitte Jumalan ja toistenne kanssa ottaa vastaan kaikki se valo ja totuus, joka teille avautuu hänen kirjoitetusta sanastaan. Samalla pyydän teitä olemaan varovaisia sen suhteen, mitä hyväksytte totuudeksi. Ennen kuin otatte sen vastaan, tutkikaa sitä ja verratkaa sitä totuuden kirjan muihin kohtiin. Eihän vasta vähän aikaa sitten synkästä antikristillisestä pimeydestä vapautunut kristikunta ole voinut kerralla saada täydellistä käsitystä."[10]

Toivo omantunnonvapaudesta innoitti pyhiinvaeltajaisät uhmaamaan pitkän merimatkan vaaroja ja kestämään erämaan ankaruuden ja vaarat. Jumalan siunauksen myötä he laskivat Amerikan mantereelle suuren kansakunnan perustukset. Rehellisyydestään ja jumalanpelostaan huolimatta nämä pyhiinvaeltajaisät eivät vielä ymmärtäneet uskonnonvapauden suurta periaatetta. He olivat uhranneet paljon saadakseen itselleen vapauden, mutta he eivät olleet valmiita myöntämään samaa muille. "Harvoilla 1600-luvun terävimmistäkään ajattelijoista ja elämänarvojen opettajista oli selkeä ymmärrys tärkeästä Uuteen testamenttiin perustuvasta periaatteesta, joka tunnustaa Jumalan ihmisen uskon ainoaksi tuomariksi."[11] Yksi syvimmälle juurtuneista paavillisista harhoista on käsitys, jonka mukaan kirkolla on Jumalan antama oikeus hallita omaatuntoa sekä määritellä harhaopit ja niiden rangaistukset. Vaikka uskonpuhdistajat hylkäsivät Rooman uskontunnustuksen, he eivät täysin päässeet irti kirkkoa hallinneesta suvaitsemattomuudesta. Paavikunnan pitkän valtakauden synkkyys oli sulkenut sisäänsä koko kristikunnan, eikä pimeys ollut vielä kokonaan väistynyt. Yksi Massachusetts Bay -siirtokunnan johtavista pastoreista sanoi: "Suvaitsevaisuus teki maailmasta antikristillisen, eikä harhaoppisten rankaiseminen ole kirkkoa koskaan vahingoittanut."[12] Siirtolaiset hyväksyivät säännön, jonka mukaan ainoastaan seurakunnan jäsenillä oli oikeus osallistua maalliseen päätöksentekoon. Luotiin eräänlainen valtiokirkko, kun kaikkia vaadittiin osallistumaan papiston ylläpitoon, ja viranomaisilla oli harhaoppien tukahduttamisvalta. Maallinen valta oli kirkon ohjauksessa. Ei kestänyt kauan, ennen kuin nämä toimenpiteet johtivat väistämättömään lopputulokseen – vainoon.

Roger Williams saapui Uuteen maailmaan yksitoista vuotta ensimmäisen siirtokunnan perustamisen jälkeen. Aiempien pyhiinvaeltajaisien tapaan hänkin tuli saadakseen elää vakaumuksensa mukaan. Muista poiketen hän oivalsi, mitä vain harvat hänen aikalaisistaan olivat ymmärtäneet, että tämä vapaus oli kaikkien ihmisten kiistämätön oikeus, olipa heidän uskontunnustuksensa mikä tahansa. Hän oli harras totuuden etsijä ja piti Robinsonin tavoin mahdottomana, että kaikki opetukset Jumalan sanasta olisi jo löydetty. Williams "oli ensimmäinen nykyisessä kristikunnassa, joka perusti omantunnonvapaudelle perustuvan yhteiskuntamallin, jossa eri näkökannat olivat tasa-arvoisia lain edessä".[13] Hän määritteli esivallan tehtäväksi rikollisuuden estämisen, ei koskaan omantunnon hallinnan. "Väestö ja viranomaiset", hän sanoi, "voivat määritellä ihmisten velvollisuudet toisia ihmisiä kohtaan, mutta he ylittävät valtuutensa yrittäessään säätää kansalaisten velvollisuuksista Jumalaa kohtaan.

---

9 D. Neil, *History of the Puritans,* osa 1, s. 269.
10 Martyn, osa 5, s. 70, 71.
11 Martyn, osa 5, s. 297.
12 Martyn, osa 5, s. 335.
13 Bancroft, osa 1, luku 15, kappale 16.

292–294

Silloinhan kukaan ei olisi turvassa, koska on ilmiselvää, että esivalta antaisi tänään seurattavaksi yhdenlaiset mielipiteet ja oppilauseet ja huomenna toisenlaiset – aivan kuin Englannin eri kuninkaat ja kuningattaret tai Rooman kirkon paavit ja kirkolliskokoukset ovat tehneet. Usko muuttuisi kokoelmaksi sekasotkua."[14]

Laki vaati ihmisiä sakkojen tai vankilan uhalla osallistumaan valtakirkon jumalanpalveluksiin. "Williams tuomitsi lain ja piti Englannin lainsäädännön huonoimpana lakina asetusta, joka määräsi ihmiset käymään kirkossa. Kun ihmiset pakotetaan yhteen eri tavoin uskovien kanssa, siinä hänen mielestään selvästi loukataan heidän luonnollisia oikeuksiaan. Jumalattomien ja haluttomien raahaaminen jumalanpalveluksiin vaikuttaa vain tekopyhyyden vaatimiselta. – – 'Ketään ei pidä velvoittaa palvelemaan Jumalaa vastoin tahtoaan', hän lisäsi, 'tai tukemaan varoillaan uskonnollista toimintaa.' Tämä väite hämmensi hänen vastustajansa: 'Mitä? Eikö työmies ole palkkaansa ansainnut?' 'Kyllä', vastasi Williams, 'niiltä, jotka ovat hänet töihin ottaneet.'"[15]

Roger Williamsia kunnioitettiin ja rakastettiin uskollisena pastorina. Häntä pidettiin poikkeuksellisen lahjakkaana, ehdottoman rehellisenä ja aitoa hyväntekeväisyyttä harrastavana miehenä. Hänen uskonnonvapausvaatimuksiaan tai sitä, että hän sitkeästi vastusti esivallan oikeutta määrätä kirkon asioista, ei kuitenkaan voitu hyväksyä. Hänen uusien käsitystensä väitettiin "kumoavan maan valtiomuodon ja hallinnon"[16]. Hänet tuomittiin karkotettavaksi siirtokunnista ja välttääkseen vangituksi tulemisen hän joutui lopulta talven pakkasessa ja pyryssä pakenemaan koskemattomalle metsäseudulle.

"Neljätoista viikkoa", hän kertoi, "olin talven armoilla ilman tietoakaan leivästä ja leposijasta", mutta, "korpit ruokkivat minua erämaassa." Usein ontto puu tarjosi hänelle suojan.[17] Näin hän jatkoi vaivalloista pakoaan lumikinosten ja poluttomien metsien halki, kunnes hän löysi turvapaikan intiaaniheimon luona ja voitti heidän luottamuksensa ja kiintymyksensä yrittäessään opettaa heille evankeliumia.

Viimein kuukausien vaelluksen jälkeen hän saapui Narragansett Bay -nimisen lahden rannalle. Sinne hän perusti ensimmäisen nykyaikaisen yhteisön, jossa jokaiselle taattiin täysi uskonnonvapaus. Roger Williamsin siirtokunnan perusperiaatteena oli "yksilön vapaus palvella Jumalaa omantuntonsa mukaan".[18] Hänen pieni siirtokuntansa Rhode Island[19] tuli vainottujen turvapaikaksi ja se kasvoi ja menestyi, kunnes siellä syntyneet periaatteet – kansalaisvapaus ja uskonnonvapaus – tulivat Yhdysvaltojen lainsäädännön kulmakiviksi.

Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistus on erinomainen vanha asiakirja, johon kansakunnan isät määrittelivät ihmisille kuuluvat oikeudet: "Pidämme näitä totuuksia itsestään selvinä: että kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi; että Luoja on suonut heille kaikille tiettyjä luovuttamattomia oikeuksia; että näihin oikeuksiin kuuluvat elämä, vapaus ja onnentavoittelu." Maan perustuslaki takaa yksiselitteisesti omantunnonvapauden loukkaamattomuuden: "– – mitään uskonnollista pätevyystestiä ei koskaan tulla vaatimaan Yhdysvaltain alaiseen viranomais- tai luottamustehtävään." "Kongressi ei säädä mitään lakia uskontokunnan perustamisesta tai kieltääkseen uskonnon vapaata harjoittamista – –."[20]

---

14 Martyn, osa 5, s. 340.
15 Bancroft, osa 1, luku 15, kappale 2.
16 Bancroft, osa 1, luku 15, kappale 10.
17 Martyn, osa 5, s. 349, 350.
18 Martyn, osa 5, s. 354.
19 Yhdysvaltojen itsenäistymisen jälkeen osavaltio, pinta-alaltaan pienin kaikista osavaltioista. *Suomentajan huomautus.*
20 Lainaukset: Helo Ari, *Yhdysvaltain demokratian synty: unionin idea ja amerikkalainen historiakäsitys*, s. 143, 250, 255. Helsinki: Gaudeamus, 2014.

294, 295

”Perustuslain laatijat tunnustivat sen ikuisen periaatteen, että ihmisen suhde Jumalaan on inhimillisen lainsäädännön yläpuolella ja hänen omantunnonvapautensa on luovuttamaton. Järkeily ei ole tarpeen tämän totuuden osoittamiseksi, koska tunnemme sen sisimmässämme. Juuri tämä tietoisuus sai heidät uhmaamaan inhimillisiä lakeja ja kannatteli niin monia marttyyreita kidutuksen ja tulen keskellä. He pitivät velvollisuuksiaan Jumalaa kohtaan ihmisten säädöksiä tärkeämpinä. Kenelläkään ei ole oikeutta hallita toisten omaatuntoa. Tämä on luonnollinen periaate, jota mikään ei voi hävittää.”[21]

Kun Eurooppaan levisi tieto maasta, jossa jokaisella oli mahdollisuus nauttia oman työnsä hedelmistä ja seurata omantuntonsa ääntä, tuhansia ihmisiä saapui uuden mantereen rannoille. Siirtokuntien määrä kasvoi nopeasti. ”Massachusetts tarjosi erityislailla vapaan pääsyn ja julkisista varoista avustusta minkä tahansa maan kristityille, jotka halusivat paeta sotaa, nälänhätää tai vainoojien sortoa. Laki teki pakolaisista ja sorretuista yhteiskunnan vieraita.”[22] Kahdessakymmenessä vuodessa siitä, kun ensimmäiset pyhiinvaeltajaisät astuivat maihin Plymouthissa, oli kaksikymmentä tuhatta henkilöä lisää asettunut Uuteen-Englantiin.

Päästäkseen tavoitteeseensa ”he tyytyivät säästäväisyydellä ja ankaralla työllä hankittuun niukkaan elatukseen. Heille riitti palkaksi kohtuullinen maan tuotto, eivätkä kultaisten unelmien säteet harhauttaneet heitä heidän tieltään. – – He tyytyivät yhteisönsä hitaaseen ja vakaaseen kehitykseen. He kestivät kärsivällisesti syrjäseudun vaatimat kieltäymykset ja kastelivat vapauden puuta kyynelillään ja otsansa hiellä, kunnes se juurtui syvälle maahan.”

Raamattua pidettiin uskon perustuksena, viisauden lähteenä ja vapauden takeena. Sen periaatteita teroitettiin ahkerasti kodeissa, kouluissa ja kirkoissa. Sen hedelminä näkyi säästäväisyyttä, tietoa, puhtautta ja raittiutta. Puritaanien siirtokunnissa saattoi elää vuosia ”näkemättä juoppoa, kuulematta kirosanaa tai tapaamatta kerjäläistä”[23]. Samalla tuli todistetuksi, kuinka Raamatun periaatteet ovat kansallisen suuruuden varmin turva. Vähäpätöiset, hajallaan olevat siirtokunnat kasvoivat voimakkaaksi liittovaltioksi, ja maailma seurasi hämmästyneenä rauhaa ja menestystä, jotka seurasivat, kun ”kirkko oli ilman paavia ja valtio ilman kuningasta”.

Amerikan rannoille siirtyi kuitenkin yhä enemmän myös sellaisia, joiden vaikuttimet olivat aivan toiset kuin ensimmäisillä pyhiinvaeltajaisillä. Vaikka yksinkertaisen uskon ja puhtauden uudistava voima vaikutti laajalti, se alkoi heiketä, kun pelkkää maallista etua tavoittelevien lukumäärä kasvoi.

Ensimmäiset siirtolaiset olivat rajoittaneet äänioikeuden ja yhteiskunnallisten virkojen hoidon vain kirkkoon kuuluville, millä oli mitä turmiollisin vaikutus. Tarkoitus oli ollut pitää siirtokunta puhtaana, mutta tämän seurauksena kirkko turmeltui. Kun uskon tunnustaminen oli äänioikeuden ja virkaan pääsyn ehto, kirkkoihin liityttiin ilman sydämen muutosta pelkästään maallisista vaikuttimista. Siten seurakuntien jäsenistö muodostui suurelta osin kääntymättömistä. Pappienkin joukossa oli niitä, jotka eivät vain tyytyneet suosimaan harhaoppeja vaan olivat myös tietämättömiä Pyhän Hengen uudistavasta voimasta. Näin jouduttiin jälleen todistamaan samoja ikäviä seurauksia, joita on niin usein nähty kirkon historiassa aina Konstantinuksen päivistä tähän aikaan asti, kun kirkkoa on yritetty rakentaa valtion voimalla ja on pyydetty maallista valtaa Kristuksen evankeliumin tueksi, vaikka Kristus sanoi, ettei hänen kuninkuutensa ”ole tästä maailmasta”[24]. Kun kirkko ja valtio liitetään yhteen,

21 Congressional documents (U.S.A.), sarja nro 200, dokumentti 271.
22 Martyn, osa 5, s. 417.
23 Bancroft, osa 1, luku 19, kappale 25.
24 Joh. 18:36.

295–297

vaikka vain pieneltä osin, sen voi kuvitella tuovan maailmaa lähemmäksi kirkkoa, mutta todellisuudessa se vie kirkkoa lähemmäksi maailmaa.

John Robinson ja Roger Williams olivat vakuuttavasti esittäneet, että totuuden ymmärtämisessä tapahtuu kasvua. Kristittyjen tulee olla valmiit ottamaan vastaan kaikki se valo, joka löytyy Jumalan pyhästä sanasta. Heidän jälkeläisensä kuitenkin kadottivat tämän suuren periaatteen. Sekä Amerikan että Euroopan protestanttiset kirkot pysähtyivät uudistusten tiellä, vaikka olivat suurena etuoikeutenaan saaneet uskonpuhdistuksen siunaukset.

Aika ajoin nousi uskollisia miehiä opettamaan uutta totuutta ja paljastamaan yleisiä pitkään vallinneita erheitä. Useimmat tyytyivät Kristuksen ajan juutalaisten ja Lutherin ajan paavin kannattajien tavoin pitämään kiinni siitä, mihin heidän isänsä olivat uskoneet ja halusivat elää samoin kuin he olivat eläneet. Tästä syystä usko kangistui jälleen muodolliseksi. Vanhasta pidettiin kiinni, ja suosittiin harhaa ja taikauskoa. Ne olisi hylätty, jos seurakunta olisi jatkuvasti vaeltanut Jumalan sanan valossa. Uskonpuhdistuksen elähdyttävä henki sammui vähitellen, kunnes protestanttiset kirkot olivat melkein yhtä suuressa uudistuksen tarpeessa kuin Rooman kirkko oli ollut Lutherin aikana. Vallalla oli maailmallisuus, hengellinen tylsyys, kunnioitus ihmisten mielipiteitä kohtaan ja taipumus vaihtaa Jumalan sanan opetukset ihmisten teorioihin.

Raamatun laaja levikki 1800-luvun alkupuolella tarjosi maailmalle suurta valoa, jota ei kuitenkaan seurannut kasvu totuuden tuntemisessa tai elävään kokemukseen perustuvassa uskossa. Paholainen ei enää voinut varhaisempien aikojen tavoin pidättää kansalta Jumalan sanaa. Se oli nyt kaikkien saatavilla. Saavuttaakseen tavoitteensa hän kuitenkin johti monet väheksymään sen arvoa. Ihmiset laiminlöivät Pyhän Kirjan tutkimisen, mikä sai heidät jatkuvasti hyväksymään vääriä selityksiä ja suosimaan sellaisia uskonkäsityksiä, joiden perustuksena ei ollut Raamattu.

Kun Paholainen näki, ettei hän saanut hävitettyä totuutta vainolla, hän turvautui jälleen kompromisseihin kuten johtaessaan kirkon suureen luopumukseen ja Rooman kirkon muodostumiseen. Hän ei tällä kertaa houkutellut kristittyjä liittoutumaan pakanoiden kanssa vaan sellaisten ihmisten kanssa, joiden rakkaus tätä maailmaa kohtaan oli osoittanut heidät yhtä aidoiksi epäjumalanpalvelijoiksi kuin sellaiset, jotka kumartavat veistettyjä epäjumalankuvia. Tämän kehityksen seuraukset olivat nyt yhtä tuhoisia kuin vastaavissa tilanteissa aiemmin. Ylpeyttä ja ulkonaista loistoa vaalittiin uskonnon nimissä, ja seurakunnat turmeltuivat. Paholainen väärensi jatkuvasti Raamatun oppeja, ja perinteet, jotka koituivat miljoonien ihmisten tuhoksi, juurtuivat syvälle. Kirkko tuki ja puolusti perimätietoa sen sijaan, että olisi taistellut ”sen uskon puolesta, joka pyhille on kertakaikkisesti annettu”[25]. Näin halveksittiin periaatteita, joiden puolesta uskonpuhdistajat olivat paljon tehneet ja kärsineet.

---

25 Juud. 1:3.

297, 298

17

Kohti Jeesuksen paluuta

Yksi Raamatun vakavimmista mutta samalla riemullisimmista opetuksista on lupaus Jeesuksen paluusta suuren lunastussuunnitelman huipentumana. Jumalan pyhiinvaeltajakansa on joutunut kulkemaan pitkää matkaansa kuoleman varjon ”pimeässä laaksossa”, mutta sen kannustimena on ollut iloinen, korvaamattoman arvokas toivo; hän, joka on ”ylösnousemus ja elämä”, tulee takaisin ja vie hajalle ajetun kansansa kotiin.

Jeesuksen paluu on Pyhän Raamatun ydinsanomaa. Siitä päivästä lähtien kun ensimmäinen ihmispari surullisena asteli pois Eedenin paratiisista, uskovat ovat odottaneet luvattua Pelastajaa, joka murtaisi pahan vallan ja palauttaisi heidät menetettyyn paratiisiin. Muinaiset pyhät miehet odottivat Messiaan tuloa kirkkaudessaan toivonsa täyttymyksenä. Henok, joka edusti seitsemättä sukupolvea Eedenin paratiisin alkuperäisten asukkaiden jälkeen ja jonka kerrotaan eläneen kolmesataa vuotta Jumalan yhteydessä, sai kaukaa nähdä Lunastajan tulon. Hän sanoi: ”Katso, Herra tulee pyhiensä tuhatlukuisen joukon kanssa ja panee jokaisen tuomiolle.”[1] Kärsimystensä pimeimmällä hetkellä patriarkka Job vahvisti horjumattomassa uskossa: ”Minä tiedän, että lunastajani elää. Hän sanoo viimeisen sanan maan päällä. – – minä saan nähdä Jumalan, saan katsella häntä omin silmin, ja silmäni näkevät: hän ei ole minulle outo!”[2]

Kristuksen takaisintulo, joka aloittaa vanhurskauden ajan, innoitti Raamatun kirjoittajien kauneimmat ja ihastuttavimmat tekstit. Raamatun psalmirunoilijat ja profeetat käsittelivät tätä aihetta sanoilla, joista hehkui taivaallinen tuli. Psalmirunoilija lauloi Israelin Jumalan voimasta ja suuruudesta: ”Siionista, täydellisen kauniista, Jumala ilmestyy kirkkaudessaan. Meidän Jumalamme tulee, hän ei enää vaikene. – – Hän kutsuu todistajikseen taivaan ja maan, hän vaatii kansansa tilille.”[3] ”Iloitkoon taivas, riemuitkoon maa! – – Herran edessä, sillä hän tulee! Hän tulee tuomaan oikeutta, hallitsemaan vanhurskaasti maata, uskollisesti sen kansoja.”[4]

Profeetta Jesaja sanoi: ”Tomuun vaipuneet, herätkää ja riemuitkaa! Sinun kimaltava aamukasteesi virvoittaa maan, ja niin maa palauttaa kuolleet elämään.” ”Mutta sinun kuolleesi heräävät eloon, heidän ruumiinsa nousevat ylös.” ”Kuolema on nielty ainiaaksi. Herra Jumala pyyhkii kaikkien kasvoilta kyyneleet ja vapauttaa kansansa alennuksesta ja häpeästä kaikkialla maan päällä. Näin on Herra puhunut. Sinä päivänä sanotaan: ’Tämä on meidän Jumalamme! Häneen me panimme toivomme, ja hän pelasti meidät. Tämä on Herra, häneen me kiinnitämme toivomme, iloitkaamme ja riemuitkaamme! Hän pelastaa meidät.’”[5]

Samoin profeetta Habakuk katseli Jeesuksen takaisintuloa pyhässä näyssä. ”Jumala tulee

1 Juud. 1:14, 15.
2 Job 19:25–27.
3 Ps. 50:2–4.
4 Ps. 96:11–13.
5 Jes. 26:19; 25:8, 9.

299, 300

Teemanista, Pyhä Paaranin vuorelta. Sela. Hänen loistonsa peittää taivaat, maa on täynnä hänen ylistystään. Hänen hohteensa on kuin auringon valo – – Hän pysähtyy mittaamaan maata, hän katsoo ja saa kansat vapisemaan. Ikiaikaiset vuoret menevät murskaksi, ikuiset kukkulat vaipuvat. Hänen tiensä ovat iankaikkiset. – – Virtoihinko Herra on vihastunut? Kohtaako vihasi virtoja, ja suuttumuksesi merta, kun ajat hevosillasi, pelastuksesi vaunuilla? – – Vuoret näkevät sinut ja vapisevat, – – syvyys antaa äänensä kuulua, kohottaa kätensä korkealle. Aurinko ja kuu pysyvät majassaan, kun sinun loistavat nuolesi kiitävät, sinun keihääsi salama hohtaa. – – Sinä olet lähtenyt auttamaan kansaasi, pelastamaan voideltusi."[6]

Kun Vapahtajan yhdessäolo opetuslasten kanssa oli päättymässä, hän lohdutti heitä lupaamalla varmasti tulla takaisin. "Älköön sydämenne olko levoton. – – Minun Isäni kodissa on monta huonetta – –. Minä menen valmistamaan teille sijaa mutta tulen sitten takaisin ja noudan teidät luokseni, jotta saisitte olla siellä missä minä olen."[7] "Kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa, hän istuutuu kirkkautensa valtaistuimelle. Kaikki kansat kootaan hänen eteensä – –."[8]

Jeesuksen taivaaseen ottamisen jälkeen enkelit toistivat opetuslapsille Öljymäellä lupauksen hänen paluustaan: "Tämä Jeesus, joka otettiin teidän luotanne taivaaseen, tulee kerran takaisin, samalla tavoin kuin näitte hänen taivaaseen menevän."[9] Samoin apostoli Paavali Hengen innoittamana todisti: "Itse Herra laskeutuu taivaasta ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pasuunan kaikuessa, ja ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina."[10] Myös Patmoksen profeetta yhtyy tähän: " – Katso, hän tulee pilvissä! Kaikki ihmiset näkevät hänet – –."[11]

Jeesuksen takaisintuloon liittyy myös niiden suurenmoisten asioiden täyttymys, jotka koskevat kaiken ennallistamista, "niin kuin Jumala ikiajoista asti on luvannut pyhien profeettojen suulla".[12] Silloin pahan pitkä valtakausi päättyy. "Koko maailman kuninkuus on nyt tullut meidän Herrallemme ja hänen Voidellulleen. Hän on hallitseva aina ja ikuisesti."[13] "Herran kunnia ilmestyy, kaikki saavat sen nähdä." "Herra, minun Jumalani, saa vanhurskauden versomaan, ja ylistys kohoaa kaikkien kansojen kuultavaksi." "Sinä päivänä Herra Sebaot on oleva kansansa jäännökselle ihana kruunu, ylväs seppele[.]"[14]

Silloin perustetaan Messiaan kauan kaivattu kaikkialle ulottuva rauhan valtakunta. "Yhä Herra lohduttaa Siionia ja armahtaa sen rauniomaita. Hän muuttaa aution maan Eedenin puutarhan kaltaiseksi ja aron kuin Herran paratiisiksi." "Sen osaksi tulee Libanonin kunnia, Karmelin ja Saaronin ihanuus." "Ei sinun nimesi enää ole Hylätty eikä maasi nimi Hedelmätön, vaan sinun nimesi on oleva Rakastettuni ja maasi nimi Puolisoni – – niin kuin sulhanen iloitsee morsiamestaan, niin sinun Jumalasi iloitsee sinusta."[15]

Kaikkina aikoina Herran tulo on ollut hänen todellisen kansansa toivo. Vapahtajan Öljymäellä antama jäähyväislupaus takaisintulostaan kirkasti hänen seuraajiensa tulevaisuudenkuvan ja täytti heidän sydämensä niin suurella ilolla ja toivolla, etteivät ajalliset surut voineet niitä tukahduttaa tai koettelemukset himmentää. Kärsimysten ja vainon keskellä

---

6 Hab. 3:3, 4, 6, 8, 10, 11, 13, RK 2012.
7 Joh. 14:1–3.
8 Matt. 25:31, 32.
9 Ap. t. 1:11.
10 1. Tess. 4:16.
11 Ilm. 1:7.
12 Ap. t. 3:21.
13 Ilm. 11:15.
14 Jes. 40:5; 61:11; 28:5.
15 Jes. 51:3; 35:2; 62:4, 5.

”suuren Jumalan ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen” ilmestyminen oli autuas toivo.[16] Kun Tessalonikan uskovat tunsivat surua joutuessaan hautaamaan läheisiään, jotka olivat toivoneet voivansa itse nähdä Herran paluun, Paavali, heidän opettajansa, kertoi heille Kristuksen toisen tulemuksen aikaan tapahtuvasta ylösnousemuksesta. Silloin Kristuksessa kuolleet herätetään, ja temmataan yhdessä elävien uskovien ”kanssa yläilmoihin Herraa vastaan. Näin me saamme olla aina Herran kanssa. Rohkaiskaa siis toisianne näillä sanoilla.”[17]

Kallioisella Patmoksen saarella Jeesuksen rakastama opetuslapsi sai kuulla lupauksen: ”Tämä on tosi, minä tulen pian.” Kaikissa maallisen uskonvaelluksen vaiheissa hänen ja koko seurakunnan vastauksena tähän Jeesuksen lupaukseen ovat olleet rukoussanat: ”Aamen. Tule, Herra Jeesus!”[18]

Pyhät ja marttyyrit todistivat totuudesta vankiloissa, polttorovioilla ja mestauslavoilla. Niiltä heidän uskonsa ja toivonsa ääni kuuluu vuosi-satojen takaa. Yksi heistä totesi, että koska he olivat ”varmoja Jeesuksen henkilökohtaisesta ylösnousemuksesta ja sen perusteella omastaan, he halveksivat kuolemaa, ja heidän havaittiin olevan sen yläpuolella”.[19]

He olivat valmiit menemään hautaan voidakseen ”nousta vapaina”[20]. He odottivat ”Herran laskeutuvan taivaasta Isänsä kirkkaudessa pilvien päällä – – ja perustavan vanhurskaille valtakunnan.” Tämä usko oli rakas valdolaisille[21], ja Wycliffe piti Vapahtajan takaisintuloa seurakunnan toivona[22].

Luther sanoi: ”Olen todella valmis uskomaan, ettei tuomion päivää tarvitse odottaa täyttä kolmeasataa vuotta. Jumala ei voi eikä halua kärsiä tätä pahaa maailmaa enää pitkään.” ”Tuo suuri päivä, jona kaikkien kauheuksien valtakunta tuhoutuu, on lähellä.”[23]

”Tämä vanha maailma ei ole kaukana loppupisteestään”, sanoi Melanchthon. Calvin pyytää kristityiltä, ”etteivät he epäröisi, vaan hartaasti odottaisivat Kristuksen tulon päivää, koska se on kaikista tapahtumista merkittävin”, ja selittää, että ”koko uskollisten perheen on pidettävä mielessään tuo päivä.” ”Meidän tulee janota, etsiä ja pohdiskellä Kristusta siihen saakka, kunnes päivä valkenee, ja Herra täysin paljastaa meille tulevan valtakuntansa kirkkauden.”[24]

”Eikö Herra Jeesus ollut ihmisruumiissa, kun hän meni taivaaseen?” kysyi John Knox, Skotlannin uskonpuhdistaja. ”Eikö hän tulisi takaisin? Me tiedämme hänen tulevan pian.” Ridley ja Latimer, jotka antoivat henkensä totuuden puolesta, odottivat uskossa Herran tuloa. Ridley kirjoitti: ”Uskon siihen ja siksi sanon tämän: ei ole pienintäkään syytä epäillä, etteikö maailma olisi tulossa loppuunsa. Sanokaamme siksi sydämestämme Vapahtajallemme Kristukselle Herran palvelija Johanneksen sanoin: ’Tule, Herra Jeesus, tule!’”[25]

Baxter sanoi: ”Herran tulon ajatus on minulle mitä miellyttävin ja iloisin.”[26] ”Pyhien ominaispiirre on rakastaa Jeesuksen takaisintuloa ja odottaa autuaan toivon toteutumista. Usko saa sen aikaan. – – kun ylösnousemus tapahtuu, kuolema, viimeinen vihollisista, saa loppunsa. Silloin ymmärrämme paremmin, miksi uskovien kannattaa kestävästi ja hartaasti rukoilla

---

16 Tit. 2:13.
17 1. Tess. 4:16–18.
18 Ilm. 22:20.
19 Daniel T. Taylor, *The Reign of Christ on Earth: or, The Voice of the Church in All Ages,* s. 33.
20 Taylor, s. 54.
21 Taylor, s. 129–132.
22 Taylor, s. 132–134.
23 Taylor, s. 158, 134.
24 Taylor, s. 158, 134.
25 Taylor, s. 151, 145.
26 Richard Baxter, *Works,* osa 17, s. 555.

302, 303

Jeesuksen paluuta. Hänen tullessaan saadaan lopullinen ja viimeinen voitto.”[27] ”Tämä on se päivä, jota kaikkien uskovien tulisi ikävöidä, toivoa ja odottaa lunastustyön ja heidän toiveidensa ja pyrkimyksiensä täyttymisenä.”[28] Tämä oli apostolisen seurakunnan, ”autiomaahan” paenneen seurakunnan ja uskonpuhdistajien toivo.

Profetiat eivät rajoitu kertomaan vain Kristuksen tulemisen tapaa ja tarkoitusta. Ne antavat ennusmerkkejä, jotka auttavat tietämään, milloin sen aika on lähellä. Jeesus sanoi: ”Auringossa, kuussa ja tähdissä näkyy merkkejä.”[29] ”Mutta noina päivinä, tuon ahdingon jälkeen, aurinko pimenee eikä kuu anna valoaan, tähtiä putoaa taivaalta ja taivaiden voimat järkkyvät. Silloin nähdään Ihmisen Pojan tulevan pilvien keskellä suuressa voimassaan ja kirkkaudessaan[.]”[30] Ilmestyskirja kuvaa ensimmäisen ennusmerkeistä, jotka edeltävät Kristuksen tuloa, seuraavasti: ”Maa järkkyi ja vavahteli, aurinko pimeni mustaksi kuin suruvaate, ja kuu muuttui kauttaaltaan verenpunaiseksi.”[31]

Näitä merkkejä näkyi jo ennen 1800-luvun alkua. Niiden täyttymykseen kuuluu vuoden 1755 maanjäristys, pahin, josta on historiallista tietoa.[32] Se tunnetaan Lissabonin maanjäristyksenä, vaikka sen vaikutus ulottui suureen osaan Eurooppaa, Afrikkaa ja Amerikkaa. Järistys tuntui Grönlannissa, Karibialla, Madeiran saarella, Norjassa, Ruotsissa, Isossa-Britanniassa ja Irlannissa, kaikkiaan yli 10 miljoonan neliökilometrin laajuisella alueella. Afrikassa järistys oli melkein yhtä voimakas kuin Euroopassa. Suuri osa Algeriaa tuhoutui; ja lähellä Marokkoa maa nieli kitaansa kokonaisen kylän, jossa oli kahdeksan- tai kymmenentuhatta asukasta. Suuri tsunami vyöryi Espanjan ja Afrikan rannoille peittäen kaupunkeja ja aiheuttaen valtavaa hävitystä. Espanjassa ja Portugalissa järistys oli rajuin. Cádizin yli vyöryneen aallon kerrottiin olleen 18 metriä korkea. Vuoret, ”jotkut niistä Portugalin suurimpia, järkkyivät rajusti aivan kuin perustuksiaan myöten. Muutamien huiput aukenivat, repeytyivät ja pirstoutuivat omituisella tavalla, jolloin valtavia kivimassoja syöksyi viereisiin laaksoihin. Näistä vuorista kerrotaan kohonneen tulenliekkejä.”[33]

Lissabonissa ”kuului maanalaista jylinää, ja kohta sen jälkeen raju järistysaalto tuhosi enimmän osan kaupungista. Noin kuudessa minuutissa kuusikymmentätuhatta ihmistä menetti henkensä. Meri vetäytyi ensin taaksepäin, niin että merenpohja paljastui, ja syöksyi sitten takaisin nousten 16 metriä tai enemmänkin yli normaalin tason.” ”Muiden eriskummallisten tapahtumien joukossa, jotka luonnonmullistus Lissabonissa aiheutti, oli uuden kokonaan marmorista tehdyn suunnattoman kalliin rantalaiturin vajoaminen. Suuri väkijoukko

---

27 Baxter, s. 500.
28 Baxter, s. 182, 183.
29 Luuk. 21:25.
30 Mark. 13:24–26.
31 Ilm. 6:12.
32 Lissabonin maanjäristyksellä oli merkittävä yhteiskunnallinen ja aatehistoriallinen vaikutus. Tapahtuma järkytti koko Eurooppaa, josta yhtenä esimerkkinä Nousiaisten kirkkoherra, herännäisjohtaja Abraham Achreniuksen arkkiveisu, virsi 390, Oi Jeesus, armon ruhtinas. Vielä nykyisessäkin versiossa on Lissaboniin viittaava säe:

”Ja vaikka järkkyisikin maa
ja tulva syöksähtäisi
tai raunioita, kuolemaa
vain kaupungeista jäisi,
niin järkkymättä kuitenkin
jää muuri Herran kaupungin.
Se kestää paikallansa.”

Suuri taistelu -kirjan ensimmäisen laitoksen kirjoitusaikaan (v. 1888) Lissabonin järistystä pidettiin yleisesti suurimpana maanjäristyksenä koskaan. *Suomentajan huomautus.*

33 Sir Charles Lyell, *Principles of Geology,* s. 495.

303–305

oli paennut laiturille turvaan luhistuvien rakennusten alta. Yllättäen laituri upposi ihmiset mukanaan, eikä ainutkaan kuolleista ruumiista koskaan noussut veden pinnalle."[34]

Maanjäristyksen "ensimmäinen aalto aiheutti välittömästi kaupungin kaikkien kirkkojen, luostarien ja melkein kaikkien suurten julkisten rakennusten sortumisen. Ensijäristyksessä asuinrakennuksista tuhoutui yli neljäsosa. Parin tunnin kuluessa eri puolilla kaupunkia syttyi lukuisia tulipaloja, joiden raivo yltyi niin ankaraksi, että lähes kolme päivää järistyksen jälkeen koko kaupunki oli täysin tuhoutunut. Maanjäristys tapahtui kirkollisen juhlan aikaan, jolloin kirkot ja luostarit olivat täynnä. Siksi vain hyvin harvat pelastuivat."[35] "Kansan kauhua ei voi kuvata sanoin. Ihmiset eivät itkeneet, tapahtuma oli kyyneleitä suurempi. Kauhun ja hämmästyksen valtaamat ihmiset juoksivat suinpäin sinne tänne lyöden kasvoihinsa tai rintoihinsa huutaen: '*Misericordia! Maailmanloppu on tullut!*' Äidit unohtivat lapsensa ja ryntäilivät ympäriinsä kantaen ristiinnaulitun kuvia. Valitettavasti monet etsivät suojaa kirkoista, joissa ehtoollissakramentin aineet otettiin turhaan esille. Turhaan nämä onnettomat tarkertuivat kirkon alttareihin. Pyhimysten kuvat, papit ja kansa hautautuivat samaan rauniokasaan." On arvioitu, että tuona kohtalokkaana päivänä 90 000 ihmistä menetti henkensä.

Kaksikymmentäviisi vuotta myöhemmin nähtiin seuraava profetiassa mainittu merkki: auringon ja kuun pimeneminen. Tästä merkistä teki erityisen tärkeän se tosiasia, että sen täyttymisen aika oli tarkoin osoitettu. Kun Vapahtaja keskusteli opetuslasten kanssa Öljymäellä, hän kuvasi seurakunnan kauan kestänyttä koettelemusten aikaa, paavinkirkon 1260 vuotta jatkunutta vainoa. Hän lupasi lyhentää tätä ahdistuksen aikaa. Kertoessaan ajan merkeistä Jeesus totesi, että tämä aika lyhennettäisiin. Samalla hän määritteli ajankohdan, jolloin voitaisiin kokea ensimmäinen hänen mainitsemistaan hänen paluutaan edeltävistä tapahtumista. "Mutta noina päivinä, tuon ahdingon jälkeen, aurinko pimenee eikä kuu anna valoaan[.]"[36] Nuo 1260 profeetallista päivää eli vuotta päättyivät vuonna 1798. Vaino oli miltei kokonaan ohi neljännesvuosisata aiemmin. Kristuksen sanojen mukaan aurinko pimenisi tämän vainon ajan jälkeen, ja ennustus toteutui 19.5.1780.

"Lähes ainutkertainen, salaperäinen ja toistaiseksi selittämätön luonnonilmiö – – on pimeä päivä 19.5.1780, jolloin Uuden-Englannin alueella koko näkyvä taivas ja ilmakehä pimenivät käsittämättömällä tavalla."[37]

Eräs Massachusettsissa asunut silminnäkijä kuvasi tapahtunutta seuraavasti: "Aurinko nousi aamulla kirkkaana mutta peittyi pian pilveen. Pilvet laskeutuivat alemmaksi muuttuen samalla mustiksi ja uhkaaviksi. Salamat leimahtelivat, ukkonen jylisi ja satoi vähän. Kello yhdeksän aikoihin pilvet harvenivat ja muuttuivat kuparin värisiksi. Tämä outo valo teki maan, kalliot, puut, rakennukset, veden ja ihmiset luonnottoman näköisiksi. Muutamia minuutteja myöhemmin raskas musta pilvi peitti koko taivaan, paitsi kapeaa reunaa taivaanrannassa. Oli yhtä pimeää kuin normaalina kesäiltana klo 21.

Vähitellen kansa joutui pelon, hädän ja kauhun valtaan. Naisia seisoi ovilla katselemassa pimeää maisemaa. Miehet palasivat työstään pelloilta kotiin, puuseppä jätti työkalunsa, seppä pajansa ja kauppias myymälänsä. Koulut suljettiin, ja oppilaat juoksivat pelästyneinä kotejaan kohti. Matkalla olevat pysähtyivät lähimpiin taloihin, ja kaikki kyselivät: 'Mitä on tulossa?' Näytti kuin hirmumyrsky olisi puhkeamassa maan ylle, tai kaiken loppu olisi käsillä.

Kynttilät sytytettiin, ja takoissa paloi tuli yhtä kirkkaasti kuin kuuttomana syysiltana. – – Kanat lensivät orrelleen nukkumaan, karja kokoontui ammuen laidunsuojiin, sammakot

---

34 Lyell, s. 495.
35 *Encyclopedia Americana* (v. 1831 laitos), artikkeli "Lisbon".
36 Mark. 13:24.
37 R. M. Devens, *Our First Century,* s. 89.

305–307

kurnuttivat, linnut lauloivat iltalaulujaan ja lepakot tulivat ulos lentelemään. Ihmiset kuitenkin tiesivät, ettei yö ollut vielä tullut. – –

Salemin tabernaakkelikirkon pastori, tohtori Nathanael Whittaker, järjesti hartaushetken kirkossaan ja sanoi pimeyden olevan yliluonnollinen. Monissa muissakin paikoissa pidettiin kokouksia. Kaikissa valittiin valmistelematta saarnatekstiksi sellainen, joka osoitti tapahtuman Raamatun ennustusten täyttymykseksi. – – Pimeys oli synkimmillään aamupäivällä kellon näyttäessä vähän yli yksitoista.”[38] ”Suurimmassa osassa maata oli päivällä niin pimeää, ettei ilman kynttilänvaloa ollut mahdollista nähdä aikaa tasku- tai seinäkellosta, syödä päivällistä tai hoitaa kotiaskareita. – –

Pimeys kattoi todella laajan alueen. Siitä oli havaintoja Falmouthia myöten ja lännessä se saavutti Connecticutin perimmäiset osat ja Albanyn. Etelässä se ulottui rannikolle ja pohjoisessa niin pitkälle kuin yhdysvaltalaista asutusta oli.”[39, 40]

Päivällä vallinnut synkkä pimeys alkoi hälvetä tuntia tai kahta ennen normaalia illan pimeyttä. Taivas selkeni osin, ja aurinkokin näyttäytyi, vaikka oli vielä synkän ja raskaan sumun peitossa. ”Auringonlaskun jälkeen pilvet peittivät taivaan uudelleen ja pimeä tuli hyvin nopeasti.” ”Yön valottomuus oli yhtä outo ja pelottava kuin mennyt päivä. Oli melkein täysikuu, mutta mitään esineitä ei voinut nähdä ilman keinovaloa, joka, kun sitä katseli naapuritalosta tai muualta jonkin matkan päästä, näytti tulevan kuin Egyptin pimeydestä, jota valonsäteet eivät kunnolla läpäisseet.”[41] Yksi silminnäkijöistä sanoi ilmiöstä: ”En voinut kuvitella pimeyden voivan olla sysimustempaa, vaikka kaikki maailmankaikkeuden valaisevat kappaleet olisi asetettu valoa läpäisemättömän varjon taakse tai kokonaan tuhottu.”[42] Kun täysikuu tuona iltana nousi klo 21, ”se ei kyennyt alkuunkaan karkottamaan ympäröivää kalman kaltaista pimeyttä”. Keskiyön jälkeen pimeys haihtui, ja kuu näkyi paremmin, mutta oli väriltään verenpunainen.

Historiassa 19.5.1780 on saanut nimen ”pimeä päivä”. Mitään yhtä synkkää, yhtä laajalle ulottunutta ja yhtä kauan kestänyttä pimeää aikaa ei ole kirjattu muistiin Mooseksen ajan jälkeen. Silminnäkijöiden kuvaukset tapahtumasta ovat seuraavien profeetta Joelin kirjoittamien Jumalan sanojen kaikua, lausuttu kaksituhatta viisisataa vuotta ennen niiden täyttymystä: ”Aurinko pimenee, kuu värjäytyy vereen, ennen kuin koittaa Herran päivä, suuri ja pelottava.”[43]

Kristus oli pyytänyt kansaansa seuraamaan hänen toisen tulemisensa merkkejä ja iloitsemaan kuninkaansa paluusta kertovista ennusmerkeista. ”Kun nuo tapahtumat alkavat”, hän sanoi, ”nostakaa rohkeasti päänne pystyyn, sillä teidän vapautuksenne on lähellä.”[44] Hän

---

38 *The Essex Antiquarian*, Huhtikuu 1899, vsk. 3, nro 4, s. 53, 54.

39 William Gordon, *History of the Rise, Progress, and Establishment of the Independence of the U.S.A.*, osa 3, s. 57.

40 Pimeä alue, kuten se on tekstissä kuvattu, oli runsaat 100 km leveydeltään ja noin 300 km pituudeltaan. Kyse on Yhdysvaltojen koilliskulmasta, Uuden-Englannin alueesta. Vaikutusalue lienee ollut tuntuvasti tässä kuvattua laajempi, koska pimeyden tiedetään ulottuneen Kanadaan, Maineen ja myös New Yorkista etelään New Jerseyn osavaltioon. Se ei kuitenkaan ulottunut kovin pitkälle New Yorkista länteen, koska havaintoja ei ole Pennsylvaniasta. Syyksi myöhemmän tutkimuksen perusteella oletetaan laajat metsäpalot Kanadassa ja poikkeukselliset sääolosuhteet. Synkkä savupilvi ja pimeys liikkui hitaasti kaakkoon. Sen alkua, päättymistä ja vähittäistä haihtumista koskevat havainnot löytyvät eri kaupunkien paikallislehdistä, mikä mahdollistaa ilmiön laajuuden ja etenemisnopeuden määrittelyn. *Suomentajan huomautus.*

41 Isaiah Thomas, *Massachusetts Spy; or, American Oracle of Liberty,* osa 10, nro 472 (Toukokuu 25, 1780).

42 Tri Samuel Tenney, kirje (Exeter, New Hampshire), Joulukuu 1785, *Massachusetts Historical Society Collections,* 1792, 1st series, osa 1, s. 97.

43 Joel 3:4.

44 Luuk. 21:28.

307, 308

kannusti seuraajiaan katsomaan keväällä lehteen puhkeavia puita ja sanoi: ”Kun näette sen puhkeavan lehteen, te tiedätte ilman muuta, että kesä on jo lähellä. Samalla tavoin te nähdessänne tämän tapahtuvan tiedätte, että Jumalan valtakunta on lähellä.”[45]

Kun ylpeys ja muodollisuus syrjäyttivät kristikunnassa nöyryyden ja jumalisuuden, rakkaus Kristukseen ja usko hänen takaisintuloonsa kylmeni. Maallistuminen ja mukavuuden tavoittelu sai Jumalan lapsiksi itseään kutsuvat sokeutumaan Vapahtajan opetukselle hänen paluunsa merkeistä. Kristuksen takaisintulon oppi tuli laiminlyödyksi ja sitä koskevat Raamatun tekstit hämärtyivät väärien selitysten vuoksi. Lopulta koko asia jäi lähes täysin syrjään ja unohdetuksi. Tämä oli erityisen totta Pohjois-Amerikan seurakunnissa. Kaikki yhteiskuntaluokat nauttivat vapaudesta ja hyvinvoinnista. Kunnianhimossaan ihmiset tavoittelivat vaurautta ja ylellisyystavaroita, mikä sai heidät omistautumaan rahan hankkimiseen ja innokkaasti tavoittelemaan suosiota ja valtaa. Nämä kaikki näyttivät olevan jokaisen ulottuvilla, ja ihmisten kiinnostus ja toivo keskittyi tämän elämän mahdollisuuksiin. Sitä vakavaa päivää, jona kaikki nykyinen tulisi päätökseen, pidettiin kaukaiseen tulevaisuuteen kuuluvana.

Kun Vapahtaja kuvasi seuraajilleen takaisintulonsa merkkejä, hän kertoi ennalta myös luopumuksesta, joka tapahtuisi ennen hänen tuloaan. Ajat olisivat kuin Nooan päivinä. Maalliset puuhat, nautinnon tavoittelu, ostaminen, myyminen, istuttaminen, rakentaminen ja avioituminen olisivat ihmisten mielissä, mutta Jumala tai ikuinen elämä jäisivät taka-alalle. Tänä aikana eläville kuuluu Kristuksen varoitus: ”Pitäkää varanne, etteivät juopottelu ja päihtymys tai jokapäiväisen elämän huolet turruta teitä, niin että se päivä yllättää teidät – – Pysykää siis alati valveilla ja rukoilkaa itsellenne voimaa, jotta selviäisitte kaikesta siitä, mikä on tapahtuva, ja kestäisitte Ihmisen Pojan edessä.”[46]

Tämän ajan seurakunnan tilaa kuvataan Ilmestyskirjassa Vapahtajan sanoilla: ”Sinä olet elävien kirjoissa, mutta sinä olet kuollut.”[47] Ne, jotka eivät halua herätä välinpitämättömyydestään, saavat erityisen vakavan varoituksen: ”Ellet ole hereillä, minä tulen kuin varas, yllätän sinut hetkellä, jota et aavista.”[48]

Oli tärkeää herättää ihmiset näkemään heitä uhkaava vaara. Heidät piti innoittaa valmistumaan armonajan päättymisen vakaviin tapahtumiin. Jumalan profeetta julisti: ”Herran päivä on suuri, pelottava ja hirmuinen. Kuka sen kestää?”[49] Kuka voi selviytyä, kun ilmestyy hän, josta sanotaan: ”Sinun silmäsi ovat pyhät ja puhtaat, sinä et voi katsoa pahaa, et saata katsella vääryyttä.”[50]? Nekö, jotka huutavat: ”Jumalani! Me tunnemme sinut”, vaikka ovat rikkoneet hänen liittonsa[51] ja juosseet vieraan jumalan perässä[52], hellineet syntiä sisimmässään ja rakastaneet vääryyden polkuja? Heille Herran päivä on ”pimeä eikä valoisa, pilkkopimeä, ilman valon häivää”[53]. Herra sanoo: ”Siihen aikaan minä, Herra, tutkin Jerusalemin tarkoin soihduilla valaisten ja rankaisen niitä miehiä, jotka juomisen pöhöttäminä lojuvat raskaan viininsä ääressä ja sanovat itsekseen: ’Ei Herra tee hyvää eikä pahaa.’”[54] ”Minä, Herra, vaadin maailman tilille pahuudestaan ja jumalattomat synneistään. Minä teen lopun

---

45 Luuk. 21:30, 31.
46 Luuk. 21:34, 36.
47 Ilm. 3:1.
48 Ilm. 3:3.
49 Joel 2:11.
50 Hab. 1:13.
51 Hoos. 8:2, 1.
52 Vrt. Ps. 16:4.
53 Aam. 5:20.
54 Sef. 1:12.

308–310

röyhkeiden ylimielisyydestä, painan maahan väkivaltaisten ylpeyden[.]”[55] ”Heidän hopeansa ja kultansa eivät voi heitä pelastaa – –.” ”Heidän omaisuutensa ryöstetään, heidän talonsa hävitetään.”[56]

Profeetta Jeremia katseli ennalta tätä pelottavaa aikaa ja huudahti: ”Tuska polttaa sisintäni, rintani pakahtuu! – – en voi vaieta. Kuulen torven äänen, kuulen sotahuudon! Tuhoa tuhon päälle, koko maa tuhoutuu!”[57]

”Se päivä on vihan päivä, hädän ja ahdistuksen päivä, onnettomuuden ja hävityksen päivä, pimeyden ja synkeyden päivä, pilven ja sumun päivä, pasuunan äänen ja sotahuudon päivä.”[58] ”Herran päivä tulee ankarana, – – se muuttaa maan autioksi ja hävittää sen syntiset asukkaat.”[59]

Jumalan vakavimmat ja vakuuttavimmat sanat koskevat tuota suurta päivää ja kutsuvat Jumalan kansaa heräämään hengellisestä horroksestaan ja etsimään nöyrästi ja katuen hänen kasvojaan. ”– Puhaltakaa torveen Siionissa, antakaa hälytys minun pyhällä vuorellani! Vaviskaa, kaikki maan asukkaat: Herran päivä tulee. Se on jo lähellä.” ”– – kuuluttakaa pyhä paasto, kutsukaa koolle juhlakokous! Kootkaa väki, pyhittäkää kansa, kutsukaa vanhukset, kootkaa lapset ja imeväiset. Lähteköön sulhanen morsiuskammiosta ja morsian häähuoneesta. Itkekää, papit, pyhäkön esipihalla, eteishallin ja alttarin välissä.” ”Kääntykää minun puoleeni, tehkää niin koko sydämestänne, paastotkaa, itkekää ja valittakaa. Repikää rikki sydämenne, älkää vaatteitanne. Palatkaa Herran, Jumalanne, luo, sillä hän on anteeksiantava ja laupias, hän on kärsivällinen ja hänen hyvyytensä on suuri.”[60]

Tarvittiin suuri uskonpuhdistustyö valmistamaan ihmisiä Jumalan suureen päivään. Jumala näki, että monet hänen omikseen tunnustautuvat eivät rakentaneet elämäänsä ikuisuutta varten, ja Jumala armossaan aikoi lähettää heille varoitussanoman herättääkseen heidät hengellisestä tokkurasta ja johtaakseen heidät valmistautumaan Herran tulolle.

Tämä varoitus löytyy Ilmestyskirjan luvusta 14. Kyse on kolminkertaisesta sanomasta, joka kuvataan taivaallisten olentojen julistamana. Heti niiden jälkeen seuraa Ihmisen Pojan paluu maan satoa korjaamaan. Ensimmäisessä näistä varoituksista kerrotaan tuomion läheisyydestä. Profeetta näki keskitaivaalla lentävän ”enkelin – – tehtävänään – – julistaa ikuinen evankeliumi maan asukkaille, kaikille kansoille, heimoille, kielille ja maille. Hän kuulutti kovalla äänellä: ’Pelätkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia – hänen tuomionsa aika on tullut! Kumartakaa häntä, joka on luonut taivaan, maan ja meren ja vesien lähteet.’”[61]

Tämä sanoma esitetään osana ikuista evankeliumia. Ilosanoman saarnaaminen ei kuitenkaan ole enkeleiden työtä vaan ihmisille annettu tehtävä. Pyhät enkelit toimivat tämän työn johdossa ja pitävät huolta laajakantoisista toimenpiteistä ihmisten pelastamiseksi, mutta täällä maan päällä varsinaisen evankeliumin julistus on Kristuksen palvelijoiden vastuulla.

Tämän varoituksen välittäminen annettiin uskollisille, jotka kuuliaisesti seurasivat Jumalan sanaa ja Hengen kehotuksia. He kiinnittivät mielensä profeetalliseen sanaan ”kuin pimeässä loistavaan lamppuun, kunnes päivä” alkoi ”sarastaa ja kointähti” syttyi ihmisten sydämessä.[62] He olivat etsineet Jumalan tuntemista enemmän kuin mitään kätkettyä aarretta,

---

55 Jes. 13:11.
56 Sef. 1:18, 13.
57 Jer. 4:19, 20.
58 Sef. 1:15, 16.
59 Jes. 13:9.
60 Joel 2:1, 15–17, 12, 13.
61 Ilm. 14:6, 7.
62 2. Piet. 1:19.

koska he uskoivat, että ”parempi on viisaus kuin hopea, tuottoisampi on tieto kuin kulta”[63]. Olihan Herra luvannut ”ilmoittaa suunnitelmansa palvelijoilleen, ja he tulevat tuntemaan, millainen on hänen liittonsa.”[64]

Oppineet teologit eivät tätä totuutta ymmärtäneet eikä heistä tullut sen julistajia. Jos he olisivat olleet uskollisia vartijoita, jotka ahkerasti ja Jumalaa rukoillen olisivat tutkineet Pyhää Raamattua, he olisivat ymmärtäneet, mikä hetki yöstä oli.[65] Profetiat olisivat avanneet heille käsillä olevat tapahtumat. Koska he eivät kuitenkaan olleet tähän valmiita, sanoma uskottiin vaatimattomille henkilöille. Jeesus neuvoi: ”Kulkekaa niin kauan kuin teillä on valo, ettei pimeys saisi teitä valtaansa.”[66] Pimeyteen jäävät kaikki, jotka kääntyvät pois Jumalan antamasta valosta tai laiminlyövät mahdollisuudet löytää se, kun se on heidän ulottuvillaan. Kuitenkin Vapahtaja julistaa: ”Se, joka seuraa minua, ei kulje pimeässä, vaan hänellä on elämän valo.”[67] Jokainen, joka määrätietoisesti pyrkii tekemään Jumalan tahdon ja uskollisesti seuraa saamaansa valoa, tulee saamaan suuremman valon. Hänen luokseen lähetetään joku taivaallista loistetta heijastava tähti[68] ohjaamaan häntä kaikkeen totuuteen.

Kun Kristus syntyi ihmiseksi, pyhän kaupungin papeilla ja kirjanoppineilla oli tilaisuus nähdä ajan merkit ja opettaa luvatun Messiaan tulon olevan lähellä. Olihan heille uskottu Jumalan profeetallinen sana. Miikan ennustus kertoi hänen syntymäpaikkansa.[69] Daniel ilmoitti hänen tulonsa ajan[70]. Jumala oli antanut nämä ennustukset juutalaisten johtajien vastuulle, eikä heillä siksi ollut mitään puolustusta, jos he eivät tietäneet ja julistaneet kansalle Messiaan tulon olevan käsillä. Heidän ymmärtämättömyytensä oli seurausta laiminlyönnin synnistä. Juutalaiset rakensivat muistomerkkejä surmatuille Jumalan profeetoille, mutta osoittaessaan arvonantoa maailman suurmiehille he osoittivat kunnioitusta Paholaisen palvelijoille. Kunnianhimoinen taistelu asemasta ja vallasta oli niin täyttänyt heidän mielensä, että he kadottivat näkyvistään Jumalan, taivaan kuninkaan, heille tarjoaman arvostuksen.

Israelin vanhimpien olisi tullut kunnioittavasti ja innokkaasti tutkia maailmanhistorian suurimman tapahtuman paikkaa, aikaa ja olosuhteita, kun Jumalan Poika tuli lunastamaan ihmisen. Koko kansan olisi pitänyt valvoa ja odottaa voidakseen olla ensimmäisten joukossa vastaanottamassa maailman Vapahtajaa. Mutta mitä tapahtui? Kaksi väsynyttä Nasaretin kukkuloilta lähtenyttä matkaajaa kulki Betlehemin ahtaan kadun päästä päähän kaupungin itärajalle asti etsien turhaan lepopaikkaa ja suojaa yön varalle. Yksikään ovi ei auennut heille. Viimein he löysivät suojapaikan viheliäisestä karjasuojasta, jossa maailman Vapahtaja syntyi.

Taivaan enkelit olivat nähneet Jumalan Pojan kirkkauden, jonka hän jakoi Isän kanssa, jo ennen maailman luomista. He olivat innolla odottaneet hänen tuloaan maan päälle tapahtumana, joka toisi vertaansa vailla olevaa iloa kaikille ihmisille. Enkelit lähetettiin viemään ilosanoma niille, jotka olivat valmiit ottamaan sen vastaan ja jotka riemuiten kertoisivat sen maan asukkaille. Kristus oli alentunut ja ottanut ihmisluonnon. Hän joutui maksamaan suurimman mahdollisen hinnan antaessaan itsensä syntiuhriksi. Enkelit kuitenkin toivoivat, että alennustilassaankin Korkeimman Poika ilmestyisi ihmisille arvonsa mukaisessa ylhäisyydessä ja kunniassa. Kokoontuisivatko maan mahtavat Israelin pääkaupunkiin

63 Sananl. 3:14.
64 Ps. 25:14.
65 Jes. 21:11, VKR.
66 Joh. 12:35.
67 Joh. 8:12.
68. Kirjoittaja tarkoittaa Jumalaa edustavaa ihmistä, ks. Dan. 12:3. *Toimituksen huomautus*.
69 Miika 5:1.
70 Dan. 9:25.

312–314

toivottamaan hänet tervetulleeksi? Esittelisivätkö enkelijoukot hänet odottaville ihmisille?

Yksi enkeleistä tuli maan päälle nähdäkseen, kuka on valmis ottamaan vastaan Jeesuksen. Hän ei kuitenkaan nähnyt merkkejä odotuksesta. Hän ei kuullut kenenkään ylistävän tai kiittävän Jumalaa Messiaan tulon läheisyydestä. Enkeli viipyi hetken valitun kaupungin ja sen temppelin yllä paikassa, jossa Jumalan läsnäolo oli kautta vuosisatojen ilmennyt. Sielläkin vallitsi sama välinpitämättömyys. Temppelissä papit uhrasivat epäpuhtaita uhrejaan juhlallisin ja ylpein menoin. Fariseukset puhuivat suuriäänisesti kansalle tai pitivät mahtailevia rukouksiaan katujen kulmissa. Kuninkaallisissa palatseissa, filosofien kokouksissa ja rabbiinikouluissa kaikki suhtautuivat välinpitämättömästi siihen ihmeelliseen tapahtumaan, joka oli täyttänyt koko taivaan ilolla ja kiitoksella. Ihmisten Lunastaja oli tulossa maan päälle.

Ei näkynyt merkkiäkään Kristuksen tulon odotuksesta tai valmistautumisesta elämän Ruhtinaan saapumiselle. Hämmästyneenä taivaallinen sanansaattaja oli palaamaisillaan viedäkseen tiedon tästä häpeällisestä tilanteesta, kun hän huomasi ryhmän paimenia vartioimassa yöllä laumaansa. He katselivat tähtitaivasta pohdiskellen Messiaan tulon lupausta ja ikävöiden maailman Lunastajan saapumista. Tässä oli joukko ihmisiä valmiina vastaanottamaan taivaallisen viestin. Herran enkeli ilmestyi paimenille ja ilmoitti heille suuren ilon. Taivaallinen kirkkaus täytti koko laitumen, kun suuri enkelijoukko tuli näkyviin aivan kuin asia olisi niin valtava, ettei yksi sanansaattaja riittänyt siitä kertomaan. Enkelijoukko lauloi ylistyslaulun, jota kaikkien kansojen pelastetut eräänä päivänä laulavat: ”Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa.”[71]

Mikä opetus tässä Betlehemin ihmeellisessä kertomuksessa onkaan! Se on nuhde epäuskollemme, ylpeydellemme ja itseriittoisuudellemme. Se varoittaa meitä olemaan huolellisia, ettemme tuomittavan välinpitämättömyyden vuoksi jätä huomiotta ajan merkkejä ja siten kulje etsikkoaikamme ohi.

Enkelit eivät löytäneet Messiaan tulon odottajia vain vaatimattomien paimenten keskuudesta Juudean kukkuloilta, vaan pakanoidenkin maasta löytyi häntä odottavia. Kyseessä olivat viisaat, varakkaat ja jalot itämaiset filosofit. Luontoa tutkiessaan nämä tietäjät olivat nähneet Jumalan hänen luomistöissään. He olivat löytäneet heprealaisista kirjoituksista tiedon Jaakobista nousevasta tähdestä[72], ja he odottivat hartaasti häntä, jota ei ollut tarkoitettu vain israelilaisten lohdutukseksi, vaan myös kirkkaudeksi ”pakanakansoille” ja jonka pelastus ulottuisi ”maan ääriin saakka”[73]. He etsivät valoa, ja heidän polkuaan valaisi Jumalan valtaistuimelta lähetetty kirkkaus. Kun totuuden suojelijoiksi ja tulkitsijoiksi valitut Jerusalemin papit ja kirjanoppineet jäivät pimeyteen, taivaan lähettämä tähti johti nämä pakanat vastasyntyneen kuninkaan syntymäpaikkaan.

”Samoin – – Kristus – –, jotta hän ottaisi pois kaikkien synnit – – ilmestyy vielä kerran – – pelastaakseen ne, jotka häntä odottavat.”[74] Niin kuin sanomaa Kristuksen syntymästä ei myöskään sanomaa hänen toisesta tulemisestaan uskottu kansan uskonnollisille johtajille. He eivät pitäneet yllä suhdettaan Jumalaan ja hylkäsivät taivaasta tulleen valon. He eivät kuuluneet niiden joukkoon, joita apostoli Paavali kuvailee: ”Mutta te, ystävät, ette elä pimeydessä, eikä tuo päivä pääse yllättämään teitä kuin varas. Te kaikki olette valon ja päivän lapsia. Me emme kuulu yölle emmekä pimeydelle.”[75]

---

71 Luuk. 2:14.
72 4. Moos. 24:17.
73 Luuk. 2:25, 32; Ap. t. 13:47.
74 Hepr. 9:28.
75 1. Tess. 5:4, 5.

314, 315

Siionin muurinvartijoiden[76] olisi pitänyt ensimmäisinä käsittää sanoma Vapahtajan tulosta ja ensimmäisinä korottaa äänensä kertoakseen sen läheisyydestä ja varoittaakseen kansaa, että he valmistautuisivat hänen tulolleen. He olivat kuitenkin huolettomia, unelmoivat rauhasta ja turvallisuudesta, samalla kun kansa nukkui synneissään. Jeesus piti seurakuntaansa hedelmättömänä viikunapuuna, joka oli täynnä itseriittoisuuden lehtiä ja ilman kallisarvoisia hedelmiä. Se ylpeili juhlallisesta uskonnon muotojen seuraamisesta, vaikka siltä puuttui aito nöyryys, katumus ja usko, mitkä yksin tekevät uskonnon harjoittamisesta Jumalalle mieleisen. Hengen armolahjojen asemesta ilmenivät ylpeys, muodollisuus, turhamaisuus, itsekkyys ja lähimmäisten sortaminen. Luopumustilassa oleva seurakunta sulki silmänsä ajan merkeiltä. Jumala ei hylännyt seurakuntaansa eikä hänen uskollisuutensa loppunut. Sen sijaan seurakunta luopui hänestä ja hylkäsi hänen rakkautensa. Se ei kokenut Jumalan lupausten täyttymistä, koska se kieltäytyi alistumasta niiden ehtoihin.

Näin tapahtuu varmuudella aina, kun ei arvosteta ja sisäistetä Jumalan tarjoamaa valoa ja etuoikeuksia. Ellei seurakunta seuraa Jumalan johdatusta, ota vastaan jokaista Jumalalta tullutta valonsädettä ja suorita Jumalan heille uskomia velvollisuuksia, uskonto väistämättä rappeutuu pelkäksi muotomenojen toistamiseksi. Samalla menetetään elintärkeä käytännöllinen jumalisuus. Kirkkohistoriasta löytyy useita valaisevia esimerkkejä tästä. Jumala odottaa kansaltaan sen saamien siunausten ja etuoikeuksien mukaisia uskon tekoja ja kuuliaisuutta. Kuuliaisuus vaatii uhrauksia, ja siihen kuuluu risti. Siksi monet nimikristityt kieltäytyvät ottamasta vastaan taivaallista valoa. Heille käy kuten monille juutalaisille, jotka muinoin eivät tajunneet etsikkoaikaansa.[77] Herra sivuutti heidät ylpeyden ja epäuskon tähden ja ilmoitti totuutensa niille, jotka Betlehemin paimenten ja idän tietäjien tavoin pitivät kiinni kaikesta saamastaan valosta.

---

76 Viittaus uskonnollisiin johtajiin. *Suomentajan huomautus.*
77 Luuk. 19:44.

18

Amerikkalainen uskonpuhdistaja

Rehtinä ja luotettavana pidettyä maanviljelijää oli johdateltu epäilemään Raamatun jumalallista alkuperää. Hän kuitenkin etsi vilpittömästi totuutta ja osoittautui mieheksi, jonka Jumala erityisesti valitsi johtamaan julistusta Jeesuksen paluun läheisyydestä. Kuten monet aiemmat uskonpuhdistajat William Millerkin[1] oli elämänsä varhaisvaiheessa joutunut taistelemaan köyhyyden kanssa ja oli sen myötä oppinut arvokkaita ahkeruuden ja itsekieltäymyksen läksyjä. Hänen lapsuudenkotiaan voi luonnehtia ympäristönä, jossa arvostettiin vapautta, periksiantamattomuutta ja isänmaanrakkautta. Nämä ominaisuudet kuvaavat myös häntä. Vallankumoussodassa[2] hänen isänsä oli armeijan kapteeni. Tuon myrskyisen ajan taistelut, kärsimykset ja uhraukset vaikuttivat osaltaan perheen köyhyyteen Millerin lapsuusvuosina.

William Miller oli fyysisesti vahvarakenteinen ja osoitti poikkeuksellista älykkyyttä jo lapsena. Tämä korostui hänen kasvaessaan aikuiseksi. Hän oli luova, syvällinen ajattelija ja kiinnostunut oppimaan uutta. Vaikka hänellä ei ollut mahdollisuutta korkeakouluopintoihin, hänen intonsa tutkia ja tapansa punnita kaikki huolella ja kriittisesti, antoi hänelle laajat yleistiedot ja tervettä järkeä. Hän oli moraaliltaan nuhteeton ja kadehdittavan hyvämaineinen. Hänen periaatteellisuutensa, säästäväisyytensä ja hyväntahtoisuutensa olivat erityisen arvostettuja. Koska hänellä oli aloitekykyä ja tarmoa, hän pätevöityi töihinsä nopeasti, mut-

---

1 *William Miller* (1782–1849) oli baptisti ja herätyssaarnaaja, jonka julistus aloitti Jeesuksen tulon läheisyyttä opettavan yhteiskristillisen herätyksen Pohjois-Amerikassa. Hän esitti 15 erilaista Raamatusta löytyvää todistetta sille, että Jeesus tulisi takaisin ”noin vuonna 1843”. Herätyksen edetessä aika korjautui ensin juutalaiseen vuoteen 1843, jonka ymmärrettiin päättyvän keväällä 1844 ja myöhemmin syksyyn 1844, kun Samuel S. Snow -niminen milleriläissaarnaaja korjasi Millerin aikalaskelmiin liittyneen virheen. Miller ei ollut huomioinut sitä, kuinka vuoden 0 puuttuminen vaikutti hänen laskuihinsa. Vähitellen tärkeimmäksi Jeesuksen tulon aikaa koskevaksi profetiaksi tuli Dan. 8:14.

Herätyksen loppuvaiheessa sitä kannatti arviolta 50 000–70 000 henkilöä. Arvio perustuu tietoihin milleriläisten julkaisujen levikistä, mukana olleiden pastorien määrästä ja tiedoista eri puolilla Yhdysvaltoja pidettyjen tilaisuuksien osanottajien lukumääristä. Herätykseen osallistuneita kutsuttiin milleriläisiksi tai adventisteiksi. Jälkimmäinen termi tulee latinan sanasta *adventus*, tulemus, joka teologisena terminä voi viitata joko Jeesuksen ensimmäiseen tai toiseen tuloon. Nykyisin maailmanlaajuisena toimiva adventtikirkko on vain osa millerismin vaikutuksesta syntynyttä uskonnollista toimintaa.

Muualla maailmassa oli myös vastaavaa Jeesuksen tulon odotusta, jota kuvataan luvussa 20. Tuossa luvussa ei kuitenkaan mainita tulkinnoiltaan William Milleriä lähinnä olevaa ryhmää eli nk. brittiläisiä premillennialisteja ja erityisesti Edward Irvingia. Näiden kahden herätyksen välillä oli myös selviä eroja, eikä kukaan ole osoittanut Millerin perineen käsityksiään Irvingiltä, jolla oli kannattajansa myös Yhdysvalloissa. Miller ei perinyt näkemyksiään keneltäkään muultakaan niistä kymmenistä teologeista, jotka ennen häntä osin samoin perustein olivat arvioineet Jeesuksen tulon ajankohdaksi 1800-luvun puolivälin. *Suomentajan huomautus.*

2 Amerikan vallankumous viittaa siirtokuntien itsenäistymistaisteluun ja irtautumiseen Brittiläisestä hallinnosta 1775–1783. *Suomentajan huomautus.*

317, 318

ta piti yllä tutkimusharrastustaan. Hän hoiti ansiokkaasti erilaisia yhteiskunnallisia ja sotilaallisia tehtäviä, ja tie vaurauteen ja kunniaan näytti aukeavan hänelle.

Hänen äitinsä oli hyvin harras kristitty. Lapsuudessaan Miller sai uskonnollisia vaikutteita, mutta päätyi jo nuorena deistien seuraan.[3] Useimmat heistä olivat kunniallisia, sivistyneitä ja hyväntahtoisia kansalaisia, ja siksi heidän vaikutuksensa Milleriin oli erityisen voimakas. He elivät kristillisessä yhteiskunnassa, ja se osaltaan muokkasi heidän asenteitaan. Oikeastaan heillä olisi ollut syytä kiittää Raamattua saamastaan arvostuksesta ja luottamuksesta. He kuitenkin väärinkäyttivät saamiaan lahjoja ja toimivat Jumalan sanaa vastaan. Näiden ystävien vaikutuksesta Miller omaksui heidän ajattelutapansa. Hänen mielestään yleisesti hyväksytyissä Raamatun tulkinnoissa oli voittamattomia ongelmia. Millerin uusi usko saikin hänet panemaan Raamatun syrjään mutta ei tarjonnut tilalle mitään parempaa ja jätti hänet tyytymättömäksi. Hän piti kiinni deistisistä käsityksistään noin kahdentoista vuoden ajan. Kun hän oli kolmekymmentäneljävuotias, Pyhä Henki herätti hänet tajuamaan, että hän on syntinen. Deismi ei tarjonnut toivoa onnesta haudan tuolla puolen. Tulevaisuus näytti pimeältä ja synkältä. Näin hän itse myöhemmin kuvaili tätä vaihetta elämästään:

”Kaiken päättyminen tuhoon tuntui kylmältä ja kauhistuttavalta ajatukselta, ja tilivelvollisuus veisi kaikki perikatoon. Taivas ylläni tuntui pronssilta ja maa allani raudalta.[4] Ikuisuus – mitä se tarkoitti? Kuolema – miksi se oli olemassa? Mitä enemmän näitä pohdin, sitä sekavammiksi johtopäätökseni tulivat. Yritin lopettaa tällaisten miettimisen, mutta en pystynyt hallitsemaan ajatuksiani. Olin todella onnettomassa tilassa enkä ymmärtänyt syytä. Surkuttelin ja valitin, vaikka en tiennyt, ketä valitukseni koskivat. Ymmärsin jotakin olevan vialla, mutta en käsittänyt kuinka tai mistä löytäisin apua. Olin murheellinen ilman toivoa.”

Tilanne jatkui muutaman kuukauden ajan. Sitten hän kertoo, kuinka ”tajuntaani nousi äkkiä kirkas ajatus Pelastajasta. Ymmärsin, että voisi olla joku niin hyvä ja myötätuntoinen, että hän itse sovitti rikkomuksemme ja pelasti meidät kärsimästä synnin rangaistusta. Tunsin heti tällaisen henkilön rakastettavuuden, ja kuvittelin heittäytyväni hänen käsivarsilleen ja luottavani hänen armoonsa. Tämän jälkeen heräsi kysymys, miten tällaisen Pelastajan olemassaolo voitaisiin todistaa? Ymmärsin, etten voisi muualta kuin Raamatusta löytää todisteita tällaisesta Vapahtajasta tai siitä, mitä tapahtuu kuoleman jälkeen.”

”Näin kuinka Raamatussa kuvattiin juuri sellainen Pelastaja, jollaista minä tarvitsin. Minua hämmensi ajatus, että kirjasta, jonka jumalalliseen innoitukseen en uskonut, saattoi löytyä langenneen maailman tarpeisiin täydellisesti sopiva vastaus. En voinut kuin hyväksyä, että Raamattu on Jumalan ilmoitus. Raamatusta tuli iloni ja Jeesuksesta ystäväni. Vapahtajasta tuli minulle hän, joka ”erottuu tuhansien joukosta”.[5] Aiemmin pimeältä ja ristiriitaiselta tuntunut Raamattu oli nyt lamppu, joka valaisee askeleeni ja on valo minun matkallani[6]. Mieleni rauhoittui. Olin tyytyväinen. Löysin Herran ja Jumalan, joka on kallio elämän meren myrskyissä. Nyt Raamattu muuttui minulle tärkeimmäksi tutkimuksen kohteeksi, ja voin todellakin sanoa siihen paneutumisen tuottaneen minulle suurta iloa. Tajusin, ettei minulle ollut kerrottu puoliakaan Raamatusta. Ihmettelin, miksi en ennen ollut nähnyt sen kauneutta ja kirkkautta. Hämmästelin, kuinka koskaan olin saattanut luopua siitä. Sieltä löysin, mitä

---

3 Amerikkalaiset deistit edustavat ajan raamattukritiikkiä ja uskonnonvastaisuutta. Koska ollaan ajassa ennen evoluutioteoriaa, he pitivät todennäköisenä, että Jumala loi kaiken, mutta jätti maan oman onnensa nojaan. *Suomentajan huomautus.*

4 Vrt. 5. Moos. 28:23.

5 Laul. l. 5:10.

6 Ps. 119:105.

sydämeni kaipasi, ja lääkkeen kaikkiin sisimpäni sairauksiin. Minulta meni halu tutkia muuta kirjallisuutta, ja paneuduin koko sydämestäni etsimään Jumalalta tullutta viisautta."[7]

Miller tunnusti julkisesti omaksuneensa uskon, jota hän oli halveksinut. Hänen epäuskoiset ystävänsä kiirehtivät kuitenkin esittämään hänelle kaikki väitteet, joilla hän itsekin oli usein Raamatun jumalallisen arvovallan kiistänyt. Hän ei tässä vaiheessa ollut valmis vastaamaan heille mutta päätteli, että jos Raamattu on Jumalan ilmoitus, sen täytyy olla sopusoinnussa itsensä kanssa, ja koska Raamattu on annettu ihmisten opastamiseksi, hänenkin täytyy voida sitä ymmärtää. Hän päätti itse tutkia koko Raamatun varmistuakseen siitä, voiko jokaisen näennäisen ristiriitaisuuden ratkaista.

Hän halusi panna syrjään kaikki ennakkokäsitykset ja selitysteokset ja vertasi Raamatun tekstejä toisiinsa alaviitteiden ja hakusanakirjan avulla. Hän työskenteli määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti alkaen työn 1. Mooseksen kirjasta. Hän luki tekstiä jae jakeelta eikä jatkanut eteenpäin ennen kuin kunkin tekstin merkitys oli auennut niin, ettei se enää tuottanut hänelle hämmennystä. Kun vastaan tuli jotakin epäselvää, hän yleensä vertasi tutkittavaa jaetta toisiin saman sisältöisiin teksteihin. Jokaiselle sanalle annettiin sen asianmukainen aiheeseen liittyvä merkitys, ja jos teksti nyt oli sopusoinnussa kaikkien toisten samaa aihetta käsittelevien tekstien kanssa, ongelma oli ratkaistu. Tällä tavoin hän löysi selityksen jostakin toisesta Raamatun kohdasta joka kerta, kun vastaan tuli vaikeasti ymmärrettävä teksti. Kun hän teki tutkimustaan hartaasti jumalallista valaistusta rukoillen, se mikä ennen oli hänen ymmärryksensä mukaan pimeää, kirkastui. Hän koki todeksi Psalmin sanat: "Kun sinun sanasi avautuu, se valaisee, tyhmäkin saa siitä ymmärrystä."[8]

Hän piti erityisen kiinnostavina Danielin kirjaa ja Ilmestyskirjaa. Hän käytti niiden tulkintaan samaa menetelmää kuin muuhun Raamattuun ja havaitsi suureksi ilokseen myös profetioista löytyvien vertauskuvien olevan ymmärrettäviä. Hän käsitti jo täyttyneiden ennustusten toteutuneen kirjaimellisesti ja uskoi kaikkien profetioista löytyvien lukujen, symbolien, tunnusmerkkien, vertausten, rinnastusten ym. merkityksen löytyvän joko tekstin välittömästä asiayhteydestä tai käytetyt sanat määriteltäisiin muualla Raamatussa. Näin selitettyinä ne tuli ymmärtää kirjaimellisesti.[9] Hän kertoo: "Tämä vakuutti minut, ja uskoin Raamatusta löytyvän niin selkeän ja yksinkertaisen Jumalalta tulleiden totuuksien kokonaisuuden, ettei tavallinen ihminen, tyhmäkään, voi eksyä tätä tietä kulkiessaan."[10] Hänen ponnistelunsa palkittiin ja totuuden ketjuun löytyi lenkki lenkin jälkeen. Askel askeleelta hän onnistui jäljittämään profetioiden suuret linjat. Taivaan enkelit ohjasivat hänen mieltään ja avasivat hänen ymmärryksensä sille, mitä Raamattu sanoo.

Hän otti jo toteutuneista profetioiden täyttymyksistä mallin tulevista täyttymyksistä tehtäville johtopäätöksille. Työn aikana hänelle selvisi, ettei Raamattu puolla yleistä käsitys-

---

7 S. Bliss, *Memoirs of Wm. Miller,* s. 65–67.

8 Ps. 119:130.

9 *Millerin tulkinta*. Millerin tärkein työkalu Raamatun tulkintaan oli hakusanakirja, mikä korosti yksittäisten sanojen merkitystä. Raamatun kohdan tulkinta tapahtui selvittämällä kunkin yksittäisen sanan mahdolliset merkitykset. Miller laati myös 14-kohtaisen tulkintaperiaatteiden luettelon, jota monet hänen kannattajistaan pitivät tärkeimpänä syynä sille, että vastustajat eivät onnistuneet yrityksissään todistaa Millerin johtopäätöksiä vääriksi. Hän seurasi periaatteitaan johdonmukaisesti ja yhdessä työtovereittensa kanssa laati myös pienen profeetallisen sanakirjan, *Explanation of prophetic figures.* Kyseessä on 8-sivuinen lehtinen, jossa annettiin merkitys 140 Raamatun sanalle. Jokaisen sanan jälkeen oli lyhyt merkitys ja esimerkkejä Raamatun teksteistä, esim. "PÄIVÄ, tarkoittaa yhtä vuotta, maan kiertoa radallaan kerran auringon ympäri. 4. Moos. 14:34; Hes. 4:2, 3; Dan. 7:2,3. – SARVI, kuningas. Dan. 7:24, 8:20, 21; Ilm. 17:12, 16. – MERI, suuri ihmisjoukko. Jes. 62:20; Dan. 7:3; Ilm. 7:2, 3." *Suomentajan huomautus.*

10 Bliss, s. 70. Jes. 35:8.

tä, jonka mukaan Kristus hallitsisi hengellisesti maan päällä tuhannen vuoden ajan ennen maailmanloppua. Opetus tuhannen vuoden rauhan ja vanhurskauden ajasta siirsi Herran päivän kaikkine kauhuineen kauas tulevaisuuteen. Kuitenkin, vaikka tämä käsitys tuntui houkuttelevalta, se oli vastoin Kristuksen ja hänen apostoliensa opetusta. He sanoivat, että vehnä ja rikkavilja kasvavat yhdessä sadonkorjuuseen, maailman loppuun, asti[11] sekä että ”kelvottomat ihmiset ja petkuttajat menevät pahuudessa yhä pitemmälle” tai ”viimeisinä päivinä koittavat vaikeat ajat”.[12] Pimeyden valtakunta jatkuisi siis aina Herran tuloon asti, jolloin hän tuhoaa sen suunsa henkäyksellä ja tulemisensa kirkkaudella.[13]

Oppi maailman kääntymisestä ja Kristuksen hengellisestä, maanpäällisestä hallinta-ajasta ei tullut apostolien ajan seurakunnalta. Juuri kukaan kristitty ei ennen 1700-luvun alkupuolta siihen uskonut. Kaikki väärät opit ovat vahingollisia, myös tämä. Se sai ihmiset siirtämään Jeesuksen paluun niin kauas tulevaisuuteen, ettei heidän tarvinnut ottaa vakavasti hänen takaisintulonsa läheisyydestä kertovia merkkejä. Se antoi monille väärän turvallisuuden tunteen ja sai heidät laiminlyömään sen, mikä oli elintärkeää, Jeesuksen tulolle valmistautumisen.

Miller huomasi kirjaimellisen Kristuksen henkilökohtaisen paluun olevan selkeä raamatullinen opetus. Paavali sanoi: ”Itse Herra laskeutuu taivaasta ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pasuunan kaikuessa – –.”[14] Vapahtaja puolestaan vakuutti, että he ”näkevät Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvien päällä suuressa voimassaan ja kirkkaudessaan”. ”Sillä niin kuin salama leimahtaa idässä ja valaisee taivaan länteen asti, niin on oleva Ihmisen Pojan tulo.”[15] Kaikki taivaan joukot seuraavat häntä hänen tullessaan. ”Kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa – –.”[16] ”Suuren torven soidessa hän lähettää enkelinsä neljälle ilmansuunnalle kokoamaan kaikkialta, maan kaikista ääristä ne, jotka hän on valinnut.”[17]

Jeesuksen tullessa vanhurskaat kuolleet herätetään ja elossa olevat muutetaan. Paavali antoi tästä seuraavan kuvauksen: ”Me emme kaikki kuole, mutta kaikki me muutumme, yhtäkkiä, silmänräpäyksessä, viimeisen pasuunan soidessa. Pasuuna soi, ja kuolleet herätetään katoamattomina ja me muut muutumme. Tämän katoavan on näet pukeuduttava katoamattomuuteen ja kuolevaisen kuolemattomuuteen.”[18] Kirjeessään tessalonikalaisille hän kertoi aluksi Kristuksen takaisintulosta ja lisäsi: ”Itse Herra laskeutuu taivaasta ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pasuunan kaikuessa, ja ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina. Meidät, jotka olemme vielä elossa ja täällä jäljellä, temmataan sitten yhdessä heidän kanssaan pilvissä yläilmoihin Herraa vastaan. Näin saamme olla aina Herran kanssa.”[19]

Vasta kun Kristus on tullut henkilökohtaisesti takaisin, hänen kansansa saa valtakunnan. Vapahtaja sanoi: ”Kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa, hän istuutuu kirkkautensa valtaistuimelle. Kaikki kansat kootaan hänen eteensä, ja hän erottaa ihmiset toisistaan, niin kuin paimen erottaa lampaat vuohista. Hän asettaa lampaat oikealle ja vuohet vasemmalle puolelleen. Sitten kuningas sanoo oikealla puolellaan oleville:

---

11 Matt. 13:30, 38–40.
12 2. Tim. 3:13, 1.
13 2. Tess. 2:8.
14 1. Tess. 4:16.
15 Matt. 24:30, 27.
16 Matt. 25:31.
17 Matt. 24:31.
18 1. Kor. 15:51–53.
19 1. Tess. 4:16, 17.

321, 322

’Tulkaa tänne, te Isäni siunaamat. Te saatte nyt periä valtakunnan, joka on ollut valmiina teitä varten maailman luomisesta asti.”[20] Olemme edellä mainituista Raamatun teksteistä nähneet, kuinka kuolleet herätetään katoamattomina Kristuksen tullessa ja elossa olevat muutetaan. Tämä suuri muutos valmistaa heitä ottamaan vastaan valtakunnan. Paavali sanoi, ”ettei liha ja veri voi saada omakseen Jumalan valtakuntaa ja ettei katoava voi saada omakseen katoamattomuutta”[21]. Nykyisessä tilassaan ihminen on katoava ja kuolee. Jumalan valtakunta on kuitenkin katoamaton. Se kestää ikuisesti. Tästä syystä kukaan ei voi tällaisenaan päästä Jumalan valtakuntaan. Vasta kun Jeesus saapuu takaisin, hän antaa kansalleen kuolemattomuuden ja kutsuu heidät omistamaan valtakunnan. Siihen asti he ovat olleet ainoastaan tuon valtakunnan perillisiä.

Tämä ja muut Raamatun tekstit osoittivat Millerille, että yleinen käsitys maailmanlaajuisesta rauhan ajasta ja Jumalan valtakunnan perustamisesta maan päälle ennen Jeesuksen tuloa toteutuisikin vasta hänen takaisintulonsa jälkeen. Lisäksi kaikki ajan merkit ja maailman tila vastasivat maailmanlopusta kertovia profetioita. Hän ei voinut välttää sitä johtopäätöstä, että nykyinen maailma tulisi pian loppuunsa. Hän päätyi tähän pelkästään Raamatun perusteella.

Miller kirjoitti: ”Käsityksiini vaikutti merkittävästi toinen todiste: raamatulliset aikamääreet. – – Näin historiasta ennustusten usein täyttyneen niille määriteltynä aikana. Vedenpaisumukseen liittyi Nooan 120 vuotta kestänyt julistus[22], viikon odotus ja 40 päivän sade[23]. Abrahamin jälkeläiset vaelsivat ja odottivat 400 vuotta.[24] Egyptiläisen juomanlaskijan ja ylileipurin unet toteutuivat kolmessa päivässä[25], ja kertomukseen faraosta liittyy seitsemän vuoden aikajakso[26]. Israelilaisten erämaavaellus kesti 40 vuotta[27], ja Elian aikainen nälänhätä kolme ja puoli vuotta[28]. – – Pakkosiirtolaisuus kesti 70 vuotta[29], ja Nebukadnessarin hulluus seitsemän vuotta[30]. Juutalaisille määrättiin seitsemänkymmenen vuosiviikon aika, johon kuului 7 + 62 + 1 vuosiviikkoa[31]. Kaikki näin ennustetut ajat toteutuivat odotetusti.”[32]

Tästä syystä, kun hän löysi Raamatusta erilaisia ajanjaksoja, joiden hän uskoi johtavan Jeesuksen toiseen tulemukseen, hän ei voinut muuta kuin luottaa niidenkin kuuluvan ihmisille säädettyihin määräaikoihin[33], jotka Jumala oli palvelijoilleen ilmoittanut. Mooses sanoi: ”Salatut asiat ovat vain Herran, meidän Jumalamme, tiedossa, mutta ne asiat, jotka hän on ilmoittanut, ovat tarkoitetut meille ja lapsillemme” ainaisiksi ajoiksi[34]. Profeetta Aamoksen välityksellä Herra ilmoittaa meille, ettei hän ”tee mitään ilmoittamatta suunnitelmiaan

---

20 Matt. 25:31–34.
21 1. Kor. 15:50.
22 1. Moos. 6:3. Suomalaisessa käännöksessä puhutaan ihmisen eliniästä, mutta alkuteksti merkitsee sen ajanjakson pituutta, joka ihmisellä oli jäljellä ennen vedenpaisumusta (vrt. RK 2012). *Toimituksen huomautus.*
23 1. Moos. 7:4.
24 1. Moos. 15:13.
25 1. Moos. 40:12–20.
26 1. Moos. 41:28–54.
27 4. Moos. 14:34.
28 1. Kun. 17:1; vrt. Luuk. 4:25.
29 Jer. 25:11.
30 Dan. 4:13–16.
31 Dan. 9:24–27.
32 Bliss, s. 74, 75. Millerin aikalaskelmat perustuivat Raamattujen marginaaliin painettuun arkkipiispa James Ussherin kronologiaan. Raamatun jokaisella sivulla oli Ussherin laskelmien mukainen vuosiluku sivun avaintapahtumalle. *Suomentajan huomautus.*
33 Vrt. Ap. t. 17:26.
34 5. Moos. 29:28.

322–324

palvelijoilleen, profeetoille".[35] Tästä syystä ne, jotka tutkivat Jumalan sanaa, voivat luottaa, että totuuden lähde kertoo selkeästi ihmiskunnan historian suurimmasta tapahtumasta.

Miller sanoi olleensa "täysin vakuuttunut siitä, että 'Jokainen – – Jumalan Hengestä syntynyt kirjoitus on hyödyllinen'[36], ja ettei 'profeetallinen sana – – ole tullut julki ihmisten tahdosta, vaan ihmiset ovat puhuneet Pyhän Hengen johtamina sen, minkä ovat Jumalalta saaneet'[37]. 'Kaikki, mitä pyhät kirjoitukset sisältävät, on kirjoitettu meille opiksi, jotta saisimme siitä kestävyyttä, lohtua ja toivoa.'[38] En voinut kuin uskoa Raamatun aikaa koskevien tekstien olevan yhtä varmasti Jumalan sanaa kuin kaikki muukin Raamatussa. Tästä syystä ne ansaitsevat tulla tutkituksi samalla huolella kuin kaikki muu Raamatusta löytyvä. Siksi tunsin, etten voinut ohittaa profeetallisia ajanjaksoja pyrkiessäni ymmärtämään, mitä Jumala oli armossaan nähnyt hyväksi meille ilmoittaa."[39]

Profetia, joka selkeimmin tuntui osoittavan Jeesuksen paluun ajan, oli Danielin kirjan 8:14: "Vielä on kaksituhatta kolmesataa iltaa ja aamua; sitten pyhäkkö vanhurskautetaan."[40] Miller löysi tekstille merkityksen antamalla Raamatun selittää itse itseään. Sehän oli hänen tulkintaperiaatteensa. Hän havaitsi, että päivä tarkoitti vertauskuvallisissa profetioissa vuotta[41], mikä 2300 profeetallisen päivän osalta merkitsi yhtä montaa vuotta. Tämä aikajakso vei siis paljon juutalaisen kansan aikaa pitemmälle. Tästä syystä mainittu tapahtuma ei voi koskea Raamatussa mainittua pyhäkköä tai temppeliä. Monien aikalaistensa tavoin Miller uskoi koko maailman kristillisenä aikana olevan Jumalan pyhäkkö[42] ja siksi hän odotti Danielin kirjan 8:14 ennustaman pyhäkön puhdistamisen[43] toteutuvan, kun Jeesus puhdistaa maan tulella tullessaan takaisin. Miller ymmärsi, että jos hän löytäisi oikean alkupisteen 2300 vuoden aikajaksolle, Jeesuksen takaisintulon aika voitaisiin päätellä. Se olisi kaiken suuri täyttymys ja kertoisi, milloin nykyinen "ylpeyttä, voimankäyttöä, mahtailua, turhuutta, pahuutta ja sortoa täynnä oleva maailmanaika päättyisi". Silloin kirous "otettaisiin pois maan päältä, kuolemaa ei enää olisi, Jumalan palvelijat, profeetat, pyhät ja ne, jotka pelkäävät hänen nimeään, saisivat palkkansa, ja tuho kohtaisi niitä, 'jotka tuhoavat maata'".[44]

Miller jatkoi profetioiden tarkastelua uudella ja entistä suuremmalla innolla. Hän käytti tutkimiseen päivien lisäksi öitäkin, sillä se tuntui äärimmäisen tärkeältä ja kaikkea muuta kiinnostavammalta. Hän ei kuitenkaan löytänyt 2300 päivän profetialle sopivaa alkukohtaa Danielin kirjan luvusta kahdeksan. Vaikka luvussa enkeli Gabriel sai käskyn selittää näky Danielille, selitys jää puolitiehen. Profeetalle kuvataan kauhistuttava kirkkoon kohdistuva vaino, mikä teki hänet aivan voimattomaksi. Hän ei kestänyt yhdellä kertaa enempää, ja

35 Aam. 3:7.
36 2. Tim. 3:16.
37 2. Piet. 1:21.
38 Room. 15:4.
39 Bliss, s. 75.
40 Dan. 8:14, RK 2012 marg.
41 4. Moos. 14:34; Hes. 4:6.
42 Perusteena mm. se, että Jumalaa voi rukoilla missä vain. Joh. 4:20–24: "– – Oikeat rukoilijat rukoilevat Isää hengessä ja totuudessa." Myös psalmiteksteissä maa mainitaan jumalanpalveluspaikkana, esim. Ps. 96: 6–13. *Suomentajan huomautus.*
43 "Puhdistetaan" on Millerin käyttämän Kuningas Jaakon käännöksen (KJV) mukainen teksti. Muita käännöksiä, joissa teksti on käännetty sanalla "puhdistetaan", ovat Geneva Bible GNV (1599), Douay-Rheims American Edition DRA (1899), American Standard Version ASV (1901), New King James Bible NKJV (1982), Jewish Publication Society JPS (1985) ja Wycliffe Bible WYC (2001). Myös ennen Jeesuksen aikaa laadittu Vanhan testamentin kreikankielinen käännös Septuaginta tukee sanamuotoa "puhdistaa". Kirjaimellisesti alkuteksti puhuu pyhäkön vanhurskauttamisesta (vrt. RK 2012 marg.). *Toimituksen huomautus.*
44 Bliss, s. 76. Ilm. 11:18.

324, 325

enkeli jätti hänet joksikin aikaa. Daniel oli ”uupunut ja sairas jonkin aikaa”. Näky hämmensi häntä eikä hän ”saanut siihen selvyyttä”.[45]

Jumala oli kuitenkin antanut sanansaattajalleen käskyn selittää ”hänelle tämä näky”[46]. Enkeli ei voinut jättää tehtävää suorittamatta ja palasi myöhemmin Danielin luo. ”Daniel, nyt olen tullut ohjaamaan ymmärrystäsi oikeaan. – – Kuuntele siis tarkoin tätä sanaa, niin ymmärrät näkysi[.]”[47] Luvun 8 näystä oli yksi tärkeä asia jäänyt ilman selitystä. Se oli 2300 päivän ajan ymmärtämiseen tarvittava tieto. Gabriel selvittääkin erityisesti aikaa, kun hän palaa antamaan lisäselvitystä Danielille.

”Seitsemänkymmentä viikkoa on säädetty sinun kansallesi ja pyhälle kaupungillesi. – – Tiedä ja käsitä: Siitä ajasta, jolloin tuli sana, että Jerusalem on jälleen rakennettava, kuluu voideltuun ruhtinaaseen [Messiaaseen] asti seitsemän viikkoa ja kuusikymmentäkaksi viikkoa. Kaupunki jälleen rakennetaan toreineen ja vallihautoineen, mutta keskellä ahtaita aikoja. Kuudenkymmenenkahden viikon kuluttua voideltu [Messias] tuhotaan, eikä häneltä jää ketään. – – Hän tekee lujan liiton monien kanssa yhdeksi vuosiviikoksi, mutta viikon puolivälissä hän lakkauttaa teurasuhrin ja ruokauhrin, ja hävittäjä tulee iljetysten siivin. Tämä loppuu vasta, kun säädetty tuomio vuodatetaan hävittäjän yli.”[48]

Enkeli oli lähetetty Danielin luo kertomaan juuri sen, mitä hän ei luvun kahdeksan perusteella voinut ymmärtää näyn ajanjaksosta: ”kaksituhatta kolmesataa iltaa ja aamua”, jolloin pyhäkkö ”nousee – – taas kunniaan”.[49] Kehotettuaan Danielia ymmärtämään näky enkeli jatkoi: ”Seitsemänkymmentä viikkoa on säädetty sinun kansallesi ja pyhälle kaupungillesi.”[50] Kirjaimellisesti käännettynä sana ”säädetty” tarkoittaa ”leikattu”. Seitsemänkymmentä viikkoa, siis 490 kirjaimellista vuotta[51], on siis leikattu juutalaisia koskevaksi ajaksi. Mistä nämä vuodet on leikattu? Koska ainoa aikajakso luvussa 8 on 2300 vuotta, tämän 490 vuotta täytyy olla osa siitä. Ajoilla täytyy olla yhteinen alku. Enkelin mukaan 70 viikkoa alkaa käskystä rakentaa Jerusalem uudelleen ja palauttaa se ennalleen. Jos tämän aika löytyisi, varmistuisi samalla lähtökohta pitkälle 2300 päivän/vuoden profetialle.

Tätä koskeva näky löytyy Esran kirjan 7:12–26. Sen antoi lopullisessa muodossaan Persian kuningas Artakserkses vuonna 457 eKr.[52, 53], vaikka Jumalan temppelistä Jerusalemissa kerrotaan, että se ”– – rakennettiin valmiiksi – – niin kuin Kyyros, Dareios ja Artakserkses

---

45 Dan. 8:27.
46 Dan. 8:16.
47 Dan. 9:22, 23.
48 Dan. 9:24–27, RK 2012.
49 Dan. 8:14. Edellä mainituissa englanninkielisissä käännöksissä teksti kuuluu ”pyhäkkö puhdistetaan”. Katso alaviite 43. *Toimituksen huomautus.*
50 Dan. 9:24, RK 2012.
51 Raamatussa yksi päivä tarkoittaa usein yhtä kirjaimellistä vuotta. Periaate löytyy mm. seuraavista teksteistä: 4. Moos. 14:34; Job 10:5; 36:11; Ps. 77:6 (RK 2012); 90:9, 10; Hes. 4:6. Joissain käännöksissä Danielin tekstissä puhutaankin vuosiviikoista. Se perustuu Vanhan testamentin kreikankielisen Septuaginta-käännöksen sanamuotoon, jossa heprean kielen viikkoa tarkoittava sana on käännetty vuosiviikoksi. Tämä osoittaa juutalaisten kääntäjien ymmärtäneen päivien tarkoittavan profetioissa vuosia. *Toimituksen huomautus.*
52 Vaikka vuodelle 457 eKr. on hyvät historialliset ja raamatulliset perusteet, tapahtuma on useimmissa Raamatun historiaa koskevissa kirjoissa yleensä ajoitettu vuoteen 458 eKr. Kuningas on Artakserkses I Longimanus, joka hallitsi 465–424 eKr. Vrt. viitteet 53 ja 57. *Suomentajan huomautus.*
53 *Raamatun tapahtumien ajanmääritys* on monimutkaista, koska Raamatun kirjoittajat laskevat aikoja eri tavoin. Esimerkiksi hallitusvuosia tai ihmisten ikää laskettaessa ei käytetä valtaannousupäivää eikä syntymäpäivää, vaan ajanlaskun kiintopisteenä on uudenvuodenpäivä. Vanhasta testamentista löytyy sekä keväällä alkava uskonnollinen kalenteri että syksyllä alkava siviilikalenteri. Muistiin merkitsemistapa vaihtelee niin, että valtaannousuvuosi ja kuolinvuosi lasketaan kokonaisina mukaan, vaikka ovat vain osavuosia. Ne

olivat määränneet".[54] Nämä kolme kuningasta panivat alulle, vahvistivat ja täydensivät Jerusalemia koskevan käskyn niin valmiiksi, että se sopii täyttämään sen, mitä 2300 vuoden profetialle alkamisajalta edellytetään. Kun lähtökohdaksi otetaan käskyn täydennysaika, vuosi 457 eKr., on mahdollista löytää sopiva täyttymys kaikille 70 viikon profetiassa mainituille yksityiskohdille.

"Siitä ajasta, jolloin tuli sana, että Jerusalem on jälleen rakennettava, kuluu voideltuun ruhtinaaseen asti seitsemän viikkoa ja kuusikymmentäkaksi viikkoa."[55] Yhteensä nämä ajat tekevät 69 viikkoa eli 483 vuotta. Artakserkseen käsky annettiin syksyllä 457 eKr., josta 483 vuoden kuluttua ollaan syksyssä 27 jKr.[56, 57] Tuolloin profetia täyttyi. Mainittu "voideltu ruhtinas" tarkoittaa Messiasta. Johannes Kastaja kastoi Kristuksen syksyllä 27 jKr., ja Kristus sai erityisen Pyhän Hengen voitelun. Apostoli Pietari todistaa, että "olette kuulleet Jeesuksesta, nasaretilaisesta, jonka Jumala voiteli Pyhällä Hengellä ja voimalla"[58]. Myös Jeesus itse lausui: "– Herran henki on minun ylläni, sillä hän on voidellut minut. Hän on lähettänyt minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman – –."[59] Kasteensa jälkeen Jeesus meni Galileaan ja "julisti Jumalan evankeliumia. Hän sanoi: '*Aika* on täyttynyt'".[60]

"Hän tekee lujan liiton monien kanssa yhdeksi vuosiviikoksi – –."[61] Tämä viikko on viimeinen 70 viikon profetiassa, erityisesti juutalaisille varattu seitsemän vuoden ajanjakso. Vuosina 27–34 jKr. Kristus itse ja hänen jälkeensä apostolit saarnasivat evankeliumin kutsua etenkin juutalaisille. Vapahtaja neuvoi opetuslapsia, kun he olivat lähdössä kertomaan valtakunnan ilosanomaa: "Älkää menkö vierasheimoisten keskuuteen älkääkä mihinkään Samarian kaupunkiin. Sen sijaan menkää Israelin kansan eksyneiden lampaiden luo[.]"[62]

"– – viikon puolivälissä hän lakkauttaa teurasuhrin ja ruokauhrin – –."[63] Herramme ristiinnaulittiin vuonna 31 jKr., kolme ja puoli vuotta kasteensa jälkeen. Golgatan suuri uhri merkitsi neljän tuhannen vuoden aikana Jumalan Karitsaa kuvanneiden uhrien loppua. Vertauskuva oli täyttynyt ja koko seremonialain uhrijärjestelmä ja rituaalit päättyivät.

---

53 jatkuu

saatetaan myös jättää laskusta kokonaan pois, jolloin aika on lyhyempi. Kun eri Raamatun kirjoista löytyvien historiallisten tapahtumien tietoja synkronoidaan toistensa kanssa, voidaan osoittaa, että joskus laskutapa saattaa vaihtua jopa yhden kirjan sisällä. Tämän lisäksi tutkijat joutuvat etsimään historiallista tai arkeologista tietoa Raamatun tapahtumista ja rinnastamaan niitä esimerkiksi Assyrian, Babylonian tai Persian historiaan, joista löytyy Raamattua enemmän tarkkaan määriteltävissä olevia tapahtumia. Wiljam Aittalan Helsingin yliopistolle noin vuonna 1965 kirjoittama pro gradu -tutkielma antaa hyvät perustelut pitää vuotta 457 eKr. oikeana. *Suomentajan huomautus.*

54 Esra 6:14.

55 Dan. 9:25, RK 2012.

56 Koska vuotta 0 ei ole olemassa, yksinkertaisen vähennyslaskun 483–457 tulokseen täytyy lisätä yksi vuosi. Ks. viite 1. *Suomentajan huomautus.*

57 *Profeetalliset ajat.* Juutalaisen ajanlaskun viides kuukausi (Ab) kuningas Artakserkseen seitsemäntenä hallitusvuotena oli 23.7.–21.8.457 eKr. ja jälleenrakennuskäsky pantiin täytäntöön syksyllä, kun Esra saapui Jerusalemiin. Lisätietoa siitä, että juuri vuosi 457 eKr. on Artakserkseen seitsemäs hallitusvuosi, on kirjassa S. H. Horn ja L. H. Wood, *The Chronology of Ezra 7* (Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Assn., 1953); E. G. Kraeling, *The Brooklyn Museum Aramaic Papyri* (New Haven tai Lontoo, 1953), s. 191–193; *The S.D.A. Bible Commentary* 3:97–110 (Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Assn., 1954, 1977). *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

58 Ap. t. 10:38.

59 Luuk. 4:18.

60 Mark. 1:14, 15, kursiivi lisätty.

61 Dan. 9:27, RK 2012.

62 Matt. 10:5, 6.

63 Dan. 9:27, RK 2012.

326–328

Kuten näimme, juutalaisia koskeva 70 viikon eli 490 vuoden aika päättyi vuonna 34 jKr. Silloin heidän Suuri neuvostonsa eli Sanhedrin teki päätöksen kivittää Stefanos ja alkaa vaino Kristuksen seuraajia vastaan, mikä sinetöi koko juutalaisen kansan evankeliumin torjumisen. Tästä ajasta eteenpäin pelastussanomaa ei rajattu vain luvattuun kansaan kuuluville, vaan sitä tarjottiin koko maailmalle. Vaino pakotti opetuslapset pakenemaan Jerusalemista, ja kulkiessaan ”seudulta toiselle” he kaikkialla ”levittivät evankeliumin sanaa”.[64] ”Filippos tuli Samarian pääkaupunkiin ja julisti sen väelle sanomaa Kristuksesta.”[65] Jumala ohjasi Pietarin opettamaan Kesareassa asuvalle, jumalaapelkäävälle Cornelius-nimiselle sadanpäämiehelle evankeliumia, ja kun kiihkomielinen Paavali voitettiin Kristuksen puolelle, hänen tehtäväkseen tuli ilosanoman vieminen ”kauas toisten kansojen keskuuteen”[66].

Tähän asti jokaiselle profetian yksityiskohdalle on hämmästyttävän tarkka täyttymys, ja 70 viikon alkukohta on kiistatta vahvistettu vuoteen 457 eKr. ja päätepiste vuoteen 34 jKr. Näiden tietojen perusteella ei ole vaikea löytää myös 2300 vuoden päättymisaikaa. Kun 2300 vuodesta erotetaan tai leikataan 70 viikkoa eli 490 päivää, jää jäljelle 1810 päivää, joka vuodesta 34 laskettuna tuo vuoteen 1844. Näin Danielin kirjan 8:14 ennustus 2300 päivästä ulottuu vuoteen 1844. Tämän merkittävän profeetallisen ajan päättyessä ”pyhäkkö vanhurskautetaan” tai ”puhdistetaan”[67], kuten Jumalan enkeli oli ilmoittanut. Tämä selkiyttää pyhäkön puhdistamisen ajan, jonka miltei kaikki tutkijat liittävät Jeesuksen toiseen tulemukseen.[68]

Miller ystävineen odotti ensin, että 2300 päivää päättyisi *keväällä* 1844, vaikka profetia viittaa tuon vuoden *syksyyn*.[69, 70, 71] Tämä väärinkäsitys tuotti pettymyksen ja hämmensi niitä,

---

64 Ap. t. 8:4.

65 Ap. t. 8:5.

66 Ap. t. 22:21.

67 Dan. 8:14, RK 2012 marg. ”Puhdistetaan” on Millerin käyttämän Kuningas Jaakon käännöksen (KJV) mukainen teksti. Muita käännöksiä, joissa teksti on käännetty sanalla ”puhdistetaan”, ovat Geneva Bible GNV (1599), Douay-Rheims American Edition DRA (1899), American Standard Version ASV (1901), New King James Bible NKJV (1982), Jewish Publication Society JPS (1985) ja Wycliffe Bible WYC (2001). Myös ennen Jeesuksen aikaa laadittu Vanhan testamentin kreikankielinen käännös Septuaginta tukee sanamuotoa ”puhdistaa”. Kirjaimellisesti alkuteksti puhuu pyhäkön vanhurskauttamisesta. *Toimituksen huomautus.*

68 Kirjoittaja tarkoittaa oman aikakautensa tutkijoita eri kirkkokunnissa. *Toimituksen huomautus.*

69 Miller laski alun perin ajan vuoteen 1843, mutta arveli raamatullisten aikojen täyttyvän juutalaisen kalenterin mukaan, mikä ulotti profetian kevääseen 1844. Lisätietoa viitteessä 70. *Suomentajan huomautus.*

70 *Profeetalliset ajat.* Juutalaisen ajanlaskun viides kuukausi (Ab) kuningas Artakserkseen seitsemäntenä hallitusvuotena oli 23.7.–21.8.457 eKr. ja jälleenrakennuskäsky pantiin täytäntöön syksyllä, kun Esra saapui Jerusalemiin. Lisätietoa siitä, että juuri vuosi 457 eKr. on Artakserkseen seitsemäs hallitusvuosi, on kirjassa S. H. Horn ja L. H. Wood, *The Chronology of Ezra 7* (Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Assn., 1953); E. G. Kraeling, *The Brooklyn Museum Aramaic Papyri* (New Haven tai Lontoo, 1953), s. 191–193; *The S.D.A. Bible Commentary* 3:97–110 (Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Assn., 1954, 1977). *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

71 *Profeetallinen ajanmääritys.* Herätyksen alkaessa Miller oli hyvin huolellinen siinä, ettei määritellyt aikaa tarkkaan. Hän hyväksyi Jeesuksen sanan siitä, että ”sitä päivää ja hetkeä ei tiedä kukaan” (Matt. 24:36). Hän totesi, ettei ole päivää tai hetkeä koskaan laskenut, ja laskee vuodenkin summittaisena aikana ”noin vuonna 1843”. Näin syytökset siitä, että Miller olisi laskenut tarkan päivän Jeesuksen tulolle, eivät ole oikeutettuja. Kuitenkin ajan lähetessä muiden herätyksessä mukana olleiden into määritellä aika tarkemmin kasvoi. Vuosien 1842 ja 1843 aikana eri henkilöt kirjoittivat milleriläisissä julkaisuissa spekulaatioita siitä, milloin Jeesus tulisi. Miller oli jo noin 10 vuotta aiemmin sanonut, että Raamatun profeetallisia aikoja olisi paras laskea juutalaisen kalenterin mukaan (L. E. Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers IV,* s. 794 [Washington D.C., 1954]), ja hän toisti tämän ajatuksen syksyllä 1842. Joku löysi pian juutalaisen vuoden päättymispäiväksi 21.3.1844, mutta jo kesällä 1843 oikeaksi juutalaisen vuoden viimeiseksi päiväksi oli virheellisesti esitetty 18.4.1843 (*Signs of the Times,* 21.6.1843). Millerin lisäksi useimmat liikkeen johtohahmoista (esimerkiksi Himes, Litch, Hale, Fitch ja Hawkey) vastustivat ajalla spekulointia. *Suomentajan huomautus.*

328, 329

jotka olivat tarttuneet tähän aiempaan päivämäärään Herran paluun ajankohtana. Tämä ei kuitenkaan yhtään heikennä niitä vahvoja perusteita, jotka osoittivat, että 2300 päivää päättyi vuonna 1844 ja että sen suuren tapahtuman, jota kutsutaan pyhäkön puhdistamiseksi, täytyy toteutua juuri silloin.

Ryhtyessään tutkimaan Raamattua, koska halusi osoittaa Raamatun luotettavuuden Jumalan ilmoituksena, Miller ei aluksi vähääkään odottanut päätyvänsä yllä kuvattuun päätelmään. Hänen oli itsekin vaikea hyväksyä tulosta. Raamatun todisteet olivat kuitenkin liian selkeät ja yksiselitteiset syrjäytettäviksi.

Hän oli tutkinut Raamattua kaksi vuotta, kun hän vuonna 1818 tuli siihen vakavaan johtopäätökseen, että Jeesus tulisi takaisin pelastamaan kansansa noin 25 vuoden kuluessa. ”En voi kuvata”, Miller kertoi, ”iloa, joka täytti sydämeni eteeni auenneista valoisista tulevaisuudenkuvista, tai sitä, kuinka palavasti kaipasin päästä lunastettujen autuuteen. Raamattu avautui minulle aivan uudenlaisena kirjana. Kaikki, mikä ennen oli tuntunut pimeältä, salaperäiseltä tai käsittämättömältä, oli nyt selvää. Raamatun luku oli minulle järjen ja logiikan juhlaa, kun sen pyhiltä sivuilta löytyvät opetukset avautuivat eteeni kirkkaana valona. Kuinka loistavalta ja valtavalta totuus minusta näytti! Kaikki ne ristiriidat ja epäjohdonmukaisuudet, joihin aiemmin olin tarttunut, oli pyyhitty pois, ja vaikka Raamatussa oli vielä paljon sellaista, jota en katsonut ymmärtäväni täydellisesti, olin saanut pimentyneeseen mieleeni niin paljon valaistusta, että Raamatun tutkiminen tuntui riemulliselta tavalla, jota en aiemmin osannut Raamatun opetuksilta odottaa.”[72]

”Syvä vakaumus Raamatun ennustamien suurten tapahtumien täyttymisestä näin lyhyen ajan sisällä herätti mielessäni haastavan kysymyksen vastuusta, joka minulla on maailmaa ja omaan mieleeni vaikuttanutta todistusaineistoa kohtaan.”[73] Miller tunsi velvollisuudekseen kertoa löytämästään valosta toisille. Hän ymmärsi, että jumalattomat tulisivat vastustamaan häntä, mutta odotti kaikkien kristittyjen iloitsevan toivosta nähdä pian Vapahtaja, jota he sanoivat rakastavansa. Hänen ainoa pelkonsa oli se, että ihmiset niin ilahtuisivat pian lähestyvän vapautuksen toivosta, että monet laiminlöisivät sitä koskevien raamatullisten perusteiden tutkimisen. Tämä sai hänet empimään asian esittämistä, ettei hän vain syyllistyisi toisten harhaanjohtamiseen, mikäli olisi väärässä. Hän päättikin vielä uudelleen tarkastaa johtopäätöstensä perusteet ja selvittää jokaisen mahdollisen ongelman, jonka pystyisi niissä näkemään. Hän havaitsi Jumalan sanan pyyhkivän pois vastaväitteet kuin nouseva aurinko, joka kuivaa aamun usvan. Hän käytti viisi vuotta tähän työhön ja vakuuttui siitä, että oli oikeassa.

Nyt velvollisuus kertoa toisille Raamatun selkeästä opetuksesta iski Milleriin uudella voimalla. Hän kertoi: ”Kun toimitin askareitani, korvissani soi lakkaamatta: ’Mene ja kerro maailmalle, missä vaarassa se on.’ Mieleeni tuli kerran toisensa jälkeen tämä teksti: ’Kun minä uhkaan jumalatonta kuolemalla, asetan sinut vastuuseen hänestä. Ellet sinä puhu hänelle, ellet varoita häntä hänen elämänmenostaan, hän kuolee syntiensä tähden – ja hänen kuolemastaan minä vaadin tilille sinut.’[74] Tajusin, että jos syntisiä tehokkaasti varoitettaisiin, suuret joukot voisivat tehdä parannuksen, mutta jos heitä ei varoitettaisi, heidän verensä saatettaisiin vaatia minun kädestäni.”[75]

Hän alkoi yksityisesti kertoa käsityksistään sopivissa tilanteissa. Hän rukoili, että löytyisi joku pastori, joka vakuuttuisi asiasta ja omistautuisi puhumaan Millerin käsityksistä. Hän ei kuitenkaan pystynyt sivuuttamaan ajatusta, että hän oli henkilökohtaisesti vastuussa

---

72 Bliss, s. 76, 77.
73 Bliss, s. 81.
74 Hes. 33:8, 9.
75 Bliss, s. 92.

varoituksen antamisesta. Hänen ajatuksiinsa nousi kerran toisensa jälkeen: ”Mene ja kerro maailmalle. Heidän verensä minä vaadin sinun käsistäsi.” Vaikka taakka painoi hänen mieltään, hän odotti yhdeksän vuotta. Lopulta vuonna 1831 hän puhui ensimmäistä kertaa julkisesti uskonkäsityksistään.

Elisa kutsuttiin pellolta härkiä ohjastamasta ja hänen harteilleen laskettiin profeetan viitta. Samoin William Miller sai kutsun jättää aura ja avata Jumalan valtakunnan salaisuuksia ihmisille. Hän astui työhön aralla sydämellä ja johti kuulijoitaan askel askeleelta ymmärtämään Kristuksen paluuseen liittyviä profeetallisia ajanjaksoja. Nähdessään opetuksensa herättävän suurta kiinnostusta työhön liittyvät vaikeudet vain lisäsivät hänen intoaan ja rohkeuttaan.

Miller suostui opettamaan tulkintaansa julkisesti vasta ymmärrettyään Jumalan kutsuvan häntä veljien välityksellä. Hän oli 50-vuotias ja tottumaton puheiden pitoon. Häntä vaivasi tunne omasta riittämättömyydestään edessä olevaan tehtävään. Heti alusta alkaen hänen työssään oli kuitenkin poikkeuksellinen siunaus, ja monet löysivät pelastuksen. Hengellinen herätys alkoi hänen ensimmäisestä luennostaan, jolloin kolmestatoista perheestä kaikki kahta lukuun ottamatta tulivat uskoon. Häntä pyydettiin heti puhumaan muissa paikoissa, ja hänen työnsä ansiosta Jumalan työ elpyi lähes kaikkialla, minne hän meni. Syntisiä kääntyi, kristityt pyhittivät elämänsä uudelleen Jumalalle. Deistit ja jumalankieltäjät heräsivät tunnustamaan Raamatun ja kristillisen uskon totuuden. Ne, joiden parissa hän teki työtään, sanoivat: ”Hän tavoitti sellaisia ihmisiä, joihin kukaan muu ei pystynyt vaikuttamaan.”[76] Hänen saarnojensa perustavoite oli herättää kansan kiinnostus uskon suuriin peruskysymyksiin ja hillitä ajan kasvavaa maailmallisuutta ja aistillisuutta.

Lähes joka kaupungissa hänen luentojensa ansiosta uskoon tuli kymmeniä, muutamissa satoja ihmisiä. Monin paikoin lähes kaikki protestanttiset kirkot avasivat hänelle ovensa, ja saarnakutsut tulivat yleensä eri seurakuntien pastoreilta. Hänen periaatteenaan oli toimia vain siellä, minne hänet oli kutsuttu, mutta pian kutsuja virtasi niin, ettei hän pystynyt vastaamaan kuin puoleen niistä. Monet niistäkin, jotka eivät hyväksyneet Millerin opetusta Jeesuksen tulon ajasta, vakuuttuivat Kristuksen tulon varmuudesta ja läheisyydestä samoin kuin oman valmistautumisensa tärkeydestä. Hänen työstään jäi selvät jäljet joihinkin suuriin kaupunkeihin. Viinakauppiaat luopuivat liiketoiminnastaan ja muuttivat liiketilansa kokoushuoneeksi. Uhkapeliluolia suljettiin. Sellaistenkin elämä uudistui, jotka eivät olleet vuosiin käyneet kirkossa tai olivat jumalankieltäjiä, deistejä, kaikkien pelastumiseen uskovia universalisteja tai pahasti rappiolle joutuneita syrjäytyneitä henkilöitä. Eri kirkkokuntien piirissä alettiin pitää rukoushetkiä, paikoin joka tunti. Liikemiehet kokoontuivat keskellä päivää rukoilemaan ja ylistämään. Kuitenkaan tähän herätykseen ei liittynyt merkittävää tunnekiihkoa. Pikemminkin ihmisten suhtautumista voi pitää juhlallisen vakavana. Samoin kuin ensimmäiset uskonpuhdistajat Millerkin pyrki työllään ensisijaisesti vaikuttamaan ihmisten ymmärrykseen ja herättämään heidän omantuntonsa, ei kiihottamaan heidän tunteitaan.

Vuonna 1833 Millerille myönnettiin hänen oman kirkkokuntansa, baptistien, saarnavaltuus. Monet baptistipastorit hyväksyivät hänen työnsä, ja heidän valtuutuksensa turvin Miller jatkoi ponnistelujaan. Hän matkusti ja saarnasi taukoamatta, vaikka hänen työalueensa rajoittui Uuden Englannin alueelle ja Keskilännen osavaltioihin. Vuosia hän maksoi itse omat kulunsa, eikä hän myöhemminkään saanut riittävää korvausta kattamaan matkakuluja paikkoihin, joihin hänet oli kutsuttu. Näin hänen työnsä ei kartuttanut vaan kulutti merkittävästi hänen varallisuuttaan, joka tässä elämänvaiheessa hiljalleen hupeni. Hän oli suuren

76 Bliss, s. 138.

331, 332

perheen isä, mutta koska kaikki perheen jäsenet olivat säästäväisiä ja ahkeria, hänen maatilansa riitti tarjoamaan toimeentulon niin hänelle kuin hänen perheelleenkin.

Vuonna 1833, kaksi vuotta sen jälkeen, kun Miller alkoi julkisesti esittää todisteita Kristuksen tulon läheisyydestä, viimeinen Jeesuksen lupaamista merkeistä toteutui: ”Tähdet putoavat taivaalta – –.”[77] Samoin Johannes Ilmestyskirjassa kertoo näyssä nähneensä tapahtumia, jotka edeltävät Herran päivää: ”Taivaan tähdet putosivat maahan, niin kuin viikunat varisevat puusta myrskyn sitä ravistellessa.”[78] Tämä ennustus täyttyi vaikuttavasti suuressa meteorisateessa marraskuun 13. päivänä 1833. Tämä oli laajin ja ihmeellisin tähdenlentojen sarja, joka on kirjattu muistiin. ”Koko taivas kaikkialla Yhdysvaltojen yllä oli tuntien ajan tulisessa liikkeessä. Sitten ensimmäisten siirtolaisten tulon ei tässä maassa ollut nähty tähtitaivaan ilmiötä, jota osa katsoi hartaasti ihaillen, toiset peloissaan tai kauhuissaan.” ”Monet muistavat vieläkin näyn ylevän ja kunnioitusta herättävän kauneuden. – – Koskaan ei ole vesisade ollut yhtä sakea kuin nämä maata kohti satavat meteoriitit idässä, lännessä, pohjoisessa ja etelässä. Lyhyesti sanottuna koko taivas näytti olevan liikkeessä. – – Professori Silliman kuvaa tätä lehdessään[79] koko Yhdysvaltojen alueella nähtynä ilmiönä. – – Alkaen kello kaksi yöllä kuulas pilvetön taivas oli tulvillaan häikäisevän kirkkaiden valoilmiöiden leikkiä, joka jatkui päivän kirkastumiseen asti.”[80]

”Mikään kieli ei todellakaan voi kuvata tuon loistavan näytelmän upeutta – – eikä niillä, jotka eivät sitä nähneet, voi olla käsitystä sen kirkkaudesta. Näytti kuin koko tähtitaivas olisi kokoontunut yhteen kohtaan taivaan laelle. Salaman nopeudella tähdet syöksyivät yhtä aikaa kohti kaikkia horisontin suuntia. Niistä ei tullut loppua vaan tuhansien jälkeen tuli taas tuhansia, aivan kuin ne olisi luotu juuri tätä tapahtumaa varten.”[81] ”Tätä voi tuskin kuvata tarkemmin kuin vertaamalla sitä viikunapuuhun, josta voimakas tuuli ravistaa viikunat irti.”[82]

Newyorkilaisessa Journal of Commerce[83] -lehdessä ilmestyi pitkä artikkeli tästä mahtavasta tapahtumasta. Se sisälsi seuraavan lausunnon: ”Yksikään filosofi tai tutkija ei käsitykseni mukaan ole koskaan kertonut tai kirjannut muistiin eilisen kaltaista. Profeetta kuvasi sen tarkasti 1800 vuotta sitten, koska meillä saattaisi muuten olla vaikeuksia ymmärtää, että putoavat tähdet tarkoittavat kirjaimellisesti putoavia tähtiä – – siinä ainoassa merkityksessä kuin se on kirjaimellisesti mahdollista.”[84]

Näin toteutui viimeinen Jeesuksen opetuslapsille antamista hänen paluustaan kertovista merkeistä: ”Samalla tavoin te kaiken tämän nähdessänne *tiedätte*, että se aika on lähellä, aivan ovella.”[85] Näiden merkkien jälkeen Johannes sai katsella seuraavaa suurta tapahtumaa.

---

77 Matt. 24:29.
78 Ilm. 6:13.
79 Tiedelehti *American Journal of Science,* jonka professori Benjamin Silliman perusti vuonna 1818. *Suomentajan huomautus.*
80 R. M. Devens, *American Progress; or, The Great Events of the Greatest Century,* luku 28, kappaleet 1–5.
81 F. Reed, *Christian Advocate and Journal,* 13.12.1833.
82 ”The Old Countryman”, *Portland Evening Advertiser,* 26.11.1833. Kirjoittajaa ei tiedetä.
83 14.11.1833.
84 *Meteoriparvi.* Tapahtuman merkittävyyttä osoittaa se, että se herätti kiinnostuksen meteorien liikkeiden tutkimiseen. Leonidien meteoriparvien rata liittyy Temple-Tuttlen komeetan liikerataan, ja vaikka näitä meteoreja voi osua maan ilmakehään muulloinkin, määrä on suurimmillaan 33 vuoden välein. Vastaavia säännöllistä rataa liikkuvia meteoriparvia on useita, mutta niiden aiheuttamat ilmiöt ovat harvoin yhtä voimakkaita kuin vuonna 1833, jolloin meteorien määräksi on arvioitu enimmillään noin 100 000 tunnissa. *Suomentajan huomautus.*
85 Matt. 24:33, kursiivi lisätty.

332–334

Taivas käärittiin kokoon kuin kirjakäärö, maa järisi, vuoret ja saaret siirtyivät paikoiltaan ja jumalattomat yrittivät epätoivoisesti paeta Ihmisen Pojan edestä.[86]

Monet tähtisateen silminnäkijöistä pitivät sitä lähestyvän tuomion enteenä. Sitä kutsuttiin tuon päivän ”kauhistuttavaksi vertauskuvaksi, varmaksi enteeksi ja armolliseksi merkiksi”[87]. Profetian täyttymys herätti huomiota ja sai monet kiinnostumaan varoituksista, jotka koskivat Jeesuksen takaisintuloa.

Vuonna 1840 täyttyi toinenkin laajaa kiinnostusta herättänyt profetia. Kaksi vuotta aiemmin Josiah Litch, merkittävä Jeesuksen pikaista paluuta saarnannut pastori, julkaisi Ilmestyskirjan lukua 9 koskeneen tulkinnan ja ennusti Ottomaanien valtakunnan kukistuvan. Hänen laskujensa mukaan se tapahtuisi ”joskus elokuussa 1840”. Vain muutamia päiviä ennen sen toteutumista hän kirjoitti: ”Jos hyväksymme ensimmäisen ajanjakson, 150 vuotta, täyttyneen tarkalleen ennen kuin Deacozes nousi turkkilaisten luvalla valtaistuimelle, ja sen, että 391 vuotta ja 15 päivää kestävä jakso alkaa ensimmäisen ajan päättyessä, Ottomaanien valta murretaan 11.8.1840. Uskon, että näin myös tapahtuu.”[88]

Juuri tuona päivänä Turkin lähettiläät ilmoittivat maansa antautuvan kristillisten valtioiden valvontaan ja hyväksyvänsä eurooppalaisen liittoutuman suojelun. Tapahtuma täytti ennustuksen tarkasti.[89] Kun uutinen tästä levisi, monet vakuuttuivat Millerin ja hänen työtovereittensa käyttämien profetioiden tulkintaperiaatteiden paikkansapitävyydestä. Tämä antoi voimakkaan vahvistuksen adventtiherätykselle, ja jotkut oppineet ja vaikutusvaltaiset miehet ryhtyivät yhteistyöhön Millerin kanssa ja alkoivat saarnata ja julkaista hänen näkemyksiään. Herätys kasvoi nopeasti vuosien 1840 ja 1844 välillä.

---

86 Vrt. Ilm. 6:12–17.

87 ”The Old Countryman”, *Portland Evening Advertiser*, 26.11.1833.

88 Josiah Litch, *Signs of the Times and Expositor of Prophecy*, 1.8.1840. Litchin tekstissä on historian saatossa tapahtunut nimen kirjoitusvirhe. Deacozes tulisi kirjoittaa Dragazes. Kyseessä oli Konstantinos XI Dragazes Palaiologos, joka nousi Byzantin valtakunnan viimeiseksi keisariksi sulttaani Murad II:n suostumuksella vuonna 1449. Hän hallitsi aina Konstantinopolin kukistumiseen saakka 1453. *Toimituksen huomautus.*

89 *Ottomaanien valtakunnan päättyminen.* Islaminuskoinen Turkki vaikutti voimakkaasti Euroopan historiaan useilla Eurooppaan kohdistuneilla hyökkäyksillä sen jälkeen, kun Konstantinopoli oli kukistunut vuonna 1453. Vaikutuksen tuhoisuutta voi rinnastaa saraseenien itäiseen Roomaan kohdistuneisiin puolentoista vuosisadan ajan jatkuneisiin hyökkäyksiin profeetta Muhammedin kuoleman jälkeen. Niiden seuraukset olivat katastrofaalisia. Vastaavasti Turkki oli jatkuva uhka eurooppalaiselle kristinuskolle uskonpuhdistuksen kehittyessä. Uskonpuhdistajien kirjoitukset ovat täynnä ottomaaneihin liittyviä kielteisiä kommentteja. Uskonpuhdistuksen jälkeenkin kristittyjä tutkijoita mietitytti Turkin rooli tulevissa maailman tapahtumissa ja jotkut näkivät Turkin kehityksen ja sen vaikutusvallan laskun löytyvän Raamatun ennustuksista.

Tästä hyvä esimerkki on Josiah Litchin tulkinta Ilmestyskirjassa mainitusta ajanjaksosta, joka muodostui tunnista, päivästä, kuukaudesta ja vuodesta (Ilm. 9:15). Litch tulkitsi tämän ajan aikaprofetiana, joka kertoi Turkin itsenäisyyden päättymisestä elokuussa 1840. Litchin selitys löytyy kokonaisuudessaan hänen kirjastaan *The Probability of the Second Coming of Christ about A.D. 1843* (julkaistu kesäkuussa 1838); *An Address to the Clergy* (julkaistu keväällä 1840; josta toinen painos, jossa historiallisella lisätiedolla vahvistettiin Ottomaanien valtakunnasta tehtyjen aikalaskelmien paikkansapitävyyttä, julkaistiin 1841); ja artikkeli *Signs of the Times and Expositor of Prophecy* -lehdessä, 1.8.1840. Ks. myös artikkeli *The Signs of the Times and Expositor of Prophecy*, 1.2.1841; ja J. N. Loughborough, *The Great Second Advent Movement* (vuoden 1905 laitos), s. 129–132. Uriah Smithin kirjassa *Thoughts on Daniel and the Revelation,* uudistettu laitos vuodelta 1944, selvitetään tämän profetian aikamääritystä s. 506–517.

Tietoja Ottomaanien valtakunnan varhaisemmista vaiheista ja Turkin mahdin laskusta ks. myös William Miller *The Ottoman Empire and Its Successors,* 1801–1927 (Cambridge, Engllanti: University Press, 1936); George G. S. L. Eversley, *The Turkish Empire from 1288 to 1914* (Lontoo: T. Fisher Unwin, Ltd., 2. laitos, 1923); Joseph von Hammer-Purgstall, *Geschichte des Osmannischen Reiches* (Pesth: C. A. Hartleben, 2. laitos, 1834–36), 4 osaa; Herbert A. Gibbons, *Foundation of the Ottoman Empire,* 1300–1403 (Oxford: University Press, 1916); Arnold J. Toynbee ja Kenneth B. Kirkwood, *Turkey* (Lontoo, 1926). *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

334, 335

William Millerillä oli terävä mieli, jota asioiden selvittäminen ja tutkiminen vahvisti. Lisäksi hänen työssään näkyi taivaallinen viisaus, koska hän eli yhteydessä kaiken viisauden lähteeseen. Hän oli kullan arvoinen mies. Ne, jotka arvostivat luonteen lujuutta ja moraalista puhtautta, eivät voineet kuin kunnioittaa häntä. Hänessä aito sydämellinen ystävällisyys yhdistyi kristilliseen nöyryyteen ja itsehillintään. Hän huomioi kaikki, suhtautui lämpimästi jokaiseen ja oli valmis kuulemaan toisten mielipiteitä ja punnitsemaan hänelle esitettyjä vastaväitteitä. Hän koetteli kaikki teoriat ja opit Jumalan sanalla ilman kiihkoa tai intoilua. Terve logiikka ja laaja raamatuntuntemus auttoivat häntä kumoamaan harhat ja paljastamaan vääryydet.

Hän ei kuitenkaan pystynyt toimimaan ilman katkeraa vastustusta. Hänen kohdallaan toistui aiempien uskonpuhdistajien kohtalo. Tunnetut uskonnolliset johtajat eivät kannattaneet hänen opetustaan. He eivät kuitenkaan pystyneet perustelemaan näkemyksiään Raamatulla, vaan joutuivat turvautumaan ihmisten sanoihin ja oppeihin sekä kirkkoisien perimätietoon. Adventtitotuuden opettajat eivät kuitenkaan hyväksyneet kuin Jumalan sanasta löytyviä perusteluita. ”Raamattu ja yksin Raamattu” oli heidän mottonsa. Kun vastustajat eivät saaneet Raamatusta tukea väitteilleen, he turvautuivat ivaan ja pilkkaan. He käyttivät aikaansa, varojaan ja kykyjään puhuakseen pahaa niistä, joiden ainoa rikos oli iloinen Herran paluun odotus, pyrkimys pyhään elämään ja into tarjota toisillekin mahdollisuus valmistautua Jeesuksen tulolle.

Ihmisten mieliä yritettiin kaikin keinoin kääntää pois Jeesuksen paluusta. Kristuksen takaisintulon ja maailmanloppuun liittyvien profetioiden tutkiminen saatiin näyttämään synniltä, joltakin, mitä ihmisten pitäisi hävetä. Näin tunnetut hengelliset johtajat heikensivät uskoa Jumalan sanaan. Heidän opetuksensa tuotti jumalankieltäjiä, ja monet saivat siitä aiheen seurata jumalattomia halujaan. Sitten tällaisen pahan aikaansaaneet syyttivät siitä kaikesta adventisteja.

Vaikka Millerin tilaisuuksissa kävi paljon älykkäitä ja kiinnostuneita kuulijoita, uskonnolliset lehdet eivät juuri maininneet häntä paitsi pilkatakseen tai tuomitakseen. Kristillisten johtajien asenne rohkaisi jumalattomia ja uskossaan välinpitämättömiä, jotka häpäisivät Milleriä ja hänen työtään pilkkanimillä tai karkeilla ja solvaavilla sukkeluuksilla. Tuo harmaapäinen mies, joka oli jättänyt mukavan kotinsa matkustaakseen omalla kustannuksellaan kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään, joka teki väsymättä työtä viedäkseen maailmalle vakavan varoituksen lähellä olevasta tuomiosta, määriteltiin ivallisesti fanaatikoksi, valehtelijaksi ja huijariksi.

Pilkka, valheet ja loukkaukset, joita Miller sai osakseen, herättivät jopa maallisen lehdistön paheksunnan. Maailmalliset ihmiset julistivat, että ”kun aihetta, joka juhlallisuudessaan on niin suuri ja seurauksiltaan niin pelottava” käsiteltiin kevytmielisesti ja ruokottomasti, se merkitsi ”ei vain asiaa ajavien ja sitä kannattavien ihmisten tunteilla leikkimistä”, vaan myös ”tuomiopäivälle nauramista ja Jumalan itsensä pilkkaamista ja hänen oikeutensa halventamista.”[90]

Kaiken pahan alkaja ei tyytynyt vain taistelemaan adventtisanoman vaikutusta vastaan, vaan yritti myös tuhota sanansaattajan. Tulkitessaan Raamattua Miller liitti selitykseensä jonkin sydämiä koskettavan käytännön sovellutuksen. Hän nuhteli kuulijoitaan synnistä, horjutti heidän itsetyytyväisyyttään ja hänen selkeät, kohdalleen osuvat sanansa herättivät heissä vihaa. Se, että uskovatkin vastustivat hänen sanomaansa, sai roskajoukon menemään pidemmälle. Millerin viholliset suunnittelivat hänen henkensä riistämistä hänen ollessaan

---

90 Bliss, s. 183.

335–337

poistumassa kokouspaikalta. Pyhät enkelit kuitenkin tulivat tungeksivan joukon keskelle, ja yksi heistä ihmishahmossa otti Milleria käsivarresta ja johdatti hänet turvaan raivoisien hyökkääjien keskeltä. Hänen työnsä ei ollut vielä tehty, ja Paholainen apulaisineen joutui pettymään, kun heidän tarkoituksensa ei toteutunut.

Kaikesta vastustuksesta huolimatta kiinnostus adventtiliikkeeseen kasvoi. Adventistiryhmiä oli alkuun kymmeniä, sitten satoja ja pian tuhansia. Moniin kirkkoihin liittyi herätyksen ansiosta paljon ihmisiä.[91] Jonkin ajan kuluttua ne kuitenkin kääntyivät uusia jäseniään vastaan, jos nämä uskoivat Millerin opetusta. Heihin kohdistettiin seurakunnallisia kuritoimenpiteitä. Millerin oli pakko tarttua kynään ja kirjoittaa kirkoille vastine, jossa hän pyysi, että hänen virheensä osoitettaisiin Raamatulla.

”Mitä sellaista uskomme”, hän kysyi, ”mitä Jumalan sana ei käske meitä uskomaan? Sanottehan te itsekin Raamatun olevan ainoa uskon ja elämän ohje. Mitä me olemme tehneet ansaitaksemme niin ilkeämielistä vastustusta saarnatuoleista ja lehdistöltä? Mikä on antanut aiheen sulkea meidät [adventistit] seurakuntienne ja yhteisöjenne ulkopuolelle? – – Jos olemme väärässä, pyydän teitä osoittamaan, missä vääryytemme on. Olemme saaneet tarpeeksi pilkkaa. Se ei voi vakuuttaa meitä erheistämme. Vain Jumalan sana voi muuttaa kantamme. Olemme päätyneet käsityksiimme harkinnan ja rukouksen tietä, kun olemme löytäneet niille todisteet Raamatusta.”[92]

Jumala on aika ajoin lähettänyt palvelijoittensa avulla maailmalle varoituksia, jotka on aina otettu vastaan epäillen ja moittien. Ennen vedenpaisumusta pahuus lisääntyi niin, että Jumala joutui antamaan vesimassojen peittää maan. Hän kuitenkin välitti tiedon suunnitelmastaan ja antoi kaikille mahdollisuuden kääntyä pois pahoilta teiltään. 120 vuoden ajan ihmisten korvissa kaikui katumuskutsu. Se olisi voinut pelastaa heidät Jumalan vihalta ja lähestyvältä tuholta. He eivät kuitenkaan uskoneet sanomaa, vaan pitivät sitä pötypuheena. Pahuus antoi heille rohkeuden pilkata Jumalan sanansaattajaa, väheksyä hänen vetoomuksiaan ja jopa syyttää häntä julkeudesta. Kuinka yksi mies rohkeni nousta kaikkia maailman suurmiehiä vastaan? Jos Nooan sana oli totta, miksi maailma ei ymmärtänyt ja uskonut sitä? Vastakkain olivat yhden miehen väitteet ja tuhansien viisaus! He eivät halunneet antaa mitään arvoa varoitukselle eivätkä etsineet turvaa arkista.

Pilkkaajat viittasivat luonnon kiertokulkuun. Vuodenajat seurasivat toisiaan, taivas oli sininen, eikä vielä koskaan ollut satanut. Kasteen hellästi kostuttamat niityt olivat vihreitä. Niinpä he huusivat: ”Hänhän puhuu pelkkiä vertauksia!”[93] He halveksivat vanhurskauden saarnaajaa ja väittivät häntä villiksi kiihkoilijaksi. He uppoutuivat entistä syvemmälle huvituksiin ja jatkoivat entistä päättäväisemmin pahoilla teillään. Heidän epäuskonsa ei kuitenkaan estänyt ennustuksen täyttymistä. Jumala odotti kärsivällisesti pitkään ja antoi heille monta mahdollisuutta parannuksen tekoon. Määräaikana hänen tuomionsa kuitenkin kohtasi niitä, jotka olivat hylänneet hänen armonsa.

Kristus kertoi, että sama epäusko edeltäisi hänen toista tuloaan. Nooan päivinä kukaan ”ei aavistanut mitään, ennen kuin tulva tuli ja vei heidät kaikki mennessään. Samoin käy, kun Ihmisen Poika tulee.”[94] Kun kristityiksi tunnustautuvat pitävät yhtä maailman kanssa

---

91 Amerikkalaisten kirkkojen jäsenluetteloita ei ole säilynyt riittävästi tarkkoihin tilastoihin. Kirkkohistorioitsijoiden yleinen käsitys on se, ettei Yhdysvallat vuonna 1840 ollut kovin uskonnollinen. Alle puolet kansasta, ehkä runsaat 30 %, kuului mihinkään kirkkoon tai kävi säännöllisesti jumalanpalveluksissa. Millerin herätyksessä kirkkoihin kuulumattomia liittyi usein siihen seurakuntaan, johon Miller oli kutsuttu luennoimaan. *Suomentajan huomautus.*

92 Bliss, s. 250, 252.

93 Hes. 21:5, RK 2012.

94 Matt. 24:39.

337, 338

ja elävät maailmallisten tavoin, kun he harrastavat kiellettyjä huvituksia heidän kanssaan ja maailman ylellisyyksistä tulee myös seurakunnan tavoite, kun hääkellot soivat ja kaikki odottavat vuosien maallista vaurautta – silloin ihmisten valoisat tulevaisuudenodotukset ja pettävät haaveet saavat lopun kuin salaman iskusta.

Jumala toimi nyt samoin kuin Nooan päivinä. Hän lähetti palvelijansa varoittamaan tuomion läheisyydestä. Nooan aikalaiset nauroivat ja pilkkasivat vanhurskauden saarnaajaa, ja myös Millerin päivinä monet tunnustavat kristitytkin ivasivat varoituksen sanoja.

Miksi sana Kristuksen tulosta oli niin vastenmielinen kirkoille? Syntisille Jeesuksen paluu merkitsee hävitystä ja kauhua, mutta uskollisille se on täynnä iloa ja toivoa. Suuri totuus Jeesuksen takaisintulosta oli lohduttanut Jumalan lapsia kautta aikakausien. Miksi siitä samoin kuin Kristuksesta, tämän totuuden lähteestä, oli tullut hänen kansaansa kuuluville kompastuskivi ja kallio johon langetaan[95]? Meidän Herrammehan itse lupasi opetuslapsilleen, että ”menen valmistamaan teille sijaa mutta tulen sitten takaisin ja noudan teidät luokseni”[96]. Kristus, armollinen Vapahtajamme, kantoi meistä huolta ja näki ennalta seuraajiensa yksinäisyyden ja surut. Hän lähetti enkelit lohduttamaan opetuslapsia ja vakuuttamaan heille, että hän tulisi henkilökohtaisesti takaisin samoin kuin hän taivaaseen meni. Kun opetuslapset seisoivat ja katsoivat taivaalle nähdäkseen viimeisen häivähdyksen hänestä, jota he rakastivat, heidän mieleensä painettiin sanat: ”Galilean miehet, mitä te siinä seisotte katselemassa taivaalle? Tämä Jeesus, joka otettiin teidän luotanne taivaaseen, tulee kerran takaisin, samalla tavoin kuin näitte hänen taivaaseen menevän.”[97] Enkelien viesti sytytti uudelleen heidän toivonsa. Opetuslapset palasivat riemua täynnä ”Jerusalemiin. He olivat alati temppelissä ja ylistivät Jumalaa.”[98] He eivät iloinneet Jeesuksen poismenosta tai siksi, että he olivat jääneet taistelemaan maailman koettelemusten ja kiusauksien keskellä, vaan enkelien antamasta Jeesuksen takaisintulon lupauksesta.

Jeesuksen paluuta koskevan opetuksen pitäisi nyt herättää yhtä suurta riemua kuin enkelien viesti Betlehemin paimenille. Ne, jotka todella rakastavat Vapahtajaansa, eivät voi kuin iloita Jumalan sanaan perustuvasta uutisesta, että hän, johon heidän ikuisen elämän toivonsa perustuu, tulee takaisin. Tällä kertaa Kristus ei ole tulossa loukattavaksi, halveksituksi tai hylätyksi niin kuin tapahtui hänen tullessaan ensimmäisen kerran. Sen sijaan hän tulee voimassa ja kirkkaudessa vapauttamaan kansansa. Vain ne, jotka eivät rakasta Vapahtajaa, toivovat hänen pysyvän poissa. Ei ole varmempaa todistetta, että jokin seurakunta on kaukana Jumalasta, kuin se, että tämä taivaasta lähetetty sanoma aiheuttaa ärtymystä tai vihamielisyyttä.

Ne, jotka hyväksyivät Kristuksen tulemusta koskevan sanoman, pitivät parannuksen tekoa ja Jumalan edessä nöyrtymistä välttämättömänä. Monet olivat pitkään horjuneet Kristuksen ja maailman välillä, mutta vakuuttuivat siitä, että heidän ratkaisun hetkensä oli nyt. ”Kaikesta, mikä koski ikuisuutta, tuli heille poikkeuksellisen todellista. Taivas oli lähellä, ja he tunsivat syyllisyytensä Jumalan edessä.”[99] Kristityt herätettiin uuteen hengelliseen elämään. He tunsivat ajan lyhyyden ja halusivat tehdä heti kaiken mahdollisen lähimmäistensä hyväksi. Maallisista tuli sivuasia, ja ikuisuus tuntui avautuvan heidän eteensä. Heidän hengellinen tilansa ja kaikki heidän ikuiseen kohtaloonsa liittyvä tuntui arvokkaammalta kuin mikään ajallinen. Jumalan Henki oli heidän yllään ja antoi heille voimaa vedota hartaasti

95 Vrt. 1. Piet. 2:8.
96 Joh. 14:3.
97 Ap. t. 1:11.
98 Luuk. 24:52, 53.
99 Bliss, s. 146.

338–340

niin uskonveljiin kuin syntisiinkin, jotta he valmistautuisivat Herran päivään. Heidän päivittäisen elämänsä hiljainen todistus oli jatkuva nuhde pintapuolisille ja pyhittymättömille seurakunnan jäsenille. Nämä eivät halunneet tulla häirityiksi, koska he tavoittelivat mielihyvää, olivat keskittyneet rahan hankkimiseen ja heidän päämääränään oli maailmallinen kunnia. Seurauksena tuli vihamielisyyttä ja vastustusta niin Jeesuksen paluun uskoa kuin sen julistajiakin kohtaan.

Kun profeetallisia ajanjaksoja koskevat tulkinnat osoittautuivat kumoamattomiksi, vastustajat yrittivät kieltää ihmisiä tutkimasta koko asiaa. He väittivät profetioita sinetillä lukituiksi. Näin protestantit kulkivat katolisten askelissa. Siinä missä paavinkirkko esti kansaa saamasta Raamattuja,[100] protestanttiset kirkot väittivät, ettei tärkeää, juuri omaa aikaamme koskevaa osaa Raamatusta voi ymmärtää.

Pastorit ja kansa sanoivat Danielin kirjan ja Ilmestyskirjan olevan käsittämättömiä salaisuuksia, Kristus kuitenkin ohjasi opetuslapsensa profeetta Danielin kirjan sanoihin koskien heidän oman aikansa tapahtumia sanoessaan: ”– joka lukee, ymmärtäköön.”[101]

Väite Ilmestyskirjasta käsittämättömänä salaisuutena on vastoin kirjan nimeä ja sen johdantosanoja: ”Jeesuksen Kristuksen ilmestys, näky, jonka Jumala hänelle antoi. Jumala tahtoi näyttää palvelijoilleen, mitä väistämättä pian tapahtuu. – – Onnellinen se, joka lukee nämä ennussanat kuulijoilleen. Onnellisia ne, jotka kuulevat ja ottavat vakavasti tämän kirjan ennustuksen. Pian kaikki näet tapahtuu.”[102]

Profeetta sanoi: ”Onnellinen se, joka lukee nämä – –.” Lukuhaluttomat eivät siis voi siunausta saada. Samoin sanat ”Onnellisia ne, jotka kuulevat” osoittavat niiden, jotka eivät halua profetioista mitään tietää jäävän ilman siunausta. Koska siunaus kuuluu vain niille, jotka ”ottavat vakavasti” profeetan sanat, eivät Ilmestyskirjan varoituksista ja opetuksesta kieltäytyvät voi vedota tähän lupaukseen. Kaikki, jotka pilkkaavat profetioita, naljailevat vakavista vertauskuvista tai kieltäytyvät panemasta elämäänsä järjestykseen ja valmistautumasta Ihmisen Pojan tulolle, jäävät ilman siunausta.

Innoitetun sanan valossa voikin kysyä, kuinka kukaan uskaltaa opettaa Ilmestyskirjan olevan niin suuri salaisuus, ettei ihmisymmärrys riitä sen selvittämiseen? Sehän on julkituotu

---

100 *Raamatun pitäminen pois ihmisten saatavilta.* Lukijan on hyvä huomioida, että tämä kirja on kirjoitettu ennen Vatikaanin toista kirkolliskokousta, joka jossakin määrin muutti katolisen kirkon suhtautumista Raamattuun.

Vuosisatojen ajan katolisen kirkon asenne Raamattujen levittämiseen kansankielellä maallikoille oli kielteinen. Ks. esim. G. P. Fisher, *The Reformation,* luku 15, kpl 16 (1873 laitos, s. 530–532); J. Cardinal Gibbons, *The Faith of Our Fathers,* luku 8 (49. laitos, 1897), s. 98–117; John Dowling, *History of Romanism,* kirja 7, luku 2, osio 14; ja kirja 9, luku 3, osiot 24–27 (1871 laitos, s. 491–496, 621–625); L. F. Bungener, *History of the Council of Trent,* s. 101–110 (2. Edinburghin laitos, 1853, kääntänyt D. D. Scott); G. H. Putnam, *Books and Their Makers During the Middle Ages,* kirja 1, osa 2, luku 2, kappaleet 49, 54–56. Ks. myös *Index of Prohibited Books* (Vatican Polyglot Press, 1930), s. IX, X; Timothy Hurley, *A Commentary on the Present Index Legislation* (New York: Benziger Brothers, 1908), s. 71; *Translation of the Great Encyclical Letters of Leo XIII* (New York: Benziger Brothers, 1903), s. 413.

Viime vuosina tässä suhteessa on tapahtunut dramaattinen myönteinen muutos. Katolinen kirkko on hyväksynyt useita raamatunkäännöksiä alkukieliltä käännettäväksi. Tämän lisäksi se on edistänyt Raamattujen ilmaisjakelua ja Raamattuun liittyvää koulutusta. Kirkko kuitenkin pidättää itsellään yksinoikeuden Raamatun tulkitsemiseen oman perinteensä mukaisesti. Näin se voi perinteensä avulla puolustaa sellaisia opetuksia, jotka eivät ole sopusoinnussa Raamatun opetusten kanssa. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

101 Matt. 24:15, englanninkielisen King James Version mukaan. Kreikankielisessä alkutekstissä sanotaan: ”lukija, ymmärrä!”

102 Ilm. 1:1–3, UT2020.

340, 341

salaisuus ja avattu kirja. Sen tutkiminen johtaa mielet Danielin profetioihin, ja molemmat antavat tärkeää Jumalan ihmisille tarjoamaa tietoa maailmanhistorian loppuvaiheista.

Johannes sai nähdä monia jännittäviä ja merkityksellisiä kirkon historian käänteitä. Hän näki Jumalan kansan olosuhteet, vaarat, ristiriidat ja lopullisen vapautuksen. Hän kuvaa viimeistä sanomaa, joka valmistaa maan sadonkorjuuseen, jolloin toiset kootaan taivaallisiin lyhteisiin ja toiset nippuihin poltettaviksi. Hän näki äärimmäisen tärkeitä ja erityisesti lopun ajan kristittyjä koskevia asioita, jotta erheestä totuuteen kääntyvät saisivat opetusta ja tietoa lähestyvistä vaaroista ja konflikteista. Kenenkään ei ole tarpeen jäädä epätietoisuuteen siitä, mikä maata odottaa.

Miksi sitten tietämättömyys tästä tärkeästä Pyhien Kirjoitusten osasta on levinnyt niin laajalle? Mistä johtuu yleinen haluttomuus tutkia Ilmestyskirjan opetuksia? Syynä on pimeyden ruhtinaan huolella laatima suunnitelma peittää ihmisiltä kaikki, mikä voisi paljastaa hänen petoksensa. Tästä syystä Kristus, Ilmestyskirjan ilmoittaja, nähdessään ennalta tämän kirjan tutkimista vastaan suunnatut hyökkäykset lupasi siunauksen kaikille, jotka lukevat, kuulevat ja seuraavat tämän profetian sanomaa.

341, 342

19

Valoa pettymyksen pimeyteen

Jumalan työ maailmassa näyttää hämmästyttävän samankaltaiselta eri aikojen suurissa uskonpuhdistusliikkeissä ja herätyksissä. Hänen tapansa toimia ihmisten kanssa on säilynyt muuttumattomana. Merkittäville tämän ajan uskonnollisille liikkeille löytyy historiallisia rinnastuksia, ja kristikunnan menneillä kokemuksilla on suuri arvo omalle ajallemme.

Yksi Raamatun selkeimmistä opetuksista on se, että Jumala Pyhän Hengen avulla johtaa maailmassa toimivia palvelijoitaan erityisellä tavalla suurissa herätysliikkeissä viedäkseen pelastavaa työtä eteenpäin. Jumalan kädessä ihmiset ovat hänen armonsa ja anteeksiantonsa välikappaleita. Jokaisella on oma paikkansa. Kaikki ovat saaneet Jumalalta valoa, joka vastaa juuri heidän aikansa tarpeita. Näin kaikilla on mahdollisuus toimia Jumalalta saadussa tehtävässä. Kukaan, vaikka olisi kuinka taivaan suosiossa, ei koskaan ole pystynyt luotaamaan Jumalan suuren pelastussuunnitelman koko syvyyttä tai kaikkia Jumalan tavoitteita työssä, jota hänen omana aikanaan tehtiin. Ihmiset eivät täysin käsitä, mitä Jumala haluaisi saada aikaan tehtävällä, jonka hän heille antaa, eivätkä he tajua kaikkia ulottuvuuksia sanomasta, jota he ovat hänen nimessään julistaneet.

”Tavoitatko sinä Jumalan syvyydet? Ymmärrätkö ääriään myöten Kaikkivaltiaan suuruuden?” ”Minun ajatukseni eivät ole teidän ajatuksianne eivätkä teidän tienne ole minun teitäni, sanoo Herra. Sillä niin korkealla kuin taivas kaartuu maan yllä, niin korkealla ovat minun tieni teidän teittenne yläpuolella ja minun ajatukseni teidän ajatustenne yläpuolella.” ”Minä olen Jumala, ei kukaan ole minun vertaiseni. Jo alusta asti olen kertonut kaiken, mikä oli tuleva, jo ammoin ilmaissut sen, mikä ei ollut tapahtunut vielä.”[1]

Jopa profeetat, joiden etuoikeutena oli saada Pyhältä Hengeltä tietoa, eivät täysin tajunneet näkyjensä arvoa. Niiden merkitys avautuisi kullekin ajalle sen mukaan, kuinka Jumalan kansa tarvitsi niissä annettua opetusta.

Pietari kirjoitti pelastuksesta, jonka evankeliumin sanoma toi kirkkaasti esiin: ”Sitä pelastusta ovat profeetat etsineet ja tutkineet. He ovat ennustaneet teidän osaksenne tulevasta armosta ja tutkineet, *mihin tai millaiseen aikaan* heissä oleva Kristuksen Henki viittasi todistaessaan edeltäpäin Kristusta kohtaavista kärsimyksistä ja niiden jälkeen tulevasta kunniasta. Heille ilmoitettiin, etteivät he palvelleet *itseään* vaan *teitä* sillä sanomalla – –.”[2]

Vaikka profeetat eivät täysin käsittäneet Jumalan heille ilmoittamia asioita, he pyrkivät hartaasti ymmärtämään kaiken sen valon, mitä Jumala oli nähnyt hyväksi antaa. He ovat ”etsineet ja tutkineet”, ”mihin tai millaiseen aikaan heissä oleva Kristuksen Henki viittasi”. Mikä opetus tässä onkaan kristillisen ajan Jumalan lapsille, joiden hyödyksi Herran sanan-

---

1 Job 11:7; Jes. 55:8, 9; 46:9, 10.
2 1. Piet. 1:10–12, RK 2012, kursiivi lisätty.

343, 344

saattajat nämä profetiat saivat! Hehän eivät ”palvelleet itseään, vaan teitä”. Voimme nähdä nämä pyhät Jumalan miehet hartaasti etsimässä ja tutkimassa[3] saamiaan näkyjä, jotka oli annettu heille vielä syntymättömiä sukupolvia varten. Verratkaa heidän pyhää intoaan ja sitä velttoa välinpitämättömyyttä, jolla etuoikeutetut ihmiset myöhempinä aikoina tähän taivaalliseen lahjaan suhtautuivat. Mikä nuhde niille helppoa elämää ja maailmaa rakastaville piittaamattomille ihmisille, jotka tyytyvät väittämään, ettei profetioita voi ymmärtää.

Vaikka rajallinen inhimillinen käsityskyky ei riitä luotaamaan Kaikkivaltiaan aivoituksia tai käsittämään täysin hänen suunnitelmiaan, usein kuitenkin syynä ihmisten hämärtyneeseen kykyyn tajuta taivaallisia viestejä ovat heidän omat laiminlyöntinsä. Ei ole harvinaista, että inhimilliset käsitykset, perinteet ja väärät opetukset sokeuttavat ihmisten ja jopa Herran palvelijoiden mielet. Näin he pystyvät vain osittain ymmärtämään niitä suuria opetuksia, jotka hän on sanassaan ilmoittanut. Tämä on nähtävissä jopa Kristuksen opetuslapsista, vaikka Vapahtaja oli henkilökohtaisesti heidän kanssaan. Yleinen käsitys Messiaasta maallisena ruhtinaana oli niin vallannut heidän mielensä, että hekin odottivat Israelin nousevan koko maailmaa hallitsevaksi valtakunnaksi. He eivät voineet ymmärtää, mitä Jeesus tarkoitti puheellaan kärsimyksestään ja kuolemastaan.

Kristus oli itse lähettänyt heidät viemään viestiä: ”Aika on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle. Kääntykää ja uskokaa hyvä sanoma!”[4] Tämä sanoma perustui Danielin kirjan lukuun 9, jossa enkeli kertoo voidellun Messiaan tuloon kuluvan kuusikymmentäyhdeksän vuosiviikkoa. Opetuslapset odottivat toivorikkaina ja ilolla Jerusalemiin perustettavan messiaanisen valtakunnan ottavan hallintaansa koko maailman.

He saarnasivat, mitä Kristus oli antanut heille puhuttavaksi, vaikka ymmärsivätkin viestin virheellisesti. Heidän puheensa perustana oli Danielin kirjan 9:25, mutta he eivät nähneet seuraavaa jaetta, jonka mukaan voideltu raivataan tieltä. Lapsuudesta lähtien heidät oli opetettu odottamaan suurta maallista valtaa Israelille. Tämä sokaisi heidän ymmärryksensä niin, etteivät he tajunneet, mitä tämä profetia tarkoitti ja mitä Kristus heille sanoi.

He tekivät työtä esittääkseen armon kutsun juutalaisille. Kun tuli aika, jolloin he kuvittelivat saavansa nähdä Herransa Daavidin valtaistuimella, he joutuivat todistamaan hänen vangitsemisensa pahantekijänä, hänen ruoskintansa, pilkkaamisensa, tuomionsa ja kuinka hänet korotettiin Golgatan ristille. Millaista epätoivoa ja tuskaa opetuslapset kokivatkaan, kun heidän Herransa nukkui haudassa.

Kristus tuli juuri profetian osoittamana aikana ja sen kuvaamalla tavalla. Raamatun ilmoitus täyttyi hänen työnsä jokaisessa yksityiskohdassa. Hän opetti pelastussanomaa ja ”hän puhui niin kuin puhuu se, jolla oli valta”[5]. Kuulijat tunsivat sisimmässään hänen sanomansa taivaallisen alkuperän. Kirjoitettu sana ja Pyhä Henki vahvistivat Kristuksen tehtävän jumalallisuuden.

Opetuslapset rakastivat yhä syvästi mestariaan. Heidän mielensä oli kuitenkin epävarmuuden ja epäilysten sumentama. Surussaan he eivät muistaneet, mitä Kristus oli ennalta kertonut heille kärsimisestään ja kuolemastaan. He miettivät, voiko Jeesus Nasaretilainen todella olla Messias, kun he olivat päätyneet näin syvään suruun ja pettymykseen? Tämä kysymys raastoi heidän mieltään Vapahtajan levätessä haudassaan kuolemansa ja ylösnousemuksensa välisen sapatin toivottomalta tuntuneet tunnit.

Vaikka surun pimeä yö painoi opetuslapsia, heitä ei ollut hylätty. Profeetta oli sanonut, ”– – vaikka istunkin pimeydessä, Herra on minun valoni. – – Hän tuo minut ulos valoon; minä

3 1. Piet. 1:10.
4 Mark. 1:15.
5 Luuk. 4:32.

344–346

saan nähdä hänen vanhurskautensa."[6] "[S]inulle ei pimeys ole pimeää, vaan yö on sinulle kuin päivänpaiste, pimeys kuin kirkas valo."[7] "Pimeydessäkin koittaa oikeamieliselle valo."[8] "Mutta sokeat minä kuljetan tietä, jota he eivät ole kulkeneet; annan heidän astella polkuja, joita he eivät tunne. Minä muutan pimeyden heidän edellään valoksi; louhikkopolut sileäksi tieksi. Nämä ovat minun tekoni, näin olen tehnyt ja näin teen yhä."[9]

Se, mitä opetuslapset olivat julistaneet Herran nimessä, oli kaikilta yksityiskohdiltaan totta. Heidän ilmoittamansa tapahtumat olivat juuri täyttymässä. Heidän sanomansa oli: "Aika on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle."[10] Aika täyttyi, kun Danielin kirjan 9. luvun 69 vuosiviikkoa voideltuun toteutui, ja Kristus sai Pyhän Hengen voitelun Johanneksen kastaessa hänet Jordanissa. Jumalan valtakunta, jonka tulosta he olivat puhuneet, perustettiin Kristuksen kuollessa. Kysymys ei ollut maallisesta valtakunnasta niin kuin heille oli opetettu. Kysymys ei myöskään ollut ajan lopulla tulevasta ikuisesta valtakunnasta, joka alkaa, kun "[k]uninkuus ja valta ja valtakuntien mahti kaiken taivaan alla annetaan Korkeimman pyhien kansalle" ja tulee se "ikuinen valtakunta", jossa "kaikki vallat palvelevat ja tottelevat" häntä.[11]

Raamattu käyttää ilmaisua "Jumalan valtakunta" sekä kuvatessaan armon valtakuntaa että tulevaa kirkkauden valtakuntaa. Heprealaiskirjeessä apostoli Paavali kuvaa armon valtakuntaa. Hän sanoo Kristuksen olevan armollinen välimies, joka tuntee sääliä nähdessään heikkoutemme. "Astukaamme sen tähden rohkeasti *armon valtaistuimen* eteen, jotta saisimme armoa ja laupeutta, löytäisimme avun silloin kun sitä tarvitsemme."[12] Armon valtaistuin edustaa armon valtakuntaa. Valtaistuinhan viittaa kuningaskunnan olemassaoloon. Kristuskin käyttää monissa vertauksissaan ilmaisua "taivasten valtakunta", kun hän kuvaa jumalallisen armon työtä ihmisten sydämissä.

Vastaavasti kirkkauden valtaistuin edustaa kirkkauden valtakuntaa. Tähän Vapahtaja viittasi: "Kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan kaikkien enkeliensä kanssa, hän istuutuu kirkkautensa valtaistuimelle. Kaikki kansat kootaan hänen eteensä, ja hän erottaa ihmiset toisistaan, niin kuin paimen erottaa lampaat vuohista."[13] Tämä valtakunta on vielä tulevaisuutta, eikä sitä perusteta ennen Jeesuksen takaisintuloa.

Armon valtakunta laitettiin alulle heti ihmisen lankeemuksen jälkeen, kun suunnitelma syntisen ihmissuvun lunastamiseksi oli laadittu. Silloin valtakunta oli Jumalan lupauksissa ja suunnitelmissa, ja kansalaisuuden ehtona oli usko. Valtakuntaa sanan täydessä merkityksessä ei kuitenkaan perustettu ennen kuin Kristus kuoli. Vapahtaja olisi voinut perääntyä Golgatan uhrista vielä sen jälkeen, kun hän oli alkanut lähetystehtävänsä, jos ihmisten uppiniskaisuus ja kiittämättömyys olisi hänet uuvuttanut loppuun. Getsemanessa kärsimysten malja oli vaakalaudalla hänen vapisevissa käsissään. Hän olisi vielä silloin voinut pyyhkiä verisen hien otsaltaan ja jättää ihmissuvun tuhoutumaan synteihinsä. Jos näin olisi tapahtunut, ei langenneella ihmisellä olisi ollut mitään pelastuksen mahdollisuutta. Kun Vapahtaja antoi elämänsä ja huusi viimeisenä sananaan "se on täytetty", lunastussuunnitelman onnistuminen varmistui. Eedenissä syntiselle ihmisparille annettu lupaus pelastuksesta vahvistettiin. Silloin perustettiin armon valtakunta, joka siihen asti oli ollut Jumalan lupauksissa.

---

6 Miika 7:8, 9, RK 2012.
7 Ps. 139:12. Alkukirjain on hakasulkeissa, koska kirjainasu poikkeaa Raamatussa olevasta.
8 Ps. 112:4.
9 Jes. 42:16.
10 Mark. 1:15.
11 Dan. 7:27.
12 Hepr. 4:16, kursiivi lisätty.
13 Matt. 25:31, 32.

346–348

Juuri Kristuksen kuolema, vaikka se tuntuikin opetuslapsista heidän toivonsa lopulliselta tuholta, antoi ikuisen varmuuden heidän pelastuksestaan. Vaikka risti oli heille katkera pettymys, juuri se oli lopullinen todiste siitä, että he olivat olleet uskossaan oikeassa. Tapahtuma, joka täytti heidät surulla ja epätoivolla, avasi toivon oven kaikille Aadamin lapsille. Siinä on tulevaisuuden ja ikuisen onnen avain kaikille, jotka minä tahansa aikakautena ovat Jumalalle uskollisia.

Äärettömän armon tarkoitus toteutui opetuslasten pettymyksessä. Hän, joka puhui niin kuin ”ihminen ei ikinä ole puhunut”,[14] voitti heidän sydämensä jumalallisella armollaan ja opetuksensa voimalla. Heidän Jeesusta kohtaan tuntemansa rakkauden puhtaaseen kultaan oli kuitenkin sekoittunut epäpuhtauksia, maallista ylpeyttä ja itsekästä kunnianhimoa. Jopa pääsiäisaterialla, vakavassa tilanteessa, jossa heidän mestarinsa valmistautui Getsemanen synkkiin varjoihin, opetuslasten välille ”syntyi – – kiistaa siitä, ketä heistä olisi pidettävä suurimpana”[15]. Ajatus maallisesta valtaistuimesta, kruunusta ja kunniasta täytti heidän mielensä, vaikka heitä odotti Getsemanen puutarhan, Jeesuksen tuomitsemisen ja Golgatan ristin tuska ja häpeä. Heidän sydämensä ylpeys ja maallinen kunnianhimonsa sai heidät pitämään lujasti kiinni ajalle tyypillisestä harhakäsityksestä ja sivuuttamaan sen, millainen hänen valtakuntansa todella oli ja mitä Jeesus oli itse kertonut kärsimisestään ja kuolemastaan.

Nämä harhakäsitykset johtivat heidät vaikeaan mutta välttämättömään koettelemukseen, joka sallittiin heidän ojennuksekseen. Vaikka opetuslapset olivat ymmärtäneet kuulemansa väärin ja vaikka heidän toiveensa eivät toteutuneet, he kuitenkin julistivat Jumalan antamaa varoitusta. Herra palkitsi heidän uskonsa ja arvosti heidän kuuliaisuuttaan. He saivat tehtäväkseen viedä ilosanoman ylösnousseesta Herrasta kaikille kansoille. Heille sallittiin katkera pettymys, koska heitä valmistettiin tulevaan tehtävään.

Ylösnousemuksen jälkeen Jeesus ilmestyi opetuslapsilleen Emmauksen tiellä. ”Ja hän selitti heille Mooseksesta ja kaikista profeetoista alkaen, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu.”[16] Tämä kosketti heitä. Usko heräsi. Jo ennen kuin Jeesus ilmaisi itsensä, he syntyivät uudesti ”elävään toivoon”[17]. Hän halusi valaista heidän ymmärryksensä ja kiinnittää heidän uskonsa lujaan profeetalliseen sanaan.[18] Hän toivoi totuuden juurtuvan syvälle heidän ajatteluunsa. Hän ei pyrkinyt tähän vain siksi, että henkilökohtaisesti oli heitä opettanut, vaan koska totuudesta löytyy niin vastaansanomattoman selkeät todisteet seremonialain vertauskuvissa tai toimituksissa ja Vanhan testamentin ennustuksissa.

Kristuksen seuraajien uskon tuli olla järkeenkäypää. Tämä ei ollut välttämätöntä vain heidän itsensä vuoksi, vaan siksi, että he pystyisivät paremmin välittämään tiedon Kristuksesta maailmalle. Heti ensimmäisenä asiana ylösnoussut Vapahtaja osoitti Vanhan testamentin kirjoitusten arvon ohjaamalla opetuslapset näkemään, mitä siinä hänestä sanottiin alkaen ”Mooseksesta ja kaikista profeetoista”[19].

Mikä muutos opetuslasten sydämissä tapahtuikaan, kun he saivat taas nähdä rakastamansa mestarin kasvot.[20] Nyt he ymmärsivät Jeesuksen olevan se, josta ”Mooseksen laissa, profeettojen kirjoissa ja psalmeissa on – – kirjoitettu”[21]. Heidän epävarmuutensa, tuskansa

---

14 Joh. 7:46.
15 Luuk. 22:24.
16 Luuk. 24:27.
17 1. Piet. 1:3, RK 2012.
18 2. Piet. 1:19.
19 Luuk. 24:27.
20 Luuk. 24:32.
21 Luuk. 24:44.

348–350

ja epätoivonsa vaihtui täyteen varmuuteen ja horjumattomaan uskoon. Onko ihme, että Jeesuksen taivaaseen ottamisen jälkeen he ”olivat alati temppelissä ja ylistivät Jumalaa”[22].

Kansalla oli tiedossa vain Vapahtajan häpeällinen kuolema, ja ihmiset odottivat näkevänsä opetuslasten kasvoilla surua, hämmennystä ja tappion merkkejä. Sen sijaan he näkivät iloa ja voitonriemua. Millaisen valmennuksen nämä opetuslapset saivatkaan tulevaan tehtäväänsä! He olivat joutuneet suurimpaan mahdolliseen koettelemukseen, jossa inhimillisesti katsoen kaikki näytti menetetyltä. Kuitenkin Jumalan sana täyttyi ja se voitti. Voisiko tällaisen jälkeen mikään enää uhata heidän uskoaan tai laimentaa heidän palavaa rakkauttaan? Syvimmän surun hetkellä he kokivat jumalallisen rohkaisun ja löysivät toivon, joka on elämän ”ankkuri, luja ja varma”[23]. He olivat saaneet todistaa Jumalan viisautta ja voimaa ja olivat siksi varmoja siitä, ”ettei kuolema eikä elämä, eivät enkelit, eivät henkivallat, ei mikään nykyinen eikä mikään tuleva eivätkä mitkään voimat, ei korkeus eikä syvyys, ei mikään luotu” voinut erottaa heitä ”Jumalan rakkaudesta, joka on tullut ilmi Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme”[24]. He totesivatkin, että ”kaikissa näissä ahdingoissa meille antaa riemuvoiton hän, joka on meitä rakastanut”[25]. ”Herran sana pysyy iäti.”[26] Se todistaa: ”Kuka voi tuomita kadotukseen? Kristus – mutta hän on kuollut meidän tähtemme, ja enemmänkin: hänet *on herätetty kuolleista*, hän istuu Jumalan oikealla puolella ja rukoilee meidän puolestamme!”[27]

Herra sanoi: ”Minun kansaani ei enää koskaan pilkata.”[28] ”Illalla on vieraana itku mutta aamulla ilo.”[29] Kun opetuslapset kohtasivat Vapahtajan hänen ylösnousemuspäivänään, heidän sydämensä hehkuivat innosta[30], kun he kuuntelivat hänen sanojaan ja katselivat hänen kasvojaan, käsiään ja jalkojaan, joita oli heidän vuokseen runneltu. Ennen taivaaseen ottamistaan Jeesus kulki heidän kanssaan Betaniaan asti. Hän nosti kätensä siunaukseen ja kehotti heitä: ”Menkää kaikkialle maailmaan ja julistakaa evankeliumi kaikille luoduille.”[31] Hän sanoi tämän lisäksi: ”– – katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti.”[32]

Kun luvattu Puolustaja helluntaipäivänä tuli, uskovat puettiin ”voimalla korkeudesta”[33], joka innoitti heidät varmuudella taivaaseen otetun Kristuksen läsnäolosta. Olisivatko he kuitenkaan tämän jälkeen olleet enää valmiita vaihtamaan armon evankeliumin palvelusta maallisiin valtaistuimiin, joita he ennen opetuslapsina ollessaan toivoivat – vaikka nyt työ tulisi johtamaan heidät, samoin kuin se johti Jeesuksen, uhrauksiin, marttyyrikuolemaan ja tarjoaisi kruunuksi vanhurskauden seppeleen Jeesuksen tullessa takaisin. Hän, joka ”kykenee tekemään monin verroin enemmän kuin osaamme pyytää tai edes ajatella”[34], antoi heidän osallistua niin kärsimyksiinsä kuin taivaalliseen iloonsa siitä, että ”paljon lapsia” tuodaan ”kirkkauteen”[35]. Tämä ilo on sanoin kuvaamaton. Paavalin mukaan ahdinkomme on

---

22 Luuk. 24:53.
23 Hepr. 6:19.
24 Room. 8:38, 39.
25 Room. 8:37.
26 1. Piet. 1:25.
27 Room. 8:34, kursiivi lisätty.
28 Joel 2:26.
29 Ps. 30:6.
30 Luuk. 24:32.
31 Mark. 16:15.
32 Matt. 28:20.
33 Luuk. 24:49, RK 2012.
34 Ef. 3:20.
35 Hepr. 2:10.

350, 351

”hetkellinen ja vähäinen”, mutta se ”tuottaa meille määrättömän suuren, ikuisen kirkkauden”[36].

”Valtakunnan evankeliumia” saarnanneiden ensimmäisten opetuslasten kokemus vastasi sitä, joka Jeesuksen toisen tulemuksen julistajilla oli. Kun apostolit julistivat, että aika ”on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle”[37], Miller ja hänen työtoverinsa puolestaan saarnasivat Raamatun pisimmälle ulottuvan profeetallisen aikajakson täyttymystä sekä tuomion ajan ja Jumalan ikuisen valtakunnan tuloa. Jeesuksen opetuslasten julistus ajasta perustui Danielin kirjan 9. luvun profetiaan 70 vuosiviikosta. Millerille ja hänen työtovereilleen annettu sanoma taas kertoi, että Danielin kirjan 8:14 kaksituhatta kolmesataa päivää olivat päättymässä, mistä 70 vuosiviikkoa oli osa. Molempien opetusten pohjana oli saman suuren aikaprofetian eri osien täyttymys.

Ensimmäisten opetuslasten tavoin William Miller kumppaneineen ei ymmärtänyt sanomansa täyttä merkitystä. Kirkossa pitkään vallinneet harhakäsitykset estivät heitä löytämästä oikeaa tulkintaa yhdelle keskeiselle profetian kohdalle. Tämän väärinymmärryksen vuoksi he joutuivat kärsimään pettymyksen, vaikka julistivatkin maailmalle Jumalan heille antamaa sanomaa.

Kun Miller selitti Danielin kirjan 8:14 tekstiä, ”– – kunnes kaksituhatta kolmesataa päivää on kulunut; sitten pyhäkkö puhdistetaan”[38], hän omaksui yleisesti hyväksytyn käsityksen, jonka mukaan maapallo on pyhäkkö. Hän uskoi pyhäkön puhdistamisen kuvaavan maailman puhdistamista tulella Jeesuksen tullessa. Tästä syystä, kun hän huomasi, että 2300 päivän päättyminen oli tarkkaan ennustettu, hän päätteli sen paljastavan Jeesuksen toisen tulon ajan. Hänen virheensä johtui siitä, että hän hyväksyi vallitsevan tulkinnan sille, mitä pyhäkkö merkitsee.

Vanhan testamentin pyhäkköpalvelus oli vertauskuva Kristuksen uhrista ja pappeudesta. Vuotuisessa juhlakalenterissa pyhäkön puhdistaminen oli viimeinen ylipapin suorittamista toimituksista. Siinä Israelin synnit pyyhittiin pois ja temppelin sovitustyö saatettiin päätökseen. Tämä kuvasi ennalta sitä, kuinka taivaallinen ylipappimme pyyhkii pois kansansa synnit poistamalla niistä löytyvän tiedon taivaan kirjoista. Tämä tuomion ja tutkimisen aika on juuri ennen Kristuksen paluuta taivaan pilvien päällä voimassa ja kirkkaudessa. Hänen tullessaan jokaisen ihmisen ikuinen kohtalo on ratkaistu. Jeesus sanoi, että ”tullessani minä tuon jokaiselle palkan, maksan kullekin hänen tekojensa mukaan”.[39] Juuri tähän Ilmestyskirjan 14. luvun ensimmäisen enkelin sanoma tuomiosta liittyy: ”Pelätkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia – hänen tuomionsa aika on tullut!”[40]

Ne, jotka julistivat tätä varoitusta, antoivat oikean sanoman oikeaan aikaan. He kuitenkin erehtyivät ensimmäisten opetuslasten tavoin, jotka Danielin kirjan luvun 9 perusteella sanoivat: ”Aika on täyttynyt, Jumalan valtakunta on tullut lähelle”[41], vaikka eivät ymmärtäneet

---

36 2. Kor. 4:17.

37 Mark. 1:15.

38 ”Puhdistetaan” on Millerin käyttämän Kuningas Jaakon käännöksen (KJV) mukainen teksti. Muita käännöksiä, joissa teksti on käännetty sanalla ”puhdistetaan”, ovat Geneva Bible GNV (1599), Douay-Rheims American Edition DRA (1899), American Standard Version ASV (1901), New King James Bible NKJV (1982), Jewish Publication Society JPS (1985) ja Wycliffe Bible WYC (2001). Myös ennen Jeesuksen aikaa laadittu Vanhan testamentin kreikankielinen käännös Septuaginta tukee sanamuotoa ”puhdistaa”. Kirjaimellisesti alkuteksti puhuu pyhäkön vanhurskauttamisesta (vrt. RK 2012 marg.). *Toimituksen huomautus.*

39 Ilm. 22:12.

40 Ilm. 14:7.

41 Mark. 1:15

tekstin tarkoittavan Messiaan kuolemaa. Vastaavasti Miller työtovereineen saarnasi Danielin kirjan 8:14 ja Ilmestyskirjan 14:7 perustuvaa sanomaa näkemättä sitä, kuinka Ilmestyskirjan luvusta 14 löytyy myös muita sanomia annettavaksi ennen Herran paluuta. Jeesuksen opetuslapset ymmärsivät väärin sen, millainen valtakunta perustettaisiin 70 vuosiviikon päättyessä, ja adventistit erehtyivät siinä, mitä 2300 päivän päättyessä tapahtuisi. Molempiin tapauksiin liittyy vallalla olevan harhakäsityksen hyväksyminen tai seuraaminen, mikä teki heidät sokeiksi totuudelle. Kumpikin ryhmä toteutti Jumalan tahtoa julistamalla sanomaa, jonka hän halusi antaa, ja joutui pettymään, koska tulkitsi saamansa sanoman virheellisesti.

Kuitenkin Jumala toteutti hyvää tarkoittavan suunnitelmansa salliessaan sen, että varoitus tuomiosta annettiin juuri niin kuin se toteutui. Suuren päivän tullessa Jumala salli ihmisten tulla koetelluiksi tarkkaan määritellyllä ajalla, jotta hän voisi paljastaa, mitä heidän sydämessään oli. Sanoman tarkoitus oli koetella ja puhdistaa seurakunta. Kuulijat saivat mahdollisuuden nähdä, olivatko he kiintyneet tähän maailmaan vai Kristukseen ja taivaaseen. He tunnustivat rakastavansa Vapahtajaa. Nyt heidän oli todistettava rakkautensa. Olivatko he valmiit kieltämään maalliset unelmansa ja kunnianhimonsa ja iloiten toivottamaan Herra tervetulleeksi takaisin? Sanoman tarkoitus oli auttaa heitä näkemään, mikä heidän todellinen hengellinen tilansa oli, ja se lähetettiin armollisesti herättämään heidät Herran etsimiseen tekemällä parannus ja nöyrtymällä.

Vaikka pettymys johtui julistetun sanoman virheellisestä tulkinnasta, kaikki kääntyi parhain päin. Nyt tutkittiin niiden sydämet, jotka olivat ottaneet varoituksen vastaan. Saisiko pettymys heidät ajattelemattomasti hylkäämään hengellisen kokemuksensa ja luottamuksensa Jumalan sanaan? Vai etsisivätkö he rukoillen ja nöyrästi, missä olivat tehneet virheen ja ymmärtäneet profetian tarkoituksen väärin? Kuinka monet olivatkaan lähteneet liikkeelle pelosta, päähänpistosta tai hetken innostuksesta? Kuinka moni oli mukana puolisydämisesti ja epäuskoisena? Suuret joukot ihmisiä väittivät rakastavansa Herran tuloa, mutta kun heitä kutsuttiin kestämään maailman pilkkaa ja paheksuntaa, kun he joutuivat viivytyksen ja pettymyksen kokeeseen, kieltäisivätkö he uskonsa, kun eivät heti ymmärtäneet, miten Jumala heidän kanssaan toimi. Heittäisivätkö he syrjään sellaisetkin totuudet, jotka perustuivat mitä selkeimpään Raamatun opetukseen?

Tämä koettelemus paljasti niiden kestävyyden, joka vilpittömästi uskoen olivat noudattaneet sitä, minkä käsittivät Jumalan sanan ja Hengen opetukseksi. He oppivat, niin kuin vain tällaisissa kokemuksissa voi oppia, kuinka vaarallista on seurata ihmisteorioita tai -tulkintoja. On annettava Raamatun tulkita itse itseään. Uskon lapsia se hämmennys ja suru, joka heidän virheestään seurasi, ohjasi oikeaan suuntaan. Se johti heidät tutkimaan entistä huolellisemmin uskonsa perusteita ja hylkäämään kaiken, mikä ei perustunut Raamatun totuuteen riippumatta siitä, kuinka laajalti hyväksyttyjä opetukset kristillisessä maailmassa olivat.

Ensimmäisten opetuslasten tavoin he löysivät synkältä tuntuneelle koettelemukselleen merkityksen jälkikäteen. Vasta kun he näkivät ”mihin tulokseen Herra – – johtaa”[42], he tulivat tietämään, että hänen rakastava tarkoituksensa oli täyttymässä heidän kohdallaan huolimatta heidän erehdystensä aiheuttamista koettelemuksista. Tämä siunattu kokemus opetti heille, kuinka ”Herra on laupias ja armahtavainen”[43]. Kaikki Herran tiet ovat hyviä, koska ”hän on uskollinen niille, jotka pitävät hänen liittonsa ja lakinsa”[44].

---

42 Jaak. 5:11.
43 Jaak. 5:11, VKR.
44 Ps. 25:10.

353, 354

20

Merkittävä herätysliike

Ilmestyskirjan 14. luvun ensimmäisen enkelin sanomassa on ennalta kerrottu suuri Jeesuksen takaisintulon julistukseen perustuva herätys. Enkelin nähdään lentävän korkealla ”taivaan laella – – tehtävänään – – julistaa ikuinen evankeliumi maan asukkaille, kaikille kansoille, heimoille, kielille ja maille. Hän kuulutti kovalla äänellä: ’Pelätkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia – hänen tuomionsa aika on tullut! Kumartakaa häntä, joka on luonut taivaan, maan ja meren ja vesien lähteet.’”[1]

On tärkeää huomata, että varoitussanoman julistajan sanotaan olevan enkeli. Jumalallinen viisaus on nähnyt hyväksi kuvata tämän sanoman suuruutta, voimaa ja loistoa taivaallisen lähetin puhtaudella, kirkkaudella ja voimalla. Se, että enkeli lentää keskitaivaalla ja että hänen ”kovalla äänellä” antamansa varoitus kuuluu kaikille ”maan asukkaille, kaikille kansoille, heimoille, kielille ja maille”, osoittaa, kuinka nopeasti tämä liike leviää ja kuinka se ulottuu kaikkialle maailmaan.

Sanomasta löytyy valoa myös siihen, milloin tämä herätysliike alkaa. Siihen kuuluu ”ikuinen evankeliumi” ja tuomion ajan alku. Pelastussanomaa on aina saarnattu, mutta tässä on kyse evankeliumista, jota on mahdollista julistaa vain viimeisinä päivinä, koska vasta silloin se, että tuomion aika on *tullut*, pitää paikkansa. Raamatun profetiat, erityisesti Danielin kirja, esittävät tapahtumien sarjan, joka johtaa tuomion alkamiseen. Danielin käskettiin kuitenkin lukita ja sinetöidä viimeisiä päiviä koskeva osa ennustuksistaan ”lopun aikaan saakka”. Tätä tuomion sanomaa ei voitu julistaa ennen tätä aikaa. Lopun aikana kuitenkin, niin kuin profeetta sanoo: ”Monet tutkivat sitä, ja ymmärrys lisääntyy.”[2]

Apostoli Paavali varoitti seurakuntaa odottamasta Kristusta takaisin omana aikanaan. Hän kirjoitti: ”Ennen tuota päivää – – tapahtuu uskosta luopuminen ja ilmaantuu itse laittomuus ihmishahmossa, kadotuksen ihminen.”[3] Voimme odottaa Jeesuksen tuloa vasta luopumuksen ja pitkän ”kadotuksen” ihmisen hallintokauden jälkeen. Sanonnat ”itse laittomuus ihmishahmossa”, ”vääryyden salainen vaikutus”, ”kadotuksen ihminen” ja ”vääryyden ihminen”, [4] viittaavat kaikki paavinvaltaan, jonka hallinta profetioiden mukaan kesti 1260 vuotta aina vuoteen 1798. Kristus ei voinut tulla ennen tämän aikajakson täyttymistä. Paavalin varoitus luopumuksesta kattaakin kristillisen ajan vuoteen 1798. Vasta tuolloin tuli aika saarnata Kristuksen tulon läheisyyttä.

Tällaista sanomaa ei julistettu aiemmin. Paavali, niin kuin edellä havaitsimme, ei sitä julistanut, vaan ohjasi uskovat näkemään Jeesuksen paluun kaukaisessa tulevaisuudessa.

---

1 Ilm. 14:6, 7.
2 Dan. 12:4, RK 2012.
3 2. Tess. 2:3.
4 2. Tess. 2:3–10. Vuoden 1938 raamatunkäännöksessä sekä RK 2012 -käännöksessä termit ovat laittomuuden ihminen, laittomuuden salaisuus, kadotuksen lapsi ja laiton. *Toimituksen huomautus.*

355, 356

Uskonpuhdistajatkaan eivät tätä opettaneet. Martti Luther uskoi tuomion alkavan kauan oman aikansa jälkeen kolmen vuosisadan kuluttua. Vasta vuoden 1798 jälkeen Danielin sinetöity kirja on avattu, profetioiden ymmärtäminen on lisääntynyt ja monet ovat saarnanneet tuomion läheisyyden vakavaa sanomaa.

Samoin kuin 1500-luvun suuri uskonpuhdistus adventtiliikekin ilmaantui samaan aikaan kristikunnan eri maissa. Niin Euroopassa kuin Amerikassakin uskon miehet ohjattiin tutkimaan profetioita ja käytyään huolella läpi innoitettua sanaa, he löysivät vakuuttavat todisteet siitä, että kaiken loppu on käsillä. Eri maissa yksittäiset toisistaan tietämättömät uskovien ryhmät päätyivät uskomaan Vapahtajan tulon läheisyyteen vain Raamatun ohjaamana.

Vuonna 1821, kolme vuotta sen jälkeen, kun Miller oli löytänyt selityksen tuomion aikaa koskeviin profetioihin, tohtori Joseph Wolff, ”koko maailman lähetyssaarnaaja”, alkoi saarnata Herran pikaista paluuta. Wolff oli syntynyt Saksassa juutalaisten vanhempien lapsena. Hänen isänsä oli rabbi. Jo nuorena hän vakuuttui kristinuskon totuudesta. Älykkäänä ja tiedonhaluisena hän seurasi innolla omassa kodissaan hurskaiden juutalaisten päivittäisiä keskusteluja, jotka koskivat heidän kansansa toivoa, odotusta, tulevan Messiaan kunniaa ja Israelin entiselleen saattamista. Eräänä päivänä hän kuuli huomautuksen Jeesus Nasaretilaisesta ja kysyi, kuka hän oli. ”Jeesus oli mitä lahjakkain juutalainen”, hänelle vastattiin, ”joka väitti olevansa Messias ja sai siksi kuolemantuomion juutalaiselta neuvostolta.” ”Miksi”, hän jatkoi kysymyksiään, ”Jerusalem on sitten tuhottu ja me olemme pakkosiirtolaisuudessa?” ”Valitettavasti”, hänen isänsä vastasi, ”koska juutalaiset tappoivat profeetat.” Pojan mielessä heräsi ajatus: ”Ehkä Jeesuskin oli profeetta, ja juutalaiset tappoivat hänet, vaikka hän oli syytön.”[5] Mielikuva oli niin vahva, että hän kulutti aikaa kirkon ulkopuolella voidakseen kuulla, mitä siellä saarnattiin, koska häntä oli kielletty menemästä sisälle kristilliseen kirkkoon.

Ollessaan vasta seitsenvuotias hän oli ylpeänä kertonut iäkkäälle kristitylle naapurille, kuinka Messiaan tullessa Israel voittaisi kaikki. Vanha mies vastasi ystävällisesti: ”Hyvä poika, minäpä kerron sinulle, kuka oli oikea Messias. Hän oli Jeesus Nasaretilainen, – – jonka sinun esi-isäsi ristiinnaulitsivat ja tappoivat samoin kuin monet entisaikojen profeetoistakin. Mene kotiisi ja lue Jesajan kirjan luku 53, niin voit varmistua, että Jeesus Kristus on Jumalan Poika.”[6] Hän vaikuttui heti asiasta ja kotiin päästyään luki Raamattua miettien, oliko kaikki täyttynyt täydellisesti Jeesus Nasaretilaisessa. Olivatko kristityn sanat totta? Poika pyysi isäänsä selittämään tämän profetian, mutta sai vastaukseksi niin jyrkän vaikenemisen, ettei uskaltanut enää ottaa tätä aihetta esille. Tämä kuitenkin vain vahvisti hänen haluaan ymmärtää paremmin kristillistä uskoa.

Juutalaisessa kodissa häntä yritettiin tarkoin varjella siltä tiedolta, jota hän etsi, mutta jo 11-vuotiaana hän jätti vanhempiensa kodin voidakseen opiskella ja saadakseen mahdollisuuden valita, mitä uskoa ja mitä tehdä elämäntyönään. Alkuun hän asui juutalaiskodissa, josta hänet pian ajettiin luopiona pois. Hänen oli pakko pärjätä tuntemattomien parissa yksin ja rahattomana. Hän siirtyi paikasta toiseen, opiskeli ahkerasti ja sai elantonsa heprean kielen opettamisesta. Katolisen opettajan vaikutus johti hänet katoliseen uskoon, ja hän suunnitteli lähetystyötä oman kansansa parissa. Muutaman vuoden kuluttua hän siirtyi Roomaan jatkamaan opintojaan paavillisessa katolisen opin puolustamiseen erikoistuneessa korkeakoulussa.[7] Häntä alettiin kuitenkin syyttää harhaopista itsenäisen ajattelunsa ja suorapuheisuutensa vuoksi. Hän hyökkäsi avoimesti kirkon väärinkäytöksiä vastaan ja puhui uudistuksen välttämättömyydestä.

---

5 *Travels and Adventures of the Rev. Joseph Wolff*, osa 1, s. 6.
6 Sama, s. 7.
7 Pontificio Collegio Urbano ”De Propaganda Fide.” *Suomentajan huomautus.*

356–358

Aluksi kirkon johtajat kohtelivat häntä myötämielisesti. Jonkin ajan kuluttua hänet kuitenkin päätettiin lähettää pois Roomasta. Hänen toimiaan seurattiin hänen siirtyessään paikkakunnalta toiselle, kunnes tuli selväksi, ettei hän koskaan alistuisi orjallisesti palvelemaan Roomaa. Hänet määriteltiin toivottomaksi tapaukseksi ja hänelle annettiin vapaus mennä, minne hän halusi. Hän matkusti Englantiin, jossa hänet protestanttisen uskon omaksumisen jälkeen liitettiin anglikaaniseen kirkkoon. Kahden vuoden opintojen jälkeen hän aloitti lähetystyön vuonna 1821.

Wolff ymmärsi suuren totuuden siitä, että ihmiseksi tullessaan Kristus oli Jesajan kuvaama kipujen mies ja sairauden tuttava.[8] Hän näki kuitenkin profetioiden yhtäläisellä selkeydellä kuvaavan Kristuksen paluun voimassa ja kunniassa. Hän yritti johtaa oman kansansa Jeesus Nasaretilaisen luo luvattuna Messiaana ja ohjasi heidät näkemään hänen tulonsa ihmiseksi nöyränä ja ihmisten syntien sovittajana. Samalla hän kuitenkin saarnasi myös Jeesuksen toisesta tulemisesta kuninkaana ja vapauttajana.

”Jeesus Nasaretilainen on oikea Messias”, hän sanoi, ”jonka kädet ja jalat lävistettiin. Hän oli kuin karitsa, joka vietiin teuraaksi, kipujen mies ja sairauden tuttava. Hän tuli ensimmäisen kerran, kun valtikka siirtyi pois Juudalta ja tuomarinsauva hänen polviensa välistä[9], mutta hän tulee toisen kerran taivaan pilvissä ’ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pasuunan kaikuessa’”.[10] ”Silloin hän, Jeesus, seisoo Öljymäellä[11] saadakseen Aadamin menettämän hallintavallan, jonka hän oli luomisessa saanut.[12] Jeesus tulee olemaan koko maan kuningas. Luomakunnan vaikeroinnin ja valituksen sijaan kuullaan kiitoslauluja ja ylistystä. – – Kun Jeesus ’tulee Isänsä kirkkaudessa pyhien enkelien kanssa’[13] – – ’ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina.’[14] Tätä me kristityt kutsumme ensimmäiseksi ylösnousemukseksi. Eläinkuntakin uudistuu[15] ja alistuu Jeesuksen hallintaan[16]. Koko maailmankaikkeudessa vallitsee rauha.”[17] ”Herra tulee jälleen katsomaan maata ja sanomaan, että kaikki on ’erittäin hyvää’.”[18]

Wolff uskoi Jeesuksen paluun olevan käsillä. Hänen profetiatulkinnassaan kaiken täyttymys oli määritelty vain muutaman vuoden päähän Millerin opettamasta ajasta. Kun jotkut vetosivat Raamatun tekstiin, jonka mukaan ”sitä päivää ja hetkeä ei tiedä kukaan”[19], ja väittivät, ettei ihmisten ole tarkoitus tietää mitään Kristuksen tulon läheisyydestä, Wolff vastasi: ”Sanoiko Jumala, ettei sitä päivää ja hetkeä voitaisi *koskaan* tietää? Eikö hän itse antanut meille ajan merkkejä, jotta voisimme ymmärtää ainakin sen, milloin *hänen tulonsa on lähellä*? Voimme tietää kesän olevan lähellä, kun viikunapuu saa lehdet.[20] Eikö meidän siis koskaan tulisi tietää, mistä ajasta on kyse, vaikka Jeesus itse kehotti lukemaan ja myös ymmärtämään, mitä profeetta Daniel sanoi? Sanotaanhan juuri tuossa kirjassa, että sen sanat sinetöidään lopun aikaan asti (niin kuin Danielin päivinä tapahtuikin). Silloin monet

---

8 Jes. 53:3.
9 1. Moos. 49:10, RK 2012.
10 1. Tess. 4:16. Joseph Wolff, *Researches and Missionary Labors*, s. 62.
11 Sak. 14:4.
12 1. Moos. 1:26; 3:17.
13 Mark. 8:38; ks. myös Matt. 16:27.
14 1. Tess. 4:16; vrt. 1. Kor. 15:32.
15 Jes. 11:6–9.
16 Ps. 8.
17 *Journal of the Rev. Joseph Wolff*, s. 378, 379.
18 Vrt. 1. Moos. 1:31, RK 2012. *Journal of the Rev. Joseph Wolff*, s. 294.
19 Matt. 24:36.
20 Matt. 24:32.

358–360

'*tutkivat*' sitä (käytetty hepreankielinen ilmaisu viittaa erityisesti ajan tutkimiseen), ja '*ymmärrys*' (koskien aikaa) 'lisääntyy.'[21] On siis huomattava, ettei meidän Herramme koskaan tarkoittanut sanoa, ettei tuon päivän *läheisyys* olisi tiedettävissä. Hän vain totesi, ettei kukaan voi tietää *tarkkaa* '*päivää*' tai '*hetkeä*'. Jeesus opetti, että ajan merkeistä tiedetään riittävästi niin, että se saa meidät valmistautumaan hänen tulolleen samoin kuin Nooa rakentaessaan arkkia."[22]

Wolff kommentoi yleisiä tapoja tulkita ja ymmärtää Raamattua väärin seuraavasti: "Valtaosa kristillisyydestä on luopunut Raamatun yksinkertaisesta merkityksestä ja korvannut sen buddhalaiseen henkimaailmaan sopivilla ajatuksilla, joissa ihmiskunnan tuleva onni on ilmassa liitelemistä. He olettavat, että Raamatun puhuessa *juutalaisista* se tarkoittaa *pakanoita* ja että lukiessaan sanan *Jerusalem* se merkitsee *kirkkoa* ja *maa* puolestaan *taivasta*. *Herran tulo* on tulkittava *lähetysjärjestöjen* menestykseksi ja *Herran huoneen vuorelle nouseminen* viittaa *metodistien kesäjuhlille kokoontumiseen*."[23]

Kahdenkymmenen neljän vuoden ajan vuodesta 1821 vuoteen 1845 Wolff matkusti paljon. Afrikassa hän kävi Egyptissä ja Abessiniassa.[24] Hänen matkansa Aasiassa kattoivat Palestiinan, Syyrian ja Persian, Bukharan ja Intian. Hän vieraili Yhdysvalloissakin, jonne matkustaessaan hän saarnasi Saint Helenan saarella. New Yorkiin hän saapui elokuussa 1837. Puhuttuaan ensin tuossa kaupungissa hän saarnasi Philadelphiassa ja Baltimoressa, josta lopulta jatkoi Washingtoniin. "Siellä", hän kertoi, "entisen presidentti John Quincy Adamsin aloitteesta kongressissa päätettiin yksimielisesti, että voin käyttää luentooni kongressin suurta salia, jossa saarnasin lauantaina. Tilaisuutta kunnioittivat läsnäolollaan edustajainhuoneen ja senaatin jäsenet samoin kuin Virginian piispa sekä Washingtonin kaupungin pappeja ja asukkaita. Samanlainen kunnia tuli osakseni New Jerseyn ja Pennsylvanian hallitusten ansiosta, kun luennoin heidän läsnäollessaan Aasiassa tekemästäni tutkimustyöstä ja Jeesuksen Kristuksen henkilökohtaisesta hallintovallasta."[25]

Tohtori Wolff matkusti kaikkein alkukantaisimmissa maissa ilman minkään eurooppalaisen valtion suojelua. Hän joutui kestämään monia vaikeuksia ja lukemattomia vaaratilanteita. Hänen jalkapohjiaan ruoskittiin, hän kärsi nälkää, hänet myytiin orjaksi ja kolme kertaa hänet tuomittiin kuolemaan. Rosvot hyökkäsivät hänen kimppuunsa ja joskus hän miltei nääntyi janoon. Kerran häneltä vietiin kaikki, mitä hän omisti ja hänet jätettiin kävelemään satojen kilometrien matka vuorten yli, missä lumi piiskasi hänen kasvojaan ja jäinen maa teki hänen jalkansa tunnottomiksi.

Kun häntä varoitettiin menemästä villeinä tai vihamielisinä pidettyjen heimojen luo, hän ilmoitti olevansa "hyvin aseistettu", kun hänellä on "rukous, into taistella Kristuksen puolesta ja luottamus Jumalan apuun". Hän jatkoi: "Minun sydämeeni on annettu rakkaus Jumalaa ja lähimmäisiäni kohtaan, ja kädessäni on Raamattu."[26] Hänellä olivatkin kaikilla matkoillaan mukana heprean- ja englanninkieliset Raamatut. Yhdestä myöhäisemmästä matkastaan hän kertoo: "Minä – – pidin Raamattua avoinna kädessäni. Tunsin voimani olevan tuossa kirjassa ja luotin sen pitävän minusta huolta."[27]

Hän jatkoi sinnikkäästi työtään, kunnes sanoma tuomiosta oli saavuttanut suuren osan maailman maista. Hän teki työtään juutalaisten, turkkilaisten, parsien, hindujen ja monien

21 Dan. 12:4, RK 2012, kursiivi lisätty.
22 Wolff, s. 404, 405.
23 *Journal of the Rev. Joseph Wolff*, s. 96.
24 Abessinia on Etiopiasta aiemmin käytetty nimi. *Suomentajan huomautus.*
25 *Journal of the Rev. Joseph Wolff*, s. 398, 399.
26 W. H. D. Adams, *In Perils Oft*, s. 192.
27 W. H. D. Adams, s. 201.

360, 361

muiden eri kansallisuuksiin ja rotuihin kuuluneiden parissa, joiden kielillä olevia Raamattuja hän myös jakoi, ja puhui kaikkialla Messiaan pian lähestyvästä kuninkuudesta.

Matkustaessaan Bukharassa[28] hän löysi syrjäisen, eristyksessä asuvan Jeesuksen pikaisen paluun oppiin uskovan ihmisryhmän. Hän kertoo, kuinka Jemenin arabeilla ”oli hallussaan *Seera*-niminen kirja, joka kertoo Kristuksen toisesta tulemuksesta ja hänen kirkkauden valtakunnastaan. He odottivat suurten asioiden tapahtuvan vuonna 1840.”[29] ”Jemenissä – – vietin kuusi päivää rekabilaisten[30] parissa. He eivät juo viiniä tai istuta viinitarhoja. He eivät viljele mitään, vaan asuvat teltoissa ja muistelevat esi-isäänsä, suuresti arvostamaansa Jonadabia, Rekabin poikaa. Tapasin heidän parissaan myös Israelin Danin heimoon kuuluneita, – – jotka yhdessä rekabilaisten kanssa odottivat Messiaan pikaista tuloa taivaan pilvissä.”[31]

Toinen lähetystyöntekijä löysi vastaavaa uskoa Aasian Tatarstanissa.[32] Tataaripappi oli kysynyt lähetystyöntekijältä, milloin Kristus tulisi takaisin. Kun lähetystyöntekijä vastasi, ettei tiennyt siitä mitään, pappi näytti suuresti hämmästyvän nähdessään Raamatun opettajaksi itseään kutsuvan henkilön olevan niin tietämätön. Hän lisäsi itse profetioiden perusteella uskovansa Kristuksen paluun tapahtuvan noin vuonna 1844.

Englannissa adventtisanomaa alettiin saarnata niinkin aikaisin kuin vuonna 1826. Siellä liike ei ollut yhtä yhtenäinen kuin Amerikassa eikä tarkkaa toisen adventin aikaa yleisesti opetettu. Kuitenkin myös siellä saarnattiin kattavasti suurta totuutta Kristuksen paluusta voimassa ja kunniassa. Tässä eivät olleet mukana vain toisinajattelijat tai kirkosta syrjäytyneet. Englantilainen kirjailija Mourant Brock väittää noin seitsemänsadan Englannin kirkon papin saarnanneen ”tätä valtakunnan evankeliumia”. Isossa-Britanniassa julistettiin myös sanomaa Herran tulosta noin vuonna 1844. Monia amerikkalaisten adventistien julkaisuja levitettiin, ja heidän kirjoistaan ja lehdistään otettiin uusia painoksia Englannissa. Vuonna 1842 Robert Winter, syntyperäinen englantilainen, joka oli omaksunut adventistien uskon Amerikassa, palasi kotimaahansa kertoakseen Herran paluusta. Monet tekivät työtä yhdessä hänen kanssaan ja julistivat tuomion sanomaa eri puolilla Englantia.

Etelä-Amerikassa keskellä alkukantaisia oloja ja pappisvaltaa Lacunza, espanjalainen jesuiitta, sai käsiinsä Raamatun ja löysi totuuden Kristuksen paluun läheisyydestä. Hän tunsi velvollisuudekseen varoittaa ihmisiä, mutta halusi välttää Rooman tuomion. Siksi hän esiintyi kristinuskoon kääntyneenä juutalaisena ja julkaisi näkemyksensä salanimellä Rabbi Ben-Ezra. Lacunza eli 1700-luvun puolella, mutta noin vuonna 1825 hänen Lontooseen päätynyt kirjansa käännettiin englanniksi. Tämä julkaisu syvensi Englannissa jo herännyttä kiinnostusta Jeesuksen toiseen tulemukseen.[33]

Saksassa tätä opetusta välitti 1700-luvulla Bengel[34], luterilainen pastori ja arvostettu Raamatun tulkitsija ja tutkija. Päätettyään muut opintonsa hän ”antautui teologian opiskeluun. Tämä oli hänelle luonnollinen valinta, koska hänen aiemmat opintonsa ja itsekurinsa olivat syventäneet hänen vakavaa ja uskonnollista mielenlaatuaan. Samoin kuin muut asioita

---

28 Bukhara on yksi nykyisen Uzbekistanin kaupungeista, aikanaan tärkeä silkkitien etappi. *Suomentajan huomautus.*

29 *Journal of the Rev. Joseph Wolff*, s. 377.

30 Vrt. Jer. 35:1–19.

31 *Journal of the Rev. Joseph Wolff*, s. 389.

32 Tatarstan kuuluu Venäjän liittovaltioon ja sijaitsee Moskovasta itään Volgan alueella. *Suomentajan huomautus.*

33 Manuel Lacunza, 1731–1801. Hänen kirjaansa *La Venida del Mesías en Gloria y Majestad* levisi aluksi kopioituina käsikirjoituksina ja painettiin vasta hänen kuolemansa jälkeen. Edward Irving, jonka profetiatulkinnat olivat hyvin lähellä Millerin tulkintoja, käänsi kirjan englanniksi 1826. *Suomentajan huomautus.*

34 Johann Albrecht Bengel (tai Bengelius), 1687–1752. *Suomentajan huomautus.*

361–363

syvällisesti pohtivat nuoret häntä ennen ja hänen jälkeensä, hänkin joutui taistelemaan epäilysten ja uskonnollisten ongelmien kanssa. Hän kertoi hyvin tunteikkaasti 'monista nuolista, jotka lävistivät hänen sydänparkansa ja tekivät hänen nuoruusvuosistaan raskaita'." Tullessaan Württenbergin kirkkohallituksen[35] jäseneksi hän kannatti uskonnonvapauden periaatetta. "Hän halusi säilyttää kirkon vallan ja oikeudet, mutta kannatti niin suurta vapautta kuin mahdollista niille, joiden omatunto vaati heitä irrottautumaan kirkon yhteydestä."[36] Tämän asenteen jättämä hyvä vaikutus on vieläkin nähtävissä hänen herttuakuntansa alueella.

Valmistaessaan adventtisunnuntain saarnaa Ilmestyskirjan luvusta 21 Bengel tajusi Kristuksen toisen tulemuksen tärkeyden. Ilmestyskirjan profetiat avautuivat hänelle uudella tavalla. Hänet valtasi ajatus profeetan esittämien näkyjen käsittämättömästä tärkeydestä ja ylittämättömästä kirkkaudesta, mutta hän joutui joksikin aikaa jättämään aiheen tutkimisen. Saarnatuolissa aiheen elävyys ja voima täyttivät uudelleen hänen mielensä. Tuosta ajankohdasta lähtien hän omistautui profetioiden tutkimiseen, erityisesti niiden, jotka löytyvät Ilmestyskirjasta. Hän tuli nopeasti siihen tulokseen, että ne osoittivat Kristuksen tulon olevan lähellä. Hänen Jeesuksen takaisintulolle laskemansa aika erosi vain muutamia vuosia William Millerin myöhemmin määrittelemästä ajasta.

Bengelin kirjoituksia levitettiin eri puolille kristikuntaa. Ne saivat laajaa kannatusta hänen omassa Württenbergin ruhtinaskunnassaan ja jossakin määrin muuallakin Saksassa. Liike jatkui hänen kuolemansa jälkeen, ja Saksassa oli mahdollista kuulla adventtisanomaa samoihin aikoihin kuin toisissa maissa. Herätyksen alkuvaiheessa muutamat uskovista muuttivat Venäjälle, jonne he muodostivat saksalaisyhteisöjä. Vieläkin Venäjän saksalaisissa kirkoissa pidetään yllä uskoa Kristuksen takaisintulon läheisyyteen.[37]

Valo loisti myös Ranskassa ja Sveitsissä. Genevessä, jossa Farel ja Calvin olivat levittäneet uskonpuhdistuksen totuutta, Gaussen[38] saarnasi toisen adventin läheisyydestä. Ollessaan vielä koululainen Gaussen oli törmännyt eurooppalaiseen ajatteluun 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alkuvuosina vaikuttaneeseen rationalismiin.[39] Valmistuttuaan pastoriksi hän oli epäilijä, joka ei tuntenut oikeaa uskoa. Nuorena hän oli kuitenkin ollut kiinnostunut profetioiden tutkimisesta. Luettuaan Charles Rollinin historiakirjan[40] hänen huomionsa kiinnittyi Danielin kirjan toiseen lukuun. Häneen teki syvän vaikutuksen se hämmästyttävä tarkkuus, jolla profetia oli historioitsijan kirjoitusten mukaan toteutunut. Tässä oli sellainen todiste Raamatun innoituksesta, joka tuli hänelle uskon ankkuriksi aina hänen elämänsä viimeisten vuosien ahdinkoihin asti. Hän ei voinut enää tyytyä järkeisuskoon, ja kun hän tutki Raamattua ja etsi kirkkaampaa valoa, hänet johdettiin elävään uskoon.

Profetioiden tutkiminen vakuutti hänet Herran tulemuksen läheisyydestä. Tämä totuus tuntui hänestä vakavalta ja tärkeältä. Hän kaipasi opettaa sitä, mutta pahana esteenä oli yleinen luulo, joka piti Danielin profetioita käsittämättöminä salaisuuksina. Lopulta, samoin kuin Farel aikanaan, hän päätti evankelioida Geneven kaupunkia alkaen lapsista. Hän toivoi voivansa heidän avullaan herättää vanhempien kiinnostuksen.

---

35 Konsistorium Württenberg. *Suomentajan huomautus.*

36 *Encyclopaedia Britannica*, 9. painos, "Bengel".

37 Katariina II kutsui 1700-luvulla saksalaisia siirtolaisia Volgan alueelle kehittämään maataloutta. Vanhan lain perusteella suuri osa heistä (liki 2 miljoonaa) palasi II maailmansodan jälkeen Saksaan Stalinin siirrettyä heidät vaikeampiin oloihin Kazakstaniin ja Siperiaan. Jäljellä olevat saksalaiset kirkot lienevät venäläistyneet. Tämän kirjan ensimmäinen painos julkaistiin vuonna 1888. *Suomentajan huomautus.*

38 François Samuel Robert Louis Gaussen, 1790–1863. *Suomentajan huomautus.*

39 Rationalismissa ihmisjärkeä pidetään kaiken tiedon tärkeimpänä lähteenä ja koettelijana. *Suomentajan huomautus.*

40 Charles Rollin, *Ancient History.*

363–365

Puhuessaan myöhemmin työnsä tavoitteista hän kertoi: ”Haluan tehdä selväksi, etten toimi näin siksi, että pitäisin tätä opetusta vähäarvoisena. Päinvastoin, teen näin koska asia on niin tärkeä. Haluan esittää sen tällä luontevalla tavalla juuri lapsille. Tavoitteeni oli tulla kuulluksi ja pelkäsin, ettei näin tapahdu, jos puhun ensin aikuisille.” ”Siksi päätin alkaa kaikkein nuorimmista. Kokosin lapset kuulijakunnakseni, ja jos joukko kasvoi ja jos he kuuntelivat, olivat tyytyväisiä, kiinnostuneita sekä ymmärsivät ja pystyivät selittämään aiheen, tiesin tilaisuuksille tulevan jatkoa, ja vuorollaan aikuiset näkevät, että heidän kannattaa istua alas asiaa tutkimaan. Kun tämä tapahtuu, aate on saanut voiton.”[41]

Hanke onnistui. Vanhempia tuli kuuntelemaan, kun hän puhui lapsille. Kirkko täyttyi esiintymislavaa myöten hartaista kuulijoista, joiden joukkoon liittyi myös arvohenkilöitä, oppineita ja kaupunkiin tulleita vieraspaikkakuntalaisia ja ulkomaalaisia. Näin sanoma levisi myös muualle.

Menestyksen innoittamana Gaussen julkaisi opetuksensa siinä toivossa, että se edistäisi Raamatun profetioiden tutkimista ranskaa puhuvien joukossa. ”Alun perin lapsille suunnatun opetuksen julkaiseminen”, hän kertoi, ”oli kuin olisi sanonut aikuisille, jotka turhaan laiminlöivät tällaiset kirjat liian vaikeina: ’Kuinka ne voisivat olla liian vaikeita, kun teidän lapsennekin ne ymmärtävät?’” ”Minulla oli suuri halu”, Gaussen lisäsi, ”tehdä profetioista mahdollisimman suosittu aihe seurakunnissamme.” ”Mielestäni ei todellakaan löydy mitään muuta tutkimuskohdetta, joka paremmin vastaisi tämän ajan tarpeita.” ”Näin voimme valmistua pian edessä olevaan ahdistuksen aikaan ja valvoen odottaa Jeesusta Kristusta.”

Vaikka Gaussen oli yksi merkittävimmistä ja rakastetuimmista ranskankielisistä saarnaajista, hänet jonkin ajan kuluttua syrjäytettiin työstään. Hänen pahimpana rikkeenään pidettiin sitä, että hän opettaessaan nuoria käytti Raamattua eikä katekismusta, joka edusti latteaa järkeisuskoa, ja jätti lähes tyystin pois myönteistä aitoa uskoa koskevat asiat. Myöhemmin hänestä tuli teologisen koulun opettaja samalla, kun hän sunnuntaisin jatkoi kristinuskon perusteiden ja Raamatun selittämistä lapsille. Hänen profetioihin liittyvät kirjoituksensa herättivät suurta kiinnostusta. Professorin työssään, kirjojen välityksellä ja lempitehtävässään lasten opettajana hänen työllään oli vuosia kestänyt kauaskantoinen vaikutus, joka sai monet tutkimaan Herran tulon läheisyydestä kertovia profetioita.

Myös Skandinaviassa saarnattiin adventtisanomaa, joka herätti laajaa kiinnostusta. Monet heräsivät huolettomasta turvallisuuden tunteestaan, tunnustivat syntejään, tekivät parannuksen ja etsivät anteeksiantamusta Kristuksen nimessä. Valtionkirkon papisto kuitenkin vastusti tätä liikettä. Heidän vaikutuksestaan muutamia sanoman saarnaajista heitettiin vankeuteen. Tällä tavoin Herran tulon julistajat paikoin vaiennettiin, mutta Jumala näki hyväksi käyttää ihmettä sanoman viestittämiseksi pienten lasten avulla. Koska he olivat alaikäisiä, maan laki ei estänyt heitä, ja he saivat puhua ilman, että heitä vahingoitettiin.[42]

Tämä liike vaikutti pääosin köyhemmän kansan keskellä. Vaatimattomiin työläiskoteihin kokoontuneet kuulivat varoituksen sanoja. Useimmat lapsisaarnaajista olivat torppariperheistä. Jotkut heistä olivat vain kuusi- tai kahdeksanvuotiaita. Heidän elämänsä todisti rakkaudesta Vapahtajaan, ja he pyrkivät olemaan kuuliaisia Jumalan pyhille vaatimuksille. Normaalioloissa näiden lapsisaarnaajien taidot tai älykkyys ei poikennut siitä, mikä oli tavanomaista heidän ikäkaudelleen. Heidän seistessään ihmisten edessä oli kuitenkin ilmeistä, että heissä vaikutti luonnolliset lahjat ylittävä voima. Heidän äänensävynsä ja esiintymistapansa

---

41 L. Gaussen, *Daniel the Prophet*, osa 2, johdanto.

42 Pohjoismaissa nk. konventikkeliplakaatti kielsi kaikki paitsi viralliset kirkon hengelliset tilaisuudet 1700-luvun alkupuolelta 1800-luvun loppupuoliskolle. Yksityiset kokoukset, seurat tai vastaavat olivat kiellettyjä, mikä vaikeutti kristillisten herätysliikkeiden toimintaa. *Suomentajan huomautus.*

muuttui. Vakavasti ja painokkaasti he varoittivat tuomiosta ja käyttivät Raamatun sanoja: ”Pelätkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia – hänen tuomionsa aika on tullut!”[43] He nuhtelivat ihmisiä synneistä ja yleisen moraalittomuuden ja paheiden lisäksi varoittivat myös maailmanmielisyydestä ja luopumuksesta. He kehottivat kuulijoitaan kiireesti pakenemaan tulevaa vihaa.

Heitä kuunneltiin vavisten. Jumalan Henki vakuutti ja kosketti kuulijoiden sydämiä. Monet ohjattiin tutkimaan Raamattua uudella, entistä syvemmällä mielenkiinnolla. Ihmiset tekivät parannuksen päihteiden käytöstä ja moraalittomuudestaan. Jotkut hylkäsivät epärehelliset tapansa, ja muutos oli niin suuri, että valtionkirkon papitkin joutuivat tunnustamaan Jumalan käden toimivan tässä liikkeessä.

Jumalan tahto oli saada ilosanoma Vapahtajan tulosta kuulluksi myös Pohjoismaissa.[44] Kun hänen sanansaattajansa vaiennettiin, hän antoi Henkensä lapsille, jotta työ tulisi tehdyksi. Kun Jeesus lähestyi Jerusalemia, hänet otti vastaan riemuitseva ihmisjoukko, joka huusi voitonhuutoja ja heilutti palmunoksia kunnioittaakseen häntä Daavidin Poikana. Kateelliset fariseukset pyysivät häntä vaientamaan heidät, mutta Jeesus vastasi tämän kaiken tapahtuneen profetioiden täyttymiseksi. Jos he olisivat olleet hiljaa, kivet olisivat huutaneet. Pappien ja valtaapitävien uhkaukset saivat kansan vaikenemaan joukon kulkiessa sisään Jerusalemin portista, mutta lapset heiluttivat palmunoksia myöhemmin temppelialueella ja lauloivat: ”Hoosianna, Daavidin Poika!”[45] Silloin fariseukset, joita tämä ei ollenkaan miellyttänyt, sanoivat Jeesukselle: ”’Kuuletko, mitä nuo huutavat?’ ’Kuulen’, vastasi Jeesus. ’Ettekö ole koskaan lukeneet tätä sanaa: ’Lasten ja imeväisten suusta sinä olet hankkinut kiitoksesi.’”[46] Jumala käytti lapsia Jeesuksen ensimmäisen tulon yhteydessä, ja hän käytti heitä myös kertoakseen Jeesuksen toisen tulon läheisyydestä. Herran sanan täytyi toteutua, että tieto Vapahtajan tulosta oli annettava kaikille kansoille, kielille ja kansanheimoille.

William Miller ja hänen työtoverinsa saivat tehtäväkseen saarnata varoitusta Amerikassa. Yhdysvalloista tuli suuren adventtiliikkeen keskus. Siellä ensimmäisen enkelin[47] profeetallinen sanoma sai selkeimmän täyttymyksensä. Millerin ja hänen työtovereittensa kirjoituksia vietiin kaukaisiin maihin. Kaikkialla, minne lähetyssaarnaajat olivat menneet tekemään työtään, lähetettiin ilosanoma Kristuksen pikaisesta paluusta. Iankaikkinen evankeliumi levisi kauas ja laajalle. ”Pelätkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia – hänen tuomionsa aika on tullut!”[48]

Jeesuksen paluusta keväällä 1844 kertovat profetiat tekivät syvän vaikutuksen kuulijoihin. Sanoman edetessä osavaltiosta toiseen se herätti laajaa kiinnostusta kaikkialla. Monet vakuuttuivat siitä, että profeetallisten aikojen perusteet olivat oikeita, ja olivat valmiit uhraamaan ylpeytensä ja aiemmat käsityksensä. He hyväksyivät iloiten totuuden. Jotkut pastorit panivat syrjään kirkkokunnalleen ominaiset opit ja luopuivat palkastaan ja seurakunnistaan liittyäkseen Jeesuksen takaisintulon saarnaajien joukkoon.

Kuitenkin vain harvat pastorit hyväksyivät tämän sanoman, ja siksi päävastuu sen eteenpäin viemisestä oli vaatimattomilla maallikoilla. Maanviljelijät jättivät peltonsa, ammattimiehet työkalunsa, kauppiaat tavaransa ja koulutetut virkansa. Työntekijöiden lukumäärä oli

---

43 Ilm. 14:7.

44 Suomessa varhaisen rukoilevaisuuden isä, Abraham Achrenius, 1706–1769 saarnasi Kristuksen paluusta ja katsoi, että hänet oli asetettu ”ajan merkiksi” kansalle. Myös lestadiolaisen herätysliikkeen alkuun liittyi voimakas Jeesuksen takaisintulon odotus 1840-luvulla. *Suomentajan huomautus.*

45 Matt. 21:8–16.

46 Matt. 21:16.

47 Ilm. 14:6, 7.

48 Ilm. 14:7.

367, 368

pieni suhteessa työn suuruuteen. Jumalan hylänneen kirkon ja pahuudessa elävän maailman tila painoivat Herran todellisten palvelijoiden mieltä, ja he olivat valmiita näkemään vaivaa, kärsimään puutetta ja kipua voidakseen kutsua ihmisiä parannukseen ja pelastukseen. Vaikka Paholainen vastusti työtä, se eteni vakaasti ja monet tuhannet ottivat vastaan adventtisanoman.

Haastava todistusaineisto oli kuultavissa kaikkialla, ja se varoitti syntisiä ja kehotti heitä pakenemaan tulevaa vihaa riippumatta siitä, olivatko he kirkkojen jäseniä vai eivät. Samoin kuin Johannes Kastaja, Kristuksen edelläkävijä, hekin laskivat kirveen puun juurelle ja kehottivat jokaista tuottamaan hyvää parannuksen hedelmää. Heidän koskettavat vetoomuksensa olivat selvästi erilaisia kuin ne rauhan ja turvallisuuden vakuutukset, joita kuultiin pidettyjen pastorien puheissa. Sanoma kosketti kansaa kaikkialla, missä se esitettiin. Raamatun yksinkertainen ja suora Pyhän Hengen voimassa annettu todistus oli niin vakuuttava, että vain harvat pystyivät sen kokonaan hylkäämään. Uskoa tunnustavatkin heräsivät väärästä turvallisuuden tunteestaan. He näkivät luopumuksensa, maailmallisuutensa, epäuskonsa, ylpeytensä ja itsekkyytensä. Monet etsivät Herraa nöyrästi parannusta tehden. Vaikka kaikki maailmallinen oli heitä pitkään miellyttänyt, he kiinnittivät nyt mielensä taivaallisiin. Jumalan Henki oli heidän yllään ja pehmennein, Jumalalle antautunein, sydämin hekin yhdistivät äänensä huutoon: ”Pelätkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia – hänen tuomionsa aika on tullut!”[49]

Syntiset kysyivät itkien: ”Mitä minun pitää tehdä, että pelastuisin?” Epärehelliset halusivat korjata tekemänsä vääryydet. Kaikki, jotka löysivät rauhan Kristuksessa, halusivat jakaa saamansa siunaukset toisten kanssa. Vanhempien sydämet kääntyivät lasten puoleen ja lasten sydämet heidän vanhempiensa puoleen. Ylpeyden ja pidättyvyyden muurit pyyhittiin pois. Kuultiin sydämestä lähteneitä uskontunnustuksia, ja perheiden jäsenet alkoivat toimia läheistensä ja rakkaimpiensa pelastumiseksi. Usein kuultiin hartaita esirukouksia toisten puolesta. Kaikkialla oli ihmisiä, jotka huusivat Jumalaa syvässä hädässä. Monet taistelivat kokonaisia öitä rukouksessa saadakseen varmuuden omien syntiensä anteeksiannosta tai pyytääkseen pelastusta sukulaisilleen tai naapureilleen.

Eri ihmisluokkiin kuuluneita saapui joukoin adventistien kokouksiin. Mukana oli rikkaita ja köyhiä, ylhäisiä ja alhaisia, jotka eri syistä halusivat henkilökohtaisesti kuulla opetusta Kristuksen paluusta. Herra rajoitti vastustavia voimia, kun hänen palvelijansa selittivät uskonsa perusteita. Joskus puhujat olivat heikkoja, mutta Jumalan Henki antoi totuudelle voiman. Kokouksissa saattoi tuntea pyhien enkeleiden läsnäolon, ja uskovien joukkoon liittyi päivittäin monia. Kun todistuksia Jeesuksen tulon läheisyydestä opetettiin yhä uudelleen, suuret ihmisjoukot kuuntelivat vakavaa sanomaa henkeään pidätellen. Taivas tuntui olevan lähellä maata. Niin vanhat, nuoret kuin keski-ikäisetkin tunsivat Jumalan voiman. Miehet palasivat koteihinsa kiitos huulillaan, ja iloiset äänet kaikuivat yön hiljaisuudessa. Kukaan noissa kokouksissa käynyt ei voi koskaan unohtaa niiden tekemää syvää vaikutusta.

Kristuksen tulolle määritelty aika herätti niin saarnatuoleista puhuvien pastoreiden kuin taivasta uhmaavien julkisyntisten ankaran vastustuksen. Tässä toteutui Raamatusta löytyvä profetia: ”Erityisesti tietäkää, että lopun aikoina tulee pilkkaajia, jotka ovat omien himojensa vietävinä. He sanovat pilkaten: ’Onko hän muka tullut, niin kuin lupasi? Isämme ovat nukkuneet pois, ja kaikki on entisellään, niin kuin on ollut maailman luomisesta asti.’”[50] Useat, jotka sanoivat rakastavansa Vapahtajaa, väittivät, ettei heillä ole mitään sitä vastaan, että Kristuksen tulon läheisyyttä opetetaan. He väittivät vastustavansa vain Jeesuksen tulolle

49 Ilm. 14:7.
50 2. Piet. 3:3, 4.

368–370

määriteltyä tarkkaa aikaa. Jumalan kaikkinäkevä silmä kuitenkin luki heidän sydämensä. He eivät halunneet kuulla, että Kristus tullessaan tuomitsisi maailman vanhurskaudessa. He olivat olleet uskottomia palvelijoita eivätkä heidän toimensa kestäisi sydämen syvyyksiin ulottuvaa jumalallista tutkintaa. Siksi he pelkäsivät kohdata Herransa. He olivat kuin juutalaiset, jotka eivät olleet valmiita toivottamaan Jeesusta tervetulleeksi, kun hän tuli ensimmäisen kerran. He kieltäytyivät kuulemasta selkeitä Raamatusta löytyviä tosiasioita ja lisäksi pilkkasivat niitä, jotka odottivat Herraa. Paholainen ja hänen enkelinsä riemuitsivat ja käänsivät rienauksensa Kristusta ja hänen pyhiä enkeleitään vastaan. He väittivät niiden, jotka tunnustautuivat Jeesuksen kansan jäseniksi, rakastavan häntä niin vähän, etteivät toivoneet hänen tulevan takaisin.

Väite, jolla adventtisanoman hylänneet useimmiten perustelivat kantaansa, oli Raamatun sana, että ”sitä päivää ja hetkeä ei tiedä kukaan, eivät taivaan enkelit eikä edes Poika, sen tietää vain Isä”[51]. Herran tuloa odottavat pystyivät kuitenkin vastaamaan tähän selkeästi ja johdonmukaisesti. He osoittivat vastustajiensa käyttävän tekstiä virheellisesti. He viittasivat merkittävään keskusteluun, jonka Jeesus kävi opetuslasten kanssa Öljymäellä, kun hän oli lähtenyt viimeisen kerran temppelistä. Opetuslapset kysyivät: ”Sano meille, milloin se kaikki tapahtuu. Mikä on merkkinä sinun tulostasi ja tämän maailman lopusta?”[52] Jeesus luetteli heille merkkejä ja sanoi: ”– – kaiken tämän nähdessänne tiedätte, että se aika on lähellä, aivan ovella.”[53]

Mitään Vapahtajan lausumaa ei voi käyttää toisen kumoamiseksi. Vaikka kukaan ei voi tietää Jeesuksen tulon *päivää* tai *hetkeä,* meitä kuitenkin ohjataan ja vaaditaan tietämään, milloin se on lähellä. Lisäksi meille opetetaan, että hänen varoituksensa sivuuttaminen ja Jeesuksen takaisintulon läheisyyden kieltäminen tai siihen liittyvän tiedon laiminlyönti on yhtä kohtalokasta kuin Nooan päivinä tietämättömyys vedenpaisumuksen tulosta. Samassa luvussa on vielä vertaus, jossa kuvataan sekä uskollista että kelvotonta palvelijaa ja annetaan tuomio sille, joka ajatteli sydämessään, että ”Herrani ei tule vielä pitkään aikaan”.[54] Tämä osoittaa selkeästi, mitä Kristus ajattelee ja kuinka hän palkitsee ne, jotka hän löytää valvomasta ja opettamasta hänen paluutaan, ja kuinka hän suhtautuu niihin, jotka kieltävät sen.

”Valvokaa siis”, Jeesus sanoo. ”Autuas se palvelija, jonka hänen herransa palatessaan tapaa näin tekemästä!”[55] ”Ellet ole hereillä, minä tulen kuin varas, yllätän sinut hetkellä, jota et aavista.”[56]

Paavali kirjoittaa niistä, jotka Herran tulo yllättää. ”Sillä te tiedätte itse aivan hyvin, että Herran päivä tulee kuin varas yöllä. Juuri kun ihmiset sanovat: ’Kaikki on hyvin, ei mitään hätää’, tuho kohtaa heidät äkkiarvaamatta – – eivätkä he pääse pakoon.” Hän kuitenkin lisää niille, jotka seuraavat Vapahtajan varoitusta: ”Mutta te, ystävät, ette elä pimeydessä, eikä tuo päivä pääse yllättämään teitä kuin varas. Te kaikki olette valon ja päivän lapsia. Me emme kuulu yölle emmekä pimeydelle.”[57]

Tällä tavoin osoitettiin selkeästi, ettei Raamattu anna kenellekään aihetta tietämättömyyteen Jeesuksen takaisintulon läheisyydestä. Kuitenkin ne, jotka etsivät tekosyytä totuuden hylkäämiseen, sulkivat korvansa tältä selitykseltä, ja sanoja ”sitä päivää ja hetkeä ei tiedä

---

51 Matt. 24:36.
52 Matt. 24:3.
53 Matt. 24:33.
54 Matt. 24:48.
55 Matt. 24:42, 46.
56 Ilm. 3:3.
57 1. Tess. 5:2–5.

370–372

kukaan"[58] toistivat niin röyhkeät pilkkaajat kuin Kristuksen palvelijoiksi tunnustautuvat pastoritkin. Kun ihmiset tulivat herätykseen ja alkoivat etsiä pelastuksen tietä, uskonopettajat tulivat heidän ja totuuden väliin ja yrittivät rauhoittaa heidän pelkojaan tulkitsemalla väärin Jumalan sanaa. Uskottomat vartijat ryhtyivät yhteistyöhön suuren pettäjän kanssa ja sanoivat: "Rauha, rauha", vaikka Jumala ei rauhaa ollut luvannut. Kristuksen ajan fariseusten tavoin monet kieltäytyivät itse astumasta sisään taivaan valtakuntaan ja estelivät niitä, jotka olivat sisään menossa. Heidät vaaditaan tilille näiden ihmisten verestä.

Yleensä kaikkein vaatimattomimmat ja uskollisimmat seurakuntien jäsenet ottivat sanoman ensimmäisinä vastaan. Ne, jotka itse tutkivat Raamattua, eivät voineet välttää johtopäätöstä, että yleiset profetiatulkinnat eivät olleet Raamatun mukaisia. Kaikkialla, missä ihmiset eivät olleet pappien talutettavissa ja missä he henkilökohtaisesti tutkivat Jumalan sanaa, riitti se, että oppia Jeesuksen paluusta verrattiin Raamattuun, joka osoitti sen jumalallisen arvovallan.

Monia vainosivat epäuskoiset uskonveljet. Säilyttääkseen asemansa kirkossa jotkut lupautuivat vaikenemaan Jeesuksen takaisintulon toivosta, mutta toiset tunsivat, että uskollisuus Jumalaa kohtaan esti heitä kätkemästä niitä totuuksia, jotka Jumala oli heille uskonut. Monia erotettiin kirkoistaan vain siksi, että he olivat sanoneet uskovansa Jeesuksen takaisintuloon. Tällaiseen uskon koettelemukseen joutuneet pitivät rakkaina profeetan sanoja: "Teidän veljenne, jotka vihaavat teitä ja työntävät teidät luotaan minun nimeni tähden, sanovat: 'Osoittakoon Herra kunniansa, niin että me näemme teidän ilonne!' Mutta he joutuvat häpeään."[59]

Jumalan enkelit seurasivat syvällä kiinnostuksella, miten varoitukset vaikuttivat ihmisiin. Kun kirkot yleisesti hylkäsivät sanoman, enkelit kääntyivät surullisina pois. Oli kuitenkin myös paljon sellaisia, joita sanoma Jeesuksen tulosta ei ollut vielä koetellut. Monen kohdalla aviomies, vaimo, vanhemmat tai lapset toimivat harhaanjohtajina uskotellessaan heille, että oli syntiä edes kuunnella adventistien väärää oppia. Enkelit saivat käskyn pitää heistä tarkoin huolta, koska he tulisivat vielä saamaan uutta valoa Jumalan valtaistuimelta.

Jeesuksen takaisintulon sanoman hyväksyneet kaipasivat syvästi Vapahtajansa paluuta. Aika, jolloin he odottivat kohtaavansa hänet, oli käsillä. He valmistautuivat siihen tyynellä vakavuudella. He kokivat lepoa miellyttävässä jumalayhteydessä, joka oli lupaus siitä rauhasta, jonka he saisivat tulevassa kirkkauden maassa. Kukaan tämän toivon ja luottamuksen kokeneista ei voi unohtaa näitä kallisarvoisia odotuksen hetkiä. Useita viikkoja ennen ajan täyttymistä monet olivat luopuneet suurimmasta osasta maallisia toimiaan. Vilpittömät uskovat tutkivat huolellisesti sydämensä jokaista ajatusta ja tunnetta aivan kuin olisivat olleet kuolinvuoteellaan eivätkä muutaman tunnin kuluttua enää näkisi mitään maallista.

Tähän ei liittynyt minkäänlaista taivaaseenastumisviittojen valmistamista.[60] Sen sijaan

---

58 Matt. 24:36.

59 Jes. 66:5, RK 2012.

60 *Taivaaseenastumisviitat* – Tarinan siitä, että adventistit tekivät viittoja noustakseen niissä kohtaamaan Herra taivaan pilvissä, keksivät ne, jotka vastustivat Jeesuksen tulosta saarnaamista. Sitä levitettiin niin ahkerasti, että monet pitivät sitä totena. Huolellinen tutkimus on kuitenkin osoittanut sen vääräksi. Monen vuoden ajan tarjottiin jopa runsasta palkkiota todisteesta, joka osoittaisi yhdenkään tällaisen tapahtuman todeksi. Yhtään todistetta ei kuitenkaan esitetty. Kukaan Jeesuksen tuloa rakastaneista ei ollut niin tietämätön Raamatun opetuksista, että olisi kuvitellut itse tehdyn viitan olevan tarpeen. Ainoa vaate, jonka pyhät tarvitsevat kohdatakseen Herran, on Kristuksen vanhurskaus. Vrt. Jes. 61:10, Ilm. 19:8, VKR.

Huolelliset perustelut taivaaseenastumisviittalegendan kumoamiselle löytyvät Francis D. Nicholin kirjasta, *Midnight Cry* (Washington, D.C.: Review and Herald Publishing Assn., 1944), kpl 25–27 ja liitteet H–J. Ks. myös Leroy Edwin Froom, *Prophetic Faith of Our Fathers* (Washington, D.C.: Review and Herald Publishing Assn., 1954), osa 4, s. 822–826. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

372, 373

kaikki tunsivat sisäistä tarvetta saada varmuus valmiudestaan kohdata Vapahtaja. Heidän valkea vaatteensa oli sydämen puhtaus, Kristuksen sovitusverellä puhtaaksi pesty luonne. Kunpa Jumalan kansasta vieläkin löytyisi samanlaista sydämen tutkimista ja harrasta, päättäväistä uskoa. Jos kristityt nöyrtyisivät Herran edessä ja toisivat hartaat pyyntönsä armoistuimen luo, heidän uskon kokemuksensa olisi paljon nykyistä rikkaampi. On liian vähän rukousta, liian vähän oikeaa synnintuntoa, ja elävän uskon puute jättää monet vaille sitä armoa, jota Vapahtajamme ylenpalttisesti tarjoaa.

Jumalan suunnitelmaan kuului koetella kansaansa. Hänen kätensä oli peittänyt virheen profetioiden ajanmäärityksessä. Jeesuksen tulon odottajat eivät huomanneet tätä virhettä, eivätkä edes oppineimmat heidän vastustajistaan sitä nähneet. Jotkut näistä sanoivat: ”Teidän tapanne laskea profetioiden aikajaksoja on kyllä oikea. Jotakin suurta tulee kyllä tapahtumaan, mutta ei, mitä herra Miller ennustaa. Kyse on maailman kääntymisestä kristilliseen uskoon, ei Kristuksen takaisintulosta.”[61]

Kun aika päättyi eikä Kristus tullut vapauttamaan kansaansa, se oli katkera pettymys vilpittömästi uskossa ja rakkaudessa Vapahtajaansa odottaneille. Tässäkin ilmeni jumalallinen tarkoitus. Hän koetteli niiden sydämiä, jotka olivat tunnustaneet uskovansa Jeesuksen paluuseen. Heidän joukossaan oli monia, joilla ei ollut uskoonsa parempaa motiivia kuin pelko. Heidän uskonsa ja tunnustuksensa ei ollut koskettanut heidän sydäntään ja elämäänsä. Kun odotettu tapahtuma ei toteutunut, he ilmoittivat, etteivät tunteneet pettymystä. He eivät olleet koskaan uskoneetkaan, että Kristus tulisi. Ensimmäisten joukossa he pilkkasivat vilpittömästi uskoneiden surua.

Kuitenkin Jeesus ja taivaan joukot katsoivat rakkaudella ja myötätunnolla näitä koeteltuja ja uskollisia, jotka kuitenkin olivat pettyneet. Jos näkymätöntä ja näkyvää maailmaa erottava verho olisi vedetty syrjään, olisi voitu nähdä enkelien olleen heidän lähellään suojaamassa heitä Paholaisen nuolilta.

---

61 *Profeetallisten aikojen laskusta* – Tohtori George Bush, heprean ja itämaisten kielten professori New Yorkin yliopistosta antoi kirjeessä tärkeän tunnustuksen William Millerin profeetallista aikaa koskeville laskelmille (*Advent Herald and Signs of the Times Reporter,* Boston, March 6 and 13, 1844). Tri Bush kirjoitti:

”Käsitykseni mukaan ei ole mahdollista väittää, että te itse ja teidän ystävänne eivät olisi käyttäneet paljon aikaa paneutuaksenne lopun aikaa koskevien profeetallisten *aikojen* laskuun. Jos ajat Raamatun profeetallisissa kirjoissa ovat Pyhän Hengen antamia, se tapahtui epäilemättä siksi, että ne on *tarkoitettu* tutkittaviksi ja lopun lähetessä ehkä täysin ymmärrettäviksikin. Ketään, joka yrittää niitä vakavissaan selvittää, ei tule syyttää ylilyönnistä. – – Seuraatte mielestäni parasta tulkintatapaa, kun käytätte *päivää* vastaamaan *vuotta*. Kannallanne ovat myös sellaiset arvostetut henkilöt kuten [Joseph] Mede, Sir Isaac Newton, piispa [Thomas] Newton, [William] Kirby, [James] Scott, [Alexander] Keith ja lukuisat muut, jotka tässä asiassa ovat päätyneet *suurelta osin* samaan kuin teidän johtopäätöksenne. He ovat kaikki yhtä mieltä siitä, että tärkeimmät Danielin kirjan ja Ilmestyskirjan aikaprofetioista päättyvät *meidän aikanamme*. Olisi kummallista logiikkaa syyttää teitä harhaoppisuudesta, kun käsityksenne vastaavat näin merkittävien jumaluusoppineiden kantaa. – – Teidän päätelmänne eivät mielestäni tunnu niin pahoilta ylilyönneiltä tai harhaisilta niin, että ne vaikuttaisivat kielteisesti totuuden tai velvollisuuden ymmärtämiseen. – – Teidän virheenne liittyy nähdäkseni muuhun kuin *ajan määritykseen*. – – Olette väärässä siinä, *mitä tapahtuu,* kun nämä ajat päättyvät. Siinä on syy siihen, että tulkintanne tuntuvat loukkaavilta.” Vrt. Leroy Edwin Froom, *Prophetic Faith of Our Fathers* (Washington, D.C.: Review and Herald Publishing Assn., 1950), osa 1, kpl 1, 2. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

373, 374

21

Hylätty varoitus

Kun William Miller ja hänen työtoverinsa saarnasivat Jeesuksen takaisintulosta, heidän ainoa tavoitteensa oli kutsua ihmisiä valmistautumaan tuomiolle. He halusivat innoittaa uskoa tunnustavat näkemään seurakunnan todellisen toivon ja ymmärtämään syvemmän uskonkokemuksen tarpeensa, mutta he tekivät työtä myös kääntymättömien parissa herättääkseen heissä tahdon tehdä heti parannus ja kääntyä Jumalan puoleen. ”He eivät pyrkineet millään muotoa ohjaamaan ihmisiä johonkin lahkoon tai uskonryhmään. Heidän työnsä ulottui kaikkien kirkkojen ja yhteisöjen piiriin puuttumatta niiden hallintoon tai järjestykseen.”

”Koko toimintani aikana”, Miller sanoi, ”minulla ei koskaan ollut halua tai ajatustakaan luoda mitään toimintaa, jonka tavoitteet olisivat poikenneet olemassa olevien kirkkojen tavoitteista tai joka olisi hyödyttänyt yhtä kirkkoa toisten kustannuksella. Ajattelin tuottavani etua niille kaikille. Oletin jokaisen kristityn iloitsevan Kristuksen paluun mahdollisuudesta ja etteivät nekään, jotka eivät olisi kanssani samaa mieltä, rakastaisi vähemmän tämän opin kannattajia. En pystynyt kuvittelemaankaan, että meidän milloinkaan tarvitsisi järjestää erillisiä kokouksia. Päätavoitteeni oli johtaa ihmiset kääntymykseen ja Jumalan luo. Halusin kertoa maailmalle lähestyvästä tuomiosta ja houkutella lähimmäisiäni valmistautumaan sydämessään niin, että he voisivat rauhallisin mielin kohdata Jumalansa. Suurin osa työni tuloksena kääntyneistä liittyi olemassa oleviin eri kirkkokuntiin.”[1]

Koska Millerin työ vahvisti seurakuntia, siihen suhtauduttiin jonkin aikaa myötämielisesti. Kun pastorit ja kirkkokuntien johtajat päättivät kuitenkin kääntyä Jeesuksen paluun opetusta vastaan, he pyrkivät tukahduttamaan kaiken aiheeseen liittyvän kuohunnan. He eivät vain vastustaneet sitä saarnoissaan vaan kielsivät jäseniltään oikeuden käydä kuulemassa luentoja Jeesuksen takaisintulosta eivätkä he saaneet puhua toivostaan missään seurakunnan tilaisuudessa tai tapahtumassa.

Tämä johti uskovat hyvin koettelevaan ja hämmentävään tilanteeseen. He rakastivat seurakuntiaan eivätkä halunneet erota niiden yhteydestä. Kun he näkivät, että Jumalan sanan todistus vaiennettiin ja heidän oikeutensa tutkia profetioita kiellettiin, heistä tuntui, että uskollisuus Jumalaa kohtaa esti heitä alistumasta. Yhteisö, joka koetti vaientaa Jumalan sanan opetuksen, ei heidän mielestään voinut olla Kristuksen seurakunta, joka on ”totuuden pylväs ja perustus”[2]. Tästä syystä he katsoivat olevansa oikeutettuja eroamaan aiemmista yhteisöistään. Kesällä 1844 noin viisikymmentätuhatta ihmistä jätti kirkkokuntansa.

Näihin aikoihin useimmissa kirkkokunnissa tapahtui selkeä muutos kaikkialla Yhdysvalloissa. Vuosien varrella ne olivat vähitellen mukautuneet maailman tapoihin ja käytäntöihin. Samalla niiden edustama aito hengellisyys oli kuihtunut. Tuona vuonna saatiin todisteita äkillisestä ja selkeästä taantumisesta lähes jokaisessa maan kirkkokunnassa. Monet kiinnitti-

---

1 Bliss, *Memoirs of Wm. Miller*, s. 328.
2 1. Tim. 3:15.

375, 376

vät tähän huomiota ja siihen viitattiin lehdissä ja saarnoissa, mutta kukaan ei näyttänyt pystyvän ehdottamaan syytä tälle muutokselle.

Merkittävän philadelphialaisen seurakunnan vanhimmiston kokouksessa pastori Albert Barnes, laajalti käytetyn raamatunselitysteoksen kirjoittaja, kertoi, kuinka ”kahdenkymmenen vuoden pastorintyön aikana hän ei ollut aiemmin koskaan järjestänyt kirkossaan ehtoollisjumalanpalvelusta ilman, että paikalle tuli yksi tai useampia, jotka halusivat liittyä hänen seurakuntaansa. Mutta nyt *ei ollut mitään herätystä, ei yhtään kääntymystä* eikä merkkejä uskoa jo tunnustavien kasvusta armossa. Kukaan ei tule hänen luokseen keskustelemaan siitä, kuinka voisi pelastua. Liikeyritysten kasvaessa ja kaupan sekä teollisen tuotannon suhdanteiden parantuessa maailmallisuus kasvaa. *Tämä koskee kaikkia kirkkokuntia*.”[3]

Saman vuoden helmikuussa Finney[4], Oberlin Collegen professori sanoi: ”Vastassamme on se tosiasia, että useimmat maamme protestanttisista kirkoista ovat joko välinpitämättömiä tai vastustavat lähes kaikkia maan moraalisen tason kohottamiseksi tehtyjä uudistusehdotuksia. On tästä osittaisia poikkeuksiakin, mutta yleiskuva ei muutu. Tähän liittyy toinenkin havainto: lähes kaikkia kirkkoja koskeva herätyshengen puute. Pelottavan syvä hengellinen apatia on vallannut lähes kaikki. Tämän todistavat uskonnolliset julkaisut koko maassa. – – Yhä useampi seurakunnan jäsen on harras muodin seuraaja – käsi kädessä Jumalan hylänneiden kanssa he osallistuvat huvituksiin, tansseihin, juhliin jne. – – Meidän ei tarvitse käydä syvemmin tätä tuskallista aihetta läpi. Se riittää, että tästä tulee jatkuvasti lisää todisteita. Ne suorastaan vyöryvät ylitsemme ja osoittavat *kirkkojen olevan yleisesti ottaen vajoamassa surulliseen rappiotilaan.* Ne ovat loitonneet kauas Herrasta, ja hän on vetäytynyt niistä syrjään.”

Religious Telescope[5] -lehden kirjoittaja todistaa: ”Emme ole koskaan joutuneet todistamaan niin laajaa uskonnollista taantumista kuin nyt. Todellakin, kirkkojen pitäisi herätä ja etsiä tämän vaivan syytä. Kaikkien, jotka rakastavat Siionia, täytyy myöntää, että kyse on vakavasta sairaudesta. Kun pohdimme, miten ’harvinaisiksi ja poikkeuksellisiksi’ todelliset kääntymiset ja kuinka paatuneiksi ja katumattomiksi syntiset ovat tulleet, se melkein pakottaa meidät huudahtamaan: ’Onko Jumala unohtanut armollisuutensa vai onko armon ovi jo suljettu?’”

Tällaiseen tilaan ei koskaan päädytä ilman kirkkokuntien omaa syytä. Hengellinen pimeys, joka valtaa kansat, kirkot tai yksilöt, ei johdu siitä, että Jumala olisi mielivaltaisesti päättänyt lopettaa armon jakamisen. Vika on siinä, että ihmiset laiminlyövät ja hylkäävät jumalallisen valon. Tällaisesta juutalaisten historia Jeesuksen aikana tarjoaa hätkähdyttävän esimerkin. Koska he uhrasivat voimansa ajallisiin päämääriin ja laiminlöivät Jumalan ja hänen sanansa, heidän ymmärryksensä pimeni ja heidän mielensä täyttyi siitä, mikä on maallista ja aistillista. Tästä syystä he eivät tienneet Messiaan tulosta ja hylkäsivät ylpeydessään ja epäuskossaan Vapahtajan. Tässäkään tilanteessa Jumala ei ottanut heiltä pois mahdollisuutta saada tietoa tai päästä osalliseksi pelastuksen siunauksesta. Totuuden hylkääjät olivat kuitenkin menettäneet kaiken halun osallistua taivaan lahjasta. He tekivät ”pimeyden valkeudeksi ja valkeuden pimeydeksi”[6], kunnes heissä oleva valkeus muuttui pimeydeksi. Kun näin käy, ”millainen onkaan pimeys”.[7]

Paholaisen tavoitteisiin sopii hyvin se, että ihmiset ylläpitävät uskonnon ulkonaisia

3 *Congregational Journal*, 23.5.1844.
4 Charles Grandison Finney, 1792–1875, oli presbyteeripastori ja nk. toisen suuren herätysaallon johtohahmoja Yhdysvalloissa. *Suomentajan huomautus.*
5 Veljesseurakunnan Ohion osavaltiossa julkaisema uskonnollinen sanomalehti. *Suomentajan huomautus.*
6 Jes. 5:20, RK 2012.
7 Matt. 6:23.

376–378

muotoja, kunhan siitä puuttuu elintärkeä elävä hengellisyys. Kun juutalaiset olivat hylänneet evankeliumin, he takertuivat mustasukkaisesti vanhoihin muotomenoihinsa ja pitivät tiukasti kiinni kansallisesta identiteetistään, vaikka joutuivatkin myöntämään, ettei Jumalan läsnäoloa enää näkynyt heidän keskellään. Danielin profetia osoitti niin erehtymättömästi Messiaan tulemuksen ajan ja kertoi niin suoraan hänen kuolemastaan, että he varoittivat sen tutkimisesta ja lopulta rabbit julistivat kaikille Messiaan tulon aikaa laskeville kirouksen. Israelin kansan sokeus ja katumattomuus tekivät heistä välinpitämättömiä, kun heille seuraavien vuosisatojen aikana armollisesti tarjottiin pelastusta ja evankeliumin siunauksia. Tämä on vakava ja pelottava varoitus siitä, kuinka vaarallista on torjua taivaasta tullut sanoma.

Tämä syy johtaa kaikkialla samaan lopputulokseen. Se, joka tietoisesti tukahduttaa vakaumuksensa, koska se on ristiriidassa hänen mieltymystensä kanssa, menettää lopulta kyvyn erottaa totuus harhasta. Hänen käsityskykynsä hämärtyy, omatuntonsa parkkiintuu ja sydämensä kovettuu. Hän joutuu eroon Jumalasta. Missä tahansa jumalallista totuutta halveksitaan tai vähätellään, seurakunnat peittyvät pimeyteen. Usko ja rakkaus kylmenevät ja niiden tilalle tulevat vieraantuminen ja epäsopu. Seurakuntien jäsenet kohdistavat mielenkiintonsa ja voimansa maallisiin asioihin, ja syntisten katumattomuus jyrkkenee.

Jumalan tuomion ajan tulo kerrotaan ensimmäisen enkelin sanomassa Ilmestyskirjan 14. luvussa.[8] Maan asukkaita kutsutaan pelkäämään ja palvelemaan Jumalaa. Sanoma on annettu, jotta Jumalan lapset irrottautuisivat vahingollisista maailmallisista houkutuksista ja näkisivät todellisen maallistumisensa ja luopumuksensa. Jumala lähetti tämän ilmoituksen varoitukseksi seurakunnalle. Jos se olisi hyväksytty, se olisi korjannut sen pahan, mikä erotti heidät Jumalasta. Jos tämä taivaallinen viesti olisi otettu Herran edessä vastaan nöyrästi ja vilpittömästi Herran tuloon valmistautuen, se olisi avannut ihmisille mahdollisuuden kokea Pyhän Hengen läsnäoloa ja Jumalan voimaa. Seurakunta olisi jälleen palannut siihen siunattuun tilanteeseen, jossa olisi voitu kokea apostolien päivien kaltaista yhteyttä, uskoa ja rakkautta. Silloin ”uskovien joukolla oli yksi sydän ja yksi sielu” ja he ”julistivat rohkeasti Jumalan sanaa”[9], ja ”päivä päivältä Herra liitti heidän joukkoonsa niitä, jotka pelastuivat”[10].

Jos Jumalaan uskovat ottaisivat hänen sanastaan loistavan valon vastaan, he voisivat kokea yhteyttä, jota Kristus seuraajilleen rukoili. Apostoli kutsui sitä Hengen ykseydeksi. Silloin on ”vain yksi ruumis ja yksi Henki, niin kuin myös se toivo, johon teidät on kutsuttu, on yksi. Yksi on Herra, yksi usko, yksi kaste!”[11]

Ne, jotka ottivat adventtisanoman vastaan, kokivat tällaisia siunauksia. He tulivat eri kirkkokunnista, mutta heidän seurakuntamuurinsa sortuivat. Heidän toisistaan poikkeavat uskontunnustuksensa eivät enää merkinneet mitään. He luopuivat epäraamatullisesta maallisen tuhatvuotiskauden odotuksesta, ja väärät käsitykset Kristuksen toisesta tulemisesta oikaistiin. Ylpeys ja maailmanmielisyys pyyhittiin pois. Vääryydet korjattiin, sydämet liittyivät toisiinsa suloisessa kristillisessä yhteydessä, ja rakkaus ja ilo vallitsivat. Jos tämä opetus vaikutti näin sen vastaanottaneiden pieneen joukkoon, se olisi voinut tehdä saman kaikille uskoville, jos kaikki olisivat ottaneet sen vastaan.

Kirkkokunnat eivät kuitenkaan juurikaan hyväksyneet varoitusta. Pastoreiden olisi Israelin vartijoina[12] pitänyt ensimmäisinä nähdä merkit Jeesuksen tulon läheisyydestä, mutta he eivät halunneet antaa Raamatun profeettojen tai ajan merkkien opettaa totuutta itselleen.

---

8 Ilm. 14:6, 7.
9 Ap. t. 4:32, 31.
10 Ap. t. 2:47.
11 Ef. 4:4, 5.
12 Vrt. Hes. 3:17.

Kun maailmalliset tavoitteet ja kunnianhimo täyttivät sydämet, ne viilensivät rakkauden Jumalaan ja uskon hänen sanaansa. Kun sanomaa Jeesuksen tulemuksesta esitettiin, se vain herätti heidän ennakkoluulonsa ja epäuskonsa. Syy sanoman hylkäämiselle tehtiin siitä, että sen julistajista enemmistö oli maallikoita.

Samoin kuin Raamatun päivinä Jumalan sanan selvään todistukseen vastattiin kysymällä: ”Onko kukaan hallitusmies uskonut häneen? Tai yksikään fariseus?”[13] Kun ihmiset tajusivat, miten vaikeaa oli yrittää kumota profeetallisista aikajaksoista esitettyjä väitteitä, monet kehottivat ihmisiä luopumaan profetioiden tutkimisesta. He väittivät Raamatun profeetallisten kirjojen olevan sinetöityjä, ja ettei niitä ollut tarkoituskaan ymmärtää. Valtaosa ihmisistä uskoi pastoreitaan ja kieltäytyi kuulemasta varoituksia. Toiset, vaikka vakuuttuivat totuudesta, eivät uskaltaneet myöntää sitä, koska eivät halunneet joutua ”synagogasta” erotetuiksi.[14] Sanoma, jonka Jumala oli lähettänyt koettelemaan ja puhdistamaan seurakuntaa, paljasti hyvin selvästi, kuinka suuri määrä ihmisiä oli kiinnittänyt sydämensä tähän maailmaan Kristuksen asemesta. Heidän kohdallaan maalliset siteet olivat vahvempia kuin taivaan vetovoima. He valitsivat kuunnella maailmallista viisautta ja kääntyivät pois sydämiä koettelevasta totuuden sanomasta.

Hylätessään ensimmäisen enkelin varoituksen[15] he hylkäsivät sen, mitä taivas oli lähettänyt heidän uudistumisekseen. He halveksivat armosta puhuvaa sanansaattajaa, vaikka hän vain halusi ohjata heidät tekemään parannuksen paheista, jotka erottivat heidät Jumalasta. Ihmiset ryhtyivät entistä suuremmalla innolla etsimään ystävyyttä maailman kanssa. Tässä oli syy siihen pelottavaan maailmallisuuteen, luopumukseen ja hengelliseen kuolemaan, mikä oli nähtävissä eri kirkkokunnissa vuonna 1844.

Ilmestyskirjan luvussa 14 ensimmäistä enkeliä seurasi toinen, joka julisti: ”Kukistunut, kukistunut on suuri Babylon, tuo portto, joka iljetyksillään on vietellyt kaikki kansat juomaan vihan viiniä.”[16] Sana ”Babylon” tarkoittaa sekoitusta ja johdetaan sanasta ”Baabel”, joka merkitsee sekoitusta. Raamattu käyttää tätä vertauskuvaa vääristyneen tai Jumalasta luopuneen uskonnon eri muodoista. Ilmestyskirjan luvussa 17 Babylon kuvataan naisena, mikä on Raamatussa seurakunnan vertauskuva. Hyveellinen nainen viittasi puhtaaseen ja langennut Jumalasta luopuneeseen seurakuntaan.

Kristuksen ja seurakunnan pyhää ja kestävää suhdetta kuvataan Raamatussa avioliitolla. Herra itse oli tehnyt juhlallisen liiton kansansa ja itsensä välillä. Hän lupasi olla heidän Jumalansa ja ihmiset sitoutuivat kuulumaan vain hänelle. Hän sanoi: ”Minä kihlaan sinut, otan omakseni ainiaaksi, minä liitän sinut itseeni vanhurskauden ja oikeuden sitein, rakkaudella ja hyvyydellä.”[17] Jumala julisti ottaneensa kansansa omakseen.[18] Paavalikin käytti samaa vertauskuvaa Uudessa testamentissa. Hän sanoi kihlanneensa uskovat ”yhdelle ainoalle miehelle, Kristukselle” ja tuodakseen heidät ”hänen eteensä kuin puhtaan neitsyen”.[19]

Kun Kristuksen seurakunta kääntää luottamuksensa ja kiintymyksensä hänestä pois ja sallii rakkauden maallisiin asioihin täyttää mielet, on kyseessä aviorikokseen rinnastettava uskottomuus. Juuri tätä vertauskuvaa käytettiin Israelin synnistä sen käännyttyä pois Jumalasta. Jumalan suurenmoisen rakkauden hylkääminen ilmaistiin hyvin koskettavasti: ”Minä

---

13 Joh. 7:48.
14 Joh. 9:22; 16:2.
15 Ilm. 14:6, 7.
16 Ilm. 14:8.
17 Hoos. 2:21.
18 Jer. 3:14.
19 2. Kor. 11:2.

380, 381

vannoin sinulle valan ja solmin liiton kanssasi, ja sinä tulit minun omakseni – näin sanoo Herra Jumala."[20] "– – sinusta kehkeytyi ihanan kaunis nainen, kuninkaille olisit kelvannut. Sinun maineesi kiiri kansojen keskuuteen, niin kaunis olit, olit täydellinen ihanuudessasi, jonka minä sinulle lahjoitin. – – Mutta sinä aloit luottaa omaan kauneuteesi, aloit harjoittaa haureutta maineesi turvin."[21] "Mutta niin kuin uskoton vaimo pettää miestään, niin sinä, Israelin heimo, olet pettänyt minua, sanoo Herra."[22] "Sinä avionrikkojavaimo, joka miehesi sijaan otat vieraita!"[23]

Nimikristityistä Uusi testamentti käytti hyvin samantapaista terminologiaa. Sellaisille maailman ystävyys on Jumalan suosiota tärkeämpää. Apostoli Jaakob sanoi: "Te uskottomat! Ettekö tiedä, että rakkaus maailmaan on vihaa Jumalaa kohtaan? Joka tahtoo olla maailman ystävä, asettuu Jumalan viholliseksi."[24]

Ilmestyskirjan luvussa 17 kuvataan nainen (Babylon) puvussa, joka "hohti purppuraisena ja helakanpunaisena". Hänen "yllään kimalsivat kulta, jalokivet ja helmet, ja kädessään hän piti kultaista maljaa, joka oli täynnä hänen haureutensa iljetystä ja saastaa. Hänen otsassaan oli nimi – – '*Suuri Babylon, maailman porttojen ja iljetysten äiti*.'"[25] Profeetta jatkoi: "Minä näin, että nainen oli juopunut pyhien verestä ja Jeesuksen todistajien verestä – –." Babylonin sanottiin myös olleen "se suuri kaupunki, joka hallitsee maan kaikkia hallitsijoita".[26]

Rooma oli se valta, joka itsevaltiaan tavoin ohjaili kristillisten maiden kuninkaita useiden vuosisatojen ajan. Purppura, helakanpuna, kulta, jalokivet ja helmet kuvaavat elävästi ylpeän Rooman mahtavuutta ja kuninkaitakin suurempaa loistoa. Mistään muusta historiallisesta vallasta ei voi yhtä oikeutetusti sanoa, että se "oli juopunut pyhien verestä", kuin kirkosta, joka julmasti vainosi Kristuksen seuraajia. Babylonia syytettiin myös sopimattomasta suhteesta "maailman" kuninkaiden kanssa. Juutalaisesta uskonyhteisöstä tuli avionrikkoja, kun se luopui Herrasta ja liittoutui pakanoiden kanssa, ja Rooma saa saman tuomion turmeltuaan itsensä maallisten valtojen tukea tavoittelemalla.

Babylonia kutsutaan nimellä "porttojen ja iljetysten *äiti*". Tällaisen äidin *tyttärien* täytyykin merkitä kirkkoja, jotka pitävät kiinni äitinsä opeista ja perinteistä sekä seuraavat hänen esimerkkiään uhraamalla totuuden ja Jumalan suosion solmimalla kielletyn liiton maailman kanssa. Ilmestyskirjan 14. luvun sanoman Babylonin kukistumisesta täytyy koskea sellaisia uskonnollisia yhteisöjä, jotka olivat kerran puhtaita, mutta ovat nyt langenneet. Koska tämä sanoma annetaan tuomiojulistuksen jälkeen, sen täytyy kuulua lopun aikaan. Siksi se ei voi viitata vain katoliseen kirkkoon, jonka lankeemus on kestänyt jo vuosisatoja. Lisäksi Ilmestyskirjan luvussa 18 Jumalan kansaa kutsutaan ulos Babylonista. Tämän Raamatun kohdan mukaan Babylonissa täytyy siis vielä olla paljon Jumalan lapsia. Voikin kysyä, mistä uskonnollisista yhteisöistä nyt löytyy suurin määrä Kristuksen seuraajia?

Ei ole epäilystäkään, että vastaus on: erilaiset protestanttista uskoa tunnustavat kirkkokunnat. Kun nämä kirkot syntyivät, ne seisoivat rohkeasti Jumalan ja totuuden puolella. Niiden toiminnassa näkyi Jumalan siunaus ja jopa epäuskoiset joutuivat tunnustamaan sen hyvän, mikä evankeliumin periaatteiden löytymisestä seurasi. Tilanteen voisi ilmaista profeetan sanoin Israelille: "Sinun maineesi kiiri kansojen keskuuteen, niin kaunis olit, olit täydellinen

---

20 Hes. 16:8.
21 Hes. 16:13–15.
22 Jer. 3:20.
23 Hes. 16:32, RK 2012.
24 Jaak. 4:4.
25 Ilm. 17:4, 5, kursiivi lisätty.
26 Ilm. 17:6, 7, 18.

381–383

ihanuudessasi, jonka minä sinulle lahjoitin. Näin sanoo Herra Jumala.” Nämä kirkot kuitenkin lankesivat saman halun tähden, joka koitui Israelin kiroukseksi ja tuhoksi. Niissä haluttiin jäljitellä Jumalasta piittaamattomien tapoja ja tavoitella heidän ystävyyttään. ”Mutta sinä aloit luottaa omaan kauneuteesi, aloit harjoittaa haureutta maineesi turvin.”[27]

Monet protestanttiset kirkot seuraavat Rooman esimerkkiä väärästä suhteesta maailman kuninkaiden kanssa – valtionkirkot suhteessaan maalliseen halllitukseen ja muut uskonnolliset yhdyskunnat etsiessään maailman suosiota. Termi Babylon, sekoitus, kuvaa luontevasti näitä yhdyskuntia. Ne kaikki väittävät perustavansa opetuksensa Raamattuun, mutta ne ovat kuitenkin jakautuneet niin moniksi kirkkokunniksi, että niitä on vaikea laskea, ja niillä on keskenään ristiriitaiset uskontunnustukset ja käsitykset.

Roomasta eronneilla kirkoilla on sen kanssa muitakin yhteisiä piirteitä kuin synnillinen liitto maailman kanssa.

Seuraava väite löytyy eräästä katolisesta teoksesta: ”Jos Rooman kirkko olisi syyllistynyt epäjumalanpalvelukseen opettaessaan pyhimyksistä, sen tytär, anglikaaninen kirkko, on syyllinen aivan samaan. Löytyyhän jokaista kymmentä neitsyt Marialle pyhitettyä anglikaanista kirkkoa kohti vain yksi Kristuksen mukaan nimetty kirkko.”[28]

Myös tri Hopkins muistuttaa tutkielmassaan tuhatvuotiskaudesta, ettei ”ole mitään syytä ajatella antikristillisten suhtautumistapojen ja käytäntöjen rajoittuvan Rooman kirkoksi kutsuttuun yhteisöön. Protestanttisissakin kirkoissa on paljon antikristillistä ja ne ovat kaukana siitä, että olisivat tehneet uskonpuhdistuksen kaikesta – – korruptiostaan ja pahuudestaan.”[29]

Kuvatessaan presbyteerisen kirkon eroa Roomasta tohtori Guthrie kirjoitti: ”Kolmesataa vuotta sitten meidän kirkkomme marssi ulos Rooman porteista tunnuksenaan avoin Raamattu ja mottonaan ’Tutkikaa sanaa’.” Sitten kirjoittaja esittää tärkeän kysymyksen: ”Pääsivätkö he kuitenkaan kokonaan irti Babylonista?”[30]

Spurgeon sanoi Englannin kirkon ”olevan läpeensä täynnä sakramenttiuskoa, mutta siitä irrottautuneetkin[31] ovat lähes yhtä pahasti filosofisen epäuskon kyllästämiä. Yksi toisensa jälkeen moni niistäkin, joita arvostimme, on luopunut uskon perusopetuksista. Olen täysin varma siitä, että Englanti on sydänjuuriaan myöten kiinni kadotukseen johtavassa uskottomuudessa; silti siellä rohjetaan nousta saarnatuoleihin ja väitetään tämän olevan kristillisyyttä.”

Mistä tämän suuren luopumuksen alkusyy löytyy? Kuinka kristillinen kirkko päätyi hylkäämään yksinkertaisen evankeliumin? Alkuna oli pakanallisten tapojen omaksuminen. Sillä haluttiin helpottaa pakanoiden kääntymistä kristilliseen uskoon. Apostoli Paavali sanoi jo omasta ajastaan: ”Vääryyden salainen vaikutus on jo olemassa.”[32] Apostolien elinaikana seurakunta kuitenkin pysyi varsin puhtaana, mutta ”toisen kristillisen vuosisadan lähestyessä loppuaan useimmat seurakunnat omaksuivat uuden toimintamallin. Alkuperäinen yksinkertaisuus hävisi, koska vanhojen opetuslasten kuoltua heidän lapsensa yhdessä vasta kristilliseen uskoon kääntyneiden kanssa – – ryhtyivät muokkaamaan kirkon kehityssuuntaa tajuamatta, mitä olivat tekemässä.”[33] Saadakseen käännynnäisiä he heikensivät kristillisen uskon arvokkaita periaatteita, minkä seurauksena ”pakanuuden virta täytti kristillisen kir-

---

27 Hes. 16:14, 15.
28 Richard Challoner, *The Catholic Christian Instructed*, esipuhe, s. 21, 22.
29 Samuel Hopkins, *Works*, osa II, s. 328.
30 Thomas Guthrie, *The Gospel in Ezekiel*, s. 237.
31 Kirjoittaja viittaa niihin reformoituihin protestantteihin, jotka eivät hyväksyneet Englannin kirkon organisaatiota ja toimintaa, vaan erosivat siitä ja muodostivat omia protestanttiyhteisöjään. *Toimituksen huomautus.*
32 2. Tess. 2:7.
33 Robert Robinson, *Ecclesiastical Researches*, luku 6, kpl 17, s. 51.

kon ja toi mukanaan pakanalliset tavat, rituaalit ja epäjumalat”[34]. Kun kristillinen usko pääsi maallisten vallanpitäjien suosioon ja sai heidän tukensa, suuret ihmisjoukot hyväksyivät sen nimellisesti. Vaikka monet esiintyivät kristittyinä, he ”säilyttivät pakanalliset käsityksensä ja palvoivat salassa epäjumalankuviaan”.[35]

Eikö samanlainen kehitys ole nähtävissä lähes kaikissa protestanttisissa kirkoissa? Kun kirkkojen aidon uskonpuhdistushengen täyttämät perustajat kuolivat, heidän seuraajansa jatkoivat toimintaa uudessa muodossa. He pitivät sokeasti kiinni hengellisten isiensä uskontunnustuksista ja kieltäytyivät hyväksymästä mitään syvemmälle menevää totuutta. Uskonpuhdistajien hengelliset lapset kadottivat myös isiensä esimerkin nöyryydestä, itsekieltäymyksestä ja maailmallisuuden vastustamisesta. Tästä syystä alkuperäinen ”yksinkertaisuus hävisi” ja maailmallisuuden virta tulvi kristilliseen kirkkoon tuoden ”mukanaan pakanalliset tavat, rituaalit ja epäjumalat”.

On surullista, miten pelottavan yleistä ”rakkaus maailmaan” on nyt Kristuksen seuraajiksi tunnustautuvien joukossa, vaikka se on ”vihaa Jumalaa kohtaan”[36]! Kuinka laajalti kristikunnan suuret kirkot ovatkaan luopuneet raamatullisesta nöyryydestä, itsekieltäymyksestä, vaatimattomuudesta ja hurskaudesta! Viitatessaan rahan oikeaan käyttöön John Wesley sanoi: ”Älä tuhlaa pientäkään osaa tästä kallisarvoisesta Jumalan lahjasta siihen, että tyydyttäisit vain silmien halua ostamalla turhia kalliita vaatteita tai tarpeettomia koruja. Älä tuhlaa mitään kotisi kaunistukseen hankkimalla huomiota herättäviä tarpeettomia tai kalliita huonekaluja tai arvokkaita kuvia, maalauksia ja koriste-esineitä. – – Älä käytä rahaa ylpeytesi tyydyttämiseen tai saadaksesi ihailua ja kiitosta ihmisiltä. – – Ihmiset kyllä puhuvat sinusta hyvää niin kauan kuin hemmottelet itseäsi ja olet puettu purppuraan, hienoimpaan pellavaan ja elät päivästä päivään ylellisyydessä. On varmaa, että he arvostavat hyvää makuasi, anteliaisuuttasi ja vieraanvaraisuuttasi. Älä kuitenkaan maksa näin kovaa hintaa heidän hyväksynnästään. Tyydy ennemmin siihen kiitokseen, joka tulee Jumalalta.”[37] Tällaista opetusta ei monessakaan aikamme kirkoista enää arvosteta.

Uskon tunnustaminen on tullut suosituksi maailmassa. Hallitsijat, poliitikot, juristit, lääkärit ja yrittäjät liittyvät kirkkoihin varmistaakseen yhteiskunnan hyväksynnän ja luottamuksen sekä ajaakseen omia maallisia etujaan. He haluavat peittää juonikkaat liiketoimensa kristillisen uskon kaapuun. Kasvattaakseen omaa suosiotaan ja kannattajiensa määrää uskonnolliset yhteisöt tavoittelevat piiriinsä varakkaita ja vaikutusvaltaisia tukijoita. Heidät on kastettu, mutta he ovat maailmanmielisiä. Pääkatujen varsille rakennetaan upeita ylenpalttisen hienosti koristeltuja kirkkoja, joissa käy kalliisiin ja muotivaatteisiin pukeutuneita ihmisiä. Lahjakkaalle pastorille maksetaan hyvää palkkaa ihmisten viihdyttämisestä ja kirkkoon houkuttelemisesta. Hänen saarnansa eivät kuitenkaan saa kajota yleisiin synteihin, vaan ne pitää silotella ja kaunistella kuulijoiden mieltymysten mukaan. Näin ajan virtauksiin mieltyneet syntiset saadaan liitetyiksi seurakunnan jäsenluetteloon ja ajan tavan mukaiset synnit peiteltyä uskonnollisen kuoren alle.

Johtavan maallisen lehden toimittaja kommentoi kristittyjen maailmaa kohtaan osoittamia asenteita.[38] Hän sanoi ”kirkkojen ymmärtämättömyydessään myötäilleen ajan henkeä ja omaksuneen sen mukaiset jumalanpalvelusmuodot. – – Näyttää todellakin siltä, että kirkko

---

34 Gavazzi, *Lectures*, s. 278.
35 Gavazzi, s. 278.
36 Jaak. 4:4.
37 John Wesley, ”The Use of Money”, *Works*, saarna 50.
38 Tässä viitataan teoksen julkaisuajankohtaan. Ensimmäinen laitos julkaistiin vuonna 1888 ja toinen, muokattu ja paranneltu laitos vuonna 1911. *Toimituksen huomautus.*

on käyttänyt kaikkia mahdollisia keinoja tehdäkseen uskosta ihmisille houkuttelevan.” New Yorkissa ilmestyvän *Independent*-lehden kirjoittaja sanoo metodistikirkosta: ”Ero Jumalaan uskovien ja Jumalan hylänneiden välillä on käymässä utuiseksi. Innokkaat ihmiset molemmin puolin tekevät työtä sen hyväksi, että kummankin ryhmän toimintatavat ja huvitukset olisivat samoja. – – Uskonnon suosio näyttää lisäävän niiden määrää, jotka haluavat saada uskon edut ilman siihen liittyviä velvollisuuksia.”

Howard Crosby totesi Kristuksen kirkon tekevän ”niin vähän Herransa suunnitelmien täyttämiseksi, että se on suuren huolen aihe. Aivan samoin kuin juutalaiset aikanaan tekivät, kun antoivat yhteydenpidon epäjumalia palveleviin kansoihin irrottaa sydämensä Jumalasta, tekee Jeesuksen kirkko nyt. Väärä yhteistyö epäuskoisen maailman kanssa on saanut sen luopumaan Jumalan työtavoista, jotka ovat sen todellista elämää, ja se on taipunut seuraamaan ilman Kristusta elävän yhteiskunnan turmiollisia vaikkakin usein vakuuttavan tuntuisia tapoja. Kirkon perustelut ja johtopäätökset ovat yhteensopimattomia Jumalan ilmoituksen kanssa. Tällainen toiminta on ilmeinen este kasvulle armossa.”[39]

Maallisen hyvän ja huvitusten tavoittelun hyökyaalto on johtanut siihen, että itsekieltäymys ja uhrautuvaisuus Kristuksen vuoksi ovat lähes täysin kadonneet. ”Jotkut seurakunnissa toimivista miehistä ja naisista kasvatettiin lapsina tekemään uhrauksia, jotta he voisivat antaa tai tehdä jotakin Kristukselle.” Mutta ”nyt, jos johonkin tarvitaan varoja, – – ei keneltäkään saa pyytää mitään. Ei missään tapauksessa! Sen sijaan voi rahan hankkimiseksi järjestää markkinoita, kuvaelmia, oikeusdraamaa[40], historiallisia juhlapäivällisiä tai mitä vain, missä tarjotaan ruokaa – kaikki viihde kelpaa.”

Wisconsinin kuvernööri Washburn sanoi uudenvuodenpuheessaan 9.1.1873: ”Tuntuu siltä, että tarvittaisiin uusi laki estämään nuorten kasvattaminen uhkapelureiksi. Sellaistahan tapahtuu kaikkialla. Jopa kirkot (varmaan tietämättään) tekevät aika ajoin tätä Paholaisen työtä. Kerätäkseen rahaa ilman vastiketta ne järjestävät konsertteja, lahjojenvaihtoillanvietto ja arpajaisia, joskus uskonnollisten tai hyväntekeväisyyteen liittyvien hankkeiden hyväksi, mutta usein myös kyseenalaisten projektien arpalippujen, yllätyslahjojen tai vastaavien rahoittamiseksi. Mikään ei ole vahingollisempaa tai koukuttavampaa erityisesti nuorille kuin rahan tai arvokkaiden tavaroiden saaminen ilman työntekoa. Tällaisia hankkeita järjestävät kunnialliset ihmiset. He tyynnyttävät omantuntonsa sillä ajatuksella, että saatu raha menee hyvään tarkoitukseen. Ei ole yllättävää, että uhkapelien jännitys saa osavaltiomme nuoret niin usein lankeamaan peliriippuvuuteen.”

Maailmanmielisyys valtaa kirkkoja eri puolilla kristikuntaa. Robert Atkins piirsi Lontoossa saarnatussa puheessaan synkän kuvan Englantia kalvavasta hengellisestä taantumuksesta: ”Todella hurskaiden määrä maan päällä vähenee, mutta kukaan ei kanna siitä huolta. Ne, jotka tänä aikana tunnustavat uskoa eri kirkkojen piirissä, rakastavat maailmaa, ovat mukautuneet maailman tapoihin, rakastavat mukavuuksia ja tavoittelevat toisten kunnioitusta. Heidät on kutsuttu kärsimään yhdessä Kristuksen kanssa, mutta pienikin nuhde saa heidät kauhistumaan. – – *Luopumus, luopumus, luopumus*, on kirjoitettu jokaisen kirkon julkisivuun, mutta tätä ei ymmärretä. Jos se tajuttaisiin, voisi vielä olla toivoa. Valitettavasti ihmiset kuitenkin sanovat olevansa rikkaita ja entistäkin varakkaampia eivätkä tarvitse mitään.”[41]

Suuri synti, josta Babylonia syytettiin, oli se, että se oli juottanut kaikki kansat haureuden viinillä.[42] Humalluttava malja, jonka Babylon maailmalle tarjoaa, edustaa niitä vääriä

39 Howard Crosby, *The Healthy Christian: An Appeal to the Church*, s. 141, 142.

40 Englanniksi *mock trial,* esim. seurakunnan nuorten järjestämä rikosnäytelmä, jossa esitetään kuviteltujen (tai todellisia muistuttavien) rikostapausten oikeuskäsittelyä. *Suomentajan huomautus.*

41 Vrt. Ilm. 3:17. Second Advent Library, traktaatti nro 39.

42 Ilm. 14:8, VKR/RK 2012.

oppeja, jotka se on omaksunut harrastaessaan moraalittomia suhteita maan mahtaviin. Ystävyys maailman kanssa rappeuttaa kirkon uskon, ja sillä on turmiollinen vaikutus myös maailmaan, kun kirkko alkaa opettaa Pyhien Kirjoitusten selkeiden sanojen vastaisia oppeja.

Rooma ei antanut ihmisille Raamattuja ja vaati kaikkia hyväksymään oman opetuksensa Raamatun sijaan. Uskonpuhdistuksen tehtävänä oli palauttaa Jumalan sana ihmisille, mutta eikö olekin aivan totta, että meidän aikamme kirkoissa ihmisiä opetetaan Raamatun asemesta luottamaan uskontunnustuksiin ja kirkon käsityksiin. Charles Beecher sanoi protestanttisista kirkoista: ”Ne kaihtavat jokaista uskontunnustuksiin kohdistuvaa poikkipuolista sanaakin samalla arkuudella, jolla kirkkoisät aikanaan varoivat arvostelemasta suosimaansa pyhimysten ja marttyyrien palvonnan vahvistumista. – – Evankeliset kirkkokunnat ovat sitoneet toistensa ja omatkin kätensä niin, ettei kukaan voi missään tulla pastoriksi tunnustamatta jotakin muuta kirjaa Raamatun lisäksi. – – Ei ole liioiteltua väittää, että uskontunnustusten valta alkaa nyt rajoittaa Raamatun asemaa yhtä todellisesti kuin aikanaan Rooman kirkossa, vaikka tämä nyt tehdäänkin hienovaraisemmin.”[43]

Kun uskolliset opettajat puhuvat Jumalan sanaa, löytyy heti oppineita ja pastoreita, jotka väittävät tuntevansa Raamatun mutta pitävät tervettä oppia harhaoppina. Näin he käännyttävät totuutta etsivät pois. Jos maailma ei olisi toivottomasti Babylonin viinin humalassa, Raamatun suorien ja vakavien totuuksien esittäminen vakuuttaisi suuret ihmisjoukot, ja ne tulisivat kääntymykseen. Nyt kristillinen usko nähdään kuitenkin niin sekavana ja hajanaisena, etteivät ihmiset tiedä, mitä uskoa todeksi. Syy katumattomuuden syntiin maailmassa löytyy kirkkojen ovien sisäpuolelta.

Ilmestyskirjan luvussa 14 toisen enkelin sanomaa esitettiin ensimmäistä kertaa kesällä 1844, ja se sopi silloin hyvin Yhdysvaltojen kirkoissa vallinneeseen tilanteeseen. Siellä varoitussanomaa oli kaikkein laajimmin julistettu, ja siellä kristittyjen enemmistö oli sen hylännyt. Siellä myös kirkkojen alamäki oli kaikkein jyrkin. Toisen enkelin sanoma ei kuitenkaan saanut lopullista täyttymystään vuonna 1844. Kirkot kyllä kokivat moraalisen lankeemuksen kieltäytyessään hyväksymästä sanomaa Kristuksen tulosta. Niiden lankeemus ei kuitenkaan ollut lopullinen. Jatkaessaan tälle ajalle tärkeiden totuuksien vastustamista ne ovat taantuneet yhä pahemmin. Vielä ei kuitenkaan olla siinä tilanteessa, jossa voisi sanoa Babylonin olevan täysin langennut ja *kaikkien kansojen* olevan sen ”haureuden viinistä” juopuneita.[44] Kaikki eivät ole vielä tähän taipuneet, vaikka kaikissa protestanttisissa kirkoissa kaikissa maissa on kasvavaa maailmanmielisyyttä ja välinpitämättömyyttä suhteessa Raamatun haastaviin totuuksiin. Nämäkin kirkot sisältyvät toisen enkelin sanoman vakavaan ja kauhistuttavaan tuomioon, vaikka luopumus ei vielä ole kehittynyt huippuunsa.

Raamattu ilmoittaa Paholaisen tekevän työtään ”valheen *kaikella* voimalla tunnusteoin ja ihmein, kaikin vääryyden viettelyksin” ennen Herran päivän tuloa. Ne, jotka eivät ”ottaneet vastaan rakkautta totuuteen, voidakseen pelastua”, jätetään väkevän eksytyksen valtaan, ”niin että he uskovat valheeseen”.[45] Vasta kun ollaan tässä tilanteessa ja liitto kirkkojen ja maailman välillä on vahvistunut kaikkialla maailmassa, Babylonin lankeemus on lopullinen. Muutos on vähittäinen ja toteuttaa täydellisesti Ilmestyskirjan 14. luvun jakeen 8.

Huolimatta siitä hengellisestä pimeydestä ja Jumalasta vieraantumisesta, jota esiintyy Babyloniin kuuluvissa kirkkokunnissa, suuri joukko todellisia aitoon Kristuksen ruumiiseen kuuluvia uskovia löytyy niiden piiristä. On monia, jotka eivät ole koskaan kuulleet tähän aikaan liittyviä erityisiä totuuksia. Monet ovat tyytymättömiä nykyiseen tilaansa ja kaipaavat

43 Charles Beecher, ”The Bible a Sufficient Creed”, saarna, Fort Wayne, Indiana, 22.2.1846.
44 Ilm. 14:8, VKR/RK 2012.
45 2. Tess. 2:9–11, RK 2012, kursiivi lisätty.

selkeämpää ymmärrystä. He etsivät turhaan Kristuksen mallia kirkoista, joihin kuuluvat. Näiden yhteisöjen lipuessa yhä kauemmaksi totuudesta ja liittoutuessa yhä selkeämmin maailman kanssa, juopa näiden kahden ryhmän välillä alkaa syventyä ja johtaa lopulta eroon. Tulee aika, jolloin Jumalaa yli kaiken rakastavat eivät enää voi pitää yhtä niiden kanssa, jotka ”rakastavat enemmän nautintoja kuin Jumalaa” ja jotka ”ovat ulkonaisesti hurskaita mutta kieltävät uskon voiman”.[46]

Ilmestyskirjan 18. luku kertoo ajasta, jolloin luvun 14 kolminkertainen varoitussanoma[47] on hylätty ja kristikunta on lopullisesti päätynyt siihen tilaan, josta toinen enkeli varoitti, ja Babylonissa vielä olevia Jumalan lapsia kutsutaan lähtemään sen yhteydestä. Tämä sanoma on viimeinen maailmalle tarkoitettu varoitus, ja se tulee täyttämään tehtävänsä.

Kun ne, ”jotka eivät ole uskoneet totuuteen vaan ovat valinneet vääryyden”[48], joutuvat rajun eksytyksen valtaan, he jatkavat valheeseen uskomista.[49] Saman aikaisesti totuuden valo loistaa kaikkiin niihin sydämiin, jotka ovat avoinna ottamaan sen vastaan, ja kaikki vielä Babylonissa olevat Jumalan lapset seuraavat kutsua: ”Lähtekää pois, jättäkää hänet, te, jotka olette minun kansaani – –.”[50]

46 2. Tim. 3:4, 5.
47 Ilm. 14:6–12.
48 2. Tess. 2:12.
49 2. Tess. 2:11.
50 Ilm. 18:4.

22

Profetiat täyttyvät

Epäilykset ja epävarmuus valtasivat hetkeksi Jeesuksen paluuta uskossa odottaneet, kun aika keväällä 1844 meni ohi.[1] Maailma piti heitä täysin lyötyinä ja piti todistettuna, että heidän innostuksensa oli ollut harhaa. Vieläkin heidän lohtunaan oli Jumalan sana. Monet jatkoivat Raamatun tutkimista. He selvittivät uudelleen toivonsa perusteet ja kävivät huolellisesti läpi profetioita löytääkseen lisää valoa.

Raamattu tuntui selkeästi ja vakuuttavasti tukevan heidän odotustaan. Jeesuksen tulon läheisyydestä kertovat ajan merkit eivät voineet olla väärässä. Poikkeuksellinen Jumalan siunaus, joka näkyi niin syntisten kääntymisenä kuin kristittyjen uudistumisena, osoitti sanoman tulleen taivaasta. Vaikka uskovat eivät kyenneet selittämään pettymyksensä syytä, he olivat varmoja kokemastaan Jumalan johdatuksesta.

Profetiat, jotka he olivat liittäneet Jeesuksen paluuseen, sisälsivät myös sellaista, mikä sopi erityisesti heidän tilanteeseensa. Niissä kuvattiin epävarmuuden ja viivytyksen aikaa, jolloin piti kärsivällisesti uskossa odottaa vielä pimennossa olevan selkiytymistä.

Näihin kuului Habakukin ennustus: ”Minä seison vartiopaikallani, asetun torniin ja tähystän nähdäkseni, mitä hän minulle puhuu, mitä hän vastaa valitukseeni. Herra vastasi minulle näillä sanoilla: ’Kirjoita näky ja piirrä se selvästi tauluihin, niin että sen voi juostessakin lukea.’ Näky odottaa vielä aikaansa ja rientää päämääräänsä eikä petä. Jos se viipyy, odota sitä, sillä varmasti se toteutuu eikä myöhästy. Mitä tulee tuohon kopeaan kansaan, sen sielu ei ole vilpitön. Mutta vanhurskas on elävä uskostaan.”[2]

Jo vuonna 1842 kehotus kirjoittaa näky ”selvästi tauluihin, niin että sen voi juostessakin lukea” oli antanut Charles Fitchille idean valmistaa kaaviokuva Danielin kirjan ja Ilmestyskirjan profetioista. Kaavion julkaisemista pidettiin Habakukin kehotuksen täytäntöönpanona. Siinä vaiheessa kukaan ei kuitenkaan kiinnittänyt huomiota samassa profetiassa mainittuun odotuksen aikaan. Pettymyksen jälkeen tulivat tärkeiksi sanat: ”Näky odottaa vielä aikaansa ja rientää päämääräänsä eikä petä. Jos se viipyy, odota sitä, sillä varmasti se toteutuu eikä myöhästy. – – Mutta vanhurskas on elävä uskostaan.”

Myös Hesekielin profetia tarjosi uskoville voiman ja lohdun lähteen: ”Ja minulle tuli tämä Herran sana: ’Ihminen, mitä puhutaankaan Israelin maassa! Siellä on tullut sananparreksi: ”Aika kuluu, näky unohtuu.” Sen tähden sano heille: ”Näin sanoo Herra Jumala: – – Aika

---

1 Alun perin William Miller päätteli Jeesuksen tulevan ”noin” vuonna 1843. Ajan lähestyessä monet yrittivät erilaisin laskelmin tarkentaa aikaa. Miller kuitenkin vastusti ajan tarkkaa laskelmista ja ehdotti ainoaksi hyväksyttäväksi korjaukseksi profeetallisten aikojen laskemista juutalaisen kalenterin mukaisesti. Hän odotti vuoden 1843 päättyvän viimeistään 21.3. Jotkut kuitenkin löysivät mielestään tarkemman ja raamatullisemman ortodoksisten *karaite*-juutalaisten kalenterin, jossa nisankuu ja uusi vuosi alkoi 19.4. Milleriläisten löytämiä *karaite*-lähteitä ei tiedetä eikä myöskään sitä, ymmärsivätkö he nykyjuutalaisten yleensä laskevan vuodenvaihteen syksystä syksyyn. *Suomentajan huomautus.*

2 Hab. 2:1–4, RK 2012.

tulee, näky käy toteen.” Enää ei Israelissa nähdä näkyä, joka ei toteudu, ei ennusmerkkiä, joka ei täyty. Minä, Herra, puhun, ja minkä puhun, se toteutuu, se ei enää viivy. – – kuule, mitä israelilaiset sanovat: ”Kaukana meistä ovat tuon miehen näyt, hän ennustaa etäisistä ajoista.” Sen tähden sano heille: ”Näin sanoo Herra Jumala: Yhdenkään sanani täytäntöönpano ei viivy. Minkä puhun, se toteutuu. Näin sanoo Herra Jumala.”’”[3]

Odottajat iloitsivat ymmärtäessään Jumalan tuntevan niin tulevat kuin menneetkin. Jumala oli katsonut eteenpäin kautta aikakausien ja nähnyt heidän pettymyksensä. Hän oli antanut heille rohkaisun ja toivon sanoja. Jos Jumalan sanaan luottamiseen ja kärsivälliseen odotukseen rohkaisevia tekstejä ei olisi löytynyt, heidän uskonsa olisi pettänyt tuossa koettelevassa tilanteessa.

Adventtikansan kokemus löytyy myös Matteuksen 25. luvun vertauksessa kymmenestä morsiusneidosta. Matteuksen 24. luvussa Jeesus vastasi opetuslasten kysymykseen takaisintulonsa merkistä ja maailmanlopusta. Hän kertoi muutamista tärkeistä ensimmäisen ja toisen tulonsa väliin ajoittuvista kirkon ja maailman historian tapahtumista: Jerusalemin hävityksestä; suuresta ahdistuksesta, johon kristityt pakanuuden ja paavin vainoissa joutuivat; auringon ja kuun pimenemisestä sekä tähtien putoamisesta taivaalta. Näiden jälkeen hän puhui siitä, kuinka hän tulee valtakuntaansa, ja kertoi vertauksen kahdenlaisista paluunsa odottajista. Luku 25 alkaa sanoilla: ”*Silloin* taivasten valtakunta on oleva tällainen. Oli kymmenen morsiusneitoa – –.”[4] Eteemme avataan viimeisten päivien kristikunta, johon viitattiin jo luvun 24 lopussa. Tässä vertauksessa lopun ajan kristittyjen kokemus rinnastetaan itämaisen hääjuhlan tapahtumiin.

”Silloin taivasten valtakunta on verrattavissa kymmeneen morsiusneitoon, jotka ottivat lamppunsa ja lähtivät sulhasta vastaan. Viisi heistä oli tyhmää ja viisi viisasta. Tyhmät ottivat lamppunsa mutta eivät ottaneet öljyä mukaansa. Viisaat sitä vastoin ottivat lamppujensa lisäksi astiat, joissa oli öljyä. Sulhasen viipyessä he kaikki tulivat unisiksi ja nukkuivat. Mutta keskellä yötä kuului huuto: ’Sulhanen saapuu! Menkää häntä vastaan!’”[5]

Ensimmäisen enkelin sanoma[6] ilmoitti Kristuksen takaisintulon olevan käsillä. Sen ymmärrettiin tarkoittavan sulhasen tuloa. Kun sanomaa hänen tulostaan julistettiin, syntyi laaja herätysliike, jota vertauksessa kuvaa morsiusneitojen lähtö sulhasta vastaan. Tässä vertauksessa samoin kuin Matteuksen evankeliumin luvussa 24 kuvataan kahta ihmisryhmää. He olivat kaikki ottaneet lamppunsa eli Raamatun, josta saatu valo ohjasi heitä menemään sulhasta vastaan. Vaikka tyhmätkin ottivat lamppunsa, he eivät ”ottaneet öljyä mukaansa”. ”Viisaat sitä vastoin ottivat lamppujensa lisäksi astiat, joissa oli öljyä.” Viimeksi mainitut olivat vastaanottaneet Jumalan armon, Pyhän Hengen uudistavan ja valoa tuovan voiman, joka tekee Jumalan sanasta askeleitamme ja matkaamme valaisevan lampun.[7]

Jumalaa kunnioittaen he olivat tutkineet Raamattua ymmärtääkseen totuuden. He olivat hartaasti etsineet sydämen ja elämän puhtautta. Heillä oli niin luja henkilökohtainen kokemus uskosta Jumalaan ja hänen sanansa luotettavuuteen, ettei pettymys tai viivästys voinut sitä kaataa. Toiset ottivat lamppunsa, mutta eivät varanneet mukaansa öljyä. He olivat lähteneet mukaan hetken innostuksesta. Vakava sanoma oli herättänyt heissä pelkoa ja jännitystä, mutta heidän uskonsa riippui heidän veljiensä uskosta. He tyytyivät tunteiden tuomaan häilyvään käsitykseen totuudesta ilman sen syvällistä ymmärtämistä. He eivät käsittäneet aitoa

---

3 Hes. 12:21–25, 27, 28.
4 Matt. 25:1, kursiivi lisätty.
5 Matt. 25:1–6, RK 2012.
6 Ilm. 14:6, 7.
7 Ps. 119:105.

392–394

armon työtä ihmisen sydämessä. He olivat lähteneet Herraa vastaan täynnä toivoa odottaen pian saavansa palkkion. He eivät olleet valmiita viivytykseen tai pettymykseen. Kun koettelemukset tulivat, heidän uskonsa petti ja heidän valonsa alkoi sammua.

”Sulhasen viipyessä he kaikki tulivat unisiksi ja nukkuivat.” Sulhasen viivästyminen kuvaa tilannetta, jossa oletetun Jeesuksen paluun hetken ylittyminen tuotti pettymyksen ja näennäisen viivästymisen. Tässä epävarmassa tilanteessa pinnallisesti tai puolisydämisesti mukana olleiden kiinnostus alkoi nopeasti horjua ja heidän otteensa herpaantui. Sen sijaan niillä, joiden usko perustui henkilökohtaiseen Raamatun tuntemiseen, oli jalkojensa alla kallio, jota pettymyksen aallot eivät pystyneet huuhtomaan pois. ”– – he kaikki tulivat unisiksi ja nukkuivat.” Toisten uskon vaihtuessa välinpitämättömyyteen ja luopumukseen, toiset odottivat kärsivällisesti kirkkaampaa valoa. Koettelemuksen yössä myös jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat näyttivät menettävän intoaan ja hartauttaan. Puolisydämiset ja uskossaan pinnalliset eivät voineet saada heiltä enää tukea ja jokaisen täytyi itse seistä tai kaatua.

Tässä vaiheessa alkoi ilmetä fanaattisuutta. Muutamat, jotka olivat tunnustaneet olevansa sanoman innokkaita kannattajia, hylkäsivät Jumalan sanan erehtymättömän opastuksen. He väittivät olevansa Hengen johdossa ja päätyivät omien tunteittensa, vaikutelmiensa ja mielikuvituksensa ohjattaviksi. Jotkut syyttivät sokeassa ja tuomitsevassa kiihkossaan kaikkia, jotka eivät tukeneet heidän ajatuksiaan. Valtaosa adventisteista ei kannattanut heidän fanaattisia ajatuksiaan tai toimintatapojaan, mutta ne herättivät yleistä paheksuntaa totuutta vastaan.

Tällä kaikella Paholainen yritti kumota ja tuhota Jumalan työn. Adventtiliike oli herättänyt suurta mielenkiintoa kansassa, ja tuhannet syntiset olivat tulleet kääntymykseen. Uskolliset olivat antautuneet opettamaan totuutta, vaikka odotettu aika olikin mennyt ohi. Pahuuden ruhtinas menetti kannattajia, ja herättääkseen pahennusta Jumalan asiaa vastaan hän yritti pettää uskovat ja saada heidät menemään äärimmäisyyksiin. Sitten Paholaisen asianajajat olivat valmiina tarttumaan jokaiseen virheeseen, epäonnistumiseen tai sopimattomaan tekoon esittääkseen ne ihmisille mahdollisimman liioiteltuina, jotta adventisteja ja heidän uskoaan pidettäisiin vastenmielisenä. Mitä suuremmat joukot hän sai tunnustamaan uskoa Jeesuksen tulemukseen, vaikka hän vielä hallitsi heidän sydäntään, sitä vahvemman etulyöntiaseman hän sai esittäessään heidät koko liikkeen edustajina.

Paholaista kutsutaan veljien syyttäjäksi, ja hänen asenteensa innoittaa ihmisiä etsimään vikoja ja puutteita Jumalan lapsista. Näitä painotetaan samalla, kun uskovien hyvät teot sivuutetaan ilman mainintaa. Paholainen on aina valppaana, kun Jumala toimii ihmisten pelastamiseksi. Kun Jumalan pojat tulevat Herran eteen, Paholainenkin on heidän joukossaan. Jokaiseen herätykseen hän on valmis tuomaan niitä, joiden sydän on pyhittymätön ja mieli tasapainoton. Kun tällaiset ihmiset hyväksyvät joitakin kristillisen totuuden kohtia ja vakiinnuttavat paikkansa uskovien joukossa, Paholainen käyttää heitä esittämään erilaisia teorioita, jotka johtavat harhaan varomattomia. Uskovien parissa viihtyminen tai jumalanpalveluksiin ja ehtoolliseen osallistuminen ei todista ketään aidoksi kristityksi. Paholainen pystyy usein olemaan mukana mitä juhlallisimmissa tilaisuuksissa sellaisten ihmisten hahmossa, joita hän voi käyttää välikappaleinaan.

Pahuuden ruhtinas taistelee sentti sentiltä vastaan, kun Jumalan lapset tekevät matkaa kohti taivaallista kaupunkia. Kristillisen kirkon historiassa ei ole tapahtunut yhtään uudistusta ilman, että se olisi kohdannut vakavaa vastustusta. Näin oli Paavalin päivinä. Minne tahansa apostoli perusti seurakunnan, sinne saapui uskovina esiintyviä ihmisiä, jotka toivat mukanaan harhaoppeja. Jos ne hyväksyttäisiin, ne syrjäyttäisivät lopulta rakkauden totuuteen. Myös Luther kärsi hämmennyksestä ja ahdistuksesta sellaisten fanaatikkojen vuoksi,

394–396

jotka väittivät Jumalan puhuneen heille suoraan ja jotka asettivat siksi omat mielipiteensä Raamatun todistuksen yläpuolelle. Monet tulivat petetyiksi, kun uudet opettajat esittivät kuvitelmiaan. Koska heiltä puuttui uskoa ja kokemusta ja koska he luottivat itseensä, he innostuivat herkästi kaikesta uudesta. He liittivät voimansa yhteen näiden Paholaisen työtovereitten kanssa ja alkoivat repiä maahan sitä, minkä Luther oli Jumalan innoittamana rakentanut. Samoin Wesleyn veljekset ja muut, joiden vaikutus ja usko toivat maailmaan siunausta, kohtasivat joka askeleella Paholaisen juonia, kun hän yllytti fanaattisia, epävakaita ja pyhittymättömiä innostumaan kaikenlaisesta kiihkomielisyydestä.

William Miller ei pitänyt mistään, mikä lisäsi uskonnollista radikalisoitumista. Lutherin tavoin hän rohkaisi koettelemaan kaikki henget Jumalan sanalla. ”Paholaisella”, sanoi Miller, ”on tänä aikana suuri voima hallita joidenkin mieliä. Kuinka sitten voimme tietää, millaisen hengen vallassa joku on? Raamattu vastaa: ’Hedelmistä te heidät tunnette.’[8] – – Maailmassa on monenlaisia henkiä, ja meitä kehotetaan koettelemaan henget. Henki, joka ei johda raittiiseen, vanhurskaaseen ja jumaliseen elämään ihmisten parissa, ei ole Kristuksen Henki. Olen entistä vakuuttuneempi siitä, että Paholaisella on sormensa pelissä näissä ääriliikkeissä. – – Monet esiintyvät keskuudessamme kuin olisivat täysin pyhiä, vaikka seuraavat inhimillistä perimätietoa ja näyttävät olevan yhtä tietämättömiä totuudesta kuin ne, jotka eivät tällaisia väitteitä esitä.”[9]

”Valheen henki johtaa meidät pois totuudesta, mutta Jumalan Henki johtaa meidät kaikkeen totuuteen. Ehkä sinä kuitenkin sanot, että ihminen voi olla väärässä ja kuvitella uskovansa totuuteen. Mitä silloin pitäisi tehdä? Me vastaamme, Henki ja sana ovat sopusoinnussa. Jos joku arvioi itseään Jumalan sanalla ja huomaa näkemystensä olevan täydellisessä sopusoinnussa koko Raamatun kanssa, hän ei voi kuin uskoa löytäneensä totuuden. Jos häntä kuitenkin ohjaa sellainen henki, joka ei ole sopusoinnussa koko Jumalan lain tai Raamatun kanssa, hänen tulee edetä varoen, ettei joutuisi Paholaisen ansaan.”[10] ”Olen usein nähnyt vakuuttavamman todisteen sisäisestä hurskaudesta henkilön ystävällisissä silmissä, poskelle vierähtäneessä kyyneleessä tai liikutuksen murtamassa äänessä kuin kaikessa siinä kovaäänisessä melussa, jota kristikunnan piirissä esiintyy.”[11]

Uskonpuhdistuksen päivinä sen viholliset syyttivät niitä, jotka kaikkein päättäväisimmin taistelivat fanaattisuutta vastaan, kaikesta mahdollisesta vahingollisesta kiihkomielisyydestä. Adventtiliikkeen vastustajat seurasivat heidän malliaan. Heille ei riittänyt se, että he vääristelivät ja liioittelivat intoilijoiden ja fanaatikkojen virheitä, vaan he levittivät niistä niin valheellisia uutisia, ettei niissä ollut totuuden häivääkään. Ennakkoluulo ja viha ajoivat näitä henkilöitä. Heidän rauhaansa oli häirinnyt se, kun Kristuksen tulon sanottiin olevan ovella. He pelkäsivät, että se saattaisi olla totta, ja toivoivat, ettei näin olisi. Tämä oli se salattu syy heidän sotaansa adventisteja ja heidän uskoaan vastaan.

Se tosiasia, että muutamia kiihkoilijoita löytyi Jeesuksen tulon odottajien joukosta, ei anna aihetta väittää, ettei tämä liike olisi voinut olla Jumalan herättämä. Emmehän tuomitse Lutherin tai Paavalin päivinä tapahtunutta Jumalan työtä siksi, että silloinkin uskovien joukkoon liittyi hurmahenkiä tai petollisista vaikuttimista mukaan tulleita. Aina, kun Jumalan lapset heräävät unestaan ja ryhtyvät vakavissaan tekemään parannusta ja uskonpuhdistusta, kun he etsivät Raamatusta totuutta sellaisena kuin se löytyy Jeesuksessa ja pyhittävät itsensä kokosydämisesti Jumalalle, saadaan pian runsaasti todisteita siitä, kuinka innokas ja val-

---

8 Matt. 7:16.
9 Bliss, *Memoirs of Wm. Miller,* s. 236, 237.
10 *The Advent Herald and Signs of the Times Reporter*, 8. vsk., nro 23 (15.1.1845).
11 Bliss, s. 282.

396–398

pas Paholainen vielä on. Kaikenlaisin mahdollisin petoksin hän osoittaa voimansa ja kutsuu avukseen valtapiirinsä kaikki langenneet enkelit.

Jeesuksen paluun julistus ei ollut hajaannuksen ja fanaattisuuden syy. Niitä alkoi esiintyä vasta kesällä 1844, jolloin hämmennys ja epäilykset omasta tilanteestaan vaivasivat adventisteja. Saarnat ensimmäisen enkelin sanomasta[12] ja keskiyön huudosta[13] vaikuttivat ylilyöntejä ja hajaannusta hillitsevästi. Näissä tärkeissä tapahtumissa mukana olevat kokivat rauhaa ja tunsivat rakkautta toinen toistaan ja pian palaavaksi odotettua Jeesusta kohtaan. Heidän yhteinen uskonsa ja autuas toivonsa nosti heidät maallisten vaikutusten ulottumattomiin ja varjeli heitä Paholaisen hyökkäyksiltä.

”Sulhasen viipyessä he kaikki tulivat unisiksi ja nukkuivat. Mutta keskellä yötä kuului huuto: ’Sulhanen saapuu! Menkää häntä vastaan!’ Silloin kaikki nuo neidot heräsivät ja panivat lamppunsa kuntoon.”[14] Kesällä 1844 alettiin saarnata Raamatun sanoilla: ”Sulhanen saapuu! Menkää häntä vastaan!”[15] Tämä siis tapahtui puolivälissä kevään oletettua 2300 päivän päätöskohtaa ja saman vuoden syksyn aikaa, johon tämä profetia myöhemmin ulotettiin.

Historiallinen löytö siitä, että kuningas Artakserkseen käsky uudelleenrakentaa Jerusalem annettiin vuoden 457 eKr. syksyllä, ei vuoden alussa niin kuin oli aiemmin oletettu, johti herätyksen viimeiseen vaiheeseen. Tämä käsky oli lähtökohta 2300 päivän profetialle. Kun lasketaan syksystä 457 eKr. eteenpäin 2300 vuotta, tullaan syksyyn vuonna 1844.[16]

Myös Vanhan testamentin vertauskuvista pystyi päättelemään, että pyhäkön puhdistamisena[17] kuvatun tapahtuman on täytyttävä syksyllä. Se, miten Kristuksen ensimmäiseen tuloon liittyvät vertauskuvat täyttyivät, teki tämän aivan selväksi.

Pääsiäislampaan teurastus oli vertauskuva Kristuksen kuolemasta. Paavali sanoo, että ”meidän pääsiäislampaamme, Kristus, on jo teurastettu”[18]. Pääsiäisaikaan myös leikattiin ensimmäiset tähkät, jotka annettiin papille ja omistettiin Herralle tarjousuhrina.[19] Nämä tähkät kuvasivat Kristuksen ylösnousemusta. Paavali sanoo Kristuksen ylösnousun olleen ensi-

---

12 Ilm. 14: 6, 7.

13 Matt. 25:6. Sanonta viittaa elokuussa 1844 alkaneeseen adventtiherätyksen vaiheeseen, jossa Jeesuksen paluuta odotettiin lokakuun 22. päivään mennessä. *Suomentajan huomautus.*

14 Matt. 25:5–7, RK 2012.

15 Matt. 25:6, RK 2012.

16 *Profeetalliset ajat.* Juutalaisen ajanlaskun viides kuukausi (Ab) kuningas Artakserkseen seitsemäntenä hallitusvuotena oli 23.7.–21.8., ja jälleenrakennuskäsky pantiin täytäntöön syksyllä, kun Esra saapui Jerusalemiin. Kysymystä siitä, että juuri vuosi 457 eKr. on Artakserkseen seitsemäs hallitusvuosi, on perusteellisesti selvitetty kirjassa S. H. Horn and L. H. Wood, *The Chronology of Ezra 7* (Washington, D. C.: Review and Herald Publishing Assn., 1953); E. G. Kraeling, *The Brooklyn Museum Aramaic Papyri* (New Haven tai Lontoo, 1953), s. 191–193; *The S.D.A. Bible Commentary* 3:97–110 (Hagerstown, MD: Review and Herald Publishing Assn., 1954, 1977). *Ellen G. White toimikunnan huomautus.*

Useimmissa 1800-luvun ja vanhemmissa kommentaareissa aikaprofetioita tulkinneet jättivät huomiotta sen, ettei historiallinen ajanlasku sisällä vuotta 0. Tästä syystä kaikkiin laskelmiin, joissa siirrytään ajasta ennen ajanlaskun alkua sen jälkeiseen aikaan, pitäisi lisätä yksi vuosi.

S. S. Snow, joka esitti adventtiherätyksessä mukana olleille uuden laskelman Jeesuksen paluun ajasta, hyödynsi laskelmissaan astronomisia aikataulukoita, joissa tämä virhe oli korjattu. Näin, ehkä ymmärtämättä, mistä oli kysymys, hän oikaisi Millerin ja monien muiden tekemän vuotta 0 koskevan virheen. *Suomentajan huomautus.*

17 Dan. 8:14 tekstin muoto ”puhdistetaan” on Millerin käyttämän Kuningas Jaakon käännöksen (KJV) mukainen teksti. Muita käännöksiä, joissa teksti on käännetty sanalla ”puhdistetaan”, ovat Geneva Bible GNV (1599), Douay-Rheims American Edition DRA (1899), American Standard Version ASV (1901), New King James Bible NKJV (1982), Jewish Publication Society JPS (1985) ja Wycliffe Bible WYC (2001). Kirjaimellisesti alkuteksti puhuu pyhäkön vanhurskauttamisesta (vrt. RK 2012 marg.). *Toimituksen huomautus.*

18 1. Kor. 5:7.

19 3. Moos. 23:10, 11.

398, 399

hedelmä.[20] Hän oli ”esikoinen” ja hänen jälkeensä seuraisivat kaikki ”Kristuksen omat, kun hän tulee”. Niin kuin ensimmäisessä tähkässä ovat ensimmäiset ennen varsinaista sadonkorjuuta kootut kypsät viljanjyvät, Kristus on ensihedelmä, joka ennakoi tulevaa ylösnousemusta, sadonkorjuuta kuolemattomuuteen ja Jumalan taivaallisiin aittoihin.

Nämä vertauskuvat täyttyivät historiallisina tapahtumina juuri oikeaan aikaan. Juutalaisen kalenterin ensimmäisen kuukauden neljäntenätoista päivänä, siis juuri sinä päivänä, jolloin pääsiäislammas oli teurastettu tuhannenviidensadan vuoden ajan, Kristus söi pääsiäisaterian opetuslastensa kanssa osana juhlaa, joka oli asetettu kuvaamaan hänen kuolemaansa. Hän itse oli ”Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!”[21] Tuona yönä pahat ihmiset ottivat hänet kiinni naulitakseen hänet ristille ja surmatakseen hänet. Vertauskuvansa ensilyhteen juhlan toteutumisena Kristus herätettiin kuolleista kolmantena, ”sapatin jälkeisenä”[22] päivänä ”esikoisena kuolemaan nukkuneista”.[23] Ylösnousemuksessa meidänkin alennustilassa oleva ruumiimme muutetaan hänen ”kirkastuneen ruumiinsa kaltaiseksi”.[24]

Vastaavasti Jeesuksen toista tuloa kuvaavien vertauskuvien on toteuduttava esikuvien osoittamana ajankohtana. Mooseksen juhlakalenterissa pyhäkön puhdistaminen suurena sovituspäivänä tapahtui juutalaisen kalenterin seitsemännen kuun kymmenentenä päivänä,[25] jolloin ylipappi, toimitettuaan sovituksen koko Israelille poistamalla heidän syntinsä pyhäköstä, astui esiin siunaamaan kansan. Siksi uskottiin, että Kristus, suuri ylipappimme, tulisi juuri tuona päivänä puhdistamaan maan, tekemään lopun synnistä ja syntisistä sekä siunaamaan ja antamaan ikuisen elämän niille, jotka odottivat hänen paluutaan. Vuonna 1844 seitsemännen kuun kymmenes päivä, suuri sovituspäivä, pyhäkön puhdistamisen aika, osui lokakuun 22. päivälle. Sitä pidettiin Jeesuksen tulemuksen päivänä. Tämä oli sopusoinnussa niiden todisteiden kanssa, jotka oli löydetty koskien 2300 päivän profetian päättymistä syksyllä. Nämä johtopäätökset tuntuivat vastaansanomattoman selviltä.

Matteuksen evankeliumin 25. luvun vertauksessa morsiusneitojen odotus ja nukahtaminen edelsivät sulhasen tulemista. Tämä oli sopusoinnussa vertauskuvallisista juhla-ajoista ja profetioista esitettyjen argumenttien kanssa. Ihmiset vakuuttuivat siitä, että ne olivat totta, ja tuhannet uskovat yhtyivät kuuluttamaan ”keskiyön huutoa”.

Syntynyt herätysliike pyyhkäisi maan yli kuin vuoksiaalto. Se eteni kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään kaukaisimpia maaseudun syrjäkyliä myöten, kunnes kaikki Herran tuloa odottavat olivat hereillä. Tämän opetuksen myötä fanaattisuus haihtui kuin aamun kuura nousevan auringon tieltä. Uskovien epäilykset ja hämmennys otettiin pois, ja heitä innoitti toivo ja rohkeus. Tähän herätykseen ei liittynyt sellaisia ääri-ilmiöitä, joita nähdään, kun ihmiset joutuvat kiihtymyksen valtaan ilman, että sana ja Jumalan Henki saavat ohjata tapahtumia. Herätys muistutti luonteeltaan niitä tilanteita, joissa muinainen Israel nöyrtyi Herran palvelijoiden nuhteesta ja palasi hänen luokseen. Siinä näkyivät samat tuntomerkit, jotka ovat kaikkina aikoina olleet Jumalan työn merkkejä. Ilon hurmaa oli vain vähän, mutta sen

---

20 1. Kor. 15:23 englanninkielisten käännösten mukaan (mm. ASV, ESV, KJV, NASB, NIV, NKJV ja NRSV). Paavalin 1. Kor. 15:20 ja 23 käyttämä kreikankielinen aparkhē-sana tarkoittaa ensihedelmää, mutta suomenkielisissä käännöksissä se on käännetty sanalla ”esikoinen”. Kreikankielistä aparkhē-sanaa käytetään Septuagintassa hepreankielisen re'šīt-sanan käännöksenä (3. Moos. 23:10). Se on käännetty suomeksi sanalla ”ensilyhde”. UT2020 kääntää aparkhē-sanan ”esikoisuhriksi” (1. Kor. 15:20). *Toimituksen huomautus*.

21 Joh. 1:29.

22 3. Moos. 23:11, 12, RK 2012.

23 1. Kor. 15:20, RK 2012.

24 Fil. 3:21.

25 3. Moos. 16:29–34.

399, 400

sijaan sisintä tutkittiin syvältä, syntejä tunnustettiin ja käännyttiin pois maailmasta. Mieltä ahdistavana huolena oli valmistautuminen kohtaamaan Herra. Oli paljon kestävää rukousta ja kokosydämistä Jumalalle antautumista.

Miller kuvasi tätä toimintaa ja sanoi: ”Tähän ei liity suuria riemun osoituksia, tuntuu kuin ne olisi tukahdutettu ja säästetty tulevan varalle, kun koko taivas ja maa yhdessä riemuitsee sanoin kuvaamattomalla, kirkastuneella ilolla[26]. Ei täällä myöskään kuulu huutoa, koska sekin on säästetty siihen hetkeen, jolloin taivaasta kuuluu käskyhuuto[27]. Laulajat ovat hiljaa, sillä hekin odottavat pääsyä laulamaan enkelien kanssa taivaan kuorossa. – – Joukossamme ei näy tunnepurkauksia toisiamme vastaan, vaan kaikilla on yksi mieli ja yksi sydän.”[28]

Toinen herätysliikkeessä mukana ollut kertoi: ”Se synnytti kaikkialla syvää sydämen tutkintaa ja nöyrtymistä taivaan Jumalan edessä. Se vieroitti ihmiset maailmallisesta, korjasi ristiriitoja ja vihamielisiä ihmissuhteita, sai ihmiset tunnustamaan vääryydet ja nöyrtymään Jumalan edessä. Katuvat, sydämeltään murtuneet, ihmiset etsivät hartaasti rukoillen Jumalalta anteeksiantoa ja hyväksyntää. Herätys synnytti sellaista itsensä alentamista ja kasvojen maahan painamista Jumalan edessä, millaista emme koskaan olleet nähneet. Toimittiin kuten Jumala oli profeetta Joelin sanoin käskenyt. Herran suuren päivän ollessa käsillä repäistiin rikki sydämet eikä vain vaatteita[29] ja käännyttiin Herran puoleen paastoten, itkien ja valittaen. Olihan Jumala profeetta Sakarjan välityksellä luvannut, että hänen kansansa saa armon ja rukouksen nöyrän hengen ja he kohottivat katseensa häneen, jonka olivat lävistäneet ja koko maa oli täynnä valitusta[30] – – ja ne, jotka odottivat Herraa, tutkivat sisintään hänen edessään.”[31]

Kaikista apostolien ajan jälkeen alkaneista suurista uskonnollisista liikkeistä mikään ei ole ollut yhtä vapaa inhimillisistä puutteista tai Paholaisen tuomista ongelmista kuin syksyn 1844 herätysliike. Vielä nyt, vaikka useita vuosia on kulunut,[32] kaikki tässä herätysliikkeessä mukana olleet ja totuuden lujalla perustuksella seisoneet voivat tuntea sen pyhän vaikutuksen, joka tuohon työhön liittyi. He voivat todistaa sen olleen Jumalasta.

Kun kutsua ”Sulhanen saapuu! Menkää häntä vastaan!” alettiin saarnata, kaikki Jeesuksen paluun odottajat ”heräsivät ja panivat lamppunsa kuntoon”. He tutkivat Jumalan sanaa ennennäkemättömällä innolla. Taivaasta lähetettiin enkeleitä herättelemään niitä, jotka olivat masentuneet, ja valmistamaan heitä ottamaan sanoma vastaan. Tämä työ ei perustunut inhimilliseen viisauteen tai oppineisuuteen vaan sitä kannatteli Jumalan voima. Sitä eivät ensimmäiseksi vastaanottaneet kaikkein lahjakkaimmat vaan nöyrimmät ja Jumalalle antautuneimmat. Maanviljelijät jättivät satonsa korjaamatta pelloilleen, työmiehet laskivat työkalunsa ja lähtivät kyyneleet silmissään mutta samalla riemuiten varoittamaan toisia.

Ne, jotka olivat aikaisemmin johtaneet herätystä, olivat viimeisten joukossa tukemassa tätä vaihetta. Useimmat kirkot sulkivat ovensa tältä sanomalta, ja monet herätyssanoman hyväksyneistä erosivat kirkoistaan. Jumalan johdatuksesta tähän julistukseen yhdistyi toisen enkelin sanoma,[33] ja herätys sai lisää voimaa.

---

26 Vrt. 1. Piet. 1:8.
27 Vrt. 1. Tess. 4:16.
28 Bliss, 270, 271.
29 Joel 2:13.
30 Sak. 12:10, 12.
31 Bliss, *Advent Shield and Review*, vsk. 1, s. 271 (Tammikuu 1845).
32 Tämä teos on julkaistu alun perin englanninkielisenä vuonna 1888, uudistettu laitos 1911. *Suomentajan huomautus.*
33 Ilm. 14:8, jossa varoitetaan suuren Babylonin kukistumisesta ja viettelyksestä. *Suomentajan huomautus.*

Sanomaa ”Sulhanen saapuu!” ei juurikaan esitetty todistelemalla, vaikka sen tueksi löytyvät selkeät ja painavat raamatulliset perusteet, vaan opetuksessa oli ihmisen sisintä koskettavaa voimaa. Epäilykset ja kyseenalaistaminen jäivät syrjään. Kun Kristus saatettiin voittosaattueessa Jerusalemiin, hänet Öljymäellä vastaanottaneeseen joukkoon liittyi hetken innostuksesta eri puolilta maata juhlille saapuneita ihmisiä. Hekin huusivat: ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä!”[34] Samoin adventistien kokouksiin tuli suurin joukoin epäuskoisia. Jotkut saapuivat paikalle uteliaisuudesta, toiset pilkatakseen uskovia, mutta hekin tunsivat sanojen ”Sulhanen saapuu!” vakuuttavan voiman.

Tuona aikana ilmeni rukousvastauksia tuonutta uskoa – uskoa, jonka ”palkka on suuri”[35]. Samoin kuin sadekuurot kastelevat kuivan maan, armon Henki laskeutui niiden ylle, jotka etsivät vakavasti Jumalaa. Juhlallinen, sanoin kuvaamaton ilo täytti ne, jotka odottivat pian näkevänsä Vapahtajan kasvoista kasvoihin, ja Pyhän Hengen sydäntä pehmentävä ja taivutteleva voima antoi runsaita siunauksia niille uskollisille, jotka olivat asialle omistautuneet.

Ne, jotka olivat ottaneet sanoman vastaan, suhtautuivat vakavina ja huolella siihen, että odotettu Herran tulon aika lähestyi. Joka aamu he tunsivat ensimmäiseksi velvollisuudekseen saada varmuus Jumalan hyväksynnästä. Heidän sydämensä olivat läheisesti liittyneet yhteen ja he rukoilivat paljon yhdessä ja toistensa puolesta. He kokoontuivat usein syrjäisiin paikkoihin saadakseen mahdollisuuden seurustella Jumalan kanssa, ja heidän esirukouksensa nousivat taivasta kohti niityiltä ja metsiköistä. Varmuus Vapahtajan hyväksynnästä oli heille päivittäistä ruokaakin tärkeämpi. Jos jokin synkkä pilvi varjosti heidän mieltään, he eivät levänneet ennen kuin se oli pyyhitty pois. Kokiessaan varmuuden armon tuomasta anteeksiannosta he halusivat hartaasti nähdä hänet, jota he koko sydämestään rakastivat.

Heidän osakseen tuli kuitenkin uusi pettymys. Odotettu aika täyttyi, mutta Vapahtaja ei tullutkaan. Odotusaikana heidän luottamuksensa ei ollut horjunut, mutta nyt heistä tuntui kuin Mariasta, joka nähtyään Vapahtajan tyhjän haudan, huudahti itkien: ”’Minun Herrani on viety pois, enkä tiedä, minne hänet on pantu.’”[36]

Pienen hetken epäuskoista maailmaa oli hillinnyt jonkinlainen kunnioitus, pelko siitä, että sanoma voisi olla totta, eikä tilanne heti määräajan mentyä muuttunut. Ihmiset eivät uskaltaneet välittömästi riemuita uskovien pettymyksestä, mutta kun oli käynyt selväksi, ettei Jumalan vihasta näkynyt merkkejä, he lakkasivat pelkäämästä ja alkoivat taas pilkata ja ivata. Suuri joukko Jeesuksen pikaiseen takaisintuloon uskoneista luopui uskostaan. Jotkut, jotka olivat olleet uskossaan hyvin varmoja, kokivat ylpeytensä saaneen niin pahan kolhun, että he halusivat vain paeta maailmasta. Joonan tavoin he syyttivät Jumalaa ja pitivät kuolemaa elämää parempana. Ne, jotka olivat perustaneet uskonsa toisten mielipiteisiin Jumalan sanan sijaan, olivat nyt valmiita muuttamaan uudelleen käsityksiään. Pilkkaajat voittivat pelkurit ja heikot puolelleen, ja he julistivat yhdessä, ettei enää ollut syytä pelätä tai odottaa mitään. Aika oli mennyt, Herra ei ollut tullut, ja maailma saattaisi jatkua muuttumattomana tuhansiakin vuosia.

Vilpittömät ja vakavat uskovat olivat luopuneet kaikesta Kristuksen tähden. He olivat kokeneet hänen läsnäolonsa vahvemmin kuin koskaan ennen. He uskoivat antaneensa maailmalle viimeisen varoituksen ja odottivat pian pääsevänsä jumalallisen mestarinsa ja taivaan enkeleiden seuraan. He olivat katkoneet useimmat siteensä niihin, jotka eivät vastaanottaneet sanomaa. He olivat rukoilleet hartaasti: ”Tule, Herra Jeesus, tule pian!” Hän ei kuitenkaan tullut. Nyt he joutuivat jälleen tarttumaan arkielämän raskaisiin taakkoihin ja

---

34 Matt. 21:9.
35 Hepr. 10:35, RK 2012.
36 Joh. 20:13.

kestämään maailman pilkan, ivan ja piikittelyn. Tämä oli heille hirvittävä uskon ja kärsivällisyyden koe.

Heidän pettymyksensä ei kuitenkaan ollut yhtä suuri kuin se, jonka opetuslapset kokivat Kristuksen ensimmäisen tulon yhteydessä. Kun Jeesus ratsasti voittosaatossa Jerusalemiin, hänen seuraajansa uskoivat hänen pian nousevan Daavidin valtaistuimelle ja vapauttavan Israelin sitä sortavien vallasta. Suurin toivein ja riemullisessa odotuksessa he yrittivät kilvan osoittaa kunnioitusta kuninkaalleen. Monet heittivät päällysviittansa matoksi hänen eteensä tai levittivät palmunlehviä hänen eteensä. Riemuissaan he yhtyivät innolla ylistämään: ”Hoosianna, Daavidin Poika!”[37] Fariseuksia nämä ilon huudahdukset häiritsivät ja suututtivat. He pyysivät Jeesusta nuhtelemaan opetuslapsiaan mutta hän vastasi: ”Minä sanon teille: jos he olisivat vaiti, niin kivet huutaisivat.”[38] Profetioiden oli täytyttävä. Opetuslapset toteuttivat Jumalan suunnitelmaa, vaikka joutuivatkin kokemaan katkeran pettymyksen. Vain muutamia päiviä myöhemmin he joutuivat todistamaan Vapahtajan tuskallisen kuoleman ja hautaamaan hänet. Yksikään heidän odotuksistaan ei toteutunut ja heidän toivonsa kuoli yhdessä Jeesuksen kanssa. Vasta, kun Herra nousi voittajana haudasta, he pystyivät ymmärtämään kaiken, mitä profetioissa oli ennalta kerrottu, kuinka ”Messiaan täytyi kärsiä ja nousta kuolleista”[39].

Viisisataa vuotta aiemmin Herra oli puhunut profeetta Sakarjan välityksellä: ”Iloitse, tytär Siion! Riemuitse, tytär Jerusalem! Katso, kuninkaasi tulee. Vanhurskas ja voittoisa hän on, hän on nöyrä, hän ratsastaa aasilla, aasi on hänen kuninkaallinen ratsunsa.”[40] Jos hänen opetuslapsensa olisivat ymmärtäneet, että Kristus oli matkalla tuomittavaksi ja surmattavaksi, he eivät olisi toimineet tavalla, joka toteutti tämän profetian. Vastaavasti Miller ja hänen työtoverinsa antoivat profetioille täyttymyksen saarnatessaan sanomaa, jonka julistamisesta maailmalle innoitettu sana edeltä käsin kertoi. He eivät olisi toimineet näin, jos he olisivat täysin ymmärtäneet ne profetiat, jotka kertoivat heidän pettymyksestään ja osoittivat, että kaikille kansoille piti ennen Herran tuloa julistaa vielä toinen sanoma. Ensimmäisen ja toisen enkelin sanomat[41] annettiin oikeaan aikaan ja niillä oli se vaikutus, jonka Jumala oli niille tarkoittanut.

Tilanteen kehitystä seurannut maailma odotti koko adventtiherätyksen sortuvan, jos aika täyttyisi eikä Kristus tulisi takaisin. Siitä huolimatta, että monet tämän vaikean koettelemuksen aikana luopuivat uskostaan, löytyi myös niitä, jotka pysyivät lujina. Adventtiherätyksen hedelmät, nöyrä asenne, sydämen tutkistelu, maailmallisuuden hylkääminen ja herätyksen tuoma elämän uudistuminen todistivat heille liikkeen jumalallisesta alkuperästä. He eivät uskaltaneet kieltää sitä Pyhän Hengen voimaa, jonka he olivat nähneet liittyvän Jeesuksen paluusta kertoviin saarnoihin. He eivät myöskään pystyneet löytämään virhettä profeetallisista aikalaskuistaan. Eiväthän heidän taitavimmat vastustajansakaan onnistuneet kumoamaan heidän profetioiden tulkintaperiaatteitaan. He eivät voineet ilman Raamatun antamaa perustetta luopua näkemyksistä, joita Jumalan Henki oli kirkastanut heille rukouksen ja huolellisen Raamatun tutkimisen avulla ja jotka olivat elävällä voimallaan sytyttäneet heidän sydämensä palaviksi. Se, minkä he olivat löytäneet, kesti yhtä lailla niin syvälliset kriittiset kysymykset kuin katkeran vastustuksen, jota arvostetut, maailman silmissä viisaat uskonnon opettajat siihen kohdistivat. He pysyivät järkähtämättöminä oppineisuuden,

---

37 Matt. 21:9, 15.
38 Luuk. 19:40.
39 Ap. t. 17:3.
40 Sak. 9:9.
41 Ilm. 14:6–8.

kaunopuheisuuden, ivan ja pilkan edessä, joilla arvostettujen ja hyljeksittyjen yhdistyneet joukot heitä vastaan taistelivat.

On totta, ettei odotettu tapahtuma toteutunut, mutta edes tämä ei voinut horjuttaa heidän uskoaan Jumalan sanaan. Kun Joona saarnasi Niniven kaduilla sanoen kaupungin tuhoutuvan 40 päivän kuluttua, Herra hyväksyi niniveläisten nöyrtymisen ja pidensi heidän armonaikaansa. Joonan sanoma oli kuitenkin Jumalan lähettämä ja se koetus, johon kaupunki joutui, oli hänen tahtonsa mukainen. Samoin adventistit uskoivat Jumalan lähettäneen heidät varoittamaan tuomiosta. He totesivat opetuksensa ”koetelleen kaikkien kuulijoiden sydämiä ja herättäneen niissä Herran tuloa kohtaan joko rakkautta tai vihaa, joka – onpa se helposti tai vaikeasti tunnistettavaa – on kuitenkin Herran tiedossa. Jakolinja on tullut selväksi – – niin että ne, jotka ovat valmiita tutkimaan omaa sydäntään, voisivat tietää, kummalla puolella he olisivat olleet, jos Herra olisi tullut takaisin. He tietävät, olisivatko he huutaneet: ’Tämä on meidän Jumalamme! Häneen me panimme toivomme ja hän pelasti meidät’[42] vai olisivatko he pyytäneet vuoria ja kallioita kaatumaan päälleen ja kätkemään heidät valtaistuimella istuvan katseelta ja Karitsan vihalta.[43] Uskomme Jumalan tällä tavoin haastaneen kansaansa ja panneen heidän uskonsa koetteelle osoittaakseen heille, ketkä koettelemusten tullen olisivat valmiit perääntymään Jumalan heille tarkoittamasta uskonkäsityksestä. Samalla kävi ilmi, ketkä olivat valmiit jättämään tämän maailman ja luottamaan Jumalan sanaan koko sydämestään.”[44]

William Miller kuvasi hyvin niiden asennetta, jotka vielä uskoivat Jumalan ohjanneen siinä, mikä heitä oli kohdannut: ”Jos saisin elää elämäni uudelleen ja saisin samat todisteet kuin silloinkin, minun olisi pakko, ollakseni rehellinen Jumalaa ja ihmisiä kohtaan, toimia juuri niin kuin toimin.” – – ”Toivon vaatteitteni olevan puhtaat kanssaihmisteni verestä. Minusta tuntuu, että toimimalla mahdollisuuksieni mukaan olen syytön, jos heidät tuomitaan.” Tämä Jumalan mies jatkoi: ”Vaikka olenkin kahdesti pettynyt, en ole masentunut tai tullut maahan poljetuksi. – – Jeesuksen tulon toivo on minulla vielä yhtä vahva kuin aiemminkin. Olen tehnyt vain sen, minkä useiden vuosien vakavan harkinnan jälkeen tunsin velvollisuudekseni. Jos olen erehtynyt, olen erehtynyt rakkauden puolelle, koska rakastan lähimmäisiäni ja olin vakuuttunut velvollisuudestani Jumalaa kohtaan.” ”Yhden asian tiedän. En ole saarnannut mitään, mihin en itse olisi uskonut, ja Jumala on ollut kanssani. Hänen voimansa on vaikuttanut työssä ja paljon hyvää on saatu aikaan.” ”Inhimillisesti arvioiden aikaa koskeva saarnamme on saanut tuhannet tutkimaan Raamattua, ja tällä tavoin minullakin uskon ja Kristuksen vuodatetun veren ansiosta on sovinto Jumalan kanssa.”[45] ”En ole koskaan tavoitellut ylpeiden hyväksyntää tai epäröinyt, kun maailma katsoi alta kulmain. En halua nytkään ostaa ihmisten suosiota tai ylilyönneillä herättää heidän vihaansa. En tule koskaan pyytämään heitä säästämään henkeäni tai pelkäämään sen menettämistä, jos Jumala kaitselmuksessaan niin säätää.”[46]

Jumala ei hylännyt kansaansa. Hänen Henkensä vaikutti vielä niissä, jotka eivät kiiruhtaneet hylkäämään adventtiherätystä ja ajattelemattomasti kieltämään valoa, jonka olivat saaneet. Heprealaiskirjeestä löytyi rohkaisun ja varoituksen sana uskon kriisiin joutuneille Herran tulon odottajille: ”Älkää siis heittäkö pois rohkeuttanne, sillä se palkitaan kerran runsaasti. Kestävyys on teille tarpeen, jotta pystyisitte täyttämään Jumalan tahdon ja siten

---

42 Jes. 25:9.
43 Ilm. 6:16, vrt. Luuk. 23:30.
44 *The Advent Herald and Signs of the Times Reporter*, vsk. 8, nro 14 (13.11.1844).
45 Bliss, s. 256, 255, 277, 280, 281.
46 J. White, *Life of Wm. Miller*, s. 315.

saisitte omaksenne sen, minkä hän on luvannut. Onhan sanottu näin: – Vähän aikaa vielä, vain vähän aikaa, niin tulee se, jonka on määrä tulla, eikä hän viivyttele. Kun vanhurskas palvelijani uskoo, hän saa elää, mutta jos hän luopuu, en häntä hyväksy. Me emme ole niitä, jotka luopuvat ja joutuvat tuhoon, vaan niitä, jotka uskovat ja pelastavat sielunsa."[47]

Tämä rohkaisu koskee lopun ajan seurakuntaa, kuten viittaus Jeesuksen tuloon osoittaa. "Vähän aikaa vielä, vain vähän aikaa, niin tulee se, jonka on määrä tulla, eikä hän viivyttele." Teksti vihjaa selvästi, että tulisi näennäinen viivytys ja Herra näyttäisi olevan myöhässä. Siksi tämä neuvo sopi erinomaisesti adventisteille juuri tuon hetken tilanteessa. Se on tarkoitettu niille, joita uhkasi uskon haaksirikko. He olivat toteuttaneet Jumalan tahdon ja seuranneet Hengen ja sanan ohjausta, vaikka eivät pystyneet ymmärtämään Jumalan tarkoitusta siinä, mitä heille oli tapahtunut. He eivät myöskään voineet nähdä suuntaa, johon nyt piti jatkaa. Heillä oli kiusaus epäillä, oliko Jumala todella heitä johtanut. Tähän tilanteeseen sopivat hyvin sanat: "Vanhurskas on elävä uskostaan."[48]

"Keskiyön huudon" kirkas valo oli loistanut heidän tielleen. He olivat nähneet profetioiden avautuvan ja nopeasti täyttyvien ajan merkkien osoittavan Jeesuksen tulon olevan lähellä, mikä sai heidät vaeltamaan nähdyn varassa. Nyt pettymys kuitenkin painoi heidän toivonsa maahan, eivätkä he voineet muuta kuin seistä uskon ja Jumalan sanan varassa. Maailma pilkkasi heitä sanoen: "Teitä on petetty, luopukaa uskostanne ja tunnustakaa Paholaisen olleen adventtiherätyksen takana." Jumalan sana antoi kuitenkin heille rohkeutta. "– – jos hän luopuu, en häntä hyväksy."

Jos he nyt olisivat hylänneet uskonsa ja kieltäneet sanomaa seuranneen Pyhän Hengen voiman, se olisi vienyt heidät kohti perikatoa. Heitä vahvistivat Paavalin sanat: "Älkää siis heittäkö pois rohkeuttanne – –. Kestävyys on teille tarpeen – –." Sillä vähän "aikaa vielä, vain vähän aikaa, niin tulee se, jonka on määrä tulla, eikä hän viivyttele." Ainoa turvallinen tie oli arvostaa valoa, jonka he olivat jo saaneet Jumalalta. He halusivat luottaa hänen lupauksiinsa ja jatkaa Raamatun tutkimista. He odottivat lisää valoa Jumalalta kärsivällisesti valvoen.

---

47 Hepr. 10:35–39.
48 Room. 1:17, RK 2012.

23

Mitä pyhäkkö merkitsee?

Jeesuksen paluun odotuksen ydintekstiksi ja perustukseksi nousivat profeetan sanat: ”Vielä on kaksituhatta kolmesataa iltaa ja aamua; sitten pyhäkkö vanhurskautetaan.”[1] Teksti tuli tutuksi kaikille, jotka uskoivat Herran tulon läheisyyteen. Tämän profetian sanat olivat tuhansien huulilla ja niitä toistettiin odotuksen tunnussanoina. Teksti tuntui heistä kaikista parhaiden odotusten ja hartaimpien toiveitten täyttymykseltä. Heille todistettiin tämän profeetallisen ajan päättyvän syksyllä 1844. Muiden kristittyjen tavoin adventistit uskoivat maapallon tai osan siitä olevan tekstin mainitsema pyhäkkö. He uskoivat pyhäkön puhdistamisen tarkoittavan maan puhdistamista tulella historian viimeisenä päivänä, jolloin Jeesus tulee takaisin. Tästä johtui se päätelmä, että Jeesus tulisi vuonna 1844.

Aika kuitenkin meni ohi, eikä Herra tullut takaisin. Uskovat tiesivät, ettei Jumalan sana voi pettää, ja siksi vian oli oltava heidän tulkinnassaan. Mutta missä virhe oli? Monet kiirehtivät ratkaisemaan ongelman kieltämällä sen, että 2300 päivän aika olisi tullut loppuunsa vuonna 1844. Perusteluja he eivät pystyneet antamaan, paitsi sen, ettei Kristus ollut tullut takaisin odotettuna aikana. He väittivät, että Kristuksen olisi pitänyt palata puhdistamaan pyhäkkönsä eli maa tulella, mikäli vuosi 1844 olisi ollut tämän profetian loppupiste.

Tällainen johtopäätös olisi merkinnyt siihen liittyvien profeetallisten aikalaskelmien hylkäämistä. 2300 päivän aika alkoi, kun kuningas Artakserkses[2] käski rakentaa Jerusalemin kaupungin ennalleen syksyllä 457 eKr. Tästä alkupisteestä lähtien kaikki Danielin kirjan 9:25–27 ennustamat tapahtumat osuvat täydellisesti kohdalleen osana pidempää profetiaa. 2300 vuoden profetian alkuosa eli 69 viikkoa tai 483 vuotta johtaa suoraan voidellun Messiaan, Kristuksen, kastehetkeen vuonna 27 jKr., jolloin hänet myös voideltiin Pyhällä Hengellä, mikä toteutui tarkasti. Messias tuhottaisiin seitsemännenkymmenennen viikon puolivälissä. Kolme ja puoli vuotta kasteensa jälkeen Jeesus naulittiin ristille keväällä 31 jKr. 70 viikkoa eli 490 vuotta koski erityisesti juutalaisia. Aika päättyi vuonna 34 jKr., jolloin juutalainen kansa sinetöi Kristuksen hylkäämisen alkamalla vainota Jeesuksen opetuslapsia, ja apostolit kääntyivät pakanoiden puoleen. Silloin 2300 vuoden profetian ensimmäiset 490 vuotta olivat takanapäin. Jäljellä oli vielä 1810 vuotta, mikä tuo juuri vuoteen 1844. Silloin, niin kuin enkeli sanoi, pyhäkkö vanhurskautettaisiin. Kaikki profetian alkujaksossa mainitut tapahtumat täyttyivät kiistatta juuri oikeaan aikaan.

Näin laskien kaikki oli selvää ja johdonmukaista. Minkään vuoden 1844 tapahtuman ei kuitenkaan nähty vastaavan pyhäkön puhdistamista. Tämän aikamääreen kieltäminen olisi tarkoittanut koko profetian kyseenalaistamista ja sellaistenkin tulkintojen kieltämistä, joiden täyttymys oli varma.

---

1 Dan. 8:14, RK 2012 alaviite. Herätyksen alkuvaiheessa Dan. 8:14 oli vain yksi viidestätoista todisteesta, joita Miller käytti puolustamaan vuotta 1843 Jeesuksen paluun ajankohdaksi. Nämä löytyvät kirjoista *Evidences From Scripture and History of the Second Coming of Christ about the Year A.D. 1843* (viisi painosta vuosina 1833–1842) tai *Synopsis of Miller's Views* (kaksi painosta vuosina 1842–1843). Vuoden 1843 ja 1844 aikana herätyksen avaintekstiksi valikoitui Dan. 8:14. *Suomentajan huomautus.*

2 Artakserkses I Longimanus 465–424 eKr. *Suomentajan huomautus.*

409, 410

Jumala oli kuitenkin johtanut kansaansa suuressa adventtiherätyksessä. Hänen voimansa ja kirkkautensa oli ollut työssä mukana eikä hän sallinut kaiken päättyä pimeyteen ja pettymykseen eikä siihen, että koko liike olisi nähty virheenä tai fanaattisena kiihkoiluna. Hän ei jättänyt sanaansa epäilysten ja epävarmuuden hämärään. Vaikka monet luopuivat aiemmasta profeetallisten aikojen tulkinnastaan ja kielsivät siten sen, että herätys olisi ollut oikea, toiset olivat haluttomia hylkäämään uskonsa perusteet ja kieltämään kokemuksen, jonka Raamatun sana oli heille antanut ja Pyhä Henki todistanut oikeaksi. He uskoivat käyttäneensä oikeita tulkintaperiaatteita tulkitessaan profetioita, ja pitivät velvollisuutenaan pitää kiinni jo löytämistään totuuksista. He jatkoivat Raamatun tutkimista. Hartaasti rukoillen he tarkastelivat kantaansa ja tutkivat Raamattua havaitakseen virheensä. Kun he eivät löytäneet virhettä profeetallisten aikojen tulkinnasta, he päätyivät selvittämään tarkemmin, mitä pyhäköstä kerrotaan.

Heidän tutkimuksensa osoitti, ettei Raamattu tukenut yleisesti hyväksyttyä käsitystä pyhäköstä maan vertauskuvana. He löysivät Raamatusta täyden selityksen pyhäköstä: sen rakenteesta, paikasta ja siellä tehtävistä toimituksista. Raamatun kirjoittajien antamat todisteet olivat niin selvät ja moninaiset, ettei ratkaisua ollut mahdollista kyseenalaistaa. Apostoli Paavali toteaa Heprealaiskirjeessä: ”Ensimmäisellä liitolla oli siis jumalanpalvelusta koskevat säädöksensä ja pyhäkkö täällä maan päällä. Pyhäkkönä oli teltta, jonka etumaisessa huoneessa oli lampunjalka, pöytä ja uhrileivät. Tätä osaa nimitettiin ’pyhäksi’. Toisen verhon takana oli se teltan osa, josta käytettiin nimeä ’kaikkeinpyhin’. Siellä oli kultainen suitsutusalttari ja liitonarkku, joka oli kauttaaltaan kullalla päällystetty. Arkussa oli kultainen, mannaa sisältävä astia ja Aaronin sauva, joka puhkesi lehteen, sekä liiton taulut. Arkun päällä olivat kerubit, kirkkauden enkelit, jotka siivillään varjosivat syntien sovituspaikkaa.”[3]

Se pyhäkkö, johon Paavali tässä viittaa, oli telttamaja, jonka Mooses Jumalan käskystä rakensi Korkeimman asuinpaikaksi.[4] Kun Mooses oli vuorella Jumalan kanssa, hän sai ohjeen: ”Tehtäköön minulle pyhäkkö, niin minä asun teidän keskellänne.”[5] Israelilaiset tekivät matkaa erämaassa, ja pyhäkkö rakennettiin tavalla, joka mahdollisti sen siirtämisen paikasta toiseen. Se oli kuitenkin vaikuttava rakennus, jonka seinät oli tehty paksulla kultakerroksella päällystetyistä pystyyn asetetuista levyistä, joita hopeiset jalustat pitivät paikoillaan. Katto oli valmistettu sarjasta kangasverhoja, joiden päällä ylimpänä kerroksena oli nahkoja ja alimpana hienointa kauniisti kerubien kuvilla kirjailtua pellavaa. Pyhäkköä ympäröi esipiha, jolla oli uhrialttari. Lisäksi itse telttamajaan kuului kaksi osastoa, pyhä ja kaikkeinpyhin, jotka ylenpalttisen kaunis väliverho erotti toisistaan. Samantapainen verho toimi pyhäkön ensimmäisen osaston ovena.

Pyhän osan eteläsivulla oli seitsenhaarainen kynttilänjalka, joka yötä päivää valaisi pyhäkköä. Pohjoissivulla oli uhrileipäpöytä, ja sen verhon edessä, joka erotti pyhän kaikkeinpyhimmästä, oli kultainen suitsutusalttari, josta tuoksuva suitsukepilvi kohosi päivittäin israelilaisten rukousten myötä Jumalan eteen.

Kaikkeinpyhimmässä oli arkku, jalopuusta rakennettu ja kullalla päällystetty laatikko, jossa säilytettiin Jumalan omalla sormellaan kirjoittamia kymmenen käskyn kivitauluja. Arkun yläpuolella ja sen kantena oli armoistuin, joka oli äärimmäisen taitavaa käsityötä. Kannen kummassakin päässä oli täyskullasta muotoiltu kerubi. Tässä pyhäkön osassa näkyi Jumalan läsnäolo kerubien välissä kirkkaana pilvenä.

Kun heprealaiset olivat asettuneet Kanaaninmaahan, telttamajan tilalle rakennettiin Salomon temppeli, joka oli mittasuhteiltaan ja kalusteiltaan samanlainen kuin alkuperäinen

3 Hepr. 9:1–5.

4 Vrt. esim. 2. Moos. 25:9. Telttamajan yksityiskohtia ja rakennusvaiheita kuvataan 2. Mooseksen kirjan luvuissa 26, 27, 35–38. *Suomentajan huomautus.*

5 2. Moos. 25:8.

pyhäkkö, vaikka se olikin kiinteä ja telttamajaa paljon suurempi rakennus. Tällaisena pyhäkkö säilyi aina siihen asti, kunnes se Danielin päivinä tuhottiin raunioiksi. Uudelleen rakentamisen jälkeen roomalaiset hajottivat sen lopullisesti vuonna 70 jKr.

Tämä on ainoa maallinen pyhäkkö, josta Raamattu antaa tarkempaa tietoa. Paavali kutsuu sitä ensimmäisen liiton pyhäköksi. Entä uusi liitto? Eikö sillä ole minkäänlaista pyhäkköä?

Totuutta etsivät löysivät toisen eli uuden liiton pyhäkön tutkiessaan jälleen Heprealaiskirjettä. Siihen Paavalikin viittasi kirjoittaessaan ensimmäisen liiton pyhäköstä nämä sanat: ”Ensimmäiselläkin liitolla oli siis jumalanpalvelusta koskevat säädökset ja palvelukseen tarkoitettu teltta maan päällä.”[6] Näin Paavali antaa ymmärtää, että myös uudella liitolla olisi oma pyhäkkönsä, jonka hän on jo maininnut. Heprealaiskirjeen 8. luvussa hän kirjoitti: ”Tulemme nyt asian ytimeen: Meillä on ylipappi, joka on asettunut taivaissa istuimelleen Majesteetin valtaistuimen oikealle puolelle. Hän toimittaa palvelusta taivaan pyhäkössä, todellisessa pyhäkköteltassa, jota ei ole pystyttänyt ihminen vaan Herra itse.”[7]

Tässä on uuden liiton pyhäkkö. Ensimmäisen liiton pyhäkkö oli ihmisten rakentama, mutta tämän on pystyttänyt Herra itse eikä ihminen. Maallisessa pyhäkössä papit toimittivat palvelustaan, mutta taivaallisessa pyhäkössä Kristus, suuri ylipappimme, palvelee Isän oikealla puolella. Ensimmäinen pyhäkkö oli maan päällä, mutta toinen on taivaassa.

Mooseksen rakentama pyhäkkö tehtiin Herran antaman suunnitelman mukaisesti. ”Tehkää telttamaja ja kaikki sen varusteet tarkoin sen mallin mukaan, jonka minä sinulle näytän.”[8] Mooses sai erityisen varoituksen: ”Pidä huoli siitä, että teet kaiken sen esikuvan mukaan, jonka sait nähdä vuorella.”[9] Paavali jatkaa ensimmäisestä pyhäköstä. ”Tämä kaikki kuvaa nykyistä aikaa: lahjoja ja uhreja – – tuodaan.”[10] Hän lisää pyhäkön olleen taivaan todellisuuden kuva[11] ja sanoo temppelissä työskennelleiden pappien työn olleen vain ”taivaallisen palveluksen kuva ja varjo”[12]. Näin ”Kristus ei mennytkään ihmiskäsin tehtyyn pyhäkköön, joka on vain todellisen pyhäkön kuva, vaan itse taivaaseen ollakseen nyt Jumalan edessä puhumassa meidän puolestamme”[13].

Taivaan pyhäkkö, jossa Jeesus toimii hyväksemme, on alkuperäinen pyhäkkö, ja Mooseksen tekemä oli sen kopio. Jumala antoi Henkensä maallisen pyhäkön rakentajille. Se taiteellinen lahjakkuus, jolla pyhäkkö toteutettiin, ilmaisi jumalallista viisautta. Seinät näyttivät täyskultaisilta ja heijastelivat kultaisen seitsenhaaraisen lampun valoa joka suuntaan. Myös uhrileipäpöytä ja suitsutusalttari kimaltelivat kuin kiillotettu kulta. Upea kangas, joka muodosti pyhäkön sisäkaton, oli kirjailtu sinisillä, purppuranvärisillä ja punaisilla enkelikuvioilla, jotka lisäsivät näyn kauneutta. Väliverhon toisella puolen oli pyhän Jumalan kirkkauden näkyvä loiste, šekīnā, jonka eteen vain ylipappi saattoi henkeään menettämättä mennä.

Maallisen pyhäkön vertaansa vailla oleva loistokkuus on kuva taivaallisen pyhäkön kirkkaudesta. Sinne Kristus on mennyt ”edelläkävijänämme” tekemään palvelutyötä meidän puolestamme Jumalan edessä.[14] Kyseessä on kuninkaiden Kuninkaan asuinpaikka, jossa ”kymmenen tuhatta kertaa kymmenen tuhatta” seisoo ”hänen edessään”[15]. Tämän temppelin täyttää

6 Hepr. 9:1, UT2020.
7 Hepr. 8:1–2.
8 2. Moos. 25:9.
9 2. Moos. 25:40.
10 Hepr. 9.9.
11 Hepr. 9:23.
12 Hepr. 8:5.
13 Hepr. 9:24.
14 Hepr. 6:20.
15 Dan. 7:10, RK 2012.

412–414

iankaikkisen valtaistuimen kirkkaus, ja vartijoina toimivat valoa hohtavat serafitkin peittävät kasvonsa kunnioituksesta. Paikan loisto ylittää kaikkein mahtavimpien ihmiskäsin tehtyjen rakennusten loiston. Ne ovat vain kalpea varjo tuon temppelin suuruudesta ja kirkkaudesta. Ihmisten lunastuksen hyväksi taivaallisessa pyhäkössä tehtävään suureen työhön liittyy tärkeitä opetuksia, joita maallinen pyhäkkö ja siellä tapahtunut palvelutyö kuvasivat.

Maallisen pyhäkön kaksi osastoa, pyhä ja kaikkeinpyhin, edustavat taivaallisen temppelin pyhiä paikkoja. Apostoli Johannes sai näyssä katsella Jumalan temppeliä taivaassa, ja hän näki, kuinka valtaistuimen ”edessä oli seitsemän soihtua”[16]. Hän näki myös, kuinka enkelillä oli ”kädessään kultainen suitsutusastia”, jossa oli ”paljon suitsuketta, jotta hän valtaistuimen edessä olevalla kultaisella alttarilla liittäisi suitsutusuhrin kaikkien pyhien rukouksiin”[17]. Tässä profeetan sallittiin nähdä taivaallisen pyhäkön ensimmäinen osa, johon kuuluivat seitsemän kultaista soihtua ja kultainen alttari, joita maallisessa pyhäkössä vastasivat kultainen kynttilänjalka ja suitsutusalttari.

Toisessa yhteydessä kerrotaan, kuinka taivaassa ”avattiin Jumalan temppeli”[18], jolloin Johannes sai nähdä väliverhon toiselle puolelle kaikkeinpyhimpään. Siellä hän näki liitonarkun, jota maallisessa pyhäkössä edusti Mooseksen rakentama pyhä arkku, jonka sisällä oli Jumalan laki.

Tällä tavoin aihetta tutkivat löysivät kiistattomat todisteet pyhäköstä taivaassa. Olihan Mooses tehnyt kaiken hänelle näytetyn mallin mukaan. Paavali opettaa, että tuo malli oli taivaan pyhäkkö, jonka myös Johannes vahvistaa nähneensä taivaassa.

Taivaan pyhäkössä, Jumalan asuinpaikassa, on hänen vanhurskauteen ja oikeudenmukaisuuteen perustuva valtaistuimensa. Kaikkeinpyhimmässä on hänen lakinsa, kaiken oikeuden mittapuu, jonka mukaan koko ihmiskunta tullaan tuomitsemaan. Arkku, jossa lakitaulut ovat, on armoistuimen alla. Sen edessä Jeesus vetoaa omaan vereensä puolustaessaan syntistä. Tämä osoittaa, kuinka armo ja oikeus kuuluvat yhteen ihmiskunnan pelastukseksi laaditussa suunnitelmassa. Vain rajaton viisaus ja voima on voinut suunnitella ja toteuttaa tämän liiton. Se on täyttänyt koko taivaan ihmetyksellä ja kunnioituksella.

Maallisessa pyhäkössä kerubien katse oli suunnattu armoistuinta kohti. Se kuvasi kiinnostusta, jota taivaan joukot tuntevat lunastustyötä kohtaan. Tämä on armon salaisuutta, johon enkelitkin haluavat päästä edes luomaan silmäyksen.[19] Kyse on siitä, kuinka Jumala voi oikeudenmukaisesti vanhurskauttaa katuvan syntisen ja palauttaa yhteyden langenneeseen ihmissukuun. Kristus alensi itsensä voidakseen nostaa lukemattoman määrän ihmisiä tuhon syvyyksistä pukeakseen heidät oman vanhurskautensa tahrattomiin vaatteisiin. Tämä tarjoaa heille yhteyden myös lankeamattomien ja aina Jumalan läsnäolon piirissä eläneiden enkeleiden kanssa.

Sakarjan kaunis profetia kuvaa Kristuksen välitystyötä. Profeetta kirjoittaa miehestä, ”nimeltä Vesa” ja joka ”on rakentava Herran temppelin. – – Hän kantaa valtasuuruutta. Hän istuu ja hallitsee valtaistuimellaan”.[20] ”Hän istuu myös pappina valtaistuimellaan, ja *rauhaisa yhteisymmärrys* vallitsee molempien – – välillä.”[21]

”– – hän on rakentava Herran temppelin.” Jeesuksen uhri ja hänen välitystyönsä tekee

16 Ilm. 4:5.
17 Ilm. 8:3.
18 Ilm. 11:19.
19 1. Piet. 1:12.
20 Sak. 6:12, 13, RK 2012. Alkutekstissä kirjoittaja määrittelee valtaistuimen Isän Jumalan valtaistuimeksi ja on lisännyt tämän tekstiin hakasulkuihin (”hallitsee [Isänsä] valtaistuimella.”). Suomennoksesta lisäys on jätetty pois, koska se ei sovi yhteen suomenkielisen käännöksen tekstimuodon kanssa. *Toimituksen huomautus*.
21 Sak. 6:13 loppuosa, RK 2012, kursiivi lisätty.

hänestä sekä Jumalan seurakunnan perustuksen että sen rakentajan. Apostoli Paavali viittaa häneen ”kulmakivenä”, joka ”liittää koko rakennuksen yhteen niin että se kasvaa Herran pyhäksi temppeliksi, ja hän liittää teidätkin Hengellään rakennuskivinä Jumalan asumukseen”.[22] Sanat ”Hän kantaa valtasuuruutta” osoittavat, että kunnia langenneen ihmissuvun pelastuksesta kuuluu Kristukselle. Kautta ikuisten aikojen lunastettujen lauluna tulee olemaan säe: ”Hänelle, joka rakastaa meitä ja on verellään vapauttanut meidät synneistämme, – – hänelle kunnia ja valta aina ja ikuisesti!”[23]

”Hän istuu ja hallitsee valtaistuimellaan. Hän istuu myös pappina valtaistuimellaan – –.” Tämä ei tarkoita, että Jeesus jo istuisi kirkkauden valtaistuimellaan, koska kirkkauden valtakunta ei vielä ole tullut. Vasta kun välitystyö on tullut päätökseen, ”Herra Jumala antaa hänelle hänen isänsä Daavidin valtaistuimen” eikä ”hänen kuninkuudellaan – – ole loppua”[24]. Nyt Kristus on pappina Isän valtaistuimella.[25] Yhdessä ikuisen ja itsestään olemassa olevan Jumalan kanssa valtaistuimella istuu hän, joka on kantanut ”meidän kipumme” ja ottanut ”taakakseen meidän sairautemme”. Häntä on ”koeteltu kaikessa samalla tavoin kuin meitäkin koetellaan; hän vain ei langennut syntiin”. Hän ”kykenee auttamaan niitä, joita koetellaan”. Jos ”joku kuitenkin syntiä tekee, meillä on Isän luona puolustaja”.[26] Kristuksen lävistetty ja murrettu ruumis ja hänen virheetön elämänsä ovat hänen välitystyönsä perusta. Hänen haavoitetut kätensä, lävistetty kylkensä ja runnellut jalkansa ovat se ääretön hinta, joka on maksettu langenneen ihmisen puolesta.

Sanat ”rauhaisa yhteisymmärrys vallitsee molempien – – välillä” osoittavat, ettei kadotetun ihmissuvun pelastuksen lähteenä oleva Isän rakkaus ole yhtään vähäisempää kuin Pojan. Jeesus sanoi opetuslapsilleen ennen lähtöään: En ”minä enää sano, että käännyn Isän puoleen teitä auttaakseni. Rakastaahan Isä itse teitä”.[27] ”Jumala itse teki Kristuksessa sovinnon maailman kanssa – –.”[28] Näin taivaallisessa pyhäkössä tapahtuvassa palveluksessa ”rauhaisa yhteisymmärrys vallitsee molempien – – välillä”. ”Jumala *on rakastanut* maailmaa nii*n paljon*, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän.”[29]

Raamattu vastaa selkeästi kysymykseen, mitä pyhäkkö tarkoittaa. Raamatussa sana ”pyhäkkö” viittaa ensiksi Mooseksen rakentamaan telttamajaan, joka oli tehty taivaallisen mallin mukaan. Toiseksi se tarkoittaa sitä ”todellista temppeliä”, johon maallinen temppeli viittasi. Kristuksen kuolema teki tästä vertauskuvallisesta palvelusta lopun. Taivaassa oleva ”todellinen temppeli” on uuden liiton pyhäkkö. Koska Danielin kirjan 8:14 ulottuu uuden liiton aikaan, siinä mainitun pyhäkön täytyy tarkoittaa uuden liiton pyhäkköä. Kun 2300 päivää täyttyi vuonna 1844, ei maan päällä ollut vuosisatoihin ollut mitään Jumalan temppeliä. Tästä syystä profetia kahdestatuhannesta kolmestasadasta päivästä ja pyhäkön puhdistamisesta viittaa selkeästi taivaan pyhäkköön.

Tärkein tähän liittyvä kysymys on kuitenkin vielä vastaamatta. Mitä pyhäkön vanhurskauttaminen eli puhdistaminen tarkoittaa? Vanhassa testamentissa kuvataan pyhäkköpalvelukseen liittyvä tapahtuma, johon tämä kaikki sopii, mutta voiko taivaassa olla mitään puhdistettavaa? Heprealaiskirjeen luvussa 9 opetetaan selkeästi, että niin maallisessa kuin

---

22 Ef. 2:20–22.
23 Ilm. 1:5, 6.
24 Luuk. 1:32, 33.
25 Vrt. Ilm. 3:21.
26 Jes. 53:4; Hepr. 4:15; 2:18; 1. Joh. 2:1.
27 Joh. 16:26, 27.
28 2. Kor. 5:19.
29 Joh. 3:16, kursiivi lisätty.

416, 417

taivaallisessa pyhäkössä tapahtui puhdistus. ”Lain mukaan melkein kaikki puhdistetaan verellä, eikä anteeksianto ole mahdollinen, ellei vuodateta uhriverta. Kun siis taivaan todellisuuden kuvat on näin puhdistettava, tulee itse todellisuus puhdistaa paremmin uhrein”[30] eli Kristuksen kalliilla verellä.

Niin vertauskuvallisessa kuin todellisessa puhdistamisessa tarvitaan verta. Vertauskuvallisiin toimituksiin käytettiin uhrieläinten verta mutta taivaallisiin Kristuksen verta. Syyksi veren käyttöön Paavali sanoo, ettei ”anteeksianto ole mahdollinen” ilman uhriverta. Kyse on syntien sovituksesta ja anteeksiannosta. Kuinka maallisessa tai taivaallisessa pyhäkössä voisi kuitenkaan olla syntiä? Tämä selviää tutkimalla vertauskuvallista pyhäkköpalvelusta, jota papit maallisessa pyhäkössä suorittivat. Olihan tämä työ ”taivaallisen palveluksen kuva ja varjo”.[31]

Maallisen pyhäkön toimitukset voi jakaa kahteen osaan. Papit tekivät päivittäin työtä pyhäkön ensimmäisessä osassa, mutta kerran vuodessa ylipappi suoritti erityisen sovitustyön, pyhäkön puhdistamisen, kaikkeinpyhimmässä. Päivittäin katuvat syntiset toivat uhrejaan telttamajan ovelle. He laskivat kätensä uhrieläimen päälle, tunnustivat syntinsä ja vertauskuvallisesti synnit siirrettiin viattoman uhrin kannettavaksi. Tämän jälkeen eläin teurastettiin. Anteeksianto ei ”ole mahdollinen, ellei vuodateta uhriverta”, sanoi apostoli. ”Veressä on elävän olennon elämänvoima.”[32] Jumalan lain rikkominen merkitsi kuolemanrangaistusta. Uhrin veri kuvasi syntiä tehneen elämän päättymistä, koska uhrieläin kantoi sen tuojan syntejä. Pappi otti tätä verta, vei sen telttamajan etummaiseen osaan eli pyhään ja pirskotti verta verhon edessä, jonka takana oli arkku, joka sisälsi lain, jota vastaan syntiä tehnyt oli rikkonut. Tämä seremonia siirsi synnit veren välityksellä pyhäkköön. Joissakin tapauksissa uhrin verta ei viety telttamajan etummaiseen osaan, vaan uhrieläimen lihasta annettiin osa papeille syötäväksi niin kuin Mooses oli ohjeissaan Aaronin pojille määrännyt. Tälläkin tavalla papit toimittivat kansalle ”sovituksen Herran edessä”.[33] Molemmat toimintamallit kuvaavat syntien siirtymistä katuvalta syntiseltä pyhäkköön.

Edellä kuvattua työtä tehtiin pyhäkössä päivittäin koko vuoden ajan. Tällä tavoin israelilaisten synnit siirtyivät pyhäkköön ja niiden poistamiseksi tarvittiin erityinen toimenpide. Jumala määräsikin, että pyhäkön molemmat osastot tarvitsivat sovituksen. ”Näin hän toimittakoon menot pyhäkön sisäosan puhdistamiseksi siitä epäpuhtaudesta, jonka israelilaiset ovat sille tuottaneet rikkomuksillaan ja synneillään. Saman hän tehköön koko pyhäkköteltalle, joka on heidän keskellään tullut epäpuhtaaksi heidän synneistään.”[34] Myös alttarille toimitettiin samalla sovitus. Hän ”puhdistakoon ja pyhittäköön alttarin israelilaisten syntien tuomasta epäpuhtaudesta”[35].

Kerran vuodessa suurena sovituspäivänä pappi astui pyhäkön kaikkeinpyhimpään puhdistaakseen sen. Tämä työ saattoi päätökseen koko vuoden aikana pyhäkössä suoritetut toimitukset. Suurena sovituspäivänä telttamajan ovelle tuotiin kaksi nuorta vuohta ja niistä heitettiin arpaa. Toinen niistä oli ”Herralle”, toinen oli syntipukki ”Asaselille”.[36] Herralle kuuluva vuohi uhrattiin syntiuhrina kansan puolesta, ja pappi toi sen verta verhon sisäpuolelle vihmoakseen sitä armoistuimelle ja sen eteen. Verta pirskotettiin myös suitsutusalttarille, joka oli verhon etupuolella.

---

30 Hepr. 9:22, 23.
31 Hepr. 8:5.
32 3. Moos. 17:11.
33 3. Moos. 10:17.
34 3. Moos. 16:16.
35 3. Moos. 16:19.
36 3. Moos. 16:8.

417–419

Toisesta pukista kerrotaan: Aaron ”asettakoon molemmat kätensä eläimen pään päälle ja tunnustakoon siinä israelilaisten kaikki synnit, kaikki pahat teot ja rikkomukset, joihin israelilaiset ovat syyllistyneet. Näin hän pankoon ne pukin kannettaviksi ja lähettäköön sen sitten tehtävään määrätyn miehen ajamana autiomaahan. Pukki saa kantaa kaikki heidän syntinsä asumattomille seuduille.”[37] Syntipukki ei enää palannut Israelin leiriin ja mies, jonka tehtävä oli eläimen pois vieminen, joutui pesemään itsensä ja vaatteensa ennen leiriin paluutaan.

Koko tämän seremonian tarkoitus oli painaa israelilaisten mieliin Jumalan pyhyys ja osoittaa, kuinka kauhistuttavaa synti hänelle on. Lisäksi se vahvisti, ettei kukaan voi olla kosketuksissa syntiin joutumatta sen saastuttamaksi. Jokaista vaadittiin kurittamaan itseään paastolla[38] tämän sovittavan toimituksen edetessä. Kaikki askareet piti jättää syrjään, ja koko Israelin piti viettää päivä rukoillen, paastoten ja sydäntään tutkien, kun he tosissaan nöyrtyivät Herran edessä.

Tämä vertauskuvallinen juhla opetti tärkeitä puolia sovituksesta. Syntisen asemesta toinen kärsi hänen tilallaan. Uhrin veri ei kuitenkaan poistanut syntiä lopullisesti, vaan se siirrettiin pyhäkköön sitä varten asetetun toimituksen avulla. Veriuhrin uhraaminen osoitti syntisen hyväksyvän lain arvovallan, tunnustavan syntinsä ja haluavan anteeksiantoa uskomalla tulevaan Vapahtajaan. Hän ei kuitenkaan ollut lopullisesti vapaa lain tuomiosta. Suurena sovituspäivänä ylipappi uhrasi ensin uhrin koko seurakunnan puolesta ja meni sitten kaikkeinpyhimpään pirskottamaan uhrieläimen verta armoistuimelle, joka oli suoraan laintaulujen yläpuolella. Näin hän osoitti, että kyseessä on sovitus lain vaatimusten rikkomisesta. Toimiessaan tällä tavoin välittäjänä, hän otti päälleen ihmisten rikkomukset ja toi ne ulos pyhäköstä. Kun hän asetti kätensä syntipukin pään päälle, hän tunnusti kaikki nämä synnit ja kuvaannollisesti siirsi ne vuohipukin kannettavaksi. Sitten tämä vuohi johdatettiin kansan synnit taakkanaan pois, ja niiden ymmärrettiin tulleen lopullisesti otetuksi pois kansalta.

Tällainen toimitus liittyi ”taivaallisen palveluksen” kuvaan ja varjoon.[39] Se, mitä tehtiin vertauskuvallisesti maallisen pyhäkön palvelusmenoissa, toteutuu todellisena taivaan pyhäkön palveluksessa. Taivaaseen nousemisensa jälkeen meidän Vapahtajamme aloitti työnsä ylipappinamme. Paavali sanoo: ”Kristus ei mennytkään ihmiskäsin tehtyyn pyhäkköön, joka on vain todellisen pyhäkön kuva, vaan itse taivaaseen ollakseen nyt Jumalan edessä puhumassa meidän puolestamme.”[40]

Työ, jota pappi päivittäin pyhäkössä teki, tapahtui pyhäkön ensimmäisessä huoneessa. Hän meni ”väliverhon tuolle puolen”,[41] mikä tarkoittaa telttamajan ovena toiminutta verhoa, joka erotti esipihan ja pyhäkön etummaisen osan toisistaan. Tämä kuvaa työtä, jota Kristus teki taivaaseen nousemisensa jälkeen. Papin päivittäiseen palvelukseen kuului tuoda Jumalan eteen syntiuhrit ja suitsuke, joka nousi ylös israelilaisten rukousten mukana. Samoin Kristus vetosi Isän edessä syntisten puolesta vuodatettuun vereensä. Hän toi Jumalan eteen katuvien syntisten rukoukset omaan vanhurskautensa kallisarvoiseen tuoksuun yhdistettynä. Tätä palvelusmenoa suoritettiin taivaan temppelin ensimmäisessä osassa.

Juuri tänne Jeesuksen opetuslapset uskossa seurasivat Kristusta, kun hän nousi taivaaseen heidän näkyvistään. Tähän paikkaan heidän toivonsa keskittyi. Paavali sanoi: ”Se toivo on elämämme ankkuri, luja ja varma. Se ulottuu väliverhon tuolle puolen. Sinne Jeesus meidän edelläkävijänämme meni, kun hän oli tullut ylipapiksi, jonka pappeus on ikuista –

---

37 3. Moos. 16:21, 22.
38 3. Moos. 16:31, RK 2012.
39 Hepr. 8:5.
40 Hepr. 9:24.
41 Hepr. 6:19.

–."[42] "Hän ei ole tuonut uhrina pukkien eikä sonnien verta, hän on uhrannut oman verensä. Näin hän on kertakaikkisesti täyttänyt tehtävänsä, astunut sisään *pyhään paikkaan*[43] ja hankkinut meille ikiajoiksi lunastuksen."[44]

Tuhannen kahdeksansadan vuoden ajan tämä palvelutyö jatkui taivaan pyhäkön ensimmäisessä osassa. Kristuksen veri oli katuvien syntisten turva ja se varmisti heille anteeksiannon ja Isän hyväksynnän, vaikka heidän synneistään jäikin vielä tieto taivaan kirjoihin. Vertauskuvallisessa temppelipalvelussa sovitustyö saatettiin loppuun vuoden päättyessä, ja samoin ihmisten lunastuksen lopullinen toteutuminen edellyttää synnin jälkien poistamista temppelistä. Tästä on kysymys työssä, joka alkoi, kun 2300 päivän profetia päättyi. Aikana, jonka profeetta Daniel oli edeltä kertonut, meidän ylipappimme astui temppelin kaikkeinpyhimpään suorittamaan palvelutyönsä viimeisen tärkeän vaiheen, taivaallisen pyhäkön puhdistamisen.

Muinaiseen aikaan, jolloin synnit uskossa laskettiin syntiuhrin kannettavaksi, syntien ymmärrettiin kuvaannollisesti siirtyneen maalliseen pyhäkköön uhrieläimen veren välityksellä. Samoin uuden liiton puolella katuvan ihmisen synnit asetettiin Kristuksen kannettavaksi, ja ne siirtyivät näin kirjaimellisesti taivaalliseen pyhäkköön. Niin kuin vertauskuvallisessa maanpäällisen pyhäkön puhdistamisessa syntien saastutus poistettiin pyhäköstä, samoin vastaava todellinen taivaallinen puhdistus edellytti, että synnit poistetaan pyyhkimällä ne pois taivaan kirjoista. Ennen kuin tämä voidaan tehdä, on taivaan kirjat käytävä läpi sen tarkastamiseksi, kuka on katunut syntejään, uskossa turvautunut Kristukseen ja on oikeutettu saamaan Kristuksen sovitusteon ansiot osakseen. Tästä syystä pyhäkön puhdistamiseen liittyy tutkinta eli tuomiovaihe, joka on vietävä päätökseen ennen kuin Kristus voi tulla vapauttamaan kansansa. Kun hän tulee, hänellä on palkka mukanaan ja hän antaa sen kullekin ihmiselle tämän tekojen mukaan.[45]

Tällä tavoin ne, jotka seurasivat profeetallisen sanan valoa, ymmärsivät, ettei 2300 päivän päättyminen vuonna 1844 merkinnytkään Kristuksen paluuta maan päälle. Sen sijaan Kristus meni taivaallisen pyhäkön kaikkeinpyhimpään saattamaan sovitustyön päätökseen, jotta kaikki saadaan valmiiksi hänen takaisintulolleen.[46]

Huomattiin, että syntiuhripukki viittasi Kristukseen syntiuhrina ja ylipappi kuvasi Kristusta välimiehenä. Asaselille varattu pukki oli vertauskuva Paholaisesta, synnin alkajasta, jonka päälle lopulta lasketaan myös vilpittömästi parannuksen tehneiden synnit. Tätä kuvasi se, että ylipappi syntiuhrin verellä poisti synnit pyhäköstä ja laski ne Asaselin pukin kannettavaksi. Samoin Kristus päättääkseen taivaassa tehtävän työn poistaa oman verensä voimalla kansansa synnit taivaan pyhäköstä. Hän laskee ne Paholaisen päälle, joka tuomitaan kärsimään niiden lopullinen rangaistus. Tämä vuohipukki lähetettiin pois asumattomaan maahan niin, ettei se koskaan voinut palata Israelin kansan alueelle. Samoin Paholainen karkotetaan lopullisesti Jumalan luota ja hänet hävitetään, kun synti ja syntiset tuhotaan lopullisesti.

---

42 Hepr. 6:19, 20.

43 Kursivoidun sanaparin kohdalla teksti on muutettu vastaamaan kirjoittajan käyttämää englanninkielistä Kuningas Jaakon käännöstä. Paavalin käyttämä kreikan kielen ilmaus *ta hagia*, kirj. "pyhät paikat", tarkoittaa koko pyhäkkötelttaa, vaikka suomenkielisissä Raamatuissa se on yleensä käännetty sanalla "kaikkeinpyhin". Muutoin teksti noudattaa vuoden 1992 kirkkoraamattua. *Toimituksen huomautus.*

44 Hepr. 9:12.

45 Ilm. 22:12.

46 Kirjoittaja käyttää sanaa "sovitus" laajemmassa merkityksessä kuin yleisesti suomalainen kirjallisuudessa. Ellen G. White kirjoittaa myös ristin työn ja sovituksen täydellisestä riittävyydestä (Esim. *Review and Herald*, 24.9.1901). Hän ei siten tarkoita sitä, että ristillä saavutettu sovitus olisi ollut puutteellinen, vaan sitä, että sovitus käsitteenä on laajempi kuin vain viittaus Jeesuksen kuolemaan ristillä. 4. Moos. 25:6–13 kertoo, kuinka pappi Pinehas surmasi haureuden syntiä tekevän israelilaisen, ja Jumala sanoi Pinehasin sovittaneen tällä teollaan kansan synnin. *Toimituksen huomautus.*

24

Taivaan kaikkeinpyhimmässä

Käsitys pyhäköstä oli avain, joka ratkaisi vuoden 1844 pettymyksen syyn. Se avasi täydellisen, yhtenäisen ja sopusuhtaisen totuuden kokonaisuuden, ja osoitti Jumalan johtaneen adventtiliikettä ja paljasti, mikä Jumalan kansan senhetkinen velvollisuus, asema ja tehtävä oli. Samoin kuin ilo valtasi Jeesuksen opetuslapset, kun he pettymyksen tuskallisen yön jälkeen ”näkivät Herran”,[1] myös Jeesuksen paluuta uskossa odottaneet saivat nyt riemuita. He olivat odottaneet hänen ilmestyvän kirkkaudessaan antaakseen palvelijoilleen heidän palkkansa. Kun heidän toivonsa muuttui pettymykseksi, he kadottivat Jeesuksen näkyvistään ja huudahtivat haudalle menneen Marian lailla: ”Minun Herrani on viety pois, enkä tiedä, minne hänet on pantu.”[2] Nyt he saivat katsella armollista ylipappiaan taivaan kaikkeinpyhimmässä, mistä hän pian tulisi kuninkaana ja vapauttajana.

Pyhäköstä loistava valo avasi heille menneen, nykyisyyden ja tulevan. He tiesivät Jumalan ohjanneen heitä erehtymättömällä kaitselmuksellaan. Vaikka he ensimmäisten opetuslasten tavoin eivät olleet ymmärtäneet saamaansa sanomaa, se oli kuitenkin kaikilta osin oikea. Sitä julistaessaan he olivat täyttäneet Jumalan tarkoituksen. He eivät olleet tehneet Herran työtä turhaan, vaan olivat saaneet syntyä ”uuteen elämään” ja sen myötä kokea ”elävän toivon”, joka toi heille ”sanoin kuvaamattoman, kirkastuneen ilon”.[3]

Danielin kirjan 8:14 profetia ”Vielä on kaksituhatta kolmesataa iltaa ja aamua; sitten pyhäkkö vanhurskautetaan”[4] ja ensimmäisen enkelin sanoma: ”Pelätkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia – hänen tuomionsa aika on tullut!”[5] viittaavat Kristuksen palveluun taivaan pyhäkössä ja tutkivaan tuomioon eivätkä siihen, että Kristus tulisi pelastamaan kansaansa ja tuhoamaan jumalattomat. Virhe ei ollut profetian ajanlaskussa vaan tapahtumassa, jota odotettiin 2300 päivän päättyessä. Tämän erehdyksen vuoksi uskovat kärsivät pettymyksen, vaikka kaikki se toteutui, mitä profetiat ennustivat ja mitä Raamatun perusteella saattoi odottaa. Kun he valittivat toiveittensa murskaantumista, juuri se tapahtui, minkä sanoma oli ennustanut ja minkä täytyi tapahtua ennen kuin Herra voisi palata tuomaan palkan palvelijoilleen.

Kristus kyllä tuli, mutta hän ei tullut maan päälle kuten he odottivat. Sen sijaan vertauskuvien mukaisesti hän astui Jumalan temppelin kaikkeinpyhimpään taivaassa. Profeetta Daniel kuvaa tätä Jeesuksen tulona Ikiaikaisen luo. ”Yhä minä katselin yöllisiä näkyjä ja näin, miten taivaan pilvien keskellä tuli eräs, näöltään kuin ihminen”, joka ei kuitenkaan tullut maan päälle, vaan ”saapui Ikiaikaisen luo. Hänet saatettiin Ikiaikaisen eteen”.[6]

Myös profeetta Malakia kertoo tästä. ”Minä lähetän sanansaattajani raivaamaan edelläni

1 Joh. 20:20.
2 Joh. 20:13.
3 1. Piet. 1:3, 8.
4 Dan. 8:14 marg., RK 2012.
5 Ilm. 14:7.
6 Dan. 7:13.

423, 424

tietä. Ja aivan äkkiä tulee temppeliinsä Valtias, jota te odotatte, ja Liiton enkeli, jota te kaipaatte. Hän saapuu, sanoo Herra Sebaot."[7] Herran tulo temppeliin oli äkillinen ja yllättävä. Hänen kansansa ei odottanut häntä *sinne*, vaan maan päälle. He kuvittelivat hänen ilmestyvän taivaasta "tulenlieskojen keskellä" rankaisemaan "niitä, jotka eivät tunne Jumalaa eivätkä suostu olemaan kuuliaisia Herramme Jeesuksen evankeliumille".[8]

Ihmiset eivät olleet vielä valmiita kohtaamaan Herraa. Heillä oli vielä edessään valmistautuminen, joka piti viedä loppuun asti. Heille tuli valoa, joka ohjasi heidän mielensä Jumalan taivaalliseen temppeliin. Vasta kun he uskossa seuraisivat siellä palvelutyötä tekevää ylipappiaan, he saisivat uusia tehtäviä, varoituksen ja opetuksen sanoman viemisen kirkkokunnille.

Profeetta kysyi: "Kuka voi kestää sen päivän, jolloin hän tulee, kuka voi seistä horjumatta, kun hän ilmestyy? Sillä hän on kuin ahjon hehku, hän puhdistaa kuin vahvin lipeä. Silloin Herra toimii kuin metallinsulattaja ja hopeankiillottaja. Hän puhdistaa leeviläiset, ja he tulevat puhtaiksi kuin kulta ja hopea, joista kuona on poltettu pois. He uhraavat jälleen Herralle virheettömät uhrit – –."[9] Ne, jotka elävät maan päällä, kun Jeesuksen välitystyö pyhäkössä päättyy, joutuvat seisomaan ilman välittäjää pyhän Jumalan katseen edessä. Heidän viittojensa on oltava tahrattomia ja heidän luonteensa synnistä vihmontaverellä puhdistettu. Jumalan armo ja vakaa henkilökohtainen vaivannäkö on antanut riemuvoiton[10] taistelussa pahaa vastaan. Kun tutkiva tuomio etenee taivaassa ja katuvien uskovien synnit pyyhitään pois pyhäköstä, odotetaan Jumalan kansalta maan päällä erityistä puhdistautumista ja synnistä luopumista. Tämä työ kuvataan selkeästi Ilmestyskirjan luvussa 14.

Kun edellä kuvattu työ päättyy, Kristuksen seuraajat ovat valmiit hänen tulolleen. Silloin "Juudan ja Jerusalemin uhrilahjat ovat Herralle mieleen, niin kuin ne olivat entisinä aikoina, jo kauan sitten".[11] Silloin seurakunta, jonka Herra tullessaan ottaa luokseen, asetetaan hänen eteensä "kirkkaana, pyhänä ja moitteettomana, vailla tahraa, ryppyä tai virhettä"[12]. Se "loistaa kuin aamurusko" ja "on kaunis kuin kuu, sädehtivä kuin päivänpaiste, pelottava kuin sotajoukon viirit".[13]

Sen lisäksi, että Malakia kertoo, kuinka Herra tulee pyhäkköönsä, hän myös kertoo Jeesuksen toisesta tulosta ja tuomion täytäntöönpanosta seuraavin sanoin: "Näin sanoo Herra Sebaot: – Minä tulen, minä saavun tuomitsemaan teitä, minä vaadin pian tilille taikojen tekijät ja avionrikkojat. Minä vaadin tilille ne, jotka eivät pelkää minua vaan tekevät väärän valan, jotka kieltäytyvät maksamasta päiväpalkkalaiselle hänen palkkaansa, jotka sortavat leskiä ja orpoja ja maassa asuvia muukalaisia."[14] Juudaksen kirje viittaa samaan tapahtumaan hänen kirjoittaessaan: "Katso, Herra tulee pyhiensä tuhatlukuisen joukon kanssa ja panee jokaisen tuomiolle. Hän rankaisee kaikkia jumalattomia jokaisesta teosta, jonka he jumalattomuudessaan ovat tehneet – –."[15] Tämä tulemus ja Herran tulo temppeliinsä ovat selkeästi kaksi eri tapahtumaa.

Kristuksen tulo ylipappinamme kaikkeinpyhimpään pyhäkön puhdistamista varten oli sitä, minkä Danielin kirjan 8:14 toi esille. Myös Ihmisen Pojan tulo ikiaikaisen luo, kuten Daniel jakeessa 7:13 kertoo, ja Malakian profetia Herran tulosta äkisti temppeliinsä kuvaavat

---

7 Mal. 3:1.
8 2. Tess. 1:8.
9 Mal. 3:2, 3.
10 Room. 8:37.
11 Mal. 3:4.
12 Ef. 5:27.
13 Laul. l. 6:10.
14 Mal. 3:5.
15 Juud. 14, 15.

samaa tapahtumaa. Tätä kuvaa myös sulhasen saapuminen Jeesuksen vertauksessa kymmenestä morsiusneidosta Matteuksen evankeliumin luvussa 25.

Vuoden 1844 kesällä ja syksyllä saarnattiin aiheesta ”Sulhanen saapuu”[16] ja muodostui kaksi ryhmää, joita edustavat vertauksen viisaat ja tyhmät morsiusneidot. Ensimmäinen joukko odotti ilolla Herransa paluuta ja valmistautui huolella kohtaamaan hänet. Sen sijaan toinen ryhmä toimi hetken mielijohteesta ja pelosta, ja he tyytyivät totuuden teoriaan ilman Jumalan armoa. Sulhasen tullessa ne, ”jotka olivat valmiit, menivät hänen kanssaan häätaloon”.[17] Sulhasen saapuminen, niin kuin se tässä kuvataan, tapahtuu ennen hääjuhlaa. Juhla tarkoittaa sitä, että Kristus ottaa valtakuntansa vastaan. Pyhää kaupunkia, uutta Jerusalemia, joka on valtakunnan pääkaupunki ja keskus, kutsutaan morsiameksi ja Karitsan vaimoksi. Enkeli sanoi Johannekselle: ”Tule, minä näytän sinulle morsiamen, Karitsan vaimon.” Profeetta jatkaa: ”Henki valtasi minut, ja enkeli vei minut suurelle ja korkealle vuorelle ja näytti minulle pyhän kaupungin, Jerusalemin, joka laskeutui taivaasta, Jumalan luota.”[18] Selkeästi morsian tarkoittaa pyhää kaupunkia, ja sulhasta vastaan menevät morsiusneidot kuvaavat seurakuntaa.

Ilmestyskirja kuvaa Jumalan lapset vieraina hääaterialla.[19] Jos he ovat häävieraita, he eivät voi olla myös morsian. Kristus, aivan kuin profeetta Daniel kertoo, saa Ikiaikaiselta taivaassa vallan, kunnian ja kuninkuuden.[20] Hän ottaa vastaan uuden Jerusalemin, valtakuntansa pääkaupungin, joka on ”juhla-asuisena niin kuin morsian, joka on kaunistettu sulhasta varten”.[21] Saatuaan valtakunnan hän tulee kirkkaudessa kuninkaiden Kuninkaana ja herrojen Herrana vapauttamaan kansansa, joka käy ”yhdessä Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin kanssa”[22] hänen pöytäänsä[23], hänen valtakunnassaan, osallistuakseen Karitsan hääateriaan.

Kun sanomaa sulhasen tulosta saarnattiin kesällä 1844, se sai tuhannet odottamaan Herran välitöntä takaisintuloa. Kun aika tuli, sulhanen ei palannutkaan maan päälle niin kuin kansa oletti, vaan saapui Ikiaikaisen luo taivaallisen hääjuhlan alkua ja valtakuntansa vastaanottamista varten. Silloin ne, ”jotka olivat valmiit, menivät hänen kanssaan häätaloon, ja ovi suljettiin”.[24] He eivät kuitenkaan päässeet henkilökohtaisesti hääjuhlaan, koska sitä vietetään taivaassa ja he olivat vielä maan päällä. Kristuksen seuraajien tuleekin olla ”kuin palvelijat, jotka odottavat isäntäänsä häistä”.[25] Heidän tulee kuitenkin ymmärtää hänen työnsä ja seurata häntä uskossa, kun hän tulee Jumalan eteen. Tässä merkityksessä heidän sanotaan menneen hääjuhlaan.

Vertaus kertoo vain niiden, joilla oli öljyä sekä lampuissaan että astioissaan, päässeen häätaloon. Heillä ei ollut vain tietoa Raamatun totuudesta, vaan he olivat myös saaneet Jumalan Hengen ja armon. Katkeran koettelemuksen yössä he odottivat kärsivällisesti ja etsivät Raamatusta kirkkaampaa valoa, kunnes ymmärsivät totuuden taivaan pyhäköstä, käsittivät muutoksen Vapahtajan palvelutyössä ja seurasivat uskossa Vapahtajaa ja hänen toimintaansa taivaan pyhäkössä. Hääjuhlaan päässeinä kuvataan kaikkia niitä, jotka Raamatun todistuksen perusteella hyväksyvät nämä totuudet. He seuraavat uskossa Kristusta hä-

---

16 Matt. 25:6, RK 2012.
17 Matt. 25:10.
18 Ilm. 21:9, 10.
19 Ilm. 19:9.
20 Dan. 7:14.
21 Ilm. 21:2.
22 Matt. 8:11
23 Luuk. 22:30.
24 Matt. 25:10.
25 Luuk. 12:36.

426–428

nen astuessaan Jumalan eteen suorittamaan viimeistä välitystyötään ja vastaanottamaan sen päättyessä valtakuntansa.

Matteuksen evankeliumin luvun 22 vertauksessa käytetään samanlaista kuvaa hääjuhlasta, ja siinä tutkivan tuomion osoitetaan selkeästi tapahtuvan ennen häitä. Ennen juhlaa kuningas tulee katsomaan häävieraita nähdäkseen onko kaikilla häävaate, Karitsan veressä valkoiseksi pesty tahrattoman luonteen viitta.[26] Ilman häävaatetta oleva heitetään ulos, mutta Jumala hyväksyy tutkittaessa kaikki ne, jotka ovat pukeutuneet häävaatteeseen. He ovat arvollisia saamaan paikan hänen valtakunnassaan ja istumaan hänen valtaistuimellaan. Tämä luonteen tutkinta, jossa määritetään, kuka on valmis Jumalan valtakuntaan, on tutkiva tuomio, joka päättää taivaan pyhäkössä tehtävän työn.

Kun tutkiminen päättyy ja kaikkien eri aikoina Kristuksen seuraajiksi tunnustautuneiden tapaukset on selvitetty ja päätetty, silloin, ja vasta silloin, armon aika päättyy ja pelastuksen ovi suljetaan. Tämä todetaan yhdessä lyhyessä lauseessa. ”Ne, jotka olivat valmiit, menivät hänen kanssaan häätaloon, ja ovi suljettiin”[27], mikä johtaa meidät Vapahtajan taivaallisen palvelutyön viimeisen vaiheen loppuun, jolloin suuri työ ihmisten pelastamiseksi viedään päätökseen.

Maallisessa pyhäkössä tehty palvelutyö, niin kuin olemme nähneet, kuvasi, mitä taivaassa tapahtuu, kun ylipappi suurena sovituspäivänä astui kaikkeinpyhimpään, ja palvelutyö pyhäkön ensimmäisessä osassa päättyi. Jumala oli säätänyt, ettei ”ketään muuta ihmistä” saanut olla pyhäkköteltassa ”koko sinä aikana, jona Aaron toimittaa sovitusmenoja pyhäkössä”.[28] Samoin Kristus astui kaikkeinpyhimpään viedäkseen sovitustyön päätökseen. Hän lopetti pyhäkön ensimmäisessä osassa tekemänsä palvelun. Kun yksi työ päättyi, toinen alkoi pyhäkön sisemmässä osassa. Suuren sovituspäivän vertauskuvallisessa palvelussa ylipappi jätti pyhän ja meni Jumalan eteen esittäen syntiuhrin veren kaikkien syntejään tosissaan katuvien israelilaisten puolesta. Samoin Kristus sai valmiiksi vain yhden osan työstään välimiehenämme alkaakseen toisen työvaiheen, jossa hän vieläkin vetoaa omaan vereensä Isän edessä syntisten hyväksi.

Tätä asiaa adventistit eivät ymmärtäneet vuonna 1844. Kun Vapahtajan paluun odotettu aika oli mennyt, he yhä uskoivat hänen paluunsa olevan lähellä ja ajattelivat tulleensa siihen tärkeään käännekohtaan, jolloin Kristuksen työ ihmisten sovittamiseksi Jumalan edessä on päättynyt. Heistä näytti siltä, että Raamattu opetti ihmisten armonajan päättyvän vain vähän ennen Herran paluuta taivaan pilvissä. Tämä tuntui ilmeiseltä sellaisten Raamatun kohtien perusteella, joissa ihmiset etsivät, kolkuttavat ja itkevät armon suljetulla ovella, jota ei avata. He kyselivätkin toisiltaan, voisiko Kristuksen tulolle määritelty päivä tarkoittaa tämän ajan alkamista juuri ennen hänen paluutaan. He olivat varoittaneet tuomion läheisyydestä ja pitivät työtään maailman hyväksi loppuun suoritettuna niin, ettei heillä enää ollut syytä kantaa huolta syntisten pelastuksesta. Heidän mielestään toinen peruste sille, että Jumalan Henki oli vedetty pois niiltä, jotka hylkäsivät hänen armonsa, oli se, miten julkeaksi ja rienaavaksi jumalattomien pilkka oli muuttunut. Kaikki tämä vahvisti heitä siinä uskossa, että armon aika oli päättynyt, tai niin kuin he itse silloin asian ilmaisivat, että ”armon ovi oli suljettu”.

Pyhäkön tutkiminen kuitenkin selkeytti asian. He ymmärsivät olleensa oikeassa uskoessaan 2300 päivän päättyvän vuonna 1844 ja sen tarkoittavan tärkeää käännekohtaa. Vaikka oli totta, että se toivon ja armon ovi, jonka kautta 1800 vuoden ajan ihmiset olivat löytäneet

---

26 Matt. 22:11; Ilm. 7:14.
27 Matt. 25:10.
28 3. Moos. 16:17.

428–430

pääsyn Jumalan luo, oli suljettu, toinen ovi oli avattu, ja syntien anteeksianto oli tarjolla Kristuksen kaikkeinpyhimmässä suorittaman välitystyön avulla. Osa hänen työstään ihmisten välimiehenä oli päättynyt tehdäkseen tilaa toiselle. Taivaan pyhäkköön on ”ovi avoinna” vieläkin, ja Kristus suorittaa siellä palvelustaan syntisten ihmisten hyväksi.

Nyt ymmärrettiin, kuinka Kristus oli Ilmestyskirjassa antanut seurakunnalle juuri tähän tilanteeseen sopivat sanat: ”Näin sanoo Pyhä ja Tosi, Daavidin avaimen haltija, hän, jonka avaamaa ovea ei kukaan sulje, hän, jonka sulkemaa ovea ei kukaan avaa: ’Minä tiedän sinun tekosi. Edessäsi on nyt avoin ovi, minä olen sen avannut, eikä kukaan voi sitä sulkea.’”[29] Juuri ne, jotka uskossa seuraavat Jeesuksen suurta sovitustyötä, saavat siunauksena hänen välitystyönsä edut, kun taas ne, jotka hylkäävät tätä palvelutyötä koskevan totuuden, eivät siitä hyödy. Ne juutalaiset, jotka hylkäsivät Jeesuksen ihmiseksi tuloa koskevan valon ja kieltäytyivät uskomasta häntä maailman Vapahtajaksi, eivät voineet saada anteeksiantoa hänen kauttaan. Kun Jeesus taivaaseen ottamisensa jälkeen astui oman verensä ansiosta taivaan pyhäkköön jakamaan seuraajilleen välitystyönsä siunauksia, juutalaiset jäivät täydelliseen pimeyteen ja jatkoivat hyödyttömiä uhrejaan. Vertauskuvien ja symbolien aika oli päättynyt. Tuo ovi, joka aiemmin oli tarjonnut pääsyn Jumalan luo, ei enää ollut auki. Juutalaiset kieltäytyivät etsimästä häntä ainoalla käytettävissä olevalla tavalla sen palvelun kautta, jota tehtiin taivaan pyhäkössä. Siksi he eivät löytäneet tietä Jumalan luo. Heille ovi oli suljettu. He eivät tunteneet Kristusta, joka Jumalan edessä oli todellinen syntiuhri ja ainoa välittäjä. Näin heillä ei ollut mahdollisuutta saada sitä hyvää, mitä hänen välitystyönsä tarjoaa.

Epäuskoisten juutalaisten tila kuvaa välinpitämättömien ja epäuskoisten nimikristittyjen tilannetta, jotka omasta tahdostaan eivät halua tietää armollisen ylipappimme työstä. Kaikkia israelilaisia vaadittiin kokoontumaan pyhäkön luo. Saadakseen syntinsä anteeksi ja välttääkseen poistamisensa seurakunnasta heidän piti vakavissaan nöyrtyä Jumalan edessä, kun ylipappi vertauskuvallisessa pyhäkköpalvelussa meni pyhäkön kaikkeinpyhimpään. Kuinka paljon tärkeämpää onkaan nykyisenä aikana suuren sovituspäivän vertauskuvan täyttyessä ymmärtää ylipappimme työn ja tietää, mitä se meiltä edellyttää.

Ihmiset eivät voi rankaisematta hylätä Jumalan armossaan lähettämää varoitusta. Nooan päivinä taivaasta lähetettiin maailmalle sanoma, ja ihmisten pelastus riippui siitä, kuinka he suhtautuivat siihen. Koska he hylkäsivät varoituksen, Jumalan Henki vetäytyi syntisen ihmissuvun luota ja he tuhoutuivat vedenpaisumuksessa. Abrahamin päivinä armon vetoomukset Sodoman syntisille asukkaille päättyivät, ja taivaasta langennut tuli poltti kaikki paitsi Lootin, hänen vaimonsa ja kaksi tytärtään. Samoin tapahtui Kristuksen päivinä. Jumalan Poika ilmoitti epäuskoisille juutalaisille, että heidän huoneensa ”on jäävä hylätyksi”[30].

Katsoessaan viimeisiin päiviin sama Kaikkivaltias ilmoitti, kuinka kadotukseen joutuvat ne, jotka ”eivät ole rakastaneet totuutta, joka olisi pelastanut heidät. Siksi Jumala lähettää rajun eksytyksen, jotta he uskoisivat valheeseen, ja niin saavat tuomionsa kaikki ne, jotka eivät ole uskoneet totuuteen vaan ovat valinneet vääryyden.”[31] Kun ihmiset hylkäävät Jumalan sanan opetukset, Jumala ottaa pois Henkensä ja jättää heidät heidän rakastamiensa petosten valtaan.

Vielä Kristus kuitenkin tekee työtä ihmisten pelastamiseksi ja antaa valoa niille, jotka sitä etsivät. Vaikka adventistit eivät tätä aluksi ymmärtäneet, asia tuli myöhemmin selväksi, kun Raamattu alkoi avautua ja sai määritellä heille oikean näkökannan.

Kun vuoden 1844 aika meni ohi, se oli raskas koettelemus niille, jotka tahtoivat pitää kiin-

---

29 Ilm. 3:7, 8.
30 Matt. 23:38, RK 2012.
31 2. Tess. 2:10–12.

ni adventtiuskosta. Ainoa helpotus oikean näkökannan määrittelyssä löytyi valosta, joka ohjasi heidän ajatuksensa ylhäällä olevaan pyhäkköön. Jotkut hylkäsivät uskonsa profeetallisiin ajanmäärityksiin ja pitivät adventtiliikkeessä vaikuttanutta Pyhän Hengen voimaa ihmisten tai Paholaisen aiheuttamana. Toiset kuitenkin pitivät tiukasti kiinni siitä, että Herra oli johtanut heitä kokemuksissa, joiden kautta he olivat kulkeneet. Kun he odottivat, valvoivat ja rukoilivat ymmärtääkseen Jumalan tahdon, heille selvisi, että heidän suuri ylipappinsa oli alkanut uuden vaiheen palvelutyössään. Kun he seurasivat uskossa Jeesusta, heidät johdatettiin ymmärtämään myös seurakunnan viimeinen palvelutyö. He ymmärsivät kirkkaammin ensimmäisen ja toisen enkelin sanomat ja olivat valmiit ottamaan vastaan ja antamaan maailmalle Ilmestyskirjan luvusta 14 löytyvän kolmannen enkelin vakavan varoituksen.

25

Jumalan muuttumaton laki

”Taivaassa avattiin Jumalan temppeli, niin että temppelissä oleva liitonarkku voitiin nähdä.”[1] Liitonarkku on kaikkeinpyhimmässä, pyhäkön toisessa, sisemmässä osassa. Siinä maallisessa pyhäkköpalveluksessa, joka oli ”taivaallisten kuva ja varjo”,[2] tämä osa avattiin vain suurena sovituspäivänä pyhäkön puhdistusta varten. Siksi ilmoitus Jumalan temppelin avaamisesta taivaassa ja liiton arkusta ymmärrettiin viitteenä taivaan pyhäkön kaikkeinpyhimmän avaamiseen vuonna 1844, jolloin Kristus astui sinne saattaakseen sovituksen päätökseen.[3] Ne, jotka uskossa seurasivat suurta ylipappiaan, kun hän aloitti palvelutyönsä kaikkeinpyhimmässä, näkivät siellä myös liitonarkun. Pyhäkköaihetta tutkittuaan he ymmärsivät Jeesuksen työssä tapahtuneen muutoksen. Hän palvelee nyt Jumalan liitonarkun edessä ja vetoaa syntisten puolesta vuodatettuun vereensä.

Maallisen pyhäkön liitonarkussa oli kaksi kivitaulua, joihin Jumalan lain säädökset oli kirjoitettu. Arkku oli vain lakitaulujen säilytyspaikka, jolle nämä jumalalliset periaatteet antoivat arvon ja pyhyyden. Kun Jumalan temppeli taivaassa aukeni, hänen liittonsa arkku tuli näkyviin. Jumalan pyhä laki on tallessa taivaallisen pyhäkön kaikkeinpyhimmässä. Kyseessä on sama laki, jonka Jumala ukkosenjylinän säestyksellä itse lausui Siinainvuorelta ja jonka hänen sormensa kirjoitti kivitauluihin.

Taivaan pyhäkössä oleva laki on se suuri ja alkuperäinen, josta löytyvät periaatteet jäljennettiin kaivertamalla ne virheettömästi kivitauluihin, joiden sisällön Mooses tallensi kirjoihinsa. Kaikki, jotka ymmärsivät tämän tärkeän asian, ohjattiin samalla ymmärtämään Jumalan pyhän lain muuttumaton olemus. Selkeämmin kuin koskaan aiemmin he käsittivät Jeesuksen sanojen voiman, ”laista ei häviä yksikään kirjain, ei pieninkään piirto, ennen kuin taivas ja maa katoavat”[4]. Jumalan laki on ilmoitus hänen tahdostaan. Se ilmaisee hänen luonnettaan. Siksi se kestää ikuisesti ja on ”uskollinen todistaja” korkeuksissa.[5] Sen käskyistä ainoatakaan ei ole kumottu eikä siitä ole muutettu yhtään kirjainta tai pienintäkään piirtoa.[6] Psalmista lausui: ”Herra, sinun sanasi on ikuinen. Sen luja perusta on taivaassa.” ”– – hänen säädöksensä eivät muutu. Hän on vahvistanut ne ikuisiksi ajoiksi, ne ovat oikeat ja lujat.”[7]

Kymmenen käskyn ytimessä on neljäs käsky siinä muodossa kuin se ensin lausuttiin:

---

1 Ilm. 11:19.
2 Hepr. 8:5, RK 2012.
3 Koska kirjoittaja toisaalla kirjoittaa Kristuksen ristillä antaman sovitustyön riittävyydestä ja lopullisuudesta, tämä kommentti on parhaiten ymmärrettävissä 1800-luvulla esiintyvään ”sovitus”-sanan käyttöön, jossa sovitukseen sisällytetään myös sen päämäärä ja tarkoitus. Sovitus katsottiin päättyneeksi, kun synti on lopullisesti hävitetty ja Jumalan lapset pääsevät elämään ikuisuutta Vapahtajan kanssa. *Suomentajan huomautus.*
4 Matt. 5:18.
5 Ps. 89:38.
6 Vrt. Matt. 5:18.
7 Ps. 119:89; 111:7, 8.

433, 434

”Muista pyhittää lepopäivä. Kuutena päivänä tee työtä ja hoida kaikkia tehtäviäsi, mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti. Silloin et saa tehdä mitään työtä, et sinä eikä sinun poikasi eikä tyttäresi, orjasi eikä orjattaresi, ei juhtasi eikä yksikään muukalainen, joka asuu kaupungissasi. Sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan ja meren ja kaiken, mitä niissä on, mutta seitsemännen päivän hän lepäsi. Sen vuoksi Herra siunasi lepopäivän ja pyhitti sen.”[8]

Pyhä Henki vaikutti niiden sydämissä, jotka tutkivat Jumalan sanaa. He vakuuttuivat siitä, että he tietämättömyydessään olivat rikkoneet Luojan asettamaa lepopäivää koskevaa käskyä. He alkoivat selvittää syitä, jotka olivat johtaneet siihen, että viikon ensimmäinen päivä oli syrjäyttänyt Jumalan pyhittämän päivän. Raamatusta he eivät löytäneet mitään todistetta neljännen käskyn kumoamisesta tai sapatin muuttamisesta. Siunausta, jolla seitsemäs päivä alun perin pyhitettiin, ei ollut koskaan peruttu. He olivat pyrkineet rehellisesti tuntemaan ja toteuttamaan Jumalan tahdon ja ymmärsivät nyt olevansa Jumalan lain rikkojia. Suru täytti heidän mielensä, ja he osoittivat uskollisuuttaan Jumalalle pyhittämällä hänen sapattinsa.

Heidän uskonsa kumoamiseksi tehtiin lukuisia innokkaita yrityksiä. Kukaan ei kuitenkaan voinut olla ymmärtämättä, että mikäli maallinen pyhäkkö todella oli taivaallisen kopio tai kuva, maallisen pyhäkön liitonarkkuun tallennetun lain täytyi olla tarkka jäljennös laista taivaan arkussa. Taivaallista pyhäkköä koskevan totuuden hyväksyminen merkitsi myös Jumalan käskyjen vaatimusten hyväksymistä mukaan luettuna neljäs eli lepopäiväkäsky. Tähän onkin kätkettynä perimmäinen syy kaikelle katkeralle ja määrätietoiselle vastustukselle, joka kohdistettiin Kristuksen taivaan pyhäkössä suorittamaa palvelutyötä koskevaan Raamatun tulkintaan. Ihmiset yrittivät sulkea oven, jonka Jumala oli avannut, ja avata oven, jonka Jumala oli sulkenut. ”– – hän, jonka avaamaa ovea ei kukaan sulje, hän, jonka sulkemaa ovea ei kukaan avaa”, ilmoitti kuitenkin: ”Edessäsi on nyt avoin ovi, minä olen sen avannut, eikä kukaan voi sitä sulkea.”[9] Kristus oli avannut oven ja uuden palvelutyön kaikkeinpyhimmässä. Tuon avoimen oven kautta loisti valo, joka paljasti myös neljännen käskyn kuuluvan siellä olevaan lakiin. Mitä Jumala on säätänyt, sitä ei kukaan ihminen voi kumota.

Ne, jotka vastaanottivat opetuksen Kristuksen välitystyöstä ja Jumalan lain pysyvyydestä, havaitsivat näiden totuuksien löytyvän Ilmestyskirjan luvusta 14. Tässä luvussa on kolmiosainen varoitus[10], jonka tehtävä on valmistaa maan asukkaita Herran takaisintulolle. Sanat ”hänen tuomionsa aika on tullut”[11] viittaavat Kristuksen ihmisten pelastamiseksi suorittaman

8 2. Moos. 20:8–11.

9 Ilm. 3:7, 8.

10 *Kolmiosainen sanoma.* Ilm. 14:6, 7 kertoo ensimmäisen enkelin sanoman julistuksesta. Sitten profeetta jatkaa: ”Hänen jäljessään tuli toinen enkeli, joka kuulutti: ’Kukistunut, kukistunut on suuri Babylon – –.’ Näiden kahden jäljessä tuli vielä kolmas enkeli[.]” [Ilm. 14:8–9.] Tekstin sana ”tuli” on käännetty sanasta, joka tarkoittaa ’kulkea mukana’, ’seurata jotakuta’, ’mennä jonkun kanssa’. Ks. Henry George Liddell ja Robert Scott, *Greek English Lexicon* (Oxford: Clarendon Press, 1940), osa I, s. 52. Se merkitsee myös ‘olla rinnalla’. Ks. George Abbott-Smith, *A Manual Greek Lexicon of the New Testament* (Edinburgh: T. and T. Clark, 1950), s. 17. Samaa sanaa käytetään Mark. 5:24: ”Jeesus lähti miehen mukaan, ja suuri väkijoukko seurasi häntä ja tungeksi hänen ympärillään.” Kun kuvataan sataaneljääkymmentäneljäätuhatta, käytetään samaa sanaa, Ilm. 14:4: ”ja he seuraavat Karitsaa, minne hän meneekin.” Näissä molemmissa teksteissä on ilmeistä, että halutaan kertoa, kuinka jonnekin ”mennään yhdessä” tai jonkun ”kanssa”. 1. Kor. 10:4 kerrotaan israelilaisten juoneen ”hengellisestä kalliosta, joka kulki heidän mukanaan”, ja siinä on käytetty samaa kreikan kielen sanaa, joka on eri käännöksissä käännetty joko mukana kulkemiseksi tai seuraamiseksi. Nämä esimerkit osoittavat, ettei Ilm. 14:8, 9 ajatus ole kertoa, että toinen ja kolmas enkeli tulisivat ajallisesti ensimmäisen enkelin jälkeen, vaan että ne tulivat yhdessä hänen kanssaan. Nämä kolme sanomaa ovat yksi kolmiosainen sanoma. Niitä on kolme vain siksi, että ne annetaan tässä järjestyksessä. Kun ne on annettu, ne kuuluvat yhteen ja ovat erottamattomia. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

11 Ilm. 14:7.

434–436

työn viimeiseen vaiheeseen. Tätä totuutta tulee saarnata, kunnes Vapahtajan välitystyö päättyy ja hän palaa maan päälle ottamaan kansansa luokseen. Vuonna 1844 alkanut tuomiotyö jatkuu, kunnes kaikkien elävien ja kuolleiden tapaukset on ratkaistu. Tämä työ tulee kestämään ihmisten armonajan päättymiseen asti. Kehotus olla valmis tuomiolle sisältää ohjeen pelätä ”Jumalaa”, antaa ”hänelle kunnia” sekä kumartaa ”häntä, joka on luonut taivaan, maan ja meren ja vesien lähteet”.[12]

Sanomien vaikutus löytyy sanoista: ” – – noudattavat Jumalan käskyjä ja uskovat Jeesukseen.”[13] Tuomioon valmistautuminen edellyttää kuuliaisuutta Jumalan laille. Laki on ihmisen luonteen mitta tuomiolla. Apostoli Paavali sanoo niiden, ”jotka ovat lain tuntien tehneet syntiä” tulevan myös tuomituksi ”lain nojalla – – sinä päivänä, jona Jumala minun julistamani evankeliumin mukaisesti tuo ihmisten sisimmätkin salaisuudet Kristuksen Jeesuksen tuomittaviksi”. Paavali toteaa, että ”vanhurskaiksi julistetaan ne, jotka myös noudattavat lakia”.[14] Lainkuuliaisuuden edellytyksiin kuuluu usko, koska ilman ”uskoa ei – – kukaan ole Jumalan mielen mukainen” ja koska kaikki, ”mikä ei perustu uskoon, on syntiä”.[15]

Ensimmäinen enkeli kutsuu ihmisiä pelkäämään ”Jumalaa” ja antamaan ”hänelle kunnia” sekä palvelemaan häntä taivaan ja maan Luojana. Tämän toteutumiseksi heidän on oltava kuuliaisia Jumalan laille. Salomo viisaudessaan kehotti: ” – – pelkää Jumalaa ja pidä hänen käskynsä. Tämä koskee jokaista ihmistä.”[16] Ilman kuuliaisuutta mikään jumalanpalvelus ei voi olla Jumalalle mieluista. ”Sitähän Jumalan rakastaminen on, että pidämme hänen käskynsä – –.” ”Joka sulkee korvansa Herran lailta, sen rukouskin on Herralle kauhistus.”[17]

Velvollisuutemme palvella Jumalaa perustuu siihen tosiasiaan, että hän on Luoja ja että kaikki luodut saavat kiittää olemassaolostaan häntä. Kun Jumala missä tahansa raamatunkohdassa vaatii itselleen kaikkea kunnioitusta ja palvontaa pakanajumalien sijaan, perustana on hänen luomisvoimansa. ”Eivät ole jumalia toisten kansojen jumalat, mutta Herra on taivaitten luoja.”[18] ”Mihin te minua vertaisitte? Kuka on minun kaltaiseni? kysyy Pyhä. Kohottakaa katseenne korkeuteen: kuka on tämän kaiken luonut?” ”Näin sanoo Herra, Jumala, joka loi taivaan ja muovasi ja valmisti maan – – Minä olen Herra, eikä muuta jumalaa ole.”[19] Psalmista sanoo: ”Tietäkää, että Herra on Jumala. Hän on meidät luonut, ja hänen me olemme – –.” ”Tulkaa, kumartukaa maahan, polvistukaamme Herran, Luojamme, eteen.”[20] Taivaassa pyhät olennot palvelevat Jumalaa ja ilmaisevat palvontansa ja kunnioituksensa perustaksi tämän syyn: ”Herra, meidän Jumalamme! Sinä olet arvollinen saamaan ylistyksen, kunnian ja vallan, sillä sinä olet luonut kaiken.”[21]

Ilmestyskirjan luvussa 14 ihmisiä kutsutaan palvelemaan Luojaa, ja tämä kolmiosainen sanoma tuo näköpiiriin ryhmän ihmisiä, jotka pitävät Jumalan käskyt. Yksi näistä käskyistä viittaa suoraan Jumalaan kaiken Luojana. Neljäs käsky kuuluu: ” – – seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti. – – Sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan ja meren ja kaiken, mitä niissä on, mutta seitsemännen päivän hän lepäsi. Sen vuoksi Herra siunasi

---

12 Ilm. 14:7.
13 Ilm. 14:12.
14 Room. 2:12–16.
15 Hepr. 11:6; Room. 14:23.
16 Saarn. 12:13.
17 1. Joh. 5:3; Sananl. 28:9.
18 Ps. 96:5.
19 Jes. 40:25, 26; 45:18.
20 Ps. 100:3; 95:6.
21 Ilm. 4:11.

436, 437

lepopäivän ja pyhitti sen."[22] Herra sanoo sapatista myös: " – – olkoon se merkkinä liitostamme ja muistuttakoon se teitä siitä, että minä olen Herra, teidän Jumalanne."[23] Syyksi tähän annetaan se, että "kuutena päivänä minä, Herra, loin taivaan ja maan, mutta seitsemäntenä päivänä en enää tehnyt työtä vaan lepäsin".[24]

"Sapatin tärkeys luomisen muistomerkkinä perustuu sille, että se aina muistuttaa perussyystä palvella Jumalaa" – hän on Luoja ja me olemme hänen luotujaan. "Siksi sapatti on Jumalan palvelemisen ytimessä, koska se tehokkaasti opettaa tätä suurta totuutta. Mikään muu Jumalan asetuksista ei tee samaa. Jumalanpalveluksen perustus löytyy luodun ja Luojan välisestä erosta, ei vain seitsemäntenä päivänä vaan kaikessa Jumalan palvonnassa. Tämä suuri totuus ei ikinä vanhene eikä sitä tule koskaan unohtaa."[25] Jumala asetti sapatin Eedenissä pitääkseen tämän ikuisesti ihmisten mielessä. Niin kauan kuin se tosiasia, että hän on Luojamme, pysyy palvontamme lähtökohtana, niin kauan sapatti säilyy sen merkkinä ja muistuttajana. Jos sapattia olisi maailmanlaajuisesti pidetty, se olisi johtanut ihmisten ajatukset ja tunteet Luojaan ja tehnyt hänestä heidän palvontansa ja kunnioituksensa kohteen. Silloin ei koskaan olisi tullut epäjumalanpalvelijoita, uskosta luopuneita tai jumalankieltäjiä. Sapatinvietto ilmaisee halua olla uskollinen oikealle Jumalalle, joka "on luonut taivaan, maan ja meren ja vesien lähteet"[26]. Tästä seuraa, että sanoma, joka määrää ihmisiä kumartamaan Jumalaa ja noudattamaan hänen käskyjään, kiinnittää erityistä huomiota juuri lepopäiväkäskyn noudattamiseen.

Jumalan käskyjen pitäjien ja Jeesukseen uskovien vastakohtana kuvataan toinen ihmisryhmä, joiden virheestä kolmas enkeli varoittaa juhlallisesti ja vakavasti. Joka "kumartaa petoa ja sen kuvaa ja ottaa otsaansa tai käteensä sen merkin, joutuu yhtä lailla juomaan Jumalan vihan viiniä".[27] Nämä vertauskuvat on tulkittava oikein tämän sanoman ymmärtämiseksi. Mitä peto, sen kuva ja merkki tarkoittavat?

Tämä profetiajakso alkaa Ilmestyskirjan luvusta 12, jossa lohikäärme pyrkii tuhoamaan Kristuksen heti hänen syntymänsä jälkeen. Lohikäärmettä kutsutaan itse Paholaiseksi,[28] joka saikin Herodeksen yrittämään vastasyntyneen Vapahtajan surmaamista. Ensimmäisten kristillisten vuosisatojen aikana vihollisen tärkeimmäksi välikappaleeksi taistelussa Kristusta ja hänen kansaansa vastaan tuli Rooman valtakunta, jossa pakanauskonnot olivat vallalla. Näin lohikäärme, joka yleensä kuvaa Paholaista, sopii toissijaisesti kuvaamaan pakanallista Roomaa.

Ilmestyskirjan luvussa 13[29] kerrotaan toisesta pedosta, joka "muistutti leopardia" ja jolle lohikäärme "antoi – – voimansa ja valtaistuimensa ja suuren vallan".[30] Useimmat protestantit ovat aina uskoneet tämän pedon edustavan paavinvaltaa, joka oli muinaisen Rooman valtakunnan voiman, hallitusvallan ja herruuden jatkumo. Leopardia muistuttavalle pedolle "annettiin suu, joka herjaa ja puhuu suuria sanoja, ja – – se avasi suunsa ja alkoi herjata Jumalaa. Se herjasi hänen nimeään ja hänen asuinsijaansa ja niitä, jotka asuvat taivaassa. Sille annettiin myös lupa käydä taisteluun pyhiä vastaan ja voittaa heidät, ja niin sen valtaan

---

22 2. Moos. 20:10, 11.
23 Hes. 20:20.
24 2. Moos. 31:17.
25 J. N. Andrews, *History of the Sabbath,* luku 27.
26 Ilm. 14:7.
27 Ilm. 14:9, 10.
28 Ilm. 12:9.
29 Ilm. 13:1–10.
30 Ilm. 13:2.

annettiin kaikki heimot, kansat, kielet ja maat.”[31] Tämä kuvaus on lähes identtinen Danielin kirjan luvussa 7 kuvatun pienen sarven kanssa, joka epäilemättä edustaa paavikuntaa.

Peto ”sai tämän vallan neljänkymmenenkahden kuukauden ajaksi”. Profeetta kuitenkin lisää, että ”yksi pedon päistä oli saanut surmaniskun”. Vielä kerrotaan, että ”kuka vankeuteen vie, niin hän itse vankeuteen joutuu; jos kuka miekalla tappaa, hänet pitää miekalla tapettaman”.[32] Mainittu 42 kuukauden aika tarkoittaa samaa kuin Danielin kirjassa mainitut aika, kaksi aikaa ja puoli aikaa tai 1260 päivää.[33] Kyse on ajasta, jolloin paavinvalta vainosi Jumalan kansaa. Niin kuin aiemmissa luvuissa on todettu, tämä aikajakso alkoi paavin nousulla valta-asemaan vuonna 538 ja päättyi vuonna 1798, jolloin paavi joutui Ranskan armeijan vangiksi, ja hänen valtansa sai kuolinhaavan. Samalla toteutuivat sanat, että ”kuka vankeuteen vie, niin hän itse vankeuteen joutuu”.

Tässä vaiheessa Ilmestyskirja esittelee uuden vertauskuvan. Profeetta näki, ”kuinka toinen peto nousi maan uumenista. Sillä oli kaksi sarvea, kuin karitsan sarvet”.[34] Tämän vallan ulkonäkö ja toimintatavat osoittavat sen edustavan jotakin aiemmista vertauskuvista poikkeavaa. Suuret valtakunnat ovat hallinneet maailmaa, ja ne näytettiin profeetta Danielille petoina, jotka nousevat, kun ”taivaan neljä tuulta panivat valtameren äkkiä kuohumaan”[35]. Ilmestyskirjan luvun 17 enkeli tulkitsee vedet kansoiksi, joukoiksi, maiksi ja kieliksi.[36] Tuulet puolestaan tarkoittavat kansojen välisiä konflikteja. Merta äkkiä kuohuttavat neljä tuulta ovat siis näky valloitussotien ja kansannousujen kauheuksista, joiden avulla valtakunnat ovat päässeet valtaan.

Karitsansarvinen peto nousi kuitenkin ”maan uumenista”. Se ei joutunut kukistamaan toisia valtakuntia saadakseen paikkansa. Kyseessä täytyy olla sellainen alue, jolla ei ollut paljon ihmisiä ja jossa valtaan nousu oli vähittäistä ja rauhanomaista. Vertauskuva ei sovi vanhalle mantereelle, koska Eurooppa on tiheästi asuttu ja täynnä vallasta taistelevia maita. Eurooppaa voi sen sijaan hyvin kuvata kuohuvana merenä, jossa vaikuttavat monet ”heimot, kansat, kielet ja maat”. Tämän vertauskuvan täyttymystä onkin etsittävä lännestä, uudelta mantereelta.

Mikä uuden maailman kansakunta oli nousemassa valtaan vuonna 1789 ja osoitti merkkejä voimasta ja suuruudesta sekä veti maailman huomion puoleensa? Tämän vertauskuvan tulkinta on itsestään selvä. Yksi maa, ja vain yksi, sopii täyttämään kaikki profetiassa mainitut tuntomerkit. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö tämä profetia viittaisi Amerikan Yhdysvaltoihin. Kerran toisensa jälkeen juhlapuheissa tai historioitsijoiden luennoilla on tämän valtakunnan nousu kuvattu niin, että puhujat tietämättään ovat käyttäneet samoja tai lähes samoja sanoja kuin Raamatun kirjoittaja. Tämän pedon nähtiin ”nousevan maan uumenista”. Raamatun kääntäjien mukaan sana tarkoittaa ”kasvin idättämistä tai kasvattamista”. Olemme jo nähneet, kuinka tämän valtakunnan on synnyttävä paikassa, jossa ei ollut paljon asutusta. Merkittävä kirjailija kuvaakin Yhdysvaltojen ”*syntymistä tyhjyydestä salaisuudeksi*”. Hän lisää: ”*Hiljaa kasvavan siemenen lailla* meistä tuli maailmanvalta.”[37]

Vuonna 1850 eurooppalainen aikakauslehti esitti Yhdysvallat loistavana valtakuntana, joka ”ilmestyi” ja ”kasvoi maan hiljaisuudessa joka päivä voimakkaammaksi ja ylpeämmäksi.”[38]

---

31 Ilm. 13:5–7.
32 Ilm. 13:5, 3; Ilm. 13:10, VKR.
33 Aika tarkoittaa tässä vuotta, Dan. 7:25; Ilm. 11:3; 12:6. *Suomentajan huomautus.*
34 Ilm. 13:11.
35 Dan. 7:2.
36 Ilm. 17:15.
37 G. A. Townsend, *The New World Compared With the Old,* s. 462.
38 *The Dublin Nation.*

439–441

Edward Everett puhuessaan tämän maan perustajista, pyhiinvaeltajauudisasukkaista[39] sanoi: ”Etsivätkö he syrjäistä paikkaa, piiloa, jossa he eivät olisi kenellekään loukkaukseksi, ja niin kaukaista seutua, että se olisi turvallinen, ja jossa Leydenin pieni seurakunta voisi nauttia omantunnonvapaudesta? Katsokaa, miten *valtaville alueille* he *rauhanomaisella haltuunotolla* toivat ristitunnukset.”[40]

” – – sillä oli kaksi sarvea, kuin karitsan sarvet.” Karitsan sarvet viittaavat nuoruuteen, viattomuuteen ja lempeyteen. Ne sopivat kuvaamaan Yhdysvaltoja, jonka profeetta näki sellaisena kuin se oli ”noustessaan” vuonna 1798. Niiden kristittyjen pakolaisten joukossa, jotka olivat ensimmäisinä menneet Amerikkaan etsimään turvapaikkaa kuninkaiden vainoa ja pappien suvaitsemattomuutta vastaan, oli monia, jotka olivat päättäneet perustaa laajaan yhteiskunnalliseen ja uskonnolliseen vapauteen perustuvan hallinnon. Heidän näkemyksensä tuli osaksi maan itsenäisyysjulistusta, joka vahvistaa suuren periaatteen, jonka mukaan ”kaikki ihmiset on luotu tasa-arvoisiksi” ja kaikilla on ”luovuttamattomia oikeuksia; että näihin oikeuksiin kuuluvat elämä, vapaus ja onnentavoittelu”.[41]

Maan perustuslaki takaa ihmisille oikeuden itse hallita maata yleisillä vaaleilla valittujen edustajien kautta. Edustajien tehtävänä oli päättää laeista ja soveltaa niitä käytäntöön. Kaikille myönnettiin uskonnonvapaus, ja jokainen sai palvella Jumalaa omantuntonsa mukaisesti. Kansanvalta ja protestantismi olivat kansakunnan perusperiaatteita. Ne ovat olleet sen voiman ja menestyksen salaisuus. Kautta kristikunnan maahan poljettujen ihmisten kiinnostus ja toivo on kohdistunut tähän maahan. Miljoonat ovat tavoitelleet pääsyä sen rannoille, ja Yhdysvallat on noussut yhdeksi maailman vaikutusvaltaisimmista valtioista.[42] Karitsansarvinen peto puhuu kuitenkin ”kuin lohikäärme. Se käyttää kaikkea ensimmäisen pedon valtaa sen nähden ja saa maan ja sen asukkaat kumartamaan ensimmäistä petoa, sitä, jonka kuolinhaava parantui – – Se yllyttää maan päällä asuvia tekemään sen pedon kuvan, jossa oli miekanhaava ja joka virkosi eloon.”[43]

Karitsan sarvet ja lohikäärmeen puhe ovat vertauskuvia, jotka osoittavat merkittävää ristiriitaa sen välillä, mitä tämä maa sanoo olevansa ja mitä se käytännössä tekee. Kansa ”puhuu” lakia säätävissä ja oikeutta jakavissa hallintoelimissään. Toimillaan tämä valtakunta tulee osoittamaan valheeksi ne vapauden ja rauhan periaatteet, jotka alkujaan olivat sen lainsäädännön taustalla. Ennustus, jonka mukaan se ”puhui kuin lohikäärme” ja käyttää ensimmäisen pedon puolesta tämän koko valtaa, selkeästi osoittaa saman suvaitsemattomuuden ja vainon jatkumisen, joka oli nähtävissä lohikäärmettä ja leopardia muistuttavien valtojen toimissa. Kaksisarvinen peto panee ”maan ja sen asukkaat kumartamaan ensimmäistä petoa”. Kyseessä oleva maa tuleekin käyttämään voimansa jonkin sellaisen asian puolesta, joka on kunnianosoitus paavikunnalle.

Kyseessä olisi suora isku niitä hallinnon periaatteita vastaan, jotka kuuluvat Yhdysvaltojen itsenäisyysjulistuksen ja perustuslain nerokkaisiin, selkeisiin ja merkittäviin asetuksiin ihmisten vapaudesta ja maan hallintoelinten riippumattomuudesta. Kansakunnan perustajat olivat viisaita päättäessään, ettei maallista valtaa saanut käyttää minkään kirkon puolesta,

---

39 Termi viittaa Mayflower-laivalla 1620 Pohjois-Amerikkaan saapuneisiin puritaaniseparatisteihin. *Suomentajan huomautus.*

40 Puhe, 22.12.1824, Plymouth, Massachusetts, s. 11.

41 Ari Helo, *Yhdysvaltain demokratian synty: Unionin idea ja amerikkalainen historiakäsitys* (Helsinki: Gaudeamus, 2014), s. 143.

42 Tekstin julkaisuaikana vuonna 1911 Yhdysvallat ei ollut vielä maailmanlaajuinen supervalta, jollaiseksi se kohosi toisen maailmansodan jälkeen. Silti jo kirjoitusaikana sen alati lisääntyvä voima ja suuruus herättivät ihmetystä. *Toimituksen huomautus*.

43 Ilm. 13:11–14, RK 2012.

koska seurauksena väistämättä olisi suvaitsemattomuutta ja vainoa. Perustuslaki sanoo: ”Kongressi ei säädä mitään lakia uskontokunnan perustamisesta tai kieltääkseen uskonnon vapaata harjoittamista” ja ”mitään uskonnollista pätevyystestiä ei koskaan tulla vaatimaan Yhdysvaltain alaiseen viranomais- tai luottamustehtävään.”[44] Maallista valtaa voidaan käyttää uskonnollisten menojen pakottamiseen vain, jos näitä kansan suojaksi laadittuja periaatteita julkeasti rikotaan. Tällaisten toimien epäjohdonmukaisuus vastaa kuitenkin hyvin profetian vertauskuvia. Kyseessä on peto, jonka sarvet ovat kuin karitsalla. Se näyttää puhtaalta, lempeältä ja harmittomalta. Se tulee kuitenkin puhumaan kuin lohikäärme.

”Se yllyttää *maan päällä asuvia* tekemään sen pedon kuvan – –.”[45] Tässä selkeästi viitataan sellaiseen hallitusmuotoon, jossa lakiasäätävä valta on kansalla. Tämäkin on mitä selkein todiste siitä, että tämä profetia koskee juuri Yhdysvaltoja.

Mutta miksi kuvasta sanotaan myös, että se on ”pedon kunniaksi”[46]? Miten tällainen kuva tehdään? Tekijänä on kaksisarvinen peto, ja kuva tuo kunniaa ensimmäiselle pedolle. Siksi sitä kutsutaan pedon kuvaksi. Voidaksemme ymmärtää, mistä on kyse ja miten kuva muodostetaan, on tutkittava ensimmäistä petoa – paavikuntaa.

Kun varhainen kristillisyys turmeltui niin, että yksinkertainen evankeliumi korvattiin pakanallisilla menoilla ja tavoilla, kirkko menetti Jumalan Hengen ja voiman. Hallitakseen ihmisten omiatuntoja se tavoitteli maallisia hallitsijoita tuekseen. Näin syntyi paavikunta, kirkko, jonka valta ulottui valtioihin, joiden resursseja se pystyi kohdistamaan omien tarkoitustensa edistämiseen, erityisesti harhaoppisten vainoamiseen. Yhdysvallatkaan ei voi tehdä pedon kuvaa ennen kuin uskonto saa otteen maan hallituksesta ja maallista valtaa käytetään kirkollisten päämäärien toteuttamiseen.

Aina, kun kirkko on saanut maallista valtaa, sitä on käytetty niiden rankaisemiseen, jotka ovat olleet eri mieltä sen opeista. Protestanttiset kirkotkin ovat seuranneet Rooman askelissa ja liittoutuneet valtioiden kanssa pyrkimyksissään ihmisten omantunnonvapauden rajoittamiseksi. Yksi esimerkki tästä on Englannin kirkon pitkään jatkunut toisinajattelijoiden vaino. 1500- ja 1600-luvuilla tuhannet papit pakotettiin jättämään kirkkonsa, ja monet pastorit ja maallikot saivat sakkoja, joutuivat vankeuteen, kidutettaviksi tai kärsimään marttyyrikuoleman uskonkäsitystensä vuoksi.

Luopumus sai varhaisen kirkon pyytämään apua maalliselta vallalta. Tämä valmisti tien paavinvallan, ensimmäisen pedon, kehittymiselle. Apostoli Paavali vahvisti: ”Ensin näet tapahtuu luopumus ja ilmestyy laittomuuden ihminen, kadotuksen lapsi.”[47] Näin seurakunnan luopumus tulee valmistamaan tien pedon kuvalle.

Raamattu ilmoittaa, että ennen Herran tuloa on odotettavissa samanlainen uskonnollinen rappeutuminen kuin ensimmäisten kristillisten vuosisatojen aikana. ”Sinun on tiedettävä, että viimeisinä päivinä koittavat vaikeat ajat. Silloin ihmiset *rakastavat vain itseään* ja rahaa, he ovat rehenteleviä ja pöyhkeitä, he herjaavat ja ovat vanhemmilleen tottelemattomia. He ovat kiittämättömiä, jumalattomia, rakkaudettomia, leppymättömiä, panettelevia, väkivaltaisia ja raakoja, *kaiken hyvän vihollisia*, petollisia, häikäilemättömiä ja järjettömiä. He *rakastavat enemmän nautintoja kuin Jumalaa, he ovat ulkonaisesti hurskaita* mutta kieltävät uskon voiman.”[48] ”Pyhä Henki sanoo selvästi, että viimeisinä aikoina jotkut luopuvat uskosta ja alkavat seurata eksyttäviä henkiä ja pahojen henkien opetuksia.”[49]

---

44 Helo, s. 255, 250.
45 Ilm. 13:14, RK 2012, kursiivi lisätty.
46 Ilm. 13:14.
47 2. Tess. 2:3, RK 2012.
48 2.Tim. 3:1–5, kursiivi lisätty.
49 1. Tim. 4:1.

442–444

”Vääryyden ihminen tulee Saatanan vaikutuksesta suurella voimalla, tehden petollisia tunnustekoja ja ihmeitä. Hänen vääryytensä pettää ne, jotka joutuvat kadotukseen, koska he eivät ole rakastaneet totuutta, joka olisi pelastanut heidät.” Näin ihmiset joutuvat ”rajun eksytyksen” pettämiksi ja uskovat valheen.[50] Kun jumalattomuus saavuttaa nämä mitat, seuraukset ovat samanlaisia kuin ensimmäisten kristillisten vuosisatojen aikana.

Se, että protestanttisten kirkkojen uskonkäsitykset poikkeavat niin suuresti toisistaan, on monille ratkaiseva todiste sen puolesta, ettei kukaan koskaan pysty pakottamaan niitä yksimielisyyteen. Protestanttista uskoa tunnustavissa kirkoissa on kuitenkin jo vuosien ajan ollut vahva ja kasvava pyrkimys vahvistaa yhteyttä uskon yhteisten piirteiden avulla. Tällaisen yhteyden varmistaminen kuitenkin pakottaa panemaan syrjään Raamatun kannalta hyvinkin tärkeitä opetuksia, koska niistä on vallalla toisistaan poikkeavia käsityksiä.

Saarnassaan vuonna 1846 Charles Beecher totesi, ettei pastorien työtä ”evankelisten protestanttisten kirkkojen kaikilla tasoilla ole vaivannut vain suuri ihmispelon paine, vaan he elävät, toimivat ja hengittävät ilmapiirissä, joka on pahasti rappiolla. He joutuvat jatkuvasti vetoamaan ihmisluonnon alhaisimpiin vaikuttimiin, vaikenemaan totuudesta ja kumartumaan luopumuksen voimien edessä. Eikö juuri näin käynyt Rooman kohdalla? Emmekö me nyt käy läpi samaa kuin se aikanaan? Ja mitä on odotettavissa? Taas pidetään suuri kirkkojen yhteinen kokous! Järjestetään maailmankongressi! Evankelinen liittoutuma ja yhteinen uskontunnustus!”[51] Kun nämä tavoitteet toteutuvat, ollaan vain askeleen päässä siitä, että käytetään väkivaltaa täydellisen yhteyden saavuttamiseksi.

Kun Yhdysvaltojen johtavat kirkot liittoutuvat yhteisten opinkohtien perustalle ja alkavat käyttää vaikutusvaltaansa taivutellakseen valtion saattamaan pakkokeinoin voimaan omat säädöksensä ja tukemaan käytäntöjään, on protestanttinen Amerikka luonut kuvan Rooman hierarkiasta. Väistämättömänä seurauksena on toisinajattelijoiden joutuminen yhteiskunnallisten rankaisutoimien kohteeksi.

Peto, jolla on kaksi sarvea, ”pakottaa kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, vapaat ja orjat, ottamaan oikeaan käteensä tai otsaansa merkin. Kenenkään ei ole lupa ostaa eikä myydä mitään, ellei hänellä ole tätä merkkiä, joka on pedon nimi tai sen nimen luku.”[52] Kolmannen enkelin varoitus kuuluu: ”Se, joka kumartaa petoa ja sen kuvaa ja ottaa otsaansa tai käteensä sen merkin, joutuu yhtä lailla juomaan Jumalan vihan viiniä – –. ”[53] Tässä sanomassa mainittu peto on sama, jonka palvontaan kaksisarvinen peto ihmisiä pakottaa. Kyseessä on Ilmestyskirjan luvun 13 ensimmäinen, leopardia muistuttava peto, paavikunta. Pedon kuva puolestaan viittaa sellaiseen langenneeseen protestantismiin, joka kehittyy, kun protestanttiset kirkkokunnat pyytävät maallisen vallan apua pakottaakseen ihmiset noudattamaan niiden oppeja. Vielä on määriteltävä, mitä ”pedon merkki” tarkoittaa.

Varoitettuaan pedon ja sen kuvan kumartamisesta profetia mainitsee ne, ”jotka noudattavat Jumalan käskyjä ja uskovat Jeesukseen”.[54] Tässä asetetaan vastakkain Jumalan käskyjen noudattajat sekä petoa ja sen kuvaa kumartavat ja sen merkin ottavat. Onkin johdonmukaista päätellä, että Jumalan lain noudattaminen tai sen rikkominen on se ero, joka on Jumalan palvelijoiden ja pedon kumartajien välillä.

Tästä syystä pedon ja myös pedon kuvan erityinen tuntomerkki on Jumalan lain rikkominen. Daniel sanoo pienestä sarvesta, paavinvallasta, että se ”tahtoo muuttaa ajat ja lain”.[55]

---

50 2. Tess. 2:9–11.
51 Saarna *The Bible a Sufficient Creed,* pidetty Fort Waynessa, Indianassa, USA:ssa 22.2.1846.
52 Ilm. 13:16, 17.
53 Ilm. 14:9, 10.
54 Ilm. 14:12.
55 Dan. 7:25, RK 2012.

Paavali määrittelee saman vallan laittomuudeksi ihmishahmossa, joka ”korottaa itsensä” Jumalankin yläpuolelle.[56] Kaikki nämä profetiat täydentävät toisiaan. Vain muuttamalla Jumalan lakia paavinvalta saattoi korottaa itsensä Jumalan yläpuolelle. Jokainen, joka ymmärryksellä noudattaa muutettua lakia, antaa korkeimman kunnioituksensa sille vallalle, joka muutoksen teki. Kuuliaisuus paavillisille laeille on osoitus liitosta paavin kanssa Jumalan sijaan.

Paavikunta on yrittänyt muuttaa Jumalan lakia. Toinen käsky kieltää kuvien palvonnan. Se on kuitenkin jätetty laista pois. Neljäs käsky[57] on muutettu antamaan valtuutus ensimmäisen päivän pyhittämiseen ikään kuin se olisi sapatti. Paavin kannattajat kuitenkin väittävät toisen käskyn pois jättämisen syyksi sen, että se olisi turha ja osa ensimmäistä käskyä, ja että he opettavat lakia juuri siten kuin Jumala tarkoitti sen ymmärrettäväksi. Tämä muutos ei siis voi olla profeetan tarkoittama ennustus, vaan kyseessä on oltava tarkoituksella tehty muutos: ”Hän *tahtoo* muuttaa ajat ja lain – –.”[58] Neljännen käskyn muuttaminen täyttää tarkasti tämän profetian. Tätä muutosta on mahdoton perustella muulla kuin kirkon arvovallalla. Tässä paavillinen valta on avoimesti nostanut itsensä Jumalan yläpuolelle.

Samalla kun Jumalan palvelijat voi tunnistaa varsinkin siitä, että he kunnioittavat neljättä käskyä, koska se on merkki Jumalan luomisvoimasta ja todistus hänelle ansaitusti kuuluvasta kunnioituksesta ja palvonnasta, pedon kumartajat puolestaan tunnistetaan pyrkimyksistään repiä rikki Luojan muistomerkki korottaakseen Rooman säädöstä. Paavikunnan ensimmäiset röyhkeät väitteet koskevatkin sunnuntainviettoa, ja samasta syystä se ensimmäistä kertaa turvautui valtiovallan voimaan yrittäessään pakottaa sunnuntain pyhittämistä ”Herran päivänä”.[59] Kuitenkin Raamattu osoittaa seitsemännen, ei ensimmäisen päivän, olevan Herran päivä. Jeesus sanoi Ihmisen Pojan olevan ”myös sapatin herra”.[60] Neljäs käsky vahvistaa: ” – – seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti.”[61] Lisäksi profeetta Jesajan kirjassa Herra nimeää sen omaksi pyhäpäiväkseen.[62]

Varsin usein esitetään väite, että Kristus olisi muuttanut sapatin. Sen osoittavat vääräksi Kristuksen omat sanat vuorisaarnasta: ”Älkää luulko, että minä olen tullut lakia tai profeettoja kumoamaan. En minä ole tullut kumoamaan, vaan toteuttamaan. Totisesti: laista ei häviä yksikään kirjain, ei pieninkään piirto, ennen kuin taivas ja maa katoavat, ennen kuin kaikki on tapahtunut. Sitä, joka jättää laista pois yhdenkin käskyn, vaikkapa kaikkein vähäisimmän,

---

56 2. Tess. 2:3, 4.

57 Katolisissa ja luterilaisissa katekismuksissa lepopäiväkäsky on jo kolmas käsky johtuen toisen käskyn poistamisesta laista. Raamatussa lepopäiväkäsky on neljäs käskyistä. *Toimituksen huomautus*.

58 Dan. 7:25, RK 2012, kursiivi lisätty.

59 *Rooman piispan valtaannousu*. Tärkeimmät niistä tekijöistä, jotka johtivat oletukseen Rooman piispojen vallasta, löytyvät seuraavista lähteistä: Robert Francis Cardinal Bellarmine, *Power of the Popes in Temporal Affairs* (englanninkielinen käännös löytyy kongressin kirjastosta Washington D. C.:ssä); Henry Edward Cardinal Manning, *The Temporal Power of the Vicar of Jesus Christ* (Lontoo: Burns and Lambert, toinen laitos, 1862); ja James Cardinal Gibbons, *Faith Of Our Fathers* (Baltimore: John Murphy Co., 110. laitos, 1917), kappaleet 5, 9, 10, 12. Protestanttisessa kirjallisuudessa asiaa käsittelevät mm. Trevor Gervase Jalland, *The Church and the Papacy* (Lontoo: Society for Promoting Christian Knowledge, 1944, a Bampton Lecture); ja Richard Frederick Littledale, *Petrine Claims* (Lontoo: Society for Promoting Christian Knowledge, 1899). Varhaisten vuosisatojen lähteitä, joissa käsitellään teoriaa Pietarista ensimmäisenä paavina, löytyy teoksesta James T. Shotwell ja Louise Ropes Loomis, *The See of Peter* (New York: Columbia University Press, 1927). Konstantinuksen lahjakirjaväärennöksestä, ”Donation of Constantine”, katso Christopher B. Coleman, *The Treatise of Lorenzo Valla on the Donation of Constantine* (New York, 1914). Teoksessa on lahjakirjan täydellinen latinankielinen teksti, sen englanninkielinen käännös ja koko dokumentin ja sen väitteiden arviointi ja kritiikki. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

60 Mark. 2:28.

61 2. Moos. 20:10.

62 Jes. 58:13.

446, 447

ja siten opettaa, kutsutaan taivasten valtakunnassa vähäisimmäksi. Mutta sitä, joka noudattaa lakia ja niin opettaa, kutsutaan taivasten valtakunnassa suureksi."[63]

On tosiasia, että protestantit yleisesti myöntävät, ettei Raamattu anna oikeutta sapatin muuttamiselle. Tämä todetaan aivan suoraan niin American Tract Societyn kuin American Sunday School Unionin julkaisuissa.[64] Yhdessä tätä käsittelevässä kirjassa mainitaan, kuinka "Uudessa testamentissa on täydellinen hiljaisuus koskien sapattikäskyä [tällä kirjoittaja tarkoittaa sunnuntaita, viikon ensimmäistä päivää] tai määräyksiä sapatinviettotavoista."[65]

Toisessa kirjassa puolestaan myönnetään, että "ennen Kristuksen kuolemaa ei päivän suhteen tehty minkäänlaista muutosta" ja "kirjoitukset osoittavat, että he [apostolit] eivät– – antaneet minkäänlaista ohjetta koskien lepopäivänviettoa viikon ensimmäisenä päivänä."[66]

Roomalaiskatoliset itse myöntävät kirkkonsa muuttaneen sapatin ja väittävät protestanttienkin sunnuntaita viettäessään tunnustavan katolisen kirkon vallan. Eräässä katolisessa katekismuksessa annetaan vastaus kysymykseen siitä, mitä päivää tulisi pyhittää neljännen käskyn mukaan: "Vanhan lain aikana lauantai oli pyhitettäväksi tarkoitettu päivä, mutta *kirkko* Jeesuksen Kristuksen opastamana ja Pyhän Hengen ohjaamana korvasi lauantain sunnuntailla. Tästä syystä pyhitämme nykyään ensimmäisen päivän, emme seitsemättä. Sunnuntai tarkoittaa Herran päivää, ja se on nyt."[67]

Paavia tukeville kirjoittajille "erityisesti sapatin muuttaminen sunnuntaille, jonka protestantitkin hyväksyvät", on katolisen kirkon vallan merkki, "koska pitämällä sunnuntaita protestantitkin tunnustavat kirkon vallan päättää juhlapäivistä ja määritellä niiden pitämättä jättämisen synniksi."[68] Mitä muuta sapatin muuttaminen voi olla kuin osoitus eli merkki Rooman kirkon arvovallasta – pedon merkki?

Rooman kirkko ei ole luopunut vaatimuksestaan esiintyä kristikunnan päänä. Kun maailma ja protestanttiset kirkot hyväksyvät Rooman asettaman lepopäivän ja hylkäävät Raamatun sapatin, he samalla käytännössä tunnustavat vaatimuksen todeksi. He saattavat vedota kirkkoisiin tai perinteeseen muutosta puolustaessaan, mutta tekemällä näin he jättävät huomiotta periaatteen, joka erottaa heidät Roomasta – Raamattu ja yksin Raamattu on protestanttien uskon sisältö. Paavin kannattajat voivat nähdä protestanttien pettävän itseään, kun he omaehtoisesti sulkevat silmänsä tosiasioilta. Kun sunnuntainviettoa pakottava liike vahvistuu, paavin kannattajat iloitsevat ja pitävät varmana, että koko protestanttinen maailma lopulta palaa Rooman vallan alle.

Roomalaiskatoliset sanovat "protestanttien sunnuntainvietollaan tietämättään osoittavan kunnioitusta [katolisen] kirkon vallalle."[69] Se, että jotkut protestanttiset kirkot ajavat pakollista sunnuntainviettoa, merkitsee paaviuden ja pedon vallan edistämistä.[70] Ne, jotka

63 Matt. 5:17–19.

64 Amerikkalainen kristillinen traktaattiyhdistys ja Amerikan sunnuntaikoululiitto. Ensimmäinen edusti konservatiivista protestantismia ja keskittyi levittämään kristillistä kirjallisuutta. Jälkimmäinen pyrki edistämään raamattupiirejä ja pyhäkoulutoimintaa sunnuntaita pyhittävien protestanttien keskuudessa. Se myös tuotti huomattavan määrän lapsille suunnattua hengellistä kirjallisuutta. *Toimituksen huomautus*.

65 George Elliot, *The Abiding Sabbath,* s. 184. Monet protestantit kutsuivat sunnuntaita, viikon ensimmäistä päivää, sapatiksi Raamatun seitsemännen päivän sapatin sijaan. *Toimituksen huomautus*.

66 A. E. Waffle, *The Lord's Day,* s. 186–188.

67 *Catholic Catechism of Christian Religion*, 1852, s. 206, kursiivi lisätty

68 Henry Tuberville, *An Abridgement of the Christian Doctrine,* s. 58.

69 Mgr. Segur, *Plain talk About the Protestantism Today*, s. 213.

70 Kirjoitusaikaan Yhdysvalloissa tehtiin useita erilaisia lakialoitteita ja säädettiinkin sunnuntailakeja. Niitä lobbasi erityisesti ekumeeninen, protestanttinen The Lord's Day Alliance (Herran päivän allianss*i*), joka tunnettiin aiemmin nimellä American Sabbath Union (Amerikan sapattiliitto). Nimestään huolimatta kyse ei ollut sapatin, vaan sunnuntain pyhittämiseen tähtäävän lainsäädännön edistämiseen pyrkivä liike. Reformoitujen kristittyjen parissa oli yleistä puhua sunnuntaista Uuden liiton sapattina. *Toimituksen huomautus.*

447–449

ymmärtävät neljännen käskyn ja päättävät kuitenkin seurata väärää ennemmin kuin oikeaa sapattia, osoittavat hyväksyvänsä vallan, jonka käskystä tämä käytäntö syntyi. Juuri protestanttisten kirkkojen pyrkimys käyttää maallista valtaa uskonnollisten vaatimustensa ajamiseen merkitsee pedon kuvan tekemistä. Tästä syystä sunnuntainvieton pakottaminen Yhdysvalloissa merkitsisi pakkoa kumartaa petoa ja sen kuvaa.

Kuitenkin menneiden sukupolvien kristityt pitivät sunnuntaita pyhäpäivänään ajatellen noudattavansa raamatullista sapattikäskyä. Kaikissa kirkoissa, mukaan luettuna roomalaiskatolinen kirkko, on niitä, jotka vilpittömästi uskovat sunnuntain olevan Jumalan asettama sapatti. Jumala hyväksyy heidän vilpittömän pyrkimyksensä ja heidän uskollisuutensa. Sitten kun sunnuntain pyhittämistä aletaan maallisen lain voimalla pakottaa, maailma saa tiedon velvollisuudestaan pitää sapattia. Silloin kaikki ne, jotka rikkovat Jumalan käskyä ja seuraavat käytäntöä, jolla ei ole Roomaa korkeampaa arvovaltaa, nostavat paavinvallan Jumalan yläpuolelle.

He osoittavat uskollisuutta Roomalle ja sille vallalle, joka lain voimalla pakottaa Rooman määräämän käytännön. He kumartavat petoa ja sen kuvaa. Kun ihmiset hylkäävät sen asetuksen, jonka Jumala on julistanut merkiksi arvovallastaan ja kunnioittavat sen sijaan Rooman oman ylivaltansa todisteeksi valitsemaa käytäntöä, he hyväksyvät merkin liitostaan Rooman kanssa – pedon merkin. Vasta, kun asiat esitetään ihmisille näin selkeästi, he joutuvat valitsemaan Jumalan käskyjen ja ihmisen käskyjen välillä. Ne, jotka jatkavat käskyjen rikkomista, saavat pedon merkin.

Kauhistuttavin ihmisille koskaan annettu uhkaus sisältyy kolmannen enkelin sanomaan. Synnin, joka herättää Jumalan vihan ilman armon pehmentävää voimaa, täytyy olla todella vakava. Ihmisiä ei saa jättää hämärään koskien tätä tärkeää asiaa, ja maailmaa on varoitettava tästä synnistä ennen kuin Jumalan tuomiot langetetaan, jotta kaikki ymmärtäisivät, miksi he joutuvat kärsimään niistä, ja saisivat mahdollisuuden välttää ne. Profetia kertoo ensimmäisen enkelin julistuksen ulottuvan kaikille ”maan asukkaille, kaikille kansoille, heimoille, kielille ja maille”.[71] Kolmannen enkelin varoitus on osa kolmiosaisesta sanomasta, eikä sitä tule rajoittaa pienemmälle alueelle. Myös sen kuuluttaa ennustuksen mukaan ”kovalla äänellä” korkealla taivaan laella lentävä enkeli, ja se saa koko maailman huomion osakseen.

Tässä sanomassa on haaste, joka jakaa koko kristikunnan kahteen suureen leiriin – niihin, jotka ”noudattavat Jumalan käskyjä ja uskovat Jeesukseen”[72] ja niihin, jotka kumartavat petoa ja sen kuvaa ja saavat hänen merkkinsä. Vaikka kirkko ja valtio yhdistävät voimansa pakottaakseen ”kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, vapaat ja orjat, ottamaan oikeaan käteensä tai otsaansa merkin”[73], Jumalan kansa ei sitä ota vastaan. Patmoksen profeetta sai nähdä ”kristallimeren rannalla” kaikki ”pedosta voiton saaneet, ne, jotka eivät olleet kumartaneet sen kuvaa eivätkä ottaneet merkkiä – – käsissään Jumalan harput, ja he lauloivat Mooseksen, Jumalan palvelijan, ja Karitsan laulua”.[74]

---

71 Ilm. 14:6.
72 Ilm. 14:6–12.
73 Ilm. 13:16.
74 Ilm. 15:2, 3.

449, 450

26

Uskonpuhdistustyö

Ajan lopussa toteutuva sapattia koskeva uudistus ennustetaan Jesajan profetiassa: ”Näin sanoo Herra: – Noudattakaa oikeutta, toteuttakaa vanhurskaus, sillä pelastus on lähellä, se tulee, kohta minä tuon julki vanhurskauteni. Onnellinen se ihminen, joka näin tekee, autuas se ihmislapsi, joka tässä pysyy, se joka pitää loukkaamattomana sapatin pyhyyden ja varoo tekemästä pahaa. – – Samalla tavoin myös muukalaiset, jotka ovat liittyneet Herran palvelijoiden joukkoon, jotka rakastavat hänen nimeään ja kunnioittavat häntä, kaikki jotka varovat loukkaamasta sapatin pyhyyttä ja pysyvät minun liitossani, he kaikki saavat tulla pyhälle vuorelleni. Minä täytän heidät riemulla, kun he rukoilevat siellä.”[1]

Tekstiyhteys osoittaa sanojen sopivan kristilliseen aikaan, jolloin Herra on koonnut ”yhteen Israelista karkotetut” ja heidän lisäkseen ”vielä enemmän kansaa, yli sen nykyisen määrän”.[2] Tässä ennakoidaan se, että evankeliumi vetää puoleensa pakanoita, ja luvataan erityinen siunaus sapattia kunnioittaville. Siten neljännen käskyn velvoite ulottuu myös Kristuksen ristin, ylösnousemuksen ja taivaaseen ottamisen jälkeiseen aikaan, jolloin Herran palvelijat vievät ilosanomaa kaikille kansoille.

Herra antaa saman profeetan välityksellä seuraavan käskyn: ”Sido todistus, lukitse laki sinetillä minun opetuslapsiini.”[3] Jumalan lain sinetti löytyy neljännestä käskystä. Tämä käsky on ainoa kaikista kymmenestä, jossa mainitaan lain antajan nimi ja arvonasema. Hän on taivaan ja maan Luoja, mikä samalla osoittaa, miksi kunnioitus ja palvonta kuuluu hänelle eikä jollekulle toiselle. Tätä käskyä lukuun ottamatta kymmenestä käskystä ei löydy osoitusta siitä, kenen arvovaltaan laki perustuu. Kun paavinvalta muutti sapatin, se poisti samalla laista sinetin. Jeesuksen seuraajia kutsutaan korjaamaan tämä ja korottamaan neljännen käskyn lepopäivä oikealle paikalleen Luojan valitsemana muistomerkkinä ja tunnustuksena hänen arvovallastaan.

”Pysykää laissa ja todistuksessa.” Vaikka löytyisi paljon erilaisia keskenään ristiriitaisia oppeja tai käsityksiä, Jumalan laki säilyy erehtymättömänä ohjeena, jolla kaikki käsitykset, opit ja teoriat tulee koetella. Profeetta jatkaa: ”Elleivät he näin sano, heille ei aamunkoittoa tule.”[4]

Toisessa yhteydessä annetaan kehotus: ”Huuda kurkun täydeltä, älä arkaile, anna äänesi kaikua kuin pasuuna! Kerro kansalleni sen rikokset, Jaakobin suvulle sen synnit.” Tämä ei koske pahaa maailmaa, vaan niitä, joita Herra kutsuu omaksi kansakseen. Heitä tulee nuhdella synneistä. Hän sanoo vielä lisää, että he ”ovat etsivinään” Herraa ja ”päivästä päivään – – kyselevät tietoa” hänen teistään ”niin kuin kansa, joka noudattaa vanhurskautta eikä ole

---

1 Jes. 56:1, 2, 6, 7.
2 Jes. 56:8.
3 Jes. 8:16, RK 2012.
4 Jes. 8:20, RK 2012.

451, 452

hylännyt Jumalansa säätämää oikeutta.”[5] Kyseessä on itseään hurskaina pitävä ja Herraa innolla palveleva ryhmä ihmisiä. Sydänten tutkija antaa heille kuitenkin ankaran nuhteen ja osoittaa heidän polkevan jumalalliset periaatteet maahan.

Näin profeetta osoittaa, mikä käsky on laiminlyöty: ”Ammoin raunioituneet asumuksesi sinä rakennat jälleen, pystytät rakennuksia muinaisille perustuksille, ja niin sinun nimesi on oleva: sortuneiden muurien korjaaja, maan asutuksen elvyttäjä. Jos et polje tomuun sapattia etkä aja omia etujasi minun pyhänä päivänäni, jos nimität sapattia ilon päiväksi ja Herran pyhää päivää kunnian päiväksi, jos kunnioitat sitä niin, ettet kulje omilla asioillasi, et käy kauppaa etkä aja omia etujasi, silloin saat iloita Herrasta.”[6] Tämä profeetan sana soveltuu myös meidän aikaamme. Jumalan laki murrettiin rikki, kun Rooma muutti sapatin. Nyt on kuitenkin tullut aika palauttaa arvoonsa tämä Jumalan asettama säädös. Lain rauniot tulee korjata ja sukupolvien takainen perustus rakentaa uudelleen.

Luoja pyhitti sapatin lepäämällä ja siunaamalla sen. Ennen syntiinlankeemusta Aadam piti sapattia pyhässä Eedenissä. Langenneenakin katuva Aadam vietti sitä, kun hänet ajettiin pois paratiisin autuudesta. Sapattia viettivät kaikki patriarkat Abelista vanhurskaaseen Nooaan, Abrahamiin ja Jaakobiin. Kun Jumalan valittu kansa oli Egyptin orjuudessa keskellä epäjumalanpalvelusta, monet kadottivat tiedon Jumalan laista. Kun Herra sitten vapautti Israelin, hän ilmoitti valtavalla mahtavuudella lakinsa kokoontuneelle kansanjoukolle, jotta he voisivat tietää hänen tahtonsa ja pelätä ja kunnioittaa häntä ikuisesti.

Tuosta päivästä tähän asti tietoa Jumalan laista on ylläpidetty maan päällä ja neljännen käskyn sapattia pyhitetty. Vaikka ”itse laittomuus ihmishahmossa”[7] onnistui polkemaan Jumalan pyhäpäivän jalkoihinsa, niin jopa silloin, kun hän hallitsi, oli uskollisia, jotka kunnioittivat sitä salaa piilossa. Uskonpuhdistuksen jälkeen on joka sukupolvessa ollut sapatin viettäjiä. Vaikka tämä usein tapahtui vastustuksen ja vainon keskellä, aina on ollut niitä, jotka ovat todistaneet Jumalan lain pysyvyydestä ja pyhästä velvollisuudestamme luomisessa asetettua sapattia kohtaan.

Nämä totuudet, kuten Ilmestyskirjan luku 14 osoittaa, kuuluvat yhteen ikuisen evankeliumin kanssa[8] ja ovat Kristuksen tulon edellä toimivan seurakunnan tuntomerkkejä. Sanotaanhan tämän kolminkertaisen sanoman tuloksesta, että tässä ovat ne, ”jotka noudattavat Jumalan käskyjä ja uskovat Jeesukseen.”[9] Tämä sanoma on viimeinen, joka annetaan ennen Herran tuloa. Kohta tämän julistuksen jälkeen profeetta näkee Ihmisen Pojan tulevan kirkkaudessaan korjatakseen maailman sadon.

Ne, jotka ottivat vastaan totuuden pyhäköstä ja Jumalan lain muuttumattomuudesta, täyttyivät ilolla ja ihmetyksellä nähdessään kuinka kaunis ja sopusointuinen totuuden kokonaisuus heidän eteensä avautui. He halusivat jakaa kaikille kristityille saamansa valon, joka tuntui heistä niin kovin arvokkaalta. He eivät voineet kuvitellakaan sille muuta kuin iloista vastaanottoa. Monet, vaikka väittivät seuraavansa Kristusta, eivät kuitenkaan toivottaneet tervetulleeksi totuutta, joka poikkesi maailmalla vallitsevista näkemyksistä. Kuuliaisuus neljättä käskyä kohtaan olisi vaatinut uhrausta, johon enemmistö ihmisistä ei ollut valmis.

Kun ihmisille esitettiin sapattikäskyn haaste, monet järkeilivät asiaa maailmanmielisten tavoin. He sanoivat: ”Olemme aina pyhittäneet sunnuntaita samoin kuin esivanhempammekin. Monet hyvät ja hurskaat ihmiset ovat kuolleet onnellisina sunnuntain viettäjinä. Jos he olivat oikeassa, olemme mekin. Tämän uuden lepopäivän pyhittäminen veisi

5 Jes. 58:1, 2.
6 Jes. 58:12–14.
7 2. Tess. 2:3.
8 Ilm. 14:6.
9 Ilm. 14:12.

yhteisymmärryksen meidän ja maailman väliltä, emmekä voisi enää vaikuttaa siinä. Mitä pieni seitsemättä päivää pitävä ryhmä voi toivoa saavuttavansa koko sunnuntaita pitävää maailmaa vastaan?"

Juutalaiset yrittivät perustella Kristuksen hylkäämistä samanlaisin väittein. Jumala oli hyväksynyt heidän isiensä uhrit, miksi heidän lapsensa eivät löytäisi pelastusta seuraamalla samaa käytäntöä? Samoin Lutherin päivinä paavin kannattajat päättelivät todellisten kristittyjen kuolleen katolisessa uskossa. Siksi he uskoivat tuon uskonnon vieläkin riittävän pelastukseen. Tällainen päättely osoittautui tehokkaaksi esteeksi uskon opissa tai käytännössä etenemiselle.

Monet vakuuttelivat sunnuntainvieton olleen kirkon vakiintunut laajalle levinnyt oppi vuosisatojen ajan. Tätä väitettä vastaan heille osoitettiin sapatinvieton olevan vieläkin vanhempi ja laajemmalle levinnyt käytäntö, itse asiassa se on yhtä vanha kuin koko maailma, ja sen takana on Jumalan ja hänen enkeliensä hyväksyntä. Sapatin perustus asetettiin yhdessä maan peruspylväiden kanssa, kun "aamun tähdet riemuiten karkeloivat ja Jumalan pojat huusivat ääneen iloaan".[10] Tämä käsky ansaitsee kannatuksemme hyvästä syystä. Sitä ei asettanut mikään inhimillinen auktoriteetti eikä se perustu ihmisten perimätietoon. Sen on antanut itse Ikiaikainen, ja käsky löytyy hänen iäti kestävästä sanastaan.

Kun sapattiuudistus herätti ihmisten mielenkiinnon ja heitä kutsuttiin tekemään parannus, monet tunnetut pastorit tulkitsivat väärin Jumalan sanaa rauhoittaakseen kiinnostuneet mielet. Ne, jotka eivät itse tutkineet Raamattua, tyytyivät toiveittensa mukaisiin selityksiin. Totuus yritettiin syrjäyttää järkeilyllä, viisastelulla, kirkkoisien perimätiedolla ja kirkon arvovallalla. Totuuden puolustajat pakotettiin tutkimaan Raamattujaan neljännen käskyn voimassaolon puolustamiseksi. Nöyrät uskovat, joiden ainoa ase oli Jumalan sana, kestivät oppineiden hyökkäykset. Vastustajat hämmästyivät ja suuttuivat, kun heidän kaunopuheinen viisastelunsa oli voimaton niiden ihmisten yksinkertaisia ja selkeitä Raamatusta johdettuja päätelmiä vastaan, jotka tunsivat hyvin Raamatun oppilaitoksien opettamien hienouksien sijaan.

Koska he eivät löytäneet Raamatusta tukea, monet unohtivat, kuinka Kristusta ja hänen opetuslapsiaan vastaan hyökättiin aivan vastaavilla päätelmillä, ja kysyivät väsymättömällä sitkeydellä: "Miksi kukaan meidän suurista miehistämme ei ymmärrä tätä sapattikysymystä? Vain harvat uskovat samoin kuin te. Ei voi olla mahdollista, että te olette oikeassa ja maailman kaikki oppineet ovat väärässä."

Tällaisten väitteiden kumoamiseen riittivät lainaukset Raamatun opetuksesta ja viittaukset siitä, kuinka Jumala on toiminut kautta aikojen lastensa suhteen. Jumala tekee työtään niiden kautta, jotka kuulevat ja tottelevat hänen ääntään ja ovat tarvittaessa valmiita sanomaan ääneen myös epämiellyttäviä totuuksia. He eivät pelkää nuhdella yleisistä synneistä. Syy siihen, ettei Jumala useammin valitse oppineita ja korkeassa asemassa olevia henkilöitä uskonpuhdistusliikkeiden johtoon, on tällaisten henkilöiden luottamus uskontunnustuksiinsa, teorioihinsa ja teologisiin järjestelmiinsä. He eivät tunne tarvetta saada opetusta Jumalalta. Vain ne, joilla on omakohtainen yhteys viisauden lähteeseen, pystyvät ymmärtämään ja selittämään kirjoituksia. Aika ajoin miehiä, joilla ei ole paljon kouluista saatua oppineisuutta, kutsutaan julistamaan totuutta. Heitä ei valita oppimattomuuden vuoksi, vaan siksi, että he eivät ole liian itseriittoisia ottaakseen Jumalalta vastaan opetusta. He oppivat Kristuksen koulussa ja heidän nöyryytensä ja kuuliaisuutensa tekevät heistä suuria. Antaessaan heille tiedon totuudestaan Jumala antaa heille kunnian, jonka rinnalla maallinen maine tai ihmisten arvostus ovat merkityksettömiä.

---

10 Job 38:6, 7; 1. Moos. 2:1–3.

454–456

Valtaosa Jeesuksen tuloa odottaneista adventisteista hylkäsi opetuksen pyhäköstä ja Jumalan laista. Monet myös luopuivat uskostaan adventtiherätykseen ja omaksuivat epäterveitä ja ristiriitaisia käsityksiä herätyksen profetiatulkinnoista. Jotkut hairahtuivat kerran toisensa jälkeen asettamaan uusia aikoja Jeesuksen tulolle. Taivaallista pyhäkköä koskevan valon olisi pitänyt osoittaa heille, ettei mikään profeetallinen aika ulotu Jeesuksen toiseen tuloon ja ettei Raamattu kerro Jeesuksen toisen tulemuksen tarkkaa aikaa. Koska he kuitenkin hylkäsivät tämän valon, he jatkoivat Herran tulon ajan määrittelyä kerran toisensa jälkeen ja pettyivät joka kerta.

Kun Tessalonikan seurakunta omaksui virheellisiä käsityksiä Jeesuksen tulosta, apostoli Paavali neuvoi heitä koettelemaan toivonsa ja odotuksensa huolellisesti Jumalan sanalla. Hän viittasi profetioihin, jotka kertovat Kristuksen tuloa edeltävistä tapahtumista, ja osoitti, ettei heillä ollut syytä odottaa Herran paluuta elinaikanaan. ”Älkää antako kenenkään millään tavoin johtaa itseänne harhaan”[11], oli hänen varoituksensa. Raamattuun perustumattomaan odotukseen lankeaminen saisi heidät toimimaan väärin. Pettymys toisi uskosta osattomien pilkan. He joutuisivat vaaraan antaa periksi masennukselle ja pelastuksen keskeisiä opinkohtia koskeville epäilyksille. Apostolin tessalonikalaisille antama kehotus sisältää tärkeän läksyn viimeisten päivien uskoville. Monesta adventistista on tuntunut, että ellei heillä ole tarkkaa Herran tulon aikaa, he eivät kykene valmistautumaan siihen innolla ja tunnollisesti. Mutta kun heidän toivonsa herätetään yhä uudelleen vain tullakseen tuhotuksi, heidän uskonsa saa sellaisen iskun, jonka jälkeen on liki mahdotonta, että mikään suuri profeetallinen totuus tekisi heihin vaikutuksen.

Jumala oli määrännyt tarkkaa tuomion aikaa koskevan julistuksen, kun ensimmäisen enkelin sanomaa saarnattiin. Sanoma perustui aikalaskelmiin, jotka kiistatta osoittavat 2300 päivän päättyvän syksyllä 1844. Toistuvat yritykset löytää uusi päivämäärä profetian alulle ja lopulle, ja näiden tulkintojen tueksi tarvitut epäpätevät perustelut eivät vain johda ihmisten mieliä pois ajankohtaisesta totuudesta vaan saavat myös monet halveksimaan kaikkia profetioiden selitysyrityksiä.[12] Mitä useammin Jeesuksen toisen tulemuksen aikaa lasketaan ja mitä laajemmalle tällaista opetetaan, sitä paremmin se sopii Paholaisen tarkoituksiin. Ajan umpeuduttua hän nostattaa pilkkaa ja halveksuntaa aikaa kannattaneita kohtaan ja siten tuottaa häpeää vuosien 1843 ja 1844 suurelle adventtiherätykselle. Lopulta tätä virhettä jatkavat asettavat Kristuksen tulon ajan liian kauas tulevaisuuteen. Se antaa väärän turvallisuuden tunteen, eivätkä monet tajua virhettään ennen kuin on liian myöhäistä.

Muinaisen Israelin historia on puhutteleva esimerkki kuvaamaan adventistien kokemusta. Jumala johti tässä herätyksessä kansaansa samoin kuin Israelin lapsia Egyptistä. Heidän uskoaan koeteltiin suuressa pettymyksessä samoin kuin heprealaisia Punaisenmeren rannalla. Jos he olisivat luottaneet heitä aiemmissa kokemuksissa ohjanneeseen käteen, he olisivat saaneet nähdä Jumalan valmistaman pelastuksen. Jos kaikki vuonna 1844 yhdessä toimineet olisivat ottaneet vastaan kolmannen enkelin sanoman ja opettaneet sitä Pyhän Hengen voimassa, Herra olisi toiminut väkevästi heidän kanssaan. Valo olisi tulvinut maailmaan. Maan asukkaat olisivat voineet jo vuosia sitten kuulla varoituksen, lähetystyö olisi voitu viedä päätökseen, ja Kristus olisi tullut takaisin lunastamaan kansansa.

Israelin neljäkymmentä vuotta kestänyt vaellus erämaassa ei ollut Jumalan tahto. Hän halusi johtaa heidät suoraan Kanaaninmaahan ja asettaa heidät asumaan sinne pyhänä ja on-

---

11 2. Tess. 2:3.

12 Profetioiden tulkinta ja aikalaskelmat olivat hyvin suosittuja myös milleriläisyyden ulkopuolella. Vuoden 1844 pettymys muutti koko ilmapiirin. Profetiapuheiden suosio romahti ja ajan mittaan koko tulkintamenetelmä muuttui. *Suomentajan huomautus.*

nellisena kansana. Kävi kuitenkin niin, ”että perillepääsyn esti epäusko”.[13] Luopumus ja lankeemus hukuttivat heidät erämaassa, ja heidän tilalleen nousi toisia, jotka pääsivät luvattuun maahan. Vastaavasti Jumala ei tarkoittanut Kristuksen tulolle näin pitkää viivytystä. Hän ei halunnut kansansa jäävän vielä niin moneksi vuodeksi tähän synnin ja surun maailmaan. Epäusko kuitenkin erotti heidät Jumalasta. Kun he kieltäytyivät tekemästä Jumalan heille osoittamaa työtä, hän herätti toisia julistamaan sanomaa. Armossaan maailmaa kohtaan Jeesus on viivyttänyt paluutaan antaakseen syntisille mahdollisuuden kuulla varoitus ja löytää turva hänessä ennen Jumalan vihan vuodattamista.

Ajalle tyypillisistä synneistä tai opillisista erheistä varoittavan totuuden esittäminen herättää vieläkin vastustusta aivan kuin menneinä aikoina. ”Se, joka tekee pahaa, kaihtaa valoa; hän ei tule valoon, etteivät hänen tekonsa paljastuisi.”[14] Kun ihmiset näkevät, etteivät he pysty Raamatulla puolustamaan uskonkäsityksiään, monet pitävät niistä jyrkästi kiinni hinnalla millä hyvänsä ja hyökkäävät pahantahtoisilla syytöksillä epäsuositun totuuden puolustajien luonnetta ja vaikuttimia vastaan. Näin on aina tapahtunut. Eliaa syytettiin siitä, että hän olisi saattanut Israelin kurjuuteen[15], Jeremiaa väitettiin maanpetturiksi[16] ja Paavalia temppelin saastuttajaksi[17]. Noista päivistä tähän asti on totuudelle uskollisia syytetty kapinoinnista, harhaopista ja hajaannuksen aiheuttamisesta. Suuret kansanjoukot ovat liian epäuskoisia ottaakseen vastaan varman profeetallisen sanan, mutta hyväksyvät herkästi ja kyselemättä syytöksen niitä vastaan, jotka uskaltavat nuhdella heitä heidän lempisynneistään. Tällainen asenne tulee vahvistumaan. Raamattu osoittaa sellaisen ajan lähestyvän, jolloin maallinen laki on ristiriidassa Jumalan lain kanssa. Silloin ne, jotka haluavat seurata kaikkia Jumalan käskyjä, joutuvat kohtaamaan paheksuntaa, ja heitä voidaan rangaista pahantekijöinä.

Mitä totuuden sanansaattajan pitäisi tässä tilanteessa tehdä? Tulisiko hänen ajatella, ettei totuutta kannata esittää, koska usein ainoa vaikutus on se, että ihmiset välttelevät tai vastustavat sen vaatimuksia? Ei, vastarinta ei ole syy olla välittämättä Jumalan sanan todistusta ihmisille niin kuin se ei ollut aiemmille uskonpuhdistajillekaan. Pyhien ja marttyyrien uskontunnustukset on kirjoitettu muistiin myöhempien sukupolvien parhaaksi. Todelliset esimerkit pyhyydestä ja kestävästä uskollisuudesta on tallennettu antamaan rohkeutta niille, joiden tehtävä on nyt toimia Jumalan todistajina. He eivät saaneet armoa ja totuutta vain itseään varten vaan siksi, että heidän kauttaan Jumalan tunteminen voisi valaista maailmaa. Onko Jumala antanut valoa erityisesti tämän sukupolven ihmisille? Jos on, antakoot he sen loistaa maailmalle.

Jo muinaisuudessa Herra sanoi hänen nimissään puhuneelle miehelle: ”Mutta Israelin kansa ei tahdo sinua kuulla, koska se ei tahdo kuulla minua.”[18] Kuitenkin hän sanoi: ”Sinun tulee puhua minun sanani heille, kuulkoot tai olkoot kuulematta – he ovat uppiniskaisia.”[19] Nytkin Herran palvelijoille annetaan käsky: ”Huuda kurkun täydeltä, älä arkaile, anna äänesi kaikua kuin pasuuna! Kerro kansalleni sen rikokset, Jaakobin suvulle sen synnit.”[20]

Mahdollisuuksien mukaan jokainen totuuden vastaanottanut jakaa saman vakavan ja pelottavan vastuun Israelin profeetan kanssa, jolle tuli tämä Herran sana: ”Sinut, ihminen, minä olen pannut Israelin kansan vartiomieheksi. Kun kuulet suustani sanan, sinun tulee

13 Hepr. 3:19.
14 Joh. 3:20.
15 1. Kun. 18:17.
16 Jer. 36–38.
17 Ap. t. 21:28; 24:6.
18 Hes. 3:7.
19 Hes. 2:7.
20 Jes. 58:1.

458–460

varoittaa maanmiehiäsi minusta. Kun minä uhkaan jumalatonta kuolemalla, asetan sinut vastuuseen hänestä. Ellet sinä puhu hänelle, ellet varoita häntä hänen elämänmenostaan, hän kuolee syntiensä tähden – ja hänen kuolemastaan minä vaadin tilille sinut. Mutta jos sinä varoitat jumalatonta hänen vaelluksestaan ja kehotat häntä kääntymään tieltään eikä hän silti käänny, hän kyllä kuolee syntiensä tähden mutta sinä pelastat elämäsi."[21]

Suuri este sekä totuuden vastaanottamiselle että sen julistamiselle on se tosiasia, että niihin liittyy hankaluuksia ja vastustusta. Tässä onkin ainoa totuutta vastaan esitetty väite, jota totuuden puhujat eivät milloinkaan ole pystyneet todistamaan vääräksi. Tämä ei kuitenkaan pidättele aitoja Kristuksen seuraajia. He eivät odota totuuden tulevan suosituksi. He tietävät velvollisuutensa ja hyväksyvät ristinsä vapaaehtoisesti. Apostoli Paavalin tavoin he luottavat, että tämä "hetkellinen ja vähäinen ahdinkomme tuottaa meille määrättömän suuren, ikuisen kirkkauden".[22] Mooseksen tavoin he pitävät "Kristuksen osaksi tulevaa häväistystä suurempana rikkautena kuin koko Egyptin aarteita".[23]

Uskontunnustuksestaan riippumatta maailmanmielisiä ovat ne, joiden toiminta lähtee oman edun tavoittelusta eikä periaatteesta. Meidän tulee aina valita oikein siksi, että se on oikein, ja jättää seurauksista huolehtiminen Jumalalle. Suurista uudistuksista maailma on paljosta velkaa periaatteiden, uskon ja rohkeuden täyttämille miehille. Tällaiset ihmiset tulevat tänäkin aikana viemään uskonpuhdistustyötä eteenpäin.

Näin sanoo Herra: "Kuulkaa minua, te jotka tunnette oikeuden, te joilla on minun lakini sydämessänne: – Älkää pelätkö ihmisten pilkkaa, älkää säikkykö heidän herjauksiaan! Heidän käy kuin vaatteen, jonka toukka kalvaa rikki, kuin villakankaan, jonka koi syö. Mutta minun vanhurskauteni pysyy iäti, minun pelastava armoni polvesta polveen."[24]

---

21 Hes. 33:7–9.
22 2. Kor. 4:17.
23 Hepr. 11:26.
24 Jes. 51:7, 8.

27

Nykyisiä herätyksiä

Missä tahansa Jumalan sanaa on saarnattu uskollisesti, seuraukset ovat osoittaneet työn jumalallisen alkuperän. Jumalan Henki vaikutti hänen palvelijoittensa sanomassa, ja sanassa oli voimaa. Syntiset tunsivat omantuntonsa heränneen. Se ”valo, joka valaisee jokaisen ihmisen”[1] loisti heidän sisimpänsä kätkettyihin kammioihin ja paljasti pimeimmät salaisuudet. Syvä synnintunto valtasi heidän mielensä ja sydämensä. He tiedostivat, mitä on synti, vanhurskaus ja tuleva tuomio.[2] Heidät täytti tietoisuus Jumalan oikeudenmukaisuudesta, ja heitä kauhistutti ajatus, että he joutuisivat syyllisinä ja epäpuhtaina suuren sydänten tutkijan eteen. Tuskaisina he kysyivät: ”Kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista?”[3] Kun näky Golgatan rististä ja siellä syntien sovitukseksi annetusta äärettömästä uhrista tuotiin esiin, he ymmärsivät, ettei mikään vähempi kuin Kristuksen ansio riitä sovittamaan heidän rikkomuksiaan. Vain se voi korjata suhteen ihmisen ja Jumalan välillä. Nöyrästi uskoen he turvasivat Jumalan Karitsaan, ”joka ottaa pois maailman synnin”.[4] Kristuksen veri toi heille ”sovituksen uskossa vastaanotettavaksi” ja heidän ”menneen ajan” syntinsä jäivät ”rankaisematta”.[5]

Nämä henkilöt tuottivat parannuksen teon hedelmää. He uskoivat, heidät kastettiin, ja he nousivat elääkseen ”uutta elämää”, uusina luomuksina Kristuksessa Jeesuksessa.[6] He eivät enää taipuneet ”noudattamaan himoja, joiden vallassa” he ennen elivät. ”Uskoen Jumalan Poikaan” he seurasivat hänen askeleitaan, heijastivat hänen luonnettaan ja pitivät itsensä ”puhtaana, niin kuin hän on puhdas”.[7] Mitä he olivat ennen vihanneet, sitä he nyt rakastivat, ja mikä kerran oli heille rakasta, sitä he nyt vihasivat. Ylpeät ja itsevarmat tulivat nöyriksi ja sydämeltään vaatimattomiksi. Turhamaisista ja pinnallisista tuli vakavia ja syrjään vetäytyviä. Rienaajat alkoivat osoittaa kunnioitusta, juomareista tuli raittiita ja paheellisista puhtaita. He jättivät sivuun turhan maailmallisen muodin, koska he kristittyinä eivät halunneet pitää ”tärkeänä ulkonaista kaunistusta” kuten ”hiuslaitteita, kultakoruja tai hienoja vaatteita” vaan tavoittelivat ”katoamatonta” salassa olevaa sydämen ihmistä ja siihen liittyvää lempeää ja sävyisää henkeä, joka ”on Jumalan silmissä kallisarvoista”.[8]

Herätykset toivat mukanaan syvää sydämen tutkintaa ja nöyryyttä. Niille olivat luonteenomaisia vakavat ja hartaat syntisiin kohdistetut vetoomukset, joissa rakkaudella herätettiin halua ottaa vastaan, mitä Kristuksen veri tarjoaa. Miehet ja naiset taistelivat rukouksessa Jumalan kanssa pelastuksestaan. Tällaisten herätysten hedelmänä syntyi uskovia, jotka eivät

1 Joh. 1:9.
2 Vrt. Joh. 16:8.
3 Room. 7:24.
4 Joh. 1:29.
5 Room. 3:25.
6 Room. 6:4; vrt. 2. Kor. 5:17.
7 1. Piet. 1:14; Gal. 2:20; 1. Joh. 3:3.
8 1. Piet. 3:3, 4.

461, 462

pelänneet itsekieltäymystä tai uhreja. Sen sijaan he iloitsivat ”siitä, että olivat saaneet kunnian kärsiä häväistystä” ja koettelemuksia Kristuksen tähden.[9] Ihmiset näkivät muutoksen, joka Jeesuksen nimeä tunnustavien elämässä tapahtui. Heidän vaikutuksensa hyödytti koko yhteiskuntaa. He liittyivät Kristukseen, kylvivät Hengessä ja korjasivat satona ikuisen elämän.

Heistä voi sanoa: ”Murheenne oli Jumalan mielen mukaista – – Jumalan mielen mukainen murhe saa aikaan parannuksen, jota ei tarvitse katua, sillä se johtaa pelastukseen. Maallinen murhe sen sijaan tuottaa kuoleman. Näettehän, millaista intoa tuo Jumalan mielen mukainen murhe on luonut teihin, miten se on saanut teidät puolustautumaan, suuttumaan ja pelkäämään, ikävöimään meitä ja päättäväisesti rankaisemaan syyllistä. Olette kaikin tavoin osoittaneet olevanne tässä asiassa viattomia.”[10]

Tällaista Jumalan Hengen työ sai aikaan. Katumuksen aitoudesta ei ole muuta todistetta kuin sen aikaansaama uudistus. Jos syntinen antaa takaisin ottamansa pantin, palauttaa sen, minkä on ryöstämällä hankkinut, tunnustaa syntinsä ja rakastaa niin Jumalaa kuin lähimmäistäänkin, hän voi olla varma, että on löytänyt rauhan Jumalan kanssa. Ennen hengellisillä herätyksillä oli juuri tällaisia vaikutuksia. Tuotettujen hedelmien perusteella arvioituna ne tunnetaan Jumalan siunauksesta, joka pelasti ihmisiä ja teki koko yhteisöstä paremman.

Sen sijaan monet nykyiset herätykset ovat selvä vastakohta sille Jumalan armon vaikutukselle, joka menneinä aikoina liittyi Jumalan palvelijoiden työhön. On totta, että vieläkin ihmiset innostuvat ja monet kertovat tulleensa kääntymykseen, ja kirkkojen jäsenmäärä kasvaa. Seuraukset eivät kuitenkaan anna aihetta uskoa aidon hengellisyyden kasvaneen vastaavassa määrin. Valo, joka leimahtaa hetkeksi ja pian sammuu, jättää jälkeensä entistä synkemmän pimeyden.

Kansan suosimissa herätyksissä vedotaan liian usein mielikuvitukseen. Niissä kiihotetaan tunteita ja tyydytetään ihmisten kiinnostusta kaikkea uutta ja ihmeellistä kohtaan. Näin saadut käännynnäiset eivät juuri halua kuulla Raamatun totuutta. Profeettojen ja apostolien todistukset eivät heitä suuremmin kiinnosta. He pitävät uskonnollisia kokouksia tylsinä, ellei niissä ole jotakin sensaatiomaista. Järkeen vetoava sanoma ei herätä heissä vastakaikua. He sivuuttavat Jumalan sanan selkeät varoitukset, jotka suoraan koskevat heidän ikuista parastaan.

Jokaiselle oikeasti kääntyneelle suhde Jumalaan ja ikuisiin asioihin on keskeinen aihe elämässä. Missä tämän ajan suosituista kirkoista löytyy Jumalalle pyhittäytymisen henkeä? Kääntyneet eivät luovu ylpeydestään tai maailman rakkaudestaan. He eivät ole valmiimpia itsekieltäymykseen, ristin kantamiseen tai nöyrän ja vaatimattoman Jeesuksen seuraamiseen kuin olivat ennen kääntymystään. Uskonnosta on tullut jumalankieltäjien ja epäilijöiden naurun aihe, koska niin monet uskovan nimeä kantavat ovat tietämättömiä uskon perusperiaatteista. Monista kirkoista jumalisuuden voima on lähes hävinnyt. Retket, kirkkonäytelmät, seurakuntien myyjäiset, hienot talot ja henkilökohtainen koreilu ovat karkottaneet ajatukset Jumalasta. Maat, tavarat ja maalliset työt täyttävät mielen eikä ikuisia asioita huomioida kuin satunnaisesti.

Uskon ja hurskauden vähenemisestä huolimatta näissä kirkoissa on aitoja Jumalan lapsia. Ennen kuin Jumalan tuomiot kohtaavat maata Jumalan lasten keskuudessa alkaa alkuperäisen jumalisuuden herääminen, jollaista ei ole nähty apostolien päivien jälkeen. Jumalan Henki ja voima vuodatetaan hänen lastensa ylle. Tuolloin monet irrottautuvat kirkoista, joissa rakkaus maalliseen on sivuuttanut rakkauden Jumalaan ja hänen sanaansa. Monet, sekä

9 Ap. t. 5:41.
10 2. Kor. 7:9–11.

462–464

pastorit että seurakuntien jäsenet, ottavat ilolla vastaan suuret totuudet, jotka Jumala on julistuttanut tänä aikana valmistaakseen ihmisiä Herran toiselle tulolle.

Paholainen haluaisi estää Jumalan työtä, ja siksi ennen oikean herätyksen alkua hän yrittää ehkäistä sen synnyttämällä väärän herätysliikkeen. Kaikissa sellaisissa kirkoissa, jotka hän saa petollisen valtansa alle, hän saa asiat näyttämään siltä kuin Jumala olisi jakamassa suurta siunausta. Syntyy valtavaa näennäistä uskonnollista kiinnostusta. Suuret joukot riemuitsevat uskoessaan Jumalan tekevän ihmeitään heidän piirissään, vaikka taustalla on toinen henki. Uskonnon kaavussa Paholainen yrittää saada kristikunnan vaikutusvaltansa alle.

Monissa viimeisen puolen vuosisadan aikana[11] nähdyissä herätyksissä on pienemmässä tai suuremmassa määrin voitu nähdä tällaisten tekijöiden vaikutuksia. Tulevissa herätyksissä ne voimistuvat entistä selkeämmiksi. Niissä tullaan näkemään tunnekuohua ja valheiden sekoittamista totuuteen, jolloin niiden eksyttävä voima vahvistuu. Kenenkään ei kuitenkaan tarvitse tulla petetyksi. Jumalan sanan valossa on helppo määritellä, mistä näissä liikkeissä on kysymys. Kun Raamatun opetus laiminlyödään ja käännytään pois sen yksinkertaisista, koettelevista totuuksista, jotka edellyttävät itsekieltäymystä ja maailman hylkäämistä, voi olla varma, ettei Jumala siunaa työtä. ”Hedelmistä te heidät tunnette.”[12] Tämän Kristuksen antaman periaatteen perusteella tuollaiset herätysliikkeet eivät ole Jumalan Hengen työtä.

Jumala on ilmoittanut itsensä sanan totuuksissa. Niissä on jokaiselle vastaanottajalle suoja Paholaisen petoksia vastaan. Näiden totuuksien laiminlyönti on avannut oven kaikelle sille pahuudelle, joka on levinnyt laajalle uskonnollisessa maailmassa. Käsitys Jumalan lain merkityksestä ja tärkeydestä on suureksi osaksi hävinnyt. Väärät käsitykset Jumalan lain luonteesta, pysyvyydestä ja velvoittavuudesta ovat johtaneet virheelliseen näkemykseen kääntymyksestä ja pyhityksestä. Seurauksena on pyhyyden tason lasku kirkoissa. Tässä on syy Hengen ja Jumalan voiman puutteeseen monessa aikamme herätyksessä.

Eri kirkkokunnissa on hurskaudestaan tunnettuja miehiä, jotka ovat tunnustaneet nämä tosiasiat ja surevat vallitsevaa tilannetta. Professori Edwards A. Park esitti nykyistä uskonnollisuutta uhkaavat vaarat sanomalla viisaasti: ”Yksi vaara on vältellä Jumalan lain korostamista saarnatuoleissa. Menneinä aikoina saarnat olivat omantunnon kaiku. – – Meidän merkittävimmät julistajamme seurasivat mestarin esimerkkiä. Heidän puheessaan oli vaikuttavaa majesteettisuutta, kun he painottivat lakia ja sen säädöksiä ja varoituksia. He toistivat kahta suurta ajatusta. Laki tuo ilmi Jumalan täydellisyyden ja henkilö, joka ei rakasta hänen lakiaan, ei voi myöskään rakastaa evankeliumia, koska niin laki kuin evankeliumikin peilaavat Jumalan todellista luonnetta. Tähän liittyy toinenkin uhka. Se, että synnin pahuutta ja laajuutta aliarvioidaan, syntiä vähätellään. Se, kuinka oikeana käskyä pidetään, on suorassa suhteessa siihen, kuinka vääränä tottelemattomuus käskyä kohtaan nähdään. – –

Näihin jo mainittuihin vaaroihin liittyy myös se, että Jumalan oikeudenmukaisuutta väheksytään. Tämän ajan hengellisillä puhujilla on taipumus siivilöidä jumalallinen oikeus pois hänen anteliaisuudestaan, joka alennetaan tunnetasolle sen sijaan, että se ymmärrettäisiin periaatteeksi. Tämä uusi teologinen jaottelu erottaa sen, minkä Jumala on yhdistänyt. Onko Jumalan laki hyvä vai paha? Se on hyvä. Silloin oikeudenmukaisuuskin on hyvä, koska kun oikeutta jaetaan, se tehdään lain mukaisesti. Kun jumalallista lakia ja oikeutta aliarvioidaan ja tottelemattomuutta ja sen määrää vähätellään, ihmiset luisuvat helposti aliarvioimaan syntien sovitukseksi annettua armoa.”[13] Näin evankeliumi menettää arvonsa ja

---

11 Kirja julkaistiin alun perin 1888 ja uusi korjattu laitos ilmestyi 1911. *Suomentajan huomautus.*

12 Matt. 7:16.

13 Edwards Amasa Park (1774–1847) oli kongregationalistiteologi ja professori, jonka saarnojen julkaisu herätti huomiota 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. *Suomentajan huomautus.*

464–466

tärkeytensä ihmisten mielissä, ja pian ollaan käytännössä valmiita heittämään itse Raamattu syrjään.

Monet uskontoa opettavat väittävät Kristuksen kuolemallaan kumonneen lain ja ihmisten olevan sen jälkeen vapaita lain vaatimuksista. Jotkut määrittelevät lain raskaaksi ikeeksi, ja lain orjuuden vastakohdaksi he tarjoavat evankeliumin vapautta.

Profeetat tai apostolit eivät kuitenkaan ymmärtäneet Jumalan pyhää lakia tällä tavoin. Daavid sanoi: ”Sinun säädöstesi mukaan minä tahdon elää, ja siksi voin kulkea kevein mielin.”[14] Apostoli Jaakob, joka kirjoitti Kristuksen kuoleman jälkeen, kutsuu kymmentä käskyä kuninkaalliseksi laiksi[15] ja täydelliseksi vapauden laiksi[16]. Puoli vuosisataa Jeesuksen ristiinnaulitsemisen jälkeen Ilmestyskirjan kirjoittaja sanoo siunatuiksi niitä, ”jotka pitävät hänen käskynsä, että pääsevät syömään elämän puusta ja saavat mennä porteista sisälle kaupunkiin”.[17]

Väite, jonka mukaan Kristus kuolemallaan kumosi Isänsä lain, on perusteeton. Jos olisi ollut mahdollista muuttaa lakia tai kumota se, ei Kristuksen olisi tarvinnut kuolla pelastaakseen ihmisen synnin rangaistuksesta. Sen sijaan, että Kristuksen kuolema olisi kumonnut lain, se osoittaa, että laki on muuttumaton. Jumalan Poika tuli tekemään ”lain suureksi ja ihanaksi”.[18] Jeesus sanoi: ”Älkää luulko, että minä olen tullut lakia tai profeettoja kumoamaan. – – Totisesti: laista ei häviä yksikään kirjain, ei pieninkään piirto, ennen kuin taivas ja maa katoavat, ennen kuin kaikki on tapahtunut.”[19] Hän myös viittasi itseensä sanoilla: ”Jumalani, minä täytän mielelläni tahtosi, sinun lakisi on minun sydämessäni.”[20]

Jumalan laki on olemukseltaan muuttumaton. Se on ilmoitus kirjoittajansa tahdosta ja luonteesta. Jumala on rakkaus, ja siksi hänen lakinsa on rakkaus. Lain kaksi suurta periaatetta ovat rakkaus Jumalaa ja rakkaus ihmisiä kohtaan. ”Näin rakkaus toteuttaa koko lain.”[21] Jumalan luonteeseen kuuluvat vanhurskaus ja totuus, ja ne ovat myös hänen lakinsa ominaispiirteet. Psalmista sanoo, että ”sinun lakisi on totuus” ja ”käskysi ovat hyvät ja oikeat”.[22] Apostoli Paavali julistaa: ”Laki itse on – – pyhä, ja käsky on pyhä, oikea ja hyvä.”[23] Tällaisen lain, joka on Jumalan mielen ja hänen tahtonsa ilmaus, täytyy olla yhtä kestävä kuin sen kirjoittaja.

Kääntymys ja pyhitys korjaavat ihmisen ja Jumalan välisen suhteen saattamalla ihmiset sopusointuun hänen lakinsa periaatteiden kanssa. Ihminen luotiin alussa Jumalan kuvaksi. Hän oli täydellisesti sopusoinnusssa Jumalan lain ja olemuksen kanssa. Vanhurskauden periaatteet oli kirjoitettu hänen sydämeensä. Synti kuitenkin vieraannutti ihmisen Luojastaan. Hän ei enää heijastanut tekijänsä kuvaa, ja hänen sydämensä oli sodassa Jumalan lain periaatteita vastaan. ”Lihan pyrkimykset sotivat Jumalaa vastaan, sillä ne eivät alistu Jumalan lakiin eivätkä voikaan alistua.”[24] Kuitenkin ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että

---

14 Ps. 119:45.
15 Jaak. 2:8, RK 2012.
16 Jaak. 1:25.
17 Ilm. 22:14 kirjoittajan käyttämän Kuningas Jaakon käännöksen mukaan, joka seuraa joitain myöhempiä Uuden testamentin käsikirjoituksia (samoin New King James Version 1975 ja Revised Geneva Translation 2019). Suomalaisissa käännöksissä seurataan vanhemman käsikirjoitustradition mukaista lukutapaa: ”Autuaita ne, jotka pesevät vaatteensa – –.” *Toimituksen huomautus.*
18 Jes. 42:21, VKR/RK 2012.
19 Matt. 5:17, 18.
20 Ps. 40:9.
21 Room. 13:10.
22 Ps. 119:142, 172.
23 Room. 7:12.
24 Room. 8:7.

466, 467

antoi ainoan Poikansa", jotta ihmisen suhde Jumalaan voisi korjautua.[25] Kristuksen ansiosta ihminen voi jälleen päästä sopusointuun tekijänsä kanssa. Jumalallisen armon on uudistettava ihmisen sydän. Hän tarvitsee uutta ylhäältä annettua elämää. Tämä muutos on uudestisyntyminen, jota ilman, kuten Jeesus sanoi, kukaan ei pääse "näkemään Jumalan valtakuntaa".[26]

Ensimmäinen askel jumalasuhteen korjaamisessa on synnintunto. Synti "merkitsee Jumalan lain rikkomista".[27] "Lain tehtävänä on opettaa tuntemaan, mitä synti on."[28] Jotta syntinen ymmärtäisi syyllisyytensä, hänen pitää koetella luonnettaan Jumalan suurella vanhurskauden mittarilla. Kyseessä on peili, joka osoittaa, mitä vanhurskaan luonteen täydellisyys tarkoittaa, ja auttaa ihmistä tajuamaan oman luonteensa puutteet.

Laki paljastaa ihmiselle hänen syntinsä, mutta se ei tarjoa mitään parannuskeinoa. Kuuliaiselle ihmiselle laki lupaa elämää, mutta lakia rikkoneelle se määrää kuoleman. Vain Kristuksen evankeliumi voi vapauttaa syntisen synnin tahroista ja tuomiosta. Ihmisen on tehtävä parannus suhteessaan Jumalaan, jonka lakia hän on rikkonut. Hänen tulee uskoa Kristuksen sovittavaan uhriin. Näin hän saa anteeksi ja häneltä otetaan pois "menneen ajan synnit"[29] ja hän tulee osalliseksi "jumalallisesta luonnosta"[30]. Hän on Jumalan lapsi, joka on saanut "Hengen, joka antaa – – lapsen oikeuden" ja joka saa hänet huudahtamaan: "Abba, Isä!"[31]

Onko hänellä nyt vapaus rikkoa Jumalan lakia? Paavali sanoo: "Kumoammeko me siis lain vetoamalla uskoon? Emme suinkaan, me päinvastoin vahvistamme sen mitä laki sanoo."[32] "Kun kerran olemme kuolleet pois synnistä, kuinka voisimme edelleen elää siinä?"[33] Vielä apostoli Johannes todistaa tämän oikeaksi: "Sitähän Jumalan rakastaminen on, että pidämme hänen käskynsä, eivätkä ne ole raskaita noudattaa."[34] Uudestisyntyminen saattaa sydämen sopusointuun Jumalan kanssa ja samalla hänen lakinsa kanssa. Kun tämä valtava mullistus on tapahtunut syntisessä, hän on siirtynyt kuolemasta elämään, synnistä pyhyyteen, lain rikkomisesta ja kapinasta kuuliaisuuteen ja uskollisuuteen. Vanha elämä erossa Jumalasta on päättynyt, ja uusi uskon, rakkauden ja sovinnon elämä alkanut. Silloin "lain vaatima vanhurskaus" voi toteutua meissä, koska "elämme Hengen emmekä lihamme mukaista elämää".[35] Silloin sydämen kielenä ovat sanat: "Kuinka rakastankaan sinun lakiasi! Kaiken päivää minä sitä tutkin."[36]

"Herra on antanut täydellisen lain, se virvoittaa mielen."[37] Ilman lakia ihmisillä ei ole oikeaa käsitystä Jumalan puhtaudesta ja pyhyydestä eikä myöskään omasta syyllisyydestään ja epäpuhtaudestaan. Heillä ei ole todellista synnintuntoa, eivätkä he tunne tarvetta parannukseen. He eivät näe omaa tilaansa Jumalan lain rikkojina, eivätkä tunne tarvitsevansa Kristuksen sovitusverta. Pelastuksen toivo saatetaan hyväksyä ilman täydellistä mielen muutosta tai elämän uudistumista. Pinnallisia kääntymisiä on paljon, ja ihmisiä liittyy joukoittain kirkkoihin ilman, että heillä on koskaan ollut yhteyttä Kristukseen.

---

25 Joh. 3:16.
26 Joh. 3:3.
27 1. Joh. 3:4.
28 Room. 3:20.
29 Room. 3:25.
30 2. Piet. 1:4.
31 Room. 8:15.
32 Room. 3:31.
33 Room. 6:2.
34 1. Joh. 5:3.
35 Room. 8:4.
36 Ps. 119:97.
37 Ps. 19:8.

467–469

Jumalan lain laiminlyömisestä tai hylkäämisestä seuraavat myös tämän ajan uskonnollisille liikkeille ominaiset väärät käsitykset pyhityksestä. Nämä teoriat ovat opillisesti vääriä, ja niiden seuraukset vaarallisia. Se tosiasia, että ne ovat suosittuja, tekee kaksin verroin tärkeämmäksi, että kaikilla on selvä käsitys siitä, mitä Raamattu tästä asiasta opettaa.

Oikea pyhitys on Raamatun oppi. Kirjeessään Tessalonikan seurakunnalle Paavali sanoo olevan ”Jumalan tahto – –, että te pyhitytte”. Hän myös rukoilee: ”Itse rauhan Jumala pyhittäköön teidät kokonaan – –.”[38] Raamattu opettaa selkeästi, mitä pyhitys on ja kuinka se on saavutettavissa. Vapahtaja rukoili opetuslastensa puolesta: ”Pyhitä heidät totuudellasi. Sinun sanasi on totuus.”[39] Paavali puolestaan sanoo uskovien joukon olleen ”Pyhän Hengen pyhittämä”.[40] Mitä Pyhän Hengen työ sitten on? Jeesus kertoi opetuslapsilleen: ”Kun Totuuden Henki tulee, hän johtaa teidät tuntemaan koko totuuden.”[41] Psalmista sanoo: ”– – sinun lakisi on totuus.”[42] Sana ja Jumalan Henki avaavat ihmisille Jumalan laista löytyvät suuret vanhurskauden periaatteet. Koska Jumalan laki ”on pyhä, oikea ja hyvä”[43], se on kuvaus jumalallisesta täydellisyydestä, ja luonne, jota on muovannut kuuliaisuus tuolle laille, tulee pyhäksi. Kristus on tästä täydellinen esimerkki. Hän sanoi: ”– – olen noudattanut Isäni käskyjä – –” ja ”– – minä teen kaiken hänen mielensä mukaan.”[44] Kristuksen seuraajien tulee muuttua hänen kaltaisikseen Jumalan armon avulla, joka muokkaa ihmisen luonnetta hänen pyhän lakinsa periaatteiden mukaiseksi. Tätä pyhitys merkitsee Raamatussa.

Vain usko Kristukseen voi saada tämän aikaan ihmisen sisimmässä asuvan Pyhän Hengen voimalla. Paavali kehottaa uskovia: ”– – tehkää peläten ja vavisten työtä pelastuaksenne. Jumala saa teissä aikaan sen, että tahdotte tehdä ja myös teette niin kuin on hänen hyvä tarkoituksensa.”[45] Kristitty kyllä tuntee synnin tuomat kiusaukset, mutta haluaa jatkuvasti taistella niitä vastaan. Tähän hän tarvitsee Kristuksen apua. Kun ihmisen heikkous yhdistyy jumalalliseen voimaan, hän voi uskossa huudahtaa: ”– – kiitos Jumalalle, joka antaa meille voiton meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta!”[46]

Raamattu osoittaa selkeästi, että pyhitys etenee asteittain. Kun syntinen Kristuksen sovitusveren ansiosta saa uskoon tullessaan rauhan Jumalan kanssa, hän on vasta kristillisen elämänsä alussa. Nyt hänen tulee pyrkiä ”täysi-ikäisyyteen” ja saavuttamaan ”aikuisuuden, Kristuksen täyteyttä vastaavan kypsyyden”.[47] Apostoli Paavali sanoi: ”– – jättäen mielestäni sen, mikä on takanapäin, ponnistelen sitä kohti, mikä on edessä. Juoksen kohti maalia saavuttaakseni voittajan palkinnon, pääsyn taivaaseen. Sinne Jumala kutsuu Kristuksen Jeesuksen omat.”[48] Pietari asettaa eteemme vaiheet, joiden kautta raamatullinen pyhitys tapahtuu: ”Pyrkikää – – osoittamaan uskossanne lujuutta, lujuudessa oikeaa tietoa, tiedossa itsehillintää, itsehillinnässä kestävyyttä, kestävyydessä jumalanpelkoa, jumalanpelossa keskinäistä kiintymystä, kiintymyksessä rakkautta. – – Kun näin teette, te ette koskaan lankea[.]”[49]

Raamatun mukaista pyhitystä kokeneissa näkyy nöyrä asenne. He ovat Mooseksen tavoin

---

38 1. Tess. 4:3; 5:23.
39 Joh. 17:17, vrt. 17:19.
40 Room. 15:16.
41 Joh. 16:13.
42 Ps. 119:142.
43 Room. 7:12.
44 Joh. 15:10; 8:29.
45 Fil. 2:12, 13.
46 1. Kor. 15:57.
47 Hepr. 6:1, RK 2012; Ef. 4:13.
48 Fil. 3:13, 14.
49 2. Piet. 1:5–10.

469, 470

saaneet katsella valtavia näkyjä pyhyyden majesteettiudesta ja tajuavat siksi oman arvottomuutensa suhteessa ikuisen Jumalan puhtauteen ja pyhyyteen.

Profeetta Daniel on esimerkki aidosta pyhityksestä. Hänen pitkä elämänsä oli täynnä jaloa mestarille tehtyä palvelusta. Hän oli ”Jumalalle rakas”[50], mutta ei väittänyt olevansa puhdas ja pyhä. Rukoillessaan kansansa puolesta hän samaistui Israelin syntisimpiin huolimatta kunnioitetusta asemastaan profeettana. ”Me tuomme sinulle nöyrät pyyntömme, emme omaan vanhurskauteemme, vaan sinun suureen armoosi luottaen.” ”Me olemme tehneet syntiä ja rikkoneet sinua vastaan.” ”Näin minä puhuin ja rukoilin ja tunnustin syntini ja kansani Israelin synnit – –.” Kun Jumalan Poika myöhemmin ilmestyi opastamaan häntä, Daniel sanoo: ”– – kasvoni muuttuivat kalmankalpeiksi ja ruumiini kävi hervottomaksi.”[51]

Kun Job kuuli Herran äänen myrskytuulessa, hän huudahti: ”– – minä häpeän puheitani ja kadun niitä tomussa ja tuhkassa.”[52] Kun Jesaja näki Jumalan kunnian ja kuuli serafien huutavan: ”Pyhä, pyhä, pyhä on Herra Sebaot”, hän sanoi: ”Voi minua, minä hukun!”[53] Paavalikin sen jälkeen, kun hänet oli viety ”kolmanteen taivaaseen”, jossa hän sai kuulla ”sanoja, joita ihminen ei voi eikä saa lausua”, viittaa itseensä ”kaikista pyhistä” vähäisimpänä.[54] Samoin rakastettu Johannes, joka sai nojata ”Jeesuksen rintaa vasten” ja katsella hänen kirkkauttaan, vaipui kuin kuollut enkelin jalkojen juureen.[55]

Ne, jotka elävät Golgatan ristin varjossa, eivät voi korottaa itseään tai ylpeänä väittää olevansa synnittömiä. Heillä on se tunne, että juuri heidän syntinsä aiheutti tuskan, joka mursi Jumalan Pojan sydämen. Tämä ajatus pitää heidät nöyrinä. Ne, jotka elävät lähinnä Jeesusta, tunnistavat selkeimmin ihmiskunnan heikkoudet ja syntisyyden sekä ymmärtävät, että heidän ainoa toivonsa on ristiinnaulitun ja ylösnousseen Vapahtajan ansioissa.

Siihen pyhitykseen, joka nyt valloittaa uskonnollista maailmaa, liittyy itsekorotusta ja välinpitämättömyyttä Jumalan lakia kohtaan, mikä osoittaa, kuinka vieraantunut se on Raamatun uskonnosta. Sen kannattajat opettavat pyhityksen olevan hetken työ, jossa yksin uskolla saavutetaan täydellinen pyhyys. ”Sinun täytyy vain uskoa”, he sanovat, ”ja saat tämän siunauksen.” Vastaanottajalta ei oleteta vaadittavan mitään ponnistusta. Samaan aikaan he kieltävät Jumalan lain arvovallan väittämällä olevansa vapaita käskyjen seuraamisesta. Voivatko ihmiset kuitenkaan olla pyhiä ja sopusoinnussa Jumalan tahdon ja luonteen kanssa sovittamatta elämäänsä niihin periaatteisiin, jotka ilmaisevat Jumalan luonnetta ja tahtoa ja jotka osoittavat, mikä häntä miellyttää?

Pyrkimys helppoon uskontoon, sellaiseen, jossa ei vaadita mitään ponnistusta, itsekieltäymystä tai maailman turhuuksista luopumista, on tehnyt suosituksi opin uskosta ja yksin uskosta. Mitä kuitenkin Jumalan sana sanoo? Jaakob kirjoittaa: ”Veljet, mitä hyötyä siitä on, jos joku sanoo uskovansa mutta häneltä puuttuvat teot? Ei kai usko silloin voi pelastaa häntä? – – Mutta etkö sinä tyhjänpäiväinen ihminen tahdo tietää, että ilman tekoja usko on hyödytön? Eikö meidän isämme Abraham osoittautunut vanhurskaaksi tekojensa perusteella, kun hän vei poikansa Iisakin uhrialttarille? Huomaat, että usko vaikutti yhdessä hänen tekojensa kanssa, teoissa usko tuli todeksi. – – Näette siis, että ihminen osoittautuu vanhurskaaksi tekojen, ei yksistään uskon perusteella.”[56]

Jumalan sana vastustaa houkuttelevaa oppia uskosta ilman tekoja. Usko, joka yrittää

50 Dan. 10:11.
51 Dan. 9:18, 15, 20; 10:8.
52 Job 42:6.
53 Jes. 6:3, 5.
54 2. Kor. 12:2–4; Ef. 3:8.
55 Joh. 13:25; Ilm. 1:17.
56 Jaak. 2:14–24.

470–472

tarttua taivaan siunauksiin alistumatta armon ehtoihin, on luulouskoa. Aidon uskon perustuksena ovat Raamatun lupaukset ja ehdot.

Älköön kukaan pettäkö itseään kuvittelemalla voivansa tulla pyhäksi, vaikka tahallisesti rikkoo jotakin Jumalan vaatimusta vastaan. Yhdenkin tiedossa olevan synnin harjoittaminen hiljentää Hengen äänen ja erottaa ihmisen Jumalasta. Synti ”merkitsee Jumalan lain rikkomista”, eikä ”kukaan, joka tekee syntiä [rikkoo lakia], ole häntä nähnyt eikä tunne häntä”.[57] Vaikka Johannes käsittelee kirjeissään niin laajalti rakkautta, hän ei epäröi osoittaa, millainen sellaisten ihmisten todellinen luonne on, jotka väittävät olevansa pyhittyneitä, vaikka elävät Jumalan lakia rikkoen. ”Joka sanoo tuntevansa hänet mutta ei pidä hänen käskyjään, on valehtelija, eikä totuus ole hänessä. Mutta joka noudattaa hänen sanaansa, hänessä Jumalan rakkaus on todella saavuttanut päämääränsä.”[58] Tässä on koe, jolla ihmisen väitteet uskostaan punnitaan. Emme voi pitää pyhänä ketään ilman, että häntä arvioidaan Jumalan ainoalla niin taivasta kuin maatakin varten annetulla pyhyyden mitalla. Ne, jotka eivät tunne huolta moraalilain vaatimuksista, jotka vähättelevät Jumalan käskyjä tai rikkovat niistä vähäisimmänkin ja opettavat ihmisiä niin, eivät saa taivaan arvostusta, ja mekin voimme olla varmoja heidän väitteittensä perättömyydestä.

Kun joku sanoo olevansa synnitön, väite itsessään todistaa puhujan olevan kaikkea muuta kuin pyhä. Hänellä ei ole oikeaa käsitystä Jumalan äärettömästä puhtaudesta ja pyhyydestä eikä siitä, millaiseksi hänen täytyy tulla ollakseen sopusoinnussa Jumalan luonteen kanssa. Näin siksi, että hänellä ei ole totuudenmukaista käsitystä Jeesuksen puhtaudesta ja hänen ylenpalttisesta rakkaudestaan. Hän ei myöskään ymmärrä synnin pahuutta ja vahingollisuutta. Vain tällainen ihminen saattaa kuvitella itsensä pyhäksi. Mitä kauempana hän on Kristuksesta ja mitä puutteellisempi hänen käsityksensä Jumalan luonteesta ja vaatimuksista on, sitä hurskaammalta hän omissa silmissään näyttää.

Se pyhitys, jota Raamattu opettaa, ulottuu kaikkeen ihmisessä – henkeen, sieluun ja ruumiiseen. Rukoillessaan tessalonikalaisten puolesta Paavali pyysi, että koko heidän olemuksensa, henkensä, sielunsa ja ruumiinsa varjeltuisi niin että he olisivat ”nuhteettomat Herramme Jeesuksen Kristuksen tullessa”.[59] Hän myös kirjoitti uskoville: ”Jumalan armahtavaan laupeuteen vedoten kehotan teitä, veljet: Antakaa koko elämänne pyhäksi ja eläväksi, Jumalalle mieluisaksi uhriksi.”[60] Muinaisen Israelin päivinä jokainen Herralle tuotu uhri tutkittiin tarkasti. Jos eläimestä löytyi jokin vika, se hylättiin, koska Jumala oli määrännyt, että uhrien piti olla virheettömiä. Vastaavasti, kun kristittyjä pyydetään antamaan itsensä ”pyhäksi ja eläväksi, Jumalalle mieluisaksi uhriksi”, heidän tulee pitää itsensä parhaassa mahdollisessa kunnossa. Kaikki tavat, jotka heikentävät heitä fyysisesti tai henkisesti, tekevät heistä sopimattomia Luojan palvelukseen. Voiko Jumala olla tyytyväinen mihinkään muuhun kuin parhaaseen, mitä voimme tarjota?

Kristus kehotti: ”Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämestäsi – –.”[61] Ne, jotka rakastavat Jumalaa kaikesta sydämestään, haluavat palvella häntä niin hyvin kuin heidän

---

57 1. Joh. 3:4, 6.

58 1. Joh. 2:4, 5.

59 1. Tess. 5:23. Paavali ei tarkoita, että ihminen koostuisi kolmesta itsenäisestä osasta. Kyse on kolmesta näkökulmasta samaan kokonaisuuteen. Heprealaisessa kielenkäytössä henki tarkoittaa ihmisen korkeampia älyllisiä kykyjä (vrt. Job 27:3; Ps. 31:6), joiden avulla hän kykenee ylläpitämään suhdettaan Jumalaan. Sielu viittaa ihmisen tunteisiin, haluihin ja aisteihin, joita ihminen käyttää suhteissaan muihin (vrt. Ps. 42:3, 6; 43:5; 62:6; 84:3). Ihmisen hyveellinen tai paheellinen luonne puolestaan vaikuttaa ruumiin toimintoihin. *Toimituksen huomautus*.

60 Room. 12:1.

61 Matt. 22:37.

472, 473

elämäntilanteessaan on mahdollista. He pyrkivät jatkuvasti tuomaan kaikki kykynsä sopusointuun niiden lakien kanssa, jotka edistävät heidän kykyään toteuttaa Jumalan tahto. He eivät halua antaa ruokahalunsa tai intohimojensa viedä itseään niin, että se heikentäisi tai pilaisi heidän mahdollisuuttaan uhrautua taivaallisen Isän käyttöön.

Pietari sanoo: ”Minä kehotan teitä pysymään erossa tämän maailman himoista, jotka sotivat sielua vastaan.”[62] Jokainen synnillisen mielihalun tyydyttäminen turruttaa ihmisen kykyjä ja voimia ja kuolettaa henkistä kuin hengellistäkin käsityskykyä niin, että Jumalan sana ja Pyhä Henki voivat vain heikosti vaikuttaa ihmisen sydämeen. Paavali kirjoittaa korinttilaisille: ”– – meidän tulee puhdistautua kaikesta ruumiin ja hengen saastaisuudesta ja Jumalaa peläten pyhittää elämämme kokonaan hänelle.”[63] Hän myös sanoo itsehillinnän kuuluvan Hengen hedelmään yhdessä rakkauden, ilon, rauhan, kärsivällisyyden, ystävällisyyden, hyvyyden, uskollisuuden ja lempeyden kanssa.[64]

Kuinka monet nimikristityt näistä innoitetuista kehotuksista huolimatta tuhlaavatkaan voimiaan tavoittelemalla varallisuutta tai palvomalla muotia. Kuinka monet turmelevat jumalallisen miehuutensa ylensyönnillä, viininjuonnilla tai kiellettyjä iloja etsimällä. Kirkot, sen sijaan, että nuhtelisivat tästä, rohkaisevat pahuutta tekemällä ruokahalusta, voitontavoittelusta tai ihmisten rakkaudesta huvituksiin varojenkeruukeinon, koska rakkaus Kristukseen on liian heikko vaikuttimeksi. Jos Kristus astuisi tämän ajan kirkkoihin ja näkisi kaikki juhlat ja erilaiset uskonnon nimissä järjestetyt epäpyhät touhut, eikö hän ajaisi ulos niitä, jotka paikan turmelevat samoin kuin hän karkotti rahanvaihtajat temppelistä?

Apostoli Jaakob kertoo ylhäältä tulevan viisauden olevan puhdasta. Mitä apostoli olisi sanonut, jos olisi tavannut Jeesuksen kallista nimeä tunnustavia, joiden huulet ovat tupakan saastuttamia tai hengitys ja koko persoona sen pahan hajun pilaama? Hehän vielä saastuttavat raittiin ilman ympäriltään ja pakottavat kaikki lähellään hengittämään tuota myrkkyä. Heidän käytöstapansa ovat vastakkaisia evankeliumin puhtaudelle. Eikö hän olisi sanonut tällaisen edustavan ”maallista, ihmisistä tulevaa, pahojen henkien viisautta”.[65] Tupakan orjat puhuvat taivastoivostaan ja pyytävät kokonaisvaltaisen pyhityksen siunausta osakseen, mutta Jumalan sana opettaa selvästi, ettei ”sinne pääse mitään epäpyhää, ei ketään iljettävyyksien tekijää”.[66]

”Ettekö tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen temppeli? Tämän Hengen on Jumala antanut asumaan teissä. Te ette itse omista itseänne, sillä Jumala on ostanut teidät täydestä hinnasta. Tuottakaa siis ruumiillanne Jumalalle kunniaa!”[67] Se, joka pitää ruumistaan Pyhän Hengen temppelinä, ei halua olla turmiollisen tavan orja. Hänen voimansa kuuluvat Kristukselle, joka on ostanut hänet verensä hinnalla. Hän kuuluu Herralle. Kuinka hän voisi olla syytön, jos tuhlaa hänelle uskottuja talentteja?

Joka vuosi Jeesuksen nimeä kantavat kristityt käyttävät valtavia summia tarpeettomaan ja haitalliseen itsensä hemmotteluun, vaikka ihmisiä hukkuu Jumalan sanan puutteen vuoksi. Jumalalta varastetaan kymmenyksissä ja uhreissa, ja samalla poltetaan rahaa tuhoa tuovien himojen alttarilla enemmän kuin annetaan köyhien auttamiseksi tai evankeliumin hyväksi. Jos kaikki, jotka tunnustavat Kristuksen nimeä, olisivat todella pyhittyneitä, heidän varansa päätyisivät tarpeettoman, jopa vahingollisen, tuhlaamisen sijaan Herran aarrearkkuun ja

---

62 1. Piet. 2:11.
63 2. Kor. 7:1.
64 Gal. 5:22, 23.
65 Jaak. 3:17, 15.
66 Ilm. 21:27, RK 2012.
67 1. Kor. 6:19, 20.

474, 475

kristityt antaisivat oikean esimerkin raittiudesta, itsekieltäymyksestä ja uhrautuvaisuudesta. Näin toimien he olisivat maailman valo.

Maailma on langennut itsensä hemmotteluun. ”– – ruumiin halut, silmien pyyteet ja mahtaileva elämä” hallitsevat ihmismassoja. Kristuksen seuraajilla on kuitenkin tätä pyhempi kutsumus. ”Lähtekää pois heidän keskeltään ja erotkaa heistä, sanoo Herra, älkääkä koskeko saastaiseen – –.” Voimmekin Jumalan sanan valossa todeta, ettei pyhitys voi olla oikeaa, ellei se saa aikaan täydellistä luopumista synnillisistä pyrkimyksistä ja tyydytyksen etsimisestä maailmasta.

Niille, jotka seuraavat kehotusta: ”Lähtekää pois heidän keskeltään ja erotkaa heistä, – – älkääkä koskeko saastaiseen”, kuuluu Jumalan lupaus: ”ja olen oleva teidän Isänne, ja teistä tulee minun poikiani ja tyttäriäni, sanoo Herra, Kaikkivaltias.”[68] Jokaisen kristityn etuoikeus ja velvollisuus on saada rikas ja ylenpalttinen kokemus Jumalan yhteydessä. ”Jeesus – – sanoi: ’Minä olen maailman valo. Se, joka seuraa minua, ei kulje pimeässä, vaan hänellä on elämän valo.”[69] ”Oikeamielisten tie on kuin aamun kajo, joka kirkastuu kirkastumistaan täyteen päivään saakka.”[70] Jokainen uskon ja kuuliaisuuden askel saattaa ihmisen tiiviimpään yhteyteen maailman valon kanssa, hänen, jossa ”ei ole pimeyden häivää”.[71] Vanhurskauden auringosta loistaa kirkkaita säteitä Jumalan palvelijoiden ylle, ja heidän tehtävänsä on heijastaa tätä valoa. Samoin kuin planeetat kertovat meille, että taivaalla on suuri valon lähde, joka antaa niille kirkkauttaan, kristittyjen tulee tehdä ilmeiseksi, että maailmankaikkeuden valtaistuimella on Jumala, jonka luonne ansaitsee tulla ylistetyksi ja seuratuksi. Hänen todistajissaan näkyvät Jumalan Hengen lahjat ja hänen luonteensa puhtaus ja pyhyys.

Kirjeessään kolossalaisille Paavali kuvailee niitä runsaita siunauksia, joita Jumalan lapsille annetaan. ” – – mekin olemme lakkaamatta rukoilleet teidän puolestanne ja pyytäneet, että te saisitte runsaasti hengellistä viisautta ja ymmärrystä ja tulisitte täydelleen tuntemaan Jumalan tahdon. Rukoilemme, että eläisitte Herralle kunniaksi ja kaikessa hänen mielensä mukaan ja että kantaisitte hedelmää tekemällä kaikkea hyvää ja kasvaisitte Jumalan tuntemisessa. Hänen kirkkautensa voima ja väkevyys vahvistakoon teitä olemaan aina kestäviä ja kärsivällisiä.”[72]

Hän kirjoittaa myös toivovansa, että Efesossa asuvat uskovat voisivat ymmärtää kristityn etuoikeuksien valtavuuden. Voimakkain sanoin hän avaa heidän eteensä sen ihmeellisen voiman ja tiedon, jonka he Korkeimman poikina ja tyttärinä voivat saada. Jumala vahvistaisi ja voimistaisi heidän sisäistä olemustaan Hengellään. Rakkaus olisi heidän elämänsä perustus ja kasvupohja, jotta he kykenisivät ”yhdessä kaikkien pyhien kanssa käsittämään kaiken leveyden, pituuden, korkeuden ja syvyyden”, ja voisivat ”tajuta Kristuksen rakkauden, joka ylittää kaiken tiedon”. Paavalin rukous uskovan etuoikeuksista saavuttaa kohokohtansa sanoissa: ”Niin Jumalan koko täyteys valtaa teidät.”[73]

Tässä ilmoitetaan ne korkeudet, joihin voimme päästä uskomalla taivaallisen Isämme lupauksiin, kun täytämme hänen vaatimuksensa. Kristuksen ansioiden vuoksi meillä on pääsy äärettömän voiman valtaistuimen eteen, hänen, joka ”ei säästänyt omaa Poikaansakaan vaan antoi hänet kuolemaan kaikkien meidän puolestamme, kuinka hän ei lahjoittaisi Poikansa mukana meille kaikkea muutakin?”[74] Isä antoi Henkensä Pojalleen ilman rajoituksia, ja me-

68 1. Joh. 2:16; 2. Kor. 6:17, 18, RK 2012.
69 Joh. 8:12.
70 Sananl. 4:18.
71 1. Joh. 1:5.
72 Kol. 1:9–11.
73 Ef. 3:16–19.
74 Room. 8:32.

475–477

kin voimme osallistua Hengen täyteydestä. Jeesus sanoi: ”Jos kerran te pahat ihmiset osaatte antaa lapsillenne kaikenlaista hyvää, niin totta kai teidän Isänne paljon ennemmin antaa taivaasta Pyhän Hengen niille, jotka sitä häneltä pyytävät.”[75] ”Mitä te minun nimeeni vedoten pyydätte minulta, sen minä teen.” ”Pyytäkää, niin te saatte, ja teidän ilonne on täydellinen.”[76]

Vaikka nöyryys on luonteenomaista kristityn elämälle, sitä ei saisi leimata surullisuus tai itsensä väheksyminen. Jokaisen etuoikeutena on elää niin, että saa Jumalan hyväksymisen ja siunauksen. Taivaallisen Isämme tahto ei ole se, että eläisimme ainaisen tuomion tai synkkyyden alla. Kulku pää kumarassa ja mieli täynnä itseä koskevia ajatuksia ei ole aidon nöyryyden merkki. Voimme mennä Jeesuksen luo ja saada puhdistuksen, ja siten seistä lain edessä ilman häpeää tai syyllisyyttä. ”Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka ovat Kristuksessa Jeesuksessa [, ja jotka eivät vaella lihan vaan Hengen mukaan].”[77]

Jeesuksen avulla Aadamin langenneet lapset voivat tulla Jumalan lapsiksi. ”Pyhittäjällä ja pyhitettävillä on kaikilla sama isä; siksi ei pyhittäjä häpeäkään kutsua näitä veljikseen[.]”[78] Kristityn elämän tulisi olla uskon, voiton ja Jumalan yhteydessä koetun ilon elämää. ”Kaikki, mikä on syntyisin Jumalasta, voittaa maailman. Ja tämä on se voitto, tämä on maailman voittanut: meidän uskomme.”[79] Herran palvelija Nehemia sanoikin aivan oikein: ”– – iloitkaa, sillä Herra on teidän voimanne.”[80] Paavali sanoo samoin: ”Iloitkaa aina Herrassa! Sanon vielä kerran: iloitkaa!” ”Iloitkaa aina. Rukoilkaa lakkaamatta. Kiittäkää kaikesta. Tätä Jumala tahtoo teiltä, Kristuksen Jeesuksen omilta.”[81]

Raamatullisen kääntymyksen ja pyhityksen hedelmät ovat edellä kuvatun kaltaisia. Siksi, että Jumalan lain osoittamia suuria vanhurskauden periaatteita väheksytään kristillisessä maailmassa, tällaisia hedelmiä nähdään vain harvoin. Tästä syystä on vain vähän syvälle käyvää ja kestävää Jumalan Hengen työtä, joka oli luonteenomaista entisaikojen herätyksille.

Katselemalla me muutumme. Kun Jumalan luonteen täydellisyyteen ja pyhyyteen liittyvät lain käskyt laiminlyödään ja ihmisten mielet viehättyvät inhimillisiin opetuksiin ja teorioihin, onko ihme, että elävä hurskaus vähenee seurakunnissa. Herra sanoo: ”– –minut, elävän veden lähteen, se on hylännyt ja hakannut itselleen vesisäiliöitä, särkyviä säiliöitä, jotka eivät vettä pidä.”[82]

”Hyvä on sen osa, joka ei vaella jumalattomien tavoin, – – vaan löytää ilonsa Herran laista, tutkii sitä päivin ja öin. Hän on kuin puu, vetten äärelle istutettu: se antaa hedelmän ajallaan, eivätkä sen lehdet lakastu. Hän menestyy kaikissa toimissaan.”[83] Jumalaan uskovien keskuudessa voi tapahtua alkuperäisen uskon ja jumalisuuden herääminen vain, jos Jumalan laki asetetaan uudelleen oikealle paikalleen. ”Näin sanoo Herra: – Pysähtykää ja katsokaa, minne olette menossa, ottakaa oppia menneistä ajoista! Valitkaa oikea tie ja kulkekaa sitä, niin löydätte rauhan.”[84]

---

75 Luuk. 11:13.
76 Joh. 14:14; 16:24.
77 Room. 8:1. Hakasuluissa oleva teksti löytyy monista Roomalaiskirjeen käsikirjoituksista (Ks. Room. 8:1, marg.). Suomalainen käännös seuraa tekstin lyhyempää traditiota. *Toimituksen huomautus.*
78 Hepr. 2:11.
79 1. Joh. 5:4.
80 Neh. 8:10.
81 Fil. 4:4; 1. Tess. 5:16–18.
82 Jer. 2:13.
83 Ps. 1:1–3.
84 Jer. 6:16.

477, 478

28

Jumalan kirjojen avaaminen

”Kun minä sitä katselin”, kertoo profeetta Daniel, ”istuimet asetettiin paikoilleen, ja Ikiaikainen istuutui. Hänen pukunsa oli valkea kuin lumi ja hänen hiuksensa ja partansa kuin puhdas villa. Hänen valtaistuimensa oli tulen liekkejä, ja sen pyörät olivat palavaa tulta. Hänen luotaan lähti liikkeelle tulinen virta. Tuhannet ja taas tuhannet palvelivat häntä, miljoonat seisoivat odottaen hänen edessään. Oikeus asettui istumaan, ja kirjat avattiin.”[1]

Tällä tavoin profeetalle näytettiin suuri ja vakava päivä, jolloin ”koko maailman tuomari”[2] käy läpi ihmisten elämän ja luonteen, ja jokaiselle maksetaan ”hänen tekojensa mukaan”[3]. Ikiaikainen on sama kuin Isä Jumala. Psalmien kirjassa hänestä sanotaan, että ”jo ennen kuin vuoret syntyivät, ennen kuin maa ja maanpiiri saivat alkunsa, sinä olit. Jumala, ajasta aikaan sinä olet.”[4] Oikeuden istuntoa johtaa hän, joka on kaiken olevan alku ja lain antaja. Avustajina ja todistajina ovat pyhät enkelit, joiden lukumäärän tässä suuressa oikeudenkäynnissä ilmoitetaan olevan tuhansia ja miljoonia.[5]

”Minä näin yöllisessä näyssä kuinka taivaan pilvissä tuli Ihmisen Pojan kaltainen. Hän saapui Ikiaikaisen luo, ja hänet saatettiin Ikiaikaisen eteen. Hänelle annettiin valta, kunnia ja kuninkuus, ja kaikki kansat, kansakunnat ja kielet palvelivat häntä. Hänen valtansa on iankaikkinen valta, jolla ei ole loppua, eikä hänen valtakuntansa häviä.”[6]

Tässä ei kuvata Kristuksen tuloa takaisin maan päälle. Hän saapuu Ikiaikaisen luo taivaassa vastaanottaakseen vallan, kunnian ja valtakunnan, jotka annetaan hänelle hänen välitystyönsä päättyessä. Tästä tulosta, ei hänen paluustaan takaisin maan päälle, oli kysymys vuonna 1844 toteutuneen 2300 päivän päättymisessä. Taivaan enkelien saattamana suuri ylipappimme astuu kaikkeinpyhimpään Jumalan eteen suorittaakseen viimeiset palveluksensa ihmisten hyväksi. Hän toimittaa tutkivan tuomion ja päättää sovitustyön kaikille niille, joiden osoitetaan olevan oikeutettuja saamaan sovituksen siunauksen.[7]

Esikuvallisessa Vanhan testamentin pyhäkköpalvelussa syntiuhrin veri siirsi pyhäkköön

---

1 Dan. 7:9, 10.
2 1. Moos. 18:25.
3 Room. 2:6.
4 Ps. 90:2.
5 Dan. 7:10. Vanha kirkkoraamattu 1933 ja Raamattu Kansalle -käännös 2012 kääntävät kirjaimellisemmin: tuhannen tuhatta ja kymmenen tuhatta kertaa kymmenen tuhatta. *Suomentajan huomautus.*
6 Dan. 7:13, 14, RK 2012.
7 Kirjoittaja käyttää tässä (ja monin paikoin kirjan loppuluvuissa) sanaa sovitus eri merkityksessä kuin normaalisti suomen kielessä. Hänen kirjoituksistaan löytyy useita tekstejä, joissa pelastus ja sovitus on sanan tavanomaisen käytön mukaisesti kerta kaikkiaan loppuun suoritettu ristillä. Tässä kohtaa hän aikansa kielenkäytön mukaisesti sisällyttää sanaan ”sovitus” tuomion, koska siinä pelastuksen kuuluminen uskovalle varmistetaan peruuttamattomasti. Myös Raamatussa sanalla ”sovitus” viitataan joskus tuomioon, kuten esim. 3. Moos. 16:9, 10, 20–22 ja 4. Moos. 25:7–13. *Suomentajan ja toimituksen huomautukset.*

479, 480

vain niiden synnit, jotka Jumalan edessä tunnustivat ja katuivat syntejään, ja suuren sovituspäivän toimitukset olivat vain heitä varten. Samoin lopullisena suurena sovituspäivänä tutkivalla tuomiolla käsitellään vain niiden asiat, jotka ovat tunnustaneet uskoa Jumalaan. Jumalattomien tuomio on toinen, erillinen ja myöhempi tapahtuma. ”On tullut tuomion aika, ja tuomio alkaa Jumalan huoneesta. Mutta jos se alkaa meistä, mikä onkaan niiden loppu, jotka eivät taivu uskomaan Jumalan evankeliumia?”[8]

Taivaan kirjat ovat tuomion perusta, ja niihin on tallennettu ihmisten nimet ja teot. Profeetta Daniel sanoo: ”Oikeus asettui istumaan, ja kirjat avattiin.”[9] Ilmestyskirjan kirjoittaja lisää saman tapahtuman kuvaukseen: ”Kirjat avattiin, avattiin myös elämän kirja, ja kuolleet tuomittiin sen perusteella, mitä kirjoihin oli merkitty, kukin tekojensa mukaan.”[10]

Elämän kirjassa on kaikkien niiden nimet, jotka ovat joskus ryhtyneet Jumalan palvelijoiksi. Jeesus kehotti opetuslapsiaan: ”Iloitkaa siitä, että teidän nimenne on merkitty taivaan kirjaan.”[11] Paavali puhuu uskollisista työtovereistaan, ”joiden kaikkien nimet ovat elämän kirjassa”.[12] Daniel näki tulevaisuudessa ”ahdistuksen” ajan, ”jonka kaltaista ei ole ollut”. Jumalan lapset kuitenkin pelastuvat, ”jokainen, jonka nimi on kirjoitettu kirjaan”.[13] Ilmestyskirja vielä lisää, että Jumalan kaupunkiin pääsevät ainoastaan ne, ”joiden nimet on kirjoitettu Karitsan elämänkirjaan”.[14]

”Muistokirja kirjoitetaan” Herran edessä, ja siihen tallennetaan kaikkien Herraa pelkäävien ja hänen nimeään kunnioittavien hyvät teot.[15] Heidän uskossa lausumansa sanat ja rakkauden tekonsa ovat tallella taivaassa. Nehemia viittasi tähän kirjoittaessaan: ”Muista minua tämän tähden, Jumalani, äläkä pyyhi pois uskollisia tekojani, jotka minä olen tehnyt Jumalani temppelin ja sen palveluksen hyväksi.”[16] Kaikki vanhurskaat teot on pysyvästi tallennettu Jumalan muistokirjaan. Siihen on luotettavasti kirjattu jokainen voitettu kiusaus, kaikki paha, josta on käännytty pois, ja jokainen lempeä ja sääliä osoittanut sana. Samoin kaikki Kristuksen vuoksi tehdyt uhraukset, ja hänen tähtensä kestetty kärsimys ja suru, ovat myös muistissa. Psalmi sanoo: ”Sinä olet laskenut pakolaispäiväni. Pane leiliisi kyyneleeni, ovathan ne sinun kirjassasi.”[17]

Tallennettuna on myös tieto ihmisten synneistä. ”Jumala vaatii tuomiolle kaikista salatuistakin teoista, niin hyvistä kuin pahoista.”[18] ”– – jokaisesta turhasta sanasta, jonka ihmiset lausuvat, heidän on tuomiopäivänä tehtävä tili.” Jeesus lisää: ”Sanojesi perusteella sinut julistetaan syyttömäksi, ja sanojesi perusteella sinut tuomitaan syylliseksi.”[19] Salassa pidetyt tavoitteet ja vaikuttimet löytyvät näistä erehtymättömistä kirjauksista, kun Herra ”valaisee pimeyden kätköt ja tuo esiin sydänten ajatukset”.[20] ”Minun edessäni on kirjoitus: – – Minä maksan heidän rikkomuksensa ja heidän isiensä rikkomukset samalla kertaa, sanoo Herra.”[21]

Kaikki ihmisten tekemiset käydään läpi Jumalan edessä ja kirjataan uskollisuutena tai

---

8 1. Piet. 4:17.
9 Dan. 7:10.
10 Ilm. 20:12.
11 Luuk. 10:20.
12 Fil. 4:3.
13 Dan. 12:1.
14 Ilm. 21:27.
15 Mal. 3:16, RK 2012/VKR.
16 Neh. 13:14, RK 2012.
17 Ps. 56:9, RK 2012.
18 Saarn. 12:14.
19 Matt. 12:36, 37.
20 1. Kor. 4:5.
21 Jes. 65:6, 7.

480–482

uskottomuutena. Jokaisen taivaan kirjoista löytyvän nimen kohdalle on kirjoitettu pelottavalla tarkkuudella joka ikinen väärä sana, kaikki itsekkäät teot, laiminlyödyt velvollisuudet ja kaikki taitavasti peitetyt salaiset synnit. Taivaasta lähetettyjen varoitusten ja nuhteiden laiminlyönti, tuhlatut hetket, käyttämättä jätetyt mahdollisuudet, vaikutus hyvään tai pahaan kaikkine kauaskantoisine seurauksineen, tämän kaiken on kirjurienkeli kirjoittanut muistiin.

Jumalan laki on mitta, jolla ihmisten luonne ja elämä koetellaan tuomiolla. Raamatun viisas ajattelija sanoi: ”– – pelkää Jumalaa ja pidä hänen käskynsä. Tämä koskee jokaista ihmistä. Jumala vaatii tuomiolle kaikista salatuistakin teoista, niin hyvistä kuin pahoista.”[22] Apostoli Jaakob kehottaa veljiään: ”Vapauden lain mukaan teidät tuomitaan; pitäkää se mielessänne, mitä puhutte tai teettekin.”[23]

Ne, jotka tuomiolla katsotaan sen arvoisiksi, pääsevät vanhurskaiden ylösnousemukseen.[24] Jeesus sanoi: ”Mutta tulevassa maailmassa ne, jotka on katsottu ylösnousemuksen arvoisiksi, – – ovat enkelien kaltaisia. He ovat Jumalan lapsia, ylösnousemuksesta osallisia.”[25] Samoin hän kuvaa kuinka ”hyvää tehneet” herätetään elämän ylösnousemuksessa.[26] Vanhurskaita kuolleita ei herätetä ennen kuin tuomion jälkeen, jos heidät on havaittu elämän ylösnousemuksen arvoisiksi. He eivät siis ole henkilökohtaisesti paikalla oikeudenkäynnissä, jossa heitä koskevat tiedot käydään läpi ja heidän kohtalostaan päätetään.

Jeesus toimii Jumalan lasten puolustajana ja vetoaa Jumalan edessä heidän puolestaan. ”Jos joku – – syntiä tekee, meillä on Isän luona puolustaja, joka on vanhurskas: Jeesus Kristus.”[27] ”Kristus ei mennytkään ihmiskäsin tehtyyn pyhäkköön, joka on vain todellisen pyhäkön kuva, vaan itse taivaaseen ollakseen nyt Jumalan edessä puhumassa meidän puolestamme.”[28] ”Siksi hän pystyy nyt ja aina pelastamaan ne, jotka hänen välityksellään lähestyvät Jumalaa. Hän elää iäti rukoillakseen heidän puolestaan.”[29]

Kun kirjat avataan tuomiolla, kaikkien Jeesukseen uskoneiden elämä tutkitaan Jumalan edessä. Työ alkaa niistä, jotka ensimmäiseksi asuivat maan päällä, ja puolustajamme esittää vuorollaan jokaisen uuden sukupolven tapaukset ja päättää työn elossa oleviin. Jokainen nimi mainitaan ja jokaisen asia tutkitaan huolellisesti. Toiset hyväksytään ja toiset hylätään. Kun taivaan kirjoista löytyy maininta katumattomista synneistä, joita ei ole saatu anteeksi, tekijöiden nimet pyyhitään pois elämän kirjasta ja heidän hyvät tekonsa poistetaan Jumalan muistokirjasta. ”Herra sanoi Moosekselle: ’Minä pyyhin kirjastani kaikkien niiden nimet, jotka tekevät syntiä minua vastaan.’”[30] Profeetta Hesekiel jatkaa: ” – – jos vanhurskas luopuu vanhurskaudestaan ja tekee sellaista mikä on väärin – –. Sitä hyvää, minkä hän on tehnyt, ei lasketa hänen hyväkseen.”[31]

Kaikki synnistä vilpittömästi parannuksen tehneet, jotka ovat uskoen turvanneet Kristuksen vereen sovitusuhrinaan, saavat taivaan kirjoihin nimensä kohdalle merkinnän syntien anteeksiannosta. Koska heistä on tullut osallisia Kristuksen vanhurskaudesta ja heidän luonteensa havaitaan olevan sopusoinnussa Jumalan lain kanssa, heidän syntinsä pyyhitään pois ja heidät katsotaan arvollisiksi ikuiseen elämään. Herra ilmoittaa profeetta Jesajan suulla:

---

22 Saarn. 12:13, 14.
23 Jaak. 2:12.
24 Vrt. Luuk. 20:35; Ap. t. 24:15, RK 2012.
25 Luuk. 20:35, 36.
26 Joh. 5:29.
27 1. Joh. 2:1.
28 Hepr. 9:24.
29 Hepr. 7:25.
30 2. Moos. 32:33.
31 Hes. 18:24.

482, 483

”Mutta minä, minä itse pyyhin pois sinun rikkomuksesi oman itseni tähden enkä muistele sinun syntejäsi.”[32] Jeesus sanoi: ”Se, joka voittaa, saa ylleen valkeat vaatteet, enkä minä pyyhi hänen nimeään elämän kirjasta, vaan tunnustan hänet omakseni Isäni ja hänen enkeliensä edessä.”[33] ”Joka tunnustautuu minun omakseni ihmisten edessä, sen minäkin tunnustan omakseni Isäni edessä taivaissa. Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, sen minäkin kiellän Isäni edessä taivaissa.”[34]

Syvinkin kiinnostus, jota ihmiset osoittavat maallisten oikeusistuinten ratkaisuihin, on pientä verrattuna siihen mielenkiintoon, jota taivaan oikeussalissa nähdään, kun nimiä elämän kirjasta tulee koko maan tuomarin käsittelyyn. Jumalallinen välimies esittää vetoomuksen, että kaikki ne, jotka voittavat uskossa hänen vereensä, saisivat rikkomuksensa anteeksi, pääsisivät takaisin Eeden-kotiinsa ja kruunattaisiin Jeesuksen kanssaperillisiksi saamaan alkuperäisen asemansa takaisin.[35] Paholainen oli kuvitellut ponnistelujensa ihmissuvun pettämiseksi ja viettelemiseksi turmelevan Jumalan alkuperäisen ihmisen luomiseen liittyvän suunnitelman. Nyt Kristus pyytää, että tämä suunnitelma toteutetaan niin kuin ihminen ei olisi koskaan syntiin langennut. Hän ei pyydä vain täydellistä ja lopullista anteeksiantoa ja vanhurskauttamista, vaan osuutta hänen kunniaansa ja oikeutta istua hänen valtaistuimellaan.

Kun Jeesus vetoaa armon vastaanottaneiden puolesta, Paholainen syyttää heitä lainrikkojiksi Jumalan edessä. Suuri pettäjä on tehnyt parhaansa johtaakseen heidät epäilyksiin, saadakseen heidät menettämään luottamuksen Jumalaan, irrottautumaan hänen rakkaudestaan ja rikkomaan hänen lakiaan vastaan. Nyt hän viittaa merkintöihin heidän elämästään, heidän luonteenvirheisiinsä, siihen, että he eivät olleet Kristuksen kaltaisia ja tuottivat siten häpeää Vapahtajalleen, ja kaikkiin synteihin, joihin hän heidät vietteli, ja väittää heidän tällä perusteella olevan hänen alamaisiaan.

Jeesus ei selittele heidän syntejään, vaan muistuttaa heidän katumuksestaan ja uskostaan vaatien heille anteeksiantoa. Hän kohottaa lävistetyt kätensä Isän ja pyhien enkelien edessä ja sanoo tuntevansa heidät nimeltä ja piirtäneensä ne käsiensä ihoon. ”Murtunut mieli” on Jumalalle sopiva uhri ja ”särkynyttä sydäntä et hylkää, Jumala”.[36] Kansansa syyttäjälle hän sanoo: ”Herra nuhtelee sinua, Saatana! Herra, joka on valinnut Jerusalemin, käskee sinun vaieta! Eikö tämä mies ole tulesta temmattu kekäle?”[37] Kristus vaatettaa uskolliset vanhurskaudellaan voidakseen asettaa Isänsä eteen seurakunnan ”kirkkaana, pyhänä ja moitteettomana, vailla tahraa, ryppyä tai virhettä”.[38] Heidän nimensä on elämän kirjassa ja heistä on kirjoitettu: ”He saavat käyskennellä minun seurassani valkeissa vaatteissa; he ovat sen arvoisia.”[39]

Uuden liiton lupaus toteutuu täydellisesti. ”Minä annan anteeksi heidän rikoksensa enkä enää muista heidän syntejään.” ”Noina päivinä, tuohon aikaan, sanoo Herra, etsitään turhaan Israelin pahoja tekoja, turhaan Juudan syntejä – niitä ei enää ole!”[40] ”Sinä päivänä Herra antaa versonsa nousta maasta kauniina ja ylväänä. Rehevänä ja kukoistavana nou-

---

32 Jes. 43:25.
33 Ilm. 3:5.
34 Matt. 10:32, 33.
35 Alkutekstissä lainaus Miika 4:8 (KJV), entisestä vallasta ja Jerusalemin kuninkuudesta. *Suomentajan huomautus.*
36 Ps. 51:19.
37 Sak. 3:2.
38 Ef. 5:27.
39 Ilm. 3:4.
40 Jer. 31:34; 50:20.

483–485

see maan hedelmä henkiin jääneille israelilaisille. Ja Siionin jäljelle jääneitä ja Jerusalemissa jäljellä olevia kutsutaan pyhiksi – kaikkia, jotka on kirjoitettu elävien kirjaan Jerusalemissa."[41]

Tutkiva tuomio ja syntien pyyhkiminen pois on saatava valmiiksi ennen Herran toista tulemusta. Koska kuolleet tuomitaan sen mukaan, mitä kirjoihin on kirjoitettu, on mahdotonta, että ihmisten synnit voitaisiin hävittää ennen kuin heidän asiansa on tutkittu ja oikeudenkäynti on päättynyt. Kuitenkin apostoli Pietari selkeästi opettaa, että uskovien synnit otetaan pois, "kun virvoituksen ajat" tulevat "Herran kasvoista ja hän" lähettää "teille ennalta määrätyn Voidellun, Jeesuksen".[42] Kun tutkiva tuomio päättyy, Kristus tulee takaisin ja hänellä on palkka mukanaan. Hän maksaa kullekin hänen tekojensa mukaan.[43]

Vertauskuvallisessa pyhäkköpalvelussa ylipappi suoritti ensin Israelin sovituksen ja astui sen jälkeen ulos siunatakseen seurakunnan. Samoin Kristus välitystyönsä päätyttyä "ilmestyy vielä kerran, mutta ei enää synnin tähden vaan pelastaakseen ne, jotka häntä odottavat".[44] Hän tuo odottavalle kansalle siunauksena ikuisen elämän. Kun pappi poisti synnit pyhäköstä, hän laski kätensä Asaselille arvotun pukin päälle ja tunnusti ne. Samoin Kristus laskee kaikki nämä synnit Paholaisen, synnin alkajan ja siihen yllyttäjän päälle. Israelin syntejä kantanut syntipukki lähetettiin "asumattomille seuduille".[45] Näin Paholainen joutuu kantamaan syyllisyyden kaikista synneistä, jotka hän on saanut Jumalan kansan tekemään. Hän on sidottuna tuhannen vuoden ajan autioituneen ja asumattoman maan päällä. Lopulta hän joutuu kärsimään täyden rangaistuksen synneistä siinä tulessa, joka tuhoaa kaikki jumalattomat. Näin suuri lunastussuunnitelma toteutuu, kun synti on lopullisesti hävitetty ja kaikki, jotka ovat olleet valmiit hylkäämään pahan, on pelastettu.

Tuomiolle päätetty aika alkoi 2300 päivän lopulla vuonna 1844. Silloin alkoi tutkiva tuomio ja syntien poistaminen. Kaikkien aikojen Kristuksen omat joutuvat läpäisemään tämän kaiken selvittävän tutkimisen. Niin elävät kuin kuolleetkin tuomitaan sen "perusteella, mitä kirjoihin oli merkitty, kukin tekojensa mukaan".[46]

Synnit, joita ei ole kaduttu ja hylätty, jäävät anteeksiantamatta eikä niitä poisteta taivaan kirjoista. Herran päivänä ne ovat todisteena tekijäänsä vastaan. Syntinen on saattanut toimia päivän valossa tai yön pimeydessä. Kaikki on kuitenkin avointa ja tiedossa hänelle, joka käsittelee asiaamme. Jumalan enkelit ovat todistaneet jokaisen synnin ja tallentaneet sen erehtymättömiin kirjoihinsa. Synti voi olla piiloteltu, kielletty tai peitelty niin, etteivät isä, äiti, vaimo, lapset tai liikekumppanit tiedä siitä. Ehkä tekijää lukuun ottamatta kukaan ei edes aavista syyllistä, mutta kaikki paljastetaan taivaallisten joukkojen edessä. Synkimmänkään yön pimeys tai taitavinkaan petos ei riitä peittämään edes yhtä ajatusta ikuiselta Jumalalta. Jumalalla on tarkka tieto kaikesta väärästä tilinpidosta ja vilpillisistä kaupoista. Hurskauden näytteleminen ei petä häntä. Hän ei tee virheitä arvioidessaan luonteita. Sydämeltään turmeltuneet saattavat onnistua huijaamaan ihmisiä, mutta Jumalan katse läpäisee kaikki valepuvut ja hän näkee, mitä ihmisen sisimmässä on.

Kuinka vakava tämä ajatus onkaan! Päivä päivän jälkeen siirtyy ikuisuuteen, ja jokainen niistä jättää painolastia taivaan kirjoihin. Kun sanat on lausuttu ja teot tehty, niitä ei voi koskaan vetää takaisin. Enkelit ovat tallentaneet niin hyvät kuin huonot asiat. Maailman

---

41 Jes. 4:2, 3.
42 Ap. t. 3:19–20, RK 2012.
43 Vrt. Matt. 16:27.
44 Hepr. 9:28.
45 3. Moos. 16:22.
46 Ilm. 20:12.

485, 486

mahtavin valloittajakaan ei voi perua päivääkään taivaan kirjoista. Meidän teoillamme ja sanoillamme ja jopa salaisimmilla vaikuttimillamme on painoarvoa, kun kohtalomme ratkaistaan joko parhaaksemme tai onnettomuudeksemme. Vaikka itse olisimme asioita unohtaneet, ne kuitenkin todistavat joko vanhurskaudeksemme tai tuomioksemme.

Samoin kuin taiteilija voi erehtymättömällä tarkkuudella jäljentää henkilön piirteet ja tallentaa ne, ihmisen luonne on huolellisesti kuvattu ylhäällä oleviin kirjoihin. Kuitenkin vallalla on välinpitämättömyys näiden tallennettujen tietojen suhteen, vaikka ne tullaan avaamaan taivaallisten olentojen katseille. Jos näkymätöntä ja näkyvää maailmaa erottava verho avattaisiin ja ihmiset voisivat nähdä enkelin tallentamassa heidän jokaisen sanansa tai tekonsa tuomiopäivää varten, kuinka monet päivittäin lausutut sanat jäisivät sanomatta tai teot tekemättä.

Tuomiolla tutkitaan myös se, kuinka eri talentteja on hyödynnetty. Miten olemme käyttäneet taivaan meille lainaaman pääoman? Saako Herra tullessaan omansa korkoineen takaisin? Olemmeko kehittäneet saamiamme käden, sydämen tai mielen taitoja Jumalan kunniaksi ja siunaukseksi maailmalle? Miten olemme käyttäneet aikaamme, kirjoitustaitoamme, ääntämme, varojamme ja vaikutusmahdollisuuksiamme? Mitä olemme tehneet Kristukselle, kun hän on tullut luoksemme köyhän, vainotun, orvon tai lesken hahmossa? Jumala on antanut meille pyhän sanansa. Mitä olemme tehneet meille annetulla valolla ja totuudella, joka voi tehdä lähimmäisistämme viisaita niin, että he pelastuvat?[47] Kristuksen nimellisellä tunnustamisella ei ole mitään arvoa. Vain rakkaus, joka näkyy tekoina, lasketaan aidoksi. Taivaan silmissä yksin rakkaus antaa tekemiselle arvon. Rakkaudella tehty, vaikka se näyttäisi kuinka pieneltä ihmisten silmissä, on sellaista, minkä Jumala hyväksyy ja palkitsee.

Taivaan kirjat paljastavat ihmisten salaisen itsekkyyden. Niihin on kirjoitettu lähimmäisiin kohdistuneiden velvollisuuksien laiminlyönnit ja Vapahtajan kehotusten unohtaminen. Niistä paljastuu, kuinka usein Paholaiselle on annettu Kristukselle kuuluva aika, ajatukset ja voimat. Enkelien taivaaseen viemät muistiinpanot ovat surullista luettavaa. Järkevät Kristuksen seuraajiksi tunnustautuvat ihmiset ovat uppoutuneet maallisen omaisuuden kartuttamiseen tai ajallisten nautintojen tavoitteluun. Raha, aika ja voimat uhrataan itsekkäisiin tavoitteisiin, eikä rukoukseen, Raamatun tutkimiseen tai oman minän nöyrtymiseen ja syntien tunnustamiseen käytetä kuin pieni hetki.

Paholainen kehittää lukemattomia juonia meidän mielemme täyttämiseen niin, ettemme pysty keskittymään siihen, mikä meidän tulisi tuntea parhaiten. Pääpettäjä vihaa suuria totuuksia, jotka johtavat ajatuksemme sovitusuhriin ja kaikkivoipaan välittäjäämme, koska hän tietää kaiken riippuvan siitä, kuinka hyvin hän onnistuu kääntämään mielet pois Jeesuksesta ja hänen totuudestaan.

Niiden, jotka haluavat saada osuuden Kristuksen välitystyön siunauksista, ei tule sallia mitään, mikä häiritsisi heidän velvollisuuttaan tavoitella täydellistä pyhyyttä Jumalaa kunnioittaen. Arvokkaat tunnit, jotka tuhlataan viihteeseen tai aineellisen vaurastumisen tavoitteluun, tulisi käyttää tutkimalla totuuden sanaa rukoillen ja hartaudella. Jumalan kansan tulisi selkeästi ymmärtää, mitä pyhäkkö ja tutkiva tuomio tarkoittavat. Kaikki tarvitsevat omakohtaisen tiedon suuren ylipappimme asemasta ja työstä. Muuten heidän on mahdotonta pystyä osoittamaan uskoa todeksi ajan vaatimalla tavalla ja täyttää Jumalan heille tarkoittamaa tehtävää. Kaikki voivat saada pelastuksen tai menettää sen. Jokaisen asia käsitellään Jumalan tuomioistuimessa, ja kaikki joutuvat kohtaamaan suuren tuomarin kasvoista

---

47 Vrt. 2. Tim. 3:15.

kasvoihin. Kuinka tärkeää siksi onkaan usein miettiä vakavaa näkyä siitä, kuinka ”oikeus asettui istumaan, ja kirjat avattiin”.[48] Silloin, ”aikojen lopussa”, yhdessä Danielin kanssa, jokainen saa tuomiolla osansa.[49]

Kaikilla, jotka ovat saaneet tietoa tästä aiheesta, on velvollisuus kertoa toisille Jumalan heille antamista suurista totuuksista. Taivaan pyhäkkö on Kristuksen ihmisen hyväksi tekemän työn ytimessä. Se koskettaa jokaista maan asukasta. Se avaa näköpiiriimme pelastussuunnitelman ja johtaa meidät aivan ajan loppuun. Se näyttää vanhurskauden ja synnin välisen taistelun voittoisan lopputuloksen. Onkin mitä tärkeintä, että kaikki tutkivat perusteellisesti näitä aiheita voidakseen aina olla ”valmiit antamaan vastaus jokaiselle, joka kysyy, mihin teidän toivonne perustuu”.[50]

Kristuksen välitystyö taivaan pyhäkössä on pelastussuunnitelmalle yhtä tärkeä kuin hänen kuolemansa ristillä. Kuolemallaan hän aloitti työn, jonka hän ylösnousemisensa ja taivaaseen astumisensa jälkeen vie päätökseen taivaassa. Meidän täytyy uskossa astua väliverhon sisäpuolelle, jonne ”Jeesus meidän edelläkävijänämme meni”.[51] Sieltä heijastuu Golgatan valo. Sieltä löydämme aiempaa syvällisempiä oivalluksia lunastuksen salaisuuksista. Taivas maksoi äärettömän hinnan ihmisen pelastuksesta, ja annettu uhri täyttää rikotun jumalallisen lain vaatimukset. Jeesus on avannut tien Isän valtaistuimelle, ja hänen välitystyönsä ansiosta kaikkien hänen luokseen uskossa tulleiden vilpittömät pyynnöt esitetään Jumalan edessä.

”Joka rikkomuksensa salaa, ei menesty, joka ne tunnustaa ja hylkää, saa armon.”[52] Jos ne, jotka yrittävät piilotella ja puolustella vikojaan, voisivat nähdä kuinka Paholainen riemuitsee heistä ja kuinka hän pilkkaa Kristusta ja pyhiä enkeleitä heidän vuokseen, he kiiruhtaisivat tunnustamaan syntinsä ja luopuisivat niistä. Paholainen yrittää luonteenvikojen kautta saada ihmisen mielen kokonaan hallintaansa ja hän tietää onnistuvansa, kun näistä vioista pidetään kiinni. Siksi hän yrittää jatkuvasti pettää Kristuksen seuraajia sillä kohtalokkaalla viisastelulla, että he eivät pysty voittamaan heikkouksiaan. Jeesus kuitenkin vetoaa heidän puolestaan ja esittää lävistetyt kätensä ja runnellun ruumiinsa. Hän sanoo jokaiselle, joka haluaisi seurata häntä: ”Minun armoni riittää sinulle.”[53] ”Ottakaa minun ikeeni harteillenne ja katsokaa minua: minä olen sydämeltäni lempeä ja nöyrä. Näin teidän sielunne löytää levon. Minun ikeeni on hyvä kantaa ja minun kuormani on kevyt.”[54] Älköön kukaan pitäkö puutteitaan parantumattomina. Jumala tulee antamaan uskoa ja armoa niiden voittamiseksi.

Elämme nyt suurta sovituspäivää. Maallisen pyhäkön vertauskuvallisessa palveluksessa kaikkien piti kurittaa itseään katumalla ja nöyrtymällä Herran edessä ylipapin toimittaessa Israelille sovituksen, ettei heitä poistettaisi kansan keskuudesta. Vastaavasti kaikkien, jotka haluavat nimensä säilyvän elämän kirjassa, tulee tutkia itseään Jumalan edessä ja vilpittömästi katua syntejään armonaikansa jäljellä olevina päivinä. Tarvitaan syvää ja huolellista sydämen tutkimista. Monien kristittyjen kevytmielinen ja pinnallinen asenne on pantava pois. Kaikki, jotka haluavat voittaa heitä hallitsemaan pyrkivät pahat taipumuksensa, joutuvat käymään sotaa. Kyseessä on henkilökohtainen työ, koska emme pelastu joukon mukana. Yhden puhtaus ja kokosydämisyys ei korvaa näiden ominaisuuksien puutetta toisessa ihmisessä. Vaikka kaikki kansat joutuvat Jumalan tuomioistuimen eteen, hän kuitenkin tutkii jo-

48 Dan. 7:10.
49 Vrt. Dan. 12:13.
50 1. Piet. 3:15.
51 Hepr. 6:20.
52 Sananl. 28:13.
53 2. Kor. 12:9.
54 Matt. 11:29, 30.

488–490

kaisen yksilön tarkasti ja perusteellisesti aivan kuin koko maailmassa ei olisi toista ihmistä. Jokainen tutkitaan, ja kaikkien tulisi olla ilman tahraa tai ryppyä tai mitään vastaavaa.

Sovitustyön viimeisen vaiheen näköalat ovat vakavia. Niissä on kyse valtavan suurista asioista. Tuomio on nyt käynnissä ylhäällä olevassa pyhäkössä. Työ on jatkunut jo vuosien ajan ja pian, eikä kukaan tiedä kuinka nopeasti, vuoroon tulevat elossa olevat ihmiset. Meidänkin elämämme tarkastetaan mahtavan Jumalan edessä. Tällaisena aikana jokaisen kannattaisi ennen kaikkea seurata Vapahtajan kehotusta: ”Pitäkää varanne, olkaa valveilla, sillä te ette tiedä milloin se aika tulee.”[55] ”Ellet ole hereillä, minä tulen kuin varas, yllätän sinut hetkellä, jota et aavista.”[56]

Kun tutkiva tuomio päättyy, on kaikkien ikuinen kohtalo ratkaistu elämäksi tai kuolemaksi. Armonaika päättyy vähän ennen Herran paluuta taivaan pilvissä. Ilmestyskirjassa Kristus kuvasi edeltä käsin, mitä tuolloin tapahtuu: ”Jumalaton eläköön yhä jumalattomasti, saastainen rypeköön saastassaan, vanhurskas harjoittakoon vanhurskautta ja pyhä edetköön pyhyyden tiellä. Minä tulen pian, ja tullessani minä tuon jokaiselle palkan, maksan kullekin hänen tekojensa mukaan.”[57]

Niin vanhurskaat kuin jumalattomatkin kuitenkin elävät vielä kuoleman alaisina maan päällä. He istuttavat ja rakentavat, syövät ja juovat, eivätkä tiedä, että heitä koskeva lopullinen ja peruuttamaton päätös on tehty taivaan pyhäkössä. Ennen vedenpaisumusta Nooa astui arkkiin sisälle, ja Jumala sulki hänet sinne ja jumalattomat ulkopuolelle. Seitsemän päivän ajan ihmiset tietämättä, että heidän tuomionsa oli jo määrätty, jatkoivat huoletonta, huvituksiin painottunutta elämäänsä ja pilkkasivat kuulemiaan varoituksia lähestyvästä tuomiosta. Vapahtaja totesi: ”Samoin käy, kun Ihmisen Poika tulee.”[58] Ratkaiseva hetki tulee hiljaa ja huomaamattomasti kuin varas keskiyöllä, kun jokaisen ihmisen kohtalo määrätään ja syntisille tarjottu armo vedetään lopullisesti pois.

”Valvokaa siis, – – ettei hän tapaa teitä nukkumasta.”[59] Niiden tilanne, jotka ovat väsyneet valvomiseen ja kääntyneet tavoittelemaan maallisia, on vakava. Liikemiehet uppoutuvat voittojen hankkimiseen. Nautinnonhaluiset etsivät tapoja hemmotella itseään. Muotitietoinen pitää huolta tyylistään. Kaikkea tätä tapahtuu, kun kaiken maan tuomari ilmoittaa tuomionsa: ”– – sinut on vaa’alla punnittu ja kevyeksi havaittu.”[60]

---

55 Mark. 13:33.
56 Ilm. 3:3.
57 Ilm. 22:11, 12.
58 Matt. 24:39.
59 Mark. 13:35, 36.
60 Dan. 5:27.

490, 491

29

Pahan alkuperä

Monille synnin alkuperä ja sen olemassaolon syy on suuren hämmennyksen aihe. He näkevät pahan tekevän työtään ja aiheuttavan hirvittävää tuskaa ja hävitystä. He kysyvät, kuinka kaikkea tällaista voi olla, jos hallitsija on äärettömän viisas, voimakas ja rakastava. He eivät löydä tähän pulmaan mitään selitystä. Heidän epätietoisuutensa ja epäilyksensä sokaisevat heiltä Jumalan sanan selkeät pelastustotuudet. Yrittäessään selvittää synnin syitä jotkut vievät tutkimuksensa alueille, joista Jumala ei ole ilmoittanut mitään, eivätkä he tästä syystä löydä ratkaisua ongelmiinsa. Tämä antaa niille, jotka ovat taipuvaisia epäilemään ja arvostelemaan, tekosyyn hylätä pyhän kirjan sanat. Toiset ovat puolestaan epäonnistuneet tyydyttävän ratkaisun löytämisessä pahan suureen ongelmaan, koska perimätieto ja virhetulkinnat ovat hämärtäneet Raamatun opetuksen Jumalan luonteesta, hänen hallintotavastaan ja periaatteista, jotka ohjaavat hänen toimiaan synnin suhteen.

On mahdoton selittää synnin alkuperää niin, että synnin olemassaololle annettaisiin syy. Voimme kuitenkin ymmärtää riittävästi sekä synnin alusta että sen lopputuloksesta käsittääksemme Jumalan oikeudenmukaisuuden ja lempeyden kaikessa, mitä hän tekee pahan suhteen. Raamatun selkeimpiin opetuksiin kuuluu, ettei Jumala ole pienimmässäkään määrin vastuussa synnin synnystä. Hän ei mielivaltaisesti rajoittanut armoaan eikä hänen hallintotavassaan ollut puutteita, jotka olisivat antaneet aiheen kapinaan. Synti on tunkeilija, jonka olemassaololle ei voida löytää syytä. Se on salaisuus, selvittämätön tapahtuma, ja jos synnille määriteltäisiin aiheuttaja, se merkitsisi sen puolustamista. Mikäli synnille löytyisi syy, se lakkaisi olemasta syntiä. Ainoa määritelmämme synnille on se, minkä Jumalan sana antaa: ”– – synti merkitsee Jumalan lain rikkomista.”[1] Synti on ilmentymä periaatteesta, joka taistelee suurta rakkauden lakia, Jumalan hallinnon perustusta, vastaan.

Ennen synnin tuloa kaikkialla maailmankaikkeudessa vallitsi rauha ja ilo. Kaikki oli täydellisessä sopusoinnussa Luojan tahdon kanssa. Ylimpänä oli rakkaus Jumalaa kohtaan, ja rakkaus toisia kohtaan ulottui tasapuolisesti kaikkiin. Kristus, joka on Sana ja Jumalan ainoa Poika, oli yhtä ikuisen Isän kanssa. He olivat yhtä olemukseltaan, luonteeltaan ja päämääriltään, ja koko maailmankaikkeudessa ainoastaan Kristuksella oli pääsy kaikkiin Jumalan neuvonpitoihin ja suunnitelmiin. Kristuksen avulla Jumala oli toteuttanut taivaallisten olentojen luomistyön. ”Hänen välityksellään luotiin kaikki, kaikki mitä on taivaissa ja maan päällä, näkyvä ja näkymätön, valtaistuimet, herruudet, kaikki vallat ja voimat.”[2] Koko taivas oli uskollinen Kristukselle aivan samoin kuin Isälle.

Koska rakkauden laki on Jumalan hallinnon perustus, kaikkien luotujen onni riippui siitä, kuinka täydellisesti he seurasivat lain suuria vanhurskauden periaatteita. Jumala toivoo kaikkien luotujen palvelevan itseään rakkaudesta ja arvostavan häntä, koska ymmärtävät,

---

1 1. Joh. 3:4.
2 Kol. 1:16.

492, 493

millainen hän on. Häntä ei miellytä pakotettu kuuliaisuus, ja hän antaa kaikille vapaan tahdon saadakseen vapaaehtoista palvelusta.

Oli kuitenkin yksi, joka valitsi väärinkäyttää tätä vapautta. Synnin alkaja oli saanut Kristuksen jälkeen eniten arvostusta Jumalalta, ja hänellä oli enemmän voimaa ja kunniaa kuin muilla taivaan asukkailla. Ennen lankeemustaan Lucifer oli kerubien, vartijaenkelien johtaja, pyhä ja tahraton. ”Näin sanoo Herra Jumala: – Sinä olit täydellisistä täydellisin, täynnä viisautta, itse kauneus. Olit Eedenissä, Jumalan puutarhassa, ja sinua koristivat kalliit kivet – –. Kerubiksi minä sinut tein, sädehtiväksi vartijaenkeliksi, sinä olit pyhällä vuorella, käyskentelit välkehtivien kivien keskellä. Moitteen sijaa ei sinussa ollut siitä päivästä, jona sinut loin, siihen päivään, jolloin lankesit pahaan.”[3]

Lucifer olisi voinut pysyä Jumalan suosiossa ja säilyttää enkelijoukkojen rakkauden ja kunnioituksen, jos hän olisi käyttänyt voimansa toisten siunaukseksi ja Luojansa kunniaksi. Profeetta kuitenkin jatkaa: ”Kauneutesi houkutti sinut korskeuteen, loistosi sokaisemana haaskasit viisautesi.”[4] Pikkuhiljaa Lucifer antoi periksi itsekorostuksen halulle. ”– – sinä pidät itseäsi Jumalan vertaisena[.]”[5] ”Sinä sanoit sydämessäsi: ’Minä nousen taivaaseen, minä korotan istuimeni Jumalan tähtiä korkeammalle ja istun kokoontumisvuorelle – –. Minä nousen pilvien yläpuolelle, teen itseni Korkeimman vertaiseksi.’”[6] Sen sijaan, että hän olisi kannustanut luotuja osoittamaan suurinta uskollisuutta ja rakkautta Jumalaa kohtaan, hän pyrki voittamaan heidän palveluksensa ja kunnioituksensa itselleen. Kadehtiessaan arvostusta, jota kaikkivaltias Isä osoitti Pojalleen, tämä enkeliruhtinas himoitsi valtaa, joka kuului yksin Kristukselle.

Koko taivas oli iloinnut voidessaan mietiskellä Luojan kunniaa ja ylistää häntä. Niin kauan kuin Jumalaa näin arvostettiin, kaikkialla vallitsi rauha ja ilo. Nyt taivaallista harmoniaa häiritsi kuitenkin soraääni. Itsekeskeisyys ja itsekorotus olivat Luojan suunnitelman vastaisia. Ne herättivät pahoja enteitä niiden mielessä, joille tärkeintä oli Jumalan kunnia. Taivaallisissa neuvonpidoissa vedottiin Luciferiin. Jumalan Poika esitti hänelle Jumalan suuruuden, hyvyyden, oikeudenmukaisuuden ja hänen lakinsa pyhyyden ja muuttumattomuuden. Jumala itse oli säätänyt taivaassa vallitsevan järjestyksen, ja luopumalla siitä Lucifer osoittaisi halveksuntaa Luojaansa kohtaan ja toisi ylleen tuhon. Ikuisen rakkauden ja armon innoittamat varoitukset vain vahvistivat vastarintaa. Lucifer salli kateuden Kristusta kohtaan voittaa, ja hän muuttui entistäkin määrätietoisemmaksi.

Ylpeys omasta kunniasta ruokki hänen vallanhimoaan. Lucifer ei arvostanut Jumalalta saamiaan kunnianosoituksia lahjoina, jotka olisivat herättäneet kiitollisuutta Luojaa kohtaan. Hän kerskaili omasta loistostaan ja asemastaan ja tavoitteli Jumalan vertaisuutta. Taivaan joukot rakastivat ja kunnioittivat häntä. Enkelit tottelivat mielellään hänen käskyjään, ja hänen viisautensa ja kirkkautensa oli suurempi kuin kenelläkään heistä. Kuitenkin Jumalan Poika tunnustettiin taivaan hallitsijaksi, jolla oli sama voima ja valta-asema kuin Isällä. Hän osallistui kaikkiin Jumalan neuvonpitoihin, joihin Lucifer ei päässyt mukaan. Tämä mahtava enkeli kysyi: ”Miksi Kristuksella pitäisi olla ylin valta? Miksi häntä kunnioitetaan tällä tavoin enemmän kuin Luciferia?”

Lucifer jätti paikkansa Jumalan välittömässä läheisyydessä, ja ryhtyi kylvämään tyytymättömyyttä enkelien parissa. Hän toimi piilossa salamyhkäisesti ja onnistui jonkin aikaa peittämään todelliset tavoitteensa kunnioittamalla Jumalaa näennäisesti. Hänen tarkoituk-

3 Hes. 28:12–15.
4 Hes. 28:17.
5 Hes. 28:6, RK 2012.
6 Jes. 14:13, 14, RK 2012.

493–495

senaan oli herättää tyytymättömyyttä niitä lakeja kohtaan, joilla elämää hallittiin taivaassa, ja hän vihjaili niiden olevan tarpeettomia rajoitteita. Koska enkelit olivat luonnostaan pyhiä, hän väitti, että heidän pitäisi saada seurata omaa tahtoaan. Hän koetti voittaa toisten myötätunnon puolelleen väittämällä Jumalan toimineen epäreilusti häntä kohtaan antaessaan korkeimman kunnian Kristukselle. Hän uskotteli, ettei itsekorotus saanut häntä tavoittelemaan valtaa ja kunniaa, vaan hän halusi varmistaa vapauden kaikille taivaan asukkaille, koska he sen avulla voisivat nousta korkeammalle olemassaolon tasolle.

Suuressa armossaan Jumala suhtautui pitkään kärsivällisesti Luciferiin. Häntä ei vapautettu korkeasta asemastaan heti, kun hän alkoi helliä tyytymättömyyttä, eikä edes silloin, kun hän jo esitti valheellisia väitteitään uskollisille enkeleille. Hän sai olla vielä pitkään taivaassa, ja kerran toisensa jälkeen hänelle tarjottiin anteeksiantoa sillä ehdolla, että hän katuisi ja alistuisi Jumalan tahtoon. Keinoin, joita vain ääretön rakkaus ja viisaus voi keksiä, hänet yritettiin saada näkemään virheensä. Taivaassa ei koskaan aiemmin ollut koettu tyytymättömyyttä. Lucifer ei itsekään alkuun tajunnut, mihin hän oli ajautumassa eikä ymmärtänyt todellisia tunteitaan. Kun hänen mielipahansa osoitettiin aiheettomaksi, hän vakuuttui siitä, että oli väärässä ja Jumalan kanta totta, mikä hänen olisi pitänyt myöntää koko taivaan edessä. Jos hän olisi tehnyt näin, hän olisi voinut pelastaa itsensä lisäksi paljon enkeleitä. Tässä vaiheessa hän ei ollut vielä kokonaan luopunut uskollisuudestaan Jumalaa kohtaan, vaikka olikin jo jättänyt tehtävänsä varjelevana kerubina. Mikäli hän olisi ollut valmis palaamaan Jumalan luo, tunnustanut Luojan viisauden ja tyytynyt asemaan, joka hänellä oli Jumalan suunnitelmissa, hän olisi saanut tehtävänsä takaisin. Ylpeys kuitenkin esti häntä alistumasta. Hän puolusti itsepintaisesti tekemisiään väittäen, ettei hänen tarvinnut katua, ja heittäytyi täysillä suureen taisteluun Luojaansa vastaan.

Varmistaakseen alaisuudessaan toimineiden enkelien sympatiat hän käytti kaikki nerokkaan mielensä voimat pettämiseen. Jopa sen tosiasian, että Kristus oli varoittanut ja neuvonut häntä, hän käänsi palvelemaan petollisia tavoitteitaan. Läheisimmilleen, joiden rakkauden ja luottamuksen hän oli voittanut, hän kertoi tulleensa tuomituksi väärin perustein. Hänen asemaansa ei ollut arvostettu ja hänen vapauttaan oli rajoitettu. Kristuksen sanojen vääristelystä hän eteni vihjailuihin ja suoranaisiin valheisiin ja syytti Jumalan Poikaa suunnitelmasta nöyryyttää häntä taivaan asukkaiden edessä. Hän yritti myös esittää vääriä syytöksiä Jumalalle uskollisia enkeleitä vastaan ja väitti kaikkien, joita hän ei pystynyt taivuttelemaan kokonaan puolelleen, suhtautuvan välinpitämättömästi taivaallisten olentojen parhaaseen. Hän syytti Jumalalle uskollisia juuri siitä, mitä hän itse teki. Tukeakseen syytöksiään Jumalan epäoikeudenmukaisuudesta häntä kohtaan, hän turvautui Luojan sanojen ja tekojen vääristämiseen. Hänen tapanaan oli hämmentää enkelit esittämällä ovelia väitteitä Jumalan suunnitelmista. Kaiken yksinkertaisen hän käänsi monimutkaiseksi mysteeriksi. Taitavasti hämäten hän heitti epäilyksen varjon Herran selkeimpienkin sanojen ylle. Hänen korkea asemansa ja keskeinen paikkansa Jumalan hallinnossa vahvisti hänen väitteittensä voimaa, ja monet houkuteltiin liittymään hänen kapinaansa taivaan hallintoa vastaan.

Viisaudessaan Jumala salli Paholaisen jatkaa työtään, kunnes tyytymättömyys puhkesi kapinaksi. Tämä oli välttämätöntä, koska se antoi vihollisen suunnitelmille mahdollisuuden kehittyä niin pitkälle, että kaikki pystyisivät näkemään asioiden oikean laidan ja kehityksen suunnan. Voideltuna kerubina Lucifer oli ollut korkeassa asemassa. Taivaan asukkaat rakastivat häntä syvästi, ja hän pystyi vaikuttamaan heihin voimakkaasti. Jumalan hallinnon piiriin eivät kuuluneet vain taivaan asukkaat, vaan myös kaikki hänen luomansa maailmat, ja Paholainen päätteli, että jos hän saisi enkelit puolelleen kapinaan, myös muut maailmat seuraisivat mukana. Hän esitti näkökantansa taitavasti ja käytti saivartelua ja petosta kannattajien

495–497

voittamiseksi. Hänen pettämistaitonsa oli hyvin suuri, ja naamioituminen valheiden viittaan antoi hänelle etulyöntiaseman. Edes uskolliset enkelit eivät pystyneet täysin käsittämään hänen luonnettaan tai ymmärtämään, mihin hänen työnsä oli johtamassa.

Paholainen oli ollut niin kunnioitetussa asemassa ja kaikki hänen tekonsa niin salamyhkäisiä, ettei enkeleidenkään ollut helppo nähdä, millaista hänen toimintansa todella oli. Vasta kun synnin pahuus oli kehittynyt täyteen määräänsä, se oli mahdollista nähdä. Tätä ennen sillä ei ollut ollut mitään sijaa Jumalan maailmankaikkeudessa, eikä pyhillä olennoilla ollut mitään käsitystä sen luonteesta ja vaarallisuudesta. He eivät voineet nähdä niitä kauhistuttavia seurauksia, joita Jumalan lain syrjäyttämisestä tulee. Paholainen oli aluksi naamioinut työnsä esittämällä suurta uskollisuutta Jumalaa kohtaan. Hän uskotteli edistävänsä Jumalan kunniaa, hänen hallintonsa vakautta ja kaikkien taivaan asukkaiden parasta. Kylväessään tyytymättömyyttä alaisuudessaan toimineiden enkelien mieleen hän taitavasti toimien sai kaiken näyttämään siltä, että hän halusi poistaa heiltä syyn tyytymättömyyteen. Kun hän ehdotti muutoksia Jumalan hallintotapaan ja lakiin, se esitettiin sillä varjolla, että muutos oli välttämätön taivaan sopusoinnun jatkumiselle.

Syntiä koskevissa toimissaan Jumala saattoi turvautua vain vanhurskauteen ja totuuteen. Toisin kuin Jumala, Paholainen pystyi käyttämään myös imartelua ja petosta. Hän yritti vääristellä enkeleille Jumalan sanoja ja esittää hänen hallintomallinsa virheellisessä valossa. Hän väitti, että Jumala ei ollut oikeudenmukainen laatiessaan lakeja ja sääntöjä taivaan asukkaille, ja että vaatimalla kaikilta luoduiltaan alistumista ja kuuliaisuutta Jumala pyrki vain korottamaan itseään. Tästä syystä kaikille taivaan ja muiden maailmojen asukkaille oli tarpeen osoittaa Jumalan hallinnon oikeudenmukaisuus ja hänen lakinsa täydellisyys. Paholainen oli saanut kaiken näyttämään siltä, että hän itse toimi maailmankaikkeuden parhaaksi. Vallantavoittelijan todellisen luonteen ja hänen perimmäisten tavoitteittensa täytyi tulla selväksi kaikille. Hänelle suotiin aikaa, jotta hän ilmaisisi itsensä pahoilla teoillaan.

Paholainen syytti Jumalan lakia ja hallintoa riitasoinnuista, joita hänen omat toimensa olivat taivaassa aiheuttaneet. Hän uskotteli kaiken pahan juontuvan Jumalan hallintotavasta. Hän ilmoitti päämääräkseen Herran lakien parantamisen. Tämä teki välttämättömäksi antaa hänen osoittaa väitteidensä todellisen luonteen ja näyttää, mitä hänen ehdottamansa muutokset Jumalan lakiin saisivat aikaan. Paholaisen omat työt tulisivat hänen tuomarikseen. Hän oli alusta pitäen kiistänyt olevansa kapinassa. Koko maailmankaikkeuden piti saada nähdä pettäjä paljastettuna.

Edes siinä vaiheessa, kun päätettiin, että Paholainen ei voinut jäädä taivaaseen, rajaton viisaus ei halunnut tuhota häntä. Koska Jumala hyväksyy vain rakkaudesta nousevan palvelun, luotujen uskollisuuden täytyy perustua varmuuteen Jumalan oikeudenmukaisuudesta ja hyvästä tahdosta. Taivaan ja muiden maailmojen asukkaat, jotka eivät olleet vielä kypsiä käsittämään synnin luonnetta ja seurauksia, eivät silloin olisi voineet nähdä Paholaisen hävittämisessä Jumalan oikeudenmukaisuutta ja armoa. Jos hänet olisi heti surmattu, he olisivat palvelleet Jumalaa enemmän pelosta kuin rakkaudesta. Pettäjän vaikutus ei olisi tullut täysin hävitetyksi eikä kapinan henki perin juurin poistetuksi. Pahan piti antaa kasvaa täyteen mittaansa. Koko maailmankaikkeuden ikuiseksi parhaaksi Paholaisen oli saatava mahdollisuus kehittää periaatteitaan niin, että kaikki luodut voisivat nähdä oikeassa valossa, mitä hänen syytöksensä jumalallista hallintoa vastaan merkitsivät. Näin Jumalan oikeudenmukaisuus, armo ja hänen lakinsa pysyvyys tulevat ikuisesti vastaansanomattoman selviksi.

Paholaisen kapina olisi kaikkina aikakausina jatkuva muistutus koko maailmankaikkeudelle synnin merkityksestä ja sen kauhistuttavista seurauksista. Kun Paholaisen hallinnon vaikutukset näkyvät, ne osoittavat niin ihmisille kuin enkeleille, mitä Jumalan arvovallan

syrjäyttämisestä seuraa. Ne todistavat Jumalan hallinnon ja hänen lakinsa toimivan kaikkien Jumalan luomien olentojen parhaaksi. Näin kertomus tästä kauhistuttavasta yrityksestä kapinoida tulee pysyväksi turvaksi kaikille pyhille, älyllisille olennoille, koska se estää heitä joutumasta petetyiksi ja varjelee heitä synnin tekemisestä ja sen rangaistuksen tuomista kärsimyksistä.

Taivaallisen konfliktin loppuun asti suuri vallananastaja jatkoi itsensä puolustelemista. Kun hänelle ja hänen kannattajilleen ilmoitettiin, että heidät karkotetaan onnellisten asuinsijoilta, kapinan johtaja ilmaisi rohkeasti halveksivansa Luojan lakia. Hän toisti väitteen, etteivät enkelit tarvitse tällaista rajoitetta. Heidän pitäisi vain seurata omaa tahtoaan, joka ohjaisi heitä aina oikeaan. Hän tuomitsi Jumalan säädökset vapautta rajoittavina ja ilmoitti päämääräkseen varmistaa lain kumoamisen, koska laista vapautettuina kaikki taivaan joukot voisivat päästä aiempaa korkeammalle ja hohdokkaammalle olemisen tasolle.

Yksimielisesti Paholainen ja hänen joukkonsa syyttivät Kristusta kapinastaan ja ilmoittivat, etteivät olisi koskaan ryhtyneet kapinaan, ellei heitä olisi nuhdeltu. Heidän uskottomuutensa oli tullut näin uhmakkaaksi ja uhittelevaksi. He yrittivät turhaan syrjäyttää Jumalan hallinnon ja herjaten väittivät olevansa alistavan hallinnon viattomia uhreja. Lopulta niin kapinajohtaja kuin hänen kannattajansakin karkotettiin taivaasta.

Sama henki, joka sai aikaan kapinan taivaassa, innoittaa yhä kapinaa maan päällä. Paholainen on jatkanut enkelten keskuudessa käyttämäänsä menettelytapaa myös ihmisten kanssa. Hänen henkensä hallitsee nyt tottelemattomuuden lapsia. Hänen tavallaan he pyrkivät purkamaan Jumalan lain rajoitteet ja lupaavat vapautta sen säädösten rikkojille. Vieläkin synnistä nuhteleminen herättää vihaa ja vastustusta. Kun Jumalan varoitussanoma tavoittaa omantunnon, Paholainen johtaa ihmiset puolustelemaan itseään ja tavoittelemaan lähimmäistensä myötätuntoa syntisille toimilleen. Sen sijaan, että he korjaisivat virheensä, he kiihottavat muita suuttumaan nuhtelijalle aivan kuin hän olisi syypää heidän ongelmiinsa. Vanhurskaan Abelin päivistä meidän päiviimme samanlaisessa hengessä on kohdeltu kaikkia, jotka ovat rohjenneet nuhdella ihmisiä synnistä.

Paholainen johti ihmisen syntiin käyttämällä samaa Jumalan luonteen väärintulkintaa, jota hän oli harjoittanut taivaassa saadakseen Jumalan näyttämään ankaralta tyrannilta. Onnistuttuaan hän väitti ihmiskunnan lankeemuksen johtuneen Jumalan rajoitusten kohtuuttomuudesta, olivathan ne johtaneet hänetkin kapinaan. Iankaikkinen Jumala kertoo kuitenkin itse luonteestaan näin: ”Herra, Herra on laupias Jumala, hän antaa anteeksi. Hän on kärsivällinen, ja hänen hyvyytensä ja uskollisuutensa on suuri. Hän on armollinen tuhansille ja antaa anteeksi pahat teot, rikkomukset ja synnit, mutta ei jätä syyllistä rankaisematta.”[7]

Karkottaessaan Paholaisen taivaasta Jumala julisti oikeudenmukaisuuttaan ja ylläpiti valtaistuimensa kunniaa. Kun ihminen teki syntiä antautumalla luopiohengen petoksiin, Jumala todisti rakkautensa antamalla ainoan Poikansa kuolla synnin valtaan joutuneen ihmissuvun puolesta. Sovitus paljastaa Jumalan luonteen. Risti on väkevä osoitus koko maailmankaikkeudelle, ettei Luciferin valitsema synnin tie ollut pienimmässäkään määrin Jumalan hallinnon syytä.

Taistelussa Kristuksen ja Paholaisen välillä suuren pettäjän todellinen luonne paljastui Jeesuksen maanpäällisen palvelutyön aikana. Mikään ei olisi voinut tehokkaammin kitkeä taivaan enkelien ja koko Jumalalle uskollisen maailmankaikkeuden Paholaista kohtaan tuntemaa kiintymystä kuin se julma sota, jolla hän hyökkäsi maailman Vapahtajaa vastaan. Röyhkeästi hän vaati Kristusta kumartamaan itseään. Hän vei Kristuksen uhmakkaasti vuoren huipulle ja temppelin harjalle. Hän osoitti pahansuopuutensa pyytäessään häntä

7 2. Moos. 34:6, 7.

499–501

heittäytymään alas tuosta huimaavasta korkeudesta. Hän yritti väsymättä vahingoittaa Kristusta ja ajoi tätä takaa paikasta toiseen innoittaen papit ja ihmiset hylkäämään hänen rakkautensa ja lopulta huutamaan: ”Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse!”[8] Kaikki tämä hämmästytti ja herätti koko maailmankaikkeuden suuttumuksen.

Paholaisen vaikutus sai maailman hylkäämään Kristuksen. Pahan ruhtinas käytti kaiken voimansa ja viekkautensa Jeesuksen tuhoamiseen, koska ymmärsi Vapahtajan armon, rakkauden ja myötätuntoisen lempeyden osoittavan maailmalle Jumalan luonteen. Paholainen haastoi jokaisen Jumalan Pojan esittämän ajatuksen ja käytti ihmisiä apureinaan täyttääkseen Vapahtajan elämän kärsimyksellä ja surulla. Hän pyrki häiritsemään Jeesuksen työtä viisasteluilla ja valheilla ja tottelemattomien ihmisten[9] vihalla ja julmilla syytöksillä, vaikka koko Jeesuksen elämä oli esimerkki vailla vertaa olevasta hyvyydestä. Kaikki nousi syvästä kostonhalusta. Viimein kaikki tukahdetut kateuden, pahantahtoisuuden, vihan ja koston liekit suunnattiin Jumalan Poikaa vastaan Golgatalla. Koko taivas seurasi tätä näkyä hiljaisen kauhun vallassa.

Kun suuri uhri oli annettu ja Kristus oli noussut taivaaseen, hän kieltäytyi vastaanottamasta enkelten kunnioitusta ennen kuin esitti pyyntönsä: ”Isä, minä tahdon, että ne, jotka olet minulle antanut, olisivat kanssani siellä missä minä olen.”[10] Silloin sanoin kuvaamattomalla rakkaudella ja voimalla Isän valtaistuimelta tuli vastauksena: ”Kaikki Jumalan enkelit kumartakoot häntä.”[11] Jeesus oli tahraton. Hänen alennuksensa aika oli päättynyt, uhri annettu, ja hän sai ”nimen, kaikkia muita nimiä korkeamman”.[12]

Nyt Paholaisen syyllisyys oli ilmeinen eikä hänellä enää ollut, millä puolustautua. Hän oli paljastanut todellisen luonteensa ja osoittautunut valehtelijaksi ja murhaajaksi. Hänessä näkyi sama henki, jolla hän on hallinnut valtaansa joutuneiden ihmisten kohtaloita ja jota hän olisi osoittanut, jos olisi saanut hallita taivaan asukkaita. Hän oli väittänyt Jumalan lain rikkomisen tuovan vapautta ja parannusta, mutta siitä seurasikin orjuutta ja turmelusta.

Nyt Paholaisen valheelliset syytökset Jumalan luonnetta ja hänen hallintoaan vastaan oli mahdollista nähdä oikeassa perspektiivissä. Hän oli syyttänyt Jumalaa yrityksestä saada kunniaa itselleen, kun hän vaati toisilta alistumista ja kuuliaisuutta. Hän oli väittänyt, ettei Jumala henkilökohtaisesti osoita minkäänlaista itsekieltäymystä tai uhrautuvaisuutta. Nyt maailmankaikkeuden hallitsija antoi suurimman mahdollisen uhrin, johon vain rakkaus pystyi. ”Jumala itse teki Kristuksessa sovinnon maailman kanssa – –.”[13] Samalla kävi selväksi, että Lucifer oli avannut oven synnille, koska hän tavoitteli kunniaa ja korkeinta valtaa, kun taas Kristus, tuhotakseen synnin, nöyrtyi ja oli kuuliainen kuolemaan asti.

Jumala osoitti, kuinka kauhistuttavilta kapinaan johtaneet periaatteet hänestä tuntuivat. Koko taivas piti oikeutettuna hänen Paholaiselle antamaansa tuomiota ja ihmisen lunastamista. Lucifer oli uskotellut, että Jumalan laki, jos se todella oli muuttumaton, merkitsi, ettei lain rikkomisesta määrättyä rangaistusta voitu perua ja että jokainen lainrikkoja suljettaisiin ikuisesti Luojan suosion ulkopuolelle. Hän oli sanonut syntiin langenneen ihmisen olevan pelastuksen ulkopuolella ja siksi oikeutetusti hänen vallassaan. Kristuksen kuolema oli kuitenkin niin vahva teko ihmisen puolesta, ettei sitä ollut mahdollista kumota. Lain vaatima rangaistus kohdistui häneen, joka oli yhtä Jumalan kanssa, ja ihminen sai mahdollisuuden hyväksyä Kristuksen vanhurskaus, katua syntejään, tehdä parannus ja voittaa Paholaisen

8 Luuk. 23:21.
9 Vrt. Kol. 3:6.
10 Joh. 17:24.
11 Hepr. 1:6.
12 Fil. 2:9.
13 2. Kor. 5:19.

501–503

valta samoin kuin Jumalan Poika oli tehnyt sen. Jumala on oikeudenmukainen pelastaessaan jokaisen, joka uskoo Jeesukseen.

Kristus ei kuitenkaan tullut maan päälle vain kärsimään ja kuolemaan ihmisen sovitukseksi. Hän tuli tehdäkseen lain ”suureksi” ja ”loistavaksi”.[14] Kyse ei ollut vain siitä, että maailma näkisi, kuinka lakiin tulee suhtautua. Tarkoitus oli osoittaa kaikille maailmankaikkeuden olennoille, että Jumalan laki on muuttumaton. Jos lain vaatimukset olisi voitu sivuuttaa, ei Jumalan Pojan olisi tarvinnut antaa elämäänsä lain rikkomusten sovitukseksi. Kristuksen kuolema osoittaa lain pysyvyyden. Se uhri, johon Isän ja Pojan ääretön rakkaus heidät pakotti, osoittaa koko maailmankaikkeudelle, ettei mikään vähempi kuin tämä suunnitelma olisi riittänyt syntisten sovittamiseksi. Oikeudenmukaisuus ja armo ovat Jumalan lain ja kaiken hänen hallintonsa perustus.

Viimeisellä tuomiolla tullaan näkemään, ettei synnille ole mitään syytä. Kun koko maan tuomari kysyy Paholaiselta: ”Miksi ryhdyit kapinaan minua vastaan ja ryöstit valtakunnastani kansalaisia?” ei pahan alkaja pysty sanomaan mitään puolustuksekseen. Kaikki mykistyvät ja kapinallisten joukot jäävät sanattomiksi.

Golgatan risti osoittaa koko maailmankaikkeudelle, että laki on muuttumaton ja kuolema synnin palkka. Vapahtajan viimeinen huuto, ”Se on täytetty”, oli kuolemantuomion julistus Paholaiselle. Tuo tapahtuma ratkaisi koko pitkään jatkuneen suuren taistelun ja sen, että paha tullaan lopullisesti hävittämään. Jumalan Poika kulki tuonelan portin kautta kyetäkseen ”kuolemallaan riistämään vallan kuoleman valtiaalta, Saatanalta”.[15] Luciferin halu itsekorotukseen johti hänet sanomaan: ”Minä pystytän valtaistuimeni Jumalan tähtiä korkeammalle, – – olen korottava itseni Korkeimman vertaiseksi.”[16] Jumala kuitenkin julistaa, ”minä teen sinusta tomua ja tuhkaa – –. Sinä tulet olemaan iäksi poissa.”[17] ”– – se päivä tulee, joka palaa kuin pätsi. Kaikki julkeat ja kaikki jumalattomuuden harjoittajat ovat silloin kuin oljenkorsia. Heidät polttaa se päivä, joka tulee, sanoo Herra Sebaot, niin ettei heistä jää juurta eikä oksaa.”[18]

Koko maailmankaikkeus on todistajana sille, millaista synti on ja mitkä ovat sen seuraukset. Synnin lopullinen tuhoaminen, mikä olisi kaiken alussa herättänyt enkeleissä pelkoa ja tuonut Jumalalle häpeää, nähdään nyt osoituksena hänen rakkaudestaan. Se vahvistaa hänen kunniaansa kaikkien niiden maailmankaikkeuden asukkaiden mielissä, jotka iloitsevat täyttäessään hänen tahtonsa ja joiden sydämessä on hänen lakinsa. Tämän jälkeen pahuutta ei koskaan enää tule. Jumalan sana vakuuttaa, että ”ei nouse ahdistus kahta kertaa”.[19] Jumalan laki, jota Paholainen on pilkannut orjuuden ikeenä, nähdään kunniakkaana vapauden lakina. Koettelemuksen kautta kulkenut luomakunta ei enää koskaan käänny pois uskollisuudesta häntä kohtaan, joka on todistetusti ääretön rakkaudessa ja rajaton viisaudessa.

---

14 Jes. 42:21.
15 Hepr. 2:14.
16 Jes. 14:13, 14.
17 Hes. 28:18, 19. Tekstit mukailtu tulevaan aikamuotoon kirjoittajan käyttämän Kuningas Jaakon käännöksen mukaisesti. Suomenkielisessä käännöksessä aikamuodot ovat ”tein” ja ”olet”. *Toimituksen huomautus.*
18 Mal. 3:19, RK 2012.
19 Nah. 1:9, RK 2012.

503, 504

30

Ihmisten ja Paholaisen välinen viha

”Ja minä panen vihan sinun ja naisen välille ja sinun sukusi ja hänen sukunsa välille: ihminen on iskevä sinun pääsi murskaksi, ja sinä olet iskevä häntä kantapäähän.”[1] Ihmisen lankeemuksen jälkeen Jumala ilmoitti Paholaiselle määräämänsä tuomion ja samalla hän lausui profetian, joka kattaa kaikki historian aikakaudet ajan loppuun asti. Jumala kertoi ennakolta suuresta taistelusta, jonka keskellä koko ihmiskunta joutuisi maan päällä elämään.

Jumalan sanat ”minä panen vihan” kertovat, ettei kyse ole luonnollisesta tunteesta. Kun ihminen rikkoi Jumalan lakia vastaan, hän muuttui perusolemukseltaan pahaksi. Hän oli sopusoinnussa eikä ristiriidassa Paholaisen kanssa. Syntinen ihminen ei luonnostaan ole vihasuhteessa synnin alkajan kanssa. Hylätessään Jumalan molemmat muuttuivat pahoiksi. Jumalasta luopunut ei löydä rauhaa, paitsi saadessaan ymmärtämystä ja vahvistusta niiltä, jotka hän onnistuu esimerkillään houkuttelemaan seuraajikseen. Tästä syystä langenneiden enkelien ja pahojen ihmisten välillä vallitsee toivoton kumppanuus. Ellei Jumala olisi erityisellä tavalla puuttunut tilanteeseen, vihollinen ja ihminen olisivat käyneet liittolaisina taivasta vastaan, eikä ihmiskunta olisi tuntenut vihollisuutta Paholaista kohtaan, vaan koko ihmissuku olisi yhdistynyt vastustamaan Jumalaa.

Paholainen vietteli ihmiset syntiin kuten enkelitkin kapinaan varmistaakseen heidän tukensa sodalleen taivasta vastaan. Poikkeuksetta hän ja langenneet enkelit vihasivat Kristusta. Vaikka he olivat eri mieltä kaikesta muusta, he olivat täysin yksimielisiä maailmankaikkeuden hallitsijan vastustamisessa. Kun vihollinen sitten kuuli ilmoituksen vihasta, joka pantaisiin hänen ja vaimon sekä hänen sukunsa ja vaimon suvun välille, hän tiesi ponnistelujensa ihmisen turmelemiseksi tulevan häirityiksi niin, että ihminen saisi jonkin mahdollisuuden vastustaa hänen voimaansa.

Paholaisen viha ihmiskuntaa kohtaan syttyi, koska Kristuksessa ihmiset ovat Jumalan rakkauden ja armon kohteita. Hän haluaa pilata Jumalan ihmisen pelastamiseksi laatiman suunnitelman ja aiheuttaa Jumalalle häpeää turmelemalla ja saastuttamalla sen, mitä Jumala oli tehnyt. Hän haluaa saada taivaan murehtimaan ja täyttää maan kärsimyksellä ja hävityksellä. Hän väittää kaiken pahan johtuvan siitä, että Jumala loi ihmisen.

Armo, jonka Kristus istuttaa ihmisten sisimpään, on se, mikä herättää ihmisessä vihan Paholaista kohtaan. Ilman armon käännyttävää ja uudistavaa voimaa ihminen jatkaisi vihollisen palvelijana aina valmiina tekemään hänen tahtonsa. Kristuksen antama uusi elämänasenne luo kuitenkin ristiriidan aiemman sovun tilalle. Kristuksen voima mahdollistaa vallananastajan ja tyrannin vastustamisen. Kaikki, jotka kammoavat syntiä eivätkä rakasta sitä, kaikki, jotka vastustavat ja voittavat sisintään ennen hallinneet intohimot, ovat osoitus siitä, miten ylhäältä annettu voima toimii.

Kristuksen hengen ja Paholaisen hengen välinen vastakkainasettelu näkyi hyvin selkeästi

1 1. Moos. 3:15.

505, 506

siinä, miten maailma otti Jeesuksen vastaan. Juutalaiset eivät hylänneet häntä siksi, ettei hänellä ollut maallista rikkautta, mahtia tai loistoa. Hehän näkivät hänessä voimaa, joka olisi täysin korvannut tällaisten ulkoisten asioiden puutteen. Kristus herätti jumalattomien vihan, koska oli puhdas ja pyhä. Hänen elämänsä osoittama itsekieltäymys ja synnitön antaumuksensa olivat jatkuva nuhde ylpeille ja hekumallisille ihmisille. Tämä herätti vihaa Jumalan Poikaa kohtaan. Paholainen ja pahat enkelit yhdistivät voimansa pahojen ihmisten kanssa. Luopumuksen kaikki voimat liittoutuivat yhteen totuuden esitaistelijaa vastaan.

Kristuksen seuraajat saavat osakseen samaa vihamielisyyttä kuin heidän mestarinsa. Jokainen, joka ymmärtää synnin hirvittävyyden ja vastustaa kiusausta ylhäältä saadulla voimalla, herättää varmasti Paholaisen ja hänen alamaistensa raivon. Totuuden puhtaita periaatteita vihataan, ja niiden edustajia tullaan pilkkaamaan ja vainoamaan niin kauan kuin syntiä ja syntisiä maailmassa on. Kristuksen seuraajat ja Paholaisen palvelijat eivät voi elää sopusoinnussa. Ristin häväistystä ei ole poistettu.[2] ”– – vainon kohteeksi joutuvat kaikki ne, jotka haluavat elää hurskaasti Kristuksen Jeesuksen omina.”[3]

Paholaisen apurit tekevät hänen ohjauksessaan jatkuvasti työtä vakiinnuttaakseen hänen valtaansa ja varustaakseen hänen valtakuntaansa vastustamaan Jumalan hallintoa. He yrittävät siksi pettää Kristuksen seuraajia ja houkutella heidät luopumaan uskollisuudestaan. Johtajansa tavoin he tulkitsevat väärin Raamattua tavoitteensa saavuttamiseksi. Samoin kuin Paholainen pyrki esittämään Jumalan kielteisessä valossa, hänen edustajansa yrittävät panetella Jumalan kansaa. Kristuksen surmaamiseen johtaneet asenteet vaikuttavat vieläkin ja saavat ilkeät ihmiset tuhoamaan Kristuksen seuraajia. Kaikki tämä sisältyy ensimmäiseen profetiaan, ”minä panen vihan sinun ja naisen välille ja sinun sukusi ja hänen sukunsa välille”.[4] Tämä asiantila jatkuu ajan loppuun asti.

Paholainen kokoaa kaikki joukkonsa ja panostaa koko voimansa tähän taisteluun. Miksi hän ei kohtaa suurempaa vastarintaa? Mistä syystä Kristuksen sotilaat ovat niin uneliaita ja välinpitämättömiä? Syynä on heidän todellisen kristusyhteytensä heikkous ja hänen Henkensä puute. Synti ei tunnu heistä yhtä vastenmieliseltä ja inhottavalta kuin se tuntui heidän mestaristaan. He eivät kohtaa sitä lujasti ja päättäväisesti kuten Kristus. He eivät tajua synnin valtavaa pahuutta ja vahingollisuutta, ja he ovat tulleet sokeiksi näkemään pimeyden ruhtinaan luonnetta ja voimaa. Paholaista ja hänen töitään vastustetaan vain vähän, koska vallalla on niin syvä tietämättömyys hänen voimastaan ja pahantahtoisuudestaan sekä siitä, kuinka laajalla rintamalla hän käy sotaa Kristusta ja hänen seurakuntaansa vastaan. Monet ovat tulleet petetyiksi. He eivät ymmärrä vastustajansa olevan taitava sotapäällikkö, joka kontrolloi pahojen enkelien mieliä ja taistelee huolellisesti laadituilla suunnitelmilla ja taidokkailla sotatoimilla Kristusta vastaan estääkseen ihmisiä pelastumasta. Tunnustavien kristittyjen ja jopa pastorien joukoissa on monia, jotka tuskin mainitsevat Paholaista paitsi ehkä satunnaisesti saarnoissa. He eivät piittaa todisteista, jotka osoittavat hänen tekevän työtään jatkuvasti menestyksellä. He laiminlyövät hänen viekkaudestaan kertovat varoitukset ja suhtautuvat välinpitämättömästi jopa hänen olemassaoloonsa.

Koska ihmiset eivät tunne hänen juoniaan, tämä valpas vihollinen on heidän kannoillaan joka hetki. Hänen läsnäolonsa tunkeutuu kaikkialle kodeissa, kaupunkien kaduilla, kirkoissa, maan hallintoelimissä ja oikeusistuimissa aiheuttaen hämmennystä, petosta ja viettelyksiä tuhoten joka puolella miesten, naisten ja lasten mielet ja ruumiit. Hän hajottaa perheitä,

---

2 Vrt. 1. Kor. 1:23–30.
3 2. Tim. 3:12.
4 1. Moos. 3:15.

506--508

kylvää vihaa, herättää kilpailuhenkeä, ristiriitoja, petosta ja kuolemaa. Kuitenkin kristityt näyttävät suhtautuvan tähän kaikkeen aivan kuin se olisi väistämätöntä ja Jumalan asettamaa.

Paholainen koettaa jatkuvasti saada yliotteen Jumalan kansasta murtamalla muureja, jotka erottavat heidät maailmasta. Muinainen Israel vieteltiin syntiin, kun he solmivat pakanoiden kanssa kiellettyjä suhteita. Tämän ajan Israel[5] harhautetaan samalla tavalla. ”Tarkoitan niitä, joiden mielen tämän maailman jumala on sokaissut, niin että he epäuskossaan eivät näe Kristuksen evankeliumin kirkkaudesta säteilevää valoa, Kristuksen, joka on Jumalan kuva.”[6] Jokainen, joka ei ole vakaasti päättänyt seurata Kristusta, kuuluu Paholaisen palvelijoiden joukkoon. Uudestisyntymätön mieli rakastaa syntiä, ja sillä on luonnollinen taipumus vähätellä sitä ja nauttia siitä. Sen sijaan uudestisyntynyt sydän vihaa syntiä ja vastustaa sitä päättävästi. Kun kristityt valitsevat jumalattomien ja epäuskoisten seuran, he altistavat itsensä kiusauksille. Paholainen kätkeytyy näkyvistä ja vetää väijyksistä petoksen peitteen heidän silmilleen. He eivät ymmärrä, että tällainen yhteydenpito on laskelmoitu vahingoittamaan heitä. Kun he jatkuvasti samaistuvat maailman kanssa niin puheissaan kuin toimissaankin, he sokeutuvat yhä pahemmin.

Maailman tapoihin mukautuminen muuttaa seurakunnan maailman kaltaiseksi, se ei koskaan käännytä maailmaa Kristukselle. Kun synnistä tulee tavanomaista, se alkaa väistämättä vaikuttaa vähemmän vastenmieliseltä. Se, joka valitsee liittoutua vihollisen palvelijoiden kanssa, menettää nopeasti pelkonsa heidän mestariaan kohtaan. Kun velvollisuuksia täyttäessämme joudumme koettelemuksiin kuin Daniel kuninkaan hovissa, voimme olla varmat Jumalan varjeluksesta. Jos kuitenkin asettaudumme kiusaukseen omasta valinnastamme, se johtaa ennemmin tai myöhemmin lankeemukseen.

Kiusaaja onnistuu usein parhaiten toimiessaan sellaisten ihmisten välityksellä, joiden vähiten epäillään kuuluvan hänen valtapiiriinsä. Lahjakkaita ja hyvin koulutettuja ihaillaan ja kunnioitetaan, ikään kuin tällaiset avut olisivat Herran pelon korvike tai oikeuttaisivat heille Jumalan suosion. Lahjakkuus ja sivistys sellaisinaan ovat kyllä Jumalan lahjoja, mutta jos niistä tulee hurskauden korvike eivätkä ne johda ihmisten mieliä lähemmäs Jumalaa vaan pois hänen luotaan, niistä tulee kirous ja ansa. Yleisesti kuvitellaan, että kaikki kohteliaisuus tai jalous liittyisi jollakin tavalla Kristukseen. Pahempaa virhettä ei voi tehdä. Näiden ominaisuuksien tulisi jalostaa jokaisen kristityn luonnetta ja ne voivat tehdä paljon oikean uskon hyväksi. Ne täytyy kuitenkin pyhittää Jumalalle, tai niillä on paheellinen vaikutus. Moni sivistynyt ja miellyttävästi käyttäytyvä henkilö, joka ei alentuisi mihinkään sellaiseen, jota yleisesti pidetään moraalittomana, on vain hiottu ase Paholaisen käsissä. Hänen salakavala ja pettävä vaikutuksensa ja esimerkkinsä tekevät hänestä vaarallisemman Kristuksen työn vihollisen kuin mitä tietämättömät ja sivistymättömät ihmiset ovat.

Harras rukous ja Jumalaan luottaminen toi Salomolle viisautta, joka herätti maailman ihailun ja kunnioituksen. Kun hän kääntyi pois voiman lähteestä ja alkoi luottaa itseensä hän kuitenkin lankesi kiusaukseen. Tuossa vaiheessa kuninkaista viisaimmalle annettu poikkeuksellinen lahjakkuus teki hänestä muita tehokkaamman apurin Paholaiselle.

Vaikka Paholainen yrittää jatkuvasti peittää kristityiltä tämän tosiasian, heidän ei tulisi milloinkaan unohtaa, etteivät he ”taistele ihmisiä vastaan vaan henkivaltoja ja voimia vastaan, tämän pimeyden maailman hallitsijoita ja avaruuden pahoja henkiä vastaan”[7].

---

5 Kirjoittaja tarkoittaa Israel-sanalla kristillistä seurakuntaa. *Toimituksen huomautus*.
6 2. Kor. 4:4.
7 Ef. 6:12.

508–510

Seuraavat aikaamme sopivat varoitukset tulevat meille vuosisatojen takaa: ”Pitäkää mielenne valppaana ja valvokaa. Teidän vastustajanne Saatana kulkee ympäriinsä kuin ärjyvä leijona ja etsii, kenet voisi niellä.”[8] ”Pukekaa yllenne Jumalan taisteluvarustus, jotta voisitte pitää puolianne Paholaisen juonia vastaan.”[9]

Aadamin ajoista omaan aikaamme asti suuri vastustajamme on käyttänyt voimaansa alistamiseen ja tuhoamiseen. Hän valmistautuu nyt viimeiseen hyökkäykseensä seurakuntaa vastaan. Kaikki Jeesusta seuraavat joutuvat vastakkain tämän säälimättömän vihollisen kanssa. Mitä tarkemmin kristityt seuraavat jumalallista esikuvaansa, sitä varmemmin heistä tulee Paholaisen hyökkäyksen kohteita. Kaikki, jotka osallistuvat aktiivisesti Jumalan työhön ja yrittävät paljastaa vihollisen petokset sekä tarjota Kristusta kansalle, voivat yhtyä Paavalin todistukseen, jossa hän puhuu Herran palvelemisesta ”nöyrin mielin, kyyneleet silmissä, kaikissa koettelemuksissa”.[10]

Paholainen hyökkäsi Kristusta vastaan ankarimmilla ja taidokkaimmilla kiusauksillaan, mutta hänet torjuttiin joka kerta. Nämä taistelut käytiin meidän puolestamme, ja niissä saatu voitto mahdollistaa sen, että mekin voimme voittaa. Kristus antaa voimaa jokaiselle, joka sitä pyytää. Paholainen ei voi voittaa ihmistä ilman tämän omaa suostumusta. Hän ei pysty hallitsemaan ihmisen tahtoa eikä pakottamaan ketään syntiin. Hän voi ahdistella, mutta ei pysty saastuttamaan. Hän voi tuottaa tuskaa mutta ei turmelusta. Kristuksen voitto on tosiasia, jonka tulisi innoittaa hänen seuraajiaan taistelemaan urheasti syntiä ja Paholaista vastaan.

8 1. Piet. 5:8.
9 Ef. 6:11.
10 Ap. t. 20:19.

31

Pahojen enkelien toiminta

Raamattu osoittaa selvästi yhteyden näkyvän ja näkymättömän maailman välillä. Jumalan enkelit tekevät palvelutyötään, ja pahat henget toimivat. Molemmat ovat erottamaton osa ihmiskunnan historiaa. Epäusko pahojen henkien olemassaoloon on kasvussa, ja pyhiä enkeleitä, jotka on lähetetty ”palvelemaan niitä, jotka saavat osakseen autuuden”,[1] kuvitellaan kuolleiden hengiksi. Raamattu ei kuitenkaan tyydy vain osoittamaan hyvien ja pahojen enkelien olemassaoloa, vaan selkeästi myös sen, etteivät ne ole kuolleiden ihmisten henkiä.

Enkeleitä oli olemassa jo ennen ihmisen luomista. Kun maan perustuksia laskettiin ”aamun tähdet riemuiten karkeloivat ja Jumalan pojat huusivat ääneen iloaan”.[2] Kun ihminen oli langennut syntiin, enkelit määrättiin vartioimaan elämän puuta,[3] ja tämä tapahtui ennen yhdenkään ihmisen kuolemaa. Enkelit ovat ihmisiä korkeampia, sillä psalmissa ihminen määritellään vain vähän enkeleitä alhaisemmaksi.[4]

Raamattu kertoo taivaallisten olentojen määrästä, voimasta ja kirkkaudesta. He kuuluvat Jumalan hallintoon ja tekevät osansa lunastustyön hyväksi. ”Herralla on istuimensa taivaissa, ja hänen valtansa alla on kaikki maa.”[5] Ja profeetta sanoo: ”Valtaistuimen – – ympärillä näin suuren joukon enkeleitä ja kuulin heidän äänensä.”[6] He odottavat kuninkaiden Kuninkaan valtaistuinsalissa, nuo ”hänen enkelinsä, te voimalliset sankarit”, ”hänen palvelijansa, jotka hänen tahtonsa täytätte” ja ”jotka hänen sanansa kuulette”.[7] Profeetta Daniel ilmoitti taivaallisten sanansaattajien määräksi kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta ja tuhannen tuhatta. Apostoli Paavali puolestaan sanoo, että heitä on kymmeniätuhansia.[8] Jumalan sanansaattajina he liikkuvat ”salamoiden lailla”.[9] Tämä kuvaa sekä heidän loistavaa kirkkauttaan että heidän liikkumisensa nopeutta. Vapahtajan haudalla ilmestynyt enkeli mainitaan näöltään hohtavaksi ”kuin salama ja hänen vaatteensa olivat valkeat kuin lumi”. Tämä pelästytti vartijat ”niin, että alkoivat vapista ja kaatuivat maahan kuin kuolleet”.[10] Kun Assyrian röyhkeä kuningas Sanherib häpäisi ja pilkkasi Jumalaa uhaten tuhota Israelin, ”Herran enkeli lähti yöllä liikkeelle ja löi assyrialaisten leirissä kuoliaaksi satakahdeksankymmentäviisituhatta

1 Hepr. 1:14.
2 Job 38:7.
3 1. Moos. 3:22–24.
4 Ps. 8:5 englanninkielisen Kuningas Jaakon käännöksen mukaan. Suomalaisissa käännöksissä (jae 6) teksti viittaa ihmiseen lähes Jumalan kaltaisena. *Suomentajan huomautus.*
5 Ps. 103:19.
6 Ilm. 5:11.
7 Ps. 103:20, 21.
8 Dan. 7:10, RK 2012; Hepr. 12:22, RK 2012. Englanninkielinen kuningas Jaakon käännös sanoo enkeleitä olevan lukematon määrä. *Suomentajan huomautus.*
9 Hes. 1:14.
10 Matt. 28:3, 4.

511, 512

miestä",[11] "jokaisen soturin, ruhtinaan ja päällikön. Kuningas palasi nöyryytettynä omaan maahansa."[12]

Enkelit lähetetään suorittamaan armon palveluksia Kristuksen seuraajille. Abrahamille he toivat lupauksia siunauksesta; Sodoman porteilta he pelastivat vanhurskaan Lootin kuolemalta tulessa; he tulivat Elian luo, kun hän oli nääntymässä uupumukseen ja nälkään erämaassa; Elisan tykö he saapuivat tulisilla hevosilla ja vaunuilla, joilla he ympäröivät pikkukaupungin, johon vihollinen oli hänet sulkenut; he tulivat Danielin luo silloin, kun hän etsi Jumalan viisautta pakanakuninkaan hovissa tai kun hänet heitettiin leijonien ruoaksi. Samoin he ilmestyivät Pietarille, joka oli kuolemaan tuomittuna Herodeksen vankityrmässä, ja Filippin vankilan vangeille. He auttoivat Paavalia ja hänen matkatovereitaan myrsky-yönä merellä ja antoivat Pietarille toimeksiannon viedä pelastussanoma tuntemattomalle muukalaiselle. Näin pyhät enkelit ovat kaikkina aikoina auttaneet Jumalan kansaa.

Jokaisella Kristuksen seuraajalla on suojelusenkeli. Nämä taivaalliset vartijat suojaavat vanhurskaita pahan voimalta. Paholainen itse tunnusti tämän sanoessaan: "Miksi ei Job olisi jumalaapelkäävä? Sinähän olet sulkenut hänet suojelukseesi, hänet ja hänen perheensä ja omaisuutensa."[13] Psalminkirjoittaja kertoo, kuinka Jumala varjelee lapsiaan. "Herran enkeli on asettunut vartioon. Hän suojaa niitä, jotka palvelevat Herraa, ja pelastaa heidät."[14] Vapahtaja sanoi niille, jotka häneen uskovat: "Katsokaa, ettette halveksi yhtäkään näistä vähäisistä. Sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä saavat taivaissa joka hetki katsella minun taivaallisen Isäni kasvoja."[15] Jumalan lapsia palvelevilla enkeleillä on aina pääsy Jumalan luo.

Jumalan omat ovat jatkuvasti pimeyden ruhtinaan petosyritysten ja väsymättömän pahan tahdon kohteina, ja tähän taisteluun kaikkia pahuuden voimia vastaan heille on annettu lupaus taivaallisten enkelien jatkuvasta suojelusta. Tätä vakuutusta ei ole annettu turhaan. Jumala on luvannut lapsilleen armon ja varjeluksen, koska he joutuvat kohtaamaan paljon väkeviä pahan välikappaleita. Nämä ovat määrätietoisia ja väsymättömiä. Kukaan ei voi olla turvassa, jos on tietämätön tai suhtautuu niihin välinpitämättömästi.

Pahat henget luotiin alussa synnittömiksi. Heidän olemuksensa, voimansa ja kirkkautensa oli samanlainen kuin niillä pyhillä olennoilla, jotka nyt toimivat Jumalan sanansaattajina. Langettuaan syntiin he ovat kuitenkin liittoutuneet häväistäkseen Jumalaa ja tuhotakseen ihmiset. He kapinoivat yhdessä Paholaisen kanssa, ja heidät heitettiin hänen kanssaan ulos taivaasta. He ovat tämän jälkeen kaikkina aikoina osallistuneet hänen sotaansa Jumalan hallintoa vastaan. Raamattu kertoo meille heidän liittoutumisestaan, vallankäytöstään, erilaisista ryhmittymistään, älykkyydestään, oveluudestaan ja pahansuovista suunnitelmistaan ihmisten rauhan ja onnen riistämiseksi.

Vanhan testamentin historiassa on joitakin mainintoja heidän olemassaolostaan ja toiminnastaan. Kristuksen ollessa maan päällä pahat henget osoittivat voimansa mitä hämmästyttävimmillä tavoilla. Kristus oli tullut toteuttamaan suunnitelman ihmisten pelastamiseksi, mutta Paholainen päätti varmistaa oman oikeutensa hallita maailmaa. Hän oli onnistunut vakiinnuttamaan epäjumalanpalveluksen kaikkialle paitsi Palestiinan alueelle. Se oli ainoa maa, joka ei ollut kokonaan kiusaajan johdettavissa. Sinne Kristus tuli tuomaan taivaan valoa ihmisille. Kaksi keskenään kilpailevaa puolta vaativat siis kumpikin yliherruutta. Jeesus ojensi rakastavat kätensä ja kutsui kaikkia halukkaita löytämään hänessä anteeksiannon ja

---

11 2. Kun. 19:35.
12 2. Aik. 32:21.
13 Job 1:9, 10.
14 Ps. 34:8.
15 Matt. 18:10.

512–514

rauhan. Pimeyden joukot huomasivat, ettei heidän valtansa ollutkaan rajaton ja tajusivat, että jos Kristus onnistuisi, heidän hallintovaltansa tulisi pikaiseen päätökseen. Paholainen raivosi kuin kahlehdittu leijona ja antoi uhmakkaita merkkejä kyvystään vahingoittaa niin ihmisten ruumista kuin heidän mieltäänkin.

Se tosiasia, että ihmisiä on joutunut pahojen henkien valtaan, sanotaan selvästi Uudessa testamentissa. Tällaiset ihmiset eivät kärsineet vain luonnollisesta sairaudesta. Kristus ymmärsi täydellisesti, millaisten voimien kanssa hän oli tekemisissä ja tunnisti, milloin pahat henget olivat läsnä.

Vaikuttava esimerkki pahojen henkien määrästä, väkevyydestä ja pahasta tahdosta samoin kuin Kristuksen voimasta ja armosta annetaan Raamatun kertomuksessa riivattujen miesten parantamisesta Gadarassa. Nämä onnettomat mieleltään sairaat olivat rikkoneet kaikki kahleet, he vääntelehtivät, suusta tuli vaahtoa ja he olivat täynnä raivoa. Ilma täyttyi heidän huudostaan, he vahingoittivat itseään ja olivat vaaraksi kaikille, jotka tulivat heidän lähelleen. Heidän vertavuotavat, runnellut kehonsa ja harhautuneet mielensä tarjosivat näyn, josta pahuuden ruhtinas piti. Yksi näitä kärsiviä miehiä hallitsevista demoneista ilmoitti nimekseen Legioona, ”sillä meitä on monta”.[16] Rooman armeijan legioonaan kuului kolmestatuhannesta viiteentuhanteen miestä. Paholaisenkin sotajoukkoon kuuluu osastoja, ja se osasto, johon nämä demonit kuuluivat, vastasi lukumäärältään legioonaa.

Jeesuksen käskystä pahat henget jättivät uhrinsa. Miehet istuivat rauhallisina Vapahtajan jalkojen juuressa, hiljaa, täydessä ymmärryksessä ja lempeinä. Pahojen henkien annettiin ajaa sikalauma veteen, mutta Gadaran asukkaille sikojen menetys oli suurempi asia kuin Kristuksen antama siunaus. Jumalan lähettämää parantajaa pyydettiin lähtemään pois. Tähän Paholainen oli pyrkinytkin. Hän heitti syyn menetyksestä Jeesuksen ylle ja herätti ihmisten itsekkäät pelot, mikä esti heitä kuuntelemasta Jeesuksen sanoja. Paholainen on jatkuvasti syyttämässä kristittyjä tappioista, epäonnesta tai kärsimyksistä. Hän ei halua syytteiden kohdistuvan, minne ne kuuluvat – häneen itseensä ja hänen apulaisiinsa.

Kristuksen tavoite ei kuitenkaan jäänyt toteutumatta. Hän salli pahojen henkien tuhota sikalauman, mikä oli myös nuhde niille juutalaisille, jotka taloudellisen edun vuoksi hoitivat epäpuhtaita eläimiä. Jos Kristus ei olisi hillinnyt demoneita, ne eivät olisi tyytyneet ajamaan mereen vain sikoja vaan myös niiden paimenet ja omistajat. Heidän varjeltumisensa johtui yksinkertaisesti siitä, että Jeesus armollisesti käytti voimaansa heidän suojelemisekseen. Lisäksi tämän kaiken sallittiin tapahtua, jotta opetuslapset saisivat osoituksen siitä, kuinka julmaa Paholaisen vallankäyttö on niin ihmisiä kuin eläimiäkin kohtaan. Vapahtaja halusi seuraajiensa tietävän, millaisen vihollisen he joutuisivat kohtaamaan, jotta he eivät tulisi hänen juoniensa pettämiksi tai voittamiksi. Hänen tarkoituksenaan oli myös saada alueen asukkaat näkemään, kuinka hänen voimansa murtaa Paholaisen kahleet ja vapauttaa tämän vangit. Vaikka Jeesus itse lähti sieltä pois, ihmeellisesti vapautetut miehet jäivät kertomaan hyväntekijänsä armosta.

Raamatussa kuvataan toisia vastaavia tapahtumia. Syyrian foinikialaisen naisen tytär oli vaikeasti pahan hengen vallassa, mutta Jeesus ajoi demonin ulos sanallaan.[17] Yksi Paholaisen riivaama oli ”sokea ja mykkä”,[18] yksi oli nuori mies, joka pahan hengen kaatamana joutui ”jopa tuleen ja veteen”[19] ja yhdessä riivatussa oli ”saastainen henki”,[20] joka häiritsi

16 Mark. 5:9.
17 Mark. 7:26–30.
18 Matt. 12:22.
19 Mark. 9:22.
20 Luuk. 4:33–36.

514–516

Kapernaumin synagogan rauhaa sapattina. Kaikki nämä myötätuntoinen Vapahtaja paransi. Lähes jokaisessa tapauksessa Kristus puhutteli demonia kuin älyllistä olentoa ja käski hänen jättää uhrinsa ja lopettaa kiusaaminen. Kapernaumin jumalanpalveluksessa olleet näkivät hänen valtavan voimansa ja ”olivat ymmällä ja sanoivat toisilleen: ’Mitä tämä puhe oikein on? Hän käskee saastaisia henkiä vallalla ja voimalla, ja ne lähtevät tiehensä.’”[21]

Pahojen henkien vallassa olleet kuvataan yleensä hyvin kärsivinä ihmisinä. Tästä säännöstä on kuitenkin poikkeuksia. Saadakseen yliluonnollista voimaa jotkut tavoittelivat pahojen henkien vaikutusta elämäänsä. Tällaiset henkilöt eivät luonnollisestikaan olleet riidoissa demonien kanssa. Tähän ryhmään kuuluvat myös selvännäkijät, esimerkiksi noita Simon, tietäjä Elymas ja orjatyttö, joka Filippin kaupungissa seurasi Paavalia ja Silasta.

Ketkään eivät ole suuremmassa vaarassa joutua pahojen henkien vaikutuksen alle kuin henkilöt, jotka vastoin Raamatun suoraa ja moninaista todistusta kieltävät Paholaisen ja hänen enkeliensä olemassaolon. Niin kauan kuin olemme tietämättömiä heidän juonistaan, heillä on lähes käsittämätön etu meihin nähden, ja monet seuraavat heidän ehdotuksiaan luullen toimivansa oman viisautensa mukaan. Tästä syystä lähestyessämme ajan loppua, jolloin Paholainen pettää ja tuhoaa suurimmalla mahdollisella voimalla, hän yrittää välittää kaikkialle sitä ajatusta, ettei häntä ole olemassa. Hänellä on tapana salata itsensä ja työtapansa.

Suuri pettäjä ei pelkää mitään niin paljon kuin sitä, että hänen juonensa tulevat meille selviksi. Voidakseen paremmin kätkeä todellisen luonteensa ja päämääränsä hän on saanut ihmiset kuvaamaan itseään tavalla, joka ei herätä voimakkaampaa tunnetta kuin pilkkaa tai halveksuntaa. Hän on hyvin tyytyväinen, kun taiteilijat kuvaavat hänet naurettavana tai kauhistuttavana muodottomana olentona, joka on puoliksi eläin ja puoliksi ihminen. Hän iloitsee myös siitä, että kuulee älykkäiksi ja tietäviksi itsensä kuvittelevien ihmisten mainitsevan hänen nimensä leikkimielellä tai pilkaten.

Koska hän on niin taitavasti naamioinut itsensä, usein kysytään, voiko tällainen olento todella olla olemassa? Se, että uskonnollinenkin maailma hyväksyy yleisesti valheelliset teoriat vastoin Raamatun selvää opetusta, todistaa vain siitä, miten hyvin hän on onnistunut. Koska Paholaiselle on helpointa hallita niiden mieltä, jotka eivät tunnista hänen vaikutustaan, Jumalan sana antaa meille monia esimerkkejä hänen työnsä vahingollisuudesta ja paljastaa hänen salaiset voimansa sekä saa meidät varomaan hänen hyökkäyksiään.

Paholaisen ja hänen joukkojensa voima ja pahuus voisivat hyvästä syystä tuntua pelottavilta, ellei meille tarjottaisi suojaa ja vapautusta Vapahtajamme ylivertaisessa voimassa. Lukitsemme huolella talomme ja varastomme varjellaksemme omaisuuttamme ja henkeämme pahoilta ihmisiltä. Harvoin kuitenkaan ajattelemme pahoja enkeleitä, jotka jatkuvasti pyrkivät kimppuumme ja joita vastaan meillä ei ole mitään suojauskeinoa omassa voimassamme. Jos se heille sallitaan, he pystyvät harhauttamaan mielemme, tuottamaan sairautta ja kärsimystä ruumiillemme, tuhoamaan omaisuutemme ja elämämme. Heidän ainoana ilonaan on tuottaa kurjuutta ja hävitystä. Niiden tilanne, jotka vastustavat Jumalan vaatimuksia ja antautuvat Paholaisen kiusauksiin, on kauhistuttava. Jumala joutuu lopulta jättämään heidät demonien haltuun. Kristuksen seuraajat ovat kuitenkin aina turvassa hänen huolenpitonsa alla. Taivaasta lähetetään vahvoja enkeleitä heidän suojakseen. Paha ei voi murtautua sen vartion läpi, jonka Jumala on asettanut kansansa ympärille.

---

21 Luuk. 4:36.

516, 517

32

Paholaisen juonet

Lähes 6000 vuotta jatkunut suuri taistelu Kristuksen ja Paholaisen välillä päättyy pian. Persoonallinen paha tulee moninkertaistamaan ponnistelunsa tuhotakseen Kristuksen ihmisen hyväksi tekemän työn ja kiinnittääkseen ihmiset ansoihinsa. Hänen päämääränään on pitää ihmiset pimeydessä ja katumattomina, kunnes Kristuksen välitystyö päättyy eikä enää ole tarjolla uhria, joka pelastaisi synnistä.

Kun hänen vaikutuksensa vastustamiseksi ei ponnistella, kun kirkko ja maailma ovat välinpitämättömyyden vallassa, Paholainen ei ole huolissaan, koska ei ole vaaraa, että hän menettäisi niitä, joita hän johtaa tahtonsa mukaan vankeinaan. Kun ihmisten mielenkiinto sitten käännetään ikuisiin asioihin ja he alkavat kysellä: ”Mitä minun on tehtävä pelastuakseni?”, hän on paikalla kumotakseen Kristuksen voiman omallaan ja vastustaakseen Pyhän Hengen vaikutusta.

Raamattu kertoo, kuinka eräässä tilanteessa, kun Jumalan enkelit tulivat Herran eteen, ”Myös Saatana oli heidän joukossaan”,[1] ei osoittaakseen kunnioitusta ikuiselle Kuninkaalle, vaan ajaakseen omia katalia suunnitelmiaan vanhurskaita vastaan. Samasta syystä hän tulee paikalle, kun kokoonnutaan jumalanpalveluksiin. Vaikka hän on näkymättömissä, hän tekee kaikin voimin työtä kontrolloidakseen jumalanpalvelukseen osallistuvien mieliä. Taitavan kenraalin tavoin hän suunnittelee kaiken etukäteen. Nähdessään Jumalan sanansaattajan tutkivan Raamattua Paholainen painaa mieleensä aiheen, joka kuulijoille esitetään. Sitten hän käyttää kaiken viekkautensa ja juonikkuutensa hallitakseen tilannetta niin, ettei sanoma saavuta sellaisia, joita hän kyseisen aiheen suhteen on pettämässä. Varoitusta kipeimmin tarvitsevalle tulee hänen läsnäoloaan vaativa liiketoimi tai mitä tahansa, mikä estää häntä kuulemasta sanoja, jotka voisivat olla hänelle ”elämän tuoksu, joka tuo elämän”.[2]

Paholainen näkee myös, kuinka raskaan taakan vallitseva hengellinen pimeys on Herran palvelijoiden harteille laskenut. Hän kuulee heidän hartaat rukouksensa, joissa he pyytävät armoa murtaa vallitseva välinpitämättömyys, huolettomuus ja velttous. Silloin hän käyttää kykyjään sitäkin suuremmalla innolla. Hän viettelee ihmisiä hemmottelemaan itseään seuraamaan ruokahaluaan tai muita omia mielitekojaan. Näin hän turruttaa heidän aistinsa niin, etteivät he kuule juuri niitä asioita, joiden ymmärtäminen olisi heille kaikkein tärkeintä.

Paholainen tietää hyvin voittavansa hyökkäyksillään kaikki, jotka hän saa laiminlyömään rukouksen ja Raamatun tutkimisen. Siksi hän käyttää kaikki mahdolliset keinot täyttääkseen ihmisten mielet muulla. Aina on ollut hurskaina esiintyviä ihmisiä, jotka sen sijaan, että pyrkisivät edistymään totuuden tuntemisessa, tekevät uskonnokseen luonteen vikojen tai opin virheiden löytämisen niistä, joiden kanssa he eivät ole samaa mieltä. Sellaiset ovat kuin Paholaisen oikea käsi. Veljien syyttäjien joukko ei ole vähäinen, ja he aktivoituvat aina, kun

1 Job 1:6.
2 2. Kor. 2:16.

518, 519

Jumala toimii ja hänen palvelijansa häntä vilpittömästi kunnioittavat. He asettavat väärään valoon niiden sanat ja teot, jotka rakastavat ja tottelevat totuutta. He pitävät hartaimpia, innokkaimpia ja itsensä kieltäviä Kristuksen seuraajia petettyinä tai pettäjinä. Heidän työnsä on epäillä jokaisen oikean ja jalon teon motiiveja, levittää vihjailuja ja herättää epäilyksiä kokemattomien mieliin. Kaikilla kuviteltavissa olevilla tavoilla he yrittävät saada kaiken vilpittömän ja vanhurskaan näyttämään saastaiselta ja petolliselta.

Kenenkään ei kuitenkaan tarvitse tulla heidän pettämäkseen. Heistä voi helposti nähdä, kenen lapsia he ovat, kenen esimerkkiä he seuraavat ja kenen työtä he tekevät. ”Hedelmistä te heidät tunnette.”[3] He toimivat kuin itse Paholainen, joka on myrkyllinen panettelija ja ”veljiemme syyttäjä”.[4]

Suurella pettäjällä on paljon asiamiehiä valmiina tuomaan esille kaikenlaista harhaa ihmisten koukuttamiseksi – vääriä oppeja, jotka on sovitettu niiden makuun ja kykyihin, jotka hän haluaisi viedä tuhoon. Hänen suunnitelmansa on tuoda seurakuntiin tekopyhiä ja uudestisyntymättömiä, jotka lietsovat epäilyksiä ja epäuskoa sekä estävät sellaisia etenemästä, jotka haluaisivat nähdä Jumalan työn edistyvän. Monet, joilla ei ole aitoa uskoa Jumalaan tai hänen sanaansa, hyväksyvät joitakin totuuden periaatteita, ja heitä pidetään kristittyinä. Tällä tavoin he pystyvät levittämään harhaoppejaan Raamatun opetuksena.

Yksi Paholaisen onnistuneimmista petoksista on käsitys, ettei ole väliä, mihin ihmiset uskovat. Hän tietää, että rakkaudessa omaksuttu totuus pyhittää vastaanottajansa, ja yrittää siksi jatkuvasti tarjota sen korvikkeeksi vääriä teorioita, taruja ja valheellista evankeliumia. Alusta alkaen Jumalan palvelijat ovat joutuneet taistelemaan vääriä opettajia vastaan, ei vain siksi, että he ovat pahoja ihmisiä, vaan koska valheiden levittäjät ovat ihmiselle tappavan vaarallisia. Elia, Jeremia ja Paavali vastustivat lujasti ja pelotta niitä, jotka saivat ihmiset kääntymään pois Jumalan sanasta. Sellainen vapaamielisyys, joka pitää oikeaa uskoa merkityksettömänä, ei saanut näiden pyhien totuuden puolustajien hyväksyntää.

Hatarat ja mielikuvitukselliset tulkinnat Raamatusta ja monet ristiriitaiset teoriat uskonkysymyksistä, joita kristikunnan piiristä löytyy, ovat suuren vastustajan työtä ajatusten sekoittamiseksi niin pahoin, etteivät ihmiset käsitä totuutta. Kristillisten kirkkokuntien epäsopu ja hajaannus on suuressa määrin seurausta vallitsevasta tavasta kääntää Raamattu tukemaan erilaisia lempiteorioita. Sen sijaan, että Jumalan sanaa tutkittaisiin nöyrällä mielellä Jumalan tahdon löytämiseksi, monet etsivät siitä vain jotakin erikoista tai omaperäistä.

Väärien tai epäkristillisten oppien ja käytäntöjen tueksi jotkut tarttuvat mihin tahansa tekstiyhteydestään irrotettuun Raamatun kappaleeseen. He saattavat lainata jakeen puolikasta todistaakseen ajatuksensa, vaikka tekstin jäljelle jäävä osa osoittaisi merkityksen päinvastaiseksi. Käärmeen viekkaudella he linnoittautuvat irrallisten lausuntojen taakse, jotka on soviteltu yhteen heidän maallisten halujensa tueksi. Tällä tavoin monet vääristelevät tahallisesti Jumalan sanaa. Toiset, joilla on vilkas mielikuvitus, tarttuvat Pyhien Kirjoitusten vertaus- ja kielikuviin ja soveltavat niitä mielensä mukaan ottamatta huomioon Raamatun opetusta, jonka mukaan sen on itse tulkittava itseään. Sitten he esittävät päähänpistonsa Raamatun opetuksena.

Aina, kun Raamattua aletaan tutkia ilman rukousta ja nöyrää oppimishaluista asennetta, niin sekä selkeimmät ja yksinkertaisimmat että vaikeimmatkin Raamatun kohdat kammetaan irti niiden todellisesta merkityksestä. Paavinkirkon johtajat ovat valinneet parhaiten tarkoituksiinsa sopivia kohtia Raamatusta ja tulkinneet ne mielensä mukaan. Sitten he ovat esittäneet ne kansalle ja kieltäneet siltä etuoikeuden itse tutkia Raamattua sen pyhien

3 Matt. 7:16.
4 Ilm. 12:10, RK 2012.

519–521

totuuksien ymmärtämiseksi. Koko Raamattu tulee antaa ihmisille juuri sellaisena kuin se on. Olisi parempi, että ihmisille ei opettaisi mitään Raamatusta, kuin että sitä opetetaan heille pahasti väärin tulkittuna.

Raamattu suunniteltiin oppaaksi kaikille, jotka haluavat tutustua Luojansa tahtoon. Jumala antoi ihmisille lujan profeetallisen sanan,[5] ja enkelit samoin kuin Kristus itse paljastivat Danielille ja Johannekselle, mitä tulisi pian tapahtumaan. Näitä tärkeitä pelastustamme koskevia asioita ei jätetty salaisuuksiksi. Niitä ei ilmoitettu tavalla, joka hämmentäisi tai johtaisi harhaan totuutta vilpittömästi etsivän. Herra sanoi profeetta Habakukille: ”Kirjoita näky niin selvästi tauluihin, että sen voi vaivatta lukea.”[6] Jumalan sana on selkeä kaikille, jotka tutkivat sitä rukous sydämessään. Jokainen aidosti vilpitön ja rehellinen voi löytää totuuden. ”Päivä koittaa vanhurskaille – – [.]”[7] Yksikään seurakunta ei voi kasvaa pyhyydessä, elleivät sen jäsenet etsi totuutta hartaasti kuin kätkettyä aarretta.

Kuuluttamalla vapautta ihmiset sokeutetaan vastustajan juonille, vaikka hän kaiken aikaa työskentelee määrätietoisesti päästäkseen tavoitteeseensa. Kun hän onnistuu korvaamaan Raamatun ihmisjärkeilyillä, Jumalan laki pannaan syrjään ja kirkot kuvittelevat päässeensä vapauteen, vaikka ovat päätyneet synnin orjuuteen.

Tieteellisestä tutkimuksesta on tullut monille kirous. Jumala on sallinut keksintöjen tulvan niin tieteen kuin taiteenkin alueilla, mutta terävimmätkin ajattelijat joutuvat hämmennyksiin pyrkiessään selvittämään tieteen ja Jumalan ilmoituksen välistä suhdetta, ellei Jumalan sana saa ohjata heidän tutkimustaan.

Inhimillinen tieto niin aineellisesta kuin hengellisestä on vajaata ja epätäydellistä. Siksi monet eivät pysty sovittamaan yhteen tieteellisinä pitämiään näkemyksiä Raamatun sanan kanssa. Monet hyväksyvät tieteellisinä tosiasioina sellaistakin, mikä on pelkkää teoriaa tai olettamusta, ja he ajattelevat, että Jumalan sana pitäisi koetella kaikella sillä, mitä ”tiedon nimellä kulkeva valhetieto keksii”[8]. Luoja ja hänen tekonsa ovat heidän käsityskykynsä yläpuolella, ja koska he eivät kykene selittämään niitä luonnonlakien rajoissa, he pitävät Raamatun historiaa epäluotettavana. Ne, jotka epäilevät Vanhan ja Uuden testamentin kertomusten luotettavuutta, menevät usein vielä askeleen pidemmälle ja kyseenalaistavat Jumalan olemassaolon. He pitävät luontoa kaikkivaltiaana. Kun he ovat näin irrottaneet ankkurinsa, he karahtavat epäuskon karikolle.

Tällä tavoin monet harhautuvat uskosta ja päätyvät Paholaisen viettelemiksi. Ihmiset ovat yrittäneet olla Luojaansa viisaampia ja pyrkineet filosofian avulla ratkomaan salaisuuksia, joihin ei tulla saamaan vastausta edes ikuisuudessa. Jos ihmiset kuitenkin etsisivät ja pyrkisivät ymmärtämään sen, mitä Jumala itsestään ja päämääristään on ilmoittanut, he saisivat sellaisen näyn Herran kirkkaudesta, majesteettiudesta ja voimasta, että he tajuaisivat oman pienuutensa ja tyytyisivät siihen, mitä heille ja heidän lapsilleen on jo ilmoitettu.[9]

Mestarinäyte Paholaisen petoksista on kiinnittää ihmisten mielet etsimään ja kehittämään teorioita sellaisesta, mistä Jumala ei ole mitään ilmoittanut ja mitä hän ei ole tarkoittanut meidän ymmärtävän. Juuri tällä tavalla Lucifer menetti paikkansa taivaassa. Hän tuli tyytymättömäksi, koska hänelle ei uskottu kaikkia Jumalan salaisuuksia. Hän ei lainkaan piitannut siitä, mitä Jumala oli hänelle kertonut hänen omasta työstään ja korkeasta asemastaan. Hän herätti samanlaista tyytymättömyyttä johdossaan olevissa enkeleissä ja sai aikaan

5 Vrt. 2. Piet. 1:19.
6 Hab. 2:2.
7 Ps. 97:11.
8 1. Tim. 6:20.
9 Vrt. 5. Moos. 29:28.

521–523

heidän lankeemuksensa. Nyt hän yrittää kyllästää ihmiset samalla asenteella ja saada heidätkin hylkäämään Jumalan selvät käskyt.

Ne, jotka ovat haluttomia hyväksymään Raamatun yksinkertaisia ja haastavia totuuksia, etsivät jatkuvasti mieltä tyydyttäviä taruja, jotka vaientavat omantunnon. Mitä vähemmän opetukset vaativat hengellisyyttä, itsekieltäytymystä ja nöyryyttä, sitä suuremmalla halulla ne otetaan vastaan. Tällaiset henkilöt alentavat älylliset voimavaransa palvelemaan lihallisia halujaan. Itsepetoksessaan he kuvittelevat olevansa liian viisaita tutkimaan Raamattua katuvin mielin ja hartaasti Jumalan johdatusta rukoillen. Siksi heillä ei ole minkäänlaista suojaa petosta vastaan. Paholainen on valmis antamaan heille, mitä heidän sydämensä kaipaa, ja viekkaasti jakaa heille petoksiaan totuuden asemesta. Juuri tällä tavoin paavi sai vallan hallita ihmisten mieliä. Totuus hylättiin, koska siihen liittyy risti. Protestantit seuraavat samaa tietä. Kaikki, jotka laiminlyövät sanan tutkimisen mukavuuden tai tavan vuoksi, jotta he eivät olisi eri mieltä maailman kanssa, jätetään alttiiksi tuomittaville harhaopeille. Ne, jotka ehdoin tahdoin hylkäävät totuuden, hyväksyvät kaikenlaiset kuviteltavissa olevat erheet. Se, joka kauhistuu yhtä petosta, ottaa innolla vastaan toisen. Apostoli Paavali kirjoittaa niistä, ”jotka joutuvat kadotukseen, koska he eivät ole rakastaneet totuutta, joka olisi pelastanut heidät”, ja jatkaa: ”Siksi Jumala lähettää rajun eksytyksen, jotta he uskoisivat valheeseen, ja niin saavat tuomionsa kaikki ne, jotka eivät ole uskoneet totuuteen vaan ovat valinneet vääryyden.”[10] Kun olemme saaneet tällaisen varoituksen, meidän on syytä olla varuillamme sen suhteen, mitä oppeja hyväksymme.

Suuren pettäjän tehokkaimpiin välikappaleisiin kuuluvat spiritismin harhaanjohtavat opetukset ja valheelliset ihmeet. Valon enkeliksi naamioituneena hän heittää verkkonsa sinne, missä sitä vähiten odotetaan. Jos ihmiset tutkisivat Jumalan kirjaa rukoillen hartaasti, että voisivat ymmärtää sitä, he eivät jäisi pimeyteen ja hyväksyisi vääriä oppeja. Hylätessään totuuden he kuitenkin päätyvät petoksen uhreiksi.

Toinen vaarallinen harha on Kristuksen jumaluuden kieltäminen ja väite, ettei hän ollut olemassa ennen tuloaan tähän maailmaan. Monet, jotka esittävät uskovansa Raamattuun, ovat hyväksyneet tämän käsityksen, vaikka se on ristiriidassa Vapahtajamme selkeiden opetusten kanssa koskien hänen suhdettaan Isään, hänen jumalallisuuttaan ja ennalta olemistaan.[11] Tätä ei voi perustella kuin käsittämättömällä Raamatun merkityksen väärentämisellä. Se ei vain alenna lunastustyön merkitystä vaan myös horjuttaa uskoa Raamattuun Jumalan ilmoituksena. Juuri tämä tekee tuosta opista erityisen vaarallisen ja vaikeasti kumottavan. Jos ihmiset hylkäävät Jumalan innoitetun sanan todistuksen Kristuksen jumaluudesta, on turha väitellä asiasta heidän kanssaan, koska mikään todiste, vaikka olisi kuinka vakuuttava, ei muuttaisi heidän kantaansa. ”Ihminen ei luonnostaan ota vastaan Jumalan Hengen puhetta, sillä se on hänen mielestään hulluutta. Hän ei pysty tajuamaan sitä, koska sitä on tutkittava Hengen avulla.”[12] Kukaan tähän harhaoppiin uskova ei voi ymmärtää oikein Kristuksen tulon merkitystä tai Jumalan suurta suunnitelmaa ihmisen pelastamiseksi.

Ovela ja kiero harhaoppi on myös se nopeasti vahvistuva käsitys, jossa ei uskota Paholaiseen persoonana vaan vertauskuvallisena nimenä, jota Raamattu käyttää vain kuvatakseen ihmisen pahoja ajatuksia ja haluja.

Monin paikoin suositut saarnaajat ovat kaiuttaneet opetusta, jonka mukaan Kristuksen

---

10 2. Tess. 2:10–12.

11 Kirjoittaja viitannee tässä kristadelfianismiin, jota Amerikkaan vuonna 1832 muuttanut John Thomas menestyksellisesti levitti, ja unitarismiin, joka 1800-luvulla vahvistui erityisesti Bostonin seudulla muutamien Harvardin teologisen tiedekunnan professorien ansiosta. Molemmissa kiellettiin Jeesuksen jumaluus ja ennalta olemassolo ennen hänen elämäänsä ihmisenä. *Suomentajan huomautus.*

12 1. Kor. 2:14.

523–525

takaisintulo tapahtuu jokaisen yksilön kohdalla hänen kuollessaan. Tämä on keino kääntää ihmisten mieli pois Jeesuksen henkilökohtaisesta paluusta taivaan pilvissä. Jo vuosia Paholainen on sanonut Jeesuksesta, että hän jo ”on kammioissa”.[13] Monet ovat eksyneet hyväksyttyään tämän petoksen.

Maallisen viisauden mukaan myöskään rukous ei ole välttämätön asia. Tiedemiehet väittävät, ettei oikeita rukousvastauksia voi olla, koska se olisi luonnonlakien vastainen ihme, eikä ihmeitä voi olla. He sanovat, että maailmankaikkeutta hallitsevat muuttumattomat lait, joiden vastaisesti edes Jumala itse ei toimi. He määrittelevät Jumalan omien lakiensa rajoittamaksi – aivan kuin näiden jumalallisten lakien olemassaolo rajoittaisi Jumalan vapautta. Tällainen opetus on Raamatun todistuksen vastainen. Eivätkö Kristus ja hänen apostolinsa tehneet ihmeitä? Tänäkin päivänä sama rakastava Vapahtaja elää ja kuulee uskon rukoukset aivan yhtä halukkaasti kuin vaeltaessaan näkyvästi ihmisten keskellä. Luonnollinen toimii yhteistyössä yliluonnollisen kanssa. Jumalan suunnitelmaan kuuluu antaa meille vastauksena uskon rukoukseen sellaista, mitä hän ei antaisi, jos emme sitä häneltä pyytäisi.

Kristilliset kirkkokunnat ovat omaksuneet lukemattomia virheellisiä oppeja ja mielikuvituksellisia näkemyksiä. On mahdoton kuvitella, millaista pahuutta Jumalan sanan yhdenkin perusopin syrjäyttäminen on saanut aikaan. Harvat tyytyvät vain yhden totuuden hylkäämiseen. Useimmat ovat valmiita panemaan syrjään yhden keskeisen opin toisensa jälkeen, kunnes ovat käytännössä kuin epäuskoiset.

Yleisesti hyväksytty teologia on ajanut epäilyksiin monia, jotka muutoin olisivat voineet uskoa Raamattuun. Heistä tuntuu mahdottomalta hyväksyä opetuksia, jotka loukkaavat syvästi heidän oikeustajuaan ja käsitystään armosta ja lähimmäisenrakkaudesta. Kun sellaisia esitetään Raamatun opetuksena, he kieltäytyvät pitämästä Raamattua Jumalan sanana.

Tämä onkin tavoite, johon Paholainen pyrkii. Hän ei halua mitään hartaammin kuin hävittää luottamuksen Jumalaan ja hänen sanaansa. Hän on suuren epäilijöiden armeijan johtaja ja tekee kaikkensa viekoitellakseen ihmiset joukkoihinsa. Epäilys on tullut muodikkaaksi. Suuri joukko ihmisiä tuntee epäluottamusta Raamattua kohtaan samasta syystä kuin sen Kirjoittajaa[14] kohtaan – koska Raamattu nuhtelee synnistä ja tuomitsee sen. Ne, jotka ovat haluttomia seuraamaan sen vaatimuksia, yrittävät syrjäyttää sen arvovallan. He lukevat Raamattua tai kuuntelevat, kun sitä opetetaan saarnatuoleista, mutta tekevät sen vain löytääkseen vikoja joko Jumalan sanasta tai saarnasta. Useat kääntyvätkin epäuskoon saadakseen aiheen tai tekosyyn välttää velvollisuuksiensa täyttämisen. Toiset omaksuvat epäilevän asenteen ylpeydestä tai laiskuudesta. He ovat liian mukavuudenhaluisia ryhtyäkseen mihinkään kunnianarvoiseen, joka vaatisi ponnisteluja tai itsekieltäymystä. Sen sijaan he haluavat saada mainetta älykköinä arvostelemalla Raamattua. Rajoittunut ihmismieli ei pysty käsittämään monia asioita ilman Jumalan innoittamaa viisautta, ja tästä he saavat aiheen arvosteluun. Useat näyttävät pitävän ansiona olla epäuskon, epäilyjen ja vääräuskoisuuden puolella. Vaikka tällaiset henkilöt tuntuisivat vilpittömiltä, heidän vaikuttimikseen paljastuu omaan minään luottaminen ja ylpeys. Monet ilahtuvat löytäessään Raamatusta jotakin, millä hämmentää toisten mielen. Toiset ovat aluksi nopeita arvostelemaan ja järkeilemään vain siksi, että nauttivat ristiriitojen nostattamisesta. He eivät ymmärrä näin itse joutuvansa linnustajan ansaan. Esitettyään kerran avoimesti epäilyksiään heistä tuntuu, että heidän on pysyttävä kannassaan. Näin he liittyvät yhteen syntisten kanssa ja sulkevat itseltään paratiisin portit.

Sanassaan Jumala on antanut riittävät todisteet Raamatun jumalallisuudesta. Lunastustamme koskevat suuret totuudet on esitetty selkeästi. Pyhän Hengen apu on luvattu kaikille,

13 Matt. 24:23–26, RK 2012.
14 Kirjoittaja tarkoittaa tässä Jumalaa. *Toimituksen huomautus.*

525, 526

jotka tutkivat sanaa vilpittömästi. Siten jokainen voi itse ymmärtää nämä totuudet. Jumala on suonut ihmisille vahvan perustan, jolle heidän uskonsa voi perustua.

Rajallinen mielemme ei kuitenkaan riitä täysin ymmärtämään äärettömän Jumalan tarkoituksia ja suunnitelmia. Me emme voi etsimisellämme tavoittaa Jumalaa. Meidän ei tule röyhkeästi yrittää vetää syrjään verhoa, jonka taakse hän on kätkenyt majesteettiutensa. Apostoli huudahtaa: ”Kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja jäljittämättömät hänen tiensä!”[15] Voimme vain määrättyyn rajaan asti käsittää, mitä hän meidän hyväksemme tekee ja mistä vaikuttimista hän toimii, jotta voisimme hahmottaa Kaikkivaltiaan äärettömän rakkauden ja armon. Taivaallinen Isämme ohjaa kaikkea viisaasti ja vanhurskaasti, eikä meillä ole aihetta tyytymättömyyteen tai epäluottamukseen. Voimme vain kunnioittaen alistua tähän. Hän paljastaa meille suunnitelmistaan niin paljon kuin meidän on hyvä tietää, ja meidän tulee luottaa, että kaikkivoiva käsi ja rakkautta täynnä oleva sydän ohjaa kaikkea muutakin.

Vaikka Jumala on antanut riittävästi todisteita uskomme pohjaksi, hän ei koskaan ota pois kaikkia epäuskon aiheita. Kaikki, jotka etsivät koukkuja, joihin epäuskonsa ripustaa, löytävät niitä. Ne, jotka kieltäytyvät hyväksymästä ja tottelemasta Jumalan sanaa, ennen kuin kaikki vastaväitteet on kumottu ja epäuskon mahdollisuus otettu pois, eivät tule koskaan seuraamaan valoa.

Jumalan epäileminen on luonnollinen seuraus siitä, että sydän on uudestisyntymätön ja vastustaa Jumalaa. Usko sen sijaan on Pyhän Hengen innoittamaa, ja se kukoistaa vain vaalittuna. Kukaan ei tule vahvaksi uskossa ilman määrätietoista ponnistusta. Epäuskokin vahvistuu, kun sitä edistetään. Jos ihmiset eivät syvenny todisteisiin, jotka Jumala on antanut uskon ylläpitämiseksi, vaan sallivat itselleen kaiken kyseenalaistamisen ja saivartelun, he tulevat huomaamaan epäilystensä jatkuvasti lujittuvan.

Ne, jotka epäilevät Jumalan lupauksia eivätkä luota hänen armovakuutukseensa, tuottavat häpeää hänelle, eikä heidän vaikutuksensa vedä muita Kristuksen luo vaan pyrkii työntämään ihmisiä pois hänen läheisyydestään. He ovat kuin satoa tuottamattomat hedelmäpuut, joilla on laajalle ulottuvat tuuheat oksat, jotka peittävät auringon toisilta kasveilta saaden ne lakastumaan ja kuolemaan viileässä varjossaan. Tällaisten henkilöiden elämäntyö on päättymätön todistus heitä vastaan. He kylvävät epäilyn ja epäuskon siemeniä, jotka tuottavat varman sadon.

Niillä, jotka tosissaan haluavat päästä epäilyksistään, on vain yksi tapa toimia. Sen sijaan, että he herättävät kysymyksiä ja saivartelevat siitä, mitä eivät ymmärrä, heidän tulee seurata jo saamaansa valoa, ja he tulevat saamaan entistä suurempaa valoa. Kun he täyttävät kaikki ymmärtämänsä velvollisuudet, he saavat mahdollisuuden käsittää ja toteuttaa myös sellaista, mistä he vielä ovat epävarmoja.

Paholainen pystyy esittämään totuuden väärennöksen niin totuuden näköisenä, että se pettää kaikki ne, jotka haluavat välttää totuuden vaatimaa itsekieltäymystä ja uhrauksia. Hän ei kuitenkaan kykene pitämään vallassaan ainoatakaan, joka rehellisesti hinnasta piittaamatta etsii totuutta. Kristus on totuus, ja hänessä ”[t]odellinen valo, joka valaisee jokaisen ihmisen, oli tulossa maailmaan”[16]. Totuuden Henki on lähetetty ohjaamaan ihmisiä löytämään koko totuus. Jumalan Pojan arvovallalla meille sanotaan: ”Etsikää, niin te löydätte.”[17] ”Joka tahtoo noudattaa hänen tahtoaan, pääsee kyllä selville siitä, onko opetukseni lähtöisin Jumalasta vai puhunko omiani.”[18]

---

15 Room. 11:33.
16 Joh. 1:9.
17 Matt. 7:7.
18 Joh. 7:17.

Kristuksen seuraajat tuntevat huonosti Paholaisen ja hänen joukkojensa heitä vastaan laatimat juonet. Taivaan valtaistuimella istuva tulee kuitenkin mitätöimään kaikki nämä kavalat suunnitelmat ja kääntämään ne omien perimmäisten tarkoitustensa edistämiseen. Herra sallii kansalleen ankaria kiusausten tuomia koettelemuksia, ei siksi, että ne olisivat hänelle mieleen, vaan koska ne ovat tarpeen heidän lopulliselle voitolleen. Jumala ei voi suojella heitä viettelyksiltä, koska hän toimii aina arvojensa mukaisesti, ja kiusausten tarkoitus on valmistaa heitä vastustamaan kaikkia pahan houkutuksia.

Sen enempää syntiset ihmiset kuin demonitkaan eivät voi estää Jumalan työtä tai sulkea pois hänen kansaltaan Jumalan läheisyyttä, jos he antautunein ja katuvin sydämin tunnustavat ja hylkäävät syntinsä ja uskossa vetoavat hänen lupauksiinsa. On mahdollista tehdä voitollista vastarintaa jokaista kiusausta ja kaikkia salaisia tai näkyviä vastustavia voimia vastaan. ”Ei väellä eikä voimalla, vaan minun hengelläni, sanoo Herra Sebaot.”[19]

”Sillä Herran silmät katsovat hurskaiden puoleen, hänen korvansa kuulevat heidän rukouksensa – –. Kuka voi tehdä teille pahaa, jos te kiihkeästi pyritte tekemään hyvää?”[20] Kun Bileam manasi loitsujaan Israelia vastaan suuren palkkion houkuttelemana, hän uhrasi Herralle hankkiakseen kirouksen Jumalan kansalle. Herran Henki esti kuitenkin hänen tavoittelemansa pahan. Bileam joutui huudahtamaan: ”Kuinka voisin kirota sen, jota ei Jumala kiroa, miten solvata sitä, jota Herra ei solvaa? – – Saisinpa kuolla oikeamielisten lailla, olisipa loppuni niin kuin heidän!”[21] Uuden uhrin jälkeen tämä Jumalan hylännyt profeetta totesi: ”Minä sain tehtäväkseni siunata, ja kun Jumala siunaa, en minä voi siunausta peruuttaa. Ei ole onnettomuutta Jaakobin varalle, ei pahaa Israelin osalle. Heidän kanssaan on Herra, heidän Jumalansa, he ylistävät kuningastaan riemuhuudoin. – – Ei ole loitsua Jaakobia vastaan, taika ei tehoa Israeliin. Jaakobista ja Israelista sanotaan: ’Mitä onkaan Herra tehnyt!’”[22] Alttarit rakennettiin kuitenkin vielä kolmannen kerran, ja Bileam yritti jälleen synnyttää kirouksensa. Profeetan vastahakoisten huulien välityksellä Jumalan Henki julisti kuitenkin menestystä valituilleen ja nuhteli heidän vihollistensa tyhmyyttä ja pahantahtoisuutta. ”Siunattuja ovat ne, jotka sinua siunaavat, kirottuja ne, jotka sinua kiroavat.”[23]

Tuossa vaiheessa Israel oli uskollinen Jumalalle, ja niin kauan kuin he pysyivät kuuliaisina hänen lailleen, ei ollut maanpäällisiä eikä helvetillisiä voimia, jotka olisivat pystyneet voittamaan heidät. Vaikka Bileamin ei sallittu lausua kirousta Jumalan kansaa vastaan, hän pääsi tavoitteeseensa viettelemällä heidät syntiin. Kun he rikkoivat Jumalan käskyjä vastaan, he irrottautuivat hänen yhteydestään ja joutuivat kokemaan Paholaisen tuhovoiman.

Paholainen on hyvin tietoinen siitä, etteivät yhdistyneetkään pimeyden joukot pärjää taistelussa heikointa Kristuksesta kiinni pitävää vastaan. Hän tietää myös, että avoin hyökkäys johtaa siihen, että häntä aletaan vastustaa. Siksi hän koettaa houkutella ristin sotilaat ulos lujista linnoituksistaan suoraan hänen väijytykseensä. Hän on valmis tuhoamaan kaikki, jotka uskaltautuvat hänen reviirilleen. Olemme turvassa vain riippuessamme nöyrästi kiinni Jumalasta ja noudattaessamme kaikkia hänen käskyjään.

Ilman rukousta ei kukaan ole turvassa edes yhtä päivää tai tuntia. Meidän pitäisi erityisesti pyytää Jumalalta viisautta ymmärtää hänen sanaansa. Se paljastaa kiusaajan juonet ja antaa keinot, joilla häntä voi menestyksellä vastustaa. Paholainen on mestari lainaamaan

---

19 Sak. 4:6b.
20 1. Piet. 3:12, 13.
21 4. Moos. 23:8, 10.
22 4. Moos. 23:20, 21, 23.
23 4. Moos. 24:9.

528–530

Raamattua. Hän antaa sen teksteille omia tulkintojaan siinä toivossa, että saisi meidät lankeamaan. Meidän tuleekin tutkia Raamattua nöyrällä mielellä emmekä saa koskaan menettää näkyämme siitä, kuinka riippuvaisia Jumalasta olemme. Meidän on syytä pitää jatkuvaa vartiota Paholaisen temppujen varalta ja rukoilla uskossa lakkaamatta: Älä ”anna meidän joutua kiusaukseen”.[24]

24 Matt. 6:13.

33

Ensimmäinen suuri eksytys

Heti ihmiskunnan historian alussa Paholainen aloitti ponnistelunsa ihmissuvun pettämiseksi. Hän, joka oli kiihottanut kapinaa taivaassa, toivoi saavansa maan asukkaat puolelleen sotaan Jumalan hallintoa vastaan. Aadam ja Eeva olivat täysin onnellisia ollessaan kuuliaisia Jumalan laille, ja tämä tosiasia todisti jatkuvasti Paholaisen taivaassa esittämää väitettä vastaan. Hän oli uskotellut, että Jumalan laki alistaa luotuja ja on vastoin heidän parastaan. Tämän lisäksi hänen kateutensa heräsi, kun hän näki, kuinka kaunis ensimmäisen ihmisparin asuinpaikka oli. Hän päätti aiheuttaa heidän lankeemuksensa, jotta hän saisi erotettua heidät Jumalasta ja alistettua oman valtansa alle. Näin hän saisi maan hallintaansa ja voisi perustaa tänne Korkeinta vastustavan valtakuntansa.

Jos Paholainen olisi paljastanut todellisen luonteensa, hänet olisi heti torjuttu, koska Aadamia ja Eevaa oli varoitettu tästä vaarallisesta vihollisesta. Siksi hän toimi näkymättömissä ja peitti tarkoitusperänsä voidakseen paremmin onnistua tavoitteissaan. Hän käytti välikappaleenaan käärmettä, joka oli silloin kiehtovalta näyttävä eläin. Puhutellessaan Eevaa hän kysyi: ”Onko Jumala todella sanonut: ’Te ette saa syödä mistään puutarhan puusta’?”[1] Jos Eeva ei olisi ryhtynyt keskusteluun kiusaajan kanssa, hän olisi ollut turvassa, mutta uskaltauduttuaan ajatustenvaihtoon hän jäi vihollisen juonikkuuden uhriksi. Vieläkin monet lankeavat samalla tavalla. He epäilevät ja kyseenalaistavat Jumalan vaatimukset. Sen sijaan, että he olisivat kuuliaisia jumalallisille käskyille, he hyväksyvät ihmisteorioita, jotka eivät ole kuin naamioituja Paholaisen keksintöjä.

”Nainen vastasi käärmeelle: ’Kyllä me saamme syödä puutarhan puiden hedelmiä. Vain siitä puusta, joka on keskellä paratiisia, Jumala on sanonut: ’Älkää syökö sen hedelmiä, älkää edes koskeko niihin, ettette kuolisi.’ Silloin käärme sanoi naiselle: ’Ei, ette te kuole. Mutta Jumala tietää, että niin pian kuin te syötte siitä, teidän silmänne avautuvat ja teistä tulee Jumalan kaltaisia, niin että tiedätte kaiken, sekä hyvän että pahan.’”[2] Paholainen väitti heidän tulevan Jumalan kaltaisiksi ja saavan aiempaa suuremman viisauden ja pääsevän korkeammalle elämän tasolle. Eeva lankesi kiusaukseen, ja hänen vaikutuksensa johti Aadamin syntiin. He hyväksyivät käärmeen sanat, joiden mukaan Jumala ei tarkoittanut, mitä sanoi. He eivät luottaneet Luojaansa, vaan alkoivat kuvitella hänen rajoittavan heidän vapauttaan, ja että he voisivat saavuttaa suuren viisauden ja paremman aseman rikkomalla Jumalan lakia.

Mutta mitä Aadam syntinsä jälkeen tajusi sanojen ”sinä päivänä, jona siitä syöt, olet kuoleman oma”[3] tarkoittavan? Kokiko hän niiden merkitsevän pääsyä korkeammalle tietoisuuden tasolle, niin kuin Paholainen oli hänelle uskotellut? Mikäli näin olisi ollut, lain rikkominen olisi saanut paljon hyvää aikaan, ja Paholainen olisi osoittautunut ihmisrodun

1 1. Moos. 3:1.
2 1. Moos. 3:2–5.
3 1. Moos. 2:17.

531, 532

hyväntekijäksi. Aadam joutui kuitenkin toteamaan, ettei Jumalan antama tuomio tarkoittanut tätä, vaan että hän joutuisi rangaistuksena synnistään palaamaan maahan, josta hänet oli muovattu: ”Maan tomua sinä olet, maan tomuun sinä palaat.”[4] Paholaisen sanat, ”teidän silmänne avautuvat”, osoittautuivat todeksi vain yhdessä merkityksessä: Rikottuaan Jumalaa vastaan heidän silmänsä avautuivat näkemään heidän oman tyhmyytensä. He oppivat tuntemaan pahan ja joutuivat maistamaan rikkomuksen kitkerää hedelmää.

Eedenin keskellä kasvoi elämän puu, jonka hedelmällä oli voima ylläpitää elämää loputtomasti. Jos Aadam olisi pysynyt Jumalalle kuuliaisena, hän olisi voinut edelleenkin nauttia vapaasta pääsystä tämän puun luo ja elää ikuisesti. Kun hän teki syntiä, häneltä kuitenkin evättiin mahdollisuus syödä elämän puusta, ja hänestä tuli kuolevainen. Jumalan sanat, ”tomua sinä olet – – tomuun sinä palaat”, viittaavat elämän täydelliseen loppumiseen.

Ihmiselle tarjottiin kuolemattomuutta kuuliaisuuden ehdolla. Nyt lainrikkomus oli sen vienyt. Aadam ei voinut jättää jälkeläisilleen sellaista, mitä hänellä itsellään ei ollut, eikä langenneella ihmissuvulla olisi ollut mitään toivoa, ellei Jumala olisi Poikansa uhrin avulla tarjonnut heille mahdollisuutta kuolemattomuuteen. ”Näin on kuolema saavuttanut kaikki ihmiset, koska kaikki ovat tehneet syntiä”[5], mutta ”Kristus Jeesus – – on kukistanut kuoleman ja tuonut valoon elämän ja katoamattomuuden lähettämällä maailmaan evankeliumin.”[6] Kuolemattomuus on mahdollinen vain Kristuksen avulla. Jeesus sanoi: ”Sillä, joka uskoo Poikaan, on ikuinen elämä, mutta joka ei tottele Poikaa, se ei pääse näkemään elämää – – .”[7] Jokainen voi saada tämän korvaamattoman arvokkaan siunauksen, jos on valmis hyväksymään sen ehdot. Kaikille, ”jotka uupumatta hyvää tehden etsivät kirkkautta, kunniaa ja katoamattomuutta, hän antaa ikuisen elämän”.[8]

Ainoa, joka lupasi Aadamille ikuista elämää huolimatta hänen tottelemattomuudestaan, oli suuri pettäjä. Käärmeen sanat Eevalle: ”Ei, ette te kuole”,[9] olivat ensimmäinen koskaan pidetty sielun kuolemattomuutta opettava saarna. Kuitenkin tätä vain Paholaisen auktoriteettiin perustuvaa väitettä kaiutetaan kristikunnassa, ja valtaosa ihmiskunnasta sen hyväksyy samoin kuin esivanhempammekin tekivät. Jumalan tuomion, ”sen, joka tekee syntiä, on kuoltava”[10], väitetään tarkoittavan, ettei sen, joka syntiä tekee, tarvitse kuolla, vaan hän elää ikuisesti. Emme voi kuin hämmästellä sitä outoa hullaantumista, joka saa ihmiset sinisilmäisesti uskomaan Paholaisen sanoja ja tekee heistä niin epäuskoisia Jumalan sanoille.

Jos ihminen olisi lankeemuksen jälkeen päässyt vapaasti elämän puulle, hän olisi elänyt ikuisesti, ja myös synnistä olisi tullut ikuinen. Kerubit kuitenkin vartioivat ”elämän puulle vievää tietä[11] leimuavan miekan kanssa, eikä yksikään Aadamin jälkeläinen ole saanut lupaa päästä tuon vartion ohi syödäkseen elämää antavaa hedelmää. Tästä syystä ei ole yhtään kuolematonta syntistä.

Syntiinlankeemuksen jälkeen Paholainen käski enkeleitään erityisesti painottamaan uskoa ihmisen luonnolliseen kuolemattomuuteen. Houkuteltuaan ihmiset tähän harhaan heidän piti saada ihmiset päättelemään, että syntiset joutuvat ikuiseen kärsimykseen. Tällä tavoin pimeyden ruhtinas voi auttajiensa myötävaikutuksella kuvata Jumalan kostonhimoisena

---

4 1. Moos. 3:19.
5 Room. 5:12.
6 2. Tim. 1:10.
7 Joh. 3:36.
8 Room. 2:7.
9 1. Moos. 3:4.
10 Hes. 18:20.
11 1. Moos. 3:24.

532–534

hirmuhallitsijana. Hän väittää Jumalan syöksevän helvettiin kaikki, jotka eivät häntä miellytä ja antaa heidän aina tuntea vihansa. Hän väittää myös, että kun he kärsivät ja vääntelehtivät ikuisten liekkien sanoin kuvaamattomassa tuskassa, heidän Luojansa katsoo sitä tyytyväisenä.

Näin periviholliinen pukee Jumalan omien ominaisuuksiensa kaapuun. Julmuus on paholaismaista. Jumala on rakkaus. Kaikki Jumalan luoma oli puhdasta, pyhää ja rakastettavaa, kunnes ensimmäinen suuri kapinajohtaja toi synnin tänne. Paholainen itse on vihollinen, joka houkuttelee ihmisen syntiin ja jos vain voi, tuhoaa hänet, kun on varmistunut saaliistaan. Sitten hän riemuitsee tuottamastaan hävityksestä. Jos se hänelle sallittaisiin, hän kaappaisi koko ihmissuvun verkkoonsa. Kukaan Aadamin jälkeläisistä ei voisi päästä häneltä karkuun ilman jumalallisen voiman apua.

Tänäkin aikana Paholainen yrittää voittaa ihmiset samalla menetelmällä kuin ensimmäiset esivanhempamme. Hän horjuttaa ihmisten uskoa Luojaan ja johtaa heidät epäilemään tämän hallinnon viisautta ja lakien oikeudenmukaisuutta. Paholainen ja hänen lähettiläänsä väittävät Jumalaa pahemmaksi kuin he itse ovat yrittäessään oikeuttaa oman pahantahtoisuutensa ja kapinansa. Suuri pettäjä haluaa esittää oman hirvittävan julmuutensa taivaallisen Isämme ominaisuutena. Näin hän voisi saada itsensä näyttämään epäoikeudenmukaisen hallitsijan uhrilta, kun hän joutui ajetuksi pois taivaasta kieltäydyttyään alistumasta niin väärämielisen johtajan alaisuuteen. Hän tarjoaa maailmalle vapautta ja lempeää johtajuutta Jumalan ankarien sääntöjen vaatiman orjuuden sijaan. Tällä tavoin hän onnistuu houkuttelemaan ihmisiä luopumaan uskollisuudesta Jumalaa kohtaan.

Kuinka vastenmielinen kaikenlaisille rakkauden ja armon tunteille ja kuinka vastoin oikeustajuamme onkaan oppi siitä, että jumalattomia kuolleita piinataan tulella ja rikinkatkulla[12] ikuisesti palavassa helvetissä. Lyhyen ihmiselämän synneistä seuraisi kidutus, joka jatkuisi niin kauan kuin Jumala elää. Kuitenkin tätä oppia on opetettu yleisesti, ja se on vieläkin osa monia kristillisiä uskontunnustuksia.[13] Eräs oppinut teologian tohtori sanoi: ”Näky helvetin kärsimyksistä lisää pyhien onnea kautta ikuisuuden. Kun he näkevät toisten, jotka ovat heidän kaltaisiaan olemukseltaan ja syntyneet samanlaisiin olosuhteisiin, joutuvan syöstyksi sellaiseen tuskaan, kun he itse ovat niin arvostettuja, se saa heidät näkemään, kuinka onnekkaita he ovat.” Toinen käytti seuraavia sanoja: ”Vihan astiat ovat ikuisen rangaistusmääräyksen kohteita, ja tulesta, joka heitä kiduttaa nousee savu aina ja ikuisesti. Tämä tapahtuu armon astioiden nähden, jotka sen sijaan, että ajattelisivat tätä näiden kärsivien raukkojen kannalta, huudahtavat: ’Aamen, Halleluja! Kiitos Herralle!’”[14]

Mistä Jumalan sanan kohdasta tämän opetuksen voi löytää? Menettävätkö lunastetut taivaaseen päästyään kaiken kykynsä sääliin, myötätuntoon tai tavalliseen inhimillisyyteen? Pitääkö nämä vaihtaa stoalaiseen välinpitämättömyyteen tai villi-ihmisen raakuuteen? Ei missään tapauksessa; ei Jumalan kirja tällaista opeta. Edellä lainattujen näkemysten lausujat saattavat olla oppineita ja rehellisiä, mutta he ovat joutuneet Paholaisen järkeilyn uhreiksi. Hän johtaa heidät tulkitsemaan väärin voimakkaita Raamatun sanoja ja sävyttää ajatukset katkeruudella ja pahuudella, jotka sopivat häneen itseensä eivätkä Luojaamme. ”Näin sanoo Herra Jumala: Niin totta kuin elän, en minä tahdo, että jumalaton kuolee vaan että hän

---

12 Esim. Ilm. 21:8.

13 Yleisimmin käytetyt vanhat kristilliset uskontunnustukset, Apostolinen ja Nikean uskontunnustus, eivät viittaa helvetin kestoon. Siksi kirjoittaja tarkoittanee tunnustuskirjojen kaltaisia oppikoosteita, joita eri kristillisillä yhteisöillä on. *Suomentajan huomautus.*

14 Vihan astioilla tarkoitetaan Jumalan hylänneitä ihmisiä ja armon astioilla Jumalan lapsia. *Toimituksen huomautus.*

kääntyy teiltään ja saa elää. Kääntykää! Kääntykää pahoilta teiltänne! Miksi te kuolisitte – –!"[15]

Koituisiko siitä Jumalalle mitään hyvää, jos hyväksyisimme hänen nauttivan loputtomasta kidutuksen näkemisestä tai helvetin liekeissä pitämiensä kärsivien luotujen tuskanhuutojen, valitusten ja kirousten kuuntelemisesta? Voisivatko tällaiset kauheat äänet olla musiikkia äärettömän rakkauden korville? Väitetään, että loputtoman kurjuuden aiheuttaminen jumalattomille osoittaisi Jumalan vihan syntiä kohtaan olevan pahuutta, joka tuhoaa rauhan ja maailmankaikkeudessa vallitsevan järjestyksen. Millaista kauheaa jumalanpilkkaa! Ikään kuin Jumalan viha synnin pahuutta kohtaan olisi syy jatkaa syntiä loputtomasti. Tällä tavalla opettavien teologien mukaan jatkuva kidutus ilman armon toivoa veisi uhriraukoilta järjen. Purkaessaan raivonsa kirouksiin ja pilkkaan he jatkuvasti lisäisivät syyllisyytensä taakkaa, eikä koko ikuisuuden kestävä synnin kasvu toisi Jumalalle kunniaa.

Ihmismielen on mahdoton kuvitella kaikkea sitä pahaa, jota ikuisen kärsimyksen harhaoppi on saanut aikaan. Raamatun rakkautta, hyvyyttä ja ylenpalttista myötätuntoa korostava usko on tullut taikauskon ja kauhuopin pimentämäksi. Kun ajattelemme, miten väärässä valossa Paholainen on Jumalan luonteen esittänyt, onko ihme, että armollista Luojaamme pelätään ja jopa vihataan? Se kauhistuttava kuva Jumalasta, joka tämän opin myötä on levinnyt saarnatuoleista maailmaan, on tuottanut tuhansia tai oikeammin miljoonia epäilijöitä ja jumalankieltäjiä.

Teoria ikuisesta kidutuksesta on "vihan viiniä", yksi Babylonin kaikille kansoille juottamista vääristä opeista.[16] Se, että Kristuksen evankeliumin julistajat ovat omaksuneet tämän harhaopin ja opettavat sitä kirkoissa, on todellakin käsittämätöntä. He ovat perineet sen Roomalta samoin kuin väärän lepopäivänkin. On totta, että suuret ja hyvät miehet ovat tätä opettaneet, mutta he eivät olleet saaneet tästä asiasta samaa tietoa kuin me. Heidän vastuunsa ulottuu vain siihen valoon, joka heidän aikanaan loisti, mutta me olemme tilivelvollisia valosta, joka loistaa tänä aikana. Jos luovumme Jumalan sanan todistuksesta ja hyväksymme vääriä oppeja, koska isämme niitä opettivat, koskee Babylonille lausuttu tuomio meitä ja juomme "vihan viiniä".

Monet pitävät oppia ikuisesta kidutuksesta vastenmielisenä, mikä ajaa heidät vastakkaiseen harhaan. He ymmärtävät Raamatun kuvaavan Jumalan rakastavana ja myötätuntoisena, eivätkä he voi uskoa hänen tuomitsevan luotuja helvetin ikuisesti palaviin liekkeihin. Koska he olettavat sielun luonnostaan kuolemattomaksi, he eivät näe kuin yhden mahdollisen johtopäätöksen, että lopulta koko ihmiskunta pelastuu. Monien mielestä Raamatun varoituksia ei ole tarkoitettu kirjaimellisiksi, vaan niiden tarkoitus on pelotella ihmiset kuuliaisuuteen. Näin syntinen voi elää itsekkäissä nautinnoissaan, vähät välittää Jumalan vaatimuksista ja kuitenkin odottaa lopulta saavansa hänen hyväksyntänsä. Tällainen oppi väärinkäyttää Jumalan armoa ja sivuuttaa hänen oikeudenmukaisuutensa. Tämä miellyttää uudestisyntymätöntä sydäntä, ja se saa syntiset tekemään rohkeammin pahaa.

Kun haluaa osoittaa, miten kaikkien pelastukseen uskovat vääristävät Raamattua saadakseen tukea ihmisiä tuhoaville opeilleen, tarvitsee vain lainata heidän omia sanojaan. Erään uskosta piittaamattoman, onnettomuudessa äkillisesti kuolleen, nuoren miehen hautauspuheeseen universalistipastori[17] valitsi tekstikseen Raamatun kertomuksesta löyty-

---

15 Hes. 33:11.

16 Ilm. 14:8; ks. myös Ilm. 17:2.

17 Kristillinen universalismi on käsitys, jonka mukaan kaikki pelastuvat. Sitä on jossakin muodossa esiintynyt jo kirkkoisien ajoilta ja 1700-luvun loppupuolelta kirkkokuntana (Universalist Church of America). *Suomentajan huomautus.*

vän Daavidia koskevan kommentin: ” – – hän oli lohduttautunut Amnonin kuolemasta – –.”[18]

Puhuja jatkoi: ”Minulta kysytään usein, mikä on niiden kohtalo, jotka jättävät synnin maailman ja kuolevat vaikkapa päihtyneinä tai rikosten tahroja vaatteissaan, tai – kuten tämä nuori mies – ilman, että koskaan ovat tunnustaneet uskoa tai nauttineet hengellisestä kokemuksesta. Tyydymme vastaukseen, jonka Raamattu tähän vaikeaan ongelmaan tarjoaa: Amnon oli hyvin syntinen nuori. Hän ei tehnyt parannusta, hänet juotettiin humalaan ja surmattiin juopuneena. Daavid oli Jumalan profeetta, ja hänellä on täytynyt olla tieto Amnonin kohtalosta tulevassa maailmassa. Miten Daavid ilmaisi sydämensä ajatukset? ’Mutta kuningas Daavid alkoi ikävöidä Absalomin luo, sillä hän oli lohduttautunut Amnonin kuolemasta.’

Mitä näistä sanoista voi päätellä? Eikö sitä, ettei loppumaton kärsimys kuulunut Daavidin uskoon? Ja mietittyämme asiaa löydämme voittavan todisteen sille miellyttävämmälle, valistuneemmalle ja hyväntahtoisemmalle oletukselle, että kaikki maailmankaikkeudessa päättyy puhtauteen ja rauhaan. Daavid oli lohduttautunut poikansa kuolemasta. Miksi? Koska hän profeetallisella näkökyvyllään pystyi näkemään sellaisen loistavan tulevaisuuden, jossa hänen poikansa on kiusausten ulottumattomissa, vapaa orjuuttavista asioista, puhdistettu kaikesta synnin tuomasta rappiosta ja lopulta, tultuaan riittävän pyhäksi ja valistuneeksi, hänet on hyväksytty muiden taivaaseen nousseiden riemuitsevien henkien joukkoon. Daavidin ainoa lohdutus oli se, että hänen rakas poikansa oli päässyt nykyisestä synnin ja kärsimyksen tilasta sinne, missä Pyhän Hengen jaloimmat henkäykset voivat valaista pojan pimeän sydämen ja missä hänen mielelleen avautuisi taivaallinen viisaus ja ikuisen rakkauden autuus. Näin valmistettuna ja luonnoltaan pyhitettynä hän oli valmis iloitsemaan taivaalliseen perintöön kuuluvasta levosta ja yhteydestä.

Nämä ajatukset auttavat meitä ymmärtämään, ettei taivaallinen pelastus riipu mistään, mitä voimme tässä elämässä tehdä, ei sydämen muutoksesta, ei siitä, mihin on uskonut eikä jonkin uskonnon tunnustamisesta.”

Tällä tavoin Kristuksen palvelijaksi tunnustautunut pastori toisti käärmeen Eedenissä lausuman valheen: ”Ei, ette te kuole.”[19] ” – – niin pian kuin te syötte siitä, teidän silmänne avautuvat ja teistä tulee Jumalan kaltaisia – –.”[20] Hän väittää pahimpien syntisten – murhaajien, varkaiden ja avionrikkojien – pääsevän kuolemansa jälkeen ikuiseen onneen.

Mihin tämä Raamatun väärentäjä perustaa johtopäätöksensä? Yhteen lauseeseen, jossa kerrotaan Daavidin alistuneen kohtaloonsa. Hän ”alkoi ikävöidä Absalomin luo, sillä hän oli lohduttautunut Amnonin kuolemasta”.[21] Kun aika oli parantanut pahimman surun, Daavid alkoi kuolleen sijaan kaivata elossa olevaa poikaansa Absalomia, joka oli lähtenyt vapaaehtoiseen maanpakoon, koska pelkäsi saavansa hänelle kuuluvan rangaistuksen rikoksestaan. Ja tässä muka on todiste, että juopunut, insestiin syyllistynyt Amnon pääsi heti kuoltuaan autuaiden asumuksiin, jossa hänet puhdistettaisiin ja valmisteltaisiin elämään synnittömien enkeleiden parissa! Tällainen on viihdyttävää lihallisen ihmismielen mieliksi sovitettua satua. Kyseessä on Paholaisen oma oppi, ja kuinka tehokkaasti se vaikuttaakaan. Pitäisikö meidän olla yllättyneitä, kun pahuus rehottaa ympärillämme tällaisen opetuksen vuoksi.

Tämän yhden valheopettajan esitys sopii kuvaamaan monia, jotka poimivat Raamatusta muutaman tekstiyhteydestään irrotetun sanan, ja antavat niille selityksen, joka usein on täysin päinvastainen niiden oikealle merkitykselle. Irrallisia tekstejä vääristellään todisteiksi

18 2. Sam. 13:39, RK 2012.
19 1. Moos. 3:4.
20 1. Moos. 3:5.
21 2. Sam. 13:39, RK 2012.

537–539

opetukseen, joka ei ollenkaan perustu Jumalan sanaan. Todisteena annettu päätelmä juopuneen Amnonin taivaaseen pääsystä on vastoin suoria ja selkeitä Raamatun tekstejä, joiden mukaan juomarit eivät peri Jumalan valtakuntaa.[22] Näin epäilijät, epäuskoiset ja Jumalan hylänneet kääntävät totuuden valheeksi. Heidän viisastelunsa pettää monet, jotka tuuditetaan uneen maallisen turvallisuudentunteen kehdossa.

Jos olisi totta, että kaikkien ihmisten sielut menisivät kuoleman hetkellä suoraan taivaaseen, eikö olisi parempi kuolla kuin elää? Tämä uskomus onkin johtanut monet päättämään päivänsä. Kun vaikeudet, hämmennys ja pettymykset ovat tuntuneet voittamattomilta, on tuntunut helpolta katkaista elämän hauras lanka ja lentää pois ikuisen maailman autuuteen.

Jumala on antanut sanassaan ratkaisevan todisteen rangaistuksesta, joka kohtaa hänen lakinsa rikkojia. Niiden, joiden mielestä Jumala on liian armollinen tuomitsemaan syntistä, pitäisi vain katsoa Golgatan ristille. Jumalan tahrattoman Pojan kuolema todistaa, että synnin ”palkka on kuolema”.[23] Jokainen lainrikkomus vaatii oikeudenmukaisen rangaistuksen. Synnitön Kristus tuli synniksi ihmisen puolesta. Hän kantoi rikkomuksen syyllisyyden ja Isä kätki häneltä kasvonsa, kunnes hänen sydämensä murtui ja hänen elämänsä päättyi. Tämä uhri annettiin syntisten lunastamiseksi. Ei ollut muuta tapaa, jolla ihminen olisi voinut vapautua synnin rangaistuksesta. Jokainen, joka kieltäytyy näin kalliilla hinnalla tarjotusta sovituksesta, joutuu henkilökohtaisesti kantamaan rikkomuksensa syyllisyyden ja rangaistuksen.

On syytä pohtia, mitä muuta Raamattu opettaa Jumalan hylänneistä ja katumattomista, jotka universalistien mielestä muuttuvat kuollessaan pyhiksi ja onnellisiksi enkeleiksi.

”Sille, jolla on jano, minä annan lahjaksi vettä elämän veden lähteestä.”[24] Tämä lupaus koskee vain janoisia. Elämän vettä tarjotaan vain niille, jotka tiedostavat tarpeensa ja etsivät pelastusta hartaammin kuin mitään muuta. ”Tämä on voittajan palkinto. Minä olen hänen Jumalansa, ja hän on minun poikani.”[25] Tähänkin liittyy ehtoja. Voidaksemme periä kaiken meidän on vastustettava syntiä ja voitettava se.

Herra ilmoittaa profeetta Jesajan sanoilla: ”Onnellinen on vanhurskas! Hänen käy hyvin, hän saa nauttia tekojensa hedelmiä. Voi jumalatonta! Hänen käy huonosti, hänelle tehdään niin kuin hän itse teki.”[26] Raamatun viisas ajattelija jatkaa: ”[M]oni syntinen tekee pahaa sata kertaa ja elää silti kauan. Tiedän kuitenkin, että Jumalaa pelkäävälle käy hyvin hänen jumalanpelkonsa johdosta, ja tiedän myös, että jumalattomalle ei käy hyvin – –.”[27] Paavalikin todistaa siitä, millaista aarretta syntiset itselleen kerryttävät: ” – – kartutat vihaa, ja se kohtaa sinut vihan päivänä, jolloin Jumalan oikeudenmukainen tuomio tulee julki. Silloin Jumala maksaa jokaiselle hänen tekojensa mukaan. – – Tuska ja ahdistus tulee jokaisen osaksi, joka tekee pahaa – –.”[28]

”Tehän tiedätte – –, ettei kenelläkään siveettömällä eikä saastaisella ole osaa Kristuksen ja Jumalan valtakunnasta – –.”[29] ”Tavoitelkaa rauhaa kaikkien kanssa ja pyrkikää pyhitykseen, sillä ilman sitä ei kukaan ole näkevä Herraa.”[30] ”Autuaita ne, jotka pesevät vaatteensa: he pääsevät syömään elämän puusta ja saavat mennä porteista sisälle kaupunkiin.

---

22 1. Kor. 6:10.
23 Room. 6:23.
24 Ilm. 21:6.
25 Ilm. 21:7.
26 Jes. 3:10, 11.
27 Saarn. 8:12, 13.
28 Room. 2:5, 6, 9.
29 Ef. 5:5.
30 Hepr. 12:14.

Ulkopuolelle jäävät koirat ja noidat, irstailijat, murhaajat ja epäjumalien palvelijat ja kaikki, jotka rakastavat valhetta ja noudattavat sitä."[31]

Jumala on tehnyt ihmisille selväksi, millainen hän on luonteeltaan ja kuinka hän toimii synnin suhteen. "Herra, Herra on laupias Jumala, hän antaa anteeksi. Hän on kärsivällinen, ja hänen hyvyytensä ja uskollisuutensa on suuri. Hän on armollinen tuhansille ja antaa anteeksi pahat teot, rikkomukset ja synnit, mutta ei jätä syyllistä rankaisematta."[32] " – – jumalattomista hän tekee lopun."[33] "Pahantekijät tuhoutuvat kaikki tyynni, jumalattomia odottaa perikato."[34] Jumalan hallinnon voimaa ja arvovaltaa käytetään kapinan kukistamiseen, mutta kaikki hänen toimensa synnin rankaisemiseksi tulevat olemaan täysin linjassa hänen armollisuutensa, kärsivällisyytensä ja hyväntahtoisuutensa kanssa.

Jumala ei pakota kenenkään tahtoa tai harkintakykyä. Häntä ei miellytä orjallinen kuuliaisuus. Hän toivoo luotujensa rakastavan häntä, koska hän on heidän rakkautensa arvoinen. Hän tahtoisi heidän olevan kuuliaisia, koska he ymmärtävät ja arvostavat hänen viisauttaan, oikeudenmukaisuuttaan ja hyväsydämisyyttään. Kaikki, joilla on oikea käsitys näistä Jumalan ominaisuuksista, rakastavat häntä, koska kunnioitus hänen ominaispiirteitään kohtaan vetää heitä hänen lähelleen.

Vapahtajamme osoitti esimerkillään, että ystävällisyyden, armon ja rakkauden periaatteet ovat kuva Jumalan luonteesta ja tahdosta. Kristus kertoi, ettei opeta mitään, mitä hän ei ole Isältään saanut. Jumalan hallinnon periaatteet ovat täydellisessä sopusoinnussa Vapahtajan ohjeen "rakastakaa vihamiehiänne"[35] kanssa. Jumala panee pahojen ihmisten tuomion täytäntöön, mutta se tapahtuu kuitenkin koko maailmankaikkeuden parhaaksi, niidenkin, jotka tuomittavaksi joutuvat. Hän tekisi heidät onnellisiksi, jos hänen hallintonsa perustana olevat lait ja hänen oikeudenmukainen luonteensa sen mahdollistaisi. Hän ympäröi heitä rakkauden osoituksillaan, antaa heille tietoa laistaan ja tarjoaa sen jälkeen heille armoaan, mutta he halveksivat hänen rakkauttaan, mitätöivät hänen lakinsa ja hylkäävät hänen armonsa. Vaikka he ottavat jatkuvasti vastaan hänen lahjojaan, he eivät kunnioita niiden antajaa, vaan vihaavat Jumalaa, koska tietävät hänen inhoavan heidän syntejään. Herra on pitkämielinen heidän uppiniskaisuuttaan kohtaan, mutta lopulta tulee se ratkaiseva hetki, jolloin heidän kohtalostaan on pakko päättää. Tuleeko hän silloin ottamaan nämä kapinoitsijat omalle puolelleen? Pakottaako hän heidät tekemään tahtonsa?

Ne, jotka ovat valinneet Paholaisen johtajakseen ja olleet hänen voimansa hallinnassa, eivät ole valmiita astumaan Jumalan eteen. Ylpeys, petos, epäsiveellisyys ja julmuus ovat tulleet osaksi heidän luonnettaan. Voisivatko he päästä taivaaseen asuakseen ikuisesti niiden seurassa, joita he tässä elämässä halveksivat ja vihasivat? Valehtelija ei tule koskaan pitämään totuudesta, nöyryys ei miellytä itsekeskeistä tai ylpeää, puhtaus ei tunnu hyvältä turmeltuneesta eikä epäitsekäs rakkaus viehätä itsekästä. Mitä nautittavaa taivas voisi tarjota niille, jotka ovat koko sydämestään kiinni maallisissa ja itsekkäissä pyrkimyksissään?

Voitaisiinko ne, jotka ovat käyttäneet koko elämänsä kapinaan Jumalaa vastaan, äkkiä viedä taivaaseen, jossa he joutuisivat todistamaan siellä pysyvästi vallitsevaa pyhää täydellisyyttä? Kaikki heidän ympärillään olisivat rakkauden täyttämiä, kaikkien olemus loistaisi iloa, valloittava sointuva musiikki kaikuisi Jumalan ja Karitsan kunniaksi, ja jatkuva valtaistuimella istuvan kasvoista loistava valovirta valaisisi lunastetut.Voisivatko ne, joiden sydän

31 Ilm. 22:14, 15.
32 2. Moos. 34:6, 7.
33 Ps. 145:20.
34 Ps. 37:38.
35 Matt. 5:44; Luuk. 6:27, 35.

541, 542

on täynnä vihaa Jumalaa, totuutta ja pyhyyttä kohtaan, olla mukana taivaallisen joukon kanssa ja yhtyä heidän kiitoslauluihinsa? Kestäisivätkö he Jumalan ja Karitsan kirkkauden? Ei, ei! Heillehän annettiin vuosien ajan mahdollisuuksia muokata luonnettaan taivasta varten, mutta he eivät totuttaneet mieltään rakastamaan puhtautta eivätkä koskaan oppineet taivaan kieltä. Nyt on liian myöhäistä. Elinikä kapinassa Jumalaa vastaan on tehnyt heistä taivaaseen sopimattomia. Taivaan pyhyys, puhtaus ja rauha olisi heistä kidutusta, ja Jumalan kirkkaus olisi heille kuin kuluttava tuli. He tahtoisivat pois tuosta pyhästä paikasta. Tuho olisi heille tervetullut pakotie pois hänen kasvojensa edestä, joka kuoli heidän lunastuksekseen. Pahojen kohtalo johtuu heidän omista valinnoistaan. Kun heidät suljetaan taivaan ulkopuolelle, se pohjautuu heidän puoleltaan valintaan ja Jumalan puolelta oikeudenmukaisuuteen ja armoon.

Tuomiopäivän tuli, samoin kuin vedenpaisumuksen vesi, kertovat Jumalan päätyneen siihen ratkaisuun, että jumalattomat ovat parantumattomia. He eivät ole valmiita alistumaan Jumalan vallan alle. He ovat harjaantuneet kapinoimaan, ja elämän päätyttyä heidän on liian myöhäistä vaihtaa ajatusten kulkua vastakkaiseen suuntaan tai kääntyä rikkomuksista kuuliaisuuteen ja vihasta rakkauteen.

Säästäessään murhaaja Kainin elämän Jumala antoi maailmalle esimerkin seurauksista, joita tulee syntisten jatkettua rajoituksetta synnin tiellä. Kainin opetus ja esimerkki johtivat suuret joukot hänen jälkeläisiään syntiin, kunnes ”ihmisten pahuus lisääntyi maan päällä” ja ”heidän ajatuksensa ja pyrkimyksensä olivat kauttaaltaan pahat”[36]. Näin ”turmelus levisi maassa Jumalan silmien alla ja väkivalta täytti maan”.[37]

Armossaan maailmaa kohtaan Jumala tuhosi pahat ihmiset Nooan aikana. Samoin Sodoman rappiolle menneen kansan surmaaminen oli armoa. Paholaisen pettävä voima saa ihmiset tuntemaan myötätuntoa ja kunnioitusta pahoja ihmisiä kohtaan, mikä jatkuvasti johtaa uusia ihmisiä kapinan puolelle. Näin oli Kainin ja Nooan päivinä samoin kuin Abrahamin ja Lootin aikaan. Tilanne on sama nyt. Kun Jumala lopullisesti tuhoaa armonsa hylkääjät, hän osoittaa laupeutta koko maailmankaikkeudelle.

”Synnin palkka on kuolema, mutta Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.”[38] Elämä on vanhurskaiden perintö, pahojen osa on kuolema. Mooses ilmoitti Israelille: ”Minä olen tänään pannut teidän valittavaksenne elämän ja kuoleman, menestyksen ja tuhon.”[39] Näissä Raamatun teksteissä kuolema ei tarkoita samaa kuin Aadamille annetussa varoituksessa, koska koko ihmiskunta kärsii hänen syntinsä rangaistusta. Kyse on ”toisesta kuolemasta”,[40] joka on vastakohta ikuiselle elämälle.

Aadamin synti toi kuoleman koko ihmissuvulle. Kaikki päätyvät hautaan. Pelastussuunnitelman mukaisesti kaikki ihmiset tuodaan esiin haudoistaan. ”Jumala herättää kuolleista niin hurskaat kuin jumalattomat.”[41] ”Sillä niin kuin kaikki ihmiset Aadamista osallisina kuolevat, niin myös kaikki Kristuksesta osallisina tehdään eläviksi[.]”[42] Tekstit tekevät kuitenkin selvän eron kahden ihmisryhmän välillä. ”– – kaikki, jotka lepäävät haudoissaan, kuulevat hänen äänensä. He nousevat haudoistaan – hyvää tehneet elämän ylösnousemukseen, pahaa tehneet tuomion ylösnousemukseen.”[43] Ne, jotka katsotaan siihen arvollisiksi, herätetään

36 1. Moos. 6:5.
37 1. Moos. 6:11.
38 Room. 6:23.
39 5. Moos. 30:15.
40 Ilm. 2:11; 20:14; 21:8.
41 Ap. t. 24:15.
42 1. Kor. 15:22.
43 Joh. 5:28, 29.

kuolleista autuaiden ja pyhien ylösnousemuksessa. ”Heihin ei toisella kuolemalla ole valtaa – –.”[44] Ne, jotka eivät ole katuen ja uskoen varmistaneet itselleen anteeksiantamusta, joutuvat kuitenkin kärsimään syntiensä rangaistuksen. Sen kesto ja voimakkuus vaihtelee heidän ”tekojensa mukaan”[45], mutta lopulta se päättyy heidän toiseen kuolemaansa. Jumala on johdonmukainen niin oikeudenmukaisuudessa kuin armossakin. Siksi hän ei voi pelastaa syntistä, joka vielä elää synnissä. Jumala poistaa synnintekijältä olemassaolon, koska hänen rikkomuksensa ovat vieneet häneltä siihen oikeuden ja hän on osoittanut, ettei ole sen arvoinen. Innoitettu kirjoittaja lausui: ”Vielä hetki – ja jumalatonta ei enää ole! Sinä katsot hänen asuinpaikkaansa – se on tyhjä!”[46] Ja toinen jatkaa: ”Ne häviävät jäljettömiin, ikään kuin niitä ei olisi koskaan ollut.”[47] Maineensa menettäneinä he vaipuvat toivottomaan olemattomuuteen ikuisiksi ajoiksi.

Näin synti tulee loppuunsa, ja sen myötä katoaa kaikki kipu ja tuho, jota se on tuottanut. Psalmista sanoo: ”Sinä – – tuhosit jumalattomat, heidän nimensä sinä pyyhit pois ikiajoiksi. Viholliset on lyöty, murskattu ainiaaksi.”[48] Johannes Ilmestyskirjassa saa nähdä tulevan ikuisen autuuden ja hän kuulee koko maailmankaikkeuden laajuisen kiitoslaulun, jota ei häiritse ainoakaan riitasointu. Hän kuulee jokaisen olennon taivaassa ja maan päällä antavan Jumalalle kunnian.[49] Silloin ei enää ole ainuttakaan kadotettua pilkkaamassa Jumalaa ja vääntelehtimässä loputtomassa kärsimyksessä, eikä yksikään onneton olento helvetistä liitä tuskanhuutoaan pelastettujen lauluihin.

Sielun luontainen kuolemattomuus on perusharha, josta juontuvat opit tietoisesta tilasta kuolemassa ja oppi ikuisesta kidutuksesta. Ne ovat Raamatun opetuksen, terveen järjen ja inhimillisten tunteittemme vastaisia. Yleisen käsityksen mukaan kuolleet pelastetut taivaassa tietävät kaiken, mitä maan päällä tapahtuu, varsinkin jälkeen jättämiensä ystävien elämässä tapahtuvat asiat. Kuinka kuitenkaan tieto heille rakkaiden ihmisten vaikeuksista tai heidän syntiensä todistaminen, heidän vaikeuksiensa, surujensa ja pettymystensä näkeminen voisi tuoda onnea näille kuolleille? Millaista taivaan autuutta kokisivat ne, jotka leijailisivat elävien ystäviensä yläpuolella? Ja miten äärimmäisen vastenmielinen on oppi siitä, että heti viimeisestä henkäyksestä katumattomat kuolleet joutuvat suoraan helvetin liekkeihin? Millaiseen ahdistukseen tämä käsitys saattaakaan ihmiset, jotka näkevät ystäviensä tulevan haudatuiksi valmistautumattomina siihen, että päätyvät ikuiseen vaivaan ja synnin tekemiseen? Tämä tuskallinen ajatus on ajanut monia mielisairauteen.

Mitä Raamattu sanoo tästä kaikesta? Daavid kertoo, ettei ihminen ole kuoltuaan tietoisessa tilassa. ”Hänen henkensä lähtee, hän tulee jälleen maaksi, ja sinä päivänä kaikki hänen hankkeensa raukeavat.”[50] Salomo todistaa samasta asiasta: ”Elävät tietävät sen, että heidän on kuoltava, mutta kuolleet eivät tiedä mitään. – – Heidän rakkautensa ja vihansa ja kiihkonsa on mennyt, eikä heillä enää koskaan ole osaa missään, mikä tapahtuu auringon alla. – – Tee voimiesi mukaan se mikä tehtävissä on, sillä tuonelassa, jonne olet matkalla, ei ole tekoja, ei ajatuksia, ei tietoa, ei viisautta.”[51]

Kun Hiskian elämää pidennettiin 15 vuotta rukousvastauksena, kiitollinen kuningas ylisti Jumalan suurta armollisuutta. Seuraavassa laulussa hän kertoo syyn kiitollisuuteensa: ”Ei

44 Ilm. 20:6.
45 Ilm. 20:12.
46 Ps. 37:10.
47 Ob. 1:16.
48 Ps. 9:6, 7.
49 Ilm. 5:13.
50 Ps. 146:4.
51 Saarn. 9:5, 6, 10.

tuonela sinua kiitä eikä kuolema sinua ylistä! Ne, jotka syvyyteen joutuvat, eivät voi turvautua uskollisuuteesi. Elävät, elävät sinua ylistävät, niin kuin minä tänään ylistän!"[52] Yleinen teologinen opetus kuvaa vanhurskaat kuolleet taivaan autuudessa ikuisin kielin kiittämässä Jumalaa. Hiskia ei kuitenkaan nähnyt kuolemaa näin loistavassa valossa. Psalmin kirjoittajan todistus on sopusoinnussa hänen sanojensa kanssa. "Kuoltuaan ei kukaan sinua ylistä, ei kukaan kiitä sinua tuonelassa."[53] "Eivät kuolleet ylistä Herraa, ei yksikään, joka on hiljaisuuteen laskeutunut."[54]

Helluntaipäivänä Pietari sanoi kantaisä Daavidista, "että hän kuoli ja hänet haudattiin. Onhan hänen hautansa tänäkin päivänä meidän nähtävissämme. – – Ei Daavid itse noussut taivaisiin."[55] Se tosiasia, että Daavid on haudassaan ylösnousemuspäivään asti, osoittaa, etteivät vanhurskaat mene heti kuoltuaan taivaaseen. Se tapahtuu vasta ylösnousemuksessa. Sen perusteella, että Kristus on noussut kuolleista, voi Daavidkin lopulta istua Jumalan oikealla puolella.

Paavali sanoi: "Ellei kuolleita herätetä, ei Kristustakaan ole herätetty. Mutta ellei Kristusta ole herätetty, teidän uskonne on pohjaa vailla ja te olette yhä syntienne vallassa. Ja silloin nekin, jotka ovat nukkuneet pois Kristukseen uskoen, ovat joutuneet perikatoon."[56] Jos kuolleet olisivat jo neljäntuhannen vuoden ajan päässeet kuollessaan suoraan taivaaseen, kuinka Paavali voisi sanoa, että ilman ylösnousemusta "nekin, jotka ovat nukkuneet pois Kristukseen uskoen, ovat joutuneet perikatoon"? Eihän silloin mitään ylösnousemusta tarvittaisi.

Kun marttyyri Tyndale puhui kuolleiden tilasta, hän sanoi: "Tunnustan avoimesti, etten ole vakuuttunut heidän jo olevan siinä täydessä kirkkaudessa, jossa Kristus ja Jumalan valitut enkelit ovat. Tällainen ei kuulu uskonkappaleisiini, koska jos se olisi totta, puhe ruumiin ylösnousemuksesta olisi aivan turhaa."[57]

On kiistämätön tosiasia, että toivo pääsystä ikuiseen autuuteen heti kuolemassa on johtanut yleiseen Raamatun ylösnousemusopetuksen laiminlyöntiin. Tri Adam Clarke kiinnitti tähän huomion kirjoittaessaan: "Ensimmäiset kristityt näyttävät arvostaneen opetusta ylösnousemuksesta paljon enemmän kuin nyt tehdään. Miksi asia on näin? Apostolit viittasivat siihen jatkuvasti ja innoittivat ensimmäisiä kristittyjä ahkeruuteen, kuuliaisuuteen ja iloon. Heidän seuraajansa nykyisenä aikana tuskin mainitsevat ylösnousemusta! Siitä apostolit saarnasivat, siihen alkuseurakunta uskoi, näin minäkin saarnaan ja tähän myös kuulijani uskovat. Evankeliumiin ei liity mitään enemmän korostettua opinkohtaa, eikä tämän ajan saarnoista löydy pahemmin laiminlyötyä opetusta!"[58]

Tätä on jatkunut, kunnes loistava totuus ylösnousemuksesta on jäänyt lähes täysin syrjään ja näkymättömiin kristillisessä maailmassa. Siksi eräs johtava uskonnollinen kirjoittaja viittasi Paavalin sanoihin 1. tessalonikalaiskirjeessä[59] ja väitti, että "siunattu oppi vanhurskaiden luontaisesta kuolemattomuudesta tarjoaa käytännöllisen lohdutuksen kaikkien epäilyttävien, Jeesuksen toista tulemista koskevien oppien sijaan. Kuoleman hetkellä Herra tulee meitä noutamaan. Sitä meidän tulee odottaa ja kaivata. Kuolleet ovat jo päässeet kirkkauteen. He eivät odota viimeistä pasuunaa ennen joutumistaan tuomiolle tai autuuteen."

---

52 Jes. 38:18, 19.
53 Ps. 6:6.
54 Ps. 115:17.
55 Ap. t. 2:29, 34.
56 1. Kor. 15:16–18.
57 William Tyndale, Preface to New Testament (ed. 1534). Löytyy kokonaisuudessaan teoksesta *British Reformers, Tindal, Frith, Barnes,* s. 349.
58 Adam Clarke, *Commentary,* 1. Kor. 15, kappale 3.
59 1. Tess. 4:13–18.

546–548

Kun Jeesus oli jättämässä opetuslapsensa, hän ei kuitenkaan kertonut heidän pian pääsevän hänen luokseen. Sen sijaan hän sanoi menevänsä valmistamaan heille ”asuinsijan. Minä menen valmistamaan teille sijaa mutta tulen sitten takaisin ja noudan teidät luokseni, jotta saisitte olla siellä missä minä olen.”[60] Myös Paavali kertoo: ”Itse Herra laskeutuu taivaasta ylienkelin käskyhuudon kuuluessa ja Jumalan pasuunan kaikuessa, ja ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina. Meidät, jotka olemme vielä elossa ja täällä jäljellä, temmataan sitten yhdessä heidän kanssaan pilvissä yläilmoihin Herraa vastaan. Näin saamme olla aina Herran kanssa.” Sitten hän lisää: ”Rohkaiskaa siis toisianne näillä sanoilla.”[61] Kuinka jyrkästi näiden sanojen tarjoama lohtu eroaa siitä, mitä edellä lainattiin kaikkien pelastukseen uskovalta universalistipastorilta. Hän yritti lohduttaa surevia ystäviä vakuuttamalla edesmenneen, vaikka olisi ollut kuinka syntinen, päässeen viime henkäyksellään enkeleiden joukkoon. Paavali kuitenkin kiinnittää uskonveljiensä huomion tulevaisuudessa tapahtuvaan Herran paluuseen, jolloin haudan kahleet murretaan ja ”ne, jotka ovat kuolleet Kristukseen uskovina”, herätetään.[62]

Ennen kuin kukaan voi päästä autuaitten majoihin, hänen tapauksensa pitää tutkia ja hänen luonteensa ja tekonsa käydä läpi Jumalan edessä. Kaikki tuomitaan sillä perusteella, mitä kirjoihin on kirjoitettu, ja he saavat ansionsa mukaan. Tämä tuomio ei toteudu ihmisen kuollessa. Huomaa Paavalin sanat: ”Hän on näet määrännyt päivän, jona hän oikeudenmukaisesti tuomitsee koko maailman, ja tuomarina on oleva mies, jonka hän on siihen tehtävään asettanut. Siitä hän on antanut kaikille takeet herättämällä hänet kuolleista.”[63] Tässä apostoli selkeästi sanoo, että maailman tuomiolle on määrätty erityinen aika, joka vielä silloin oli tulevaisuudessa.

Juudas viittaa samaan aikaan. ”Ja niitä enkeleitä, jotka eivät pitäneet kiinni korkeasta asemastaan vaan hylkäsivät omat asuinsijansa, hän pitää pimeydessä ikuisissa kahleissa suurta tuomion päivää varten.” Hän lainaa myös Henokin sanoja: ”Katso, Herra tulee pyhiensä tuhatlukuisen joukon kanssa ja panee jokaisen tuomiolle.”[64] Johannes sanoo nähneensä ”kuolleet, suuret ja pienet, seisomassa valtaistuimen edessä. Kirjat avattiin – – ja kuolleet tuomittiin sen perusteella, mitä kirjoihin oli merkitty – –.”[65]

Jos kuolleet ovat kuitenkin jo nauttimassa taivaan autuutta tai vääntelehtimässä helvetin tulessa, mihin tarvitaan tulevaa tuomiota? Raamatun opetus tästä tärkeästä aiheesta ei ole epäselvä tai ristiriitainen. Tavallinen ihminen pystyy sen ymmärtämään. Kuka voi kuitenkaan rehellisesti väittää, että vallalla olevassa ajattelutavassa olisi viisautta tai oikeudenmukaisuutta? Jos vanhurskaat olisivat ehkä pitkänkin aikaa jo eläneet Herran luona, tarvitsisivatko he vielä tapaustensa tutkintaa tuomiolla voidakseen kuulla sanat: ”Hyvin tehty! Olet hyvä ja luotettava palvelija. – – Tule herrasi ilojuhlaan”?[66] Tuotaisiinko jumalattomat vaivan paikasta kuulemaan koko maan tuomarin sanat: ”Menkää pois minun luotani, te kirotut, ikuiseen tuleen”?[67] Tämähän on mitä pahinta pilkkaa! Kyseessä on häpeällinen syytös Jumalan viisautta ja oikeudenmukaisuutta vastaan!

Sielun luontainen kuolemattomuusteoria on yksi vääristä opeista, jonka Rooma lainasi

---

60 Joh. 14:2, 3.
61 1. Tess. 4:16–18.
62 1. Tess. 4:16.
63 Ap. t. 17:31.
64 Juud. 1:6, 14, 15.
65 Ilm. 20:12.
66 Matt. 25:21.
67 Matt. 25:41.

548, 549

pakanuudesta ja otti osaksi kristillistä uskoa. Martti Luther piti sitä ”kauhistuttavana satuna, joka kuuluu Rooman säädösten lantakasaan”.[68] Kommentoidessaan Saarnaajan kirjassa olevia Salomon sanoja, joiden mukaan kuolleet eivät tiedä mitään,[69] uskonpuhdistaja kirjoitti: ”Tässä on toinen kohta, joka osoittaa, etteivät kuolleet – – tunne mitään. Hän sanoo, ettei kuolleilla ole mitään velvollisuuksia, ei tiedettä, ei tietoa eikä viisautta. Salomo päätteli kuolleiden olevan unessa eivätkä he voi tuntea yhtään mitään. Haudassa maatessaan he eivät laske päiviä tai vuosia, ja kun heidät herätetään, heistä tuntuu kuin he olisivat nukkuneet tuskin minuuttiakaan.”[70]

Mistään Pyhässä Raamatussa ei löydy sellaista tekstiä, joka sanoisi, että vanhurskaat saavat palkintonsa ja jumalattomat rangaistuksensa kuoleman hetkellä. Patriarkat tai profeetat eivät anna tällaista vakuutusta. Kristus ja hänen apostolinsa eivät edes vihjaa sellaisesta. Raamattu opettaa selvästi, etteivät kuolleet pääse heti taivaaseen. Heidän kuvataan nukkuvan ylösnousemukseen asti.[71] Kuolemassa ”hopealanka katkeaa ja kultamalja särkyy”[72], ja ”kaikki” ihmisen hankkeet ”raukeavat”[73]. Kuolleet ovat laskeutuneet hiljaisuuteen[74] eivätkä he enää tiedä, mitä auringon alla tapahtuu[75]. Tämä on siunattua lepoa uupuneille Jumalan lapsille! Aika, oli se pitkä tai lyhyt, tuntuu heistä pieneltä hetkeltä. He nukkuvat, kunnes Jumalan pasuuna herättää heidät kuolemattomuuteen. ”Pasuuna soi, ja kuolleet herätetään katoamattomina – –. Mutta kun katoava pukeutuu katoamattomuuteen ja kuolevainen kuolemattomuuteen, silloin toteutuu kirjoitusten sana: – Kuolema on nielty ja voitto saatu.”[76] Kun heidät herätetään syvästä unestaan, heidän ajatuksensa jatkuu siitä, mihin se heidän kuollessaan päättyi. Heidän viimeinen tuntemuksensa oli kuoleman tuska, he olivat joutumassa hautaan kuoleman vallan alle. Heidän noustessaan haudasta heidän ensimmäinen iloinen ajatuksensa kaikuu voitonriemuisena huutona: ”Missä on voittosi, kuolema? Missä on pistimesi, kuolema?”[77]

---

68 E. Petavel, *The Problem of Immortality*, s. 255.
69 Saarn. 9:5.
70 Martin Luther, *Exposition of Solomon's Booke Called Ecclesiastes*, s. 152.
71 1. Tess. 4:14; Job 14:10–12.
72 Saarn. 12:6.
73 Ps. 146:4.
74 Ps. 115:17.
75 Job 14:21.
76 1. Kor. 15:52–54.
77 1. Kor. 15:55.

549, 550

34

Voivatko kuolleet viestiä?

Pyhien enkelien palvelutyö, niin kuin Raamattu sen esittää, on arvokas ja hyvin lohduttava totuus kaikille Kristuksen seuraajille. Yleiset väärät uskonnolliset käsitykset ovat kuitenkin peittäneet ja vääristäneet tätä koskevan Raamatun opetuksen. Oppi luontaisesta kuolemattomuudesta lainattiin alkuun pakanafilosofiasta, ja suuren luopumuksen pimeinä vuosina se tuli osaksi kristillistä uskoa. Se syrjäytti Raamatun selkeästi opettaman totuuden, että ”kuolleet eivät tiedä mitään”[1]. Monet ovat alkaneet uskoa kuolleiden ihmisten henkien muuttuneen enkeleiksi ja olevan Heprealaiskirjeessä mainittuja ”palvelevia henkiä”, jotka ”lähetetään palvelemaan niitä, jotka saavat osakseen autuuden”.[2] Näin huolimatta Raamatun opetuksesta, jonka mukaan taivaallisia enkeleitä oli olemassa ja toiminnassa ihmiskunnan historiassa jo ennen kuin ensimmäinenkään ihminen oli kuollut.

Ajatus kuoleman jälkeisestä tietoisuudesta ja erityisesti usko siihen, että henget voivat palata auttamaan eläviä, on valmistanut tietä tämän ajan spiritismille. Jos kuolleet pääsevät Jumalan ja pyhien enkeleiden eteen ja saavat tietoa, joka ylittää kaiken, mitä heillä elinaikanaan oli, miksi he eivät palaisi maan päälle valistamaan ja opastamaan ihmisiä? Jos kuolleiden henget todella leijailevat elävien ystäviensä läheisyydessä kuten arvostetut teologit väittävät, miksi he eivät saisi ottaa läheisiinsä yhteyttä, varoittaa heitä pahasta ja lohduttaa heitä heidän surussaan? Kuinka ne, jotka uskovat kuolleiden olevan tietoisessa tilassa, voisivat hylätä sen, mikä tulee heille jumalallisena viestinä kirkastetuilta hengiltä? Kyseessä on pyhänä pidetty asia, jonka avulla Paholainen toimii päämääriensä hyväksi. Langenneet enkelit tottelevat häntä ja ilmestyvät henkimaailman sanansaattajina. Samalla kun pahuuden ruhtinas väittää saattavansa ihmiset yhteyteen kuolleiden kanssa, hänen noituutensa vaikuttaa heidän mieleensä.

Hän pystyy ilmestymään edesmenneiden ystävien hahmossa. Väärennös on täydellinen. Tuttu ulkonäkö, sanat ja äänensävy toistetaan loistavalla tarkkuudella. Monia lohduttaa vakuuttelu heidän rakkaistaan nauttimassa taivaan autuutta, eivätkä he siksi osaa epäillä vaaraa, joka saa heidät kuuntelemaan ”eksyttäviä henkiä ja pahojen henkien opetuksia”[3].

Kun heidät on näin johdettu uskomaan, että kuolleet oikeasti palaavat viestimään heidän kanssaan, Paholainen antaa henki-ilmestyksiä niistä, jotka kuolivat valmistautumattomina. He väittävät olevansa onnellisia taivaassa ja saaneensa siellä korkean aseman. Näin levitetään laajalle sitä harhaa, ettei vanhurskaiden ja syntisten välillä ole eroa. Taivaallisina vierailijoina esiintyvät henget saattavat joskus ennustaa ja varoittaa todellisista asioista. Kun luottamus on saatu, he esittävät oppeja, jotka heikentävät uskoa Raamattuun. He käyttäytyvät kuin olisivat syvästi kiinnostuneita maanpäällisten ystäviensä hyvinvoinnista ja antavat

1 Saarn. 9:5.
2 Hepr. 1:14.
3 1. Tim. 4:1.

551, 552

vihjeitä mitä vaarallisimmista harhaopeista. Se tosiseikka, että heidän viestinsä ovat osin totta ja että he ajoittain kykenevät ennustamaan tulevisa tapahtumia, pukee heidän sanansa luotettavuuden kaapuun. Suuret joukot ihmisiä ovat valmiita oitis hyväksymään heidän opetuksensa ja uskomaan niihin aivan kuin ne olisivat pyhää Raamatun totuutta. Jumalan laki syrjäytetään, armon Henkeä väheksytään ja liiton verta pidetään epäpyhänä. Henget kieltävät Kristuksen jumaluuden ja alentavat Luojan vertaisekseen. Tällä tavoin suuri kapinanjohtaja vie uudessa valepuvussa eteenpäin taivaassa alkanutta ja jo lähes 6000 vuotta maan päällä jatkunutta taisteluaan Jumalaa vastaan.

Monet pitävät näitä henki-ilmiöitä huijauksina tai meedioiden näppäryyteen perustuvana illuusiona. Vaikka petollisia temppuja on usein luultu aidoiksi henki-ilmiöiksi, on myös esimerkkejä selvistä yliluonnollisen voiman osoituksista. Ne salaperäiset koputukset, joista nykyinen spiritismi[4] alkoi, eivät perustuneet ihmisten suorittamaan vilppiin tai lavastukseen. Kyseessä oli pahojen enkeleiden suora toiminta, yksi tehokkaimmista välikappaleista ihmisten tuhoamiseksi. Monet pitävät spiritismiä vain inhimillisenä petkutuksena ja jäävät siksi sen pauloihin. Kun he omin silmin näkevät selvästi yliluonnollisia ilmiöitä, he tulevat petetyiksi, ja heidät johdatetaan hyväksymään ne Jumalan voiman suurina osoituksina.

Tällaiset henkilöt sivuuttavat Raamatun todistuksen ihmeistä, joita Paholainen joukkoineen tekee. Paholainen auttoi faraon tietäjiä matkimaan Jumalan töitä. Paavali kertoo samanlaisista vihollisen voimannäytöistä juuri ennen Kristuksen toista tuloa. Silloin ”Saatanan vaikutuksesta” tapahtuu ”petollisia tunnustekoja ja ihmeitä. Hänen vääryytensä pettää ne, jotka joutuvat kadotukseen, koska he eivät ole rakastaneet totuutta – –.”[5] Myös apostoli Johannes kuvaa lopun aikana ihmeitä tekevää valtaa: ”Se tekee suuria tunnustekoja ja saa tulen lyömään taivaasta maahan ihmisten nähden. Niillä tunnusteoilla, joita sillä on valta tehdä – –, se johtaa harhaan kaikki maan asukkaat – –.”[6] Tässä ei ennusteta pelkkiä silmänkääntötemppuja. Paholaisen kätyreillä on voimaa tehdä ihmeitä, jotka pettävät ihmisiä, eikä kyse ole vain illuusiosta.

Pimeyden ruhtinas on jo kauan käyttänyt nerouttaan petokseen, ja hän pystyy taitavasti sovittamaan houkutuksensa erilaisille ihmisryhmille ja eri tilanteisiin. Sivistyneille ja hienostuneille hän antaa spiritismistä älyllisen ja kultivoituneen vaikutelman, mikä johtaa monet hänen ansaansa. Spiritismin viisaus ei apostoli Jaakobin mukaan ole ”ylhäältä tulevaa – – vaan maallista, ihmisistä tulevaa, pahojen henkien viisautta”.[7] Suuri pettäjä pystyy tämän kuitenkin peittämään silloin, kun se hänen tavoitteisiinsa parhaiten sopii. Hän, joka kiusausten erämaassa pystyi ilmestymään Kristukselle taivaallisten serafien kirkkaudessa, tulee ihmisten luo miellyttävästi valon enkelinä. Hän vetoaa ihmisten ymmärrykseen esittämällä jaloja teemoja. Hän viihdyttää ihmisten mielikuvitusta kiehtovilla näyillä ja herättää heidän

---

4 Kirjoittaja viittaa tässä 1847 tai 1848 Hydesvillessä New Yorkin osavaltiossa alkaneeseen spiritistiseen liikkeeseen. Foxin perheen talossa kuului koputuksia, joihin perheen lapset vastasivat omilla koputuksillaan. He päätyivät uskomaan viestien tulevan talossa murhatulta henkilöltä. Kun yhteydenpito henkien kanssa laajeni, perheen tyttäret järjestivät spiritistisiä kiertueita eri puolille Yhdysvaltoja, ja aatteen suosion kasvaessa mukaan tuli uskonnonomaisia piirteitä. Liike kasvoi varsin nopeasti 1920-luvulle asti.

Tätä spiritismin muotoa kutsutaan usein myös spiritualismiksi, jolla tarkoitetaan olettuihin vainajahenkiin keskittyvää yhteydenpitoa. Se oli vähän erilaista kuin 1800-luvulla Euroopassa vahvistunut spiritismi, joka hyödynsi näkyjä, mesmerismiä ja meedioita tavoitellen yhteyttä myös enkeleihin, demoneihin ja kaikenlaisiin henkiin. Eurooppalainen spiritismi loi myös oppirakennelmia ja levisi laajemmalle kuin amerikkalainen. Vaikka 1800-luvun henkiliikkeet ovat hiipuneet, spiritistiset teemat ovat jatkuvasti esillä aikamme mediakulttuurissa. *Suomentajan huomautus.*

5 2. Tess. 2:9, 10.

6 Ilm. 13:13, 14.

7 Jaak. 3:15.

552–554

myötätuntonsa kuvaamalla kauniisti rakkautta ja toisten hyväksi toimimista. Hän herättää ihmismielissä lennokkaita ajatuksia, jotka saavat ihmiset niin ylpeilemään omasta viisaudestaan, että he sisimmässään halveksivat ikuista Jumalaa. Tuo sama olento, joka pystyi viemään maailman Vapahtajan hyvin korkealle vuorelle ja näyttämään hänelle kaikki maailman kansat ja niiden loiston, johtaa ihmiset kiusaukseen sumentamalla niiden mielen, jotka eivät ole Jumalan voiman suojeluksessa.

Paholainen pettää nyt samoin kuin hän petti Eevaa Eedenissä. Hän mielistelee, herättää kiinnostuksen kiellettyyn tietoon tai halun itsekorotukseen. Nämä aiheuttivat hänen oman lankeemuksensa, ja hän käyttää niitä ohjatakseen ihmisetkin tuhoon. ” – – teistä tulee Jumalan kaltaisia”, hän väittää, ”niin että tiedätte kaiken, sekä hyvän että pahan”.[8] Spiritismissä opetetaan ihmisen olevan jatkuvasti kehittyvä olento, joka ”syntymästään kasvaa kohti ikuisuutta ja jumaluutta”. Lisäksi siinä väitetään, että ”jokainen tuomitsee itse itsensä, eikä ketään toista”. ”Koska kyseessä on itsestä lähtevä tuomio, se on oikea. – – Tuomarin istuin on sisällänne.” Yksi spiritismin opettajista kuvaili ”hengellisen tietoisuuden” heräämistä sisimmässään ja sanoi: ”Kanssaihmiset, me olemme kaikki synnittömiä puolijumalia.” Toinen jatkoi: ”Jokainen oikeudenmukainen ja täydellinen olento on Kristus.”

Äärettömän Jumalan vanhurskaus ja täydellisyys ovat oikea kunnioituksen kohde ja hänen lakinsa on oikea ihmissaavutusten mitta. Paholainen on kuitenkin korvannut ne asettamalla erehtyvän ihmisen ainoaksi kunnioituksen kohteeksi tai tuomion ja luonteen mittapuuksi. Tämä ei ole kehitystä parempaan vaan huonompaan.

Katselemalla me muutumme. Tämä periaate pätee niin älylliseen kuin hengelliseenkin kehitykseen. Mieli omaksuu vähitellen asiat, joita pitkään mietiskellään. Ne sulautuvat yhteen rakastettujen ja arvostettujen käsitysten kanssa. Ihmiset eivät kuitenkaan koskaan nouse korkeammalle kuin ihanne, jonka he ovat puhtaudelle, hyvyydelle tai totuudelle asettaneet. Jos oma minä on korkein tavoite, ei ihminen voi koskaan saavuttaa mitään parempaa. Pikemminkin hän vajoaa yhä vain alemmaksi. Vain Jumalan armossa on voima nostaa ihminen ylös. Oman avun varassa suunta voi olla vain alaspäin.

Itsensä hemmottelijalle, huvituksia rakastavalle ja hekumalliselle spiritismi esittäytyy vähemmän hienostuneessa valepuvussa kuin sivistyneille ja koulutetuille. Spiritismin karkeammat toimintamallit vastaavat heidän taipumuksiaan. Paholainen tutkii kaikki merkit ihmisluonteen heikkouksista ja painaa muistiinsa synnit, joihin itse kukin on taipuvainen lankeamaan. Hän pitää huolta siitä, että kaikilla on paljon mahdollisuuksia tyydyttää omaa taipumustaan pahaan. Hän houkuttelee ihmiset menemään liiallisuuksiin sellaisessakin, mikä itsessään on hyväksyttävää ja saa ylilyönneillä heikennetyksi heitä fyysisesti, henkisesti ja moraalisesti. Hän on tuhonnut ja tuhoaa tuhansia houkuttelemalla heidät uppoutumaan intohimojensa valtaan. Näin ihmisen luonne raaistuu. Ja Paholainen vie työnsä päätökseen ilmoittamalla henkien kautta, että ”oikea tieto nostaa ihmiset koko lain yläpuolelle” tai ”kaikki on hyväksyttävää” tai ”ei Jumala tuomitse” tai ”*kaikki* synnit ovat viattomia”. Näin ihmisiä johdetaan uskomaan, että heidän omat halunsa ovat korkein laki ja että vapaus tarkoittaa lupaa kaikkeen. Jos ihminen on vastuussa vain itselleen, onko syytä hämmästellä kaikkialla vallitsevaa rappiota ja paheellisuutta? Monet hyväksyvät innolla opetuksen, joka antaa heille vapauden seurata lihallisia mielijohteitaan. Itsekurin valjaat jätetään himojen ja lihallisten halujen hallittaviksi. Paholainen on voitonriemuinen onnistuessaan johtamaan verkkoonsa tuhannet Kristusta tunnustavat.

Kenenkään ei kuitenkaan tarvitse joutua spiritismin valheiden uhriksi. Jumala on antanut

---

8 1. Moos. 3:5.

554–556

maailmalle riittävästi valoa ansan paljastamiseksi. Kuten jo on osoitettu, spiritismin ytimenä oleva teoria on ristiriidassa mitä selkeimpien Raamatun lausuntojen kanssa. Raamattu sanoo, etteivät kuolleet tiedä mitään, tuonelassa ei ajatella, eikä kuolleilla ole osaa siinä, mitä auringon alla tapahtuu.[9] He eivät tiedä mitään niiden iloista ja suruista, jotka olivat heidän rakkaitaan maan päällä.

Jumala on myös suoraan kieltänyt kaiken viestinnän kuolleiden henkien kanssa. Heprealaisten joukossa oli ryhmä ihmisiä, jotka tämän ajan spiritistien tavoin väittivät saavansa yhteyden kuolleisiin. ”Tietäjähenget”[10], joiksi näitä muista maailmoista tulleita vierailijoita kutsuttiin, määritellään Raamatussa pahoiksi hengiksi.[11] Niiden kanssa toimiminen oli Herralle kauhistus, ja se kiellettiin kuolemanrangaistuksen uhalla.[12] Meidän aikanamme noituutta halveksitaan. Väitettä yhteydenpidosta henkiin pidetään keskiaikaisena satuna. Kuitenkin spiritismin kannattajia on satoja tuhansia tai miljoonia. Spiritismi on löytänyt tiensä tiedepiireihin, vallannut kirkkoja, päässyt lakia säätävien elinten suosioon ja sitä löytyy jopa kuninkaiden hoveista. Kyseessä on jättimäinen petos, muinaisen kielletyn ja tuomitun noituuden herääminen uudessa valepuvussa.

Vaikka spiritismin todellisesta luonteesta ei näkyisikään muita merkkejä, jokaiselle kristitylle pitäisi riittää, ettei se tee mitään eroa vanhurskauden ja synnin välillä tai jaloimman ja puhtaimman Kristuksen lähetin ja alhaisimman Paholaisen palvelijan välillä. Kuvaamalla huonoimpia ihmisiä korkeassa asemassa taivaassa Paholainen sanoo maailmalle: ”Ei ole mitään väliä, miten syntinen olet. Ei ole merkitystä uskotko Jumalaan tai Raamattuun. Elä niin kuin haluat, taivas on kuitenkin päämääräsi.” Spiritistiopettajat käytännössä sanovat: ”’Jokainen, joka tekee pahaa, on hyvä Herran silmissä, ja sellaisille hän on suosiollinen’ tai: ’Missä on tuomion Jumala?’”[13] Tällaisista Jumalan sana toteaa: ”Voi niitä, jotka sanovat pahaa hyväksi ja hyvää pahaksi, jotka kääntävät pimeyden valkeudeksi ja valkeuden pimeydeksi – –.”[14]

Kun nämä valehtelevat henget ilmestyvät apostoleina, he esiintyvät ristiriidassa sen kanssa, mitä apostolit Pyhän Hengen johtamina kirjoittivat. He kieltävät Raamatun jumalallisen alkuperän ja samalla purkavat kristillisen toivon perustuksen ja sammuttavat lampun, joka valaisee tien taivaaseen. Paholainen yrittää saada maailman uskomaan, että Raamattu on vain kaunokirjallisuutta, ehkä kirja, joka sopi ihmisrodun lapsuuden aikaan, mutta joka nyt voidaan jättää huomiotta tai panna vanhentuneena syrjään. Jumalan sanan korvikkeeksi hän tarjoaa spiritistisiä ilmiöitä. Niissä hänellä onkin täysin hänen hallussaan oleva kanava. Näin hän voi saada maailman uskomaan, mitä hän haluaa. Sen kirjan, jonka mukaan hänet ja hänen kannattajansa tuomitaan, hän jättää varjoon. Sitähän hän on halunnut. Maailman Vapahtaja ei hänen mukaansa ole tavallista ihmistä kummempi. Samoin kuin Jeesuksen hautaa vahtineet roomalaiset saivat pappien ja vanhinten toimesta kerrottavakseen valheellisen raportin ylösnousemuksen kieltämiseksi, näihin spiritistisiin ilmiöihin uskovat yrittävät antaa sen käsityksen, ettei mitään yliluonnollista tapahtunut missään Kristuksen elämän vaiheessa. He yrittävät näin työntää Jeesuksen taka-alalle ja kiinnittää huomion omiin ihmeisiinsä, joita he pitävät Kristuksen työtä paljon suurempina.

On totta, että spiritismi on nyt muuttamassa muotoaan ja peittää joitakin vastenmielisiä piirteitään. Se on alkanut käyttää kristillistä kaapua. Liikkeen todellinen luonne on

9 Saarn. 9:5, 10, 6.
10 5. Moos. 18:11, RK 2012.
11 4. Moos. 25:1–3 ja Ps. 106:28; 1. Kor. 10:20; Ilm. 16:14.
12 3. Moos. 19:31, RK 2012; 20:27.
13 Mal. 2:17, RK 2012.
14 Jes. 5:20, RK 2012.

556–558

kuitenkin tullut selväksi monien vuosien aikana niin liikkeen edustajien puheista kuin lehtikirjoituksista. Näitä opetuksia he eivät pysty kieltämään tai piilottamaan.

Edes liikkeen nykyinen muoto, vaikka vaikuttaakin hyväksyttävämmältä kuin aiempi, ei todellisuudessa ole kuin hienovaraisempi ja siksi entistäkin vaarallisempi petos. Kun liikkeen parissa ennen kiellettiin Kristus ja Raamattu, siellä nyt *tunnustetaan* uskoa molempiin. Raamattua kuitenkin tulkitaan tavalla, joka viehättää kääntymätöntä sydäntä samalla kun kirjan vakavat ja ratkaisevat totuudet mitätöidään. Rakkautta korostetaan Jumalan tärkeimpänä ominaisuutena, mutta se tulkitaan heikoksi tunteiluksi. Hyvän ja pahan välillä ei tehdä eroa. Kaikki Jumalan oikeudenmukaisuudesta kertova, hänen vastenmielisyytensä syntiä kohtaan tai hänen lakinsa vaatimukset on jätetty näkymättömiin. Kymmenen käskyn lakia pidetään kuolleina kirjaimina. Miellyttävät ja lumoavat sadut valtaavat ihmisten mielet niin, että he luopuvat Raamatusta uskon perustana. Kristus kielletään aivan yhtä varmasti kuin aiemminkin, mutta Paholainen on sokaissut ihmiset niin, ettei sitä ymmärretä.

Vain harvoilla on realistinen käsitys spiritismin pettävästä voimasta ja sen vaikutuspiiriin joutumisen vaaroista. Monet kokeilevat sitä uteliaisuudesta. He eivät oikein usko siihen, ja he kauhistuisivat pelkkää ajatusta, että voisivat näin joutua henkivaltojen hallintaan. Uskaltauduttuaan kielletylle maaperälle suuri tuhooja käyttää heihin voimaansa vastoin heidän tahtoaan. Kun heidät saadaan yhdenkin kerran houkutelluksi antamaan mielensä hänen ohjattavakseen, hän ottaa heidät vangeikseen. Omassa voimassaan he eivät pysty murtautumaan irti hänen kiehtovan noituutensa lumouksesta. Vain Jumalan voima vastauksena hartaaseen uskon rukoukseen voi vapauttaa ihmisen tästä loukusta.

Kaikki, joita eivät huoleta heidän syntiset luonteenpiirteensä tai jotka omasta tahdostaan pitävät kiinni tietämästään synnistä, kutsuvat elämäänsä Paholaisen kiusauksia. He irrottautuvat Jumalasta ja hänen enkeliensä varjeluksesta. Kun Paholainen tulee petoksineen, heillä ei ole puolustajaa ja he lankeavat kiusaukseen helposti. Tällä tavoin hänen valtaansa antautuneet eivät tajua, mihin heidän tiensä johtaa. Kun kiusaaja saa heidät lankeamaan, hän käyttää heitä välikappaleinaan viettelemään toisiakin tuhoon.

Profeetta Jesaja varottaa: ”Kun teille sanotaan: ’Kysykää vainajahengiltä ja tietäjiltä, jotka supisevat ja mumisevat’, niin vastatkaa: ’Eikö kansa kysyisi Jumalaltaan? Kuolleiltako pitäisi kysyä eläviä koskevia asioita?’ Pysykää laissa ja todistuksessa. Elleivät he näin sano, heille ei aamunkoittoa tule.”[15] Jos ihmiset olisivat hyväksyneet Raamatun niin selkeästi opettaman totuuden siitä, mitä ihminen on ja missä tilassa kuolleet ovat, he olisivat nähneet spiritismin väitteet ja ilmiöt Paholaisen voimalla tehtyinä ihmeinä ja petoksina. Lihallinen sydän ei kuitenkaan halua luopua vapaudestaan ja kieltää rakkaita syntejä. Tästä syystä monet ovat sulkeneet silmänsä totuudelta ja varoituksista huolimatta menneet suoraan Paholaisen kutomaan ansaan ja joutuneet hänen saaliikseen, ” – – koska he eivät ottaneet vastaan rakkautta totuuteen voidakseen pelastua. – – Jumala lähettää heille voimakkaan eksytyksen, niin että he uskovat valheeseen[.]”[16]

Ne, jotka käyvät spiritismin opetuksia vastaan, eivät hyökkää vain ihmisiä vaan Paholaista ja hänen enkeleitään vastaan. He ovat käyneet sotaan ”henkivaltoja ja voimia vastaan, tämän pimeyden maailman hallitsijoita ja avaruuden pahoja henkiä vastaan”.[17] Vihollinen ei anna tuumaakaan periksi paitsi silloin, kun taivaallisten lähettien voima ajaa hänet pakosalle. Jumalan lasten tulisi kohdata hänet samoin kuin meidän Vapahtajamme käyttämällä sanoja:

---

15 Jes. 8:19, 20, RK 2012.
16 2. Tess. 2:10, 11, RK 2012.
17 Ef. 6:12.

”On kirjoitettu – –.”[18] Paholainen pystyy nyt lainaamaan Raamattua kuten Kristuksenkin päivinä. Hän yrittää kääntää sen opetukset tukemaan omia harhojaan. Kaikkien, jotka haluavat kestää tänä vaikeana aikana, on itse ymmärrettävä, mitä Raamattu opettaa.

Monet joutuvat kohtaamaan pahoja henkiä, jotka esiintyvät heidän rakkaina sukulaisinaan tai ystävinään ja opettavat mitä vaarallisimpia harhaoppeja. Nämä vierailijat vetoavat lämpimimpiin tunteisiimme. He tekevät ihmeitä, jotka vahvistavat heidän väitteensä. Meidän on oltava valmiit vastustamaan heitä Raamatun totuudella, joka kertoo, etteivät kuolleet tiedä mitään, ja että henki-ilmestyksissä kyseessä ovat pahat henget.

Aivan meidän edessämme on koetuksen hetki, ”joka kohtaa koko maailman ja panee koetteelle maan asukkaat”.[19] Kaikki ne, joiden usko ei ole lujasti Jumalan sanan perustuksella, joutuvat Paholaisen pettämiksi ja voittamiksi. ”Hänen vääryytensä pettää”[20] ottaakseen valtaansa ihmislapset, ja hänen petoksensa vahvistuvat jatkuvasti. Hän pystyy kuitenkin saavuttamaan tavoitteensa vain, kun ihmiset vapaaehtoisesti antautuvat hänen kiusauksiinsa. Ne, jotka etsivät hartaasti totuutta ja pyrkivät kurinalaisesti puhtaaksi synnistä, tekevät näin kaiken voitavan valmistautuakseen taisteluun, löytävät varman turvan totuuden Jumalasta. ”Sinä olet tarkoin seurannut sanaani ja kestänyt, ja siksi minä puolestani tarkoin varjelen sinua”, [21] on Vapahtajan antama lupaus. Hän on valmis lähettämään vaikka kaikki taivaan enkelit suojelemaan kansaansa ennemmin kuin antaisi yhden häneen luottavan joutua Paholaisen voittamaksi.

Profeetta Jesaja avaa silmiemme eteen petoksen, joka uhkaa jumalattomia ja saa ihmiset luulemaan olevansa turvassa Jumalan tuomioilta. ”Me olemme tehneet liiton kuoleman kanssa, tuonelan kanssa olemme solmineet sopimuksen. Kun tuhotulva vyöryy kohti, se ei saavuta meitä, sillä viekkaus on taannut meille turvapaikan, valheen suojaan me olemme piiloutuneet.”[22] Tässä kuvattujen ihmisten joukkoon kuuluvat ne, jotka itsepäisesti kieltäytyvät tekemästä parannusta ja lohduttautuvat siihen uskoon, ettei syntisiä tulla rankaisemaan. He kuvittelevat, että koko ihmiskunta, vaikka se olisi ollut kuinka paha, tulee pääsemään taivaaseen ja heistä tulee Jumalan enkelien kaltaisia. Erityisen suuressa vaarassa ovat ne, jotka tekevät liiton kuoleman ja sopimuksen tuonelan kanssa. He kieltävät totuudet, jotka taivas on antanut vanhurskaiden turvaksi vaikeiden aikojen varalle. Niiden sijaan he ovat valinneet turvakseen Paholaisen valheet: spiritismin petolliset väitteet.

Sanat eivät riitä kuvaamaan tämän ajan ihmisten hämmästyttävää sokeutta. Tuhannet hylkäävät Jumalan sanan, koska eivät pidä sitä uskomisen arvoisena, mutta hyväksyvät innolla Paholaisen petokset. Epäilijät ja pilkkaajat leimaavat fanaatikoiksi kaikki, jotka puolustavat profeettojen ja apostolien uskoa. He kääntyvät ivaamaan Raamatun vakavia sanoja Kristuksesta ja pelastussuunnitelmasta sekä rangaistuksesta, joka totuuden hylkääjiä uhkaa. He osoittavat sääliä niitä ahdasmielisinä, heikkoina ja taikauskoisina pitämiään kohtaan, jotka hyväksyvät Jumalan oikeuden hallita ja haluavat olla kuuliaisia hänen lailleen. He ovat niin varmoja asiastaan, että todellakin näyttää kuin he olisivat tehneet liiton kuoleman ja sopimuksen tuonelan kanssa. He kuvittelevat pystyttäneensä läpäisemättömän ja murtumattoman muurin itsensä ja Jumalan rangaistuksen välille. Mikään ei herätä heissä pelkoa. He ovat niin tyystin antautuneet kiusaajan valtaan, lyöttäytyneet hänen kanssaan yhteen niin

---

18 Matt. 4:4.
19 Ilm. 3:10.
20 2. Tess. 2:10.
21 Ilm. 3:10.
22 Jes. 28:15.

läheisesti ja ovat niin täynnä hänen henkeään, ettei heillä ole halua irrottautua hänen ansastaan.

Paholainen on valmistellut pitkään viimeistä yritystään maailman pettämiseksi. Tässä työssä on perustuksena väite, jonka hän esitti Eevalle Eedenin puutarhassa. ”Ei, ette te kuole – – niin pian kuin te syötte siitä, teidän silmänne avautuvat ja teistä tulee Jumalan kaltaisia, niin että tiedätte kaiken, sekä hyvän että pahan.”[23] Spiritismin nousu on pikkuhiljaa valmistanut tietä Paholaisen mestarillisinta petosta varten. Hänen suunnitelmansa eivät ole vielä toteutuneet, mutta ne tulevat täyttymään sen ajan kuluessa, mikä vielä on jäljellä. Profeetta sanoi: ”Minä näin – – kolme saastaista henkeä, jotka olivat sammakon näköisiä. Ne ovat pahoja henkiä, jotka tekevät ihmeitä, ja ne lähtivät kokoamaan maanpiirin kaikki kuninkaat taisteluun, joka käydään Jumalan, Kaikkivaltiaan, suurena päivänä.”[24] Tämä petos vie koko maailman mukanaan – paitsi ne, joita Jumala varjelee, koska he uskovat hänen sanaansa. Yhä useammat uinuvat väärässä varmuuden tunteessa, josta he havahtuvat vasta, kun Jumalan vihan maljat vuodatetaan.

Herra Jumala sanoo: ”Minun työssäni on mittana oikeus ja luotilankana vanhurskaus. Mutta rakeet hakkaavat pettävän turvapaikan ja tulva vie piilopaikan mennessään, teidän liittonne kuoleman kanssa pyyhitään pois ja teidän sopimuksenne tuonelan kanssa raukeaa. Tuhotulva vyöryy teidän ylitsenne, se lyö teidät maahan.”[25]

---

23 1. Moos. 3:4, 5.
24 Ilm. 16:13, 14.
25 Jes. 28:17, 18.

561, 562

35

Omantunnonvapaus uhattuna

Protestantit kunnioittavat roomalaiskatolisuutta nyt paljon enemmän kuin aikaisemmin. Saadakseen lisää vaikutusvaltaa paavin kannattajat toimivat sovittelevasti maissa, joissa katolisuus ei kasva, ja protestantit suhtautuvat lisääntyvällä välinpitämättömyydellä heidät paavinkirkosta erottaviin oppikysymyksiin. Näkemys siitä, etteivät erot tärkeissä opillisissa kysymyksissä ole todellisuudessa niin suuria kuin on oletettu, yleistyy. Pienten myönnytysten toivotaan auttavan suhteiden parantamisessa Roomaan. Oli kuitenkin sellainen aika, jolloin omantunnonvapaus oli protestanteille tärkeä, koska siitä oli maksettu kallis hinta. Protestantit opettivat lapsiaan varomaan katolisuutta ja uskoivat sovun Rooman kanssa merkitsevän uskottomuutta Jumalaa kohtaan. Nyt kannanotot ovat kuitenkin aivan toisenlaisia!

Paaviuden puolustajat väittävät katolisten tulleen mustamaalatuiksi, ja protestanttinenkin maailma on taipuvainen hyväksymään väitteen. Monien mielestä on epäreilua tuomita nykyinen kirkko kauheuksista ja hulluuksista, joita tapahtui vuosisatoja sitten tietämättömyyden ja pimeyden aikoina. He pitävät kirkon kauheaa julmuutta sen ajan barbarismin seurauksena ja esittävät aikamme sivistyksen muuttaneen kirkon asenteen.

Ovatko nämä henkilöt unohtaneet, kuinka tämä ylimielinen valta on jo runsaan 800 vuoden ajan väittänyt olevansa erehtymätön. Sen sijaan, että tästä opetuksesta olisi luovuttu, tämä teesi esitettiin 1800-luvulla jyrkemmin kuin koskaan.[1] Rooma pitää kiinni siitä, ettei ”kirkko ole *koskaan erehtynyt*, eikä se Raamatun mukaan tule *milloinkaan erehtymään*”[2]. Kuinka kirkko voisikaan luopua periaatteista, jotka ovat ohjanneet sen toimia kautta aikojen.

Paavinkirkko ei tule koskaan luopuman erehtymättömyyden vaateestaan. Se pitää vieläkin oikeana vainota kirkon opin kieltäjiä. Eikö se tilaisuuden tullen toimisi kuten ennen? Mikäli maallisten vallanpitäjien kirkolle asettamat rajoitukset poistettaisiin ja Rooma saisi aiemman valtansa, hirmuhallinto ja vaino heräisi pian uudelleen.

Näin tunnettu kirjoittaja kuvaa paavillisen hierarkian suhtautumista omantunnonvapauteen ja sanoo kirkon tavoitteiden onnistumisen olevan vakava uhka erityisesti Yhdysvalloille:

”On monia, joiden mielestä Yhdysvalloissa pienikin katolisuuden pelko on kiihkoilua tai lapsellisuutta. He eivät näe mitään pahaenteistä katolisuuden kasvussa, eivätkä ymmärrä sen luonnetta ja paavinvallan vihamielistä asennetta vapaata yhteiskuntaamme kohtaan. Onkin hyvä verrata muutamia meidän hallintomme perusperiaatteita katolisen kirkon periaatteisiin.

Yhdysvaltojen perustuslaki takaa *omantunnonvapauden*. Mikään ei ole tätä oikeutta rakkaampaa ja oleellisempaa. Kuitenkin paavi Pius IX sanoi kiertokirjeessään 15.8.1854: ’mielettömät ja erheelliset opinkappaleet tai hourailut omantunnonvapauden puolustukseksi ovat

---

1 Kirjoitusaikaan, 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla, vaikutti nk. ultramontanistinen liike, joka korosti paavin valtaa ja erehtymättömyyttä. *Suomentajan huomautus.*

2 John L. von Mosheim, *Institutes of Ecclesiastical History*, kirja 3, ‘toinen vuosisata’, nide 2, kappale 2, osio 9, huomautus 17.

563, 564

mitä turmiollisin erhe – vitsaus, jota valtion tulee eniten kammoksua.' Toisessa kiertokirjeessään 8.12.1864 sama paavi kirosi 'kaikki omantunnon- ja uskonnonvapauden puolustajat', samoin kuin 'kaikki ne, jotka väittävät, ettei kirkolla olisi oikeus käyttää pakkovaltaa.'

Se, että Rooma käyttää Yhdysvalloissa rauhaa rakentavaa kieltä, ei osoita mielen muuttumista. Kirkko on suvaitsevainen siellä, missä sillä ei ole valtaa. Piispa O'Connor sanoi: 'Uskonnonvapautta ainoastaan siedetään, kunnes siitä voidaan tehdä loppu ilman katolisiin kohdistuvaa vaaraa.' St. Louisin arkkipiispa totesi kerran: 'Harhaoppi ja epäusko ovat rikoksia. Kristillisissä maissa kuten Italia ja Espanja, joissa koko kansa on katolinen ja katolinen usko on keskeisessä osassa maan lainsäädännössä, niistä rangaistaan kuten muistakin rikoksista.' – –

Jokainen katolisen kirkon kardinaali, arkkipiispa ja piispa vannoo uskollisuudenvalan paaville. Siihen kuuluvat myös seuraavat sanat: 'Harhaoppisia, eriseuraisia ja meidän nimettyä herraamme [paavia] tai hänen edellä mainittuja seuraajiaan vastaan kapinoivia minä parhaani mukaan vainoan ja vastustan."[3, 4]

On totta, että roomalaiskatolisessa kirkossa on aitoja kristittyjä. Tuhannet palvelevat tuossa kirkossa Jumalaa parhaan ymmärryksensä mukaan. Heillä ei ole ollut mahdollisuutta tutkia hänen sanaansa, ja siksi he eivät tunne totuutta.[5] He eivät ole koskaan nähneet

---

3 Josiah Strong, *Our Country*, 5. luku, kappaleet 2–4. [Ks. viite 4 – lainaus ja lähdeviite ovat korjatussa muodossa.]

4 *Josiah Strongin lainaukset*. Kirjansa *Our Country* ensimmäisessä painoksessa Josiah Strong kirjaa lausunnot virheellisesti paavi Pius IX:n sanomaksi, koska Strong ei pystynyt tarkistamaan alkuperäislähdettä. Ensimmäisen lainauksen oikea viite on paavi Gregorius XVI ja hänen kiertokirjeensä 15.8.1832. Seuraavassa asiaankuuluva kappale kokonaisuudessaan:

Omantunnonvapaus

"Tästä häpeällisestä välinpitämättömyyden lähteestä kumpuaa absurdi ja erheellinen väite omantunnonvapauden kuulumisesta kaikille. Tämä ajatus levittää tuhoa niin hengelliseen kuin maalliseen elämään, vaikka jotkut röyhkeästi toistavat tätä ajatusta kerran toisensa jälkeen ja väittävät sen olevan uskonnolle hyväksi. 'Sielun kuolema on pahempi kuin vapauden erhe', kuten Augustinuksella oli tapana todeta. Kun poistetaan kaikki ihmisiä kaidalla totuuden tiellä pitävät esteet, heidän luonnolliset pahat taipumuksensa vievät heidät tuhoon. Avautuu oikea 'syvyyteen vievä kuilu', josta Johannes näki nousevan auringonkin pimentävän savun ja maata tuhoavan heinäsirkkaparven. Siitä seuraa ajattelutavan muutos, nuorison rappeutuminen sekä halveksunta pyhiä asioita ja lakeja kohtaan – toisin sanoen, kyseessä on vitsaus, joka on yhteiskunnalle vaarallisempi kuin mikään muu. Kokemus osoittaa, että muinaisista ajoista alkaen vauraudestaan, loistostaan ja kunniastaan tunnetut kaupungit ovat tuhoutuneet tämän yhden pahan vuoksi – toisin sanoen mielipiteen ja puheen vapauden ja kaikenlaisen uuden tavoittelun tähden." Claudia Carlen, IHM, *The Papal Encyclicals, 1740–1878* (Ann Arbor, Michigan: The Pierian Press, 1990) 1:238.

Toinen lainaus pitäisi yhdistää paavi Pius IX:n kirjoitukseen *Syllabus of Errors*, joka oli liitetty hänen kiertokirjeeseensä 8.12.1864. Kirjoitus sisältää 80 kirotuksi julistettua virhettä, mm. seuraavat:

"24. Kirkolla ei ole voimankäyttöoikeutta tai sillä ei ole suoraa tai epäsuoraa maallista valtaa. Apostolinen kirje, 'Ad Apostolicae,' 22.8.1851."

"78. Joissakin katolisissa maissa on viisaasti seurattu lakia antaa sinne muuttavien henkilöiden harjoittaa julkisesti omaa poikkeavaa jumalanpalvelustaan. Allocution 'acerbissimum', 27.9.1852."

"79. Lisäksi on väärin tarjota kansalaisoikeutena vapautta harjoittaa millaista jumalanpalvelusta tahansa. Kun yksilölle annetaan täysi oikeus esittää peittelemättä ja julkisesti millaisia mielipiteitä ja ajatuksia tahansa, ne rappeuttavat ihmisten moraalia ja mieltä ja levittävät välinpitämättömyyden vitsausta. – Allocution 'Nunquam Fore', 15.12.1856." Anne Fremantle, toim., *The Papal Encyclicals in their Historical Context* (New York: G. P. Putnam's Sons, 1956), 146, 152.

On myös syytä huomata, että paaville annettu uskollisuuden vala siinä muodossa kuin se tämän luvun tekstissä on, oli piispojen antama vala, ei kardinaalien. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

5 *Raamatun pitäminen pois ihmisten saatavilta.* Lukijan on hyvä huomata, että tämä kirja on julkaistu 1888 ja muokattuna 1911 eli aikana ennen Vatikaanin toista kirkolliskokousta [1962–1965], joka jossakin määrin muutti katolisen kirkon suhtautumista Raamatun lukemiseen.

Vuosisatojen ajan katolisen kirkon kanta Raamattujen levittämiseen maallikoille kansankielellä oli kielteinen. Ks. esim. G. P. Fisher, *The Reformation,* luku 15, kpl 16 (1873 painos, s. 530–532); J. Cardinal ➤

564, 565

sydämestä lähtevän jumalanpalveluksen ja pelkkien toistuvien muotomenojen tai rituaalien välistä eroa. Jumala suhtautuu heihin säälivän myötätuntoisesti. He ovat kasvaneet uskoon, joka johtaa harhaan eikä tyydytä. Hän antaa valon säteiden läpäistä näitä ihmisiä ympäröivän synkän pimeyden. Hän paljastaa heille totuuden sellaisena kuin se on Jeesuksessa, ja monet heistä tulevat vielä ottamaan paikkansa hänen lastensa joukossa.

Järjestelmänä katolisuus ei kuitenkaan ole nyt yhdenmukaisempi Kristuksen evankeliumin kanssa kuin historiansa varhaisemmissa vaiheissa. Protestanttiset kirkot ovat suuressa pimeydessä, koska ne muutoin näkisivät ajan merkit. Roomalaiskatolisella kirkolla on kauaskantoisia suunnitelmia ja toimintamalleja. Se lisää vaikutusvaltaansa ja mahtiaan kaikin mahdollisin keinoin valmistautuessaan rajuun ja päättäväiseen kamppailuun saadakseen uudelleen maailman hallintaansa, palauttaakseen vainot ja mitätöidäkseen kaiken, mitä protestanttisuus on saanut aikaan. Katolisuus edistyy kaikilla rintamilla. Huomatkaa katolisten kirkkojen ja kappelien määrän kasvu protestanttisissa maissa. Katsokaa, miten suosittuja katoliset korkeakoulut ja seminaarit Yhdysvalloissa ovat ja kuinka paljon niissä on protestanttisia opiskelijoita. Ymmärtäkää, miten usko muotomenoihin vahvistuu Englannissa, jossa myös jatkuvasti tapahtuu kääntymisiä katolisten riveihin. Tällaisen kehityksen pitäisi herättää huolta kaikissa, jotka arvostavat evankeliumin puhtaita periaatteita.

Protestantit ovat vehkeilleet paavinvallan kanssa ja myötäilleet sitä. He ovat sovitelleet ja tehneet sellaisiakin myönnytyksiä, joita paavin kannattajat ovat pitäneet yllättävinä ja käsittämättöminä. Ihmiset ovat sulkeneet silmänsä näkemästä roomalaiskatolisuuden todellista luonnetta ja sen ylivallasta koituvaa vaaraa. Kansa on herätettävä vastustamaan tämän kansalaisoikeuksille ja uskonnonvapaudelle äärimmäisen vaarallisen vihollisen etenemistä.

Monet protestantit olettavat, ettei katolinen usko ole kiinnostavaa ja että sen jumalanpalvelukset ovat merkityksettömien seremonioiden tylsää toistoa. He ovat väärässä. Vaikka roomalaiskatolisuus perustuu väärennökseen, kyse ei ole karkeasta tai kömpelösti toteutetusta teeskentelystä. Rooman kirkon liturgia on mitä vaikuttavin. Se on loistava esitys, jonka juhlalliset menot kiehtovat ihmismieltä ja hiljentävät järjen ja omantunnon äänen. Näky kiehtoo silmää. Kirkot ovat mahtavia ja kulkueet vaikuttavia. Kauneudesta pitävä ihastuu kullattuihin alttareihin, jalokivin koristeltuihin muistomerkkeihin, laadukkaisiin maalauksiin ja upeisiin veistoksiin. Myös korva viehättyy. Musiikki on vertaansa vailla. Syvä-äänisten urkujen soinnut yhdistyvät moniääniseen lauluun, joka vahvistuu suurten katedraalien korkeissa holveissa ja pylväiköissä. Tämä ei voi olla herättämättä syvää hartautta ja kunnioitusta.

Ulkoinen loisto, juhlallisuudet ja seremoniat tekevät kuitenkin pilkkaa synnintuntoisen kaipauksesta ja todistavat järjestelmän sisäisestä rappiosta. Kristuksen usko ei tarvitse tällaisia houkutuksia tuekseen. Ristin valossa aito kristillisyys näkyy niin puhtaana ja

---

5 jatkuu

Gibbons, *The Faith of Our Fathers,* luku 8 (49. painos, 1897), s. 98–117; John Dowling, *History of Romanism,* kirja 7, luku 2, osio 14; ja kirja 9, luku 3, osiot 24–27 (1871 painos, s. 491–496, 621–625); L. F. Bungener, *History of the Council of Trent,* s. 101–110 (2. Edinburghin painos, 1853, käänt. D. D. Scott); G. H. Putnam, *Books and Their Makers During the Middle Ages,* osa 1, nide 2, luku 2, kpl 49, 54–56. Ks. myös *Index of Prohibited Books* (Vatican Polyglot Press, 1930), s. IX, X; Timothy Hurley, *A Commentary on the Present Index Legislation* (New York: Benziger Brothers, 1908), s. 71; *Translation of the Great Encyclical Letters of Leo XIII* (New York: Benziger Brothers, 1903), s. 413.

Viime vuosina on tässä tapahtunut dramaattinen ja myönteinen muutos. Kirkko on hyväksynyt useita alkukielestä tehtyjä raamatunkäännöksiä. Tämän lisäksi se on edistänyt Raamattujen ilmaisjakelua ja Raamattuun liittyvää koulutusta. Kirkko kuitenkin edelleen pidättää itsellään yksinoikeuden Raamatun tulkitsemiseen oman perinteensä mukaisesti. Näin se voi puolustaa sellaisia opetuksia, jotka eivät ole sopusoinnussa Raamatun opetusten kanssa. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

565–567

rakastettavana, etteivät ulkoiset kaunistukset voi lisätä sen arvoa. Jumala arvostaa pyhyyden kauneutta, nöyrää ja hiljaista asennetta.

Häikäisevä tyyli ei välttämättä ole merkki puhtaasta ja jalosta aatteesta. Ylevät käsitykset taiteesta ja kulttuurillinen herkkyys liittyvät usein maalliseen aistillisuuteen. Monesti Paholainen käyttää näitä saadakseen ihmiset unohtamaan sisimmät tarpeensa ja menettämään näyn tulevaisuudesta, ikuisesta elämästä. Hän haluaa kääntää ihmiset pois äärettömästä auttajastaan, jotta he eläisivät vain tätä aikaa varten.

Ulkonaista korostava uskonto miellyttää uudistumatonta sydäntä. Katolisen jumalanpalveluksen juhlallisuudella ja toimituksilla on viettelevä lumovoima, joka pettää monet. He pitävät katolista kirkkoa taivaan porttina. Vain ne, joiden jalat ovat tiukasti totuuden perustuksella ja joiden sydän on Jumalan Hengen uudistama, ovat siltä suojassa. Tuhannet ihmiset, joilta puuttuu kokemusperäinen Kristuksen tuntemus, johdatellaan hyväksymään jumalisuuden muoto ilman voimaa. Juuri tällainen uskonto vastaa suurten kansanjoukkojen toiveita.

Se, että kirkko väittää oikeudekseen antaa anteeksi syntejä, saa katoliset tuntemaan, että he voivat vapaasti tehdä syntiä. He eivät voi saada synninpäästöä ilman synnintunnustusta rippituolissa, millä on taipumus oikeuttaa pahantekeminen. Kun ihminen polvistuu toisen langenneen ihmisen eteen ja avaa synnintunnustuksessa salaiset ajatuksensa ja mietteensä, sillä on ihmisarvoa alentava vaikutus ja se turmelee kaikki mielen jalot pyrkimykset. Paljastaessaan elämänsä synnit papille, erehtyvälle ja syntiselle kuolevaiselle, joka on liian usein viinin ja paheiden turmelema, tunnustajan käsitys luonteen mittapuusta alenee, ja sen seurauksena hän turmeltuu. Hän alkaa kuvitella Jumalan langenneen ihmisen kaltaiseksi, onhan pappi Jumalan edustaja. Tästä vahingollisesta käytännöstä, jossa ihminen tunnustaa syntinsä ihmiselle, on seurannut paljon pahaa. Se saastuttaa maailman ja valmistaa sitä lopullista tuhoa varten. Kuitenkin sellaiselle, joka nauttii itsensä hemmottelemisesta, on mieluisampaa tunnustaa synnit toiselle kuolevaiselle kuin avata sisin Jumalalle. Ihmisluonnolle on mieluisampaa tehdä katumusharjoituksia kuin luopua synnistä. On helpompaa vaivata ruumista säkkikankaalla ja nokkosilla tai piinaavilla kahleilla kuin ristiinnaulita synnilliset himot. Lihallinen sydän on valmis kantamaan raskaitakin taakkoja mieluummin kuin antautumaan Kristuksen ikeen alle.

Rooman kirkon ja Jeesuksen ajan juutalaisuuden välillä on hämmästyttävä yhtäläisyys. Vaikka juutalaiset polkivat salaa maahan kaikkia Jumalan lain periaatteita, he esiintyivät ulkonaisesti innokkaina lain seuraajina. He liittivät lakiin ylimääräisiä vaatimuksia ja perimätietoa, joka teki kuuliaisuudesta tuskallista ja raskasta. Samoin kuin juutalaiset väittivät kunnioittavansa lakia myös katoliset sanovat kunnioittavansa ristiä. He kohottavat Kristuksen kärsimysten vertauskuvaa, mutta elämällään kieltävät hänet, jota vertauskuva edustaa.

Paavin kannattajat asettavat ristejä kirkkoihinsa, alttareille ja vaatteisiinsa. Kaikkialla voi nähdä ristikuvioita. Niitä kunnioitetaan ulkonaisesti. Kristuksen opetukset on kuitenkin haudattu monien mielettömien perinteiden, väärien tulkintojen ja ankarien vaatimusten alle. Vapahtajan sanat ahdasmielisistä juutalaisista sopivat juutalaisia paremmin roomalaiskatolisen kirkon johtajiin: ”He köyttävät kokoon raskaita ja hankalia taakkoja ja sälyttävät ne ihmisten kannettaviksi, mutta itse he eivät halua niitä sormellaankaan liikauttaa.”[6] Omantunnonarkoja ihmisiä pidetään jatkuvassa Jumalan vihan pelossa, kun monet kirkon merkkihenkilöistä elävät loistossa ja nauttivat aistillisista huvituksista.

Kuvien ja pyhäinjäännösten palvonta, pyhimysten rukoileminen ja paavin korottaminen ovat Paholaisen keinoja kansan ajatusten irrottamiseksi Jumalasta ja hänen Pojastaan.

---

6 Matt. 23:4.

567, 568

Johtaakseen ihmiset tuhoon hän yrittää kääntää heidän huomionsa pois siitä ainoasta, jossa he voisivat löytää pelastuksen. Hän ohjaa heidät mihin tahansa, mikä voi korvata hänet, joka sanoi: ”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon.”[7]

Paholainen yrittää jatkuvasta kuvata väärin Jumalan luonteen, sen mitä synti on ja mistä suuressa taistelussa todellisuudessa on kysymys. Hänen viisastelunsa heikentää Jumalan lain velvoitteita ja antaa ihmisille vapauden tehdä syntiä. Samanaikaisesti hän johtaa ihmiset tulkitsemaan Jumalaa väärin niin, että he suhtautuvat häneen pelolla ja vihalla rakastamisen sijaan. Paholainen esittää oman luontaisen julmuutensa Luojan ominaisuudeksi, mikä näkyy monissa uskonnoissa ja niiden jumalanpalvelustavoissa. Näin ihmiset sokeutuvat, ja Paholainen varmistaa heidät välikappaleikseen taisteluun Jumalaa vastaan. Pakanakansojen väärät käsitykset siitä, millainen Jumala on, johtivat ihmisuhreihin Jumalan suosion varmistamiseksi ja aiheuttivat hirvittävää julmuutta, joka kuuluu lukuisiin epäjumalanpalveluksen muotoihin.

Roomalaiskatolinen kirkko yhdistää pakanuutta ja kristillistä uskoa. Pakanuuden tavoin se esittää Jumalan väärässä valossa eivätkä sen käytännöt ole vähemmän kauheita tai vastenmielisiä kuin pakanauskontojen. Kun Roomalla oli ylin valta, se käytti kidutuslaitteita pakottaakseen ihmiset hyväksymään oppinsa. Kun joku ei taipunut sen vaatimuksiin, polttorovio otettiin käyttöön. Tapahtuneiden joukkomurhien laajuutta ei tulla tietämään ennen tuomiopäivää. Paholaisen johdolla kirkon päättäjät tutkivat, kuinka aiheuttaa suurinta mahdollista kärsimystä ilman, että uhri kuolee. Tätä helvetillistä prosessia jatkettiin usein inhimillisen sietokyvyn äärirajoille, kunnes elintoiminnot antoivat periksi ja kärsijä piti kuoleman tuomaa ihanaa vapautusta tervetulleena.

Tämä oli Rooman vastustajien kohtalo. Kannattajiaan kirkko piti kurissa ruoskalla, uuvuttamalla heitä nälkään tai kurittamalla heidän ruumistaan erilaisin sydäntä särkevin keinoin. Katumusharjoituksia tekevät rikkoivat niin Jumalan kuin luonnon lakeja varmistaakseen taivaan suosion. Heitä määrättiin rikkomaan perhesiteet, jotka on annettu siunaamaan ja ilahduttamaan ihmistä tämän maallisen elämän aikana. Kirkkomailla on miljoonia uhreja, jotka tuhlasivat elämänsä yrittäessään turhaan tukahduttaa luonnollisen kiintymyksensä ja sulkea pois kanssaihmisiään kohtaan tuntemansa myötätuntoiset ajatukset, koska he kuvittelivat ne Jumalalle vastenmielisiksi.

Jos haluamme ymmärtää Paholaisen tarkoituksellista julmuutta, jota on satojen vuosien ajan esiintynyt aivan kristikunnan ytimessä, ei siis Jumalasta tietämättömien parissa, meidän tarvitsee vain katsoa katolisen kirkon historiaa. Tämän jättimäisen petosjärjestelmän avulla pahuuden ruhtinas on onnistunut tuomaan häpeää Jumalalle ja kurjuutta ihmisille. Kun ymmärrämme, kuinka hän onnistuu naamioimaan itsensä ja tekemään työtään kirkon johtajien kautta, ymmärrämme paremmin myös, miksi hän niin ankarasti vihaa Raamattua. Jumalan armo ja rakkaus paljastuu, kun sanaa luetaan. Se osoittaa, ettei Jumala anna ihmisille mitään näistä raskaista taakoista, koska hänelle riittää katuva ja murtunut mieli sekä nöyrä, kuuliainen henki.

Kristus ei anna minkäänlaista esimerkkiä miehille tai naisille sulkeutua luostareihin valmistautuakseen taivasta varten. Hän ei koskaan opettanut, että ihmisten pitäisi tukahduttaa rakkaus ja myötätunto. Vapahtajan sydän oli täynnä rakkautta. Mitä lähempänä moraalista täydellisyyttä joku on, sitä herkempi hän on, sitä voimakkaammin hän tiedostaa syntisyytensä ja sitä suurempi on hänen myötätuntonsa kärsiviä kohtaan. Paavi väittää olevansa Kristuksen sijainen, mutta kuinka hänen luonteensa kestää vertailun Vapahtajan luonteen kanssa?

7 Matt. 11:28.

568--570

Tiedetäänkö Kristuksen koskaan määränneen ihmisiä vankilaan tai jalkapuuhun siksi, että he eivät kunnioittaneet häntä taivaan kuninkaana? Lausuiko hän kuolemantuomion niille, jotka eivät ottaneet häntä vastaan? Kun samarialaisen kylän väki väheksyi häntä, apostoli Johannes suuttui ja kysyi: ”Herra, tahdotko, että käskemme tulen iskeä taivaasta ja tuhota heidät [niin kuin Eliakin teki]?” Jeesus kuitenkin sääli opetuslapsia, nuhteli heidän jyrkkyyttään ja totesi: ”Ihmisen Poika ei tullut ihmisten sieluja kadottamaan vaan pelastamaan.”[8] Kuinka vastakkaisia Kristuksen ja hänen sijaisekseen tunnustautuvan asenteet ovatkaan.

Rooman kirkko antaa nyt itsestään maailmalle aiempaa myönteisemmän kuvan pyytelemällä anteeksi menneitä kauhutekojaan. Se verhoutuu kristuksenkaltaiseen viittaan, vaikka on muuttumaton. Jokainen paaviuteen historiassa liittynyt periaate on vieläkin voimassa. Pimeimpinä aikoina laadittuja oppeja pidetään edelleen oikeina. Älköön kukaan pettäkö itseään. Paavinvalta, jolle protestantit ovat valmiita osoittamaan arvostusta, on vieläkin sama, joka hallitsi maailmaa uskonpuhdistuksen aikaan. Silloin Jumalan miehet joutuivat henkensä menettämisen uhalla paljastamaan sen vääryyksiä. Kirkolla on vielä sama ylpeys ja ylimielinen asenne, jolla se määräili kuninkaita ja ruhtinaita ja vaati itselleen Jumalalle kuuluvia etuoikeuksia. Sen asenne ei ole muuttunut vähemmän julmaksi tai itsevaltaiseksi kuin silloin, kun se riisti ihmisiltä vapauden ja surmasi Korkeimman pyhiä[9].

Paavikunta on tarkalleen sitä, mitä profetia sanoi sen olevan: viimeisten päivien luopumus.[10] Sen toimintatapoihin kuuluu esiintyä tavalla, joka parhaiten toteuttaa sen tavoitteita. Ulkonäköään muuttavan kameleontin pinnan alta löytyy kuitenkin muuttumatonta käärmeen myrkkyä. ”Harhaoppisille tai harhaopista epäillyille annettuja lupauksia ei tule pitää”[11], sanoo kirkko. Pitäisikö tämä valta, jonka historiaa on tuhannen vuoden ajan kirjoitettu pyhien verellä, hyväksyä nyt osaksi Kristuksen kirkkoa?

Protestanttisissa maissa esitetty väite, jonka mukaan katolisuus on nyt lähempänä protestantismia kuin aiemmin, ei ole aiheeton. Muutosta on tapahtunut, mutta ei paavikunnassa. Katolisuus todellakin muistuttaa suurta osaa nyt olemassa olevasta protestanttisuudesta, koska protestanttisuus on niin pahasti rappeutunut uskonpuhdistuksen päivien jälkeen.

Kun protestanttiset kirkot ovat tavoitelleet maailman suosiota, väärä rakkaus on sokaissut kristittyjen silmät. He eivät näe muuta mahdollisuutta kuin ajatella hyvää kaikesta pahasta. Lopulta väistämätön seuraus on, että he uskovat pahaa kaikesta hyvästä. Sen sijaan, että he taistelisivat pyhille kertakaikkisesti annetun uskon puolesta,[12] he pyytelevät Roomalta anteeksi, etteivät ole ajatelleet siitä kauniisti ja että ovat olleet ahdasmielisiä.

Jopa monet sellaisetkin, jotka eivät suosi katolisuutta, pitävät Rooman kirkon voimaa ja vaikutusvaltaa vaarattomana. Keskiajan yleisen älyllisen ja henkisen pimeyden kuvitellaan myötävaikuttaneen kirkon oppien leviämiseen, taikauskoon ja vainoon. Sen sijaan tämän ajan parempi ymmärrys asioista, tiedon lisääntyminen ja kasvava vapaamielisyys uskonasioissa nähdään suvaitsemattomuuden ja hirmuvallan uuden nousun esteiksi. Tuollaiseen aikaan paluuta pidetään naurettavana ajatuksena. On totta, että sukupolvemme on saanut paljon älyllistä, moraalista ja uskonnollista tietoa. Taivaan valo on loistanut maailmaan Jumalan pyhän sanan lehdiltä. Olisi kuitenkin syytä muistaa, että mitä kirkkaampaa valoa meille tarjotaan, sitä synkempi pimeys valtaa ne, jotka sen hylkäävät tai vääristävät.

Jos Raamattua tutkittaisiin rukoillen, se osoittaisi protestanteille paavinkirkon todellisen luonteen ja saisi heidät kavahtamaan sitä. Monet ovat kuitenkin mielessään niin itseriittoisen

8 Luuk. 9:54, 56.
9 Vrt. Dan. 7:25.
10 2. Tess. 2:3, 4.
11 Jacques Lenfant, *History of the Council of Constance*, osa 1, s. 516.
12 Vrt. Juud. 1:3.

570–572

viisaita, etteivät tunne tarvetta anoa nöyrästi Jumalaa johtamaan heitä totuuteen. Vaikka he ylpeilevät valistuksestaan, he eivät tunne Raamattua eivätkä Jumalan voimaa. He tarvitsevat keinon vaientaa omantuntonsa ääni ja etsivät ratkaisun, joka vaatii vähiten hengellisyyttä tai nöyryyttä. Käytännössä he pyrkivät unohtamaan Jumalan tavalla, jossa hänet pidetään näennäisesti mielessä. Paavikunta toimii tehokkaasti juuri kaikkien tällaisten tarpeiden täyttämiseksi. Sen kohteena on kaksi ihmisryhmää, joihin kuuluvat lähes kaikki: ne, jotka haluavat pelastua omien ansioittensa perusteella, ja ne, jotka haluavat pelastua synteineen. Tässä on sen voiman salaisuus.

Syvä henkinen pimeys on osoittautunut otolliseksi paavinkirkon menestykselle, mutta tullaan näkemään, että se menestyy yhtä hyvin suuren henkisen valistuksen aikoina. Menneinä päivinä ihmisillä ei ollut Jumalan sanaa ja he olivat tietämättömiä totuudesta. Heidän silmänsä olivat kuin sidotut, ja tuhannet joutuivat ansaan näkemättä eteensä viritettyä verkkoa. Tämän sukupolven kohdalla monet häikäistyvät inhimillisten aatteiden kirkkaudesta, joita ”tiedon nimellä kulkeva valhetieto”[13] heille tarjoaa. Nytkään ei nähdä edessä olevaa ansaa, johon ihmiset joutuvat kuin heillä vieläkin olisi side silmillään. Jumala tarkoitti ihmisen henkiset kyvyt lahjaksi, jota arvostettaisiin Luojan antamana ja käytettäisiin totuuden ja vanhurskauden palvelukseen. Jos sen sijaan vaalitaan ylpeyttä ja kunnianhimoa, ja ihmiset korottavat omat teoriansa Jumalan sanan yläpuolelle, tieto tuottaa suurempaa vahinkoa kuin tietämättömyys. Tällä tavoin aikamme Raamattu-uskoa aliarvioiva valhetiede tulee osoittautumaan yhtä tehokkaaksi valmistamaan tietä paaviuden miellyttäviltä tuntuvien käytäntöjen hyväksynnälle kuin tiedon pimittäminen oli paaviuden keskiaikaiselle mahtavuudelle.

Parasta aikaa Yhdysvalloissa protestantit seuraavat katolisten viitoittamaa tietä liikkeissä, joiden tavoitteena on saada valtio edistämään kirkon suunnitelmia ja tukemaan sen laitoksia. Eikä siinä kaikki! He ovat avaamassa paavinkirkolle mahdollisuuden saada protestanttisessa Amerikassa takaisin vanhalla mantereella menettämänsä valta. Mikä tekee tästä protestanttien liikkeestä merkittävän, on se tosiasia, että päätavoitteena on sunnuntainvieton pakottaminen – käytäntö, jonka Rooma aloitti ja jota se pitää arvovaltansa merkkinä. Paaviuden henkeen kuuluu maailman tapojen omaksuminen ja ihmisten perinteen nostaminen Jumalan käskyjen yläpuolelle. Nyt sama henki on vallannut protestanttiset kirkot ja saanut ne tekemään samaa työtä sunnuntain arvon vahvistamiseksi, mitä katolisuus ennen teki.[14]

Jos lukija haluaa ymmärtää, millaisia tekijöitä pian edessämme olevaan kriisiin liittyy, hänen tarvitsee vain käydä läpi historiatiedot menetelmistä, joita Rooma käytti saman päämäärän saavuttamiseksi. Riittää nähdä Rooman suhtautuminen sapattia pitäviin ja sitä puolustaviin, niin paavinkirkon ja tuleva protestanttien suhtautuminen niiden opit hylkääviä kohtaan käy ilmeiseksi.

Pakanallinen juhlapäivä nostettiin kunniapaikalle kristikunnan keskellä kuninkaallisilla asetuksilla, kirkolliskokouksilla ja maallisen vallan valvomilla kirkkolain säädöksillä. Ensimmäinen yleinen sunnuntainviettoon pakottava säädös oli keisari Konstantinuksen laki (321 jKr.).[15] Se määräsi kaupunkilaiset lepäämään ”auringon kunnianarvoisena päivänä”, mutta

---

13 1. Tim. 6:20.

14 Kirjoitusaikaan Yhdysvalloissa tehtiin useita erilaisia lakialoitteita ja säädettiin sunnuntailakeja. Niitä lobbasi erityisesti ekumeeninen protestanttinen The Lord's Day Alliance (aiemmin American Sabbath Union). *Suomentajan huomautus.*

15 *Konstantinuksen sunnuntailaki*. 7.3. vuonna 321 jKr. keisari Konstantinus antoi seuraavan lepopäivää koskevan lain:

”Kaikkien tuomareiden, kaupunkilaisten ja käsityöläisten on levättävä auringon kunnianarvoisena päivänä. Maaseudulla asuvat saavat kuitenkin vapaasti pitää huolta peltojensa viljelemisestä, koska usein käy niin, ettei mikään muu päivä sovi paremmin siementen istutukseen pelloille tai viiniköynnösten

572--574

salli maanviljelijöiden jatkaa viljelemiseen liittyviä töitään. Vaikka kyseessä oli pakanallinen säädös, keisari antoi määräyksen hyväksyttyään ensin nimellisesti kristillisen uskon.

Koska keisarin määräys ei riittänyt Jumalan arvovallan korvikkeeksi, piispa Eusebios,[16] joka tavoitteli ruhtinaiden suosiota ja oli keisari Konstantinuksen läheinen ystävä ja imartelija, esitti väitteen, että Kristus oli muuttanut sapatin sunnuntaille. Tämän uuden opin tueksi ei esitetty ainuttakaan raamatullista todistetta. Tahtomattaan Eusebios itse myönsi kannanottonsa virheellisyyden viittaamalla muutoksen todelliseen tekijään. ”Kaiken”, hän sanoo ”mitä sapattina kuului tehdä, me siirsimme Herran päivälle.”[17] Kuitenkin tämä perusteeton sunnuntain puolesta annettu väite rohkaisi ihmisiä polkemaan maahan Herran sapatin. Kaikki maallista kunniaa tavoittelevat hyväksyivät tämän suositun juhlapäivän.

Paaviuden vakiinnuttua työ sunnuntain arvon korottamiseksi jatkui. Jonkin aikaa kiellettiin maatyöt kirkonmenojen aikaan, ja seitsemättä päivää noudatettiin edelleen sapattina. Muutos kuitenkin tapahtui vähitellen. Kirkon virkoja hoitavilta kiellettiin maallisten ristiriitojen selvittäminen sunnuntaisin. Pian kaikkia asemasta riippumatta vaadittiin pidättäytymään tavallisesta työstä. Jos he olivat vapaaherroja, uhkana oli sakko, jos palvelijoita, ruoskinta. Myöhemmin rikkaita uhkasi puolen maaomaisuuden menetys ja lopulta, jos he pysyisivät uppiniskaisina, orjuus. Alempiin yhteiskuntaluokkiin kuuluvia rangaistiin elinikäisellä karkotuksella.

Sunnuntaita perusteltiin myös ihmeillä. Kerrottiin tarinaa maanviljelijästä, jonka tarkoitus oli kyntää pelto sunnuntaina. Kun hän puhdisti auraansa raudankappaleella, rauta tarttui hänen käteensä ja hän joutui kantamaan sitä mukanaan kaksi vuotta, mikä aiheutti ”kovaa kipua ja häpeää”.[18]

Myöhemmin paavi antoi seurakuntapapeille ohjeen nuhdella sunnuntain rikkojia ja kannustaa heitä tulemaan kirkkoon rukoilemaan. Näin he pystyisivät välttämään jonkin suuren onnettomuuden, joka muutoin kohtaisi heitä ja naapuristoa. Kirkolliskokouksessa esitettiin väite, jota on myöhemmin usein toistettu, myös protestanttien piirissä: koska ihmisiä oli kuollut salamaniskuun heidän tehdessään sunnuntaina työtä, sen täytyy olla oikea lepopäivä. Kirkon oppineet totesivat, että ”Jumala on ilmeisen tyytymätön niitä kohtaan, jotka laiminlyövät tämän päivän”. Tämän jälkeen pyydettiin pappeja, kirkon asianhoitajia, kuninkaita, ruhtinaita ja kaikkia uskollisia kansalaisia ”tekemään kaikkensa huolehtiakseen tämän päivän ennallistamisesta sille kuuluvaan kunniaan, jolloin sitä vietetään entistä hartaammin kristinuskon parhaaksi”.[19]

---

15 jatkuu

istutukseen viinitarhoissa. Näin siksi, ettei taivaallisen sallimuksen antama hyöty menisi ajan vähyyden vuoksi hukkaan.” Joseph Cullen Ayer, *A Source Book for Ancient Church History.* (New York, Charles Scribbner’s Sons, 1913), osa 2, jakso 1, luku 1, osio 59, g, s. 284, 285.

Alkuperäinen latinalainen teksti löytyy Justinianuksen laissa (*Codex Justiniani*), kirja 3, otsikko 12, pykälä 3. Latinalainen teksti löytyy englanniksi käännettynä seuraavista lähteistä: Philip Schaff, *History of the Christian Church,* osa 3, 3. jakso, luku 7, osio 75, s. 380 alaviite 1; James A. Hessey, *Bampton Lectures, Sunday,* luento 3, kappale 1, 3. painos, Murrayn julkaisu 1866, s. 58. Ks. keskustelu aiheesta edellä mainitussa Schaffin teoksessa; Albert Henry Newman, *A Manual of Church History,* (Philadelphia, the American Baptist Publication Society, 1933) uudistettu painos, osa 1, s. 305–307. Myös LeRoy E. Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers* (Washington, D.C., Review and Herald Publishing Assn., 1950), osa 1, s. 376–381. *Ellen G. White -toimikunnan kommentti.*

16 Kyseessä on Eusebios Kesarealainen (265–339 jKr.), jota pidetään kirkon historiankirjoituksen perustajana varhaista kristillisyyttä kuvaavan teoksensa ”Kirkkohistoria” ansiosta. *Toimituksen huomautus*.

17 Robert Cox, *Sabbath Laws and Sabbath Duties*, s. 538.

18 Francis West, *Historical and Practical Discourse on the Lord’s Day*, s. 174.

19 Thomas Morer, *Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion, and Observation of the Lord’s Day*, s. 271.

574, 575

Kirkolliskokousten ratkaisut osoittautuivat riittämättömiksi. Maallisia vallanpitäjiä pyydettiin laatimaan määräys, joka herättäisi kauhua ihmisten mielessä ja pakottaisi heidät luopumaan työnteosta sunnuntaisin. Roomassa pidetyssä synodissa vahvistettiin kaikki aiemmat päätökset entistä määrätietoisemmin ja juhlallisemmin. Ne koottiin myös kirkkolakiin, jota maalliset vallanpitäjät valvoivat lähes kaikissa kristityissä maissa.[20]

Raamatullisen pohjan puuttuminen sunnuntainvietolta aiheutti kuitenkin melkoisesti hämmennystä. Kansa haastoi opettajiensa oikeuden purkaa selvä Herran sana: ”– – seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti”[21] kunnioittaakseen auringon päivää. Koska Raamattu ei tarjonnut tähän apua, oli ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin. Kiihkomielinen sunnuntainvieton kannattaja vieraili Englannin kirkoissa 1100-luvun lopulla, ja totuudesta uskollisesti kiinni pitävät alkoivat vastustaa häntä. Hänen työnsä ei tuottanut tulosta. Hän joutui lähtemään maasta ja käytti varojaan keinoon, jolla voisi pakottaa oppinsa ihmisille. Palatessaan hänellä oli, mitä hän tarvitsi, ja hänen jälkimmäinen työjaksonsa oli menestys. Hän toi mukanaan kirjakäärön, jonka hän väitti tulleen itse Jumalalta. Se sisälsi käskyn pyhittää sunnuntaita ja uhkauksen hirvittävistä rangaistuksista, jotka kohtaisivat tottelemattomia. Tämän kallisarvoisen asiakirjan kerrottiin pudonneen taivaasta ja löytyneen Jerusalemista, Golgatalta, Pyhän Simeonin alttarilta. Kyse oli alhaisesta väärennöksestä niin kuin sen tukema oppikin oli. Kirjakäärö oli itse asiassa lähtöisin paavin palatsista Roomasta. Kirkon valtaa ja menestystä edistävät petokset ja väärennökset ovat aina olleet paavillisen hierarkian mielestä sallittuja.

Kirjakäärö kielsi työn lauantain yhdeksännen hetken, eli kello kolmen iltapäivällä, ja maanantain auringonnousun välisenä aikana. Sen arvovallan tueksi kerrottiin monista ihmeistä. Ihmisten kerrottiin halvautuneen, kun he olivat tehneet työtä määräyksen vastaisesti kello kolmen jälkeen. Erään leipurin väitettiin yrittäneen jauhaa viljaa, mutta jauhojen sijaan myllystä syöksyi verta, eikä myllynkivi suostunut pyörimään, vaikka siipipyörään osui voimakas vesivirta. Erään naisen kerrottiin asettaneen leipätaikinan uuniin, mutta huolimatta uunin korkeasta lämpötilasta leipä oli edelleen taikinaa uunista poisotettaessa. Toinen nainen, joka oli valmistanut taikinan leivottavaksi lauantaina yhdeksännellä hetkellä, mutta päätti lykätä leipomisen maanantaihin, huomasi seuraavana päivänä jumalallisen voiman paistaneen leivät valmiiksi. Eräs mies, joka paistoi leipänsä lauantaina iltapäivällä kolmen jälkeen, huomasi leipää seuraavana aamuna murtaessaan, että sen sisältä alkoi valua verta. Tällaisilla mielettömillä ja taikauskoisilla sepitteillä sunnuntain kannattajat koettivat vakiinnuttaa päivän pyhyyden.[22]

Skotlannissa samoin kuin Englannissa sunnuntainvieton kunnioitusta varmennettiin yhdistämällä siihen sapattiin kuuluvia asioita. Pyhänä pidettäväksi vaadittu aika kuitenkin vaihteli. Skotlannin kuninkaan antamassa säädöksessä sanotaan, että ”pyhää on pidettävä lauantaista klo 12 eteenpäin” ja ettei kukaan saa tuon hetken ja maanantaiaamun välillä suorittaa mitään maallista liiketoimintaa.[23]

Kaikista sunnuntain pyhyyden vakiinnuttamiseksi tehdyistä yrityksistä huolimatta paavin kannattajat tunnustivat itse julkisesti, että sapatilla on takanaan jumalallinen arvovalta ja sen korvikkeella vain inhimillinen alkuperä. Kirkolliskokous totesi 1500-luvulla selvästi: ”Muistakoot kaikki kristityt, että Jumala pyhitti seitsemännen päivän. Sitä eivät vastaanottaneet ja viettäneet vain juutalaiset vaan kaikki muutkin palvellessaan Jumalaa, vaikka me

20 Ks. Heylyn, *History of the Sabbath*, osa 2, kpl 5, osio 7.
21 2. Moos. 20:10.
22 Ks. Roger de Hoveden, *Annals*, osa 2, s. 526–530.
23 Morer, s. 290, 291.

575–577

kristityt olemme muuttaneet heidän sapattinsa Herran päiväksi."[24] Ne, jotka peukaloivat Jumalan lakia eivät olleet tietämättömiä työnsä merkityksestä. Tieten tahtoen he asettivat itsensä Jumalan yläpuolelle.

Silmiinpistävä kuvaus Rooman tavasta suhtautua niihin, jotka olivat sen kanssa eri mieltä, näkyy pitkässä ja verisessä valdolaisten vainossa. Jotkut heistä viettivät sapattia. Toiset kärsivät samalla tavalla, koska halusivat olla uskollisia neljännelle käskylle. Etiopian ja Abessinian kirkon historia on erityisen merkittävä. Pimeän keskiajan synkeyden keskellä keskisen Afrikan kristityt olivat unohduksissa muulta maailmalta, ja he saivat vapaasti palvella Jumalaa vuosisatojen ajan. Viimein Rooma sai tietää heidän olemassaolostaan, ja Abessinian keisari petettiin tunnustamaan paavi Kristuksen sijaiseksi. Seurasi lisää myönnytyksiä. Annettiin määräys, jolla sapatin vietto kiellettiin mitä ankarimpien rangaistusten uhalla.[25] Paavin hirmuvallasta tuli kuitenkin pian niin raskas ies, että abessinialaiset päättivät irrottautua siitä. Hirvittävän taistelun jälkeen paavin kannattajat karkotettiin heidän valta-alueiltaan ja vanha usko palautettiin. Seurakunnat iloitsivat vapaudestaan, eivätkä ne koskaan unohtaneet Rooman petollisuudesta, kiihkomielisyydestä ja hirmuvallasta oppimaansa läksyä. Abessinialaiset tyytyivät elämään eristyksissä muun kristikunnan tietämättä heidän olemassaolostaan.

Afrikan kirkot pitivät sapattia samoin kuin sitä pidettiin katolisessa kirkossa ennen sen täyttä luopumusta. Pitäessään seitsemättä päivää Jumalan käskyn mukaisesti ne pidättäytyivät työstä kirkon tavan mukaisesti myös sunnuntaina. Saatuaan ylivallan Rooma polki Jumalan sapatin maahan korottaakseen omaa päiväänsä, mutta Afrikan lähes tuhat vuotta piilossa olleet kirkot eivät osallistuneet tähän luopumukseen. Kun ne joutuivat Rooman vaikutuksen piiriin, ne pakotettiin panemaan syrjään oikea sapatti ja kunnioittamaan väärää lepopäivää. Heti saatuaan itsenäisyytensä ne kuitenkin jatkoivat neljännen käskyn seuraamista.[26]

Nämä menneisyyden tapahtumat osoittavat selvästi Rooman vihollisuuden oikeaa sapattia ja sen puolustajia kohtaan. Samoin nähdään keinot, joita kirkko käytti saadakseen

---

24 Morer, s. 281, 282.

25 Ks. Michael Geddes, *Church History of Ethiopia*, s. 311, 312.

26 *Etiopian kirkko ja sapatti.* Etiopian koptilainen kirkko vietti seitsemännen päivän sapattia aivan viime vuosiin asti. Etiopiassa pyhitettiin myös sunnuntaita, viikon ensimmäistä päivää koko heidän kristillisen historiansa ajan. Molempina päivinä heidän kirkoissaan oli erityinen jumalanpalvelus. Nykyisin seitsemännen päivän vietto on käytännössä loppunut Etiopiassa. Silminnäkijäkuvaukset Etiopiassa vietetyistä uskonnollisista juhlapäivistä löytyvät mm. Pero Gomes de Teixeira, *The Discovery of Abyssinia by the Portuguese in 1520* (englanninkielinen käännös, Lontoo, British Museum, 1938), s. 79; Isä Francisco Alvarez, *Narrative of the Portuguese Embassy to Abyssinia During the Years 1520–1527,* Hakluyt Societyn asiakirjat (Lontoo, 1881), osa 64, s. 22–49; Michael Russell, *Nubia and Abyssinia* (jossa lainataan isä Loboa, Etiopiassa vuonna 1622 toiminutta katolista lähetystyöntekijää) (New York: Harper & Brothers, 1837), s. 226–229; S. Giacomo Baratti, *Late Travels into the Remote Countries of Abyssinia* (Lontoo, Benjamin Billingsley, 1670), s. 134–137; Job Ludolphus, *A New History for Ethiopia* (Lontoo, S. Smith, 1682), s. 234–357; Samuel Gobat, *Journal of Three Years' Residence in Abyssinia* (New York, 1850 painos), s. 55–58, 83–98. Aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ks. Peter Heylyn, *History of the Sabbath,* 2. painos, 1636, osa 2, s. 198–200; Arthur P. Stanley, *Lectures on the History of the Eastern Church* (New York, Charles Scribner's Sons, 1882), luento 1, kpl 1; C. F. Rey, *Romance of the Portuguese in Abyssinia* (Lontoo, F. H. and G. Witherley, 1929), s. 59, 253–297. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

Etiopian keisarikunta eli Abessinia sijaitsi nykyisen Etiopian ja Eritrean alueella. Se edusti sapattia ja sunnuntaita viettänyttä orientaaliortodoksista kirkkoa vuosina 1270–1622. Vuosina 1622–1632 valtio oli roomalaiskatolinen keisari Susenyos I:n aikana, jonka espanjalainen jesuiittasaarnaaja Pedro Páez y Jaramillo sai kiinnostumaan roomalaiskatolisuudesta. Susenyos I toivoi saavansa sotilaallista apua Espanjasta ja Portugalista. Vuonna 1632 orientaaliortodoksisuus palautettiin roomalaiskatolisuuden tilalle, mutta ajan myötä sapatin vietto hylättiin. *Suomentajan huomautus.*

577, 578

kunnioitusta itse luomalleen asetukselle. Jumalan sana opettaa näiden tapahtumien toistuvan, kun roomalaiskatoliset ja protestantit alkavat yhdessä nostaa sunnuntain arvoa.

Ilmestyskirjan 13. luvussa kerrotaan vallasta, jonka vertauskuvana on peto, jolla on karitsan sarvet ja joka saa ”maan ja sen asukkaat kumartamaan”[27] paavikuntaa, jota samassa luvussa kuvataan leopardia muistuttavana petona. Kaksisarvisen pedon kerrotaan johtavan kaikkia maan asukkaita, ”niin että saa heidät tekemään patsaan sen pedon kunniaksi” ja ”pakottaa kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, vapaat ja orjat, ottamaan” pedon merkin.[28] On osoitettu, että karitsansarvinen peto tarkoittaa Yhdysvaltoja ja että tämä ennustus täyttyy, kun Yhdysvallat pakottaa viettämään sunnuntaita, mikä on Rooman mukaan sille kuuluvan ylivallan erityinen merkki. Yhdysvallat ei kuitenkaan ole yksin antamassa kunniaa paavikunnalle. Rooman vaikutusvaltaa ei ole vielä murrettu niissä maissa, jotka kerran tunnustivat sen vallan. Profetia kuvaa sen vallan ennalleen palauttamisen. ”Minä näin, että yksi pedon päistä oli saanut surmaniskun mutta haava oli parantunut. Koko maailma ihmetteli petoa ja lähti seuraamaan sitä[.]”[29] Kuolettavan iskun saaminen viittaa paavinvallan romahdukseen vuonna 1798. Tämän jälkeen profeetta kertoo, että ”haava oli parantunut. Koko maailma ihmetteli petoa ja lähti seuraamaan sitä.” Paavali sanoo suoraan, että ”kadotuksen ihminen” tulee tekemään työtään aina Jeesuksen takaisintuloon asti.[30] Hänen petoksensa jatkuu aivan ajan loppuun saakka. Ja Ilmestyskirjan kirjoittaja sanoo myös paavikunnasta: ”Kaikki maan asukkaat kumartavat sitä – kaikki ne, joiden nimi ei – – ole ollut kirjoitettuna teurastetun Karitsan elämänkirjaan.”[31] Sekä vanhalla että uudella mantereella paavikunta tulee saamaan arvostusta sunnuntainvieton välityksellä, joka perustuu pelkästään Rooman kirkon arvovaltaan.

1800-luvun puolivälistä alkaen profetioita Yhdysvalloissa tutkineet ovat antaneet maailmalle tästä todistuksen. Ennustusten täyttymyksen voi nähdä nopeasti lähestyvän siinä, mitä nyt on tapahtumassa. Johtavat protestantit esittävät katolisten kanssa samanlaisia väitteitä sunnuntainvieton jumalallisesta alkuperästä, mutta heiltä, samoin kuin katolisilta, puuttuvat Raamatun todisteet. Katoliset keksivät tarinoita ihmeistä korvatakseen Jumalan käskyn puuttumisen. Sitä väitettä, että Jumala rankaisee sunnuntailepopäivän rikkojia, tullaan toistamaan, ja sellaista kuulee jo sanottavankin. Liike sunnuntainvieton pakottamiseksi on nopeasti vahvistumassa.

Rooman kirkko on loistava oveluudessaan ja viekkaudessaan. Se pystyy ennakoimaan, mitä tapahtuu. Se on valmis odottamaan nähdessään protestanttisten kirkkojen osoittavan sille kunnioitusta hyväksymällä väärän lepopäivän ja valmistelevan sen vieton pakottamista samoilla keinoilla, mitä se itse menneinä aikoina käytti. Ne, jotka hylkäävät totuuden valon, tulevat vielä tavoittelemaan tämän itsensä erehtymättömäksi määritelleen vallan apua saattaakseen voimaan katolisen kirkon alkaman käytännön. Ei ole vaikea arvata, kuinka valmis se on tämän avun protestanteille antamaan. Kuka voisi paavinkirkon johtajia paremmin ymmärtää, kuinka kirkolle tottelemattomia pitäisi kohdella?

Roomalaiskatolinen kirkko kaikkine ympäri maailman ulottuvine toimintoineen on suunnattoman suuri paavinistuimen hallinnassa oleva järjestelmä. Se palvelee tuon istuimen etuja. Kirkon miljoonia jäseniä kaikissa maailman maissa on opetettu uskollisuuteen paavia kohtaan. Kansallisuudesta tai valtiomuodosta riippumatta heidän odotetaan pitävän kirkon

---

27 Ilm. 13:12.
28 Ilm. 13:11–16.
29 Ilm. 13:3.
30 2. Tess. 2:3–8.
31 Ilm. 13:8.

valtaa korkeimpana. Vaikka he vannoisivat uskollisuuttaan valtiolle, taustalla on heidän Roomalle antamansa kuuliaisuudenvala, joka vapauttaa heidät kaikesta, mikä voisi uhata Rooman etua.

Historiasta löytyy todisteita Rooman taitavista ja sitkeistä yrityksistä vaikuttaa hienovaraisesti kansakuntien asioihin. Saatuaan jalansijan se edistää omia tavoitteitaan, vaikka seurauksena olisi ruhtinaitten tai kansojen tuho. Vuonna 1204 paavi Innocentius III vannotti Pietari II:lla, Aragonian kuninkaalla, seuraavan ainutlaatuisen valan: ”Minä Pietari, aragonialaisten kuningas, lupaan ja vannon olla aina uskollinen ja kuuliainen herralleni paavi Innocentiukselle ja hänen katolisille seuraajilleen sekä Rooman kirkolle, ja lupaan uskollisesti pitää valtakuntani hänelle kuuliaisena, puolustaa katolista uskoa ja vainota harhaoppista pahuutta.”[32] Tämä on sopusoinnussa Rooman paavin valtapyyteiden kanssa, kun hän väittää oikeudekseen ”panna keisareita viralta” ja ”vapauttaa alamaisia velvollisuudesta olla uskollisia epävanhurskaille hallitsijoille”.[33, 34]

Muistettakoon myös Rooman kerskaus siitä, ettei se koskaan muutu. Gregorius VII:n ja Innocentius III:n periaatteet ovat yhä katolisen kirkon periaatteita. Jos kirkolla olisi valtaa, se käyttäisi sitä samalla innolla kuin menneinä vuosisatoina. Protestantit eivät tajua, mitä tekevät ehdottaessaan avun pyytämistä Roomalta sunnuntainvieton edistämiseksi. Protestanttien pyrkiessä omaan tavoitteeseensa Rooma haluaa saada valtansa takaisin ja palauttaa menettämänsä johtoaseman. Kun Yhdysvallat hyväksyy sen periaatteen, että maallinen valta voi olla kirkon käytettävissä ja uskonnollisia käytäntöjä voidaan pakottaa maallisella lailla – lyhyesti, että valtio ja kirkko alkavat määrätä ihmisten omiatuntoja – Rooman voitto tässä maassa varmistuu.

Jumalan sana varoittaa uhkaavasta vaarasta. Jos tätä varoitusta ei kuulla, protestanttinen maailma tulee näkemään, millaisia Rooman päämäärät todellisuudessa ovat. Silloin on kuitenkin liian myöhäistä paeta ansasta. Katolisuuden voima kasvaa vähitellen. Sen opit vaikuttavat lainsäädäntöön, kirkkoihin ja ihmisten mieleen. Se kokoaa omistukseensa suuria ja mahtavia rakennuksia, joiden salaisissa kammioissa toistuvat entisajan vainot. Näkymättömissä ja odottamatta se vahvistaa voimiaan edistääkseen päämääriään, kunnes on aika hyökätä. Se tarvitsee vain etulyöntiaseman, jota sille jo tarjotaan. Tulemme pian näkemään ja tuntemaan, mikä Rooman tarkoitus on. Kaikki, jotka uskovat ja tottelevat Jumalan sanaa, joutuvat silloin syytösten ja vainon kohteiksi.

---

32 John Dowling, *The History of Romanism*, kirja 5, luku 6, osio 55.

33 Mosheim, kirja 3, 1000-luku, osa 2, luku 2, osio 9, viite 17. Ks. myös seuraava viite 34.

34 *Rooman piispojen valtaannousu*. Tärkeimmät niistä tekijöistä, jotka johtivat Rooman piispojen vallannousuun, löytyvät mm. seuraavista lähteistä: Robert Francis Cardinal Bellarmine, *Power of the Popes in Temporal Affairs* (englanninkielinen käännös löytyy kongressin kirjastosta, Washington, D. C.); Henry Edward Cardinal Manning, *The Temporal Power of the Vicar of Jesus Christ* (Lontoo: Burns and Lambert, 2. painos, 1862); ja James Cardinal Gibbons, *Faith Of Our Fathers* (Baltimore: John Murphy Co., 110. painos, 1917), luvut 5, 9, 10, 12. Protestanttista näkökulmaa edustavat mm. Trevor Gervase Jalland, *The Church and the Papacy* (Lontoo: Society for Promoting Christian Knowledge, 1944, a Bampton Lecture); ja Richard Frederick Littledale, *Petrine Claims* (Lontoo: Society for Promoting Christian Knowledge, 1899).

Teoriaa Pietarista ensimmäisenä paavina käsittelee James T. Shotwell and Louise Ropes Loomis, *The See of Peter* (New York: Columbia University Press, 1927). Konstantinuksen lahjakirjaväärennöksestä, ”Donation of Constantine”, katso Christopher B. Coleman, *The Treatise of Lorenzo Valla on the Donation of Constantine* (New York, 1914). Teoksessa on lahjakirjan täydellinen latinankielinen teksti, sen englanninkielinen käännös sekä koko dokumentin arviointi ja kritiikki. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

580, 581

36

Lähestyvä taistelu

Aina siitä lähtien kun suuri taistelu alkoi taivaassa, Paholaisen tavoitteena on ollut syrjäyttää Jumalan laki. Tämän saavuttamiseksi hän ryhtyi kapinaan Luojaa vastaan. Jouduttuaan heitetyksi pois taivaasta hän jatkoi sotaansa maan päällä. Ihmisten pettämiseksi hän johtaa heidät rikkomaan Jumalan lakia. Se on aina ollut hänen määrätietoinen tavoitteensa. Saapa hän heidät hylkäämään koko lain tai vain yhden sen periaatteista, lopullinen tulos on aivan sama. Joka rikkoo lakia yhdessä kohdassa, osoittaa halveksuntaa koko lakia kohtaan. Hänen vaikuttimensa ja esimerkkinsä ovat rikkomuksen puolella. Hän on ”syyllinen” kaikilta kohdin.[1]

Paholainen on vääristänyt Raamatun oppeja yrityksessään herättää halveksuntaa jumalallisia säädöksiä kohtaan. Tästä syystä tuhansien uskonkäsityksiin sisältyy harhakäsityksiä, vaikka he väittävät hyväksyvänsä Raamatun. Viimeinen suuri taistelu totuuden ja valheen välillä on vain päätöskamppailu kauan jatkuneessa sodassa Jumalan laista. Meillä on pian edessämme taistelu. Vastakkain ovat ihmisten lait ja Jumalan käskyt, ihmisten perinnäissääntöihin ja taruihin perustuva uskonto ja Raamattuun perustuva uskonto.

Ne ryhmittymät, jotka tulevat yhdistämään voimansa totuutta ja vanhurskautta vastaan, toimivat jo nyt. Jumalan pyhää sanaa ei juuri arvosteta, vaikka sen säilyminen meille on vaatinut suuria uhrauksia ja verenvuodatusta. Raamattu on kaikkien saatavilla, mutta vain harvat tosissaan hyväksyvät sen elämänsä oppaaksi. Epäusko on levinnyt pelottavan laajalle, ei vain maailmaan, vaan myös kirkkokuntiin. Monet kieltävät kristillisen uskon ytimessä olevat perusopit. Suurin osa kristillistä uskoa tunnustavista on hylännyt kokonaan tai osittain innoitettujen kirjoittajien merkittävät opetukset luomisesta, syntiinlankeemuksesta, sovituksesta ja Jumalan lain pysyvyydestä. Tuhannet ylpeilevät viisaudestaan ja riippumattomuudestaan ja pitävät ehdotonta Raamattuun luottamista heikkouden merkkinä. He arvostelevat Raamattua sekä hengellistävät ja tekevät tyhjäksi sen tärkeimmät opetukset, ja pitävät tätä todisteena oppineisuudestaan ja ylivertaisesta älystään. Monet pastorit opettavat seurakunnilleen ja professorit tai opettajat oppilailleen, että Jumalan laki on muutettu tai kumottu. Sen vaatimuksista kiinni pitävien ja sitä kirjaimellisesti seuraavien ei katsota ansaitsevan kuin pilkkaa tai halveksuntaa.

Hylätessään totuuden ihmiset hylkäävät Jumalan, totuuden lähteen. Polkiessaan maahan Jumalan lain he kieltävät lain antajan arvovallan. On aivan yhtä helppoa tehdä epäjumala vääristä opeista ja teorioista kuin muotoilla sellainen puusta tai kivestä. Esittämällä Jumalan ominaisuudet virheellisesti Paholainen saa ihmiset tulkitsemaan Jumalan luonteen väärin. Herran sijaan monet ovatkin nostaneet valtaistuimelle filosofian epäjumalan samalla kun vain harvat palvelevat elävässä sanassa, Kristuksessa ja luomistyössä ilmoitettua Jumalaa. Tuhannet pitävät luontoa jumalana samalla kun he kieltävät, että Jumala on luonut luonnon. Muodot ovat vaihtuneet, mutta kristillisessä maailmassa on todellista epäjumalanpalvelusta

1 Jaak. 2:10.

582, 583

yhtä varmasti kuin Elian päivinä muinaisessa Israelissa. Monien viisaina pidettyjen ihmisten, filosofien, runoilijoiden, poliitikkojen, toimittajien, hienostoseurapiirien samoin kuin useiden korkeakoulujen ja yliopistojen sekä joidenkin teologisten tiedekuntien Jumala ei ole paljon foinikialaisten auringonjumala Baalia parempi.

Mikään kristillisen maailman hyväksymä harhaoppi ei iske röyhkeämmin taivaan arvovaltaa tai tervettä järkeä vastaan, eikä mikään ole seurauksiltaan turmiollisempi kuin nopeasti leviävä nykyinen uskonkäsitys, ettei Jumalan laki enää sido ihmisiä. Kaikilla kansoilla on lakinsa, joita kunnioitetaan ja seurataan. Ei voi olla olemassa hallintoa ilman lakeja. Onko edes ajateltavissa, että taivaan ja maan Luoja hallitsisi luotujaan ilman minkäänlaisia lakeja? Kuvittele tunnettujen sananjulistajien julkisesti opettavan, etteivät heidän maansa hallinnon ja kansalaisten turvaksi säädetyt lait ole velvoittavia, koska ne rajoittavat ihmisten vapautta. Kuinka kauan tällaista puhetta suvaittaisiin saarnatuoleista? Voiko valtioiden tai kansojen lakien syrjäyttäminen kuitenkaan olla vakavampi rikos kuin kaikkien hallitustapojen perustaksi annettujen jumalallisten määräysten maahan polkeminen?

Kansojen olisi paljon johdonmukaisempaa kumota lakinsa ja antaa kansalaisten toimia niin kuin haluavat kuin maailmankaikkeuden Hallitsijan mitätöidä lakinsa ja jättää maailma ilman normia, jonka mukaan tuomita syylliset ja vapauttaa kuuliaiset. Haluammeko tietää, mitä Jumalan lain syrjäyttämisestä seuraa? Sitä on kokeiltu. Ateismin valtakausi Ranskassa aiheutti hirvittävät seuraukset.[2, 3] Koko maailma näki, että Jumalan säätämien rajoitusten heittäminen syrjään merkitsi mitä julmimpaan hirmuhallintoon suostumista. Kun vanhurskauden mitta syrjäytetään, pahuuden ruhtinaalle avataan tie vahvistaa valtaansa maan päällä.

Aina, kun Jumalan periaatteet hylätään, synti lakkaa näyttämästä synniltä ja vanhurskaus tavoittelemisen arvoiselta. Ne, jotka kieltäytyvät alistumasta Jumalan hallittavaksi, ovat täysin sopimattomia hallitsemaan itseään. Heidän turmiollinen opetuksensa istuttaa niskoittelevan asenteen lapsiin ja nuoriin, jotka luonnostaan suhtautuvat kärsimättömästi rajoituksiin. Tämän seurauksena yhteiskunnasta tulee laista piittaamaton ja moraaliton. Samalla kun kansanjoukot pilkkaavat niiden ihmisten hyväuskoisuutta, jotka noudattavat Jumalan vaatimuksia, ne hyväksyvät innolla Paholaisen petokset. Ihmiset antavat himojen hallita ja tekevät syntejä, jotka aikanaan toivat rangaistuksen pakanakansoille.[4]

Kun ihmisiä opetetaan väheksymään Jumalan käskyjä, kylvetään ja korjataan satona tottelemattomuutta. Jos Jumalan lain rajoitteet heitetään kokonaan syrjään, pian seurauksena on välinpitämättömyys myös inhimillisiä lakeja kohtaan. Koska Jumala kieltää epärehelliset toimintatavat, himoitsemisen, valehtelun ja pettämisen, monet polkevat maahan hänen säädöksensä, koska ne olisivat este maalliselle menestykselle. Käskyjen hylkäämisellä on

2 Vrt. luku 15, lisätietoa viite 3.

3 Ranskan vallankumous ei ole ainoa esimerkki. Kristillistä uskoa arvostelevat viittaavat usein uskonsotiin tai vainoihin, joissa kristityt surmasivat toisiaan, ja pitävät näitä todisteina kristillisen uskon julmuudesta. Historiasta löytyy kuitenkin viimeisen runsaan kahden vuosisadan ajalta kymmenkunta esimerkkiä valtioista, joissa on viralliseksi uskonnoksi valittu ateismi. Useimmissa näistä toisinajattelijoita vainottiin sellaisella kiihkolla ja julmuudella, ettei vastaavaa ole helppo löytää kristillisyyden historiasta. Näissä vainoissa yhteensä kymmenet miljoonat menettivät henkensä usein varsin lyhyessä ajassa. Lieneekin johdonmukaisempaa päätellä, että toisinajattelijoiden vaino on synnin luoma inhimillinen piirre ennemmin kuin uskontoon liittyvä ominaisuus.

Esimerkkejä ateistisista valtioista: Ranska v. 1793–1794, Meksiko 1917–1940 (erityisesti muutama vuosi vuodesta 1934 eteenpäin), Neuvostoliitto 1917–1991 (erityisesti vuodet 1929–1939), Mongolia 1937–1960, Albania 1945–1990, Kiina 1949–1978 (erityisesti kulttuurivallankumouksen aika 1966–1976), Itä-Saksa 1949–1990, Kuuba 1960–1992, Kamputsea 1975–1979, Vietnam 1975–. *Suomentajan huomautus.*

4 Esim. Sodoman ja Gomorran tuho, 1. Moos. 18, 19.

583–585

kuitenkin odottamattomia vaikutuksia. Jos laki ei ole sitova, miksi pitäisi varoa sen rikkomista? Omaisuus ei enää olisi turvassa. Jotkut käyttäisivät väkivaltaa saadakseen naapurinsa varallisuuden ja vahvimmasta tulisi rikkain. Ihmiselämää ei enää kunnioitettaisi. Avioliittolupaus ei enää olisi perhettä turvaava pyhä suojavalli. Se, jolla on valtaa, voisi halutessaan ottaa vaikka väkivallalla lähimmäisensä vaimon. Niin viides kuin neljäskin käsky hylättäisiin. Lapset eivät epäröisi riistää vanhempiensa henkeä pyrkiessään johonkin kieroutuneessa mielessä syntyneeseen tavoitteeseen. Sivistynyt maailma muuttuisi rosvojoukkojen ja salamurhaajien temmellyskentäksi ja maasta loppuisi rauha, lepo ja onni.

Jo nyt opetus siitä, että ihmiset on vapautettu kuuliaisuudesta Jumalan vaatimuksille, on heikentänyt moraalista vastuuntuntoa ja avannut pahuuden tulvaportit maailmaan. Laittomuus, irstailu ja korruptio iskevät yllemme kuin hyökyaalto. Paholainen tekee työtä perheiden piirissä. Hänen tunnusmerkkinsä näkyvät myös kristityksi tunnustautuvissa kodeissa. Niissä on kateutta, pahanpuhumista, tekopyhyyttä, vieraantumista, luopumusta, riitoja, pyhien velvollisuuksien laiminlyöntejä ja irstailua. Järjestäytyneen uskonnollisuuden periaatteet ja opit, joiden pitäisi olla koko yhteiskunnan perusta ja runko, näyttävät horjuvalta rakennelmalta, joka sortuu minä hetkenä tahansa. Pahimmista rötöksistä vankilaan heitettyjä rikollisia huomioidaan usein lahjoilla, ja heistä ollaan kiinnostuneita aivan kuin he olisivat saavuttaneet jotain kadehdittavan ainutlaatuista. Heidän luonnettaan ja rikoksiaan kuvataan huomiota herättävästi. Lehdet julkaisevat vastenmielisiä yksityiskohtia pahuudesta siten yllyttäen toisia tekemään petoksia, ryöstämään tai murhaamaan. Paholainen riemuitsee nähdessään helvetillisten suunnitelmiensa menestyvän. Kiinnostus paheisiin, mielivaltainen tappaminen, päihteiden käyttö ja kaikenlaisen laittomuuden raju kasvu ovat asioita, joiden pitäisi herättää kaikki Jumalaa pelkäävät kysymään, mitä pahuuden hyökyaallon pysäyttämiseksi on tehtävissä.

Oikeusjärjestelmä on korruptoitunut. Valtaapitäviä ajaa voitonhalu ja aistillisen mielihyvän tavoittelu. Päihteiden käyttö on pimentänyt monien mielet niin, että Paholainen hallitsee heitä lähes täysin. Oikeudenpalvelijat ovat turmeltuneita, lahjottuja ja harhaanjohdettuja. Juopottelu, juhlinta, himot, kateus ja kaikenlainen epärehellisyys näkyy niistä, joiden vastuulla on valvoa lakien noudattamista. ”Näin oikeus on työnnetty syrjään ja vanhurskaus on jäänyt kauas, näin totuus poljetaan tomuun torilla eikä rehellisyydelle ole täällä sijaa.”[5]

Rooman valtakaudella vallinnut pahuus ja hengellinen pimeys olivat väistämätön seuraus Raamatun syrjäyttämisestä. Missä sitten on syy uskonnollisen vapauden ja kirkkaan evankeliumin valon päivinä näkyvään epäuskoon, Jumalan lain hylkäämiseen ja sitä seuraavaan rappioon? Paholainen ei voi enää pitää maailmaa vallassaan estämällä Raamatun lukemista. Hän käyttää toisenlaisia keinoja päästäkseen samaan lopputulokseen. Kun usko Raamattuun tuhotaan, se palvelee hänen tarkoituksiaan yhtä hyvin kuin itse Raamatun hävittäminen. Tutustuttamalla ihmiset siihen uskomukseen, ettei Jumalan laki ole sitova, hän on käytännössä johtanut heidät rikkomaan Jumalan lakia aivan kuin he olisivat täysin tietämättömiä sen periaatteista. Samoin kuin menneinä aikoina hän on nytkin tehnyt työtään kirkkokuntien välityksellä edistääkseen tarkoitusperiään. Tämän ajan uskonnolliset yhteisöt ovat kieltäytyneet kuulemasta Raamatun selviä mutta epäsuosittuja totuuksia. Taistellessaan niitä vastaan ne ovat omaksuneet ja hyväksyneet käsityksiä, jotka ovat kylväneet ympäriinsä epäuskon siemeniä. Ne pitävät kiinni paavikunnan harhaopeista: sielun luontaisesta kuolemattomuudesta ja ihmisen tietoisuudesta kuolemassa. Näin ne ovat hylänneet ainoan suojan spiritismin petoksia vastaan. Oppi ikuisesta kidutuksesta on saanut monet luopumaan uskosta Raamattuun.

5 Jes. 59:14.

585–587

Kun neljännen käskyn vaatimuksia teroitetaan kansalle, huomataan, että se määrää sapatinvieton seitsemäntenä päivänä. Ainoana keinona vapautua tästä velvollisuudesta, jota he ovat haluttomia suorittamaan, monet arvostetut opettajat ilmoittavat, että Jumalan laki on kumottu. He heittävät pois yhdessä sekä lain että sapatin. Kun sapattiuudistus etenee, Jumalan lain hylkääminen neljännen käskyn kumoamiseksi laajenee lähes maailmanlaajuiseksi. Uskonnollisten johtajien opetukset ovat avanneet oven uskottomuuteen, spiritismiin ja Jumalan lain halveksimiseen. Heillä on pelottava vastuu pahuudesta, jota löytyy kristillisestä maailmasta.

Kuitenkin nämä samat ihmiset väittävät nopeasti leviävän turmeluksen johtuvan pääasiassa niin kutsutun ”kristillisen sapatin” laiminlyömisestä. He uskovat sunnuntainvietto pakottamisen nostavan merkittävästi yhteiskunnan moraalista tasoa. Tällaisia väitteitä esitetään erityisesti Pohjois-Amerikassa, jossa myös sanomaa oikeasta sapatista on laajimmin saarnattu. Täällä raittiustyö, joka on yksi aikamme huomattavimmista ja tärkeimmistä moraalisista uudistusliikkeistä, liittyy usein sunnuntailiikkeeseen. Sitä kannattavat haluavat esiintyä kuin he toimisivat yhteiskunnan parhaaksi, ja heidän kanssaan yhteistyöstä kieltäytyvät tuomitaan raittiuden ja uudistuksen vihollisiksi. Erheen vakiinnuttamisen yhdistäminen johonkin hyvään asiaan ei kuitenkaan muutu todisteeksi erheen puolesta. Saatamme naamioida myrkyn sekoittamalla sen terveelliseen ruokaan, mutta emme muuta sen luonnetta. Päinvastoin siitä tulee entistäkin vaarallisempaa, koska on todennäköistä, että joku tietämättään sitä nauttii. Yksi Paholaisen keinoista onkin yhdistää valheeseen juuri sen verran totuutta, että se tuntuu uskottavalta. Sunnuntailiikkeen kannattajat saattavat ajaa ihmisten tarvitsemia uudistuksia, joitakin Raamatun opettamia periaatteita. Niihin liitetään kuitenkin Jumalan lain vastainen vaatimus, eivätkä Herran palvelijat voi liittyä heihin. Mikään ei voi olla puolustuksena, kun Jumalan käskyt korvataan ihmisten käskyillä.

Paholainen käyttää kahta suurta harhaoppia saadakseen ihmiset mukaan petokseensa: sielun luontaista kuolemattomuutta ja sunnuntain pyhyyttä. Ensimmäinen näistä on spiritismin perustus, ja jälkimmäinen luo yhteisymmärryksen Rooman kanssa. Yhdysvaltojen protestantit tulevat ensimmäisinä ojentamaan kätensä kuilun yli tarttuakseen spiritismiä kädestä ja kurottautumaan syvyyden yli tarttuakseen Rooman valtaa kädestä. Tästä muodostuu kolmikantainen liitto, jonka johdolla tämä maa tulee kulkemaan Rooman askelissa ja polkemaan maahan omantunnonvapauden.

Kun spiritismi entistä tarkemmin matkii kristillisyyden muotoja, sillä on entistä suurempi pettävä ja lumoava voima. Paholainen itse mukautuu toimimaan ajan tavan mukaan. Hän ilmestyy valkeuden enkelinä. Spiritismin avulla tapahtuu ihmeitä. Sairaat paranevat ja tapahtuu paljon kiistämättömiä ihmeitä. Kun henget esittävät uskoa Raamattuun ja osoittavat kunnioitusta kirkkokuntia kohtaan, niiden työ hyväksytään Jumalan voimalla tehdyksi.

Tunnustavien kristittyjen ja jumalattomien välillä on tätä nykyä tuskin havaittavaa eroa. Kirkkokuntien jäsenet rakastavat sitä, mitä maailma rakastaa, ja ovat valmiita pitämään yhtä maailman kanssa. Paholainen on päättänyt saattaa heidät yhteen ja vahvistaa joukkojaan houkuttelemalla kaikki spiritismin joukkoihin. Tämä ihmeitä tekevä valta pettää katolilaiset, jotka ylpeilevät ihmeistä ja pitävät niitä varmana oikean kirkon merkkinä. Protestantitkin harhautetaan mukaan, koska he ovat heittäneet syrjään totuuden kilven. Katolilaiset, protestantit ja maailmalliset tulevat yhdessä omaksumaan jumalisuuden muodon ilman voimaa. He esittävät tämän liiton suureksi maailman kääntymiseen johtavaksi herätykseksi, joka ennakoi kauan kaivatun tuhatvuotiskauden alkamista.

Spiritismin avulla Paholainen voi esiintyä koko ihmissuvun hyväntekijänä. Hän parantaa sairauksia ja tarjoaa uutta korkeampaa uskonnon muotoa, vaikka toimii samaan aikaan tu-

587–589

hoojana. Hänen kiusauksensa johtavat suuret joukot turmioon. Päihteiden käyttö syrjäyttää järjen. Seuraa moraalisia lankeemuksia, riitaa ja verenvuodatusta. Paholainen nauttii sodasta, koska se herättää ihmisten pahimmat intohimot ja pyyhkäisee sitten paheisiin ja verenvuodatukseen uppoutuneet uhrinsa ikuisuuteen. Hänen tarkoituksensa on kiihottaa kansakunnat sotaan toisiaan vastaan, sillä näin hän voi kääntää ihmisten mielet pois Herran päivään valmistautumisesta.

Kerätäkseen pelastumattomien ihmisten satoa Paholainen toimii myös luonnonvoimien kautta. Hän on tutkinut luonnon salaisuuksia ja käyttää kaiken voimansa hallitakseen luonnonvoimia siinä määrin kuin Jumala sallii. Kun hänelle annettiin lupa aiheuttaa Jobille vaikeuksia, hetkessä tämän karjalaumata, palvelijat, talot ja lapseta tuhoutuivat; yksi ongelma seurasi toista. Jumala puolustaa luotujaan ja suojaa heitä tuhoojan voimalta. Mutta kun kristillinen maailma väheksyy Herran lakia, Jumala joutuu tekemään, mitä on ilmoittanut – poistamaan siunauksensa maan yltä ja varjeluksensa niiltä, jotka ovat kapinassa hänen opetustaan ja lakiaan vastaan ja pakottavat toisiakin samaan. Paholainen hallitsee kaikkia, joita Jumala ei erityisesti varjele. Hän suosii muutamia ja antaa heille menestystä edistääkseen omia suunnitelmiaan. Toisille hän puolestaan tuo vaikeuksia saadakseen ihmiset uskomaan, että Jumala heitä vaivaa.

Hän levittää sairautta ja tuhoa, joka autioittaa suuriakin kaupunkeja, samalla kun hän esiintyy suurena lääkärinä, joka voi parantaa kaikki heidän sairautensa. Tälläkin hetkellä hän tekee työtään. Hänen voimansa näkyy joka puolella tuhansin eri tavoin onnettomuuksissa niin maalla kuin merellä, suurpaloissa, hirmumyrskyissä, hirvittävissä raesateissa, rajuilmoissa, tulvissa, pyörremyrskyissä, hyökyaalloissa ja maanjäristyksissä. Hän hävittää kypsymäisillään olevaa satoa. Seurauksena on nälänhätää ja epätoivoa. Hän päästää ilmaan kuolettavia saasteita, joiden vuoksi tuhannet menehtyvät kulkutauteihin. Tällaiset vitsaukset tulevat yhä tavanomaisemmiksi ja tuhoisammiksi. Hävitys kohtaa niin ihmisiä kuin eläimiäkin. ”Maa kulottuu ja kuivuu, maanpiiri riutuu ja kuivuu, maan lailla taivaskin riutuu. Maa muuttuu saastaiseksi jalkojen alla, sillä sen asukkaat ovat hylänneet lain, rikkoneet käskyt, tehneet tyhjäksi ikuisen liiton.”[6]

Sitten suuri pettäjä taivuttelee ihmiset uskomaan, että Jumalaa palvelevat ovat kaikkien näiden kauheuksien syy. Ne, jotka itse ovat aiheuttaneet taivaan mielipahan, syyttävät kaikista vaivoistaan niitä, joiden uskollisuus Jumalan käskyille on jatkuvana nuhteena lain rikkojille. He julistavat sunnuntailepopäivän rikkomisen loukkaavan Jumalaa, ja että tämän synnin johdosta onnettomuuksista ei tule loppua ennen kuin ihmiset pakotetaan pyhittämään sunnuntaita. Neljännen käskyn vaatimuksia esillä pitävien sanotaan näin tuhoavan kunnioituksen sunnuntaita kohtaan ja siten aiheuttavan ihmisille vaikeuksia sekä estävän heitä pääsemästä takaisin Jumalan suosioon ja ajalliseen menestykseen. Näin toistetaan vanha Jumalan palvelijaa vastaan esitetty syyte samoin perustein: ”Profeetan nähdessään Ahab kysyi häneltä: ’Siinäkö sinä nyt olet, sinä, joka olet saattanut Israelin kurjuuteen?’ Elia vastasi hänelle: ’En minä tuo kurjuutta Israeliin. Sitä tuotte sinä ja isäsi suku, kun olette lyöneet laimin Herran käskyt ja kun sinä olet kääntynyt Baalin palvelijaksi.’”[7] Kun kansan viha herätetään väärillä syytöksillä, se tulee kohtelemaan Jumalan lähettiläitä hyvin samalla tavalla kuin luopunut Israel kohteli Eliaa.

Spiritismissä vaikuttavaa ihmeitä tekevää voimaa tullaan käyttämään niitä vastaan, jotka valitsevat totella Jumalaa ennemmin kuin ihmisiä. Henget väittävät Jumalan lähettäneen heidät vakuuttamaan sunnuntain hylkääjille, että he ovat väärässä, ja vahvistamaan velvollisuus

6 Jes. 24:4, 5.
7 1. Kun. 18:17, 18.

noudattaa maallisia lakeja ikään kuin ne olisivat Jumalan laki. Viesteissä valitetaan maailman suurta pahuutta ja annetaan tuki uskonnollisten johtajien väitteelle, että moraalin rappio johtuu sunnuntain halventamisesta. Tämä synnyttää voimakasta suuttumusta kaikkia niitä vastaan, jotka kieltäytyvät hyväksymästä henkien viestejä.

Paholaisen toimintasuunnitelma viimeisessä taistelussa Jumalan kansaa vastaan on sama, jota hän käytti alkaessaan suuren taistelun taivaassa. Hän väitti edistävänsä jumalallisen hallinnon vakautta samalla kun pyrki kaikin mahdollisin, ja salaisin, keinoin syrjäyttämään sen. Sitten hän syytti Jumalalle uskollisia enkeleitä juuri niistä teoista, jotka hän pyrki suorittamaan. Sama petollinen toimintamalli löytyy Rooman kirkon historiasta. Se esitti olevansa taivaan hallinnon sijainen, vaikka pyrki korottamaan itsensä Jumalan yläpuolelle ja muuttamaan hänen lakinsa. Rooman vallan aikana niitä, jotka kuolivat evankeliumille uskollisina, syytettiin pahantekijöiksi ja Paholaisen kätyreiksi. Kaikin mahdollisin keinoin heidät mustamaalattiin pahimmiksi mahdollisiksi rikollisiksi kansan silmissä ja jopa omissaan. Sama tulee toistumaan. Paholainen koettaa tuhota Jumalan lakia kunnioittavat ja toimii niin, että heitä syytetään lain rikkomisesta, Jumalan häpäisemisestä ja tuomioiden tuottamisesta maan päälle.

Jumala ei koskaan pakota ihmisen tahtoa tai omaatuntoa, mutta Paholainen pyrkii jatkuvasti pakolla tai julmuudella kontrolloimaan niitä, joita hän ei onnistu muilla keinoilla viettelemään. Hän haluaa hallita omaatuntoa väkivallalla tai pelolla ja varmistaa itselleen kunnioituksen. Tämä tavoite saa hänet toimimaan niin uskonnollisten kuin maallisten johtajien välityksellä, kun hän ohjaa Jumalan lakia uhmaavien maallisten lakien säätämistä.

Ne, jotka kunnioittavat Raamatun sapattia, tuomitaan lain ja järjestyksen vihollisina, yhteiskunnan moraalin turmelijoina tai anarkian ja rappion tuojina. Heidän väitetään olevan syy maata kohdanneisiin Jumalan tuomioihin. Heidän omantunnontarkkuuttaan pidetään uppiniskaisuutena, jääräpäisyytenä ja esivallan halveksimisena. Heitä syytetään vihamielisyydestä hallitusta kohtaan. Jumalan lakia vastustavat pastorit puhuvat saarnatuoleissa velvollisuudesta totella Jumalan asettamia viranomaisia. Niin lainsäädännössä kuin oikeusistuimissa Jumalan käskyjen pitäjät esitetään väärässä valossa ja tuomitaan. Heidän sanansa tulkitaan väärin ja heidän vaikuttimensa selitetään kielteisimmällä mahdollisella tavalla.

Kun protestanttiset kirkkokunnat hylkäävät Raamatun selvät todisteet Jumalan lain puolesta, ne haluavat hiljentää kaikki, joiden uskoa ei pystytä Raamatulla kumoamaan. Ne sulkevat silmänsä siltä tosiasialta, että ne ovat valinneet vainoon johtavan toimintatavan niitä vastaan, jotka omantunnonsyistä kieltäytyvät tekemästä sitä, mitä koko muu kristikunta tekee, ja tunnustamasta paavillista lepopäivää.

Kirkon ja valtion merkkihenkilöt tulevat toimimaan yhdessä lahjoakseen, taivutellakseen tai pakottaakseen kaikki ihmisryhmät kunnioittamaan sunnuntaita. Jumalallisen valtuutuksen puute korvataan lakien ankaruudella. Poliittinen rappio tuhoaa rakkauden oikeuteen ja totuuden kunnioittamiseen, ja jopa vapaassa Amerikassa päättäjät ja lainsäätäjät antavat periksi yleiselle vaatimukselle säätää laki sunnuntainviettoon pakottamisesta säilyttääkseen julkisen suosionsa. Omantunnonvapautta ei enää kunnioiteta, vaikka se on niin suurin uhrauksin hankittu. Pian edessä olevassa konfliktissa tulemme näkemään profeetan sanojen toteutuvan: ”Lohikäärmeen raivo yltyi, ja se lähti sotimaan naisen muita lapsia vastaan, niitä, jotka ovat uskollisia Jumalan käskyille ja Jeesuksen todistukselle.”[8]

---

8 Ilm. 12:17.

591, 592

37

Raamattu turvana

”Pysykää laissa ja todistuksessa. Elleivät he näin sano, heille ei aamunkoittoa tule.”[1] Jumalan kansa ohjataan turvaamaan Raamattuun, koska se suojaa väärien opettajien ja pimeyden henkivaltojen pettävältä voimalta. Paholainen käyttää kaikkia mahdollisia keinoja estääkseen ihmisiä hankkimasta raamattutietoa, koska Raamatun selvät sanat paljastavat hänen petoksensa. Jokainen Jumalan antama herätys saa pahuuden ruhtinaan toimimaan entistä tarmokkaammin. Hän ponnistelee kaikin voimin valmistautuessaan viimeiseen taisteluun Kristusta ja hänen seuraajiaan vastaan. Antikristus tulee tekemään ihmeellisiä asioita meidän nähtemme. Väärennös on niin aidon tuntuinen, että totuutta ja valhetta on mahdotonta erottaa toisistaan ilman Pyhää Raamattua. Jokainen väite ja ihme tulee koetella Raamatun todistuksen perusteella.

Ne, jotka haluavat olla kuuliaisia kaikille Jumalan käskyille, kohtaavat vastustusta ja pilkkaa. He voivat turvata vain Jumalaan. Kestääkseen edessä olevan koetuksen heidän on ymmärrettävä Jumalan tahto niin kuin hänen sanansa sen ilmoittaa. He voivat kunnioittaa häntä vain, jos ymmärtävät oikein hänen luonteensa, hallintotapansa ja päämääränsä sekä toimivat niiden mukaan. Vain ne, jotka ovat vahvistaneet mielensä Raamatulla, kestävät viimeisessä suuressa taistelussa. Jokainen joutuu koetteelle: palvelenko Jumalaa ennemmin kuin ihmisiä? Ratkaisevat hetket ovat jo käsillä. Ovatko jalkamme Jumalan erehtymättömän sanan kalliolla? Olemmeko valmiit lujasti puolustamaan Jumalan käskyjä ja Jeesuksen uskoa?

Ennen ristiinnaulitsemistaan Vapahtaja kertoi opetuslapsilleen, kuinka hänet tultaisiin surmaamaan, mutta hän nousisi jälleen haudasta. Enkelit olivat paikalla painaakseen hänen sanansa heidän mieleensä ja sydämeensä. Opetuslapset kuitenkin odottivat ajallista vapautusta Rooman ikeestä, eivätkä kestäneet ajatusta, että hän, johon heidän kaikki toiveensa keskittyivät, kärsisi häpeällisen kuoleman. Sanat, jotka heidän olisi pitänyt muistaa, haihtuivat heidän mielestään, ja he olivat valmistautumattomia, kun koettelemuksen hetki tuli. Jeesuksen kuolema tuhosi heidän toiveensa niin täysin, että he olivat kuin eivät olisi varoitusta saaneetkaan. Meille profetiat avaavat tulevaisuuden yhtä ymmärrettävästi kuin Jeesuksen sanat opetuslapsille. Armonajan päättymiseen liittyvät tapahtumat ja valmistautuminen ahdistuksen aikaan kuvataan selkeästi. Monilla ei kuitenkaan ole tietoa näistä tärkeistä totuuksista, aivan kuin niistä ei olisi koskaan mitään ilmoitettukaan. Paholainen on tarkkana napatakseen pois jokaisen vaikutelman, joka voisi auttaa ymmärtämään, mitä pelastumiseen tarvitaan. Monet kohtaavat ahdistuksen ajan valmistautumattomina.

Kun Jumala lähettää ihmisille niin tärkeän varoituksen, että se kuvataan korkealla taivaan laella lentävän enkelin antamaksi, hän odottaa jokaisen harkintakykyisen ottavan sen vakavasti. Petoa ja sen kuvaa kumartavia kohtaavien tuomioiden[2] tulisi johtaa kaikki huolella

1 Jes. 8:20, RK 2012.
2 Ilm. 14:9–11.

593, 594

tutkimaan profetioita ymmärtääkseen, mikä pedon merkki on ja kuinka he voivat välttää sen ottamisen. Valtaosa ihmisistä seuraa kuitenkin ennemmin satuja kuin kuuntelee totuutta. Apostoli Paavali sanoo viimeisistä päivistä: ”Tulee näet aika, jolloin ihmiset eivät siedä kuulla tervettä oppia – –.”[3] Tämä aika on jo tullut. Useimmat eivät halua Raamatun totuutta, koska se häiritsee syntiä ja maailmallisuutta rakastavaa sydäntä. Tilalle Paholainen tarjoaa ihmisten rakastamia petoksia.

Jumalalla tulee kuitenkin olemaan maan päällä kansa, jolle Raamattu, ja vain Raamattu, on ainoa kaikkien oppien mittapuu ja uudistusten perusta. Ristiriitaisia oppineiden mielipiteitä, tieteen päätelmiä, uskontunnustuksia ja kirkolliskokousten päätöksiä on yhtä paljon kuin kirkkokuntia, jotka niitä kannattavat. Niiden tai enemmistön ääntä ei tule pitää todisteena minkään uskonkäsityksen puolesta tai sitä vastaan, ei yksin eikä yhdessä. Ennen minkään opin tai säädöksen hyväksymistä meidän pitäisi vaatia tueksi selkeää ”näin sanoo Herra” -perustetta.

Paholainen yrittää jatkuvasti kiinnittää huomion ihmisiin Jumalan sijaan. Hän johtaa ihmiset turvaamaan oppainaan piispoihin, pastoreihin tai teologian professoreihin, sen sijaan että he itse tutkisivat Raamattua ymmärtääkseen, mitä heidän pitäisi tehdä. Ohjaamalla sitten näiden johtajien mieltä Paholainen voi vaikuttaa kansaan niin kuin haluaa.

Tavalliset ihmiset kuuntelivat mielellään Kristuksen tarjoamaa elämän sanaa, ja monet kuulijoista, jopa papeista ja hallitusmiehistä, uskoivat häneen. Kuitenkin ylipapit ja kansan korkeimmat johtajat olivat päättäneet torjua ja tuomita hänen opetuksensa. Heitä hämmensi havaita, kuinka vaikeaa oli löytää mitään, mistä Jeesusta voisi syyttää. He eivät voineet olla tuntematta Jeesuksen sanojen jumalallista voimaa ja viisautta. Kuitenkin he käpertyivät ennakkoluuloihinsa ja hylkäsivät selkeät todisteet Jeesuksen messiaanisuudesta, ettei heidän tarvitsisi tulla hänen opetuslapsikseen. Nämä Jeesuksen vastustajat olivat miehiä, joita kansaa oli pienestä pitäen kasvatettu kunnioittamaan. Kansa alistui luonnostaan heidän tahtoonsa ja kysyi: ”Miksi meidän johtajamme tai kirjanoppineemme eivät usko Jeesukseen? Eivätkö nämä hurskaat miehet hyväksyisi häntä, jos hän olisi Kristus?” Tällaisten opettajien takia juutalaiset kansana hylkäsivät Vapahtajansa.

Asenne, joka silloin motivoi pappeja ja johtajia, näkyy vieläkin monissa, jotka esiintyvät erityisen pyhinä. He kieltäytyvät tutkimasta, mitä Raamattu tätä aikaa koskevista erityisistä totuuksista sanoo. He viittaavat omien joukkojensa suuruuteen, rikkauteen ja suosioon ja halveksivat totuuden kannattajien pientä, köyhää ja epäsuosittua ryhmää, jonka usko erottaa heidät maailmasta.

Kristus näki ennalta, ettei kirjanoppineiden ja fariseusten yletön vallanhimo päättyisi, kun juutalaiset ajettaisiin maastaan hajaannukseen. Hänellä oli profeetallinen näky toimintatavasta, jossa omaatuntoa hallitaan ihmisauktoriteetilla, mikä on kaikkina aikoina ollut hirvittävä kirous kirkolle. Hänen pelottavat uhkakuvansa kirjanoppineille ja fariseuksille on kirjoitettu muistiin varoitukseksi tuleville sukupolville, ettei kansa seuraisi tällaisia sokeita johtajia.

Rooman kirkko on rajoittanut Raamatun tulkinnan pappien oikeudeksi. Koska vain papiston uskottiin pystyvän Jumalan sanaa selittämään, Raamattuja ei tavalliselle kansalle sallittu.[4] Uskonpuhdistus antoi Raamatut kaikille, mutta saman Rooman tavan seuraaminen

---

3 2. Tim. 4:3.

4 *Raamatun pitäminen pois ihmisten saatavilta.* Lukijan on hyvä huomata, että tämä kirja on julkaistu 1888 ja muokattuna 1911 eli aikana ennen Vatikaanin toista kirkolliskokousta [1962–1965], joka jossakin määrin muutti katolisen kirkon suhtautumista Raamatun lukemiseen.

Vuosisatojen ajan katolisen kirkon asenne Raamattujen levittämiseen kansankielellä maallikoille oli kielteinen. Ks. esim. G. P. Fisher, *The Reformation,* luku 15, kpl 16 (1873 painos, s. 530–532); J. Cardinal Gibbons, *The Faith of Our Fathers,* luku 8 (49. painos, 1897), s. 98–117; John Dowling, *History of Roman-* ➤

estää monia protestantteja itse tutkimasta Raamattua. Heidät on opetettu hyväksymään Raamatun opetukset *sellaisina kuin kirkko ne esittää*. Siksi tuhannet eivät uskalla ottaa vastaan mitään oman tunnustuksensa tai kirkkokuntansa vakiintuneen opetuksen vastaista, vaikka asia olisi selkeästi Raamatussa ilmoitettu.

Vaikka Raamattu on täynnä varoituksia vääristä opettajista, monet ovat valmiita luovuttamaan elämänsä pappien haltuun. Nykyään tuhannet kristityksi tunnustautuvat eivät pysty antamaan uskonkäsityksilleen muuta perustetta kuin opetuksen, jonka he saivat uskonnollisilta johtajilta. He sivuuttavat Vapahtajan opetukset ja luottavat ehdoitta pastoreidensa sanoihin. Voiko pastoreita kuitenkaan pitää erehtymättöminä? Kuinka voimme uskoa itsemme heidän ohjaukseensa, ellemme Jumalan sanan perusteella tiedä heitä valonkantajiksi? Moraalisen rohkeuden puute estää heitä astumasta syrjään maailman tallaamalta polulta, ja johtaa monet seuraamaan oppineiden askelissa. Kun he kieltäytyvät itse tutkimasta asioita, he jäävät toivottomasti kiinni harhojen ketjuihin. He käsittävät, että tätä aikaa koskeva totuus on selvästi esitetty Raamatussa. He tuntevat sen julistuksessa vaikuttavan Pyhän Hengen voiman. Kuitenkin he sallivat papiston vastustuksen kääntää itsensä pois valosta. Vaikka järki ja omatunto ovat tulleet vakuutetuiksi, he eivät uskalla ajatella toisin kuin pastorinsa. He uhraavat henkilökohtaisen vakaumuksensa ja ikuisuutensa antaessaan toisen henkilön epäuskon, ylpeyden tai ennakkoluulojen vaikuttaa itseensä.

Paholainen tekee monin tavoin työtä kahlitakseen vankinsa ihmissitein. Hän varmistaa suurten väkijoukkojen kuulumisen itselleen sitomalla heidät kiintymyksen silkkiköysin Kristuksen ristin vihollisiin. Oli kyseessä mikä tahansa suhde, vanhempiin, lapsiin, puolisoon tai ystäviin, sen vaikutus on kuitenkin sama. Totuuden vastustajat painostavat heidän omaatuntoaan, eikä niillä, jotka ovat heidän vallassaan, ole riittävää rohkeutta tai itsenäisyyttä seurata omaa vakaumustaan.

Totuutta ei voi erottaa Jumalan kunniasta. Raamattu on saatavillamme, joten meidän on mahdotonta kunnioittaa Jumalaa erheellisillä käsityksillä. Monet väittävät, ettei ole väliä mihin uskoo, kunhan elää oikein. Usko kuitenkin muovaa elämää. Jos valo ja totuus ovat ulottuvillamme ja jätämme käyttämättä tilaisuuden kuulla ja ymmärtää, olemme käytännössä hylänneet totuuden. Valitsemme pimeyden valon sijaan.

”Moni luulee omaa tietään oikeaksi, vaikka se on kuoleman tie.”[5] Tietämättömyys ei ole puolustus harhaopille tai synnille, jos Jumalan tahto on selvitettävissä. Mies tulee matkallaan usean tien risteykseen, ja opastaulu kertoo, minne tiet johtavat. Mikäli hän ei taulusta välitä ja valitsee hänestä oikeimmalta näyttävän reitin, hän todennäköisesti päätyy väärälle tielle, vaikka olisi kuinka vilpitön.

Jumala on antanut meille sanansa voidaksemme tutustua sen opetuksiin ja tietää, mitä hän meiltä odottaa. Lainopettaja tuli Jeesuksen luo ja kysyi: ”Opettaja, mitä minun pitää

---

4 jatkuu

ism, kirja 7, luku 2, osio 14; ja kirja 9, luku 3, osiot 24–27 (1871 painos, s. 491–496, 621–625); L. F. Bungener, *History of the Council of Trent,* s. 101–110 (2. Edinburghin painos, 1853, kääntänyt D. D. Scott); G. H. Putnam, *Books and Their Makers During the Middle Ages,* osa 1, nide 2, luku 2, kpl 49, 54–56. Ks. myös *Index of Prohibited Books* (Vatican Polyglot Press, 1930), s. IX, X; Timothy Hurley, *A Commentary on the Present Index Legislation* (New York: Benziger Brothers, 1908), s. 71; *Translation of the Great Encyclical Letters of Leo XIII* (New York: Benziger Brothers, 1903), s. 413.

Viime vuosina tässä on tapahtunut dramaattinen ja myönteinen muutos. Kirkko on hyväksynyt useita alkukielestä tehtyjä raamatunkäännöksiä. Tämän lisäksi se on edistänyt Raamattujen ilmaisjakelua ja Raamattuun liittyvää koulutusta. Kirkko kuitenkin edelleen pidättää itsellään yksinoikeuden Raamatun tulkitsemiseen oman perinteensä mukaisesti. Näin se voi puolustaa sellaisia opetuksia, jotka eivät ole sopusoinnussa Raamatun opetusten kanssa. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus.*

5 Sananl. 16:25.

596–598

tehdä, jotta saisin omakseni iankaikkisen elämän?" Silloin Vapahtaja ohjasi hänet Raamattuun sanoen: "Mitä laissa sanotaan? Mitä sinä itse sieltä luet?"[6] Tietämättömyys ei kelpaa puolustukseksi nuorille eikä vanhoille. Se ei vapauta heitä rangaistuksesta, joka Jumalan lain rikkomista seuraa, koska heidän käsissään on tarkka lain teksti ja sen periaatteiden ja vaatimusten kuvaus. Ei riitä, että tarkoittaa hyvää tai että tekee, mikä ihmisestä tuntuu oikealta tai mitä pastori väittää oikeaksi. Kyseessä on ihmisen pelastus, ja jokaisen pitäisi itse tutkia kirjoituksia. Vaikka olisi kuinka varma vakaumuksestaan ja lujasti luottaisi pastorin tietävän totuuden, kyseessä ei ole oikea perustus. Meillä on kartta, josta löytyy jokainen taivaan tien viitta, eikä kenenkään pidä arvailla suuntaa.

Jokaisen järjellisen olennon ensimmäinen ja tärkein velvollisuus on selvittää Raamatusta, mikä on totuus, ja sitten elää totuuden mukaan ja rohkaista toisiakin seuraamaan esimerkkiään. Meidän tulisi päivittäin tutkia Raamattua huolella, punnita jokaista ajatusta ja verrata tekstejä toisiinsa. Meidän on Jumalan avulla itse muodostettava kantamme, koska olemme vastuussa itsestämme Jumalan edessä.

Oppineet ovat heittäneet epäilyksen varjon Raamatun kirkkaasti ilmoittamien totuuksien ylle. He antavat vaikutelman suuresta viisaudesta esittäessään, että Kirjoituksilla on salattu, mystinen tai hengellinen merkitys, joka ei ilmene itse tekstistä. He ovat valheopettajia. Juuri tällaisia Jeesus tarkoitti sanoillaan, että "ette tunne Kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa".[7] Raamatun teksti tulisi tulkita ilmeisen merkityksensä mukaisesti, ellei kyseessä ole vertauskuva tai symboli. Kristus lupasi: "Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, hän tulee tietämään, onko tämä oppi Jumalasta vai puhunko minä omiani."[8] Jos ihmiset hyväksyisivät Raamatun sanan niin kuin se on kirjoitettu, ja jos ei olisi vääriä opettajia johtamassa harhaan ja sekoittamassa heidän mieltään, suoritettaisiin työ, joka toisi iloa enkeleille, ja Kristuksen joukkoihin liittyisi tuhansia ja taas tuhansia, jotka nyt vaeltavat valheessa.

Meidän tulisi käyttää kaikki mielemme resurssit Raamatun tutkimiseen ja harjaannuttaa ymmärryksemme käsittämään "Jumalan syvimmät salaisuudet"[9] niin hyvin kuin meille kuolevaisille on mahdollista. Älkäämme kuitenkaan unohtako, että todellisen oppijan asenteeseen kuuluu lapsen valmius totella ja oppia. Vaikeita kohtia Raamatussa ei voi koskaan ratkaista menetelmillä, joita käytetään filosofisten ongelmien selvittämiseen. Meidän ei pidä tutkia Raamattua sillä itsevarmuudella, jolla monet tekevät tieteellistä tutkimusta. Sen sijaan on rukoiltava ja luotettava Jumalaan ja haluttava vilpittömästi oppia tuntemaan hänen tahtonsa. Suuri MINÄ OLEN[10] suo ymmärrystä, kun olemme nöyrällä mielellä ja valmiina oppimaan. Muussa tapauksessa pahat enkelit hämärtävät mielemme ja kovettavat sydämemme niin, ettei totuus tee meihin vaikutusta.

Oppineet ovat määritelleet salaisuuksiksi tai sivuuttaneet merkityksettöminä monia raamatunkohtia, jotka ovat täynnä lohtua ja opastusta sille, jota Kristus on koulussaan opettanut. Yksi syy siihen, ettei teologeilla ole selvempää ymmärrystä Jumalan sanasta, on silmien sulkeminen totuuksilta, joita he eivät halua käytännössä noudattaa. Raamatun totuuden ymmärtäminen ei riipu niinkään siitä, kuinka paljon älyn voimia siihen käytetään, vaan vakaasta pyrkimyksestä, hartaasta vanhurskauden kaipauksesta.

Raamattua ei pitäisi koskaan tutkia ilman rukousta. Vain Pyhä Henki voi saada meidät

---

6 Luuk. 10:25, 26.
7 Mark. 12:24, RK 2012.
8 Joh. 7:17, RK 2012.
9 Vrt. 1. Kor. 2:10
10 Vanhassa testamentissa annettu Jumalan Jahve-nimen selitys. Vrt. 2. Moos. 3:14. *Suomentajan huomautus.*

598–600

näkemään helposti ymmärrettävien opetusten tärkeyden ja estää meidät muuntamasta vaikeasti ymmärrettäviä totuuksia. Taivaan enkelien tehtävä on valmistaa sydän käsittämään Jumalan sana niin, että sen kauneus valloittaisi meidät, sen varoitukset ohjaisivat ja sen lupaukset innostaisivat ja voimaannuttaisivat meitä. Meidän olisi hyvä tehdä psalminkirjoittajan rukouksesta oma rukouksemme: ”Avaa silmäni näkemään sinun lakisi kaikkine ihmeineen.”[11] Kiusaukset tuntuvat usein voittamattomilta, kun rukousta ja Raamatun tutkimista on laiminlyöty. Kiusattu ei heti muista Jumalan lupauksia eikä hän voi vastustaa Paholaista käyttäen Raamattua aseena. Enkelit ympäröivät kuitenkin ne, jotka ovat halukkaita oppimaan jumalallisia asioita. Hädän hetkellä he muistuttavat heitä tarvittavista totuuksista. Vaikka vihollinen tulisi tulvan lailla, Herran Henki nostaa sotalipun sitä vastaan.

Jeesus antoi opetuslapsilleen lupauksen: ”Puolustaja, Pyhä Henki, jonka Isä minun nimessäni lähettää, opettaa teille kaiken ja palauttaa mieleenne kaiken, mitä olen teille puhunut.”[12] Kristuksen opetusten on kuitenkin aiemmin oltava painettuna mieleen, jotta Jumalan Henki voisi muistuttaa niistä vaaran aikana. Daavid sanoi: ”Minä talletan kaikki ohjeesi sydämeeni, etten rikkoisi sinua vastaan.”[13]

Jokaisen ikuisuudelle arvoa antavan tulee olla varuillaan epäilysten tunkeiluja vastaan. Totuuden peruspylväidenkin kimppuun tullaan käymään. On mahdotonta elää niin, etteivät tämän ajan Jumalan kieltämiseen liittyvä sarkasmi ja saivartelu tai salakavalat ja tuhoisat opetukset tavoittaisi ihmistä. Paholainen sovittaa kiusauksensa eri ihmisryhmille sopiviksi. Oppimattomia vastaan hän hyökkää pilkalla tai ivalla, mutta kohdatessaan hyvin koulutetun ihmisen hän käyttää tieteellisiä vastaväitteitä tai filosofista päättelyä. Kaiken tarkoituksena on herättää epäluottamusta tai halveksuntaa Raamattua kohtaan. Nuoretkin, vaikka heillä on vain vähän elämänkokemusta, esittävät epäilyksiä herättäviä vihjailuja kristinuskon perusperiaatteita vastaan. Vaikka heidän epäuskonsa on pinnallista, se jättää vaikutuksensa. Tällä tavalla monet johdetaan tekemään pilaa isien uskosta ja halveksimaan armon Henkeä.[14] Tämä epäuskon vastenmielinen vaikutus on pilannut monet, joiden elämä olisi voinut tuoda Jumalalle kunniaa ja joilla oli mahdollisuus olla maailmalle siunaukseksi. Paholaisen ansaan joutuvat kaikki, jotka luottavat inhimillisen järkeilyn ylpeisiin valintoihin ja luulevat voivansa ilman Jumalan antamaa viisautta selvittää hengelliset salaisuudet ja löytää totuuden.

Elämme maailmanhistorian vakavimmassa ajankohdassa. Suurten ihmismassojen kohtalo ratkaistaan pian. Oma tuleva hyvinvointimme ja toistenkin pelastus riippuu siitä, miten nyt toimimme. Tarvitsemme totuuden Hengen johdatusta. Jokaisen Kristuksen seuraajan pitäisi vakavissaan kysyä: ”Herra, mitä toivot minun tekevän?” Meidän on nöyrryttävä Herran edessä paastoten, rukoillen sekä paljon hänen sanaansa ja erityisesti sen tuomionäkymiä mietiskellen. Meidän on nyt syytä tavoitella syvää ja elävää kokemusta Jumalan yhteydessä. Hetkeäkään ei ole hukattavissa. Ympärillämme tapahtuu jatkuvasti elintärkeitä asioita. Olemme Paholaisen lumoamalla maaperällä. Älkää nukkuko, te Jumalan vartiomiehet ja -naiset! Vihollinen piileskelee lähellä valmiina joka hetki hyökkäämään kimppuunne ja ottamaan teidät huolettomina tai uneliaina saalikseen.

Monilla on harhakäsitys todellisesta tilastaan Jumalan edessä. He ovat tyytyväisiä jätettyään tekemättä pahoja asioita, mutta unohtavat laiminlyöneensä lukemattomia hyviä ja jaloja tekoja, joita Jumala heiltä odottaa. Ei riitä olla puu Jumalan puutarhassa, ellei tuota hänen

---

11 Ps. 119:18.
12 Joh. 14:26.
13 Ps. 119:11.
14 Vrt. Hepr. 10:29.

600, 601

toivomaansa hedelmää. Hän pitää heitä vastuullisina kaiken sen hyvän tekemättä jättämisestä, minkä he olisivat voineet tehdä hänen vahvistavan armonsa avulla. Taivaan kirjoihin heidät on merkitty niiksi, jotka vain vievät ”voiman maasta”.[15] Näidenkään ihmisten tilanne ei kuitenkaan ole täysin toivoton. Armoa vähätelleille ja väärin käyttäneille osoitetaan yhä pitkämielisen ja rakastavan sydämen vetoomus: ”Herää, sinä joka nukut, ja nouse kuolleista, niin Kristus on sinua valaiseva! Katsokaa siis tarkoin, miten elätte – –. Käyttäkää oikein jokainen hetki, sillä tämä aika on paha.”[16]

Kun koetuksen aika tulee, paljastuu, ketkä ovat ottaneet Jumalan sanan elämänsä ohjeeksi. Kesäaikaan ei ikivihreiden ja muiden puiden välillä ole suurta eroa. Kun talven voimakkaat tuulenpuuskat puhaltavat, ikivihreät puut näyttävät samalta kuin ennenkin muiden puiden pudottaessa lehtensä. Nimikristityn ja aidon kristityn välillä ei myöskään voi nyt nähdä eroa, mutta aika, jolloin ero tulee ilmeiseksi, on käsillä. Kun vastustus herää, kiihkoilu ja suvaitsemattomuus saavat vallan ja vaino syttyy, puolisydämiset ja tekopyhät horjuvat ja hylkäävät uskonsa, mutta todellinen kristitty seisoo lujana kuin kallio, usko vahvempana ja toivo kirkkaampana kuin menneinä menestyksen päivinä.

Psalmin kirjoittaja sanoo: ”– – kun tutkin sinun liittosi säädöksiä – – Sinun säädöksesi antavat minulle ymmärrystä. Sen tähden minä vihaan kaikkia valheen teitä!”[17]

”Onnellinen se, joka on löytänyt viisauden[.]”[18] ”Hän on kuin puron partaalle istutettu puu, joka kurottaa juurensa veteen. Ei se pelkää helteen tuloa, sen lehvät pysyvät aina vihreinä. Vaikka tulee kuiva vuosi, ei sillä ole mitään hätää, silloinkin se kantaa hedelmää.”[19]

---

15 Luuk. 13:7.
16 Ef. 5:14–16.
17 Ps. 119:99, 104.
18 Sananl. 3:13.
19 Jer. 17:8.

601, 602

38

Viimeinen varoitus

”Tämän jälkeen näin taas yhden enkelin tulevan alas taivaasta. Hänellä oli suuri valta, ja hänen kirkkautensa valaisi koko maan. Hän huusi kovalla äänellä: ’Kukistunut, kukistunut on suuri Babylon! Siitä on tullut pahojen henkien tyyssija ja kaikkien saastaisten henkien ja kaikkien saastaisten ja inhottavien lintujen pesäpaikka.’ – – Minä kuulin taivaasta toisenkin äänen, joka sanoi: ’Lähtekää pois, jättäkää hänet, te, jotka olette minun kansaani, ettette joutuisi ottamaan osaa hänen synteihinsä ettekä jäisi alttiiksi niille vitsauksille, joilla häntä lyödään.’”[1]

Tämä Raamatun kohta viittaa tulevaan aikaan, jolloin toistetaan Ilmestyskirjan 14. luvun toisen enkelin sanoman[2] ilmoitus Babylonin kukistumisesta. Sitä täydennetään kuvauksella rappiosta, joka kesällä 1844 tapahtuneen sanoman ensimmäisen julistuksen jälkeen on alkanut vaikuttaa niissä yhteisöissä, joista Babylon koostuu. Tässä kuvataan uskonnollisen maailman hirvittävä tila. Jokainen hylätty totuus pimentää ihmismieliä ja kovettaa sydämiä, kunnes tuloksena on paatunut epäusko. Uhmaten Jumalan varoituksia tällaiset ihmiset polkevat yhä maahan yhtä Jumalan kymmenestä käskystä, kunnes heidät lopulta johdetaan vainoamaan niitä, jotka pitävät sitä pyhänä. Kristus syrjäytetään, kun hänen sanaansa ja kansaansa halveksitaan. Kun kirkkokunnat hyväksyvät spiritismin opit, lihallista sydäntä hillinneet rajoitteet poistuvat ja uskonnosta tulee verho, joka peittää mitä alhaisimpia syntejä. Luottamus henki-ilmiöihin avaa oven eksyttäville hengille ja riivaajien opetuksille,[3] ja näissä kirkkokunnissa tullaan kokemaan pahojen enkelien vaikutusta.

Tämä profetia koskee aikaa, jolloin Babylonin syntien ”röykkiö ulottuu jo taivaaseen asti, eikä Jumala unohda hänen pahoja tekojaan”.[4] Hänen syyllisyytensä malja on tullut täyteen, ja hänen tuhonsa on edessä. Jumalalla on kuitenkin vielä kansaa Babylonissa, ja ennen vitsaustuomioita näitä uskollisia on kutsuttava lähtemään sieltä pois. Heitä varoitetaan osallistumasta ”hänen synteihinsä” ja jäämästä ”alttiiksi niille vitsauksille, joilla häntä lyödään”.[5] Tätä herätysliikettä kuvaa taivaasta lähetetty enkeli, jonka kirkkaus valaisee maan, kun hän kovalla äänellä ilmoittaa Babylonin synnit.[6] Hänen sanomaansa liittyy kutsu: ”Lähtekää pois, jättäkää hänet, te, jotka olette minun kansaani – –.”[7] Tämä kutsu yhdessä kolmannen enkelin[8] sanoman kanssa muodostaa viimeisen maan asukkaille annettavan varoituksen.

Maailma on pelottavan valinnan edessä. Maalliset vallat liittyvät sotaan Jumalan käskyjä vastaan ja määräävät ”kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, vapaat ja orjat”[9] alistumaan

1 Ilm. 18:1, 2, 4.
2 Ilm. 14:8.
3 Vrt. 1. Tim. 4:1, RK 2012.
4 Ilm. 18:5.
5 Ilm. 18:4.
6 Ilm. 18:2.
7 Ilm. 18:4.
8 Ilm. 14:9–12.
9 Ilm. 13:16.

603, 604

kirkkojen tavalle viettää väärää sapattia.[10] Ne, jotka kieltäytyvät noudattamasta tätä, tuomitaan yhteiskunnallisiin rangaistuksiin, ja lopulta heidän päätetään ansaitsevan kuoleman. Toisaalta Jumalan laissa määrätään Luojan asettaman lepopäivän vietto, jonka rikkojia uhkaa Jumalan viha.

Jokainen, joka on saanut tästä asiasta selvän käsityksen ja sitten hylkää Jumalan lain noudattaakseen ihmisten säädöstä, ottaa vastaan pedon merkin. Hän hyväksyy merkin kuuliaisuudesta sille vallalle, jota hän päättää totella Jumalan sijaan. Tämä on taivaasta annettu varoitus: ”Näiden kahden jäljessä tuli vielä kolmas enkeli, joka kuulutti kovalla äänellä: ’Se, joka kumartaa petoa ja sen kuvaa ja ottaa otsaansa tai käteensä sen merkin, joutuu yhtä lailla juomaan Jumalan vihan viiniä, joka laimentamattomana on kaadettu Jumalan vihan maljaan.’”[11]

Kukaan ei kuitenkaan joudu kärsimään Jumalan vihasta ennen kuin on ymmärtänyt totuuden, tuntenut sen omassatunnossaan ja päättänyt hylätä sen. Monilla ei ole koskaan ollut mahdollisuutta kuulla tälle ajalle tarkoitettuja erityisiä totuuksia. Neljännen käskyn velvoittavuutta ei ole milloinkaan selitetty heille oikeassa valossa. Hän, joka lukee kaikki sydämet ja koettelee jokaisen vaikuttimen, ei salli totuudesta tietoa haluavan tulla petetyksi tähän taisteluun liittyvissä kysymyksissä. Tämä lainsäädäntö ei saa tavoittaa ihmisiä tietämättöminä, vaan jokaisen on saatava riittävästi valoa ymmärryksellä tehtyyn valintaan.

Sapatista tulee suuri uskollisuuden koe, koska juuri tästä totuudesta kiistellään. Kun ihmiset joutuvat viimeiseen koettelemukseen, muodostuu selkeä ero niiden välillä, jotka palvelevat Jumalaa ja niiden, jotka eivät niin tee. Maallisten lakien mukainen väärän sapatin viettäminen vastoin Jumalan lain neljättä käskyä on uskollisuuden lupaamista vallalle, joka vastustaa Jumalaa. Sen sijaan oikean sapatin viettäminen kuuliaisena Jumalan laille on todiste uskollisuudesta Luojaa kohtaan. Kun toiset hyväksyvät maallisille valloille alistumisen tunnuksen ja saavat pedon merkin, toiset valitsevat Jumalan kanssa tehdyn liiton merkin ja saavat Jumalan sinetin.

Tähän asti niitä, jotka ovat esittäneet kolmannen enkelin sanoman totuuksia, on usein pidetty pelkkinä pelon lietsojina. Heidän ennustuksiaan siitä, että uskonnollinen suvaitsemattomuus saisi valtaansa Yhdysvallat tai että valtio ja kirkko liittoutuisivat vainoamaan niitä, jotka kunnioittavat Jumalan lakia, on pidetty perusteettomina ja järjettöminä. On väitetty itsevarmasti, ettei tämä uskonnonvapautta puolustava maa voisi koskaan muuttua muuksi. Kun sunnuntain pyhittämiseen pakottamista kuitenkin lietsotaan laajalti, tapahtumat, joihin ei uskottu ja joita pitkään epäiltiin, ovatkin nopeasti lähestymässä. Silloin kolmannen enkelin sanoma vaikuttaa tavalla, joka ei aiemmin olisi ollut mahdollinen.

Jumala on jokaisen sukupolven aikana lähettänyt palvelijoitaan nuhtelemaan synnistä sekä maailmaa että seurakuntaa. Ihmiset haluavat kuitenkin kuulla mukavia asioita eivätkä hyväksy puhdasta ja kaunistelematonta totuutta. Monet uskonpuhdistajat ovat työhön ryhtyessään päättäneet käyttää huolellista harkintaa arvostellessaan kirkon ja kansakunnan syntejä. He toivoivat esimerkin puhtaasta kristillisestä elämästä johtavan ihmiset takaisin Raamatun oppeihin. Jumalan Henki kuitenkin valtasi heidät kuten Elian, jota kehotettiin nuhtelemaan synnistä pahaa kuningasta ja luopiokansaa. Hekään eivät voineet olla saarnaamatta selkeää Raamatun sanaa ja opetuksia, joista he olivat olleet haluttomia puhumaan. He tunsivat pakkoa saarnata innolla totuutta ja varoittaa ihmisiä uhkaavasta vaarasta.

---

10 Väärällä sapatilla kirjoittaja tarkoittaa sunnuntaita, jota eräät tahot kutsuvat Uuden liiton sapatiksi. *Toimituksen huomautus.*

11 Ilm. 14:9, 10.

604–606

Seurauksia pelkäämättä he lausuivat Herran heille antamat sanat, ja kansa joutui kuulemaan varoitussanoman.

Sama koskee kolmen enkelin sanoman julistamista. Kun tulee aika esittää se suurimmalla mahdollisella voimalla, Herra käyttää vaatimattomia välikappaleita ja johtaa niitä, jotka pyhittäytyvät palvelemaan häntä. Pätevyyden näille työntekijöille antaa ennemmin Pyhän Hengen voitelu kuin oppilaitoksista saatu koulutus. Uskon ja rukouksen miehet tuntevat pakkoa lähteä ja julistaa pyhällä innolla Jumalan heille antamia sanoja. Babylonin synnit tuodaan julki. Silloin paljastetaan ne pelottavat seuraukset, joita tulee, kun virkavalta valvoo kirkollisten käytäntöjen noudattamista, kun spiritismi valtaa alaa ja paavinvalta kasvaa näkymättömästi mutta nopeasti. Nämä vakavat varoitukset herättävät kansan. Tuhannet ja taas tuhannet eivät ole koskaan kuulleet mitään vastaavaa. Hämmästyneinä he kuuntelevat todisteet, jotka osoittavat Babylonin olevan kirkko, joka on langennut väärien oppiensa ja syntiensä vuoksi, koska se hylkäsi taivaasta sille lähetyn totuuden. Kun ihmiset menevät innostuneina kysymään aiemmilta opettajiltaan ja pastoreiltaan: ”Onko asia näin?”, he saavat vastaukseksi satuja ja miellyttävältä kuulostavia ennustuksia. Heidän pelkonsa ja herännyt omatuntonsa halutaan tyynnyttää. Monet eivät kuitenkaan tyydy pelkkään ihmisen arvovaltaan, vaan vaativat varmistukseksi Raamatusta yksiselitteisesti ”Näin sanoo Herra”. Fariseusten tavoin suositut pastorit suuttuvat, kun heidän arvovaltansa kyseenalaistetaan, ja he tuomitsevat sanoman Paholaiselta tulleeksi ja yllyttävät syntiä rakastavat joukot pilkkaamaan ja vainoamaan sen julistajia.

Paholainen herää toimimaan, kun taistelu laajenee uusille kentille ja kansaa kutsutaan kunnioittamaan halveksittua Jumalan lakia. Sanoman voima raivostuttaa sen vastustajat. Papisto ryhtyy lähes yli-inhimillisiin ponnistuksiin estääkseen seurakuntiensa jäseniä kuulemasta totuutta. Kaikin käytettävissä olevin keinoin he yrittävät tehdä lopun näitä elintärkeitä kysymyksiä koskevasta keskustelusta. Katolilaiset ja protestantit yhdistävät voimansa vedotakseen yhteiskuntaan, että se käyttäisi valtaansa. Kun sunnuntain pakollista viettoa ajava liike tulee yhä rohkeammaksi ja määrätietoisemmaksi vaatimuksissaan, lakia käytetään käskyjen noudattajia vastaan. Heitä uhkaillaan sakoilla tai vankeudella, ja joillekin tarjotaan uskosta luopumisen houkuttimeksi vaikutusvaltaista asemaa sekä muita palkkiota ja etuja. Heidän vakaa vastauksensa kuitenkin on: ”Osoittakaa meille Jumalan sanasta, missä olemme väärässä.” Vastaavassa tilanteessa Luther esitti saman puolustuksen. Oikeuteen haastetut puolustavat voimakkaasti totuutta, ja jotkut kuulijoista päättävät pitää kaikki Jumalan käskyt. Näin valo tuodaan tuhansille, jotka muuten eivät tietäisi mitään näistä totuuksista.

Omantunnontarkka Jumalan sanan seuraaminen tulkitaan kapinaksi. Paholaisen sokaisemina vanhemmat suhtautuvat kovuudella ja ankaruudella uskovaan lapseensa, ja isäntä tai emäntä vainoavat käskyjä pitävää palvelijaansa. Myötätuntoa ei tunneta. Lapset tehdään perinnöttömiksi ja ajetaan kotoaan. Paavalin sanat täyttyvät kirjaimellisesti: ”Mutta vainon kohteeksi joutuvat kaikki ne, jotka haluavat elää hurskaasti Kristuksen Jeesuksen omina.”[12] Kun totuutta puolustavat kieltäytyvät kunnioittamasta sunnuntaita lepopäivänä, heistä muutamia heitetään vankeuteen, toisia ajetaan maanpakoon ja joitakin kohdellaan kuin orjia. Inhimillisellä viisaudella arvioituna tämä kaikki näyttää nyt mahdottomalta, mutta kun Jumalan Henki vedetään pois hillitsemästä ihmisiä, ja he joutuvat Jumalan lakia vihaavan Paholaisen valtaan, tapahtuu outoja asioita. Ihmissydän voi olla todella julma, kun Jumalan kunnioitus ja rakkaus on syrjäytetty.

Myrskyn lähestyessä monet, jotka ovat tunnustaneet uskovansa kolmannen enkelin sanomaan, mutta joita kuuliaisuus totuudelle ei ole saanut pyhittää, jättävät paikkansa ja liittyvät

12 2. Tim. 3:12.

vastustajan riveihin. Pitämällä yhtä maailman kanssa ja osallistumalla sen henkeen, heidän kantansa monesta asiasta on ollut lähes sama kuin maailman. Koettelemusten tullen he ovat valmiit valitsemaan helpon ja suositun kannan. Lahjakkaat ja puhetaitoiset henkilöt, jotka kerran iloitsivat totuudesta, käyttävät nyt voimansa ihmisten pettämiseen ja harhaanjohtamiseen. Heistä tulee entisten veljiensä katkerimpia vihollisia. Kun sapattia pitäviä haastetaan oikeuteen vastaamaan uskostaan, nämä luopiot ovat Paholaisen tehokkaimpia kätyreitä. He syyttävät uskollisia ja esittävät heidät väärässä valossa. Väärillä tiedoilla ja vihjailuilla he yllyttävät päättäjiä näitä uskovia vastaan.

Herran palvelijoita tullaan koettelemaan tänä vainon aikana. He ovat uskollisesti varoittaneet ihmisiä ja turvanneet yksin Jumalaan ja hänen sanaansa. Jumalan Henki on vaikuttanut heidän sydämessään ja pakottanut heidät puhumaan. Heitä kannusti pyhä into ja motivoi Jumalan väkevä kosketus, ja he ryhtyivät täyttämään velvollisuuttaan ja puhuivat kansalle Herralta saamaansa sanaa pysähtymättä laskemaan seurauksia. He eivät ole punninneet ajallisia etujaan tai pyrkineet varjelemaan mainettaan tai henkeään. Kuitenkin, kun vastustuksen ja pahennuksen myrsky kohdistuu juuri heihin, jotkut joutuvat hämmennyksen valtaan ja ovat valmiit huudahtamaan: ”Jos olisimme ennalta nähneet sanojemme seuraukset, olisimme olleet hiljaa.” Vaikeudet piirittävät heidät. Paholainen hyökkää heidän kimppuunsa ankarilla kiusauksilla. Työ, johon he ryhtyivät, tuntuu olevan heidän kykyjensä ulottumattomissa. Heitä uhataan tuholla. Se into, joka heitä ajoi, on haihtunut. He eivät kuitenkaan voi luovuttaa. Silloin tuntiessaan äärimmäisen avuttomuutensa he turvaavat Kaikkivaltiaan voimaan. He muistavat, etteivät heidän puhumansa sanat ole heidän omiaan, vaan hänen, joka kutsui heitä varoittamaan ihmisiä. Jumala pani totuuden heidän sydämeensä, eivätkä he voineet olla julistamatta sitä.

Menneinä aikoina Jumalan miehet joutuivat samanlaisiin koettelemuksiin. Wycliffe, Hus, Luther, Tyndale, Baxter ja Wesley kehottivat tarkastamaan jokaisen opetuksen Jumalan sanalla ja ilmoittivat sanoutuvansa irti kaikesta, minkä sana tuomitsee. Näitä miehiä vainottiin säälimättömän raivoisasti, mutta he eivät lopettaneet totuuden julistamista. Kirkon historian eri vaiheita on leimannut jonkin erityisen totuuden muodostuminen, joka vastaa juuri sen hetkistä Jumalan kansan tarvetta. Kaikki totuudet ovat kohdanneet vihaa ja vastustusta, ja ne, joita niiden valo siunasi, joutuivat kiusauksiin ja koettelemuksiin. Kun kansa on kriisissä, Herra antaa sille erityisen totuuden. Kuka voisi kieltäytyä sitä kertomasta? Hän lähettää palvelijansa viemään armon viimeisen kutsun maailmalle. He eivät voi pysyä vaiti vaarantamatta omaa pelastustaan. Kristuksen lähettilät eivät voi vaikuttaa seurauksiin. Heidän on täytettävä velvollisuutensa ja jätettävä lopputulos Jumalan käsiin.

Kun vastustus kasvaa kiihkeämmäksi, se vieläkin hämmentää Herran palvelijoita, koska heistä vaikuttaa siltä, että he ovat koko kriisin syy. Omatunto ja Jumalan sana kuitenkin vakuuttavat heidän olevan oikealla tiellä. Vaikka vaikeudet jatkuvat, he saavat voimaa niiden kestämiseen. Kamppailusta tulee entistä kohtikäyvämpi ja ankarampi, mutta heidän uskonsa ja rohkeutensa kasvavat hädän myötä. He todistavat: ”Emme uskalla maailman suosion vuoksi peukaloida Jumalan sanaa ja jakaa hänen pyhää lakiaan niin, että kutsuisimme yhtä osaa välttämättömäksi ja toista epäoleelliseksi. Herra, jota palvelemme, pystyy vapauttamaan meidät.[13] Kristus on voittanut maan vallat. Pitäisikö meidän pelätä maailmaa, joka on jo voitettu?”

Vaino eri muodoissaan on seurausta lainalaisuudesta, joka tulee jatkumaan niin kauan kuin Paholainen on olemassa ja kristillisyydessä on elinvoimaa. Kukaan ei voi palvella Jumalaa joutumatta pimeyden voimien vihan kohteeksi. Pahat enkelit hyökkäävät hänen

13 Vrt. Dan. 3:17.

kimppuunsa, koska pelkäävät hänen vaikutuksensa riistävän saaliin heidän käsistään. Uskovan esimerkki on nuhde pahoille ihmisille, ja he yrittävät yhdessä pahojen enkelien kanssa erottaa hänet Jumalasta houkuttelevilla kiusauksillaan. Jos näillä ei päästä haluttuun tulokseen, käytetään omantunnon murtamiseen pakkokeinoja.

Kuitenkin niin kauan kuin Jeesus on ihmisen välimiehenä taivaallisessa pyhäkössä, Pyhä Henki hillitsee kansoja ja niiden hallitsijoita. Tällä on myös jokin vaikutus lainsäädäntöön. Jos näitä lakeja ei olisi, maailman tilanne olisi vielä paljon pahempi kuin se nyt on. Vaikka monet hallitsijoistamme toimivat Paholaisen edustajina, myös Jumalalla on omat edustajansa kansojen johtajien joukossa. Vihollinen käyttää palvelijoitaan ehdottamaan toimia, jotka tuntuvasti heikentäisivät Jumalan työtä, mutta pyhät enkelit vaikuttavat Herraa pelkääviin poliitikkoihin, jotka vastustavat kumoamattomilla argumenteilla näitä ehdotuksia. Näin muutama henkilö pystyy hillitsemään pahuuden vuolasta virtaa. Totuuden vihollisten harjoittamaa vastustusta tullaan rajoittamaan, jotta kolmannen enkelin sanoma voisi tehdä työnsä. Kun lopullinen varoitus annetaan, se herättää näiden nyt Herran johdatuksessa olevien päättäjien huomion. Jotkut heistä ottavat sanoman vastaan ja tulevat kohtaamaan ahdistuksen ajan yhdessä Jumalan kansan kanssa.

Enkeli, jonka kirkkaus valaisee koko maan,[14] liittyy mukaan kolmannen enkelin sanoman julistamiseen. Tässä kuvataan harvinaisen voimakas maailmanlaajuinen työ. Adventtiherätys vuosina 1840–1844 oli loistava osoitus Jumalan voimasta. Ensimmäisen enkelin sanoma vietiin kaikille maailman lähetysasemille, ja joissakin maissa heräsi suurin uskonnollinen kiinnostus, mitä on nähty missään maassa sitten 1500-luvun uskonpuhdistuksen. Näitä suurempi tulee olemaan kolmannen enkelin viimeisen varoitussanoman alainen väkevä herätysliike.

Työ tulee olemaan samanlaista kuin helluntaina. Silloin evankeliumin ilosanomaa alettiin julistaa Pyhän Hengen vuotaessa syyssateena,[15] mikä sai kallisarvoisen siemenen nousemaan oraalle. Samoin ”kevätsade” vuodatetaan evankeliumin työn päätteeksi sadon kypsyttämiseksi. ”Ottakaamme opiksemme, pyrkikäämme tuntemaan Herra! Hän tulee, se on varmaa kuin aamun koitto. Hän tulee kuin sade, kuin kevätsade, joka kastelee maan.”[16] ”Siionin lapset, iloitkaa ja riemuitkaa Herrasta, Jumalastanne! Hyvyydessään hän lahjoittaa teille jälleen sateen, lähettää sadekuurot ajallaan, antaa syyssateen ja kevätsateen niin kuin ennen.”[17] ”Viimeisinä päivinä, sanoo Jumala, minä vuodatan Henkeni kaikkiin ihmisiin. – – joka huutaa avuksi Herran nimeä, se pelastuu.”[18]

Evankeliumin suuri julistustyö ei tule päättymään helluntaita pienemmällä Jumalan voiman osoituksella. Profetiat syyssateesta evankeliumin julistuksen alussa tulevat täyttymään uudelleen kevätsateessa, kun työ päättyy. Tämä on virvoituksen aika, jota Pietari odotti sanoessaan: ”Katukaa siis syntejänne, jotta ne pyyhittäisiin pois, kääntykää, jotta Herra antaisi tulla virvoituksen ajan ja lähettäisi Jeesuksen – –.”[19]

Herran palvelijoiden kasvot loistavat pyhää antaumusta heidän kiiruhtaessaan viemään

---

14 Ilm. 18:1.

15 Raamatun teksti heijastelee muinaisen Lähi-idän ilmaisuja. ”Syyssade” liittyy syys- ja lokakuun sadekauteen, joka valmistaa maan kylvöä varten. ”Kevätsade” viittaa maalis- ja huhtikuun sadonkorjuun aikaan. Vrt. Joel 2:23. Joskus saatetaan myös puhua varhaisesta ja myöhäisestä sateesta tai aamu- ja iltasateesta. *Toimituksen huomautus.*

16 Hoos. 6:3.

17 Joel 2:23.

18 Ap. t. 2:17, 21.

19 Ap. t. 3:19, 20.

610–612

taivaallista sanomaa paikasta toiseen. Tuhannet äänet tarjoavat varoitusta kaikkialla maailmassa. Tapahtuu ihmeitä. Sairaita paranee, ja tunnusteot ja merkit seuraavat uskovia. Myös Paholainen toimii tehden valheellisia ihmeitä ja saa tulenkin lyömään taivaasta maahan ihmisten nähden.[20] Näin maan asukkaat joutuvat valitsemaan puolensa.

Sanomaa ei viedä eteenpäin ensisijaisesti todisteluilla vaan Jumalan Hengen herättämällä syvällä vakaumuksella. Todisteet on jo esitetty. Siemen on kylvetty, ja nyt se nousee oraalle ja tuottaa satoa. Julkaisut, joita lähetystyöntekijät ovat jakaneet, ovat tehneet työnsä. Monilla, joihin sanoma on tehnyt vaikutuksen, on kuitenkin ollut esteitä rajoittamassa sanoman täyttä ymmärtämistä tai taipumisessa kuuliaisuuteen. Nyt valonsäteet tunkeutuvat kaikkialle, ja totuus nähdään täydessä kirkkaudessaan. Rehelliset Jumalan lapset katkovat heitä pidelleet siteet. Perhesuhteet ja seurakuntayhteys eivät pysty heitä enää pidättelemään. Totuus on arvokkaampaa kuin mikään muu. Huolimatta kaikista totuuden vastustukseen liittyneistä ryhmittymistä suuri joukko ihmisiä ottaa paikkansa Herran puolella.

20 Ilm. 13:13.

39

Ahdistuksen aika

”Silloin astuu esiin Mikael, suuri enkeliruhtinas, joka seisoo kansasi suojana. Ja tulee ahdistuksen aika, jonka kaltaista ei ole ollut siitä alkaen, kun kansoja on ollut, aina tuohon aikaan saakka. Mutta sinun kansasi pelastuu, pelastuu jokainen, jonka nimi on kirjoitettu kirjaan.”[1]

Kun kolmannen enkelin sanoman aika päättyy, maan syylliset asukkaat eivät enää saa armon kutsuja. Jumalan kansan työ on tehty. He ovat vastaanottaneet ”kevätsateen” ja kokeneet Herran antaman ”virvoituksen ajan”.[2] He ovat valmiita edessä olevaan vaikeaan ajanjaksoon. Enkelit kiiruhtavat edestakaisin taivaassa. Maasta palaava enkeli ilmoittaa, että hänen työnsä on tehty loppuun, maailma on käynyt läpi viimeisen koetuksen ja kaikki, jotka ovat osoittaneet olevansa uskollisia Jumalan käskyille, ovat saaneet ”elävän Jumalan” sinetin.[3] Silloin Jeesus lopettaa välittäjän työnsä taivaan pyhäkössä. Hän nostaa kätensä ja sanoo lujalla äänellä: ”Nyt ne ovat käyneet toteen.”[4] Koko enkelijoukko ottaa pois kruununsa, ja Jeesus antaa juhlallisen ilmoituksen: ”Vääryyden tekijä tehköön edelleen vääryyttä, saastainen saastukoon edelleen, vanhurskas tehköön edelleen vanhurskautta ja pyhä pyhittyköön edelleen.”[5] Jokaisen kohtalo on päätetty elämäksi tai kuolemaksi. Kristus on sovittanut kansansa synnit, ja ne on pyyhitty pois. Pelastettujen määrä on tullut täyteen.[6] ”Kuninkuus ja valta ja valtakuntien mahti kaiken taivaan alla”[7] on valmis annettavaksi pelastuksen perillisille, ja Jeesus tulee hallitsemaan kuninkaiden Kuninkaana ja herrojen Herrana.[8]

Kun Jeesus jättää pyhäkön, pimeys peittää maan asukkaat. Tuona vakavana aikana vanhurskaiden on elettävä pyhän Jumalan edessä ilman taivaallista välittäjää. Jumalaa vastustaneita hillinneet rajoitteet on otettu pois, ja lopullisesti katumattomat ovat täysin Paholaisen hallinnassa. Jumalan pitkämielisyys on tullut loppuunsa. Maailma on hylännyt hänen armonsa, halveksinut hänen rakkauttaan ja polkenut maahan hänen lakinsa. Jumalattomat ovat ylittäneet armonaikansa rajat ja vastustaneet Jumalan Henkeä niin sitkeästi, että Henki on vetäytynyt pois. Kun Jumalan armo ei ole heidän suojanaan, heillä ei ole mitään turvaa Paholaista vastaan, ja Paholainen syöksee maan asukkaat viimeiseen suureen ahdistukseen. Kun Jumalan enkelit eivät enää pidättele ihmisten intohimojen rajuja tuulia, kaikki taistelun voimat riehuvat valtoimenaan. Koko maailma joutuu silloin vielä kauheamman hävityksen kohteeksi kuin Jerusalem muinoin.

Yksi ainoa enkeli surmasi kaikki egyptiläisten esikoiset, ja maa täyttyi surusta. Kun Daavid rikkoi Jumalaa vastaan suorittamalla väestönlaskun, yksi enkeli tuotti rangaistuksena sen

1 Dan. 12:1.
2 Joel 2:23; Ap. t. 3:20.
3 Ilm. 7:2.
4 Ilm. 21:6.
5 Ilm. 22:11, RK 2012.
6 Vrt. Room. 11:25.
7 Dan. 7:27.
8 Vrt. Ilm. 19:16.

613, 614

hirvittävän tuhon, jolla hänen synnistään rangaistiin. Samanlainen tuhovoima, jota pyhät enkelit Jumalan määräyksestä käyttivät, tulee olemaan pahojen enkelien käytettävissä, kun Jumala sen sallii. Jo nyt näkyy enteitä voimista, jotka vain odottavat, että Jumala sallii niiden tuottaa hävitystä kaikkialla.

Jumalan lakia kunnioittavia on syytetty siitä, että heidän takiaan rangaistukset ovat kohdanneet maata. Heidän syykseen pannaan myös silloin tapahtuvat kauheat luonnonmullistukset, ihmisten väkivalta ja verenvuodatus, jotka täyttävät maan ahdistuksella. Viimeisen varoitussanoman voima on raivostuttanut jumalattomat. Heidän vihansa kohdistuu kaikkiin, jotka ovat sen vastaanottaneet, ja Paholainen kiihottaa heidän suuttumustaan ja vainoaan yhä raivoisammaksi.

Kun Jumalan läsnäolo lopulta otettiin pois juutalaisilta, papit ja kansa eivät tienneet siitä mitään. Vaikka Paholainen hallitsi heitä ja he olivat mitä kauheimpien ja vahingollisimpien intohimojen vallassa, he vieläkin kuvittelivat olevansa Jumalan valittuja. Temppelipalvelus ja uhritoimitukset jatkuivat synnin saastuttamilla alttareilla. Jumalan rakkaan Pojan vereen ja apostolien ja sananpalvelijoiden vainoon syyllistynyt kansa sai päivittäin kuulla temppelissä luetun siunauksen. Vastaavasti kun taivaan pyhäköstä annetaan peruuttamaton päätös ja maailman kohtalo tulee lopullisesti ratkaistuksi, maan asukkaat eivät tiedä siitä mitään. Kansa, jolta Pyhä Henki on lopulta otettu pois, jatkaa uskonnon muotojen harrastamista. Pahuuden ruhtinaan demoninen vimma kiihottaa ihmisiä toteuttamaan hänen pahantahtoisia suunnitelmiaan tavalla, joka näyttää samalta kuin into Jumalan puolesta.

Kun sapatti on tullut keskeiseksi kiistan aiheeksi kaikkialla kristikunnassa ja uskonnolliset ja maalliset päättäjät yhdessä pakottavat viettämään sunnuntaita, pienen vähemmistön itsepintainen kieltäytyminen yleiseen vaatimukseen myöntymisestä tekee siitä maailmanlaajuisen parjauksen kohteen. Esitetään vaatimus, ettei niitä harvoja, jotka vastustavat kirkon säädöksiä ja valtion lakeja, pitäisi suvaita. On parempi, että pieni ryhmä kärsii kuin että kokonaiset kansat joutuvat sekasorron ja laittomuuden valtaan. Vuosisatoja sitten kansan johtajat käyttivät samaa perustelua Kristusta vastaan. Juonikas Kaifas sanoi: ”Ettekö te käsitä, että jos yksi mies kuolee kansan puolesta, se on teille parempi kuin että koko kansa joutuu tuhoon?”[9] Tätä päättelyä pidetään ratkaisevana, ja lopulta julkaistaan säädös neljännen käskyn sapatin pyhittäjiä vastaan. Heidän ilmoitetaan ansaitsevan ankarimman mahdollisen rangaistuksen, ja ihmisille annetaan määräajan jälkeen oikeus surmata heidät. Niin vanhan mantereen katolisuus kuin uuden uskosta luopunut protestanttisuus toimivat samalla tavalla niitä kohtaan, jotka kunnioittavat kaikkia Jumalan käskyjä.

Nämä tapahtumat tuovat Jumalan kansalle vaivan ja ahdistuksen, jota profeetta kuvasi Jaakobin ahdistuksena. ”Näin hän sanoi: – Kauhun huuto kiirii: rauha on mennyttä, vain pelkoa kaikkialla! – – Miksi kaikkien kasvot ovat kalvenneet? Voi! Suuri ja kauhea on se päivä, ei ole toista sen kaltaista. Se on ahdistuksen aika Jaakobille, mutta hän pelastuu siitä.”[10]

Jaakob koki tuskaisen yön taistellessaan rukouksessa vapautuakseen hengenvaarasta, jonka Esau aiheutti.[11] Hänen kokemuksensa kuvaa Jumalan kansan vaiheita ahdistuksen aikana. Jaakob hankki petoksella Esaulle tarkoitetun siunauksen ja joutui pakenemaan henkensä edestä, kun hänen veljensä uhkasi tappaa hänet. Jumalan käskystä hän monien maanpaossa vietettyjen vuosien jälkeen lähti paluumatkalle kohti kotimaataan yhdessä vaimojensa, lastensa ja karjalaumojensa kanssa. Päästessään maan rajalle hänet täytti kauhulla tieto Esausta, joka varmaankin kosto mielessään lähestyi soturijoukon kanssa. Hän oli

9 Joh. 11:50.
10 Jer. 30:5–7.
11 1. Moos. 32:25–31.

aseeton ja puolustuskyvytön. Koko hänen avuton joukkonsa näytti päätyvän väkivallan ja verenvuodatuksen uhreiksi. Hänen huoltaan ja pelkoaan lisäsi itsesyytösten murskaava taakka, koska hänen oma syntinsä oli saattanut heidät tähän vaaraan. Hänen ainoa toivonsa oli Jumalan armo, eikä hänellä ollut muuta puolustuskeinoa kuin rukous. Hän kuitenkin teki kaikkensa välttääkseen vaaran ja sovittaakseen veljelleen tekemänsä vääryyden. Ahdistuksen ajan tullessa Kristuksen seuraajien tulisi toimia samoin. Heidän tulee tehdä kaikkensa, jotta ihmiset näkisivät heidät oikeassa valossa ja heihin suunnattu ennakkoluulo ja omantunnonvapauteen kohdistuva uhka voitaisiin välttää.

Jaakob lähetti perheensä matkaan estääkseen heitä näkemästä tuskaansa. Hän jäi yksin hartaaseen rukoukseen, tunnusti syntinsä ja kiitti saamastaan Jumalan armosta. Nöyrästi hän vetosi liittoon, jonka Jumala oli tehnyt hänen isiensä kanssa, ja lupauksiin, jotka oli itse saanut yöllisessä näyssä Betelissä ja maanpaossa ollessaan. Hänen elämänsä oli kriisissä, ja kaikki oli vaakalaudalla. Hän jatkoi rukoustaan yksin pimeässä ja nöyrtyi Herran edessä. Äkkiä käsi laskeutui hänen olkapäälleen. Hän ajatteli vihollisen uhkaavan henkeään ja alkoi epätoivoisen painin hyökkääjän kanssa. Kun aamu valkeni, muukalainen käytti yli-inhimillistä voimaa ja vahva Jaakob tunsi halvaantuvansa hänen kosketuksestaan. Hän kaatui avuttomana ja itkien salaperäisen vastustajansa kaulaan. Nyt Jaakob ymmärsi taistelleensa liiton enkelin kanssa. Vaikka hän oli vammautunut ja tunsi suunnatonta kipua, hän ei luopunut tavoitteestaan. Hänen syntinsä oli jo pitkään tuottanut hänelle hämmennystä, tunnonvaivoja ja huolta. Nyt hänen täytyi saada varmuus anteeksiannosta. Taivaallinen vierailija tuntui olevan lähdössä, mutta Jaakob tarttui häneen ja pyysi hartaasti siunausta enkeliltä, joka sanoi: ”Päästä minut menemään, sillä päivä valkenee.” Patriarkka kuitenkin vastasi: ”En päästä sinua, ellet siunaa minua.”[12] Mikä luottamus, päättäväisyys ja kestävyys tässä näkyykään! Jos kyseessä olisi ollut röyhkeä, ylpeästi lausuttu pyyntö, Jaakob olisi tuhoutunut hetkessä. Pyytäjänä oli kuitenkin heikko arvottomuutensa tunnustava mies, joka luotti liittonsa pitävän Jumalan armoon.

”Hän paini enkelin kanssa ja voitti – –.”[13] Nöyrtyminen, katumus ja antautuminen saivat tämän syntisen, erehtyvän ja kuolevaisen kestämään taivaan majesteetin edessä. Vapisevin käsin Jaakob tarttui Jumalan lupauksiin, eikä iankaikkinen rakkaus voinut hylätä syntisen pyyntöä. Todisteeksi saadusta voitosta Jaakobin synnistä muistuttava nimi muutettiin kertomaan hänen voitostaan. Tämä rohkaisee toisiakin seuraamaan hänen esimerkkiään. Se, että Jaakob kesti Herran edessä, antoi hänelle myös varmuuden selviämisestään ihmisten edessä. Hän ei enää pelännyt kohdata veljensä vihaa, koska Jumala oli hänen puolustajansa.

Paholainen syytti Jaakobia Jumalan enkelien edessä. Hän väitti Jaakobin tekemän synnin antavan hänelle oikeuden tuhota Jaakob. Hänen innoittamanaan Esau lähti Jaakobia vastaan, ja patriarkan pitkän painiyön aikana hän muistutti Jaakobia tämän syyllisyydestä tarkoituksenaan masentaa Jaakob ja saada hänet irrottamaan otteensa Jumalasta. Jaakob ajettiin lähes epätoivoon. Hän tiesi tuhoutuvansa ilman taivaallista apua. Hän katui vilpittömästi suurta syntiään ja vetosi Jumalan armoon. Mikään ei saanut häntä luopumaan tästä tavoitteesta, vaan hän piti kiinni enkelistä ja toisti pyyntöään tuskaisin huudoin, kunnes voitti.

Paholaisen vaikutuksesta Esau lähti Jaakobia vastaan, ja hän toimii ahdistuksen aikana samoin yrittäessään saada pahat tuhoamaan Jumalan kansan. Hän esittää syytöksiään Jumalan kansaa vastaan samoin kuin hän syytti Jaakobia. Hän pitää kaikkia maailman ihmisiä alamaisinaan. Kuitenkin pieni joukko, joka pitää kiinni Jumalan käskyistä, vastustaa hänen ylivaltaansa. Jos hän saisi heidät pyyhkäistyksi pois maan päältä, hänen voittonsa olisi

12 1. Moos. 32:27.
13 Hoos. 12:5.

täydellinen. Hän näkee pyhien enkelien vartioivan heitä ja päättelee, että heidän syntinsä on annettu anteeksi. Hän ei kuitenkaan tiedä, että heidän kohtalonsa on jo ratkaistu taivaan pyhäkössä. Hänellä on tarkka tieto niistä synneistä, joihin hän on itse heidät vietellyt, ja hän esittää ne Jumalan edessä suuresti liioitellen. Hän väittää näiden ihmisten ansaitsevan joutua työnnetyksi pois Jumalan suosiosta samoin kuin hänelle itselleen tapahtui. Hän pitää selviönä, ettei Herra voi oikeudenmukaisesti antaa anteeksi heidän syntejään ja kuitenkin tuhota hänet ja hänen enkelinsä. Hän pitää heitä saaliinaan ja vaatii heitä käsiinsä tuhottaviksi.

Kun Paholainen syyttää Jumalan valittuja heidän synneistään, Herra antaa hänen koetella heitä äärimmilleen. Heidän luottamuksensa Jumalaan, heidän uskonsa ja kestävyytensä joutuvat ankaraan kokeeseen. Kun he katsovat elämäänsä taaksepäin, heidän toivonsa hiipuu, koska he näkevät menneessä vain vähän hyvää. He tuntevat heikkoutensa ja arvottomuutensa. Paholainen yrittää herättää heissä kauhua saamalla heitä pitämään tilannettaan toivottomana niin, ettei heidän syntisyytensä tahroja voida koskaan pestä pois. Hän toivoo voivansa tuhota heidän uskonsa niin, että he lankeaisivat hänen kiusauksiinsa ja hylkäisivät uskollisuutensa Jumalaa kohtaan.

Vaikka Jumalan lapset ovat heidän tuhoaan havittelevien vihollisten ympäröiminä, heidän kokemansa tuska ei johdu totuuden tähden uhkaavan vainon pelosta. He pelkäävät jonkin synnin jääneen katumatta ja että omasta syystään he eivät voisi kokea Vapahtajan lupauksen täyttyvän: ” – – minä puolestani tarkoin varjelen sinua ja pelastan sinut siitä koetuksen hetkestä, joka kohtaa koko maailman – –.”[14] Jos heillä olisi varmuus anteeksiannosta, he eivät pelkäisi kidutusta tai kuolemaa, mutta jos he osoittautuisivat arvottomiksi ja kuolisivat oman luonteensa kelvottomuuden vuoksi, silloin Jumalan pyhä nimi tulisi häväistyksi.

He kuulevat, kuinka joka puolella juonitaan salakähmäisesti, ja näkevät vastustuksen leviävän. Se herättää heissä syvän halun ja hartaan sisäisen kaipauksen, että tästä suuresta luopumuksesta tehtäisiin loppu ja jumalattomien pahuus tulisi päätökseensä. Rukoillessaan Jumalaa hillitsemään hyökkäystä heitä vastaan he kuitenkin tuntevat myös itsesyytöstä, koska heillä ei ole suurempaa voimaa vastustaa ja kumota pahuuden hyökyaaltoa. Heistä tuntuu, että jos he olisivat aina käyttäneet kaikki kykynsä Kristuksen palvelukseen ja edenneet voitosta voittoon, Paholaisen joukot eivät olisi niin ylivoimaisia heitä vastaan.

He tutkivat Jumalan edessä sydäntään ja korostaen monien menneiden syntiensä katumusta he vetoavat Vapahtajan lupaukseen: ”Turvatkoon hän minun voimaani, jotta hän tekisi rauhan kanssani. Ja hän tekee rauhan kanssani.”[15] Vaikka heidän rukouksiinsa ei välittömästi vastatakaan, heidän uskonsa ei petä. He kärsivät mitä ankarimmasta ahdistuksesta, kauhusta ja hädästä, mutta he eivät lakkaa rukoilemasta. He tarttuvat uskossa Jumalan voimaan samoin kuin Jaakob enkeliin ja heidän syvin ajatuksensa on: ”En päästä sinua, ellet siunaa minua.”[16]

Jos Jaakob ei olisi aiemmin katunut syntiään, petosta, jolla hän hankki esikoisoikeuden, Jumala ei olisi voinut kuulla hänen rukoustaan ja armollisesti säästää hänen henkeään. Samoin tapahtuu ahdistuksen aikana. Jos Jumalan kansalla olisi tunnustamatonta syntiä, kun pelko ja tuska ahdistaa heitä, se olisi heille liikaa. Heidän uskonsa päätyisi epätoivoon, eivätkä he voisi luottavaisin mielin pyytää Jumalalta vapautusta. Vaikka he tuntevat syvästi arvottomuutensa, heillä ei kuitenkaan ole salaisia syntejä paljastettavaksi. Heidän syntinsä on jo käsitelty tuomiolla ja pyyhitty pois, eivätkä he voi niitä enää muistaa.

---

14 Ilm. 3:10.

15 Jes. 27:5, Kuningas Jaakon käännös. Suomalainen käännös esittää ajatuksen päinvastaisesti. *Toimituksen huomautus.*

16 1. Moos. 32:27.

618–620

Paholainen saa monet uskomaan, ettei Jumala välitä elämän pikkuasioissa tapahtuneesta uskottomuudesta. Herran tapa suhtautua Jaakobiin kuitenkin osoittaa, ettei hän hyväksy tai suvaitse minkäänlaista pahuutta. Paholainen voittaa kaikki, jotka yrittävät puolustella tai piilottaa syntejään ja antavat niiden jäädä tunnustamattomina ja anteeksiantamattomina taivaan kirjoihin. Mitä arvostetumpi heidän ammattinsa ja kunnioitetumpi heidän asemansa on, sitä vakavampana Jumala pitää heidän asennettaan ja sitä varmempi heidän suuren vastustajansa voitto on. Ne, jotka viivyttelevät Herran päivään valmistautumista, eivät enää ahdistuksen aikana tai sen jälkeen pysty sitä tekemään. Kaikkien sellaisten tilanne on toivoton.

Nimikristityt, jotka joutuvat valmistautumattomina tähän viimeiseen pelottavaan kamppailuun, tunnustavat syntinsä tuskaisina ja epätoivoissaan. Jumalattomissa heidän ahdistuksensa herättää riemua. Nämä tunnustukset ovat kuitenkin Esaun tai Juudaksen tunnustusten kaltaisia. Niissä valitetaan synnin *seurauksia*, mutta ei koeta syyllisyyttä. Ne eivät osoita todellista sydämen katumusta tai vastenmielisyyttä pahuutta kohtaan. He tunnustavat syntinsä rangaistuksen pelosta, mutta muinaisen faraon tavoin jatkaisivat taivaan uhmaamista heti, jos tuomiot otettaisiin pois.

Kertomus Jaakobista todistaa, ettei Jumala hylkää niitä, jotka ovat joutuneet kiusauksiin ja tulleet petetyiksi syntiin mutta ovat vilpittömästi katuen palanneet Jumalan luo. Paholaisen yrittäessä tuhota nämä ihmiset ahdistuksen hetkellä Jumala lähettää enkelinsä lohduttamaan ja suojelemaan heitä. Vihollisen hyökkäykset ovat ankaria ja määrätietoisia. Hänen kykynsä johtaa harhaan on kauhistuttava, mutta Jumala näkee kansansa ja kuulee heidän huutonsa.[17] Heidän tuskansa on suuri, ja tuliuunin liekit näyttävät olevan tuhoamaisillaan heidät, mutta Jumala esittelee heidät tulessa puhdistettuna kultana. Jumalan rakkaus lapsiaan kohtaan on tämän mitä ankarimman koettelemuksen aikana yhtä suuri ja hellä kuin se oli heidän menestyksensä aurinkoisina päivinä. He kuitenkin tarvitsevat kokemuksen tulisesta uunista. Se polttaa heistä maallisen kuonan, jotta Kristuksen kaltaisuus voi heijastua heistä täydellisesti.

Edessämme oleva ahdistuksen ja kauhun aika edellyttää uskoa, joka kestää uupumusta, viivytystä ja nälkää – uskoa, joka ei luovuta, vaikka joutuu ankaraan koettelemukseen. Kaikilla on armon aikaa valmistautuakseen tulevaan. Jaakob kesti, koska hän toimi kärsivällisesti ja määrätietoisesti. Hänen voittonsa on todiste peräänantamattoman rukouksen voimasta. Kaikki, jotka Jaakobin tavoin tosissaan ja kestävästi tarttuvat Jumalan lupauksiin, tulevat onnistumaan samoin kuin hän. Sen sijaan itsekieltäymystä karttavat, jotka eivät ole valmiita tuskaiseen taisteluun Herran edessä, epäonnistuvat, koska he eivät rukoile hänen siunaustaan pitkään ja hartaasti. Vain harva ymmärtää, mitä Jumalan kanssa kilvoittelu merkitsee. Kuinka vähän on niitä, jotka ovat tosissaan etsineet Herraa voimiensa äärirajoille. Kun sanoin kuvaamattoman epätoivon aallot pyyhkivät rukoilijan yli, vain harvat tarttuvat Jumalan lupauksiin peräänantamattomalla uskolla.

Suurimmassa vaarassa Paholaisen petoksille ja omaatuntoa pakottaville laeille ovat sellaiset, jotka harjoittavat vain vähän uskoa nyt. Vaikka he kestäisivät koettelemuksen, he joutuvat ahdistuksen aikana syvenevään tuskaan ja epätoivoon, koska Jumalaan luottaminen ei ole koskaan tullut heille tavaksi. He ovat laiminlyöneet uskon läksyt ja joutuvat nyt oppimaan niitä hirvittävän masennuksen paineessa.

Meidän pitäisi nyt oppia tuntemaan Jumala vetoamalla hänen lupauksiinsa. Enkelit kirjoittavat muistiin jokaisen hartaan ja vilpittömän rukouksen. Meidän olisi parempi luopua itsekkäistä mieliteoista kuin keskustelusta Jumalan kanssa. Jumalan hyväksyessä ihmisen pahinkin puute tai äärimmäisin itsensä kieltäminen on parempi kuin rikkaus, kunnia, helppo

17 Ps. 33:18.

elämä tai ystävyyssuhteet ilman tätä hyväksyntää. Me tarvitsemme rukousaikaa. Jos sallimme mielemme täyttyä maallisilla kiinnostusten kohteilla, Herra saattaa antaa meille lisäaikaa ottamalla meiltä pois epäjumalamme – kullan, talot tai hedelmälliset pellot.

Nuoria ei voitaisi houkutella syntiin, jos he kieltäytyisivät astumasta millekään muulle polulle kuin sellaiselle, jolle he voisivat pyytää Jumalan siunausta. Jos ne sanansaattajat, jotka vievät viimeistä vakavaa varoitusta maailmalle, rukoilisivat Jumalan siunausta Jaakobin tavoin hartaasti ja uskossa – eivät kylmästi, innottomasti ja välinpitämättömästi, he voisivat saada monia kokemuksia, joiden jälkeen he voisivat sanoa: ”Minä olen nähnyt Jumalan kasvoista kasvoihin, ja silti olen elossa.”[18] Taivas pitäisi heitä ruhtinaina, koska he olisivat kamppailleet Jumalan ja ihmisten kanssa ja voittaneet.

Kun eteemme pian ”tulee ahdistuksen aika, jonka kaltaista ei ole ollut siitä alkaen, kun kansoja on ollut”[19], tarvitsemme sellaista hengellistä kokemusta, jota meillä ei vielä ole ja jota monet ovat liian saamattomia hankkimaan. Usein vaikeuksia liioitellaan, mutta ei sitä kriisiä, joka on pian edessä. Värikkäinkään kuvaus ei riitä tyhjentämään tuon koettelemuksen suuruutta. Jokaisen täytyy seistä yksin Herran edessä, kun tuo ahdistus tulee. ”Vaikka siellä olisivat Nooa, Daniel ja Job, eivät hekään voisi pelastaa edes poikiaan tai tyttäriään, niin totta kuin elän, sanoo Herra Jumala. Vain he itse säästyisivät vanhurskautensa tähden.”[20]

Meidän osanamme on pyrkiä täydellisyyteen Kristuksessa nyt, kun suuri ylipappimme ja sovittajamme vielä tekee työtään hyväksemme. Vapahtaja ei antanut periksi kiusauksille edes ajatuksissaan. Paholainen pystyy löytämään ihmismielestä jonkin alueen, missä hän voi saada jalansijaa. Hänen kiusaustensa voima keskittyy hellittyyn syntiseen haluun. Kuitenkin Kristus saattoi sanoa itsestään, että ”tämän maailman ruhtinas on jo tulossa. Mitään valtaa ei hänellä minuun ole”.[21] Paholainen ei löytänyt Jumalan Pojasta mitään, millä hän olisi voinut saavuttaa voiton. Jeesus oli pitänyt isänsä käskyt, eikä hänen elämässään ollut syntiä, jota Paholainen olisi voinut hyödyntää. Tällaisia niiden täytyy olla, jotka kykenevät kestämään ahdistuksen ajan.

Meidän on tässä elämässä tehtävä ero syntiin turvautumalla uskossa Kristuksen sovintovereen. Meidän kallis Vapahtajamme kutsuu meitä liittymään häneen ja yhdistämään heikkoutemme hänen voimaansa, tietämättömyytemme hänen viisauteensa ja arvottomuuteemme hänen ansioihinsa. Jumalan sallimus on koulu, jossa meidän tulee oppia Jeesuksen nöyryyttä ja vaatimattomuutta. Herra asettaa aina eteemme elämän todellisen tarkoituksen, eikä se ole tie, jonka valitsisimme saadaksemme mukavan ja vaivattoman elämän. Meidän osaksemme jää yhteistyö taivaan välikappaleiden kanssa, kun Herra kasvattaa luonnettamme taivaan mallin mukaan. Kukaan ei voi laiminlyödä tai siirtää tätä työtä asettamatta pelastustaan mitä suurimpaan vaaraan.

Apostoli Johannes kuuli näyssä kovan äänen huutavan taivaasta:” – – voi maata ja merta – Saatana on laskeutunut teidän luoksenne! Se on raivon vallassa, sillä se tietää, että sen aika on lyhyt.”[22] Kuvatut tapahtumat ovat niin pelottavia, että ne saavat aikaan tämän taivaallisen äänen huudahduksen. Paholaisen viha voimistuu, kun hänen aikansa lyhenee. Hänen petoksensa ja tuottamansa tuho saavuttavat huippunsa ahdistuksen aikana.

Taivaalla saadaan pian nähdä yliluonnollisia levottomuutta herättäviä näkyjä osoituksena riivaajahenkien ihmeitä tekevästä voimasta. Pahat henget menevät maan kuninkaiden

18 1. Moos. 32:31.
19 Dan. 12:1.
20 Hes. 14:20.
21 Joh. 14:30.
22 Ilm. 12:12.

622–624

ja kaikkien maailman ihmisten luo kietoakseen heidät petokseen ja yllyttääkseen heitä liittymään Paholaisen kanssa hänen viimeiseen taisteluunsa taivaan hallitusta vastaan. Näiden henkien välityksellä petetään niin hallitsijat kuin alamaisetkin. Nousee henkilöitä, jotka esiintyvät itse Kristuksena ja vaativat itselleen maailman Vapahtajalle kuuluvaa arvoa ja palvontaa. He tekevät hämmästyttäviä parantamisihmeitä ja väittävät saavansa taivaasta näkyjä, jotka osoittautuvat Raamatun todistusten vastaisiksi.

Tämän suuren petosdraaman huipentumana itse Paholainen ilmestyy Kristuksena. Kirkot ovat pitkään väittäneet odottavansa Vapahtajan paluuta toiveidensa täyttymyksenä. Nyt suuri pettäjä saa kaiken näyttämään siltä kuin Kristus olisi tullut. Hän ilmestyy ihmisille eri puolilla maailmaa häikäisevän majesteettisena olentona, joka muistuttaa Ilmestyskirjan kuvausta Jumalan Pojasta.[23] Häntä ympäröivä kirkkaus ylittää kaiken, mitä ihmiset ovat siihen saakka silmillään nähneet. Ilmassa kaikuu voitokas huuto: ”Kristus on tullut! Kristus on tullut!” Ihmiset heittäytyvät maahan hänen edessään häntä kunnioittaakseen, ja hän kohottaa kätensä siunaukseen samoin kuin Kristus siunatessaan opetuslapsiaan maan päällä ollessaan. Hänen äänensä on pehmeä, hiljainen mutta sointuva. Lempein ja myötätuntoisin äänenpainoin hän esittää joitakin armollisia, taivaallisia totuuksia, joita Vapahtajakin julisti. Hän parantaa sairauksia ja esiintyessään Kristuksena hän väittää muuttaneensa sapatin sunnuntaille ja käskee kaikkia pitämään pyhänä hänen siunaamansa päivän. Hän kertoo seitsemäntenä päivänä sapattia viettävien pilkkaavan nimeään, kun he kieltäytyvät kuulemasta hänen enkeleitään, jotka oli lähetetty opastamaan heidät valoon ja totuuteen. Tämä on suuri, miltei vastustamaton petos. Samoin kuin samarialaiset, joita noita Simon petti, kansanjoukot pienimmästä suurimpaan uskovat tähän taikuuteen ja sanovat: ”Hän on Suuri Voima, Jumalan voima.”[24]

Jumalan lapset eivät kuitenkaan joudu harhaan. Tämän väärän Kristuksen opetukset eivät sovi yhteen Raamatun kanssa. Hänen siunauksensa annetaan pedon ja sen kuvan kumartajille, juuri niille, jotka Raamatun mukaan saavat osakseen Jumalan laimentamattoman vihan.[25]

On myös syytä huomata, ettei Paholainen saa lupaa jäljitellä Kristuksen tulon tapaa. Vapahtaja on varoittanut kansaansa juuri tähän liittyvästä petoksesta. Hän on selvästi ilmoittanut, millä tavoin hän tulee takaisin. ”Sillä vääriä messiaita ja vääriä profeettoja ilmaantuu, ja he tekevät suuria tunnustekoja ja ihmeitä, niin että he johtavat, jos mahdollista, valitutkin harhaan. – – Jos siis teille sanotaan: ’Hän on tuolla autiomaassa’, älkää lähtekö sinne, tai jos sanotaan: ’Hän on sisällä talossa’, älkää uskoko sitä. Sillä niin kuin salama leimahtaa idässä ja valaisee taivaan länteen asti, niin on oleva Ihmisen Pojan tulo.”[26] Tätä tulemusta ei ole mahdollista väärentää. Kaikki tulevat sen tietämään, koska kaikki näkevät sen.

Vain ne, jotka ovat ahkerasti tutkineet Raamattua ja jotka ovat vastaanottaneet rakkauden totuuteen, varjellaan tältä väkevältä harhalta, joka tempaa mukaansa koko maailman. Raamatun sana auttaa heitä tunnistamaan valepukuisen pettäjän. Kaikki joutuvat koetteelle. Kiusaukset tulevat eri muodoissa ja paljastavat, kuka on aito kristitty. Onko Jumalan kansa niin lujasti hänen sanansa perustuksella, etteivät he luota edes aisteihinsa? Pitäisivätkö he tällaisessakin kriisissä kiinni ainoastaan Raamatusta? Paholaisen tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan estää heitä valmistautumasta kestämään tuona aikana. Hän haluaa järjestää asiat niin, että ne muodostuisivat heille esteiksi. Hän koettaa kiinnittää heidät

---

23 Ilm. 1:13–15.
24 Ap. t. 8:10.
25 Ilm. 14:10.
26 Matt. 24:24–27, vrt. Matt. 24:31; 25:31; Ilm. 1:7; 1. Tess. 4:16, 17.

maallisiin aarteisiin ja asettaa heidän kannettavakseen raskaan, väsyttävän taakan, jotta heidän mielensä täyttyisi maallisilla huolilla niin, että koettelemukset yllättävät heidät kuin varas.

Kristillisten maiden päättäjät säätävät lakeja käskyjen pitäjiä vastaan. Heiltä otetaan pois lain turva, ja heidät jätetään niiden käsiin, jotka tavoittelevat heidän tuhoaan. He pakenevat kaupungeista ja kylistä ja kokoontuvat pieniin ryhmiin asuakseen hyvin syrjäisillä, autioituneilla alueilla. Monet löytävät turvapaikan vuorilta. Piedmonten laaksojen kristittyjen tavoin heidän kirkkonsa ovat korkealla, ja he kiittävät Jumalaa kalliolinnoista, joissa heillä ”on turva”[27]. Kuitenkin monet kaikista yhteiskuntaluokista ja maista, ylhäiset ja alhaiset, rikkaat ja köyhät, mustat ja valkoiset, heitetään täysin epäoikeudenmukaiseen ja julmaan vankeuteen. Jumalan rakastamia kohtaavat vaikeat ajat. Heitä on kahlehdittuina, vankiloissa, kuolemaantuomittuina ja muutamien kohdalla ilmeinen tarkoitus on jättää heidät nääntymään nälkään pimeisiin ja inhottaviin selleihin. Yksikään ihmiskorva ei kuule heidän valitustaan. Yksikään ihmiskäsi ei ole valmis auttamaan heitä.

Unohtaako Jumala kansansa tässä vaikeassa tilanteessa? Unohtiko hän uskollisen Nooan, kun vedenpaisumusta edeltänyttä maailmaa kohtasi Jumalan tuomio? Unohtiko hän Lootin, kun tuli lankesi taivaasta ja kulutti tasangon kaupungit? Unohtiko hän epäjumalanpalvelijoiden keskellä eläneen Joosefin Egyptissä? Unohtiko hän Elian, kun Isebelin vala uhkasi häntä Baalin profeettojen kohtalolla? Unohtiko hän Jeremian pimeään ja ankeaan kaivoon vankilassa? Unohtiko hän kolme kunniakasta miestä tuliseen uuniin tai Danielin leijonien luolaan?

”Siion sanoo: ’Herra on minut hylännyt, Jumalani on minut unohtanut!’ – Unohtaako äiti rintalapsensa, unohtaisiko hoivata kohtunsa hedelmää? Vaikka hän unohtaisikin, minä en sinua unohda. Käsieni ihoon minä olen sinut piirtänyt – –.”[28] Herra Sebaot on sanonut: ”Joka koskee minun kansaani, se koskee minun silmäterääni.”[29]

Viholliset voivat heittää heidät vankilaan, mutta vankilan muurit eivät voi katkaista yhteyttä, joka heidän ja Kristuksen välillä on. Hän, joka tuntee kaikki heidän heikkoutensa ja ymmärtää heidän jokaisen koettelemuksensa, on kaikkia maallisia valtoja korkeampi. Enkelit tulevat heidän vankikoppiensa yksinäisyyteen tuoden taivaallista valoa ja rauhaa. Vankila muuttuu palatsiksi, onhan siellä uskosta rikkaita. Synkät seinät kirkastuvat taivaallisesta loistosta samoin kuin Paavalin ja Silaksen rukoillessa ja laulaessa kiitoslauluja keskellä yötä Filippin vankilassa.

Jumala rankaisee niitä, jotka vainoavat Jumalan kansaa ja toimivat sen tuhoamiseksi. Hän on ollut kärsivällinen jo pitkään, mikä on vain rohkaissut ihmisiä tekemään syntiä. Heidän tuomionsa on kuitenkin varma ja ankara siksi, että sitä on pitkään viivytetty. ”Itse Herra nousee niin kuin hän nousi Perasiminvuoren luona, niin kuin kiivastui Gibeoninlaaksossa, niin hän kiivastuu ja tekee työnsä – outo on hänen työnsä! – ja toteuttaa tekonsa – merkillinen on hänen tekonsa!”[30] Armolliselle Jumalalle rangaistuksen käytäntöönpano on ”outo” työ. ”Näin sanoo Herra Jumala: Niin totta kuin elän, en minä tahdo, että jumalaton kuolee – –.”[31] ”Herra, Herra on laupias Jumala, hän antaa anteeksi. Hän on kärsivällinen, ja hänen hyvyytensä ja uskollisuutensa on suuri. Hän on armollinen tuhansille ja antaa anteeksi pahat teot, rikkomukset ja synnit, mutta ei jätä syyllistä rankaisematta.”[32] ”Herra on kärsivällinen,

27 Jes. 33:16.
28 Jes. 49:14–16.
29 Sak. 2:12.
30 Jes. 28:21.
31 Hes. 33:11.
32 2. Moos. 34:6, 7.

626, 627

mutta hänen voimansa on suuri, ei hän jätä rankaisematta."[33] Puolustaakseen maahan poljetun lakinsa arvovaltaa Herra joutuu oikeudenmukaisuudessaan tekemään kauhistuttavia asioita. Edessä olevan rangaistuksen ankaruutta heijastelee sekin, miten haluton Jumala on ollut panemaan sitä täytäntöön. Hän odottaa kärsivällisesti kansoja eikä hän toimi ennen kuin ne ovat täyttäneet taivaan tileillä pahuuden kaikki mitat. Vasta sitten hän panee ne juomaan vihan maljasta, johon ei ole sekoitettu armoa.

Kun Kristus päättää välitystyönsä pyhäkössä, laimentamaton viha vuodatetaan niiden päälle, jotka kumartavat petoa, sen kuvaa ja ottavat sen merkin.[34] Kun Jumala ryhtyi vapauttamaan Israelia, Egyptin vitsaukset olivat samankaltaisia kuin ne vielä hirvittävämmät ja laajemmin vaikuttavat rangaistukset, jotka tulevat maailman päälle juuri ennen Jumalan kansan lopullista vapautusta. Ilmestyskirjan kirjoittaja kuvaa näitä hirvittäviä koettelemuksia: "Silloin tuli pahoja märkiviä haavoja niihin ihmisiin, joilla oli pedon merkki ja jotka kumarsivat sen kuvaa. – – Meri muuttui kuin kuolleen vereksi, ja kaikki meressä elävä kuoli." Samoin virrat ja vesien lähteet "muuttuivat vereksi". Vaikka nämä tuomiot ovat kauhistuttavia, ne osoittavat Jumalan täydellisen oikeudenmukaisuuden. Jumalan enkeli vakuuttaa: "Vanhurskas olet sinä, joka – – annoit nämä tuomiot! He ovat vuodattaneet pyhien ja profeettojen verta, ja verta sinä panit heidät juomaan. He saavat ansionsa mukaan."[35] Määräämällä Jumalan kansalle kuolemantuomion he ovat yhtä todellisesti syyllisiä kuin jos olisivat omin käsin vuodattaneet heidän verensä. Kristus sanoi samaa aikansa juutalaisista, joita hän piti syyllisinä kaikkeen Abelin ajoista vuodatettuun pyhien vereen, koska heillä oli sama asenne ja tavoite kuin niillä, jotka surmasivat profeetat.[36]

Seuraavassa vitsauksessa "aurinko sai vallan korventaa ihmisiä tulellaan. Ihmiset paahtuivat kovassa helteessä – –."[37] Näin profeetat kuvasivat, millaiset olosuhteet maailmassa vallitsevat tuona hirvittävänä aikana: " – – vainiot vaikeroivat, sillä sato on tuhottu – –. Lakastuu – – jokainen metsän puu. Ilo on ihmisiltä kadonnut. – – Siemenjyvät ovat korventuneet kuokitun maan pintaan, varastot ovat typötyhjinä – – Voi karjaa! Se läähättää, harhailee näännyksissä, sillä laidunta ei löydy. – – Vesipurot ovat kuivuneet, ja paahde on polttanut kaiken ruohon."[38] "Sinä päivänä palatsin laulajattaret puhkeavat valituksiin. Paljon on ruumiita, joka paikkaan viskattuja. – Hiljaa!"[39]

Nämä vitsaukset eivät ole maailmanlaajuisia, koska silloin kaikki maailman ihmiset kuolisivat. Ne ovat kuitenkin kauheimmat katastrofit, mitä ihmiset ovat koskaan kokeneet. Armonajan päättymiseen asti kaikissa maailmaa kohdanneissa rangaistuksissa on ollut mukana armoa. Kristuksen vuodatettu veri on suojellut syntistä hänen syyllisyytensä mukaiselta kohtalolta. Viimeisellä tuomiolla rangaistus kuitenkin annetaan täysin ilman armoa.

Tuona päivänä suuret ihmisjoukot kaipaavat kauan halveksimansa Jumalan armon suojaa. "– Koittaa aika – sanoo Herra Jumala – jolloin minä lähetän maahan nälän. En leivän nälkää, en veden janoa, vaan Herran sanan kuulemisen nälän. Ihmiset hoippuvat mereltä merelle, pohjoisesta itään he harhailevat etsimässä Herran sanaa, mutta eivät löydä."[40]

Jumalan kansa ei selviä ilman kärsimystä. Vainon ja ahdistuksen keskellä, joutuessaan kokemaan kieltäymystä ja ruoan puutetta, heitä ei kuitenkaan jätetä kuolemaan. Jumala, joka

33 Nah. 1:3.
34 Ilm. 14:9, 10.
35 Ilm. 16:2–6.
36 Vrt. Matt. 23:35; Luuk. 11:51.
37 Ilm. 16:8–9.
38 Joel 1:10–12, 17–20.
39 Aam. 8:3.
40 Aam. 8:11, 12.

piti huolta Eliasta, ei jätä huomiotta ainoatakaan itsensä alttiiksi asettaneista lapsistaan. Hän, joka tietää heidän hiustensakin määrän, pitää heistä huolta. Heidät ravitaan nälänhädänkin keskellä. Kun jumalattomat kuolevat nälkään ja kulkutauteihin, enkelit vartioivat vanhurskaita ja täyttävät heidän tarpeensa. Sille, ”joka elää vanhurskaasti”, kuuluu lupaus: ”Leipää hän saa riittämiin, eikä hänen juomavetensä ehdy.”[41] ”Köyhät ja kurjat etsivät vettä, mutta sitä ei ole, heidän kielensä on janosta kuivettunut. Minä, Herra, kuulen heitä, minä, Israelin Jumala, en heitä hylkää.”[42]

”Vielä ei viikunapuu ole kukassa, viiniköynnöksissä ei ole rypäleitä, vielä ei oliivipuu kanna hedelmää eikä pelloilla kypsy vilja, vielä ei aitauksessa ole lampaita eikä karjaa tarhassa.” Herraa pelkääviä koskee kuitenkin sana: ”Mutta jo nyt minä riemuitsen Herrasta, iloitsen Jumalastani, joka pelastaa.”[43]

”Hän on suojaava varjo, hän on vartijasi, hän ei väisty viereltäsi. Päivällä ei aurinko vahingoita sinua eikä kuunvalo yöllä. Herra varjelee sinut kaikelta pahalta, hän suojelee koko elämäsi.”[44] ”Herra pelastaa sinut linnustajan ansasta ja pahan sanan vallasta. Hän levittää siipensä yllesi, ja sinä olet turvassa niiden alla. Hänen uskollisuutensa on sinulle muuri ja kilpi. Et pelkää yön kauhuja etkä päivällä lentävää nuolta, et ruttoa, joka liikkuu pimeässä, et tautia, joka riehuu keskellä päivää. Vaikka viereltäsi kaatuisi tuhat miestä ja ympäriltäsi kymmenentuhatta, sinä säästyt. Saat omin silmin nähdä, miten kosto kohtaa jumalattomia. Sinun turvanasi on Herra, sinun kotisi on Korkeimman suojassa. Onnettomuus ei sinuun iske, mikään vitsaus ei uhkaa sinun majaasi.”[45]

Inhimillisesti katsottuna Jumalan kansa näyttää joutuvan historian marttyyrien tavoin pian sinetöimään todistuksensa omalla verellään. He alkavat itsekin pelätä Herran jättäneen heidät heidän vihollistensa käsiin. Tämä on pelottavan tuskan aikaa. Päivin ja öin he huutavat Jumalalta vapautusta. Pahat riemuitsevat ja heidän ivahuutonsa ovat kuultavissa: ”Missä teidän uskonne on nyt? Jos olette todella Jumalan kansaa, miksi hän ei vapauta teitä meidän käsistämme? Vapautusta odottavat muistavat kuitenkin, kuinka Jeesus kuoli Golgatan ristillä ja kuinka papit yhdessä kansanjohtajien kanssa pilkkasivat häntä: ”Muita hän kyllä on auttanut, mutta itseään hän ei pysty auttamaan. Onhan hän Israelin kuningas, tulkoon nyt ristiltä alas! Silloin me uskomme häneen.”[46] Jaakobin tavoin he kaikki painivat Jumalan kanssa. Heidän olemuksensa paljastaa heidän sisäisen kamppailunsa. Kaikkien kasvot ovat käyneet kalpeiksi, mutta he eivät voi lopettaa vakavaa rukoustaan.

Jos ihmisillä olisi taivaallinen näkökyky, he voisivat nähdä voimakkaita enkeliryhmiä suojaamassa niitä, jotka ovat seuranneet Jeesuksen sanaa ja kestäneet.[47] Enkelit ovat tunteneet lämmintä myötätuntoa seuratessaan heidän ahdistustaan ja kuullessaan heidän rukouksensa. He odottavat johtajaltaan lupaa temmata heidät kuoleman vaarasta. Heidän täytyy kuitenkin odottaa vielä vähän aikaa. Jumalan kansan on juotava tämä malja ja saatava kärsimyksen kaste.[48] Vaikka tämä viivytys on heille tuskallinen, juuri se on paras vastaus heidän pyyntöihinsä. Pannessaan luottamuksensa Herran apuun he joutuvat harjoittamaan uskoa, toivoa ja kärsivällisyyttä, mitä he eivät uskon kokemuksessaan ole riittävästi harjoittaneet. Valittujen tähden ahdistuksen aikaa kuitenkin lyhennetään. ”Tottahan sitten Jumala hankkii oikeuden

41 Jes. 33:15, 16.
42 Jes. 41:17.
43 Hab. 3:17, 18.
44 Ps. 121:5–7.
45 Ps. 91:3–10.
46 Matt. 27:42.
47 Ilm. 3:10.
48 Vrt. Mark. 10:38, 39.

629–631

valituilleen, jotka päivin ja öin huutavat häntä avuksi. – – Minä sanon teille: hän hankkii heille oikeuden viipymättä."[49] Loppu tulee nopeammin kuin ihmiset olettavat. Vehnä kootaan lyhteisiin Jumalan aittaan, ja rikkavilja sidotaan kimpuiksi tulessa polttamista varten.

Taivaalliset vartijat hoitavat tehtäväänsä uskollisesti. Vaikka aika käskyjen pitäjien surmaamiseen on säädetty yleisellä päätöksellä, joissakin tapauksissa heidän vihollisensa yrittävät toimia etukäteen. Kukaan ei kuitenkaan pysty ohittamaan niitä voimakkaita vartijoita, jotka on lähetetty jokaisen Jumalalle uskollisen turvaksi. Joidenkin kimppuun hyökätään, kun he pakenevat kaupungeista ja kylistä, mutta heitä vastaan kohotetut miekat murtuvat ja putoavat tehottomina kuin oljet. Toisia enkelit puolustavat sotilaiden hahmossa.

Kaikkina aikoina Jumala on käyttänyt pyhiä enkeleitä kansansa turvana ja vapauttajana. Taivaallisilla olennoilla on ollut aktiivinen osa ihmiskunnan tapahtumissa. He ovat ilmestyneet puettuina salaman lailla loistaviin vaatteisiin mutta myös matkamiehiksi pukeutuneina. Jumalan omille he ovat näyttäytyneet ihmishahmossa. He ovat levänneet keskipäivällä tammipuiden suojassa aivan kuin olisivat olleet väsyneitä. He ovat ottaneet vastaan tavallisten kotien vieraanvaraisuutta, toimineet oppaina yön yllättämille kulkijoille ja omin käsin sytyttäneet tulen alttarille. Vapauttaakseen Jumalan palvelijoita he ovat avanneet vankiloiden ovia, ja taivaan sota-asuun puettuina he vierittivät kiven Vapahtajan haudalta.

Enkelit ovat usein paikalla ihmishahmossa hengellisissä kokouksissa. Kuten Sodomassa, he menevät myös jumalattomien tilaisuuksiin kirjatakseen muistiin heidän tekonsa ja nähdäkseen, ovatko he ylittäneet Jumalan kärsivällisyyden rajat. Jumalan ilo on jakaa armoa, ja muutaman todellisen palvelijansa vuoksi hän hillitsee onnettomuuksia ja pidentää rauhan aikaa monille. Syntiä Jumalaa vastaan tekevät eivät tajua, että he ovat elämästään kiitollisuudenvelassa niille harvoille uskollisille, joita he mielellään ivaavat ja sortavat.

Vaikka maailman hallitsijat eivät tätä tiedä, enkelit ovat usein puhuneet heidän neuvostoissaan. Heidät on nähty ihmissilmin, ja ihmiskorvat ovat kuulleet heidän vetoomuksiaan. Ihmishuulin heidän ehdotuksiaan on vastustettu ja pilkattu. Heitä vastaan on hyökätty väkivallalla ja solvauksin. Päättäjien kokoussaleissa ja oikeuden istunnoissa nämä taivaalliset lähettiläät ovat osoittaneet tuntevansa läheisesti ihmiskunnan historian. He ovat osoittautuneet kykenevämmiksi puolustamaan sorrettujen asiaa kuin heidän kyvykkäimmät ja kaunopuheisimmat puolustajansa. He ovat tehneet lopun suunnitelmista ja pysäyttäneet sellaista pahuutta, joka olisi suuresti hidastanut Jumalan työtä ja tuonut paljon kärsimystä hänen kansalleen. Vaaran ja hädän hetkellä "Herran enkeli" asettuu vartioon. "Hän suojaa niitä, jotka palvelevat Herraa, ja pelastaa heidät."[50]

Jumalan kansa odottaa hartaasti merkkejä kuninkaansa tulosta. Kun vartiovuorossa olevilta kysytään: "Vartija, kauanko yötä on vielä?" on vastaus varmasti: "Aamu on tullut, silti on yö."[51] Aamun valo kimaltelee jo pilvissä vuorten huippujen yllä. Pian hänet nähdään koko kirkkaudessaan. Vanhurskauden auringon loiste kirkastuu. Sekä aamu että yö ovat käsillä. Pian vanhurskaille alkaa ikuinen päivä mutta pahojen ylle laskeutuu ikuinen yö.

Kun kamppailun keskellä olevat kohottavat pyyntönsä Jumalalle, tuntuu kuin heitä näkymättömästä maailmasta erottava verho olisi lähes kokonaan pois. Taivaalla on jo ikuisen päivän kajo. Heidän korvissaan kaikuu enkelien laulu, jonka sanat kehottavat heitä pysymään "lujina liitossaan, koska apu on lähellä". Kristus, kaikkivaltias voittaja, ojentaa jo ikuisen kirkkauden kruunua väsyneille taistelijoille. Taivaan portti on raollaan ja sieltä voidaan

---

49 Luuk. 18:7, 8.
50 Ps. 34:8.
51 Jes. 21:11, 12.

kuulla hänen äänensä: ”Katso, olen teidän kanssanne. Älkää pelätkö. Minä tunnen kaiken tuskan, jota koette, ja olen ottanut päälleni teidän kipunne.[52] Te ette ole taistelussa tuntemattomia vihollisia vastaan. Olen käynyt tämän taistelun puolestanne, ja minun nimessäni te saatte riemuvoiton.”[53]

Kallis Vapahtaja lähettää avun juuri, kun sitä kipeimmin tarvitaan. Tie taivaaseen on hänen jalanjälkiensä pyhittämä. Jokainen jalkojamme haavoittanut ohdake haavoitti myös häntä. Hän on ennen meitä kantanut jokaista ristiä, joka meille annetaan kannettavaksi. Herra sallii taistelut valmistaakseen meitä rauhaan. Ahdistuksen aika on pelottava kokemus Jumalan kansalle, mutta juuri silloin tulee jokaisen tosi uskovan nostaa katse ylöspäin, jotta voi uskossa nähdä lupauksen sateenkaaren ympärillään.

”Herran vapaiksi ostamat palaavat ja saapuvat riemuiten Siioniin. He kantavat päänsä päällä ikuista iloa. Ilo ja riemu astuvat portista, huoli ja huokaus pakenevat kauas. – Minä, minä olen teidän lohduttajanne. Kuinka olet voinut pelätä kuolevaista ihmistä, Aadamin lasta, joka lakastuu kuin ruoho? Kuinka olet voinut unohtaa Herran, joka sinut loi – – Kuinka olet voinut pelätä aina ja kaiken päivää vainoojasi vihaa, kun hän yritti tuhota sinut? Missä on nyt vainoojasi vimma? Pian vapautetaan kahleistaan kumaraan kangistunut vanki. Ei hän kuole vankikuoppaan, eikä hänen enää tarvitse nälkää nähdä. Minä olen Herra, sinun Jumalasi, minä nostatin meren pauhuun, minun nimeni on Herra Sebaot. Minä olen pannut sanani sinun suuhusi ja kätkenyt sinut kätteni suojaan.”[54]

”Kuule nyt tätä, sinä poloinen, sinä joka olet päihtynyt, vaikka et viinistä, näin sanoo sinun herrasi, Herra, sinun Jumalasi, joka ajaa kansansa asiaa: – Katso, minä olen ottanut pois sinun kädestäsi vihani pikarin, maljan, joka sai jalkasi horjumaan. Sinun ei enää tarvitse juoda siitä. Ei, vaan minä panen sen sinun kiusaajiesi käteen, niiden, jotka sinua komensivat: ’Maahan pitkällesi! Me marssimme sinun ylitsesi!’ – niin että sinä jouduit antamaan selkäsi tallattavaksi, maankamaraksi, kaduksi kulkijoille.”[55]

Herran silmät näkivät jo aikoja sitten kriisin, johon hänen kansansa joutuu, kun maailman vallat hyökkäävät sitä vastaan. Pakkosiirtolaisten tavoin uskovat pelkäävät kuolevansa nälkään tai väkivaltaan. Pyhä Jumala, joka jakoi Punaisenmeren Israelin edessä, osoittaa kuitenkin voimansa ja tekee lopun heidän vankeudestaan. ”– Sinä päivänä, jonka minä määrään, he jälleen ovat minun oma kansani, sanoo Herra Sebaot. – Ja minä olen hyvä heitä kohtaan, niin kuin isä on hyvä pojalleen, joka tottelee häntä.”[56] Jos Jeesuksesta uskollisesti todistaneiden verta tänä aikana vuodatettaisiin, se ei marttyyrien veren tavoin olisi siemen, joka toisi Jumalalle satoa. Heidän uskollisuutensa ei enää olisi totuudesta vakuuttava todistus, koska ihmiset ovat kerran toisensa jälkeen kovettaneet sydämensä ja hylänneet Jumalan armon, kunnes sitä ei enää ole tarjolla. Jos vanhurskaat nyt jätettäisiin vihollistensa saaliiksi, se olisi voitto pimeyden ruhtinaalle. Psalminkirjoittaja sanoo: ”Kun vaara uhkaa, hän ottaa minut majaansa. Hän antaa minulle suojan teltassaan – –.”[57] Kristus on sanonut: ”Ja nyt, kansani, mene huoneisiisi, sisälle, sulje ovet jäljessäsi. Pysy piilossa lyhyt hetki, kunnes raivo on ohi. Sillä itse Herra lähtee asuinpaikastaan vaatiakseen maan asukkaat tilille kaikesta pahasta, mitä he ovat tehneet.”[58] Herran paluuta kärsivällisesti odottaneet, joiden nimet ovat elämän kirjassa, tulevat saamaan loistavan vapautuksen.

---

52 Vrt. Jes. 53:4.
53 Vrt. Room. 8:37.
54 Jes. 51:11–16.
55 Jes. 51:21–23.
56 Mal. 3:17.
57 Ps. 27:5.
58 Jes. 26:20, 21.

633, 634

40

Jumalan lasten vapautus

Kun Jumalan lakia kunnioittavilta otetaan pois maallisen lain tarjoama turva, eri maissa tehdään samanaikaisia valmisteluja heidän tuhoamisekseen. Kun säädöksessä määrätty aika lähestyy, vihattu lahko suunnitellaan repiä juurineen pois. Ratkaiseva isku eriävän mielipiteen ja nuhteen äänen lopulliseksi vaientamiseksi päätetään tehdä määrättynä yönä.

Jumalan kansa, josta jotkut ovat vankilassa, toiset piilossa syrjäisillä metsäseuduilla tai vuorilla, rukoilee yhä Jumalan varjelusta. Joka suunnalla aseistetut miehet valmistautuvat surmatyöhön pahojen enkeleiden innoittamana. Viime hetkellä, kun tilanne on jännittynyt äärimmilleen, Israelin Jumala puuttuu tapahtumiin ja vapauttaa omansa. Herra sanoo: ”Silloin teidän huulillanne on laulu niin kuin pyhän juhlan aattoiltana ja sydämessänne ilo niin kuin niillä, jotka kulkevat – – Herran vuorelle, kohden Israelin turvakalliota. Niin Herra antaa valtiasäänensä kaikua, kaikkien nähden hänen käsivartensa ojentuu maata kohden vihan vimmassa, ankarana tulenliekkinä, sademyrskynä, rajukuuroina, raeryöppyinä.”[1]

Voitonhuudoin, pilkaten ja kiroillen pahojen ihmisjoukko valmistautuu hyökkäämään uhriensa kimppuun, kun yötä synkempi pimeys peittää maan. Silloin Jumalan valtaistuimen kirkkautta loistava sateenkaari levittäytyy taivaalle ja näyttää ympäröivän jokaisen rukoilevan ryhmän. Vihainen kansanjoukko pysäytetään hetkessä. Heidän pilkkansa laantuu. He unohtavat murhanhimoisen kiihkonsa kohteet ja tuijottavat pelokkaina Jumalan liiton merkkiä toivoen voivansa suojautua sen häikäisevältä kirkkaudelta.

Jumalan kansa kuulee kirkkaan ja sointuvan äänen sanovan: ”Katsokaa ylös!” Nostaessaan katseensa he näkevät lupauksen kaaren. Taivasta peittäneet uhkaavat, mustat pilvet jakautuvat, ja Stefanoksen tavoin he katsovat kiinteästi taivaalle ja näkevät Jumalan kirkkauden ja Ihmisen Pojan istuvan valtaistuimella. Hänen jumalallisessa olemuksessaan he näkevät hänen nöyryytyksensä merkit, ja he kuulevat hänen huuliltaan Isän ja pyhien enkelien edessä esitetyn pyynnön: ”Isä, minä tahdon, että ne, jotka olet minulle antanut, olisivat kanssani siellä missä minä olen.”[2] Jälleen voittoisan ja sointuvan äänen kuullaan sanovan: ”He tulevat! He tulevat! Jumalan pyhät, viattomat ja tahrattomat![3] He ovat ottaneet varteen minun kärsivällisyyteni sanat. He saavat olla enkeleiden seurassa.” Kalvennein ja vapisevin huulin totuudesta kiinni pitäneet kaiuttavat voitonhuutoa.

On keskiyö, kun Jumala osoittaa voimansa ja vapauttaa kansansa. Aurinko alkaa paistaa täydeltä terältä. Ihmeet ja merkit seuraavat nopeasti toisiaan. Jumalattomat katselevat kauhuissaan ja hämmästyneinä tätä näkyä, jota vanhurskaat juhlallisesti iloiten pitävät vapautuksensa merkkinä. Luonnossa kaikki näyttää menevän sekaisin. Joet lakkaavat virtaamasta. Ilmestyy synkkiä ja raskaita pilviä, jotka vyöryvät toisiaan vastaan. Keskellä uhkaavaa

1 Jes. 30:29, 30.
2 Joh. 17:24.
3 Vrt. Hepr. 7:26.

635, 636

taivasta näkyy yksi äärimmäisen kirkas kohta, josta kuuluu vetten pauhua muistuttava Jumalan ääni, joka sanoo: ”Se on tapahtunut.”[4]

Tämä ääni saa taivaat ja maan tärähtelemään. Tapahtuu ”ankara maanjäristys, niin ankara järistys, ettei sellaista ole ollut koko sinä aikana, jonka ihminen on ollut maan päällä”.[5] Taivas näyttää aukeavan ja sulkeutuvan, ja on kuin Jumalan valtaistuimen kirkkaus välähtäisi sen läpi. Vuoret vapisevat kuin ruoko, jota tuuli huojuttaa[6], ja suuria kiviä lentelee ympäriinsä. Kuuluu ääni, joka muistuttaa lähestyvää hirmumyrskyä. Meri vaahtoaa raivoisasti. Lähestyvän pyörremyrskyn ulvonta kuulostaa tuhoretkellä olevalta demonijoukolta. Koko maa huojuu kuin meren aallot. Sen pintakerros murtuu ja perustukset tuntuvat särkyvän. Vuorijonot vajoavat ja asuttuja saaria katoaa. Satamakaupungit, jotka syntisyydessään muistuttavat Sodomaa, joutuvat vihaisten vesimassojen nielemiksi. Suuri ”Babylon tuli muistetuksi Jumalan edessä, niin että hän antoi sille kiivaan vihansa viinimaljan. – – Ja taivaasta satoi ihmisten päälle isoja rakeita, talentin painoisia”[7] tehden tuhotyönsä. Maan mahtavimmat kaupungit hävitetään. Ylimysten palatsit, joihin maailman suurmiehet ovat itsekorostuksen halusta sijoittaneet rikkauksiaan, murenevat raunioiksi heidän silmiensä edessä. Vankiloiden muurit särkyvät, ja uskonsa vuoksi sinne kahlehdittu Jumalan kansa pääsee vapauteen.

Haudat avataan ja ”[m]onet maan tomussa nukkuvista heräävät, toiset ikuiseen elämään, toiset häpeään ja ikuiseen kauhuun”.[8] Kaikki, jotka ovat kuolleet uskossa kolmannen enkelin sanomaan, nousevat haudoistaan kirkastettuina kuulemaan Jumalan rauhanliiton niiden kanssa, jotka ovat pitäneet hänen lakinsa. Samoin herätetään ” – – nekin, jotka hänet lävistivät”.[9] Ne, jotka pilkkasivat ja halveksivat Kristuksen kuolinkamppailua tai vastustivat väkivaltaisesti hänen totuuttaan ja kansaansa, herätetään näkemään hänet kirkkaudessaan ja katsomaan, kuinka kunnia palautetaan kuuliaisille ja uskollisille.

Taivas on vielä paksujen pilvien peittämä, mutta aurinko pilkahtelee ajoittain pilvien välistä, ja se on aivan kuin Herran tuomion katse. Raivokkaat salamat leimuavat taivaalla ja ympäröivät maan tulimerellä. Yli pelottavan ukkosen jyrinän salaperäiset ja kauhistuttavat äänet julistavat tuomion jumalattomille. Kaikki eivät ymmärrä kuulemiaan sanoja, mutta harhaopin opettajat käsittävät ne selkeästi. Vain hetkeä aiemmin he olivat yltiöpäisiä, täynnä uhmaa, kerskausta ja voitonriemua tuottaessaan kärsimystä käskyjen pitäjille. Nyt he ovat tyrmistyneitä ja vapisevat pelosta. Heidän valituksensa kuuluu luonnonvoimienkin yli. Pahat hengetkin tunnustavat Kristuksen jumaluuden ja vapisevat nähdessään hänen voimansa. Ihmiset pyytävät armoa ja ryömivät maassa säälittävän kauhun vallassa.

Profeetat saivat muinoin katsella pyhässä näyssä Herran päivää ja sanoivat: ”Itkekää ja vaikeroikaa! Herran päivä on lähellä. Kaiken lyö Korkein maan tasalle.”[10] ”Paetkaa vuorten uumeniin, piiloutukaa maan tomuun Herran kauhistuttavan voiman tieltä, hänen ylhäisen kirkkautensa tieltä! Ylpeät silmät nöyrtyvät, ylpeä varsi taipuu, sinä päivänä Herra yksin on ylhäinen. Sillä Herran Sebaotin päivä iskee kaikkeen ylpeään ja korkeaan, kaikkeen mahtavaan ja ylhäiseen, niin että se vaipuu maahan. – – Sinä päivänä ihmiset heittävät menemään hopeajumalansa ja kultajumalansa, jotka he ovat tehneet kumarrettavikseen. Myyrille ja lepakoille he ne heittävät paetessaan vuorten koloihin ja kallioiden halkeamiin Herran

---

4 Ilm. 16:17, RK 2012.
5 Ilm. 16:18.
6 Vrt. Matt. 11:7.
7 Ilm. 16:19, 21, RK 2012. Talentti on n. 30 kg. *Suomentajan huomautus.*
8 Dan. 12:2.
9 Ilm. 1:7.
10 Jes. 13:6.

636–638

kauhistuttavan voiman tieltä, hänen ylhäisen kirkkautensa tieltä, kun hän nousee järisyttämään maata."[11]

Pilvet repeävät ja niiden välistä loistaa tähti, jonka kirkkaus kasvaa nelinkertaiseksi ja on vastakohta ympäröivälle pimeydelle. Se lupaa toivoa ja iloa uskollisille, mutta ankaruutta ja vihaa Jumalan lain rikkojille. Ne, jotka ovat uhranneet kaiken Kristuksen vuoksi, ovat nyt aivan kuin kätkössä Herran majassa.[12] Heidät on koeteltu, ja maailman sekä totuuden halveksijoiden edessä he ovat osoittaneet uskollisuutensa häntä kohtaan, joka kuoli heidän edestään. Seistyään lujina ja periksi antamatta kuolemankin uhatessa heissä tapahtuu valtava muutos. Heidät on äkkiä vapautettu demoneiksi muuttuneiden ihmisten synkästä ja kauhistuttavasta sortovallasta. Heidän kasvonsa, jotka hetki sitten olivat kalpeat, ilmaisivat huolta ja uupumusta, hehkuvat nyt ihmetystä, uskoa ja rakkautta. He korottavat äänensä voittolauluun: "Jumala on turvamme ja linnamme, auttajamme hädän hetkellä. Sen tähden emme pelkää, vaikka maa järkkyy, vaikka vuoret vaipuvat merten syvyyksiin. Meret pauhaavat ja kuohuvat, vuoret vapisevat Jumalan suuruuden edessä."[13]

Kun laulun pyhää luottamusta ilmaisevat sanat nousevat Jumalan luo, pilvet vetäytyvät sivummalle ja taustalla näkyy kirkas tähtitaivas vastakohtana kummallakin puolella olevalle synkälle ja uhkaavan näköiselle taivaankannelle. Taivaallisen kaupungin kirkkaus loistaa sen raollaan olevista porteista. Silloin taivasta vasten näkyy kahta yhteen taitettua kivitaulua pitelevä käsi. Profeetta sanoo: "Taivaat julistavat Jumalan vanhurskautta. Hän on oikeuden Jumala."[14] Se pyhä laki, Jumalan vanhurskaus, joka Siinailla ukkosen jyristessä ja salamoiden leimahdellessa ilmoitettiin elämänohjeeksi, ilmestyy nyt ihmisille tuomion perustuksena. Kun käsi avaa taulut, kymmenen käskyä loistavat niistä kuin tulisella kynällä kirjoitettuina. Sanat ovat niin selkeitä, että kaikki pystyvät lukemaan ne. Nyt asiat palautuvat ihmisten mieleen, josta taikauskon pimeys ja harhaopit pyyhitään pois. Jumalan kymmenen sanaa, lyhyet, mutta kaiken kattavat ja arvovaltaiset, ovat kaikkien maan asukkaiden nähtävillä.

On mahdoton kuvailla niiden kauhua ja epätoivoa, jotka ovat polkeneet maahan Jumalan pyhät vaatimukset. Herra antoi heille lakinsa. He olisivat voineet verrata luonnettaan siihen ja oppia tuntemaan puutteensa, kun vielä oli mahdollisuus katua ja tehdä parannus. Halu olla maailmalle mieliksi sai heidät kuitenkin sivuuttamaan lain periaatteet ja opettamaan toisiakin tekemään samoin. He yrittivät pakottaa Jumalan kansaa häpäisemään hänen sapattiaan. Nyt heidän halveksimansa laki tuomitsee heidät. Pelottavan selkeästi he ymmärtävät olevansa ilman puolustusta. He itse valitsivat, ketä tahtoivat palvella ja kunnioittaa. "Te näette jälleen eron vanhurskaan ja jumalattoman välillä. Te näette, kuka on palvellut Jumalaa ja kuka ei ole häntä palvellut."[15]

Jumalan lain viholliset, niin pastorit kuin joukon vähäisimmätkin, saavat nyt uudenlaisen käsityksen, mitä totuus ja velvollisuus tarkoittavat. He ymmärtävät liian myöhään neljännen käskyn sapatin olevan elävän Jumalan sinetti. Liian myöhään he tajuavat väärän lepopäivänsä todellisen merkityksen ja käsittävät rakentaneensa hiekkaperustukselle. He toteavat taistelleensa Jumalaa vastaan. Uskonnolliset opettajat ovat johtaneet ihmisiä kadotukseen väittäessään opastavansa heitä paratiisin porteille. Vasta viimeisenä tilinpäätöksen päivänä käy selväksi, kuinka suuri vastuu pyhässä virassa olevilla on, ja kuinka kauheita seurauksia heidän uskottomuudestaan aiheutuu. Vasta ikuisuudessa voimme todella käsittää yhdenkin

---

11 Jes. 2:10–12, 20, 21.
12 Vrt. Ps. 27:5; 31:21.
13 Ps. 46:2–4.
14 Ps. 50:6.
15 Mal. 3:18.

638–640

ihmisen menettämisen hinnan. Sellaisen kohtalo on hirvittävä, jolle Jumala sanoo: ”Mene pois minun luotani, sinä paha palvelija”.[16]

Jumalan ääni taivaasta ilmoittaa Jeesuksen tulon päivän ja hetken ja vahvistaa ikuisen liiton Jumalan ja hänen kansansa välillä. Hänen sanansa kaikuvat kaikkialle maailmaan kuin voimakkaimmat ukkosen jyrähdykset. Jumalan Israel seisoo ja kuuntelee katse kohotettuna. Heidän olemuksestaan heijastuu Jumalan kirkkaus, ja he loistavat kuten Mooseksen kasvot loistivat hänen tullessaan alas Siinailta. Jumalattomat eivät pysty katsomaan heitä. Kun siunaus lausutaan niille, jotka ovat kunnioittaneet Jumalaa pitämällä hänen sapattinsa pyhänä, kuullaan suuri voitonhuuto.

Pian idässä on nähtävissä pieni musta pilvi, kooltaan noin puolet miehen kämmenestä. Se on Vapahtajaa ympäröivä pilvi, joka pitkän matkan päästä näyttää olevan pimeyden verhoama. Jumalan kansa tietää sen olevan Ihmisen Pojan merkki. Juhlallisen hiljaisuuden vallitessa he katsovat sen lähestymistä. Se kirkastuu yhä häikäisevämmäksi, kunnes se näkyy kirkkaana valkeana pilvenä, jonka alaosa hohtaa kuin kuluttava tuli ja jonka yllä on liiton sateenkaari. Jeesus saapuu suurena voittajana. Hän ei enää ole ”kipujen mies”[17] tulossa juomaan katkeraa häpeän ja tuskan maljaa, vaan hän tulee taivaan ja maan voittajana tuomitsemaan elävät ja kuolleet. ”Hän on uskollinen ja totuudellinen, hän tuomitsee ja taistelee vanhurskaasti.”[18] ”Hänen jäljessään tulivat taivaan sotajoukot”[19], enkelien valtava, lukematon seurue, joka seuraa Kristusta taivaallisia hymnejä laulaen. Koko taivas täyttyy loistavista hahmoista, joiden määrä on ”kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta ja tuhat kertaa tuhat”[20]. Kukaan ihminen ei voi kuvailla tätä näkymää, eikä rajallinen mieli riitä kuvittelemaan sen loistoa. ”Hänen valtansa loiste peittää taivaan, maa on täynnä hänen ylistystään. Hän loistaa valona – –.”[21] Kun tämä elävä pilvi lähestyy, kaikkien silmät näkevät elämän ruhtinaan. Hänen päässään ei enää ole orjantappurakruunua vaan loistava, kirkas otsaripa. Hänen koko olemuksensa on häikäisevä kuin keskipäivän aurinko. ”Hänen viittaansa on reiden kohdalle kirjoitettu nimi: *kuninkaiden Kuningas, herrojen Herra*.”[22]

Hänen edessään ”kaikkien kasvot ovat kalvenneet”.[23] Jumalan armon hylänneet valtaa kauhu ja ikuinen epätoivo. ”Sydän jähmettyy, polvet tutisevat, koko ruumis tärisee, kaikkien kasvot kalpenevat.”[24] Vanhurskaat huudahtavat vavisten: ”Kuka voi kestää?”[25] Enkelien laulu on lakannut, ja vallitsee pelottava äänettömyys. Sitten kuullaan Jeesuksen sanovan: ”Minun armoni riittää sinulle.”[26] Vanhurskaiden kasvot kirkastuvat ja ilo täyttää heidän sydämensä. Enkelien musiikki nousee sävelaskeleen korkeammalle, ja he jatkavat lauluaan lähestyessään maata.

Kuninkaiden Kuningas laskeutuu pilvessä tulen ympäröimänä. Taivas on kääritty kokoon kuin kirjakäärö, ja maa vavahtelee hänen edessään. Kaikki vuoret ja saaret siirtyvät paikaltaan.[27] ”Meidän Jumalamme tulee, hän ei enää vaikene. Tuhon tuli kulkee hänen edellään,

---

16 Vrt. Matt. 25:41.
17 Jes. 53:3.
18 Ilm. 19:11.
19 Ilm. 19:14.
20 Ilm. 5:11.
21 Hab. 3:3, 4.
22 Ilm. 19:16, kursiivi lisätty.
23 Jer. 30:6.
24 Nah. 2:11.
25 Vrt. Ilm. 6:17.
26 2. Kor. 12:9.
27 Vrt. Jes. 34:4; Ilm. 6:14.

myrsky raivoaa hänen ympärillään. Hän kutsuu todistajikseen taivaan ja maan, hän vaatii kansansa tilille.”[28]

”Maan kuninkaat, ylimykset ja sotajoukkojen johtajat, rikkaat ja mahtavat miehet ja kaikki muut, niin orjat kuin vapaat, piiloutuivat luoliin ja vuorten rotkoihin ja huusivat vuorille ja kallioille: ”Kaatukaa päällemme, kätkekää meidät valtaistuimella istuvan katseelta ja Karitsan vihalta! Heidän vihansa suuri päivä on tullut – kuka voi sen kestää?”[29]

Kaikki pilkkapuheet ovat päättyneet. Valheita puhuneet huulet on vaiennettu. Aseiden kalske, taistelun äänet ja sekasorto on ohi. ”– – veren tahrimat vaatteet”[30] ovat mennyttä. Nyt ei kuulla kuin rukouksen ääntä sekä itkua ja valitusta. Huulilta, jotka vielä hetki sitten ivasivat, puhkeaa nyt huuto: ”Heidän vihansa suuri päivä on tullut – kuka voi sen kestää?”[31] Jumalattomat rukoilevat vuoria ja kallioita kätkemään heidät, koska pelkäävät katsoa halveksimaansa ja hylkäämäänsä Herraa.

He tuntevat äänen, joka tunkeutuu kuolleidenkin korviin. Kuinka usein se surumielisenä ja hellästi kutsui heitä parannukseen. Kuinka usein se onkaan kuulunut ystävän, veljen ja Vapahtajan liikuttavana kehotuksena. Hänen armonsa hylänneille ei mikään muu ääni voisi nyt tuntua yhtä tuomitsevalta kuin se, joka niin pitkään oli heihin vedonnut: ”Kääntykää! Kääntykää pahoilta teiltänne! Miksi te kuolisitte – –!”[32] Kuinka paljon paremmalta heistä nyt tuntuisikaan, jos he eivät tätä ääntä tunnistaisi. Jeesus sanoo: ”Minä kutsuin teitä, mutta te ette siitä piitanneet, minä uhkasin teitä, eikä kukaan kavahtanut. Yhtäkään neuvoani ette ole ottaneet varteen, opetukseni ei ole kelvannut teille.”[33] Tuo ääni herättää muistoja, jotka he haluaisivat pyyhkiä pois – muistoja väheksytyistä varoituksista, halveksituista kutsuista ja vähätellyistä tarjouksista.

Paikalla ovat nekin, jotka pilkkasivat Kristusta, kun häntä nöyryytettiin. Järkyttävällä voimalla heidän mieleensä tulevat kärsivän Vapahtajan juhlalliset sanat ylipapin edessä: ”– – vastedes te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä.”[34] Nyt he näkevät hänet kunniassaan ja tulevat vielä näkemään hänet istumassa Voiman oikealla puolella.

Ne, jotka pilkkasivat, kun Jeesus sanoi olevansa Jumalan Poika, ovat nyt sanattomia. Siellä on ylimielinen Herodes, joka ivasi Jeesuksen herruutta ja pani pilkkaavat sotilaansa kruunaamaan hänet kuninkaaksi. Paikalla ovat juuri ne miehet, joiden epäpyhät kädet asettivat purppuraviitan hänen harteilleen, piikkikruunun hänen pyhään päähänsä, leikkivaltikan hänen käteensä, joka ei noussut vastarintaan, ja jotka kumarrellen häpäisivät Jeesusta pilkkaseremoniallaan. Elämän ruhtinasta lyöneet ja hänen päälleen sylkeneet kääntyvät pois hänen kaiken läpäisevän katseensa edestä ja yrittävät paeta hänen musertavaa kirkkauttaan. Ne, jotka löivät naulat hänen käsiinsä ja jalkoihinsa, ja hänen kylkensä puhkaissut sotilas katsovat työnsä jälkiä kauhuissaan ja katumuksen vallassa.

Papit ja hallitusmiehet muistavat Golgatan tapahtumat pelottavalla tarkkuudella. Kauhusta vapisten he muistavat, kuinka he Paholaisen innoittamina päätään nyökytellen huusivat: ”Muita hän kyllä on auttanut, mutta itseään hän ei pysty auttamaan. Onhan hän Israelin

---

28 Ps. 50:3, 4.
29 Ilm. 6:15–17.
30 Jes. 9:4.
31 Ilm. 6:17.
32 Hes. 33:11.
33 Sananl. 1:24, 25.
34 Matt. 26:64.

642, 643

kuningas, tulkoon nyt ristiltä alas! Silloin me uskomme häneen. Hän on pannut luottamuksensa Jumalaan – pelastakoon Jumala nyt hänet, jos on häneen mieltynyt!”[35]

He muistavat tarkasti Vapahtajan vertauksen viinitarhan vuokraajista, jotka kieltäytyivät antamasta satoa isännälleen, pahoinpitelivät isäntänsä lähettejä ja surmasivat hänen poikansa. He muistavat myös itse lausumansa tuomion, jonka mukaan viinitarhan omistaja ”antaa noille pahoille pahan lopun”.[36] Näiden epäuskoisten miesten synnissä ja rangaistuksessa papit ja vanhimmat näkevät oman toimintansa ja oikeudenmukaisen tuomionsa. Tämän jälkeen kaikuu kuolemantuskan huuto. Voimakkaampana kuin Jerusalemin kaduilla kuulunut huuto ”Ristiinnaulitse! Ristiinnaulitse!”, kohoaa hirveä, epätoivoinen valitus: ”Hän on Jumalan Poika! Hän on oikea Messias!” Joukko yrittää paeta kuninkaiden Kuninkaan edestä. Yritykset piiloutua luonnonvoimien myllerryksessä auki repeytyneisiin syviin luoliin ovat kuitenkin turhia.

Kaikkien totuuden hylkääjien elämässä on hetkiä, jolloin heidän omatuntonsa herää. He saavat ahdistavan muistutuksen elämänsä tekopyhyydestä ja heidän mieltään raastaa hetken katumus. Tätä ei kuitenkaan voi verrata tuon päivän tunnontuskiin, jolloin ”pelko tulee yllenne kuin rajuilma ja onnettomuus iskee tuulispäänä”.[37] Ne, jotka olisivat halunneet tuhota Kristuksen ja hänen uskollisen kansansa, joutuvat nyt todistamaan heidän yllään lepäävää kirkkautta. Kauhunsa keskellä he kuulevat pyhien iloiten huudahtavan: ”Tämä on meidän Jumalamme! Häneen me panimme toivomme, ja hän pelasti meidät.”[38]

Maan huojuessa, salamoiden leimutessa ja ukkosen jyristessä Jumalan Pojan ääni kutsuu haudoissa nukkuvia pyhiä esiin. Hän katsoo vanhurskaiden hautoja, kohottaa sitten kätensä taivasta kohti ja huutaa: ”Herätkää, herätkää, herätkää te maan tomussa nukkuvat ja nouskaa ylös!”[39] Kaikkialla maapallolla kuolleet kuulevat tuon äänen, ja kaikki sen kuulevat heräävät eloon. Koko maailma kajahtelee tuon kaikista kansoista, heimoista, kielistä ja maista nousseen suuren armeijan askelista. Ikuiseen kirkkauteen puettuina he nousevat kuoleman vankilasta ja huutavat: ”Missä on voittosi, kuolema? Missä on pistimesi, kuolema?”[40] Elossa olevat pyhät yhdessä kuolleista herätettyjen kanssa kohottavat äänensä pitkään ja riemulliseen voitonhuutoon.

Kaikki nousevat haudoistaan samankokoisina kuin olivat niihin joutuessaan. Aadam on ylösnousseen joukon mukana. Hän on kookas ja ylväs, vain vähän Jumalan Poikaa pienempi. Myöhemmät sukupolvet ovat kovin erilaisia kuin hän, mikä osoittaa ihmisrodun rappeutumisen. Kaikki heräävät kuitenkin ikuisen nuoruuden vireydessä ja voimassa. Ihminen luotiin alussa Jumalan kuvaksi niin luonteen kuin ulkoisten piirteiden osalta. Synti turmeli ja melkein pyyhki pois ihmisessä olevan Jumalan kuvan, mutta Kristus tuli tuomaan takaisin sen, mikä oli menetetty. Hän muuttaa meidän kurjat ruumiimme muotoilemalla ne omansa kaltaisiksi. Kuolevasta, rappeutuneesta, rumasta ja synnin saastuttamasta tulee täydellinen, kaunis ja kuolematon. Kaikki virheet ja vammat ovat jääneet hautaan. Lunastetuilla on jälleen pääsy Eedenin puutarhassa kauan sitten menetetylle elämän puulle, ja se auttaa kaikkia kasvamaan ja vahvistumaan ihmisrodun alkuperäiseen kokoon. Synnin kirouksen viimeisetkin jäljet poistetaan, ja Kristukselle uskolliset muuttuvat ja saavat Herran, Jumalansa kauneuden. He muuttuvat mieleltään, hengeltään ja ruumiiltaan heijastamaan

35 Matt. 27:42, 43.
36 Matt. 21:41.
37 Sananl. 1:27.
38 Jes. 25:9.
39 Vrt. Dan. 12:2.
40 1. Kor. 15:55.

643–645

täydellisesti Herraansa. Kuinka ihmeellinen lunastustyö onkaan! Siitä on pitkään puhuttu, sen toteutumista on kaivattu, sitä on innolla odotettu, mutta ei koskaan täysin ymmärretty.

Elossa olevat vanhurskaat muuttuvat ”yhtäkkiä, silmänräpäyksessä”[41], ja heidät kirkastetaan Jumalan äänen kuuluessa. Heistä tulee kuolemattomia, ja yhdessä kuolleista nousseiden pyhien kanssa heidät temmataan Herraa vastaan yläilmoihin.[42] ”– – hän lähettää enkelinsä ja kokoaa valitut neljältä ilmansuunnalta maan ja taivaan ääriä myöten.”[43] Pyhät enkelit tuovat lapsia äitiensä käsivarsille. Kuoleman pitkään erottamat ystävät tapaavat, eikä heidän tarvitse enää koskaan erota. Kiitoslaulujen kaikuessa he nousevat yhdessä Jumalan kaupunkiin.

Pilvivaunujen tehdessä matkaa ylöspäin sen kummallakin sivulla on siivet ja alla elävät pyörät, jotka pyöriessään huutavat: ”Pyhä.” Myös siivet huutavat liikkuessaan: ”Pyhä.” Vaunuja ympäröivät enkelit huutavat: ”Pyhä, pyhä, pyhä on Herra Sebaot!”[44] Lunastetut huutavat ”Halleluja” vaunujen jatkaessa matkaansa kohti uutta Jerusalemia.

Ennen Jumalan kaupunkiin pääsyä Vapahtaja antaa seuraajilleen voiton merkit ja varustaa heidät kuninkaallisen aseman mukaisin tunnuksin. Kimalteleva joukko asetetaan neliöön kuninkaansa ympärille. Hänen majesteettisuutensa on suurempi kuin yhdenkään pyhän tai enkelin. Hänen olemuksestaan huokuu puhdas rakkaus. Lunastettujen suunnattoman joukon katseet on kiinnitetty häneen. Jokainen katselee hänen kirkkauttaan, hänen, jonka muoto kerran oli niin runneltu, että ”tuskin häntä enää ihmiseksi tunsi”[45]. Oikealla kädellään Jeesus asettaa kirkkauden kruunun voittajien päähän. Kruunussa on jokaiselle ”uusi nimi”[46] ja kaiverrus ”Herralle pyhitetty”.[47] Kaikki saavat käteensä voiton palmunoksan ja hohtavan harpun. Kun johtavat enkelit soittavat sävelen, kaikki koskettavat taitavasti harppunsa kieliä luoden miellyttävää musiikkia, jossa on täyteläinen ja sointuva sävel. Sanoin kuvaamaton riemu täyttää joka sydämen, ja kaikkien äänet kohoavat kiitolliseen ylistykseen: ”Hänelle, joka rakastaa meitä ja on verellään vapauttanut meidät synneistämme, hänelle, joka on tehnyt meidät kuningassuvuksi ja Jumalan, Isänsä, papeiksi, hänelle kunnia ja valta aina ja ikuisesti!”[48]

Lunastettujen joukon edessä on pyhä kaupunki. Jeesus avaa helmiportit ja totuudelle uskolliset astuvat sisään. He näkevät Jumalan paratiisin, joka oli Aadamin koti ennen syntiinlankeemusta. Silloin kaikkea kuolevaisten ihmisten musiikkia sointuvamman äänen kuullaan sanovan: ”Teidän taistelunne on päättynyt.” ”Tulkaa tänne, te Isäni siunaamat. Te saatte nyt periä valtakunnan, joka on ollut valmiina teitä varten maailman luomisesta asti.”[49]

Nyt Vapahtajan opetuslapsien puolesta esittämä rukous täyttyy: ”Isä, minä tahdon, että ne, jotka olet minulle antanut, olisivat kanssani siellä missä minä olen.”[50] Riemun vallitessa hän ”asettaa heidät tahrattomina” Jumalan kirkkauden eteen.[51] Kristus näyttää Isälle, mitä hänen verellään on ostettu: ”Minä ja nämä lapset, jotka Herra on minulle antanut –

---

41 1. Kor. 15:52.
42 Vrt. 1. Tess. 4:17.
43 Mark. 13:27.
44 Jes. 6:3.
45 Jes. 52:14.
46 Ilm. 2:17.
47 Vrt. 2. Moos. 28:36.
48 Ilm. 1:5, 6.
49 Matt. 25:34.
50 Joh. 17:24.
51 Juud. 1:24.

645–647

–."[52] "Minä varjelin heidät, eikä yksikään heistä joutunut hukkaan – –."[53] Kuinka suuri on pelastava rakkaus! Mikä riemu on tuossa hetkessä, jona ääretön Isä katsoo lunastettuja ja näkee heissä oman kuvansa, koska synnin soraääni on poistettu, sen vitsaus hävitetty ja ihmiset ovat jälleen sopusoinnussa Jumalan kanssa.

Sanoin kuvaamattomalla rakkaudella Jeesus toivottaa uskolliset omansa tervetulleiksi heidän Herransa iloon. Vapahtajan ilonaiheena on nähdä kirkkauden valtakunnassa heidät, jotka hänen tuskansa ja alennustilansa pelasti. Pelastetut jakavat tämän ilon, koska katsellessaan siunattujen joukkoa he näkevät sellaisia, jotka heidän rukoustensa, työnsä tai rakastavien uhraustensa avulla on voitettu Kristukselle. Kun he kokoontuvat suuren valkoisen valtaistuimen eteen, suunnattoman suuri onni täyttää heidän sydämensä. He näkevät Kristukselle voittamiaan ja myös laajan ketjun niitä, joita heidän Kristuksen luo johtamansa uskovat ovat opastaneet rauhan satamaan. Kaikki laskevat kruununsa Jeesuksen jalkoihin ja ylistävät häntä läpi ikuisten aikojen.

Kun pelastetut on toivotettu tervetulleiksi Jumalan kaupunkiin, kuullaan riemullinen kunnioitusta osoittava huuto. Kaksi Aadamia kohtaavat toisensa. Jumalan Poika seisoo ojennetuin käsin ottaakseen vastaan ihmisrodun isän, jonka hän loi, joka teki syntiä Luojaansa vastaan ja jonka synnin tähden Vapahtajan ruumiissa ovat ristiinnaulitsemisen merkit. Kun Aadam näkee julmien naulojen jäljet, hän ei lankea Herransa syliin, vaan heittäytyy nöyrästi hänen jalkojensa eteen huudahtaen: "Karitsa, joka on teurastettu, on arvollinen saamaan vallan – –."[54] Vapahtaja nostaa hänet lempeästi ja kutsuu häntä jälleen katsomaan Eeden-kotia, josta hänet kauan sitten karkotettiin.

Kun Aadam ajettiin ulos Eedenistä, hänen elämänsä maan päällä oli surun täyttämää. Jokainen kuihtuva lehti, jokainen kuollut uhrieläin, jokainen luonnonmullistus ja jokainen synnin tahra ihmisissä oli tuore muistutus hänen omasta synnistään. Hän tunsi kauheaa katumuksen tuskaa nähdessään pahuuden lisääntyvän. Kun hän varoitti ihmisiä, hän sai vastaukseksi syytökset siitä, että oli itse synnin syy. Lähes tuhannen vuoden ajan hän kantoi nöyrästi rikkomuksensa rangaistusta. Uskollisesti hän katui syntiään, luotti luvatun Vapahtajan ansioihin ja kuoli ylösnousemustoivossa. Jumalan Poika sovitti ihmisen epäonnistumisen ja lankeemuksen, ja nyt sovitustyön perusteella Aadam asetetaan jälleen entiseen herruuteensa.

Riemua täynnä hän katselee puita, jotka kerran ilahduttivat häntä – puita, joista hän oli poiminut hedelmiä viattomuutensa päivinä. Hän näkee viiniköynnöksiä, joita hän oli itse hoitanut, ja kukkia, joiden huolenpidosta hän oli nauttinut. Hän tajuaa näkemänsä olevan totta. Hän todellakin on uudistetussa Eedenissä, joka nyt näyttää paremmalta kuin hänen karkotuksensa aikoihin. Vapahtaja johtaa hänet elämän puulle, poimii hedelmän ja kehottaa Aadamia syömään. Aadam katselee ympärilleen ja näkee valtavan joukon jälkeläisiään pelastettuina Jumalan paratiisissa. Silloin hän heittää välkkyvän kruununsa Jeesuksen jalkojen juureen, heittäytyy hänen rintaansa vasten ja syleilee Vapahtajaa. Hän koskettaa kultaista harppua, ja taivaan holveissa kaikuu voittoisa laulu: "Arvollinen, arvollinen on teurastettu Karitsa, joka elää jälleen!" Aadamin suku seuraa hänen esimerkkiään ja heittää kruununsa Vapahtajan jalkoihin, kun he kumartuvat osoittamaan Jeesukselle kunnioitusta.

Tätä kohtaamista todistavat enkelit, jotka itkivät, kun Aadam lankesi, ja iloitsivat, kun Jeesus ylösnousemuksensa jälkeen nousi taivaaseen avattuaan haudan portit niiden tähden,

---

52 Jes. 8:18.
53 Joh. 17:12.
54 Ilm. 5:12.

jotka uskoisivat hänen nimeensä. Nyt he näkevät pelastustyön loppuun suoritettuna ja liittävät oman äänensä ylistyskuoroon.

Kristallimeri valtaistuimen edessä on lasia, joka välkehtii kuin tuli.[55] Se hohtaa loistavana Jumalan kirkkautta. Kaikki kristallimerellä seisovat ovat saaneet voiton ”pedosta” eivätkä he ole ”kumartaneet sen kuvaa eivätkä ottaneet merkkiä, jossa on sen nimen luku”. Karitsan kanssa Siionin vuorella on sataneljäkymmentäneljätuhatta kaikista kansoista lunastettua ”käsissään Jumalan harput”. Kuuluu laulua kuin suurten vetten pauhua ja ukkosen jylinää, kuin ”harppujen helinää ja harpunsoittajien laulua”.[56] He laulavat ”Mooseksen, Jumalan palvelijan, ja Karitsan laulua”.[57] Tätä pelastettujen laulua eivät voi oppia muut kuin ne sataneljäkymmenentäneljätuhatta. Se on Mooseksen ja Karitsan laulu – lunastuksen laulu. Vain ne sataneljäkymmenentäneljätuhatta voivat oppia tämän laulun, koska se on kokemuksen laulu. Millään muulla ihmisryhmällä ei ole ollut samanlaista kokemusta kuin heillä. ”– – he seuraavat Karitsaa, minne hän meneekin.” ”Heidät on ostettu ihmisten joukosta esikoislahjaksi Jumalalle ja Karitsalle.”[58] ”Nämä ovat päässeet suuresta ahdingosta.”[59] He ovat käyneet sellaisen ahdistuksen ajan läpi, jollaista ei ole ollut ”siitä alkaen, kun kansoja on ollut”.[60] He ovat kestäneet Jaakobin ahdistuksen ajan tuskat. Kun Jumalan vitsaustuomiot vuodatettiin, he kestivät ilman taivaallista esirukoilijaa. Heidät vapautettiin, koska he ”ovat pesseet vaatteensa ja valkaisseet ne Karitsan veressä”.[61] ”Valhetta ei heidän suustaan ole kuultu, he ovat puhtaita ja virheettömiä”[62] Jumalan silmissä. ”Sen tähden he ovat Jumalan valtaistuimen edessä ja palvelevat häntä hänen pyhäkössään päivin ja öin, ja hän, joka istuu valtaistuimella, on levittänyt telttansa heidän ylleen.” He ovat nähneet maan kulkutautien ja nälänhädän kourissa. He ovat itse kestäneet tuskaa, nälkää ja janoa. ”Nälkä ei heitä enää vaivaa, ei jano, enää ei heitä polta aurinko eikä paahtava helle. Karitsa, joka on valtaistuimen edessä, kaitsee heitä ja vie heidät elämän veden lähteille, ja Jumala pyyhkii heidän silmistään kaikki kyyneleet.”[63]

Kaikkina aikoina Vapahtajan valittuja on kasvatettu ja ojennettu vaikeuksien koulussa. He kulkivat kaitaa tietä maan päällä. Koettelemusten tuli on heitä puhdistanut. Jeesuksen tähden he ovat kestäneet vastustusta, vihaa ja herjauksia. He seurasivat häntä kipeiden ristiriitojen läpi, kestivät itsekieltäymystä ja kokivat katkeria pettymyksiä. Oman kivuliaan kokemuksensa kautta he oppivat tuntemaan synnin pahuuden, sen voiman sekä sen tuoman syyllisyydentunnon ja tuskan, ja he kammoavat sitä. Uhri, joka tarvittiin synnin sairauden parantamiseksi, oli niin suuri, että se tekee heidät nöyriksi ja täyttää heidän mielensä kiitollisuudella ja ylistyksellä, jota ne, jotka eivät koskaan ole tehneet syntiä, eivät pysty arvostamaan. He rakastavat paljon, koska saivat paljon anteeksi.[64] He ovat osallisia Kristuksen kärsimyksistä ja ovat nyt valmiit osallistumaan hänen kanssaan myös hänen kirkkaudestaan.

Jumalan perilliset tulevat ullakkohuoneista, hökkeleistä, vankiluolista, mestauslavoilta, vuorilta, erämaista, luolista tai rantojen onkaloista. Maan päällä ”he kärsivät puutetta, heitä ahdistettiin ja piestiin”.[65] Miljoonat joutuivat maineensa menettäneinä hautaan, koska

55 Vrt. Ilm. 15:2.
56 Ilm. 14:2.
57 Ilm. 15:2, 3.
58 Ilm. 14:4.
59 Ilm. 7:14.
60 Dan. 12:1.
61 Ilm. 7:14.
62 Ilm. 14:5.
63 Ilm. 7: 15–17.
64 Luuk. 7:47.
65 Hepr. 11:37.

649, 650

he määrätietoisesti kieltäytyivät antamasta periksi Paholaisen petollisille väitteille. Inhimillisissä oikeusistuimissa heitä väitettiin pahimmiksi rikollisiksi, mutta nyt ”Jumala itse on tuomari”.[66] Maalliset päätökset kumotaan. ”Herra – – vapauttaa kansansa alennuksesta ja häpeästä – –.”[67] ”Heitä kutsutaan nimellä Pyhä kansa, Herran lunastamat – –.”[68] Herra on päättänyt antaa heille ”kyynelten sijaan ilon öljyä, hiuksille tuhkan sijaan juhlapäähineen, murheisen hengen sijaan ylistyksen viitan”.[69] He eivät enää ole heikkoja, kärsiviä, hajalle ajettuja tai sorrettuja. Tästä eteenpäin he saavat aina olla Herran kanssa. He seisovat valtaistuimen edessä puettuna upeampiin vaatteisiin kuin mitä maan korkea-arvoisimmat koskaan ovat käyttäneet. Heidät kruunataan otsarivoilla, jotka voittavat loistollaan kirkkaimmatkin maallisten kuninkaiden käyttämistä. Kivun ja itkun ajat ovat lopullisesti ohi. Kunnian kuningas on pyyhkinyt kyyneleet kaikkien kasvoilta, ja kaikki surun aiheet on otettu pois. He heiluttavat palmun oksia ja laulavat kirkasäänistä, kaunista ja sointuvaa kiitoslaulua. Kaikki löytävät oikean sävelkorkeuden, ja pelastettujen hymni täyttää taivaan holvit: ”Pelastuksen tuo meidän Jumalamme, hän, joka istuu valtaistuimella, hän ja Karitsa!” Kaikki taivaan asukkaat vastaavat Ilmestyskirjan sanoin: ”Aamen. Ylistys ja kirkkaus, viisaus, kiitos, kunnia, valta ja voima meidän Jumalallemme aina ja ikuisesti!”[70]

Tämän elämämme aikana pääsemme vasta alkuun lunastuksen valtavan aiheen ymmärtämisessä. Rajallisella käsityskyvyllämme voimme hartaasti tutkia ristin häpeän ja kunnian, elämän ja kuoleman, oikeuden ja armon merkitystä. Vaikka rasittaisimme henkiset kykymme äärimmilleen, emme kuitenkaan ymmärtäisi ristin koko merkitystä. Pelastavan rakkauden pituus ja leveys, syvyys ja korkeus ymmärretään vain hämärästi. Lunastussuunnitelmaa ei täysin ymmärretä edes silloin, kun pelastetut näkevät niin kuin heidät nähdään ja tuntevat niin kuin Jumala heidät täydellisesti tuntee.[71] Kautta ikuisten aikojen heille avautuu jatkuvasti uutta hämmästyttävää ja iloa tuovaa totuutta. Vaikka maalliset surut, kivut ja kiusaukset ovat päättyneet ja niiden syy on pois, Jumalan kansa tulee aina selvästi ymmärtämään, mitä heidän pelastuksensa on maksanut.

Kristuksen risti on lunastettujen tutkimuksen kohde ja laulun aihe kautta ikuisuuden. Kirkastetussa Kristuksessa he näkevät ristiinnaulitun Kristuksen. He eivät koskaan unohda, että hän, joka voimallaan loi ja pitää yllä lukemattomia maailmoja kaikkialla avaruudessa, Jumalan rakas Poika ja taivaan majesteetti, jota kerubit ja loistavat serafit iloiten kunnioittavat, nöyryytti itsensä auttaakseen langennutta ihmistä. Hän kantoi synnin syyllisyyden ja häpeän ja kesti, kun Isä kätki häneltä kasvonsa. Hän meni niin pitkälle, että langenneen maailman tuska mursi hänen sydämensä ja murskasi hänen elämänsä Golgatan ristillä. Se, että kaikkien maailmojen Luoja ja kaikkien kohtaloitten hallitsija luopui kunniastaan ja nöyryytti itsensä rakkaudesta ihmiseen, tulee aina herättämään ihmetystä ja kunnioitusta koko maailmankaikkeudessa. Kansoista pelastetut joukot katsovat Vapahtajaansa, Isän kasvoilta loistavaa ikuista kirkkauta ja hänen valtaistuintaan, joka pysyy ikuisuudesta ikuisuuteen. He tietävät, ettei hänen valtakunnallaan ole loppua, he puhkeavat hurmioituneeseen lauluun: ”Karitsa, Karitsa, joka on teurastettu, on arvollinen, koska hän on lunastanut meidät kalliilla verellään!”

---

66 Ps. 50:6, RK 2012.
67 Jes. 25:8.
68 Jes. 62:12.
69 Jes. 61:3.
70 Ilm. 7:10, 12.
71 Vrt. 1. Kor. 13:12.

650–652

Ristin salaisuus selittää kaikki muut salaisuudet. Golgatalta virtaavassa valossa sellaisetkin Jumalan ominaisuudet, jotka ovat herättäneet meissä pelkoa tai arkaa kunnioitusta, näyttävät kauniilta ja puoleensa vetäviltä. Armo, lempeys ja isällinen rakkaus yhdistyvät pyhyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja voimaan. Katsellessamme hänen ylhäällä korkeuksissa olevan valtaistuimensa majesteettisuutta näemme samalla osoituksia hänen luonteensa armollisuudesta ja käsitämme paremmin kuin koskaan aikaisemmin, miksi häntä kutsutaan meitä lähelle tulevalla nimityksellä ”Isä meidän”.

Silloin nähdään, että hänen viisautensa on rajaton. Ei ollut mahdollista löytää muuta keinoa meidän pelastamiseksemme kuin Jumalan Pojan uhraaminen. Maan täyttyminen pyhillä, onnellisilla ja kuolemattomilla lunastetuilla on annetun uhrin ansiota. Vapahtajan taistelu ja hänen voittonsa pimeyden voimista on läpi ikuisuuden pelastettujen ilon aihe ja syy antaa Jumalalle kunnia. Ihminen on niin arvokas, että Isä on tyytyväinen maksettuun hintaan, ja Kristus itsekin on tyytyväinen nähdessään suuren uhrinsa hedelmät.

41

Maa autiona

”Hänen syntiensä röykkiö ulottuu jo taivaaseen asti, eikä Jumala unohda hänen pahoja tekojaan. – – Siihen maljaan, johon hän on toisille juomansa sekoittanut, sekoittakaa häntä itseään varten kahta katkerampi juoma. Minkä hän on mainetta ja rikkautta ahnehtinut, saman verran antakaa hänelle tuskaa ja murhetta. Hän vakuuttelee yhä itselleen: ’Minä olen kuningatar ja istun valtaistuimella. Leski en ole, surua en ikinä koe.’ Sen tähden häneen iskevät yhtenä ja samana päivänä kaikki hänelle langetetut vitsaukset, rutto, murhe ja nälkä, ja hänet poltetaan tuhkaksi. Väkevä on Herra Jumala, joka hänet on tuominnut! Maailman kuninkaat, jotka ovat hänen kanssaan irstailleet ja mässäilleet, itkevät ja valittavat häntä – –. He sanovat: – Voi sinua, suuri kaupunki! Voi sinua, Babylon, mahtava kaupunki: hetkessä tuli sinun tuomiosi.”[1]

”Maailman kauppamiehet”,[2] jotka ovat ”rikastuneet hänen vauraudestaan”,[3] ”seisovat loitolla, kauhuissaan siitä, miten häntä piinataan. He itkevät ja valittavat: – Voi sinua, suuri kaupunki! Sinä pukeuduit pellavaan, purppuraiseen ja helakanpunaiseen pukuun, sinun ylläsi kimalsivat kulta, jalokivet ja helmet, mutta hetkessä on rikkautesi tuhoutunut.”[4]

Tällaiset tuomiot kohtaavat Babylonia Jumalan vihan päivänä. Sen pahuuden mitta on täyttynyt, sen aika on tullut, se on kypsä tuhottavaksi.

Kun Jumalan ääni vapauttaa hänen kansansa, elämän suuressa taistelussa kaiken menettäneet heräävät kauheaan todellisuuteensa. Kun armoa oli vielä tarjolla, Paholaisen petokset sokaisivat heidät, ja he pitivät oikeana jatkaa synnin tiellä. Varakkaat ylpeilivät ylivertaisuudellaan verrattuna vähäosaisiin. He olivat kuitenkin saaneet rikkautensa rikkomalla Jumalan lakia. He eivät olleet ruokkineet nälkäisiä, vaatettaneet alastomia, toimineet oikeudenmukaisesti tai rakastaneet laupeutta. Heidän tavoitteenaan oli korostaa itseään ja saada osakseen toisten ihmisten kunnioitus. Nyt heiltä on otettu pois kaikki, mikä teki heistä tärkeitä. He ovat rutiköyhiä ja puolustuskyvyttömiä. He katsovat kauhuissaan epäjumaliensa tuhoa. Niitä he pitivät Luojaansa arvokkaampina. He myivät itsensä maallisen rikkauden ja nautinnon tavoitteluun eivätkä pyrkineet tulemaan rikkaiksi Jumalan silmissä. Lopputuloksena he näkevät elämänsä epäonnistuneen; heidän nautintonsa vaihtuvat katkeruudeksi ja heidän aarteensa romuiksi. Kaikki elämän aikana hankittu pyyhkäistään hetkessä pois. Rikkaat surevat suurten asuntojensa tuhoa sekä kultansa ja hopeansa menetystä. Heidän valituksensa hiljentää kuitenkin pelko, että he itse tuhoutuvat epäjumaliensa kanssa.

Jumalattomat tuntevat syvää mielipahaa. Heitä ei sureta heidän laiminlyöntinsä Jumalaa tai lähimmäisiä kohtaan, vaan se että Jumala on ottanut hallintovallan. He valittavat lopputulosta mutta eivät kadu pahuuttaan. Jos olisi mahdollista, he tekisivät mitä vain saadakseen taas vallan omiin käsiinsä.

1 Ilm. 18:5–10.
2 Ilm. 18:11.
3 Ilm. 18:3.
4 Ilm. 18:15–17.

653, 654

Maailmalliset ihmiset näkevät, kuinka heidän pilkkansa, halveksuntansa ja tappamispyrkimystensä kohteet selviävät vahingoittumattomina kulkutaudista, hirmumyrskystä ja maanjäristyksestä. Hän, joka on kuluttava tuli lakinsa rikkojille, on turvapaikka omalle kansalleen.

Pastori, joka uhrasi totuuden ihmisten suosion vuoksi, tajuaa nyt opetuksensa todellisen vaikutuksen ja merkityksen. On ilmeistä, että hän oli kaikkinäkevien silmien alla seistessään opettamassa, kulkiessaan kaduilla tai seurustellessaan eri tilanteissa ihmisten kanssa. Hänen sisimmät tunteensa, kaikki tekstinsä ja lausumansa sanat olivat siementen kylvöä. Ne johtivat ihmiset etsimään turvaa valheesta. Satona työstään hän nyt näkee ympärillään kurjia ja perikatoon joutuvia ihmisiä.

Herra sanoo: ”Huolettomasti he parantelevat minun kansani vammoja. He sanovat: ’Nyt on rauha, kaikki hyvin!” vaikka rauhaa ei ole.’”[5] ”Te olette tehneet väärin, olette tuottaneet murhetta vanhurskaalle, jolle minä en murhetta antanut, mutta jumalatonta te olette rohkaisseet, niin että hän ei käänny pahalta tieltään eikä pelastu tuholta.”[6]

”Voi paimenia, jotka hävittävät ja hajottavat minun laitumeni lampaat! – – Mutta minä kyllä pidän huolen teistä: minä vaadin teidät tilille pahoista teoistanne.”[7] ”– Huutakaa, paimenet, valittakaa! Kieriskelkää tomussa, te laumojen johtajat, sillä aika on tullut, jolloin te joudutte teurastettaviksi. – – Paimenet eivät pääse pakoon, laumojen johtajat eivät löydä turvapaikkaa.”[8]

Pastorit samoin kuin kansa näkevät, etteivät he huolehtineet oikeasta jumalasuhteesta. He ymmärtävät kapinoineensa oikeudenmukaista ja oikeamielistä lainsäätäjää vastaan. Jumalan lain syrjäyttäminen sai aikaan lukemattomia pahuuden lähteitä, kiistoja, vihaa ja vääryyttä, kunnes maa tuli täyteen ristiriitoja ja muuttui rappion kuiluksi. Ne, jotka hylkäsivät totuuden ja valitsivat vaalia harhaa, käsittävät tämän nyt. Mikään kieli ei voi kuvailla sitä menetyksen surua, jota uskottomat ja tottelemattomat tuntevat tajutessaan lopullisesti menettäneensä ikuisen elämän. Lahjakkaat ja kaunopuheiset ihmiset, joita maailma palvoi, ymmärtävät asioiden oikean laidan. He käsittävät, mistä ovat rikkomustensa takia jääneet paitsi. He vajoavat niiden jalkoihin, joiden uskollisuutta he halveksivat ja pilkkasivat, ja tunnustavat heidät Jumalan rakkauden kohteiksi.

Ihmiset ymmärtävät tulleensa petetyiksi. He syyttävät toinen toistaan siitä, että heidät on johdettu tuhoon. Silti kaikkien katkerimmat syytökset kohdistuvat sananjulistajiin. Jumalalle uskottomat pastorit ennustelivat mieluisia asioita. He johtivat kuulijansa mitätöimään Jumalan lain ja vainoamaan niitä, jotka halusivat pitää sen pyhänä. Epätoivoissaan nämä opettajat tunnustavat nyt petoksensa maailmalle. Kansanjoukkojen raivo herää. He huutavat: ”Joudumme perikatoon! Te olette syy meidän tuhoomme!” Ihmiset hyökkäävät väärien paimenten kimppuun. Heidän hartaimmat ihailijansa syytävät nyt katkerimmat kirouksensa heitä vastaan. Kädet, jotka kerran kruunasivat heidät seppeleillä, kohoavat tuhoamaan heidät. Kaikkialla on väkivaltaa ja verenvuodatusta.

”Sen pauhu kantautuu maan ääriin saakka. Herra käy oikeutta kansojen kanssa, hän vaatii tilille kaikki ja antaa miekan surmata jumalattomat.”[9] Suuri taistelu on jatkunut kuudentuhannen vuoden ajan. Jumalan Poika ja hänen taivaalliset lähettiläänsä ovat taistelleet pimeyden valtoja vastaan varoittaakseen, opettaakseen ja pelastaakseen ihmisiä. Nyt kaikki ovat tehneet ratkaisunsa. Jumalattomat ovat täysin liitossa Paholaisen kanssa hänen sodassaan Jumalaa vastaan. On tullut aika Jumalan palauttaa maahan poljetun lakinsa

5 Jer. 8:11.
6 Hes. 13:22.
7 Jer. 23:1, 2.
8 Jer. 25:34, 35.
9 Jer. 25:31.

arvovalta. Taistelu ei enää koske vain Paholaista vaan myös ihmisiä. ”Herra käy oikeutta kansojen kanssa – – ja antaa miekan surmata jumalattomat.”[10]

Vapauttava merkki on painettu kaikkiin, ”jotka huokaavat ja valittavat kaikkia iljettäviä tekoja”.[11] Nyt Hesekielin näkemä kuoleman enkeli aloittaa työnsä. Tätä esittivät näyssä tuhoasein varustetut miehet, jotka saivat käskyn: ”Tappakaa vanhukset ja nuoret miehet, neidot, naiset ja lapset, tappakaa heidät viimeistä myöten, mutta älkää kajotko kehenkään, jolla on merkki. Aloittakaa minun temppelistäni.”[12] Profeetta kertoo: ”Niin he aloittivat kansan vanhimmista, jotka olivat temppelin edustalla.”[13] Tuho alkaa niistä, jotka ovat esiintyneet kansan hengellisinä vartijoina. Nämä väärät vartiomiehet kaatuvat ensimmäisinä. Kukaan ei heitä sääli eikä heistä kukaan säästy. Miehet, naiset, neidot ja lapset tuhoutuvat yhdessä.

”Sillä itse Herra lähtee asuinpaikastaan vaatiakseen maan asukkaat tilille kaikesta pahasta, mitä he ovat tehneet. Silloin maa paljastaa kaiken siihen vuodatetun veren eikä enää peitä surmattujen ruumiita.”[14] ”Mutta Herra lyö vitsauksella kaikkia niitä kansoja, jotka sotivat Jerusalemia vastaan. Ihmisiltä mätänee ruumis heidän vielä seisoessaan, silmät mätänevät kuopissaan, ja kieli mätänee heidän suuhunsa. Sinä päivänä Herra saattaa heidät täyteen sekasortoon. He käyvät käsiksi toinen toiseensa, nostavat käden toistaan vastaan.”[15] Jumalattomat maan asukkaat kaatuvat Jumalan hirvittävän ja laimentamattoman vihan ja oman mielettömän kiihkonsa sekasorron seurauksena. Mukana on pappeja, päättäjiä ja kansaa, rikkaita ja köyhiä, korkeita ja alhaisia. ”Sinä päivänä kaikkialla, maan äärestä ääreen, viruu kuolleita, jotka Herra on surmannut. Ei heille pidetä valittajaisia, ei heitä koota eikä haudata, vaan heidän ruumiinsa jäävät hajalleen maatumaan.”[16]

Kristuksen tullessa jumalattomat pyyhitään pois maan päältä. He saavat surmansa hänen ”suunsa henkäyksellä” ja tuhoutuvat hänen ”tulemisensa kirkkaudella”.[17] Kristus vie kansansa Jumalan kaupunkiin, ja maa tyhjenee asukkaistaan. ”Herra tekee maan autioksi ja hävittää sen, hän mullistaa sen muodon ja karkottaa hajalleen sen asukkaat. – – Maa tyhjennetään typötyhjäksi ja ryöstetään putipuhtaaksi, sillä näin Herra on sanonut. – – sillä he ovat rikkoneet lait ja hylänneet käskyt, tehneet tyhjäksi iankaikkisen liiton. Sen vuoksi kirous kalvaa maata ja asukkaat syystään kärsivät. Sen vuoksi maan asukkaat kärventyvät kuumuudesta, ja vain vähän jää ihmisiä jäljelle.”[18]

Koko maa on kuin autio erämaa. Sen pinnalla on hajallaan maanjäristyksen tuhoamien kaupunkien ja kylien raunioita, juurineen ylös revittyjä puita sekä meren esille syöksemiä ja maasta irti repäistyjä rosoisia kivenjärkäleitä samalla kun syviä kuoppia löytyy paikoilta, joista vuoret on repäisty irti perustuksiltaan.

Tässä vaiheessa toteutuu suuren sovituspäivän ennakoima juhlallinen tapahtuma. Kun palvelutyö kaikkeinpyhimmässä päättyi ja Israelin synnit oli syntiuhrin verellä puhdistettu pois pyhäköstä, Asaselin pukki tuotiin elävänä Herran eteen seurakunnan nähden. Ylipappi laski kätensä pukin päälle ja tunnusti ”siinä israelilaisten kaikki synnit, kaikki pahat teot ja rikkomukset, joihin israelilaiset ovat syyllistyneet”, ja pani ”ne pukin kannettaviksi”.[19] Samalla tavalla taivaallisen pyhäkön sovitustyön tultua päätökseen Jumalan, taivaallisten

10 Jer. 25:31.
11 Hes. 9:4, RK 2012.
12 Hes. 9:6.
13 Hes. 9:6.
14 Jes. 26:21.
15 Sak. 14:12, 13.
16 Jer. 25:33.
17 2. Tess. 2:8.
18 Jes. 24:1, 3, 5, 6, RK 2012.
19 3. Moos. 16:21.

656–658

enkelien ja lunastettujen joukon edessä Jumalan kansan synnit lasketaan Paholaisen päälle. Hänet julistetaan syylliseksi kaikkeen pahaan, mitä hän on saanut ihmiset tekemään. Samoin kuin Asaselin pukki lähetettiin asumattomaan paikkaan, Paholainen karkotetaan aution maan päälle, joka on asumaton ja lohduton erämaa.

Ilmestyskirjan kirjoittaja kertoo Paholaisen karkotuksesta ja niistä kaaosmaisista tuhon jälkeisistä olosuhteista, jotka maan päällä vallitsevat. Se myös osoittaa olosuhteiden jatkuvan tuhannen vuoden ajan. Kuvattuaan Herran paluun ja jumalattomien tuhon profetia jatkuu: ”Minä näin, kuinka taivaasta tuli alas enkeli, jolla oli kädessään syvyyden avain ja isot kahleet. Hän otti kiinni lohikäärmeen, tuon muinaisaikojen käärmeen, jonka nimet ovat Paholainen ja Saatana, ja pani sen kahleisiin tuhanneksi vuodeksi, syöksi sen syvyyteen ja lukitsi ja sinetöi sen jäljestä syvyyden oven. Enää ei käärme saa johtaa kansoja harhaan, ennen kuin tuhat vuotta on tullut täyteen. Sitten se on päästettävä irti vähäksi aikaa.”[20]

Muista raamatunpaikoista käy ilmi, että sana ”syvyys” tarkoittaa maata sekasorron ja pimeyden tilassa. Kun maailman tilaa kuvataan kaiken ”alussa”, Raamattu sanoo maan olleen ”autio ja tyhjä, pimeys peitti syvyydet”.[21] Profetia osoittaa maan ainakin jossakin määrin palaavan tähän samaan tilaan. Kuvaillessaan Herran suurta päivää profeetta Jeremia sanoo: ”Minä katselin maata – se oli autio ja tyhjä, ja taivasta – sen valo oli sammunut. Minä katselin vuoria – ne järkkyivät, ja kaikki kukkulat vapisivat. Minä katselin ympärilleni – ei yhtään ihmistä, taivaan linnutkin olivat lentäneet pois. Minä katselin puutarhaa – se oli pelkkää aavikkoa, kaupungit oli revitty maahan.”[22]

Tällainen maa tulee olemaan Paholaisen ja hänen pahojen enkeliensä koti tuhannen vuoden ajan. Hänen liikkumisensa on rajattu tähän maailmaan, eikä hänellä ole pääsyä kiusaamaan ja häiritsemään muissa maailmoissa niitä, jotka eivät koskaan ole tehneet syntiä. Tässä merkityksessä hän on sidottu. Ei ole enää ketään, jota kohtaan hän voisi käyttää valtaansa. Hänellä ei ole mitään mahdollisuutta pettää tai tuottaa tuhoa, mikä on ollut hänen ainoa ilonsa vuosisatojen ajan.

Profeetta Jesaja näki etukäteen Paholaisen kukistumisen ja huudahti: ”’Voi, sinä putosit taivaalta, sinä Kointähti, sarastuksen poika! Alas maahan sinut survaistiin, sinä kansojen kukistaja. Etkö juuri sinä sydämessäsi sanonut: ’Minä tahdon nousta taivaisiin! Minä pystytän valtaistuimeni Jumalan tähtiä korkeammalle, – – olen korottava itseni Korkeimman vertaiseksi.’ Mutta tuonelaan sinut on syösty, sen pohjimmaiseen kuiluun. Jokainen, joka sinut näkee, jää katsomaan, tuijottaa sinua ihmetellen: ’Tämäkö on se maailman järkyttäjä, valtakuntien vapisuttaja, joka hävitti maanpiirin autioksi ja murskasi sen kaupungit *eikä päästänyt vankeja koskaan kotiin*?’”[23]

Kuuden vuosituhannen ajan kapinoiva Paholainen on ollut ”valtakuntien vapisuttaja”. Hän ”hävitti maanpiirin autioksi ja murskasi sen kaupungit”. Hän ei myöskään ”päästänyt vankeja koskaan kotiin”. Kuudentuhannen vuoden ajan hän on pitänyt Jumalan kansaa vankilassaan, ja hän olisi halunnut pitää heidät vallassaan ikuisesti. Kristus kuitenkin mursi hänen kahleensa ja päästi vangit vapauteen.

Jopa jumalattomat ovat nyt Paholaisen voiman ulottumattomissa. Yksin pahojen enkeleittensä kanssa hän jää miettimään synnin tuoman kirouksen seurausta. ”Kaikki kansojen kuninkaat lepäävät kunniassa, kukin kammiossaan [= haudassaan]. Mutta sinut on viskattu

20 Ilm. 20:1–3.

21 1. Moos. 1:1, 2. Heprealaisessa tekstissä käytetty sana ”syvyys” on Vanhan testamentin kreikankieliseen Septuaginta-käännökseen käännetty samalla sanalla, jota Johannes käyttää syvyydestä Ilm. 20:1–3. *Ellen G. White -toimikunnan huomautus*.

22 Jer. 4:23–26.

23 Jes. 14:12–17, kursiivi lisätty.

658–660

kauas haudastasi kuin inhottu vesa. – – Et sinä saa liittyä heihin haudassa, sillä sinä olet maasi hävittänyt, kansasi tappanut.”[24]

Tuhannen vuoden ajan Paholainen vaeltelee edestakaisin autioituneen maan päällä ja katselee Jumalan lain vastaisen kapinansa seurauksia. Tänä aikana hän kärsii valtavasti. Hän on lankeemuksensa jälkeen ollut jatkuvasti työssä eikä ole pysähtynyt miettimään asioita. Nyt häneltä on otettu pois voima, ja hänet on jätetty pohtimaan osaansa sodassa taivaallista hallintoa vastaan ja odottamaan vavisten ja pelolla kauheaa tulevaisuutta, jolloin hän joutuu kärsimään kaiken tekemänsä pahan tähden ja saa rangaistuksen niistä synneistä, jotka hän sai toiset tekemään.

Jumalan kansalle Paholaisen vankeus on ilon ja riemun aihe. Profeetta sanoo: ”Sinä päivänä, jona Herra päästää sinut rauhaan vaivoistasi ja ahdingostasi ja pakkotyön orjuudesta, sinä virität Babylonin kuninkaasta [edustaa tässä Paholaista] pilkkalaulun: – Jo tuli loppu valtiaasta – –! Herra taittoi jumalattomilta sauvan, hallitsijoilta ruoskan, joka raivon vallassa löi kansoja, löi ja löi, joka vallitsi kansoja vihansa voimalla ja ahdisti niitä säästelemättä.”[25]

Ensimmäisen ja toisen ylösnousemuksen välillä kuluvan tuhannen vuoden aikana tapahtuu jumalattomien tuomio. Apostoli Paavali kirjoittaa tästä Jeesuksen tulon jälkeisestä tuomiosta. ”Älkää siis tuomitko ennenaikaisesti, ennen kuin Herra tulee. Hän valaisee pimeyden kätköt ja tuo esiin sydänten ajatukset – –.”[26] Daniel kertoo, kuinka Ikiaikaisen tullessa ”pyhät saivat oikeutensa”.[27] Tänä aikana vanhurskaat hallitsevat Jumalan kuninkaina ja pappeina. Johannes sanoo Ilmestyskirjassa: ”Minä näin valtaistuimia, ja niille, jotka asettuivat istuimille, annettiin tuomiovalta. – – he ovat Jumalan ja Kristuksen pappeja ja hallitsevat Kristuksen kanssa tuhat vuotta.”[28]

Tähän aikaan, kuten Paavali ennusti, ”pyhät tulevat tuomitsemaan maailman”.[29] Yhdessä Kristuksen kanssa he tuomitsevat jumalattomat ja vertaavat heidän tekojaan Raamattuun ja lakiin voidakseen päättää kunkin kohtalon sen mukaan, mitä nämä eläessään tekivät. Tällä tavoin pahojen ihmisten rangaistuksen suuruus määritellään heidän tekojensa mukaan ja merkitään heidän nimensä kohdalle kuoleman kirjaan.

Kristus ja hänen kansansa tuomitsevat myös Paholaisen ja pahat enkelit. Paavali sanoo: ”Ettekö tiedä, että me tulemme tuomitsemaan enkeleitäkin – –?”[30] Samoin Juudaksen kirjeessä mainitaan enkelit, ”jotka eivät pitäneet kiinni korkeasta asemastaan vaan hylkäsivät omat asuinsijansa” ja joita pidetään ”pimeydessä ikuisissa kahleissa suurta tuomion päivää varten”.[31]

Tuhannen vuoden päättyessä tapahtuu toinen ylösnousemus. Silloin jumalattomat nousevat haudoistaan ja ilmestyvät Jumalan eteen ”kirjoitetun tuomion”[32] täytäntöönpanoa varten. Näin Ilmestyskirjan kirjoittaja sanoo kuvattuaan vanhurskaiden ylösnousemusta: ”Muut kuolleet eivät heränneet eloon, ennen kuin tuhat vuotta oli täyttynyt.”[33] Jesaja toteaa väärintekijöistä: ”Heidät kootaan yhteen: yhteen ja samaan vankikuoppaan, samaan tyrmään heidät teljetään, ja *vasta aikojen kuluttua heidän asiansa otetaan esiin*.”[34]

---

24 Jes. 14:18–20, RK 2012.
25 Jes. 14:3–6.
26 1. Kor. 4:5.
27 Dan. 7:22.
28 Ilm. 20:4, 6.
29 1. Kor. 6:2, RK 2012.
30 1. Kor. 6:3.
31 Juud. 6.
32 Ps. 149:9, RK 2012.
33 Ilm. 20:5.
34 Jes. 24:22, kursiivi lisätty.

660, 661

42

Taistelu päättyy

Kun tuhannen vuoden aika päättyy, Kristus palaa uudelleen maan päälle. Hänen kanssaan tulevat lunastetut ja enkelien saattue. Hänen tullessaan näkyy hänen valtava majesteettiutensa, ja hän antaa jumalattomille kuolleille käskyn herätä tuomiolle. He nousevat haudoistaan. Joukko on niin valtava, ettei sitä voi laskea. Heitä on kuin hiekanjyviä meren rannalla. Millainen vastakohta ensimmäisessä ylösnousemuksessa herätettyihin! Vanhurskaat nousivat ikuisesti nuorina ja kauniina, mutta väärintekijöissä näkyvät sairauden ja kuoleman jäljet.

Tuossa suuressa kansanjoukossa kaikkien silmät kääntyvät katsomaan Jumalan Pojan kirkkautta. Kuin yhdestä suusta he huudahtavat: ”Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä – –!”[1] Sanoja ei innoita rakkaus Jeesukseen, vaan totuuden voima pakottaa ne esiin vastahakoisilta huulilta. Kun jumalattomat nousevat haudastaan, heillä on sama vihamielisyys Kristusta kohtaan ja sama kapinahenki, joka heillä oli kuollessaan. Heille ei tarjota uutta armonaikaa menneen elämän virheiden korjaamiseksi, koska siitä ei ole hyötyä. Heidän sydämensä ei pehmennyt synnissä vietetyn elämän aikana. Jos heille annettaisiin uusi armon mahdollisuus, se käytettäisiin edellisten tilaisuuksien tavoin Jumalan tahdon välttelemisessä ja Jumalaa vastaan suunnatun kapinan kannustamiseen.

Kristus laskeutuu Öljymäelle, josta hän ylösnousemuksensa jälkeen nousi taivaaseen. Siellä enkelit toistivat lupauksen hänen paluustaan. Profeetta kirjoitti: ”Sitten Herra, teidän Jumalanne, tulee Jerusalemiin, ja kaikki pyhät ovat hänen mukanaan.” ”Hän seisoo sinä päivänä Öljymäellä, joka kohoaa Jerusalemin itäpuolella. Ja Öljymäki halkeaa kahtia – – ja – – syntyy valtaisa laakso. – – Herra on oleva koko maanpiirin kuningas. Hän on oleva yksi ja ainoa Jumala ja hänen nimensä ainoa – –.”[2] Kun häikäisevän kirkas uusi Jerusalem tulee alas taivaasta ja asetetaan sitä varten puhdistetulle ja valmistetulle paikalle, Kristus ja hänen kansansa sekä enkelit astuvat pyhään kaupunkiin.

Tässä vaiheessa Paholainen valmistautuu viimeiseen suureen taisteluun ylivallasta. Hän oli tuntenut itsensä kurjaksi ja hylätyksi, kun häneltä riistettiin valta eikä hän voinut jatkaa pettävää työtään. Nyt, jumalattomien ylösnousemuksen tapahduttua, hän näkee kannattajiensa valtavan joukon, ja hänen toivonsa herää. Hän päättää jatkaa suurta taistelua ja kokoaa perikatoon tuomitut joukot rinnalleen yrittäen heidän avullaan toteuttaa suunnitelmansa. Jumalattomat ovat hänen vallassaan. Kristuksen torjuminen merkitsi kapinajohtajan vallan hyväksymistä. He ovat valmiit hyväksymään hänen ehdotuksensa ja tottelemaan hänen käskyjään. Hän ei kuitenkaan esittäydy Paholaisena, koska on viekas. Hän kertoo olevansa ruhtinas, jolle maa luonnostaan kuuluu ja jolta on laittomasti riistetty perintö. Hän ilmoittaa olevansa petettyjen alamaistensa kuolleista herättäjä ja pelastaja sekä väittää pian vapauttavansa heidät mitä julmimman hirmuvallan alta. Koska Kristus ei ole läsnä,

1 Joh. 12:13.
2 Sak. 14:5, 4, 9.

662, 663

Paholainen vahvistaa väitteitään ihmeillä. Heikot vahvistuvat ja saavat taisteluintoa hänen hengestään ja voimastaan. Hän sanoo johtavansa heidät pyhien leiriä vastaan valtaamaan Jumalan kaupungin. Itsekorotuksen vallassa Paholainen viittaa miljooniin ylösnousseisiin ihmisiin ja sanoo, että heidän johtajanaan hän hyvin pystyy valloittamaan kaupungin sekä saamaan valtaistuimensa ja valtakuntansa takaisin.

Mukana tuossa suuressa joukossa on monia ennen vedenpaisumusta eläneitä pitkäikäisiä ihmisiä. He ovat kookkaita älyn jättiläisiä, jotka pahojen enkelien hallintaan antautuneina käyttivät kaiken tietonsa ja taitonsa itsensä korottamiseen. He kykenivät luomaan upeita taideteoksia, jotka saivat maailman jumaloimaan heidän nerouttaan, mutta heidän julmuutensa ja pahat keksintönsä turmelivat maan ja peittivät Jumalan kuvan ihmisessä. Tämä pakotti Jumalan tuhoamaan heidät vedenpaisumuksessa maan päältä. Joukkoon kuuluu myös kuninkaita ja kenraaleja, jotka valloittivat maita, rohkeita miehiä, jotka eivät koskaan kärsineet taistelussa tappiota. He olivat aikanaan ylpeitä, kunnianhimoisia sotilaita, joiden lähestyminen sai kansakunnat vapisemaan. Kuolema ei ole muuttanut heidän mieltään. Kun he nousevat ylös haudoistaan, heidän ajatuksensa jatkuvat siitä, mihin ne ennen hautaa päättyivät. Sama halu taistelun voittamiseen, mikä heillä oli kuollessaan, ajaa yhä heitä liikkeelle.

Paholainen neuvottelee enkeleittensä ja sitten näiden kuninkaiden, valloittajien ja suurmiesten kanssa. He tekevät arvion armeijansa voimavaroista ja suuruudesta sekä päättelevät kaupungin puolustajien määrän paljon pienemmäksi ja kaupungin olevan valloitettavissa. He suunnittelevat uuden Jerusalemin rikkauksien ja loiston haltuunottoa ja alkavat heti valmistautua taisteluun. Taitavat ammattimiehet valmistavat sotavarusteita. Menestyksestään tunnetut upseerit järjestävät sotilaiden joukot taisteluosastoiksi ja armeijakunniksi.

Lopulta annetaan hyökkäyskäsky ja tuo valtava armeija lähtee liikkeelle. Kukaan historian suurista voittajista ei ole koskaan komentanut taisteluun mitään sen veroista. Koolla ovat kaikkien aikojen yhdistyneet sotajoukot. Paholainen, mahtavin kaikista taistelijoista, johtaa rivistöjä, ja hänen enkelinsä yhdistävät voimansa tässä viimeisessä taistelussa. Kuninkaat ja soturit tulevat heidän jäljessään, ja valtavat massat seuraavat suurina joukko-osastoina, kukin nimetyn johtajansa alaisuudessa. Sotilaallisella täsmällisyydellä tiiviit rivit etenevät epätasaista maastoa kohti Jumalan kaupunkia. Jeesuksen käskystä uuden Jerusalemin portit on suljettu, ja hyökkäysvalmis Paholaisen armeija piirittää kaupungin.

Tässä vaiheessa Kristus näyttäytyy vihollisilleen uudelleen. Korkealla kaupungin yläpuolella on ylhäinen valtaistuin, jonka perustus on kiillotettua kultaa. Jumalan Poika istuu valtaistuimella kansansa ympäröimänä. Kieli ei riitä kertomaan eikä kynä kuvaamaan hänen voimaansa ja majesteettiuttaan. Iankaikkisen Isän kirkkaus ympäröi Pojan. Hänen läsnäolonsa loiste täyttää Jumalan kaupungin ja virtaa sen porteista valaisten koko maan.

Lähinnä valtaistuinta ovat ne, jotka kerran suurimmalla innolla ajoivat Paholaisen asiaa, mutta jotka temmattiin kuin kekäleet tulesta. He seurasivat Vapahtajaa syvällä ja hartaalla antaumuksella. Heidän lähellään on niitä, jotka valheen ja epäuskon keskellä kasvoivat kristillisen luonteen täyteyteen. He kunnioittivat Jumalan lakia, kun kristillinen maailma syrjäytti sen. Paikalla ovat myös miljoonat uskonsa vuoksi marttyyreina historian eri vaiheissa kuolleet. Heidän takanaan on suuri kansanjoukko, niin suuri, ”ettei kukaan kyennyt sitä laskemaan. Siinä oli ihmisiä kaikista maista, kaikista kansoista ja heimoista, ja he puhuivat kaikkia kieliä. He seisoivat valtaistuimen ja Karitsan edessä yllään valkeat vaatteet ja kädessään palmunoksa[.]”[3] Heidän sodankäyntinsä on päättynyt. Voitto on saatu. He ovat hyvän kilpailun kilpailleet ja saaneet palkinnon.[4] Palmunoksa heidän kädessään kuvaa heidän

3 Ilm. 7:9.
4 Vrt. 2. Tim. 4:7.

663–665

voittoaan, ja heidän valkea viittansa on merkki heille nyt annetusta Kristuksen tahrattomasta vanhurskaudesta.

Lunastetut kohottavat kiitoslaulun, joka kaikuu uudelleen ja uudelleen taivaan holveissa. ”Pelastuksen tuo meidän Jumalamme, hän, joka istuu valtaistuimella, hän ja Karitsa!”[5] Enkelit ja serafit yhtyvät kiitokseen. Lunastetut ovat kokeneet Paholaisen voiman ja pahantahtoisuuden, mutta nyt he ovat myös kirkkaammin kuin koskaan ennen tajunneet, ettei mikään muu kuin Kristuksen voima olisi voinut tehdä heistä voittajia. Koko tuossa loistavassa joukossa ei ole yhtään, joka kuvittelisi itse pelastaneensa itsensä ja ajattelisi oman voimansa ja hyvyytensä riittäneen. He eivät puhu mitään omista tekemisistään tai kärsimyksistään, vaan jokaisen laulun sisältö ja jokaisen hymnin ydin on: ”Pelastuksen tuo meidän Jumalamme ja Karitsa!”

Koolla olevien maan ja taivaan asukkaiden edessä Jumalan Poika kruunataan lopullisesti. Kuninkaiden Kuninkaan ylivertaisella arvovallalla ja voimalla lausutaan nyt tuomio niille, jotka ovat kapinassa häntä vastaan ja määrätään rangaistus hänen lakinsa rikkojille ja kansansa vainoojille. Jumalan profeetta sanoo: ”Minä näin suuren valkean valtaistuimen ja sen, joka sillä istuu. Hänen kasvojensa edestä pakenivat maa ja taivas, eikä niistä jäänyt jälkeäkään. Näin myös kuolleet, suuret ja pienet, seisomassa valtaistuimen edessä. Kirjat avattiin, avattiin myös elämän kirja, ja kuolleet tuomittiin sen perusteella, mitä kirjoihin oli merkitty, kukin tekojensa mukaan.”[6]

Niin pian kuin kirjat on avattu ja Jeesuksen katse kohtaa jumalattomat, jokainen tiedostaa kaikki koskaan tekemänsä synnit. He näkevät, missä heidän jalkansa eksyivät puhtauden ja pyhyyden tieltä, ja kuinka ylpeys ja kapina saivat heidät pahasti rikkomaan Jumalan lakia. He hellivät mielessään viettelevä kiusauksia ja antautuivat niille, käyttivät saamiaan siunauksia väärin, halveksivat Jumalan sanansaattajia ja hylkäsivät saamansa varoitukset. Armon aallot pysähtyivät heidän uppiniskaiseen, katumattomaan sydämeensä. Tämä on heille täysin selvää, kuin kaikki olisi tulikirjaimin heidän mieleensä kirjoitettu.

Valtaistuimen yläpuolelle ilmestyy risti, ja kuin panoraamana nähdään Aadamin kiusaus ja lankeemus, jota seuraa kuvaus suuren pelastussuunnitelman vaiheista. Vapahtaja syntyi vaatimattomiin oloihin ja vietti nuoruudessaan yksinkertaista ja kuuliaista elämää. Hänet kastetiin Jordanissa. Hän paastosi ja koki kiusaukset erämaassa ja alkoi julkisen palvelutyönsä tarjotakseen ihmiskunnalle taivaan kalleimmat siunaukset. Hänen päivänsä täyttyivät rakkauden ja armon teoista sekä yönsä rukouksesta ja valvomisesta vuorten yksinäisyydessä. Häntä kohtasivat kateellinen juonittelu, viha ja pahantahtoisuus, joilla hänen hyvät tekonsa palkittiin. Niitä seurasi Getsemanen kauhea, salaperäinen tuska koko maailman syntitaakan musertavan painon alla. Hänet petettiin ja annettiin murhanhimoisen roskajoukon käsiin. Seurasivat kauhujen yön pelottavat tapahtumat. Vankia, joka ei hangoitellut vastaan ja jonka rakkaimmat opetuslapset hylkäsivät, raahattiin pitkin Jerusalemin katuja. Jumalan Poika asetettiin voitonriemuisesti Hannaksen eteen, ja häntä syytettiin ylipapin talossa sekä Pilatuksen oikeussalissa ja pelkurimaisen, julman Herodeksen luona. Jeesusta pilkattiin, häväistiin, kidutettiin ja hänet tuomittiin kuolemaan – kaikki tämä esitetään elävästi.

Sitten levoton joukko näkee Jeesuksen viimeiset vaiheet, hiljaisen uhrin Golgatalle vievällä polulla, taivaan ruhtinaan riippumassa ristillä pöyhkeiden ylipappien ja pilkkaavan roskajoukon ivatessa häntä hänen kuolemantuskassaan. Seuraa yliluonnollinen pimeys, ja maan huojuminen, kallioiden särkyminen ja hautojen avautuminen osoittavat maailman Vapahtajan kuolinhetken.

---

5 Ilm. 7:10.
6 Ilm. 20:11, 12.

Tämä kauhea näkymä heijastetaan totuudenmukaisesti. Paholainen, hänen enkelinsä ja alamaisensa eivät pysty kääntämään katsettaan kuvasta, joka kertoo heidän omasta työstään. Jokainen muistaa henkilökohtaisen osuutensa. Herodeksen mieleen tulee Betlehemin viattomien lasten surma, jolla hän yritti tuhota Israelin kuninkaan. Moraaliton Herodias ymmärtää syyllistyneensä Johannes Kastajan vereen. Oman syntinsä suuruuden tuntevat selkärangaton Pilatus, Jeesusta pilkanneet sotilaat, papit, kansanjohtajat ja raivoisa roskajoukko, joka huusi: ”Hänen verensä saa tulla meidän ja meidän lastemme päälle!”[7] Turhaan he yrittävät piiloutua hänen kasvojensa jumalalliselta majesteettiudelta niiden loistaessa aurinkoa kirkkaammin. Samanaikaisesti pelastetut heittävät kruununsa Vapahtajan jalkoihin ja huudahtavat: ”Hän kuoli minun puolestani!”

Pelastettujen joukossa ovat Kristuksen apostolit, sankarillinen Paavali, harras Pietari, rakastettu ja rakastava Johannes ja heidän uskonveljensä samoin kuin marttyyrien suunnaton joukko. Muurien ulkopuolella puolestaan on kaikki paha ja iljettävä, heidän vainoojansa, vangitsijansa ja surmaajansa. Siellä on Nero, julma ja paheellinen ihmishirviö, joka nyt näkee niiden ilon, joita hän kerran kidutti ja joiden äärimmäisestä tuskasta hän sai paholaismaista nautintoa. Hänen äitinsäkin on paikalla todistamassa työnsä tuloksia. Hän tajuaa, kuinka pahuus otti vallan hänen poikansa elämästä, kun äidin vaikutus ja esimerkki ruokkivat poikaa ohjanneita intohimoja ja tuottivat hedelmänään koko maailmaa puistattaneita rikoksia.

Mukana on katolisia pappeja ja kirkonmiehiä, jotka väittivät olevansa Kristuksen lähettiläitä, mutta käyttivät kidutusvälineitä, vankiluolia ja mestauslavoja hallitakseen Jumalan kansan omaatuntoa. Siellä on ylpeitä paaveja, jotka korottivat itsensä Jumalan yläpuolelle ja röyhkeästi yrittivät muuttaa Korkeimman asettaman lain. He tekeytyivät kirkkoisiksi, ja heillä on tili selvitettävänä Jumalan kanssa, vaikka he toivoisivat siitä vapautuvansa. Liian myöhään he näkevät Kaikkitietävän pitävän mustasukkaisesti kiinni laistaan, ja ettei hän tule vapauttamaan syyllisiä. Nyt he ymmärtävät Kristuksen samaistuvan kärsivään kansaansa ja joutuvat tuntemaan, mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan: ”Totisesti: kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle.”[8]

Koko paha maailma seisoo Jumalan tuomioistuimen edessä syytteessä kapinasta ja maanpetoksesta taivaallista hallintoa vastaan. Kukaan ei puolusta heitä. Heillä ei ole syitä tekoihinsa, ja ikuinen kuolema määrätään heille rangaistukseksi.

Nyt kaikille on selvää, ettei synnin palkka ole riippumattomuus ja ikuinen elämä, vaan orjuus, tuho ja kuolema. Jumalattomat tajuavat, mitä he ovat kapinallaan menettäneet. He halveksivat heille tarjottua ikuista ja määrättömän suurta kirkkautta[9], mutta kuinka houkuttelevalta se nyt vaikuttaakaan. Perikatoon tuomittu huudahtaa: ”Kaikki tämä oli saatavilla, mutta valitsin hylätä sen. Miten kummallisesti mieleni houkuteltiin ja vaihdoin rauhan, onnen ja kunnian kurjuuteen, häpeään ja epätoivoon.” Kaikki ymmärtävät, että heidän joutumisensa taivaan ulkopuolelle on oikeudenmukaista. He ovat elämällään julistaneet: ”Emme tahdo tätä miestä [Jeesusta] kuninkaaksemme.”[10]

Kuin lumottuina Jumalaa vastustavat ovat katselleet Jumalan Pojan kruunajaisia. He näkevät Jumalan laintaulut hänen kädessään, käskyt, joita he ovat halveksineet ja rikkoneet. He todistavat pelastettujen Kristukselle osoittamaa ihmetystä, ihailua ja kunnioitusta, ja kun sointuvien sävelten aallot vyöryvät kaupungin ulkopuolella olevien joukkojen yli,

---

7 Matt. 27:25.
8 Matt. 25:40.
9 2. Kor. 4:17.
10 Luuk. 19:14, RK 2012.

667–669

kaikki huudahtavat yhteen ääneen: ”Suuret ja ihmeelliset ovat sinun tekosi, Herra Jumala, Kaikkivaltias! Oikeat ja todet ovat sinun tiesi, sinä kansojen kuningas!”[11] Kaikki lankeavat elämän ruhtinaan eteen palvomaan häntä.

Paholainen on kuin halvautunut katsellessaan Kristuksen kunniaa ja majesteettiutta. Hän oli kerran suojaava kerubi ja muistaa nyt, mistä lankesi. Kuinka tämä loistava serafi, ”sarastuksen poika”[12], onkaan muuttunut ja alentunut. Hänet on ikuisesti syrjäytetty neuvonpidoista, joihin hän kerran kuului arvostettuna jäsenenä. Hän näkee toisen nyt seisovan Isä Jumalan vierellä suojaamassa hänen kirkkauttaan. Hän katselee kookasta ja vaikuttavaa enkeliä, joka asettaa kruunun Kristuksen päähän, ja tietää, että tuon enkelin korkea paikka olisi voinut olla hänen.

Hän muistaa, millainen koti hänellä oli, kun hän oli vielä viaton ja puhdas, ja kuinka hän nautti rauhasta ja tyytyväisyydestä, kunnes hän alkoi nurista Jumalaa vastaan ja kadehtia Kristusta. Hänen mieleensä nousevat syytökset, kapina ja petokset, joihin hän syyllistyi saadakseen enkelien myötätunnon ja tuen. Hän näkee kirkkaasti myös jääräpäisyytensä ja haluttomuutensa muuttua, kun Jumala vielä oli valmis antamaan hänelle anteeksi. Hän käy läpi myös toimiaan ihmisten parissa, kuinka hän sai ihmiset vihaamaan lähimmäisiään ja kuinka kauhistuttavalla tavalla elämää tuhoutui pitkässä ketjussa valtakuntien nousuja ja sortumisia, vallankaappauksia, väkivaltaisuuksia, ristiriitoja ja vallankumouksia. Hän muistaa jatkuvat yrityksensä vastustaa Kristuksen työtä ja saada ihmiset vajoamaan yhä syvemmälle. Hänen helvetilliset juonensa ovat kuitenkin osoittautuneet voimattomiksi tuhoamaan niitä, jotka luottivat Jeesukseen. Kun Paholainen katsoo omaa valtakuntaansa ja työnsä tuloksia, hän näkee vain epäonnistumisia ja raunioita. Hän on saanut koko tämän valtavan joukon uskomaan, että Jumalan kaupunki olisi heille helppo saalis, mutta hän tietää, ettei näin ole. Kerran toisensa jälkeen koko suuren taistelun ajan hänet on lyöty tappiolle ja pakotettu antamaan periksi. Hän tietää liiankin hyvin Kaikkivaltiaan voiman ja vallan.

Suuren kapinoitsijan tavoite on aina ollut osoittaa olevansa itse oikeassa ja taivaan hallitus syypääksi kapinaan. Tähän hän on käyttänyt kaiken valtavan älyllisen voimansa. Hän on toiminut määrätietoisesti, järjestelmällisesti ja hämmästyttävän onnistuneesti saadakseen suunnattomat joukot ihmisiä hyväksymään hänen versionsa kauan jatkuneesta ristiriidasta. Tuhansien vuosien ajan tämä salajuonien ylin keksijä on jakanut valhetta totuutena. Nyt on kuitenkin tullut aika tehdä loppu kapinasta sekä paljastaa asioiden oikea laita ja se, millainen Paholainen todellisuudessa on. Viimeinen suuri yritys syöstä Kristus valtaistuimelta, tuhota hänen kansansa ja vallata Jumalan kaupunki on täysin paljastanut suuren pettäjän. Hänen kanssaan liittoutuneet ymmärtävät, että kaikki on täydellisesti epäonnistunut. Kristuksen seuraajat ja uskolliset enkelit näkevät hänen Jumalan hallitusvaltaa vastaan kehittämiensä juonien koko laajuuden. Paholaista kohtaan tunnetaan yleistä vastenmielisyyttä.

Paholainen näkee itsekin, että hänen tahallinen kapinansa on tehnyt hänestä sopimattoman taivaaseen. Hän on kehittänyt voimiaan taistellakseen Jumalaa vastaan. Taivaan puhtaus, rauha ja sopusointu olisivat hänelle äärimmäistä kidutusta. Hänen syytöksensä Jumalan armoa ja oikeudenmukaisuutta vastaan on nyt vaiennettu. Moitteet, jotka hän on yrittänyt kohdistaa Herraan, osuvat täysin häneen itseensä. Paholainen kumartuu nyt maahan ja tunnustaa, että hänen tuomionsa on oikeudenmukainen.

”Kuka ei sinua pelkäisi, Herra, kuka ei ylistäisi sinun nimeäsi? Sinä yksin olet Pyhä. Kaikki kansat tulevat eteesi ja kumartavat sinua, sillä sinun oikeat tuomiosi ovat tulleet jul-

---

11 Ilm. 15:3.
12 Jes. 14:12.

669, 670

ki."[13] Kaikkiin kauan jatkuneen suuren taistelun aikana esiin tulleisiin totuutta ja harhaoppia koskeviin kysymyksiin on nyt vastattu. Kapinan vaikutukset, Jumalan lain syrjäyttämisen seuraukset, ovat kaikkien älyllisten luotujen nähtävissä. Koko maailmankaikkeus on saanut nähdä, miten vastakkaiset Paholaisen vallan seuraukset ovat Jumalan hallintaan verrattuna. Paholaisen omat työt ovat hänet tuominneet. Jumalan viisaus, oikeudenmukaisuus ja hänen hyvyytensä on vahvistettu. Voidaan nähdä, kuinka kaikki hänen suureen taisteluun liittyvät toimensa on tehty hänen kansansa ja kaikkien hänen luomiensa maailmojen parhaaksi. "Herra, sinua ylistäköot kaikki luotusi, uskolliset palvelijasi kiittäköot sinua!"[14] Synnin historia tulee halki ikuisuuksien todistamaan, että Jumalan lain arvo on onnen tuottamisessa kaikille hänen luomilleen olennoille. Kun kaikki suuren taistelun tarjoama tieto on nähtävillä, koko maailmankaikkeus, niin uskolliset kuin kapinallisetkin, julistavat yhteen ääneen: "Oikeat ja todet ovat sinun tiesi, sinä kansojen kuningas!"[15]

Koko maailmankaikkeudelle on selvästi näytetty Isän ja Pojan ihmisten puolesta antama valtava uhri. Nyt on tullut aika Kristuksen saada oikea paikkansa. Hänet korotetaan kaikkien hallitusten ja valtojen yläpuolelle, ja hän saa nimen, kaikkia muita nimiä korkeamman[16]. Hän saattoi paljon lapsia kärsimysten kautta kirkkauteen ja iloon[17] ja kärsi ristin häpeästä välittämättä[18]. Hänen surunsa ja häpeänsä oli käsittämättömän suuri, mutta saavutettu ilo ja kunnia on vielä suurempi. Hän katsoo lunastettuja, hänen kuvansa kaltaisiksi uudistettuina, ja jokaisessa sydämessä on täydellinen jumalallisen kosketuksen jälki. Kaikilla kasvoilla on heijastus heidän kuninkaastaan. Hän pitää heitä palkkana ahdistuksestaan[19] ja on tyytyväinen. Sitten hän lausuu äänellä, jonka kuulevat sekä vanhurskaiden että jumalattomien joukot: "Katsokaa, mitä minun verelläni on ostettu! Heidän vuokseen minä kärsin, heidän vuokseen minä kuolin, jotta he voisivat koko ikuisuuden olla kanssani." Valkopukuinen joukko valtaistuimen ympärillä kohottaa kiitoslaulun: "Karitsa, joka on teurastettu, on arvollinen saamaan vallan, rikkauden, viisauden ja voiman, kunnian, kirkkauden ja ylistyksen."[20]

Vaikka Paholaisen on ollut pakko tunnustaa Jumalan oikeudenmukaisuus ja kumartua Kristuksen ylivallan edessä, hänen luonteensa ei ole muuttunut. Kapinahenki kuohahtaa jälleen esiin kuin mahtava tulva. Täynnä kiihkoa hän päättää jatkaa suurta taistelua. On tullut viimeisen epätoivoisen taivaan Kuningasta vastaan suunnatun hyökkäyksen aika. Hän syöksähtää alamaistensa keskeltä, yrittää sytyttää heihin omaa raivoaan ja vetää heidät mukaan äkilliseen hyökkäykseen. Kukaan miljoonista taistelijoista, jotka hän johti kapinaan, ei nyt kuitenkaan tunnusta hänen yliherruuttaan. Hänen voimansa päivät ovat ohi. Jumalattomat ovat täynnä vihaa Jumalaa kohtaan kuten Paholainenkin, mutta he ymmärtävät tilanteensa toivottomaksi. Heillä ei ole mitään mahdollisuuksia taistella Herraa vastaan. Heidän raivonsa kääntyy Paholaista ja hänen työtovereitaan vastaan. Demonisella kiihkolla he käyvät heidän kimppuunsa.

Herra sanoo: "Koska pidät itseäsi jumalana, minä nostan vieraat kansat sinua vastaan, minä tuon kansoista julmimmat, ja ne paljastavat miekkansa ja iskevät kopeaan viisauteesi, tallaavat loistosi tomuun. Ne syöksevät sinut hautaasi, – – Niin minä suistin sinut pyhältä vuorelta, syöksin sinut, vartijakerubini, välkehtivien kivien keskeltä. – – Nyt olen syössyt

13 Ilm. 15:4.
14 Ps. 145:10.
15 Ilm. 15:3.
16 Vrt. Fil. 2:9.
17 Vrt. Hepr. 2:10.
18 Vrt. Hepr. 12:2.
19 Vrt. Jes. 53:11.
20 Ilm. 5:12.

670–672

sinut alas, jättänyt kuninkaiden katseltavaksi ja pilkattavaksi. – – minä tein sinusta tomua ja tuhkaa kaikkien nähden. – – Sinä olet kammottava varoitus. Sinä olet iäksi poissa.”[21]

”Kaikki taistelun melskeessä” olleet sotilaat ja heidän varustuksensa ”poltetaan, ne joutuvat tulen ruuaksi.”[22] ”Itse Herra on vihastunut kaikkiin kansakuntiin, hänen vihansa kohtaa kansojen joukot. Hän on vihkinyt ne tuhon omiksi, jättänyt ne teurastajan käsiin.”[23] ”Satakoon jumalattomien päälle tulta ja tulikiveä! Polttava tuuli olkoon malja, joka heidän on juotava!”[24] Tuli tulee alas taivaasta Jumalan luota. Maan pinta rikkoutuu. Maan syvyyksiin kätketyt aseet paljastuvat. Jokaisesta rotkosta syöksyy kuluttavia liekkejä. Kalliotkin ovat tulessa. On tullut päivä, joka liekehtii kuin tulinen uuni. Alkuaineet hajoavat sen kuumuudesta ja maa kaikkineen palaa.[25] Maan pinta on kuin sulaa laavaa – suunnaton sihisevä tulimeri. On tullut jumalattomien tuomion ja kadotuksen päivä – ”Herran kostonpäivä, se vuosi, jolloin hän maksaa Siionin ahdistajalle”[26].

Syntiset saavat palkkansa maan päällä.[27] ”Kaikki röyhkeät ja pahantekijät ovat silloin oljenkorsia. Se päivä tulee ja sytyttää ne liekkiin – sanoo Herra Sebaot – –.”[28] Monet tuhoutuvat hetkessä, kun toiset kärsivät päivien ajan. ”Hän maksaa kaikille heidän tekojensa mukaan[.]”[29] Paholainen ei joudu kärsimään vain omasta kapinastaan, vaan myös kaikista synneistä, mitä hän sai Jumalan kansan tekemään. Hänen rangaistuksensa on paljon hänen pettämiensä rangaistusta suurempi. Kun kaikki hänen pettämänsä ovat tuhoutuneet, hän on vielä elossa ja kärsii. Puhdistavissa liekeissä tuhoutuvat lopulta kaikki jumalattomat, sekä juuri että oksat – Paholainen on juuri ja hänen seuraajansa oksia.[30] Lain määräämä rangaistus on annettu täysimittaisena. Oikeus on toteutunut. Todistajina olleet maa ja taivaat julistavat Herran vanhurskautta.

Paholaisen tuhotyö on lopullisesti ohi. Kuudentuhannen vuoden ajan hän toimi tahtonsa mukaan, täytti maan ahdistuksella ja aiheutti surua koko maailmankaikkeudelle. Koko luomakunta on huokaillut ja vaikeroinut synnytystuskissa.[31] Nyt kaikilla Jumalan luomilla on ikuinen vapaus Paholaisen läsnäolosta ja kiusauksista. ”Kaikki maa lepää nyt tyynenä rauhassaan, riemuhuudot kaikuvat kaikkialta.”[32] Ylistyksen ja voiton huuto kohoaa kaikkialta uskollisesta maailmankaikkeudesta. ”Sitten kuulin äänen, joka oli kuin suuren kansanjoukon kohinaa, kuin suurten vesien pauhua ja voimakasta ukkosen jylinää. Se lausui: – Halleluja! Herra, meidän Jumalamme, Kaikkivaltias, on ottanut kuninkuuden.”[33]

Kun maa on tuhoavan tulen vallassa, vanhurskaat ovat turvassa pyhässä kaupungissa. Toisella kuolemalla ei ole valtaa ensimmäisessä ylösnousemuksessa herätettyihin. Jumala on kuluttava tuli jumalattomille, mutta aurinko ja kilpi kansalleen.[34]

”Minä näin uuden taivaan ja uuden maan. Ensimmäinen taivas ja ensimmäinen maa olivat kadonneet – –.”[35] Tuli, joka kuluttaa jumalattomat, puhdistaa maan. Kaikki kirouksen

21 Hes. 28:6–8, 16–19.
22 Jes. 9:4, RK 2012.
23 Jes. 34:2.
24 Ps. 11:6.
25 Ks. Mal. 3:19; 2. Piet. 3:10, RK 2012.
26 Jes. 34:8.
27 Vrt. Sananl. 11:31.
28 Mal. 3:19.
29 Jes. 59:18.
30 Vrt. Mal. 4:1, VKR.
31 Vrt. Room. 8:22.
32 Jes. 14:7.
33 Ilm. 19:6.
34 Vrt. Ilm. 20:6; Ps. 84:12.
35 Ilm. 21:1.

jäljet pyyhitään pois. Ei ole ikuisesti palavaa helvettiä muistuttamassa lunastettuja synnin kauheista seurauksista.

Jää vain yksi muistutus: Vapahtajamme kantaa ikuisesti ristiinnaulitsemisen arpia. Hänen haavoitetussa päässään, kyljessään, käsissään ja jaloissaan ovat ainoat jäljet synnin julmuudesta. Profeetta sanoo katsellessaan Kristusta kirkkaudessaan: ”Hän loistaa valona, hän säteilee kirkkautta, hohde verhoaa hänen suuren voimansa.”[36] Hänen lävistetystä kyljestään vuoti verenpunainen virta, joka sovitti ihmisen Jumalan kanssa. Siinä on Vapahtajan kirkkaus. Siihen kätkeytyy hänen voimansa. Lunastusuhrinsa ansiosta hän on ”suuri pelastaja”.[37] Siksi hänellä oli voima panna täytäntöön niiden tuomio, jotka halveksivat Jumalan armoa. Hänen nöyrtymisensä merkit ovat hänen korkein kunniansa, ja kautta ikuisten aikojen Golgatalla saadut haavat tuovat hänelle kiitosta ja julistavat hänen voimaansa.

”Sinä vartiopaikka, tytär Siionin temppelivuori, sinä saat takaisin entisen valtasi, Jerusalemin kuninkuuden.”[38] Nyt on tullut hetki, jota pyhät ovat kaivanneet aina siitä päivästä, jolloin leimuava miekka esti ensimmäistä ihmisparia palaamasta Eedeniin, hänen omaisuutensa lunastamisen hetki.[39] Maa annettiin alun perin ihmisten valtakunnaksi, mutta se petettiin Paholaisen käsiin. Pitkään vihollinen sai pidettyä sitä hallussaan, mutta suuri pelastussuunnitelma on nyt palauttanut sen ennalleen. Kaikki, mitä menetettiin synnin kautta, on hankittu takaisin. ”Näin sanoo Herra, Jumala, joka loi taivaan ja muovasi ja valmisti maan, joka asetti sen perustuksilleen, ei luonut sitä tyhjäksi vaan teki sen asumista varten – –.”[40] Jumalan alkuperäinen maata koskeva luomissuunnitelma toteutuu, kun siitä tehdään pelastettujen ikuinen koti. ”Vanhurskaat perivät maan ja asuvat siinä aina.”[41]

Pelko siitä, että tuleva perintömme näyttää liian aineelliselta, on johtanut monet hengellistämään tekstit, jotka viittaavat maahan kotinamme. Kristus vakuutti opetuslapsilleen menevänsä valmistamaan heille asuinsijan Isänsä kodissa. Kukaan hänen opetustaan uskova ei ole tietämätön ikuisesta kodistaan. Heille on varattu, ”mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mitä ihminen ei ole voinut sydämessään aavistaa, minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat”.[42] Ihmiskieli ei pysty kuvaamaan vanhurskasten palkintoa. Sen tulevat tuntemaan vain ne, jotka saavat sen nähdä. Rajallinen mieli ei voi tajuta Jumalan paratiisin ihanuutta.

Raamatussa pyhien perintöä kutsutaan ”isänmaaksi”.[43] Siellä taivaallinen paimen johtaa laumansa elävän veden lähteille. Elämän puu antaa hedelmää joka kuukausi, ja sen lehdet ovat kansojen terveydeksi.[44] Siellä on aina virtaavia jokia, kirkkaita kuin kristalli. Niiden partailla on huojuvia puita varjostamassa polkuja, jotka vanhurskaille on valmistettu. Sieltä löytyy avaria tasankoja, ja niiden taustalta nousevat kauniit kukkulat ja Jumalan vuoret korkeine huippuineen. Tässä ajassa Jumalan lapset ovat joutuneet elämään vieraina ja muukalaisina, mutta nyt he löytävät kotipaikan rauhan tasangoilta elävien virtojen ääreltä.

”Minun kansani saa asua rauhan niityillä, turvallisissa asuinpaikoissa, huolettomilla leposijoilla.”[45] ”Ei kuulla enää väkivallasta sinun maassasi, ei tuhosta eikä hävityksestä rajojesi

---

36 Hab. 3:4.
37 Jes. 63:1.
38 Miika 4:8.
39 Vrt. Ef. 1:14 RK 2012, VKR.
40 Jes. 45:18.
41 Ps. 37:29.
42 1. Kor. 2:9.
43 Hepr. 11:14–16.
44 Vrt. Ilm. 22:2.
45 Jes. 32:18.

674, 675

sisällä. Sinä kutsut pelastusta muuriksesi ja ylistystä portiksesi.”[46] ”He rakentavat taloja ja saavat asua niissä, he istuttavat viinitarhoja ja nauttivat itse niiden hedelmän, ei niin, että he rakentaisivat ja toinen taloa asuisi, eikä niin, että he istuttaisivat ja toinen söisi hedelmän. – – Minun valittuni saavat itse nauttia työnsä tuloksista.”[47]

Siellä ”[a]avikko iloitsee, autiomaa iloitsee, aro riemuitsee, se puhkeaa kukkaan! Kuin lilja kukkikoon maa”.[48] ”Orjantappuran paikalle nousee sypressi ja piikkipensaan paikalle myrtti.”[49] ”Silloin susi kulkee karitsan kanssa ja pantteri laskeutuu levolle vohlan viereen – – ja pikkupoika on niiden paimenena. – – Kukaan ei tee pahaa, ei tuota turmiota minun pyhällä vuorellani”[50], sanoo Herra.

Taivaan ilmapiirissä ei voi olla kipua. Siellä ei enää ole kyyneleitä, ei hautajaissaattoja tai surun merkkejä. ”Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut.”[51] ”– – eikä yksikään kaupungin asukas sano: ’Minä olen sairas.’ Kansa, joka siellä asuu, on saanut syntinsä anteeksi.”[52]

Uusi Jerusalem on kirkastetun uuden maan pääkaupunki, ”kaunis kruunu Herran kädessä, kuninkaallinen seppele Jumalan huomassa”[53]. ”Se loisti Jumalan kirkkautta, se säihkyi kuin kallein jalokivi, kuin kristallinkirkas jaspis. – – Kansat kulkevat sen valossa, ja maailman kuninkaat tuovat sinne mahtinsa kaiken loiston.”[54] Herra sanoo: ”Ja minä riemuitsen Jerusalemista, iloitsen kansastani.”[55] ”Katso, Jumalan asuinsija ihmisten keskellä! Hän asuu heidän luonaan, ja heistä tulee hänen kansansa. Jumala itse on heidän luonaan[.]”[56]

Jumalan kaupungissa yötä ”ei enää ole”. Kukaan ei enää tarvitse tai kaipaa lepoa. Siellä ei väsytä Jumalan tahdon tekemiseen tai hänen nimensä kiittämiseen. Tunnemme aina aamun vireyttä, joka ei koskaan lopu. ”– – eivätkä he tarvitse lampun tai auringon valoa, sillä Herra Jumala on heidän valonsa.”[57] Auringon valo korvataan loistolla, joka ei ole tuskallisen häikäisevä, vaikka onkin paljon keskipäivän valoa kirkkaampi. Jumalan ja Karitsan kirkkaus täyttää pyhän kaupungin himmentämättömällä valolla. Lunastetut kulkevat ikuisen päivän auringottomassa valossa.

”Temppeliä en kaupungissa nähnyt, sillä sen temppelinä on Herra Jumala, Kaikkivaltias, hän ja Karitsa.”[58] Jumalan kansan etuoikeutena on olla avoimessa yhteydessä Isän ja Pojan kanssa. ”Nyt katselemme vielä kuin kuvastimesta, kuin arvoitusta – –.”[59] Voimme nähdä Jumalasta heijastuksia. Niitä on luonnossa, hänen luomistöissään tai hänen tavassaan toimia ihmisten kanssa. Silloin saamme katsella häntä kasvoista kasvoihin ilman himmentävää väliverhoa. Voimme seistä hänen edessään ja nähdä hänen olemuksensa kirkkauden.

Siellä lunastetut tuntevat kaiken täydellisesti niin kuin heidät itsensäkin ”täydellisesti tunnetaan”[60]. Jumala itse on istuttanut rakkautensa ja myötätuntonsa heidän sisimpäänsä, ja

---

46 Jes. 60:18, RK 2012.
47 Jes. 65:21, 22.
48 Jes. 35:1.
49 Jes. 55:13.
50 Jes. 11:6, 9.
51 Ilm. 21:4.
52 Jes. 33:24.
53 Jes. 62:3.
54 Ilm. 21:11, 24.
55 Jes. 65:19.
56 Ilm. 21:3.
57 Ilm. 22:5.
58 Ilm. 21:22.
59 1. Kor. 13:12.
60 1. Kor. 13:12.

675–677

niitä toteutetaan mitä todellisimmilla ja miellyttävimmillä tavoilla. Siellä on pyhien olentojen välinen puhdas yhteys sekä sopusointuinen sosiaalinen elämä uskollisten enkelien ja kaikkien aikojen uskollisten kanssa, jotka ovat pesseet vaatteensa ja valkaisseet ne Karitsan verellä. Se on pyhä side, joka kiinnittää toisiinsa kaikki luodut ”taivaassa ja maan päällä”[61]. Tällaiset asiat ovat pelastettujen onnen perustus.

Siellä kuolemattomat olennot pohtivat loppumattomaksi ilokseen luomisvoiman ihmeitä ja pelastavan rakkauden salaisuuksia. Paikalla ei ole julmaa ja petollista vihollista kiusaamassa unohtamaan Jumalan. Kaikki kyvyt kehittyvät ja kaikki lahjat vahvistuvat. Tiedon hankkiminen ei väsytä mieltä tai ruumista. Mitä suurimpia hankkeita ja korkeimpia päämääriä voidaan saavuttaa ja toiveita toteuttaa. Kuitenkin löytyy vielä uusia korkeuksia valloitettavaksi, uusia ihmeitä ihailtavaksi, uusia totuuksia ymmärrettäväksi ja uusia tavoitteita mielen, hengen ja ruumiin haasteeksi.

Kaikki maailmankaikkeuden aarteet ovat Jumalan pelastamien tutkittavissa. Kuolevaisuuden kahleet on murrettu. He lentävät väsymättä kaukaisiin maailmoihin, joissa on väristy surusta ihmiskunnan kärsimyksen vuoksi ja laulettu ilolauluja yhdenkin ihmisen pelastuksesta kertovasta uutisesta. Sanomattoman ihastuneina maan lapset tutustuvat Jumalalle uskollisten olentojen iloon ja viisauteen. He osallistuvat tiedon ja viisauden aarteista, jotka on saavutettu pitkien aikakausien kuluessa tutkimalla Jumalan töitä. Heikentymättömin silmin pelastetut katsovat luomistyön suuruutta – aurinkoja, tähtiä ja aurinkokuntia, jotka kaikki Jumalan määräämässä järjestyksessä kiertävät hänen valtaistuintaan. Kaikkiin, pienimmästä suurimpaan, on kirjoitettu Luojan nimi. Kaikessa heijastuu hänen voimansa suuruus.

Kun ikuisuuden vuodet vierivät, paljastuu suurempia ja yhä kirkkaampia totuuksia Jumalasta ja Kristuksesta. Tiedon karttuessa lisääntyvät myös rakkaus, kunnioitus ja onni. Mitä paremmin ihmiset tuntevat Jumalan, sitä enemmän he kunnioittavat hänen luonnettaan. Kun Jeesus avaa heille lunastuksen aarteet ja käy läpi kaikki Paholaisen kanssa käydyn suuren taistelun hämmästyttävät vaiheet, heidän sydämensä täyttää yhä hartaampi kiintymys, ja ylipursuava ilo saa heidät tarttumaan kultaisiin harppuihinsa ja yhdistämään äänensä mahtavaan kiitoslaulukuoroon, jossa on mukana kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta ja tuhat kertaa tuhat[62].

”Ja minä kuulin, kuinka kaikki luodut taivaassa, maan päällä, maan alla ja meressä, kaikki mitä niissä on, lausuivat: – Hänen, joka istuu valtaistuimella, hänen ja Karitsan on ylistys, kunnia, kirkkaus ja mahti aina ja ikuisesti.”[63]

Suuri taistelu on päättynyt. Syntiä tai syntisiä ei enää ole. Koko maailmankaikkeus on puhdas. Yhteinen sopusointu ja ilo sykkii kautta koko suunnattoman luomakunnan. Hänestä, joka on kaiken luonut, virtaa elämää, valoa ja iloa äärettömään avaruuteen. Pienimmästä atomista suurimpaan maailmaan kaikki, elollinen ja eloton, julistaa peittämättömällä kauneudellaan ja täydellisellä ilollaan: Jumala on rakkaus.

---

61 Ef. 3:15.
62 Vrt. Ilm. 5:11.
63 Ilm. 5:13.

677, 678